

DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

ÍSLENZKT FORNBRÉFASAFN,

SEM HEFIR INNI AÐ HALDA

BRÉF OG GJÖRNINGA, DÓMA OG MÁLDAGA,
OG AÐRAR SKRÁR,

ER SNERTA

ÍSLAND EÐA ÍSLENZKA MENN.

GEFIÐ ÚT

AF

HINU ÍSLENZKA BÓKMENTAFÉLAGI.

ÁTTUNDA BINDI

1261—1521.

REYKJAVÍK.
Í FÉLAGSPRENTSMIÐJU.
1906—1913.

Í registr þessa bindis hafa þeir cand. juris Ólafr Lárusson frá Selárdal og cand. philos. Guðmundr Guðmundsson safnað tilvitnunum öllum, og hefi eg síðan steypt því í heild á svipaðan hátt og fyrri. Þó hefir verið vikið frá um orðið kirkja á þá leið, að þeirra orða margra, sem þar hafa áðr staðið með tilvitnunum öllum, er nú að eins getið þar, og vísað til þeirra, þar sem þau standa á við og dreif í þessu registri með tilfærðum tilvitnunum.

Ekki ábyrgist eg, að tilvitnanirnar við hin almennu daganöfn (sunnudagr, mánudagr o. s. frv.) sé alveg tæmandi í þessu registri, enda mun það saklítið, því að þeim orðum má nú, nema sérstaklega standi á, sleppa úr registrunum við þetta safn framvegis. Alt annað vona eg sé tæmt svo sem orðið hefir.

Misprentazt hefir í registrinu (bls. 889) Geitastokkar fyrir Geitastekkar. Nafn Hallberu Þorleifsdóttur stendr og (á bls. 902) á undan nafni Hallberu Sölmundardóttur, en hefði átt að standa síðar.

Það ber að afsaka, að letrið á tölunum í registrinu er sumstaðar ekki alveg samkynja, og varð ekki hjá því komizt, sökum óhagræðis í prentsmiðjunni. Þó mun þetta ekki valda neinum baga við notkun registrsins.

Ártöl við nöfn ýmsra manna frá síðari öldum hér í registrinu eru sett eptir munnlegri tilsögn Hannesar skjalavarðar Þorsteinssonar.

Jón Þorkelsson.

Efnisyfirlit.

DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

1. [24. Apríl 1261?].

Forsögn að heiti til guðs allsvaldanda, hinnar heilögu drottningar guðs móður Marie og allra guðs heilagra manna.

Eptir bréfabók Gizurar biskups Einarssonar AM. 232. 8vo bl. 43 (frumbókin skrifuð á árunum 1540—1547). — AM. 266. Fol. bls. 25 með hendi síra Haldórs Jónssonar í Reykholti um 1660.

Við ár 1261 stendr svo í Sturlungu (Oxford 1878, II. 259): „Þá var vetr mikill, ok feldu menn mjök fé sitt. Þat vár stofnaði Gizurr (Þorvaldsson) heit, til guðs ok hins heilaga Óláfs konungs, á Einmánaðarsamkomu[1]), at vatnfasta skyldi jafnan fyrir Óláfsmessu ina fyrri alþjóð manna á Íslandi. Var þat heit þá fest ok játað af allri alþýðu. Gizurr jarl sendi menn með bréfum suðr til Sigvarðar biskups; ok gekk þat við um alla biskupssýslu hans. Varð ok svá við um heitið, at bati varð á veðráttu bæði skjótr ok góðr. Sigvarðr biskup lét festa heitið páskadag sjálfan í Skálholti, því at Gizurr jarl ritaði til hans á föstunni. Var ok þann dag veðr svá gótt, at langlega hafði aldri slíkt komit".

Bréf þetta, sem fer hér á eptir, er að vísu miklu eldra en frá dögum Gizurar biskups Einarssonar, og er svo fornlegt, að það getr vel verið frá 13. öld. Af því að orðalagið er nokkuð alment, svo sem heitbréfs forsögn, er erfitt að finna því vísan samastað um ár.

---

1) Svo annar handritaflokkr Sturlungu; hinn hefir: „á várþingi". Þriðjudagrinn fyrstr í Einmánuði er 1261 hinn 15. Marts.

Af sömu ástæðum verðr heldr ekki ætlað, að það sé bréf um það heit, er Gizur jarl gerði og nú var talið næst. Hitt gæti nær legið að ætla, að það ætti eitthvað skylt við heitfesting Sigvarðar biskups á páskadaginn (24. Apríl) 1261 og form til heitbréfs, er hann hefir sent út til klerka í öllu Skálholtsbiskupsdæmi um það leyti viðvíkjandi heiti því, er Gizur jarl hafði ritað honum, þó að þetta verði ekki sagt með vissu.

Heit hofum wier stofnat. enn Til heitz þessa nefnu uier fyrstañ og fremstañ allzvalldanda guð þann sem allz er upphaf. og ender allz hins goda. þar næst hino h(eilogo) drottningv guðz modur marie og hinn h(eilaga) ɦ og alla guðz h(elga) menn at þeir siev oss arnandi myskvnnar vid guð. Þessv aheite heitvm vier oss og alþydv til fridar og farsælldar. til heilsv og hæginda og ǻrs og avdæfa. til veidiskapar og vedrattu godrar. til sættar og samþyckis allra manna ȷ millum til gagns ok giæda þessa heims. enn eilifrar sælv annars heims. Bidivnzt eigi sua fullkomliga vndan guðz radningar sprota hier ǻ iardriki at þat byrgi fyrir oss himna ʀiki. helldr bidivm vier sialfan guð giora rad og sia leid fyrir oss badi ȷ brad og leingd. þann sama sem allt ueit og allt ma. og allt vill. þann veg sem bezt fer og er. Nv siae guð og signe heit vort enn vier festvm þat med þeirri alyckt og formala sem sialfr guð hefer til sett ollvm til myskvnar og godrar hialpar. og seigivm nv med ahyggiv og athuga drottinliga bæn Pater noster. Ostende nobis. fiat m̄ia. domine exav(di). dominus vobis. Protector in [te[1])

---

2. 1302. [á Alþingi].

Samþykt nefndarmanna á Alþingi um að sverja Hákoni konungi land og þegna eptir þeim eiðstaf, sem stendr í lögbók, og um játun Jónsbókar.

Ísl. handrit í Ríkisbókasafninu í Stokkhólmi perg. 34. 4to (= áðr C24) bl. 91, og er sá kafli skinnbókarinnar með íslenzkri hendi frá

1) [266; fúið úr 232.

hér um bil 1370. — Prentað í Norges gl. Love III, 146, í 6. neðanmáls grein. Sbr. Safn II. 52. Við ár 1302 kemst Konungsannáll svo að orði: „Svarit Hákoni konungi land ok þegnar á Íslandi, ok játat lögbók til umbóta virðuligs herra Hákonar konungs". Í sáttmálanum frá 1302 (Dipl. Isl. II, Nr. 177) er komizt svo að orði, að hann sè gerðr „af almuganum" og (í einu handriti) „utan handgeingnum mönnum". Er því svo að sjá sem samþyktirnar á því þingi hafi verið tvær; sáttmálanum hafi allr þingheimr játað, en nefndarmenn (handgeingnir menn) hafi gert þessa samþykt út af fyrir sig.

Þetta er samþyckt nefndarmanna. at þeir vilia sveria hakoni konungi land ok þegna eptir þeim æidstaf sem stendr i bók vári ok sealfs hans bref þickir oss vátta. ok her med vilium vęr iátta bok þa er virdulighr herra magnus kon-ungr sendi oss med joni lögmanni i valld virdulighs herra hakonar konungs til þuilikra vmbota sem sealfr hann vill firir sea med beztu manna rædi ok samþyckt þeirra sem æ ero landi váru.

---

3. [1331].

Máldagi kirkjunnar í Hólum í Hrunamannahreppi (Hreppholum), [er Jón biskup Haldórsson setti].

AM. 66.a 8vo bl. 10b, skr. c. 1600 með hendi síra Jóns Egilssonar. — AM. 262. 4to bl. 5 a—b, skr. c. 1600. Báðar afskriptir orðrétt samhljóða, en 262 misskrifaðri. Máldagi þessi er forn, því að kirkjan á hér ekkert í heimalandi, en hinsvegar meira í gangandi fé en henni er talið hjá Vilchni og í öðrum síðari máldögum. Máldagi þessi mun því varla vera yngri en frá dögum Jóns biskups Haldórssonar.

Þessi fa ord hef ec ny fundit og eckirt datum yfer skrifat.

Sa er maldagi j hoolum j hrunamannahrepp. þad kyrckian a xx kyr. og c. asaudar. vij hesta og iiij hross. ij^c j nautum og iiij^c jnnan gatta.

allañ skog a steinastodum. j mille holltamannaðr[1]) og

1) holltamaar (!) 262.

raudár. annan ȷ aslakstungum[1]). hinn þridia ȷ bringu a millum gilia[2]).

---

*4. [1343].

Máldagi kirkjunnar í Borgarhöfn í Hornafirði, [er Jón biskup Sigurðarson setti].

AM. 259. 4to bl. 119a með hendi Odds biskups um 1592 (=a) og bl. 35a skr. 1595 (= b). — Afskript máldaga þessa, sem hér er nú fylgt, er betri um sumt, en sú sem eptir er prentað í Dipl. Isl. II, Nr. 494.

Borgarhofn.

Kirkian ȷ borgarhofn á suo mikid ȷ lande sem prestskylldu heyrer.

kirkian á ij kyr. xxx asaudar.

kluckur iij. ij biollur. ij krossa. ij tiolld. alltarisklædi ij. kolu. sacrariu(m) munnløg. kross annar.

Þar tekst heima tijund og halfer lysitollar.

Þar skal syngia páskadaginn fyrri. og annan huern dag helgan. og xij messur ad auk fyrir bænhus þad sem verid hefur ȷ heksgardi. tekur prestur vj aura.

Þar skal og luka presti jc.

Þar skal vera biskupsgisting.

---

*5. [1343].

Máldagi Kirkjubæjarklaustrs á Síðu, [er Jón biskup setti Sigurðarson].

---

1) aslægstungum 262. 2) Skógr í Bringu millum Gilja er að vísu ekki talinn í Vilchins-bók, og mun það vera af vangá, enda er þessi skógr talinn í máldaganum í Dipl. Isl. IV, Nr. 658, sem heimfærðr er til tímanna kringum 1440, og mjög svipar til Vilchinsmáldaga og er um sumt fult svo fornlegr, og hefði mátt heimfærast til Oddgeirs biskups, ef ekki teldi hann „Núpsland“, sem Vilchin hefir ekki.

Eptir máldagabókinni gömlu í Biskupsskjalasafni í Landsskjalasafninu (= D 12) skr. 1601. Máldagi þessi er áðr prentaðr í Dipl. Isl. II, Nr. 503, en þar hafa af slysi fallið úr nokkur orð í prentun, sem þó er lagfært í sama bindi bls. 874, og svo má fylla dálítið frekar eyður frumritsins en þar er gert.

Kirkiubæarklôstur.

Stadur i kirkiubæ ä heimaland allt. dali ij. mau[r]tungu. geirlañd. mork. ytra bæ. heidi. tuñgu. erpstadi. v[i]k. selbudir hraun. steiñsmýrar ij. fliot. sel. slyar. breckur.

Suo mykit kuikfie. hälft iiij huñdrad asôdar. ccc lamba ä fiall rekit. gelldijñgur med hrutum c. og xxx. veturgamallt huñdrad og tijgityger. kälfar vj og xx. c. äsaudar ä leigum. og x kyr. xl. kva heima og at vtbuvm og iij. gelld naut tuævetur og elldre. xij og xx. veturgomul. hälfur þridie togur. hross tuævetur og elldre xvij og xx. med londum .lx. kugillda og iij.

J fiorum niju tijgir fadma hiñz fiorttäñda huñdradz vm xx. xxx asaudar.

kirkiań ä jñnañ sig .v. kaleka gyllta. einn medur gyll. iij ogyllda klockur viij. xij hokla hina betre medur pell og silki og dyrum klædum. niju lettare. xiiij käpur hinar betri. vı. lettari. vj dalmatikur. viij sloppa. ıx messu . . . . ar flores beate vir[ginis] . . . . duę partes moralium. atta [mer]kur brendar. eru þar j vij rosir og ein spira. tuær skurñer. .v spænir. eitt mosurkær. textar. ij. bunir. eitt klædi gott med balldikinn. og hokull godur blär. fiorttän añtepeńdija. tiolld og bordar vmhuerfis kirkiu. xij lectaradukar. iiij. glodarker. elldbera. vij kertistikur thil häalltaris. jarñstiku stora. foñtz vmbunijñg. skrijn. krossar .ij. smellter. iij adrer. mariuskript og katrijnar skript stor. kross frami ä kőr. tabulum fẏrir alltare og brijk vpp yfir.

Þessar jtolur ää stadurinn j kirkiubæ.

frä þverä skulu lukast niju aurar voru huert vor.

frä kelldugnupi half mork voru.

af horkzlañdi hälf mork voru.

af breidabőlstad xij aura.

af dalbæ hállf mork voru og ij vetrunga fodur.
af vppsolum hálf mork vorv.
af þýckuabæ halfur fiordi eýrer.
af hraunsmula hálfan fiorda eyrir.
af selbvdvm fimm aura.
af dalbæ audrum .v. avra.
af ásgardi. c. voru og vj aurar.
j hátvnvm skal fæda iiij kyr og vetrung og greida vætt miols.
j efri vijk ij kýr.
j asgardi skal fæda vetrung.
af . . . [1]) tuær alnar hins v eyrirz.
af holmvm half vætt smiors og xij fiordungar melmiolz.
J arnanesi atta vætter salltz.
thil kirkiubæiar liggia xi og xx bæir at tijvndum og lysitollum vtan at á fiorvm bævm tekst heima.
Suo mikil er jnntekt af londvm stadarins i kirkiubæ
J dal eystra .c.
j vestra dal .c.
J mortungu halft annad.
æ geirlandi. .ccc. (oc) .v. aurar.
j mork .cc.
j ytrabæ .cc.
á [heidi .c.
J tungu. cc].
a erpstodum iij merkr.
j vijk .c. og .v. [aurar.
a selbu]dum .c.
á steinsmýre. c. og v aurar.
at fliot[um .c. og v]aurar.
á steinsmýre eýstre .c. og xv aurar.
af seli [ij merkr].
at slygium hálft annad hun[drad].
a brekkum þriu [hundrud].

---

1) Eingin eyða, en bæjarnafn hefir gleymzt.

***6.** **1354.**

MÁLDAGI kirkjunnar á Desjarmýri í Borgarfirði eystra.

AM. 259. 4to bl. 79—80, skr. 1610 fyrir Odd biskup. — Máldagi þessi er áðr prentaðr í Fornbréfasafni III, Nr. 59, eptir afskript, sem ekki stafar frá gömlu frumriti. Þar er þessarar afskriptar að eins getið. Geta má þess, að í skýrslu Þorgeirs prests Þorsteinssonar á Desjarmýri 13. Maí 1599 til Odds biskups er þessi máldagi árfærðr til 1554 (AM. 259. 4to bl. 99—100), sem líklega er þó ritvilla.

Desiarmyre.

Anno Domini ꝏ. ccc. l. iiij var þetta kuikfie med[1]) kirckiunne á Desiarmyre. v. kyr og xviij ær. iiij sauder veturgamler. hrutur tuevetur. naut veturgamallt. kalfar tueir. eitt hross.

kirckian a land alltt á Desiarmýre. til mötz vid Hűsvíjkíjnga suo sem med fornu hefer staded og allañ hrafnzdal og ut til mötz vid Hofstrandar land.

Þridiung ȷ vidreka under oxafalle.

allan vidreka ȷ Hellisvíjk fra drang þeim er gegñtt stendur runuskala og ȷnn til þess drangs er næst er űt frá laxa.

Hualreka ȷ Hellisvíjk og suo huar sem kemur inn til drangsens.

vidreka allañ og suo hualreka ȷ mariubűs.

Sallttfiara ȷ geitavıȷk űt á millum lækia.

hálfañ hualreka og vidreka űt a sande nordan fra Jökulsárreka og austur ad Helga.

Jtem a kirkian tueggia manna agöngu a hual ȷ kiősvıȷk.

Jtem hun á allañ vidreka og halfañ hualreka á Eyre űt frá dráng og til kambs.

Hun (a) nijundu huoria vætt ȷ hualreka ȷ Mariufioru ȷnn frá laxá.

Þangad liggur tijund af öllum bæium ȷ mille breidavıȷkur sýdre og Niardvıȷkur. og lambelde a huorium bæ og lýsetollar af ollum þeim bæium.

---

1) tvískrifað.

Jtem a kirkian fiskevist ad aullduhamre. er Olafur prestur liet sueria. saudabeit ût a sand.

Jtem a kirckian âttatije sauda beit j haukinn. j ness lande. upp a mânud og tueggia hrossa gaungu j backaþýfe. og taka eij undan folaulld.

Jtem a kirckian fiortân fota torfgrôf j Jokulsâr lande ârliga og hun a attundu huoria vætt j hual a uxafallsfiôru.

Þetta er skrifad eptter eigin handskriftt sera Þorgeirz. enn ber ecke saman huorke vid Wilchens mâldaga nej (!) Visitatiubôkena Anno 1610.

---

*7. 4. September 1358. í Skálholti.

Gyrðr Ívarsson biskup i Skálholti samþykkir þá skipan Jóns biskups Sigurðarssonar, er hann hefir skipað jörðina Svínafell í Hornafirði undir kirkjuna í Hofsfelli.

AM. 259. 4to bl. 125b, skr. um 1592 fyrir Odd biskup. — Afskript þessi er fornlegri um sumt og réttari, en sú, sem prentað er eptir í Dipl. Isl. III, Nr. 93.

Hoffell.[1])

Vier girder med gudz nad biskup j skalholltte heilsum ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra med q. g. og vorre kunugtt giorandi ad vier hofum heyrtt og yfer lesid opid bref virduligz herra. herra jons biskups sigurdarsonar godrar minningar vors foruerara j hueriu hann hafdi skipad jordina at suinafelle vnder kirkiuna j hofsfelle. med þeim skilmala. at þar sie bænhus og lukist preste sex aurar. enn bondi j hofsfelle luke preste fiorar merkur heima og hafe alla eign suinafellz sier til nytia. Nu saker þess ad oss syndist þesse hans giord og skipan mega vel standa. þui samþickium vier hana og stadfestum med þessu voru brefe. Og til sanenda hier vm setium vier vortt jnnsigle fyrir þetta bref er giortt var j skalholltte þann 4 dag septembris anno domini ꟾꟾ ccc. (l) viij.

---

1) Ritað neðan undir bréfið í handritinu.

8. 1368.

18. Marts 1508. á Hrafnseyri.

Vitnisburðr fjögurra manna um landamerki Gnúps í Dýrafirði eptir 140 ára gömlu bréfi, er Jón bóndi Björnsson lagði fram.

Eptir afskript á pappír í Landsskjalasafni staðfestri af síra Laurusi M. Johnsen (1852) eptir afskript staðfestri í Skálholti 24. Mai 1712 af Árna Magnússyni, Þorleifi Arasyni, Þorgilsi Sigurðssyni og Páli Hákonarsyni, en frumritði, sem var á kálfskinni, hafði verið með 4 innsiglum „óskafið, óskorið og í allan máta falslaust að svo miklum hluta sem á mátti sjá“.

Þat gjörum vér Hrafn Oddsson, Pétur Þórðarson, prestar, Ari Haldórsson, Brummaður Tumasson góðum mönnum kunnugt með þessu voru opnu bréfi, að á föstudaginn næstan eptir Guðmundardag[1]), þá liðið var frá hingaðburð vors herra Jhesu Christi 1508 ár á Eyri í Arnarfirði sáum og yfirlásum vér mjög gamalt Gnúpsbréf þó lesandi með sex heilum óskertum hangandi innsiglum, er Jón bóndi Björnsson þar fyrir oss fram lagði, hvert bréf var hundrat og fjörutiger ára, í hvörju svo stóð meðal annara orða:

garðurinn gnúpur á land allt til fjalls og fjöru í læk þann er heiter kalldelækur upp í uppsprettuna og svo rétt upp að leyte og beint á fiall upp og inn í gnúpsá. Alviðra á móskurð í gnúpsland í lambhaga. enn gnúpsmenn beit í alviðrubakka vor og haust. gnúpur á dal allann og í á þá er geingur ofan úr gjelldingadal og rennur í gnúpsá. Gnúpur á hestabeit á klukkulands hjalla.

Til sanninda hér um setjum við fyrr nefndir prestar og leikmenn vor innsigli fyrir þetta vitnisburðarbréf, er skrifat var í sama stað og ári, deigi síðar enn fyrr seigir.

---

9. **[um 1370].**

Skrá um eignir kirkjunnar í Berufirði í föstu og lausu og

---

1) þ. e. 17. Marts

um reka og landamerki jarðarinnar, þegar Ólafr Jónsson meðtók, en Jón Gillisson seldi.

AM. 259. 4to bl. 123 a—b (= *a*) og bl. 32a—b (= *b*), skr. 1595 (máldagasafn Odds biskups), og bl. 129 a—b í bréfi Odds biskups frá 3. Febr. 1608 (síðari hluti skrárinnar = *c*).

[Berufiordur[1]).

Suo mikid godz tok Olafur Jonsson med Berufirdi.

x kyr. lx ær. xviij^c j jordum og ij^c (a) ofan fyrir virdingafie. v^c j vadmálum. var þetta j kaupi þeirra Jons Gijllissonar[2]). ad fyrrnefndur Olafur skyllde eiga jarder er suo heita Jorviik og kiellduskoga. enn luka kirkiunni j Berufirdi ef hann villdi xviij^c j virdingarfie. ef hann villdi helldur eiga fyrr sagdar jarder þa er hann skildist vid berufiord.

A kirkian j Berufirde messuklædi og huijtañ hokul med ad auk. kaleik. ij kantarakapur. slopp. ij allttarisklædi. glodarkier. vatzkietil. ij. krossa mariu lijkneski. Olafs lijkneski. þar yfer glitadur dukur. vontt paxspialld. merki eitt vontt. fonttzklædi. iiij bækur. kierttastika fyrir hueriu lijkneske. ij kluckur. onnur lest og ur kolfurinn. kistutetur loklaust og lectari.[3])

Jtem fylgia þesser holmar Berufirdi til eignar. Hroalldzholmur. kidaholmur. Rijsey. Gripn€y[4]). melholmar ij. þeistholmur. kietilholmur. kiellingarholmur. kiellingarskier, hafnarey. Meinvijk med holmi. Lýngholmi. langanesholmi. hædarsteirn. seglsteinsflesiar.

Jtem á Berufiordur alla strond sudur ad nausttott þeirri. er stendur fyrir hiedan backa fyrir hiedan bulandzá. sionhending upp j skardid þad sem efst er j fiallinu gegntt nausttottinni.

Jtem A Berufiordur allañ reka j þessu takmarki huad sem á land ber. og fiemætt er.

Jtem A Berufiordur allañ fossárdal fyrir sunnan og nordan uppá fiallid. þar sem hallar votnum sudur og upp ad þíjngmanna vpz[5]) ut ad tunglá.

1) [með hendi Odds biskups í *b*. 2) Gillissonar *b*. 3) Hér hefst *c*. 4) Gripnaey *b*. gripaey *c*. 5) upj *b*; fyrir þessu orði er eyða í *c*.

A berufiordur uppá[1]) Avxi ad beinsvordu.

Jtem á berufiordur landzmerki ut fra gardi. ut ad læk þeim er fellur fyrir hiedan borg þa er stendur j kiellduskogarmerki.

***10. 4. Oktober 1378. á Sólheimum.**

Einar Oddsson selr Bessa Sighvatssyni jörðina Auðólfsstaði í Langadal med tilgreindum ítökum og ummerkjum fyrir Sólheima í Sæmundarhlíð með tilteknum landamerkjum.

Eptir frumritinu á kálfskinni, fundnu vorið 1904 í dómskjölum Landsyfirdómsins (Auðólfsstaðamál 1809), og er það nú geymt í Landsskjalasafninu. Þar með fylgir og stafrétt afskript með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna gerð 1732: „Framan- og ofanskrifad er riett utskrift af gömlu originalbrefe á pergament. sem synest. ad hafe vered fyrer sex Jnnsigle. Enn er epter eitt. og tveir þveinger Jnnsiglalauser. brefed siálft allt vel læselegt. Þessu til vitnis eru ockar nöfn ad Reineness stadar Claustre. þann. 13. Octobris Anno 1732.

Jőn Magnusson. Jőn Jőnsson.“

Neðar á þessa afskript er ritað: „Framlagdt fyrir Areidar Rétt ad Sydri Mjóadal þann 13. Aug. 1808. markaz No 1 ad Litr. G.

vitnar S(igurdur) Snorrason“.

Ennfremur fylgir frumritinu frumritað transskript á pappír með hendi síra Gísla Brynjólfssonar frá 1637, ásamt afskript frá hér um bil 1707 af þessu transskripti. Þar stendr að fyrirsögn „Vtskript aff audolfstada Brieffe“. en að lyktum: „Medkenum vier Epterskrifader menn sıjra Gıjsli Brynjulfsson. Jon Jonsson og Benedict Biornnsson ad vier hofum sied og yfirlesid suo latandi brief med tueimur hangandi Jnsiglum ord fyrir ord sem hier fyrir framan skrifad stendur. j Bolstadarhlıjd 15 dag Junij anno 1637.

Gıjsle Brÿniulfsson E. h.

Benidict Biornnsson med Eigin hendi.

Jon Jonsson med Eigiñ hendi“.

Á þetta transskriptarbréf er ritað: „Þetta framann og ofann skrifad auglyst og vpplesid ad bölstadarhlijdar lögsettu manntalzþıjnge og þess originall syndur og auglystur a kalfskinn skrifadur med hang-

---

1) upp ad c.

andi tueimur oskiertum hangandi (!) Jnnsiglum d. 4. maij Anno 1707. til merkes vndirskrifud nöfn sama stad ar og dag sem hier greiner.

Thorualldur Olafsson med Egh. — Jon Eyriksson med Egh.
Einar Einarsson. — Sigurdur Einarsson.
Biarne Conradzson. m. e. h. — Sueirn Gudnason Egh.
Eirijkur hromundsson m. e. h.

Upplesed a Bolstadahlidar Manntalsþinge d. 5. Maij 1729 Testor Biarne Halldorsson."

Frumrit bréfs þessa er nú orðið nokkuð skemt, og það, sem nú er fallið úr af orðum og stöfum, er hér tekið þegjandi eptir afskript Jóns Magnússonar. Bréf þetta er áðr prentað í III. bindi Fornbréfasafnsins Nr. 276 eptir afskript af transskripti síra Gísla Brynjólfssonar.

um audulfsstada landamerke[1]).

Jn nomine domini amen.

var þetta kaup þeirra bersa siguatzsonar af annari halfu ok einars oddzsonar af annari. lagdiz under handaband þetta at einar selldi adruefndum bersa iordina æ audolfstodum i langadal med ollum þeim gognum ok hlunnendum sem io(r)dunne átti at fylgia at fornu ok nyo ok einar vard fremiz at eigandi tilgreindri hrossa beitt bonda i karastada iǫrdu fra uetrnottum til sumars ok torfskurd suo mikinn sem vill bőndi skera lata i karastada iȯrdu hafa huartueggia arliga ef uill. selldi ok einar jȯrdina æ audolfsstǫdum med þessum ummerkium vid gunusteinsstadi hlodugil ok or þuí rettsýni upp i trȯllaskard. ofan or gilinu i lækiar osinn vid sikit ok rædr karlastada sik ut þadan. eiga audolfsstadir likholm ok vargey i blǫndv. millum æsustada rettsýni fram or gilinu i blȯn̄dv. or melshorninu i sionarhol rædr háfa ȯxl upp þadan vid miofadal uppi auxlina suo sem ser kirkiuna ok mann a gautauirki. vid gautzdal smiorskalargil ok þadan rettsyni upp a fiall. a eingiuuum uppi fyrir framan in forni arfaruegrinn upp i sikit ok or sikinu ifer i melinn. sagdi einar til halfkirkiu skylldar a iǫrdu. luka ut presti ij.

1) Utan á frumbréfinu með hendi frá 18. öld.

merkr. tekr bondi heima kirkiu tiund sina ok sinna heimamanna ok lysistolla. skilldi einar af ser fyrnd ok abyrgd æ kirkiu ok ǫllum hennar ornamentis er hun a i ser. her i mot gaf fyrr nefndr bersi iörd a solheimum i sæmundarhlid med öllum þeim gögnum ok hlunnindum sem iördunni átti at fylgia at fornu ok nyiu ok bersi vard fremzt eigandi at med þessum ummerkium. millum bersastada rædr gardr nedan or æ upp i bessastadagil. vid dæli gardr nedan or æ ok upp i fiall. tueggia manada beit i elevaga iord. teigr fyrir framan hollt hia holmansvadli. hefer honum sagt uerit at þufa ok pollr radi fyrir nordan en kelldusog fyrir sunnan. skilr bersi af ser alla abyrgd um teig ok beit þott af segiz iordu i solheimum. sagdi bersi þessa skylld æ iordu i solheimum syngia huern dag helgan ok luka ut presti kaup. iiij. merkr. prestfylgd epter þui sem ꝺ᷑ taka heima tiund sina ok liostolla skilr bersi af ser alla fyrnd ok abyrgd a kirkiu vtan kirkiu ok innan ok ǫllum hennar ornamentis. her i milli gaf fyr nefndr bersi milli iardanna einari tiu kugilldi med þessum fridleika. iij. kyr tuö asaudar kugilldi. xx. saudi uetrgamla. tuǫ nöt tueuetr .iij. nöt uetrgömul. vxi .iiij. uetra gamal edr kyr. tuǫ hundrut i slatrum. ok hest. luka ut a næstum fardögum. vij. kugilldi. en standa med xij alna bata þǫ þriu sem epter ero þat iij. nöt uetrgömul ok .x. sauder uetrgamlir ok vxinn. skal huar abyrgiaz lagariftingar æ þeirri iordv er selldi en þeir halldi til laga. samþykti ingibiorg husfrv bersa þetta kaup med hañdabandi. samþykti þorny bersadotter kona einars þetta kaup adr med hañdabañdi epter þui sem þar um giort bref vattar. voru þessir kaupuattar sira andress finnbiarnarson. marteinn berssason. prestar. bryniolfr biarnarson. hiallti bergsson. eilifr biarnarson. thumi þordarson ok marger adrer dugandi menn. Ok til sanninda her vm settum ver fyrr nefnder menn var innsigli fyrir þetta bref er gert var i solheimum i sæmundarhlid in festo francisci abbatis. sub anno gracie millessimo ccc⁰ lxx⁰. viij⁰.

---

11. 20. Marts 1391. | 2. Janúar 1393. } á Økrum.

Sumarliði Þorsteinsson selr Benedikt Brynjólfssyni jörðina Sauðá í Skagafirði, með tilteknum rekamörkum millum og Sjáarborgar, fyrir Egilsá og Ánastaði og lausafé að auki.

Landsbókasafn 226. Fol. bls. 127—128 með hendi Jóns háyfirdómara Pétrssonar c. 1854 „eptir transskriptarbréfi rituðu af Gísla Konráðssyni, en bréfin sjálf á nú Sigurðr prestr Arnórsson á Mælifelli, sem nú á jörðina Sjávarborg, er kona hans Elínborg fékk í arf eptir foreldri sín, Pétr prófast Pétrsson á Víðivöllum og Þóru Brynjólfsdóttur“. Transskriptarbréf þetta er frá 31. Okt. 1475.

Øllum mønnum þeim sem þetta bréf sia edr heyra. senda Einar prestr Ólafsson. Hrafn Jónsson. Þorsteinn Bjarnarson. Jón Þorsteinsson. Vigfús Arason. Grímur Jónsson og Þorfinnur Einarsson. kvediu guds og sina kunnigt giðrandi. ad þá er lidid var frá hingadburd Christi þúshundrud þriú hundrud nijutyger og eitt ár á sydrum Økrum i Blønduhlíd manadagh næsta eptir paschaviku vorum vér i hiá. sáum og heyrdum á. ad Sumarlidi Þorsteinsson seldi Benidikt Briniúlfssyni med handabandi til fullrar eignar ȷ́ǫrd alla Saudá i Skagafirdi med ǫllum þeim gǫgnum og giædum. rekum og hlunnindum sem nefndr Sumarlidi og Þorsteinn fadir hans hǫfdu átt og fremst ordid eigendur ad. og greind ȷǫrd hafdi átt ad fornu og nýu til rettra ummerkia vid adrar ȷardir. Sagdi Sumarlidi Borg eiga reka stærra vidar og hvala. ad undanteknum smareka. jǫrdu og landgǫgnum frá þeim vǫrdum fornum. er standa nokkud svo fyrir sunnan Saudárós og austur ad Borgarmarki. en þar á móti ætti Saudá Borgarey. reiknadi hann halfkirkiu skylld og þingstad á ȷǫrdunni. Skildi Sumarlidi af sér alla kirkjufyrnd og af hennar ornamentis. Hér i móti gaf Benidikt optnefndum Sumarlida ȷardir Ei(g)ilsá og Anastadi. þvilikar sem þær voru þá ad húsum og ódrum hlutum til ummerkia þeirra. sem adrar jardir ætti þar i mót. og med þvilikum itǫlum. sem þær ætti i adrar ȷardir edur adrar ȷardir i þær. þar med halfan þridia tug kugillda. þridiungafé. lukast xc á fyrra ári. en fimtan á sıȷdara. Skyldu hvorir hallda lǫgsvørum

fyrir sinu kaupi. en abirgiast allar lagariptingar hvorir vid annan á sögdum jordum. Og til sanninda hér um settum vær fyrrnefndir menn vor innsigli fyrir þetta bréf er giört var ad sydrum Økrum i Blönduhlid nijunda dag jóla. anno domini m⁰ ccc⁰ lxxxx⁰ iij⁰.

***12. 31. December 1393. Í Hítardal.**

Kaupbréf þeirra sira Hallsteins Jónssonar og Snorra Brandssonar, að Snorri selr sira Hallsteini jörðina Hrafnabjörg í Hörðadal með tilgreindum landamerkjum og alla jörð að Laugum fyrir sextigi og sex hundraða í lausafé.

Eptir afskript staðfestri 18. Júní 1779 á Blönduhlíðarþingi af sira Benedikt Hannessyni og Magnúsi sýslumanni Ketilssyni, og er afskript þessi komin $^{15}/_{12}$ 1903 frá Hirti Sigurðssyni bónda á Hrafnabjörgum, og er gerð eptir transskripti á skinni frá 30. Maí 1599. — Bréf þetta er áðr prentað í Fornbréfasafni III, Nr. 406 eptir Tímariti Jóns Pétrssonar (III, 102—103), því að þá fanst eingin afskript af því. Nú er það prentað hér eptir þessari afskript, sem nú er frumrit vort að bréfinu.

Jn Nomine Dominj Amen.

Var þetta kaup þeirra Sijra Hallsteins Jonssonar af annari halfu. enn Snorra Brandssonar af annare ad adrnefndr Snorri selr honum land allt ad Hrafnabiorgum i hordudal med ollum þeim gognum oc giædum sem fylgt hefr ad fornu oc nyu oc hann vard fremst eigande ad til vmmerkia þeirra sem adrer menn eigu til mots vid þad land allt ofan ad markgrof oc hana halfua oc upp ad kornamuulagili. Sambeit a hals til motz vid middalamenn. Enn land so sem vatnsfoll deila. Laugadal allañ badum meigiñ upp i Botn og ofan til motz vid lauga fyrir nordan ofañ ad Einhomrum. Allt holfiall ofan ad skialldargili og upp til motz vid Lauga. Miouadal allañ so sem vatsffoll deila vr Tiornine midre til motz vid hitdæla badum meigin ofan i sõpandaskard. Tuttugu gelldfiar kugillda beit i langa vatnzdal. Hrijshogg til stecka a vor j Dunkurskog og trodhrijs

til hwsa oc Ellda under mat a haust sem þarf. Bænhus a skog allañ i Palshollte. Hier med selr hann honum Lauga Jord alla med sijnum vmmerkium. Hrafnabiorg eigu Torfskurd i kollugrof i holsland. Hier i mot gefur Sıjra hallsteinn sextiu hundrada oc sex hundrud med þessum frıjdleika. halfan þridia tug kugillda. þrettan asaudar kugillde og Tolf kyr. fimtan haustlags hundrud halft i saudfie enn halft atta hundrad i nautfie. Tiu hundrud vadmala. halft vara. enn halft hvitar hafnarvoder. þrettan hundrud i gripum. þriu hundrud i hrossum. lukist ut a tveimur arum enn eigi sokn a þridia. lukist vt a fyrra ari atta asaudar kugillde og v kyr. Tiu hundrud vadmala. siau haustlags hundrut. þrettan hundrut i gripum. þriu hundrut J hrossum. a ødru åri þad sem epter stendr. Skillde Snorri sier so micid fe aptur i Jarder sinar sem honum brysti [J uerdinu[1]). Tolf alna leiga skylldi epter huert hundrad þad er eigi lykist a fyrsta ari sem i landi liggi. halft fridt enn halft ofridt. Skylldi Snorri alla Jordina ad hrafnabiorgum oc bænhusit i abyrgd Sıjra hallsteins vpp fra næstum fardogum. Skyllde Snorre abyrgiast allar lagarıjptingar a greindum Jordum. enn Sıjra Hallsteinn hallda til laga. Skildi og optnefndr Snorre ad Sıjra Hallsteinn skylldi kaupa ad honum Geitastecka ad odrum fardogum ef hann villde selia. fyrir sextan hundrut. vj. kugillde. x[c] i haustlagi oc vadmalum. Enn Snorre skylldi selia ødrum fyrir næstu fardaga ef hann villdi og skylldi Hallsteinn luka þad vt a þridia åri enn eigi sokn a fiorda.

For þetta kaup fram̄ i hijtardal pridie kalendas Januarii Anno Domini M. ccc. xc. iij.

Voru þesser vottar vid Sıjra hrafnsvartr Skeggiason. Eyolfr Snorason. albeidur flosadotter. Gestur Jonsson. Snore Þorarinsson og marger adrer goder menn.

Og til sanninda hier vm settum vier fyrnefnder menn vor Jnnsigli fyrir þetta Bref med optnefndra manna Jnnsiglum Sıjra Hallsteins oc Snorra. Giort i stad deigi oc åri sem fyr seger.

---

1) [J iardinu, afskr., sem án efa er mislestr gamall fyrir: J uerdinu.

[Þá kemr í transscripto Blönduhlíðardómr um þetta kaup frá 16. Júní 1509].

Þad medkennunst vær epterskrifader menn sijra Magnus Svartsson. Sigurdr Þorsteinsson. Skwli Jonsson og Magnus Þorleifsson ad vier hofum sied oc yferlesit so latandi kaupbref ord epter ord fyrir hrafnabiorgum sem hier fyrir ofan skrifat stendr eigi skafit edur mad i nockru. So og hofum vier sied og lesid so hliodandi dom þar vid festañ vppa sama Bref ord epter ord med heilum hangandi Jnnsiglum og hreina skript eij skafit edur mad j nockru. so sem hier oc eirnin fyrir ofan skrifadr er. Og til sanninda hier vm setium vær vor Jnnsigli fyrir þetta Transkriptar Bref huert skrifad var a hrafnabiorgum i hordudal þann xxx dag mai manadar anno ꝏ. d. xc. og ix.

Under þvi Pergamentesbrefe sem þetta er epter skrifad voru 3 hangande Jnnsigle nefnel. Sira Magnusar Svartssonar. Skula Jonssonar og Magnusar Þorleifssonar, enn eitt var í burtu nefnel. Sigurdar Þorsteinssonar. utan a Pergaments brefinu var þetta skrifad:

Anno 1664. þann 1. Julii i Lögrettu á Øxarárþinge var þetta bréf upplesed í Lögrettu Lögmönnum og Lögrettumönnum áheyrande.

Sigurdur Jonsson — Thorleifur Kortson
€. h. — €. h.

Paall Gislason
m. €. h.

Þetta Pappirsbref var fyrer Rette ad Blönduhlid d. 18. Maii 1779 samanlesed vid áđurnefnt Pergamentisbref og samhlioda i allañ máta funded. testor die et loco ut ante

Benedict Hannesson — M. Ketilsson
(L. S.) — (L. S.)

---

13. 14. Maí 1406. í Rómaborg.

Innocencius páfi hinn VI., sem í lifanda lífi Vilchins biskups i Skálholti hafði áskilið sér að veita þann biskupsstól að honum látnum, skipar Jón ábóta í Munklífi biskup í Skálholti og ritar með honum klerkum og öllum lýð í Skálholtsbiskupsdæmi, svo og erkibiskupinum í Niðarósi.

Diplomat. Norveg. XVII, Nr. 336 (eptir bréfabókum á páfagarði).

a. Innocentius etc. dilecto filio Johanni electo Schalotensi salutem etc. Diuina disponente clemencia cuius inscrutabili prouidencia ordinacionem suscipiunt vniuersa (!) in apostolice sedis specula licet immerite constituti ad vniuersas orbis ecclesias aciem nostre consideracionis extendimus et pro earum statu salubriter dirigendo apostolici fauoris auxilium adhibemus sed de illis propensius cogitare nos conuenit quas propriis carere pastoribus intuemus ut eis iuxta cor nostrum pastores preficiantur ydonei qui commissos sibi populos per suam circumspectionem prouidam salubriter dirigant et informant ac bona ipsorum non solum gubernent utiliter sed eciam multimodis efferant incrementis. Dudum siquidem bone memorie Wilkino episcopo Schalocensi ecclesie presidente Nos cupientes ipsi ecclesie cum vacaret per dicte sedis prouidenciam utilem et ydoneam presidere personam prouisionem eiusdem ecclesie ordinacioni et disposicioni nostre duximus ea uice specialiter reseruandam decernentes extunc irritum et inane si secus super hijs per quoscunque quauis auctoritate scienter uel ignoranter contigerit attemptari. Postmodum uero dicta ecclesia per obitum ipsius Wilkini episcopi qui extra Romanam curiam diem clausit extremum uacante nos uacacione huiusmodi fidedignis relatibus intellecta ad prouisionem ipsius ecclesie celerem et felicem de qua nullus preter nos hac uice se intromittere potuit siue potest reseruacione et decreto obsistentibus supradictis ne dicta ecclesia longe uacacionis exponeretur incommodis paternis et solicitis studijsinten dentes post deliberacionem quam de preficiendo eidem ecclesie personam vtilem et eciam fructuosam cum fratribus nostris habuimus diligentem demum ad te abbatem monasterii in Munkliue ordinis sancti Benedicti Bergensis diocesis religionis zelo conspicuum litterarum sciencia preditum uite ac morum honestate decorum in spiritualibus prouidum et in temporalibus circumspectum alijsque multiplicium uirtutum donis prout ex fidedignorum testimonijs percepimus insignitum direximus oculos nostre mentis quibus omnibus attenta meditacione pensatis de persona tua nobis et eisdem fratribus ob dictorum tuorum exigen-

ciam meritorum accepta eidem ecclesie de dictorum fratrum consilio auctoritate apostolica prouidemus teque illi preficimus in episcopum et pastorem curam et administracionem ipsius ecclesie tibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, In illo qui dat gracias et largitur premia confidentes quod dirigente domino actus tuos prefata ecclesia per tue industrie et circumspeccionis studium fructuosum regetur utiliter et prospere dirigetur ac grata in eisdem spiritualibus et temporalibus suscipiet incrementa. Jugum igitur Domini tuis impositum humeris promta deuocione suscipiens curam et administracionem predictas sic exercere studeas fideliter et prudenter quod ipsa ecclesia gubernatori prouido et administratori fructuoso gaudeat se commissam tuque preter eterne retribucionis premium nostram et sedis predicte benediccionem et graciam exinde uberius consequi merearis. Datum Rome apud sanctum Petrum secundo jdus Maij anno secundo.

b. Dilectis filijs Clero ciuitatis et diocesis Schalotensis salutem etc. Diuina disponente etc. Quocirca — obseruari. Datum ut supra.

c. Dilectis filijs populo ciuitatis et diocesis Schalotensis salutem etc. Diuina disponente etc. Quocirca — gaudeatis. Datum ut supra.

d. Venerabili fratri arciepiscopo Nidrosiensi salutem etc. Ad cumulum — promereri. Datum ut supra.

xx. x. x. x. A. Aldimarius.

14*. 15. December 1411. í Vallholti.

Hjálmr bóndi Marteinsson og Astríðr kona hans Jörundardóttir selja Pétri Ormssyni jörðina Syðra-Vatn í Tungusveit, tilgreina landamerki og kvitta Pétr fyrir andvirði jarðarinnar.

Eptir frumriti á skinni komnu inn í Landsbókasafnið úr dánarbúi Jóns háyfirdómara Pétrssonar. Fyrir því hafa verið 4 innsigli,

sem nú eru öll dottin frá. Bréf þetta er áðr prentað í v. bindi safns þessa sem Nr. 4 eptir afskript frá 1704, eigi stafréttri.

bref vm vatn ed sydra i tungusveit.[1])

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda arne gudbiarzson. biarne gvnnarsson. þordr oddz(son) kvediv gudz ok sina kvnnight gerande at þa er lidit var fra hegatbvrd vórrz herra ihesv christi þvshvndrat. cccc ok ellefv áar þridia dag hinn næsta efter magnvsmesso æ iolafôstv j sydra vallhollte vorum ver j hia sæm ok heyrdvm æ handaband hialms bonda marteinssonar ok astridar jôrvndardottur hvsfreyiv hanz af einni halfv en af annarre peturs ormssonar at nefndir menn hialmur ok astrid kendvz at þar hefdi sellt greindvm petri til fvllrar eignar iord sydra vatn i tvngvsveit med ôllvm þeim gôgnvm ok gædvm sem greindri iordv hefer fylgt ok þar vvrdv fremz eigande at til þeirra vmmerkia sem adrer menn attv þar j mot. sagdv þar at gardstadr riedi firir svnnan ok or honum riettsyne vpp æ fiall ok ofan i marklæk þann sem gengr vtan efter myrinni mille skidastada iardar en firir vtan mille vatz iardar riedi lækur vpp a fiall rietsyne firir vtan þioknappa. reiknôdv þar tveggia attfedminga torfskvrd fra ytra vatne ok eigi torfstôdv lengra en bera heim or hrakvm ok spilla hvorke tôdvm ne eingivm j vmferd. hier med kendvz oft nefndir menn hialmur ok astrid at þar hefdi svo marga peninga tekit firir iordina sem þeim vel ænægde af petre ok þi gerdv þar hann ôllvngis kvittan ok lidvgan af sôgdv iardar verdi. Ok til sannynda hier vm sette þratt nefndr hialmur sit inncigle med værvm inncigivm firir þetta bref gert j sôgdvm stad degi ok ære sem fyrr seger.

---

15. **22. December 1411.** **í Rómaborg.**

Jóhannes páfi XXIII. skipar Jón förumunk biskup að Hólum í Hjaltadal, því að Pétr biskup er dáinn.

---

1) Utan á frumritinu með fornri hendi.

Dipl. Norveg. XVII, Nr. 366 (eptir bréfabókum á páfagarði).

Johannes etc. dilecto filio Johanni electo Hollensi salutem etc. Suscepti cura regiminis cor nostrum continua pulsat instancia ut solicitudinis debitum ad quos uniuersis orbis ecclesiis nos apostolice seruitutis necessitas obligat earum singulis prout nobis ex alto conceditur exoluamus in eo potissime ut ipsarum regimina que suis sunt destitute pastoribus personis talibus committantur per quarum solerciam circumspectam et solertem circumspeccionem ecclesie ipse in spiritualibus et temporalibus ualeant adaugeri. Dudum siquidem bone memorie Petro regimini Hollensis ecclesie presidente Nos cupientes eidem ecclesie cum eam vacare contingeret per operacionis nostre ministerium utilem et ydoneum presidere personam prouisionem ipsius ecclesie ordinacioni et disposicioni nostre ea uice duximus specialiter reseruandam decernendo extunc irritum et inane si secus super hijs per quoscumque quauis auctoritate scienter uel ignoranter contingeret attemptari. Postmodum uero prefata ecclesia per obitum eiusdem Petri episcopi qui extra Romanam curiam diem clausit extremum pastoris solacio destituta Nos uacacione huiusmodi fidedignis relatibus intellecta ad prouisionem eiusdem ecclesie celerem et felicem de qua nullus preter nos hac uice se intromittere potuit neque potest reseruacione et decreto obsistentibus supradictis ne ecclesia ipsa longe uacacionis exponeretur incommodis paternis et solicitis studiis intendentes post deliberacionem quam de preficiendo eidem ecclesie personam utilem et eciam fructuosam cum fratribus nostris habuimus diligentem demum at te ordinis predicatorum professum cui de religionis zelo uite mundicia honestate morum spiritualium prouidencia et temporalium circumspeccione alijsque multiplicium uirtutum donis apud nos fidedigna testimonia perhibentur duximus oculos nostre mentis quibus omnibus debita meditacione pensatis de persona tua nobis et fratribus nostris ob dictorum tuorum exigenciam meritorum accepta ipsi Hollensi ecclesie siue premisso aut alio quouis modo uel ex alterius cuiuscumque persona uacet de eorumdem fratrum consilio auctoritate apo-

stolica prouidemus teque illi preficimus in episcopum et pastorem curam et administracionem ipsius ecclesie tibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, in illo qui dat gracias et largitur premia confidentes quod eadem ecclesia pro tuę circumspectionis industriam et prouidenciam circumspectam sub tuo felici regimine dextera domini tibi assistente propicia salubriter et prospere dirigetur ac grata in eisdem spiritualibus et temporalibus suscipiet incrementa. Volumus autem quod quamprimum presentes litteras habueris expeditas ad dictam ecclesiam te transferas et resideas personaliter in eadem quodque extra ciuitatem et diocesim Hollensem pontificalia officia nequeas exercere. Jugum igitur domini tuis impositum humeris promta deuocione suscipiens curam et administracionem predictas sic exercere studeas soliciter fideliter et prudenter quod ecclesia ipsa gubernatori prouido et fructuoso administratori gaudeat se commissam tuque preter eterne retribucionis premium beneuolencie nostre graciam exinde uberius consequi merearis. Datum Rome apud sanctum Petrum decimo kal. Januarij anno secundo.

De mandato
Stephanus de Prato.

---

16. 24. Júlí 1413. í San Antonio.

Jóhannes páfi XXIII. hefir feingið að vita, að Jón biskup í Skálholti væri líkþrár og gæti ekki aðstaðið biskupsstörfin; biðr hann því (Jóhannes) biskup í Lybiku að rannsaka, hvort Árni (Ólafsson), kanoki af Augustínusreglu, um þrítugt, muni hæfr til að stjórna Skálholtskirkju -- en hún er á úthafsey á úthjara heims að sagt er — og ef svo reynist, að hann þá skipi Árna aðstoðarmann og umboðsmann Jóns biskups.

Dipl. Norveg. XVII, Nr. 368 (eptir bréfabókum á páfagarði). Sbr. Dipl. Isl. III, Nr. 626.

Johannes etc. venerabili fratri episcopo Lubicensi salutem etc. Summi disposicione rectoris ad regimen vniuersalis ecclesie reputati curis assiduis angimur et assidua medita-

cione pulsamur ut opem et operam quantum nobis ex alto conceditur impendamus ne orbis ecclesie quarum pastores importabilibus morbis tacti earum onera et regimina exercere non ualent in spiritualibus ledantur et in temporabilibus recipiant detrimenta. Accepimus siquidem quod venerabilis frater noster Johannes episcopus Scalotensis adeo sit lepre et alijs grauibus et incurabilibus infirmitatibus grauatus et percussus quod ex ipsius corpore tam in manibus quam etiam pedibus diuerse carnis petre (!) ex huiusmodi infirmitate putrefacte unacum ossibus ceciderunt propter que ad regimen in spiritualibus et temporalibus ecclesie Scalotensis cui preesse dinoscitur inhabilis et impotens est effectus. Nos igitur ne dicta ecclesia in jnsula maris in finibus mundi ut dicitur constituta in eisdem spiritualibus ledatur et temporalibus detrimenta sustineat intendentes prout nobis ab alto commisso incumbit officio quantum salubriter possumus prouidere, ac considerantes quod dilectus filius Arnerus Olaui canonicus regularis beati Augustini qui ut asseritur in presbyteratus ordine et tricesimo quinto uel circiter sue etatis anno constitutus existit cui apud nos de religionis zelo litterarum sciencia uite mundicia morum honestate spiritualium prouidencia et temporalium circumspeccione alijsque probitatis et uirtutum meritis fidedigna testimonia perhibentur eidem episcopo in regimine dicte ecclesie Scalotensis in eisdem spiritualibus et temporalibus administrator et coadiutor esse poterit multipliciter fructuosus et de premissis certam noticiam non habentes, fraternitati tue per apostolica scripta mandamus qnatenus si est ita et dictus Arnerus ad hoc ydoneus existat super quo tuam conscienciam oneramus prefatum Arnerum administratorem ipsius ecclesie in spiritualibus et temporalibus constituas et eidem Johanni episcopo quoad uixerit et dicte ecclesie Scolatensi prefuerit coadiutorem in eisdem spiritualibus et temporalibus auctoritate apostolica deputes constituas et ordines, ita quod liceat dicto Arnero quamdiu eiusdem ecclesie administrator et eidem Johanni episcopo coadiutor fuerit ut prefertur dictam ecclesiam Scalotensem per se uel alium seu alios in eisdem spiritualibus

et temporalibus regere et eciam gubernare fructusque redditus et prouentus iura obuentiones et emolumenta ad mensam episcopalem Scalotensem spectantia recipere et de receptis quitare ac huiusmodi fructus redditus et prouentus iura obuentiones et emolumenta in Johannis episcopi et mense ac ecclesie predictorum et etiam sui ipsius usus conuertere ceteraque facere exercere libere et licite que ad administratoris et coadiutori sofficium spectant et pertinent quoquo modo, alienatione tamen bonorum immobilium et pretiosorum mobilium mense et ecclesie predictorum eidem Arnero penitus interdicta, faciens per te uel alium siue alios dictum Arnerum ad huiusmodi administratoris et coadiutoris officium ut est moris admitti, sibique ab eis ad quos spectat obediri et de huiusmodi fructibus redditibus prouentibus iuribus et obuentionibus et emolumentis vniuersis officio durante predicto integre responderi. Contradictores per censuram etc. Non obstantibus constitutionibus apostolicis ceterisque contrariis quibuscumque. Nos enim exnunc irritum decernimus et inane si secus super hiis a quocumque quauis auctoritate scienter uel ignoranter contigerit attemptari. Datum apud sanctum Antonium extra muros Florentinos nono kal. Augusti anno quarto.

de mandato.
Stephanus de Prato.

---

17. 6. Febrúar 1414. Í Bologna.

Jóhannes páfi XXIII. leyfir Jóni biskupi (Heinrekssyni) á Hólum að fremja biskupsverk í öðrum biskupsdæmum, þó með því móti, að þeir biskupar leyfi það, er hlut eiga að máli.

Dipl. Norveg. XVII, Nr. 370 (eptir bréfabókum á páfagarði).

Johannes etc. venerabili fratri Johanni episcopo Hollensi salutem etc. Personam tuam nobis et apostolice sedi deuotam tuis exigentibus meritis paterna beniuolencia prosequentes uotis tuis quantum cum deo possumus fauorabiter

annuimus in hijs presertim que status tui decenciam respicere dinoscuntur. Nuper siquidem ecclesie Hollensis tunc uacanti de persona tua auctoritate apostolica prouidimus et voluimus quod pontificalia officia preterquam in ecclesia ciuitate et diocesi Hollensi minime exercere ualeres prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur. Nos igitur huiusmodi tue deuocionis exigentibns meritis uolentes tuam honorare personam tuis in hac parte supplicacionibus inclinati fraternitati tue ut huiusmodi pontificalia officia in quacunque alia ecclesia ciuitate diocesi ac prouincia de licencia tamen diocesani loci ac absque eius preiudicio ubi te huiusmodi pontificalia exercere contigerit nostra ac alijs constitucionibus apostolicis ac statutis non obstantibus quibuscumque libere exercere possis auctoritate apostolica tenore presencium indulgemus. Nulli ergo etc. nostre concessionis infringere etc. Si quis etc. Datum Bononie ottauo jdus Februarij anno quarto. de mandato

Stephanus de Prato.

---

18. **25. Maí 1425.** **[í Róm].**

Martinus páfi hinn v. skipar (Jón) munk af smábræðrareglu biskup á Hólum, því að bróðir Jón biskup (Heinreksson) á Hólum er dáinn.

Dipl. Norveg. XVII, Nr. 432. (eptir bréfabókum á páfagarði). Dagsett ranglega 25. April í Dipl. Norv.

Eadem die [Veneris viij kal. Junii dominus noster prouidit] ecclesie Olorensi in Noregia uacanti per mortem fratris Johannis de persona fratris . . . ordinis minorum.

---

19. **6. Marts 1426.** **í Róm.**

Martinus páfi hinn v. skipar Jón (Gerreksson), sem áðr hafði verið erkibiskup í Uppsölum, biskup að Skálholti; hafi hann bætt lifnað sinn, biskupsdæmi þetta sé langt í burtu og þar ekki yfir miklu gózi að ráða, fólkið þar svo sem óþjóð, og sjálfr hafi hann ekki annað á að lifa nú en það, sem vinir hans láti honum í té.

Dipl. Norveg. XVII, Nr. 445 (eptir skjalasafni á páfagarði).

Eadem die [Mercurij pridie Non. Martij dominus noster prouidit] ecclesie Schallocensi uacanti per obitum Arnerij vltimi episcopi de persona Johannis olim Vpsalensis archiepiscopi et restituti ad executionem pontificalis officij et ordinis non obstante quod auctoritate apostolica a dicta ecclesia Vpsalensi dudum fuerat depositus et illa priuatus atque pontificalis officij et ordinis exercitium sibi fuerat interdictum. Cum Dominus noster fuerit sufficienter informatus quod idem Johannes depositionem et priuationem atque interdictum prefata patienter sustinuit vitamque et mores bene et iuste uiuendo correxit et emendauit etiam quia dicta ecclesia exigua est et in partibus remotis inter gentes quasi barbaras modicamque habeat administrationem et vt ex illa valeat de vite necessitatibus sustentari cum nihil sibi penitus remanserit ad vite sustentacionem nisi suffragia amicorum et uult Dominus Noster quod hec ponantur in littera.

---

20. 19. Apríl 1426. í Róm.

Bróðir Jón, sem kosinn er biskup á Hólum, lofar að lúka aðalembættisgjald sitt, 240 flórínur, til fjárhirðslu páfa og kardinala samkundunnar og fimm greiðslur aðrar minni.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 446 (eptir skjalasafni á páfagarði).

Eadem die [Veneris decima nona Aprilis anno mccccxxvj°] dominus frater Johannes electus Olensis principalis obtulit camere apostolice et collegio reuerendissimorum dominorum cardinalium pro suo communi seruicio debito racione prouisionis de dicta ecclesia sibi facte ducentos quadraginta florenos auri de camera et quinque minuta seruicia consueta pro familiaribus et officialibus d. n. pape et dicti collegii. Eorumdem autem communis et minutorum seruiciorum medietatem infra octo menses extunc immediate sequentes soluere promisit submisit renunciauit jurauit et se obligauit ut in

forma. Et dominus Benedictus locumtenens tulit sentencias excommunicacionis in scriptis. Actum Rome apud sanctum Petrum in thesauraria presentibus domino B. dellante apostolice camere clerico et Johanne de Sallesio notario testibus et me A. de Pisis.

Á spássíu: Card. xij.

---

21. 20. Apríl 1426. í Róm.

Benedictus de Guidaloctis doctor í lögum og umboðsmaðr fjárhirðslu páfans kvittar Jón Hólabiskup um hinar minni greiðslur til fjárhirðslunnar.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 448 (eptir skjalasafni á páfagarði).

Uniuersis etc[a] Benedictus [de Guidaloctis legum doctor apostolice camere clericus etc.] salutem etc[a] Uniuersitati etc[a] quod reuerendus in Christo pater dominus Johannes dei gracia episcopus Olensis pro integra solucione vnius minuti seruicij prefato domino camerario et dominis clericis apostolice camere debiti in quo in dicta camera sub certis penis et sentencijs racione dicte sue ecclesie extitit efficaciter obligatus decem florenos auri de camera solidos decem et denarios decem monete Romane clericis prefatis dicti domini camerarij et eorum proprio nomine recipientibus die date presencium debita soluit realiter cum effectu. De quibus etc[a]. In quorum etc[a]. Datum Rome apud sanctum Petrum sub anno domini millesimo quadringentesimo vicesimosexto jndictione quarta die vicesima mensis Aprilis pontificatus vero [Martini pape quinti] anno nono.

Visa fl. j. gr. ij.
B. dellante. A. de Pisis.

---

22. 18. Júní 1427. í Róm.

Hermann Svelie prestr frá Osnabrück lofar að lúka fyrir Jón biskup í Skálholti aðalembættisgjald hans, 60 flórínur,

sem sú „kirkja" er virt á, og hinar fimm minni greiðslur til fjárhirðslu páfans og kardínalasamkundunnar.

Dipl. Norveg. XVII, Nr. 458 (eptir skjalasöfnum á páfagarði).

Die xviij mensis Junij [a. d. mccccxxvij pontificatus d. Martini pape V[ti] anno decimo] Hermannus Suellie vicarius ecclesie Osnaburiensis tanquam principalis et priuata persona vice et nomine reuerendi patris domini Johannis episcopi Scalotensis obtulit camere apostolice et collegio dominorum cardinalium pro suo communi seruicio debito florenos auri de camera sexaginta, ad quos dicta ecclesia reperitur taxata, et quinque minuta seruicia consueta pro familiaribus et officialibus domini nostri pape et dicti collegij. Eorumdem autem communis et minutorum seruiciorum medietatem infra sex menses proxime futuros et aliam medietatem infra alios sex menses extunc proxime secuturos soluere promisit submisit jurauit renunciauit et se obligauit in forma. Et promisit producere mandatum ratificacionis infra octo menses, et dominus B. episcopus Valuensis locumtenens prefatus tulit sentencias excommunicacionis in scriptis. Actum in thesauraria presentibus clerico Antonio de Pisis Jo. de Sallesio et me Antonino de Sarzana eiusdem camere notariis. Et Bartholomeus de Bardis promisit infra octo menses soluere totum quod restat pro dicto episcopo Scalotensi aut infra dictum terminum reportare bullas prouisionis dicti episcopi in cameram apostolicam sub penis etc[a].

Á spássíu: Card. xvj.

---

23. 1. Júlí 1427. í Róm.

Benedictus Guidaloctis umboðsmaðr fjárhirðslu páfans kvittar Jón Skálholtsbiskup um embættisgreiðslur hans til fjárhirðslunnar.

Dipl. Norveg. XVII, Nr. 459 (eptir skjalasafni páfa).

Uniuersis etc[a] Benedictus etc[a] quod reuerendus in Christo pater dominus Johannes dei gracia episcopus Schalatensis pro

totali solucione sui communis seruicij in quo camere apostolice sub certis penis et sentencijs racione dicte sue ecclesie extitit efficaciter obligatus triginta florenos auri de camera ipsi camere reuerendo etc^a^ domino Oddone etc^a^ thesaurario pro ea recipiente necnon pro totali solucione suorum quatuor minutorum seruiciorum prefato domino camerario et dominis clericis apostolice camere necnon familiaribus et officialibus domini nostri pape debitorum pro quibus in eadem camera sub dictis penis et sentencijs extitit similiter obligatus septem similes florenos et solidos viginti quinque monete Romane clericis prefatis dicti domini camerarij et eorum proprio necnon familiarium et officialium predictorum nominibus recipientibus per manus reuerendi patris domini Hermanni Dwerg domini nostri pape prothonotarij die date presencium tempore debito solui fecit realiter cum effectu. De quibus etc^a^. In quorum etc^a^. Datum Rome apud Sanctos Apostolos sub anno a natiuitate domini millesimo quadringentesimo vicesimo septimo jndictione quinta die prima mensis Julij pontificatus etc^a^ anno decimo.

Receptum O. de Varris thesaurarius. Visa B. Roberti. fl. j. gr. ij. A. de Sarzano.

---

24. 3. Nóvember 1429. í Róm.

Skýrsla um að Jón Skálholtsbiskup hafi greitt kardínálasamkundunni aðalembættisgjald sitt.

Dipl. Norveg. XVII, Nr. 468 (eptir skjalasafni páfa).

Rome dicta die [ɔ: tercia mensis Nouembris a. d. millesimo quadringentesimo vicesimo nono] dominus Johannes episopus Scalotensis soluit flor. xxxj sol. xliij. den. viiij. Fuit promotus Rome pridie nonas Marcij pontificatus domini Martini pape v^ti^ anno nono. Fuerunt in eius promocione cardinales xij.

---

25. **3. Nóvember 1429.** **í Róm.**

Antoníus klerkr og kardinali frá Acken, féhirðir kardínálasamkundunnar, kvittar Jón Skálholtsbiskup um aðalembættisgjald og minni greiðslur hans til kardínálanna, en Cosmus og Laurentius af Medici inna gjaldið af höndum.

Dipl. Norveg. XVII, Nr. 469 (eptir skjalasafni páfa).

Antonius [tit. s. Susanne presbyter cardinalis Aquilegiensis vulgariter nuncupatus ac sacri collegii dominorum cardinalium camerarius] etc[a] quod reuerendus in Christo pater dominus Johannes episcopus Scalotensis pro totali solucione suorum etc[a] in quibus etc[a] ac termino iam diu elapso racione etc[a] florenos auri de camera triginta viiij solidos quadraginta tres denarios novem nobis etc[a] per manus honorabilium virorum Cosme et Laurencij de Medicis et sociorum etc[a]. De quibus etc[a]. Et insuper etc[a] Secum etc[a]. In quorum etc[a]. Datum Rome die tercia mensis Nouembris anno domini millesimo quadringentesimo vicesimo nono. pontificatus domini Martini pape V[ti] anno duodecimo.

fl. iij gr. iij.

---

26. **5. Janúar 1435.** **í Firenze.**

Skýrsla um að Eugenius páfi hinn IV. hafi skipað Jón Hólabiskup (Vilhjálmsson) biskup að Skálholti í stað Jóns biskups (Gerrekssonar), sem dáinn var, og að hann jafnframt hafi skipað Jón Bloxwich, munk af karmelitareglu, biskup á Hólum.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 519 (eptir skjalasafni páfa).

Die Mercurij nonas mensis Januarij [a. d. mccccxxxv[o]] ad relacionem domini cardinalis de Vrsinis sanctissimus d. n. papa prouidit ecclesie Scalotensi vacanti per mortem quondam domini Johannis ipsius ecclesie vltimi episcopi extra Romanam curiam defuncti et transtulit reuerendum patrem dominum Johannem olim episcopum Hollensem de ipsa ecclesia Hollensi ad prefatam ecclesiam Scalotensem.

Eadem die et relacione idem sanctissimus dominus noster prouidit ecclesie Hollensi de persona domini Johannes Bloxwich ordinis carmelitarum minoris penitenciarij per proxime dictam translacionem vacanti ad ecclesiam Scalotensem predictam.

---

27. **10. Janúar 1435.** **Í Firenze.**

Eugenius páfi hinn IV., sem gert hefir Jón Hólabiskup (Vilhjálmsson) biskup að Skálholti, skipar Jón Bloxwich, munk af karmelitareglu og baccalaureus í guðfræði, biskup á Hólum og ritar með honum til klerkdóms og allrar alþýðu í Hólabiskupsdæmi, svo og til erkibiskupsins í Niðarósi og Eiríks Danakonungs.

Dipl. Norveg. XVII, Nr. 520 (eptir skjalasafni páfa).

a. Eugenius etc. Dilecto filio Johanni Bloxwich electo Ollensi salutem etc. Ecclesiarum utilitatibus tunc recte consultis et indemnitatibus salubriter precautis, cum prouidis et discretis earum cura committitur et vacantium regimini pastores ydonei preponuntur. Hinc est quod Romanus pontifex cui ex apostolatus incumbit officio de vniuersis orbis ecclesijs solicite cogitare ad id propensius vigilat et intendit ut ecclesie ipse personis talibus committantur, per quarum industriam preseruentur a noxijs ac felicibus in spiritualibus et temporalibus dante domino proficiant incrementis. Dudum siquidem prouisiones omnium ecclesiarum Cathedralium quas extunc imposterum per translationes de prelatis earum ubilibet constitutis ad alias ecclesias tunc vacantes et inantea vacaturas per nos faciendas vacare contingeret ordinationi et dispositioni nostre duximus reseruandas, decernentes extunc irritum et inane si secus super hijs per quoscumque quauis auctoritate scienter uel ignoranter contingeret attemptari. Postmodum uero ecclesia Ollensi ex eo vacante quod nos hodie venerabilem fratrem nostrum Johannem Scalotensem tunc Ollensem Episcopum licet absentem a vinculo quo prefate Ollensi ecclesie cum preerat tenebatur, de fratrum nost-

rorum consilio et apostolice potestatis plenitudine absoluentes, cum ad Scalotensem ecclesiam tunc vacantem auctoritate apostolica duximus transferendum, preficiendo eum in Episcopum et pastorem Nos ad prouisionem ipsius Ollensis ecclesie celerem et felicem de qua nullus preter nos hac uice se intromittere potuit siue potest reseruatione et decreto obsistentibus supradictis, ne ecclesia longe vacationis exponatur incommodis paternis et solicitis studijs intendentes post deliberationem quam de preficiendo eidem Ollensi ecclesie personam vtilem et etiam fructuosam, cum fratribus nostris habuimus diligentem, demum ad te ordinem fratrum beate Marie de Montecarmeli professum in Theologia Baccalarium et in sacerdotio constitutum cui de Religionis zelo litterarum scientia vite mundicia honestate morum spiritualium prouidentia et temporalium circumspeccione alijsque multiplicium virtutum donis apud nos fidedigna testimonia perhibentur direximus oculos nostre mentis, quibus omnibus attenta meditacione pensatis de persona tua nobis et eisdem nostris fratribus ob tuorum exigentiam meritorum accepta eidem Ollensi ecclecie de dictorum nostrorum fratrum consilio auctoritate apostolica prouidemus teque illi preficimus in episcopum et pastorem spiritualibus et temporalibus plenarie committendo Jn illo — sic exercere studeas solicite fideliter et prudenter quod ipsa Ollensis ecclesia gubernatori prouido et fructuoso administratori gaudeat se commissam tuque preter eterne retribucionis premium nostram et dicte sedis benedictionem et graciam exinde uberius consequi merearis. Datum Florencie anno incarnationis dominice Millesimo quadringentesimo tricesimo quarto quarto Jdus Januarij anno quarto.

b. Dilectis filijs clero ciuitatis et diocesis Ollensis salutem etc Ecclesiarum etc. Quocirca — obseruari. Datum ut supra.

c. Dilectis filijs populo ciuitatis et diocesis Ollensis salutem etc. Quocirca — gaudeatis. Datum ut supra.

d. Venerabili fratri Archiepiscopo Nidrosiensi salutem etc. Ad cumulum — merearis. Datum ut supra.

e Carissimo in Christo filio Erico Datie Regi Jllustri salutem etc. Gratie — actio gratiarum. Datum ut supra.

.xx. x. x. x. sed gratis in plumbo et registro de mandato d. n. pape. An. de Adria.

---

28. **12. Janúar 1435.** **í Firenze.**

Eugenius páfi hinn IV. fær Jóni Hólabiskupi (Vilhjálmssyni) biskupsdæmi í Skálholti, sem autt var eptir Jón (Gerreksson) andaðan, býðr honum að vinna hollustu og hlýðniseið kirkjunnar valdi fyrir Björgynjarbiskupi eða Færeyjabiskupi, og ritar með honum til leikra og lærðra í Skálholtsbiskupsdæmi, til erkibiskupsins í Niðarósi og Eiriks Danakonungs.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 521 (eptir skjalasafni á páfagarði).

a. Eugenius etc. Venerabili fratri Johanni episcopo Scalholtensi salutem etc. Pastoralis officij debitum cui disponente domino presidemus exposcit ut de vniuersis orbis ecclesijs illis presertim que suis destitute pastoribus vacacionis incommoda deplorare noscuntur sic solicite cogitemus quod ecclesijs ipsis per nostre prouidentie studium viri preficiantur ydonei et pastores prouidi deputentur per quorum industriam et prouidentiam circumspectam preseruantur a noxijs et prosperitatis votiue proficiant incrementis. Dudum siquidem bone memorie Johanne episcopo Scalholtensi regimini Scalholtensis ecclesie presidente Nos cupientes eidem ecclesie cum vacaret per apostolice sedis prouidentiam utilem et ydoneam presidere personam prouisionem ipsius ecclesie ordinationi et dispositioni nostre duximus ea uice specialiter reseruandam decernentes extunc irritum et inane si secus super hijs per quoscumque quauis auctoritate scienter uel ignoranter contingeret attemptari. Postmodum uero prefata ecclesia per ipsius Johannis episcopi obitum qui extra Romanam curiam diem clausit extremum pastoris solatio destituta nos vacatione huiusmodi fidedignis relatibus intellecta ad prouisionem ipsius ecclesie celerem et felicem de

qua nullus preter nos hac uice se intromittere potuit siue potest reseruatione et decreto obsistentibus supradictis. ne ecclesia ipsa longe vacationis exponatur incommodis paternis et solicitis studijs intendentes post deliberationem quam super hijs cum fratribus nostris habuimus diligentem demum ad te episcopum Hollensem licet absentem consideratis grandium uirtutum meritis quibus personam tuam illarum largitor dominus prout fidedignorum testimonijs accepimus insigniuit, et quod tu qui regimini Hollensis ecclesie hactenus laudabiliter prefuisti dictam Scalholtensem ecclesiam scies et poteris auctore domino vtiliter regere et feliciter gubernare direximus oculos nostre mentis jntendentes igitur tam dicte Scalholtensis ecclesie quam eius gregi dominico salubriter prouidere te a vinculo quo eidem Hollensi ecclesie cui tunc preeras tenebaris de dictorum fratrum consilio et apostolice potestis plenitudine absoluentes te ad eandem Scalholtensem ecclesiam auctoritate apostolica transferimus teque illi preficimus in Episcopum et pastorem curam regimen et administrationem ipsius Scalholtensis ecclesie tibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo liberamque tibi tribuendo licentiam ad eandem Scalholtensem ecclesiam transeundi firma spe fiduciaque conceptis quod dirigente domino actus tuos prefata Scalholtensis ecclesia per tue circumspectionis industriam et studium fructuosum regetur utiliter et prospere dirigetur ac grata in eisdem spiritualibus et temporalibus suscipiet incrementa. Volumus autem quod antequam eiusdem Scalholtensis ecclesie administracionis bonorum possessionem recipias in manibus venerabilium fratrum nostrorum Bergensis uel Pharensis Episcoporum prestes fidelitatis debite iuramentum iuxta formam quam sub bulla nostra mittimus interclusam quibus et eorum cuilibet per alias nostras litteras mandauimus ut a te nostro et Romane ecclesie nomine recipiant seu recipiat iuramentum. Quocirca fraternitati tue per apostolica scripta mandamus quatenus ad prefatam Scalholtensem ecclesiam cum gratia nostre benedictionis accedens sic te in eius cura salubriter exercenda diligentem exhibeas et eciam studiosum quod ipsa Scalholt-

ensis ecclesia gubernatori prouido et fructuoso administratori gaudeat se commissam ac bone fame tue odor ex tuis laudabilibus actibus latius diffundatur et apostolice sedis benedictionem et gratiam exinde vberius consequi merearis Datum Florencie Anno Incarnationis dominice Millesimo quadringentesimo tricesimo quarto pridie Jdus Januarij Anno quarto.

b. Dilectis filijs clero ciuitatis et diocesis Scalholtensis sal. etc. Pastoralis officii debitum etc. Quocirca — quatenus eidem translato Episcopo — obseruari. Datum Florencie ut supra.

c. Dilectis filijs populo ciuitatis et diocesis Scalholtensis sal. etc. Quocirca — gaudeatur. Datum ut supra.

d. Vniuersis vasallis ecclesie Scatholtensic sal. etc. Quocirca — obseruari. Datum ut supra.

e. Venerabili fratri Archiepiscopo Nidrosiensi sal. etc. Ad cumulum etc. Cum igitur ut idem translatus — merearis. Datum ut supra.

f. Carissimo in Christo filio Erico Dacie regi Jllustri salutem etc. Gracie diuine premium etc. Cum itaque fili — actio gratiarum. Datum ut supra.

xxij. xi. xi. xi. xi. xi.

B. Abbac.

---

29. 27. Maí 1435. í Firenze.

Skýrsla um það, að Thomas Chapman frá Limoges hafi lofað að lúka fyrir Jón Skálholtsbiskup aðalgjald hans og fimm smærri greiðslur til fjárhirðslu páfa og kardínalanna.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 525 (eptir skjalasafni páfa).[1])

1) 30. Maí (19. Júlí), 20. Júní, og 5. Sept. (28. Aug.) 1435 veitir Eugenius páfi hinn IV. „Johanne Stephani alias Crabbe canonico ecclesie Nidorsiensis“ ítrekaðan frest á bréfalausn fyrir veitingu þá, er Jón fékk prests embættið við Trumskirkju í Noregi (Dipl. Norv. XVII, Nr. 526 a—c). Er það Jón Krabbe, sá er seinna varð biskup í Skálholti.

Die xxvjj mensis Maij [a. d. mccccxxxv⁰] venerabilis vir Thomas Chapman thesaurarius ecclesie Lemouicensis tamquam principalis et priuata persona vice et nomine reuerendi in Christo patris domini Johannis translati de ecclesia Olensi ad ecclesiam Scalotensem in regno Norwegie obtulit camere apostolice et collegio reuerendissimorum dominorum cardinalium pro suo communi seruicio debito florenos sexaginta auri de camera ad quos dicta ecclesia Scalotensis taxatur et quinque minuta seruicia consueta quorum medietatem infra octo menses proxime venturos et reliquam medietatem infra alios octo menses soluere promisit obligauit submisit renunciauit et jurauit in forma. Et dominus locumtenens tulit sentencias in scriptis. Actum vbi supra [ɔ: Florencie in thesauraria apostolica] presentibus quibus supra [ɔ: venerabili viro Christoforo clerico Ispaliensis diocesis et Baptista Honofrii de Monte Falconis Spoletane diocesis testibus] et me C[ino] de Lombardis. Card. vjj.

---

30. 17. Júní 1435. í Firenze.

Skýrsla um, að Jón biskup í Skálholti hafi greitt aðalgjald sitt til kardínaláráðsins.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 527 (eptir skjalasafni páfa).

Florencie die xvij Junij [a. d. mccccxxxv⁰] dominus Johannes episcopus Scalotensis soluit florenos xxxij. Fuit promotus Florencie non. Januarij pontificatus domini Eugenij pape iiij^ti anno iiij^to. Fuerunt in eius promocione cardinales vij.

„Introitus vnius minuti rec. per me Jo. de Reate de mense Junij [1435]“:

A domino episcopo Scalholtensi flor. quatuor sol. quatuordecim et den. tres.

„Introitus sacre“:

A. d. episcopo Scalholtensi fl. vnum et sol. viginti quinque.

„Intr. sigilli“;

Pro quitancia d. episcopi Scalholtensis fl. vnum.

„Intr. sacre“:
A domino episcopo Scalholtensi fl. vnum.

---

31. 6. Júlí 1435. í Firenze.

Skýrsla um að Jón biskupsefni til Hóla hafi lofað að lúka aðalgjald sitt og fimm minni greiðslur til páfa og kardinala, og að embættisbréf hans (páfabréfið) hafi verið afhent umboðsmanni Medicia (í Firenze).

Dipl. Norv. XVII, Nr. 528 (eptir skjalasafni páfa).

Dicta die [ɔ: Mercurij sexta Julij a. d. mccccxxxv°] reuerendus in Cristo pater dominus Johannes electus Olensis obtulit personaliter camere apostolice et collegio dominorum cardinalium pro suo communi seruicio florenos ducentos quinquaginta auri de camera ad quos dicta ecclesia reperitur taxata et quinque minuta seruicia consueta pro familiaribus et officialibus domini nostri pape et dicti collegij. Eorumdem autem communis et minutorum medietatem infra octo menses proxime futuros et reliquam medietatem infra alios octo menses immediate sequentes soluere promisit submisit obligauit renunciauit et jurauit ut in forma. Et dominus thesaurarius locumtenens tulit sentencias in scriptis. Actum ubi supra [ɔ: Florencie in thesauraria apostolica] presentibus quibus supra [ɔ: dominis Bartholomeo del Lante et Nicolao de Valle clericis camere testibus] P. de S. Geminiano.

Card. vij.

Mccccxxxv die Veneris xxviiij Julij Anthonius della Casa de Florencia factor et negociorum gestor Cosme et Laurentij de Medicis et sociorum ciuium et mercatorum Florenti norum Romanam curiam sequentium habuit a r^mo^ domino thesaurario bullas dicte ecclesie Olensis et promixit infra annum reddere dictas bullas aut soluere summas supra dictas etc^a^. Obligauit etc^a^ submixit etc^a^ renunptiauit etc^a^. Actum vt supra presentibus dominis Bartholomeo del Lant Guiglielmo de Latinis dicte apostolice camere clericis testibus et me P. de Geminiano.

„Introitus vnius minuti rec. per me Rosellum de Rocellis de mense Julij [1435]“

A domino Johanne episcopo Olensi fl. decem et septem sol. quadraginta duos den. vndecim.

„Introitus sacre“:

A. d. Johanne ep. Olensi flor. sex. sol. duodecim den. sex.

„Introitus sigilli“:

A. d. Johanne ep. Olensi

„Introitus subdiaconorum“:

A. d. Johanne ep. Olensi flor. quatuor sol. octo et den. quatuor.

---

32. 14. Júlí 1441. í Rómaborg.

Skýrsla um að Eugenius páfi hinn IV. hafi skipað Robert einsetumunk biskup á Hólum, því að Jón biskup hafi sagt af sér.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 556 (eptir skjalasafni páfa).

Die Veneris ij° idus Julij [a d. mccccxxxxj°] ad relacionem domini Andegauensis prouisum est ecclesie Olensi in Islandia prouincie Nicosiensis [ɔ: Nidrosiensis] de persona fratris Roberti ordinis fratrum heremitarum sancti Augustini vacanti per renunciacionem domini Johannis eiusdem ecclesie episcopi etc[a].

---

33. 14. Júlí 1441. í Firenze.

Eugenius páfi hinn IV. skipar Robert Wodborn einsetumunk biskup á Hólum, því að Jón biskup (Bloxwich) hefir sagt af sér, og ritar með honum til klerka og allrar alþýðu í Hólabiskupsdæmi.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 557 (eptir skjalasafni páfa).

a. Eugenius etc. Dilecto filio Roberto Wodborn electo Holensi salutem etc[a]. Diuina disponente clementia cuius in-

scrutabili prouidentia ordinationem suscipiunt vniuersa (!) in apostolice sedis specula licet immeriti constituti vniuersas orbis ecclesias aciem nostre considerationis extendimus et pro earum statu salubriter dirigendo apostolici fauoris auxilium adhibemus sed de illis propensius cogitare nos conuenit quas propriis carere pastoribus intuemur ut eis iuxta cor nostrum pastores preficiantur idonei qui commissos sibi populos per suam circumspectionem prouidam salubriter dirigant et informent ac ecclesias ipsas non solum gubernent utiliter sed eciam multimodis efferant incrementis. Dudum siquidem prouisiones omnium ecclesiarum Cathedralium apud sedem apostolicam tunc vacantium et inantea vacaturarum ordinationi et dispositioni nostre reseruauimus decernentes extunc irritum et inane si secus super hiijs a quoquam quauis auctoritate scienter uel ignoranter contigerit attemptari. Postmodum vero ecclesia Holensi ex eo apud sedem apostolicam tunc vacante quod venerabilis frater noster Johannes in vniuersali ecclesia tunc Holensis episcopus regimini et administrationi ipsius ecclesie cui tunc preerat per dulcissimum filium magistrum Petrum de Monte notarium nostrum procuratore m suum ad hoc ab eo specialiter constitutum in manibus dulcissimi filij nostri Guillelmi tituli sancti Martini in Montibus presbyteri Cardinalis cessioni huiusmodi de speciali mandato nostro facto sibi super hoc oraculo uiue vocis admisit Nos ad prouisionem ipsius ecclesie celerem et felicem de qua nullus preter nos hac uice se intromittere potuit siue potest reseruatione et decreto obsistentibus supradictis ne ecclesia ipsa longe vacationis exponatur incommodis paternis et solicitis studijs intendentes post deliberationem quam de preficiendo eidem ecclesie personam utilem et etiam fructuosam cum fratribus nostris habuimus diligentem demum ad te ordinis fratrum heremitarum sancti Augustini professorem cui de litterarum scientia vite mundicia honestate morum spiritialium prouidentia et temporalium circumspectione alijsque multiplicium virtutum donis fidedigna testimonia perhibentur direximus oculos nostre mentis quibus omnibus debita meditatione pensatis de persona tua

nobis et eisdem fratribus nostris ob dictorum tuorum exigentiam meritorum accepta eidem ecclesie de dictorum fratrum nostrorum consilio auctoritate apostolica prouidemus teque illi preficimus in episcopum et pastorem curam et administrationem ipsius ecclesie in eisdem spiritualibus et temporalibus tibi plenarie committendo Jn illo qui dat gratias et largitur premia confidentes quod dirigente domino actus tuos prefata ecclesia per tue circumspectionis et industrie studium fructuosum regetur utiliter et prospere dirigetur grataque in eisdem spiritualibus et temporalibus suscipiet incrementa. Iugum — promereri Datum Florencie anno Jncarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragesimo primo pridie Jdus Julij anno vndecimo.

b. Dilectis filijs Capitulo ecclesie Holensis salutem etc. D. u. s.
c. Dilectis filijs Clero ciu. et dioc. Holensis salutem etc. D. u. s.
d. Dil. filijs populo ciu. et dioc. Holensis salutem etc. D. u. s.

xxij. xj. xj. xj. An de Adria

---

34. 21. Júlí 1441. í Rómaborg.

Skýrsla um það, að Róbert biskupsefni til Hóla hafi lofað að lúka aðalgjald sitt og fimm minni greiðslur til fjárhirðslu páfa og kardínala.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 558 (eptir skjalasafni páfa).

Die xxj[a] Julij reuerendus pater dominus Robertus electus Olensis principalis obtulit camere apostolice et sacro collegio reuerendissimorum cardinalium pro suo communi seruicio florenos auri de camera ducentos quinquaginta ad quos dicta ecclesia reperitur taxata et quinque minuta seruicia consueta. Eorumdem autem communis et minutorum seruiciorum medietatem infra octo menses et reliquam medietatem infra alios octo menses extunc immediate sequentes soluere promisit submisit jurauit et se obligauit in forma. Et dominus A[ngelus] episcopus Traguriensis locumtenens tulit sentencias in scriptis presentibus dominis de camera et me R. Paradisi.

---

35. **4. August 1441.** **í Rómaborg.**

Skýrsla um, að Róbert Hólabiskup hafi lukt nokkurn hluta af aðalgjaldi sínu til kardínalaráðsins.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 559 (eptir skjalasafni páfa).

Florencie dicta die [quarta mensis Augusti a d. mcccc-xxxxj^{0}] dominus Robortus episcopus Olensis soluit florenos xl. Fuit promotus Florencie ij^{do} idus Julij pontificatus domini Eugenij iiij^{ti} anno xj^{0}. Fuerunt in eius promocione cardinales xx.

---

36. **5. August 1441.** **í Rómaborg.**

Fjárhirðir kardínalaráðsins kvittar Robert Hólabiskup um lúkning á nokkrum hluta af aðalgjaldi sínu og um hina minni greiðslu til ráðsins.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 560 (eptir skjalasafni páfa).

Guillermus [tit. s. Martini in Montibus presbyter cardinalis de Estouteville vulgariter nuncupatus sacri collegii dominorum cardinalium camerarius] etc^{a} quod reuerendus in Christo pater dominus Robertus episcopus Olensis pro parte suorum communis et minuti seruiciorum in quibus etc^{a} ac termino nondum elapso etc^{a} florenos auri de camera quinquaginta nobis etc^{a} per manus venerabilis viri magistri Thome Chappman litterarum apostolicarum abbreuiatoris die date presencium solui fecit realiter et cum effectu. De quibus etc^{a}. In quorum etc^{a}. Datum Florencie die quinta mensis Augusti anno a natiuitate domini millesimo quadringentesimo quadragesimo primo pontificatus domini Eugenij pape iiij^{ti} anno vndecimo.

fl. j. gr. ij.

---

37. **28. Oktober 1441.** **í Firenze.**

Eugenius páfi hinn IV. staðfestir kosning Gerreks Ludekini

klerks frá Björgvin í Noregi til ábóta í Viðey því að klaustrið hafi verið ábótalaust í 10 ár, og vel það, síðan dauða Biro ábóta (Bjarna ábóta Andréssonar, d. 1428), og sé nú undir leikmanna vald komið.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 563 (eptir skjalasafni páfa).

Beatissime pater dudum vacauit monasterium beate Marie in Weiden ordinis sancti Augustinj canonicorum regularium Skalotensis diocesis per decem annos et vltra et iam monasterium sub manibus secularium est subiugatum per obitum quondam Bironis illius abbatis extra Romanam curiam defunctj deuotj oratores conuentus eiusdem monasterij ad eleccionem procedentes deuotum oratorem vestrum Gerekinum Ludekinj presbyterum de Norwegia Bergensis diocesis de facto in eorum eligerunt abbatem. G. dubitat electionem huiusmodi propterea et ex aliis certis causis viribus non subsistere qua(r)e supplicat s. v. dictus G. quatenus de persona sua prefato monasterio cuius fructus viginti florenos aurj de camera secundum extimacionem communem non excedunt siue adhuc per obitum dicti Bironis siue alias quouismodo aut ex alterius cuiuscumque persona vacat et ex quauis causa eius disposicio ad sedem apostolicam generaliter vel specialiter pertineat prouidere ipsumque illj in Abbatem preficere necnon curam regimen et administracionem dicti monasterij sibj in spiritualibus et temporalibus commitj necnon munus benediccionis impendj ac professionem in eo recipj mandare digneminj quibuscumque non obstantibus et cum clausulis oportunis. Concessum vt petitur jn presencia domini nostri pape C, Ariminensis. Datum Florencie quinto kal. Nouembris anno vndecimo.

---

38. 7. Júní 1442. í Ljóðhúsum.

Áslákr (Bolt) erkibiskup í Niðarósi og sex lýðbiskupar, þar á meðal *„Gotcalcus Holensis“*, veita iðrandi mönnum, sem vitja sálnakapellunnar við dómkirkjuna í Skörum með guðrækni og góðfýsi, 40 daga aflát m. fl.

(Dipl. Norv. XVI, Nr. 141).

---

39. **8. Júní 1442. í Ljóðhúsum.**

Jón erkibiskup í Lundi og Áslákr erkibiskup í Niðarósi og átta lýðbiskupar, þar á meðal *„Goscalcus Holensis“*, veita iðrandi mönnum, sem vitja á nefnda helgidaga kapellu hins heilaga Georgs hjá Uppsölum með guðrækni og góðfýsi, 40 daga aflát m. fl.

(Dipl. Norv. XVI, Nr. 142).

---

*40. **21. Oktober 1443. í Kaupmannahöfn.**

Kristopher konungr af Bayern tilkynnir sýslumönnum sínum í Noregi og Björgynjarmönnum, að hann hafi gefið Zierikzeemönnum í Zelandi á Hollandi verzlunarleyfi í Noregi gegn venjulegu gjaldi, en undanskilr Ísland og önnur skattlönd.

Norges gamle Love, Anden Række, 1388—1604, udg. ved Absalon Taranger I, Nr. 125, eptir frumritinu á skinni í bæjarskjalasafninu í Zierikzee. Bréf þetta er áðr prentað í Fornbréfasafni IV, Nr. 688 á latínu eptir Pontanus: Rerum Danicarum Historia 1631, X, 623.

Wij Cristoffer van Godes gnaden to Dennemarken, Sweden, Norwegen, der Wende vnde der Goten koninck, pfaltzgrave bij deme Rine hertigh in Beyern doen witlik allen, de dessen vnsen breff zeen offte horen leſen, in unseme rike to Norweghen vnde besundern unsen leven, getruwen voghed. en, laghmannen, borgermeistern, raetmannen vnde eren vmbodsmannen, besundern in vnser stat Berghen in Norweghen, dat de van Zericzee vte Zeelant moghen veligh, vriigh vnde vngehindert kopslaghen in unsem vorbenomeden rike Norweghen, wor en des behoff wert, sunder in Jjsland vnde anderen schatlanden, de vorboden sin. Unde geven vnsen vorbenomeden vogheden vnde ambitmannen eren wonliken tollen vnde rechticheit, de en mit rechte bôrt wt to gevende. Worumme wii beden vnde bevelen vnsen vorbenomeden vogheden vnde ambitmannen, dat se de vorbenomeden inwonre van Ziericzee, wor se komende werden in unsem riike Norwegen, van vnsir weghen vorderen vnde vorderen laten vnde nicht hinderen noch hinderen laten vnder unser koninclike

hulde vnde vngnade, so lange alse se dat van unser gnaden hebben. Geven vnde screven vp vnsem slote Kopenhaven vnder vnsem secrete, die vndecim milium virginum, anno Domini 1443.

---

41. 22. Nóvember 1443. í Helsingjaborg.

Kristopher konungr af Bayern leyfir Brielle- og Schiedamsmönnum á Hollandi verzlun í Noregi og Kaupmannahöfn, en undan skilr „Ísland og önnur skattlönd", því að þar sé verzlun bönnuð.

Norges gamle Love, Anden Række, 1388—1604, udg. ved Absalon Taranger I, Nr. 128, og er bréfið þar tekið eptir: Van Alkemade en van der Schelling. Beschrijving van de stad Brielle etc. II, 69.

Wij Cristoffer van Godes genaden to Denemarken. Sweden, Norwegen, der Wenden vnde der Goten koningh, palenzgrave by deme Rine vnde hertoge in Beyeren, don witlick allen den, de dessen unsen breff zeen ofte horen lesen, in unseme rike to Norwegen, vnde besunderen onsen leuen, getruen voegheden, lachmannen, borghermeisteren, radmannen und eren ambachtesluden, besundergen in unser stad Berghen, in unsem rike Norwegen, dat de van dem Brielle vnde van Schiedam in Hollant, moghen vrich, unghehindert vnde velich kopslaghen in unsen vorbenomeden rike tho Norweghen, wor en des behof werd, vnde ok in onser stad Kopenhaven, in unseme rike Dennemarken, sunder in Jsland edder in anderen unsen schatlanden, de dar verboden sind, vnde gheven unsen vorbenomeden vogheden vnde ambachtmannen eren wonliken tollen vnde rechtigkeit, de en mit[1]) rechte bord thogevende. Worumme wij beden und bevelen unsen vorbenoemeden vogheden vnde ambachtmannen, dat se de vorbenomeden inwonere van den Brielle vnde van Schiedam, wor se komende werden in unseme rike to Norweghen vorbenomed van onser weghene vorderen vnde vorderen laten vnde nicht hinderen noch hinderen laten, vnder unser koningliker hulde [vnde] ungnade, so lange se dat

1) und, frumútg.; Taranger leiðrétti.

van unser ghenade hebben. Gheven vnde screven uppe unseme slote Gelsingborch vnder unseme secretaris, vridaghen vor Sunte Katherinendaghe, der hilgen junkvrouen. Anno Domini etc. quadragesimo tertio.

---

42. 22. December 1443. í Rómaborg.

Eugenius páfi hinn IV. veitir Jóni (Bloxwich), er verið hafði biskup á Hólum, leyfi til þess, samkvæmt beiðni hans, að mega takast á hendr klerklegt embætti í Kantarabyrgis eða Jórvíkr biskupsdæmi (á Englandi).

Dipl. Norv. XVII, Nr. 566 (eptir skjalasafni páfa).

Beatissime pater Quia deuota creatur avestre s. Johannes episcopus Holensis ex fructibus etc. Holensis ecclesie que in partibus vltramarinis sita est juxta sui status decenciam et prout sue dignitatj congrueret commode sustentarj nequit Supplicat humiliter .s. v. prefatus Johannes episcopus quatenus sibi specialem graciam facientes quod ipse quodcumque beneficium ecclesiasticum cum cura uel sine cura eciam si canonicatus et prebenda dignitas personatus perpetua administracio uel officium in Catedralj eciam Metropolitana seu collegiata ecclesia fuerit et ad illa illum uel illud consueuerit quis per electionem assumi cuiuscumque taxe seu annuj valoris fuerit in Cantuariensi et Eboracensi prouinciis consistens vacans uel vacaturum recipere et in commendam quoaduixerit retinere libere et licite possit et valeat concedere et jndulgere digneminj de gracia specialj Constitutionibus apostolicis et alijs contrarijs non obstantibus quibuscumque cum clausulis oportunis. Concessum de vno ju presencia domini nostri pape C. Ariminensis. Datum Rome apud sanctum Petrum vndecimo kal. Januarij anno terciodecimo.

***43. 8. Oktober 1444. í Klofa.**

Vitnisburðr Jóns prests Jónssonar um það, að kirkjan í Skarði á Landi hafi ætíð verið talin eiga Ölmóðsey í Þjórsá.

AM. 232 8vo 108a. (Bréfabók Gizurar biskups í frumriti

1540—1547). — AM. 266. Fol. bls. 94. — Bréf þetta er áðr prentað í Fornbréfasafni IV, Nr. 704 eptir afskript, sem ekki var stafrétt, og auk þess sögð tekin eptir bréfabók Ögmundar biskups, sem stafaði af ruglingslegri skipan handritsins og misskilningi fyrri manna (Páls Pálssonar og Jóns Pétrssonar).

Þad giori eg sira jon jonsson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu[1]) brefi at ec hefir verit prestur vm ij [ær og[2]) xxx. og heyrdi eg vm talad huer eyna olmodzey ætti er liggr j þiorsá fyrir vtan arbæ. heyrdi [eg[2]) ecki annat ellztu menn seigia aualt er til uar talad. enn kirkian j skardi a landi ætti sagda ey. Var fader minn jon palsson. lxxx. uetra. hann deydi. heyrdi eg hann þratt þui lysa ad kirkian j skardi ætti sagda ey. Og til sanninda hier um setta ec mitt jnnsigli fyrir þetta bref giort j klofa Demetrij m[artiris[3]) Anno domini. m, cd.[4]) xxxx. iiij.

---

44. **30. Janúar 1445.** **í Rómaborg.**

Eugenius páfi hinn IV. veitir Jóni Bloxwich, sem verið hafði biskup á Hólum, leyfi til þess, samkvæmt beiðni hans, að mega takast á hendr hvert klerklegt embætti sem vera skyldi.

Dipl. Norv, XVII, Nr. 567 (eptir skjalasafni páfa).

Beatissime pater quia deuota creatura s. v. Johannes Bloxwick nuper episcopus Holensis ecclesiam Holensem ex certis causis de fructibus ipsius ecclesie nichil percipiens cum licencia s. v. dimisit Supplicat s. v. dictus Johannes ut juxta sue dignitatis decenciam commodius sustentarj ualeat quatenus sibi specialem graciam facientes quod ipse quodcumque beneficium ecclesiasticum cum cura uel sine cura etiam si canonicatus et prebenda personatus administracio uel officium in cathedrali ecclesia metropolitana seu ecclesia collegiata fuerit et ad illam illum uel illud consueuerit quis per electionem assumi recipere et in commendam quoaduixerit retinere et dimittere et permutare quociens placuerit libere et licite possit et ualeat ei concedere et jndulgere dignemini de gracia speciali et Octonis et Octobonj olim etc. legato-

1) útstrykað í 232. 2) [266; fúnað úr 232. 3) [266; fúnað úr 232. 4) Svo frumbókin; „d" (!) 266.

rum ac alijs incontrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Concessum de vno jn presentia domini nostri pape. Jo. Abbas. Datum Rome apud sanctum Petrum tertio kalendas Februarij anno Quartodecimo.

---

45. 18. Janúar 1447.

Eugenius páfi hinn IV. leyfir Jóni Færeyjabiskupi, gömlum og hrumum, að takast á hendr klerklegt embætti, ef honum verði á réttan hátt falið það, þar til hann nái aptr biskupsdæmi sínu, sem sá ranglætisins sonr Goeswin nokkur (Godsvin Skálholtsbiskup) sé nú í seztr, og Jón út af embættinu haldinn, og lítil von, að hann nái því nokkurn tíma sökum maktar Goeswins.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 576 (eptir skjalasafni páfa).

Beatissime pater alias s. v. per suas litteras de persona deuote creature vestre Johannis episcopi Farensis ordinis fratrum minorum ecclesie Farensi tunc pastoris solacio destitute auctoritate apostolica graciose prouidit preficiendo eum illi in episcopum et pastorem curamque et regimen dicte ecclesie in spiritualibus et temporalibus sibi plenarie committendo. Et quia pater sancte dicta ecclesia Farensis per quendam iniquitatis filium Goeswinum ad presens occupatur et detinetur et quam propter potenciam eiusdem Goswini sibique adherencium raro uel nunquam speret posse consequi uel adipsci Vnde pater beatissime ne dictus Johannes episcopus qui senio ac diuersis infirmitatibus ut plurimum grauatus existit cuique post prouisionem et preficionem predictas munus consecracionis racione dicte ecclesie sue Farensis eadem auctoritate impensum fuit in episcopalis dignitatis opprobrium mendicare cogatur Supplicat e. s. Episcopus prefatus quatenus sibi ac statui suo in premissis pie consulentes sibi ut quodcunque beneficium ecclesiasticum cum cura uel sine cura etiam si parrochialis ecclesia uel eius perpetua vicarie (ɔ: —ria) fuerit si alias sibi canonice conferatur aut ad illud presentetur seu eligatur quoaduixerit seu alias quoadusque ecclesiam suam Farensem seu maiorem

partem regiminis et administracionis bonorum eiusdem ecclesie Farensis assecutus fuerit recipere et in commendam retinere valeat concedere et indulgere siue secum super hoc dispensare dignemini graciose Non obstantibus contrarijs quibuscunque cum clausulis oportunis. Concessum de vno tantum jn presencia domini nostri pape. Jo Zamorensis. Datum Rome apud sanctum Petrum quintodecimo kal. Februarij anno sexto decimo.

---

46. 15. Apríl 1448. í Rómaborg.

Skýrsla um það, að Nikulás páfi hinn V. hafi skipað meistara Marcellus biskup í Skálholti, því að stóllinn sé laus eptir dauða Gosuini (d. 19. Júlí 1447).

Dipl. Norv. XVII, Nr. 577 (eptir skjalasafni páfa).

Die Lune xvij kal. Maij [a. d. mccccxlviij] sanctissimus dominus noster ad relacionem domini cardinalis Morinensis prouidit ecclesie Scaloltensi Londensis (!) prouincie de persona domini Marcelli in theologi amagistri vacanti per obitum Gosuini.

---

47. 15. Apríl 1448. í Rómaborg.

Nikulás páfi hinn V. skipar fyrir meistara Marcellus, prest við sancte Qvirinskirkju í Neuss í Kölnarbiskupsdæmi, biskup í Skálholti, því að stóllinn sé auðr eptir Godswin dauðan, og ritar með honum til klerka' og allrar alþýðu í Skálholts biskupsdæmi, til erkibiskupsins í Niðarósi og til Danakonungs.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 578 (eptir skjalasafni páfa).

a. Nicolaus etc[a] dilecto filio Marcello electo Scalorensi siue Scaoltensi salutem etc[a]. Apostolatus officium quamquam insufficientibus meritis nobis ex alto commissum quo ecclesiarum omnium regimini presidemus utiliter exequi coadiuuante domino cupientes soliciti corde reddimur et solertes ut cum de ipsarum regiminibus agitur committendis ta l es eis in pastores preficere studeamus qui commissum sibi gregem dominicum sciant non solum doctrina verbi sed eti-

am exemplo boni operis informare commissasque sibi ecclesias in statu pacifico et tranquillo uelint et ualeant duce domino salubriter regere et feliciter gubernare. Dudum siquidem bone memorie Goeswino episcopo Scalorensi siue Scaoltensi regimini ipsius ecclesie Scalorensi siue Scaoltensi presidente Nos cupientes eidem ecclesie cum vacaret per apostolice sedis prouidenciam utilem et idoneam presidere personam, prouisionem ipsius ecclesie ordinationi et dispositioni nostre duximus ea uice specialiter reseruandam decernentes extunc irritum et inane si secus super hijs per quoscumque quauis auctoritate scienter uel ignoranter contingeret attemptari. Postmodo vero prefata ecclesia per obitum eiusdem Goeswini qui extra Romanam curiam debitum nature persoluit pastoris solatio destituta Nos uacatione huiusmodi fidedignis relatibus intellecta ad prouisionem dicte ecclesie celerem et felicem de qua nullus preter nos hac uice se intromittere potuit siue potest reseruatione et decreto obsistentibus supradictis, ne ecclesia ipsa longe uacationis exponatur incommodis paternis et solicitis studijs intendentes post deliberacionem quam de preficiendo eidem ecclesie personam utilem et etiam fructuosam cum fratribus nostris habuimus diligentem demum ad te Rectorem parrochialis ecclesie sancti Quirini Nussiensis Colloniensis diocesis in Theologia magistrum litterarum scientia preditum uite ac morum honestate decorum in spiritualibus prouidum et temporalibus circumspectum alijsque multiplicium uirtutum donis prout fidedignorum testimonijs accepimus insignitum direximus oculos nostre mentis quibus omnibus debita meditatione pensatis de persona tua nobis et eisdem fratribus ob tuorum exigentiam meritorum accepta eidem ecclesie de dictorum fratrum consilio auctoritate apostolica prouidemus teque illi preficimus in episcopum et pastorem curam regimen et administrationem ipsius ecclesie tibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo Jn illo qui dat gratias et largitur premia confidentes quod dirigente domino actus tuos prefata ecclesia per tue circumspectionis industriam et studium fructuosum regetur utiliter et prospere dirigetur ac grata in eis-

dem spiritualibus et temporalibus suscipiet incrementa. Jugum igitur domini tuis impositum humeris promta deuotione suscipiens curam regimen et administrationem predicta sic gerere et exercere studeas solicite fideliter et prudenter quod prefata ecclesia gubernatori prouido et fructuoso administratori gaudeat se commissam tuque preter eterne retributionis premium nostram et dicte sedis benedictionem et gratiam exinde uberius consequi merearis. Datum Rome apud Sanctum Petrum Anno Jncarnationis dominice Millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo. decimoseptimo kl. Maij anno secundo.

b. dilectis filijs capitulo ecclesie Scalorensis siue Scaoltensis salutem etc[a]. Apostolatus etc. Quapropter — obseruari. Datum ut supra.

c. dilectis filijs clero ciuitatis et diocesis Scalorensis siue Scaoltensis salutem etc. Apostolatus etc. Quocirca — obseruari. Datum ut supra.

d. dilectis filiis populo ciuitatis et diocesis Scalorensis siue Scaoltensis Salutem etc. Apostolatus etc. Quocirca — gaudeatis. Datum ut supra.

e. Dilectis filijs vniuersis vasallis ecclesie Scalorensis — obseruari. Datum ut supra.

f. Venerabili fratri archiepiscopo Nidrosiensi salutem etc. Cum igitur — merearis Datum ut supra,

g. Carissimo in Christo filio Regi Datie illustri salutem etc. Gratie diuine premium etc. Cum itaque filj carissime — graciarum. Datum ut supra.

Gratis de mandato.

A. de Feletis

---

48. 5. September 1448. Í Rómaborg.

Nikulás páfi V. veitir, samkvæmt beiðni, Marcellusi Skálholtsbiskupi og kirkju hans (í Neuss i Kölnarbiskupsdæmi) verndarbréf.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 584 (eptir skjalasafni páfa).

Dignetur s. v. deuote facture uestre Marcello episcopo Scalotensi siue Scuoltensi conseruatoriam pro se et ecclesia sua perpetuo duraturam in forma militanti de gracia speciali concedere Fiat vt petitur T. Et quod litere apostolice desuper conficiende expediantur vbique gratis de mandato. Fiat gratis vbique T. Datum Rome apud sanctam [Mariam] maiorem.

Nonis Septembris anno secundo.

---

49. 16. Oktober 1448. í Rómaborg.

Skýrsla um það, að Marcellus biskupsefni til Skálholts hafi lofað að lúka aðalgjald sitt og fimm smærri greiðslur til féhirðslu páfa og kardínala.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 586 (eptir skjalasafni páfa).

Dicta die xvj[a] mensis Octobris [a. d. mccccxlviij[o]] reuerendus in Christo pater dominus Marcellus dei gracia electus Seuoltensis siue Scaloiensis obtulit personaliter camere apostolice et collegio dominorum cardinalium pro suo communi seruitio ratione prouisionis de ipsa ecclesia sibi facte florenos auri de camera sexaginta ad quos dicta ecclesia taxata reperitur et quinque minuta seruitia consueta. Eorumdem autem communis et minutorum medietatem in sex menses proxime sequentes aliam vero medietatem in alios sex menses extunc immediate sequentes soluere promisit submisit renuntiauit jurauit et se obligauit in forma. Et dominus [Jacobus episcopus] Ariminensis tulit sententias in scriptis presentibus dominis N. de Valle et N. de Lejs apostolice camere clericis et me G. de Vulterris.

---

50. 18. Oktober 1448. í Rómaborg.

Georg féhirðir kardínalaráðsins lýsir því, að kardínalaráðið og páfinn hafi gefið Marcellusi Skálholtsbiskupi upp gjöld sín (bréfalausn) fyrir bænarstað hans.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 587 (eptir skjalasafni páfa).

Georgius [tit. s. Anastasie presbyter cardinalis de Flisco vulgariter nuncupatus sacri collegii dominorum cardinalium camerarius] etc[a] quod dictum sacrum collegium precibus reuerendi in Christo patris domini Marcelli dei gracia electi Scalotensis seu Scalorensis humiliter susis [ɔ: supplicantis] benigniter inclinatum considerans ipsius ecclesie paupertatem ac virtutes et merita ipsius domini electi presentis in curia, eciam quod sanctissimus dominus noster partem eum contingentem, eciam huiusmodi consideracione graciose eidem remisit, horum merito totum id et quicquid in quo ipse electus tam pro suis communi quam minuto seruicijs sub certis penis etc[a] ac termino nondum elapso etc[a] remisit pariter et donauit. Quod nos etc[a] remittimus etc[a] necnon de premissis etc[a] absoluimus etc[a]. In quorum etc[a]. Datum Rome die decima octaua mensis Octobris anno a natiuitate domini millesimo cccc[mo] quadragesimo octauo pontificatus domini Nicolai pape quinti anno secundo.

(Gratis de mandato.)

„Introitus sacre rec. per bancum de Medicis pro domino Silimanno per manus mei N. de Leys dicte camere clerici de mense Octobris anno u. s. [1448]“;

A domino Cornelio (!) episcopo Schalotensi fl. j sol. xxv. „Introitus subdiaconorum“:

A d. Cornelio ep. Schalotensi fl. j.

„Introitus vnius minuti“:

A d. Cornelio ep. Schalotensi in Noruegia fl. ij.

---

51. [um 1450].

Vitnisburðr um landamerki jarðarinnar Steindórsstaða i Reykholtsdal.

AM. 276. Fol. bls. 333 (bréfabók Brynjólfs biskups 1665).

„Þetta er skrifad utan ä eina messusaungzbök Reykholtzkirkiu vm̄ Steinþörsstada landamerke er monnum þiker ecki koma saman

vid maldagann Reykholltz ne Bæiar kyrkna vegna Faxadalz og ecki vid gömul landamerkia bref Hælz jardar. Enn þar vilja Steinþörstada menn effter hallda[1]).

Þesse landamerke sagdi sira Gudini Jorundsson og Þordur Jonsson[1]) Jőne Þőrvalldssyne er atte jordena ǻ Steindorsstødum i midle Hælz og Steindőrstada. Siőnhending ur Læknum fyrer utañ Vallhnukasel. og sudur i steinenn er stendur ǻ nedanverdu Breidhollte. Og ur steinenum og sudur i holana fyrer ofan faxadalzsel. og ur hinum synsta hőlnum siőnhending og vppi hőlenn fyrir austañ græna brecku.

Hactenus ille.

Ad þetta se ordrett her innskrifad effter þui sem a þeirre messubok var vtan ǻ skrifad vottum ver er vid sǻum og samanlasum Skalhollti 1665 til vitnizburdar þar vpp a vorar vnder skrifadar handsskriffter 11 Aprilis.

Oddur Eyolfsson meh   Olafur Jonsson Egh.   Olafur Gislason meh.

---

52. 3. Febrúar 1451. Í Rómaborg.

Bréf Nikuláss páfa hins fimta til (Steinmóðar) ábóta í Viðey, þar sem hann býðr honum að setja Jón klerk Þorkelsson fyrst sem kanoka og síðan ábóta að Helgafelli, þegar hann hefir reynt hann hæfan til þess, en ábótadæmið hafði nú staðið autt um 2 ár, síðan dauða Daníels ábóta (= Nials ábóta Bárðarsonar[2]).

Dipl. Norv. XVII, Nr. 592 (eptir skjalasafni páfa).

Nicolaus etc. dilecto filio abbati Monasterij in Widey Scalhotensis diocesis salutem etc. Apostolice sedis studium circa diuersa que nostris agenda incumbunt humeris, est illud potissimum vt circa ecclesiarum et monasteriorum omn-

---

1) Þórðr Jónsson er uppi í Borgarfirði 1442. Það gæti verið þessi.
2) Það er víst einginn efi á því, að Daniel er hér afbökun úr Njáll (= Dnial—framb·— = Nial = Njáll).

ium statum salubriter dirigendum sic diligentia intendamus assidua, quod huiusmodi ecclesie et monasteria nostre operacionis amminiculo superni fauoris auxilio suffragante preseruentur a noxijs et prosperitatis uotiue successibus gratulentur. Cum itaque sicut accepimus Monasterium de Helgafelle ordinis sancti Augustini Scalhotensis diocesis cui quondam Daniel olim illius abbas dum viueret presidebat per obitum eiusdem Danielis abbatis qui extra Romanam curiam diem clausit extremum vacet ad presens et duobus annis, ac tanto tempore vacauit quod illius prouisio et omnimoda dispositio iuxta statuta generalis Concilij ad sedem apostolicam legitime deuoluta extitit Nos cupientes eidem Monasterio ne longe vacationis detrimenta sustineat, de persona vtili et ydonea, per quam circumspecte regi et salubriter gubernari valeat prouideri, ac hodie per nos accepto quod dilectus filius Johannes Torchelli presbyter Scalhotensis diocesis cuperet in dicto Monasterio sub regulari habitu virtutum domino famulari, Nos per alias nostras litteras tibi dedimus in mandatis ut dictum Johannem si foret ydoneus et aliud canonicum non obstaret in prefato Monasterio siue in eo certus esset canonicorum numerus siue non auctoritate nostra in Canonicum recipi facias et in fratrem sibique regularem habitum iuxta ipsius Monasterij consuetudinem exhiberi, ac eum inibi sincera faceres in domino caritate tractari, Et nichilominus ab ipso regularem professionem per Canonicos dicti Monasterij emitti solitam, si illam in tuis manibus sponte uellet emittere reciperes et emitteres, prout in eisdem nostris litteris plenius continetur, de meritis et ydoneitate ipsius Johannis apud nos de religonis zelo, vite mundicia, honestate morum spiritualium prouidencia et temporalium circumspectione alijsque multiplicium virtutum donis multipliciter commendata certam noticiam non habentes discretioni tue per apostolica scripta mandamus quatenus de meritis et ydoneitate huiusmodi te diligenter informes, et si per informacionem huiusmodi prefatum Johannem ad regimen et gubernacionem predicti Monasterij vtilem et ydoneum esse repereris super quo

tuam conscienciam oneramus de persona sua postquam ipsum in Canonicum dicti Monasterij receperis, sibique habitum exhibueris ipseque professionem huiusmodi emiserit regulares, prefato monasterio cuius fructus redditus et prouentus duarum marcharum argenti secundum communem extimacionem valorem annuum ut dictus Johannes asserit non excedunt siue ut premittitur siue alio quouis modo aut ex alterius cuiuscumque persona vacet, eiusque prouisio ex quauis causa ad sedem predictam specialiter uel generaliter pertineat, dummodo tempore date presencium ei de abbate canonice prouisum non sit auctoritate nostra prouideas ipsumque illi preficias in Abbatem, curam regimen et administrationem ipsius Monasterij sibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, ac faciendo ei a dilectis filijs Conuentu obedienciam et reuerenciam debitas ac deuotas, necnon a subditis eiusdem monasterij debita iura et consueta seruicia exhiberi. Contradictores per censuram ecclesiasticam etc. Non obstantibus si conuentui et subditis prefatis uel quibusuis alijs communiter uel diuisim a dicta sede sit indultum quod interdici suspendi uel excommunicari non possint, per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de uerbo ad uerbum de indulto huiusmodi mencionem. Nos enim dicto Johanni si de persona sua eidem monasterio prouideris ipsumque in abbatem prefeceris ut prefertur ut a quocumque maluerit Antistite catholico graciam et communionem apostolice sedis habente munus benedictionis accipere valeat ipsique Antistiti quod illud sibi impendere possit libere et licite auctoritate apostolica concedimus per presentes. Volumus autem quod idem Antistes qui prefato Johanni predictum munus impenderit postquam illud sibi impenderit ab eo nostro et Romane ecclesie nomine fidelitatis debite solitum recipiat iuramentum iuxta formam quam sub bulla nostra mittimus interclusam, ac formam iuramenti quod idem Johannes prestabit nobis de uerbo ad uerbum per tuas patentes litteras suo sigillo munitas quantocius destinare procures. Quodque nullum per hoc venerabili fratri nostro Episcopo Scalhotensi cui monaste-

rium ipsum ordinario iure subesse dinoscitur preiudicium generetur. Et insuper extunc irritum decernimus et inane si secus super hijs a quoquam quauis auctoritate scienter uel ignoranter contigerit attemptari Datum Rome apud sanctum Petrum anno Jncarnationis dominice Millesimo quadringentesimo quinquagesimo predie nonas Februarij anno quarto.

.xxv. T. de Teruisio.

---

53. 4. Febrúar 1451. í Rómaborg.

Bréf Nikuláss páfa hins V. til (Steinmóðar) ábóta í Viðey um að setja Jón prest Þorkelsson kanoka að Helgafelli, ef honum þyki hann hæfr til þess.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 593 (eptir skjalasafni páfa).

Nicolaus etc^a dilecto filio abbati Monasterij in Widey Scalhotensis diocesis salutem etc. Cupientibus vitam ducere regularem apostolicum debet adesse presidium ut eorum pium propositum possint ad laudem diuini nominis adimplere. Cum itaque dilectus filius Johannes Torckelli presbyter Scalhotensis diocesis cupiat sicut accepimus in Monasterio de Helgafelle ordinis sancti Augustini Canonicorum regularium dicte diocesis vnacum dilectis filijs illius abbate et conuentu sub regulari habitu virtutum domino famulari Nos volentes ipsum Johannem in huiusmodi suo laudabili proposito confouere, discretioni tue per apostolica scripta mandamus quatenus eundem Johannem si sit ydoneus et aliud Canonicum non obsistat facias auctoritate nostra in prefato Monasterio in Canonicum recipi et in fratrem sibique regularem habitum iuxta ipsius Monasterij consuetudinem exhiberi ac de communibus eiusdem monasterij prouentibus sicuti vni ex alijs ipsius Monasterij Canon(i)cis integre responderi et alias eum inibi sincera in domino caritate tractari, et nihilominus ab ipso Johanne regularem professionem per Canonicos dicti Monasterij emiti (!) solitam, si illam in tuis manibus emittere voluerit eadem auctoritate recipias et admittas. Contradictores per censuram ecclesiasticam etc^a. Non obstanti-

bus quibuscumque statutis et consuetudinibus Monasterij et ordinis predictorum contrarijs iuramento confirmatione apostolica uel quacumque firmitate alia roboratis. Aut si pro alijs in dicto Monasterio scripta forsan apostolica sint decreta. Seu si eidem abbati et conuentui uel quibusuis alijs communiter uel diuisim ab apostolica sit sede indultum quod ad receptionem uel prouisionem alicuius minime teneantur et ad id compelli aut quod interdici suspendi uel excommunicari non possint, per litteras apostolicas non facientes plenam ac expressam ac de verbo ad uerbum de indulto huiusmodi mencionem et qualibet alia dicte sedis indulgentia generali uel speciali cuiuscumque tenoris existat per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus earum impediri valeat quomodolibet uel differri, et de quacumque toto tenore habenda sit in nostris litteris mencio specialis. Datum Rome apud sanctum Petrum anno Jncarnationis dominice Millesimo quadringentesimo quinquagesimo pridie nonas Februarj anno quarto.

xvj. C. de Teruisio.

---

54. 4. Febrúar 1451. Í Rómaborg.

Bréf Nikuláss páfa hins V., að Jón prestr Þorkelsson skuli eptir því sem hann hafi beiðzt, vera ábóti á Helgafelli, í stað Daniels (= Njáls) ábóta, er dáinn sé fyrir tveimr árum.

Dipl. Norv. XVII, Nr. 594 (eptir skjalasafni páfa).

Beatissime pater Cum monasterium de Helgefelle ordinis sancti Augustinj canonicorum regularium Scalotensis diocesis per obitum quondam Danielis illius vltimj Abbatis extra Romanam curiam jam sunt duo annj defunctj tanto tempore vacauerit quod eius collacio juxta Lateranensis statuta concilij ad sedem apostolicam legitime deuoluta existit illique nondum sit de Abbatem (!) aliquo prouisum Supplicat igitur s. v. deuotus vester Johannes Torquellj presbyter eiusdem diocesis quj ex magno deuocionis feruore cupit in

dicto ordine altissimo famularj quatenus sibj specialem graciam facientes de dicto monasterio postquam professionem per canonicos dictj ordinis emit[t]j solitam emiserit per dicti quondam Danielis obitum ut prefertur vacante cuius fructus etc. duarum marcharum argentj communi ext. va. an. non excedunt siue premisso siue alio quouismodo aut ex alterius cuiuscumque persona seu per execrabilis aut liberam dicti Danielis siue alterius cuiuscumque resignacionem eciam coram notario puplico et testibus sponte factam Resignacionem vacet eciam si tanto tempore vacauerit quod eius collacio juxta Lateranensis statuta concilij ad sedem apostolicam legitime deuoluta ipsumque monasterium disposicioni apostolice specialiter aut alias generaliter reseruata eciam si cuius litis statum etc. existat eidem Johannj digneminj misericorditer prouidere et cum non obstantibus et clausulis oportunis. Fiat vt petitur. T. Datum Rome apud sanctum Petrum pridie non. Februarij anno quarto.

---

55. 7. December 1461. á Hólum.

Sturla Magnússon selr Magnúsi Magnússyni jarðirnar Krossanes og Mýrarlón í Kræklingahlíð fyrir jörðina Sauðá í Skagafirði.

Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar í Ríkisskjalasafni Dana, Eyjafjarðarsýsla, Nr. 1, afskript gerð „eptir því bréfi, sem er með fjórum hangandi innsiglum“, staðfest í Lögmannshlíð 1704 af Sigfúsi Þorlákssyni og Thomasi Sveinssyni.

Aullum mỏnnum þeim sem þetta Brief sia̋ Ɛdur heyra senda Besse Einarsson. Benedicht Asgrimsson. Jon Thordarson. Asgrimur Jonsson. Sueıȷrn Gudmundsson. Ormur Jousson. Þorsteirn Þorarinsson. kuediu Guds og sina kunnugt giỏrandi þa lidid var fra hingadburd vors herra Jesu Christi þusund fiỏgur hundrud sextiger og Ɛitt ar a̋ Hoolum j Hialltadal manudæginn næsta firer conceppssio beate virginis Ɱarie vorum vær j hia sa̋um og heirdum a̋ ord

og handaband þeirra Stulla Magnussonar af Einni halfu (og) Magnus Magnsusonar af annari halfu ath suo firir skilldu ad Stulli Magnusson selldi Magnusi Magnussini tvær jarder er so heita Krossanes og Myrarlon er liggia j Krækl-ingahlijd j Hlidar kyrkiu sockn med ôllum þeim gôgnum og gædum sem greindum jordum fillger og filgt hefur ad fornu og nyu og fyrr nefndur stulli hafdi fremnst[1]) Eigandi ad ord-id. Hier j moot gaf ádur nefndur Magnus Magnusson Stulla Magnussini jôrdina Saudá j Skagafirdi Er liggur j borgar kyrkiu sokn med ôllum gôgnum og giædum sem greindri jôrdu filger og filgt hefur ad fornu og nyu til fullrar Eign-ar og til[1]) nefndur Magnus Magnusson hafdi fremnst[1]) Eig-andi ad ordid. skilldi Stulli Magnusson hallda til laga jôrd-unni Saudá Enn Magnus Magnusson suara laga ripting á greindri jordu Saudá. Suo og Ei sijdur skilldi Magnus Magn-usson hallda til laga ádur greindum jôrdum. Krossanese og Myrarlône Enn Stulli Magnusson suara lagaripting á greind-um jordum. Og til sanninda hier vm setium vær firr nefud-er menn vor jnnsigli firer þetta brief skrifad j sama stad deige og ári sem firr seiger.

---

56. 1463. [Í Munklífi].

Jarðabók Munklífis eða Mikkjálsklaustrs í Noregi með til-greindum jarðarafgjöldum.

Dipl Norv. XII, Nr. 232 (eptir afskriptum með hendi Árna Magn-ússonar). Annað í jarðabók þessari kemr Íslandi ekki við en það, sem hér er tilfært.

Anno domini m. cd. lxiij°.
Swa manga joorder aagher Munkaliifwes kloster . .
. . . .
J Jslande.
Jtem aff Væstmanna øyom — gaar j stykke klædhe.
Jtem aff Færøyom — gaar iij pakke vadhmaal.
. . . .

---

1) Svo.

57. 1464. á Skefilsstöðum.

Vitnisburðr um landeign Skefilsstaða á Skaga nyrðra (Falsbréf).

Eptir bréfi á skinni í eigu Matthíasar stúdents Þórðarsonar, og fann hann það í bréfarusli í Hafnarfirði 1897. Sex innsigla þveingir eru fyrir bréfinu, en innsigli ekkert. Bréfið er *falsbréf* og uppskafningr frá 18. öld.

Gaukstadabref 1464.

Vier undirskrifader Jon Brűsason[1]). Kolli Þorsteinsson. markus fiñsson. Eijrikur æsmundsson. Jon Grettisson og Ørnulfur Pælsson. Giörum vitanlegt ad ærum eptir gvuds burd. M. IV. (c) LX oc IV ad Skefilsstodum ǻ Skaga yfer lasum vær bref um̃ landeign ȷardariñar Gaukstada er so hliodade ǻ millum ȷardaña Fo:s og Geikstada rædur lækur sǻ ad Fosse er kallast landamerkialækur. so ur honum upp riettsynis i steiniñ a Selæse. űr steininum i klett þann er kallast Biarnarfellsgnijpa sidan vestur i . . . .[2]) og so Riettleidis epter þeim hædum sem efst a fiallinu standa fram i Riettarlæksdrog. en mille Skiefilsstada og Gaukstada adskilur lond æ su er fellur ur Jtra Biarnarvatne austur til siőar.

Þessu voru tra(n)scriptar Bréfi til fullrar stadfestu setium vær vor inusigle hier ad nedan epter ősk vyrdulegs Bondans magnusar Sigurdssonar ǻ Stad ǻ ʀeinenese. est recte qvam ante scriptum.

---

58. [1467].

Vitnisburðarbréf um landamerki Þórólfsdals í Lóni.

AM. Apogr. 2775 með hendi Árna Magnússonar „Ur brefabók biskups Ögmundar", og er afskriptin staðfest í Skálholti 9. Okt. 1711 af Árna Magnússyni, Þórði Þórðarsyni, Ormi Daðasyni og Páli Hákonarsyni. Ritar Árni svo um bréfið: „Á medal kälfskinnsbréfa dómkirkiunnar i Skälhollte liggur kaupbref Teitz Gunnlaugssonar fyrer Þörölfsdal af Hermunde Arnasyne. daterad 1467. hvar inne finnast landamerke Þörölfsdals alika og þau standa j þessu nærverande

1) Nafnið *Brúsi* hefir víst varla tíðkast neitt á Íslandi. 2) 1 eða 2 orð ólesandi.

brefe. Er so þetta bref öefad daterad a sama are 1467, eda um þad leite. Skrifad i Skalhollte þann 9. Octobris Anno 1711.

Arne Magnusson".

Sbr. bréf frá 19. Des. 1467 (DI, Nr. 447). Þar er þess getið, að það bréf sé prentað í Tímariti Jóns Pétrssonar I, 44, en það er þó miðr rétt, því að það er einmitt þetta bréf, sem þar er prentað.

Um þorolfsdal.

Þad giore ek Hermundur Arnason godum monnum kunnugt med þessu minu opnu brefe. ad ek hefe sellt Teite Gunnlaugssyni iordina Þorolfsdal i Lone i Stafafellz kirkiu sokn med þessum landamerkium sem hier seiger: alla iaurd a millum Laxær ok Jokulsær inn under jokul. ok so langt ofan a oddana ad þeim kíl ad næstur er þiodbrautinne er heitir Vade ok þadan sandinn allan fyrir austan Hriseyiar ok Solur ok glamsmyre. ok Herbiarnarey. iord ok fioru alla. utan fiardar og innan. a millum Oshaufda og Papafiardarós et cetera.

---

59. 31. Oktober 1475. í Dunhaga.

Transskriptarbréf.

Landsbókasafn 226. Fol., bls. 127—128, með hendi Jóns háyfirdómara Pétrssonar c. 1854 eptir afskript með hendi Gísla Konráðssonar.

Þad giðrum vér Finnbogi Jónsson. Grimur Þorbergsson . . . . Halfdanarson og Stefán Biörnsson gódum mönnum vitanlegt med þessu voru opnu bréfi. ad vér höfum séd og yfirlesid opid bréf med hangandi innsiglum svo látanda ord eptir ord. sem hér segir.

[Hér kemr kaupbréf um Sauðá frá 20. Marts 1391—2. Jan. 1393, Nr. 11 hér að framan].

Og til sanninda her um setium vér fyrrnefndir menn vor insigli fyrir þetta transskriptarbréf i sydra Dunhaga i Horgárdal. þridiadaginn næsta fyrir allra heilagra messu þá

lidit var frá hingadburdi vors herra Jesu christi þushundrud. fiogur hundrud siotiger og fimm ár.

---

60. 7. November 1475. í Dunhaga.

Helgi prestr Magnússon lykr og afhendir Sturlu Magnússyni bróður sínum til fullrar eignar í sinn föðurarf jörðina Syðra-Krossanes í Kræklingahlíð, og tilgreinir reka og landamerki.

Eptir afskript frá hér um bil 1850, kominni 20. Dec. 1903 frá Jóni Borgfirðingi.

Þad giörum vér Haldór Brandsson. Sigmundur Ejnarsson. og Arne Guttormsson gódum mönnum vitanligt med þessu voru opnu briefe. i Sidra Krossanese i kræklingahlíd vórum vier i hiá. sáum og heirdum á ord og handaband. þessara manna. Helga prests Magnússonar. af eirni álfu. en Stulla Magnússonar af añari ad svo fyrir skildu. ad fyrr nefndur Helge prestur Magnússon lúkti og afhendti ádur greindum Stulla Magnussyne bródr sínum til fullrar Eignar i siñ födurarf jördina Sidra Krossanes i Kræklingahlíd er liggur i hlídar kirkiú sókn ad frá skildre Jardar Eign og Reka þad sem fyrr greind jörd Krossanes hafde átt ad fornu fyrir Jñañ Glerá. skilde þad vera æfiñleg landamerke mille krossaness og Ejrarlands þar epter sem þá fiell Glera. en hún fiell þá út med melunum og so út í sió. hier i mót lagde opt nefndur prestur Helge Magnússon til Jardariñar i Krossanesi til æfiñlegrar Eignar. lækiar upptöku i mírarlóns Jördu og leggia aungva peninga fyrir. en ádur átti ad leggia fyrir 12 álnir á hvöriu ári. skildu þeir ad friálsu meiga grafa Jörd og stinga sem þeir þyrftu til lækia upptökuñar sem i Krossanese biggi. átti títt nefndur Helge prestur jördina mírarlón þá hann giorde þeñañ giörning.

Og til saninda hier um settum vér fyrr nefndir menn vor Jnnsigli fyrir þetta brief. skrifad i Sidri dunhaga i hörgardal. þridiadagiñ næstan fyrir marteinsmessu. þa lidid var fra hingadburd vors herra Jesu Kristi 1475 ár.

Þad giörum vér Sigurdur Jonsson. Jon prestur Jonsson, Benedict gudm(undss)on og [Jon Josephsson[1]) godum mönum kunugt med þessu voru opnu briefi ad vid höfum sied og yfirlesid so látande[2]) bref med heilum og oskiöddudum hángande jnnsiglum ord eptir ord sem hér fyrir ofan skrifad stendur. Og til saninda hier um setium vér fyrr nefndir men vor jnsigli fyrir þetta vitnisburdarbrief. skrifad á Mödruvöllum i hörgárdal. þan 20. dag Aprilmanadar ano 1575 ár.

Þetta var i Lög riettu upplesid
23dia Juli Ano 1705.
Sigurdur Sigurdsson.

Þetta er Riett Copierad eptir gömlum kálfskins Original hvar til vitnis ad eru ockar undirskrifud nöfn.
[Hrafnagili d. 3. Martii 1738.[3])
Olafur Biörnsson.
Sveinn Tomasson.

Upplesid fyrir mantalsþings Rietti á Hrafnagili dag 16. Maj 1747. Testor
Th. Jonsson.

Upplesid fyrir mantalsþingsrietti á Glæsibæ dag 15. Juni 1747. Testor
Th. Jonsson.

Upplesid fyrir mantalsþings Riette ad Glæsebæ þ. 19da Maj 1770. Testor
J. Jacobsson.

Upplesid fyrir mantalsþings riette ad glæsebæ þ. 11ta Juni 1836.
Jonassen,

---

61. 1. September 1476. á Ökrum.

Vitnisburðarbréf, að húsfrú Kristin Þorsteinssdóttir (Akra-Kristin) hefði gefið kirkjunni í Miklabæ í Blönduhlíð jörðina Bakka í Laxárdal með þeim ítökum, rekum og landamerkjum, sem bréfið greinir.

---

1) [fyrst skrifað: *Josephsson,* en því síðan breytt í *Jonsson,* en fornafni gleymt.

2) látandande, afskr. 3) [með hendi síra Daniels Haldórssonar í afskr.

Eptir afskript í Landsskjalasafni 26 (skýrslur presta til Harboe's) staðfestri 11. Sept. 1743 af Sæmundi Magnússyni prófasti í Hegranessþingi og presti i Miklabæ, eptir transskripti á skinni frá 26. Jan. 1551, sem fylgdi Miklabæjarkirkju.

Þat giorum vær niculas jussason. Eyolfur sueinsson og hellgi gudmundzson. Godum monnum viturligtt med þessu voru opnu brefi. at vær uorum j hia og heyrdum a. æ sydrum aukrum j skagafirde ad hustru kristin þorsteinsdotter gaf kirkiunne a myklabæ j blaunduhlid og medkendest at hun hefde adur gefit jordena backa er liggr j huams kirkiu sokn j laxardal med þeim eignum og jtaukum. rekum og landamerkium sem hier epter skrifad stendur.

halfan reka huala og vida fra nausttopt þeirre sem stendur vnder melshorne vid sioin j Backa lande og ut til storu vrdu fyrir sunnañ fiorustuf. ligguʀ su vrd vnder mel. j mille tueggia sandgilia. er og rettsyne af þeim mel vpp j topter þær sem standa vnder gardenum fyrir sunnan vaullin a ba(c)ka. enn fra vrdene og vt til saudár allar flutningar og at vardueita vogrek og skotmanzhlut og sliktt fleira sem landeiganda til ber motz vit rekamann. a backi land fyrir ofan fiorustuf. Enn kristin sialf æ reka fra storuvrd til saudær. er sæ reke kalladur fiorustufur.

Og til sanninda hier vm settum ver fyrnefnder menn vor jncigle fyrir þetta bref skrifad æ sydrum aukrum j skagafirde jn festo egidij abbatis anno dominj. ꝏ⁰. cdº. lxx⁰. sexto.

---

62. 20. September 1478. á Skarði.

Ólöf Loptsdóttir fær Magnúsi biskupi í Skálholti jörðina Miðhlíð á Barðaströnd til fullrar eignar og kvittar hann um andvirði hennar.

Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar í Ríkisskjalasafni Dana, Barðastrandarsýsla Nr. 3, afskript gerð eptir „Kálfskinnsbrefi“ og staðfest á Hóli í Bíldudal 27. Júní 1704 af Árna Guðmundssyni og Guðmundi Sigurðssyni.

Þad giori eg Olof Lofftzdottur godum monnum kunnegt med þessu mijnu opnu briefi at eg hefi feingid mijnum Herra biskup magnusi 18 hundrud j jordinni Midhlyd a bardastraund er liggur j Haga kirkiusokn med aullum þeim gognum og giædum sem greindum jardarparti filgir og filgt hefur at fornu og nyu og eg vard fremst Eigande at undan mier og mijnum Erfyngium Enn adurskrifudum Herra Magnusi til fullrar Eignar. so og medkiennunst eg firr skrifud Olof Lofftsdotter at eg hefi fulla penijnga vpp borid firir adur skrifadañ jardarpart sem mier vel anægir af offtskrifudum Herra Magnusi. þuy gief eg tyttnefnd Olof þrattnefndañ Herra Magnus aulldungis kuyttan og akiærulausañ firir mier og mynum Erfyngium um firskrifad jardar verd. Og til sannijnda hier um setta eg mitt ynsigli firir þetta brieff skrifat a Skardi a Skardstrond sunnudæginn næstann fyrir Mattheusmessu Anno Domini M cd lxx octavo.

---

*63. 1. Júlí 1480. á Öxarárþingi.

Skiptabréf Ólafs biskups á Hólum og ellefu manna annara, lærðra og leikra, á Guðmundareignum þeim, er Björn Þorleifsson hafði að sér tekið og niðjar hans höfðu að halda.

Landsbókasafn 871. 4to bls. 65—67 með hendi Magnúsar sýslumanns Ketilssonar c. 1770—1780 (í ritgerð hans um Guðmund ríka). Prentað áðr í Dipl Isl. VI., Nr. 258, eptir reingri afskript, því að þessi afskript sýnist vera gerð eptir frumriti.

Þath giörum wær Olaf med gudz nád biskup á Holum. bróder Steinmodr ábóte í Videy. bróder Halldór ábóte á Helgafelle. Dochtor Hans Sudrmann. Eyolfr Einarsson Lögmann fyrer sunnan og æstan á Jslande. Hrafn Brandsson Lögmann fyrer nordan og vestan á Jslande Þorsteinn Arnason. Oddr Petursson. Halldor Hakonarson. Eyulfr Hialtason. Nicolaus Gunnarsson og Stephan Þorarinsson Lögréttumenn góðum mönnum kunnigt med þessu voru opnu bréfe. ad vær höfum skodad þad bréf. sem at vor náduge Herra Kong Kristiern sende hingat til landsins med Biarna Þorarinssyne

so látande at minn Herra kongrinn skipade biskup Magnus í Skálhollte og Diderik Pinínk hirdstióra yfer Jsland. at kalla til med sér xij. innlenzka menn til ad reikna yfer og sundrskipta i þriú deil allt þat góz og peninga fasta og lausa. sem Gudmundr heitinn Arason hafde átt og forbroted og Biörn Þorleifsson og Hústrú Oluf. sem gud þeirra sál hafe. höfdu ad sér teked og eirn deil af keyptu og míns Herra nade þótte í sínu brefe. at orettlega hefde fyrer sig veritt flutt. um̄ þetta peningakaup. þvi at þesser peníngar voru ýtar meira verder. enn þeir voru keypter fyrer. þvi höfum wær giört epter wors Herra Kóngsins skipan og sundurreiknad fyrrgreinda peninga. epter þvi. sem vitnesburder fram̄komu af ij. skilríkum vottum: Odde Petrssyne og Marcuse Magnussyne. sem þeir báru vitne um̄ at Gudmundr hefde sagdzst tiunda þad sama haust. sem peningarner voru tekner fim̄tige ccª. Féllu þá Solveigu Gudmundardottur til erfda epter módr hennar Helgu heitnu Þorleifsdottur xxccª og vccª Enn epter hennar födur hálft þrettanda ccª. Enn annat hálft þrettanda ccª þad sem Gudmundr heitinn hafde forbroted mót krúnunne. reiknudu wær í sundr í þriá parta. kom þá í míns Herra kóngsins part iiij ccª og xxᶜ og sömuleides i hvorn hinna partinn. sem hafa áttu erfingiar Biarnar bónda Þorleifssonar og Hústrú Olofar og Solveigar Gudmundardottur. Hier med samþycktum wær at Diderik Pinink skylde beidazst afhendíngar af Þorleife Biörnssyne og Einare Biörnzsyne af ádrgreindum peníngum edr láta beidazst. enn ef þeir vilja ei afhenda epter míns Herra kóngsins skipan. þá take fyrrnefndr Diderik Pinink og hans um̄bodsmenn ad sér med sex skinsamra manna yfersýn og afhende hvörium sitt.

Samþikte biskup Magnus í Skálhollte og Diderik Pinink þennan̄ vorn giörning med oss.

Og til meire sanninda hier um̄ settu þeir sín ȷnnsigle med vorum Jnnsiglum fyrer þetta bréf. er skrifat var á Øxarárþinge Laugardaginn næsta epter Petursmessu og Páls. árum epter guds burd. þúsund fiögur hundrut og áttatiger ara.

---

*64. **4. Júlí 1480.** **á Lundi.**

Vitnisburðr fjögurra manna, að Þorleifr Björnsson hafi beitt og krafið Hrafn lögmann Brandsson að rannsaka bréf sín um Guðmundareignir og gera sér lög og rétt um það efni, en lögmaðr hafi ekkert svar viljað gefa þar til.

Landsbókasafn 871. 4to bls. 64—65, ritgerð Magnúsar sýslumanns Ketilssonar með hans eigin hendi um Guðmund ríka Arason og eignir hans, skr. c. 1770—1780. Þessi afskript Magnúsar sýnist vera gerð beint eptir frumriti bréfsins, því að Magnús segir: „Þesse vitnesburdr, hvern eg hefe séd á kálfskinne, er so látande". Bréf þetta er áðr prentað í Fornbréfasafni VII, Nr. 10 eptir Sýslumannaæfum II, 272, en þær byggja á afskript Jóns háyfirdómara Pétrssonar, sem einmitt mun gerð eptir þessari afskript Magnúsar Ketilssonar. „Þad sýnezt sem þessum vitnesburde hafe verið hnýtt aptan vid" alþingisdóminn frá 4. Júlí 1480 (Dipl. Isl. VI. Nr. 262).

Þad giorum ver Egill Grímsson. Arnfinnr Jonsson. Þorlákr Þorkelsson og Þorleikr Gunnsteinsson gódum mǫnnum vitrlegtt med þessu voru opnu bréfe. ath þá er lidit var frá hingadburd vors Herra Jesú Christi þúsund fiǫgr hundrut og áttatiger ara á almennelegu Øxarárþinge vorum wær í hiá ad Þorleifr Biǫrnsson beiddi og krafdi Hrafn lǫgmann nordan og vestan á Jslandi ath nefna dom yfer ath skoda og ransaka sin bréf. þa*r* er hann hafde af sínum náduga Herra kong Kristjern wm̄ þath. hvort hann skylde ei niótandi werda hans bréfa til síns Herra kongsins náda wm̄ þá peninga. er Gudmundr heitinn Arason og hans qvinna hǫfdu átt og ǫll ǫnnur þa*r* bréf og skilríke þa*r*. er adrgreindr Þorleifr hafde. so hann miste eige sinna peninga fyrir lǫg fram̄. epter þvi sem þeir ádrgreindr Þorleifr og Biarne Þorarinsson ha*r*fdu þar giǫrning wm̄ giǫrtt. enn adrgreindr Hrafn Lǫgmann wilde þar ecke svar til géfa. Og til sanninda hér wm̄. settum wær wortt Jnnsigle fyrer þetta bréf. er giǫrt var á Lunde í Lundareykiadal. á sama a͛re. dege sídar enn fyr seiger.

---

65. **8. Júlí 1480.** **á Helgafelli.**

Illugi Haldórsson fær og geldr Einari Þórólfssyni jörðina

Brimilsvöllu milli Ennis og Höfða á Snæfellsnesi til fullrar eignar í sinn föðurarf og móður, en Sigurðr sonr Illuga selr Einari í umboði föður síns hálfa jörðina.

Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar í Ríkisskjalasafni Dana, Snæfellsnessýsla Nr. 1, „coperað eptir pergamentsbréfi með einu innsigli nokkuð lítið sködduðu“, og er afskriptin staðfest á Reykhólum 27. Júní 1703 af Gísla Jónssyni og Einari Oddssyni. Árni Magnússon ritar á bréfið „habeo“ (eg hef það sjálfur), en það er nú ekki til í safni hans, og er eitt af þeim aragrúa bréfa, sem brunnið hafa hjá honum 1728. Sbr. Dipl. Isl. VI, Nr. 261.

Þad giorum̃ vid Oddur Petursson og Egill Grimsson gődum̃ monnum vitañligt med þessu ockru opnu brefe ad þă lided var fră hingadburd vors Herra Jesu Christi ꝏ iiij hundrud og lxxx ăra sunnudagienn næsta effter Peturs messo og Păls[1]) ă almennelegu Auxarărþinge vorum vid j hiă săum og heyrdum ă ord og handaband þessara manna Jlluga Halldorssonar og Einars Þőrőlfssonar ad svo firir skilldu ad greindur Jllugi Halldorsson gallt og fieck ădurneffndum̃ Einare Þőrőlfssine ȷordena halfua Brimilsvollu er liggur millum̃ Hoffda og Ennes fyrir xx hunrdud j sinn faudurarff og mődur effter þui sem þeirra helmingafielag var giort til fullrar og æfeñlegrer eȷȷgnar med ollum þeȷȷm gaugnum og giædum̃ sem greindre hălffre ȷordu filgia og filgt heffur ad fornu og nyu og hann vard fremst eȷȷgande ad med logum̃. Svo og eȷ sȷjdur j sama stad og ă sama dege vorum vid ȷ hia ad ădurneffndur Jllugi Halldőrsson fieck Sigurde sine sȷȷnum̃ sitt fullt og loglegt um̃bod til ad selia ădurneffndum̃ Einare Þőrőlfssine offtneffnda ȷord hălfa Brimilsvollu upp ă sinna vegna til fullrar eȷȷgnar og ă sama vetfănge vorum vid j̈ hiă ad ădur neffndur Sigurdur sellde optneffndum̃ Einare Þőrőlfssine ădurgreinda hălffa ȷord Brimilsvollu fyrir xx hundrud. skilldu xv hundrud kvittast j klæde og silffre. var þar tilskillt hălfsticke klædis firer ij hundrud og hălfur þridie eyrer silfurs firer hundrad enn tittnefndum̃ Jlluga skillde hann luka v hundrud j svo vordnum̃ peningum̃ sem þeim kiæme sialffum̃ til samañs.

1). Þ. e. 2. Júlí.

og ad þessvm̄ peningum̄ luktum̄ skillde þrättneffdur Einar Þőrőlfsson eignast alla jordena Brimilsvollu til æfenlegrar eignar og friăls forrædiss med aullum̄ þeim gaugnum og giædum sem opt greindre jordu filgia og filgt heffur ad fornu og nyu og tittneffndur Jlluge vard fremst eygande ad med logum̄. skillde tittneffndur Jlluge svara lagariptingum̄ ă allre jordunne enn tittskriffadur Einar Þorolfsson hallda til laga. Og til sannenda hier um̄ settum̄ vid firskriffader menn ockur innsigle firer þetta jardarkaupsbrieff skriffad og giort ă Helgafelle j Helgafellssveit laugardaginn næsta efftter visitatio beate Marie ă sama ăre og firr seyger.

---

66. 25. September 1480. | 18. Nóvember 1482. } á Reykjahólum.

Vitnisburðr tveggja manna, að Solveig Guðmundardóttir hafi lýst því, að hún hafi gefið Andrési bróður sínum garðinn Bæ á Rauðasandi með þeim jörðum, er þar liggja undir.

Eptir Bæjarskjalabók á Rauðasandi með hendi Magnúsar Einarssonar á Jörfa c. 1730—1740, án efa eptir frumriti. Sbr. bréf frá 23. Sept. 1469, D. I. V. Nr. 491.

Tveggia Manna Vitnisburdar Bref um
Gardenn Bai a Raudasande.

Þat giorum vid einar steingrimsson og jon árason godum monnum viturligt med þessv ockru brefe at vid vorum þar j hia þa er lidit var fra hingatburde vors herra jhesu christi. ꝏ. cccc og attatiger ara æ reýkiaholum ǽ reykianese æ manudagin næsta epter sæluuiku um haustit og heyrdum ǽ at Solveig gvdmvndardotter lyste þvi fyrir ockur og fleirvm godvm monnum audrum at hun hefde gefit andrese gvdmvndzsyne brodr sinum til æfinligrar eignar jordina alla savrbæ æ raudasande med aullum þeim gognum og gædum sem henne hefde fylgt at fornu og nyiv og hon hefde fremzt eigande at ordit epter sin fodr og modr gudmund arason og helgv þorleifsdottur. hier med gaf fyrgreind sol-

veig adr nefndum Andrese brodr sinum allar þær ȷarder er þar læge under gardin greindan Saurbæ og ȷ þeim hrepp læge og hvn hefdi eigande at ordith epter sin fyrgreindan fodr og modur. gudmund og helgu. lýste og opttnefnd solveig því og líka þegar samstýndes at hun hefde lavngu gefit titt nefndvm andrese gudmundzsýni brodur sinvm þessa fyrgreinda peninga ȷ sina fiordungsgiof þa hon hefde verit ȷ norege ȷ biorgvin. epter þui fremzta sem hvn hefde þat matt med laugvm gera og hennar opit bref þar giortt um ut visade og hier med lýste þrattnefnd solveig þvi at syner andres gudmundzsonar væri hennar logliger erfingiar epter sinn dag og hun skýllde aullum peningum hallda under andres gudmundsson og hans bavrn en avngum undan. Og til sanninda hier vm settum uit fyrnefnder menn ockur ȷncigle fyrir þetta bref er skrifat var ȷ fyrgreindum stad Manudaginn næsta fyrir Clemens Messo um ueturin þa er lidit var fra gudz burd þushund cccc lxxx og ij ar.

---

67. 1482.

Skrá um eignir þær, er afhentar voru með Berufirði og og kirkjunni þar, þegar Egill Halfdanarson meðtók.

AM. 259. 4to bl. 122 a—b (= *a*) og bl. 31 a—b (= *b*), skr. 1595 (máldagasafn Odds biskups).

Berifiordur.[1])

Anno domini M⁰ lxxx secundo.[2])

Woru suo mykler peningar afhenter ȷ Berufirdi þa er Eigill haldanarson tok med.

in primis v kyr. kuijga veturgomul. eirn kalfur. vij ær og xl. og ad auk ij gelldar. veturgamalltt fie ij og xl saud-er. iijᶜ ȷ koplum. og þar ofan á þria saudi gamla.

Jtem ȷ ofrijdu virdingargossi. vij tinfot stor og sma, halfkanna. v hornstaup. skäl med silfurbeit á botninum. kupa

1) *a*; Berufiordur *b*, 2) Svo *a* og *b*; rétt er: M⁰ cd lxxx secundo.

med trie. tinskáál. lijndukur hrijngofinn. ij ulldukar vonder. ij hnijfa skefur vondar. þetta allt virt j hundrad. stockar ij. iiij bækur. ij krar. ij oxar. harsteirn. sigd. palgref vont. x dryckiuhorn. pottur lijtill barmbrotinn. xxx fadma vadur. lijnur hundrad fadma og lxxx med jc onglum. ij flatlokakistur. þetta alltt j jc. jc j vidum. jc j tolufie med katli vondum. Ambodum storum og smáám. lx skiolna [kietill forn[1]) fyrir jc. pottur og láásar fiorer. vog og pundare. storkieralld vontt. og xiiij skiolna rum j odru. þetta alltt jc. jc j storkierolldum. vj sængaleppar vonder. ull tætt til uodar. og otætt til annarar. søg og jarngaddur. vo xiiij merkur og xx. þetta alltt fyrir jc. jc j smijdum og smijdatolum. og þar med lakveiginn fiordungur eirs.[2])

Suo micil voru ornamenta kirkiunnar j Berufirde j bokum og messuklædum þa er Eigill haldanarson[3]) tok vid sem hier seiger. ein messuklæde dæilig alfær og eirn hokull huijtur ad auk. ein kantarakapa sæmilig og onnur liettare. eirn kaleikur. gradall de tempore med oratium. pistlum og seqventium. og adrar fleiri bækur sem þa til heyrdi embættisgiordar. eij neitt annars fleira.

---

68. 4. Marts 1483. í Hjarðarholti.

Eiríkr Halldórsson selr með samþykki Sæunnar Hallsdóttur konu sinnar síra Halli Þórarinssyni jörðina Sólheima í Laxárdal í Dölum fyrir lausafé, og eru landamerki tilgreind.

Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar í Ríkisskjalasafni Dana, Dalasýsla Nr. 33, afskript gerð eptir „sínum original“ og staðfest á Slitvindastöðum (í Staðarsveit) 7. Júlí 1704 af síra Páli Ketilssyni og Þorbergi stúdent (skáldi) Þorsteinssyni.

Þat giorum vær Narbe diakne Þorsteinsson. Sveinbiorn Aronsson. Jon Jvarsson og gudmundur gudmundsson godum monnum viturlegt med þessu voru opnu briefe. ad vær med-

1) [ketilkorn *b*. 2) fyrirsögn fyrir því. sem nú kemr er „Berufiordur“ á spássíu með hendi Odds biskups. 3) hallvardzson (!) *b*,

kiennunst. ad vær vorum̃ i hia. ad goddastodum̃ j Laxárdal i Hiardarholltzkirkiusokn. a þridiudaginn næstañ epter Jonsmessu Holabiskups um̃ veturinn þa er lidid var fra hingadburdi vors herra Jesu christi þusund fiögur hundrud attatiju og þriu ar. saum̃ og hejrdum̃ a ord og handaband þessara manna er so hejta. Hallz prests Þorarinssonar af eirnri alfu. enn Eiriks Halldorssonar af annari. at so fyrer skijlldu. ad firrnefndur Eirikur selldi adur skrifudum̃ Halli presti jördina alla Solhejma er liggur i firrgrejndri svejt og kirkiusokn med uplæge og samþycke Sæunnar Hallsdottur. eigiñkonu hans. med þessum̃ landamerkium̃. at Holmavatzá rædur i millum̃ Solhejma og Hamra j Laxa og i Hőlmavatn. og ur Holmavatsenda nedañverdum̃ og sionhending j tvivordur. Enn i millum̃ Solheima og Daunustada rædur skeggiagil. j Laxa. og upp i læk þann er fellur ur Nesiavatni i skeggiagil. fyrer ofañ Hafafoss og ur Nesiavatni austur ad kvijslum̃ og þadañ heidi alla nordur i firrnefndar tvivördur. sem votnum hallar. til mots vid Bæ og Laxardal. og med ollum þejm gögnum og giædum. sem grejndri jordu Solheimum̃ filger. og filgt hefur ad fornu og nyu og optnefndur Eijrijkur og Sæunn hafdi framast eigandi at vordit og henni hafdi til erfdar fallid epter födur sinn Hall Hallsson itakalausa. Hier i mot gaf optnefndur sira Hallur Þorarinsson tittnefndum Eirijki Halldorssyne atta hundrud med þeim frijdleika sem hier seiger þriu asaudar kugijlldi. tuo gielldfiar kugijlldi. hest fyrer halft annad hundrad. halft annad hundrad i þarflegum fram̃talspenijngum ofrijdum̃. skylldu þesser aller firrskrifader penijngar golldner vera innañ þriggia ara Eirijki Halldorssyni edur hans loglegum̃ um̃bodsmanni. enn Eirikur Halldorsson sagdi þessa firrskrifada jord Solhejma vera tol(f) hundrudum ad forngijlldu. Heimiladi optnefndur Eirijkur tittnefndum Halli presti allt þad fie er þar findest i jordu edur á. nem̃a lögleger kennendur vid væri ad lögum. Lofadi Eirijkur Halldorsson ad svara lagariptingum̃ a þrattskrifadri jordu Solhejmum. enn tittgreindur sira Hallur hallde til laga. skylldi Hallur prestur Þorarinsson taka ad sier þessa optskrifada jord Solhejma alla ad næstum fardögum̃ sier til æfinlegrar eign-

ar og frials forrædis undir sig og sıȷna erfingia enn undañ ꞓiriki Halldorssyne og hans erfingiū. Og til sannenda hier um̄ setium vier firrnefnder menn vor ȷnnsigli fyrer þetta ȷardarkaups brief skrifat ȷ Hiardarhollti i Laxardal a sama deige og ari sem firr seiger.

---

69. **10. August 1484.** **undir Múla.**

Eyjólfr Sigurðsson prófastr og almennilegr dómari milli Gilsfjarðar og Langaness úrskurðar jörðina Selsker æfinlega eign kirkjunnar undir Múla á Skálmarnesi, — en Erlingr heitinn Þórðarson hafði sett kirkjunni jörðina til panta —, nema Geirmundr Erlingsson sanni, að jörðin hafi leyst verið að lögum.

Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar í Ríkisskjalasafni Dana, Barðastrandarsýsla 4 (= *b*) og 5 (= *a*). Báðar afskriptirnar eru gerðar eptir frumritinu á kálfskinni, og er *a* staðfest af Hákoni Árnasyni (á Vatnshorni) og Gunnari Jónssyni; á þá afskript ritar Árni Magnússon „Sira Arna Jonssonar ä Brecku i Saurbæ". Hin afskriptin (*b*) er staðfest við Öxará 19. Júlí 1704 af Sigurði Sigurðssyni og Hákoni Árnasyni.

Þat giore eg Eyolfur prestur Sigurdsson profastur og almennelegur domare ȷ mille gilsfiardar og langaness godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe. at þa er lidit var fra hingadburd vors herra Jehsu christum[1]) þusund fiogur hundrut attatiger og fiogur ār vnder mula a skalmarnese a sialfa Laurencius messo kom fyrir mig ȷon erlingsson og beidde mig og krafdi at giora sier rett og kirkiu sinne vnder nefndum mula a greȷndu skalmarnese vm ȷordena selsker er liggur ȷ nefnds mula kirkiusokn huort at hun skyllde fulluleg eign kirkiunnar eda eıȷ. Nu af þui at þar kom fram fyrir mig tueir vitnesburder huerer[2]) at sira loptur philippusson hafde teket vm nefnda ȷord at erlingur heiteꝛ þordason[2]) hefde sett kirkiunne vnder optnefndum mula þratt[3]) greinda ȷord selsker ȷ pant fyrir þa peninga sem

1) Svo *a* og *b*. 2) Svo *a* og *b*. 3) *b*; þesa *a*.

hann atte henne at giallda svo micet sem hun nam. þui at heilax anda nad til kalladri at svo profodu og fyrir mig komnu sagdi eg eyiolfur prestur sıȷgurdzson profastur og almennelegur domare ȷ fyrrsogdu tacmarke med fullu doms atqvæde og laga vrskurde titt greinda ȷord selsker æfeñlega eign þrattgreindrar kirkiu vnder mula a optnefndu skalmarnese vtan so sie at geirmundur erlingsson leide tvo logleg vitne at ȷordeñ hafe leyst veret at logum og kirkiañ hafe fulla sæmd vppborid svo sem hun sie vel hallden af. og hafe leitt þesse somu vitne ȷnnan manadar fyrir mier eda minum logligum vmbodsmanne heima vnder fyrrnefndum mula þui at hann ahrærer optnefnda ȷord. Enn ef adur nefndur geirmundur leider ei vitneñ ȷnnan manadar forfallalaust fyrerbyd eg honum og ollum odrum vnder fullt forbod og banz pinv nockut at giora med fyrrgreindre ȷordu nema[1]) þess dandemanna sie lof eda leife til sem logligur vmbodsmadur er tittnefndrar kirkiu vnder mula. var þesse minn domur af mier uppsagdur og ȷn scriptis framboren vnder nefndum mula mier i domsæte sitianda og morgum dandemonnum bæde leikum og lærdum nærverǫndum. og þennan minn dom med mier samþyckiondum. Ok til sanenda hier um setta eg mitt ȷnsigle fyrir þetta domsbref skrifad ȷ sama stad deige og áre sem fir seiger.

---

70. **1485.** **á Alþingi.**

Endurnýjuð samþykt á alþingissamþyktinni fornu um melrakkaveiðar m. fl.

Landsbókasafn 812. 4to bl. 56b, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði c. 1660. Samþykt þessi er alveg hin sama og forna samþyktin frá hér um bil 1295 (D. I. II, Nr. 158), sem þar er prentuð eptir handriti frá c. 1360, nema að síðasta greinin hér, sem er annars efnis, er þar ekki Þó að vant sé að segja, hvert mark sé að þessari ársfærslu hér, verðr þá aldrei vitað, nema samþykt þess hin forna kunni að hafa verið ítrekuð á alþingi 1485, ef ártalið þá ekki er misritað fyrir 1295.

1) *b*; sl. *a*.

Alþijngis samþycktt um̄ melrackaveide.

Anno 1485 var samþycktt á Alþijnge um̄ melrackaveide ad hvor sá madur sem á 6 saude á vetur ȷ sinne Abyrd skal taka 2 melracka. vngan edur gamlañ. á 12 mánudum. edur giallde ij alner ȷ mat fyrer fardaga. Enn hvor ei heffur gollded fǫstudagenn ȷ fardogum lwke 4 alner ȷ álǫgur. og medtake einhvor hreppstiore. sem til er skipadur. og sæke sem vitafie þetta hvorttveggia. Og hafe sá sem sæker halfa alǫgu. enn dyratollur halfur leggist til melrackaveidar. utan hreppstiorum synest meȷre þorf fátækum monnum. [enn sokt sie fyrir veturnætur.

Jtem ij merkur ȷ kongz seckt af lemstrar sare þui sem madur er ver fær epter enn adur.[1])

---

71. 7. April 1488. á Hólum.

Transkriptarbréf.

Bisk. 2. Fol. bls. 119 og 121, bréfabók frá Hólum, skr. c. 1693.

Transkriftadur doomur Sira Sveijnbiarnar Þordarsonar. vm fyrnd kirkiunnar og stadarens ȷ Laufase ad Holum ȷ Hialltadal manudægenn ȷ páskavijku. Jncigle 1488.

Þath giorum vier Jón Þorvalldsson. Gudmundur Jónson. Nichulas Vilhialmsson. oc Gudolfur Magnusson goodum monnum viturligt med þessu voru Briefe ad vier saum og yfer lasum̄ dooms Brief og urskurdar Brief Sıȷra Sveiȷnbiarnar officialis med heijlum og oskóddudum Jnciglum so latande ord epter ord sem hier seiger.

[Hér kemr:

1. Laufásdómr frá 25. Mai 1483. D. I. VI, Nr. 430.
2. Úrskurðarbréf frá [25. Mai 1483]. D. I. VI. Nr. 431].

Og til sannenda hier um̄ settum vier fyrr nefnder prestar vor Jnnsigle fyrer þetta TransskriftarBrief er giördt var ad holum ȷ Hialltadal manudægenn ȷ paschaviku Anno Domini M cd lxxx octavo.

---

1) [bætt við með annari, en samtíða landi.

72. 20. Janúar 1490. í Kaupmannahöfn.

Samningr milli Hans Dana og Norðmnnna konungs og Henriks VII. Einglakonungs, meðal annars um verzlun og fiskiveiðar á Íslandi, staðfestr í Kaupmannahöfn die Fabiani et Sebastiani.

Rymeri Foedera, ed. Holmes V, iv, bls. 6—8. — Lagasafn handa Íslandi I, 39—41. Hér er að eins tekið það, er Ísland snertir.

Art. IV. Item ordinatum est per nos, quod mercatores et homines legii, Piscatores et quicunque alii regis Angliæ & Franciæ subditi libere possint temporibus futuris in perpetuum ad insulam Tyle (id est: Islandiæ) cum eorum navibus, bonis et mercandisis, victualibus et aliis rebus quibuscunque, emendi, vendendi, piscandi sive mercandizandi causa navigare, accedere, et intrare, ibique morari, et more mercatorio conversari, et ab eadem redire et libere revenire, totiens qvotiens eis placuerit, absque prohibitione, molestatione vel impedimento nostro hæredumve nostrorum et successorum in regnis Daciæ et Norvegiæ vel offcialium nostrorum quorumcunque; solvendo tamen in illa insula seu portubus ejusdem, in quibus eos appellere contigerit, jura et theolonia debita et consueta; proviso semper, quod lapso septennio post datam præsentium immediate currente, licentiam novam a nobis et successoribus nostris regibus Daciæ et Norvegiæ petant et obtineant; ut sic de septennio in septennium mercatores et omnes prædicti nos et successores nostros reges Daciæ et Norvegiæ in impetratione novæ licentiæ in perpetuum recognoscant.

Art. XVI. Item — in perpetuum curabimus providere, et per presentes providemus in civitate Bergensi in regno Norvegiæ, nec non in insula Islandiæ unum vel plures præfectum sive præfectos officiales ad levandum et colligendum theolonia et consuetudines in civitate et insula prædictis providum vel providos et circumspectos viros, origine Dacos vel Noricos non alium vel alios alterius nationis seu originis cujuscunque.

---

73. [1490] á Alþingi.

Alþingisdómr Diðriks hirðstjóra Pinings og Finnboga lögmanns Jónssonar um fullrétti lögmanna, hvað fjölmennir þeir ríði um land, um sakferli til þeirra og almennilegan toll.

Landsbókasasafn 120. 4to bl. 193 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hítardal, skr. c. 1730. Ártalið 1492 fær ekki staðizt, því að þá er Pining dáinn. Sbr. og orð síra Jóns sjálfs, þar sem hann getr þessa dóms í Hirðstjóraannál sínum (Safn II, 659). Ártalið 1490 gæti verið rétt.

Alþijngisdomur um̃ frijheit Logmanna nær þeir rijda um̃ landed.

Anno 1492 ắr til nefnder 24 hellstu menn af ollu landenu af Didrich Pining Hofudsmanne og Fim̃boga Jonssyne logmanne nordañ og vestañ ắ Jslande um̃ þad hvad þa var Lógmanna fullriette og hvad mikla fiesekt þeir skilldu Eignast. þắ þeir rijda um̃ land ad skipa mắlum̃ manna.

J fyrstu virdtest ad Logmann skillde med riettu rijda meiga med x^da mann sem hyrdstiőre þắ hann rijdur ȷ kongs Erinde og alla skattbændur skillduga vera honum ȷ gődum̃ greida ad veita tvær maltijder. Enn hver sem syniar þessa greida skal sakadur xiij morkum ȷ brefabrot vid kong. Enn logmanne sitt fullriette xv merkur.

J annañ mata leist oss ad Logmann skillde med riettu eignast oll sakferle inn til xiij marka mắla ef þau eru fyrer honum klògud og hann þar dőm yfer seiger og hefur adur lagaskipun a giòrd vered. Enn xiij marka mắl og þadan af meire. skulu þeir under kong sækia og giora þar riettañ Reikningsskap af.

Jtem ȷ þridiu grein leitst oss ad aller skattbændur skilldu giefa Logmanne xx alner ȷ sinn toll og almennelegañ gődvilia. Enn hiner sem minna fie eiga x alner hvòr. Enn hvòrier sem sannreinder yrde ad þvi ad þeir veita ecke sinum̃ lògmonnum skillduga hlydne og þriotskast ắ mote vors nắduga Herra kongsins brefum. dæmdum vier fyrrnefnder domsmenn þa alla sektuga vera xiij marka seckt vid kong. Enn fullriette vid Lògmannenn effter þvi sem fyrr skrifad stend-

ur. utañ Logmann med gődra manna Rắde og tillőgum vilie meire vægd og miskun a giora.

---

74. [1499—1508].

Alþingisdómr Þorvarðs' lögmanns Erlendssonar og Finnboga lögmanns Jónssonar um sakferli til lögmanna, um það hve fjölmennir þeir ríði um land og um hlýðni við lögmenn.

Landsbókasafn 120. 4to bl. 193—194, skr. c. 1730 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hítardal. Sbr. Nr. 73.

Annar Alþijnges Domur um sama efne utnefndur af Þorvarde Ellendssýne logmanne S. og A. og Fiñboga Jonssýne Logmanne Nordan og Westañ æ Jslande.[1])

Leist ad logmenn skillde eignast med Riette xij marka mắl og þar fyrer innañ. Enn j almenneligum godvilia dæmdum vier skattbonda. hvert hann være bűlaus edur Bufastur og peninga ætte sem logbok vottar. skillduga til vera ad giefa og giallda xx alner. enn alla adra menn þa minne peninga ætte og være j skifftetijund giallde x alner med gődre afgreidslu.

Jtem alitum vier med hvad margañ mann lőgmenn skilldu meiga med riettu rijda j sitt um̃dæme nær þeir rijda ad skipa[2]) mắlum manna. eda þắ bændur eda adrer kongsins þegnar beidast sins Rettar (virtest) oss hann ecke med fleire menn rijda meiga enn vid xda mann. utañ bændur sialfer vilie annars. eda Logmann eige ad ottast ofrijke og rijde þắ uppa sinn eigeñ kostnad. Enn aller adrer bufaster menn sieu skillduger til logmanne greidskap ad veita vid tiunda mann.

Hier med dæmdum vier alla bændur og Gridmenn lærda og leika skillduga til vera [vppa] Kongl. Majst vegna. lagan(n)a og riettarens ad vera Logmőnnum heiruger og hlyduger stirkiande [al]stadar til hins besta so Rietturenn

1) Á undan í handritinu er Alþingisdómr frá 1492, Nr. 73. (1490).
2) leiðr.; skiffta, handr.

fáe sinn framgang. enn hvor her i mőt ohlydne sýner. dæmdum [vier] þa seka xiij merkur vid kong ȷ brefabrot. Enn ȷ domrof iiij merkur þvi sá logmans urskurd ryfur er sekur ıv morkum og hallde dőm sem ádur.

---

75. [um 1500].

Skrá um bækur kirkjunnar í Hjarðarholti í Laxárdal, þá er síra Jón Jónsson kom þar.

AM. 262. 4to bls. 45—46, skr. 1614: „Þetta allt sem fyrr skrifad er Er skrifad ȷ Skalhollte ord epter ord epter gamallre maldagaskrä ȷnnsiglalausre. fra Hiardarhollte. sem sera Brinjolfur hafde med sier vestan ad. og vestur aptur" (1614).

Onnur Afhending.[1])

Jtem suo margar Bækur voru ȷ hiardarhollte. þa sera Jon Jonsson kom þar. enn honum voru onguar afhendtar. lágu þær hier og huar ȷ kirkiunne.

Jn primis ottusongua Bok a veturna. tekur til ad ȷola. fostu og til paska De tempore et De sanctis. og Graduale per ani circulum forn og Roteñ. De sanctis bok. matutinale á sumared. frá Jonsmessu Baptiste og til ȷolafostu. og þar med De Tempore fra paskum og til huijtasunnu. roteñ og forn. Gudspialla(bok) med pistlum og oracium. de Trinitate. og til ȷolafostu. De Tempore. og de sanctis þar med. fra paskum og fram̄ yfer allra hejlagra messu. Sequentiubok per annum. Gudspialla Bok á veturnar[2]) med pistlum og oraciőm fra ȷolafostu. og til paska og De sanctis med. og þo ecki epter ordu. Ordu Bok gomul og forn og oskialeg. Dauid(s) psalltare forn. og þo læs. Capitularius forn og rotenn. Dominicu Bok med les a sumared. tekur til epter Trinitatis dag. og lesbok de sanctis fra Tiburcio og Valeriano og til Clemensmesso. Hymnarius forn. og þo hefur.[3]) kirialskuer fornt. og roted ȷ sundur. og þo ecki allt. processiunall dægeligur. og þo forn.

1) Á undan er afhending frá 2. Júní 1514. 2) Svo. 3) þ.e. hæfr.

Jtem þrenn messuklæde forn og þo sterk. Eirn kaleikur lijtell og sterkur.

---

76. 6. Febr.—26. Marts 1502.

(Björgynjarfarar í Lybiku?) skrifa þjóðverskum kaupmönnum í Björgvin um málefni sín í ýmsum löndum, skýra frá um Íslandsfara, um kærur frá staðarmönnum í Kampen, Deventer og Zwolle með öðru fleira.

Dipl. Norv. XVI, Nr. 338 (eptir afskript á pappír meðal skjala Björgynjarfara í Lybiku). Hér er að eins tekinn síðari hluti þesssa skjals.

. . . .

Jtem also van den Jslandes faren Kjnkel vnde Wjlde louwe vns heft nement wat secht so late wj dat ok hen standen enen breff hebbe wj noch bj vns ljchte se menen wen de rat for se schrijft dat de rasterjnge wol los wert oft vt lage. leuen frunde jt is dat hogeste dat de kopman heft wen men dat. mjt breffen los krigen mochte so wer des kopmans djnk van nenen werden de djnk moten dor gan vnde men kan jt for antwerden na den jt vt den bormesteren kamen is vnde wj jt en ok for baden hebben vnde ok gebeden vnde se sjk den jegen den kopman in forsse vnde wreffel gestelet hebben vnde de kopman borgen nam vnde stelde jt nock tor fruntschop vnde dar baffen nement fruntschop begerde mjt schrjften ofte worden vp den sulffen vnhorssem vnde wrefften heft em de kopman vt lage lecht he nach jt bekant sin wat sake se begerden recht to donde na gnade njcht na rechte vnde den de kopman en wes gnade bewjsede vnde des kopmans recht alljk wot bj werden bleffe men so sljcht hen wjl wj nycht to raden wer dem kopman j for klenjnk vnde enem anderen wer orsake to makende dat men hyr na na der vt lage nycht fragen solde dar vmme wjl gj den djngen wol recht na gan de vns en part behulpen wessen solt sin vns vntjegen god betert vns dunket geraden dat

de kopman gude endracht holde jo bj namen de xviij man so bljft de kopman wol de kopman men schut dat nycht so is jw djnk vte so wj njcht en hapen twjffelt dar nycht an wat wj dem kopman to gude don solt[1]) kant sol gj vns gud wjlljch fynden konde gj jt passen dat gj hyr so fele geldes schjkken machten dat men al djnk vt lossede wer wol geraden dar gj wol vp denken wjlt. Ammelunk is an god for starffen god gnade der selen dar ok den nock so fele bj js vt to lossende wj werden jw in kort mer bescheden schrjffende wjl god de jw sund spare.

j koppige de der kopman schref wart anno xv^c ij jnt Hamborch schip in de fasten.

---

77. [30. Júní 1502]. á Alþingi.

Alþingisdómr um mál Þorleifs Björnssonar og Þórðar Jónssonar; hafði fyrri stefna Þorleifs til Þórðar verið dæmd ónýt, og stefndi hann þá Þórði á nýja leik með öðrum stefnusökum.

Bókasafn háskólans í Uppsölum í Svíþjóð ísl. handrit R. 714. 4to C. bl. 22a skr. c. 1650. Annaðhvort er, að ártal þessa bréfs (1482) er marklaust og að Þorleifr sá Björnsson, sem hér er nefndr, er ekki Þorleifr hirðstjóri, eða þá, að nöfn lögmannanna eru ranglega sett hér; þó mun það síðr vera, og mun því dómrinn vera frá árunum 1499–1508. Rétt ártal gæti verið 30. Júní 1502. Annars er hætt við, að dómságrip þetta kunni að vera afbakað um fleira enn þetta eitt.

Domur Alþıngiz vm Breittar stefnu Saker.

Anno 1482 a almenniligu Oxararþınge fimtudagin næstañ eptir Petursmesso og Påls war so alicktad af Heidarligum Herrum Þorvarde Erlendssyne[2]) logmanni sunnan og austan a Jslande og Finnboga Jonssyni logmanni nordañ og westañ a Jslandi åsamt med allri logrettunne vm mal Þorleifz Biornssonar til Þordar Jonssonar[3]). þui walldzmadurinn

1) strykað út aptr í frumritinu; 2) leiðrétt; Wigfussyne, hdr. 3) Hér stendr: „Hafdi þesse Þorleifur stefnt greindum Þordi“, en er strykað út aptr í handritinu.

og domsmennirner hofdu ei samþickir ordid vm stefnufarir adurnefndz Þorleifs Biornssonar. til Þordar Jonssonar. Hafde þesse Þorleifur stefnt greindum Þorde. enn su stefna var o-nyt dæmd. Og enn aptur stefndi hann honum med odrum stefnusokum. huar vpa Þordur frijadi og villdi Þorleif tuij-mælizmann giora segiandi sijna meining þar vm̄. ad ei væri rett vm̄ sodañ sakir ad skipta. Willdu þesser Bader tijtt neffnder menn þad vnder vorum vrskurde Eiga. Og eptir vorri Godri Samvisku þotte oss þad omoguligt sakaraberann þar fyrir onytañ ad giora. Og þui ȷ Gudz nafni Amen. ad H(eilags) anda nad med oss til kalladri alyktum vær þad so stodugliga standa meiga optgreindum Þorleifi ad osekiu. og full skyrsla skuli a þad ganga heima ȷ hieradi. og til stad-festu þessum vorum vrskurde settu Bader logmennerner og firrneffnder Lögliger Domarar sijn skijrnarnoffn[1]) hier vnder med Eiginhondum sama stadar og dag sem firre segir.

---

78. 9. Janúar 1506. á Hólum.

Tylftardómr klerka útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum um kærur biskups til Páls Þórálfssonar um kúgildahald fyrir Hólakirkju „um tólf ár síðan sóttina" (1494).

AM. Fasc. XXXVIII, 5, frumrit á skinni. Af 12 innsiglum eru nú 5 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3408.

Akiæra biskups Gottsha(l)chs til pals þolleifssonar (!)[2].)

Þat giorum vier broder nicolas prior a mavdrvvollvm. ion þorgilsson. finnbogi einarsson. ȷon finnbogason. ȷon ȷonsson. steingrimr bessason. hallvardr biarnason. haldan narfhason. hallr hallvardzson. gudmundr olafsson. hallr gvdvardsson ok þorbiorn ȷonsson prestar holabiskupsdæmis godvm monnum viturligt med þessv voro brefi. at þa er lidit var fra hingadburd vors herra ȷhesv christi þvsvnd fimm hvndrath ok sex ær fostvdagen næsta epter en þrettanda dag ȷola.

---

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

æ holvm ȷ hialltadal. vorum vier ȷ dom nefnder af vorvm virdvligvm herra ok andaligvm fodur gothskalk med gvds nad biskup æ holvm at dæma um þa akærv at biskupinn kærdi til pals þoralfssonar at hann hefdi at sier tekit sex malnytv kugilldi sem stodv med ytra krossanese ȷ kræklingahlíjd ȷ eyiafirdi epter jn̄drida þorkelsson sem þa hafdi buid ȷ krossanesi. enn holakirkia atti þa bædi iordina og kvgilldin. sagdi biskupinn þar fyrir oss at hann ok heilavg holakirkia hefdi mist þessi sex malnýtv kugilldi vpp æ tolf ær sidan sottina[1]). enn adr greindr pæll þoralfsson hefdi þessi kvgilldi haft ok halldit ȷ ongv sinv frelse ne leýfi ok ongra sinna vmbodsmanna suo hann vissi. þvi at svo profudv sem þar kom þa fyrir oss. dæmdvm vier stefnvna logliga þvi hvn var þar svarin af tveimur vottvm. at pall þoralfsson hefdi verit svo nærr at hann hefdi matt heyra ef hann villdi. kom pall ecki ȷ sagdan stefnodag. enn biskupinn beiddizt hans þar eda hans vmbodsmannz ok kom þar hvorgi fram ok ecki lagasvar af hans hendi. þvi dæmdvm vier pal logliga fyrir kalladan̄ hier ȷ dag. ok skyllvgan[2]) at giallda heilagri hola kirkiv ok biskvpinvm aptur onvr sex malnytv kvgilldi jamgod[2]) med fvllvm laga avexti vnder sinn svarinn eid at næstvm fardogvm at heýrdvm dominvm. nema pall sýni med tveimr logligvm vitnvm at hann hafi þav somv kvgilldi eda onnur jamgod kirkivnni æ holvm aptur lvkt eda logliga kvittan (feingit). Ok til sannin̄da her vm settvm vier fýrrskrifader prestar vor ȷnncigli fyrir þetta domsbref skrifad æ holvm ȷ hialltadal sama dag ok ær sem fýrr seger.

---

79. 10. Janúar 1506. á Hólum.

Vitnisburðr Nikulasar príors á Möðruvöllum um, að Ólafr biskup hafi tekið Salbjörgu Gunnarsdóttur, konu Ólafs Grímssonar, til æfinlegrar prófentu „heim til Hóladómkirkju", og að í prófentuna var gefin jörðin Brúarland í Deildardal, en „cop-

1) Plágan seinni hefir því með vissu geingið 1494. 2) Svo.

ium“ af prófentubréfinu stendr í „biskups Ólafs bréfabók“, og „stóð það þar, þá eg gaf þenna vitnisburð út“.

AM. Fasc. XXXVIII, 7, frumrit á skinni, og er innsiglið dottið frá, — AM. Apogr. 3409.

Þath giorer ek broder niculas prior a modruuollvm godvm monnum viturligt med þessv mínv brefi. at ek var j hia heima æ holvm j hialltadal sa ek ok heyrdi ek æ ord ok handaband biskup olafs godrar minningar. sem gvd hans sæl nadi. ok olafs bonda grimssonar. at suo fyrir skildi[1]. at biskup olaf tok salbiorgo gvnnarsdottur eiginkonv fyrr nefndz olafs grimssonar til ævinligrar proventvkonv heim til hola domkirkiv. med þeim skilmala at olafr grimsson gaf jordina brvarland. sem liggur j deilldardal j hofs kirkiu sokn. med radi. vilia ok samþycki greindrar salbiargar konv sinnar. sem hann bad at gefa prouentuna fyrir sig til holakirkiu. ok þar til .x. malnytu kugilldi. skrifadi ek ok sialfur hennar proventv bref. ok allan þann skilmala sem fram for milli biskup olafs ok olafs grimssonar ok salbiargar um þessa prouentvgiof. vissi ek ok fyrir full sanniñdi at salbiorg huspreyia var æ proventvnni heima æ holvm. ok hun hafdi jordina brvarland til lans og leigv af biskupinvm ok kirkivnar vmbodsmonnum epter þui sem skilit uar j hennar proveñtvbrefi. ok þad copivm ut uísar sem j biskup olafs brefabok stendr. stod þat þar þa ek gaf þenna vitnisburd vt. Ok til sanneñda hier um setta ek mitt jnncigli fyrir þetta vitnisburdarbref. skrifat æ holvm j hialltadal lavgardagenn næsta epter þrettanda dag jola. anno domini. ɱ°. d°. sexto.

---

80. 13. Janúar 1506. í Björgvin.

Hans biskup í Björgvin lýsir því að Björn Þorleifsson hafi þjónað sér sem trúr dandisveinn þann tíma, sem hann hafi verið í sinni þjónustu, tekr hann í vernd sína og heilagrar kirkju, og gefr honum meðmæli til allra góðra manna, einkanlega til fógeta konungs og umboðsmanna.

1) Svo.

AM. Fasc. XXXVIII, 1, frumrit á skinni, og er innsiglið dottið frá.

vm kvíttvn biarnar þorleifssonar ens yngra er hann þionade herrvñvm vtanland(s)[1].

Wij Hans med gutz Nad Biscop i Bergen Giöre alle gode men Vittherligt med thetta wort opnæ breff ath thenne nerffwarendis breffwijssere wor elskelig swen oc tienere biørn torlecson[2]) haffuer tient oss som en troo dandysswen den stwndh han oss tiente i alle hande mathe Ock wii framdelis med thetta wortt opnæ breff take oc anname fforne biørn i wortt oc then helge kirckis hægn oc beskermelsse dagtyngie oc forswara till all retthe mall hwar behoff giörs. Hwar fore bidie wii alle gode men oc besinderlige wor Nadige Herris ffogete oc vmbotzmen ate[2]) late honum thetta wort fforswarelzebreff nywtande worde. Eij hindre helder hindre late mødhe plage vmaka heller vfforrette vppa godz heller persone i noger mathe Huilcked wii gerne forskulle ville i alle gode oc thesligis giöre naar oss worder till sagt.

Till sannende her wm hengie wii wortt secret fore thetta breff Datum Bergis anno Domini Millesimo Quingentesimo sexto infra octauas ephifanie domini.

---

81. 13. Janúar 1506. Í Björgvin.

Sjö þjónar Hans biskups i Björgvin votta, að Björn Þorleifsson hafi „þjónað í garði“ saman með sér „sem einn dandisveinn“, og má hann skirskota til þeirra um framferði sitt, ef hann þarf á því að halda.

AM. Fasc. XXXVIII, 2, frumrit á skinni. Af 7 innsiglum eru nú tvö alveg dottin frá, og þau, sem fyrir bréfinu eru enn, eru sum mjög bráknð. — AM. Apogr. 5700.

Jak anders Hansson. Eric arnulszon. Gwnnar ericson. anders gudmvndszon. pedher nielszon. Biørn galle. Hanss steffansson Biscops Hansz tienere i Bergen. Kennes medh

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) Svo.

thetta wort opnæ breff ath thenne nerffwarendis breffwijssere biorn tollacszon[1]) haffuer tient i garde med oss som ein dandisswein oc haffuer wii honum inted anned ath skulde en goth i alle hande mathe. oc maa han vthermeire skywte sæg in till oss wm framdelis behoff giørs.

Till sannende her wm hengie wij wor indsigle forer thette breff Datum Bergis anno domini md sexto inffra octauam epifanie.

---

82. 18. Janúar 1506. á Hólum.

Vitnisburðr þriggja presta um skipti þeirra Jóns Finnbogasonar og Gottskálks biskups um Barð í Fljótum (**Falsbréf**).

Syrpa Guðbrands biskups í Biskupsskjalasafni, bls. 205, með eiginhendi biskups (= *a*). — Bók í Landsskjalasafni með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600, bl. 21 (= *b*). *Falsbréf.* Sbr. bréf frá 1. Maí 1505. (D. I. VII, Nr. 697).

falsbref Jons palmasonar[2]).

Þad giorum vier Jon Jonsson. michel steingrijmsson og gisli gudmundsson prestar [i holastickti[3]). godum monnum viturlig(t)[4]) med þessu voru opnu briefi ad vier vorum hia stadder ad[5]) holum j hialltadal. þa lidid var fra hingatburd vors herra jesu christi m d vj ar a suñudægiñ næstan fyrir palsmesso og heyrdum þar a ad[6]) gottskalk med gudz nad [biskup a[7]) holum j hialltadal bijrti fyrir oss þan dom. sem dæmdur hafdi verit a vijdivollum i blonduhlid af xij prestum. huer domur ad hliodadi so. ad þeir dæmdu joni fimbogasyni jordina Bard i fliotum [til fullrar eignar[8]). En jon finbogason skylldugañ til ad [greida og giallda heilogu)[9] holadomkirkiu alla þa peninga sem halldor brandzson skylldugur var i porcio kyrkiuñar vegna a bardi og epter þeim domi sagdist hann[10]) biskupiñ vppbioda jordina bard eñ beid-

---

1) Svo; rétt: torlafszon = Þorleifsson. 2) Annat Giornings Brief *b*. 3) [Hola Biskupsdæmis *b*. 4) vitanligtt *b*. 5) a, *b*. 6) b. v. *b*. 7) [at *b*. 8) [sl. *b*. 9) heilagre *b*. 10) b. v. *b*.

ast þeirra dæmdra peninga. Jtem sagdist Jon fimbogason eiga so mikla peninga hia biskup gottskalk oborgada sem hier epter seigir. J fyrstu xxjc[1]) i silfri og afgialld epter grund i suarfaradal[2]). med xvj kugilldum vpp a xij ar. og landskyllder af oslandi vppa xij ar. Reiknudust þessir peningar cc [og ıxxxc[3]) betur. ad auk siıns avaxtar. og þessa alla adur greinda[4]) peninga medkiendist biskup gottskalk. og þessa peninga fyrr sagda gallt Jon fim̃bogason opt nefndum [gottskalk biskup[5]) og heilogu[6]) holadomkirkiu. þa peninga sem halldor brandzson skylldugur var j porcio kirkiunnar vegna a bardi. og ad þeim peningum golldnum sem þa epter stædi þa skylldi Jon fim̃bogason [ad sier taka Jordina bard[7]) vnder sig og sina erfingia. og til meiri sanninda hier vm setium vier [fyr skrifader menn[8]) vor insigle[9]) fyrir [þetta vort vitnisburdarbref er skrifad var i sama stad deigi og ari sidar enn fyrr seigir[10]).

---

83. 9. Febrúar 1506. í Vestrhópshólum.

Vitnisburðarbréf um lýsing Sigurðar Ívarssonar um viðtal Gottskálks biskups á Hólum og Jóns Sigmundssonar um meinbugi milli Bjargar Þorvaldsdóttur og Jóns.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apologia) Hólum 1592 og Reykjavík 1903 bls. 32—33 eptir afbötunarskrá Jóns Sigmundssonar (Nr. 8) 1506. — AM. Apogr. 3961.

Þad giörum vier[11]) Gunsteinn prestur Asgrijmzson. Rusticus benedictzson. godum Mônnum viturligt med þessu ockru opnu briefe. ad vid medkennunst. ad vid vorum hia. og heyrdum a. ad Sugurdur Juarzson sagdest hia hafa wered. og heyrt a Ord þeirra Herra Gotskalks byskups a Holum og Jons Sigmundzsonar heima þar i byskups bordstofunne. vm Hausted. þad fyrsta ær[12]) hann kom vt vm̃ Sumared.

---

1) xxc *b.* 2) suarfadardal *b.* 3) [xx og ıxc, *b.* 4) sagda *b.* 5) [Biskup Gottskalk *b.* 6) heilagre *b.* 7) [Jordina Bard ad sier taka *b.* 8) [sl. *b.* 9) hier b. v. *b.* 10) [et cetera *b.* 11) vid 3961. 12) er (!) 3961.

Ad Jon sagde sier være sagt ad biskupenum være hermt. ad nockur Mein være a millum sijn og biargar Þorvalldz Dottur. huad Jon hefde sagt sier være þad ovitanligt[1]) ad nockur mein[2]) være med sier og greindre Konu biỏrgu. Enn ef þad finndest fyrr[3]) med riett. þa hefde Jon bodid sig vnder Laga ransak[4]) Herra byskups[5]) og Jon hefde sagt byskupinum til[6]). Hann villde þar ecke [med blijfa ef þad mætte[7]) i mote Lỏgum vera. Sagde Sygurdur ad Jon Prestur Þorualld Son. sem nu er Abote hefde og þann tijd þa inne verid i Naveru byskupsins. er Jon baud þesse bod fyrer sig. Lyste Sigurdur þessari lysingu[8]) fyrer ockur og fleirum Mỏnnum ỏdrum i Holum i vestra hope. Mænudæginn næstann epter Agatte Messu vm Veturinn. Arum epter Gudz burd ꝏ. D. og vj. Ar. Og til sannenda hier vm [et cetera[9]).

---

84. [1506].

Vitnisburðarbréf um biskupstíundagreiðslu Jóns Sigmundssonar.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apologia) Hólum 1592 og Reykjavík 1902 bls. 23, eptir afbötunarskrá Jóns Sigmundssonar (Nr. 2) frá 1506. — AM, Apogr. 3961.

Þad giỏrum vid Jon Bardarson. og Þorkell Olafsson. godum mỏnnum viturligt. med þessu ockar[10]) opnu Briefe. ad vid medkennunst ad vid færdum heim til Mels. og skiludum og vtstikudum sera Jone Gislasyne i Hỏnd vegna Jons Sigmundzsonar[11]) þær Byskups Tiunder sem hann reiknade sig skylldugañ þad æred sem hann kom aptur til Tungu fra[12]) Breidabolstad. voru þad iij Voder og x. alner Vadmals vel. og lagdur Þumlungur Vadmals fyrer huỏria stiku. luktum wid og afhentum fyrsagdar Tiunder a Huijtasunnu vm̄ vored. og tokum Kuittun med handabande af sera Jone Gijsla-

---

1) ovitanda 3961. 2) sl. 3961. 3) fyrer 3961, 4) Rannsauk 3961. 5) biskupsins 3961. 6) sl. 3961. 7) [sl. (!] 3961. 8) lysing 3961. 9) [þ. v. 3961. 10) okkru 3961. 11) i, þ. v. 3961. 12) hia 3961 (!)

syne. vegna Jons Sigmundssonar. vm̃ halld og Sekter sagdra Tiunda. so myklar sem adur greiner. Og til sanninda hier vm̃ þessa[1]) Tiunda vtlukning. þa vilium vid sueria ef þurfa þiker, Og til meire stadfestingar og audsyningar hier vm̃. þa setium vid fyrrnefnder menn ockar Jnsigle [et cetera[2]).

---

85. 13. Marts 1506. í Víðidalstungu.

Vitnisburðarbréf, að Jón Sigmundsson hafi aldrei Rómaskatt í Tunguþingum tekið, heldr þingaprestar.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apologia) Hólum 1592 og Reykjavík 1902 bls. 26—28, eptir afbötunarskrá Jóns Sigmundssonar.(Nr. 4) 1506. — AM. Apogr. 3961.

Þad giörum vier Asgrijmur Jonsson. Jon Bardarson. Þorarenn Finnbogason. Gretter Jörundsson. Biarne Gudlögsson. Bardur Jonsson. Biarne Þorsteinsson[3]). Geirmundur Jonsson. Petur Augmundsson. Vermundur Jonsson[4]). Magnus Magnusson. Oddur Jonsson. godum mönnum viturligt med þessu voru opnu Briefe. ad vier medkiennunst. ad vier höfum verid bwfaster[5]) i Vijdudalstungu kirkiu Sokn. enn sumer Heimelismenn i Vijdedals Tungu. Sumer fyrer Mann Plæguna. sem nu var. mörgum Arum fyrer adur[6]) enn hun kom. [enn sumer nu[7]) epter hana. sa skemst. sem vered hefur Tolf Manude i greindre Kirkiusokn. Enn eg Biarne Gudlögsson bio xj. Vetur samfleytt a Vatzhorne i Tungu Kyrkiusokn. nu sijdan fyrer Mannplæguna og epter. Enn eg greindur Þorarenn og kona mijn Biörg. höfum verid xiiij. tolf Manude i Tungu Þingæ[8]) fyrer Sottena og epter. med þeim iiij tolf Manudum eg[9]) greindur Þorarinn bio i Huarfe. Vered hef eg og Asgrijmur Jonsson. vij tolf Manudi i Tungu Þijngum. enn vitad til grañt vppa xxxiij Vetur. So og hef eg Petur Augmundzson [vitt-

---

1) þessara 3961. 2) [sl. 3961. 3) Oddur Gislason b. v. 3961 (rangt). 4) Bardur Jonsson b. v. 3961. 5) vistfaster 3961. 6) sl. 3961. 7) [nu sumer 3961. 8) Þingum 3961. 9) og(!) 3961.

ad til[1]) vppa xx vetur. edur leingur. og optast i Tungu Þingum (verid). So og hef eg Geirmundur Jonsson vered i Tungu Kyrkiusokn i Vijdedal ei midur enn xx. tolf Manudi. Vitum vier fyrer full Sanninde. aller þesser greinder Menn sem hier fyrer skrifader standa. ad Jon Sigmundsson hefur alldre Roma Skatta[2]) i Tungu þijngum teked. og eingenn annar enn þijnga Prestar. sem verid hafa. Og þeim hofum vier lukt. og afent bæde fyrer oss. og ǿll vor skulldahion. So og medkennest eg Jon Bardarson. Eg hefe optliga lukt fyrer Jon Sigmundzson. og hans heima Folk Romaskatta. þui vitum[3]) vier[4]) fyrer full Sanninde. ad Þijnga Prestar. sem vered hafa i Tungu. hafa vppbored. og vt teked alla greinda Romaskatta. enn alldre Jon Sigmundzson eda nockur hans Vmbodsmadr. Og ongua Tolla nie Tiunder hǿfum vier honum lukt. adrar enn þær sem [vanaligar eru[5]). prestz Tiund og Kyrkiu Tiund. Og til meire Auglysingar[6]). og sannrar Afsakanar. vid greindañ Jon Sigmundzson vm̃ þessa[7]) hans Bannsetningar Sakargift. þa vilium vier þesser xij. menn. sem hier eru fyrer skrifader. sueria fullañ bokar Eid. ad vier vitum greindañ Jon Sigmundzson [þessarar Sakargiftar[8]) saklausañ. Og til Sanninda hier vm̃ setium vier[9]) vor Jnsigle fyrer þetta Afsakanar vitnisburdar Brief. er giǿrt var i Tungu i Vijdudal. næsta[10]) dag epter Gregorius Messu a Langa Fǿstu Anno Domini ꝏ. D. vi.

---

86. 21. Marts 1506. á Marðarnúpi.

Vitnsburðarbréf um biskupstíundagreiðslu Jóns Sigmundssonar.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apologia) Hólum 1592 og Reykjavík 1902 bls. 23—24, eptir afbötunarskrá Jóns Sigmundssonar (Nr. 3) frá 1506. — AM. Apogr. 3961.

---

1) [sl. 3961. 2) Romaskatt 3961. 3) vitnum 3961. 4) fullkomlega b. v. 3961. 5) [vanaligt er 3961. 6) audsyningar 3961. 7) þessar 3961. 8) [sl 3961. 9) fyrrgreinder menn b. v. 3961. 10) næstan 3961.

Þad giörum vier Ormur Þorsteinsson. Jon Þorualldzson. Biörn Þolleifsson[1]). godum Mönnum viturligt med þessu voru opnu Briefe ad vier medkennunst. ad vier[2]) vorum i hia. ad Þorvalldur Oddzson handfeste Jone Sigmundssyne so felldañ Vitnisburd. Ad Þorualldur sagdist lukt hafa xij. alner Vadmals[3]) vpp a þrenna Tolfmanude. i Byskups Tiunder af Jarda Gotze Jons Sigmundssonar. sem honum hefur bored Lögum fyrer ad suara. og Jon Sugurdzson[4]) hefde vid teked. vegna sera Jonz Gislasonar. er sig hefur reiknad Profast i Hunavatsþinge. Og til sanninda hier vm̄. setium [vier fyrnefnder menn[5]) vor Jnsigle fyrer þetta Vitnisburdar Brief. er giört var a Mardar Nwpe i Vatsdal. Laugardagenn næstañ fyrer Mariu Messu[6]) [Anno ɱ. D. vi.[7])

---

87. **24. Marts 1506. á Hvoli í Vestrhópi.**

Vitnisburðr um lúkningar Jóns Sigmundssonar til Gottskálks biskups á Hólum.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apologia) Hólum 1592 og Reykjavík 1902, bls. 28 eptir afbötunarskrá Jóns Sigmundssonar (Nr. 5) frá 1506. — AM. Apogr. 3961.

Þad giörum vier[8]) Þorsteirn Eyuindsson og Jon Þorsteinsson godum mönnum viturligt med þessu ockar[9]) opnu Briefe. ad vid medkiennust ad vid höfum vt teked. vpp a[10]) Herra Gotskalks vegna. af Jone Sigmundzsyne. fyrer gamlan Vxa. ij Asaudar Kugillde. med Lömbum. godar og vel gilldar. Höfum vid fyrr greinder menn þesse ij. Malnytu Kugillde. sem Jon gallt ockur vt. haft til leigu med Þueræ i [vestara Hope[11]) nu vpp a iij. Ar edur iiij. Og til Sanninda hier vm̄ [setium vier vor[12]) Jnsigle fyrer þetta Vitnis-

---

1) Biarne Þorkielsson 3961. 2) vid 3961. 3) ärliga b. v. 3961. 4) Sigmundzson (!) 3961. 5) [3961; sl. útg. 6) „NB ɔ: Mariumessu ä Langaföstu", segir Árni Magnússon i AM. 240. 4to bls. 30. 7) [sl 3961. 8) vid 3961. 9) ockru 3961. 10) uppa á (!) 3961. 11) Vesturhopi 3961. 12) [settum vid ockur 3961.

burdar Brief. er giört var a Huole i [Vestur Hoope[1]) næsta[2]) dag fyrer Mariumessu a Föstu. Anno Domini ꝏ. D. vi.

---

88. 27. Marts 1506. á Hólum.

Gottskálk biskup á Hólum skipar síra Sigmundi Guðmundssyni þing um allan Öxarfjörð, um næstu 12 mánuði og það leingr, sem hann gerir ekki aðra skipun á.

AM. Fasc. XXXVIII, 6, frumrit á skinni nokkuð flagnað; er og innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 74 eptir þessu frumriti, er Árni fékk frá Haldóri sýslum. Einarssyni, en átt hafði síra Skúli á Grenjaðarstað. Afskript er og í AM. 255. 4to bls. 368, og eptir því meðal Apogr. 5760.

Axarfiardar þyngabrieff 1506.[3])

Vier godskalk med guds nad biskup a holum j hialttadal giorum godvm monnum vitvrligt med þessu uoru opnu brefi ad ver havfvm skipad sira sigmvndi gvdmundssyni þing vm allañ axarfiord skinnastada kirkiv. og tvnggv kirkiv. ærlæk(i)ar kirkiu. klifshaga kirkiv. aas kirkiv. gardstadar kirkiu. fialla kirkiu og oll bænhvs j þessum þingvm med aullvm̄ þeim tollvm og tivndum sem almenneligum þinggapresti ber ad hafa. næstu .xii. manvdu og þad leingur sem ver giorum ei adra skipun a. Og til sanninda hier vm̄ settvm ver uortt innsigli fyrir þetta þinggabref skrifad a holum j hiallttadal favstudaginn næsta eptter an̄vnciacio sancta maria þa lidid var fra hingadburd vors herra ȷhesu christi. ꝏ. d. og vi. ar.

---

89. 1. Mai 1506. í Víðidalstungu.

Vitnisburðarbréf um lýsing Bjarnar Þorsteinssonar um frændsemi Jóns föður Þorvalds á Móbergi og hústrú Kristínar Björnsdóttur.

1) [vestra hopi 3961. 2) næstan 3961. 3) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apologia) Hólum 1592 og Reykjavík 1902, bls. 33, og er það næst síðasta skjal í afbötunarskrá Jóns Sigmundssonar (Nr. 9) 1506. — AM. Apogr. 3961.

Þad giörum vid Asgrimur Jonsson og Jon Bardarson godum Mönnum viturligt med þessu ockru opnu Briefe. ad vid medkennunst. ad vid vorum i hia. og heyrdum a, ad Biorn Þorsteinsson lofade Biörgu Þorualldzdottur sofelldann vitnisburd ad bera. nær hann være tilkuaddur. Ad Biörn sagdist verid hafa hia Jone Bonda a Moberge. födur Þorualldz. enn Afa Biargar. Lagde Jon þad i sinn Vitnisburd. ad hann heyrde greindann Jon telia frændseme sijna vid Hustru Kristine[1]) Biörnsdottur ad þridia Manne. eda fiorda. enn alldre skylldara. ef hann skyllde Eid a leggia. Og til Sannenda h(ier) v(m) s(ettum) v(id) fyrr nefnder Menn ockar[2]) Jnsigle fyrer þetta vtgefed B(rief) vm̄ Vitnis B(urd) Biarnar er giört var i T(ungu) i Vijdudal. a Föstudagin næstann fyrer Kross Messu vm̄ vored. Anno ꝏ. D. og sex.

---

90. [1506].

Vitnisburðr Sigurðar Ívarssonar um lýsing Þuríðar Björnsdóttur um ætt Þorvalds á Móbergi.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apologia) Hólum 1592 og Reykjavík 1902, bls. 33—34, og er það síðast í afbötunarskrá Jóns Sigmnndssonar (Nr. 10) frá 1506. — AM. Apogr. 3961.

Suofelldann Vitnisburd ber eg Sugurdur Dadason. ad eg hefe optsinnes talad vid Þuride Biörnsdottur vm̄ huad hun visse med Sannleik huersu skyllder þeir hefde vered. Biörn Fader hennar og Þorualldr Bonde a Moberge. Enn greind Þuridur hefur þad Suar gefed mier þar til. ad hun visse ongua sijna ætt vid Þorualld heitenn vera[3]). so hun kynne þad ad reikna. og ecke annad Mobergs Folk. Nema hun sagdest hafa heyrt. Þad være einnrar ættar. Enn ei visse[4]) hun þar meire Sannende til. [Og til Sannen(da). et cetera.

---

1) Kristinu 3961; 2) vor, útg. 3) sl. 3961; 4) vissu (!) 3961

91. **4. Maí 1506. á Grenjaðarstöðum.**

Vitnsburðr Eiríks prests Einarssonar um gjöf Salbjargar Gunnarsdóttur á Brúarlandi í Deildardal til Hóladómkirkju í prófentu sína.

AM. Fasc. LXV, 14, frumritið á skinni, og er innsiglið fyrir. — AM. Apogr. 3609, eptir frumritinu. — Afskript af þessu bréfi er og í bréfabók Biskupsskjalasafnsins þeirri, er Þorlákr biskup lét rita 1641—1642, bls. 404—405, með hendi síra Sveins Jónssonar á Barði.

Profentubref Salgierdar (!) bruarlandz[1])

Þat gerer ek eirekur prestur einarsson godum monnum uiturligt med þessu minu opnu brefi at ek uar hia heima a holum ȷ hialtadal sa ek og heyrdi ec a ord og handaband biskupz olafs godrar minningar sem gud hans sal nadi og olafs bonda grimssonar. at suo fyrir skilldu at biskup olaf tok salbiorgu. gunnarsdottur eiginkonu fyrrnefndz olafs grimssonar til æuinligrar prouentukonu heim til hola domkirkiu med þeim skilmala at olafur grimsson gaf iordina bruarland sem liggur ȷ deilldardal ȷ hofskirkiu sokn med radi. uilia og samþycki greindrar salbiargar konu sinnar sem hann bad at gefa profentuna fyrir sig til holakirkiu. og þar til. x. malnytu kugilldi. Vissa ek og fyrir full sannendi at salbiorg huspreyia mate uera a prouentune heima a holum þa hun uilldi og hun hafdi iordina bruarland til lans og leigu af biskupinum epter þui sem skilit uar ȷ hennar prouentubrefi og þat copium utuisar sem ȷ biskupz olafs brefabok stendr. Og til sanenda hier um setta ek mitt incigli fyrir þetta uitnisburdarbref skrifat a greniadarstodum manudaginn næstan epter krossmesso um uorit anno domini m. d. sexto.

---

92. **6. Maí 1506.** **á Þverá.**

Vitnisburðr um landeign og landamerki Reykjahlíðar við Mývatn.

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

Eptir afskript frá c. 1650 af Reykjahlíðarskjölum í Landsskjalasafninu. Var þá „j jnnsigli fyrir" bréfinu.

Þad giore eg þorolfur hranason. godum monnum viturligt med þessu mijnu opnu breffi. ad eg hefi verid heimilisfastur i þijngeyarþijngi meir enn .l. vetra og veit eg fyrir full sannendi ad þeir dandimenn sem att[1]) hafa jordina reikiahlijd er liggur uid uatn[2]) hafa haft og halldid og sier eignad j allañ þennañ tijma auræfi þau oll er liggia fyrir austañ myuatn ad Jokulsæ og alla omerkinga a milli Jlifsvatna og brædrakliffs er liggur sudur a auræffum. og þessi landamerki og jardar eigñ hefi eg heyrtt seigia skilrijka menn mier ellre. ad haft hafi verid og eignad jordunni reikiahlijd langt fyrir minn alldur af þeim sem þa attu reikiahlijd atolulaust vtañ þær beitar jtolur sem skilrijki ad ganga er a melana hefur haft verid. Og thil sanninda hier vm̃ setti eg mitt Jnnsigli fyrir þetta vitnisburdarbreff giortt a þuera j laxardal a miduikudaginn næsta eptir krossmessu vm̃ vorid anno domini ꝏ. d. vi.

---

93. 8. Maí 1506. á Þverá.

Vitnisburðr Finnboga lögmanns Jónssonar og tveggja annara um landeign Reykjahlíðar við Mývatn.

Eptir afskript frá c. 1650 af Reykjahlíðarskjölum í Landsskjalasafni. Var þá „þetta Breff med iij Jnsiglum".

Þad giorum vier finnbogi Jonsson logmann. magnus þorkelsson og gamli þorsteinsson godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi ad vier hofum verid heimilisfaster [i þingeyiar]þijngi meir Enn xl vetra og vitum vier fyrir full sannindi ad þeir dandimenn sem att[1]) hafa jordina Reykiahlijd er liggur vid Myvatn hafa haft og sier eignad j allañ þann tijma auræfi þau er liggia fyrir austañ Myvatn ad Jokulsá og alla omerkinga j millum Jlifsvatna og brædra-

1) *leiðrétt;* ad, hdr. 2) Svo.

klifs er liggur sudur a øræfum og þessi landamerke og jardar Eigñ haufum vier heyrtt skilrijka menn seigia oss ellre ad haft[1]) hafi verid og eignud[1]) jordunni reikiahlijd langt fyrir vorñ alldur af þeim er þa attu reikiahlijd atolulaust. vtañ þær beitar jtolur er skilrijki ad ganga er a melana hefur haft verid. Og thil sanninda hier vm̃ setium vier fyrrnefndir menn vor jnnsigli fyrir þetta witnisburdarbreff. giortt á þuera i laxardal fóstudaginn næstañ eptir krossmesso vm̃ vorid. anno domini Millesimo qvingentesimo sexto.

---

94. **16. Maí 1506.**

Úrskurðr Stepháns biskups í Skálholti um hjónaband Jóns Þorvaldssonar og Vilborgar Sigurðardóttur.

Bisk. Skalh. XVII, 30b, ritað aptan á frumrit Þykkvabæjardóms frá 10. Maí 1496, „og hefur þetta þar alldri leingra fram skrifad vered, en hier stendur. Synest vera uppkast til urskurdar eda og Copia þar af. Enn hvert sa urskurdur hafi utgefin vered, eda eige af orded, þad er oviist" (AM.) — AM. Apogr. 2374 eptir Skálholtsfrumritinu „accuraté".

Vær stephan med gvdz nad biskup j skalhollte giðrvm godvm monnum kvnigt med þessv uorv optnv brefe ad sub anno gracie M. d. vj. jñ crastino sancti hallvardi martyris kom firir oss joñ þorvalldzson ad fa vissv vm þad hioñabañd sem hann hafde giort med vilborgu sygurdardottur. nv af þvj ad oss og morgvm godvm monnum avdrvm er kvnigt vm þa meinbvge sem a erv med greindvm monnum jone og vilborgv med þvi motte ad j eina kvils[1]) var asmvndur sveinsson en sygrdur sonur hans annar og þa vilborg dotter hañs hiñ þridi. Enn i adra ættkvils[1]) erv grofa sveinsdotter syster fyrr nefñs asmvndar og oddur sonur hennar og gvdrvn dotter hans hin þride. Reicknazt þær þrimennjngar vilborg og gvdrvn oddzdotter er jon hafdi samrædi med haftt ad margra mana vitorde. þvj ad heilax añd(a) nad til kalladre

1) Svo.

ad svo pro(f)vdv og firir oss komn̄v segivm vær med fvllvm dome og laga vrskvrde þad hionaband sem verit hefur med greindvm monnum jone og vilborgv ologligt.

---

95. **17. Maí 1506. á Strönd í Selvogi.**

Þorvarðr lögmaðr Erlendsson leyfir þeim enskum kaupmönnum, sem liggja á Bátssöndum og í Grindavík, verzlunarleyfi um 10 eða 12 daga, þar til hann geti sjálfr að forfallalausu komið til þeirra.

AM. 238. 4to bl. 49, skr. c. 1570, (Bessastaðabók, eptir bréfabók Þorvarðs lögmanns).

leyfis bref Eingilsk(r)a.

Þat giore eg Þoruardur ellendsson logmadur á Íslandi godum monnum kvnnigtt med þessu mínu opnu brefe at eg hefe gefit einngelskum kaupmonnum. sem liggia á bassendum og grindavik lof til at kaupa vid Íslendzka menn riettum halfstyckis kaupum sem sett hefur verid og logtekit hier i landit sem byggia og bua á rosmala nese og grindavik. til skilldum seckia giolldum og utlucktum sem mínum herra kongenum ber af þeim at hafa ella hans umbodzmanne. skall þetta mitt leyfe standa til innann x daga eda xij. þar til at gud gefur at eg kann utann loglig forfoll til þeirra at koma. og til sanninda hier um þryckie eg mitt innsigle fyrer þetta bref skrifat á Strond j Selvoge sunnudagenn næstann fyrer asscentionis domini Anno salvatoris m d vj.

---

96. **17. Maí 1506. á Þverá.**

Dómr sex manna útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni um það, hvort Þorsteinn Finnbogason skyldi að lögum halda mega með jörðunni Reykjahlíð öll öræfi þau, er liggja fyrir austan Mývatn, og hann reiknaði greindri jörðu hefði að fornu fylgt.

Eptir afskript frá c. 1650 af Reykjahlíðarbréfum („Copia af Reikiahlydar Briefum") í Landsskjalasafni. „Þessi fyrir ofan skrifadur domur er med tueimur jnnsiglum".

Øllum monnum þeim sem þetta Bref sia Eda heyra senda magnus Þorkielsson. Gamli Þorsteinsson. hauskulldur Runolfsson. Biorn Hakonarson. Eirikur Jvarsson og Hallur Kietilsson K(vediu) G(udz) og sijna kunnugt Giorande at þæ er lydit var fra hingat Burd wors herra Jhesu Christi M. d. og vi ar a faustudæginn næstan fyrir gagndaga viku[1]) j Haganesi vid myvatn æ þingstad Riettum vorum vier j dom nefndir af ærligum Dandimanni Finnboga Jonssyni logmanni fyrir nordan og vestan æ Jslandi at skoda og Ransaka. Dom. a at leggia vm þau Bref. prof. vitni og skilriki Er Þorsteinn Finbogason þar leiddi og framlagdi vndir vorn dom og løgmannsins laga skypan[2]) huort hann skylldi at laugum hallda mega med jordinni Reykiahlid oll auræfi þau er liggia fyrir austan myvatn og hann reiknade greindre jordu hefdi at fornu fylt. kom þar fram j fyrstu fimm godra manna Bref med þeirra skilrijkustu manna jnnsiglum sem i þui heradi hofdu i langan tyma heimilisfastir verid. so hliodanda. ad þeir vissu fyrir fvll sannindi ad þeir dandimenn. sem att[3]) hafa jordina Reikiahlyd sem liggur vid mýuatn hefdi haft og halldid og sier eignad meir enn xl vetra atolulaust i allan þennan tijma auræfi þau er liggia fyrir austan mýuatn ad Jokulsæ og alla omerkinga i millum Jleifsvatna og brædraklijfs er liggur sudur a auræfum. Og þessi landamerki og jardareign hefdi þeir heýrtt skilrika menn seigia sier elldre. haft hefdi verid og eignad jordunni reikiahlyd langt fyrir þeirra alldur af þeim er þa attu Reikiahlyd vtan þær beitar jtolur er skilryki ad ganga er a melana hefur haft verid. þar eptir soru tueir skilrijkir menn med fullum bokareidi þessi somu greind øræfi og landamerki hefdi verid hofd og halldin eign fyrr greindrar jardar reikiahlydar. meir enn lx vetra atolulaust so onguan vissu þeir sier kalla annan nie akiæru veita j millum Jokulsꜳ og fiallgardz þess er geing-

1) Þ. e. 15, Maí. 2) leiðrétt; skypta (!) hdr. 3) leiðr.; ad, hdr.

ur næst fyrir austañ mẏuatñ og ei nemur bufiar haga med omerkingum fra Jlifsvottnum og thil brædraklijfs fyrir vtañ herdibreid. soru þeir og ad þeir hefdi heẏrtt marga skilrijka menn so seigia sier ellre ad þessi landareign hefdi fẏlgt Jordunni reikiahlijd langt fyrir þeirra daga Jtolulaust. vtañ þær kaplagaungur sem breff og mældagar thil seigia er a melaua hefur haft verid. Og þui fyrir þessi greind[1]) vitni. prof. og skilriki leidd og frañ komiñ. Dæmdum vier fyrrnefndir domsmenn med fullu doms adkuædi Jordunni reikiahlijd thil fullrar Eignar auræfi oll fyrir austañ myvatn med þeirra ollum Endimaurkum sem þar hafa vitni vm̃ borit og eidar vm̃ geingid og hier i dominum standa og Jordina fẏrr greinda obrigdugliga eiga og att hafa so hiedan af sem hijngad thil. vtan leidist med profum eda logligum vitnum ad nockura manna Jtolur thil eignar verdi i sagda landareigñ nema þær kaplagongur sem maldagar thil seigia.

Samþẏckti þennañ vorn dom finnbogi Jonson logmann. Og thil sanninda hier vm̃ setium vier fyr nefndir domsmenn vor Jnsigli fyrir þetta domsbreff giort a þuera j laxardal a sama ari tueim nottum sijdar enn fyrr seiger.

---

97. 23. Maí 1506. á Þverá.

Finnbogi lögmaðr Jónsson samþykkir og staðfestir dóm frá 17. Maí 1506 um landeign Reykjahlíðar.

Eptir afskript frá c. 1650 af Reykjahlíðarskjölum í Landsskjalasafni. Sbr. dóm frá 17. Maí 1506 og vitnisburði frá 25. Sept. 1505, 6. Maí 1506 og 8. Maí 1506. (Sbr. DI. VII, Nr. 720; VIII, Nr. 92, 93, 96).

Vrskurdur Finnboga logmanns.[1])

Eg Finnbogi Jonsson logmann nordañ og vestañ a Jslandi heilsar alla goda menn þa sem þetta mitt breff sia edur heyra med gudz kuediu og minni. vil eg ẏdur viturligt giora ad sub anno gratie M. d. sexto a fôstudaginn næst-

---

1) greingd, hdr. 1) „med hans Jnnsigli" b. v. hdr.

añ fỳrir gagndagaviku[1]) ȷ Haganesi vid mýuatn á þijngstad riettum. kom fyrir mig Þorsteirñ Bondi Finnbogason. beiddi mig og kraffdi fulla lagaskipun a giora og vrskurd a ad leggia sinna vegna og Seceliu torfadottur kuinnu sinnar vm̃ þann godra manna dom. sem þæ var þar samstundis dæmdur og vpp sagdur og fyrir mig ȷñ skriftis fram borinn. sem vottar og seigir vm̃ landareign ȷardarinnar j Reikiahlijd er liggur vid mývatn. Sa eg dominn og ýffir las og leistz mier domur loglegur og skiælegur j allañ handa mata med ollum sijnum greinum og articulis eptir þeim hefdarvitnum̃ sem leitt var med skilrijkustu manna brefum og ȷnnsiglum og suordum bokareidum. huad j dominum reiknadest og thil sagdi ad att hefdi og fýlgt meir enn lx vetra atolulaust ȷordunni Reikiahlijd oræfi þau oll er liggia fyrir austañ mývatn ad Jokulsæ oc omerkinga alla ȷ millum̃ Jlifsvatna og brædraklifs er liggur sudur a oræfum̃. Stendur so skriffad i vorri landzlaga bok. Ef madur hefur skog. eing eda haga eda adrar landzný́tiar xx vetur edur leingur atolulaust þa á sa er haft hefur vtañ annar leidi thil þess loglig vitni ad hann a ef hann skal oræntur vera. Seigir og so ad med skapti og t(a)ugu skulu (menn) ȷordu skipta ȷnnañ gardz enn sionhending vtan[2]) gardz. Er oc eigi skillt ad ganga a merki a fioll upp vr bufiarhogum þar sem vattnsfoll deilast i millum̃ herada. Þui fyrir allar þessar greinir og fleiri adrar sem hier æ laganna vegna ad luta og ad so profudu máli sem þa kom fyrir mig og (med) þeirra bestu manna radi og samþycki sem þa voru hia mier sagda eg greindur finnbogi Jonsson logmann ȷn nomine domini amen. med fullum laga vrskurdi adur nefndañ dom logligan og fullmegtugan med ollum sijnum greinum og articulis og nefndañ Þorstein finnbogason sinna vegna og firrnefndrar Setceliu torfadottur eiga og att[3]) hafa og logliga hallda meiga med ȷordunne reikiahlijd alla fyrskrifada ȷardar eigñ og hier fyrir greinir ad ollum oræfum thil greindum̃ þeim er liggia j millum Jokulsar og bufiarhaga þeim er liggia austur fra þeim ȷordum er vid myuatn standa. og sionhending fyrir austañ alla bufiarhaga

1) þ. e. 15. Maí. 2) tvískrifað. 3) leiðr.; ad (!) hdr.

fyrrnefnda sudur i oræfi so langt sem vatzfoll deilast og votn ad draga. eptir þui sem logbok utuijssar vtañ þad synist med mǻldogum og logligum vitnum sem i dominum greinir ad nauckrer eigi hier vti þær jtolur eda itok sem logbok skipar j mot riettum̃ hefdarvitnum eiga ad koma epter logum̃.

Var þessi minn vrskurdur af mier vpp sagdur og iñ skriftis fram̃ borinn morgum godum̃ monnum nærverondum̃ og þennañ minn vrskurd samþyckiandi þar þa samstundis i greindum stad. deigi og ǻri.

Og thil fullrar stadfestu og sanninda hier vm̃ setta ec fyrr greindur finnbogi Jonsson logmann mitt ȷnnsigli fyrir þetta wrskurdar Bref skrifad a Þuera i laxardal Anno vt suppra atta dogum̃ sȷdar Enn fẏrr seiger.

---

98. 26. Maí 1506. á Grýtubakka.

Dómr sex manna útnefndr af Finnboga lǫgmanni Jónssyni um ákæru Þorsteins Finnhogasonar til Magnúsar Pálssonar, að Magnús hefði grafið land og jörð Þorsteins í Reykjahlíð sér til fjár og eigi farið sjaldnar til en tíu sinnum og í hvert sinni haft burt sjö tunnur brennisteins.

ÍBfél. Khd. 125A 4to bl. 96—97, skr. c. 1680 (bókin er úr Þingeyjarsýslu).

Domvr wm̃ averka og Jardar spilling dæmdur af Finnboga logmanne.

Ollum̃ monnum sem þetta Breff sia edur heẏra. senda Hoskulldur Runolfsson. Biorñ Hakonarson. Halldor Sigmundsson. Niukulas Gudmundsson. Jon Sueinsson og Floent Þorarinsson Q(uediu) G(udz) og sȷna (kunnugt giǒrandi) ad þa er lidit var fra hijngadburdi vorz herra Jesu Christi 1506 ǻr a þridiudaginn næstañ fyrir festum̃ germani episcopi a grẏtubacka j hofdahuorfue a þijngstad rettum vorum vier j dom nefndir af erligum dandismanni Finnboga Jonssyni logmanni n(ordan og) v(estan) a Jslandi (til ad) rannsaka. skoda og dom æ ad leggia vmm þa ǻkiæru er þorsteirn finnbogason kiærdi þar thil magnusar pǻlssonar.

J firstu ad hann heffdi grafid land sitt og jord sijna j Reŷkiahlijd thil fiar sier og tekid þadañ og gripid fyrir sier j onguo sijnu frelsi og eigi sial(d)nar for thil giortt enn x. sinnum og haft j huort sinn ei minna j burtt enn vij tunnur Brennesteins. og ad suarinne steffnunne ad Magnus Palsson var þangad steffndur j sagdañ stad og dag fyrir greindar sakir. dæmdum wier steffnuna logliga og hann þar logliga firir kalladañ og sekañ mork j steffnufall firir þann skulld ad hann kom eigi og Einginn hans vm̃bodzman thil nockra lagasuara[1])

Enn firir þann skulld ad Þorsteirñ kiærdi þar thil Magnusar ad hann heffdi grafit land sitt og ȷord sier thil fiar og j burtt flutt Brennestein sem j stefnunne stod og fyrr skrifad er.[2]) dæmdum vier Magnus skilldugan ad vinna vj eid jnnañ vij natta ad heyrdum̃ dominum ad hann heffdi huorki hans ȷord grafid nie brennistein j burttu flutt. Enn ef hann fiellist ad eidinum gialldi kongi iij merkur j eidfall. Enn flytia heim thil reikiahlijdar jnnan xiiij natta[3]) þar eptir so mikinn og so godañ Brennistein sem hann hefur burttu haft. smelltañ. þueiginn edur oþueiginn vndir jafnhafañ bokareid sem fyrr seigir. og þar nidur setia og vm̃ bua so huorki spillist nie fyrir spiollum standi ȷord nie Brennisteirñ af hans frǻgangi. Enn fyrir þann skulld ad greindur Þorsteirñ hafdi lögfesting a lagt fyrr neffnda ȷord reikiahlijd. dæmdum vier magnus pǻlsson skilldugañ ad giallda þorsteini fullretti hans fyrir huoria þa thilferd er hann thil giordi ad taka sagdan Brennistein vtañ Magnus suerie logligañ Bokareid ad hann hugdi sier heimillt vera eptir þui heimilldartaki sem lögbok skipar og skyrir ad heimilldartaka ǻ ad vera eptir logum og leida þar tuo logleg vitni ad hann hafi so heimilldina tekid sem login skipa[4]). og ef Magnus leidir þessi vitni og suer þennañ eid sem greint er bæti jardar spioll ad Eins. Enn landnǻm og fullretti falli nidur. Nu ef Magnus færir ei aptur Brennisteininn sem greint er þa dæmdum vier hann skilldugan ad giallda Þorsteini so mikla peninga eda adra so goda. sem hann hefur fyrir

1) Þijngfararb. 9. 2) Þiófab. 14. 3) Kaupab. 1. 4) Þjófab. 4.

Brennesteininn tekid og med þui lagi sem kaupin voro a hann sett allra manna j milli vid vtlendska menn þar j hieradi. sem var tunna Brennisteins oþueigiñ firir tunnu miols. Enn tuær tunnur þueigñar fÿrir iiij tunnur mǻlltz eda so dÿra peninga. Enn smellt tunna Brennisteinz firir iij tunnur miols edur annañ varning jafngodañ. Enn ef hann hefur ei þessa peninga sem hann heffur firir tekid. edur adra jaffnvirda. þa dæmdum vier fyrr neffndan Magnus p(als)s(on) skilldugañ ad giallda og greida neffndum Þorsteini f(innboga)-s(yni) so morg hundrud j frijdum peningum og ofrijdum sem flestra manna geingur j milli thil kaups ad hundradatali eptir þui sem hieradzmenn med logmans rǻdi hafa þar lag ǻ sett. ad ganga skilldi flestra manna j milli j nefndre sueit þijngeÿarþijngi. skilldi Magnus giallda þridiung j frijdum peningum og þridiung j ofrijdum peningum nytilegum og þridiung j ollum peningum og gialldi fyrsta þridiung allra peninganna jnnañ manadar ad heyrdum dominum. Eidunum og vitnunum follnum sem j dominum standa. heim a heimili þorsteins a grÿtubacka. annañ þridiuñg ad Michaelsmesso. þridia ad næstum̃ fardogum̃. skulu þeir badir gialldast j Reÿkiahlijd Þorsteine j hond eda hans vm̃bodzmanni. skal og kongsins sakeÿrer golldinn ad næstum̃ fardogum̃. skal þratt nefndur Magnus p(als)s(on) leida ǿll fyrr skriffud vitñi og eida firir finnboga Jonssyni logmanni. Eda þeim hann thil skipar Eptir þui sem j dominum stendur.

Og thil sanninda hier vm̃ et cetera.

---

99. 22. Júní 1506. í Hvammi.

Dómr sex manna útnefndr af Sturlu Þórðarsyni kongs umboðsmanni millum Gilsfjarðar og Gljúfrár um ákærur þeirra hvors til annars Arnórs Finnssonar og Bjarna Haldórssonar út af haldi á mála Ingigerðar Þorsteinsdóttur, konu Sigmundar heitins Haldórssonar, og um aðtekt á jörðunni Breiðabólsstað á Fellsströnd.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, skr. c. 1608. Hér

er blað skaddað í bókinni. — AM. 211,c 4to bls. 95—97, dómabók, skr. c. 1700 (lakari afskript, og orðamunr þýðingarlaus).

Domur vm halld æ mala konu epter
Bonda andadañ.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia eda heyra. Senda Ari Andresson. Sigurdur Narfason. Brandur Einarsson. Ormur Jllugason. Asmundur Clemensson og Guttormur Olafsson. kuediu Gudz og sijna kunnigt giorandi ad þa lidit var fra hingadburd vors herra Jhesu Christi ꝏ d vj ar. manudægin næstañ fyrir Jonsmesso holabiskups vm vorid [j huammi i huamssueit ꝏ. þingstad ꝛiettum[1]] vornm vær [j dom nef]nder af ærligum dandimanni Stulla bonda Þordar[syni er] þa hafdi mins herra kongs syslu [og vmbod[2]) j millum Gilsfiardar [og Gliufræ]r ad skoda og dæma i millum arnors finnssonar og bi[arna ha]lldorssonar vm þa akiæru sem huor þeirra kiærdi til annars. [J fyrst]u kiærdi Arnor finnsson þad til Biarna. ad hann hielldi fyrir [honum þeim] mala og villdi ecki giallda sem Jngigierdur Þorsteins[dotte]r atti j gard Sigmundar heitins mannz[3]) sins halldorssonar [bro]dur biarna halldorssonar. og honum bar nu ad giallda. Enn Ar-[nor] hafdi laugligt vmbod ꝏ. tekid af Jngigierdi til vtheimta[4]) [og allrar] epterkiæru. Enn Bjarni kiærdi þad til Arnors ad [hann hef]di ad sier tekid og bygt halfa jordina Breidabolstad er [liggur j sta]darfells kirkiu sokn og Biarni ꝛeiknadi sier til erfda [fallid hafa] epter sigmund halldorsson brodur sinn. j þa giof sem hann [sagdi Jngi]gierdur hefdi gefit sigmundi bonda sinum. Nu af þui [suo stendur j laug]malinu. at ef madur fær konu ad landzlaugum ꝛiettum og gefur i mot henni tilgiof og fellur hann i fra sidan. þa skulu henni lukast þing sijn og heimanfylgia af hans fie medan þad vinst til. Enn ef þad vinst eigi. þa skulu erfingiar ecki luka af sijnu fie. Þess annars ad huar sem mali konu er jnne. lıȷst oss ad hann eigi[5]) ad gialldast allur enn sækia til sinnar giafar med laugum. þar sem huorki er anafnad fie nie afhendt. Logdu þessir adurgreindir menn vndir dom

1) [sl, 211. 2) [b. v. 211. 3) bonda 211. 4) utheimta, bæði. 5) eiga, skrifað á spássíu í Vatnshornsbók.

þessi sijn mal þar ad hafa þad og hallda sem laugsamdañ dom hier um huor fyrir sig. sem þeir dandu menn dæmdu sem Stulli Þordarson til nefni. Dæmdum vier vndirlægit laugligt og huorn þeirra þar þa laugliga fyrir kalladañ vid annañ vm sagt mal og ækiæru. Þui ad suo prouudu og fyrir oss komnu dæmdu vier adur skrifadir domsmenn fýrskrifadañ Biarna Halldorsson skylldugañ ad giallda arnori finnssyni ad næstum fardaugum alla þa peninga sem abristi ǿ þann mala sem Jngigerdur Þorsteinsdottir atti i gard Sigmundar heitins halldorssonar bonda sins. suo hafañ og mikinn sem Arnor fær vitni til ad jnn hafi komid. edur Sigmundur heitinn hefdi vid geingit ad hann væri mikill til. og ad auk halft sietta hundrad er kom fyrir einn silfurkross. er Sigmundur heitinn hafdi sellt Birni Gudinasyne. er Jngigerdur atti og ad auk uar hennar mala sem reijknadur var. Skal þetta fie og mali gialldast af fie Sigmundar heitins halldorssonar. huort sem þad er jord eda lausapeningar edur huortueggia. suo leingi sem þad fie vinst til sem Biarni hefur eptir hann tekid. vndir sinn suarinn bokareyd.

Jtem j annari grein syndist þad þar þa fyrir oss at arnor finnsson hefdi beitt og krafid Biarna halldorsson sagdra peninga og ecki feingid. Þui dæmdum vier xij alna abata eptir huort hundrad sem ecki uar golldit. Enn laugleigu eptir huort malnytu kugilldi. og suo mickla landzskylld. sem biarni hafdi tekid med saumum abata. Skal malinn gialldast af fie Sigmundar. Enn alaugur af fie biarna.

Jtem (i) þridiu grein kom þar fram bref med jnnsiglum. suo latanda. ad jngigierdur adur nefnd skylldi hafa gefid Sigmundi bonda sinum. sem nu var andadur. enn hun lifdi eptir. fiordungsgiof vr lxxx.cvm og ecki vm greint meir. og huorki i þessa giof ǿ nafnadir peningar nie afuentir. Þui dæmum vier Biarna Halldorsson skylldugañ. ef hann villdi eptir kiæra sagdri giauf. ad leida tuo lauglig vitni fyrir Stulla Þordarsyne. suo arnor sie nær ef hann vill. Skal þad vera Jon Bondi Erlingsson og annar madur skiallligur sem fyrir er skrifadur fýrsagt bref ad sueria med fullum Bokar eydi. med huorium skylmala fýrsaugd giof uar gefin vpp ǿ Bad-

ar sıjdur. og leyna aunguo af. sem framast sau þeir eda heyrdu hier um. og ad þeirra eıjdi vnnum. dæmdu vier til laugmanz. huort afl hafa skylldi saugd giof. edur i huorium peningum hun skylldi gialldast.

Jtem dæmdu vier med fullu doms atkuædi. ad Jngigerdur Þorsteinsdottir hefdi ecki matt meira gefa enn tiundargiof þui hun hafdi ecki annad fie enn erfdagodz. Enn ef vottarnir sueria ecki eptir brefinu eptir þui sem dæmt uar. dæmdum vier opt skrijfad giafarbref onytt. og ad aungu halldandi. Enn vm þessa ækiæru sem biarni kiærdi til arnors vm bygging á ıaurdunni breidabolsstad dæmdum vier aungua sauk a. þui arnor hafdi aunguañ abata af henni tekid. Þess annars ad oss leıjst biarni ecki mega afvenda sier sialfum neina peninga.

Samþyckti med oss þennañ vorn dom nefndur stulli þordarson kongs vmbodzmann og setti sitt ınnsigli med vorum ınnsiglum fyrrgreindra domsmanna fyrir þetta domsbref skrijfat j liarskogum i Laxardal i hiardarhollz kirkiu sokn a sama ari deigi sıjdar enn fyrr seigir.[1])

---

100. 25. Júní 1506. á Hofi í Vatnsdal.

Tylftardómr útnefndr af Einari bónda Oddsssyni, er þá hafði míns herra kongsins sýslu í Húnavatnsþingi, um eignarheimildir Einars fyrir jörðunni Bólstaðarhlíð í Langadal.

JSig. 66. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ex originali. frä syslumanne Jone Benedictssyne sendt 1740. collatum". Af 13 innsiglum voru þá 2 fyrir bréfinu.

ihesus.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia eda heyra senda brandr olafsson. semingur olafsson. eyiolfur ǒgmundzson. þorarinn steinþorsson. ǒrnolfur steinsson. sygurdur ıonsson. ulfur indridason. steinþor soluason. arngrimur liotzson. brandr

1) Þ. e. 23. Júní.

þorlaksson. þoruardr þorsteinsson og jon olafsson kuediu guds og sina. kunnigt giorandi at þa lidit uar fra guds burd. ϖ. d. og .vi. ár. a fimtudaginn næsta fyrir hvítasunnu dag[1] j bolstadar hlid j lañgadal a þingstad rettum uorum vær j dom neffnder af ærlegum manni einari bonda oddzsyni. er þa hafdi mins herra kongsins syslu j hunauazþingi til at skoda ransaka og dæma huert affl eda fullkomlega makt hafa skylldi þau bref og skilriki med heilum og oskoddum hangandi innsiglum er greindr ualldzmadr Einar oddzson let þar upplesa sem uotta um bolstadarhlid er golldin uar inguelldi helgadottur j þau lx hundrada er hun atti hia erfingium loptz ormssonar sem adr skrifut bref skyrt ut visa. birti greindr einar oddz(son) og fyrir oss bref under godra mana innsiglum at inguelldr feck einari oddzsyni til fullrar eignar þessi .lx. hundrada fyrr greind hvort sem þat dæmdizt bolstadarhlid eda önnur lx hundrada. beiddi og krafdi greindr ualldzmadr oss fyrnefnda menn at ganga hier j dom um og dæma þat vær uissum rettast og sannast fyrir gudi huort hann mætti eignazt fyrrnefnda jord bolstadarhlid eda eigi. eda þau lx hundrada onnr sem hann kynni at fa ef iordin dæmdizt ecki.

Nu seiger suo j lögbok vorri at epter gognum og vitnum skal huort mál dæma. j odrum stad seiger og at aull handsolut mal skulu halldast þau er bok mæler eigi j moti at halldazt megi at logum. fuñdu uær og ecki lög uotta i moti at loglegur umbodsmadr mætti eigi so uel giallda jord j riettar skullder sem adra peñinga. er og þessi skulld svarin af tueimur skiluisum vottum med vpp töldum peningum er loptur ormsson hafdi eytt fyrir kristinu þorsteinsdottur og reiknuduzt þeir peningar mikit meir en lx hundrada. kom þar og (fram) bref med innsiglum at kristin feck inguelldi dottur .inni til fullrar eignar fyrr greind lx hundrada. þvi fyrir þessar greiner og allar adrar er at luta þessu mali og at skododum brefum og innsiglum. og at suo profudu mali og fyrir oss komnu dæmdu uær med fullu doms atkuædi brefin fullkomlega myndug med öllom sinum greinum og

[1] Þ. e. 28. Mai.

artikulis. og feskulldina sanna og iordina bolstadarhlid vera skulu fullkomlig eign einars oddzsonar. nema þat skial synizt med brefum og innsiglum eda suðrdum eidum at bolstadarhlid uar alldri eign steffans loptzsonar. og gunnar ionsson hans umbodsmadr mætti ecki at lögum þessa jord gialda j hañs skullder. eda ef þad skial syndizt nokkut er framar geingi fyrr greindu profi. enn ef þetta skial fiñzt eda fullnazt. þa dæmdum vær greindum einari optnefnd lx hundrada an[1]) allrar lagasoknar til[2]) fullrar eignar. Dæmdu vær og at titt nefndr einar oddzson skylldi leida sin vitni þau at tittnefnd ingvelldur feck honum med handabandi þrattnefnda jord bolstadarhlid. og til sanninda hier um settum uær fyr nefnder menn vor innsigli fyrir þetta domsbref skrifat a hofi j vatzdal næsta dag epter jonsmessu baptista a sama ari og fyr seiger.

---

101. 1506. á Öxarárþingi.

Alþingisdómr í ágripi um útlegð Árna Erlendssonar fyrir víg útlends manns (Hans Etin's), sem ekki var úr Noregs konungs ríki. (Sbr. Fornbréfasafn VII, Nr. 722)

Landsbókasafn 6. Fol. bl. 231b, skr. c. 1680.

Domur vm̄ sama mál[3]) a Auxarárþijngi. 12 logrettumenn. Anno 1506.

Tilneffnder aff Lögmönnunum Þorvardi[4]) Erlendssyni og Finnboga Jonssyni. ad skoda og dæma vm̄ wtlegd Arna Erlendzsonar. sem dæmd var til alþijngiss sem dőmur þar vm̄ giǫrdur wtvijsar. hueria wtlegd greijndur Arni skilldi haffa. er hann j hel sloo eijrn wtlendskañ mann sem seigir j firnefndum dőmj. enn saker þess ad sa sem sleijgenn var j hel. var vtlendskur og ecki vr Norex kongs rijki. sem vor Logbook seijgir ad vor landi huor j Norex kongs rijki et

1) fyrst skrifað „til", en það svo leiðrétt. 2) „og" afskr., en verðr að vera mislesið (z fyrir t') 3) þ. e. um víg Hans Etin's, frá $^{18}/_{10}$. 1505 (VII, Nr. 722). 4) Þorvalldi, hdr.

cetera. Þui j guds naffne amen. dæmdum vier Arna Erlendzson fiordungsrækañ og vtlægañ vm̃ xij manudi. þar epter kvittañ sıjdañ og akiærulausañ.

Och thil sannenda hier vm̃ et cetera.

---

102. [Júní—Júlí 1506. á Alþingi].

Afbötunarskrá Jóns Sigmundssonar um sakir þær, er bornar eru á hann í dómi Gottskálks biskups 19. og 20. Júní 1505. (DI. VII, Nr. 708).

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apologia) Hólum 1592 og Reykjavík 1902, bls. 20—34, og Apogr. AM. 3961, og er afskript sú með hendi Páls Hákonarsonar, gerð eptir transskripti á pappír, rituðu í Bæ á Rauðasandi 23. Febr. 1595; virðist afskript Páls rituð í flýti, og afbakar hún víða, leiðréttir þó á einstaka stað; er í henni önnur röð og reingri en hjá Guðbrandi biskupi, bæði í köflum sjálfrar skrárinnar og eins um bréfin, sem upp í hana eru tekin. Kemr þar á sama stað og hér bréf Sigurðar Ívarssonar 2. Maí 1502 (DI, VII, 572); þá kemr: „Sú (Nú) var þriðja grein . . . svo er hljóðandi". Þá kemr: vitnisb. Ásgríms Jónssonar 13. Marts 1506. (hér Nr. 85). Þá kemr: „Svo mega nú . . . hermandi orðum". Þá koma a) vitnisb. Þorst. Eyvindssonar 24. Marts 1506 (Nr. 87), b) Jóns Bárðarsonar 1506 (Nr. 84) og c) Orms Þorsteinssonar 21. Marts 1506 (Nr. 86). Þá kemr: „Hér að auki (sjá orðamun) . . . verið settur." Þá kemr: „Nú er hér eptir . . . . efni, sem hér fylgir". Þá koma að niðurlagi sömu skjöl og hér.

„Afsökunarbref sitt mun Jon Sigmundsson hafa upplesed á Alþinge 1506. heldur enn 1507, imo 1506. ut puto. vide inferius" (Árni Magnússon á miða í AM. 240. 4to bls. 26—27).

Aullum Mönnum aheyrundum. Hirdstiora vorum. Lögmanne[1]) sem allre annare almenneligre Alþydu hier innan Viebanda og vtan til hlýdundum. sem þessa mijna Sakargipta[2]) Afbötunar Skra sia eda heyra. þa giore eg Jon Sigmundzson so fellda skyring og afmaniñg fyrer þær storu Afellis vppbornar Saker[3]) faheyrdra storra Sakfella. sem byskup Gotskalk liet [4]) yfer mier lesa hier i Lögriettunne. med

1) Laugmonnum 3961. 2) 3861; Sakargiptu, útg.; 3) sl. 3961; 4) þá, b. v. 3961.

presta Doms alyktar Atkuædum[1]). med þungum Aklögum og frekum Fiegiöldum. sem hans fyrsta Sakargift innehiellt. mier til skada vpp a mig. Eg hefde gripid fra[2]) sier vij[3]) Malnytu Jnnstædu Kugillde. fra Kuium i Borgarfirde. Er su fyrsta mijn framsögn. vm̃ þessa sök. Ad i Plægunne sem nu[4]) var næst. þa deyde fyrst vors Selskapar. ad frasögn. Gunnlögur Bonde a MardarNwpe. Þar næst Margriet dotter hans. Vilborg Husfreyia og Börn hennar. Sijdan Gudrun Gunnlaugsdotter. og Olöf dotter hennar. Lifdu þa syner mijnir tueir skilgetner. Vissa eg þa ei annad sannara. enn syner mijner skilgetner være ordner Arfar epter Margretu og ad[5]) öllu Fie epter hana. so ad Kuium sem ödru Fie eptir Gunnlög og Vilborgu. Lagde eg þa Lög og Dom vegna sona minna. epter alla þessa Menn[6]). Og lyste eg þa Lögarfa. og þar epter kom Gunnlögur Helgason til og kalladi sier Kuiar. og allann Arf epter Margretu Tok þa Kuiar vndan mijnu laga Halde. og fieck ödrum Vm̃bod yfer Jördum og Kugilldum.

Nu þar ofan æ[7]). stefnda eg Gunnlöge helgasyne. fyrer Fiarskacka. a mille Margretar og Gudrunar Gunnlögsdottur. Kuinnu minnar. Sette Gunnlögur mier þa i Borgun og Panta Kuiar. og Kugillden þar med. til þess Lagavegur geinge a greindañ Fieskacka. og af þui eg lagde Lög og[8]) dom fyrer Kuiar. Gudrunarstadi og alla peninga eftir Margretu. þa vænunst eg at vitne. Arnore Bonda[9]) Finnssyne. Gudmunde Finnssyne. Guttormi Olafssyne. og fleirum ödrum. Og slijkt hid sama vm̃ Pantan Gunnlögs. þa vænest eg vottum. Enn hier med a ofan hef eg greind Kugillde alldrei teked. Enn þreyngdur med Ofrijke burt af Jördunne. Er nu so Mal med vegste vm̃ Kuiar. sem hier seiger.

Nu er su önnur Sök. sem vor verdugur Herra Biskup. hefur mier giefid. sem sa Vægdarlause Domur inne hiellt. sem hier var vpplesen̄ i fyrra Sumar[10]) ad eg hafe ecke golldеd Bisk(ups) Tiunder vppa vj. Ar. af Hundrad Hundrada i

1) Adkuædi 3961. 2) fyrer 3961. 3) xvij, 3961; „fimm eda sex", Nr. 708. 4) sl. 3961. 5) sl.3961. 6) sl. 3961. 7) epter b. v. 3961. 8) sl. útg;b. v. 3961. 9) 3961, sl. útg. 10) „ɔ: 1505" setr Árni Magnússon á spássíu í AM. 240. 4to bls. 28.

Jôrdum. sijdan byskup Gotskalk kom wt. og Lausafie ad auke. Giôre eg þar so fellda afbôtun fyrer þessa mijna Sôk af hans hende. sem nu epter stendur.

[Hér koma þessi bréf:

1. Vitnisburðarbréf um biskupstiundagreiðslu Jóns Sigmundssonar frá 2. Mai 1502, (DI, VII, Nr. 572).
2. Vitnisburðarbréf Jóns Bárðarsonar og Þorkels Ólafssonar um sama efni [1506] (DI, VIII, Nr. 84).
3. Vitnisburðr Orms Þorsteinssonar ofl. um sama efni frá 21. Marts 1506. (DI, VIII, Nr. 86).]

[Hier ad auke er su mijn[1]) Afmaning [þessarar Sakargiftar.[2]) er stod i greindum Domi. vm̄ sagdar[3]) Tiunder. ad Biôrg Þorualldzdotter. mijn Eigenkona. eg helld vera. reid heim til Mels i fyrra Haust. til sera Jons Gijslasonar. og lukte þar og liet vtstika. sôgdum sera Jone iij Voder Vadmals. og ij alner betur. og þumlungur Vadmals lagdur fyrer huôria stiku. og tok kuittun af sera Jone. minna vegna vm̄ halld hermdra Tiunda. Vottum i hia verundum. So og hafde greind Biôrg mitt lôgligt Vmbod af mier. ad giallda allar mijnar skullder og heimta sierliga Þurfamônnum þeirra Tiund[4]). sem [Herra Lôgmanne[5]) og mier ber[6]) til ad suara. af Jôrdunne Vijdedals Tungu. epter ockrum skildôgum. og so Byskups Tiundum af sagdre Jôrdu. Var nu[7]) Tiundar lukning[8]) hins fiorda Arsins. af Peningum Einars sonar mijns. [og minum[9]) og þeirra Manna fleire. sem mier hefur bored fyrer ad suara. Enn nu i fyrra Vor. sem Lôgmadurenn[10]) Finnboge var i Tungu. og eg. og þar epter. sem vid vorum farner liet eg enn senda heim til Mels iij Voder Vadmals [lx. þumlunga[11]) og ij. alner Vadmals og bioda upp mijnar Byskups Tiunder. Atte sa ecke koste[12]) ad leysa þau nie stika. fyrer sera Jone Gijslasyne. sem med for. og færde þau suo aptur til mijn. Nu i vor sialfan̄ Tijundardagenn. heima i Tungu. liet eg [vj. Menn meta[13]) iiij woder wadmals. enn upp bioda alls viij Voder. med þeim sem sera Jon villde

1) [Su er 3961. 2) [min þeirrar fimtu sakar 3961. 3) greindar, 3961. 4) tiunda 3961, 5) [hrir laugin (!) 3961. 6) bar 3961. 7) ein 3961. 8) lyckning 3961. 9) [b. v. 3961. 10) laugmanninn 3961. 11) [sextigum þumlungum 3961. 12) kost 3961. 13) [meta vj. menn 3961.

ecke taka i fyrra wor. Voru hier i Mate. Jon Bardarson. Asgrimur Jonsson. N.[1]) Gunnarsson. Snorre Jonsson. Biỏrn[2]) Þorkelsson. Rusticus Benedictzson. Enn Vottar til Mætsins. Þorsteinn Arngrijmsson. og Geirmundur Jonsson. Mega hier nu Danumenn[3]) heyra. med huerium Jllvilia eg hefe viliad hallda þessare[4]) Byskupsins skulldu[5]). eda medur huerre Liettydge[6]) hann[7]) hefur viliad wid taka. sem til hefur verid settur.

Su[8]) var þridia grein minnar Sakargiftar af vorum byskupe a Holum. i fyrr sỏgdum Dome ad eg hefde griped vnder mitt valld Peturs Fie heilagrar Roma Kyrkiu. [og alla Roma Skatta[9]). þeir sem lukst hafa i Vijdudals Tungu Kyrkiu sokn[10]). vtan gards og heima þar. sijdan eg bio þar med[11]). fyrsta. og fellt svo a mig Paua[12]) Bann. og epter þessare Bannsetningar Sakargift Byskups [var eg[13]) dæmdur til Roms. a Paua Gard. ad taka þar Lausn og Skrift. fyrer þessar vpplostuar[14]) Sakargipter. Enn i annare grein hindradur minnar leidar medur fullre þreynging. suo eg skyllde ecke vt af Landenu[15]) komast. Þar sem eg bar mig til. sem voner voru til[16]) eg munde fara vilia. bæde mijns Herra Kongsins Eyrinda[17]). og annara dande Manna., og [slijkra minna[18]) stornaudsynia. sem nu skyrer. Huad eg bid Dandemenn giefa mier þolenmodliga hliod. medan eg giỏre nockra Afsakan fyrer mig. vm̄ þessa stora Glæpa Sakargift. Huad so er hliodande[19]).

[Hér kemr:
4. Vitnisburðarbréf Ásgríms Jónssonar ofl. um Rómaskattsgjöld úr Tunguþingum frá 13. Marts 1506. DI, VII, Nr. 85].

So[20]) mega nu Danemenn[21]) hugleida. huersu sannliga þesse mijn Sỏk er tilbuen. wnder Romferdena.

Su er hin fiorda Sỏk. er stod i Dome þeim. sem Herra Byskup liet dæma yfer mier. Ad eg hafe griped fyrer hon-

1) eins í 3961. 2) Biarne 3961. 3) dandimenn 3961. 4) þessa 3961. 5) skulld 3961. 6) liettyge, bæði. 7) hinn 3961. 8) Nu 3961. 9) [sem eru Romaskattar 3961. 10) soknum 3961. 11) hid, b. v. 3961. 12) pauans 3961. 13) [vors 3961. 14) upplesnar 3961. 15) landi 3961. 16) sl. 3961. 17) Erindi 3961. 18) [minna slikra 3961. 19) hlydanda 3961. 20) sl. 3961. 21) dandimenn 3961.

um gamlañ vxa. og onguu bitalad. Giôre eg þar so fellda Afbatau fyrer. sem hier skal heyrast. i epter hermaude ordum.

[Hér kemr:
5. Vitnisburðr Þorsteins Eyvindssonar og Jóns Þorsteinssonar um lúkningar Jóns Sigmundssonar við Gottskálk biskup frá 24. Marts 1506, Nr. 87.]

Nu er hier epter hin fimta Sôk. er stood i greindum xij Presta Dome. sem hier var lesenn i fyrra i Lôgriettunne[1]) yfer mier. ad so greiude. ad eg hefde giôrt minn Hiuskap vijsvitande i Fiormennings Meinbugum vid Biörgu Þoruallds-dottur. Huar[2]) eg seige nu sem þa uei til. Eg hafe mitt Hiuskapar kaup giôrt ôdruuijs. enn sem Kristeñ Riettur vt-vijsar. Ad huar sem Madur vill sier Kuonfangs leita. þa skal hann bidia þeirrar meyiar eda Konu. med Athygle og godre Forsia. sem ei eru Meiubuger a. so ad hauu vite. Og ef honum semur vm̃ þad Rad. vid þa sem rada eigu. Þa skal sa sem Konu vill fa. nefna Votta ij. edur fleire. ad þesse Rad skule takast. ad hôlldnum Skildaga. og akuedn-um[3]) tijma Forfallalaust. ad Gudz Lôgum. Skal nu godum Mônnum kunnugt giôra. huôrsu langt eg hefe aflaga geing-ed i þessari avijsan Laganna. a epterfarande efne. sem hier fylger.

[Hér koma þessi bréf:
6. Kaupmálabréf Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur frá 2. Febr. 1497. DI, VII, Nr. 362.
7. Vitnisburðr Sigurðar Daðasonar ofl. um sama efni frá 1498. DI, VII, Nr. 431.
8. Vitnisburðarbréf Gunnsteins prests Ásgrímssonar og Rusticuss Benediktssonar frá 9. Febr. 1506. Nr. 83.
9. Vitnisburðr Ásgríms Jónssonar og Jóns Bárðarsonar frá 1. Mai 1506. Nr. 89.
10. Vitnisburðr Sigurðar Ívarssonar um lýsing Þuriðar Björnsdóttur um ætt Þorvalds á Móbergi [1506]. Nr. 90].

---

1) „ɔ: 1505“, segir AM. i 240. 4to bls. 35. 2) hvad 3961. 3) akuöðnum 3961.

103. 2. Júlí 1506. í Vatnsfirði.

Vitnisburðr sex manna um, að Björn Guðnason hafi staðið síra Grími Þorsteinssyni, officialis Skálholtskirkju í Vestfjörðum, reikningskap Vatnsfjarðarkirkju upp á 120 vetr, en eptir reikninginn staðinn hafi Stephán biskup í Skálholti tekið af honum stað þenna löglaust og með ofríki, sett Björn og fólk hans í bann og út af heilögu sakramenti, svo að Björn varð að lofa að ganga frá garðinum.

AM. Fasc. XXXVIII, 3, frumrit á skinni með hendi Björns Guðnasonar í Ögri. Öll (6) innsiglin eru fyrir bréfinu.

quittunarbreff vppa reickningskapp vatzfiardar kirkiu.[1])

Þad giorum wær gudini ȷonsson. þorolfr avgmvndzson. þolle(i)fur auñolfson. ȷon narfason. tristram buason og snore helgason godvm monnum vitrligt med þessv woru opnu brefi adh wær worum ȷ uazfirdi ȷ þann sama tid er biorn gudinason stod þar reikningskap herra[2]) grimi þosteinssyne er þa var wmbodsman og oficialis heilagrar skalhollzkirkiu ȷ uestfiordv[2]) af porciu og mortalia er falled hefdi a greindvm garde wazfirdi. wpp ꝍ̈ xx vetr og hundrad. et cetera. Jtem ȷ annare grein wissv uær og full sannindi adh epter æ þad greindr biorn hafdi fyrr gre(i)ndan reikning staded. þa tok biskup stefan wt af greindvm birni þenna sama gard wazfiord fyrir wtan rett eda navckra lavgliga sak eda sokn med fullu ofrike so hann setti hann ȷ forbod og allt hans folk wth (af) heilagri kirkiu og helgv sakrramentvm svefn og samneyte vid kristed folk allt suo leingi ad optgreindr biorn matte lofa (ad) ganga fra optnefndum gardi uazfirde.

Og til sanninda hier wm̄ settvm vær fyrr nefndir menn wor ȷnnsigli fyrir þetta bref. huertt er skrifad war ȷ avgri (i) jsafirde a visitacio sancte marie anno domini ꝏ d. wi.

---

1) Utan á bréfinu með hendi líkri Eggerts lögmanns Hannessonar.
2) Svo.

104. 4. Júlí 1506. á Hlíðarenda.

Skeggi Þórólfsson selr Vigfúsi bónda Erlendssyni jörðina Miðbæli undir Eyjafjöllum fyrir jörðina Bakka í Borgarfirði i Austfjörðum og nokkurt lausafé, en Bakka hafði Vigfús erft eptir Guðríði Þorvaldsdóttur móður sina.

JSig. 66. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ex originali membraneo". Af 5 innsiglum var þá innsigli Narfa eitt fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 4183 „Ex originali Haldoru Erlendzdottar i Bolstadahlid". Var þá bæði innsigli Narfa og Jóns Sveinssonar fyrir bréfinu, því að sama er frumritið.

Þat giorum vier narfue elliñdzson. ion sueinsson olafur þorsteinsson. ȷon helgason og arne þorbiarnarson godum monnum uiturligt med þessu voru opnu brefvi at þa er lidit var fra hingatburd vors herra ihesu christi þushuñd fimm huñdrvd og sex ar. æ hlidareñda ȷ fliotzhlid æ faustudaginn næsta epter visitacio beate marie virginis vm sumaret[1]). uorum vier ȷ hia saum og heyrdum æ ord og hañdabañd þessara manna af einne alfu vigfus bonda elleñdzsonar eñ skeggia þorolfssonar af annare. faldizt þat og skildizt uñder þessu þeirra handabañdi at nefndur skeggie þorolfsson sellde adurgreindum vigfuse iordena alla halfa midbæle er liggr uñder eyiafiollvm. med ollum þeim gǫgnvm og gædum rekum og skogum sem greindre halfre iordu fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu og adur greindur skeggie vard fremst eigañde at med logum vegna olofar magnusdóttur konu sinnar. enn henne fiell til erfda epter fodur sinn og modr. skyllde fyrr nefndur skeggie kvittur um oll kirkiufie og reikningskap sem til mætti. heyra halfre kirkiunne ȷ midbæli. vm suo miket þrattnefndur skeggie hefde teket nív ær.[2]) hier ȷ mot gaf fyrrnefndur vigfuss optnefndum skeggia vegna olofar konv hans. xx. huñdrada ıord backa er liggr ȷ austfiordum ȷ borgarfirde ȷ myrastadar kirkiusokn med ollum þeim gǫgnum og gædum[3]) rekum og skogum sem greindre allre iordu fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu. og opt nefndur Vigfus vard fremst eigañde at med logum. og honum

1) Þ. e. 3. Júlí. 2) Svo. 3) 4183; gǫgnum, (!) 66;

fiell til erfda epter hustru gudride þoruardzdottur modur sina. og þar til sex malnytu kugillde fiogur hun̄drud j nautum og saudum fimm hun̄drud j varninge. skilde tittnefndur vigfus sier aptur alla svo vordna peninga sem hann gaf vid greindre halfri iordu midbæli ef hun geingi af honum med logum. skylldi huor adr greindra manna vigfus og skegge eignazt nu þegar allan̄ abata og landskylld hvor af þeirre iordu er keypt hefer. en abunadur stan̄de til næstu fardaga. skyllde þrattnefndur vigfus hallda opt nefndre iordu midbæli til laga. en nefndur skegge svara lagariptingum. suo og skyllde titt nefndur skegge hallda greindre iordu backa til laga. enn opt nefndur vigfus svara lagariptingum. Og til sannen̄da hier vm settum vier fyrr nefnder menn vor inncigle fyrir þetta iardarkaupsbref hvert er skrifat var j sama stad og are degi sidar enn fyrr seiger.

---

105. 6. Júlí 1506. á Hlíðarenda.

Narfi prior af Skriðuklaustri kvittar Vigfús bónda Erlendsson um andvirði jarðarinnar Yztaskála (undir Eyjafjöllum).

AM. Fasc. XXXVIII, 8, frumrit á skinni, og er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 2902.

kuittun vpa yztaskala.

Uier narfue med guðs nad prior af skridvklavstri giorvm godvm monnum uiturligt med þessu voro opnv brefi at vier medkennvzt at vier hofum (feingit) fulla nægiv og alla af vigfvse bonda ellen̄dzsyne fyrir þa peninga sem hann lofadi oss fyrir iordena yztaskala og eg hefi alla peninga vpp boret epter þui sem vort kavpbref þar um giort ut uisar suo oss vel æ næger. þui gefum uier adr greindan uigfus ellen̄dzson kuittan̄ og akærulavsan̄ vm adr greinda peninga fyrir oss og ollum uorum epterkomen̄dum. Og til sannen̄da hier um settvm vier vort inncigle fyrir þetta kuittvnarbref

huert er skrifat var æ hlidareñda j fliotzhlid jn octava apostolorum petri et pauli. anno domini ꝏ°. d°. sexto.

---

106. **17. Júlí 1506.** **í Skálholti.**

Stephán biskup í Skálholti úrskurðar skóg þann allan, er Teigskógr er kallaðr, millum Grímkelsár og Kleifar, fullkomna og æfinlega eign kirkjunnar á Stað á Reykjanesi.

AM. Apogr. 2307 „Ex originali fra Stad ä Reykianese. accuratissime“ með hendi Árna. Lýsir hann innsiglum bréfsins, sem voru þrjú.

Vier stefan med gvds nad biskup i skalholti giorvm godvm monnum kvnigt med þessv vorv opnv brefe at vær havfum skodad og yferlesid med mavrgum vorvm prestvm og prelatvm i prestastefnv þa agreining sem er i millvm kirkivnnar a stad á reykianesi og þeirra sem bva á hallsteinsnesi vm skog þann er teigskogur er kalladvr. Nv af þvi at maldagi greindrar kirkiv vtvisar at hvn ætti allan teigskog fortakslavst i millvm grimkelsar og kleifar bædi hid efra og hid nedra og þvi in nomine domini amen ad svo provvdv og fyrir oss komnv dæmdvm vier greindan teigskog fvlkomliga kirkivnar eign æfinliga bædi ofarlega og nedarliga itakslaust i alla stadi. Samþycktv þennan vorn dom med oss vorer prestar og prelatar og þvi settv nokrir af þeim sin insigli med vorv insigli fyrir þetta bref skrifad i skalholti in festo sancti alexii confessoris anno domini ꝏ d sexto.

---

107. **1. Agúst 1506.** **í Skálholti.**

Stephán biskup í Skálholti skipar, að jörðin Leira í Grunnavík sé aptr tekin og haldin undir Grunnavíkrkirkju, nema fult skjal sýnist til, að hún hafi með lögum undan kirkjunni geingið.

AM. Apogr. 2357 „Epter originalnum sem liggur ä Stadar kirkiu i grunnavik". (AM.)

vrskvrdr biskups stefans fyrir ȷordvni leirv.[1])

Vier steffan med gudz nad biskup ȷ skalhollte giorum godum monnum kunnigt med þessv vorv opnv brefi ath sira ȷon eireksson. kom fyrir oss og klagadi ath ȷorden leira er liggr ȷ ȷokulfiordum ȷ grunnavikur kirkiv sokn hefdi uerid olaugliga hefdut vn̄dan sagdri grunnavikvr kirkiv. bar nefndur sera ȷon fram̄ fyrir oss vitnisbvrdi skæligra manna hverer suo hliodudu ath fyrrsaugd leira var halldin kirkivnnar eign þann tima sem sera ȷon arngrimsson godrar minningar hiellt staden ȷ grvnnavik. Tavlvdv vier vid marga goda menn þar ȷ sueitenne ȷ vorre visitacione ok vrdv aller ꝺ́ eitt satter hier vm. þvi biodvm vier ok skipvm ath optskrifvt ȷord sie aptur tekiñ og halldiñ fullkomliga kirkivnnar eigñ hedan af nema fullt skial synizst til ath hvn hafi med logvm vndan kirkivne geingit. enn ef [sa[2]) sem titt skrifada ȷord helldur hefur nockud logligt skial fyrir henni. þa komi hann sem stefndur fyrir oss med sitt skial ȷnnan tveggia manada at heyrdu þessv vorv brefi. Ok til sanneñda hier vm festvm vier vort ȷnnsigli fyrir þetta bref skrifat ȷ skalhollte. ȷn festo sancti petri apostoli ad vincula anno domini ꝏ d. vj.

---

108. 4. August 1506. í Ási við Hafnarfjörð.
25. Oktober 1507. á Reykjum.

Vitnisburðr, að Eiríkr Þorsteinsson hafi selt Þórarni Jónssyni jörðina Gil í Borgarþingum i Skagafirði fyrir þrjá tigi hundraða.

AM. Fasc. XXXVIII, 9, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir bréfinu.

---

1) „Þetta stendur utan ä brefinu med hendi eins gamalli og brefed er sialft" (AM.) 2) [þeir sa, stóð í frbr.

Gilzbref.[1])

Þat giore eg ion sigvrdsson godvm monnum kvnigt med þessv minu brefe. þa lidit var fra gvdz bvrd. þusund fim hvndrod og vi. ar. ad eg var i hia. sa eg og heẏrda eg a ȷ ase fyrir ofan hafnarfiord vm sumarit svdvr vit svnd þridiadagen næstan epter peturs messo ord og handaband þessara manna eirex þosteinssonar af eine halfu enn þorarens ionssonar af anare. skildezt þat vnder þeirra handabande ad nefndr eirekvr sellde greindvm þorarne til fullrar eignar iordena alla gil i skagafirde er ligur i borgarþingvm itolulavsa i allan handa mata med ollum þeim gognum ok giædvm. eignum og itolvm. hlutum og hlunendvm sem greindre iordu fylger og fẏlgt hefvr ad fornv og nyv og hann vard fremzt eigande at. her a mote gaf greindr þoraren þriatie hundrada. skẏlld(e) titt nefndvr eirekur svara ollum lagariptingum a iordvnne en optt nefndvr þoraren hallda til laga. kẏne og iorden af ad ganga med logum þa skylld(e) þratt nefndr eirekvr giallda svodan peninga aptur sem hann tæke. og til sanenda hier vm set eg ion sigvrdsson mitt insigli fyrir þetta bret giort a reẏkium i skagafirde i tvngvsueit manudagen næstañ fyrir apostolorum simonis et ivde vm h(a)vsted are sidar enn fyrr seier.

---

109. **30. Ágúst 1506. á Múla í Skriðdal.**
29. Marts 1507. á Skriðuklaustri.

Þorvarðr príor af Skriðuklaustri selr Þorvarði bónda Bjarnasyni jarðirnar Eyvindará og Mýnes á Útmannasveit með fleiri jörðum fyrir jarðirnar Meðalnes og Birnufell í Fellum og aðrar tilgreindar jarðir.

AM. Fasc. XXXIII, 24, frumrit á skinni. Af 6 innsiglum er nú eitt fyrir bréfinu.

Þat giorum ver olafur gvnnlavgsson. ȷon kodransson. prestar skalholltz biskupsdæmis. sniolfur hrafnsson. ȷon sig-

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) Svo.

urdsson. arne brandsson leikmenn godvm monnum vitañligt med þessv voro opnv brefi. ad sub anno gracie ꝍ⁰ qvingentesimo sexto. a mvla ȷ skriddal svnnodagin næsta efter decollacio sancte ȷohannes baptiste. vorum vier ȷ hia savm ok heyrdvm æ ord ok handaband þessara manna priors þorvardar[1]) af einne alfv klavstursens vegna æ skridv. enn af annare þorvardz[1]) bonda biarnasonar. ad[1]) suo fyrir skildv at[1]) prior þorvardr selde til fvllrar eignar ok frials forædis[1]) adr greindvm þorvardi biarnasyne svo heitande ȷarder eyvindara ok mynes er liggia æ vtmannasveit (j) eida stadar kirkiv sokn. halfa bot ȷ tvngv (j) kirkivbæiar kirkiv sokn. nesit alt ȷ borgarfirde (j) myrar stadar kirkiv sokn. ok fimm hvndrvt fridvirt ȷ lavsagodze. med ollvm þeim gognvm ok gædvm sem greindvm ȷordvm fylger ok fylgt hefer ad fornv ok nyiv til fialss ok fiorv. ok klavstrid vard fremzt ad eigande til forna. hier a mot gaf ok gallt fyr skrifadvr þorvardr bondi biarnason ȷardernar medalnes ok birnvfell er ligia ȷ fellvm (j) askirkiv sokn. skeggiastade ȷ iokvlsdal ȷ hofteig(s) stadar kirkiv sokn. ȷardernar ȷ lodmundarfirde nesit ok vlfstade er liggia ȷ klifstadar kirkiv sokn. med ollvm þeim gognvm ok gædvm. hlvtvm ok hlvnnendvm sem opt nefndr þorvardr bondi biarnason vard fremtz ad eigande. at fornv og nyiv til fiallz ok fiorv. ok allra landzgæda þeirra er þessvm ȷordvm ollvm eiga ad fylgia ad riettv ollv til teknv enn eñgv vndan fyrir hvora tveggiv vm allañ þennañ ȷardar kavpskap. skyllde hvor fyrir sig hallda til laga titt greindvm eignvm ok svara laga riftingvm ef ad kynne ad ganga med logvm. Samþyckte þenna þeirra giorning ok kavpskap med einv forme ok handabandi herra stephan med gvdz nad biskvp ȷ skalhollti er þa var nalægr setiande sitt ȷnsigle med vorum insiglvm fyrir þetta ȷardarkavpsbref er skrifat var a skridv klavstri ȷ fliotzdalshierade manvdagin ȷ helgvvikv are sidar enn fyr seiger.

---

1) Svo.

110. 6. September 1506. Í Heydölum.

Stephán biskup í Skálholti úrskurðar með þeim röksemdum, er bréfið hermir, jörðina Núp á Berufjarðarströnd æfinlega eign Heydalastaðar samkvæmt testamentisgjöf síra Ívars Pálssonar.

Bisk. Skalh. Fasc. X, 19, frumrit á skinni, sem Árni Magnússon fékk hjá Kristínu á Eiðum Eiríksdóttur prests Ólafssonar frá Kirkjubæ, og gaf Skálholtsdómkirkju. — AM. Apogr. 2626.

Vier stephanus med guds nad biskup j skalholti giorum godum monnum vitanligt med þessu uoro opnu brefi ad sub anno gracie က.º dº.[1]) vi.º j heydolum j breiddal j avstfiordvm [in translacione sancti[2]) cuthberti episcopi et confessoris kom fyrir oss sira hialmur helgason af eirñe alfu. en sira einar þosteinson af annare alfu. veitte greiudr sira hialmur tilkall ok akæru vm iordena nup a berufiardarstrond er ligr j berunes kirkiv sokn ok syndi oss rauksamligt skial til. at sira ivar heiten palsson hefdi gefit iordena nupp alla til æfinligrar eignar kirkiunne j heydolum fyrir sal sine j testamentum. en af odrum parte vegna sira einars kom fram bref biskups sueins heitens med guds nad godrar miningar. at hann hefdi skipat greinda iord nup under hofs kirkiu j altafirde j staden þeirra peninga er eyddust fyrir sira gutthormi arñodssyne þa hann hiellt hofs kirkiu. syndi adr skrifadr sira hialmur oss þau bref. at erfingar sira gothorms heitens hefdi leyst iordena nup ok golldit hofstad fulla peninga fyrir iordena ok sira ion einarson er þa hiellt hofstad gaf iordena ollungis kuitta. vegna stadarins. jñ nomine domini amen at svo prouodv sem fyrir oss kom. oss i domsæti sitiandia ok þeim dandi monnum er uier kolludum til med oss segivm uier iordena nupp alla a berufiardarstrond med fullvn; laga orskurdi ok doms atkuædi æfinliga eigñ heydala-

1) dcº. misritað í frumritinu. 2) [hér hefir upphaflega verið ritað: „a faustudagin jn festo sancti mansueti et“. Þó að „á föstudaginn“ sé rétt, er hitt þó rangt, því að það er daginn áðr (3. Sept.), og hafa menn strax tekið eptir því og því strykað alt út. og sett það í staðinn, er nú stendr. (4. Sept.)

stadar epter þeim skildaga. sem sira (ivar) heiten gaf iordena med ollum þeim gognum ok gædum sem optnefndri iordu fylger at fornu ok nyiv. ok til sannenda hier um settvm vier vort jnnsigle fyrir þetta orskurdarbref skrifat j sama stad tveimur davgum sidar ok a sama ari sem fyr seger.

---

111. 22. September 1506. á Helgastöðum.

Tylftardómr útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni um ákæru Þorsteins Finnbogasonar til Teits Þorleifssonar, að hann hefði og héldi peninga, sem átt hafði Eiríkr Loptsson, í aungu frelsi þeirra, er átt hafa, og Bjarni Ívarsson og Þorleifr Árnason höfðu burt frá Grund í Eyjafirði og víða annarstaðar á vegna Sophíu Loptsdóttur kvinnu Bjarna, og hún var skyldug dæmd aptr að leggja Sveini Sumarliðasyni til eignar.

AM. Fasc. XXXVIII, 4, frumrit á skinni, og eru öll (13) innsiglin dottin frá, hafi þau nokkurn tíma fyrir bréfið komið. — AM. Apogr. 3407. — Afskriptir af þessum dómi finnast í einstöku bréfabókum frá 17. öld (svo sem Landsbókas. 788, 4to bl. 123—126), en afbakaðar og með raungu ártali „1560“, en ekki er hann þar í transskriptinu.

Bref Teitz Þorleifssonar 1506[1]).

Þad giorum uier þorkell magnusson. jon petursson. þorsteinn[2]) jonsson. jon e einarsson.[3]) olafur steinsson. hallur starkadarson godum monnum kunnigtt ad uier hofum heyrtt ok sied yfer lesin ord fyrir ord suo felld[3]) ord fyrir ord[3]) sem hier epter stendur ok inne helldur.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda magnus þorkelsson. einar eeinarsson. petur tum̄asson. audun sigrdzson. lavgrettumenn. biorn haconarson. asmundr hallzson. sigurdr sueinbiarnarson. niculas gudmunnzson. jon magnusson. niculas gunnarsson. jon þorlaksson ok arñe þorsteinsson. Q. G. oc sína kvnnigtt giorande ad þa er lidid var fra

1) Utan á bréfinn með gamalli hendi. 2) þorsteins, frbr. 3) Svo

guds burd. ꝍ. d. ok.[1]) vj. ar æ þridiudagin næsta efter mattheusmessu um haustid æ helgastodum ȷ Reykiadal ꝋ þingstad rettum vorum vier ȷ dom nefnder af ærligvm manni finnboga ȷonssyne logmanni nordan ok uestan ꝋ ȷslande ad skoda og[1]) rannsaka oc fullnadar dom ꝋ ad leggia vm þa ꝋkiæru er þorstein fimbogason kiærde þar til teitzs þorleifssonar. War þar stefnan upp lesen sva latande ad þorsteinn fimbogason hafde stefntt nefndum teite ȷ fyr sogdum stad ok dag. fyrir þa sok ad hann hefde ok[1]) heillde[1]) þa peninga sem att hafde eirekr lopsson[1]) ȷ aungv frelse þeirra er att hafa oc biarne ȷuarsson oc þorleifr arnason hofdu burtt fra grund[2]) ȷ eyafirde oc vida annars stadar. æ vegna soffiv loftzsdotter. kvinnv biarna oc hun var skyldvg dæmd aptur ad leggia sueine sumarlidasyne til eignar enn hans umbodsmanni til hallz oc medtoku. Ok suo fyrir adra þa sok ad hann hefde ok heilde[1]) þridiunginn ȷ ȷordvnvm asgeirsam ok liækiamote.[1]) ok þeim fridvm peningvm oc ofridum er þar med stodu. ȷ aungu laugligu frelse sidan þær uoru afhendar oc aftur lagdar fimboga ȷonssyne logmanni. til fullrar eignar sem bref þar um gior utuisa. Ok ad suarinne stefnunne dæmdvm veir[1]) hana logliga med ollum sinum greinum oc articvlis oc teit þorleifsson þar þa logligan(a) fyrir kalladañ. Birtte þorsteinn finbogason þar fyrir oss bref med godra manna ȷnciglum ad hann hefde keyptt med handabande til fullrar eignar þessa saum̄v peninga til allrar sokn̄ar og akiæru oc allz æbata er med logum ma ꝋ segiazt adr en hann stéfnde teite. ad finboga ȷonssyne faudr sinum er med fullum lavgum hefde eigande ad þessum peningum vordid sem godra manna bref ok domar þar vm gior oc giord þar[1]) ut visa. huar inne stendr ȷ greindum domum brefad oc bokad med fullum skilrikium ad sueine svmarlidasyne uar dæmdur allr arfur epter eirek loptsson fodurfodur sinn. Enn þar epter syndiz giptiñg. fiekaup oc lauglig festing. ȷ ꝋ nefndum stad millum sveins sumarlidasonar oc gudridar finbogadotter med helmingsfielage oc loggiofum til skildum oc handseldu samþycke sumarlida eirekssonar. Synd-

1) Svo fullum stöfum hér. 2) tvískrifad í frbr.

iztt þar epter frafall sueins sumarlidasonar ok misdaude suo ad gudrun dotter sueins svmarlidasonar og gudridar finbogadottvr erfde faudur sinn enn gudridr dottur sina gudrunu. Enn finboge jonsson gudride dottur sina. kom þar oc fram bref med godra manna jnnsiglum suo latanda ad þeir vissu fyrir full sanninde ad soffia lopszdotter ok biarne juarsson bonde hennar ok þorleifur arnason (son) hennar hofdu vegna soffiu fra grund j eyafirde af þeim peningum sem att hafde eirekr loptszon epter hann daudan ei minne peninga (en). cc. hundrada med kostnad ok spenningum ok burtt fluttningum j fridum peningum ok ofrijdum. Birtizt ok med skilrikium ad sumarlide eireksson hefde lyst þa hann giptte suein son sinn gudride finbogadottur ad soffia lopszdotter hefde haft fra grund eptter eirek lopsson fra fallenn. cccc. (hundrud) hundrada ok ei aptur luktt neitt af þeim peningum. Ok ad ollum þessum profuum brefum (ok) skilrikium birtvm ok fram komnum oc ad til reiknadre skulld og jnnstædu af nefndum tueim hvndrudum hundrada ok vottar vm baru ok teite bar ad suara fyrir sig ok sua arna brodr sinn. sem uorv attatiger hundrada dæmdum vier teit þorleifsson skyldvgañ ad giallda greindvm þorsteine finbogasyne þesse attatige hundrada med .xij. alna abata ꝍ hueriv hundrade æ hverivm xij manudum suo leinge sem soffia lopzsdotter lifde. Enn sidan arne ok teitur tokv arf epter þorleif ok soffiu loftszdottur. dæmdum uier vnder. xij. logrettumanna dom huer abate ꝍ peningvnvm skule falled (hafa). Enn annan þridivng vr þeim tveim hundrudum hundrada sem sumarlide eireksson vmbodsmadur sueins sonar sins hafde lyst ad soffia lofzdotter hafde j burttu haftt ur sogdum arfe oc ecke voru vitne til borin. Dæmdvm uier teit skýlldugañ ad uinna eid sem log votta ad su skulld var ei j hans gardd suo hann uisse. Enn ef hann fiellezt ad eidinum giallde avnnur attatige hundrada med eiñs abata ok fyrr seger. skulu þesser peningar aller ok jnnstæda ok alogur flytiaztt ok gialdazt æ grund j eýafirde sem þeir uoru j burttu tekner. þorsteine finbogasyne j hond eda hans umbodsmanne. fyrstv skulu gialldaz jnnan manadar ad heyrdum domenum þridiungr peninga. annar

þridiungr peninga jnnan tueggia manada. Enn þridie þridiungr ad næstum fardogum efter. Enn þa akiæru er þorstein finbogason kiærde til teizt ad hann hefde ok helde ok hefde haldid yrktt oc á setid þriu ar eda leingr þridiunginn j iordunum asgeirsam oc lækiamote[1]) er liggia j hunauaztþinge oc af honum hofdu dæmdar verid ok þeir peningar er þar hofdu med verid ok narfe sigrdsson aftur lagde finboga jonssyne logmanni sem bref ok domar ok skilrike þar um gior ut uisa. kom fyrir oss j fystu godra manna domur er dæm(d)ur uar á sueinsstodum j hunauazsþinge suo latande ad þeir dæmdu finboga jonssyne logmanni til fullrar eignar þridiungin j iordunum asgeirsam ok lækiarmote[1]) ok þridiunginn af þeim peningum sem þar med stodu fridum ok ofridum ok teitur þorleifsson þar med tok j fystu þa narfe sigrdsson med skildizt. Birtiz ok fyrir oss. xii. logrettumanna domr dæmdr á alþinge med sama skilorde ok eign á greindum peningum ok þar med dæmdu þeir þann dom ok profaleislur sem teitr þorleifsson leidde fyrir einare odzsyne ok dæmdur uar j bolstadarhlid j hunauazsþinge um þann opttskrifadan þridiung j iordunum ásgeirsam ok lækiarmote[1]) ok þeim peningum er þar med stodu ok fyrr skrifad er onytan ok ecke afl hafa ne halldande um þetta mal. þui fyrir þesse prof ok skilrike dæmdum uier teit skyldugan ad giallda þorsteine finbogasyne under sinn eid allan abata oc landznytiar heys beitar ok eldevidar ok ueideskapar sem hann hefr haftt edur hafa latid j þau þriu ar er finboga jonssyne til heyrde fyrr greinder jardar parttar ok teitur hefur ologliga haldid ok alla þa peninga er teitur hefr tekid med jardarportum fyrr greindum ok finboga til heyrde gialde teitur aptur under sinn eid frida peninga ok ofrida þorsteine finbogasyne med xii alna abata æ hueriu hundrade ok fullrette logmannzens þar æ ofan. gialde ad logheimile þorsteins finbogasonar jnnan fiordungs med somum salarstefnum sem fyrr skrifad stendur ad domum heyrdum. Suo oc dæmdum uier þorstein finbogason logliga ok rettiliga mega ad sier taka edur taka lata þridiunginn j iordunum ásgeirsam ok lækiamote ok alla

1) Svo.

þa peninga er standa æ greindum þridiungum ad rettre tiltolu ok eignazt ofrida peninga er þar ad ologum standa ok teitur hafde þar nidr sett. enn kuika peninga til slikrar utlausnar sem log skipa æ þeim peningum er til usla gialdazt eiga ad haldazt ok inn setiazt ok eignazt epter logum. þui uier hofum dæmtt logliga eign þorsteins finbogasonar epter kaupe sinu greindra[1]) jardar partta. dæmdum uier þorstein oc hans fylgiara j nefndre adtektt fridhelga en þa er uenda[1]) ok ueria sliku sakada ok suo gilda sem log skipa um þa er ueria dæmda peninga j mote logum. skal ok fyrr nefndur teitur þorleifsson uinna þessa fyrr greinda eida fyrir finboga jonssyne logmanni jnan xiiii natta ad domum upplesnum fyrir optt nefndum teite þorleifssyne.

samþyckte þenna uorn dom med oss finboge jonsson logmann oc þui sette hann sitt innsigle med uorum fyrr greindra domsmanna jnsiglum fijrir þetta domsbref skrifad uar j sama stad dege ok are sem fyrr seger[2]).

---

112. 8. Oktober 1506. í Saurbæ.

Virðingargerð á kirkjunni í Saurbæ á Rauðasandi.

Bisk. Skalh. Fasc. XIII. 9, frumrit á skinni. Af 12 innsiglum eru 2 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 2462.

Giordarbref kirkiunnar og ornamentorum eius
Bæïar a Raudasandi.

Þat giorum vær jon prestr halldorsson profastur og al-

1) Svo 2) Svo endar bréfið og hefir niðrlag transskriptsins aldrei verið skrifað. Virðist svo sem transskriptið hafi verið gert eptir uppkasti dómsins óinnsigluðu þegar í öndverðu á dómstaðnum, og benda jafnvel orðatiltækin í inngangi transskriptsins á að svo hafi verið. Hafa svo dómsmenn sjálfir sett innsigli sín fyrir dóminn transskriptaðan svo, og látið gilda fyrir frumrit. Hins vegar hafa transscriptores aldrei innsiglað bréfið. Hitt er og til að bréfið sé falsbréf, því að skrifað er það á uppskafning, og ekki veikir það falsgrun, að öll innsiglin eru nú dottin frá. Gæti hugsast að aldrei hefði innsiglin komið fyrir, heldr hafi þveingirnir verið settir í götin til þess að blekkja.

menniligur domare millum gilsfiardar og langaness. kodran jonsson. hermundr oddzson. hallr augmundzson prestar. jon diakne jonsson. helgi gislason. jon sueinsson. arne hermundzson. gunnar eyiolfson. jon vigfusson. jon hromundzson ok sigmundr haralldzson leikmenn godum monnum kunnigt med þessu uorv opnv brefi ad sub anno gracie Millesimo quingentessimo sexto fimtudagin næsta fyrir festvm dionisíj martiris j savrbæ á raudasandi. voru vær vm beidder og til kallader af andresi bonda gvdmvndzsyne er þa hiellt og atte greindan gard ad meta og skoda kirkiuna þar og hennar ornamenta þat sem bondinn andres hafdi til hennar lagt. Saum wær ok heyrdum þar fyrr nefnder menn þar yfer lesid profastbref adr greindz sira jons halldorssonar suo latanda ad hann skylldi fullt valld til hafa ad sia ad kirkium og kirkna eignvm og þeir goder menn sem hann til kalladi med sier j sinv takmarki. Þvi hefer oss saman komid epter biskupsins skipan og profastsins samþycki ad vær giordum og mætum adrnefnda kirkiu fyrir þriatigi hundrada vtan og jnnan. Enn þat ornamentum sem fyrr skrifadr andres bondi hafdi til lagt sem var fyrst bilæti johannis postula. sancte olafur. og aunnr ij bilæti litil. ij merki. glodarker og koparhialmur. iij koparstikr. giordum vær þetta allt fyrir .v. hundrvt og xx. Reiknadizt þetta allt med kirkiunne fimtan hundrvt og fiorirtiger hundrada. Ok til sanninda hier vm settvm vær fyrr nefnder menn vor jnscigle fyrir þetta bref skrifad J sama stad degi og ári sem fyrr seiger.

---

113. 13. Oktober 1506. á Sveinsstöðum.

Dómr sex manna útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni um ákæru Guðmundar Indriðasonar til Ásgríms Þorbjarnarsonar út af fjórðungsgjöf Þorbjargar Brandsdóttur.

Landsskjalasafn 94. 4to bl. 3a—4a með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — ÍBfél. 67. 4to bl. 62b—63a „Iclis" með hendi sira Eyjólfs Jónssonar á Völlum (d. 1745).

Laugmanns domur wm sama mal.[1])

Ollum monnum sem þetta Brieff sia edur Heyra sendum vier Jon Sigmundsson. Jon Olafsson. Brandur Einarsson. Hauskulldur Runolfsson. Sueinn Þorfinnsson og Marteinn Jonsson kuediu Guds og sȷna[2]) kunnugtt giorande ad þa lidit var fra [Gudz burd[3]) ꝏ d vj[4]) aar þridiudaginn næstañ fyrir Luce Euangeliste[5]) æ Sueinstodum ȷ vatnsdal æ[6]) þingstad ʀiettum vorum vier ȷ dom nefnder af ærligum manne finnboga Jonssyni laugmanne nordañ og vestañ æ Jslande Ad ʀannsaka. skoda og dom æ ad leggia med hans [full-komligu samþyckie[7]) og ʀiettre malaskipan epter laugum. vm̃ þa akiæru sem Gudmundur Jndridason hafde kiærtt til asgrims þorbiarnarsonar eptir þui sem sa domur utvisar[8]) sem æ millum greindra manna Gudmundar og Asgrims [hefur[9]) dæmdur verit og [þar kom þa fram[10]) fyrir logmanninn[11]) og oss [giorst vtvȷsar[12]). stod suo ȷ dominum millum[13]) Ann-ara orda. ad Asgrimur Þorbiarnarson hefde verit dæmdur skylldugur ad leida ij lauglig vitnj fyrir næstu fardaga vm-lidna fyrir kongs vmbodsmannj ȷ hunavatnsþinge ad Þor-biorg Brandsdottir kuinna greinds Asgrims hefde gefit hon-um fiordungsgiof vr ollum sȷnum peningum. Enn ad þeim vitnum leiddum dæmdu þeir til logmanns huortt su giof skillde Halldast edur eȷ. suo og huortt Asgrimur skillde eiga[14]) Tȷundargiof vr peningunum. ef hin þætte eȷ ad laugum halldast mega[15]). Nu fyrir þann[16]) skulld ad laugmadurinn sagdist ongua vissu feingit hafa vegna Asgrims huortt þesse vitnj hefdu leidd verit [edur eȷ. Þui dæmdum vier nefnd-añ Asgrim skylldugañ ad syna med vottum fyrir logmanni inum ad þesse greind lagaprof hafe leidd verit[17]) epter þui sem fyrr skrifat stendur og ȷ dominum er. Enn ef þad kann eȷ med logum [ad synast[18]) þa dæmdum vier Asgrim hier

1) Sjá dóm frá 9. Sept. 1505. „(Utskript) af domi Finnboga Lög-manns um vottaleidslu“ 67. 2) Svo. 3) [burdi Guds 67. 4) iij, 67 (rangt). 5) E uangelisti 94. 6) b. v. 67. 7) [fullkominni samþykt 67. 8) 67; sl. 94. 9) [hafdi ádr 67. 10) [67; fram kom 94. 11) 67; log-mann 94. 12) [sl. 67. 13) midli 67. 14) eignaz 67; 15) eiga 67. 16) þá 67. 17) [fellt úr 67. 18) [synt verda 67.

epter skylldugañ ad leida fyrir finnboga laugmanne ij loglig vitni vpa sagda fiordungzgiof og hafe leidt þau fyrir Jol næst komande. Og þessum vitnum odrum huorium logliga leiddum sem fyrr skrifat stendur dæmdum vier Asgrime til eignar suo mickit af Tijundargiofinni sem Þorbiorg hefur eij odrum giefit med logligum vitnum Elligar skiptist epter fiarmagni med þeirri grein sem [Riettarbot virduligs herra Eyreks kongs[1]) vtvijsar. Enn ef asgrimur leidir huorge þesse vitni epter þuj sem domurinn til skipar. þa dæmdum vier hann skylldugañ ad greida Gudmunde Jndridasyni j hond[2]) edur hans vmbodsmanne[3]). Og flytie[4]) heim til steinaar j Suartardal ad næstum fardogum alla þa peninga frijda og ofrida sem Asgrimur hefur eij adur vtgolldit edur kuittañ fyrir feingit af þeim peningum sem att hefur Þorbiorg heitiñ Brandsdotter kona hans og hann hefur medtekit og vmbod yfuer haftt med fullum æbata epter laugum. Enn þo ad Asgrimur kunne sijdar meir enn domurinn til skipar [prof edur[5]) skilrikie til ad fáá vpa optnefnda fiordungsgiof þa skal hann somuleidis skylldugur ad giallda alla peninga Gudmunde Jndridasyni sem fyr skrifat er [enn sækie[6]) sitt þa ad laugum sijdan[7]). Og til sanninda hier vm̄ og fullrar stadfestu setti fyrgreindur[8]) [Finnbogi Jonsson[9]) logmann sitt jncigle med vorum [fyrr greindra manna innsiglum fyrir þenna sama dom. hver ed giordiz. dęmdist og opiñberliga uppsagdist i sama stad. degi og æri sem fyrr segir[10]).

---

114. **25. Nóvember 1506. á Neðrihömrum.**
9. December 1539. í Skálholti.

Vitnisburðr um landamerki Koksvatns (Kópsvatns) í Hrunamannahreppi. **(Athugavert bréf).**

Bisk. Shalh. Fasc. V, 11, kopía á skinni frá c. 1600, sem aldrei hefir verið vidimernð né innsigluð. — AM. Apogr. 2566.

1) [R. B. E. K. 67. 2) hendr 67. 3) i hond b. v. 67. 4) flytia 67. 5) [sl. 67. 6) [og sæki 67. 7) sidar 67. 8) sl. 67. 9) [sl. 94. 10) [b. v. 67.

Kőpvatnz landamercke.

Þad giore eg Oddur prestur Halldorsson godum monnum kunnigtt. med þessu mijnu opnu Brefi. Ad ec hefi sied og yferlesed. suo lǫ́atandi vitnisburd. ord eftter ord. sem hier seiger.

Eg Simon Ormsson handfesti suoddañ vitnisburd. ǫ́a nedre Haumrum ȷ Holttamannahrepp Halldore Bryniolfssyni. miduikudaginn fyrir Andresmesso vm veturinn. þæ lidit var fra hingadburd vors herra Jesu Christi. m. d. og vj ǫ́ar. þessum monnum hiæ veraũndum. og ǫ́aheyrundum. Petre Biornssyne. Einare ketilssyne og Þorsteini Sigurdzsyni. og morgum audrum gődum monnum hiæueraundum. bædi konum og kaurlum. Ad fyrnefndur Simon Ormsson greindi þesse takmorck og landamercki ȷ millum koksuatz og kotlauga. er liggia ȷ ytra hrepp. ad koksvatñ ætte vpp ad gardinum ȷ myrinne er liggur fyrir nedan kotlauga. sionhending ad gardzendanum þeim enum eystra. og nordañ verdañ lungerdishamar. vr lungerdishamre. og sionhending austur yfer ǫ́asinn ȷ hol þann sem kalladur er einbue. vr ennm vestra gardzendanum og vestur (!) ȷardfaull. og þetta hafdi halldit verid landeign koksvatz ǫ́a hans daugum. en næstu lx. ǫ́ar ǫ́atolulaust.

Og til sanninda hier vm. festi ec mitt ȷnsigle fyrir þetta Bref. Skrifad ȷ Skalholtti. v^to Jdus dag Decembris manadar. Anno Domini. m. d. xxxix.

Vier Augmund vnder Gudz nad Biskup ȷ Skalholtte giorum godum monnum kunnugt. Ad vier samþyckium. styrckium og ȷ allañ mǫ́ata laugligañ haulldum. þennan vitnisburd og landamercke. eptter þui sem þetta Bref innehelldur. Og til sanninda hier vm setium vier fyrir vortt ȷnsigle.

---

115. 1506.

Skrá um dýrleika á nokkrum jörðum Þingeyraklaustrs.

AM. 279. 4to bls. 19. skinnblöð með ýmsum skrám frá Þingeyrum, og er þetta með samtíða hendi. — AM. Apogr. 5716 með hendi Árna Magnússonar: „Þetta skrifad ä uppskafnar paginas ur 4to mem-

brana, og stendr latinan ä sumum blödunum þar ei hefr verid afskafid“ (AM).

Anno domini ꝏ⁰ d⁰ sexto.[1])
Wirtuzt suo Þingeyraklaustrs jardir.
jn primis boduarsholar xijc oc xx.
saudadalsæ iiijc oc xx.
bergstader xc.
gnystader xijc.
saurbær xijc.
víjk half viijc.
ualldalækr xvjc.
osar xc.
ægisida xlc.
nes lc.
dalr iiijc. oc xx.
titlingstader xvjc.
ʀefsteinsstader xxc.
midhop xxc.
hagi xxxc.
[Hvammr lxxxxx.[2])

---

116. 1506.

Dómságrip Einars Oddssonar um illyrði.

Landsbókasafn 68. 4to bls. 121, skr. c. 1690.

Anno 1506 var dæmt aff Einare Oddssyne ad sá madur sem annañ kallade mordingia og heffde hann vitne til

---

1) „Biornus de Skardza. tam in Annalibus suis Islandicis qvam in annexis ad Catalogum Abbatum Thingeyrensium. cænobii Thingeyrensis fundis certam taxam impositam fuisse scribit anno 1504. Js vero. sine dubio. sua hinc habet. perperam scilicet lecta voce *sexto*. qvæ in membrana ita omnino scribitur. non vero *qvarto*. uti eum legisse apparet“ (AM.) 2) [neðar á blaðinu með öðru bleki: „alia manu. non tamen recenti“ (AM.)

þeirra orda skyllde sekur vid kong iiij morkum enn 3 morkum vid manninn i fullriette.

---

117. [1506—7].

Stefna Þorvarðs lögmanns Erlendssonar til Þórðar Sighvatssonar um, að hann hafi ekki sótt skipti, að hann hafi meira enn eitt mark á fé sínu og um hnífa burð og klæða.

AM. 238. 4to bl. 49, skr. c. 1570, eptir bréfabók Þorvarðs Erlendssonar.

Stefna Þorvardz Ellendzsonar vid Þord Sigvatzson.

Eg Þorvardvr Ellendzson stefne þier Þordvr Sigvatzsson stvndarstefnuv til . . . . tvngv æ þingstad riettan sancte Hallvardz dag æ morgenn er kiemvr fyrir þa sok at ec kæri þat til þin at þv sockter ecki þat sk[ipti] j havst eg þingada j Grof. fyrir þa adra sok stefne ec þier at þv hefer meir enn eitt mark æ savdvm þinvm oc fie. fyrir þridiv sok stefne ec þier fyrir hnifabvrd oc klæda er þv ber framar enn log votta. stefne ec þier vnder þann dom sem ec þar yfer nefner vm þessi mal. stefne ec þier at ordfvllv oc logfvllv oc logmali riettv at vitne allra þeirra er ord min heyra.

---

118. [1506—1507].

Dómságrip um Þóri (Þórð?) Sighvatsson, er hlaupið hafði úr vist.

Add. British Museum 11, 242. (FM. 206) bl. 48a með elzta bleki inu (c. 1543).

vj mana domur j nesi.

War þorer sigvatzson dæmdr sekr tveim morkum vid sigvard oc audrum ij morcum vid kongdomen firir hann

hliop j bvrt vr vistinne fra sigvardi oc vera adrar uj uicur hia siguardi.

---

119. 22. Janúar 1507. á Hólum.

Dómr átta presta útnefndr af Gottskálk biskupi Nikulássyni um Björgu Þorvaldsdóttur.

AM. Apogr. 3964 eptir transskripti frá 9. Aug. 1592, sem gert var eptir bréfabók Gottskálks biskups Nikulássonar. — Afskript af þessum dómi er og í syrpu Guðbrands biskups AM. 242. 4to bl. 16b — 17a.

Domur um Biorgu Þorvalldz D(ottur).

Þad giorum vier Jon Þorgilsson Radzmann heilagrar hola kirkiu. haldan Narfason kirkiuprestur. Nichulás wilhialmsson. hallvardur biarnarson. hallur Gudvardsson. Pietur Pálsson. Þorbiörn Jonsson. Jon Jonsson. Prestar holabiskupsdæmis godum mönnum kunnikt med þessu voru opnu brefi ad [arum eptir gudz burd[1]) m. D. vij ár á holum j hialltadal fimtudagin næstann eptir geisladaginn[2]) vorum vier j dom nefnder af vorum [andalegum faudur[3]) Goskalk med gudz nad Biskup á holum. ad dæma um þá ákiæru er biskupin kiærdi til biargar þorvalldzdottur og j stefnunne stod. þvi in Nomini Domini amen. Dæmdum vier stefnuna löglega og Biörgu Þorvalldzdottir löglega fyrerkallada hier i dag og hun kendizt sialf stefnuna.

Enn fyrer fyrstu grein sem i stefnunne stod. og biskupin klagadi til Biargar Þorvalldzdotter. ad hun hefdi vijsvitandi bundit sinn hiuskap med kaup og festingu j fiormennings frændseme vid Jon Sigmundsson. sáum vier og yferlásum þann dom sem dæmdur uar um Jon Sigmundsson um þetta sama hiuskaparband. á milli sama Jons Sigmundssonar og nefndrar biargar þorvalldzdottur. hver oss leijst loglegur ad svo profudu þvi dæmdum vier fyrrnefnder prestar ádurnefnda biörgu þorvalldzdottur med sama sak-

---

1) [anno Domini M. D. vij 242. 2) þ. e. 14. Janúar. 3) [sl. 242.

felli. fiesekt og skript[1]) og lausn fyrer ádurgreinda sauk og dæmt var um Jon Sigmundsson og i þeim dome stendur og þessu somu mali tilheyrer.

J annare grein kiærdi Goskalk til biargar þorvalldzdottur ad hun hefdi halldit sig til likamligra samvista vid Jon Sigmundzson. epter þad þau voru dæmd skilin̄. þvi dæmdum vier biörgu þorvalldzdottur[2]) skyllda ad sveria siettareid fyrer Biskupinum heima[3]) á holum eda hanz umbodzmanni eda þar hann tilskipar jnnann mánadar ad heyrdum domenum. fellzt henne eidur þa dæmdum vier hana j bann af sialfu verkinu og skyllduga ad taka skript og lausn og gialldi heilagri hola kirkiu og Biskupinum .lx. marka fyrer þetta sitt brot ohlydne og þriosku.

J þridiu grein kiærdi Biskupin til Biargar. ad hun hefdi verid j svefn og samneyte og aullum samuistum vid Jon Sigmundsson med ord og verk. rád og styrk og allann samdratt j fullre þriosku. sidann hann var j forbodi og bannsettur. og nidrad svo heilagrar kirkiu rietti þvi dæmdum vier biörgu skylldugа ad sveria siöttar eid. ad hun hefdi huerki ord eda giorder. atvik eda samvist olaugliga haft vid Jon Sigmundsson. sidann hann var bannsunginn. fellst henni þessi eidur. dæmdum vier hana j sama bann. sem Jon Sigmundsson var i sunginn: adur enn hann var leystur. og skyllduga[4]) ad taka skript og lausn af biskupinum heima á holum eda han̄s umbodzmanni. þar sem hann tilskipar. og giallda heilagri holakirkiu og biskupinum lx.[5]) merkur.

J fiordu grein kiærdi biskupinn til biargar. ad hun hefdi ecki komid heim til hola suo sem hann hefdi bodid henni ad taka skript og lausn. fyrer [þá olöglega sambud[6]) og samvist sem hun hefde[7]) haft vid Jon Sigmundsson medann hann var i. banni og forbodi og geingid svo j heilaga kirkiu oleyst j langann tima j fullre þriosku. þvi dæmdum vier Biörgu skyllduga[8]) ad giallda heilagri hola kirkiu og biskupinum. xij. aura fyrer hvert .xvj. daga halld sem hun hef-

1) skriptum 242. 2) sl. AM. 242. 4to. 3) 242; heim 3964. 4) skylldugan 242. 5) 242; xl. 3964. 6) [þad ologlega samband 242. 7) hafdi 242. 8) skyllda 242.

ur j kirkiu geingit. enn fyrer sunnudaga og postulamessur. svo opt sem hun hefur j kirkiu geingid. vj. aura. enn um̄ minne haulld eda rumhelga daga. svo opt sem hun hefur geingid i kirkiu xviij[1]) alner og .iij.[2]) merkur fyrer hvert år er hun hefnr þionustu tekid sidann fyrst hun batt olôglegann hiuskap vid Jon Sigmundsson. skal þessi sakeyrer golldinn ad næstum fardaugum. nema biskup vilie leingur bida eda uppgiefa. og ad aullu svo profudu sem fyrer oss hefur komid haufum vier fyrrskrifader prestar þennann dom dæmt. og til sanninda hier um[3]) setium vier vor Jnnsigle fyrer þetta domsbref skrifad å ħolum j ħialltadal die vincentii martiris et levitæ: sama åre sem fyrr seiger.

---

120. 9. Febrúar 1507. á Svalbarði.

Vitnisburðr, að Hálfdán Jónsson fékk Gottskalk biskupi á Hólum umboð sitt og Eyjólfs og Erlends sona sinna til útheimtu á arfi þeim, er Hálfdan taldi sér og sonum sínum hafa fallið eptir Magnús Jónsson móðurbróður þeirra.

AM. Fasc. XXXVIII, 16, frumrit á skinni. Öll (3) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 3410.

umbodsgiof Haldanar i hond Gottskalks b(iskups).[4])

Þath giorvm vid asgrimr hallzson ogh biorn indridason godvm monnum kvnnigt med þessv ockrv brefi ath svb anno gracie ꝏ⁰ d⁰ vij⁰. hinn nęsta dag fyrir festum scolastice virginis æ sualbardi ȷ þistilsfirdi vorvm vid hia sævni ogh heÿrdvm a ord ogh handaband sira ȷons ȷonssonar ok halfdanar ȷonssonar at sva fyrir skildv at adr nefndr halfdan gaf sig ogh sitt vmbod ogh sinna sona eyiols ogh erlendz ȷ valld biskups godskalks sva framt sem hann villdi sier ogh sinvm sonum til hialpar ogh atstôdv (vera). epter at tala. vtt at heimta ogh at sier taka edr taka lata þann hlvta arfs sem hann kalladi sinum sonum eÿiolfi ogh erlendi til eignar fall-

1) atian 242. 2) Þriar 242. 3) sl 242. 4) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

id hafa epter magnus jonsson. modrfodr þeirra. Skylldi biskupinn þetta umbod ogh fiarhalld obrigdiliga hafa ogh hallda mega ogh alla medgiord a eiga þar til þessir somu pilltar væri af omaga alldri. af greida þa þeim edr þeirra erfingia helming þes fiar sem feingizt hefer. en eiga sialfr annañ helminginn fyrir sinn godvilia. þar med alla sokn og akærv æ ollvm þeim peningum fostum og lavsum fridum og ofridvm ogh hvar sem standa er þessvm fyr nefndum pilltvm falla edur falled hafa til eignar. Skildi halfdan þat til at þessir hans syner skylldv hier a halldazt ogh vpp fædazt hann sialfr ogh hans varnadr mega hialpligr uera vpp ꝋ̃ þeirra hluta. Ogh til fullrar avdsyningar ogh medkenningar hier vm setr sira jon jonsson sitt jnnscigli med ockrvm jnsciglvm fyrir þetta bref giort j sama stad degi ogh ári sem fyrr segir.

---

121. 1. Marts 1507. á Kirkjubóli. 8. Janúar 1516. í Vatnsfirði.

Helmingalagsbréf Björns Guðnasonar og Ragnhildar Bjarnadóttur konu hans.

AM. Fasc. XXXVIII, 13, frumritað transskript á skinni með hendi mjög keimlíkri hendi Björns Guðnasonar,

Helmingafielagsbref ragnhilldar og biarnar,[1])

Þadh giorum wær grímr prestr þosteinsson oficialis heilagrar skalhollzkirkiu æ millum geirholms og langanes j añarfirdi. eigi sidr profastvr og almenniligr domari j greindu takmarki. þolleifr anñolfsson. þorgils jndridason og eyolfr jonsson leikmenn. sama biskupsdæmis godum (monnum) witurligt med þessu woru opnu brefi adh ꝋ̃ sunnudaginn epter [quarto tempore[2]) wiku wm uetrinn æ langafaustu. þꝋ̃ lidid war fra híngadburd wors herra jhesu christi þusund fimm hundrud og wii ær. ꝋ̃ kirkiuboli j ualþiofsdal. worum wer j hiꝋ̃ saum og heyrdum ꝋ̃ ord og handaband tueggia

1) Utan á bréfinu með hendi Magnúsar prúða, að mér sýnist.
2) Svo. Þ. e. 28. Febr.

ærligra manna Biarnar bonda gudinasonar af einni alfu. Enn husfru ragnhilldar biañadottur hans eigin ektar kvinnv af annari alfu. adh suo fyrir skildu J þessu þeirra hermdu handabandi greindra manna. adh þau laugdu med sier helmingafelag allz þess fiar er þau attu þä og eigande adh yrde og adh hefde ordid og þä war ofortærtt og eigi fargath sem woru jarder hærra[1]) nafnbota eda smærre med aullum fastaeignum sem þau fyrr greind hion med erfdum eignatz hafa eda sidar meir kann med erfdum wndir þau adh bera stærre og smærri Eigi sidr þau odaul sem auketz hafa eda aukatz kunna hier epter adh saulu eda sama med giauf eda giallde eda huern ueg sidar sem þeim med eign odul aflatz wnder sliku skilyrde sem wm̄ gripi og ganganda fiar[1]) kuika og og davda sma og stora sem skilur vm jarder stærre og smærre adh avllum peningum feingnum og ofeingnum til teknum enn aungum fra tauldum. under þetta þeirra helmingafelag. skyllde greind husfru ragnhilldr eiga kost adh kiosa huenar sem hun uilldi j sinn helming þau haufudbol af þeirra gozum sem hun uillde. so skylld(e) hon hafæ huort hon vill silfur [edur tÿe j sinn hlvt[2]) Eigi [sidvr[2]) skylldi hun eigä kost og skildaga til adh leysa þau haufudbol til sin sem hun uillde af þeim sem a partt biarnar kæmi ef suo kynne ske adh nauckrar oskullder kynni upp ä biorn adh koma. Attu þau þesse fyrr nefnd hion biorn og ragnhilldr baurn sín ä mille skilgeten þæ þetta fiar helmingx skipte greindra manna ä millum giorditz. Hier til ofan ä greinde og gaf titt nefndr biorn bondi husfru ragnhillde kuinnu sinni kiaurgrip ur fe sinu. Og til meiri avdsyníngar og sannrar medkenníngar þä sette biorn gudinason sitt jnsigle med worum adr greindra manna jnsiglum fyrir þetta helmingsfelagsbref huertt er skrifad war j sama stad og ar degi sidar enn fyrr seigir.

Medkennntz wær olafr gudmundzson. helgi jonsson. jon siguazson. loptr gudmundzson og gudmundr sigrdzson adh wær haufvm sed og heyrtt yfer lesed suo hliodanda bref sem hier fyrer ofan skrifad star wnder þeirra godra manna

---

1) Svo. 2) [milli lína í frbr.

jnsiglum sem fyrir þat eru skrifader. Og til sanninda hier wm settum wær fyrnefndir menn wor jnnsigli fyrir þetta transkriptarbref huertt er skrifad war j uazfirde j jsafirde þridiudagin næsta epter þrettanda dag jola[1]). anno domini (ꝏ) d xvj.

---

122. **5. Apríl 1507.** **á Hólum.**

PRESTASTEFNUBRÉF Gottskalks biskups á Hólum.

AM. Fasc. XXXVIII, 17, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 3411.

Citatia Gottscalchi episcopi Holani.

Wier Godzkalch med gudz nad biskup ꜳ holum j hialltadal giðrum godum monnum kunnigt med þessv voru opnu brefi at wier hofum sett ogh skipad almenniligt synodum uora prestastefnu ꜳ uideuollum j skagafirde þridiudagin ogh miduikudaginn fyrir halluardzmessu nu nęst er kemur[2]). epter þui sem laugin utuijsa ogh godur gamall wane er til. þui bidium wier alla um lęrda menn ogh vnder skyllduga hlydne biodum sem byggia ogh bua millum hrutafiardarar ogh ulfsdalafialla ogh hier efter nefnazt j þessu uoro brefi at þeir kome j fyrr greindañ stad ogh dag med sinum jnciglum ogh aullu þuj sem þeim ber ath hafa ꜳ prestastefnv ogh statutam giðrir ʀad fyrir at tractera ogh skoda aull mal sem þar fram koma ogh oss ogh heilaga kirkiu ꜳhrerer ogh oss ber yfer ath taka med uorum lęrdum monnum. Skylldum wier þar til fyrstan

brodur eirek med gudz nad abota ꜳ þingeyrum nema hann sie j Riettum laugligum stadarins umbodum.

jon þorgilsson.
petur palsson.
gilbrict jons(son).
nichulas vilhialmsson.
þorstein jonsson.

1) Þ. e. 8. Janúar. 2) Þ. e. 12 Maí 1507.

gunnar þordarson.
halluardur biarnarson.
þorbiorn jonsson.
jon sueinsson.
olafur gudmundzson.
snioolfur jonsson.
jon jonsson.
jon marteinsson.
þorualldur olafsson.
einar magnusson.
magnus gudmundzson.
halfdan narfason.
jon brandzson.
gisle gudmundzson.
steinn markusson ogh
þorleifur jonsson

prestar holabiskupsdęmis. Skulu allir þessir koma til fyrr nefndrar prestastefnu sem laugliga stefndir vndir fulla hlydne uit heilaga kirkiu ogh oss,

Ogh til sannenda hier wm heingium vier uort secretum fyrir þetta bref er skrifat war æ holum j hialltadal manudaginn nęsta epter ambrosiusmesso. anno dominj ꝏ. d. uij ar.

Bidium uier wm alla goda menn at þeir uerdi uorum sendiboda hialpliger med þetta uortt bref.

---

123. 9. Apríl 1507. í Skálholti.

Stephán biskup í Skálholti úrskurðar Smáhamrareka í Steingrímsfirði eign kirkjunnar á Hvanneyri í Andakíl samkvæmt gjafabréfi Auðunar Salomonssonar.

AM. Apogr. 1736 eptir kopíu með hendi Páls lögþingisskrifara Gíslasonar. „Þetta bref miög lased og jnncigled fra slited“.

Um smáhamra reka j Steingrimsfirde.

Vær Stephan med gudz nád Byskup j Skalhollte giör-

um godum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefe ad Jon Þordarson á Hvanneyre kom fram med bref Audunar Salomonssonar med hans hanganda jncigle. ad hann hefde lukt kyrkiunne á Hvanneyre Smáhamra reka j Steingrimsfirde j Fells kyrkiu sokn. hvalreka og vidreka. Þvi leitst oss þad med ödrum gódum monnum þeim sem vier höfum til kallad med oss lærdum og leikum j allan máta skiallegt vera. og þar fyrer skipum vær greindan allan reka kyrkiunnar Eign á Hvanneyre. svo framt sem ecke kiemur annad skiallegra fram hier j mote. Og til sannenda hier um setium vær vort jnncigle fyrer þetta skipunarbref skrifad j Skalhollte sexta feria ebdomade[1]) pascę anno Domini 1507.

---

124. 10. Apríl 1507. í Skálholti.

Björn Þorleifsson fær af sínum parti Stepháni biskupi í Skálholti í vald alla bóndaeignina í heimalandinu í Vatnsfirði og hálfa Borgarey, guði, jungfrú Marie, Ólafi kongi og öllum helgum til æfinlegrar eignar, ásamt öllum peningum í Vatnsfirði, kvikum og dauðum og ánefndum jörðum, en biskup kvittar Björn um þær sakir, er Björn (ríki) afi hans reið í Skálholt og greip peninga stólsins og hélt síðan leingi, og að sami Björn afi hans, ásamt Þorleifi syni sínum, reið til Helgafells og eyddi og spenti klaustrsins peninga, ennfremur að Þorleifr Björnsson, faðir hans, í annan tíma reið í Skálholt með fjölmenni og tygjabramli og rauf biskupsherbergin, berandi út tygin og harneski staðarins í forþrot við staðarins umboðsmann og kirkjunnar, sem og um aðrar sakir, er Birni ber fyrir að svara.

AM. Apogr. 904 „Ex orig Vatzfiord. accuraté". — Apogr. 1225 „Ex originali Reykholensi in Islandia 1733". Staðarfrumritinu frá Vatnsfirði og Reyhhólafrumritinu, sem Björn Þorleifsson og niðjar hans hafa átt að hafa i höndum, ber undarlega mart á milli. — Afskript af bréfinu er og í Kriegers safni 2. 4to bls. 108—113 með hendi Slyrs Þorvaldssonar.

---

1) ebbede (!) Apogr.

Giǫrningsbref biskups Stephans og Biǫrns Þorleifssonar um̄ Vatsfiǫrd og mǻldaga þar.[1])

Þad[2]) giorum uær helgi prestur jonsson officialis [heilagrar skælhollz[3]) kirkiu mille botzar og gilsfiardar. gisle jonsson kirkiuprestur j skalhollti. asbiorn sigurdzson skolameistari sama stadar og[4]) jon eireksson prestar skalhollz byskupsdæmis godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi æ laugardagin j paskaviku þa er lidid uar fra hingadburd uors herra jhesu christi. ϖ. d. vij. ar j skrudhusinu j skalhollti voru vær[5]) j hia. saum og heyrdum æ ord og handaband þessara manna af einni alfu herra steffans med guds nad biskups j skalhollti enn af annari [biarnar bonda þorleifssonar[6]). faldizt þat og skildizt undir þeirra handabandi æd nefndur biorn gaf upp og lagdi j ualld biskupsins [af sinum parte[7]) [alla bonda eignina[8]) j uatzfirdi j heimalandinu og halfa borgarey [herra biskupinum til frials forrædis. Ɛnn gudi og jungfru marie. hinum helga olafi konungi og ollum helgum til æfinligrar eignar[9]) med þeim [ollum peningum[10]) sem [þa voru ǻ stadnum[11]) og stadarins jordum ollvm[12]). kuikum og daudum. fridum og ofridum. [svo framarléga sem hann matti fremzt med logum giora[13]). ad þeim peningum frateknum. sem greindr biorn hafdi þangad [latid reka um haustid sua sem j fodur[14]) Ɛnn aullum audrum peningum[15]) kyrum og ohrærdum. voru þessar stadarins jarder æ nefndar kirkiunni til æfinligrar eignar. fyrst sueinshus. midhus. halshus. þufna land. halfa[16]) skalauik. eyri[17]) j miofafirdi. giorfudalur j isafirdi. [hest land og[18]) drangar æ straundum. Jtem lagdi greindur[19]) biorn kirkiuni til æfenligrar eignar. ij. jarder suansuik og uoga. skylldu greindum[20]) uatzfirdi fylgia oll þau jtok. rekar og reka partar sem honum hafa fylgt adur ad fornu og nyu. ad ollu til teknu. enn ongu fra skildu.

1) Krieger 2; 2) þath, 1225; 3) [sl. 1225. 4) ok 1225 5) 1225; sl. 904; 6) [1225; biorn þorleifsson 904; 7) [1225; sl. 904; 8) [bonda eignina alla 1225; 9) [sl. 1225; 10) [peningum ollum 1225; 11) [1225; á stadnum uoru 904; 12) 1225; sl. 904; 13) 1225; sl. 904; 14) [vm haustid j fodre 1225; 15) [1225; sl. 904; 16) half 1225; 17) eyr 1225; 18) hestur. 1225; 19) skrifadur 1225; 20) sogdvm 1225;

Jtem [hier j mot j[1]) sama handabandi gaf adur skrifadur biskup steffan fyrr greindan[2]) biorn ollungis kuittan og aakiærulausan firir sier og ollum sinum epterkomendum kirkiunnar formonnum sierliga um þessar saker sem hier epter fylgia. fyrst um þa sauk ad biorn faudurfader hans reid heim aa stadenn j skalhollti med fiolmenni greip[3]) og tok ad sier stadarins peninga. j moti uilia og radi kirkiunnar formanna þeirra sem þa uoru [og hellt sidan vm langa tima[4]). Jtem reid enn[5]) sami biorn bondin[5]) aa klaustrid aa helgafelli og med honum þolleifur sonur hans. eydandi og spennandi klaustursins peninga. Jtem firir þa þridiu sauk ad þolleifur fader hans reid og heim aa stadin j skalhollti [j annañ tima[6]) med fiolmenni og tya bramli og rauf biskups herbergin berandi[7]) ut tyin[8]) og harneski stadarins j forþrot uid stadarins umbodsmenn og kirkiunnar [og ollum audrum sokvm þeim sem opt saugdvm birne ber ath svara firir sinn part sinna forelldra vegña þeirra sem þangat til hofdv ordit[9]). Jtem skylde titt skrifadur biorn og[10]) uera olllungis[11]) kuitur [og akiærulaus[11]) um reikningsskap kirkiunar j uatzfirdi ad holdnum ollum þessum skildaga[12]).

Og[13]) til sanninda hier um festum uier fyrnefnder prestar uor jnsigli firir þetta bref skrifad j sama stad og are dei[14]) sidar enn fyrr seigir.

---

125. 7. Maí 1507. í salnum á Hólum.

Vitnisburðr, að Jón Sigmundsson hafi feingið Gottskalk biskupi á Hólum til fullrar eignar jarðirnar Hól og Bessastaði í Sæmundarhlíð, fyrir þá peninga, sem biskup reiknaði, að Björg Þorvaldsdóttir væri Hóladómkirkju skyldug fyrir eyðslu stólsins (**Falsbréf**).

---

1) [1225; sl. 904; 2) sagdan 1225; 3) 1225; sl. 904; 4) [1225; sl. 904; 5) 1225; sl. 904; 6) [1225; sl. 904; 7) takandi 1225; 8) tye 1225; 9) [1225; sl. 904; 10) b. v. 1225; 11) [sl. 1225; 12) skilmala 1225; 13) Ok 1225; 14) 904; deige 1225.

Bréf þetta er prentað hér eptir AM. Apogr. 4015 „Ex charta", með hendi Páls Hákonarsonar. — AM. Apogr. 4024, eptir afskript með hendi síra Jóns Gottskálkssonar. — Prentað áðr í Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum III. Hólum 1608, bl. Bvij a—b (= *b*) og Reykjavík 1904 bls. 155, og í hinum II. Hólum 1595 og Reykjavík 1903 bls. 107—108 (= *c*). Þetta er það bréf, sem Guðbrandr biskup kallar „falsbréf um Hól og Bessastaði", hið fyrra. Um þetta bréf fer Guðbrandr biskup svo feldum orðum í bæklingnum 1595 bls. 111—112:

„Hér vil eg og svo kunnugt gera góðum mönnum, úr hverju vér hyggjum þetta bréf spunnið. En hér er bæði gamall og langur atrekandi.

Eptir biskup Ólaf Rögnvaldsson frá fallinn (Anno M. cccc xc vij) nær krossmessu um vorið, varð Gottskálk Nikulásson, bróðursonur hins dauða, kjörinn til biskups á Hólum. Hann sigldi og setti síra Jón Þorvaldsson til ráðsmanns og officialis yfir stigtið, hver síra Jón eð í þann tíma hélt Höskuldstaði. Gottskálk hafði verið utan í tvö ár. Nú þá eg tók til að áhræra þessar jarðir, þá fann eg síra Gottskálk heitinn Jónsson í Glaumbæ; bað eg hann og krafði að sýna mér eignabréf biskups Gottskálks fyrir þessum jörðum, en hann lagði þar við sína trú, sál og æru, að hann hefði ekkert bréf þar um, að frá teknum þeim tveimur kaupmálabréfum Kristínar móður hans, sem gerð voru á hennar brullaupsdögum, sem hann þá sýndi mér, og ei sagðist hann nein bréf önnur hafa um þær jarðir. En þó í öðru gat hann þess svo sem í spurningu, hvort Björg mundi ekki hafa verið á Hólum hjá Jóni Þorvaldssyni bróður sínum. Og til merkis hér um, þá fanst eptir hann afgeinginn bréf skrifað á lausan pappír soddan meiningar":

Þad giorum vier Sæmundur Simunarson. Gilbrigt Jonsson. Jon Halldorsson[1]) ad vier hofum heyrt sagt ad Biorg Þoruallzdotter hefde setid a Holum med fiolmenne. hia Sijra Jone Þorualldzsyne Brodur sijnum. þa hann var Officialis og eydt storum Peningum fyrer Dom Kirkiunne et cetera.

„Nú af því að þetta var laus pappír, þá var nauðsyn að gera bréf hér upp á, ef duga skyldi, en skipta þó um mannanöfnin, því að þeir vissu að innsigli Sæmundar Símunarsonar mundi þekkjast, ef það væri ei sem það ætti að vera; annars þóttust þeir vita það, að þetta mundi ei meir rannsakast, og ekki rangdæmast, hvort sem það væri hvítt eða svart, þegar bréfið væri innsiglað og vel skrifað".

1) Þannig.

Þad medkiennust Jeg Asgrimur Ormsson. Þorvalldur Asmundzson og Brandur Gunnarsson og giore ollum monnum[1]) viturligt med þessu voru opnu brefe. ad sub anno [.m. d. og vij[2]) ar. j salnum a holum j hialltadal þann vij dag maius[3]) manadar vorum vier til vitnisburdar kallader, ad heyra ord og sia handsol[4]) biskup[5]) Gottskalks og Jons Sigmundzsonar. er Jon Sigmundzson fieck biskupinum þar strax til fullkomlegs gialldz jardernar Hol og Bessastade [liggiandi[6]) j Sæmundarhlijd j reinistadar[7]) kirkiusokn. fyrer þa peninga sem biskupin reiknadi ad biorg þorualldzdotter være Hola domkirkiu skylldug fyrer eydslu stolsins. Og til sanninda hier um [setium vier vor Jnsigli fyrer þetta bref sem[8]) skrifat var[9]) i sama stad deigi sijdar enn fyrr seiger.

---

126. 1507.

Brot af nokkrum bréfum Gottskálks biskups um Jón Sigmundsson, tekin eptir bréfabók biskups sjálfs.

Bréfabrot þessi eru hér öll tekin eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum II. Hólum 1595 og Reykjavík 1903 bls. 114—115, og hinum III. Hólum 1608 og Reykjavík 1904. Tilvísunarmerki eru hér sett við orð Guðbrands biskups sjálfs.

I.

„Item i bréfabók biskupsins standa þessi orð með hans eigin hendi“.

Vier Goskalk med Gudz nad Byskup a Holum giørum godum Møñum viturligt [med þessu voru opnu briefe,[10]) ad vier hôfum forbodad Jon Sigmundzson og sett honum anefndan tijma til Betranar. [eptir þui sem Lôgin skipa.[10]) Enn sa tijme er fyrer lôngu lidin. og hefur Jon ecke [til vor komid[11]) [et cetera. (Et post pauca)[12]) þui vit fyrer vijst Jon Sig-

1) sl. 4024, b. 2) [1507, b. 3) þannig *öll.* 4) handaband 4024. 5) biskups 4024; B., b. c. 6) [sem liggia 4024. 7) Reynenesstadar, b. 8) [et cetera, b. c. 9) [et cetera 4024. 10) [sl. 1608. 11) [giört þad til vor ad koma 1608. 12) [sl. 1608.

mundzson. ad vier setium þier xv daga frest. þu siert komen[1]) heim til Hola [jnnan þeirra xv daga.[2]) villtu þa enn ei koma. þa Bannsyngium vier þig fyrer vijst þegar oss lijkar.

II.

„Ei kom Jón að heldur til Hóla, þar fyrir hefur biskup bannsungið hann. Því að það vottar dómur Bjargar, hann hafi það ár ꝏ. D. vij bannsunginn verið eður fyrr. Nú eptir þessa bannfæring, þá skrifar biskupinn enn bréf, sem vottar hans bréfabók með eiginhendi":

J fyrstu biodum vier þier Jon Sigmundzson Lausn Heilagrar Hola Dom Kirkiu vegna og vorra af þui banne sem vier hofum þig i sett og sungid med vorum Prestum fyrer þijnar Dæmdar opinberar Saker. [so framt Kirkian fær sijnar Sekter. sem þier hafa verid a hendur Dæmdar.[3])

III.

„Grein úr einu sendibréfi biskups Gottskálks til Sveins[4]) (nokkurs) Pálssonar um Jón Sigmundsson":

Vier hølldum hann i forbode og banne. epter vorum [Domum: Hofum vier giort honum bod og latid tala vid hann.[5]) ad hann skyllde koma til vor i Friheit[6]) af oss. [og giora oss Reikningsskap af Kirkiunum og taka sijnar Skripter sem hǫnum hafa verid Dæmdar.[7]) enn hann hefur so suarad. ad hann villde koma og vera sættur. Enn hann kiemur [þo[7]) alldrei [et cetera.[7])

IV.[8])

„Item standa þessi orð i bréfabók biskups Gottskálks, skrifuð með hans eigin hendi":

Vm Jon Sigmundsson. meigi þier vita. ad vier fullkomlega. seigium þennan sama Jon Sigmundsson sem þier kalled Lǫgmann. j hæstu Pauans Banne.

---

127. [14. Maí 1507]. á Reynivöllum.

Dómr sex manna útnefndr af Þorvarði lögmanni Erlendssyni um boðfall Sigurðar Þorleifssonar.

1) jnnan þeirra xv, b. v. hér 1608. 2) [sl. hér 1608. 3) [sl. 1608. 4) Jóns 1608. 5) [Dome 1608. 6) Friheite 1608. 7) [sl. 1608. 8) þetta brot stendr að eins í bæklingnum 1608.

AM. 238. 4to bl. 49b — 50, skr. c. 1570 (Bessastaðabók), eptir bréfabók Þorvarðs lögmanns. — Dómr þessi er til í mörgum afskriptum ýngri, öllum ártalslausum, og sýnast þær allar stafa frá Bessastaðabók.

Domur vm bodfall.

Þesser domsmenn millvm Sigv[r]dar Þolleifssonar oc logmanzens Þorvard[z Ellendzsonar].

lagdi Petvr vnder log vid logmannenn vm bodfall fostvdagenn j gagnndagavikv æ Reynivollvm. dæmdo þeir bodfall vpp æ Sigvrd Þolleifsson vm. iiij. bæe. eyre fyrer hvornn bæ. sor sa bokar eid er bod bar til Sigvrdar at hefde þingbod borid til Sigvrdar at logvm. hiet sa madvr Eyolfvr Havksson sem sor. dæmvm vier honvm Sigvrde eid eda konvnne þeirre sem bodit bar innan .xiiij. natta j Savrbæ fyrir logmanninvm eda hans logligvm vmbodzmanni at hvn hefdi bodit borit at logvm til Petvrs oc Jons i Laxarnes oc at þessvm eid vnnvm kvittvr j fyrsettan tima. Svo oc dæmdvm vier j sama dome Petvr Jonson oc Jon Gislason skvlldvga at svara bada at helminge hvor fyrir .xviij. bæe. enn konge eyre fyrir hvornn bæ. sem logbok seiger j bodfall. fyrsta salit innan siovndar en allt lvct fyrir Michaelismesso j havst.

Asbiarnn Sigvattsson. Jon Sigvrdzson. logriettvmenn.

Gvdmvndvr Jonson. Brandvr Bardarson. Ellendvr Odzson. Kietil Snorason et cetera.

---

128. 18. Maí 1507. í Fíflholti.

Dómr sex manna útnefndr af Narfa Erlendsssyni, umboðsmanni Vigfúsar Erlendssonar kongs umboðsmanns í Rangárþingi, um kæru síra Jóns Árnasonar til Hafliða Arnórssonar, að hann hefði og héldi sinn móðurarf Eystra-Fíflholt í Landeyjum.

Bisk. Skalh. XVIII, 39, frumrit á skinni. Öll (6) innsigli eru dottin frá. — AM. Apogr. 2382.

Domur sira jons arnasonar vm partinn j eystra fiflhollti.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra

senda. Gudmundur ionsson. þorualldur eireksson. olafur ionsson. eygiolfur helgason. sygurdur andresson ok Gunnstein biornsson. Q. G. ok sina kunnigt giorandi. ad sub anno gracie ɱdvij. vorum vier j dom nefnder af ærligvm manni narfa ellenzsyne vmbodsmanni vigfus erlenzsonar kongs vmbodsmannz a þridiudægin næsta epter halluardzmessv j eystra fiflhollti aa þingstad riettum. ath dæma ok skoda þa akæru sem sira ion arnason kærdi til haflida arnorsonar. ath hann hefdi ok hielldi sinn modurarf eystra fiflhollt. var greindur haflidi þar þa laugliga firir kalladur epter þui sem stefnan bar vitni vm ok hans sialfs medkenning. Jtem kom greindur sira ion þar fram med opit bref vnder hangandi oskauddum godra manna jnsiglum ath adur greind iord eystra fiflhollt var gefin heiman til giptingar haullu gunarsdottur modur adurskrifads sira ions af gunari markussyne faudur hennar til moz vid arna heitin ionsson. Hier med tiedizt þar firir oss vitnisburdarbref med dandimanna jnnsiglum huert ed vottadi ath adur skrifadur arni ionsson fader sira ions hafdi hiellt ok tivndati fyrskrifada iord vppaa x vetur ok þadan af leingur ok eigi gaf hann nie selldi suo þeir vissv. Jtem kom þar ecki neitt skial fram af hendi haflida ath oppt skrifud iord hefdi med nauckrum laugum vndan geingit tittskrifudum sira ioni. þui at suo proffudu ok firir oss komnv dæmdum vier þrattskrifudum sira ione arnasyne til eignar[1]) suo micin hluta j tittskrifadri iordv sem haflidi hafdi halld ok medferd yfer. hvad reiknadizt x^c ok þar epter frialsliga niota mega. vtan a næsta þingi er þingat veri j greindum stad j fiflhollti veri framborit þad sannenda prof ok skilriki vnder dandimanna dom ath þratt skrifud iord hefdi med laugum vńdan þrattskrifudum sira ioni geingit. samþykti þenna vorn dom med oss greindur narfi erlenzson ok marger adrer goder menn. Ok til sanneńda hier vm festum vier vor

---

1) Hér er útskafið nokkuð úr frumritinu, allmörg orð. „Mun eitthvad ofskrifast hafa, en þeir þessvegna ei viliad brefed upp aptur skrifa" (AM.)

jnsigli firir þetta domsbref skrifad a breidabolstad j fliozhlid deige sidar enn fyrre seiger.

---

129. 18. Maí 1507. á Munkaþverá.

Elín Magnúsdóttir, Einar Sigurðsson og Jón Sigurðsson fá Einari ábóta og klaustrinu á Munkaþverá til fullrar eignar þann part í jörðunni Illugastöðum, er þau hefði mátt hljóta að erfð eptir Stíg Einarsson, en ábóti kvittar Stíg um alt það, er hann hefði mátt vera klaustrinu skyldugr.

AM. Fasc. XXXVIII, 23, frumrit á skinni með hendi síra Finnboga, og eru öll (3) innsiglin fyrir. — AM. Apogr. 3033. Prentað í Tímariti Jóns Pétrssonar IV, 71—72.

Uppgioff Elenar Magnusdottur Einars og Jons Sigurdssona a jllugastada tiltale 1507[1])

Þat giorum wier finnboge prestr einarsson. hallr asgrimsson ok jon þosteinsson godum monnum viturligt med þessu woru brefe. þa lidit var fra hingatburd vors herra ihesu christi þushund fimm hundrut ok vij ær æ mvnkaþueræ j eyiafirde þridiudaginn næstan eptir halluardzmessu vm̄ vorit vorum vier hia. sæum ok heyrdum æ ord ok handaband heidrsamligs herra abota einars a mvnkaþuera af einne ælfw. enn elenar magn̄wsdottur. einars sygurdzsonar ok jons sygurdzſſonar af annare. at suo fyrir skildu. at elen. einar ok jon feingu gæfu ok upplaugdu jwngfrv marie ok klaustrinu æ mwnkaþuera. þann part i iordunne illugastaudum. sem huert þeirra hefde eignazt mætt ok hliota ath riettre erfd epter stíjg heitinn einarsson. til æuinligrar ok obrigdeligrar eignar til friæls forrædis. afhendingar ok adtecktar. enn þar í mot gaf fyrr nefndr abote einar sagda menn elene. einar ok ioṅ kuitt ok ækiærulaus fyrir sier ok sinum eptirkomendum vm þa akiærv ok peninga sem stíjgr heitinn einarsson matte skylldugr verda klaustrinu æ munkaþueræ ok þeim bar at suara ef þau skillde erfdina tekit hafua efter nefnd-

---

1) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld.

aň stíjg heitinn. Ok til sanninda hier vm̄ heingium vier fyrr nefndir menn vor incigle fyrir þetta bref. skrifuat i sama stad ok dege ok ære sem fyrr seigir.

---

130. **19. Maí 1507.** **í Saurbæ.**

Dómr sex manna útnefndr af Hákoni Björgólfssyni, kongs umboðsmanni milli Botnsár og Hvítár í Borgarfirði, um kæru Jóns Þórðarsonar um geldnautarekstr í jörð hans Drageyri í Skorradal.

AM. 238. 4to bl. 49, skr. c. 1570 (Bessastaðabók) — Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, skr. c. 1608 (= b). Afskript af þessum dómi er mjög víða til í dómabókum, en alloptast með raungu ártali (1570, fyrir 1507).

vj manna[1]) domvr vm eignn sierliga ok afriett.

Þat giorvm vier Jngemvndvr Finsson. Rvnolfvr Hoskollsson. Stefann Þorarinsson. [nefndarmenn ok[1]) svarner logriettv menn. Sigvrdvr Sigvrdarson. Sigmvndvr Þosteinsson oc Semvndvr Jonson godvm monnvm kunnigtt med þessv vorv opnv brefi þa lidit var fra gvdz byrd[2]). ꝏ. d. ok vij ar midvikvdagenn næsta fyrir hvitasvnnvdag j Savrbæ æ Hvalfiardarstrond æ þingstad riettvm vorvm vier j dom nefnder af vellbornvm[3]) manne Hakone Biorgolfssyne er þa hafde mins herra kongzins syslv ok vmbod j millvm Bodzar ok Hvitar j Borgarfirde at skoda og dæma vm þa akiærv sem Jon Þordarson[4]) kærdi sig fyrir mier vm þat skadræde er hann sagdezt hafa feingit af æagange gielldnavta rekstvrs æ jordv sinne Drageyre j Skoradal af þeirra manna fienade er avngva jtolv eda[5]) beit ætte j hans jord. Svo ok kvomv þar fram fleire menn adrer er sama mal attv at kiæra ok jarder attv þar j nander. nv af þvi at þar vorv noger þeir ed þat barv at þat hefde leinge micil(l) osidvr at þvi verid hvorsv rangliga[6]) þangat hafa[7]) marger rekit oc latid reka

---

1) [sl. b; 2) Burt b. 3) ærlegum b. 4) Þoruardzson (!) b 5) nie b. 6) ad b. v. b. 7) haufdu b.

þar j jardernar ok þeir sem jardernar eiga hafa optliga micin skada af feingit. nv ef þeir villia hallda samre[1]) ofdirfd fram ok ranglæti. þa dæmdvm vier fyrnefnder domsmenn Jone Þorda(r)syne[2]) fvllrette han(s) æ avllvm þeim er rangliga lætvr reka j hans jord. En af þeim sem færri navt reka þangat enn fvllrietti æ fyrir at koma leyfislavst. bæte landname sem menn meta. svo þicker oss aller menn[3]) eiga eina sok er þar eiga jarder j nander. nv ef þesse navtfienadvr giorer meira skada brytvr hvs manna edvr skemmer fienad manna eda spiller forverke manna. þeir sem þenna fienad eiga leyse vt med fvllvm skadabotvm. Ok til sanninda hier vm settvm vier fyrnefnder domsmenn vor jnsigle fyrir þetta domsbrief er skrifad var æ Jnndridastodvm æ sama are sem fyr seiger.

---

131. 7. Júní 1507. Í Saurbæ á Kjalarnesi.

Dómr sex manna, útnefndr af Þorvarði Erlendssyni lögmanni sunnan og austan á Íslandi, um hald Jóns Sveinssonar á jörðunni Stærri Leirárgörðum i Leirársveit fyrir Oddi Vilhjálmssyni.

AM. 238, 4to bl. 50, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — AM. Apogr. 1678 (tvær afskriptir; önnur eptir Bessastaðabók).

Domvr vm Leirargarda.

Ollvm godvm monnvm sem þetta bref sia edvr heyra senda Hakon Biorgolfsson. syslvmadvr [j sama stad[4]). Narfe Sigvrdzson. Olafvr Asbiarnarson. Jngemvndvr Finnsson. Steffann Þorarinsson. logriettvmenn. og Sigvrdvr Sigvrdarson quediu gvdz ok sina kvnnigtt giorande þa lidit var fra gvdz byrd m d vij ar. fostvdagenn næstan epter festvm corpvs christi[5]) æ Heynes þinge æ Akranese vorvm vier j dom nefnder af vellbornvm manne Þorvarde Ellendzsyne logmanni svnnan oc avstan æ Jslande ok kongz vmbodzmanni j sama stad.

---

1) sliku (!) *b.* 2) Þoruardzsyne *b.* 3) b. v *b.* 4) [Þ. e. milli Botnsár og Hvítár (sjá næsta bréf hér á undan). 5) = 4. Júní.

at skoda dæma ok alita vm þa akærv er Oddvr Vilhialmzson kærde ok klagade til Jons Sveinssonar vm eina jord er stærre Leirargardar heita er liggia j Leirar kirkio sokn ok Jon Sveinsson hefer leinge haftt ok halldit fyrir greindvm Odde Vilhialmssyne[1]) ok fyrnefnd jord hefer stadit j morg forliden ar j storre þrætv ok klogvnn j millvm advrgreindra manna. logdv þeir vnder log þar æ þingenv med handabande svo vier savm aller greinder domsmenn at hafa þat ok hallda stodvgtt ok obrigdvligtt sin æ millvm sem advr nefndvr Þorvardvr logmadvr giorde med dome edvr sama þeirra vj dande manna sem hann til nefnde med sier vm advr greint mal opttnefndra manna Oddz ok Jons. komv þar j domenn fyrir oss ok þar vpp lesen vitnisbvrdar bref hin ok onnvr ok domvr af hvo(r)stveggia parte er oss leitz hvoretveggio bref ok domar hvorer dæmder j mote odrvm hvor vier lietvm svo blifa ok vera hvorke nytt nie onytt ok hvoregvm þeirra til nytta koma þrattnefndra manna Oddz ok Jons. Seigir[2]) svo vor logbok at avll þav mal sem jafnvizt er hverttveggia þa skal oll til betra efnis færa at svo profvdv ok fyrir oss komnv þvi dæmdvm vier fyrnefnda jord Leirargarda halfa hvorivm vm sig til æfinligrar eignar Odde ok Jone til fvllrar eignar ok frials forrædis sem henni hefvr fylgtt at fornv ok nyiv ok hvn er til reiknvt at riettv xxiiij c. en þrattnefndan Jon Sveinsson med frialso mega æ bva æ fyrnefndre jordv fra fardogvm nv j vor ok til annara fardaga ena næstv med svodan skilord at greindvr Jon skal bitala optt nefndvm Odde Vilhialmssyni svo mykla landskylld af halfvm Leirargordvm fyrir part Oddz sem vj menn meta eda þeim sialfvm semvr. Samþyckte þennan vorn dom fyrnefndvr Þorvardvr logmadvr ok sette sitt insigle med vorvm insiglvm. Og til sanninda hier vm settvm vier vor insigle advrnefnder domsmenn fyrir þetta doms bref skrifat j Savrbæ æ K(i)alarnese iij dogvm seinna enn fyr seiger.

---

1) Vilhiamlssyni, hdr. 2) siegir, hdr.

132. **21. Júní 1507.** **á Varmá.**

Dómr sex manna, útnefndr af Þorvarði Erlendssyni lögmanni sunnan og austan á Íslandi, um ákæru upp á Þorleif Jónsson á Lágafelli um framfærslu bróðurbarna hans.

AM. 238. 4to bl. 47b — 48. skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Domvr Þolleifs Jonsonar æ Lagafelli.[1])

Þeim godvm monnvm sem þetta bref sia edvr heyra senda Olafvr Olafsson logriettvmadvr. Arne Erecksson. Þoroddvr Oddzson. Jon Halldorsson. Gvdmvndvr Snorason oc Kietel Jonsson kvediv gvdz oc sina kvnnigtt giorande þa lidit var fra gvdz[2]) byrd vors herra jesv christi ꝏ. d. oc. vij. ar manvdagenn næstan fyrir Johannis baptiste vm svmarid æ Varmæ j Mosfelltzsveit æ þingstad riettvm vorvm vier j dom nefnder af velbornvm manne Þorvarde Ellendzsyne logmanne svnnan oc avstan æ Jslande at skoda. dæma oc ransaka vm þa ækiærv oc aklokvn[2]) er dæmd hafdi verit vpp æ Þolleif Jonson vegna brodvr barna greindz Þolleifs oc þratt nefndvr Þolleifvr beidde hier doms æ sem var vm framfærslv advrgreindra barna hvort fyrgreindvm þolleife bære med logvm fram at færa greinda omaga oc epter þeim dome sem þar hefdi verit vm dæmdvr kom j dominn fyrir oss bref svo hlydanda med oskoddvm insiglvm abotans vr Videy oc annara godra manna ad sied hefde oc virtt[3]) alla penninga frida oc ofrida optt nefndz Þolleifs Jonssonar hvorier reiknvdvst. lxxx. annars .c. er ecki vantzt til skvlldanna sem bref þar vm giort vtvisar oc hann sialfvr litt fær bæde saker alldvrs oc krankleika. stendvr svo skrifat j vorre logbok at omagar skvlv framfærast æ fie en ecki æ skvlldvgleika oc fara fram j ætt þar til er hittir æ forlagseyrer. At svo profvdv oc fyrir oss komnv dæmdv greinder domsmenn opttnefndvm Þolleife einn omaga af þessvm hans brodvr bornvm hvorke ed elldzta nie yngsta med svodan penningvm oc tillage sem þvi heyrer med riettv. Skall hann þvi vord veita oc þess pen-

1) Framan við þetta bréf er ritað: „Hier epter fylgia nokkvr bref oc domar sem at skrifved (!) er vr bok Þorvardz Ellendzsonar“.
2) Þannig. 3) verit, hdr.

ingvm sem sialfs sins omogvm edvr lata veita svo leinge sem greinder omaga penningar til vinnast.

Og til sanninda et cetera.

---

133. 1. Júlí 1507. á Þingvelli.

Vigfús hirðstjóri Erlendsson veitir Þorsteini Finnbogasyni sýslu á milli Vargjár og Úlfdalafjalla (Vaðlaþing).

AM. Fasc. XXXVIII, 11, frumrit á skinni, og er innsiglið enn fyrir. — AM. Apogr. 1177.

Syslubref Þorsteins Finbogasonar.[1])
Bref Vigfuss Erlendssonar hirdstiora er hann veitte Þorsteine fim̃bogasyne syslu.[1])

Eg vigfvs erlendzson hirdstiore oc haufvdzmann yfer allt jsland heilsar alla goda menn þa sem býggia oc bva j millvm vargiar oc ulfdalafialla med gvds kuediu oc minne. uil ec ydr uiturligt giora. at ec hefer unt oc ueitt ærligum manni þorsteini finbogasyni mins herra kongsins syslu oc umbod hier med ydr med skauttum oc skylldum rekum oc renningum hvolvm oc hafregstrvm oc avllum þeim ʀette oc ʀentu sem kongdomin oc mer til heýrer oc eigi er adur lauggligur sattmali a komin. skal hann aull mal smære oc stære sætta oc semia segta oc nidur setia fyrir sig stefna yfer at taka doma yfer at nefna at aullu suo fullu sem ec sialfur. skal hann oc eignazst aull sex marka mal oc þar fyrir jnnan sier til lettis fyrir sitt starf en ef stęrre mal kunna til at falla sem gud lati fęrri en fleire þa skal hann þau sækia under kongdominn oc mic oc mier þar rettan reikning af giora. skal hann oc kongsins iarder býggia j greindu takmarki. landskyllder uppbera oc uiseýri saman taka edr taka lata oc þangad færa sem eg giori rad fyrir at afluktu nefndarmonnum sitt þingfararkaup. skal hann oc fullt ualld til hafa at gefa þeim monnum dag sem j uandræde kunna at falla edr fallid hafa þeim a kirkiunar nader komazt. skal

1) Utan á bréfinu með tvennslags höndum frá 17. öld.

hann oc stefna þeim monnum aftur ȷ þa syslu sem þeir hafua brotliger orded ef þeir hlaupazst ȷ adrar sueiter. skal hann oc fullt ualld til hafa þeim manni umbod at gefa til laug oc rett at giora ȷ fýrgreindri sýslu at suo fullu sem hann sialfur. byd ec þrattnefndum þorsteini at hann tali laug oc rett til huers mannzs þo med uægd oc miskun þar sem þess þarf med en þriozskum oc þralyndum se hann rettur domari oc refsingasamur. bidr ec um alla goda menn oc sierliga míns herra kongsins uini oc mina at þier seud greindum þorsteini greider oc goduiliuger huers sem hann kann med þurfua oc latid vel oc reiduliga at komazt þeim goduilia er þier uilid honum giort hafua. skal hann þessa míns herra kongsins syslu hafa oc hallda til nęsta auxararþings oc þat leingr sem eg giore ecki adra skipun upp a. Og til sannenda hier um setta ec mitt incigli fyrir þetta syslubref giort a þinguelli fimtudagin nęsta fyrir uisitacio sancte marie uirginis. anno domini ꝏ⁰. d. vii.

---

134. 5. Júlí 1507. á Öxarárþingi.

Dómr sex manna útnefndr á Alþingi af Finnboga lögmanni Jónssyni um fjórðungsgjöf Þorbjargar Brandsdóttur.

Landsskjalasafn 94. 4to bl. 4a—b með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — ÍBfél. Kh. 67. 4to bl. 66a „Iclis" með hendi síra Eyjólfs Jónssonar á Völlum (d. 1745), og er ártal þar 1504. — Landsb. 873. 4to bls. 59, skr. c. 1620 (ártal 1504).

Alþingis Domur wm sama Efne.[1])

Þeim Godum Monnum sem þetta Brief sia Edur heyra [sendum vier[2]) Stulle Þordarson. Magnus Þorkielsson. Hakon Hallsson. Pietur Tomasson. Audun Sygurdsson og Jon Sigmundsson. Quediu Guds og sijna kunnugtt giorande ad þa lidit var fra Guds burd ꝏ d vij[3]) ær[4]) Manudaginn næstañ epter pieturs messo og pals æ Almenniligu Auxararþinge worum vier ȷ dom nefnder af ærligum manne finnboga Jonssyne Laugmanne nordañ og westañ æ Jslande Ad skoda Og

1) Sjá dóm frá 13. Okt. 1506. 2) [senda 67, 873. 3) iv, 67. 4) b, v. 67, 873.

dæma vm̄ þau vitnj sem Asgrimur Þorbiarnarson hafde leitt vm̄ þa fiordungsgiof sem Þorbiorg Brandsdotter skillde giefit hafa greindum Asgrime Bonda sinum. sem var Juar Sygurdsson og Alridur[1]) Gunnlaugsdottir er reiknud var hoorkona Asgrims Þorbiarnarsonar. Suo og þa orda herming sem Juar Sygurdsson hermde æ Eigil[2]) Grimsson. Litast[3]) oss þesse vitni eij fullkomlig epter logum Boriñ hafa verit. Þuj ad suo profudu Male sem fyrir oss kom Dæmdum vier þesse vitni eij afl hafa vpæ fyrgreinda fiordungsgiof.

Samþyckte [þennan dom greindur Laugmann og sette sitt Jncigle med vorum Jnciglum et cetera[4]).

---

135. 6. Júlí 1507. á Öxarárþingi.
14. Apríl 1508. í Ögri.

Vitnisburðarbréf um samtal þeirra Einars Oddssonar og Björns bónda Guðnasonar um grip á eignum Einars, er hann bar á Björn, en Björn þóttist hafa heimildir Einars fyrir.

AM. Fasc. XXXVIII, 14, frumrit á skinni. Af 3 innsiglum er nú 1 fyrir bréfinu.

Þat giorum wer olafur gudmundzson. helgi jonsson ok æri sigmundzson godum monnum uiturligt med þessu woru oppnu brefi ath þæ er lidith war fræ hingatburd wors herra jhesu christi M d ok vij ar æ þridiudagin næstan epter peturs messo ok pals um sumarid æ almenniligu auxarárþingi woro wer j hia ok heyrdum æ ath þeir toluduz med biorn bondi gudnason af einne alfu enn einar oddzson aff annari ath suo byriudu mali ath einar spurdi biorn fyrir hweria sock biorn hefdi gripid sina peninga ok greindi til med nafni jarder ok kugilldi goddastadi. laugar ok bessatungu. gaf Biorn þat suar þar til ath hann sagdi einar sialfan feingit hafæ sier med handæbandi til fullrar eignar attecktar ok frials forrædis med slickum kugilldum sem þæ woro med

1) 94, 873; = Álfríðr = Álffríðr; „al. Astríður“, Jón Pétrsson á spássíu eptir 67. 2) Svo 67; Eigill 94. 3) Litust 67. 4) [sl. 67.

adr nefndum jordum er einar hefdi æfsifiat sier þessar adr nefndar jarder heima æ hofi j uazdal. þar under kirkiuuegnum. Enn fyrir þessæ sogn ok fræmburd biarnar æ logligri heimilld til hallz æ her(m)dum jordum og kugilldum syniadi einar med osæmiligri afsackan med oswarligri neitan j naueru suo gaufugra mannæ sem þo[1]) woro nær stadder þeirra uidtali ok baud biorn þæ einari ath synia fyrir hermpt handaband sem logmalit giorer ʀad fyrir. Enn einar syniæde sem fyr seiger sagdræ laga ʙodæ. wændiz þratt nefndr biorn ath einar hefdi þessi greind kugilldi xij ok tilsagdar jarder til skipat sier med samæ eignarordi ath næstum fardogum sem adr hermer wnder swo felldæ grein ath einar [skylldi stadin[1]) eignaz jordinæ Bolstadærhlid. hweria Biorn sagdi einar hefde bodit sier æ uegnæ Olafs filipussonar fyrir þann ǻskilnad ok peninga ʀeikning er Biorn reiknadi ok hiellt sina eign weræ j gard greindz olafs Enn einar at sogn manna mundi hafæ suar æ ok umbod olafs til slikra malæ lycktæ. Ok til sanindæ hier um vittal þessarræ mananæ[1]) wm greint samtal þæ settum wer fyrr greinder menn wor jncigli fyrir þetta ʙref er giort war j augri j isafirdi æ faustudagin næstan fyrir dominica palmarum æʀi sidar enn fyr seiger.

---

136. 18. Ágúst 1507. á Melum.

Stephán biskup í Skálholti gefr öllum þeim mönnum 40 daga aflát, er sæki með guðrækni og góðfýsi Hvanneyrarkirkju í Borgarfirði eða rétti henni hjálparhendr.

AM. Apogr. 1689, eptir frumriti, sem innsiglið var dottið frá.

Uer Stephan med guds nad biskup j Skalhollti heilsum ollum godum monnum þeim sem þetta wort bref sia edr heyra kerliga med guds kuediu og worri kunnigt giorandi at j heidur uid allz valldanda gud og jungfru Sanctam mari-

1) Svo.

am guds modur haufum wer uigt kirkiuna æ huanneyri ȷ borgarfirdi med (þeim) maldaga sem hun hefer adr haft ad fornu og nyiu. hier med haufum wer gefit ȷ guds trausti og heiglagra[1]) postula petri et pauli og modur worrar heilagrar kirkiu ollum rett skriptudum monnum og ȷdrandizt synda sinna. xl. daga aflat þeim monnum ollum sem uitia greindrar kirkiu med gudhrędzlu eda godfysi fyrir bęna saker eda pilagrimsferda heyrandi þar messur eda nockur gudlig embætti. ȷtem þeim sem retta sinar hialparhendr til gagns[2]) edr goda um upphelldi edr efling smid eda byggiñg greindri kirkiu. wm messuklędi. skruda eda onnur ornamenta. lysing. uax. reykelsi. uid eda adra naudsynliga hluti. Suo og þeim sem ganga um kirkiugardinn og lesa pater noster eda aue Maria fyrir kristnum salum. ȷtem þeim sem fęra lios eda uatn til messu eda þiona til gudz embęttis. ȷtem þeim sem lesa pater noster og aue maria uid þritekna hringing æ morna og a kuolld. ȷtem þeim sem liosta æ briost sier þa er presturin seiger ȷ Messoni nobis quoque peccatoribus. Suo og þeim sem fylgia gudz likama þa hann er borin til siukra manna eda ȷ processione. ȷtem þeim standa uid predican og huert þat sinn er þeir giora eitt huert af fyr nefndum[3]) hlutum eda odrum þuilikum þa seigum wer þeim til adr greint .xl. daga aflat[4]). Skipvm wer ad kirkiudagrinn se halldinn

1) „ita extat. corr. *heil*". (AM.) 2) „*gangs* in originali perperam" (AM.) 3) in originali extat: *fyr nefnendum.* sed perperam" (AM.) 4) Það, sem eptir fer af þessu bréfi, segir Árni væri „ritad med annarre hende enn hid fyrirfaranda. syndest i fyrstu ölldungis ólæselegt i originalnum. grillte alleina i fáa eina stafi. so siást kunne. ad þad var einhver skrift. Eg bleytte brefed ok skóf bak til. uard þä skriften syneleg og allæs. Bleked hefur ä þessu vered fölara enn þvi fyrir faranda i brefenu. Er þetta og i originalnum ritad med annarre hende enn hid fyrerfaranda — höndenn ä þessum sidarsta hluta brefsens er hin sama sem ä einu Skalholltzbrefe um legkaup Stafafellz kirkiu daterudu 1495 utgefnu af Stefane biskupe [Dipl, Isl. VII. Nr. 309] eda og miög lik henne. ef þad er ecke riett hin sama — Er þó eins genuinum og hid fyrra i brefinu. Hefur og alldrei hier brefed skafed vered. helldur er þetta so. strax i öndverdu. originaliter skrifad. med annarre hende og ödru bleke enn ä fyrra parte brefsens er. Skriften ä þessu sidarsta vard vid bleytinguna so liós. ad

svnnvdaghin næsta epter assvmpcionem beate virginis. jtem lvckti jon bondi Þordarson kirkiunni messvklędi og skrvdakistv huortueggia fyrir .ccc. svo sem þat reiknazt til vppa porcionem. Oc til sannenda hier vm festvm ver vort jnnsigle fyrir þetta bref skrifad a melum j melasueit tercia die post assvmpcionem eivsdom virginis anno domini ꝏ d vij.

---

137. 16. September 1507. á Möðruvöllum.

Guðmundr prestr Jónsson selr Nikulási prior og klaustrinu á Möðruvöllum jörðina Böggustaði í Svarfaðardal fyrir jarðirnar Bakka og Steindyr í sömu sveit með þeirri milligjöf, er bréfið hermir.

AM. Fasc. XXXVIII, 22, frumrit á skinni. Annað innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2985.

Þath giorum vith hiallte þorfinzson ok jon biornsson godum monnum kunnigth med þessu ockrv brefi ath þa er lidit var fra hingatbvrd vors herra jhesv christi þusvnd ok fimhundrut ok vij. ær. ǻ miduikudagenn j fardaghaviku[1]) vm vorit æ vollvm j swarfadardæl vorum vith j hia sæwm ok heyrdum æ ord ok handaband þessara manna brodur nicholas priors ǻ modruuollum ȷ́ haurgardæl ok sira gudmundar jonssonar. ath suo fyrir skildu ath sira gudmundr jonsson selldi priornvm ok klaustreno ǻ modruuollum jordena bauggustadi j swarfadardæl er liggr j vpsa kirkiv sokn til fullrar eignar med ollum þeim gognum ok gædum sem greindre jordu bauggvstaudum fẏlger ok fylgth hefer ath fornv ok nyio ok sira gudmundr vard fremzst eigandi ath. hier j moth gaf adrnefndr prior nichvlas jardernar backa ok steindyr er ligia þriar j einni torfv er liggia j valla kirkiu sokn j swarfadardæl med ollvm þeim gognum ok gædum

---

aller apices literarum urdu tuto exprimerader. og er þetta sidarsta accuratissime copierad epter þessum hluta originalsens (eins vel sem þad fyrra) so hier er ecki um neitt af (!) efast. Ecki helldur um arstaled. sem augliost vard. eins sem allt annad". 1) Þ. e. 2. Júní.

sem greindvm jordum fylger ok fylgt hefer ath fornv ok nyiu ok klaustrid vard fremst eigande ath. Gaf fyrnefndr sira gudmundr jonsson j millum greindra jarda fim hundrvt j þarflighum peningum fyrir vtan kapla ok skyllde gialldast ath næstum fardogum. Skyllde huor þessara manna hallda til lagha hvor sinne jordu epter kaupe siñu. kynne ok bauggustader ath ganga af med laughvm þa skyllde prioren ok klaustret ganga aftur ath sinvm jordvm. Enn hvor vm sigh þessara lærdra manna byggia sina jord epter komanda fyrir næstu fardagha. Ok til sannenda hier vm settvm vith fyrnefnder menn ockur jncigle fyrir þetta jardakaupsbref er skrifat var a modruuollum j haurgardal vm haustid fimtudagenn j ymbruviku a sama ære sem fyr seigir.

---

138. **6. Oktober 1507.** **á Munkaþverá.**

Pétr bóndi Loptsson selr Gottskalk biskupi á Hólum jörðina Bjarnarhöfn í Helgafellssveit fyrir jarðirnar Þverá í Fnjóskadal og Vík í Flateyjardal með þeim greinum, er bréfið hermir.

AM. Fasc. XXXVIII, 18, frumrit á skinni. Af 4 innsiglum eru tvö fyrir bréfinu nú. — AM. Apogr. 3412.

kavpbref (fyrir) biarnahofn[1]).

Þat giorum wier hallr prestr guduardzson. magnus arason. sæmundr simonarson. ion sygurdzson ok helge sygurdzsson leikmenn godum monnum viturligt med þessu voro opnu brefe sub anno gracie millesimo quingentesimo septimo. a laugardaginn næstañ fyrir dionisij martiris[2]) j myklagarde i eyafirde. vorum vier hia. saaum ok heyrdum a ord ok handabañd þessara manna. vors virduligs herra ok andligs fedr godskalkz med gudz naad biskups a hoolum af einne halfu. enn peturs bonda loptzssonar af annare. at suo fyrir skildu. at greindr petur bonde loptzson sellde biskup godskaalke

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) Þ. e. 2. Okt.

iordina biarnarhaufñ er liggur i helgafellzsueit ok þar med kothraun. sel ok amyrar. er liggia i biarnarhafnar kirkiu sokñ. med ollum þeim gaugnum ok giædum eignum ok itaulum ok audrum hlunneñdum sem þessum nefndum iordum fylger ok fylgt hefer at fornu ok nýu. ok hann vard fremzt eigande at vndan sier ok sinum erfingium. enn biskup godskalke til fullrar eignar. frials forrædis ok laugligrar atteckt-ar. hier a mote sellde biskup godskalk petre bonda loptzsyne iardiñar þueraa i hnioskadal. er liggur i laufaas kirkiu sokñ. ok víjk i flateyardal er liggur i flateyar kirkiusokñ. ok þar til. x. malnytu kvgillde. med ollum þeim gǫgnum ok giædum sem þessum iordum fylger ok fylgt hefer at fornu ok nýu. ok eigi er aadr med logum undan kom(i)t vndan sier ok heilagre holakirkiu. enn petre bonda loptzsyne ok hans erfingium til æuinligrar eignar ok frials forrædis. hier med tilskilde biskupinn i sama handabande. at petur bonde loptzson skillde fa kirkiunne i biarnarhaufñ suo maurg kugillde sem hann være henne med riettu skylldugur. skillde sa er keypte hallda til laga sinu kaupe. enn sa suara lagariptingum er sellt hefde. Ok til sanninda hier vm̃ heingium vier fyrr nefnder menn vor incigle fyrir þetta bref skrifat a munkaþueraa i eyafirde in die fidis virginis et martiris a sama are sem fyrr seigir.

---

139. 7. Oktober 1507. í Björgvin.

Gauti erkibiskup í Niðarósi veitir síra Finnboga Einarssyni Grenjaðarstað, sem laus var eptir dauða Eiríks prests Einarssonar.

Landsbókasafn 62. 8vo með hendi Hans lögmanns Beckers og leiðréttingum Árna Magnússonar „ur brefabok biskups Ögmundar“.

Bref fyrer greñiastǫdum.

Gavto miseracione Divina Archiepiscopus Nidrosiensis ac Apostolice sedis Legatus. dilecto in Christo filio Domino

Finnbogo Einari. presbytero Holensis Dyocesis. salutem in Domino.

Vacante ad presens de jure et de facto ecclesia sancti Marthini in Greniostadi. prefate Holensis Dýocesis. per obitum bonæ memoriæ Domini Eirici Einari. eiusdem ecclesiæ immediati possessoris. cujus ad nos. jure metropolitico. qvociens eam vacare contigerit. povisio dinoscitur pertinere. de tuę personæ jdoneitate confisi quod parochianis[1]) eiusdem ecclesiæ. exemplo vitæ et verbo doctrinæ preesse velis et valeas pariter prodesse. ipsam cum omni jure et onere presbiterali sibi annexo. de consensu venerabilis capituli nostri. tibi avctoritate metropolitica conferimus.[2]) curam et regimen animarum atque Administrationem spiritualium et temporalium in eadem tenore presencium. assignantes. in cuius Collationis[3]) Testimonium et firmius robur. presentes fecimus secreti[4]) nostri[4]) appensione[4]) communiri.

Datum in curia nostra Bergensi[4]) septima die mensis octobris Anno Domini ꝏ⁰ D⁰ vij.⁰

---

140. 7. Oktober 1507. Í Björgvin.

Gauti erkibiskup í Niðarósi staðfestir dóm og úrskurð Stepháns biskups í Skálholti, að Vatnsfjörðr í Ísafirði skuli vera staðr (beneficium) æfinlega.

A.

Latínski frumtextinn.

AM. Apogr. 903 með hendi Árna Magnússonar „Ex original. Vatzfiord. accuraté“. Árni lýsir innsiglinu.

Nos Gauto Dei gratia Archiepiscopus Nidrosiensis ac Apostolice sedis legatus. notum facimus universis presentes visuris vel audituris. nos vidisse et diligenter considerasse ex parte Reverendi Domini et fratris nostri. Stephani Dei gratia

1) parodjianis, hdr.; AM. leiðrétti. 2) AM. leiðr.; confirmemus, hdr. 3) leiðr. AM.; Collationem, hdr. 4) —is (!) hdr.; AM. leiðrétti.

Skalotensis Episcopi. sententiam super Ecclesia Wadzfierda i Jsafyrde latam. et plurium sacerdotum ejusdem diocesis testimoniis et sigillis roboratam. in qva qvidem sententia. post diligentem per eos actam examinationem. prefatam Ecclesiam exhinc perpetuis temporibus beneficium appellari et esse pleno jure decreverunt. qvam deniqve sententiam. tanqvam juri consonam et pontificialis dignitatis auctoritati debitam. approbamus. ratificamus et auctoritate metropolitica in Domino confirmamus. omnem qvorumcumqve adversariorum contradictionem districte inhibentes. Jn cujus nostræ confirmationis evidentiam et firmius robur presentes fecimus secreti nostri appensione communiri. Datum in curia nostra Bergensi ipso die Sancte Birgitte vidue. anno domini millesimo qvingentesimo septimo.

B.

Íslenzk þýðing (frá 1514 eða fyrri).

Eptir máldagabókinni gömlu í Biskupsskjalasafni (D 12, bl. 139b–140a) með hendi Bjarna Marteinssonar 1601 (= *a*). — AM. Apogr. 931 (eptir kopíukveri Vatnsfjarðarkirkju hinu meira), — Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 350—351, með latínskri þýðingu eptir Finn biskup sjálfan.

Erkebiskupsbref vm vestfiordu.

Vij Gauto med gudz nad Erkebiskup j nidaros oc paualigs sætis legatus giorum kunnugt aullum þeim sem þetta vortt bref sia edur heyra ad vij hofum sied oc yfirlesid og giorla skodad vegnna vors virdugliga[1]) brodur. herra stephans med gudz nad biskups j skalhollte. dom oc vrskurd yfir vatzfiardarkirkiu j jsafirde framsagdann og vpplesinn. styrktann oc staudugann giordann med samþycke. brefum oc jnnsiglum margra kennemanna þess sama biskupsdæmis. j huerium dome edur vrskurde þeir hofdu alyktarord[2]) gefid (kirkiunnar logum. ädur[3]) smasmugliga[4]) vnndir skodudum) þessa savmv[5]) vatzfiardar kirkiu vera oc eiga ad blijfa fullmegtugt benificium æfinliga hier eptir. huernn dom edur vrskurd vij

1) virdvligs 931. 2) — eid *a*. 3) sl. 931. 4) adur, b. v. hër 931. 5) sl. *a*.

sampÿcktum̄[1]) oc stadfestum̄ med rǫgsemd hofuddomkirkiunnar j nidarose oc j gudz nafne[2]) alsenndiliga stÿrkium fÿrirbiodande strijdliga aullum̄ oc sierhuerivm̄ hier j mote at[3]) tala eda giora. oc til meire [stadfestijnngar oc stÿrkijnngar[4]) hier vm̄ festum̄ vier vortt jnnsigle fÿrir þetta bref. skrifad uppä vornn gard j biorguin̄ vppa sancte Brijgittardag. Anno domini [Millesimo quingenntesimo septimo.[5])

---

141. **6. Nóvember 1507.** **í Glæsibæ.**

Dómr tólf klerka út nefndr af Gottskálk biskupi á Hólum um sakir þær, er biskupinn kærði til Hoskuldar Runólfssonar.

AM. Fasc. XXXVIII, 19 frumrit á skinni. Af 10 innsiglum eru nú 2 ein fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3413.

Dőmur vm sakir Hoskulldar Runolfssonar 1507.[6])

Þath giorum vier broder nicvlas med guds nad prior æ modrvvollvm. jon jonsson radzmadur heilagrar hola kirkiv. gudmundur jonsson. jon finnbogason. jon þorvardzson. jon arason. þorbiorn jonsson. jon philippusson. hallur hallvardzson og þorleifur jonsson prestar holabiskupsdæmis godvm monnum viturligt med þessv voro opnv brefi at sub anno gracie millesimo quingentesimo septimo. favstvdagen jnfra[7]) octavas omnium sanctorum a modrvvollvm í havrgardal vorum vier i dom nefnder af godskalki med guds nad biskupi a holum at skoda. rannsaka og dæma vm þær saker er biskupinn kærdi til hoskolldar rvnolfssonar. þui at til kalladre gudz nad og nafni. dæmdum vier stefnvna logliga og hoskolld logliga fyrir kalladan̄ hier j dag. og mork j stefnvfall fyrir þat er hann kom ecki og eingi hans logligur vm-

---

1) — þyckivm 931. 2) 931; vallde, *a*. 3) b. v. 931. 4) [styrkingar og stadfesti, 931. 5) M. d. vII., 931. 6) Utan á bréfinu með hinni sömu hendi, sem optast er utan á Hólastólsbréfum, og er frá 17. öld. 7) Hér verðr „infra“ að þýða *„fyrir“ (ekki:* eptir*)*, og verðr þessi dagsetning 5. Nóv.

bodsmadur. enn vm fy̆rstv grein er ȷ stefnvnni stod og biskupinu kærdi til havskolldar rvnolfssonar vm tivndarholld a þeirra peningvm fridvm og ofridvm er havskolldr hefer og haft hefer medferdiss upp a morg ær vegna einars eyolfssonar med iordvnni mavdrofelle og avngva tivnd af giort. nu saker þess at kirkivnar log tilvisa at tivnder skulo lvkazt þar sem eignin liggr og a(t) þeim loglig heimta sem a jordv by̆r. þui dæmdvm vier havskolld runolfsson skylldvgañ at lvka tivndernar af fy̆rrskrifudvm peningvm. og þriar merkr upp æ et fyrsta ared og tvigillda tivndernar. enn sex merkr vpp æ annat og tvigillda tivndernar. enn vppa et þridia ared .ıx. merkur og tvigillda tivndernar og svo hvert ared hinna vpp þadan sem ekki hefer verit tivndat ıx merkr og tvigillda tivndernar. J annari grein er biskupinn kærdi til havskolldar at hann hefdi ecki retta tivnd giort af sialfs sins peningvm ok[1]) konv sinnar sidan hann giptizt. þar fyrir dæmdvm vier havskolld sky̆lldvgañ at vinna eid ok tveir skæliger[2]) hrepstiorar med honum eda adrer skialiger[2]) menn bvfaster ȷ hreppinvm. at hann hefdi rettillga tivndat sina peninga ok konv sinnar. fellzt hann a eidinvm. þa dæmdvm vier .iij. merkur et fy̆rsta ared a tivndarhalldinv. sex merkur vpp a annat. enn ed þridia epter þui sem kirkivnar log vt visa fyrir tivndarholldin. J þridiv grein er biskupinn kærdi til havskolldar at hann hefdi ecki reikningskap stadit ok ecki leigur ne landskyllder golldit af þeim vmbodvm sem hann hefer haft holakirkiv vegna fyrir nordan. þui dæmdvm vier hoskolld sky̆lldvgañ at giora rettan reikningskap biskupinvm af leigvm ok landsky̆lldvm vnder sinn svarinn eid. enn fyrir þriozkv ok halld a peningvnvm. þa dæmdvm vier hann sky̆lldugan at lvka med laga avexti þat sem hann hefer í malnytv tekit.[2]) en gelldfiar hvndrvth[2]) hvert med leigvbvrdi. smior ok vadmal. gialldi aptur sem hann hefer tekit ok fvllretti holakirkiv vp a hvert ared sem hann hefer halldit þessa peninga ok fallenn ȷ bann. skulo þesser peningar lvkter ath næstvm fardogvm. enn seinazt at mikaelsmessv biskupinvm eda hans vmbodsmanni. nema havskolldr geti afbatad med

1) Svo hér fullum stöfum; annars band (z). 2) Svo.

logligum vitnvm at hann hafi þessa peninga lvkta. ok þar med dæmdvm vier havskolld skylldvgan at taka skrift ok lavsn af biskupinvm. Ok til sanneñda hier vm setvm vier fýrrnefnder lærder menn vor jncigle fyrir þetta domsbref er skrifat var j glæsibæ j krælingahlíjd lavgardagen næsta epter allra heilagra messv. a sama are sem fýrr seger.

---

142. 7. Nóvember 1507. í Ögri.
10. Júní 1520. í Þernuvík.

Kaupmálabréf Bjarna Andréssonar og Guðrúnar Björnsdóttur (Guðnasonar).

AM. Fasc. LXV, 19 (áðr Fasc. XXXVIII, 15), frumrit á skinni; af 6 innsiglum eru 4 fyrir bréfinu. — Afskript af þessu bréfi er í skjalabók síra Jóns Halldórssonar í Hítardal í Landsbókasafni 115. 4to frá c. 1730 (og eptir þeirri afskript í ÍBfél Khd. 126. 4to).

kaup(m)alabref biarna andr(es)sonar og gudrunar biornsdottur.[1])

Jn nomine domini amen.

Lýstizt og stadfestizt æ brudlaupsdegi so felldur giorningr og kavpmali þessara ærligra manna j mille af einne alfv biarna andrevssonar. en annare gudrunar biornsdottur.[2]) at so vndertolvdv og fyrir skilldu at greindur biarne andrevsson talldi sieR til kaups og kvonarmundar vid greinda gvdrunv biornsdottur tuo hundrud hundrada j jordvm og kvilldvm fridvm godzum og ofridum og odrum godvm fullgilldis peningvm. Enn hier j moti af audrum parti gaf og reiknadi og fram talldi biorn bondi gudnason fýrr greindri gvdrunv dottur sinnn j motz vid adr greindan biarna. hundrad hundrada j iordvm og odrum godvm peningvm. sierdeilis til greindvm hiardardolvnum badvm envm meira og enum minna er liggia j aunvndarfirdi j hollz kirkiu sokñ og

1) Utan á bréfinu með samtíða hendi. 2) „Eptir Snóksdalsdómi 1563, d. 21. Oktobris reiknast Guðrún Björnsdóttir eldri að vera fædd 1489; var 18 vetra, þá hún giptist Bjarna Andréssyni 1507, en dáin er hún 1567, dag 14. Janúarii“. (Sira Jón í Hítardal).

þar til vatnadal er liggr j svgandafirdi j stadar kirkiv sokñ og þar til adra peninga so honum lyndi vel at taka so væri hvndrad hundrada. Kiori biorn bondi þratt greinda gvdrvnv dottur sina helm̃ingakonv j gard adr greindz biarna feingins fiar og ofeingins og at avk fiordvngsgiof vr hans helmingi ef hvn lifdi honum leingr. vard þratt greindr biarne þessvm kavpmala fvllkomliga jadza med jaÿrdi og fvllu samþÿcki sins fodur andreus bonda gvdmundzsonar er þa var hans erfingi og arftaki og þar þa vid staddur nær þessvm giorningi. So og eigi sidr samþÿckti arre bondi andrevsson er þar var þa staddur allañ fyrr skrifadan giorning. sins fodur og brodr vm giorvan og greindan kaupmala. For þessi giorningr og lagafesting fram æ brudlaupsdeige epter laganna skipan og bokarinar ordvm fÿrr greindra manna j millum biarna og gudrunaʀ j augri j isafirdi svnnvdagin næsta epter allra heilagra messo vm veturen þa er lidid var fra gvds bvrd. ꝳ. d. og vij. ďʀ. þessvm monnum hiaverondum og aheyrendvm allan fÿrskrifadan giorning og kavpmala. Hallvr Ogmvndzsson. bardr petursson. æron grimsson prestar skalhollzbiskupsdæmis. þolleifvr ornolfsson. einaʀ þolleifsson og olafur gudmundzsson leikmenn.

Og til sanninda hier vm settvm vær fÿʀ nefnder menn vor jnsigli fyrir þetta kavpmalabref. hvert er skrifad var j þernvvik j issafirdi svnnvdagin næsta fyrir festum barnabe æpostoli. ærvm efter guds bvrd. ꝳ. d. og xx æʀ.

---

143. 7. Nóvember 1507. á Kvennabrekku.

Vitnisburðr, að Loptr heitinn Ormsson hefði aldrei gefið Staðarhól framar til beneficium en hann ætti ekki skilgetin börn eða arfleiddi ekki þau börn, er hann ætti við Steinunni (Gunnarsdóttur).

AM. Apogr. 1471, með hendi Árna Magnússonar eptir transscripti frá 28. Júní 1519, sem datt i sundr af fúa, þegar Árni var að afskrifa það. — Apogr. 1468, með hendi Páls Hákonarsonar „Ur transscripto Mag. Bryniolfs og 4ra annara, giördu 1644. epter ödru vidimus 1547“.

Þad giore ec helgi þorgilsson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe. at ec uar hia. og heyrdi eg æ at loptur heitinn ormsson lysti þui opt fyrir mier og odrum godum monnum. at hann hefdi alldre gefit stadarhol framar til beneficium. enn hann ætti ecki skilgetiñ baurn epter eda ef hann arfleiddi ecki þau baurn sem hann ætti uid steinunne. enn ef hann ætti skilgetin baurn epter eda hann arfleiddi þau baurn er hann [æ]tti vid steinunne. þa skylldi þesse hans giof og giorningur at aungu halldazt. og hier epter vil eg sveria ef þurfa þiker. og til sannenda hier um setta eg mitt inncigli fyrir þetta uitnisburdarbref er skrifat uar æ kuennabrecku j breidafiardardolum þridiudaginn næsta fyrir marteinsmessu arum epter gudz burd ꝏ. d. og siau ár.

---

144. 10. Nóvember 1507. á Eyri í Álptafirði.

Vitnisburðr tveggja manna, að Hrafn lögmaðr Brandsson hafi á Leiðarhólmi úrskurðað löglega ættleiðing Stephåns Loptssonar, en ónýt skjöl Jóns Sigmundssonar.

AM. Fasc. XXXVIII, 12, frumrit á skinni, og er annað innsiglið dottið frá. Gömul afskript af þessu bréfi er í Öxnafellsbók Bókmentafélagsins Khd. 309. 8vo bls. 162—163 með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1620.

Vitnissburdur ij manna at þeir hafi uerit med hrafni logmanni j leidarholm.[1])

Þath giorvm vid sniolfur hrafnson og sygurdur dadason godum̃ monnum kvnnegt med þessv ockrv opnv brefe ad vid vorvm þar j hia j leidarholm̃e j dolvm þa hrafn branzson lavgmadur nordan og vestan a jslande þingade þar og vrskvrdade loglega ættleiding stefans lopzsonar. kom jon bonde sigmunzson þar og birte sin bref vm̃ kavpskap og giafer og giorninga þeirra solveigar modur hans. leizt þa hrafne logmanni og godvm dandimonnvm þeim þar vorv nær honum allr þeirra giorningur og kavpskapur onytur og

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

ongua magt hafa fyrir þa grein ath oss leizt hvert hans bref tala j mot avdrv utan þat eina sem̃ solveig hafde gefed jone og bergliotv og j var skiled biarg og melrackadalur og adrer peningar sem þat bref inne helldur sem þar uar þa um giört. Og til saninda her vm settvm̃ vid fyr skrifader menn ockur jncigle fyrir þetta bref er skrifad var a eyre j alftafirde fimtvdagenn næsta fyrir marteinsmesso arum epter guds bvrd þushvndrvd v^c og vii ar.

---

145. 12. Nóvember 1507. á Möðruvöllum.

Einar Hálfdánarson fær Gottskalk biskupi á Hólum til fullrar eignar alla þá peninga, sem honum höfðu til erfðar fallið og eptir stæði óluktir hjá Eiríki bónda Þorsteinssyni.

AM. Fasc. XXXVIII, 20, frumrit á skinni. Af 7 innsiglum er nú að eins eitt fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3414.

Brief um peninga Eirijks feingna Biskup Gottskalk af Einare Haldanarsyne.[1])

Þat giorum vier brodur nikulas med gudz nad prior a modrvuollum i haurgardal. sigmundur gudmundzson. hallur halluardzson. þorleifur ionsson prestar hola biskupsdæmis. magnus arnason. ion sigurdzson og solue sigurdzson leikmen godum monnum viturligt med þessu vorv opnu brefi at vier vorum þar i hia saum ok heyrdum a ord ok handaband þessara manna godskalkz med gudz nad biskups a holum af einne halfw en einars halfdanarsonar af annarre at suo fyrir skilldu at nefndur einar feck biskupinum til fullrar eignar alla þa peninga sem honum hafdi til erfdar fallit og epter stædi oluckter hia eiriki bonda þorsteinssyni. skylldi greindur eirikur bonde þar med kuittur sem hann luckti biskupinum en ef eirikur villde ecke þessa peninga giallda þa skilldi biskupin eiga atgang ad einare aptur at alagalausum peningum. Og til sannenda hier vm

1) Utan á bréfinu með hinni venjulegu 17. aldar hönd, sem utan á er Hólastólsbréfum.

heinguni vier fyrnefnder men vor incigle fyrir þetta bref er skrifuat var a modrvuollum i haurgærdal faustudaginn næstan epter marteinsmessu anno domini ꝏ d septimo.

---

146. 22. Nóvember 1507. í Ósló.

Dómr Kristjáns konungs hins annars og ríkisráðsins um erfðamál Finnboga lögmanns Jónssonar og síra Eiríks Sumarliðasonar út af arfi eptir Suein Sumarliðason (Grundareignir í Eyjafirði), og dæmist síra Eiríki arfrinn eptir réttarbót Hákonar konungs háleggs frá 2. Maí 1313 (Dipl. Isl. II, Nr. 212).

AM. 238. 4to bl. 53b—55a, Bessastaðabók, skr. c. 1570. — Landsbókasafn 115. 4to I, 107—109 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hítardal c. 1730, og stafar sú afskript frá Bessastaðabók. — Prentaðr í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 94—101 (með danskri þýðingu; útgáfan ekki góð og fjær dönskunni). Sbr. Safn II, 97—98.

Bref Sira Eireks svmarlidasonar vm kong Hakonar R(iettar)bot.

Vier kristiern med gvds nad. rettvr arfinge til norigis rike. vtvalld konvng til danma(r)k og sviarike. hertvg j Slesvik. holstenn. Stormarin og j ditmersken. greife j olldenborg og délmenhorst. Giore alle vitvrligtt at arvm epter gvdz byrd ꝏ. d. vij. manvdagenn næst epter vor frv dag presentationis. vpp æ profastzgardenn j osloo stad. nærverandis oss elskvlige herra jon palsson profast þess sama stadar og noregs rikes kanceler. ꝏester elreck vallkeñdorp profast j Roskielld vor Canceler. herra Steffverin[1]) cantor vt j marivkirkiv j osloo. Erek eireksson logman þar þess sama stadar. henning kock[2]) og benth hakonarson borgmeistere j osloo. arñe þoresson[3]). hans rýianer[4]) oc [nikels lafransson[5]) Radmenn j fýrskrifne osloo med morgvm fleirvm godvm monnvm sem þa þar nærre vorv. var skickadur firir oss þenna[6]) brefvis-

1) Svo 238, 115; Stephane MKet.; rétt mundi: Seffverin; 2) Henwig Lock (!) 115; 3) Þoreksson 115; 4) 238; Vianer MKet.; Kijrner 115; 5) [Mickel Lafransson 115; Niels Lafrenz MKet. 6) þesse 115, MKet.

aræ oss elskvlige her Eirik svmarlidason soknarherra[1]) j[2]) sancte cecilie kirkiv j savrbæ vt j vort og krvnens land jsland. og kiærde og klagade vpp á finboga jonsson logman nordañ og vestan vpp á fyrnef(n)tt jsland firir nockvt godz sem kallazt Grvndh og avll þav godz sem þar vnder liggia. sem fyrrnefndvm[3]) herra Eiriks broder Sv(e)in Svmarlidason til heyrde og fornefnde hera eirek til fiell med lavgvm epter sina brodurdottur gvdrvñ Sveinsdotter og sagde for oss hvorleide[4]) hann hafde [optt talad forskrifne finboga til[5]) epter lavgvm þar vt j jsland og þesslikes[6]) framlagde[7]) eitt bref oss elskvlige verdvgezste[8]) fader erkebiskopsens af nidarose. biskopsens af biorgvin. profastens þar þess sama stadar. Og herra Nies[9]) hinrekssonar noregs rikis radz bref. sem þeir þar hafdv vt gefit j vor kiere herra faders og vor fraverelse lydendes. at þeir bvdo og bifolto beggia þeirra domara og rettara j jsland at [skillia þeim at vm þan sak[10]) og hialpa þeim vp æ beggia sidvr svo mikit sem norigs lavg og [riett er et cetera[11]). [berette og fornemendis[12]) oss elskvlig herra Erik framdeilis for oss ad sidan hann kom þar aptur til jsland met forne bref þa stefnde oss elskvlige verdvge fader herra Stefan j skalholte. herra godskalk j holvm biskopa. og þorvard ellendzson logman svnnañ og avstan vpp á jsland þeim firir sig vp á badar sidvr j fleire gode menz nærverelse og framlagde for oss þeirra bref þar vm hlydande at þeir þar inskiota[13]) fyrnefnda sak fur oss. in ad koma jnnañ sancte mikels dag næst forlideñ. elligar og ad sancte mikelsdag næst komande at alle seinaste. med beggia þeirra bref og bevisningar. ellvr og þeirra fvllmyndige vmbodzmenn et cetera epter som forne bref ỳtarmeir inne helldur. og vottar. þesslikes framlagde hann eitt xxiiij lavgrettvmanna bref af Jsland. lydende bland andre artikvle sem þar vt j stod hvorleidis fornefnd finboge jonson appellerade og

1) — prestur MKet. 2) til MKet., 115; 3) fyrrnefnds MKet.; fyrrnefnde 115; 4) hvornen MKet. 5) [þar um optnefndann Finnboga áklagad MKet. 6) þar med MKet. 7) hann b. v. MKet. 8) verdvge b. v. hér 238; hin sl. verdugezste. 9) 238; Niels MKet. 115. 10) [ad skicka um þad Mál MKet. 11) [Rettr er til MKet. 12) [bereltedo og fornemmede 115; Tiáde og kunngiørde MKet. 13) inne skióta MKet.

skavt sig fra alles þeirres dom af jsland og in for oss. og þar vt yfer eij hafer meytt firir oss og eige helldur hans fvllmyndugur vmbodzmann. meñ blifur heima sitiande og helldur fyrnefndur herra eirekurs godz fur honum vtan lavg og riett. tha[1]) epter svodan bref og bevising sem forne oss elskvlige herra eirik Svmarlidason for oss j rette lagde og epter þañ riettarbot sem vor forfader helig konvng hakon vt gaf vm arfatal lydende. at þa moder erfer barñ sitt þat sem adur hefur arf tekit epter fodur siñn skall moder eige leingur en j hennes lifstid þad fastagodz fylgia. vtañ þad skal epter hennis daga falla aptur til barnzens rietta erfingia og adalsmenn til þess godz. Og somvleidis skal fara ꝺ̃a fôdvrs vegna. vm hann erfer barñ sitt et cetera. Hvilkeñ forne rettarbot aller vorer forfedvr framfarne konvngar j norrige þesslikes vij hafvm samþyckt oc fvllbordet vid fvlla magtt at blifa yfer allt noregs rike og jafnfvllt j jslande. færeẏ og hiatland sem hier j norige. þar firir var þar svo vpp ꝺ̃a dæmtt ad fornefnde oss elskelige herra Eirick svmmarlidason ber igien ad hafa j rett arf. allt þad fasta godz sem hans broder fornefnde Sveinn svmarlidason til heyrde og liet epter sig fra fornefnda finboga jonson innañ xiiij daga epter þad hann hefer hejrt þetta vortt bref vnder obotamal. og þesslikes forne Eirek tolf manna dom for kost og tæring. kosthalld landskylld oc annañ deil sem hann hefur vpp bored sidañ forne herra Eireks brodurdotter gvdrvn Sveinsdotter deydde. Meñ hafer fyrne finboge jonson þar nockvd ytarmeir j ad seigia. þa tale sig fyrskrifut herra Erik sidañ þar vm til med riettv.

Gefit vpp æ vortt slot akvrshvs ar og dag sem forskrifat star. vnder vortt secret.

---

147. **24. Nóvember 1507.** **á Akrhúsi.**

Bréf Kristjáns konungs hins II. þar sem hann staðfestir og samþykkir, að allar réttarbætr þær, er Hákon konungr hinn

1) Þa tha 238.

heilagi (= Hákon háleggr) gaf út, skuli ganga sem lög um alt Noregsveldi og í löndum, sem undir Noregsveldi liggja, jafnt Ísland, Hjaltland og Færeyjar (**Möðruvallaréttarbót, Réttarspillir**).

A.

Frumtextinn.

AM. Fasc. XXXVIII, 10, frumritið á skinni, með heilu innsigli konungs. Sbr. Lagasafn Magnúsar Ketilssonar I, 94—95; Safn til sögu Íslands II, 96—99; Dipl. Isl. I, 712—713; II, 379—380. — Réttarbót þessi var numin úr lögum með konungsbréfi (Friðriks IV.) 15. Maí 1711 (Lagasafn Magnúsar Ketilssonar III, 359—360, sbr. bls. 331 og 333).

Bref kong kristians.[1])

[Vppa riettarbætur Hakonar kongz 1507.[2])

Wij Christiernn met gudz Nade Rett arffuing tiil Norigis riige Vduald Konning tiil Danmarck oc Swerige hertug i Sleszuig holstenn Stormarnn oc i Ditmersken Greffue i Oldenborg oc Delmenhorst Gøre alle witterligt at effter thi at alle wore forfædre framfarne konninger vti Norige som haffue wæreth sidhen hellige konningh Hakon dødhe haffue stadfest oc Samtycht alle the rettebøter som hellige konning hakon gaff for lagh oc rett at holles effther then dagh offuer alt Norigis riige oc krone. Thi haffue wij oc Samtycht oc fuldbordet forscriffne rettebøther widh fulde macht at bliffue oc vbrigdelige at holdes offuer alth Norigis riige oc lande som liggie Vnder Noriges krone Jamwæl Jslandh hiæltland oc ffærøø som anderstedz her i Norige. Thi forbiwde wij alle ehwo the hælst ære eller wære kwnne oc serdelis wore fogede oc embedzmend vti Jsland som nw ær oc her effther kommendis worde. wore kære vndersatte paa forne Jsland her emod at hindre eller i nogher made forffang at gøre Vnder wor furstelige heffnd oc wrede. Giffuet paa wort slott Agershuss Sancte katarine affthen Aarom effther gudz byrd[3]) M d septimo. Vnder wort Secretum.

Dominus Rex per se.

1) Utan á bréfinu með samtíða hendi. 2) [með hendi frá 17. öld. 3) hefir óvart gleymzt úr frumritinu.

B.

Íslenzk þýðing eptir transscripti Þorvarðs lögmanns Erlendssonar.

Stockhólms safn 9. 8vo (áðr C 8) bl. 237—238, meðal skinnbóka, og er þessi bók skrifuð um 1608. — AM. 345. Fol. bls. 160—161, og er það lögbók Einars Ísleifssonar á Reykjum í Mosfellssveit, á skinni, skrifuð um 1570, með raungu ártali 1441 (!). En til er réttarbót þessi ennfremr í íslenzkri þýðingu í mörgum handritum gömlum, svo sem AM. 45. 8vo bls. 23—25, skinnbók c. 1570; AM. 147. 4to bls. 205, skinnbók, og þetta skrifað um 1600; AM. 238. 4to bl. 53, Bessastaðabók á pappír frá c. 1570; MSteph. 12. 4to á pappír frá c. 1580; Thotts safn 2101. 4to á pappír frá c. 1600; Stockholmssafn 25. 4to (áðr C 2) meðal skinnhandrita, skr. c. 1580; Gl. kgl. saml. í konungsbókhlöðu í Khöfn 3274.A 4to á pappír frá c. 1614, — og í fjölda af handritum frá 17. og 18. öld. Er ártal bréfs þessa í afskriptunum margvíða mjög brjálað (1441, 1541 og 1551 og enn á fleiri vegu). Við afskript bréfsins í AM. 238. 4to bl. 53 stendr þetta: „Var þessi sami heilag kong Hakon broder Eirikvr Magnvsson. syner Magnvs lagabætis er norska logbok oc vora hefir giort. Hakonvs tertivs“.

Stadfestingar Bref Kong Christians annars med þui nafni vppa Konga Riettarbætur sem verid hafa j Noregi sijdann Hakon kongur var þar.

Uier Christian med Gudz næd riettur erfingi til Noregis Rijkis[1]). vtualinn kongur til Dannmerckur og Suijarijkis. [hertug j slesuik.[2]) Holsten. Stormarenn og Dytmarskinn. [Greifi j Oldenborg og Delmenhorst.[3]) Giorum aullum viturlegtt. Ad eptter þui. ad aller vorer forfedur framfarner kongar vti Noregi. sem vered hafa. sijdann heilagi kong Hakon deydi hafa stadfest [og samþikt[2]) allar þær riettarbætur [sem heilagi kong hakon[4]) vtgaf.[5]) fyrir laug og riett ad halldazt. eptter þennann dag. yfer allt Noregs Rijke og kongs[6]) krunu. Þui haufum vier og stadfest og fullkomlega samþycktt allar[7]) fyrskrifadar riettarbætur vid fulla macktt ad blijfa. og obrigdulega ad halldazt. yfir allt Noregs kongs[8]) rijki og laund. sem liggia vnder Noregs krunu. jafnuel Jsland. Hiatland og færeyiar sem annarstadar hier j Noregi.

1) sl. 345. 2) [b. v. 345. 3) [sl. 345. 4) [hann, Stockh. 9. 5) gaf og baud 345. 6) sl. 345. 7) b. v. eptir 345, sem hefir „ad (!) allar“, 8) sl. 345.

Þui fyrirbiodum vier aullum. huerier helst þeir eru edur vera[1]) kunna. suo og sierlega vorum fouitum og vmbodzmonnum vti Jsland. sem nu eru [og hier eptir[2]) komandis[3]) verda. vora kiæra vndersæta[4]). vpp æ fyr nefntt land Jsland. hier j mot ad hindra elligar j nockurnn mæta forfang ad giora. vnder vora konunglega hefnd og reidi.

Gefid vpp a vort slot akurshus. sancte Katrinar aptann. Aarum eftter Gudz burd 1507.[5])

Vnder vortt signiet.[6])

Skrifad eptter mijns herra kongsins briefi med hans hangandi og oskauddu Jncigle. Huertt eg sæ [og optt las.[7]) Þoruardur Ellendzson laugmann æ Jslandi med fleirum godum monnum. Hliodandi[8]) ord epter ord sem hier fyrir stendur skrifad.

C.

Íslenzk þýðing eptir transscripti Arna lögmanns Oddssonar.

Eptir ágætri settletrs afskript í Landsskjalasafni frá c. 1720—1730, sem er blað úr réttarbótabók (bls. 71—72), og stendr að fyrirsögn „Konungs Christiani Secundi Rettarbætur". Eptir þessari afskript er bréfið prentað með danskri þýðingu (sira Egils Þórhallasonar, Jonsbogen Kh. 1763 bls. 403) í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 138—140.

Confirmation uppa Hakonar konungs ʀettarbætur epter membrana.

Vier kristiern med gudz nad ʀettur Erfinge til Noregs ʀike. vtwalen konung til danmarck ok Suiarike. hertug j slesuik holsten. stormarin ok j Ditmersken. greife j olldenborg ok delmenhorst Giore aullum viturlegth ad epter þui ad aller vorer forfedur framfarne konungar vt í norege sem hafa verit. sidan heilage kong hakon deýde hafa stadfest ok samþýckt allar þær ʀettarbætur sem heilage kong hakon gaf fyrir laug ok ʀett ad halldezt epter þenna dag ýfer allt noriges ʀike ok krwno. Þui haufum vier og samþýckt ok fuld-

---

1) verda 345. 2) [345; edur 9. 3) komandi 345. 4) undersatur 345. 5) m. iiij xl og j (!) 345. 6) secretum 345. 7) [opt og ifer las 345. 8) sl. 345.

bordet fẏrskrifnar ʀettarbætur vid fulla mackth ad blifua. ok obrigdulega ad halldazt ẏfer allt noregs rike ok laund sem liggia vnder Noriges krwno. jafnwel jsland. hiattland ok færeẏiar. sem annarstadar hier ȷ norege. Þui forbiodum vií aullum huerer hellzt þeir ero edr vera kunna. Og serliga vora foweta ok vmbodzmenn vt ȷ ísland. sem nw ero og hier epter komande verda. vortt kæra vndersat vpp æ fẏrnefnt ȷsland hier æ mot ad hindra. ellegar ȷ nauckurn mata forfang ad giora. vnder wora konvngliga hefnd ok ʀeide. Gefet vpp æ wortt slot akurshus sancte katerine aptan. arum epter gudz burd ₥° d° septimo. vnder vortt secretum.

Nedan ä spassiunne steudur med þeckianlegre hende Arna lögmanns Oddzsonar:

Anno 1637. ä almenneligu Auxararþinge var samanlesid Kong Kristierns bref vid þetta hier fyrer ofan skrifad. var þad þvi sambliodande med underþrycktu Secreti Kong Kristierns. Halldor Olafsson Lögmann bar þad framm. Fovetinn Jens Söffrinsson og jeg Arne Oddz(son) Lögmann läsum þad saman Pross Mund hofudzmanni aheyrandi.

---

148. 25. Nóvember 1507. í Akrhúsi.

Verndarbréf Kristjáns konungs hins annars handa síra Eiríki Sumarliðasyni.

AM. Apogr. 1755 með hendi Arna Magnássonar — AM. 238. 4to bl. 55, Bessastaðabók, skr. c. 1570. — Landsbókasafn 115. 4to I, 110—111 með hendi síra Jóns Haldórssonar i Hítardal c. 1730. — Prentað i F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 256—257 og Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 136—137.

Forsvarsbref Sira Eiriks Sumarlidasonar.

Vii Kristian med gudz nade riett arfinge til Noregs Rige. utvalld konung til Dañmark og Sviarike. Hertug i Slesvik. Holsteñ. Stormaren og i Ditmarksken. greife i Olldenborg og Delmenhorst. giore alle viturligtt. at vii utaf vor synderlige gunst og nade hafa anamat og undfeingit. og med thetta vort opne bref aname og untfanga þenna brefvisara.

oss Elskulige. Her Erik Sumarlidason. hans hion tienara. og allt hans godz. laust og fast. ehvad þad hellst er eller vera kann. ut i vor forstelige hegñ. verñ. frid og beskermellse. at forsvara og fordagtingia til alle rette mal. Samaleidis ville vii. at eingenn skal vera hans rettare eller domere i verallige saker. utan vii selfue. eller hvem vii thet med vortt opne bref besyndurlige befalendis vorde. Thi forbiode vii alle. ehvo the helltzt ero eller vera. kunna. og sierliga fogeder og umdodzmenn. forne oss Elskuliga Her Erik Sumarlidason hier i mot pa persone. hion. tienara eller godz. ad hindra edur hindra lata. dele. platze. møde og omaka. eller i nockurn mata ad oforrette. under vor fo[r]stelige hefnd og vreide. gefit paa vortt Slott Akurshus. Sancte Katerine dag arum epter gudz byrd M. D. vii. Under vort Secretum.

---

149. 25. Nóvember 1507. í Hvammi.

Sveinn Þorfinnsson fær Gottskalk biskup á Hólum til fullrar eignar jörðina Yztagil í Langadal með þeim ítökum, er bréfið greinir, en biskup lofar að kenna Jóni syni Sveins til prests, og fær honum til halds staðinn í Vestrhópshólum þar til Jón sonr hans vígist þangað, og skal Sveinn ekki annað af staðnum gjalda en biskupsgisting og útlausn, þegar biskup fer í yfirreið sína.

AM. Fasc. XXXVIII, 21, frumrit á skinni. Annað innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 3415.

bref um Jordena ystagil i langadal.[1])

Þath giorum vid jon prestur jonsson radzman holastadar. jon þorgeirsson leikman godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi at uid uorum þar j hia saum ok heyrdum æ ord ok hañdaband þessara manna biskups godskalks af einne halfu ok sueins þorfinzsonar af annari at suo fyrir skildu at sueinn þorfinnzson feck biskupinum til fullrar eignar jordina yztagil j langadal er liggur j hollta-

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

stada kirkiusokn med ollum þeim gognum ok gædum sem greindri jordu fylger ok fylgt hefer at fornu ok nýo ok hann uard fremst eigandi at. lysti ok adr greindr sueinn at gil ætti torfskurd attfedming j breidauads jord j underhaganum. hier j mot feck biskupinn sueine þorfinnzsyni stadenn uesturhopshola til halldz ok medferdar uegna jons sonar síns er hafa skal adr greindan stad til æuinligrar eignar þegar hann uigizt prestur. Enn biskupinn skal lata kenna pilltinum til prestz. skal hann hafa af stadarins eign hempuefni og brokaefni upp æ huert ær. þar til hann uígizt prestur. skal ok adr nefndr sueinn hafa ok hallda alla stadarens peninga kuika ok dauda fasta ok lausa til medferdar ok abyrgdar þar til hann afhender stadenn. skal hann ok ecki giallda af stadnum edur stadarens peningum nema biskupsgisting edur utlausn þa hann rídr. Ok til sanninnda hier um settum uid ockr jnnsigli fyrr greinder menn fyrir þetta bref er giort uar j huammi j uazdal jpso die sancte katerine uirginis. anno domini M⁰ quingentesimo septimo.

---

150. 1. December 1507. í Ósló.

Bréf kanzlara Eiríks Walchendorphs um ómakslaun sín af sira Eiríki Sumarliðasyni og þeim systkinum Þorvarði Erlendssyni, Vigfúsi og Hólmfríði, fyrir fyrirhöfn hans í Grundar og Möðruvalla málum.

AM. 238. 4to bl. 52b, Bessastaðabók skr c. 1570. — Landsbókasafn 115. 4to I, 111 með hendi séra Jóns Haldórssonar í Hítardal c. 1730. — Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 250.

Bref Meister Erek kong kristiern̄ kanceler.

Jeg Erik valkendorp profast[1]) j roskelld. giore vitvrligt alle med þetta mitt opna bref og eigen̄ handskrift at heidarlig mann herra erik Svmmarlidason soknarherra vt j jsland j savrbæ. er svo vorden̄ med mic ofvreins vp ǿa heidarligs og fornvmstige mens vegna. vigfvs ellendzson vor kieraste

1) tvískrifað í 238.

nade herra konvngs hofvdzman vp ꝺ͠a jsland. hans broder þorvardur ellendzson og þeirra syster hvstrv holmfrid. [þorvard biarnason og hans broder erlendur biarnason og þeirra syster hvsfrv ingebiorg og hvsfrv raugnhilld. teijtvr þolleifsson og biorn gvdnason og vppꝺ͠a andre fleire[1]) vegna af jsland. Svo at hann skall gefa og forneÿgia mig firir min riettigheit og omak sem mig af riettv ber at hafa for fri eñ previlegia vor kærasta nadig herra konvng kristiern et cetera hafer gefit þeim og meinige jslandz inbyggiara firasindis tivo lxxx rinsk gylleñ af fvlla vikt. og þar til attatige, refskinn. sem kallazt svort skollaskinn og betale og skikka þeim til hambo(r)g in j danckwort smitz hvs innañ sancte mikels dag næst komande. ellvr og skikka mic somo privilegia bref igen aptur til hamborg innan fyrnefnda tid. Og hefur hann fornögtt mic for sinn part for fornefnda bref x rinsk gylldene. Menn hvoss kost og tæring sem hann ÿtarmer hefur giort oc haft fÿre hann fieck fornefnd privilegia bref hann var stor. þad er mier vell vitvrligtt. þad skvlv þeir þess fyrir vtan bitala og forneygia honum og vera þar firir j hans neÿgio.

Til ytar meir vitnisbvrd trycker ieg mitt signet nedañ firir þetta mitt opit bref. som gefit og skrifat er j osloo od-

1) [Allr þessi kafli hefir npphaflega gleymzt úr í afskriptinni í 238, en er ritaðr strax á eptir bréfinu í bókinni, og eru þar tekin upp fjögur seinustu orðin, sem líka standa í textanum, til þess að sýna hvar klausan ætti inn. Afskript séra Jóns, og eptir henni Finnr biskup, sleppir þessu, af því að menn hafa ekki skilið, að það ætti hér inn. Í AM. 238. 4to bl. 120b (Bessastaðabók) stendr, aptan við skiptabréf eptir Þorvarð Loptsson frá 1446, svo látandi ættrakning:

[Ol]of stora*) syster [Þor]vardz. [d. 1446].
gudridr [han]s dotter. [d. 1494].
Þorvardr [henn]ar son. [d. 1513].
erlindr hans son. [d. 1575].
gudbiorg hans dotter. [d. 1594].
einar hennar son.**)

*) Þ. e. Ólöf ríka (d. 1479). **) Einar var sonr Gríms Þorleifssonar frá Möðruvöllum fyrra manns Guðbjargar.

ensdagenn næst epter sancti andree apostole dag arum epter gvdz byrd ꝏ d vij.

---

151. **1507.**

Afhending Valþjófsstaðarkirkju í Fljótsdal, þegar Þorvarðr prior afhenti, en Jón prestr Koðransson meðtók.

AM. Apogr. 1993 „Epter kalfskinns geira vid Valþiofsstadarkirkiu". „höndin a þessu er coæva anno 1507" (AM.)

anno domini ꝏ d vij.

Suo myckla peninga gallt prior Þorvardur[1]) med walþiofstad en ɉon prestur kodransson medtok.

Jn primis sextan kugilldi og .xx. og eru þar j seytian kyr. lagdi sira ɉon kodransson þar til ij kyr og ij asaudar kugilldi og þar til war lukt stadnum. xij. hundrata ɉord [vik ɉ faskrvdsfirde[2]) fyrir xij kugilldi brast æ ɉnstæduna. og 4 naut veturgomul og xij. saudi veturgamla og 4 hesta. 4 hross. vc ɉ wirdingargodze. ɉtem gallt hann halft annat kugilldi ɉ porcionem er fallit hafdi wpp æ þriu ár. atta ægillde ad auk er fylgia eiga arneidarstadaparte. og eitt kugilldi war gefit krossinum æ þorgerdarstôdum.

---

152. **1507.**

Skrá um landskyldir af Vestmannaeyjum bæði þá (1507) og í fyrri tíð, og á dögum Torfa Arasonar (um 1450), er hann hafði eyjarnar af Daníel, og er það tekið eptir sögn Stranda-Kols.

AM. 238. 4to bl. 48, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — Afskript frá 1696 eptir Bessastaðabók er í JSig. 143. 4to bls· 95—96. Sbr. Dipl. Isl. III, bls. 771. Sbr. *„að gjalda Torfa lögin"*.

---

1) Þor' Apogr. 2) [„er skrifad med annarri hendi eins gamalli nedan fyrer hinne skriftinne. enn ä ad visu hier heima" (AM.)

Anno domini m d og vij hvad landskylld (var) af vestmannaeyum.[1])

Jtem so micel landskylld af vestmannaeyum.

ȷ þollaugargerdi ijc.
af steinstodum c fiska.
Af ofannleite lest.
Af nordurgarde cc.
ȷ dolum c.
ȷ hofnn ȷ̶[2]) lest.
Af midhusum ijc.
Af giabacka iijc.
Af villborgarstodum viijc og xx fiskar.
Af vesturhusum ijc.
ȷ gierde ijc[3]) og xl fiskar.
A bofastodum iijc.[4])
Af oddastodnm iijc.
Af presthusum jc.
Af kirkiubæ ixc.

Summa v lestir iijc og lx fiskar.

Sognn Stranda kolz. at ıx lestir fiska samfeingnar voru ad gomlu[5]) ȷ vestmannaeyum. enn torfe arason er hann hafde vestmannaeyar af daniel skillde vij lestir gilldar og attu þeir eyiamennerner sialfer a sinn kostnad at færa ȷ hvornn kaupstad hann villde. enn være þar ȷ eyiunum sellder fiskarner. þa attu eyiamennerner a sinn kostnad at færa allt godzit ȷnn a land. var þetta dæmt og skilid a þa. Þat meira. flyttu þeir sinn eigin varning in a land a haustid eyamennerner þa skylldust[6]) þeir til ad sellia þeim fyrstum sem kongs umbod hafde yfer eyunum. upp a hvort c fyrer tvævett naut eda vj fiordunga smiors. skulu þeir bioda honum fyrstum. sem eyarnar hefur af kongenum eda umbod yfer þeim. at kaupa sinn varning med fyrskrifudu verde.

---

1) Huer landskylld ä Vestmannaeyum var Anno 1507, 143. 2) half 143. 3) halft annad c 143. 4) halft þridia c 143. 5) lagi, b. v. 143. 6) 238; skilldudust 143.

153. 1507—1523.

Tíundargerð á Skarðsströnd.

Philipps Collection i Thirlstaine House í Cheltenham á Englandi 10,442 (= 16,504). Fol. bls. 1: Skarðsbók af postulasögum, og er þetta ritað með samtíða hendi Hér er fylgt afskript frá Mag. Eiríki Magnússyni í Kambryggju frá 3. Apr. 1891.

[Anno] dominj ꝏ d vij⁰ svo micil tivndargiord a skardzstrond ȷ lausafie ch[1]) og ijc og xx.
[anno ꝏ d] viij ch[1]) og iij (c) og xx.
[anno ꝏ d] ıx ch[1]) vg ic.
[ann]o x⁰ ch[1].)
[an]no xj⁰ ch[1]) og vc.
anno xij⁰) ch[1]) og xc.
anno xiij⁰ ch[1]) og xc.
anno xiiij⁰ ch[1]) og vc.
anno xv⁰ ch[1]) og vjc.
anno decimo vj⁰ ch[1]) og xc.
anno xvii⁰ ıx·tig(er) c.
anno xviij⁰ xxc
anno xıx⁰ . . .[2]) xc.
anno xx⁰ l c.
anno xx primo xl c.
anno xxij⁰ xl c.
anno xxiij⁰ xl og c.
Þa stod eg[3]) reikningskap.

---

154. [fyrir 1508].

Sendibréf Jóns Erlingssonar til Björns bónda Guðnasonar, um mál þeirra frændanna Björns Þorleifssonar og Björns Guðnasonar.

AM. Fasc. LXIV, 20, frumritið á skinni. — AM Apogr. 957, ept-

1) Svo, og mun merkja eiga = hundrað hundraða. 2) klessa í handr. 3) Það mun vera Þorleifr Pálsson.

ir frumritinu. — Guðni Jónsson er dáinn fyrir 29. Janúar 1508, og er þetta bréf því eldra.

Wel borin dandi man biorn bonda gudnason
er brefit Sent.[1])

Heidrsamligañ dandi man og min kiæri mag biorn bonda gudnason ẏdr heilsar eg Joñ ellingsson kiærliga med gud og vora fru.

Er eg ydr kiærliga þackandi firir alla ydra velgiorninga til mjn badi med ord og verk.

viturligt skal ẏdr vera at ek fann biorn thorleifsson og talada ek med hann vm ẏckr mala ferli. suaradi hann aullv sem einn dandi man og vard ek under eins med hann j so dan mata at ec tok med ydr og honum feligañ dag med fullu handa bañde og med aullum yckrum mounum og yckrum radum badi vid vtlenzka og junlenzka til alþingis og sua laungum tima fram ẏfer sem huer kiæmi til sins heímjls[2]) heim j gen. enn um peninga var sua skilit sem uid haufdum adr vm talat. at þier skẏlldut hallda þat þier hafit ad ydr tecit omakslaust firir birne j þessum tuganvm. enn (biorn) skẏlldi hallda þat j nadvm sem hann hefer at sier tecit firir svnanan[2]). kiori hann og þat firir sig at stefna ẏdr firir vttan allt hugmod af beggiah hendi og þat sama lofada eg firir ẏdr. j ockru handabañdi. þui er ek[2]) ydr kiærliga um bidiañdi at þier latid þena min giorning standa sua sem vid haufum adr um talat. ok skrifit birne til þegar straks er þier fait mitt bref huortt þier uilit þetta hallda. þui þat uar suo skilit. uillda ec og giarna at min ord brygdizt ecki hier um. Enn þo þier villit[2]) ecki þetta hallda sem ek[2]) vænti ath ei sie þa skrifit honum þo til sem adr. giorit nu hier um sem eg trvi gott til yduar[2]) huad ek[2]) vil j aullu godu forþena med ẏdr og firir ydra skulld giora huad eg ma med æru. og ydr livft er.

seigit gudna jonssyne Mioc marga goda nat firir mig.
Ei meir vm sin.

---

1) Utanáskript bréfsins. Utan á bréfinu stendr og með hendi Magnúsar prúða: „Þessi Brief eru oll afgomul og onyt nema til frodleikz“. 2) Svo.

hier med bifel ýdr gudi j ualld og hans moder mariv og sancte pettri nu og alltid.

---

155. 7. Janúar 1508. [Í Viðvík.]

Dómr tólf presta útnefndr af Gottskalki biskupi á Hólum um ákærur biskups til Jóns Sigmundssonar um kirknafé á Urðum og í Víðidalstungu og aðrar fleiri sakir.

AM. Apogr. 692 „Ex lacera charta veteri" (AM.).

Þad giorum uier broder Einar ábote á Munkaþuerá. broder Nichulas Prior á Modruvöllum. Jon Jonsson Rádzmadur Holakyrkiu. finnboge Einarsson. Jon Þorgilsson. Jon finnbogason. gudmundur Jonsson. Helge Jonsson. Olafur Klængsson. Jon Jonsson. Þorleifur Jonsson og Örnolfur Einarsson prestar Holabiskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessu voru opnu briefe. ad þa er lidid var frá hingadburd vors Herra Jesu Christi M. D. og viij. ar á fostodagenn næstann epter þrettanda dag Jola i Vidvijkursueit[1]) vorum vier i dom nefnder af uorum virduligum Herra og anda ligum fódur Godskalk med guds nád biskup á Holum. ad dæma um̄ þá ákæro er biskupenn kærdi til Jons Sigmundssonar. og i stefnunne stod.

J fyrsto dæmdum vær stefnuna lôgliga og Jon Sigmundsson riettliga firerkalladann. enn i þeirre fyrsto sauk er i stefnunne stod og biskupenu kærdi til Jons Sigmundssonar. ad hann hefde osuarliga fared med kyrkiunnar goz á urdum i suarfadardal fausto og lauso og under sig dreiged. án biskupsens vilia. og leyfis enn kyrkiann komenn ad nidurfalle og kyrckiunnar ornamenta i burt bored. og vidurenn i burt borenn. sá sem til kyrkiunnar var ætladur medan Jon Sigmundsson atte ad hallda.

Nu saker þess at þá reikningur Urda kyrkiu var seinast reiknadur. reiknadest i lausagoze x. tiger hundrada og

---

1) Þannig.

xij aurar betur. enn oreiknad uppá viij ar og xx. þui ad guds nád til kalladre dæmdum vier fyrrgreinda peninga fallna uppi Jördena á Urdum til eignar firir fornann og nyann reikningskap. og biskupenn mega taka ad sier frialslega fyrr greinda Jörd ad næstum fardögum. kyrkiunnar uegna á Urdum. og oll hennar goz föst og laus. frid og ofrid hafa og hallda greinda Jörd Urder. þar til er þeir leisa aptur sem med lögum eiga ad leisa. enn huort þad ornamentum kyrkiunnar sem hann hefur i burtu haft og ad sönnu profast.. og uiliad undan draga kyrkiunnar eign. skal hann aptur færa fyrer næstu fardaga ospillt og iafngott og fullriette urda kyrkiu og Holakyrkiu xv. merkur i sinn riett. og Jon skylldugann ad taka lausn og skript epter biskupsens ráde.

J annare sok er biskupenn kærdi til Jons Sigmundssonar. ad hann hefde rænt og teked med gripdeilld kyrkiuna i Uidedalstungu og hennar goz fast og laust. lyste biskupenn þar firer oss ad hann hafde bannad Jone öll kyrkiunnar umbod þeirra er hann hafde ad hallda. báru þeir sira Jon Gislason [og] Magnus Arnason þad sama ad þeir hefde þad heyrt. þui [dæmdum uier . . . .] biskupsens bode og giallda kyrkiunne i Uidedalstungu tuefa[lld]ann sinn riett fullann enn Hola kyrkiu og biskupenum .lx. merkur i sinn riett. og biskupenn mega ad sier taka friálslega fyrrnefnda Jörd Uidedalstungu. kyrkiunnar uegna. og öll hennar gædi. föst og laus. frid og ofrid. nær sem hann vill. hafa og hallda þá tuo hlute Jardarennar sem Jone Sigmundssyne hefur tilheyrt edur ödrum þar til ad hun er med lögum leyst af þeim sem hana á med lögum ad leysa. og kyrkiañ hefur sinn riettann reikningskap. og biskupenn sinn allann sakeyre. sem Jon á ad giallda. enn um̄ marstade og Nup dæmdum uær biskupenn mega ad sier taka þesse goz fost og laus. sem maldagenn og reikingskapurinn utuijsar. og standa under sömu lausn sem hin fyrre. Enn saker þess ad Jon Sigmundsson hefur rofed þann sáttmála sem giordur hefur uerid i millum̄ kyrkiunnar og kongdomsens og alls almugans i voru biskupsdæme. firer hrörnan kyrknanna og nidurfall. þar med orded eidrofa og

skriptrofa. sáttrofa og domrofa. Þui littzt oss Jon Sigmundsson ðngra kyrkna umbod hafa mega. huðrke þessara ne annara. dæmdum uær firir [eidrof og skriptrof iij merkur firir huort. enn firer domrof iiij merkur. enn um samuister þeirra Jons Sigmundssonar (og) Biargar Þorualldzdottur sæke biskupenn huort þeirra sem honum þiker likara til sanninda. enn um þá sðk ad Jon Sigmundsson hefde teked edur lated taka peninga ur Sualbardskyrkiu. dæmdum uær biskupenn skylldugann ad leida ij lðglig vitne ad Jon Sigmundsson uæri sannur ad þeirre sðk. þui dæmdum uier Jon Sigmundsson fallenn i bann af sialfu verkenu og fære aptur þad er hann tok edur taka liet. og giallde kyrkiunne á Sualbarde tuefalldann riett og Hola domkyrkiu .lx. marka i sinn riett. skylldann ad taka skript og lausn epter þui sem biskup leggur á. enn firer tiundarhalld giallde hann so sem tilreiknast og kristiñ riettur utuisar. af sinum̃ gozum og omaga [eyre]. enn um utlausner sem gamall landsens uane er til. skal þesse allur sakeyrer firrskrifadur gialldast ad næstum fardðgum. biskupenum edur hans umbodzmanne heima á holum edur þar sem biskupenn giðrer rád firer. kann Jon Sigmundsson ad fá nockur lauglig vitne sier til bata i greindu máále skal hann þau leidt [hafa inn]ann mánadar ad heyrdum domenum edur lesnum [. . . . .] kon[gs . . .] riettarbot ȷnnsiglud utuisar firer biskupenum heima á Holum edur þeim sem hann skipar. og ad ollu so profudu dæmdum vier þennann dom stðdugann upp á heilagrar kyrkiu vegna. ef ei spyrst annad logligra enn sem firer oss hefur komed

Og til sannenda hier um̃ settum uær aller fyrrnefnder prestar uor Jnnsigle firer þetta brief skrifad a Holum̃ i Hialtadal sunnudagenn næsta epter þrettanda dag[1]) á sama áre sem fyrr seiger.

---

1) Þ. e. 9. Jan.

156. 10. Janúar 1508. í Helsingjaborg.

Bréf Hans Dana og Norðmanna konungs til Henriks VII. Einglakonungs um óskunda Einglendinga á Íslandi.

Aarsberetninger fra det kongelige Geheimearkiv, udg. af C. F. Wegener, I, Khavn 1865 bls. 17, eptir bréfabók Hans konungs í Ríkisskjalasafni Dana (Nr. 26).

Ad regem anglie.

Exellentissimo etc. Johannes etc. Salutem plurimam cum nostri fraterni amoris affectu.

Exellentissime illustrissime ac potentissime princeps frater et confederate charissime. frequenti admodum relacione didicimus subditos nostros de terra islandie grauibus Iniuriis affectos ac sepissime vestris a subditis molestari, Iura preterea nostra regia in dicta terra islandie solui solita a vestris subditis sepius recusari, quidque de opportuno remedio prouidere velimus, indies exoramur. Nos igitur vestra de benignitate confidentes has ad vos litteras damus, predicta iura nostra regia solui, prefatas Iniurias vestris a subditis emendari instantius postulantes subditis que nostris ne de cetero molestentur fauorabiliter prouideri. Ceterum mercator quidam vestro subiectus dominio per presentium latorem iohannem gotskalck nominandus emptionis causa certo nobis debito obligatur, lapso que solucionis termino, quas nobis merces promiserat, hec ad nos minime peruenere. huic querele nostre prouide consultum iri atque hunc fidelem nostrum iohannem goschalck quamcitius remitti instanter exoramus, quam rem, cum nobis gratissima sit, promta vicissitudine curabimus promereri. In hiis celsitudinem vestram Regiam altissimo facimus commendatam.

Ex arce nostra helsingborgh x Januarii Anno m d viij°.

---

157. 29. Janúar 1508. á Mosvöllum.

Dómr sex manna útnefndr af Birni Guðnasyni um löggjafir Guðna Jónssonar föður hans, „hvers sál guð náði“.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol., bl. 237b, skr. c. 1604 (= *a*). — Landsbókasafn 65. 4to II, 37—39, með hendi Jóns dans Magnússonar c. 1640. — Landsbókasafn 115. 4to I, 166, ágrip með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hítardal c. 1730.

Domur wm giafer gudna[1]).

Aullum maunnum þeim sem þetta Brief sia edur heyra. senda Þorleifur Aurnolfsson. Tumas Jonsson. Þorgautur Olafsson. Aurnolfur grijmsson. Þorgijls pietursson og gudmundur helgason kuediu gudz og sijna kunnigt giorandi med þessu woru opnu brefi ad æ laugardaginn næsta fyrir purificationem Sancte Mariæ þa lidit war fra gudz burd ꝏ d og viij ár æ mosuollum j Aunundarfijrdi æ þijngstad riettum worum wier til dőms[2]) nefnder af ærligum manni birni B(onda)[2]) gudnasyni er þa hafdi mijns herra kongsins sýslu og vmbod j millum geirholms og langaness. saman ad telia. [sundur ad greina. og rettan Reijkningskap a ad giora. huor hæd med sønnu vera skyllde a þui gőtze og peningum[3]) er gudni Bőnde[2]) jonsson hafdi att. [huers sal gud[4]) nadi. [huort helldur þad kann fyrir ad finnast[5]) ad giof. [kaupe edur[5]) erfdum edur [audrum løgligum fiar[5]) afla [frá þui[6]) fyrsta [adur greindur Gudne Jonsson[7]) kuæntist[8]) sinni Eiginn[2]) kuinnu [husfru Þőru Biørnsdottur[5]) og til þess [sama tijma[5]). er honum fiellu peningar [og arfur[9]) epter sira sigurd [Jonsson[9]) brodur sinn[10]). [huers sal ad gud hafi.[11])

[J firstu[12]) kom [þar fram[11]) fyrir oss [greinda menn. birtur. bőkadur. framborinn[9]) reikningskapur[13]) greindz gudna heitins a adurgreindum peningum[14]). skyrliga skrifadur. [sæmiliga og sannliga[15]) samsettur [med aneffndum heimtum[16]) og fridleika [garda og[11]) jarda og [annara lausagotza[17]). [so og

1) Dömur huor hæd med sønnu vera skyllde ä þeim peningum er Gudne Bonde haffde ätt 65, sem styttir upphaf dómsins og víkr því við, sleppir dagsetningu, en heldr þó nöfnum dómsmanna, og er að öðru leyti gagnleg afskript. 2) b. v 65. 3) [65; hæd gotza og peninga þeirra *a*. 4) [sem gud hans säl 65. 5) [b. v. 65. 6) [65; med þad *a* 7) [65; hann *a*. 8) kuongadist 65. 9) [b. v. 65. 10) 65; hans *a*. 11) [sl. 65. 12) [65; Jtem *a*. 13) Reijkningur 65. 14) þijngum 65. 15) [65; wissiliga *a*. 16) [65; med heiti *a*. 17) [65; lausafiar *a*.

skŷring a gior[1]) huersu hann hefdi hueria ȷord feingit. ad erfdum edur [audrum logligum heimilldum[2]). huern [greindañ ʀeijkning[3]). wier optliga yferlasum og ȷ[3]) margar reisur samanreiknudum [og oss ad samþycke med vorum skilninge riettz Reijkningskapar vorrar fiartølu firrgreindra manna þa̋ ʀeı,knudust oss firrgreinder peningar Gudna h(eitins) vered haffa[3]) dc hundrada ad oluktum [aullum[3]) skulldum. og þar til[4]) vt af þessum[5]) fimm c hundrada [sem firr skilur þa̋ taldest þar ȷ vera[3]) xvj. hundrud og xxc[6]) annars hundradz hundrada aflagotz [ȷ vera ad vorre tølu.[3]) [So og[7]) eij sıȷdur medkiendust wær aller[4]) fyrrskrifader [vtneffnder[3]) menn [effter þennan vorn saman talenn og samsettan Rettan Reijkning og Registuriñ sem firr greiner. þa̋ neffnde greindur Biorn Gudnason oss og til kraffde ȷnnvirdugliga ad Rannsaka. þar med alyktardoms atkuæde a̋ ad leggia. effter løgum og vorre sannligre samuisku. huert afl edur fullkomna mact ad haffa skylldu þær giaffer sem[8]) gudne heitinn ȷonsson hefde matt gefa med logum. Nu saker þess [ad[3]) wor landzlaga bok so utuijsar ad huer madur ma gefa fiordungsgiof ur aullu þui gotzi.[9]) er honum[10]) hefur aflast. so ad [meira er[11]) enn hann hefur ad erfdum tekid bædi ȷ landi og lausum eyri. huerium er hann will. [so[12]) bornum sijnum skilgetnum[13]) [sem audrum[12]) ef hann will. enn tiuñdargiof [aff so miclu[14]) sem hann hefur ad erfdum tekid[15]) bædi ȷ landi og [lausum eyri[16]) þo [hann spyrie eij erfingia[17]) ad. ef hann[18]) mæler af witi. [Enn saker þess so talar texte logbőkarinnar. ȷ almenneligu Erffdatale. ad hinn Ellste son skal Eignast høffud Ből. siña og løgieñ ȷ audrum stad ad syner snuest til høffudbőla. Enn dætur til vtȷarda og lausafia̋r. Kunngiørest og ȷ Kuennagifftingum ad þő mad-

1) [65; afla *a*. 2) [65; afla *a*. 3) [b. v. 65. 4) sl. 65. 5) 65; þeim *a*. 5) 65; þeim *a*. 6) 65; xx *a*. 7) [Jtem 65. 8) [65; ad wier worum til nefnder af optskrifudum manni birne gudnasyni. kongs vmbodzmanni þar þa samstundis ȷ greindu takmarki aa ad lijta og med skynsemd fullnadardom a ad leggia epter þui sem wier wissum riettast og san nast fyrir gudi huersu myklar giafer ad þrattnefndur *a*. 9) fie 65. 10) þeim 65. 11) [heffur meira 65. 12) [b. v. 65. 13) sl. 65. 14) [65; so mikit *a*. 15) Eignast 65. 16) [lausafie 65. 17) [ei spyrie hann Erffingia samþyckis 65. 18) madur 65.

ur kaupe jørd med gripum konu sinnar. edur lausafie. þá skal hun þad eitt haffa vr jørdum sem hun haffde heimañ. þad Eina meira sem Erffinge loffar. Bijrter og Breff Magnusar kongs j Bők vorre sem hana Byri(ar) j fyrsta. þar sem vijkur ad vm̃ jardabrigde og aunnur lagamál. vnder huorium løgum sem þa(u) giordust. þá skal Effter þui dæmast. sem þá voru løg j lande. er þaug mál giørdust. Og ad slijkre auijsun og styrking laganna. sem hier fyrer hermer. ad j flestum stødum vijkur helldur frá Enn til vm vm kuenna Eigner ad odulum ad vorum skilninge. þő ad Erffdamál sie sie ad jordum. þő Ei sie giøff gődra høffud Bőla.[1]) og þui kunnum vier[2]) þad ei frekara[3]) ad taka [vnder vorn dom[4]) [eda leingra þar fram um fara[5]) enn so. [vær dæmum Effter þui sem nu Eru løg j lande med fullu dőms atkuæde. ad Gudne h(eitinu). gődrar minningar[6]) hafi matt med laugum gefa so miklar giafer sem [bok giorer rad fyrir.[7]) [Tijundargiøff vr Erffdagőtze. fimta huort hundrad sem teked er dæme til aff helgra daga veidum. Enn fiordung vr afflagőtze.[8]) og þær ad logum [fyrst halldast skulu sem hann fyrst gaff. sem var husfru Þőra kuinna hans. vtan so finnest fyrer med rettu. ad greindur Gudne h(eitinn) haffe geffed jmesligar giaffer. sem løg giøra Ráđ fyrer. þá jaffnest þær vid løggiaffer. Reijkudust giaffer Gudne Bőnda fyrer xxxıx^c aff Erffdagőtze. Enn 40^c og halfft ed fimta aff afflagőtze. Reijknum vier allar løggiaffer Gudna h(eitins) iiij^c og 80^c.[9]) huad finnast kann ad Gudne Bőnde haffe gefid meira Enn løgbőkiñ skýrer. þad lijst oss Ecke affl haffa Eiga. og med aullu őnýtt vera skulu[10])

1) [65; vantar með öllu í *a*. 2) 65; wid *a*. 3) 65; frekar *a*. 4) [b. v. 65. 5) [sl. 65. 6) [65; ad hann *a*. 7) [Løgbök äkuedur 65. 8) [b. v. 65. 9) leiðrétt; 65 hefir „viij^c og 70^c.“ 10) [65; halldast eiga. þær fyrst sem hann gaf fyst sem war hans kuinnu. þa huerium sem hann gaf þar epter til þess þær teliast so myklar sem laug giora rad fyrir. sem j einum stad stendur j worum logum. Ef madur gefur jmsum monnum giafer þa skulu þær halldast til þess þær werda jafnhaar wid lauggiafer. ad reiknast nitian cog xx af aflagotzi. enn half(t) ed v^c og xl^c ur erfdagotzi. og hans lauggiafer samanreiknadar halft ed fiorda c og attatiger. Enn þær hann hefur meiri gefid. lijtast oss moti logum gefnar og ecki afl hafa *a*.

og [eij ad logum halldast[1]) eiga. [Og til meire audsyningar og sannz vitnisburdar hier vm samþykte Biorn G(udna)s(on).[2])

[Og til sanninda hier vm̄ settum wier fyrnefnder menn wor jncigli fyrir þetta domsbref huert ed skrifad war j Ogri j Jsafirdi[3]) fyrir festum gregorij pafa æ sama ari sem fyrr seiger[4]).

---

158. 7. Febrúar 1508. á Svínavatni.

Tylftardómr útnefndr af Einari bónda Oddssyni, kongs umboðsmanni í Húnavatnsþingi, um dómrof í máli þeirra Guðmundar Indriðasonar og Ásgríms Þorbjarnarsonar.

Landsskjalasafn 94. 4to bl. 4b með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — ÍBfél. 67. 4to bl. 66a—67 „Iclis" með hendi síra Eyjólfs Jónssonar á Völlum (d. 1745).

Fimte Domur wm sama Efne.[5])

Aullum Godum Monnum sem þetta Bref sia Edur heyra senda Grimur Jonsson. Einar Einarsson. Brandur Olafsson. Jon Einarsson. Hallgrimur Skulason. Arngrimur Liotsson. Eyulfur Augmundsson. Besse Arason. Þordur Arason. Are Sigvatsson. Haflidi Juarsson og Jon Olafsson Quediu Guds og sijna kunnugtt giorande ad Aarum epter Guds burd[6]) M d viij Aar Manudaginn næstan̄ epter Blasiusmesso vm̄ veturinn æ Suinavatni æ asum æ þingstad Riettum vorum vier til doms nefnder af ærligum manne Einare bonda[7]) Oddssyni er þa hafde mijns herra kongsins syslu og[8]) vmbod j hunavatnsþinge til ad dæma [j millum[9]) þeirra Gudmundar Jndridasonar og Asgrims Þorbiarnarsonar eptir þui sem stefnuskra su jnne hiellt er fyrrnefndur valldsmadur las þar vpp og Asgrimur medkendist stefnuna[10]) þessa hier[11]) fyrir oss. J fyrstu grein dæmdum vier stefnuna logliga og Asgrim hier[11]) Rietteliga fyrir kalladan̄. Enn[12]) þann xij[13]) manna

---

1) [halldast fyrer løg 65. 2) [þ. v. 65. 3) Svo. 4) [vantar í 65. 5) Sjá Alþingisdóm 5. Júlí 1507. „(Utskript) af domi Einar Oddssonar sislomans i Hunavatnsþingi" 67. 6) burdi 67. 7) þ. v. 67. 8) þ. v. 67. 9) [milli 67. 10) stefnu 67. 11) þar 67. 12) og 67. 13) 67; 12, 94.

dom sem Gudmundur kiærde lil Asgrims ad hann hefde Rofit og eckie halldit. sem þeir haufdu[1]) sialfir vnder lægit[2]) vottum nærverande[3]). Og vier vissum ad þad var satt. Þui[4]) dæmdum vier Asgrim sekañ vm[5]) domrof mork vid Gudmund. Enn iiij morkum vid kong og hallde þo dom sem adur. og syslumann skyllldugañ ad sækia huorutueggiu[6]) til handa. Enn Gudmundur Jndridasou[7]) takie fyrst skulld syna epter þui sem Bok[8]) vottar. Enn segtir huortueggiu[9]) skiptist epter fiarmagni sydañ. Suo og eij sydur dæmdum vier Asgrim Þorbiarnarson skyllldugañ ad giallda peninga med ollum[10]) laga awegste sem logmannsins domur og Riett lagaskipañ þar vm̃ gior vtvijsar og jnne helldur med ollum synum greijnum og Articulis. þui vier siaum Eingin log honum j moti. Enn oss virdist jnnstædann vera. xl. ca epter Beggia þeirra medkienningu Gudmundar og Asgrims. Skillde Asgrimur Þorbiarnarson[11]) giallda j fyrstu saul þridiung af jnnstædune jnnañ mañadar ad heyrdum dominum. Annañ þridiung ad næstum fardogum. Enn allt ad Auxararþinge næsta epter og færa heim til Gudmundar alla þessa peninga. Enn vm̃[12]) vpphæd æ laga ævegstinum kunnum vier eij ad dæma. þuj vier vissum eij fridleika æ peningunum huorier hellst voru. Enn su appellerañ sem Asgrimur las [hier vp[13]) leist oss ollum ologlig vėra og ecki afl hafa mega[13]) fyrir þa grein ad hann hafde sialfur vnder lagt þann dom sem hann hafde ʀofit og þetta mal ʀeis þar allt af. Hins [og annars[14]) ad laugmadurinn hafde adur giortt lagaskipañ þeirra [æ millum[15]) vpa þann dom sem ʀofinn var. Will Asgrimur enneij dom hallda þa dæmdum vier kongs vmbodsmann Einar Oddsson skyllldugañ at stefna Asgrime þing og giora hann vtlægañ epter þui sem [Logbok[16]) vtvijsar. nema[17]) hann giallde sem dæmtt er.

Og til sanninda [hier vm̃ setium vier vor jnncigle hier fyrir nedan[18]) et cetera.

---

1) hafa 67. 2) lagt 67. 3) nærverondum 67. 4) þa 67. 5) fyrir 67. 6) hvortveggia 67. 7) b. v. 67 8) logbok 67. 9) hverstueggia 67. 10) so ordnum 67. 11) b. v. 67. 12) sl. 67. 13) [þar 67. 14) [annars vegna 67. 15) [i midli 67. 16) [vor laandslagabok 67. 17) utan 67. 18) sl. 67.

159. 25. Febrúar 1508. á Espihóli.

Jón Ásgrímsson selr Sæmundi Símonarsyni jörðina Tungu í Fljótum fyrir jarðirnar Vígastaði og Meyjarhól á Svalbarðsströnd og Syðri-Kálfborgará í Bárðardal.

AM. Apogr. 5628 „Ex originali“ á kálfskinnni, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. — Skjalabók í Landsskjalasafni 94 með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600 (= *b*).

Kaup Brief fyrer Tungu j flotum.[1])

Þat giorum uier halldor jonsson og þorgeir jonsson. þorleifur hromundzson og sigmundur jonsson godum monnum uiturligt med þessu woru opnu brefe þa er lidit var fra gudz burd þusund fim hundrud og atta ar a mattiusmessudag[2]) æ eytra[3]) e(s)pihole j eyiafirde worum wær j hia saum og heyrdum æ ord og handaband þessara manna jons asgrimssonar af einne alfu en sæmundar simunarsonar[4]) af annarri at suo fyrir skildu at fyr nefndur jon sellde adur greindum sæmundi jordina tungu er liggur i fliottum i hnapstada kirkiu sokn med aullum þeim gognvm og gædum greindri jordu fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu. hier j motte gaf þratt nefndr sæmvndr opt nefndum jone jarder er suo heitta vigastader[5]) og meyarhol[6]) er liggia æ saulbardzstrond[7]) i sualbardz kirkiu sokn og sydre kalborgaræ[8]) er liggur i bardardal i eyiardals(ar)kirkiusokn medur[9]) aullum þeim gognum og gædum sem greindum jordum fylger og fylgt hefer ath fornu og nyiu og tittnefndur sæmundur hefur fremst eigandi at ordit at laugum. hier til lagde hann allan dælisskog og þing þat er þeim kemur[10]) til samans. skyllde huor þessar(a) manna fyrgreindra hallda þeim jordwm til laga er keypte en suara laga riptingum huor æ þeim jordum er sellde. Og til sannenda hier vm settum vær fyrnefnder menn vor jnsigle fyrer þetta kaupbref er[11]) skrifat var j sama stad deige og ære sem fyr seiger.

---

1) *b*. 2) Mahttiasmessudag *b*. 3) ytra *b*. 4) Sijmonarsonar *b*. 5) veigastader *b*. 6) Meyarholl *b*. 7) Svo *a*. Sualbardzstrond *b*. 8) Kalfborgara *b*. 9) med *b*. 10) kiæme *b*. 11) b. v. *b*.

160. **11. Marts 1508.** **undir Felli.**

Transskriptarbréf af fimm bréfum um Fell í Kollafirði:

1, Vitnisburði Hermundar prests Oddssonar 2. Jan. 1500, DI, VII, Nr. 482.

2, Vitnisburði Orms Magnússonar 13. Marts 1494. DI, VII, Nr. 270.

3, Bréfi Sveinbjarnar Aronssonar o fl. 24. Nóv. 1471. DI, V, Nr. 578.

4, Löggjafabréfi Andrésar Guðmundssonar og Þorbjargar Ólafsdóttur [3. okt. 1500—] 16. Febr. 1501. DI, VII, Nr. 516.

5, Kvittunarbréf Andrésar Guðmundssonar til Guðmundarsonar sínss 31. Maí 1495. DI, VII, Nr. 312.

AM. Fasc. LXVII, frumtransskriptið á skinni, komið til Arna „frá Monsieur Orme Dadasyne, til eignar 1726. Eg hefe accuratum apographum þessa brefs, enn bihelld þvi þo. uegna handarennar“ (AM.).

transkriptarbref wm fiordung(s)giof (loggiafer) fadur mins og um fell.[1])

Medkennunzth Vær jon Palsson. Bergr Thomas Son. Biarne Þorbiarnar Son ok Þorbiorn Jon Son. ath Vær haufum heyrtt ok Sed ok yfuer lesit opin bref huertt um Sig med heilum ok oskauddum hangandi Jnnciglum Suo latandda ord epter ord Sem hier fyr stendur skrifad. Ok til sanninndda hier vm festum vær vor jnnciglli fyrir þetta transkrip(t)ar bref. Skrifad var under fellj j kollæfirdj. Laugardaginn næstæ fyrir Gregorius Messo. arum epter guds burd þusund fimm Hundrud ok atta ar.

---

161. **17. Marts 1508.** **á Eyri í Arnarfirði.**

Vitnisburðarbréf um tvö gömul landamerkjaskjöl Hvamms í Dýrafirði **(Falsbréf).**

Að bréfi þessi eru þessar heimildir: *a*, frumrit á skinni frá Steini bónda Kristjánssyni í Hvammi í Dýrafirði, sem er með þeim hætti, að það er límt (skáskeytt) saman úr tveim skinnsneplum, og síðan sett þrjú höpt með hörþræði í gegnum samskeytin til að styrkja þau; er síðari snepill bréfsins tæpr þriðjungr þess. Fyrir bréfinu hafa verið þrjú innsigli. Af miðinnsiglinu er ekkert eptir, nema

1) Utan á bréfinu með hendi Guðmundar Andréssonar.

þveingrinn einn; þriðja (síðasta) innsiglið er heilt að öðru leyti en því, að nafnið er úr því brostið, svo að ekki sést, hvað á því hefir staðið. Fyrsta innsiglið er enn heilt og stendr á því með venjulegu innsiglaletri frá 16. öld: *s. hialmi. sueni. f.* Aptan á bréfinu stendr frumritað: „Þetta var vpp lesid vid Sandakirckiu ad guds þionustu giord Endadre a þann 13 maii 1743 til stadfestu vor nofn.

Jon Þorleifs Son. Greipur Jonsson. Olafur Jonsson.
Jon sumarlyjdason. Olafur magnusson. Jon petursson".

b, Afskript á skinni, einnig frá Steini bónda Kristjánssyni í Hvammi, sem átt hefir að staðfesta, en aldrei orðið af, að skrifað væri undir: „Ad þetta sie riett coperad epter orginälnum (!) votta under skrifader huamme 1743 d. 17 Julius" (eingin undirskript). Höndin á þessari afskript svarar því alveg, að hún sé frá miðbiki 18. aldar. Fyrir laungu hafði orðið fyrir mér afskript af þessu bréfi með heudi Jóns Sigurðssonar í drögum hans til Fornbréfasafnsins, sem hann segir að sé gerð „eptir originali í Hvammi í Dýrafirði 1845", er sé á kálfskinni, og lýsir hann bréfinu og eins innsiglunum, sem þá voru alveg í sama ástandi og þau eru nú, en getr að öðru leyti ekki um, að neitt sé grunsamlegt við frumritið. En mér þótti bréfið, strax og eg sá það, tortryggilegt um stafsetning nokkuð svo, og einkum um sjálf niðrlagsorðin: „sem syner vor nofn", því að það líkist eingu, er tíðkast í hrekklausum bréfum, og kemr hér auk þess eins og skollinn úr sauðarleggnum sem óskiljanleg lokleysa. Mér var því mikil forvitni á að fá að vita meira um frumrit þessa bréfs, og fór því þess á leit hér um árið gegnum Sighvat Grímsson Borgfirðing sagnfræðing í Höfða í Dýrafirði — sem opt hefir reynzt mér manna beztr að útvega forna fræði, — að eigandinn léði mér bréfið um hríð, en það var fast fyrir, en með góðu leyfi hans fékk Sighvatr að taka afskript af því, er hann svo sendi mér. Bar afskript Sighvats nákvæmlega saman við afskript Jons Sigurðssonar. En grunr minn á bréfinu minkaði ekki fyrir það, og áðr en það yrði prentað freistaði eg enn fyrir aðstoð Sighvats að fá bréfið í hendr, og heppnaðist það loks fyrir atfylgi hans og góða aðstoð Jóhannesar alþingismanns Ólafssonar og Magnúsar bæjarfógeta Torfasonar, og barst það til mín 30. Marts þ. á. (1906).

Eptir að frumrit bréfsins er nú komið til skoðunar, þarf ekkert af því að draga að bréf þetta er *ócækt falsbréf.* Eptir litarfari skinnsins, bleki, stafsetning og letrgerð á bréfinu mun láta nærri, að það sé frá öndverðri 18. öld, eða svo sem 200 árum yngra en það segist vera. Að skeyta jafnáríðandi bréf og þetta saman úr tveim sneplum á þann hátt sem gert er, hofðu þeir heldr ekki gert um 1500; hefðu þeir verið í skinnahraki mundu þeir hafa gagnstungið það eptir endilaungum samskeytunum spor eptir spor með skinnþveing, og að lyktum mundu þeir hafa dregið síðasta innsiglisþveinginn í gegnum sam-

skeytin og læst á þann veg báða parta bréfsins saman með síðasta innsiglinu — líkt og menn gegnumdraga nú áríðandi bækur, — svo að aldrei skyldu þessir partar bréfsins týnast hvor frá öðrum meðan innsiglið og þveingrinn héldi. En ekkert af þessu hefir verið gert, og er síðasti innsiglisþveingrinn dreginn í gegnum bréfið rétt utan við samskeytin; límingin er nú og biluð, og heldr bréfinu ekkert saman, nema hörspottarnir. En nú er bréfið ekki uppskafningr, ekki skafið upp gamalt bréf og svo skrifað þetta bréf aptr á skinnið, þar sem gamalt letr hafi staðið —, og svo er fyrsta innsiglið ósvikið innsigli Hjálms Sveinssonar frá 16. öld; þar með er og innsiglisþveingrinn hvergi samsettr, heldr hefir hann verið heill frá öndverðu. Eina ráðið til þess að geta komið gamla innsiglinu Hjálms Sveinssonar — sem þeir hafa náð í frá einhverju gömlu bréfi — fyrir þetta bréf var því það, ef hægt hefði verið að kljúfa bakið af innsiglinu, leggja svo þveinginn í það mitt og bræða síðan nýtt bak yfir alt saman. Til þess að koma þessu á veg þurfti mikla varúð og handlægni, að ekki brotnaði sá gamli framhelmingr innsiglisins, letrið eyðilegðist og alt væri ónýtt, og svo að ganga svo frá nývirkinu, að ekki sæist verks um merki. En á þetta hafa smiðir þessa bréfs hætt, og má, þegar vel er að gætt, í annari hlið innsiglisins sjá glögga rák fyrir samskeytum í vaxinu, og hefir þó verið vel og höndulega frá yfirbræðslunni geingið.

Það er að öðru leyti auðséð að þetta bréf muni vera samsett eptir fyrirmynd þess bréfs frá sama degi og ári, sem prentað er hér að framan sem Nr. 8, en það bréf er að vitni Árna Magnússonar og þriggja annara góðra manna „óskafið, óskorið og í allan máta falslaust“ svo mikið sem þeir máttu sjá. Hefir það bréf enn verið vestr í Dýrafirði — fylgt Núpi — fram á þá daga, sem þetta falsbréf var gert, þótt frumrit þess sé nú undir lok liðið.

Vitnisburdur vm hvam(s) landamerke[1]).

Þat giorum vier epterskrifadir menn Hialmur Sueinsson. Sigurdur Þormodsson og grijmur olafsson godum monnum kunnugt med þessu uoru opnu briefe a fôstudagenn næsta epter gudmundardag þa lidid war fra hingadburde vors herra jeshu christi ꝺ. d. og atta aʀ æ Eýri j arnarfyrde worum vier til kallader af welbornum manne Jone bonda biôrnsyne samañ ad lesa[2]) tuo kaupbref firir jordunne Hvamme i dyrafyrde j sanda kirkiu sokn liggande med heylum oskiertum hangande Jnnsiglum fromra manna. var annad brefed lxxxviij ara gamallt enn annad l og vj ara. stod i hvoriu firer

1) Utan á bréfinu. 2) Hér er eyða svo sem fyrir einu orði.

sig so latande ord medal annara orda. Hwammur a land inn i suartabacka og þad gagnvart a fiall vpp enn ad vtan i gard þann sem geingur vr fioru og gagnvart upp a sandafell firir vtan gras enn innañ þingeyre. til sanninda hier um setium vier vor jnnsigli firir nedan þetta bref skrifad i sama stad og æ deige sem syner vor nofn.

---

162. 19. Marts 1508. í Holti.

Vitnisburarbréf Grims prests Þrsteinssonar og tveggja annara um lýsing Bergljótar Haldórsdóttur um ætt og afspreingi Grundar-Helgu.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta, Hólum 1592 og Reykjavík 1902 bls. 57—58.

Þat giðrum vier Grimur Prestur Þorsteins(son) Officialis heilagrar Skalholltz Kyrkiu. a milli Geirholms[1]) og Langaness. Biðrn Gudnason og Sumarlide Halldorsson Leikmeñ. sama Byskupsdæmis. godum mönnum viturlegt med þessu voru opnu Briefe. ad vier vorum þar i hia. saum og heyrdum. ad Bergliot Halldorsd(otter) fullrar skynsemdar. og heil ad öllum vitzmunum. lxxx. Vetra at Alldurtölu. bar sofelldañ vitnisburd Jone Sigm(unds)s(yne). so sem hier eptir stendur. ad frasögn sinna Forelldra Gudrunar Sigm(unds)d(ottur) Födurmodur Bergliotar, hueria hun reiknade haft hafa tuo. Vetur ens tiunda Tugar þa hun andadest. og fleire siña Forelldra añara. þo þeir sie hier ei med nafni iñter. ad suo höfdu taled og reiknad. ad Jungherra Einar i Vatzfirde. var sonur Herra Eiriks. eñ Eirikr var sonur Sueinbiarnar. eñ Biörn var sonur Einars. og Fader Kristinar. og Biörn hafde vered sonur Grundar Helgu. sem Smid liet taka af. Og alldrei ætte Grundar Helga Börn vid Jungherra Einare. nema Biörn. eñ huörke son nie dottur. so eg hafe heyrt geted eda taled. Og var Fader miñ Halldor. Sueinn hia Þolleife Arnasyne og hia Hustru Kristinu i Vatzfirde. Visse eg ad Frasögn. Biörn Einarss(on) do sudur i Hualfirde. en liggur i Skalholti.

1) Grimholms, Hólaútg. (!)

Og til Sañenda hier vm̃. settum vier fyrr greinder Meñ vor jngsigle fyrer þetta Vitnisburdar Brief greindrar Bergliotar. huert ed giǒrt var i Hollte i AunǒndarFirde. Midvikudageñ næstan fyrer Passionem Dom(ini) a langafǒstu vm̃ Vetureñ. Anno Dom(ini) M. D. viij.

---

163. 26. Marts 1508. á Hrafnseyri.

Gjafabréf Jóns (dans) Björnssonar, þar sem hann gefr Bjarna Andréssyni allar löggjafir sínar og tilgreinir þar í Brjánslæk á Barðaströnd með þeim jörðum, er þar með fylgja.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 234—239 með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700 eptir transkripti frá 12. April 1508. — Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar í Ríkisskjalasafni Dana, Barðastrandarsýsla Nr. 2, afskript eptir frumriti staðfest á Geirrauðareyri 17. Apr. 1704 af Guðmundi Þorleifssyni, J(oni) Jónssyni og Birni Jónssyni (= b).

Gjafabref Jons Dans Biǒrnssonar. er hann gaf
Biarna Andressyni allar sijnar lǒggiafir
ad tilgreindri jǒrdinni Briämslæk
med ǒdrum þar undir liggia.

Þad giǒri eg Jon Biǒrnsson godum monnum viturligt med þessu mijnu opnu brefi. ad eg medkennist. ad eg hefi unt og bifalat. feingit og gefid Biarna Andressyni jǒrdina Briamz[1])læk er liggur ä Bardastrǒnd. og þar med allar þær jardir er þar til liggia og mier tilheyra hveriar er svo heita Fossä. Þverä. Hella. hlijd[2]). Añorstadir og[2]) Raudzdalur. er liggia i ädurgreindu[3]) takmarke [ä Bardastrǒnd[4]) j fyrgreinds stadar Briams[1])lækiar kirkiusokn. hveriar fyrgreindar jarder eg gef honum til [fullrar eignar og æfinlegs forrædis[5]) undañ mier og mijnum erfingium. en undir hann og hanz skilgietna[6]) erfingia. med ǒllum þeim gǒgnum og giædum. hlutum og hlunnindum. Rekum og Renningum. vǒtnum og veidistǒdum̃. hvǒlum[7]) og hafrekstrum. ǒkrum og tǒdum̃. eingium og skog-

1) brians *b* (alstaðar). 2) b. v. *b*. 3) — greindum(!) *b*. 4) [bardastrandar *b*. 5) friäls forrædis og æfinlegrar eignar *b*. 6) sl. *b*. 7) haulum(!) *b*.

um. holltum og hôgum og ôllum þeim fyrgreindum gôgnum og giædum. hlutum og hlunnindum. sem ôllum adurgreindum jôrdum fylgir og fylgt hefer at fornu og nyu til ystra[1]) um̃erkja er adrir menn eiga i [motz vid ockur Kristijnu mijna. og vid[2]) hôfum fremst eigandi ad ordit. ad[3]) ôllu tilteknu. enn ongvo frã. epter þeim dandimanna domum[4]) sem ockur hafa þessar jardir verid tildæmdar og [bref og[5]) skilrijki tilliggia. skal hverki hanz fadir nie brædur eda nockur annar hier nockur kil edur [kiæru. tilklôgun[6]). Bulldur eda omak uppã meiga[7]) giora. helldur honum og hans kvinnu [og hennar bôrnum[5]) og þeirra lôglegum[8]) erfingium til æfiñlegra nãda og nytka[9]) Lysir[10]) eg þvi. ad eg gef honum þessa[11]) peninga i allar þær lôggiafir. sem[12]) hann mã hellst niotandi verda. eptir lôgbok Kristin Riett.[13]) lysir eg [þetta i Testamentumgiôf mijna[14]) hier uti. sem meira er enn landzlôg bioda ad gefa skuli. Svo og[15]) medkennunst eg ãdurgreindur Jon Biôrnsson. ad eg er nu heill ad ôllu viti. Enn krãnkur i lijkama[16]) [giôri eg[17]) þennañ giôrning eptir sialfz mijns vilia. og fyrir utañ [nockurs mannz[18]) tillögur.

Og til sanninda hér um. setta eg mitt Innsigli fyrir þetta opid bref. hvert ad[19]) skrifad var ã Hrafns-Eyri i Arnarfyrdi, Sunnudaginn næstan fyrir Midfôstu um veturinn ãrum eptir gudz burd M. D. og viij. ãr.

---

164 **27. Marts 1508.** **á Staðarhóli.**

Vitnisburðr Þorláks Auðunarsonar um skóginn í Botnsdal í Tungulandi í Skutilsfirði, sem er eign Kirkjubólskirkju.

AM. Fasc. XXXIX, 23, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 862. — AM. Fasc. XXXIX, 24, afskript á skinni vidimeruð $^{12}/_{9}$ 1597. — AM. Fasc. XXXIX, 25, transskr. á skinni frá 17. Sept. 1603. — ÍBfél. Kh. 79. 4to. bl. 211—218 (tvær afskr.)

---

1) idstu *b*. 2) [mote. og vid Krijstijn kona mijn *b*. 3) sl. *b*. 4) dome *b*. 5). [sl. *b*. 6) [kiærslu eda klögun *b*. 7) b. v. *b*. 8) b. v. *b*. 9) nytta *b*. 10) Lysum *b*. 11) *b*; þa, *a*. 12) sl. *b*. 13) riette *b*. 14) [þad mijna testamentum giöf *b*. 15) sl. *b*. 16) Jón Björnsson mun hafa dáið á útmánnðum þetta ár. 17) [eg giöre *b*. 18) [*b*; sialfz mijns(!) *a*. 19) ed *b*.

Þorlakur audunarson.[1])

Suo felldan uitnisburd ber eg þollakur audunarson at skogr sǫ́ sem ligr ȷ bozdal ȷ tungu ȷord sem liggr ȷ skutulsfirde ȷ eýrar kirkiu sokn uar halldinn fullkomlig eign kirkiubols millum goto þeirrar sem fram ligr med þeirre ǫ́ sem framan rennr epter bozdal og svo fyrir framan sialfa kringlumýre. stodo þar þa merkebiarker. og suo a lagan hialla up under hlidinne. la þǫ́[2]) gata framarliga vm þann hialla heim med hlidinne fyrir ofan huita riodr og suo heim ȷ petursriodr og þar þuert ofan huita riodr og suo heim ȷ petursriodur og þar þuert ofan at tungusele. sagdi mer moder min ualgerdr sigmundardotter at audun grimsson fader minn hefdi ridit ǫ́ þenna skog og sagt sera ȷngimunde borgarsyne og ȷone sigmundssyni brodr sinum og ser þessi ornefni og skogareign kirkiubols og bad hana seigia sonum sinvm at þenna skog ætte[3]) kirkubolsmenn ȷ tungu ȷord. atte fyrr sagdur audun þǫ́ tungu. atta ec ȷordina tungu xl uetr og heyrda ec alldre þar tuimæle ǫ́ og alldre annat en kirkiubol ætte þenna skog og her epter uil eg sueria fullañ bokareid nær sem sa uill taka sem hann æ med logom at taka edur hans umbodsmadur. Og til sanninda her um setta ec mitt ȷnsigle fyrir þetta bref sem skrifat uar a stadarholi ȷ saurbæ manudagin næsta epter annuñciacionem[4]) sancte marie uirginis arum epter[5]) guds burd ꟿ. d. og viij ar.

---

165. 28. Marts 1508. í Kálfanesi

Vitnisburðr síra Jóns Haldórssonar um að jörðin Ós í Strandasýslu eigi hálfan Vatnadal.

AM. Fasc. XXXIX 22, frumrit á skinni frá Staðarhóli. Af 3 innsiglum er nú 1 dottið frá. — AM. Apogr. 1455.

Ossbref fyrir landamerckium æ watnadal.[6])

Þat giorum vid þorarinn ȷonsson ok Brandr ȷonsson

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) þar. XXXIX, 24. 3) ætti, XXXIX, 24. 4) Assumptionem, XXXIX, 25(!) 5) tvískr. í frbr. 6) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

godum monnum viturligt med þessu ockru opnu brefi at ꝺ́a þridiudagin næstañ fyrir midfaustu[1]) um ueturin ꝺ́a grunduñum fyrir nedan skeliꝺ́avik Vorum vid j hiꝺ́a saum ok heyrdum ꝺ́a ord ok handaband jons prestz halldorsssonar af einne alfu ok þorbiarnar jonssonar af anare at svo fyrir skildv at greindur serꝺ́a jon leysti[2]) fyrir ockur ok medkendizt at hann hefdi til vitad upp ꝺ́a fioretiger vetur edur leingur at þeir sem buit hafa ꝺ́a ose hefdi haft ok halldit allan halfan vatnꝺ́adal ok allt æ fiall fram sem leingst dregur votñ at ok allt ofan j ed nedra uatñ ok hefdi eingin at fundit ok aldri tuimæli ꝺ́a leikit at nockur ætti allañ halfañ vatñædal nemꝺ́a os. Ok þvi leysti[2]) Seræ jon fyrir ockur at hann heyrdi sin faudur halldor jonsson leysꝺ́a þui fyrir sier at hann hefdi alldri tuimæli ꝺ́a heyrtt upp æ allañ þan timæ ok langæ æfi sem halldor fader seræ jons bio æ videuollum j liotꝺ́ardal ok alldri annat en os ætti allan halfañ vatñædal ok allt ofan j ed nedra uatñ ok allt ꝺ́a fiall fram sem leingst dregur votñ at. Suo og leysti[2]) tittgreindur serꝺ́a jon fyrir ockur at sinn fader halldor hefdi haft til lañs af þeim sem ꝺ́a ose biovggu[3]) vatñædalsfit þꝺ́a er hann bio æ videuollvm. Ok til meire audsyningar og sanzt vitñesssburdar hier um þꝺ́a set ec jon prestur halldorsson mitt jnncigli med þessara manna jnnsigllum fyrir þetta vitnesburdarbref er giortt var j kalfꝺ́anesi j steingrimsfirde j stadar kirkiv sokñ ꝺ́a samꝺ́a dag ok ari sem fyrr seiger. arvm epter guds burd. ꝏ. dc ok attꝺ́a ar.

---

166. 3. Apríl 1508. á Reykjum.

Vitnisburðr Guðmundar prests Ólafssonar um Kirkjubólsskóg i Skululsfirði.

AM. Fasc. XXXIX, 24, vidimus á skinni frá 12. Sept. 1597. — AM Fasc. XXXIX, 25, transkr. á skinni frá 17. Sept. 1603, gert eptir frumritinu. — AM Apogr. 863. — IBfél. Kh. 79. 4to bls. 219—220.

1) Þ. e. 28. Marts. 1508. 2) Svo = lýsti. 3) Svo.

Suo feldañ vitnisburd ber ec sera gudmundur prestur olafsson ad þollakur aűdűnarson selldi mier iordina Tungű er liggur j skűtűlsfirdi j Eyrarkirkiusokn til fullrar eignar med þessum jtaűkum at kirkiubol ætte skog þann er liggur fram med þeirre æ sem framan rennur epter bozdal og so fyrir framan kringlumyri og so ấ hialla þann er liggur, vpp med hlijdinne og j gőtur þær er liggia med hlijdinne fyrir ofan huijtariodur og suo heim j peturzriodur og þar þűert ofan ad tungűseli. og so sellda ec fyrr nefndur gudmundr olafsson iordina Tungu j Skutulsfirdi Tűmasi Jonssyni ad fra skildum skogarpartti kirkiubols og so hielltt og fyrr nefndur Tőmas Jonsson þenna skog fullkomliga eign kirkiubols þa hann bio ad kirkiuboli enn ec j Tungű og alldri heyrda ec fyrr nefndur sera gűdmundur olafsson vppa xx vetur edur leingur þad tuijmælis orka annat en þessi skogur væri fullkomlig eign kirkiubols. Og hier epter vil ec sueria fullañ bokareid nær sem ec fæ ordlof a minum herra fyrir þeim sem þann eijd a ad taca med logum. Og til sanninda hier vm set ec sera gudmundur olafsson mitt innsigli fyrir þetta bref er giort var a Reykium j skagafirdi j Tűngűsueit manűdaginn næsta fyrir ambrosij episcopi vm vorid arum epter guds bűrd [M. D og viij/) ar.

---

167. 3. Apríl 1508. á Helgafelli.

Vitnisburðarbréf um það, að Ingvildr Helgadóttir hafi skilið sér aðra jörð jafngóða eða þá peninga, sem henni líkaði að taka, móti jörðuuni Hvítárbakka í Borgarfirði, er hún fékk Einari Björnssyni (28. Aug. 1487).

AM. Fasc. XXXIX, 10, frumrit á skinni frá Staðarhóli, og eru öll (3) innsiglin fyrir, — AM. Apogr. 1498.

Vitnisb(urdur).[2])

Þad giorum wid nikulas kærsson ok arni brandzson god-

1) XXXIX, 25 og IBfél. 79. 4to; 158 (!), XXXIX, 24. 2) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

um monnum witurligt med þessu ockru opnu brefi. ad wid worum þar ȷ hia saum ok heyrdum æ. manudagin næsta fyrir gregorivsmesso.[1]) æ helgafelli ȷ helgafellzsueit. þa er lidit war fra hingadburd wors herra ȷhesv christi þushund fimm hundrvt og atta ær. ord ok handaband þeirra Sigurdar dadasonar ok Jngvǫlldar helgadottur suo fyrir skildu ad greindr sigurdur handlagdi adr nefndri ȷngvǫlldi. suo vordinn witnisburd ad hann hefdi heyrt ok sied æ skardi þa fundr þeirra war þar einars heitins biornssonar ok biskups magnus heitins eyiolfssonar. sem gud nade þeirra salir. þridivdaginn næsta efter bartholomeus messo ad fyrr nefnd ȷnguðlldur feck adr greindum einari heitnum ȷordina alla huitærbacka er liggur ȷ borgarfirde ȷ bæiar kirkiu sokn til fullrar eignar ȷ suo mata. ad hun skildi sier adra ȷord ȷ moti ȷafngoda eda adra goda peninga þa sem henni wel likade ad taka. Ok hier epter megum wid sueria þa þurfa þikir. Enn til sanninda hier wm settum wid fyrr nefnder menn ockur ȷnsigli fyrir þetta uitnisburdarbref er giort war æ helgafelli. med sialfs hans ȷnsigli. Manudaginn næsta fyrir ambrosiusmessu æ enu sama are sem fyrr seiger.

---

168. 3. April 1508. á Hólum.

Vitnisburðarbréf, að Þorbjörg Þorleifsdóttir upplagði Þorsteini Jónssyni að selja sinn eignarhluta í jörðunni Brúnastöðum, og slíkt hið sama gerði Hallbera systir hennar.

AM. Fasc. XXXIX, 9, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. — AM, Apogr. 3417.

bru(n)astadi 1508.[2])

Þath giorer eg gvdmundr þorleifsson godvm monnum kvnnigt med þessv minv brefi at ec var þar hia sa egh og heyrda eg æ at Þorbiorg Þorleifsdotter. lofadi og samþyckti og vpplagdi med handabandi vid þorstein ȷonsson bonda sinn at hann skylldi frialsliga mega selia edr rad fyrir giora þeim

1) þ. e. 6. Marts. 2) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1600.

Jardar parti er hvn atti j brvnastodum. Sua og ei sidr gaf vpp svster[1]) hennar hallbera þann part sem hvn matti eiga] adr greindri jordu. Og til sanninda hier vm setta eg mitt Jnnsigli fyrir þetta bref giort æ hoolvm j hialltadal manadaginn næsta fyrir festvm ambrosíj episcopi. anno domini ᴍ° d viij.

---

169. 12. Apríl 1508. í Ögri.

Transskriptarbréf.

Kriegers safn 2. 4to bls. 234—235, 239, með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700.

Þad giörum vier Þorleifur Örnolfsson. Gijsli Jonsson. Sumarlide Halldorsson og Jon Sigmundsson godum mönnum viturligt med þessu voru opnu brefi ad vier medkennunst. ad vier höfum sied og yfirlesid opid bref Jons bonda Biornssonar med hanz heilu hångandi Jnsigli. svo låtandi ord eptir ord sem hier eptir skrifad stendur. [Hér kemr bréf Jóns Björnssonar, gert á Eyri í Arnarfirði 26, Marts 1508, Nr. 163].

Og til sanninda hier um̄ settum vier fyrnefndir menn vor Jnsigli fyrir þetta Transkriptarbref er giört var i Ögri í Jsafijrdi å midvikudaginn sijdastan i vetri. næstañ fyrir Dominica Palmarum å sama åri sem fyr seigir.

---

170. 16. Apríl 1508. í Hamborg.

Bréf borgarstjóra og ráðsmanna í Hamborg til Vigfúsar hirðstjóra Erlendssonar um borgun fyrir 12 lestir íslenzkrar skreiðar, hverja lest á 20 rínskra gyllina, sem ganga áttu til Kristjáns konungs, og hann hafði krafið, en kaupsamningrinn um skreiðina hafði gerzt milli Vigfúsar og þeirra Dankquard Smíjd, Clawes Schomaker, Hermen Moysan og

1) Svo.

Jacob Prütze, og átti að afhenda þeim hana á Íslandi. Lofa Hamborgarar að greiða andvirði skreiðarinnar, þegar þeir fái fulla vissu frá Vigfúsi um, hvað mikil skreið verði í té látin.

AM. Fasc. XXXIX, 1, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá.

Hamborgar herra brief til Wichfusa Ærlendssonar hirdstiora 1508.[1])

Juw Erbarnn fusen Elendessen voghede vnnd Houethmann jn Jsland vnnszem b(e)sundernn gunstigen guden frunde dhon wij Burgmeister vnnd Rathmann der stad hamburgh neghst erbedinghe vnnszes frundlichen grutz mijt vormoge alles guden witlick apembar betugen. Jn vnnd mit dussem vnnsem openn breue. dat vns durch de vnnsze isz tokennende gegeuen. wo dat de vorsichtigen dangkquard smíjd. clawes schomaker. hermen moysan vnnd Jacob prutze. mit Juw. nach etlichen schrifften darup gemaket. scholen gehandelt hebben. en Twolff last Jslandessches vysches jn Jsland toleuernde. darvor sze darsuluest vor Jsliche last solden geuen Twjntich Rinnsche gulden. welck geld denne vortan auer seh vnnd sand solde werden tageschigket dem durchluchtigsten hochgebornn fursten Hernn Christigern koninghe tho dennemergken. et cetera. so jsset dat desulue Her koningh. an de erscreuen. dangkquard. clawes. hermen vnnd Jacob syner koninghlichen Maiestat schriffte hefft gelanget Jnholden. dat nicht nutthe sy noch geraden sollich geld auer seh vnnd szand vnnd wedderauer. twie taeuenturende vnnd will. wanner wij werden vorshekert wovele vijsches aldar by Juw durch de erscreuen entfangen soliche betalinghe hijr tor stede toentfangen. So gij vth densuluen schrifften wol werden vornhemende worvmme isz vnnsze frundliche bede. den erscreuen solliche last vijschs auerantwarden. wanner wij darvon durch Juw vorszekert werden. sal de. der koninghliken m(a)iestat werden uorgulden vnnd betalt. darvon wij Juw szo vorszekernn jn krafft dusses breues wente wij nogastige borgetucht derhaluen weddervm̄e hebben entfangenn.

1) Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

Tho Orkunde mit vnnszer stadt ȷnhangendem secret vorszegelt gegeuen nach Cristi gebord vnnszes hernn voffteynhundert jnı achten Jar ȷm̄ Palmesondaghe.

---

171. **17. Apríl 1507. á Stað í Grunnavík.**

Loptr Magnússon fær Ólafi Eiríkssyni jörðina Nes í Grunnavík til fullrar eignar fyrir þá peninga, er Lopti „bihagaði" sjálfum að taka, og svo skyldi Ólafr taka af honum son hans og „kenna honum nokkuð á bók".

AM. Apogr. 983 „Ex originali Sæmundar Magnussonar ä Hole i Bolungarvík". Árni lýsir innsiglunum.

Þat giorum vid þorkell prestur palsson og landbiartur bardarson godum monnum kunigt med þessv ockrv opnv brefi. ad vid vorum hia stadder ȷ badstofuni æ stad ȷ grvnnavik savm vid og heyrdum at loptur magnusson fieck olafi eireckssyni balfa jordina nes er þar liggur ȷ greindrar grvnnavikur kirkiv sokn med fullv handabandi til efinligrar eignar. skyldi skrifadur loptur peninga vpp bera fyrir greinda ȷord þa honum bihagadi sialfum at taka. beiddizt opt nefndur loptur at fyrrsagdur olafur skylldi taka af honum son hans og þvi lofadi titt ritadur olafur og kenna honum nockvt ꜵ bok. og til sanninda hier vm settum vid ockur ȷnsigli fyrir þetta vitnisbvrdarbref er skrifad var ꜵ savgdvm stad manvdagin ȷ efztv vikv anno domini. ꝏ. d. vııı.[1])

---

172. **20. Apríl 1508.** **í Holti.**

Grímr prestr Þorsteinsson, prófastr milli Geirhólms og Langaness, afleysir Jón murta Narfason og Dýrunni Þórðardóttur af fyrstu barneign þeirra í fjórmenningsfrændsemi.

AM. Fasc. XXXIX, 19, frumrit á skinni, og er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 864.

1) „*viii.* extat: non vero *vii.* idquod hic annotare placuit, ne dubitationem postea pariat" (AM.)

Þath giori ek Grimur prestur Þorsteinsson profastur J millum geirhols[1]) ok langaness Godum monnum kunnigt med þessu minu opňu brefi. at ek medkenumzt at ek hefi afleyst Jon murta narfason vk dyruñi þordardottur af þeirri fyrstu barneign er þau hafa nu nyliga opinber at ordit sin J millum in quarto gradu affinitatis. ok sett þeim penitencias competentes. Suo hefi ek feseckt upp borit heilagrar kirkiu uegna ok minna sem mier uel æ nægir. Þui gef ec fyrr skrifadur grimur prestur (ok) profastur J saugdu takmarki adr greinda menn Jon ok dyruñi aullungiss kuitt ok ækærulaus fyrir mier ok minum efterkomendum heilagrar skalhollzkirkiu formonnum. Ok til sanninda hier um heingda ec mitt insigli fyrir þetta kuittunarbref skrifat J hollti J auñundarfirdi in cena domini. anno domini ꝳ⁰ d octauo.

---

173. 17. Maí 1508. Í Vatnsfirði.

Björn Þorleifsson lýsir því, að hann hafi afhent síra Petri Pálssyni og goldið síns herra biskups Gottskálks vegna þá skuld, er hann var skyldugr Hans Krwko og hans dandikvinnu hústrú Sunnifu, með jörðum þeim, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXIX, 15, frumrit á skinni fúið og götugt. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 3418 eptir frumritinu. — Landsbókasafn 115. 4to, 398—399 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hítardal c. 1730.

medkienning Biorns Þorleifssonar ad hann hafe afhent Sira Petre Palssyne þad hann var skilldugur hustru Sunefu.[2])

Þat giorer ek biorn þorleifsson godum monnum viturligt med þessv minv opnv brefi at ek hefi afhent sira petri palssýni og golldit mins herra biskups gottskalks vegna þa skulld er[3]) eg var skylldugur hans krvko og hans dandikvinnv hustru svnnifv. er þar til fyrst greindur stadur J

---

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1700. 3) hér stendr „var" í frbr.; er ofskrifað.

adalvik fyrir iiij. c. og. xx. þverdalur. xvj. c. efre midvik [xviijc[1]). nedre midvik viijc. stakadalr. viij. c. rekavik. vj. c. flioten. xx. c. bolvngavik[2]) xij. c. hęlarvik iiij c. reykiarfiord ijc. og þar til xij kvíildi j abata og iij.c þar til j fridum peningum fyrir þau ij ar er ek afenti ecki innstæduna fyrir saker mina forfalla. skal adur greindr biskup gottskalk fyr greindar iarder hafa og hallda uegna hans krvkv til evenligrar eignar fyrir mier og avllvm minvm lavgligvm efterkomindvm og hallda titt nefndvm iordvm til retra laga en oft nefndr biorn þorleifsson svara laga riftingvm a iordvnvm. Og til sanninda hier vm setur ek biorn þorleifsson mitt secretvm fyrir þetta iardar savlv bref og peningagialz er skrifat var j vatzfirdi j isafirdi midvikvdagin nęsta fyrir dvnstani archiepiscopi þa lidit var fra[3]) gvdz bvrd. ꝏ. u. c og viij ær.

---

174. 20. Maí 1508. á Torfastöðum.

Björn Árnason selr vegna Margrétar Jónsdóttur konu sinnar Þorvarði lögmanni Erlendssyni jörðina Bæ í Kjós fyrir átta hundruð í lausafé.

AM. 238. 4to bl. 48b skr. c. 1570 (Bessastaðabók eptir bréfab. Þorvarðs lögmanns).

Kavpbref fyrir Bæ j Kios.

Þat giorvm vier Havardvr Tvmasson. Kolbein Ofeigsson. . . .[4]) Alfsson ok Þordvr Sigvrdzson godvm monnvm vitvrligtt med þessv vorv opnv brefi at þar vorvm vier j hia savm ok heyrdvm æ ord ok handaband þessara manna Þorvardz Ellendzsonar logmans svnnan ok avstan æ Jslande af einne alfv en af annare Biarna(r) Arnasonar vegna konv sinnar Margrietar Jonsdottvr at svo fyrir skilldv at fyrnefndvr Biorn sellde ok fiek logmannenvm Þorvarde jordena Bæ alla xvjc at dyrleika er liggvr j Savrbæiar kirkiv soknu med

1) [3418; fyrer xijc. 115. 2) 3418; bardsvik 115. 3) b. v. 115.
4) eyða í hdr.

ollvm þeim gognvm ok giædvm sem greindre jordv fyllger ok fylgtt hefir at fornv ok nyiv ok hvn vard fremst eigandi at jtolvlavsa til ytztv vtmerkia sem adrer eiga til motz vid hana vndan sier ok sinvm erfingivm en vnder Þorvard ok hans erfingia æfinliga. Hier j mot gaf Þorvardvr logmadvr viij[c] med svodan fridleika. iij malnytv kvigillde at vore. hvndrad j havst j slatrvm. avnnvr iiij[c] at odrv vore j þvi ockvr semvr. fvllvirde. Skyllde allt lvct innan tvenna xij manada. Samþycte þetta sama kavp advr nefnd Margriet Jonsdotter med handabande jayrde ok fvllv vpplage ok samþyckti at þat skillde obrigdanlegana standa fyrir sier ok sinvm erfingivm.

Og til sanninda hier vm settvm vier vor insiglle fyrir þetta kavpbref skrifat æ Torfastodvm j midfirde j stadarbacka kirkiv soknn lavgardeigenn næstan epter sancte Hallvardz messo vm vorit arvm epter gvdz byrd m d viij ar.

---

175. 30. Maí 1508. í Hjarðardal.

Ketill Þorsteinsson selr Sturlu bónda Magnússyni jörðina Syðragarð í Dýrafirði fyrir tólf hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXXI, 20, frumrit á skinni. Af 6 innsiglum eru 3 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 883.

kaupbref fyrir gardi.[1])

Þat giorum uær Jon sigmundzson. Sigurdr Magnusson. halldor sigmundz(son). Jon þorleifsson ok halfdan ionsson godum monnum kunigt med þessu voru opnu brefi. ath uær uorum þar j hia saum ok heyrdum æ. æ mýrum j dyrafirdi laugardaginn j fardogum[2]). þa lidit uar fra hingatburd uorss herra jhesu christi þusund fimm hundrvt ok atta ær ord ok handaband þessara manna af einne alfu stulla Bonda Magnussonar. enn annari ketils þosteinssonar at suo fyrir skilldu at adr greindur ketill þorsteinsson sellde fýrr skrif-

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) þ. e. 27. Maí.

udum stulla Bonda Magnussyni jordina sydra gard j dyrafirdi er liggur j myra kirkiu sokñ til fullrar eignar ok frials forredis. med aullum þeim gaugnum ok gædum sem greindri jordu fylger ok fylgt hefer at fornu ok nyiu ok hann uard fremst eigandi at. hier j mot gaf þratt nefndr stulli Magnusson sex malnytu kugilldi hest fyrir hundrat. þriar uætter smiors fyrir ij hundrut. saudul ok briostgiord fyrir ij hundrut ok þar til fritt hundrat edur friduirt. skylldi lukazt æ tueim ærum. skylldi opptnefndr ketill suara lagariptingum æ adr greindri jordu sydra gardi. enn tittnefndr stulli hallda til laga.

Ok til sanninda hier um settum uær fyrnefndir menn vor innsigli fyrir þetta jardarkaups bref skrifat j hiardardal. þridiudaginn j gagndaga uiku æ sama ari sem fyr segir

---

176. 4. Júní 1508. á Hólum.

Gottskálk biskup á Hólum selr Pétri presti Pálssyni í umboði Þórólfs Ögmundssonar jörðina Brúarreyki í Stafholtstungum fyrir jarðirnar Ósland í Óslandshlíð, hálf kotin Hól og Brekku og hálfa Illugastaði í Fljótum.

Skjalabók í 4to, bl. 53, í Landsskjalasafni 94 með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600 (= *a*). — ÍBfél. 67. 4to bl. 72a—b og MSteph. 60. 4to bls. 23 með hendi síra Eyjólfs Jónssonar á Völlum (d. 1745) án ártals og dagsetningar. Sbr. A. M. Apogr. 5040, sem er afskript af bréfi frá 26. Jan. 1591.

Hier Byriast Oslandsmál. Biskup Gottskalk kauper Osland af Pietre Palssýne.

(Þ)ad giorum vier Biorñ Einarsson. Gunnlaugur Helgason. Þoruardur Jonsson og Hiallte Arñkielsson godum monnum viturlegt med þessu voru opnn brefi. ad wier worum hia[1]) j kirkiustoplinum a holum j hialltadal saum og heýrdum á ord og handaband þessara manna gottskalks med gudz nad biskups a holum j hialltadal af einne alfu [en af ari hælfu[2]) Pieturz prestz palssonar. ad suo fyrir skildu. at

1) 60, 67; hier *a*. 2) [67, 60; og *a*.

biskup gottskalk selldi sijra Pietre Palssyni vegna Þorolfs Augmundssonar iordina bruarreyke er liggur j hiardarholltzkirkiusokn til fullrar eignar sem hann vard fremst eigande ad. hier i mote selldi sijra Pietur palsson j fullo og logligu vm̄bode þorolfz augmundssonar halfa iordena osland er liggur j myklabæiar kyrkiusokn og half kotin hol og brecku og halfa Jllugastadi j fliotum Biskup gottskalk til fullrar Eignar til þess omagienn være vr omegd. skillde þa halldast kaupit ef hann [samþyckte.[1]) atti þorolfur ad eignast med iordunne vj kugilldi og [tuiærda[2]) landskylld. skylldi apttur renna oftalt.[3]) enn fram̄ vantalt.[4]) til þess [ad huorutueggie[5]) hefdi fullar[6]) tolur. skylldi sa suara lagariptingum er selldi. enn hinn hallda til laga er keyptte.

Og til sannenda[7]) hier vm̄ setium vier vor jnnsigli fyrir þetta iardarkaupsbref skrifat a holum j hialltadal sunnodaginn næstañ fyrir huitasunno arum epter gudz burd 1508 aãr.

---

177. 6. Júní 1508. á Skriðuklaustri.

Þorvarðr príor á Skriðuklaustri lýsir því, að Jón prestr Koðransson hafi feingið sér til fullrar eignar jörðina Vík í Fáskrúðsfirði, en príor lykur í móti vegna Valþjófsstaðar kirkjujarðirnar Heseyri og Skóga í Mjóafirði, en sira Jón lofar skipum príors frjálsa vervist á sínum jörðum.

AM. Apogr. 4298 „Ex originali Petrs Asmundzsonar á Ketilsstöðum i Austfiördum accurate, etiam qvantum ad apices".

Vier broder þorvard helgason prior a skridvklaustre giorvm ollum viturligt ad med radi og samþygt virdvligs[8]) herra stefanar biskups j skalholte hofvm giort handsalat kavp med sera ion kodranson j svo mata þad hann hefur feingit oss til fvllrar eignar iordina vik j faskrvdsfirde

---

1) [villdi samþykkia 67, 60. 2) [ıv ara 67, 60. 3) oftalit 67, 60. 4) vantalit 67, 60. 5) [hvorir tveggiu 67, 60. 6) rettar 67, 60. 7) Hér hættir 67 og 60. 8) „ita in originali, ne postea dubitem" (AM.)

fyrir. xij.e hier a mot hofvm vier vegna valþiofstadar kirkiv lvkt nefndvm sera jone þessar jarder j mioafirde heseyre og skoga badar xije. þar med hefur sera jon lofad vorum skipvm og monnum frialsa vervist hvar þeir villdv a hans jordvm til merkis hofvm vier sett vortt jnsigle og eg sera jon mitt jnsigle fyrir þetta bref giort og skrifat a skridvklaustre þridivdagin epter vppstigningardag anno domini ϻ⁰. D⁰. atta[2])

---

178. **14. Júní 1508.** **á Munkaþverá.**

Magnús Hallsson gefr Bessa Þorláksson kvittan um allar vígsbætr eptir Hall heitinn Magnússon.

AM. Fasc. XXXIX, 7, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá.

Þat giorvm vier sigmvndur jonsson arne sigvalldaſſon godvm monnum viturligt med þessv ockrv opnv brefi at vit vorvm j hia sævm ok heyrdvm æ ord ok handaband þeirra sæmundar simonasonar ok magnvsar hallssonar at suo fyrir skildv at magnus hallsson gaf bessa þorlagsſſon aulldvngis kvittan ok ækiærvlausan fyrir sier ok ollvm sinvm epterkomendum vm þær vigsbætur er fyr nefndur bessi atti at giallda epter hall heitinn ϻagnusson. suo ok medkendizt adr nefndr magnus hallsson at hann hefdi medtekit alla þa penninga er þorlakur þorsteinsson hafdi j lofan lagt vm greindar vigsbætur. Ok til saninda hier vm setur ec sæmundur simonarſſon mitt jnsigli med þessara fyrskrifadra manna jnsiglvm fyrir þetta vittnisburdar(bref) skrifat æ mvnkaþveræ j eyiafirdi midvikudagin næstan fyrir bothvlfsmesso. anno ϻ⁰ qvingentissimo octauo.

---

1) „Nota. Þetta bref er daterat 1508. hvad eg annotera. ad þad mig eigi sidan ville. þvi þa var eigi Skriduklaustr enn þä vigt. Þorvardr hefr verit þar prior adur enn þad fyllilega vigt var. Engar distinctiones eru i brefinu". (AM.)

179. 15. Júní 1508. á Reykjahólum.

Lýsing Jóns Gamlasonar um greiðslur Björns Þorleifssonar til Guðna Jónssonar í „hugmót“ og sakeyri fyrir það, að Björn var með Eiríki Haldórssyni í flokk og fylgi, þá er Páll heitinn Jónsson var ófyrirsynju í hel sleginn.

AM. Fasc. XXXIX, 13, frumrit á skinni á sama blaði og XXXIX, 12, sem gert er sama dag, og hafa báðir bréfarar innsiglað. — AM. Apogr. 5718.

Þat gior eg jon gamlason godvm monnum kvnnigt med þessv minv opnv brefi ath eg hefer vpp boret af birne þorleifssyni j umbode gvdina bonda jonssonar. ij. hvndrats hesta fyrir þat hvgmot og sakeyre er biorn þorleifson atte ath giallda greindv(m) gvdna fyrir þat at hann var med eireike halldorssyne j flock og fylge þa pall heithinn jonsson sem gvd hans sal nade var oforsyniu j hel slegen. Medkennvnzt eg og greindr jon gamlason at ec hafde þessa fyrr nefnda peninga upp boret .xij. manvdvm adr enn adr greindr biorn siglde efter sinne landzvist. So og lyste fyrr nefndr gvdine fyrir mier ath (hann) hefde vppboret af opt nefndvm birne þorleifssyne. ij. kvgillde adr og þesse. ij. og nær sem hann fiengi þat fimta hvndrated hier thil þa skyllde þratt nefndr biorn vera kvittur og fry og avllvngis[1]) akærvlavs fyrir sier og avllvm sinvm erfingivm og epterkomendvm vm adr greindra peninga gialld Og thil sanninda hier vm setur ec mitt ingesigle[2]) fyrir þetta kvittvnarbref er giortt var æ reykiaholum æ reykianese fimtvdagin næstan efter hvithasvnnvdag. anno domini. millesemo quingentesimo octauo.

---

180. 15. Júní 1508. á Reykjahólum.

Lýsing Eyvindar Guðmundssonar um greiðslur Björns Þorleifssonar til Guðna Jónssonar fyrir atvist og fylgi að vígi Páls heitins Jónssonar.

1) gis, tvískr. í frumbr. 2) Svo.

AM. Fasc. XXXIX, 12, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 5718.

Quıȷttantȷa Eivindar Gudmundssonar til
Biornz Þ(orleifs)s(onar) 1508.[1])

Þath giorec eyvindr gvdmvndzson godvm monnum kvnnigt med þessv minv opnv brefi ath eg hefer vpp boret af birne þorleifssyne ȷ vm̄bode gvdina bonda ȷonssonar .ij. malnytv kvgillde fyrir þat hvgarmoth og sakeyre er biorn þorleifsson athe at giallda greindvm gvdina fyrir þat at hann var med eireke halldorssyne ȷ flock og fylge þa pall heithinn ȷonsson sem gvd hans sal nade var oforsyniv ȷ hel slegen. Ꝺedkennvnzt eg og greindr eyvindur gvdmvndzson at eg hafde þessa greinda peninga vpp boret tveimur arvm adr enn greindr biorn siglde efter sinne landzuist. So lyste og adr greindr gvdine fyrir mier ath nær sem opt nefndr biorn̄ hefde sier golldet iij hvndrwt hier thil at þa være hann kvittur og frij og avllvngis ækærvlavs fyrir sier og avllvm sinvm erfingivm og efterkomendvm vm̄ adr greinda savk og peninga gialld. Og til sanninda hier vm̄ setur eg mitt insigle fyrir þetta kvittvnarbref er giortt var æ reykiaholvm æ reykianese fimtv(daginn) næstan efter hvitasvn̄dag[2]). ārvm efter gvdz burd. Ꝺ. d og atta ær.

---

181. **15. Júní 1508.** **á Reykjahólum.**

Lýsing Markúsar prests Árnasonar um greiðslur Björns Þorleifssonar til Guðna Jónssonar fyrir atvist og fylgi að vígi Páls heitins Jónssonar.

AM. Fasc. XXXIX, 14, frumrit á skinni, og er innsiglið dottið frá.

vm̄ hvgarmott vit gvdna þa pall heitin
war ȷ hel sleiginn.[3])

Þath giorer eg Sira marcus prestur arnason godvm monnum kvnnigt med þessv minv opnv brefi ath eg med-

---

1) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1700, nema hvað ártalið er með hendi Árna. 2) Svo. 3) Utan á bréfinu með samtíða hendi bréfinu.

kennvnnzt ath eg hefer golldit j um̃bode biarnar þorleifssonsonar gvdina bonda jonssyne sex vætter skreidar j þath fimtta hvndrated er greindr biorn sagdizth vera gvdina skylldogur fyrir þann sakareyre sem gvdina hafde veret thil dæmt æ alþingi og so fyrir hvgarmot ath fyrr greindr biorñ hafde ueret med eireike[2]) halldorsyne j flock og fylge þa hans broder pall heithinn jonsson uar oforsýniv j helsleginn. enn þessa fyrr greinda skvlld gallt eg og fornægde gvdina bonda þath sama svmar sem adr greindr biorñ siglde epter sinne landzuisth og so lyste og medkenndizt greindr gvdine þa fyrir mier ath hann hafde vpp boret af opt nefndvm birne þorleifssýne alla þa peninga sem hann var honum pligtogur ath giallda fyrir þessa adr greinda savk og hvgmod sem hann hafde vid sig giortt. og gaf þa opt nefñdr gvdine thitt nefndañ biorn kuittan og avllvngis akærulavsañ fyrir sier og avllvm sínvm erfingivm og efterkomendvm vm adr greinda savk og fesegtth og thil sanniñda hier vm̃ setur eg mitth insigle fyrir þetta kvittvnarbref er giorth var æ reykiaholvm æ reykianese fimtvdag enn efter hvitasvnv dagh þa lidit var j fra gvdz bvrd. ᴍ. d. og atta ar.

---

182. 22. Júní 1508. á Hólum.

Máldagi Hrafnagils kirkju í Eyjafirði gerðr eptir fornum og nýjum registrum og bréfum Hóladómkirkju.

Landsskjalasafn, frumrit á skinni meðal Hrafnagilsbréfa. Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú eru tvö af þeim dottin frá. Höfð hefir verið við hendi snildarleg afskript með hendi síra Daníels prófasts Haldórssonar, og fylgja þeirri afskript skýringar við máldagann.

Anno ᴍ. d. og atta ær. þa virdvligur herra og andligur fader gottskalk med gvdz nad var biskup a holvm. var þesse maldage epter gomlvm og nýjvm hola domkirkiv registrvm og jnsiglvdvm brefvm vm land og fasta eign kirk-

1) Svo.

ivnar ens heilaga petri apostoli a hrafnagile af oss jone finnbogasyne. jone jonssyne. gvdmvnde jonssyne og sveine ionssyne prestvm hola biskvpsdæmis siedvr og yferlesinn a holvm j hialltadal in crastino sancti albani martyris so latande sem hier seiger.

kirkia hins heilaga petvrs apostoli a hrafnagile a halft heimaland. botn heimaland cc i leigv. rædur fyrer svnnan vtfra merkesteinvm lækur nidur j vallargard a stockahlodvm. sidan til ar. ranastade halt þridia c i leigv med landeign vti gard. rædur hann til fialls ofan fra j gomlv merkesteina og svd ur j rana a rædur hvn vpp epter j gard vid ana. gardur med anne allt vpp i lækiar sog. rædur þat vpp vm hagagard vns kemur j mýre og i stein þann j mýrenne stendur. sidan rettsýnis j fiall vpp. eiga stockahlod manadar rekstur malnytv a svmar j fiall vpp firir ofan ranateiga og torbskvrd ed efra til sæturs sem þarnar. en ranastader savdhofn a vetur ed nedra til iafnleingdar j stockahladna iord. allt nýlende cc i leigv. gil c. kiepsæ c. epter þvi sem giorningsbref þar vm votta. allañ bleiksmyrardal firir vestan hnioskæ fram fra skardsæ og svdur a oræfe. rekstrar skylldv vera epter þvi sem ad fornv eyrarlanda a mille firir avstañ fram ad oxnafelle. vestan fram ad skioldalsæ. ad hvors (!) tív lomb eda fleire være. afrettur heimill j sogdv takmarke firir venivligan toll er golldinn skal sidast vikv epter bartholomei apostoli. bændur skýllder rett þeirre vpp ad hallda er þorfinnur prestur liet vppstinga. Jtem torfskvrd j sigtvna jord. firir avstan eÿiafiardaræ tveir eingeteigar heiler. annar geingia. enn annar karateigur. Jtem peturs skog i lavfas skarde er nollur var firir gefinn. til minniss gaf bryniolfur magnvsson j sitt testamentvm jordina kadalstade hrafnagils kirkiv med rekvm og ollvm þeim gognvm og giædvm er greindre jordv fylger og fyllgt hefur ad fornv og nýv. er liggr i þavnglabacka kirkiv sokn.

Og til sannenda hier vm setivm vær fyrskrifader prestar vor incigle (firir þetta bref) skrifad i sama stad are og deige sem fyr seiger.

Athugasemdir síra Daníels prófasts Haldórssonar við máldagann.

„ . . . *hálft heimaland.* Hinn helmingrinn er síðar keyptr, og stendr um það þannig ritað í kirkjustólnum af síra Erlendi próf. Jónssyni: „Efter Háyfervaldanna kirknanna Hrr. Inspectorum Anmodning þegar þær minne Eyafiardar Kongs Jarder voru 2 Junii 1792 burtseldar vid Auction, baud eg vegna Hrafnagils kirkju upp á Hans Kóngl. Majt tilheyrandi part i Hrafnagils Beneficio 40rd, hvört bod vid konglega Rerolution af 19. September 1798 er allranádugast appróberad". *Botn,* hjáleiga fyrir sunnan og ofan Hrafnagil, upp á brekkuuni: en *Stokkahlaðnir* standa neðan undir brekkunni litlu sunnar en Botn. *Síðan til ár,* þ. e. Eyjafjarðarár. *Ranastaði,* nú alment nefndir Hranastaðir; eru fyrir sunnan Botn upp á brekkunni upp undan Stokkahlöðum. *Alt Nýlendi;* eyðijörð fyrir utan Hrafnagil, en sunnan Grísará. *Gil* heitir nú Syðragil og er í Hrafnagils sókn. *Kiepsá.* Svo heitir nú bær í Kræklingahlíð og Lögmannshlíðarsókn; þá jörð á kirkjan nú ekki; aptr hefir hún eignast *Grisará,* og er mér ekkert kunnugt um þau skipti, eða þá hvort nafnið hefir síðar breytzt *Allan Bleiksmýrardal.* Dalr þessi liggr fram af Fnjóskadal; Munkaþverárklaustr á landið að austanverðu við Fnjóská. *Skarðsá,* þverá, sem rennr í Fnjóská,og dregr nafn af svo nefndu Gaunguskarði *Eyrarlanda á milli.* Stóraeyrarland er að vestanverðu við Eyjafjarðarbotn og yztr bær í Hrafnagilshrepp, en Litlaeyrarland að austanverðu við fjarðarbotninn, fyrrum yztr bær í Öngulstaðahrepp (fyrir nokkrum tíma síðan bættust við hreppinn tveir bæir, Ytri- og Syðri-Varðgjá, frá Svalbarðsstrandar hrepp í Þingeyjarsýslu, og eru það nú yztu bæirnir); liggr allr hrepprinn að austanverðu við Eyjafjarðará og nær fram að *Öxnafelli,* sem er yzti bær í Saurbæjarhrepp, þeim megin árinnar; en að vestanverðu aðgreinast Saurbæjar og Hrafnagils hreppar af *Skjóldalsá,* sem er þverá og rennr austr í Eyjafjarðará. Hafa þannig allir bændr í Hrafnagils og Öngulstaðahreppum verið skyldir að reka lömb sín á Bleiksmýrardal, *Sigtún,* jörð í Munkaþverárklaustrssókn og klaustrsins eign, liggr að austanverðu við Eyjafjarðará, andspænis Hrafnagili. *Tveir eingiteigar* &c. Teigar þessir eru á Eyjafjarðarárbökkum, nú geingnir undan, og vita menn ógjörla afstöðu og ummerki þeirra. *Pétrsskóg í Laufásskarði;* er nú með öllu upprættr. *Nollr,* jörð í Laufáss sókn, og nú eign kirkjunnar þar. *Kaðalstaði,* kallaðir í Fjörðum (ɔ: Ilvalvatnsfirði).

Daniel Haldórsson".

183. **23. Júní 1508.** **í Ögri.**

Peníngaskiptabréf þeirra Björns Guðnasonar og Kristínar Sumarliðadóttur eptir Jón (dan) Björnsson andaðan.

AM. Fasc. XXXIX. 17, frumrit á skinni með hendi Björns Guðnasonar í Ögri. Af 5 innsiglum eru nú 3 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 5701.

Giorningsbref þeirra kristinar svmarlidadottur og biarnar vm sæbol.[1])

Þadh giorum vær grímr prestur þosteinsson ȷon sigmundzson og þorolfr avgmundzson godvm monnum witrligt med þessu woru opnv brefi. ath vær medkennuntz vær worum þar ȷ hia saum og heyrdum á fyrir ofan forna kirkiugardinn a hrafnseyri ȷ añarfirdi. svnnvdaginn næsta eftir fardagaviku vm̄ worid[2]) þa lidit war fra hingadburd wors herra ȷesv christi. ᗰ. d. c. og atta ar. ord og handaband þessara manna af einne alfu hustrv kristinar sumalidadottur. en annare biarnar gvdinasonar. adh svo vndir tavlvdv og fyrir skildv adh þav lavgdv alle peninga til helmingaskiptis med sier. fasta og lavsa kvika og davda frida og ofrida þa er ȷon heitenn biornsson hafdi att og med haundum haftt. sinnar vegna og greindrar kristinar svmalidadottur kvinnv hans efter þui sem fyrr greind hion ȷon og kristin havfdv adur sitt helmingafielag til lagt. lofvdv þav bædi ad hafa og hallda þav skipte er dande menn giordi þa þar þeirra ȷ milli eda þav skipte sialf med godra manna vitordi. giordv þav þa þadh skipte med sier. ȷ sama handabandi og giorningi. ad opt greind kristin svmalidadotter skylldi hafa ȷ sinn helming hrafnseyre ȷ añarfirdi. Enn greindr biorn gvdinason skylldi eignatz sæbol a ȷngialldzsandi ȷ sinn helming med þeim skilmala ad optgreindr biorn skylldi lia greindri kristinv fram̄vegis greintt sæbol til medferdar fyst næsta ar þar epter. og þad leingr þeim kæmi þa þad til samans. villdi og gvd svo lata ske sem wor herra radi fyrir adh birni yrdi forstockottar enn svo adh kristin hefdi ecki sæbol. þa skylldi

1) Utan á bréfinu með sömu hendi og bréfið. 2) Þ. e. 28. Maí.

bavrñ biarnar eda þeirra vmbodsmenn riettiliga mega adh sier taka an klavgvnar eda novckra laga sokna opt greinda jord sæbol.

Jtem j annare grein medkennvntz ec adur greindr jon sigmundzson tristram bvason og biorn olafsson adh vær worvm j hia saum og heyrdvm a. j sama stad og tima degi sidar enn fyrr stendur skifad vidtal þeirra biarnar gvdinasonar og kristinar svmalidædottvr. hvertt er suo war. ad biorn gudinason spvrdi ad þrattgreinda kristinv svmalidadottr hvortt henni likadi og hvn villde hallda þav peningaskipte sem þar havfdv þa fram̄ fared af dandi monnum þeirra j millvm og þav sialf havfdv med sier giortt med þeirra godra manna vitordi. En tittgreind kristin svarade honum adh henni likadi þav og hvn villdi þav j allan mata hallda. og med þui toku þau havndum̄ saman med þui skilyrdi oss og mavrgvm avdrvm heyrandi ordin enn siaandi handsavllin adh þav lofvdv bædi fyrir sig og sína erfingia adh þessi skipte skẏldi ævenliga og obrigdeliga standa og halldatz fyrir riett lagaskipte svo hvorcke þeirra skyldi þav rivfa nie rivfa lata eda rofsmenn til fa. War þa avllvm peningum skipt þeirra j milli. sem bref þar vm̄ giortt vtuisar hveria peninga hvortt þeirra hlavt vtan nvpvr og alvidra skylldi standa oskipt þar til biskup være vm̄ ridinn þa vm svmared epter. og þav vissi. hverssv hans aklagan lyktadi vppa þær.

Og til sanninda hier vm̄ settum vær fẏr (nefnder) menn wor jnnsigli fyrir þetta bref hvertt er skrifad (war) j avgre j jsafirdi favstvdaginn næsta fyrir jonsmessu baptiste vm vored a sama are sem fyrr seiger.

---

184. **23. Júní 1508.** **í Skálholti.**

Vitnisburðr fjögurra presta, að Björn Guðnason hafi svarið Stepháni biskupi fullan bókareið að því, að hann skyldi gjalda kirkjunni í Vatnsfirði og Aðalvík alla þá peninga, er hann hefði frá þeim tekið eða hans menn, og sór Þorleifr Örnólfsson að veita fylgi sitt til að þetta yrði efnt; sór Björn og að

vera biskupinum til gagns og góða, kirkjunnar kennimönnum og staðarins mönnum í Skálholti, og lofaði bót og betrun bæði í skriptum og fjársektum.

AM. Fasc. XXXIX, 18, frumrit á skinni. Tvö innsiglaför eru á bréfinu, en ekkert innsigli er nú fyrir því, og fleiri en tvö hafa þau aldrei verið, enda er óvíst, að þetta bréf hafi nokkurn tíma orðið að fullum gjörningi.

Lofan og Eidur biarnar gudinasonar og þorleifs ornolffssonar.[1])

Þad giorvm ver broder arne med gudz nad abote ȷ videy. einar prestur ingemundzson. halldor þorsteinsson og gisle ȷonsson prestar skalhollsz biskupsdemis godum nonnum kvnigt med þesso uoro opnu brefi ad uer uorum þar ȷ hia savm og heyrdum a. ad biorn gudnason lofadi biskup stephane med fvllv handabande i skrudhusenu ȷ skalhollte ad bitala kirkivnni ȷ uaszfirdi alla hennar peninga þa sem ȷ burto hofdo farid fra henne og stadnum þar ad hans forlagi. radum eda dadum. eda nockru hans tilstille ȷ so mata ad greind kirkia ȷ vaszfirdi fienge og mette bihallda alla sína peninga þa sem hvn hefer mist af hans tiltektum og þeirra manna sem af hans parte hafe verid. Somoleidis lofadi hann og ad kirkian ȷ adalviik skylldi fa og bihallda alla sína peninga þa sem hann eda hans menn hofdo fra henne haft so ad badar greindar kirkiur skylldi hafa alt sitt ut af greindum birne og hans monnum. Jtem lofade adur nefudur biorn ad uera biskupnvm til gagns og goda og kirkiunar klerkvm og stadarens monnum ȷ skalhollte og giora hier med bot og betran bęđi ȷ skriptum og fiarsektum epter þui sem biskupen segdi honum til. og hier vpp a sor opt nefndur biorn fvllan bokareid fyr nefndvm kennemonnum nęrverondom.

Jtem med sama hętte lofadi þorleifur ornolfsson greindum biskup stephane ad styrkia til og veita hialp og adstodo epter sino megne so ad fyr skrifadar kirkiur ȷ uaszfirde ok[2]) adaluík feinge aptur alla sína peninga þa sem þęr hofdu mist af hans adstodo eda fylge med gudna ȷonssyni godrar

1) Utan á bréfinu með hendi c. 1600. 2) Svo fullum stöfum hér; annars: „z"

minningar og birne syni hans. sor og adurskifadur þorleifur hier vppá fvllan bokareid ad nęruerondo ollo stadarfolkino j skalhollte. Og til sanenda hier um festum uęr fyr nefnder kennemenn uor insigle fyrir þetta bref skrifad j skalhollte in uigilia johannis baptiste anno domini ꝏ° d° octauo.

---

185. 1508.

Ágrip af úrskurði Stepháns biskups í Skálholti, að Helgafellsklaustr eigi jörðina Fáskrúðarbakka í skiptum fyrir Laxárbakka og tólf hundruð í friðu.

AMagn. 252. 4to bls. 47, skr. c. 1660. — AM. 430. 4to bls. 7, séra Jón í Hítardal c. 1720.

Faskrudarbacke.[1])

Anno 1509.[2]) næde abote Halldor med dome biskups Steffhans jordunne Faskrudarbacka aff Arna Brandzsine. enn skilade honnm aptur Laxarbacka og xij^c j frijdum penijngum.

---

186. 24. Júní 1508. á Helgafelli.
29. Maí 1509.

Árni Brandsson gefr sér til sáluhjálpar og framfæris klaustrinu á Helgafelli jörðina Fáskrúðarbakka í Miklaholtshreppi og þrettán hundruð í gangandi fé, en af því að Fáskrúðsbakki var geinginn af Árna og undir klaustrið með dómi, fékk Árni klaustrinu jörðina Berserkseyri og þar til tólf hundruð.

Eptir skjalabók í Landsskjalasafni 94 4to bl. 132b_133b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600.

Kaupbrief fyrir faskrwdarbacka.
Jn nomine Domini Amen.
var so felldur gierningur giordur j millum Abota Hall-

1) 430. 2) Ártalið mun hér að réttu lagi eiga að vera 1508. Sbr. næsta bréf á eptir.

dorz a Helgafelli og Arna Brandzsonar ad firskrifadur Arne gaf sier til saluhialpar og framfæriss klaustrino a Helgafelle Jordina faskrwdarbacka er liggur j michlholltshrepp j michlholltzkirkiusoku. fyrir xxxc. med ollum þeim gognum og giædum sem greindri Jordu fýlger og fýlgtt hefur ad fornu og nýiu. og hann vard fremst eigandi ad og þar ad auki ıx malnytu kugilldi. ij gielldfiar hundrut og ij hesta fyrir kugilldi huorn. Hier a mot skilur Arne Brandsson sier æfinligañ kost a klaustrinu. epter þui sem þeir dandimenn ero halldner ádur sem þangat hafa giefit sijnar profentur. og Jafnháfa peninga. skal hann hafa vod vadmálz a huoriu áre og ij klijppinga. so skal hann og hafa sæng og kistu til klaustursinz og skal klaustrid eignast huortueggia epter hann. hann skal og meiga giora sier hws vppa siálfs sijnz kost. þar sem abotinn lofar. med þui hann skal þar onguan Jnn taca nema sig vtan abotanz leyfe. Lofade firskrifadur Arne ad suara lagaripttingum a Jordunni faskrwdarbacka. enn klaustursinz formenn hallda til laga. Lýste fyrrnefndur Arne þad fyrir morgum dandimonnum ad hann hefdi þennañ kaupskap giortt vid Abota Halldor þegar J fyrra vor med handabandi og vottum nærverendum so framtt sem biskup Stephan J Skálhollti giæfi sitt samþýcke þar til. enn hanz opid brief var vpplesid ad hann gaf sitt sàmþycki til þessarar proventutekiu. skilldi og Arne brandsson setiast J profenttúna þegar hann villdi enn klaustrid eignist alla peningana hier epter. for þetta hid fyrra kaup fram á Helgafelli j Helgafellzsueit jn festo Johannis Baptiste Anno 1508.[1]) med rade og samþycke allra conventubrædra greindz klausturz.

nu saker þess ad Jordin faskrwdarbacke var dæmd vera og verid hafa klaustursinz eign adur enn Arne Brandsson fiech hana klaustrinu epter dom (er) þar vm gior vtvıjsar.

---

1) þ. e. 24. Júní. Á spássíu stendr hér með hendi Bjarna amtmanns Þorsteinssonar, sem átt hefir bókina 1828, „al. 1509“; mun það bygt á því, að ágrip af úrskurði Stepháns biskups um Fáskrúðarbakka og Laxárbakka hefir það ártal í afskriptunum. en engar þær afskriptir eru eins merkar og þessi bók, sem hér er farið eptir. Mun því hið rétta ártal dómságripsins einnig vera 1508.

en fyrrskrifadur Arne atti ad suara lagariptingum á greindum faskrwdarbacka. og þui gallt adurgreindur Arne Brandsson halfa jordina Bessisseyre er liggur j Eyrarsueit j Eyrarkirkiusochn klaustrinu a Helgafelli til æfinligrar eignar. med ollum þeim gognum og giædum sem greindri jordu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nyiu. og hann vard fremst eigandi ad og þar til xij^c þau sem abotanum og brædrunum vel lijkadi ad taka fyrir þad ad greind Jord faskrwdarbacke gieck af. Lofad(e) Arne ad suara Lagariptingum a firskrifadri jordu. enn biskup Stephan med klaustursins formonnum hallda til laga.

for þesse giorningur fram̄ j sama stad a Helgafelle manudaginn næstan̄ epter fardagavijkū áre sijdar enn fyr seigier.

og til sanninda hier vm̄.

---

187. **29. Júní [1508].** **á Þingvelli.**

Dómr sex klerka útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti um ágreining út af reikningsskap kirkjunnar á Stað á Reykjanesi milli síra Þorleifs Eiríkssonar og síra Jóns Jónssonar.

AM. Apogr. 2308 með hendi Arna Magnússonar „Ex orginali fra Stad a Reykianese. Orginall er þad ad visu. Enn er nu so rotenn og bokstaferner so flagnader burt. ad eingin madur mun hann hier epter lesa. Stryk undir stöfum eda ordum merker. ad þetta var ölldungis burtu. enn punctar under stöfum merkia ad þeir stafer voru ei skirer. enn vard þo nogu vissulega til þeirra geted. Platsed i orginalnum passar annars just til þess sem til er getid" (AM.). Það, sem undir er strykað í afskript Arna, er hér sett í hornklofa.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra send[a bro]der narfi med gudz nad aboti [i] þy[ckvabæ]. gisle ionson. ion eirikson. ion hedinson. ion markusson. halldor tyr[fingsson prestar] sk[alho]lz biskupsdæmis k[ue]diu guds [og s]in[a]. kunnigt giorandi þa l[idit] uar fra guds burd ꝏ d og

u[iij][1]) [ar] . . . [dag]in [næstan fyrir petursmesso] og pal[s um] sum̄arit [i] skalhollti [vorum uier i dom] n[ef]nder af worum andlig[um fo]dur biskup [steph]ani wm þ[a] æ[kiær]u sem sira þorleifur [ei]rek[son kla]gad[i] til [sir]a ion[s] ion-[sonar] ad grein[dur] sira þor[leifur sa]gdi a[d sira ion] ionsson hef[di] ecki golldit kirkiunni æ stad æ reykianesi fvllan reikningsskap af sinne [in]stædu. kom þar fram [s]æ reikni(n)gskapur sem sira þorleifur tok, suo kom þar fram sæ reikni(n)gskapur sem̄ sira ion ionsson haf[di] adur giort biskupinum. virtizt oss þar brest[a ij] kugillde at grein[dur] sira ion hafdi ecki utgolldit. sagdizt sira þorleifur hafa heimt fyr greindan reikning[skap. en fe]ingit ecki. uar underlagit svarit þui at he(i)lags anda nad til kalladri at suo profudu og fyrir [oss kom]nu dęmdu uier sira ion retliga fyrir kalladan og skylldan ad giallda þessi .ij. kugillde at nęstum fard[ogum heim[a æ] sta[d][2]) med [lei]gum og le(i)gu[3]) le(i)gum i friduirtum peningum an kapla. sam[þy]kt[i] þenna vorn dom med oss vor verdugur [fader] biskup stephan [og setti] insigle med vorum in[siglum] fyrir þetta domsbref skrifad[4]) æ þ[ingu]elli fimtvdagin næsta fyrir visitacio sancte Marie æ s[a]m[a] ar[e] sem fyrr seiger.

---

188. **30. Júní 1508. á Öxarárþingi.**

Alþingisdómr útnefndr af Þorvarði lögmanni Erlendssyni um konungsbréf (Nr. 147) upp á arftökuréttarbót (frá 2. Maí 1313) og um Möðruvallaarf, að Grímr Pálsson afhendi hann.

AM. Fasc. XXXIX, 2, frumrit á skinni; af 12 innsiglum eru nú 4 fyrir; komið frá Hlíðarenda. — Apogr. 221 („ex orig. Hlidarendensi“) Afskriptir eru af dómnum í AM. 238. 4to bl. 55—56. — Landsbókasafn 115. 4to bls. 113 með hendi síra Jóns í Hítardal. — Prentaðr í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 103—106 með danskri þýðingu.

---

1) „Striken sem hafa vered epter. u. eru nu burtu. en su næsta virgula uppi yfir .i. er til baka. Arstaled hefurs annars óefad vered vj. vij eda viij“ (AM.). Ártalið mun vera 1508. Sbr, bréf frá Okt. 2) Þessi orð: heima aa stad, stóðu á spassíu í frumritinu. 3) legum stóð hér í frumritinu. 4) skirfad, stóð í frbr.

Domur upp æ riettarbotina sem dæmdur uar á alþingi [1])

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. señda. Sniolfur hrafnsson. jon magnusson. halldor bryniolfsson. gudmundr jonsson. olafur asbiarnarson. þorleifur biornsson. ʀunolfur þorsteinsson. biarne palsson. are narfuason. olafur oddzson. Nikulas þorgilsson og kolbeinn andresson[2]) svarner lǫgriettumenn kuediu guds og sina. kunnigt gioraňdi. þa lidit var fra hingadburd vors herra ihesv christi þushuňd fiñ huňdrud og atta ær. faustudaginn næstañ epter peturs messv og pals æ almenniligv auxarærþinge vorum vier j dom nefnder af ærlegum manne þorvarde ellendzsyne laugmanne fyrir sunnan og austan æ islaňde. at skoda og dæma vm þad kongsens bref sem nu er nylega inn komit j landit. er hliodar upp æ heilaga kong hakonar riettarbot. vm arftǫkur og annad fleira sem þad inne helldur. Þui dæmdum vier adur nefnder domsmenn fẏr sagt kongsens bref med aullum sinum greinum staudugt og obrigdulegt j allañ mata. J aňare grein dæmdum vier grim palsson vegna sona sinna. benediks og þorleifs. skẏlldugañ ad afeňda allt þad iarda godz sem grimur palsson hefur at sier teced med olǫgum uegna sona sinna. þorleifs. og benediks epter ingebiorgu þoruardzdottur. Vigfuse erleňdzsyne. þorvarde brodur hans. og holmfride systur þeirra. jnnan fiortan natta at heyrdv kongsens brefue og þessum vorum dome med sliku uidlagi uňder obotamal sem steňdur j kongsens brefue um grund og grundar eign-

---

1) Utan á bréfinu með samtíða hendi. 2) Á miða við Apogr. 221 ritar Árni Magnússon: „Af þessum domi hefi eg sied ounderskrifadar Copiur álika og þennan original. nema þar voru domsmenn nefnder **Arne brandsson** og **Jon Palsson** i stadinn fyrer *Gudmund Jonsson* og *Kolbein Andresson*. fleire enn eina hefi eg sied af þvi slage". Samkyns afskript hefir og Magnús Ketilsson haft, og eins sira Jón i Hítardal, og svo mun varið flestum pappírsafskriptum bréfs þessa; ætti það að stafa frá öðru frumriti, og gæti verið að allir dómsmenn hefði ekki verið á eitt sáttir, og að þar af kæmi á einhvern hátt þessi afskripta munur.

er. Enn ef hann vill eigi afgreida fyrr sagt iarda gotz. þa dæmdum uier adur nefnd syskin riettlega at sier taka mega adr fyrr greindar iarder. og eignazt epter kongsens brefue og skipan. at heyrdum domenum og kongsens brefue.

Samþyckte þenna vorn dom. þoruardur erlendzson lögmann sunnañ og austañ æ islande og fyrr skriffadur vigfus erleñdzson hirdstiore og höfudsmann yfer allt island. og settu sin innsigle med uorum fyrr nefndra doms manna innsiglum fyrer þetta domsbref. huert er skrifat uar j sama stad degi ogære sem fyrr seiger.

---

189. **1. Júlí 1508.** **á Öxarárþingi.**

Dómr sex manna útnefndr á Alþingi af Þorvarði lögmanni Erlendssyni um ákæru Þorvarðs til Einars Eyjólfssonar, vegna Hólmfríðar Erlendsdóttur systur Þorvarðs, út af peningaskakka í skiptum þeirra systkina Vigfúsar, Þorvarðs og Hólmfríðar.

AM. 238. 4to bl. 56, skr. c. 1570 (eptir bréfabók Þorvarðs lögmanns). — AM. Apogr. 1929 (eptir 238 og brot af annari afskript með hendi Franz Íbssonar).

Domvr j millvm þorvardz oc Einar(s) Eyolfssonar.

Þeim godvm monnvm sem þetta bref sia edvr heÿra senda Halldor Bryniolfsson. Olafvr Asbiarnarson. Pall Teitsson. þorleifvr Biornsson. Jon Magnvsson. Petvr Sveinsson qvediv gvdz oc sina. kvnnigtt giorande arvm epter gvdz byrd ꝳ. d. oc .viij. ar lavgardagenn næstan epter Petursmesso oc Pals æ almenniligv Avgxararþinge vorvm vier j dom nefnder af velbornvm manne Þorvarde Ellendzsyne logmanne svnnan oc avstan æ Jslande ad skoda oc dæma vm þa akærv oc penninga skacka. er Þorvardvr lavgmadvr kærde til Einars Eyolfssonar vegna Holmfridar Ellenzdottvr systvr Þorvardz.

J fyrstv dæmdvm vier stefnvna lavgliga oc Einar Eyolfsson riettiliga fyrirkalladan. þvi stefnan var svarin af tveim-

vr lavgligvm vitnvm. en sakir þess ad Einar fyrnefndvr kom ecki nie hans vmbodzmadvr en hans var beitt oc krafit at lavgvm. þvi dæmdvm vier hann sekan j stefnvfall mork at forfallalavsv. kom þar fram fyrir oss reikningsskapvr hvad hvert þeirra spstkina hafde vppborid Vigfvs. Þorvardvr oc Holmfridvr. Reiknadizt oss .xxx^c. j jordvm er Holmfridvr hafde meira vpp dreigit en Þorvardvr Ellendzson . . . . .[1]) j sylfre oc kvriele j talnabandeno .vij. avrar oc næfrena er hann reiknade fyrir .x. eda .xij. rinsk gyldende. giordvm vier oc dæmdvm advrskrifadan Einar Eyolfsson skylldvgan at giallda Þorvardi logmanni allan fyrskrifadan peninga skacka j jordvm oc sylfre vtan hann synie þat med logligvm vitnvm innan manadar ad heyrdvm domenvm. at Holmfridvr eige avngvan annann peninga skacka annadhvort med logligre giof eda skialligv kavpe. en ef vitnen leidast ecki j settan tima þa sie greiddvr allvr peninga skacke ad næstvm fardogvm.

Samþyckte þennan vorn dom Þorvardvr lavgmadvr j sama stad med oss oc sette sitt jnsigle med vorvm.

Og til sanne(n)da hier vm setivm vier vor insigle fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad og dag sem fyr seiger.

---

190. 1508.

Skýrslugrein um gingjald (= nefskatt) af Íslandi til Kristjáns konungs hins annars.

Add. British Museum 11,242. 4to (F. M 206) bl. 47a, Sópdyngja sira Gottskálks í Glaumbæ skrifuð á árunum 1543—1590. — MSteph. 61. 4to bls. 374, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar (d. 1635). Sbr. dóm frá 1. Júlí 1511. Segir í einni afskript þess dóms, að dæmt hafi verið á alþingi um þetta gjald „í tíð Benedicts Horst höf. höfuðsmanns“ (1499—1502)

anno domini ɱ. d. viij. vm gingialld.

kong kristiern gaf hver bondi xx fiska eine[2]) sinne. skylldi þessi tollur lvkaz medan þessi uor[3]) kongr lifdi.

---

1) eyða í hdr. 2) eitt 61. 3) sl. 61.

191. **6. Júlí 1508. á Stað í Grunnavík.**

Bókareiðr síra Þorkels Pálssonar um það, að Loptr Magnússon hafi selt Ólafi Eiríkssyni jörðina Nes í Grunnavík.

AM. Apogr. 984 „Ex originali Sæmundar Magnússonar á Holi í Bolungarvík“ og var innsiglið fyrir.

Eg jon prestur eireksson. officialis heilagrar skalhollzkirkiu giore godum monnum kunnigth med þessu minu opnu brefi. ath eg hefi tekit so felldan bokareid af sira þorkatle palssyne sem hier epter stendur skrifadur.

Til þess legg eg haund æ helga bok og suo skyt eg mino male til guds ath ec war hia sa og heyrda æ ord og handaband þessara manna af einum parte olafs bonda eirekssonar. enn annars uegar loptz magnussonar. ath adur nefndur loptur sellde med fullu lagakaupi fyrr skrifudum olafi halfa jordina nes j grunnawikur kirkiu sokn til fullrar eignar og frials forrædis. epter þeim skildaga sem þetta witnisburdarbref utwisar. sem eg helld upp æ og ec hefi adur mitt jnsigle fyrir sett. og ath suo stofudum eide sie mier gud hollur. gramur ef eg lyg.

woru marger goder menn nær stadder þa þesse bokareidur war tekin. jon steinsson og hans skipweriar nockrer. jon hnararson. jon gunnlaugsson og marger adrer goder menn.

Og til sanniñda hier um setta eg mitt insigle fyrir þetta bref skrifath æ stad j grunnawik. jn occtaua apostolorum petri et pauli. anno domini ₥.⁰ d⁰. vij⁰. [1])

---

1) „Datum þessa brefs er skirt *M. D. vij.* en ecki M. D. viij. Enn vitnisburdur Sira Þorkels, sem hier allegerast, er dateradur 1508. so ad annadhvert árstaled verdur óriett ad vera. líkast þessa brefs eige sömuleidis ad vera 1508. og sie misskrifad i originalnum. Endilega kynni Sira Þorkell hafa utgefed tvo vitnisburde“. (AM.). Vitnburðr síra Þorkels er frá 17. Apr. 1508, og mun þetta bréf vera frá sama ári.

192. **23. August 1508.** **í Vatnsdal.**

Magnús Magnússson selr síra Ögmundi Pálssyni jörðina Ey í Vestrumlandeyjum fyrir tuttugu og eitt hundrað í öllum þarflegum peningum, en Magnús skyldi hafa hjá síra Ögmundi skip frí til Noregs, og aptr til Íslands, með fleira skilorði, er bréfið hermir.

AM. 238. 4to bl. 68b—69, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — AM. Apogr. 5828 (eptir AM. 238. 4to).

Kavpbref fyrir halfri Ey avstvr j Landeyivm.

Þad giorvm vier Jon prestvr Arnason. Nikvlas Þorgillsson. Are Narfason godvm monnvm vitvrligtt med þessv voru opnv brefe. at þa er lidit var fra hingat byrd vors herra Jesv Christi m. d. viij ar j Einarsshofnn æ Eyrarbacka. svnnvdagenn næsta epter Olafs messo ena fyrre.[1]) vorvm vier j hia savm ok heyrdvm æ ord ok handaband þessara manna. af einne alfv sira Avgmundar Palssonar en Magnvs Magnvssonar af annare. faldizt þat ok skilltz vndir þessv þeirra handabandi at nefndvr Magnvss Magnvsson selldi adr greindvm sira Avgmvnde alla halfa jordena Ey er liggvr j vestrvm Landeyvm j Breidabolstadar kirkiv sokn med ollvm þeim gognvm ok gædvm sem greindre halfre jordv fyllger ok fylgtt hefer at fornv ok nyiv ok advr greindvr Magnvs vard fremst eigandi at med logvm. Hier j mot gaf optt nefndvr sira Avgmvndvr tittskrifvdvm Magnvsse xxj^c j avllvm þarfligvm peningvm. skillde þrattnefndvr sira Avgmvndr giallda biskvpe Stefane vegna þrattskrifadz Magnvssar xviij^c af þessvm peningvm med svo vordnvm fridleika sem optt nefndvr Magnvs hafdi lofat advr greindvm herra Stefane. hier til skillde titt skrifadvr Magnvs hafa hia optt greindvm sira Avgmvndi skip fri til Noregis ok aptvr til Jslandz ok þar til mat ok dry(c)k med fri. aptvr ok fram yfir hafit. ok medan þratt nefndvr Magnvs væri j Noregi nærre sira Avgmvnde Palssyni til herbergis þa skillde ok þrattskrifadvr Magnvs hafa mat ok dry(c)k an alltz reikningskapar. nema þa Magnvs færi j sinar erindagiordar þa skillde hann sialfvr standa sier fyrir mat

1) Þ. e. 30. Júlí.

ok dry(c)k. Skyllde optt nefndvr sira Avgmvndvr hallda advrgreindre jordv Ey til laga en Magnvs Magnvsson svara lagariptingvm. Ok til sanninda hier vm settvm vier fvrnefnder menn vor innsigle fyrir þetta kavpbref hvort er skrifat var j Vatzdal j Fliotzhlid midvikvdaginn næsta fyrir Bartolomevs messo æ sama are sem fvr seiger.

---

193. 30. August 1508. á Staðarhóli.

Vitnisburðr Jóns prests Haldórssonar um gjöf Lopts Ormssonar á jörðunni Munaðarnesi á Ströndum til Staðarhólskirkju í Saurbæ.

AM. Fasc. XXXIX, 21, frumrit á skinni, og er innsiglið enn fyrir. — AM. Apogr. 1461. Aptan á frumritið hefir Árni látið rita „sk“ (= skilist aptr eigandanum, sem er Staðarhólskirkja). — AM. Fasc. XL, 12, afskript á skinni frá c. 1550.

Wm mvnadarnes.[1])

Þath giðre eg jon prestur halldorsson godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi. ath j þann sama tima sem eg uar tuitugur at alldre ok einum vetri meir var eg j hollte j saurbæ hia oddi heitnvm peturssyne gestkomande. sagdi hann mier þa at hann hefdi hia verit ꜳ stadarhole j þann sama tíma sem loptur heitinn ormsson gaf kirkiunne æ stadarhole jordina Munadarnes sem liggur æ ströndum. j ꜳrnes kirkiu sokn. Sagdizt hann hafa sagt fyrir handabande þeirra biskups sueins ok fẏrr greindz loptz ormssonar j þann sama tíma sem loptur gaf kirkiunne adr greinda jord munadarnes Suo ok heẏrda eg jon heitinn þorleifsson seigia ath hann hefdi hia uerit fẏrr sogdum þessum giorninge þeirra biskups sueins ok loptz ormssonar ok hann hefdi suo fram farit sem oddur hafde adur mier fra sagt ok fleire dande menn adrer sogdu mier j þann tíma fra þessum þeirra giörningi. hier epter uil eg sueria ef þurfa þiker. Ok til sanninda hier um setta eg mitt jnsigli fyrir uitnisburdarbref sem

1) Utan á bréfinu með fornri hendi.

skrifat uar a stadarhole j saurbæ. jn festo sanctorum martirum felicis et audacti. anno domini. ꝏ.º d.º viij.º

---

194. 3. September 1508. á Hólum.
11. Júní 1512. ——„——

KAUPMÁLABRÉF Þorvarðs lögmanns Erlendssonar og Kristinar Gottskálksdóttur.

A.

AM. 238. 4to bl. 51—52 skr. c. 1570 (eptir bréfab. Þorvarðs lögmanns). — AM. Apogr. 552 (eptir 238). — Afskript er og í MSteph. 27. 4to bls. 501—503, skr. c. 1730 og Landsb. 115. 4to I, 209—210 með hendi síra Jóns í Hítardal c. 1730.

Kavpmalabref Þorvardz Ellendzsonar oc Kristinar Gottskalkssdotter.

Jn nomine domini amen

var svo felldvr kavpmale lystvr oc stadfestvr j millvm ærligx mantz Þorvardz Ellendzsonar logmans a Jslande oc ærligrar dandi kvinnv Kristinar Godskalksdotter a þeirra brvdlopsdeige svnnvdagenn næstan epter Egidivsmesso fyrir Marivmesso nativitas vm havstid. var hann a fostvdeige. a Holvm j Hialtadal. þa lidit var fra hingadbvrd vors herra Jesv Christi ꝏ. d. viij. ar. ad advr nefndvr Þorvardvr Ellendzson hafde til kavps med greinda Kristinv. xc. hvndrada .v.c. hundrada i jordvm. onnvr vc. hvndrada j kvigilldvm. silfvr oc fridvm penningvm oc ofridvm. vorv þessar jarder til greindar j þenna sama kavpmala.

Strond j Selvoge fyrir lxxxxx.c
Nes j Selvoge fyrir lxc.
Hof a Kialarnese fyrir. lxc.
Skravtholar fyrir .xxc.
Breidabolstadir fyrir. xl.c.
Hravn. xxxc.
Grimslækvr. xc.
Biarnastader xlc
Litlaland. xc.
Avxnalækvr. xc.

Hier j mot hafde greind Kristin Godskalksdotter heiman er fader Kristinar biskvp Godskalk gaf henne til motz vid fyrnefndan Þorvard Ellendzson. v^c^ hundrada. iij^c^ hvndrada j jordvm oc ij^c.^ hvndrada j kvgilldvm oc odrvm þarfligvm penningvm fvllvirdes. vorv þessar jarder hier til nefndar et cetera.

Vik j Stadarsveit oc þar med Holt xx^c.^ þar næsta vt fra fyrir .j^c.^ hvndrada oc. xx^c.^ reke j vikvm med kirkivnne.

Bessastader xl^c.^

Holl fyrir. xl^c.^ liggia þær j Semvndarhlid badar hvor vid adra.

Seyla. lx^c.^ med Grafargile .xx^c.^

Þosteinsstader j Tvngvsveit. xl^c.^

Brvnnastader halfer. xx^c.^

Gaf þrattnefndvr Þorvardvr Erlendzson tittnefnd(r)e Kristinv Godskalksdotter .lx^c.^ j tilgiof. Holm æ Akranese eda Savrbæ æ Kialarnese hvorria hvn villde kiosa fyrir sig. j beckiargiof oc morgvngiof. gaf hann henne eitt diasn med sylfvr forgyllt er voo .iiij. merkvr.

kiore biskvp Godskalk dottvr sina Kristino æ þeir(a) brvdlopsdeige helmingakonv j gard Þorvardz Erlendzsonar lavgmanz.

Vorv þessir festingarvottar oc brvdlopsvittne. Stvlle Magnvsson. Eirekvr Þosteinsson. Vigfvs Ellendzson. sira Niklas Vilhialmsson. Grimvr Jonsson oc Jon Þorgeirsson med fleirvm godvm monnvm hvorier er sin jnnsigle settv fyrir þetta kavpmala bref gior(t) j sama stad oc are þrimvr dogvm sidar enn fyr seiger.[1])

B.

ÍBfél. Khd. 248. 4to, skr. 1770.

Kaupmælabref Þorvards Erlendssonar Laugmans og Christinar Gottskålksdottur.

In nomine domini. Amen.

Var suo felldur kaupmali lÿstur og stadfestur i millum ærlegs mans Þorvards Erlendssonar Laugmans sunnañ og austañ a Jslande og ærligrar dandikuinnu Kristinar Gottskalksdottur å þeirra brudkaupsdeige sunnudagenn næstañ

1) Þ. e. 6. Sept.

epter ægidius messu um̄ hausted á Holum i hialtadal þá er lidit uar fra hingadburd vors herra Jesu Christi þusund fimm hundrud og átta ár. at adurnefndur Þorvardur Erlendsson talde sier og hafde til motz uid greinda Kristinu til kaups tiju hundrud hundrada i jordum̄ og kugijlldum̄ fridum̄ peningum̄ og ofrijdum. Hier i mote hafde fyrgreind Kristin Gottskalksdotter heiman̄ er fader hennar biskup Gottskalk gaf henne heiman̄ til motz vid Þoruard Erlendson fimm hundrud hundrada i jordum og tuo hundrud hundrada i kgylldum og audrum̄ þarflegum̄ peningum̄. frijdum̄ og ofrijdum. Hier til lagde og gaf þrattnefndur Þoruardur Erlendson tittnefndre Kristinu Gottskalksdottur lx hundrada i tilgiof. Keyre þa þegar a brudkaupsdeige nefndur biskup Gottskalk Kristinu dottur sina helmingakonu i gard Þoruards Erlendsonar Laugmands. Og gipte hana suo i helmingafielag til alls þess fiar er þa atte hann. eda eigande ad yrde med erfdum eda audrum̄ hlutum̄. huorneg sem under þau kynne ad bera svo framst[1]) sem þad mátte fremst med laugum̄ giorast.

Samþickte og jáyrde fullt tillagde Vigfus Erlendson med Þoruarde Erlendsyne brodur sinum̄. þessum festingarvottum̄ og brudkaupsvitnum nærverande Vigfus Erlendson. Stulle Magnusson. Eyrekur Þorsteinson. Einar Eyolfson. Sira Nichulaus Wilhialmsson. Sira Jon Philippuson. Jon Þorgeirson. Magnus arnason. Einar Einarsson. Jon ásgrimsson. Petur Loptzson. Sæmundur Simonarson og grimur Jonsson med fleirum̄ godum̄ monnum sem þar voru huorier sin inncigle settu fyrer þetta kaupmalabref giort i sama stad in festo Barnabæ Apostoli fiorum arum̄ sijdar enn fyrr seiger.

---

195. 11. September 1508. á Svínavatni.

Tylftardómr útnefndr af Einari bónda Oddssyni, kongs umboðsmanni í Húnavatnssýslu, um sakir Ásgríms Þorbjarnarsonar, er rofið hafði fjóra góðra manna dóma.

Landsskjalasafn 94. 4to bl. 5b 7a með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — ÍBfél. Kh. 309 8vo bl. 139b—141 með hendi

1) Svo.

Ara Magnússonar í Ögri c. 1620. — Dómabók úr safni Jóns Pétrssonar í 4to (bls. 311—313), þetta skr. c. 1650—1660. (= *c*) — MSteph. 62. 4to bl. 35a—36a — ÍBfél. Khd. 125A. 4to bl. 57a—158, skr. c. 1680 eða fyrri. — Í Bfél. Khd. 125 B. 4to nr. 309, skr. c. 1680 eða fyrri. — ÍBfél. Khd. 67. 4to bl. 67, „Iclis“ með hendi síra Eyjólfs Jónssonar á Völlum (d. 1745). Dómr þessi er í afskriptum þessum sumum nokkuð afbakaðr og nöfn dómsmanna í ýmislegri röð. Bezt eru 94 og 309.

Wtlegdardomur.[1])

Aullum þeim[2]) monnum sem þetta Bref sia Edur heyra [sendum vier[3]) Jon Einarsson. Halldor[4]) Sygurdsson. Brandur Olafsson. Ornolfur steinsson.[5]) [Hallgrimur Skulason. Þoruardur Þorsteinsson.[6]) steiñdor Sauluason. Þorgils Hakonarson. Eyulfur Augmundsson.[7]) Arngrimur[8]) Liotsson.[9]) Vlfur Jndridason og Jon Olafsson[10]) Quediu Gudz og vora[11]) kunnugtt giorande ad þa lidit var fra [Guds burd[12]) M D viij Ar æ Manudaginn næstañ fyrir krossmesso vm̄ haustid á Suinavatni æ þingstad riettum vorum vier til doms nefnder Af ærligum manne Einare Bonda Oddssyni. er þa hafde mijñs herra kongsins syslu og vmbod J[13]) Hunavatnsþingi ad dæma vm̄ þat huorra suara ad Asgrimur Þorbiarnarson yrde skylldugur kongdominum og Gudmunde Jndridasyni fyrir þær sakir ad[14]) Asgrimur hefde rofit iiij godra manna doma sem dæmder voru æ millum þeirra[15]) Asgrims og Gudmundar [Jndridasonar[16]). og[15]) Eirn af þeim er lagaskipunardomur Finnboga Jonssonar Laugmanns er ækuedur æ[15]) millum annara orda ad Asgrimur skillde giallda peninga med laga ævegste epter akiæru Gudmundar Jndridasonar vegna Jngebiargar Jllugadottur konu[17]) sinnar med

1) 94; Domur vmm mal Gudmundar Jndridasonar og Asgrijms Þorbiarnarsonar 309; venjulegast er dómr þessi í dómabókum nefndr „dómr um dómrof“. 2) þ. v. 309. 3) [94; senda 309, c ofl. 4) Hallur c 5) sl. 125B. 6) [sl. c, 125A, 125B, 67. 7) Arngrijmsson 125A, 62; Asgrijmsson 125B. 8) Asgrijmur 125B (rangt). 9) Loptsson 125A og B (rangt); á spássíu í 94 stendr með hendi Jóns Pétrssonar „al. certe minus recte Ólafsson“. 10) 125B, sem slept hefir áðr þremur dómsmönnum úr, bætir þessum nöfnum hér aptan við: „Gudmundur Jonsson. Jon Skijdason. (Grijmolfur Steinsson)“. 11) sijna 309, c, ofl. 12) [Gudz Hijngadburdi 309. 13) yfer 309. 14) er 309. 15) þ. v. 309. 16) [sl. 309. 17) kuinnu 309.

þeim fleirum[1]) greinum. ordum og atkuædum sem sa[2]) domur Jnnehelldur. og adrer domar hier vm dæmder til[3]) seigia. og þui stefnde fyrgreindur[4]) valldsmadur Einar Oddsson adur saugdum[5]) Asgrime vm[6]) þessi[7]) domrof og rangligtt halld a peningum og sydañ til vtlegdar sem bokiñ akuedur. Dæmdum vier stefnuna logliga og Asgrim rietteliga fyrir kalladañ. Enn sakir þess ad[7]) oss virtist ad[7]) Asgrimur [ey neina logliga afsaukun hafa[8]) nie helldur nauckurtt lagasuar. Enn logbokin[9]) sialf[7]) skipar valldsmanninum[10]) ad stefna honum[11]) þing og giora hann vtlægañ sem hann giorde. Þuj dæmdum vier Asgrim Þorbiarnarson[7]) vtlægañ af ollu vmdæmi finnboga Jonssonar laugmanns vr [þeim tueimur[12]) fiordungum landsins nordan og vestan. Nu seigir suo riettarbot virduligs herra Eyreks kongs Magnussonar vm̄ þa lausamenn sem oskil giora og skulld[13]) eigu ad giallda þa take syslumadur vp goss þeirra med vitund[14]) skilrikra Bænda og liukie[15]) huorium syna skulld sem[16]) til vinst Ella skierde fyrir huorium sem tala rennur til [epter fiarmagni[12]). Og[17]) fyrir þui oss leist Asgrimur ey betre enn [oskilamenn fyrir syna langa þriosku og laugleysu.[18]) [þui[19]) dæmdum vier greindañ valldsmann Einar Oddsson skylldugan ad taka wp fie Asgrims. og þeir skilrikir menn [med honum[19]). sem hann til med sier krefur og giallda [suo[20]) huorium sitt epter laugligre wirdingu. [Enn Gudmunde fullrette halffimtu mork.[20]) Enn ef Asgrimur ver peningana[21]) odde edur eggiu þa sie hann med ollu vtlægur og ohelgur[22]) og [suo[20]) allir þeir er honum lid veita. enn hiner allir fridhelgir er til sækia [epter þui sem[23]) seigir j fiarsoknum j kaupabælkie. Somuleidis skal hann og þeir [vtlægir og ohelgir[24]) ef þeir veria ferd j odrum fiordungum. Enn ef Asgrimur Edur adrer menn heitast vid edur

---

1) audrum 309. 2) þesse 309. 3) sl. 309. 4) — nefndur 309. 5) greyndum 309. 6) fyrir 309 7) b. v. 309. 8) [hefdi aungua laugliga afsaukun 309. 9) — bok 309. 10) — manni 309. 11) heym 309. 12) [sl. 309. 13) skulldir 309. 14) vitordi 309. 15) luke 309. 16) ef 309. 17) Enn 309. 18) [Þeir sem slykt giaura 309. 19) [b. v. 309. 20) [sl. 309. 21) 309: peninga 94. 22) ogilldur 309. 23) [sem hier 309. 24) [vtlægur og ogilldur 309.

hefnast æ [þeim monnum sem peningaña[1]) taka vp edur veita þar lid til Takist og jnnsetiest vnder kongs geymslu þar til [ad[2]) hann fær þa borgunarmenn ad hinn[3]) sie traustur og auruggur fyrir honum er hann heitadist vid. og honum fullrette. enn konge [iiij merkur[4]). suo sem Hakonar [kongs[5]) rettarbot vtvijsar [og[5]) stande wtlegdiñ[6]) Asgrims þar til ad[2]) fullar greidslur werda æ fianum[7]) Sieu þeir og allir sliku sekir sem hysa edur heima. kaupa edur skipta vid sagdañ[2]) Asgrim sem laugiñ [skipa æ hendur þeim[8]). sem kaupa vid [vtlæga menn.[9])

Samþyckte þennan [dom med oss greindur[10]) valldsmann. [Og til sanninda hier vm̄ et cetera.[2])

---

196. 11. September 1508. á Hálsi.

Vitnisburðarbréf, að Finnbogi lögmaðr Jónsson las upp og lét upp lesa bréf og skilríki um Grund í Eyjafirði og lagði lög og dóm fyrir jörðina og alla peninga fasta og lausa, sem hann reiknaði sér (til arfs) fallið hafa eptir Guðríði dóttur sína.

AM. Fasc. XXXIX. 3, frumrit á skinni. Af níu innsiglum eru nú fjögur fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 236 (eptir frumritinu).

Grundarbref finnbog(i) laugmen urskurdadi.
þat fieck eg j huarbi eckiertt annad til gagns nema ættleidingarbref þorunnar med einu insigli.[11])

Þat giorum uier magnus þorkelsson einar einarson petur tumasson oc audun sigurdzson laugrettumenn. gamle þorsteinsson biorn hakonarson þorkell magnusson ketell halldanarson eirekur jvarsson og jon magnusson godum monn-

---

1) [þaa menn er sagda peninga 309. 2) [sl. 309. 3) hann 309. 4) [fiorum morkum 309. 5) [b v 309. 6) 309; wtlegd 94. 7) 309; fienu 94. 8) [seygia þeim aa hendr 309 9) vtlægan mann 309. 10) [vorn dom fir nefndur 309. 11) Utan á bréfinu með hendi mjög svipaðri Guðbrands biskups.

um uiturligt med þessu uoro opnu brefi at finnboge jonsson laugmann hefer téd og birt oc opinberliga upp lesit oc latit upp lesa fyrir oss oc fleirum dande monnum audrum bref oc skilriki vnder heilum oc oskauddum dandemanna jnciglum med suo latande greinum oc articvlis inne halldande at ordum efne oc understandu sem hier efter skrifat stendur.

J fystu .xij. laugrettumanna dom suo latanda at þeir dæmdu oc samþygtu þann vrskurd laugligan oc fullmegtugan med avllum sinum greinvm oc articvlis sem finnbogi laugmann hafde urskurdat þa kuittun onýta oc ecke æfl hafa sem sueirn hafde gefit sumarlida faudur sinvm efter þær lavggiafer gefnar er hann hafde gefit gudride konu sinne fra teknum þeim uingiofum sem j urskurdenum standa dæmdu þeir oc alla þa peninga fasta oc lausa sem att hafde sumarlide oc gudrun kona hans gudride finnbogadottur til hallz oc eignar med þeirre grein profum oc skilrikivm sem j vrskurdenum inne standa huersu mykla peninga sumarlide hefde golldit sveine syne sínum af þeim lausagozum sem hann hafde honum skylldugur ordit oc domur hafde a fallit.

annar .xij. laugrettumanna domur suo latande at efter þeim profum og skilrikium sem fyrir þa fram kom dæmdu þeir finnboga jonssyne lavgmanni til fullrar eignar alla jordina laugmannzhlid uera skylldu hans fullkomna eign.

Þar efter fleire dandemanna doma suo latande at finnboga jonssyne laugmanni hafa dæmder verit til fullrar eignar faster peningar oc lauser þeir att hefer gudridur finnbogadotter dotter hans oc hvn vard eigande at efter suein bonda sinn suo sem þeirra kaupmale felagsgiord oc lavggiafer ut uísar suo oc þeir peningar er gudrunu dottur þeirra sueins oc gudridar hafde til arfs fallid efter suein sumarlidason faudur sinn af þeim helminge sem faudur hennar j fýstu til heyrde. birtizt oc fyrer oss at gudrun sveinsdotter deyde laungum tíma seinna enn sueinn fader hannar sem godra manna bref þar um gior til uisa.

Jtem birtizt fyrir oss þat kaupbref at gudridu(r) finnbogadotter hafde sellt finnboga jonssýne faudur sinum med handabande til fullrar eignar oc frials forræđiss alla jordena

grvnd j eyiafirde med jordeni hollte til skilldv fyrir .ij. c. hundrada j iordum og lavsa fe. skyllde finnboge hallda til laga greindri jordu en gudridur suara laga riptingum.

Saumvleidiss var oc upp lesit fyrir oss greindum monnum bref under dande manna jnciglum suo latanda 'at efter andlat gudridar finnbogadottur settizt finnboge jonsson fader hennar j arf og aundvege efter gudride dottur sina oc lyste sig hennar laugligan erfingia og eignarmann at aullum þeim peningum faustum oc lausum fridum oc ofridum sem att hafde gudridur dotter hans oc henne hafde til arfs og eignar fallit af þeim peningum er att hafde sueirn bonde hennar sem uar j fýstu sa helmingur peninga oc lauggiafer sem sueinn hafde giort oc gefit uit optnefnda gudríde oc godra manna bref þar um gior ut uisa. þar efter þeir peningar sem gudrunv hafde til arfs fallit efter suein faudur sinn af þeim parte sem honum hafde til heýrt af nefndu helmingsfélage. lagde opt nefndur finnboge þa laug oc dom fyrir jordena grund j eyiafirde og alla adra greinda peninga fasta oc lavsa sem hann reiknade sier fallit hafa efter dottur sina gudride sem fýrr skrifat er. talade finnboge þa þar þeim fleirum ordum sem laugligum erfingia ber at tala efter laugum.

Hier efter fýllgde oc fram kom fyrir oss bref vnder godra manna jnnciglum at gudrun arnadotter hafde j borgan sett alla sína penínga huad suein kynne at bresta a sína peninga uit sumarlida faudur sinn oc hann ýrde honum skylldugur efter eirek heiten loptzson.

Og til fullrar stadfestu oc audsyningar hier um setium uier fyr nefnder menn vor jnncigle fyrir þesse transkriptarbref huer er birtuzt oc vpp lasuzt a manudagen næsta fyrir exultacio[1]) sancte crucis a halse j hnioskadal æ þingstad rettum anno domini. ꝏ. d. octano.

---

1) Svo.

197. 13. September 1508. á Reykjahólum.

Vitnisburðr fjögurra manna um útgreiðslu Björns Þorleifssonar til Gottskálks biskups á hundrað hundraða skuld til Hans Krukugh í Noregi, og hafði Krukugh lánað Birni það fé.

AM. Fasc XXXIX, 16, frumrit á skinni. Öll (4) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 5719.

Vitñisburdur vppa þad Biorn Þ(orleifs)s(on) reid j Vatnzfiord.[1])

Þat giorvm vær jon jonsson klavus gvtthormsson jon arason og mattheus palsson godvm monnum kvnnigt med þessv vorv opnv brefi at vær vorvm med birne þorleifssyne er hann reid nordr j vathzfiord med sira petre palssyne thil þess erindes at greindr biorñ afgreidde og gallt fyrr nefndvm sira petre palssyne a vegna biskups gottskalks þat hvndrat hvndratha sem fyrr sagdr biorn var skylldogr hans krvkvgh j noregi fyrir peninga sem hann lanade optnefndvm birne efter því sem bref prestsins sialfs þar vm̃ vt visar. j annare greiñ savm vær og heyrdvm adr greindan sira petvr palsson lesa fyrir oss og morgvm avdrvm godvm monnum bref biskups gottskalks so lathanda at optnefndr sira petur skyllde hafa fvllt valld og mact thil þess at heimtta æ sinna vegna vt af birne þorleifssyne hvndrat hvndrada er hann var skylldogr hans krvchvgh. og samaleidis skyllde síra petur fvlla qvittañ giefa birne þorleifssýne fyrir adr greinda skvlld at avllv jafn fvllv sem hann sialfr. (j) þridiv grein vorum vær og þar j sama stad j vazfirde og so sævm vær vppa ogh heyrdvm at optnefndr sira petvr gaf þrattnefndan biorn þorleifsson avllvngis qvittan og akærvlavsan vm adr greinda skvlld og gialld er hann var skyldogr thitt nefndum hans krvkvg og lyste þui fyrir oss ath hann hefde fvlla peninga upp boret af birne þorleifssyne vppa sins herra vegna biskups gothskalks so at sier vel æ nægde. Og thil sanniñda hier (vm) sethivm vær vor jnnsigle fyrir þetta vithnisbvrdarbref er giort var æ reykiaholvm æ reykianesse midvikvdagen næst-

1) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1700.

an fyrir kossmesso vm̄ havsted þa lidet var j fra hingatburd vors herra jhesv christi ɱ. d. atta ær.

---

198. 16.—30. September 1508.

Vitnisburðr um fjárkröfur Þorvarðs lögmanns Erlendssonar til Gríms Pálssonar.

AM. 238. 4to bl. 58, skr. c. 1570 (Bessastaðabók, eptir bréfabók Þorvarðs lögmanns). — ÍBfél. 126 4to bls. 180—182 eptir Landsbókasafni 115. 4to bls 115—116 (sem fara mun eptir AM. 238. 4to).

Krafa Þorvards Erlendssonar Løgmañs til Grijms Pálssonar um nockra fiemune. Anno 1508.[1])

Þat giorvm vier Grimur Jonsson Petvr Loptzson Jon Asgrimsson syslumadvr ok Sæmvndvr Jonsson godvm monnvm kvnnigtt med þessv vorv opno brefi æ lavgardeigenn næstan epter krossmesso vm havstid[2]) æ Samkvomogerde j Eyiafirde vorvm vierj hia savm ok heyrdvm æ at Þorvardvr Erlendzson logmadvr beidde ok krafde einn tima annann tima ok þridia tima Grim Pallson (vm) xxxij kvgillde ok ij gielldfiar hvndrvd er greindvr Þorvardvr sagde og reiknade Grim Palson sier skyldvgan vera med leigvm ok leigvleigvm j viij ar edvr leingvr. lagdi hann þar vid ran ok riett sinn ef þratt nefndvr Grimvr hellde þessvm peningvm leingvr.

Fiortan daga þar epter lavgardagenn næstan efter mikells messo vm havstid[3]) for ek[4]) heim til Modrvvalla j Eyiafirde til Grims Palssonar. beidde ek þar enn ok krafde minna peninga sem skriptt þar vm giort vtvisar. Þesser vottar til nefnder af mier Jon Þorvalldzson oc Ellendvr Þordarson. somv vottar nefnder til stefnvnnar. Jon Alfsson Havardur Tumasson med fleirvm godvm monnvm.

[Þessir vottar j Holvm j Eyiafirde þa Havardvr Tvmasson afente vegna Þorvardz logmans Grime Palssyne halftt nitiande kvgillde ok ij gieldfiar. c. hiaverande Gvdmvndvr Ara-

---

1) [115; sl. 238. 2) þ. e. 16. Sept. 3) þ. e. 30. Sept. 4) þ. e. Þorvarðr Erlendsson lögmaðr.

son. Simonn Þosteinsson. Jon Jonsson æ Æsvstodvm ok fleirer adrer.[1])

---

199. **20. September 1508. á Möðruvöllum.**

Sex menn transskribera þrjú bréf frá 15. öld.

AM Fasc. VI, 17—19 transskriptarbréfið á skinni. Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá, nem hið síðasta, sem þó er brákað. — AM. Apogr. 626.

Þad gerum vær jon ionson. simun þosteinsson. ketell arnason. einar olafsson gunstein odzson. biorn ingemundason godum monnum kunnigt ad uær haufum sied og heyrt ifer lesen opin bræf med he(i)lum og oskaudvm hangande insiglum suo latande sem hier seigier. [Hér kemr:

1. bréf frá 25. Mai 1406 gert í Odda, DI, III. Nr. 589;
2. bréf frá 1. Febrúar 1445 gert á Grund í Eyjafirði, DI, IV, Nr. 710;
3. bréf frá 14. Júní 1487 gert á Laugalandi, DI, VI, Nr. 530].

Og til sanennda hier um settum uær fyr nefndir menn uor insigli fyrir þetta transkriptum brief er skrifad uar æ modruvollum j eyiafirde æ midkvdaginn j imbreviku a sumarid arvm epter gvds bvrd m. ccccc og ata ar.

---

200. **20. September 1508. í Saurbæ.**

Ari Andrésson fær Arnóri Finnssyni reka fyrir Smáhömrum í Fellskirkjusókn á Ströndum med tilgreindum rekamörkum.

AM. Apogr. 1737 eptir kopíu með hendi Páls lögþingisskrifara Gíslasonar.

Enn um Smáhamra reka.

Þad giöre eg Are Andresson godum mönnum viturlegt

1) [sl. 115.

ad eg medkennist med þessu minu opnu brefe. ad eg hefe feingid Arnore Finnssyne med vottum og handabande Reka allañ er liggur fyrer Smáhǿmrum. er liggur j Fellskirkiu sokn j millum Holslækiar og lækiar þess sem næst rennur haganum j millum Heẏdalsár og greindra Smáhamra. Hefe eg feingid greindum Arnore ádur skrifadañ Reka til fullrar og allrar æfinlegrar eignar med ollum gognum og giædum sem greindum Reka fylger og fylgt hefur ad fornu og nẏu og Eg vard fremst Eigande ad. bæde hvalreka og vidreka og ǿll ǿnnur hlunnende sem Rekamanne ber ad hafa. undañ mier og minum Erfingium enn under Arnor og hans Erfingia. kvittañ og ákiærulausañ fyrir mier og ǿllum minum Erfingium og Epterkomendum. Og til sannenda hier um setta eg mitt jnncigle fyrer þetta mitt kvittunarbref. Skrifad j Saurbæ á Raudasande midvikudagenn j sæluviku um haustid árum epter guds burd 1508 ár.

---

201. fyrir 30. September [1508.]

Bréf þeirra bræðra Vigfúsar hirðstjóra og Þorvarðs lögmanns Erlendssona og Einars Eyjólfssonar í Dal, mágs þeirra, til Gríms Pálssonar, að þeir muni ríða heim til Möðruvalla með friði í fjárheimtur sínar.

AM. 238 4to bl. 58, skr. c. 1570 (eptir bréfab. Þorvarðs lögmanns). — Landsbókasafn 115. 4to bls. 116 með hendi síra Jóns í Hítardal c. 1730.

Vita skvle þier Grimvr bonde Palsson at vier þeinkvm oss aller þrir Vigfvs. Þorvardvr oc Einar at rida heim til Modrvvalla æ lavgardagenn epter Mikelsmessv[1]) med vorn selskap med frid oc speckt oc felegan dag oc beida ydvr afendingar æ vorvm peningvm epter þeim dome sem dæmdvr var æ alþinge j svmmar oc þier hafit heyrt. seigivm vier þar nei til at fara heim til Modrvvalla til havggva edvr slaga med ydvr ne ydra menn. þvi vænter mik at þier mvnvd standa

1) þ. e. 30. Sept.

ydrvm bodvm til at þier villiet veriazt lavgvm en avngvvm slogvm. kvnno vier þa at koma til nockvrar venligrar[1]) semiv hvad þier biodit en vier beidvnst. þa siavm vier þat. En þott var selskapvr ride med sin þing þa þvrfv[2]) þier ecki at taka ydvr þat til vonzkv. þvi veria hleypvr vpp æ avngan mann et cetera[3]).

---

202. 4. Oktober [1508.] á Grund í Eyjafirði.

Dómr útnefndr at Vigfúsi Erlendssyni hirðstjóra og höfuðsmanni yfir alt Ísland um það, hvort Þorvarðr lögmaðr Erlendis mætti að sér taka Hóla og Hólaeignir í Eyjafirð, er hann hafði feingið í jarðaskiptum hjá Grími Pálssyni.

AM. 238. 4to bl. 56b 57, skr. c. 1570 (Bessastaðabók eptir bréfabók Þorvarðs lögmanns). — Landsbókasafn 115. 4to I, 114—115 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hítardal c. 1730. — Landsbókasafn 63. 4to bl. 353a 354a skr. c. 1640. — Upsalasafn R. 713. 4to (Troilsbók), skr. c. 1640. Ártal vantar í öll hdrr.

Domvr Þorvardz logmanz er honvm voro dæmder Holar oc Hola eigner aptvr fyrir nordan.[4])

Ollvm godvm monnvm þeim sem þetta bref sia edvr heyra senda Jon Asgrimsson syslvmadvr j Vodlaþinge. Petvr Loptsson logriettvmadvr[5]). Semvndvr Simvñarson. Jon Josson bordhvs. Þorvalldvr Jonsson oc Olafvr Kodransson [[kvediv gvdz oc sina kvnnigtt giorandi. [at þa lidit var fra hingatbvrd vors herra Jesv Christi m. d. viij. ar[6]) æ Grund j Eyiafirdi þridivdagenn næstan fyrir Franciscvsmessv[7]) vm havstid æ þriggia hreppa þinge vorvm vier j dom nefnder af ærligvm dandemanne Vigfuse Ellendzsyne hirdstiora oc havfvdzmann yfir alltt Jsland ad skoda. [dæma oc alita[8]) hvort Þor-

---

1) = vænligrar; venliguar 238; veniulegrar 115. 2) þurfed 115. 3) Við þetta er ritað í hdr:

taxillator et potator,
puellarum et amator
non est avri congregator.

4) Heradsdomur Vigfuss Erlendssonar hirdstiora um þetta mál Anno 1508, 115. 5) logriettumann 115. 6) [[fallin lina úr 238; [fallið úr 115, 63, 713. 7) þ. e. 3. Okt. 8) og dæma 115.

vardvr Erlendzson lavgmadvr mætte med riettv ad sier taka Hola oc Holaeigner j Eyiafirde oc allt þad jardagodz sem Grimvr[1]) oc Þorvardvr[2]) skiptv vm sem bref þar vm giort vtisar. beiddi Þorvardvr lavgmadvr og krafde hier doms æ. hvort kavp oc skipte þeirra Grims skyllde nytt eda onytt sem sem bref þar vm giortt [syndizt et cetera.[3])

J fyrstv grein kom fyrir oss j vorn dom kong[4]) Kristierns bref hvort at svo hlydde oc innne hiellt med sinvm greinvm oc articvlis ad [heilag kong[5]) Hakonar rettarbot skal ganga hier j landit og geingit hafa sidan hvn var fyrst vtgefir [et cetera.[6])

J annare grein kom þar fram .xij. lavgriettvmanna domvr at dæmdvr var j svmar j lavgretto æ alþinge. at þav syskyn Vigfvs. Þorvardvr[7]) og Holmfridvr mæt(t)e med rietto ad sier taka alltt þat jardagodz sem Grimvr Palsson hefir[8]) ad sier tekit vegna sona sinna Þolleifs oc Benedicktz ad heyrdv kongszins brefe oc fyrskrifvdvm dome. [et cetera.[6])

J þridiv grein at giorningsbref þeirra Grims Palssonar oc Þorvardz Ellendzsonar innehelldvr. at þessv lvcktv sem þar seiger. holldno oc bitolvdo skylldo þeir kvitter oc satter. [et cetera.[6])

J fiordv grein at[9]) var lavgbok svo seiger.[10]) ef madvr selvr þat sem hann æ ecki j eda ef fals finst j þa skal þat kavp aptvr ganga. þess oc annars. at þat jardagodz sem Grimvr gaf Þorvarde fyrir svnnan fyrir Hola oc Holaeigner skipade kongvrenn aptvr med sino brefe.[11]) at svo profvdv oc fyrir oss komnv. [þvi[6]) fyrir þessar fyrnefndar greiner dæmdvm vier med fvllo doms adkvæde Þorvard Ellendzson lavgmann svnnan oc avstan æ Jslande retteliga mega ad sier taka Hola oc Holaeigner oc hans eign vera vpp hiedan þar til kongvrenn sialfvr med sinv brefe giorer adra skipan æ logligre ef hans nad vill svo giortt hafa. en kavp þeirra Grims oc Þorvardz onytt oc med[12]) avngvo halldande vnder þa grein sem fyrskrifat[13]) stendvr.

---

1) Pálsson b. v. 115. 2) logmadur b. 115. 3) [synde 115. 4) kongs 115. 5) heilags kongs 115. 6) [sl. 115. 7) Ellendur 238(!). 8) Hafde 115. 9) seiger 115. 10) sl. 115. 11) og b. v. 115. 12) ad 115. 13) skrifud 115.

Og til sanninda hier vm samþyckte þennan vorn dom[1]) Vigfvs Ellendzson hirdstiore [oc havfdzmann yfer allt Island[2]) oc sette sitt innsigle [med advrnefndra domsmanna insiglvm fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad (oc) are. deige sidar enn fyr seiger.[3])

---

203. [1508].

VIDIMUS.

AM. 238. 4to bl. 53b skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — Landsbókasafn 115. 4to bls. 110 með hendi sér Jóns Haldórssonar í Hítardal c. 1730, Sbr. Lagasafn Magnúsar Ketilssonar I, 102.

Medkinningarbref Vigfvs oc þorvardz oc sira Eriks vm ij konvngs bref.[4])

Þat giorvm vier Vigfvs Erlendzson hirdstiore oc hofvdzmann yfer allt Jsland. Þorvardvr Ellendzson lavgmann svnnan oc avstan a Jslande. sira Eirek Svmarlidason godvm monnvm vitvrligtt[5]) med þessare vorre vtskriftt ad vier hofvm sied og yferlesid vor nadig[6]) herra kong Kristierns bref er hans nade[7]) hefer vtgefit med hans hanganda oc oskaddo insigle svo hlydanda ord epter ord sem hier fyrer [oc epter[8]) stendvr skrifad. et cetera.

---

204. [1508.]

MINNISGREIN Þorvarðs lögmanns Erlendssonar um jarðaskipti hans og Gríms Pálssonar.

AM. 238. 4to bl. 55, skr. c. 1570 (Bessastaðabók eptir bráfabók Þorvarðs lögmanns); stendr aptan við alþd. 1. júlí 1508 (Nr. 188).

1) med oss b. v. 115 2) [sl. 115 3) hier fyrir nedan med vorum jnnsiglum et cetera 115. 4) Þ. e. Möðruvallaréttarbót frá 24. Nóv. 1507 og ríkisráðsdómrinn frá 22. Nóv. 1507. 5) vitanlegt 115. 6) náduga 115. 7) nád 115 8) [ofan 115.

Reiknadizt jardagodz fyrir svnnan þat vid Grimvr Palsson byttvm oc skipttvm .lxxc. oc .ijc. hvndrada. en þat er eg fieck Grime fyrir nordan Hola og Hola eigner lxxxxc og ijc hvndrada j stadinn.

---

205. 17. Oktober 1508. á Möðruvöllum.

Vitnisburðarbréf um lýsing Gríms Pálssonar, á hvern hátt hann geingi af Möðruvöllum í Eyjafirði, er Gottskálk biskup vildi fá hann til að játa þeim eignum undan sér.

AM. Fasc. XXXIX, 4, frumrit á skinni. Af 5 innsiglum eru 2 ein fyrir bréfinu. — Gömul afskript þessa bréfs er í AM. 914. 4to (AM. Apogr. 5791 er afskript eptir því) og kallast þar: „Varygd fyrir þreinging biskups Gottskálks".

bref æ millum grimms palssonar og biskups gottskals.[1])

Þat giorum uier petur loptzson jon þorsteinsson halldor sigmundzson gunnsteinn oddzson þorualldur arnason arni oddzson finnboge jonsson brigcius gvdmundzson jon gislason þorsteirn hialmsson og kolbeinn indridason godum monnum uiturligt med (þessu) uorv opnv brefi þa lidit uar fra gvds burd .m. d. og atta ar faustudagin fystan j vetri[2]) adur grimur palsson reid heim til mýcklagardz til fundar uit biskup godskallk. lysti hann þui fyrir oss þo hann ýrdi neýddur til nauckrar lofunar upp a sinna sona vegna um þeirra peninga þa giordi hann þat meir fyrir otta oc hræzlu enn at sinum uilia þui hann sagdizt sia fyrir liftion sitt oc sona sinna oc þeirra manna er þeim fyllgdu a maudruvollvm og allra þeirra peninga þui þar uar jnne fodur fiar oc manna sem godvm monnum vel kunnigt veri. suo oc uorum uier fýr greinder menn sama dag j mýcklagardi j eyiafirdi med fleirum audrum dandi monnum sem uar aboti einar a mvka-

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) þ. e. að vetrinn er hér talinn hefjast á *föstudaginn* síðastan í sumri. Sbr. formála fyrir Ísl. Ártíðaskrám bls. VIII, 1. neðanmálsgrein. Sjá athugagrein að niðrbréfsins.

þueræ jon arason jon þoruardzson prestar magnus arnason simon þorsteinsson jon finnbogason biorn jngimundarson þorbiorn jonsson oc marger adrer goder menn siaandi oc heyrandi þann skilmala oc skildaga sem giordizt med biskup godskalk og grimi palssyni.

J fẏstu þa biskupin villdi at grimur hefdi jatat oc handsalat af sier oc sonum sinum maudruuollu oc þat fastagoz er þar til heẏrdi enn grimur sagdi þar nei til at hann jatati þeim gozum huorki undan sier nie sonvm sinvm oc alldri frekara lofat enn hann mundi ganga fra maudruvollum at vori komanda oc audrum þeim jordum er þar nalægt lægi oc hann hugdi odalsjarder uera oc hann skẏlldi huorki ueria þær nie lata veria j þui sinne oc hann þeingti at sẏner hans mundu svo giora oc þeir mundu ecki a maudruuollum efter ef hann burt færi. sagdizt grimur þetta goz huorki greida nie afenda audrum enn þeim er hann hefdi umbodin fyrir haft. skildi grimur nidurfall a stefnunum fusa oc þorvardar.

Og til sanneńda hier um setium uier fyrrnefnder menn uor jnncigle fyrir þetta uitnisburdarbref skrifat ꝺ́ maudruuollum j eẏiafirdi þrim nottum efter calixtusmessu a sama ari sem fẏrr seiger.[1])

---

206. **17. Oktober 1508 í Miklagarði.**
28. December á Hólum.

Sáttarbréf þeirra Vigfúsar og Þorvarðs Erlendssona og Einars Eyjólfssonar, vegna Hólmfríðar Erlendsdóttur, við Grím Pálsson og sonu hans um Möðruvallaeignir.

---

1) 1508 kom vetr að réttu lagi laugardaginn 14 Okt. á Calixtusmessu sjálfa, en hér er talið, að bréfið að efni sé frá 13. Okt. eptir því sem hér stendr að niðrlagi:

13. Okt. föstudagrinn síðastr i sumri. Hér talið upphaf vetrar.
14. Okt. Calixtusmessa, laugardagr, vetr.
15. Okt. sunnudagr.
16. Okt. mánudagr.
17. Okt. þriðjudagr.

AM. Fasc. XXXIX, 5, frumritið á skinni. Átta innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá, nema eitt, og mun þetta bréf vera komið frá Hlíðarenda, því á Apogr. 225 ritar Árni „Ex orig. Hlidarend.“ Meðal Apogr. 225 er og önnur afskript bréfsins með hendi Árna Magnússonar sjálfs, en hún virðist gerð eptir einhverri pappírsafskript (líklega AM. 238. 4to) og er miklu lakari. Fyrir frumritinu voru fjögur innsigli þegar Árni lét afskrifa það.

Sattarbref þeirra Þoruardz fusa og grims palssonar.[1])

Þad giorwm vier Einar med gudz nad abote æ munckaþueræ. Eirekur sumarlidason. jon þoruardzson. jon arason. prestar holabiskups dæmis. jon asgrimsson kongs vmbodzmadr j vaudlaþinge. petur loptzson. magnus arnason ok jon þosteinsson leikmenn. godum monnum viturligth med þessu voru opnu brefe. ad ærum epter gudz burd. ∞. d. og viij. ár. faustudagenn fÿstan j vetre j mÿcklagarde j eÿiafirdi. Vorum vier j hia saum og heyrdum æ. ad godskalck med gudz nad biskup æ holum hafde handaband vid þessa menn. Wigfus Erlendzson[2]) hirdstiora ok hofudzmann yfer allt jsland. Þorward Ellendzson[2]) laugmann sunnan ok austan æ islande ok einar bonda eyolfssonar[2]) vegna holmfridar erlendzdottur[2]) af einne halfu. Enn af annare halfu vid grim bonda palsson vegna sin ok sona sinna þorleifs[2]) ok benedicktz grims sona. ad suo fÿrer skildu. ad bondenn grimur fyrnefndr handlagde af sier og sonum sinum þolleife[2]) ok benedikth maudruwöllu j Eyiafirde. ok alla þa fasta eign sem þar til liggur ad odulum æ jslande. Enn skÿllde þo sitia j fullu frelse ok allra þeirra leÿfe til næstu fardaga. niotande lodar ok forwercks. bædi bondenn grimur ok aller þeir sem æ þessum jordum bua. Enn ad næstum fardaugum skÿllde grimur palsson adur nefndur ok fÿrnefnder syner hans þolleifur[2]) ok benedikt viliuger ok hindrunarlaust an allre modstaudo ganga af greindo fasta godze. suo ad fÿrnefnder menn. vigfus. þoruardur ok einar. mege þad frialsliga ad sier taka. ad næstum fardaugum. hier æ mote handlagde hirdstiorenn vigfus. þoruardur ok einar fÿrnefnder greindum biskup godskalck.

1) Utan á bréfinu með fornri hendi. 2) Svo.

ad þrattnefndr grimur palsson. ok adur nefnder sýner hans. skýlldo kuitter ok akærulauser ok aller hans fylgiarar. bæde hans ok annara manna menn. lærdra ok leik(r)a. fýrer hugarmot styrck ok atstaudu sem þeir hafua veitt grime palssýne ok sonum hans i þessu. ok sierliga gaf hirdstiorenn þa alla kuitta fýrer þad obotamal ok kongsins brefa broth sem hann sagde grim palsson med ollum sinum fýlgiurum hafa i fallid. Suo ok gaf grimur bonde alla þa ok þeirra menn. ok annara manna menn sem þeim hafde fýlge veitt i þessum erendum. ok sierliga þa sem heim haufdu farid æ sumra landzsetanna bu. þeirra peninga j burtt takandi. an vilia eiganda. kuitta ok ækærulausa fýrer sier ok aullum sinum. hier med skýlldo huorer tueggiu viner ok velsatter. æ huar þeir finnazth. sunnan. austan. nordan eda vestan æ jslande. Enn rýfur þrattnefndur grimur palsson edur sýner hans þolleifur ok benidikt eitt huertt af þessum fýrnefndum saukum edur greinum. þa skýlldo adur nefnder menn. vigfus. þoruardur ok einar vppe hafa sinar malakærur. ef þeir villdo. sem fýr skrifad steñdur bæde kongdomsens vegna ok sinna. Ok til sannenda ok meire audsýningar hier vm settu fyrskrifader dandemenn sin jnsigle fýrer þetta sattarbref. skrifad æ holum j hialltadæl. fiorda dag j jolum.[1]) þa lidit var fra hingadburd wors herra jhesu christi þusund fim. c. og viii ær. Suo ok settum vier godskalck med gudz nadh biskup æ holum j hialltadal vortt jnnsigle fyrer þetta bref med fýrrnefndra godra manna jnnciglum.

---

207. 18. Oktober 1508. í Hjarðarholti.

Vígslumáldagi hálfkirkjunnar í Arnarbæli á Meðalfellsströnd, er Stephán biskup Jónsson setti.

AM. Apogr. 2301, afskript gerð stafrétt eptir frumritinu á kálfskinni, og staðfest í Kaupmannahöfn 31. Maí 1728 af Árna Magnússyni, Finni Jónssyni, Jóni Sigurðssyni og Jóni Ólafssyni. Innsigli

1) Hér hefir í öndverðu verið skrifað og aptr skafið út: „sama stad ok deigi sem fyr seiger“.

Stepháns biskups var fyrir bréfinu. „Þesse Arnarbælis Maldage er ritadur med þeirre sömu hendi sem su stora Jndulgentzskrá, er hia mier liggur. Nockrer fáeiner af stöfunum eru litlu ödruvis giorder þar enn hier. Enn flester eru allt eins. Pennafared er og riett hid sama" (AM.). „Originalenn gaf eg 1728 Þorvallde Grimssyne studioso i Kaupenhafn, til að senda Benedict Jónssyni i Hrafnsey. eiganda Arnarbælis vegna konu sinnar. dottur Biarna Biarnasonar" (AM.). Önnur afskript þessa bréfs er og meðal Apogr. AM. 2301 og ritar Árni á hana: „Arnarbælis kirkiu Maldage ex apographo chartaceo, óunderskrifudu hia Biarna Biarnasyne i Arnarbæle, eins raungu og þetta er". — Afskript með hendi Magnúsar Einarssonar á Jörfa i Haukadal (d. 1752), gerð eptir frumritinu, er í mínum vörzlum (= *b*). — Afskript er og í Landsbókasafni 108. 4to bls. 541 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hítardal.

Arnarbælis Bænhus Vigsla edur Mǻldage.[1])

Uer stephan med gvdz nad biskup ʃ skalhollte giorvm godvm monnum kvnnʃgt med þessv vorv opnv brefe. ad ȷ heidr vid gvd ȷvn̄gfrv mariv sanctvm ȷacobvm maiorem et sanctam sesciliam hofvm vier vigt halfkirkivn̄a ȷ arn̄arbæli ǻ medalfezsstrond[2]) med þessvm mǻldaga. ad svmarlidi bon̄di biarn̄ason[3]) lagde til kirkivnar þessar eygiar og sker sem svo heita. ȷn primis barmsey. avgvfæta[4]). brimilslatvr og holmar og sker þav sem þar vid liggia. reiknad. x.c ad dyreika. ȷtem lagdi hann og til messvklæde. ȷtem æ kirkian .iij. kvgilldi. hier vp æ hofvm vier leypt og gefwm gott orlof til ad þar siev hion̄ saman̄ vigd. born̄ skird og konur ȷ kirkiv leiddar.[5]) ȷtem skal þar syngiazt savngur svo sem æ avdrum halfkirkivm epter þvi sem prestr kann vid ad komazt. og lvckizt .ij. merkur kavps. þar skvlv takazt heima

---

1) *b*. 2) Svo *a* og *b*; Medalfellströnd 108. 3) „Þad verdr ecke til vissu sagt. hvert i Originalnum stande: *biarna* eda *biarnar*. ad visu hefr þar i fyrstu skrifad vered *biarnar*. enn þad synest. sem þad sidarsta *r* sie ut skafed. enn siast þess þó skír merki. Biarnason er Sumarlidi i einu brefi hia mier dat. 1513" (AM.); Biarnarson *b*; Biarnason 115. 4) laagvfæta b; Öfugfæta 108. 5) ad leidar, stóð í frumritinu. Segir Árni hér um: „Expunge *ad*. et lege: *ȷ kirkiv leiddar*. Og þesse sama phrasis brukazt i Brefi Stefans biskups um Bænhused a Melgraseyre 1492. En eins rangt stendur þetta i originalnum. sem þad hier i copiunne skrifad er". *b* les; leiddar.

tollar og tivnder bonda og hvsfreyv og allra heimamanna svo þo ad þar reiknezt ecki meire tivnd til halfkirkivnnar enn svo sem fe liggur ȷ ȷordv. Oc til sanneñda hier vm festvm[1]) wer vort ȷnnsigle fyrir þetta maldaga bref skrifad ȷ hiardarhollti ȷ dolum ȷn festo sancti lvce ewangeliste anno domini ꝏ d viij.

---

208. 26. Oktober 1508. á Helgafelli.

Stephán biskup í Skálholti afleysir Björn bónda Þorleifsson og Ingibjörgu Pálsdóttur um alt það, sem þau hafa brotleg orðið hér til við guð og menn, og dispenserar með þeim um hjónaband þeirra, og fastnar Björn Ingibjörgu á nýjaleik.

AM. Fasc. XXXIX, 11, frumrit á skinni, og er innsiglið enn fyrir, og þó bráka𝑑.

fastnadarbref þeirra biarnar þorleifssonar og ȷngebiargar palsdottur.[2])

Ver Steffan med Gvds nad biskup ȷ skalhollti giorvm godum monnum kvnnigt med þessv vorv opnv brefi. af þvi svo er fyrir oss komid ad nockrer men wile hindra lasta edr lyta þad hionaband sem biorn bondi þorleifsson hefer giort til ȷngibiargar palsdottur reiknadi þa dispenseran ad litlv edr ỏngvo sem wer hofum adr til forna giort vid þav. þvi hofum wer nv en vppa ny endrnyad vorn giorning eicki[3]) fyrir þa sok ad hiñ fyri dispenseran wæri ȷ nockrv vanmegn. helldr til þess ad nærve(r)ondvm monnum wæri lioss og opinberr wor giorningur þeir sem eicki vorv vid hinn fyra. hier fyrir hofvm wer afleyst fyrnefnda menn biorn bonda og hans dandi hvstrv vm allt þad sem þav hafa brotlig wordit hier til vit gvd og menn og sett þeim mogvligar skripter svo og hofvm wer dispenserad med þeim vm þeirra hionaband oc klarad þav og hreinsad af þeirri hindran edr motstodv. ef nockvt hefdi matt talma adr til forna þeirra hiona-

---

1) settum *b*. 2) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 3) Svo.

bandi og hier epter fastnadi fyr nefndr biorn adrgreinda ȷngibiorgv ad vorv forlagi a nyaleik. oss sialfvm nærveranda og vorum kapellan. kiæmeistara og morgum odrvm godvm monnum. Oc til sanninda her vm festvm wer vort ȷnsigle fyrir þetta dispenseranarbref skrifad æ helgafelli ȷ helgafellzsveit. ȷn crastino sanctorum crispini et crispiniani martirum anno domini ꝏ d viij.

---

209. 27. Oktober 1508. á Helgafelli.

Vitnisburðr sex klerka, að síra Jón Jónsson smásveinn handlagði Stepháni biskupi í Skálholti jörðina alla Hamarland kirkjunni á Stað á Reykjanesi til æfinligrar eignar í reikningsskap kirkjunnar, en það, sem jörðin væri dýrri en reikningsskapr til stóð gaf síra Jón guði og sancto Olavo patrono nefndrar kirkju.

AM. Apogr. 2310 með hendi Árna Magnússonar „Ex originali fra Stad ä Reykianese accuraté" og lýsir Árni innsiglum. — Afskript frá 18. öld í Landsskjalasafni (= *b*).

Vitnisburdr um Hamarland. etc.[1])

Þat giorvm vær broder halldor med gvdz nad aboti æ helgafelle. helge ȷonsson officialis skalholltz biskupz dæmis. hallbiorn ȷonsson. einar snorason. þordur gvdmvndzson og are ȷonsson klerkar skalholltz biskupzdæmis godvm monnum kvnigt med þessv vorv opnv brefi. at æ þridiadagenn i vikvnne fyrir festvm sanctorum crispini et crispiniani[2]) martirum æ helgafelle i helgafellzsveit vorvm ver i hia savm og heyrdvm æ ad sira ȷon ȷonsson smasveñ[3]) hañdlagdi biskup steffane ȷordina alla hamarland er ligur æ reykianesi i stadar kirkiv sokñ. xii^c ad dyrleika. kirkivne þar til æfenligrar eignar fvllkomliga med þeim skildaga at þat sem iordin var dyri en reikningskapur til stod. þa gaf greindur sira ȷon þat gvdi og sancto Olafo fyr nefndrar kirkiv patrono. skyldi greindur sira ȷon svara lagariptingvm æ greindre iordv en

1) *b*. 2) þ. e. 24. Okt. 3) Svo.

stadarpresturin hallda til laga. Ok til sanninda hier vm settvm ver fyr nefnder menn vor insigle fyrir þetta bref skrifat æ helgafelle. in vigilia apostolorum simonis et ivde. anno domini ꝏ.⁰ d.⁰ viij.

---

210. 9. Nóvember 1508. á Möðruvöllum.

Eiríkr Þorsteinsson kvittar Þórarinn Jónsson fyrir andvirði jarðarinnar Gils í Borgarþingum (í Skagafirði).

AM. Fasc. XXXIX, 8, frumrit á skinni. Annað af innsiglunum er dottið frá.

Gilzbref.[1])

Þad giǒrum vit magnus arnason og biorn oddason godum monnum viturligt med þessu ockru opnu brefe a holvm i hialltadal þridiadagen næstan epter mikaelsmessv vm havstit[2]) arum epter gudz burd ꝏ. d og viii. ar vorvm vid i hia saum og heýrdum a ord og handaband þessara manna ad eirekur þosteinsson giorde og gaf þoraren ionsson kuitan og akiærvlausan fyrir sier og ollvm sinvm epterkomendvm vm þa peninga er greindur þoraren gallt og gaf fyrr nefndum eireke fyrir iord er hann keýpte at honum sem gil heiter (og) liggur i borgarþingum. medkendizt fyrr nefndur eirekur þosteinsson ad hann hefde fulla peninga og alla vp borid fyrer greinda iord gil sem honum vel a nægde. Og til sanenda hier vm setivm vit fyrr nefnder menn ockur insigle fyrir þetta kuittunarbref skrifad a modruvollvm i horgardal fimtudagen næstan fyrir marteinsmessu vm haustit a sama are sem fýr seier.

---

211. 12. Nóvember 1508. á Munkaþverá.

Finnbogi prestr Einarsson fær Gottskalki biskupi til fullrar eignar jörðina Grindur á Höfðaströnd og kvittar hann um andvirði hennar.

---

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17 öld. 2) þ. e. 3. Okt.

AM. Fasc. XXXIX, 6, frumrit á skinni með hendi síra Finnboga Einarssonar. Þrjú innsigli hafa verið fyrir bréfinu, og er nú miðinnsiglið stórlega brákað, en síðasta innsiglið fallið frá. — AM. Apogr. 3416.

grindabref 1508.[1])

Þat giore eck finnboge prestr einarsson godum monnum uiturligt med þessu minu brefe at ek medkennunstz eck hefe feingit andligum faudr og uerdugum herra godskalk med gudz nad biskupe a holum alla iordina grindur er liggur a haufdastraund i hofskirkiu sokn med ollum þeim gognum og giædum eignum og itaulum til fialls og fioru sem greindre iordu fylgir og fylgt hefuer at fornu og nyiu og ek uard fremzst eigande at epter þui kaupe er heidrsamligr mann abote einar sellde mier og suo sem bref þar vm̄ giord wtvíjsa. Skal fyrr nefndr biskup godskalk mega frialsliga at sier taka fyrr nefnda iord nær sem hann uill. eignazst. hafa og hallda hier epter sem̄ adra sína logliga eign med frialsu forræde. hefer og biskup godskalk mier fullt verd fyrir þessa iord vnt sem̄ mer líjkar. Voru[2]) vitnismenn at þessum minum giorninge optt nefndur abote einar og magnus aarnason huerir sin incigle settv med minu incigle fyrir þetta bref er skrifuat vār a mvnkaþuera i eyiafirde. dominica inffra octauas omnium sanctorum anno domini millesimo quingentesimo octauo.

---

212. **30. Nóvember 1508. í Skálholti.**
7. Marts 1509. í Odda.

Stephán biskup í Skálholti selr Páli Þórðarsyni undan Skálholtsdómkirkju jörðina alla Hróarsholt í Flóa með fóðurskyldu, ráðsmannsgisting og heygjöfum til [handa Skálholtsstað, hundrað hundraða að dýrleika (kaupahluti 40 hundruð, kirkjuhluti 40 hundruð og ískyldarfyrirstaða til Skálholtsstaðar 40 hundruð), fyrir 25 hundruð í jörðum og 15 kúgildi.

Bisk. Skalh. Fasc. v, 6, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2561 „accurati,“ og er afskriptin staðfest í Skálholti 14. Apr. 1711 af Arna Magnússyni og Þórði Þórðarsyni. Afskript frá c. 1700 er og í Landsb. 93. 4to bls. 121-122.

Bref um̄ hroasholl og stadarins iskylldu þar.

Þad gio(r)um uęr þoruardur prestur juarsson radsmadur ɪ

1) Utan á bréfinu með fornri hendi. 2) Vorum. frbr.

skalhollte. asbiorn sigurdzson kirkiuprestur ok skolameistare sama stadar. jon hiedinson ok jon jonsson prestar skalhollzbiskupsdęmis. gvdmundur jonsson ok dagstyggur helgason leikmenn godvm monnum kunigt med þesso uoru opno brefi. ad sub anno gracie ϖ⁰ d⁰ uiij⁰. j skrudhuseno j skalhollte in festo sancti andree apostoli. uorvm uier ȷ hia savm ok heyrdum á ord ok handaband þessaram anna. af eine alfo uirduligs herra ok andarligs fodurs herra stephans med guds nad biskups j skalhollte en af anare alfo pals þordarsonar ad so firir skildo ad nefndur biskup stephan selldi adurnefndvm pale jordina alla hroashollte r liggur j floa med ollvm þeim gognvm ok gędum sem greindri jordo fylger og fylgt hefer ad forno ok nyv. ok hann ok heilug skalholszkirkia vrdo fremszt eigandi ad til ęfinligrar eignar og frials forręđis. undan sier ok sinum epterkomendum będi kirkivnnar formonnum ok sinum erfingium. med sodan skilmala ad þar j hroashollte skylldi fodrast ęuenliga huern uetur .iij. kyr fra skalholte ok abyrgiazt ad ollo sem annan fvlgofienad. ok gialldaz iij. naut ueturgomul huert uór. edur annat nauta. c. þad sem þeim likar ad taka sem taka eiga. so ok skal sa er j hroashollte byr taka sęmeliga vit radsmanne stadarens þriar reisur a hveriom xij. manvdum a ueturen þa hann hefer landastefno ok a uorid þa hann tekur ut lan(d)skyllder j fardogv(m) ok iii a haustit þa hann setur j fodur. suo ok skal þar gefazt dugandi hey hestum stadarens a ueturen avallt þa farid er ofan á backa epter naudsynlegum hlutum stadarens. reiknadizt iordin þa firir c. hvndrada .xl. hundrvt kavpalhluten. ok onnur .xl hundrud er standa skylldi firir þessare jskylldune stadarens. ok .xl. hundrvt er kirkivnne heyrdi til þar ȷ hroashollti. hier j mot gaf optnefndur pall tuęr iarder er suo heita totter fyrir xuᶜ· ok hollt firir .xᶜ· liggia þessar badar j floa j bęiar kirkiu sokn med ollvm þeim gognum ok gędum sem greindum jordum fylger ok fylgt hefer ad forno ok nyo. biskupenum ok hans epterkomendum til ęuenligrar eignar ok frials forręđis. ok þar til .xu. kugilldi. skylldi huor þeirra firir sig hallda til laga er keypte. en sa svara lagariptingum er selldi. Ok til sannenda hier vm sett-

um uęr uor insigle ok fyr greindur herra stephan sitt innsigle med vorvm jnsiglum firir þetta bref skrifad j odda J averiahrepp miduikodagin nęsta firir gregoriusmęssu are sidar en fyr seiger.

---

213. 10. December 1508. á Akrshúsi.

Kristján konungr hinn annar staðfestir dóm og úrskurð um Reyki og Aðalból 22. Nov. 1503 og 3. Júlí 1504 (DI, VII, Nr. 618 og 654).

AM. Apogr. 389, stafrétt afskript eptir svo sljóðandi transskripti, sem aldrei hefir verið botnað: „Ollum godum monnum þeim sem ath þetta Bref siaa edr heyra. senda Biorn gudnnason. Þorleifur ornolfsson. einar þorleifsson. gudmundr lopptson. filipus augmundzson ok Jon siguaztson. Quediu guds og sinar (!) kunnigt giorandi. ath wer hofwm sed og heyrt yferlesin tuen doms Bref med hangandum heilumm jnciglumm med wors werduga elskulig nadis kongsins Brefi og incigli þar med festu wtt uisar og jnneheldr med greindum doms Breum ord epter ord sem hier seiger et cetera". Í þessu transskripti er ennfremr:

1, Úrskurðarbréf Finnboga lögmanns um Reyki og Aðalból, bréfaðr í Víðidalstungu 22. Nóv. 1503, og
2, Alþingisdómr um Reyki og Aðalból frá 3. Júlí 1504.

Wíj kristierñ med gudz nad retth erfingi til norigis ʀicki vttuald konung til danmarck og suiaricki hertugi j slesuik holsteñ stormørin. Ditmerskin. greifi j olldinʙorg og delminhorst. Giori alle witurligt at denne Brefuisari oss elskuligi Jon sigmundzson. hefer werit hier fyrir oss med tuene Doms Bref wpp æ adalʙol og nockure andræ gardæ. ʙisigilldi med logmannz jncigli Og thette wort ʙref er wid heiñgt. huilki forneft doms ʙref wij hafi stadfest og fullburdigt Og meth thetta worth oppne Bref stadfeste ok full Burdi. wtt j fullæ magt ath Blifæ vtt j alle siñ ord puñcti og articuli epter som þan jnne halldæ. og vtt visæ. forbiodandis allæ huo the hellz ero eda weræ kunæ. ok sierdeilis thig Einar oddzson. ok woræ fouetæ ok emʙættismenn fornefnd jon sigmundzson hier æ moti hindræ. edæ hindræ[1]) latæ ellæ j

1) hundraa, Apogr.

nockurn (mate) forfang ath giora. wnder heýguztu Brefa Brot swo leingi hier komur annare sannare Biuisni(n)g wpp fyrer oss þar forer.

Gefit wpp æ wortt slot ackurshus. Sunnodagin. Næsta epter wor frur dag concepcionis. arum epter gudz Bur(d) ꝏ d og atta ar.

---

214. 23. December 1508. Í Árnesi.

Jón prestr Jónsson tekr, í umboði síra Ólafs Gilssonar prófasts á Ströndum, bókareið af Jóni Dagstyggssyni um það, að hann hafi aldrei hnykt eða jarðvarpað, slegið eða dregið Einar heitinn Bjarnarson, og að eingri sinni tilverkan hefði Einar þurft að flýja samvistir við Þórkötlu konu sína, og aldrei hafi hann veitt Jóni bróður sínum högg né slög síðan þeir voru í úr barnæsku.

AM. Fasc. XXXVII, 27, frumrit á skinni frá Staðarhóli, og er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 1506.

Þat giori ec jon prestur jonson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi ec medkennvzt ad ec tokk suo felldan bokar eid af jone dagstygssyne sem hier epter skrifadr stendr og domurinn inne helldr.

til þess legg ec hond æ helga bok og sua skyt eg minv mali til guds ad eg hefi alldri hnyckt edur iarduarpad sleigit edur dreigit heilagt edur rumheilagt einar heitin biarnarson Ok at avngri minne tiluerkan orda edur giorda þurfti hann ad flýa samuister edur sambud uid þorkautlu konv sína. suo og hefi ec alldri ueitt brodur minum jone dagstygssyne haugg ne slaug og eigi ryskingar edr aflog med heipt edr aufund sua ad eg mvne og uid vorum vr barnæsku. ok soru suo marger menn med greindum jone sem domrin til skipar. tok eg þenna eid ad bo(de) og skipun og lavgligu umbodi sera olafs gilssonar er þa uar profastur æ stravndum.

Og til saniñda hier vm setti ec mitt insigle fyrir þetta eidsbref er skrifad uar j arnese j trekyllisvik festum beati thorlaci episcopi confessoris anno domini ꝏ° d° viij°.

---

215. 1508.

Virðingargerð á staðnum í Hvammi í Norðrárdal.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2680 með hendi Arna. — JSig. 143. 4to bls. 333—34 skr. c. 1600.

Huammur j nordurærdal.[1])

Anno domini ꝏ.° d.° octavo.

Jn primis var sira helge svo mikit skylldugur kirkiunni i hvammi i nordurardal. þa biskup steffan var þar i sinni visitacio. xxc. oc. uijc. betur. var hier i reiknad innstæda oc porcio.

Jtem vard oddgeir skylldugur kirkiunni i huammi i nordurardal siotiger hundrada. er hier til reiknat innstæda oc porcio oc mortuaria. oc at auki var kirkian af fallen nema hun var gior fyrir iiij.c. enn þat er oreiknat hvat kirkian hefer spillzt medan oddgeir hefer halldit.

Jtem voru þesser dandemenn tilnefnder af virdulegum herra biskup steffane. sira helge jonsson. er þa var officialis heilagrar skalholltzkirkiu. sira þorlleifur eireksson. sira magnus arnoddzson. [sira þor]leifur kolbeinsson. oc sira þordur jonsson er þa var profastur. þorsteinn þora[rinsson] oc þorsteinn þollaksson oc jon oddzson leikmenn. til at meta kirkiuna i hv[ammi. henn]ar innstædu. porcio oc mortuaria.

[kirkia j hvamme j nordurardal var metin firir vc.

[2]) Kirkian j hvamme j nordurárdal æ þessar jarder. harekssstader. huol. krok. xvc j desey oc xc j dal fram fra huarfsæ. froda eingi oc kleppstiu.

---

1) 143. 2) Það, sem eptir fer, hefir þessa fyrirsögn „Hvammur j norduraardal“, eins og þetta væri sérstakr máldagi, en það mun þó ekki vera svo, heldr mun þetta eiga hér við.

Jtem a kirkian .x. kyr oc lx æsaudar .x. hundrud j koplum oc j busgagne oc elldzgognvm.[1])

---

216. 1508. á Eyrarlandi.

Dómr sex klerka útnefndr á prestastefnu af Gottskalk biskupi um ákæru síra Jóns Arasonar til Stepháns Ketilssonar, að hann hafi látið reka leyfislaust 40 lamba á Bleiksmýrardal og látið þau þar vera frá Jónsmessu til Maríumessu síðari, en kirkjan á Hrafnagili átti Bleiksmýrardal fyrir vestan Fnjóská frá Skarðsá og suðr á öræfi.

MSteph. 62. 4to bl. 14b —15, skr. c. 1650.

Domur vm lambarekstu ra Bleiȷksmyrardal[2])

Øllum monnum sem þetta Brief sia edur heyra giorum[3]) vier Jon finbogason. annar Jon finnbogason. Gudmundur Jonsson. Jon Andresson. Jon philippusson og Jon Jonsson prestar Hola biskupsdæmis godum monnum viturligt med þessu voru opnu briefi ad arum eptir guds burd 1508 ar a eyrarlandi i Eyiafirdi (a) almennilegri prestastefnu. vorum vier j dom nefndir af virduligum herra og andligum fødur Gottskalk Hola biskupi. at dæma vm þa akiæru. er sijra Jon Arason kiærdi til stephanz kietilssonar ad hann hefdi reka latid .xl. lamba a Bleiȷkzmyrardal[4]). og þar vera latid fra Jonsmessu baptistæ og til mariumessu sijdari. j øngvu sijnu leyfi.

Kom þar fram fyrir oss brief med tveggia presta Jnsiglum ad kyrkia hins heilaga Peturz a Raffnagili ætti Bleiȷkzmyrardal[4]) fyrir vestann Hnioská fra Skarsá og sudur á Auræfi.

Samhliodadi þessu Briefi gamallt Registur Hola domkirkiu vm fyrr sagda landeign.

---

1) [vantar í 257; hefir því skinnbókin verið fyllri en nú þegar 143 var skrifað. Einungis þessi kafli stendr í Bisknpsskjalasafni 2. 4to, afskr. c. 1750, og er fyrirsögn „Maldage Huams kyrkiu i Nordurárdal“. 2) Bleiksmydardal, hdr. 3) sendum, hdr. 4) Bleykzsmijdardal, hdr.

Og þui ad Gudz nafni til kolludu dæmdum vier Stephan riettilega fyrir kalladan. og fyrgreindan sira Jon skylldugan ad leida tuo loglig vitni ad Stephan kietilsson hefdi so morg lomb reka latid. og ef hann fær þessi vitni. þa dæmdum vier tijttnefndann Stephan kietilsson skylldugann ad giallda .xv. merkur j fullrietti Holakyrkiu. og fullrietti Hrafnagilzkirkio og fullrietti sijra Joni Arasyni.

Hier med dæmdum vær adur greindan dal Rafnagilzkyrkiu Eign vera og verid hafa ad fornu og nyiu.

Slijka sauk dæmdum vier alla þa eiga at giallda sem j oleyfi hafa rekid edur reka latid. xl. lomb edur fleiri a þrattnefndann dal. og fallna j bann. nema þeir sverie fullann Bokareijd. ad þeir heyrdu alldreij eignadann Hrafnagilzkirkiu þennann dal. og ad eidnum vnnum skal falla aptur half þessi sauk. Enn þeir sem ræke færri lomb enn. xl. þa dæmdum vier til þess vrskurdar sem herra biskupinn þar á leggur.

Samþycktti virdugligur Herra Biskup Gottskalck med oss þennan vorn dom.

Og til sanninda hier vm settum vier fyrr nefnder prestar vor jnsigli fyrir þetta doms Breff a Mvkaþuera j Eyiafirdi degi sijdar enn fyrr segir.

---

217. 1508.

Ágrip af dómi, þar sem Háfey er dæmd eign Húsavíkr á Ströndum og klaustrsins á Helgafelli.

AM. 252. 4to bls. 48, skr. c. 1660. — AM. 430. 4to bls. 8, síra Jón í Hítardal c. 1720. — AM. Apogr. Nr. 1599. Þetta bréf stendr ekki í Helgafellsklaustrsskjalabókinni í Landsskjalasafni með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar.

Hafey.[1])

Anno 1508. dæmdest Háffey eign Husauijkur og clóstursinz a Helgafelle med þeim holmum og skerium sem i

1) 430.

krijngum hana eru. vtann þad jtak sem Tunga a j Hǻffey og Husauijk aptur j Tungu land. og vard prestur sa sem eÿna haffde teked ad sier. asamt þuij þar haffde reked. sekur dæmdur þad aptur ad jnna klǿstrinu. og þar a offann xv merkur firer grip uid klǿstrid. og adrar xv merkur uid Skalholltz kirckiu.

---

218. [um 1508].

Kvittunarbréf Stepháns biskups í Skálholti til handa Þorvarði Erlendssyni um tíundir og Rómaskátt úr prófastsdæmi sínu milli Stapa og Hvítskeggshvamms.

AM. 238. 4to bl. 62 skr. c. 1570. — AM. Apogr. 5867 (eptir Bessastaðabók; setr Árni þar svo ártal: „circa 1507. 1508 eda 1509. ut videtur.“

Kvittvnarbref fyrir profastsdæmvm.

Vier Steffan med gudz nad biskvp j Skalhollte giorvm godvm monnvm kvnnigtt med þessv vorv opnv brefi at Þorvardvr Ellendzson lavgmann svnnan oc avstan æ Jslande hefir stadit oss fvllan oc allan reikningskap af tivndvm oc Romaskottvm j sinv profastdæmi j millvm Stapa oc Hvitskegshvams j eitt ij edvr iij ar iiij ar forlidin oc fyrirfarande þvi gefvm vier hann avllvngis kvittan oc akærvlavsan vm fvrsagdan reikningskap for oss oc ollvm vorvm epterkomendvm kirkivnnar formonnum j Skalhollte.

Og t(il) s(anninda) h(ier) v(m) s(ettvm) vier vortt ins(igli) f(irir) þ(etta) k(vittvnar) b(ref) g(iort).

---

219. [um 1508].

Bréfsform um kvittunarbréf fyrir sýslum.

AM. 238. 4to bl. 61b—62, skr. c. 1570. — AM. Apogr. 1752; ætlar Árni þetta bréfsform úr tíð Þorvarðs lögmanns 1499—1512.

Kvittvnarbref fyrir syslvm.

Þat giore ek N. N. hirdstiore oc hofvdzmann yfer ollv Jslande godvm monnvm vitvrligt med þessv minv opnv brefi at eg hefi vpp borid af N. N. fvllan oc allan reikningskap af ollvm þeim skottvm oc skylldvm sem fallit hafa j þeirre syslv sem hann hefir af mier haft oc liggvr j millvm N. oc N. svo mier vel ænæger oc þvi gefvr ec advrskrifadvr N. N. kongs vmbodzmadvr fvr nefndan N. N. avllvngis kvittan oc akærvlavsan fyrir mier oc avllvm [minvm] epterkomendvm kong(s) vmbodzmonnvm j Jslande vm fyrskrifadan skatt og svo vm landskyllder þær sem fallit hafa j greindv takmarki og alla adra kongliga rentv. viseyrer og sakfelle æ þessvm .xij. manvdvm.

Og t(il) s(anninda) h(ier) v(m) s(etta) eg m(itt) in(sigli) f(irir) þ(etta) k(vittvnar) b(ref) er skr(ifad) var.

---

220. **[um 1508].** **á Hólum.**

Gottskálk biskup Nikulásson og Þorvarðr lögmaðr Erlendsson vidinera Launguréttarbót frá 26. Nóv. 1450 (DI, V, Nr. 55).

Gl. kgl. saml. 1159. Fol. bls. 526, skr. c. 1640.

Vittnisburdur vppá þetta Breff.

Þad giorum vier Gottskaalk med Guds naad biskup ad Hoolum i Hiallttadal. Þorvardur Lögmann sunnan og austan á Jsslandi godum mönnum kunnugt med þessu breffi ad vier höffum sied og ydderlesid vors naaduga Herra kongs Christians fyrrskriffad breff med hans Mayestets hángandi incigli oskoddudu. suo laatandi ord fyrer ord sem hier fyrer offan skriffad stendur.

Er þetta jnnciglad á Holum i Hialltadal.

---

221. **[eptir 1508].**

Máldagi hálfkirkjunnar í Arnarbæli á Fellsströnd úr tíð Stepháns biskups Jónssonar.

AM 263. Fol. bls. 74 skr. 1598. — Landsb. 268. 4to bls. 111b og 118b skr. 1601 (=b). Sbr. vígslubréf kirkjunnar 18. Okt. 1508 (Nr.207). Þessi máldagi er lítið eitt yngri.

Arnnarbæle [gamall maldage.[1])

Jacobs kirkia major[2]) oc sancte scesseliv j Arnarbæli a þessar eyiar.

jn primis barmsey[3]). avgvfæta. brimilsldtur. holma oc sker þau sem þar vid liggia. er erv þad x.c

jtem iij kugilldi.

jtem fyrer jnnann sig messvklædi oc kiriall.

skal þar syngia suo sem ad odrvm halfkirkivm oc gialldazt ij merkur kavps.

þar skvlv takazt heima tollar oc tijvnder bonda oc husfreyiv oc allra heimamanna.

jtem a kirkian Marivlikneski oc Antonius likneski.

jtem hefur fallid halft c j porcio.

---

222. [1508 eða síðar]. í Ögri.

Samningr þeirra Gríms Jónssonar og Björns Guðnasonar um helmingafélag Jóns Björnssonar og Kristínar Sumarliðadóttur (DI. VI. Nr. 357) og um fjárskipti þeirra Björns og Kristínar eptir Jón Björnsson andaðan (23. Júní 1508).

Landsbókasafn 42. Fol. bl. 156b, með hendi síra Jóns Erlendssonar í Villingaholti c. 1660, eða nokkrum árum fyrri. — Bréf þetta er til í mörgum afskriptum frá síðari öldum. Prentað í Sýslumannaæfum I, 587. — Bréf þetta finst hvergi með ártali Sbr. bréf 23. Júní 1508, Nr. 183 hér að framan.

Giorningsbref Biarnar Gudnasonar og Grims Jonssonar vppa þetta Helmingafielag.

Þad giorum vier Jon Sigvatsson og Jadgeyr[4]) Helgason godum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefi ad vid[5]) vorum þar j hia saum og heyrdum a ord og handa-

1) [263; 2) 263, 268b; märie 268a; 3) 263, 268b; biarnnsey 268 a. 4) Játgeir, Sýsl. 5) vér, Sýsl.

band þessara manna Biorns b(onda) Gudnasonar og Grijms Jonssonar ad fyrrnefndur Grijmur Jonsson gaf Jon Biornsson er kalladur var Danur olldungis kvittañ og akiærulausañ wm̃ þad helmingafielag sem þav haufdu med sier giort fyrnefndur Jon Biornsson og Kristin Sumarlidadotter fyrer sier og sinum erfingium̃. Sömuleidis gaf Grijmur Jonsson optnefndañ Biorn Gudnason qvittañ og akiærulausañ wm oll þeirra peningaskipte er þav giordu sin a mille fyrrnefnd Kristijn og Biorn Gudnason epter ædurskrifadan Jon Dan fyrir sier og ollum sinum epterkomendum. hlotnadist þratt nefndum Birne j sinn hlut Sæbol. Brecka. Willingadalur. Gierdhamrar. arnarnes. Brunnastader[1]) og Skage. Enn optnefndre kristijnu hlotnadist j sinn hlut þeir peningar sem j Arnarfirde liggia.

[Skrifad j Øgri Anno.
Og til sannind et cetera[2]).

---

223. [1508.]

Skrá og reikningskapr Björns Guðnasonar eptir Guðna föður sinn andaðan.

AM. Fasc. LXIV, 22, skinnrolla með hendi Björns Guðnasonar. — AM. Apogr. 5788, eptir frumritinu. Þó að þeir Guðni Jónsson og Torfi í Klofa sé hér ekki nefndir á þann hátt sem þeir sé dánir, sýnist þessi reikningr þó vera minnisskrá Björns Guðnasonar eptir föður sinn andaðan. Sbr. Nr. 157.

Svo miced firir nordan (j) jarda gozi sem hier seigir.
draflastadir lxxx hvndrvdvm.
holar tvennir oc melar fyrir .xlc oc atta .c. j krokum.
Hrafnkelstader a myrvm .xl. c.
kirkivbol j langadal fiorum .c. oc xx.
nedri backe atta hvndrvdvm
hamar .xvj. c.

---

1) Gunnastaðir, Sýsl. 2) [sl, Sýsl.

Svo mikel kvikfie woru j hessey þa gvdini jonsson[1]) medskildetz enn torfe jonsson[2]) med tok.

jn primis .vij. kyr. ein oc xl. asavdar. einn oc .xl. vetrgamler savder oc .x. gymbrar med lavmbvm þar vth j. fiorer savder tvævetrer. tuævett naut. vetrgavmvl kviga. j kalfur. hross oc .iij. hestar.

Þetta jnnann gatta. seytian smakeravlld. ellefv trog. ix. bollar oc xx. ix. spæner. x. trediskar huiter. viij trefaut ravd. ij. uernizvd. vj. borddiskar ravder. vj. kavnnr. litel tintt. eitt tinfat. lindvkur. iij. hornstaup. atta fiordvnga ketill bættvr. halfs þridia fiordvngs ketill oc lited gat a askenum oc þar til litell ketell oc .ij. pottar oc litel pytla. ij. sængr adh avllv oc eitt aklæde betvr. tveggia tvnna sar oc anar halfrar annarar tvnnv sar. fiorar tuunr. mvnnlavg.

Jtem worv svo mikel kvikfie a kirkiuboli vm worid j fardavgum epter þorv heitna biörnsdottr gvd hennar sal nadi. xj. kyr. atian ær oc lx. fiorer savder. oc .xx. tvævetrer. oc elldri. fimm navt vetrgavmavl. fimm kalfar. þrir vgxar tvævetrer. fiorer hestar. ein kyr j eynni. þriv navt veturgavmvl. tvævetur gridungr oc tvævetr vgxi oc fimm kalfar.

Jtem vtan gardz svo mavrg kvilldi sem hier seigir.
eitt a skeggiastavdvm.
fiogr a efri backa og fiogr a nedra.
eitt a breckv.
fiogr a hamre.
wj. hrafnkelstavdvm.

Hefr eitt navt vetrgamallt faretz a kirkivboli sidan fardaga oc kalfur annar j eynni.

þa gallt ec þadan tvævett navt robertt kran j gamla skvlld vegna pals heitens sera jone eirekssyne galltt ec þadan vegna helgv gvdinadottur þriv navt vetvrgavmvl. x. savdi vetrgamla oc þriar ær oc þar til galltt ec honum af minvm peningvm sialfs fra eyre j jsafirdi vetrgamallt navt og tvær ar.[3])

---

1) dáinn fyrir 29. Jan. 1508. 2) dáinn fyrir 11. Febr. 1505. 3) þ. e.: ær.

224. [1508].

SKRÁ Björns Guðnasonar og reikningsskapr um jarðagóz og eignir Guðna föður síns fyrir vestan Þorskafjarðarheiði.

AM. 267. 4to bl. 2a—b, skinnblöð, og er þetta ritað með hendi Björns Guðnasonnr. Sbr. Nr. 157.

Jtem er so micid jarda goz fyrir vestan þorskafiardarheidi. j fystu kirkiubol ı langadal fyrir fiogr hvndrvd og xx. nedri backe atta hundrvdum. hamar xvic. augr atta hvndrvdvm og xxxx. blamyrar xijc eftzidalvr xijc hiallar xijc. kalfuauik xvj hvndrvdvm. borg og kleifar xij. c. añar dalur .xvc og xx.

Jtem so mikler frider peningar heima a gardinum j avgri. xiiij kyr med þrimur kvigum tvævetrum. þrir gridvngar. vetrgamler. og wj kvigr. ij vgxar. annar w vetra enn annar wj. tvævetr vgxi og tveir gridvngar. w. kalfar. jtem atta ær og lx og erv xj gelldar af þeim. x savder gamler. og tue(i)r tuæuetrer. nitian savder og xx vetrgamler. þessara gelldra navta og savda war von j afriett og a fialli. jtem nitian lavmb og xxxx. tve(i)r hestar. og ij hross.

Ellefu kuilldi og xx æ leigustavdvm̃ utan fra kleifum̃ j skautufirdi og jnn til skalauikr j miouafirdi.

Jtem j uirdinga[1]) gozi tunnu ketill gamall sprunginn a botninum og gat a askinum. atta fiordunga ketill bættr tueimr botum. uij f(iordunga) ketilskrifl aungu hæft. ui f(iordunga) ketill med ij botum. tueggia f(iordunga) paunnu skrifl. ij. pottaskrifl. þridie bættvr og ij heiler. þetta allt fyrir halft annad c. wj og xx uppgiordarkeraulld. x fautr. iij og xx trog huortueggia miog fangaliett. nitian bollar. uij skerdiskar. þrir askar. ein kupa. x spæner. wj. tunnr. iij kerallda skrifl. ij med þrimr giordum. eitt med tueimur. ein kiotkista gaumul. ij strockar. iij orb. wj hrifur. iiij liaer. torfliar. pall. avgx. j litill hardsteinn. iij klappbryni litel. einer kambar. krydabyssa. u grindr. klafur. torfkrokr. iij kerall(d)skrifl. ij larar litler

1) uirdinda, skbl.

og fangaliettir. þri(ggi)a hesta reip. ij klyberar. xj. dryckiu horn. x staup. j dryckiutol utlenzkt med tre. j. sagarþiel. xij og xx faut. og ij dryckiuskaler. er þetta tavlvfie allt fimtan avrar annars c. j uazkall litell med tueimr gavtum og þar med munnlaug. hringofin dukur halfu settu alin. j staup med koparbeit. steintt fat og skerdiskur. þetta alt fyrir c. fimm tinfaut j sallzier. w kavnnr smar og storar. ein munnl(a)ug litel. allt gamallt og miog brokad.[1]) ij dukaslitur. þetta allt fyrir ijc. j vavndr xvj alna gamall. xv alna tialld miog gamallt. roted og bætt. malltkuern og mustardzkuern. þetta allt fyrir ijc. j kista litel og pryzkur.[2]) kistell. þat huortueggia fyrir .x. aura. ij byrdr fyrir halftt annad c. iij storkerauld avll gaumul. j sar. keralldzkrifl afgamallt med tveimr giordum. iiij eingelskar pipur og byrduskrifl afgamallt og nær avngv hæft. þetta allt fyrir þriu c. w sængr alfærar. dvnlitlar. gamlar og fanytar. þar til ij beder. og ij hægindi. miog fanytt med liten dvn og klyppur. þetta alltt fyrir halftt ed þridia c. segxaringar og litell batr bader sileker fyrir halft ed þridia c. teinaringr reizskaparlavs fyrir wi c. tvenn tigi alfær. þridiu brestur til heingit. þar til ij panzarar [og ij hattar[3]) þessi avll fyrir fimm c.

Reiknatz þetta alltt virdingagoz ix^c. og xx og fimtan aurar betr med einv segxtvgv fære.

---

225. 1509.

Skrá og reikningsskapr Björns Guðnasonar um jarðagóz og eignir Bjarna Andréssonar, mágs hans, er þá var andaðr.

AM. 267. 4to bl. 2b—3a, skinnblöð, og er þetta ritað með hendi Björns Guðnasonar.

Anno domini ꝏ d. wiiij.

Suo miked jardagoz hafdi biañi bonde andresson. [gvd hañs sal nade.[4]) þa hann fiell fra sinnæ vegna og sinnar kvinnv gvdrvnar biornsdottr sem hier seigir.

1) Svo. 2) = prússneskr. 3) [efst á spássíu 4) [fyrir ofan línuna.

Jn primis ȷ fystv. Briamslækur a bardastravnd med eingey .lx. c. fossa fiorvm c og xx. hella segx c. hlid xvi c. añorsstader xx c. ravzdalvr xx c. atta c sudr ȷ skalanesi. Jtem ꜳ ravdasande atte hann stacka atta c og xl. lam(b)avatn þriatigi c. kollzuik fiorum c og xx. tvnga ȷ hafn xx hvndrvdvm. vazdalur atian c. gerseyr ȷ patregxfirde xxx c. half tvnga xv c. j avnvndarfirde hiardardaler .ij. niutiger c. og er annar lxxc enn annar xx c. watnadalvr xvi c.

Reiknatz þetta ȷarda gozed allz wi c og lxxx ens fiorda hvndrads hvndrada.

Enn fyrir nordan er so micid sem hier fyrir nedan er skrifat.

Jtem atte hann svo mavrg kvillde a leigvstavdvm sem hier seigir. hia tvmase a stavckvm ij. halft ed w. hia arna ꜳ lambavatni. þriv hia ser(a) hermunde. med halfv lambavatni(n)v. tvo hia ȷoni ȷ kollzvik. fimm ȷ tvngv ȷ havfn. halft ed þridia ȷ vazdal. fiorar ær hia ȷoni diakna syne ȷons snartarsonar er lofade adh suara vegna gvdridar palsdottr þa hvn færde sig ȷ burtt fra stavckvm. svo sagdi hann mig sialfur bondenn adr enn gvd kallade hann adh hann ætte wj kvgilldi nordr a stravndvm. enn ecki hefi ec feingid þar reikning meir enn af fiorvm.

Er þetta dyrleike a þeim ȷordvm biañi atte nordr a stravndvm sem hier seiger.

svnndalur atta c. Reykiarvik atta c. brvara fiorvm c. giogr fiorvm c. finnbogastader xvi c. bær fiorum hvndrvdvm og xx. eyr atta c. ȷngolfsfiordr xu c. ofeigsfiǫrdr atta c. strandatvn med stravndenni xvi c. og er nv halldin ein ȷord allt .xx c. ȷ gardinvm sialfvm nese.

Reiknatz þetta allz .xl. c annars hvndrads c. ȷ ȷordvm er hann atte ꜳ stravndvnvm.

Anno domini ꝏ d. wiiij.

Svo miklar og fridar landskyllder eru ꜳ ȷordvnum¹) a sand sem hier seger.

Hefi ec bygt katle halfa stacka fyrir malnytv kvilldi. og fimtan avra ȷ ofridvm peningvm sem er skreid eda avdrum

1) ȷordvnunum, skbl.

godvm peningvm sem ec vil sialfur taka. suara fiorum tiundvm. bænhusskylld og avllvm lavgskilvm fyrir halfa jordina.

gizur bygda ec atta c af stavckvnum fyrir w. avra frida og halfa adra vætt skreidar. iiij tivnder. svara avllvm lavgskilvm fyrir parttenn.

oby(g)d xv hundrud.

sera hermundi bygda ec halft lambavatnid vm ar fyrir fiorar ær. vætt skreidar og biortvnnv eda mioltvnnv jafnskilin hvor fyrir sig fyrir xl alnar j kavptid. Arna hermundzsyne halfa fyrir suo skilda landskylld.

kollzvik fyrir fiorar ær og fiorar vætter skreidar. svara fiorvm tivndvm. prestskylld. avllvm lavgskilvm fyrir jordina. er þar nv golldinn hallfr atte fiordvngr fiska fram̄ fyrir.

wazdalvr er bygdr vm̄ þrenna xij manvde fyrir hvortt eg vil taka malnytv kvillde eda fiorar ær og mioltvnnv. svara fiorum tiundvm og avllvm lavgsklilvm fyrir jordina.

half tvnga j havfn er bygd joni marteinssyne fyrir iij ær. skreidar vætt og vetrgamlan savd og fiorar tivnder. þorvallde og sigrde bygda ec halfa fimm c huorum fyrir u. ær huorvm eda skreidar vætt og a. og w alnar betur j fiske. svara fiorvm tiundum og avllvm lavgskilvm fyrir jordina.

gisla bygda ec xxc j geirseyre fyrir fiorar ær. tvnnu biors. tvnnv miols. xl alnum. huaria magr hans leiger x c fyrir ij ær. fiska vætt og þar til einhuer(ar) xx alner ofridar.

Half tvnga j talknafirde er bygd fyrir ij ær og ij vætter skreidar og svara preste og avllvm [lavgskilvm].

Lækvr er bygdr fyrir halft annad kvilllde og halft annad hvndrad j godvm peningvm ofridvm. svara preste kavpe og mavtv og fiorum tiundvm og avllvm lavgskilvm fyrir gardinn.

Þvera fyrir lxxx alnar.

hellá fyrir mavrk j avllvm peningvm. fiorar tivnder. svara avllvm lavgskilvm fyrir koted.

fossa er bygd vm þrenna xij manvdv env fystv fyrir malnytv x avra og gelldfiar tiv avra og tvnnv biors fyrir xl alnar. fiorar tivnder. svara lavgskilvm fyrir jordina. þar ept-

er er hvn bygd fyrir malnytv kvillde. tvnnv biors og xx alnar ofridar þar til svara avllvm lavgskilvm fyrir jordina sem fyrr seigir.

nedri ravdsdalvr er bygdr fyrir frida x avra. og tvnnv biors fiorar tivnder af jordini svara avllvm lavgskilvm fyrir hana.

añorsstader fyrir malnytv kvillde og tvnnv biors fiorař tivnder. svara avllvm lavgskilvm fyrir jordina.

hlid er bygd fyrir þriar merkvr j godvm peningvm halft j malnytv enn half(t) j fiske og avle.

---

226. 25. Janúar 1509. í Ögri.

Úrskurðr Jóns lögmanns Sigmundssonar um dóm frá 1. Júlí 1499 (DI, VII, Nr. 446).

Kriegers safn 2. 4to bls. 48—50 með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700. Hvernig þessu bréfi og öðrum lögmannsbréfum, sem Jón Sigmundsson gefr út fyrir Alþingi 1509, verði komið heim við lagaboðsbréf Björns Guðnasonar frá 30. Nóv. 1510, verðr ekki að svo stöddu sagt, því að eptir því bréfi býðr Björn sig á Alþingi 1509 beint undir dóm Finnboga lögmanns Jónssonar norðan og vestan, sem þó kom ekki það ár til þings, en Jóns er þar að eingu getið. Líkast er að dagsetning bréfsins sé eitthvað brjáluð.

űrskurdur Jons Sigmundssonar upp ǻ fyrskrifadañ Dom.[1])

Eg Jon Sigmundsson Lǫgmann nordañ og vestañ ǻ Jslandi giori godum monnum kunnigt med þessu mijnu opnu brefi. ad eg medkennunst. ad fyrer mig kom Biorn Gudnason. tiedi og bijrti fyrir mic xij manna dom er finnbogi Lǫgmann hafdi utnefndt og samþýckt. hver er dæmdur hafdi verid i millum þeirra Biarnar Þorleifzsonar og ǻdurgreinds Biarnar Gudnasonar um̄ peninga og arftǒkur eptir Þorleif heitinn Biornsson. hvers sal Gud ad nǻdi. og hvorutveggiu þottust tilkomner sem j dominum stendur. [hefe eg hann skodad og ransakad og synist i[2]) allañ mata skiallegur. Jtem

1) Þ. e. alþingisdómr Finnbøga lögmanns frá 1. Júlí 1499 (DI, VII, Nr. 446). 2) [undirstrykað í handritinu.

stendur svo i fyrsôgdum̄ domi. ad þeir hafa dæmdt þetta sama mál og dom aptur til mijns herra nada med riettri tracteran. hijrdstioran og Lôgmanninn skyllduga fram̄ ad skrifa þar med rietta undirvijsan landzlaganna lôgbokar og Kristin Rietts. ħvad eg vil viturlegt giora fyrir minn part ad eg veit fullkomlega. ad allt vort lôgmal. lôgbok og Kristin Riettur forbydur fullkomlega ôllum mônnum sinn hiuskap saman̄ ad bijnda med nockrum meinbugum. og þyki mig þad skiallegast og lôglegast ef vors elskulegasta og verdugasta mijns herra kongsins naad vill svo giôrt hafa skipa þad jnn hingat i landit aptur under vor riett obrotin̄ landsinz lôg lôgbokar og Kristin Riettz. Og til sanninda hier um̄ set eg Jon Sigmundsson lôgman mitt Jnsigli fyrir þetta opid bref. hverl er skrifat var j Ögri i Jsafyrdi á. Pálsmesso um veturinn̄ arum eptir Gudz burd. ꝏ. d. og niju ár.

---

227. **10. Febrúar 1509. á Munkaþverá.**

Dómsúrskurðr Jóns prests Arasonar, prófasts og almennilegs dómara milli Varðgjár og Glerár, um kærur hans vegna Gottskálks biskups til Thomasar Hjálmssonar, að hann hefði eigi gert lagabrullaup til Helgu Þorvarðsdóttur, er hann hefði haldið sína eiginkonu í tuttugu ár eða leingr, að hann hefði eigi goldið rétta biskupstíund í þrjú ár samfleytt, og að hann hefði eigi viljað lesa fræði sín fyrir Jóni presti, þegar hann krafði hann þess.

AM. Fasc. XL, 2, frumrit á skinni, og er skaddað neðst til vinstri handar. För þriggja innsigla má sjá á bréfinu, en þau eru öll dottin frá. Frumrit þetta er víslega með hendi Jóns prests Arasonar, síðar biskups, enda er það hvorki með hendi Einars ábóta (AM. Fasc. XXXIX, 5 er með hans hendi) né síra Finnboga Einarssonar (hönd hans er á AM. Fasc. XXXIX, 6), og aðrir en þessir þrír menn koma ekki við samsetning þessa bréfs. Sama hönd og á þessu bréfi, og því hönd Jóns biskups Arasonar, er á rímnabókinni miklu frá Staðarhóli (AM. 604. 4to) og á helgikvæðabókinni, frá síra Ólafi Gíslasyni á Hofi, sem átt hefir Brynjólfr biskup (AM. 713. 4to). — AM. Apogr. 3419.

Medkienning Jons presz Arasonar Ahrærande Dom yfer Thomase Hialmsine 1509.[1])

Þat giorer eck jon prestr arason profastur ok almenneligr domare millum vargiar ok[2]) glerar godum monnum uiturligt med þessu minv opnu brefe at aarum epter gudz burd þwshund fimm hundrut ok níu áár faustudagin næstañ epter festum purificacionis sancte marie virginis[3]) a rafnagile i eyafirde hafda ec stefnt fyrir mik thomase hialmssyne fyrir þær sakir er ec kiærde til hans verduligs herra biskups godskalks uegna ok minna. j fyrstu grein at hann hafde eigi giort sitt laga brvdlaup til helgu þoruardzdottur hueria hann hiellt sína eiginkonu laugliga ok suo setid vm̄ .xx. aar eda leingur. Nv med þui at fyrr nefndr thomás hialmsson medkiendistz þa þar fyrir mier ok odrum godum monnum at hann hefde suo nær uerit þa ec stefnde honum at hann máátte stefnuna uel heyra. þui at gudz nafne tilkolludu ok godra manna rade dæmda ec stefnuna logliga ok tomas riettliga fyrir kalladañ enn sakir þess ad adr nefndr tumáás hialmsson hafde þár þa ongua laugliga sakuaurñ mote þessare minne akiærv þui dæmda ec tumás hialmsson skylldugañ at giallda tolf aura fyrir huertt áár síjdañ hann giorde sitt hionaband vid fyrr nefnda konu nema hann leide ij lauglig uitne med suaurdum eidum innan xiiij natta fyrir mier at hann hafe sitt brudlaup laugliga giort. eda synie med siettareide at hann hafe uerit a minntur af kirkiunnar valldzmonnum. j annare grein er i stefnunne stod ok ec kiærde til tumas hialmssonar at hann hefde eigi golldit biskups tiund sina rietta og suo setid vm̄ .iij. áár samfleytt. þui dæmda ek hann skylldugañ at seigia til fieuaxtar sins sem̄ verit hefuer vm̄ næstu. iij. áár ok vinna eid at innañ .vij. natta at heyrdum domnum ok leide ij loglig uitne at hann hafe rietta tiund giort ok golldit enn ef honum fellzt þesse afbatañ dæmda ek hann sliku sekañ sem kristinriettr til skipar a sierhuerio ááre af þeim hans peningum sem reynistz med logum at otiundat sie. j þridiu grein er i stefnunne stod ok ek kiærde til tumáás hialmssonar at hann hefde eigi lesit sín kristelig

1) Utan á bréfinu með binni sömu hendi frá 17. öld, sem venjulega er utan á Hólastaðar bréfum, nema ártalið er með annari eldri hendi. 2) ok z, frbr. 3) þ. e. 9. Febr.

fræde fyrir mier þa ek krafde hann ok beidde ok alla þa sem honum bar med logum fyrir at suara. þui dæmda ek hann skylldugañ at giallda .vj. aura fyrir sialfan sik ok slyka seckt fyrir sierhuern hinna ok skylldugañ at lesa síjn fræde fyrir mier innañ vij natta at heyrdum dominum. enn fyrir sierhueria þessa sauk dæmda ec hann skylldugan at taka skript og lausn epter laugum enn þionustotekiur ok kirkiugaungur sem̃ hann hefer haft j saugdum laugbrotum dæmda ec vnder þann wrskurd sem̃ minn herra biskupinn þar yfir seiger. skulu fyrstu saul greidazt a þessum peningum at næstum fardaugum. aunnur at þorlaksmessu. eno síjdustu at mikelsmessu heima a hrafnagile mier i haund edur minum vmbodzmanne.

var þesse minn domur gior ok in scriptis fram borinn mier i domsæte sitiande i stad dege ok aare sem̃ fyrr segir. Samþycktu þennan minn dom med mier vir[du]ligur mann abote einar a munkaþueraa ok sira finnboge einarsson ok huerer at set[tu sín innc]igle med minu incigle fyrir þetta domsbref er scrifat var a mun[ka]þ[ueraa j eyafirdi de]ige síjdar enn fyrr seigir.

---

228. 14. Febrúar 1509. Í Niðarósi.

Bréf Gauta erkibiskups í Niðarósi til Stepháns biskups í Skálholti um að dæma á milli Gottskalks biskups á Hólum og Jóns Sigmundssonar um peningamál þeirra og hjónaband Jóns.

Bréf þetta er tekið hér eptir Morðbréfabæklingum Guðbrands biskups öðrum og þriðja: *a*, Hólum (III) 1608 og Reykjavík 1904 bls. 171; *b*) Hólum (II) 1595 og Reykjavík 1903 bls. 97, en Guðbrandr biskup hefir tekið það eptir því, sem það stóð ritað með eiginhendi Gottskálks biskups í bréfabók hans. Texti bréfsins er betri og auðsjáanlega nær frumritinu, eins og það stendr í síðari bæklingnum.

Vr Brefabok B(iskups) Gotsk(alks) med hans eigin Honde skrifad.

Wij Gautho med Guds Nadh Erchebyskup j Nidaros[1])

1) Nidarose *b*.

ok Paualegs sætis Legatus [heilsæ verduglegen Herre[1]) vorum kærum[2]) Brodhur med Guds Forsion B(iskop) Stefan j Skalhollte a Jslande. Herra Halldor Abota[3]) i Helgafell. Herra [Narfua Abota[4]). kærlega med Gude[5]) og S(ancte) Olaf Konung[6]). kunnugt giörande [ath thenne Brefvijsare[7]) Jon Sigmundsson hefur nu kært og klagad for[8]) oss. og til forna klagad hafde [j Oslo[9]) fyrer vorum naduga unga Herra. Her Christiern. at [Virdeleg Her[10]) B(iskop) Gotskalk a Holum hafue [fra hônum hans Peninga og myked Godz med Oriette kufuad og bannlyst[11]) hann. og skilth hann fra syne Ektequinde. [so sem hann sialfur framar meir kann fyrer ydur ad beretta.[12]) Þui bidiom vij[13]) ydhur [bifalle og fulle Magt gifue. ath y tilteknum Abotum. Kirkiunne Prelatum og fleirum vitrost Mônnum. stefner for ether pæ vorre vegne fornefndan Herre B(iskop) Gotskalk og Jon Sigmundsson vppa lôgleg Tijdt och Sted. et ct. Og skilieth þa ath med riettum Dome. og lated Jon Sigmundsson fa sijna Hustru j gien. om þad finst meinbugalaust.[14]) [og allt þad hann hefur oriettliga mist[15]) et ct. Datum [apud residentiam nostram metropolitanam Nidaros 16. Kalen. Martij Anno 1509.[16])

---

229. 31. Marts 1509. á Marðarnúpi.

Jón Sigmundsson lögmaðr norðan og vestan á Íslandi unnir, veitir og skipar Þórólfi Ögmundssyni sýslu milli Gilsfjarðar og Langaness í Arnarfirði (Barðastrandarsýslu).

AM. Apogr. 1342, án efa eptir frumriti. Um ártal bréfsins fer Árni svo feldum orðum: „Þetta ärstal 1509 er mier æred suspect. Eg

1) [heilsum virduligum *b*. 2) kiæra *b*. 3) Abote *b*. 4) [Narfe Abote *b*. 5) Gud *b*. 6) Kong *b*. 7) [ad þesse briefvijsare *b*. 8) fyrer *b*. 9) [sl. *b*. 10) [virdulig Herra *b*. 11) [med oriett og ofrijke kugad af honum hans Peninga og mikid Gotz. og Bansungid *b*. 12) [*b*; et ct. *a*. 13) vier *b*. 14) [fulla makt giefum. ad þier takid til ydar Abota. Kirkiunnar prelata. og vitrustn Menn. og skilied þa ad med Dome. og latid Jon Sigmundzson fa sina Hustru i gien. ef þad finst meinalaust *b*. 15) [*b*; sl. *a*. 16) [þessa briefs M. D. ix. *b*.

ætla þad mune vera eiga MDXI. þvi Jon kom til Jslandz ä lidnu sumre 1509.[1]) Mun eigi *palmadag* kunna vera forskrifad. og brefid vera. dat. um hausted? Birne gudnasyne gaf Jon eitt syslubref um Jsafiardarsyslu í *Nouembri* 1509".

Eg ion sigmundz(son). Logmann. ɴordañ og vestañ a jslandi. giori godum̃ monnum witurligt med þessw mino aopñu Brefi ath ec medkenuñz. ath ek hefi wñt veitt og skipat wel Bornum dandimanni þorolfi augmundzsyni mins herræ kongsins syslu og umbod þar med ydr. æ millum̃ gilsfiardar og langænes j annarfirdi. suo sem fullmegtugum syslumanni til Ber ath hafæ. med skottum. skýlldum. secktum. sackfellum. rekum̃. renningum. huolum.[2]) hafrexstrum og allri renttu. sem kongdomin til heýrer og mins hera nadi hefir mig wnt. Skal fýrnefndr þorolfur augmonsson aull mal smæri og stæri og secktæ. sæckia og sacker æ gefæ ath ollu jamfullu sem ek sialfur suo ei sidr prof æ tacka og doma yfer neñña. hier med kongxins uiseyri og skatta tacka edæ takæ latæ j toldu tackmarcki Badi fornan og nýañ og þat rad fyrir honum ath gioræ sem vid hofum̃ asatter ordit. skal greindr þorolfr eignaz oll vj marckæ mal og þar fyrir innañ. j greindu tackmarcki sier til liettis og eignar. fyrir sinæ armædu. enn ef stæri mal kunno til at falla. sem gud lati færri enn fleiri. þau skal hann sæckia under min herræ konginn og mig og mier þar fullan ʀeickning af gioræ. skal hann mins herræ jarder og krununnar j norigi Bygiæ eda Bygiæ latæ ef til erv. eda falla kuna j til tecknu tackmarcki og landzskullder wpp Bera æ minna uegña. jtem skal hann greida nefndarmonnum sitt þingfararkaup (j) tiltecknu tackmarki. sem logʙockin agreiner enn ei framar. Býd eg greindum þorolfi. hann tali log og rett til hwers mannz þo med wægd og myskunn. þar sem þat til heýrer. Enn þriozkum og þrælýndum se hann rettur domari og refsingasamur. jtem̃ skal titt taldur þorolfur þeim manni sem hann til kýs med sier ath ueita adr greinda syslu at jafnñ fullu sem ek sialfur ok sie sialfur j ʀeickninxskap uid mic. kongdomsins wegna. Bid eg alla godæ menn og sierdeilis þæ. sem mins

1) Sbr. þó úrskurð Jóns frá 25. Jan. 1509. 2) tviskrifað í Apogr.

herræ kongsins uiner vilia wera at þier sed greindum vallzmanni greider og goduiliuger huers hann ydar kann med ath þurfæ. og latid hann uel og reiduliga at komaz þeim goduiliæ sem þier uilid honum giorth hafa. Byd ek og uniliga[1]) Bid oppt nefndan þorolf augmundzson. ath han fram fylgi og fullgiore þat gingiallz wttbod. sem min herræ hefer tilskrifat og taki fullt mantal hwersu marger woppnfærer men ero ȷ grei(n)du tackmarcki. Skal hann greind(r)i syslu og wmbodi at fylgia til næsta auxararþingx. skal hann þeim monnum stefna aptur ȷ sina sýslu sem þar hæfa Brotliger ordit ef þeir ero ȷ adrar sueiter komner.

Og til saninda hier wm setta eg mitt incigli fyrir þetta syslu Bref er giort war æ mardarnupi ȷ wazdal æ laugardagin næstan fyrir palmadag. anno domino[1]) millesimo quingentessimo ıx.º

---

230. 9. Apríl[2]) 1509. á Helgafelli.

Helgi Þorvaldsson gefr klaustrinu á Helgafelli sér til sáluhjalpar og æfinlegs framfæris þrjá tigi hundraða í jörðunni Stórahrauni í Kolbeinsstaðahreppi, með öðru skilorði, er bréfið hermir, en skógarhögg í Hraunsjörð eiga kirkjurnar á Stað(arstað) og í Haffjarðarey.

Eptir skjalabók í Landsbókasafni 94. 4to bl. 134b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600. — Ágrip af þessu bréfi með ártali 1509 er í AM. 252. 4to bls. 48—49; AM. 430. 4to bls. 8; AM. Apogr. 1601.

Brieff fyrer Stora Hraune.

Jn nomine Domini Amen.

var so felldur giorningur giordur j millum Herra Halldorz Abota a Helgafelli og Helga Þorvalldssonar med rade og samþycke herra Stephanz med gudz nad biskupz j Skalhollti og conventubrædra a Helgafelli ad firskrifadur Helgi Þorvalldsson gaf sier til saluhialpar og æfinligz framfæriss

1) Svo. 2) eða 21. Okt.

klaustrinu a Helgafelle xxx^c j stærra hrauni er liggur j kolbeinstadahrepp. skilldi aboti Halldor bitala x^c fyrir þad ad jordiñ var dıjrre enn xxx^c. Hier epter skilldi fyrnefnd jord Hraun vera æfinliga eign klaustursinz hiedan af med ollum þeim gognum og giædum sem greindri jordu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nyiu. og hann vard fremst eigandi ad. hier j mote skildi Helgi sier æfinligañ kost a klaustrinu. efter þui sem þeir dandimenn ero halldner adur. sem þangat hafa gefit sijnar profentur oc jafnhǿáfa peninga. skal hann hafa vod vadmǻlz og ij klyppinga a huoriu ǻre so og skal hann hafa sæng og kistu til stadarinz og skal klaustrid eignast huortueggia epter hanz dag. Jtem skal hann meiga giora sier hws þar sem abotinn lofar vppa sialfz sijnz kostnad. med þui ad hann skal þar onguan mann jnn taca nema sig vtan abotanz lof sie til. Lofade tittnefndur Helgi ad suara lagariptingum a hrauni enn klaustursinz formenn halldi til laga. skilldi þrattnefndur Helgi mega setiast j pro(f)entuna nær hann villdj.

for þessi giorningur fram ǻ Helgafelli j Helgafellzsueit in festo sanctarum virginum Anno 1509.

[Stadar kirckia og Haffiardareyar kirckia eiga skogar högg j Hrönsjörd.[1])

---

231. **12. Apríl 1506.** **á Laugabóli.**

Loptr Magnússon handleggr Jóni Steinssyni sinn hluta í jörðunni Nes í Grunnavík til umboðs í þrjú ár, og lofar honum fyrstum kaupi á, með fleira skilorði, er bréfið hermir.

AM. Fasc. XL, 3, frumrit á skinni og er annað innsiglið fyrir.

Þat giorum uid jon einarson og jon jonsson godum monn um kvnigt med þessu ockrv opnv brefi at vid uorvm þar j hia savm og heyrdvm ǻ ord og handaband þeirra loptz magnvssonar og jons steinssonar fyrir kirkiudyrvnum a lavgaboli j isafirdi at fyr nefndr loptur magnvsson handlagdi jone steinssyni sin part j jorduni nesi er liggr j grunavik j stadar kirkiu

1) [Þetta stendr aptan við ágrip bréfsins, og er hvergi vísað inn.

sokn til umbods vm iij ar fra næstvm fardavgvm. skyldi þratt nefndr jon steinsson eignaz oll hopp og hlvninde er a greindan jardar part kyni bera tll fials og til fiorv og svo sok og sokn a eiga ef nokur yrkti eda yni þenan jardar part vm greindan tima. svo jd sama lofadi loptur fyr nefndr at selia jone steinssyni sin part j adr greindri jordv nesi þa hann vildi selia med mogvligv verdi. slikv enu sama lofadi þratnefndr jon steinsson titt nefndvm lopti j mot at hann skyldi honum fyrstvm selia ef loptur villdi kaupa en lausan lata. Voru þat fiogr hundrut er hvor sagdiz eiga j adur greindri jordu nesi og hier epter uilium vid sveria ef þvrfa þiker. Og til saninda hier vm settum vid okur jnsigli fyrir þetta vitnisburdarbref huert er giort var svmardag fysta þa er lidit var fra hinga(t)burd uors herrra jesv christi þusund v^c og ix ar.

---

232. 23. Apríl 1509. á Helgafelli.

Vitnisburðarbréf Halldórs ábóta á Helgafelli um rekann á Skeiði milli „Aulversár“ og Þorlákshafnar.

Bisk. Skalh. Fasc. VI, 24 frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM, Apogr. 2579.

Bref vm rekann a Skeidi.
Vitnisbvrdur abota halldors vm rekann inter Oluesæros og Thorlakshofn.[1])

Vær broder halldor med gvds nad aboti æ hellgafelli giorum godum monnum kunnigt med þessu vorv opnu brefi ad vær vorvm j skalhollti radzman upp æ þriar reisur og hofum vitad þar til meir enn vppæ fimtige ara og var iafnan suo haldid fyrir vora tima og epter þad vær vissum af ad kirkian j skalhollti ætti bædi vidreka og hualreka og onnur gædi þau sem æ land kynni ad bera fra auluersæ og ut ad thorlakshofn sem kallad hefer verid skeid ad fornu. þria hluti þar j enn kirkian j arnarbæli ætti þar j fiordung og alldri heyrdvm vær þar tuimæli vpp æ suo leingi sem

1) Utan á bréfinu með þrennslags höndum frá 16. og 17. öld.

vær vorvm j skalhollti. Og til saninda hier vm festvm vær vort insigli fyrir þetta bref skrifad a helgafelli in festo sancti iohannis episcopi holensis. anno domini ꝳ⁰. d.⁰ ix.

---

233. 6. Maí 1509. Í Hafrsfjarðarey.

Stephán biskup í Skálholti staðfestir máldaga Árna biskups Helgasonar frá 6. Aug. 1317 (DI, II. Nr. 231) og tvö skipunarbréf Jóns biskups í Skálholti um osttolla, lambseldi, skæðatolla, málsmjólkurtolla og heytollagjald til Eyrarkirkju í Bitru.

AM. 262. 4to bls. 30—31, skr. um 1593.

Wier stephan med Gudz nad biskup j skalhollti giorum ollum godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi ad vær hofum sied og yfer lesid maldagann kirkiunnar[1]) a Eyre j bitru. hueria ad vijgdi herra arne helgason skalholltzbiskup vor forverare med þeim maldaga ad vm Bitru og krossardal af ollum bæum j millum Ennishofda og Gudlaugshofda skylldi gialldast af huerium bæ thil Eyrarkirkiu arliga fiordungur ostvægs mathar. lambseldi og alnar skiæde. Enn malsmiolk vndan ollu bue þeirra þa best er og lambselde af huerium bæ mille Borgarhals og Gudlogzhofda. Og þeir jatudu kirkiunne þessum thollum sem fyrir londin attu ad suara. Suo og hofum vær sied og yfer lesid ij opin bref herra jons med Gudz nad biskupz j skalhollti. annad so latanda ad hann aminner alla bændur og sierhuern sem bua a sogdum jordum og skipar þeim vnder fulla stridu og hegning laganna ad giallda alla adrskrifada tolla greindri Eyrarkirkiu so af eydijordum sem þeim sem bygdar eru. Enn j odru sijnu brefe bydur hann sterckliga vnder hlydne. ad aller þesser tollar sie lokner med skilrijke. so heytollur sem hiner jnnañ sagdra takmarka. Enn huer ej giorer so. viti sier af sialfu verckinu fyrirbodinn jnngang heilagrar kirkiu og þetta forbod leggur hann a þa þann tijma sem þeir neita a(t) luka

1) bætt hér við; þetta orð vantar í handritið.

kirkiunne þa hlute sem hier eru skrifader. seigist hann framar giora skulu ef þeir þrioskazt ȷ mőti. Nu af þui ad oss lıȷst þessi hans bref og skipan loglig og skialleg ȷ allañ mata þui stadfestum vier þessa hans skipan med þessu voru brefe logliga og obrigduliga standa eiga. Og skipum vnder skyllda hlydne ollum og sierhuerium sem fyrir sagdar ȷarder eiga ad suara ȷnnañ greindra takmarka. ad þeir gialldi alla adurskrifada tolla vel og reiduliga opt skrifadri Eyrarkirkiu. Enn huer sem þessa tolla vill ecki giallda og helldur med þriosku. setium vær þann huern ȷ forbod og ʙann og vtsetning heilagrar kirkiu og hennar sacramentis þar til sem þeir koma til ȷdranar og yferbotar og eru leyster af heilagrar kirkiu formonnum. Skipum vær vorum vmbodzmonnum ad giora heilagri Eyrarkirkiu hier fullañ riett ꝺ͛ af ollum þeim og sierhuerium sem ecki vilia giallda þessa opt greinda tolla. Ef kiært verdur af hennar vmbodzmanne. og til sannenda hier vm og fullrar stadfestu heingdum vier vort ȷnnsigle fyrir þetta vort giorningzbref skrifad ȷ hafursfiardarey̋ vppa messu Johannis ante portam Latinam. Anno Domini mº dº ixº.

---

234. 17. Maí 1509. á Stað í Aðalvík.
6. Apríl 1514. á Kirkjubóli.

Þorsteinn Þorleifsson selr með samþykki Haldóru Hallsdóttur konu sinnar Einari bróður sínum jörðina Tannanes í Önundarfirði fyrir lausafé.

AM. Fasc. XL, 4, frumritið á skinni. Af 4 innsiglum eru 3 fyrir bréfinu.

Kaup vm Tannaness.[1])

Þat giorum uier þorkell prestur palsson. landbiartur bardarson. ȷon gudmundzson og þorarinn arason godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi. þa lidit uar fra hingatburd uors herra ȷhesu christi þusund fimm hundrut og niu ar. æ stad ȷ adaluik uppstigningardag um uorit.

1) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1700.

Vorum uier j hia saum og heyrdum ꜳ ord og handaband þessara manna. af einni alfu einars þolleifssonar. Enn annari þorsteins þolleifssonar og halldoru hallzdottur kuinnu hans. at so under tauludu og fyrir skildu. at greindr þorsteinn þolleifsson selldi fẏr skrifudum einare brodr sinum jordina tannanes er liggur j aunundarfirde j hollzkirkiu sokñ med jaẏrde og samþẏcki greindrar halldoru kuinnu hans. til frials forrædis og fullkominar (eignar) med aullum þeim gaugnum og giædum sem greindre iordu fẏlger og fẏlgt hefer at fornu og nẏiu og þau haufdu fremst eigandi at ordit. vndan sier og sínum erfingium. Enn under adr greindan einar og hans erfingia. fẏrir sodan peninga hæd sem fie liggur j jordunni. og suo ordnum fridleika malnẏtu kugilldum uxum gelldingum smiorum uadmalum og audrum þarfligum peningum. Skẏllde þratt skrifadr einar hallda greindri iordu tannanesi til laga. Enn titt taldr þorsteinn suara laga riptingum. So og j sama handsali og giorningi metkendunz[1]) þessi nefnd hion þorsteinn og halldora fyrir oss adr skrifudum monnum at þau hefde fulla peninga og alla upp borit fyrir greinda iord. sem þeim uel likade. og þui giordu þau og gafu greindan einar þolleifsson kuittan og ꜳkiærvlausañ um fẏr sagt iardar uerd fyrir sier og aullum sinum laugligum epterkomindum. Og til meire audsyningar og sanninda hier um settum uier adr greindir menn uor jnsigli fyrir þetta jardar kaups bref skrifat ꜳ kirkiuboli j langadal J isafirdi fimtudagin næsta fyrir dominica palmarum. þa lidit uar fra gudz burd þusund fim hundrund[1]) og fiortan ar.

---

235. **4. Júní 1509. 1510.** **Í Skálholti.**

Stephán biskup í Skálholti kvittar Jón Einarsson af ráðsmannsstarfi.

Bisk. Skalh. XVIII, 40, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2383 „accuratissimé" eptir Skálholtsfrumritinu. Árni lýsir innsigli biskups.

1) Svo.

Uær steffan med guds nad biskup j skalholtti giorum godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi at jon einarsson hefer stadit oss reikningsskap sem oss vel anæger af þvi starfi sem haun hefir haft heima æ stadnum j skalhollti hier til. þui giorum vær greindan jon olldungis kvittan ok akærvlausan um fyrsagdan reikningsskap oc vm alla medferd æ stadarins penningum firir oss ok ollum vorum epterkomindum kirk(i)unar formonnum j skalhollti. Ok til sanninda hier vm festum uær vort jnsigli firir þetta kuittunarbref skrifat j skalhollti jn crastino festi sancte trinitatis anno domini' ϖ.° d. ix.

[Jtem hofum wer gefit ok med þessv sama vorv brefi gefvm wer fyrr nefndan jon e(i)narsson kvittan ok akiærulausan vm þa medferd sem hann hafdi vm litla stvnd are seirna enn fyrr seger.[1])

---

236. 5. Júní 1509. á Möðruvöllum.

Gottskálk biskup á Hólum gefr Kristínu dóttur sinni í heimanfylgju til hjónalags við Þorvarð lögmann Erlendsson tvö hundruð hundraða í jörðum og fjörutíu málnytukúgildi.

AM. 238. 4to bl, 58b_59, skr. c. 1570. — Landsbókasafn 115. 4to I, 210 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hítardal c. 1730.

Giafabref biskvps Godskalks hvstrv Kristinv dottvr sinne.

Þad giorvm vier Magnvs Arnason ok Semvndvr Simvnnarson godvm monnvm vitvrligtt med þess(v) vorv opnv brefi at arvm epter gudz byrd m. d. ix. æ Modrvvollvm j Eyiafirde þar j kirkivnne þridivdagenn næstan fyrir festvm corporis christi vorvm vier j hia savm[2]) ok heyrdvm æ ord ok handaband þessara manna Godskalk[3]) med gvdz nad biskvp[4]) æ Holvm [j Hialtadal[5]) af einne alfv en Þorvardz Ellendzsonar lögmanns[6]) af annare at svo fyrir skilldv at greindvr

---

1) [með sömu hendi og Skalh. ix, 14; xvii, 31; xviii, 36. 2) sl. 115. 3) Godtskalks 115. 4) Biskups 115. 5) [sl. 115. 6) b. v. 115.

biskvp Godskalk galltt ok gaf dottvr sinne Kristinu Godzskalksdottvr[1]) hennar heimann fyllgiv j motz vid Þorvard til fvllrar eignar ok frials forrædis vnder hana og hennar erfingia æfinliga. en vndan sier ok sinvm epter komendvm kirkivnnar formonnvm svo heitande jarder sem hier epter standa skrifadar. Vik er liggvr j Semvndarhlid ok þar til xx^c jord er Holl heiter fyrir hvndrad. c. Bessastader fyrir xl^c Holl j Semvndarhlid ok[2]) fyrir xl^c. Seyla fyrir lx^c med Grafargile xx^c j Stadarsveit. Þosteinstader fyrir xl^c er liggvr j Tvngvsveit. Brvnnastader halfer fyrir xx^c ok xl kvgillde eda fimtige med þessvm fyrnefndvm jordvm. Og til sannenda hier vm settvm vid fyrnefnder menn ockvr insigle [fyrir þetta bref et cetera.[3])

---

237. 1509.

Samþykt klerka um gjafir Gottskálks biskups til Kristínar dóttur sinnar.

AM. 238 4to bl. 59, sk. c.1570. — Landsbókasafn 115. 4to I. 210 =211, með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730. — Hvort þetta er annað en ágrip með raungu ártali (1509) af bréfi frá $^{29}/_{4}$ frá 1510 — $^{21}/_{5}$ 1511 verðr ekki sagt með vissu, en hvorttveggja er sama efnis.

Wm peninga Gottskalks biskvps.[4])

Anno domini m. d. ix. þa biskvp Godskalk reiknade æ sama are j presta stefnv fyrir sinvm prestvm og prelatvm hvorsv micla penninga j jordvm ok kvgilldvm er hann hafde vnder komit heilaga Hola kirkiv vp æ forliden x ar sidan hann kom vt. Svmma[5]) reiknadizt þat ix^c hvndrada ad[6]) avk þav v^c hvndrada er hann gaf frændkonv sinne Kristinv [heiman[7]) til giptingar motz vid Þorvard Erllendzson. Samþyckttv

---

1) sl. 115. 2) sl 115. 3) [et cetera 115. 4) Peningareikningur Godtskalks Biskups Anno 1509, 115. 5) sl. 115. 6) og 115. 7) [i heimanfylgiu 115.

aller hans abotar og[1]) prestar a furnefndre prestastefnv þessar fvrsagdar peninga giafer. [et cetera.[2])

---

238. 16. Júní 1509. í Blönduhlíð.

Dómr sex manna útnefndr af Sturlu bónda Þórðarsyni kongs umboðsmanni milli Gilsfjarðar og Gljúfrár um landeign Hrafnabjarga í Hörðadal samkvæmt bréfi frá 31. Dec. 1393 (Nr. 12 að framan).

Eptir afskript kominni $^{15}/_{12}$ 1903 frá Hirti Sigurðssyni á Hrafnabjörgum, gerðri eptir transskripti frá 30. Maí 1599, og er afskriptin staðfest á Blönduhlíðarþingi 18. Maí 1777 af síra Benedikt Hannessyni og Magnúsi sýslumanni Ketilssyni. Sbr. Nr. 12 hér að framan.

Øllum monnum sem þetta Bref sia edur heyra senda Pall Clemensson. Egill Jonsson. Gunnlaugur Jonsson. magnus Biornsson. Jon Jonsson. asmundr Clemensson kvediu Guds oc sijna kunnigt giorandi a laugardaginn næsta epter vitusmesso þa er lidit var fra hingadburd vors herra Jhesu christi M. d. og ix ar. ȷ Blonduhlȷjd a þingstad riettum vorum vær i dom nefnder af ærligum manni Stulla Bonda Þordarsyni er þa hafde mȷjns herra kongsins vmbod oc syslu i millum Gȷjlsfiardar og Gliufurar ad skoda oc rannsaka oc fullnadardom a ad leggia hueria mact edur afl hafa skyllde þad kaupbref sem Þolleifur Bonde Gudmundsson birte þar oc fram bar fyrir oss huert er hlydde vm landareign hrafnabiarga vm kaup oc solu Eign oc itok fyrskrifadrar ȷardar Hrafnabiarga. Nu saker þess þad var med heilum oskoddwm hangande ȷnnsiglum leist oss þad ȷ allan mata myndugt oc oc skiallegt med ollum þeim sijnum greinum oc articules sem vær mattum yfir taca ad logum þar til ad annat skial kemr þad fram ad þui hrindur.

Samþyckti þennan vorn dom vorn fyrnefndr syslumadur oc setti sitt ȷnnsigle med vorum fyrnefndra domzmanna ȷnn-

1) 115; sl. 238. 2) [sl 115.

siglum fyrir þetta doms Bref. skrifad i sama stad deigi sydar enn fyr seiger.[1])

---

239. 30. Júní 1509. á Öxarárþingi.

Úrskurðr Þorvarðs lögmanns Erlendssonar um eignarétt þeirra Narfa og Jóns bónda Sigurðssonar, í umboði Markússar Jónssonar systursonar síns, til jarðarinnnar Þrándarstaða í Brynjudal.

AM. 238 4to bl. 59, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Orskvrdvr millvm Narfa ok Jons Sigvrdzsonar vm Þrandastade j Kios.

Þeim godvm monnvm sem þetta bref sia edvr heyra sender Þorvardvr Ellendzson logmann svnnan ok avstan æ Jslande kvediv gvdz ok sina kvnnigtt giorande ad þa lidit var fra gvdz byrd. m. d. ix. æ lavgardagenn næstan epter Petvr(s)messo ok Pals vm svmarid æ almenniligv Avxararþinge kom fyrir mik Jon bonde Sigvrdzson j vmbode Markvs Jonsonar systvrsonar sins. krafde ok beidde Jon Sigvrdzson mik vrskvrdar sidan til min var dæmt af xij monnvm sem domvr lavgligvr þar vm giordvr vtvisar vm þa jord er Þrandastader heita er liggia i Brynivdal hvort æklogvn fvrnefnds Jons Sigvrdzsonar (skylldi meira[2]) afll hafa enn vornn Narfa Sigvrdzsonar vm advrnefnda jord Þrandastade sem þrattnefndvr Narfe hafde þa halld ok medferd æ. Nv saker þess at ek hefi innvirdvliga skodat ok rannsakat beggia þeirra bref og bevisingar vp æ hvoria sidv ok litz mier hvortveggiv svo nær hafa bref og skialligheit til sins mals vm þrattnefnda jörd. þvi at til kollvdvm þeim bestv monnvm er j hia mier vorv ad svo profvdv sem þa kom fyrir mic vrskvrda ec Þorvardvr logmadvr med fvllvm laga vrskvrde halfa jordena hvorivm vm sig fyrnefnda Þrandastade til æfinligrar eignar ok frials forrædis j svo mata at hvor biode odrvm fyrstvm til solv sinn part ef sellia vill.

1) þ. e. 17. Júní. 2) [leiðr.; magtt (!) hdr.

Ok til sanninda hier vm sette eg mitt insigle fyrir þetta vrskvrdar bref. giort j sama stad deige ok are sem fyr seiger.

---

240. 24. Júlí 1509. í Skálholti.

Stephán Jónsson biskup í Skálholti úrskurðar Hælarvík á Hornströndum með öllum hvalreka og öðrum gæðum eign kirkjunnar í Vatnsfirði, samkvæmt máldögum hennar.

AM. Apogr. 905 „Ex org. Vatzfiord. accuraté.“ Af 5 innsiglum var að eins eptir innsigli síra Gríms Þorsteinssonar.

Vier steffan med guds nad biskup j skalholti giorum godvm monnum kunnigt med þessv uorv opnv brefi at sira jon eireckssoon hefur komit fyrir oss. og beiddi oss og krafdi at vær legdvm dom og vrskvrd æ hvat kirkian j vatzfirdi skyldi eignazt j helaruik sem liggur j adaluikur kirkivsokn. Skodvdvm ver maldagabækurnar þær sem heima liggia j domkirkivni j skalholti. og sva þan sem greindur sira jon bar fram fyrir oss. stod sva skrifad j maldaganvm at kirkian j vatzfirdi ꝺ̃ allan hvalreka j hælarvik og aull gædi avnur. nv af þvi at maldagabækurnar hafa verit halldnar skiallegar og ravksamlegar af vorum forvervrvm. og epter þeima hafa domar dæmder verit vm þat sem heilaga kirkiv snertur. Þvi at heilax anda nad til kalladri og at sva provudu og fyrir oss komnu. dæmdum ver og fullan vrskvrd æ lavgdvm at greind hælarvik skal fullkomlega vera obrigdvleg kirkivnar eign j vatzfirdi hier epter. bædi til fialz og fiorv med aullum gognum og gædvm þeim sem henni fylgia og fylgt hafa at fornu og nyv.

Samþycktv þenna vorn dom og vrskvrd med oss þesser vorer prestar. sira grimvr þorsteinsson vor radsmadur. asbiorn sigurdzson kirkiuprestur. avgmundur palsson. Þordur gudmundzson. sæmundur arñason og einar jonsson og settv

sin insigli med voru insigli fyrir þetta bref skrifad j skalholti in uigilia beati jachobi apostoli anno domini. M. d. ix.

---

241. 1509. í Vatnsfirði.

Máldagi kirkjunnar í Vatnsfirði, er Stephán Jónsson biskup í Skálholti setti.

AM. Apogr. 932 eptir kopíukveri Vatnsfjarðarkirkju hinu meira. Máldagi þessi var og í kopíukveri síra Jóns Arasonar af Vatnsfjarðarbréfum rituðu 1649.

Maldage Vatzfiardarkirkiu. samantekinn
af Stefane biskupe 1509.[1])

Vier steffan med gvds nad biskup j skalhollte giorvm godv(m) monnum kvnnigt at þa er lidit var fra hingadburde vors herra ihesv christi þusvnd. v. hvndrvd og niv ær j vorre visitacione kvomum vier j vatzfiord j isafirde. tokum vier þa at oss sierdeilis heilaga vatzfiardarkirkiv epter þeim dommum og giorningum sem þar voro adur vm giorder og at heilags anda nad til kalladre og mavrgum godum monnum til kavllavdum þar nær vervndum og oss samþyckivndum samsettum vier þenan maldaga heilagrar vatzfiardarkirkiv sem hier epter stendur skrifadur med þeirra godra manna rade sem þa voro nær oss stadder og vier vilium ad halldist stavdvgliga og obrig(d)uliga hier epter.

Marivkirkia i vatzfirde og ens heilaga olafs konvngs æ heimaland allt. borgarey alla og þessar iarder halshus og þvfur. heidar lavnd bæde. svansvik og voga. giorfedal og eyrarland allt j mioffafirde. hest land allt j hestfirde. alla dranga a stravndum. hælarvik at avllv.

Þesse fe liggia til kirkiv i vatzfirde at fornv. tvær kyr og .xx. gridvngur og hestar u. hundrad agilldra savda. skip sexært. net tolfrætt. xij c^d. alna j bvsgavgnum med sængum. j kirkiv skrvde avllv iiij. c^d. og .xx. med klvckum og glergluggum. Enn a fiam þessvm skvlv vera prestar ij. messv-

1) með hendi Árna.

diakn og klerkur. þar skal vera messa hvern dag. Enn tvær messvr hvern dag vm langafavstv og vm sælvdaga. Missa avngrar tidar nema gollden sie fyrir anar savngur eda mannveisla. Svo og tvær messvr vm iolafavstv og favstvdaga alla j iolafavstv rvmhelga. diakn skal skrydast hvern lavghelgan dag og iafnan er niv rædingar erv i ottusavng og hvern favstvdag og midvikvdag vm langafavstv. hvern dag vm paskavikv og helgv vikv og epter hinn þrettanda dag til geisladags. prestar skvlv vera heima bader at hamessv allar havfvdhatider. þar skal lysa allar nætur fra mariumesso hinne fyrre lavghelgar. Enn hveria nott þadan. fra hinne sidare þar til er lidur paskavika og fyrir kirkivdag. þar (er) ecki mannelde skyllt nema þat er j lavgum er mællt.

Þangad skal hver madur bvfastur sa er af lande hefur ala lamb og abyrgiast eda gefa ella j mille jsafiardarbotns og kleifa j seydesfirde.

Jtem gaf biorn einarsson lambselde a þær jarder sem hann atte j alftafirde sem er svdavík. eyrardalur. dvergasteinn. svarthamar. svartbol. selialand. hattardalur.

Savmvleides og kristin dotter hans gaf og til vatzfiardarkirkiv lambsellde æ þa bæe sem hvn atte a langadalsstravnd sem erv amvle. hamar. hafnardalur. navteyr. ravdamyr. arngerdareyr. backar bader. lagadalur.

Þangad skal gefa æ vr ædey hvert vor.

attfedming torfs gilldan skal gefa hvert svmar vr vnadsdal. og fa eyk at færa til siofar þa soktur er.

Skogarhavgg a tiarnanese svo sem vill.

Skogarhavgg j isafiardarbotne sem vill og gelldfiarhagar þar avllv fe. fiorvnytiar allar fra giorfedalsa. og til meigenar j isafiardarbotne.

Sadiord j reykianese sem vill og þaranytiar.

Torfskvrdur j halshusaland sem vill.

Þriar vætter skarprar skreidar vr skalavik hvert[1]) missere.

Sex hrvta havfn j hrvtey til brvndtidar.

Sker at avllvm nytivm.

Reke vnder eyiarhavmrvm.

1) „hvert *extat*" (AM.).

heimil [1]) kolgiord j iokvlskelldv skog.

Skogarhavgg i skeidarmvla.

Stodhrossa hage j bessadal.

Laxveidar hid þridia hvert svmar j lavgardalsæ.

hũn ǎ land ǎ midia leikskǎlaeyre. j motz vid reÿkiafiord. sionhending nedan af eyrinne vpp j teiksvordu[2]) hvn æ og manudar beit ǎ reykiadal fremra.

Jtem manudarbeit a hlíjdinne sem er ǎ millum skalauijkur oc kelldu.

Þesser rekar liggia til kirkiv j vatzfirde.

Siettvngvr i allvm reka j rekavik hia[3]) latrvm̃.

allvr reke a teig under hvestv.

Vr halfum hval j fliote fimta hlvt meira en helming.

Slikan allañ reka at avke sem atte eiñar eireksson.

Tvo hlvte wskerda j kagadarvík og a griotleite og i sandvik. en grasnavtnar gæde avll.

j kiaransvik og hlavdvvik sex vætter af hveriv hvndrade vætta.

j hælarvik allan reka og avll gæde avnur.

Svlnastapa.

j havfn fimtvng og siettvng j hvalreka.

j bardzvik hinvm eystra meigen fiordvng j hvalreka med agoda en attvngur firir nordan.

J bolvngarvik tolftvngur hvalreka med agoda.

J sæbolsreka j reykiarfirde fiordvngur j hvalreka.

J siglvvik tolftvnge minna enn þridivng j hvalreka en þrid(i)vng j vidreka.

kirkian j vatnzfirde a fiora tigi vætta j hverivm hval er kemur a almenningar en ein ef mina kemur.

---

1) „So stendur þad i kälfskinnskverinu vatzfiardarkirkiu“ segir Árni, og er slept hér *„selveidi i skersundi“*, sem stendr í forna máldaganum frá 1327 (DI, II, bls. 620). „Þetta mun þó stadid hafa i originalnum af Stephans máldaga. enn copiukvers skrifarenn óvart yferhlauped. Endelega kynne Stefane biskupe sialfum þetta hafa yfersiest“ (AM). 2) Svo hér, en *teigsvordu*, segir Árni að staðið hafi í afskript síra Jóns Arasonar frá 1649. 3) „ita extat“ (AM.)

242. 17. August 1509. á Eiðum.

Kolbeinn Ófeigsson selr í umboði Þorvarðs lögmanns Erlendssonar Þorvarði Bjarnasyni jörðina Njarðvík í Borgarfirði austr fyrir sextigi hundraða, með tólf kirkjukúgildum og silfrkaleik, er vo halfa mörk, er Þorvarðr Erlendsson lykr í testamentum Margrétar Vigfúsdóttur ömmu sinnar.

AM. 238. 4to bl. 59b—60, skr. c. 1570 (Bessastaðabók, eptir bréfabók Þorvarðs lögmanns).

Kavpbref Þorvardz fyrir Niardvik.

Svo vordenn kavpskapvr giek fram æ Eidvm j Vtmannasveit fostvdagen næsta epter mariv messo env fyrre þa er lidit var fra hingadbyrd vors herra jesv christi m. d. ix ar at Þorvardvr Biarnason keypte Niardvikvr stad med handa bande en Kolbein Ofeigsson sellde j vmbode Þorvardz Ellendzsonar lavgmans at svo fvr skilldv ad advr nefndvr Þorvardvr Biarnnason skyllde gefva vid fyrnefndre Niardvik xxx kvgillda ok onnvr xxx^c j smiorvm ok hestvm ok gielldfiar c. xij fiordvnga j hvort hvndrad. hest vnder hvoriar iij vætter. ok skyllde gialldazt vt æ þrimvr arvm ef þratt nefndvr Þorvardvr Biarnason villde svo en þa skemvr ef hann getvr svo giortt þad. keypte optnefndvr Þorvardvr Biarnason fvrnefnda Vik med ollvm þeim gognvm ok gædvm sem advr greindvm stad fyllger ok fyllgtt hefer at fornv ok nyiv ok Þorvardvr Ellendzson lavgmadvr vard fremst eigandi at. fieck ek[1]) fvr nefndvm Þorvardi Biarnasyni þar med kirkivnne xij kvgillde ok kalek med silfvr er voo half mork. lvcte eg Þorvardvr lavgmadvr Niardvikvr kirkiv j testamentvm avmmv minnar heitinar Margretar Vigfvsdottvr. Vorv þessir menn hier nær stader þa þessi giorningvr giek fram Einar Hallsteinson. Sigmvndvr Gvnsteinsson. Biorn Einarson Hrodbiartvr Brandzson. et cetera.

---

1) þ. e. Þorvarðr Erlendsson.

243. 24. August 1509. í Stafholti.
23. Júní 1510. í Miðdal.

Vitnisburðr um það, að Sigurðr Guðmundsson hafi feingið Stafholtskirkju til fullrar eignar í sama fyrir kirkjutíundarhald alla veiði í Móhyl í Gljúfrá.

AM. Apogr. 2246, með hendi Árna Magnússonar „Ex orig. Stafhollt". „Innsiglen bæde kringlott og kalekshus innani bádum" (AM.)

Þad medkennum vid Arne Eyiolfsson og þorarinn petursson prestar Skalholltz biskupsdæmis med þessu ockru opnu brefe ad sub anno gracie M D ix. Bartholomei messu dag i Stafhollti i Borgarfirde vorum vier med biskup Stephan þa hann giordi sama i mille sira Helga Jonsonar er þæ hiellt Stafhollt og Sygurdar gudmundzsonar. fyrer þad tijundarhalld er sira Helgi klagadi ad ecki hefdi veret golldeñ tijund kirkiunne i Stafhollte i tvö samfelld áár af iördunne Gliufuræ. Samdist þad svo þeirra æ millum med biskupsins radi og handsöludum fullnadar giorninge ad Sygurdur gudmundzson gallt og fieck kirkiunne i Stafhollte til fullrar eignar alla veidi i Mohyl i áánne gliufuræ i kirkiunnar riettarfar undan iordunum. kirkiunne til æfinlegrar eignar.

Oc til sanninda hier um festum vid fyrnefnder prestzmenn ockar insigli firir þetta bref skrifat i Middal næsta dag firir Jonsmesso um sumarit. ærum epter guds burd. M. D. x.

---

244. c. 1. Nóvember [1509]. á Mosvöllum.

Dómr tólf manna útnefndr af (Jóni) lögmanni (Sigmundssyni) um tilkall Jóns Jónssonar, Þorlákssonar, til arfs eptir Solveigu Björnsdóttur á hendr Birni Guðnasyni, og dæma þeir gögn Björns ríkari, svo og dæma þeir Birni umboð Einars Ólafssonar, Filippussonar.

AM. Fasc. LXIV, 9 frumrit á skinni með hendi Björns Guðnasonar, en skorið er af bréfinu öðrumegin ofan frá og niðr í gegn; ennfremr er skorið neðan af því. — AM. Apogr. 954, eptir frumriti þessu. Af lagaboðsbréfi Björns Guðnasonar frá 30. Nov. 1510 er að ráða, að

Þetta sé dómr sá, er Jón Sigmundsson dæmdi, þegar hann reið í Vestfjörðu um haustið 1509.

Ollvm godvm monnvm þeim sem þetta bref sia edr heyra senda þorolfr avgmvndzson. þolleifur avnno[lfsson]. . . . . dzson. petr gvdmvndzson. einar olafsson. sveinn helgason og gisli petrsson kvediv gvds og sina kvnnigt [giorandi] . . . . . . [allra] heilagra messv vm vetvrinn a mosvavllvm j avnvn̄darfirde .ɑ̃. almenniligv þriggia hreppa þingi [vorvm vier j dom nefnder] . . . . [til ad dæma vm] þau mal og malaferli med þeim brefum og biuisingum fram̄ bornum er biorn bondi gvdinason las þar . . . . . . [hver]ssu greindr biorn hafde adh sinum peningvm komitz epter favdr sinn og adra sina frændvr og fore[lldra] . . . . er jordin avgr med þeim jordvm þar til liggia. eyr j seydesfirde. annardalvr. holl j aunundarfirde og kirkiubol j . . . . orde sem er jardinar j adalvik og avnnr þav goz sem af þeim partte til koma og biorn hefr vmbod yfer haf[t] . . . . lavgfest. a sumvm kyrrsett peninga eigi sidr landskylld-er vpp bored og sitt eignarord a lagt greintt g[oz] . . . . og systur til allra þeirra goza er hvn hafde heillt[1]) og reiknadi sier til eignar fallit hafa epter brædr sina þol[leif og einar biornssyne] . . . . . skiptvm epter favdr sinn gvdina jonsson. gvd hans sal nade og hann erfde epter pal jonsson brodr sinn. sem . . . . gnar sem er fyrr grein(d) jord eyr j seydisfirdi og holl. og adh þessvm avllvm greindvm askilnade .og tiltektvm . . . . med mavrgvm kravfvm og lavgligvm aminningvm ad nefna hier dom yfer hvortt biorn skyllde firir þess . . . . dr tekit og hann hiellt og hafdi epter sina frændr og forelldra. eda þa peninga sem honvm sialfvm . . . . gozvm epter þeim brefvm og bivisingvm hallde og heimilldar tavkvm sem hann syndi þar firir oss. jtem beid(d)e og [krafde] . . . . skylldi til arfatavkv tilkall jons

1) Svo.

j þat goz er hann reiknar sier nu adh skilgetningv og til eignar fallit hafa epter . . . . giortt med greinda solveigv j mote lavgvm og avllum lavgligvm landzins uana heilagrar kirkiu og hennar formanna firirskip[unum] . . . . [ha]fe svared svo felldan bokareid ad jon þollaksson hafe ꝺ̃a alldri æfe sinnar sig fest. Er og svo frasagt . . . . [so]lveigu. J annari grein haufu uær sied eid adr greindrar solveigar[1]) vnder godra manna jnnsiglvm bade lærdra og le[ikra. hver medal annara orda svo vottar ad jon þor]laksson hafe sig ecki fest. Jtem hier til beidde opt nefndr biôrn gvdinason opt greindan valldzman vnder sa[ma skilorde vm̄ at dæma] þav vmbod og fiarvardveizlvr. er biorn hefur haft af olafe philippussyne a vegna sonar hans einars olafssonar. j ue . . . . bvrtt feingid af forsomvn. og forsvarsleysis[2]) olafs fyrr savgd goz omagans jarder og lavsagoz . . . . [æk]uædvm sem sa xij manna domur med lavgmanzins vrskvrde þar vm̄ giordr vthuisar og jnni helldr med þeirra . . . . [grei]ndr omagi megi navckrar fiarheimtvr eiga sidar meir edur hans erfingiar til biarnar eda hans barna . . . . [ve]rdr svarenn og sannr gior svo hlydande ad adr nefndr lavgman hefde komid heim til hols j bolvnga[rvik] . . . . og hans fylgiavrvm vm̄ fyrr sagt fiar tilkall og skilgetningar j goz biarnar. Eigi sidr barv nefnd vitni . . . . verdvg nade herra kongs bref sem þa worv ny komin j landed og þa worv liosliga vpplesin huer svo hlydande . . . . og godan og gamlan vana. og adh þessvm adkvædvm ordra[2]) æmīn̄tra þa beid(d)e biorn greindan valldz[mann] . . . . giorder jons jonssonar. hans fylgiara og allra manna annara. Enn bodit af hende biarnar hann vnder lavg og lan[dzins riett] . . . . mônnvm joni og birne stadr og dagr sem adr seiger. til. mosvalla bodader og kallader þangad bader af . . . . arfatavk-

1) Eiðr Solveigar Björnsdóttur er útgefinn í Æðey 2. Maí 1484, DI, VI, Nr. 454. 2) Svo.

vr og adrar fiarheimtvr. War þat og birtt firir oss ad greindr lavgmann hefde beitz fram̃ . . . . nad arfa og odala taka. Svo og eigi sidr hefde lavgmanninn beidtz sia edr heyra þær kvitt[aner] . . . . gnum j sialfs þeirra heimilvm. Nu a avllvm þessum bodum birtingvm æ avllvm ꝍ́skilnade ol . . . . [all]-ar þessar greiner ord og artticvlis sem hier firir standa og med þeim ʀegistrvm vpplesnvm firir oss sem f[yrr skrifat stendur] . . . . [firir]mæle laganna. huat svo seiger. ath vær skulum oss ecki ad gripdeilldvm giora. doms er huer uerdr [firir sinv] . . . . J fystv war þat wor domur og eiginligt samþycke epter avllvm þeim brefvm og bivisingvm sem . . . . . . [for]elldra sem jon hefr nv tilkall veitt og alla adra kvika og davda fasta og lavsa frida og [ofrida] . . . . feingid þa havfv vær dæmt med fullv doms atkvæde fvllkomliga og obrigdiliga biarnar eign vera og ver[ed hafa] . . . . þav odaul sem liggia j jsafirde eda annarstadar og hann synde skilʀice firir þa sie hans eign epter . . . . veiter greindvm gozvm eda þat girnetz ad giora þa syna þar til skælliga giorninga med skil[visra manna innsiglum] . . . . [jar]da brigdvm. ad fra skildvm gripdeilldvm og fiar vpptektvm. eigi sidr kyrsetningvm og olavgligvm . . . . . . , . . . la og eigi hiner helldr sem bygdv fa sinar skvllder sem skilin war vtan med þvi mote hver þat d[irfizt] . . . . hann vinne eda yrke annars mannz jord lavgfesta. Enn vm̃ þat tilkall og vpplosted ep . . . . modr sinnar og hennar lavgligr erfingi til allra goza þeirra hvn atte til moz vid avnnr sysken sin. h . . . . tæke jons vm̃ arfatavkvnar þvi vær vitvm jon eigi nær standa j almenniligv erfdatale . . . . ygt af alþydv ad þav fyrrsagder menn solveig og jon þollaksson hefdi asamt vered og halldit s[ig] . . . . jlla til lockud frilla. a mote radagiord og vitordum og vilia favdr modr hennar og brodr . . . . [finn]boga jonssonar. svo hlydandi ad frillv dottr son sol-

veigar war dæmdr og vrskvrdadr hennar erfingi . . . . vm þo at avllvm monnvm virdetz sa vrskvrdr olavgligr sem af lavgmanni gioritz þa ma hann eing[i riufa] . . . . [vitrvt]zv manna rade ad lavg votte j mote. litz oss þetta a mot lavgvm vera ad jon megi inn seti[atz] . . . . og settvm landzins rietti. af þvi adh svo seiger erfdataled med þvi fleira þar h[eyrer] . . . . getner. svo og aminner j brefe virdvligs herra magnvs kongs. adh ef madur erfer navckrar jar[der] . . . . ungv og hann kvnne sialfs odvl epter lavgvm adh brigda. Svo og firir skilit fader og moder skvlv . . . . [hi]ner nanvtzv giptingvm rada. Er og avisvn lavgmalsins ef giptingarmadur vill firra han[a jafnræde] . . . . . [gipt]ingarmadur og sie þat þa jafnræde eda betr. Hallda svo lavg heilagrar kirkiv ad hivskapr . . . . gs leita þa skal hann bidia þeirrar meyiar eda konv med hygle og godre forsia adh eigi sie mein[buger] . . . . uill fa nefna votta ij eda fleire ad þesse rad skvlv takatz ad havlldnvm skilda[ga] . . . . firirbodenn þvi skipa lavgin lysa skvli þria svnnvdaga ad svo lavngvm tima tilskipvdvm . . . . ad hann aminner menn late lysa þria tima adr enn festar fara fram̄. af þvi ath þar svo . . . . og lavgmalit at heyratz skvle jayrde þeirrar sem fest er og svo formæle þess sem fes[ter] . . . . honum stendr firir arfe. þa skal hann niota votta sinna hann stefnde þangad. þat skvlv og bera vot[tar] . . . . menn honum arf adh dæma. Jtem tedetz og firir oss greindvm domsmǒnnvm af greindvm lavgmanni og . . . . sidv og dætvr attv heima ogiptar. sem worv herrar og hanngeingner menn riddarar og radm[enn] . . . . samkvñdr og hefde alldri heyrtt þess geted ad þat være þeirra lavn at liggia þeirra dæ[tvr] og vista . . . . festing sem forn lavg wotta enn eingin avnnr er madur tekr j havnd mey edr konv . . . . . veg binda sinn hiuskap þa skvlv þeirra bavrn eigi lavglig

til þess arfs. og a avllvm fra . . . .
arfa og skilgetningar. suo og hiner sem fra erv skillder arfatavkvnvm firir otierligar . . . . sem
hermt er. Þvi havfv vær þesser xij menn af lavgmanninvm
vtnefnder dæmtt med [fvllv doms atkvæde] . . . . . .
. . . . . . tiltali sinna vegna til þess goz sem solveig
atte og biorn hefr nv ad hallda annad . . . .
. . og avngvar adrar arfvatavkr og festingar vtan þær einar sem epter lavgbok erv gi[ordar] . . . . . . [be]iddditz doms a og vær worum til nefnder. huerssu ad fara skyllde
vm̄ þav omaga goz til heyra einare olafs[syne] . . . . .
. . . . . [j vatz]fiardar þingvm og vidar annarstadar
sem nv erv panttadar og bvrtt selldar. adrar lavgfestar og
ymisliga omakadar . . . . jarder sem þar
fylgia med. svo og þav goz sem firir nordan land erv og j
hunavazþingi liggia sem er avdkvla . . . .
[he]fur nv haft vmbod yfer hier med eytt og vte lated fargad og br(o)tt feingid sveinsins goz med . . . .
. . . liggia eigi sidr griper. og gersemar lavsa fiar og
fridara[1]) peninga. Nu beidde biorn̄ hier doms a huert vær
. . . . hvortt greindr biorn skyllde
navckra vmskygning a sia ad tavkv vmbod ei epter mal
greindr . . . . madur omagans lætr lavst fie hans an doms þa setr hann sitt fie igen.
suo og ef hann selvr avdrvm . . . .
. . . [virdi]tz ohættr skvlldvnavtvr enn fai ődrvm med
fvllvm vavrdzlvm ef sa dvger ei. og saker þess vær vissvm
. . . . biorn bide edur bidia latetz fram̄lags og reikningsskapar a goze sveinsins jarda og
lavsa fiar hvortt þa . . . . skyl]lldvgan̄. ad afenda olafe þav vmbod sem hann hefur haft af
olafi j vestfiordvm. finntz sv[o] . . . . þa
havfv vær dæmt med fvllv doms atkvæde biorn gvdinason
skylldvgan ad taka til sin greindan einar . . . .
. . . [he]fur ei firir verdavra ei navdsyniar selltt lika vel
þav goz olafr atte sialfur og firir omagans goz . . . .

1) Svo.

. . . . til eignar af þvi fie fasta eign og lavsa fiar sem nv er til ofargad. Enn hallde sveininn sæmi[liga] . . . . lvkvm firir af gozvm sveinsins og svo avavgxtv sem fyrr seiger. Enn abyrgitz adh avngv þav goz sem . . . .[1])

---

245. 15. Nóvember 1509. á Akrshúsi.

Kristján konungr hinn annar kvittar Vigfús hirðstjóra Erlendsson fyrir þriggja ára afgjaldi af Íslandi.

AM. Fasc. XL, 1, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá.

Kuittun Wigfus Ellindssonar. kong Christian gamle 1509.[2])

Wij Cristierñn mett gwdz nade rett arffuing till Norigis riige vdwald koning till Danmarck och Swerige hertug i Sleszuig holsteñn Stormarñn och i Ditmerskeñn Greffwe i Oldenborig och Delmenhorsth Gøre alle vitterligt att thenne breffwisse(r) oss elskelig Vigfwss elendsson haffwer nw giordt oss gode reedhe och regenskab for hwess som hand haffwer vpborett och vdhgiffwitt paa vore vegne i thesse tree neste forlednæ aar affgiffteñn aff vor och norigis krones lañn Jslandh Thij lade vij hannom och hanss arffwinge qwitte frij ledwge och løse for altt yttermere tiltall eller kraff aff oss och alle andre paa vore vegne om forne regenskab vti alle madhe.

Giffwit paa vortt slott Agershuss torsdageñn nesth effter sancti morthenss dagh Aar effter gwdz byrd mdix.

Vndher vortt Signet.

Relator Jørgheñn scriffwer.

---

246. 24. November 1509. í Ögri.

Jón lögmaðr Sigmundsson veitir Birni Guðnasyni kongsins sýslu og umboð milli Geirhólms og Langaness í Arnarfirði (Ísafjarðarsýslu).

1) hér þrýtr skinnblaðið og vantar niðrlagið. 2) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld.

Frumrit á skinni í frumbréfasafni Jóns Sigurðssonar Nr. 7, og er innsiglið glatað. Prentað í Safni til sögu Íslands II, 191—192, eptir dómabók skr. c. 1600, sem þá átti Jón háyfirdómari Pétrsson, en nú á Jón skrifstofustjóri Magnússon (= b).

Syslubref Biorns Bonda Gudnasonar af Joni Sigmundzsyni 1509.[1])

Eg jon sigmundzson laugmann nordan og uestan ä jslandi giorum godum monnum uiturligt med þessu minu brefi ath ec medkennuntz. ath eg hefi unt og ueitt welbornum manni birni gudinasyne mins herra kongsins syslu og umbod j millum geirholms og langanes j añarfirdi þar med ydr suo sem fullmagtugum syslumanni til ber at hafa. med skauttum og skylldum rekum og reningum h(u)aulum og hafrekstrum. skal hann aull mal smæri og stæri sekta og sæka saker a gefa fyrir sig stefna prof æ taka. doma yfer nefna adh aullu jafnfullu sem eg sialfur. eigi sidur sætta og semia og nidursetia þar eigi er adr logligir sattmalar akomner. skal hann uiseyri saman taka eda taka lata under rettañ reikning uit mig og suo ueria honum og med hann fara sem uid haufum ordit æsattir at afluktum nefndarmonnum sitt þingfararkaup. skal greindr biorn gudinason eignatz aull. .ui. marka mal og þar fyrir jnnañ ser til liettes og eignar fyrir sina armædu. Enn ef stæri mal kunna til at falla edr fallit hefr hier j syslunni sem eigi er laugligr sattmale æ kominn sem er skurdir med knifum og adrar skammfæringar. Eigi sidur halld og hysingar og sammneyti uid þa menn er brotliger hafa ordit med þeim konum sem odadauerk mega med gioratz og minn herra kongrinn hefr ecki sitt sektarfie upp borid. Ei sidr um̃ þa menn sem lostid hafa menn j kirkiu eda kirkiugaurdum med heiptugri hende. Eigi sidur epter ad sia um̃ þann mann sier tynde sialfur a hole j bolungaruik af uangæzlu þeirra er er hann skylldu geyma huortt þad eru arfar hans eda adrer menn sem hans fie hafa eignatz. Eigi sidr um̃ þa menn er kirkiunar ualld æhrærer um tiundargiorder at þeir beri ecki meira upp enn sem minn herra kongin fai þat sem hans

1) Utan á bréfinu með yngri hendi.

nadi til fellur og þesse mal og aunnr slik skal fyrgreindr biorn sækia under minn herra og mic. og mier þar fullañ reikningskap af giora. skal og fyrrgreindur biorn fulltt ualld til hafa þeim monnum dag ath gefa sem ȷ uandræde kunnu falla eda falled hafa og boda þeim til min sem skiotatz kunna þeir sem æ kirkiunar nader komatz. Byd eg[1]) optgreindum birni hann tale laug og riett til huers mannz þo med uægd og myskun þar sem þat tilheyrer enn þriozkum og þralyndum sie hann rettur domari og refsingasamur. Byd ec at þrattgreindr biorn stefne þeim monnum aptur ȷ sina syslu sem hier hafa brotligir ordit þo þeir sie komner ȷ adrar syslur. Bid eg og um greindan biorn hann fram̃ fylge mins herra kongsins gingiallde sem hann fær med godu orkad. og skrife upp alltt manntalit huerssu martt er. Bid ec blidliga og svo byd ec tittgreindum birne hann hallde kongsins folk og almuga ȷ saugdu takmarke med frid. lavg og rett an ran og reyfari þui hann ma ad giora. suo bidur eg og byd avllum kongsins þegnum upp a lagana uegna greindan biorn þar til adh styrkia. Enn ec forbyd under saumu grein aullum og sierhuerium kongsins þegnum og almuga ungum og gaumlum under strida hegning laganna ad þier ueited navckvd samhleypi hylling eda styrking þeim monnum sem sig syna ȷ opinberum ospektum sem er særa og skammfæra saklausa menn gripdeillder og adrar ospakligar atferdir. skal greindr biorn fulltt ualld til hafa þeim manni umbod ad gefa lavg og riett adh giora sem hann med sier til kys ȷ adrgreindu takmarke. Bid ec um̃ alla goda menn sem mins herra kongsins uiner uilia uera og miner adh þier sieud saugdum birni greider og goduiliuger og lated hann uel og reidugliga adh komatz þeim goduilia þier uilid honum giortt hafa. Ei sidr minna æ bændr og bufasta menn þeir take skolla sem laug uotta og sele minn herra konginn fyst og hans umbodsmann þui rettarbotin bydur so ad hans nader skule fyst kaupa alla uauru. skal greindr biorn þessari syslu og umbode ad fylgia til næsta augxararþings og þat leingr eigi gioretz aunnr lauglig skipun æ.

1) b. v. 𝔟.

Og til sanninda hier um setta ec greindr jon sigmundzson laugmann mitt jnsigle fyrir þetta syslubref huertt er var giortt j augre j jsafirde laugardagin næsta fyrir festum katerinu uirginis arum epter guds burd ꝏ d og niu ár.

---

247. 1509. undir Ási.

Stephán Jónsson biskup í Skálholti transskríberar máldaga Refstaðakirkju frá 1367.

AM. 263 Fol. bls. 3, skr. 1598.—AM. Apogr. 1988, afskr. frá c. 1620. — AM. Apogr. 2012 með hendi Árna Magnússonar.

Uier Stephan med gvdz nad biskup j skalholltte: kunnugtt giorum godvm monnum: med þessv vorv opnv brefe: ad vier hofvm yferlesid: suo hlodandi maldaga kirkiunnar a Refstodvm j vopnafirdi: ord firir ord sem hier epter stendur: [Hér kemr máldagi Oddgeirs frá 1367, DI, III, Nr. 183] Og til sanninda hier vmm: setivm vier vortt jnnsigli firir þennann maldaga. skrifad vnder Ase j fliossdals hieradi Anno ꝏ. d. ix.

---

248. [1509].

Árni Brandsson selr Kolbeini Ófeigssyni í umboði Þorvarðs lögmanns Erlendssonar jörðina Tinstaði í Kjós fyrir tuttugu og eitt hundrað í lausafé.

AM. 238. 4to bl. 59b skr. c. 1570 (Bessastaðabók, eptir bréfabók Þorvarðs lögmanns).

Kavpbref vm Tinstade j Kios.

Svo felldvr kavpmale for fram med þeim Arna Brandzsyni oc Kolbeine Ofeigssyni j vmbode Þorvards lavgmanz æ Hafvrsæ j Hallormsstada þingvm. ad advrnefndvr Arne sellde fvrnefndvm Kolbeine Ofeigssyne vegna Þorvardz lavgmanz jordena Tinstade er liggvr j Savrbeiarþingvm fyrir .xxc med avllvm þeim gognvm oc giædvm. sem greindre jordv fyllger oc

fylgtt hefir at fornv oc nyiv oc greindvr Arne vard fremst eigandi at. Hier j mot skyllde advr nefndvr Þorvardvr lavgmadvr gefa .xxjc med svodan fridleika. x. malnytv kvgillde oc vij giellfia(r). c. oc. iijc j ollvm fvllvirdes peningvm fra skilldvm koplvm. oc .jc i varninge hier j med þessvm fvrnefndvm peningvm.

Vorv þesser kavpvottar.[1])

---

249. [1509].

Kristín hústrú Sumarliðadóttir endurnýjar þann gjörning, er Jón bóndi Björnsson gerði í sinni dauðstíð, að hún gaf jörðina Hrafnseyri í Arnarfirði til æfinlegs beneficium og þar til tíu kýr, sextigi ásauðar, sex hesta og tvö skip alfær.

Landsbókasafn 108. 4to bls. 423 (máldagasafn síra Jóns í Hítardal). Jón danr dó 1508 öndvert ár. Þetta sýnist muni stafa frá máldagabók Stepháns biskups, og mun vera frá 1509.

Hrafnseyre.

Þann giorning sem Jo̅n Bo̅nde Biörnsson giörde j sinne daudstijd. Endurnyade hans Eigennkvinna. Hustru Christin Sumarlidadotter med þvi mote ad hun gaf Jördena Hrafnseyre j Arnarfirde til æfennlegs Beneficium Gude og Jungfru mariæ og sancte Petro Apostolo og þar til x kýr. lx a̋saudar. vj hesta, og ij skip alfær med rá̋ og reida. og bushlute svo sem þorf vinne i þvijlijkum stad.

Þesser voru vitnesmenn hier um̄.

sira Grijmur Þorsteinsson.
Biorn Gudnason.
Vigfus Þordarson.
Jon Sigurdsson.

---

1) Ekki skrifað meira af bréfinu í hdr.

250. 12. Marts 1510. á Breiðabólstað.

Ögmundr prestr Pálsson, prófastr og almennilegr dómari yfir öllum kirkjunnar málum á Rangárvöllum, úrskurðar löglega testamentumgjöf Herdísar Gísladóttur, þar sem hún gaf Oddakirkju á Rangárvöllum jörðina hálfa Efrihamra í Holtum, með öðrum þeim greinum, er bréfið hermir.

AM. Apogr. 2139 „Ex orig. Oddensi".

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra sendi eg Augmundur prestur Palsson profastur og almenniligur dőmari yfir ǒllum kirkiunnar mǻlum ǻ Rǻngarvǒllum Q. G. og mina kunnigt giǒrandi ad sub anno gracie ꝏ. d. x. ǻ manudæginn næsta fyrir Gregoriusmessu[1]) ȷ Odda ȷ Averiahrepp. var Grimur Sigvadzson laugliga fyrir mig stefndur af Þorvardi presti Jvarssyni er þa hiellt Oddastad fyrir þa sauk ath hann hielldi ȷ umbodi dotturbarna sinna ȷǒrdina halfa efri hamra er liggur j Holltum j Kalfhollz kirkiu sokn. þann hluta ȷardarinnar sem Herdis heitin Gisladottir hafdi adur gefit heilagri Odda kirkiu j sitt Testamentum. sem Gud hennar sǻl nǻdi. Tiedust þar fyrir mier af hendi sira Þorvardz opin bref under dandi manna innsiglum hver ed svo vottudu at fyrr skrifut Herdis var heiman gefin og gipt Arna heitnum Peturssyne med. xxc. j fullgilldispeningum og þau voru honum utlugt svo honum vel likadi. Jtem kvomu þar fram̄ af hendi sira Þorvardz tveir skilviser dandimenn. og soru fullnadar bőkareid ath Arni Petursson lysti þvi fyrer þeim þann tid sem hann hafdi gefit sina profentu ath þat eina veri þa epter. ath Herdis kona sin ætti þad allt. Jtem var umbodit og stefnan svarin af .ij. laugligum vottum. þvi giorda eg stefnuna laugliga og greindañ Grim riettliga fyrir kalladañ. var hans beitt og kraft og kom hann ecki og eingi af hans hendi. þvi sagda eg hann sekañ mǒrk ȷ stefnufall. Jtem soru þar þǻ fyrir mier ij skilviser kennimenn. ath ǻdur skrifut Herdis gaf j sinni daudz tid. fyrir sinne sǻl. j sina testamentum giord. heilagri kirkiu j Odda

1) Þ. e. 11. Marts.

og blezada Nicolai Erkibiskupi kirkiuherra j greindum stad alla hálfa fyrrgreinda jórd Hamra og bifaladi sira Þorvardi ath sækia sagda jord under heilaga Odda kirkiu. og abyrgdi honum ef hann giórdi eigi svo. lysandi þvi þá j sinne daudztid ath xiij^c veri þa epter ógefen. og þau skylldi hennar erfingiar hafa og sækia epter laugum. Nu af þvi ath svo stendur skrifat j kristnum Rette j millum annara orda. ath sa madur sem eingen skilgetin baurn á skal gefa fyrir sinni sal iij hluti enn erfingiar taki enn fiorda. þvi syndist mier og audrum gódum monnum sem þetta veri epter riettu laugmáli gefit. Þvi med beztu manna radi þeirra sem hia mier voru j þann tid ath heilax anda nád tilkalladri ath svo profudu og fyrir mig komnu. sagda eg j Gudz nafni amen. med fullum dómi og laga urskurdi optskrifadan̄ Grim skylldugan̄ at afgreida titt skrifudum sira Þorvardi j næstum fardaugum adur skrifada halfa jord Hamra. og hana vera ævenliga eign kirkiunnar j Odda þar eptir. Enn greindum Grimi laugliga sokn og athgang barnana vegna ath þeim sem laug giora rád fyrir. Ok til sannenda og samþyktar hier um setti Jon Gislason. Jon Markusson. Jon Palsson kennimenn. Hakon Jonsson. Tomas Jonsson. Runolfur Þorsteinsson og Petur Hreinsson svarner laugriettumenn sin insigli med minu insigli fyrir þetta domsbref. hvert er skrifat var á Breidabolstad j Fliotzhlid deigi sidar enn fyrr seiger.

---

251. 13. Marts 1510. á Munkaþverá.

Vitnisburðr um aðtekt Stígs Einarssonar á Illugastöðum í Fnjóskadal.

AM. Fasc. XL, 8, frumrit á skinni, og er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 178.

Witnisburdr ions þorsteinssonar vm̄ atteckt stıjgs einarssonar a illugastaudum et cetera.[1])

Þat giorer ek ion þorsteinsson godum monnum uiturligt med þessu míjnu opnu brefue at eck uar a illugastaudum i

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

hnioskadal þa er stíjgur heitinn einarsson er sagdr uđr at sier tok til eignar ok abylis nefnda jord illugastade med ollum þeim peningum fríjdum ok ofríjdum. utan gardz ok innan. sængur bordbunadur eldzgaugn ok busgagn. malnytu ok geldfie sem þar fylgde stadarins bue ok klaustrsins a mũnkaþueraa medan eck til uisse upp a. xxx. ắr edr leingur síjdan marteín heitin gamlason hafde hana gefuit i prouentu med sier ok ranueigu konu sinne til æuinligrar eignar eptir þui sem bref ok skilríjke þar um̃ giord utuíjsa. uissa ec aldre nockut af þessum peningum adur greindum. hit minsta eda nockut til klaustursins aptur koma. síjdañ stíjgur heitin þa at sier tok ok med haundum hafde. Ok til saniñda hier um̃ setur ek mitt incigle fyrir þetta uitnisburdarbref. þetta sama styrkiande med fullum eide ef þess þikir med þurfa. Skrifuat a munkaþuera(r) klaustre ı eẏafirde m̃iduikũdaginn næstañ fyrir festum beati godemundi episcopi et confessoris anno domini millesimo quingentesimo decimo.

---

252. 22. Apríl 1510. á Þverá.

Halla Kolbeinsdóttir selr Finnboga Jónssyni lögmanni sex hundruð í jörðinni Garði við Mývatn fyrir fjögur hundruð í lausafé, með öðrum greinum, er bréfið hermir.

AM. Fasc. XL, 9, transskript á skinni frá 16. Apr. 1547.

kaupbrief fyrir Gardi uid miuatn fyrir vjc.[1])

Þat giorum uier eirekur jvarsson. hallur ketilsson. hans runk oc jon antoniusson godvm monnum uiturligt med þesv uoru oppnu brefe at þa lidit var fra gudz burd. ꝍ. d. ok x uetur. æ þridiudagin næstan fyrir tiburci et valeríanj.[2]) æ grænauattne uid myuattn uorum vier j hia saum oc heyrdum æ at halla kolbeinsdotter selldi finboga jonsyne laugmanni med handabandi til fullrar eignar ok frials forrædis. vjc. j jordvne garde er liggur j skvtustada kirkivsokn vid myuattn

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) þ. e. 9. Apr.

med aullum þeim gaugnum oc giædum eignum oc ȷtaukum. sem greindum ȷardarparti fylger ok fylgt hefer at fornv oc nyu ok hun hafde fremst eigandi at ordit. hier ȷ moti gaf sagdur finbogi greindri haullv kolbeinsdottur fiogur .c. med þessvm fridleika ok skildaga. ku ok asaudar kugillde at næstum fardaugum oc. ii.c at hausti ȷ slatrum oc smiore sem geingi til kaups ȷ sueiteni. vorv nidur fallin aull husin af ȷordvne. skylldi fyr greindur finbogi hallda nefndri ȷordu til laga en halla svara laga riftingum med so felldum skildaga at ef ȷordin gardur geingi af finboga med laugum þa skylldi hann eignazst halft siovnda c vpp ȷ ȷordina hialla ȷ reykiadal ȷ einarsstadar þingum þav sem oppt nefnd halla hafdi erft efter ȷon heitin kolbeinsson brodur sinn en halla skyllde eiga kvitt oc ækiærvlaus þau fiogur c. sem titt nefndur finbogi hafdi henni lucktt oc gefit fyrir optt nefndan ȷardar partt. Ok til sanenda hier um setium uier fyr nefnder menn uor ȷncigle fyrir þetta ȷardar kaups bref skrifad æ þuera ȷ laxardal manvdagin næstan fyrir ȷonsmesv biskups um uorit æ sama are sem fyr segier.

---

253. **29. Apríl 1510.** **á Víðivöllum.**
26. Maí 1511. **á Hólum.**

Gottskalk biskup á Hólum reiknar upp fyrir klerkum á prestastefnu þann framgáng í fjám Hóladómkirkju föstum og lausum, er orðinn var síðan hann kom til stólsins, alls átján hundruð hundraða, og samþykkja klerkar gjöf biskups til Kristínar dóttur hans.

AM. Fasc. XL, 6, frumrit á skinni. Af 24 innsiglum eru nú 8 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 326. „Originallenn af þessu brefi lä medal þeirra brefa er eg feck ä Stadarhole 1703. Hann hefur. óefadslædst fra Holum i Hialltadal til sira Biarnar Jonssonar. sidann fra Steinunni Jonsdottur til Pals brodur hennar forfödur Stadarholsfolks. Eg má gefa hann Holakirkiu“ (AM.). — Afskr. í ÍBfél. Khd. 67. 4to bl. 67b og 101 með hendi síra Eyjólfs Jónssonar á Völlum (d. 1745).

Samþykt presta um giöf Gottskalks biskups Nikolassonar.[1])

Þath giorum uier broder einar med Gudz nad abote á munkaþuerá. Broder Jon med samre nad abote á þingeýrum. Broder Nichulas med Guds þolinmęde prior á modruuollum. finnboge Einarsson. Jon þorgilsson. gilbrikt Jonsson. Jon finnbogason J mula. olafur klęngsson. nichulas uilhialmsson. gudmundr Jonsson. Jon finnbogason J laufase. petur palsson. Jon Jonsson. halfdan Narfuason. Jon arason. Jon þoruardzson. gunnar þordarson. halluardur biarnarson. Jon philiphusson. olafur gudmundzsson. þorbiorn Jonsson. steingrimr bessason. þorbiorn Jonsson ogh þorleifur Jonsson. godum monnum uiturligt med þessu woru opnu brefuj. ad sub anno domini .ɱ .d. decimo. á manvdaginn nęstan fyrir philippi et Jacobi[2]) á uideuollum J blönduhlıjd J skagafirde á almenneligri prestastefnu. Warum herra Godhskalk med Guds nad er þá war heilagrar hola domkirkiu biskup upp Reiknande fyrir oss faust ogh laus domkirkiunnar godz. ogh Reiknadizt þá at fram hefde geingit J Jarda godze um níu hundruth hundrada. en J lausa godze aunnur níu hundruth hundrada frá þuí er hann kom til stolsins æ holum ogh þá war komith. Reiknade hann ogh huersu micla peninga hann hefde burt feingith einum og audrum J Jarda godze ogh fridum peningum. fyrst kristinu Godskalksdottur. uoru þath þriu hundruth hundrada J iardagodze ogh ath þessu Reiknudu ogh framtoldu bad biskup godskalk oss alla sem þar uoru þá á fyrr greindu presta mote ath uier skylldum samþyckiazt honum um þá giof sem hann hefde gefith kristinu Godskalksdottur. huath uier medkennunzt. ath uier samþyckium þessá giof þuí ath os leizt ath hann mętti uel med logum giefa greindre kristinu og huerium audrum er hann uillde sakir þess myckla framgangs sem adur er greindur ogh þvi gefum wier fyrr greinder prestar og prelátar uort fullt ogh allt samþýcke uorum virduligum herra biskup Godskalk til þessarar giafar um allt þath heilaga holá domkirkiu snertur hier utj ogh oss. um þessa biskupsins giöf og uier megum fremzt samþyckia med lögum.

Ogh til sanninda hier um setium uier fyrr nefnder prelatar ogh prestar uorr Jnzsigle fyrir þetta samþýctarbref

1) 67. 2) þ. e. 29. April.

skrifath æ holum j hialltadal jn̄ die augustin̄j anglorum episcopi et confessoris einu are seirn̄a enn fyrr seger.

---

254. **5. Maí 1510.** **í Skálholti.**

Dómr útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti um heytollagjald.

AM. 128. 4to bls. 218—219, skinnbók af Jónsbók, og er þetta skrifað um 1600. — AM. 242. 4to syrpa Guðbrands biskups með hans eiginhendi c. 1580. — ÍBfél. Khd. 309. 8vo bl. 69b —70a (Öxnafellsbók) með hendi Ara Magnússonar í Ögri um 1620. — J. Sig. 147. 4to með hendi Jóns prófasts Arasonar í Vatnsfirði 1655. — ÍBfél. Khd. 125.A. 4to bl. 100—101, skr. c. 1680 eða fyrri. — ÍBfél. Khd. 125.B 4to nr. 5, skr. c. 1680 eða fyrri (svipað 309). — ÍBfél. Khd. 67. 4to bl. 68 með hendi síra Eyjólfs Jónssonar á Völlum (d. 1745). — Afskript frá c. 1750 (= *H*). Til er dómr þessi í fjölda af öðrum afskriptum frá síðari tímum, og prentaðr er hann í Kirkjusögu Finns biskups II, 508—509 með latínskri þýðingu (= HE). Sbr. Stjórnartíðindi 1875, B, bls. 7.

vm heitolla.

[Þad giorum vier[1]) øgmundur palsson. halldor tyrfingsson. salomon heinreksson. halldor ʀefsson.[2]) sæmundur jonsson. narfi þorsteinsson prestar skalholltz Biskups dæmis. jon þordarson. jon magnusson. jon eiricksson. Runolfur[3]) Hauskolldzson. Eirickur þorsteinsson. Jon Hallzson[4]) svarner logrettvmenn [[godvm monnvm kvnnigt ad þa lidit var [fra lavsnarans fæding[5]) 1510 ar[6]). vm vorit. ij. nottum eptir[7]) krossmesso vorum vier j dom nefnder af heidurlegum herra og andligum fodur j gudi [Biskup stephani jonssyni[8]) ad

1) [sl. 309, 67, 125B, H. 2) 128, 242, 309 ofl. Rafnsson 67, 147; 3) Bryniolfur 242 (!); leiðrétt eptir *H*, 125 og 147. 4) [242; nöfn þessi eru mjög rugluð í handritunum: jon hallsson. bryniolfur hoskolldsson Eirikur þorsteinsson 128; Magnus Jonsson. Jon Eyrikzson. Jon Hallsson. Runolfur Hallsteinsson. Eirikur þorsteinsson 309; Jon Þordarson. Jon Magnusson. Jon Eireksson. Jon Palsson. Runolfr Hallsteinsson og Eirekur Þorsteinsson 67. 5) [fra hingad burd vors herra jesu christi 242; [[arum eptir gudz burd 309. 6) b. v. 242. 7) fyrir (= 1. Mai) 125, sem mun rangt. 8) [309, H, HE.; Stefan biskup Jonssyni 128; af biskupinum Stephani Jonssyni 242.

skoda og rannsaka og fvllnadardom a ad leggia vm þa akiæru sem[1]) sıjra ıon þorsteinsson kiærdi til [þorgautz þordarsonar[2]) vm þa hialeigumenn [og huzmenn[3]) sem hann hafdi a sijnum gardi. ad hann villdi [og sagdi so ad eigi[4]) gıjlldiz ne gialldazt skylldi[5]) meiri en einn heitollur af hveriv bygdv boli. [[Enn oss leıjst svo ollvm[6]) epter vori klæri[6]) skynsemi[7]) ad svo mvndi þvrfa gvds vid fatækur[8]) sem rikur[8]). og sokvm þess omaks sem [presturinn þyrfti eda kynne[9]) firir þeim ad hafa [og þeirra folke[10]) svo sem firir ødrvm monnvm [og þeim skylldum sem honum ber þeim ad veita[11]). firir[12]) þvi dæmdvm vier fyrskrifader domsmenn med fvllv doms atkvædi[13]). [sem standa skyllde manna á mille um alldur oc æfi.[14]) ad aller þeir menn sem ȷ bwskap væri og nockrar[15]) grasnytiar hefde skylldi giallda agreindan[16]) þingatoll [sem er lamb ad fodra[17]) [edur giallda hey[18]) edur giallda þa peninga sem J fullvm avrvm stædi þeim sem taka ætti edur hans logligvm vmbodsmanni. Enn þeir sem eigi villdv giallda greindan þıjngatoll og hielldv honvm ȷ þrioskv [þa dæmdvm vier[19]) skylldvga ad tvigiallda[20]) hann aptur og [sekan hvern[21]) .iij. aurum. [Enn heytollurinn skylldi gialldast mille mariumessna nema þeim semdist[22]) audru vijs um hann[23]).

---

1) ad 242. 2) [242, 309, 147, 125, 67, H, HE; Þordar Þorgautssonar 128. 3) [b. v. 309, 67, H; sl. 242, 128. 4) 242; ei, *hin.* 5) [ad prestinum gıjlldist ei H. 6) 128; sl. hin, nema að nokkru H. og HE. 7) 128; samuisku 242, H, HE. 8) — er 242, HE. 9) [242; prestrinn þyrfti HE; prestur þvrfti 128. 10) [b. v. 242, HE. 11) [b. v. 242. [[þessa setningu alla hefir 309 á þessa leið: enn sokum þess omakz sem presturinn þyrfti firir þeim fatæku at hafa sem firir odrum monnum þa leist oss eptir vorri klarri skinsemi og samuisku at suo mundi fatækur gudz med þurfa sem rikur. 12) og 242. 13) 242, 309, HE; vrskvrdi 128. 14) [b. v. HE (milli sviga) og H. 15) 128, 309 H; sl. 242, HE. 16) 128; þennan 242; fyrgreindan (greindan) 309, HE. 17) [sl. 242. 18) [b. v. HE. 19) [242; dæmdum vier þa 309, HE; dæmdum vier 128. 20) tvigillda 242. 21) [128; seka 242, HE; at auk seka 309. 22) semie 125a. 23) [b. v. 242, 125a. Gömul ákvæði um heytoll segja svo: „Í heytoll má gjalda málbandsklyfjar góðrar töðu fyrir nativitatem Mariæ [= 8. Sept.], ellegar ij vættir með tvíhrista töðu, ellegar sekur sex aurum“ (Ny kgl. Saml. 1847. 4to bl. 3, með hendi Guðbrands prófasts Jónssonar i Vatnsfirði 1669). Sbr. Dipl. Isl. II, bls. 292.

[var þennan vorn dom med oss samþyckiandi fyr nefndur herra biskup stefan jonsson. og setti sitt innscigli med vorum fyrr greindra manna jnnsciglum fyrir þetta domsbrief. huert ed skrifad var i skalhollte a sama deige og ari sem fyrr seiger.[1])

Aptan við þennan dóm hnýtir *H*:
„Amtmanns Fuhrmanns Resolution um heytoll og dagsverk presta.

1, Alle boefaste mænd i Sognerne som nogen Jordavling haver og Præstetolde, som bestaaer i höe, betale, ere skyldige at flötte Höet hiem til Præstens Gaard i Rette tiide saa got og meget som af Arilds tiid haver været.

2, De boefaste mænd som paa sin egen kost sig forsorge med Kone og börn, har sit qvæg paa den Jord baade vinter og Sommer, enten det er med Proprietariernes eller Lejlændingens Forlov, og endskiondt hand og den som Jorden beboer har vaaren udi ligeverk til sammen om Sommeren, og deris höe sammenstaaer uskift dem imellem alt til vinteren kommer, men betaler dog saa meget af Landskylden efter Advenant, ere de skyldige at betale Præsten sin Hôetold ligesaa fuldkommelig som den der boer paa een heel Jord.

3, Alle de, som forskrevne Avling haver og ikke betaler denne Præstetold med Höe, skal hiemflötte til Præstens boepæl Höet, og være skyldige i Forfaldsnavn enten at fodre eet Lamb for Præsten eller betale til ham 10 fiske i dögtige vahre og i sædvanlig Rette Tiid; men Lammet skal være saa fodret om vinteren alt til Kaarsmisse om vaaret, at det for magerheds skyld er skadeslôst, baade i slemt veirlig og andre Pericler, og leveres enten paa Præstens Boepæl, eller ved Sognekirken.

4, Synes Ret at være og billigt, at alle boefaste mænd, som ikke betaler skiftetiende, og intet betale til Præsten i Lösöre og i tiendenavn, skal arbeide eller lade arbeide een dagsverk aarlig Præsten til nötte, men Præsten skal dem forsörge saa længe. Dog bôr ikke Præsten dette dagsverk begiære af de fattige mænd, som har mange börn, ej hellder af de fattige Enker, besynderlig paa den tiid som dette

---

1) [242 og 125a (að mestu samhljóða); *hin* stytta þessa klausu á ýmsa vegu, en 309 segir þó „skrifat“ „j skalhollti are og deigi sem fyr seigir“.

fattige Folk har fornöden at conservere sit Höe om Sommeren, eller og söge om sit Livs ophold.
Øxeraae Landsting d. 24 Julii 1721.
Niels Fuhrmann".

---

255. 5. Maí 1510. í Kálfanesi.

Vitnisburðr um nokkur líkindi til samræðis milli Bjarna Óttarssonar og Valgerðar Guðmundardóttur.

AM. Fasc. XL, 15, frumrit á skinni; er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 772.

Þat giori ec jon nikulasson godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi at þessi likinde hefi ec sed j millum biarnæ ottarssonar og ualgerdar gudmundardottur konu þordar suarztsonar. at ec jon nikulasson sá þau liggia bædi saman miced af deigi vnder gardinum frame uit kalldbakssteck. sua at ec sá þau þá ok sua þicke mier full likindi til at hann mundi hana legit hafá bædi þar þá ok uidar annarss stadar. þui at þau tocu sig opt upp til einuistá ok einferda fra audrum monnum bædi nætur ok dagá. Ok þui hefi ec jon nikulasson þar fullan grun á þui at hann hafi hana fullkomligá legit. Ok til meire sanníndá hier um settá ec mitt jnnciglli fyrir þetta vitnessburdar bref skrifad j kalfánesi j steingrimsfirdi sunnudaginn næstá epter cross Messo arum epter guds burd M. dc. ok tiu ar ok hier epter vil ec sueria fullán bokareid ef þurfá þicker.

---

256. 13. Maí 1510. í Hjarðarholti.

Vitnisburðr um frændsemi þeirra hjóna Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur eptir frásögn Agnesar abbadísar á Stað og Þorvalds Jónssonar á Móbergi bróður hennar.

AM. 240. 4to bls. 13—14 með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592. — MSteph. 56. 4to bls. 272 með hendi Snæbjarnar Torfasonar 1646.

Suo felldan vitnisburd ber eg Jon prestur Jonsson ad eg kom optsinis til klaustrsinz j reyninesi j skagafirdi þáá fru agnies abbadijs lifdi. sem gud hennar sáál hafi. ockur vard þar talad til margra hluta og j millum annara orda þáá vard ockur talad til ættar hennar. taldi hun ætt sijna og biarnar einarssonar j vatzfirdi. sagdi hun mier suo ad þau hefdi verid halfsyskin þessi biorn einarsson j vatzfirdi fader kristinar og [Jngigierdur þorsteinsdotter[1]) ama sijn og grundar helga hafdi verid moder þeirra beggia biarnar og Jngigierdar. Somuleidis kom̄ eg opt til mobergz j langadal áá þessum tijmum og þáá lifdi þorualldur Jonsson broder greindrar agniesar abbadijsar. vard ockur og margt talad til ættar hanz. sagdi hann mier ad þau hefdi verid reiknud halfsyskin biorn einarsson j vatzfirdi fader kristinar og [Jngigierdur þorsteinsdotter[1]) ama sijn. taldi j an̄nann ættlegg

Jngigierdi þorsteinsdottr.
Jon faudur sinn.
sig sialfann enn þridia og
biorgu dottur sijna enn iiij mann.

enn j annan ættlegg.

biorn einarsson broder Jngigierdar Þorsteinsdottur.
kristin biornzdotter. og
solueig dotter hennar[2]) og
Jon[3]) son solueigar enn fiordi mann og fleiri
born onnur.

Og til saninda hier vm setti eg mitt ıncigli firir þetta vitnisburdarbref er skrifad var j hiardarhollti j laxáárdal manudaginn nærstann firir halluardzmesso þáá er lidid var fráá hingadburd vorz herra Jehsu christi m d og x áár.

---

257. **24. Maí 1510.** **[á Breiðabólstað].**

Skoðunar og virðingargerð á peningum Þórðar Þorleifssonar, er andazt hafði í húsum síra Ögmundar Pálssonar (á Breiðabólsstað í Fljótshlíð).

1) [Jngigierdar Þorsteinsdottr, hdr. 2) hanz, hdr. 3) Jonsson (!) b. v. hdr.

Bisk. Skalh. XVIII, 41, frumrit á skinni. Öll (6) innsigli eru dottin frá. — AM. Apogr. 2384 accuratissimé" eptir frumritinu.

Bref vm arf Þordar heitins Þorleifssonar.

Þad giorum vier hakon ionsson jon sveinsson jon andresson narfi erlendzson lafranz nichulasson ok helgi sygurdzson godum monnum kvnnigt med þessv vorv opnv brefi ath aa faustvdægin j fardaugum vorvm vier til nefnder af sira augmundi palssyne anno domini ꝏ d x. ath sia ath peningum epter[1]) þord heitin þorleifsson sem gud hans sal nadi hvers arfur fallinn var j hvsvm adurskrifats augmunz prestz. Giordvm vier þar viijc j kum vijc j asaud. iiijc j gelldvm navtvm. jtem j gelldum savdvm vjc jtem veturgamler sauder xxx ok iiij. ok iij. kugillde a leigustaudum. jtem viij hestar vonder ok erv þar j íj hundrats hestar iiij hross ok veturgamallt. vorv þesser hestar ecki svo nærendis ath vier kynnvm dyrleika aa þa ath leggia þui þeir vrdu ecki aller færer enn vorv þo sagder vonder. var hier vt af oreiknadur mali konu hans. hvndrat fatækum ok hundrat prestinvm ok fatækvm manni hross. Giordum vier optskrifudum sira augmundi. þessa peninga til hallz epter bokinne. Ok til sannenda hier vm festum vier vor jnsigli fyrer þetta bref skrifat j sama stad deigi sidar enn fyr seiger[2]).

---

258. 28. Maí 1510. á Akrshúsi.

Kristján konungr hinn annar staðfestir bréf frá 18. Júlí 1502 (DI, VII, Nr. 581).

AM. Fasc. XXXVI, ad 1, frumrit á skinni og er innsiglið fyrir bréfinu og læsir það saman við kvittunarbréf Benedikts hirðstjóra Histens frá 18. Júlí 1502 handa Vigfúsi Erlendssyni. — AM. Apogr. 1758.

Wii Christierñ met gudz naade rett arffvingh tiil norges riige Vtwaldh koning tiil Danemarck oc suerige hertug vtj sleszuig holstenn stormarñ oc i Dittmerskeññ Greffue i oldenborig oc Delmenhorst Giôre alle vittherligt at wii vtaff

1) tvískrifað í frbr. 2) Þ. e. 25. Maí.

wore synderlige gwnst oc nade haffue stadfest oc ffwllbwrdet oc met thette wortt opne breff stadfeste oc ffullbwrde thet breff som thette wortt breff er weedhengt wid ffuld mact at bliffue vtj alle sine ord pwnctte oc artickule effther som thet jndeholdher oc vtwiser vtj alle mathe Thii fforbiwde wii alle ehwo the helst ære elle være kwnde oc serdeles fogetther oc embitzmend oss elskelige vigffws edlandsson her emod at hyndra eller hyndra lade eller vtj noger mathe fforffang at gôre vnder wort hyllest oc naade.

Giffuet paa wortt Slott agersshwss tysdageññ nest eftther the helligtrefoldighedz sôndag Aar effter gwdz byrd mdx. vnder vort Signet

Relator magister ericg valckendorff.

---

259. 1. Júní 1510. á Hólum.

Vitnisburðr um fjórmenningsfrændsemi þeirra hjóna Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur.

AM. 240. 4to bls. 11—13 með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592. — MSteph. 56. 4to bls. 270—71 með hendi Snæbjarnar Torfasonar 1646.

Vitnisburder vm frændsemi Jonz Sigmundssonar og biargar þorualldzdottur sem Jon kracksson falslega klagad hefur firir kongligri maiestet.

primus.

er handskrift biskupz olafs hialltasonar á þessum fyrr skrifudum titli.

Suo felldan uitnisburd berum vær fru solueig hrafnsdotter abbadijs ad stad j Reynesnesi. gudbiorg pálsdotter. helga þorkielzdotter. steinuor gudolfsdotter og þorgierdur Jonsdotter systur j sama stad ad vær vorum þar j hia og heyrdum á ad godrar minningar fru agnies er þá var abbadijs ad stad og syster þordijs er var systurdotter greindrar abbadijsar lysti firir oss og morgum odrum frændsemi þeirra

Jonz S(igmunds)sonar og biargar þorualldzdottur oc taldi suo mann frá manne sem hier greiner.

fyrst biorn son einarz og helgu er kaullud var grundar helga.

þa kristinu biornzdottur.

þa solueigu dottur kristinar.

þá Jon sonr solueigar.

enn audrumeginn reiknudu þær.

Jngigierdi dotter greindrar grundar helgu og sira þorsteinz Jonssonar j saurbæ.

þá Jon sonur Jngigierdar.

þá þorualldur sonur Jonz á mobergi.

þa biorg dotter þorualldz.

sogdu þær ad þessi ætt hefdi suo reiknud og talin verid af sier elldri monnum og alldri tuimælis orkad suo þær hefdi vitad eda heyrt. heyrdum vær og allar ad þau fyrrgreind syskin fru agnies og þorualldur Jonsson toludust uid j klausturbadstofunni á stad. spurdi fru agnies brodur sinn þorualld. huort hann hefdi gipt og gefid biorgu dottur sina[1]) Joni S(igmunds)syne. enn hann suaradi á moti huort henne hefdi suo sagt verid. enn hun kuad já vid. Enn hann sagdiz þad eigi giort hafa og huorki gipt þau saman og alldri gefid þar rád til og þann sama[2]) skylldugleika sagdiz hann hafa sagt þessari biorgu dottur sinni sem á var[3]) med þeim Joni S(igmunds)syne og henne og firirbaud henne og bannadi ad[4]) giora nockurn giorning vid Jon S(igmunds)son. Suo og eij sijdur tauludu þau margt annad hier vm og tauldu sialf ættina sijn á millum sem fyrr greiner og vrdu samsaga suo vm[5]) faderne og moderne greindrar Jngegierdar sem vm adra þessa ætt til og frá. vorum vier og fyrrgreindar systur solueig og þordijs þar j hia og heyrdum ad fru agnies taladi þetta uid sialfan Jon s(igmunds)son. enn hann setti þar ecki syn firir og ecki þrætti hann þess helldur. enn sagdi þo ad þad væri margt sagt at eigi væri suarit. enn abbadijsin suaradi honum þui ad þessi ætt yrdi bædi synd og suarin. suo og heyrdum vær greinda fru agnies abbadijs

1) sinni, hdr. 2) skama, hdr. 3) voru, hdr. 4) og, hdr. 5) sem, hdr.

lysa saugu Jonz ꝍ mobergi faudur siñz. enn hann epter saugn modur sinnar Jngigierdar ad greind grundar helga hefdi haft oc uppfædt greinda Jngigierdi og veitt henne medgongu ad hun væri hennar kiotlig moder og gefid henne peninga og gipt hana heiman.

Og til saninda hier vm̃ setium vier vort kapitula Jncigl(i) firir þetta vitnisburdarbref er ut uar giefid þꝍ lidid var fra gudz burd m d og vj ꝍr enn skrifad. var ꝍ holum j hialltadal laugardaginn nærstann firir marcellini et pietri fiorum arum sijdar enn fyrr seiger.

---

260. **1. Júní 1510.** **á Hólum.**

Vitnisburðr um fjórmenningsfrændsemi þeirra hjóna Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur.

AM. 240. 4to bls. 15—16 með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592. — MSteph. 56. 4to bls. 273 með hendi Snæbjarnar Torfasonar 1646.

Suo felldan uitnisburd ber eg ȷon arngrijmsson ad eg heyrda sira þorstein prest jonsson lysa þui firir mier ad uid værum fiormenningar ad frændsemi Jon Sigmundsson og eg. suo og lysti þorualldur ȷonsson fader biargar firir mier ad henne hia verandi ad þau væri fiormenningar Jon (Sigmunds)son og fyrr greind kona biorg. Reiknudu þessa fyrrskrifada frændsemi sanna vera og greindi mann firir mann j bædar ætter. broder asgrijmr ꝍboti ꝍ þingeyrum og syster agnies abbadijs ad stad j Reyninesi modersyster mijn og hustru helga þorleifsdotter modursyster Jons S(igmunds)sonar og fleira dandifolk annad. hefur jon s(igmunds)son lyst þui firir mier. ad vid værum skyllder. og hier epter uil eg sueria ef þurfa þiker.

Og til sanninda hier vm set eg mitt ȷncigli firir þetta mitt vitnisburdar bref skrifad ꝍ holum j hialltadal laugardaginn nærstan firir marcellini et pietri arum epter gudz burd m d og x.

---

261. **3. Júní 1510. á Staðarhóli.**

Vitnisburðr um gjöf Lopts Ormssonar á jörðunni Munaðarnesi á Ströndum til kirkjunnar á Staðarhóli í Saurbæ.

AM. Fasc. XL, 13, afskript á skinni frá c. 1550 eða síðar, óinnsigluð, og skemd af fúa. Ritar Árni á bréfið „sk", þ. e. skilist Staðarhólskirkju. — AM. Apogr. 1460 (eptir transskr. 1533) og 1462 eptir kopíu frá 1561 með hendi síra Illuga Guðmundssonar í Múla.

Vm Munadarnes a Strondum.[1])

Þat giore ec olafur magnusson godum monnum viturligt at ec medkenunst at ec heyrdi magnus heitin helgason favdur minn opt og margan thima lýsa þui fyrir mier og morgum audrum at hann hefdi hia verit ȷ stofunne æ stadarholi at biskup sveirn godrar minningar og loptur ormsson giordu so felldan giorning sin ȷ milli uegna kirkiunar æ stadarholi sem hier stendur skrifadur at fyr greindur loptur gaf kirkivnne æ stadarholi ȷordna[2]) munadarnes sem liggur ȷ arnes kirkiv sokn æ strondu(m) med ollum þeim gognvm og giædvm sem greindre ȷordu hafa fylt at fornu og nyu og greindur loptur vard fremst eigandi at. gaf loptur ormsson fyr greinda ȷord med fullu handabande uid biskup suein at uottum nærverandi. Sagdi fyrir þessu þeirra handabandi oddur petursson. Sagdist magnus helgason [hier] epter villdu sueria ef þurfa þætti og þessa hans lysing uil ec fyr greindur Olafur magnusson sueria nær sem kr[afit verdur]. Og til sannenda hier um setta ec mitt incigli fyrir þetta bref skrifat æ stadarhole ȷ saurbæ æ manvd[aginn infra octavam festum[3]) corporis christi arum epter guds burd ϖ d og x ær.

---

262. **4. Júní 1510. á Staðarbakka.**

Vitnisburðr um innsiglagröpt Jóns Sigmundssonar, sem kallaðr er Solveigarson.

---

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) Svo. 3) [sumpart fúið úr eða ógreinilegt í xl, 13.

AM. 240. 4to bls. 9—10 með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592. — Skjalabók Landsskjalasafnsins 94. 4to bl. 33b—34a með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — MSteph. 56. 4to bls. 269—70 með hendi Snæbjarnar Torfasonar 1646.

Biskupz olafz handskript ꝍ þeim titli sem yfer þessum vitnisburdum ero.

Vitnisburder vm falzbrefagiord jonz sigmundssonar. primus.

Þad giori eg þorsteirn prestur gudmundsson godum monnum kunigt med þessu mijnu opnu brefi ad þa eg hiellt stadarbacka j midfirdi kom til mijn sira hallr heitinn finnsson sem gud hanz sæl nædi. var þꝍ hia mier vistarmadur asgrimur magnusson oc kalladur var biargarson. sagdi sira hallr asgrijmi ad hann hefdi grafid jncigli hanz. enn asgrimr spurdi huersu þad kiæmi til. enn sira hallur sagdi ad jon sigmundsson [sem kalladur[1]) er solueigarson hefdi beitt sig ad grafa jnciglid og optnefndur asgrimr hefdi giefid sier þar lof til. enn asgrimr sagdi þar þuert nei til[2]) og sagdiz þad huorki hafa lofad og ecki beitt. vard þꝍ sira hallr [miog reidur[3]) og sagdi suo ad jon sigmundsson hefdi illa giort ad hann hefdi bedid sig ad grafa falz jnnsigli.

Og til saninda hier um setti[4]) eg mitt jncigli firir þetta vitnisburdar bref er skrifad var ꝍ stadarbacka j midfirdi þridiudagin nærstan firir bonifacij episcopi et martiris anno domini m d og[5]) x.

---

263. 5. Júní 1510. á Melstað.

Vitnisburðr um fjórmenningsfrændsemi þeirra hjóna Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur.

AM. 240. 4to bls. 13 með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592. — MSteph. 56. 4to bls. 271—72 með hendi Snæbjarnar Torfasonar 1646.

Þad giori eg þorsteirn prestur kietilsson godum monnum kunigt med þessu mijnu opnu brefi ad eg kom til aud-

1) [sagdur 94.. 2) fyrir 94. 3) [reidur miog 94. 4) setta 94. 5) b. v. 94.

unarstada j vijdidal med fodur mijnum katli teitssyni. var þar þá ion s(igmunds)son. sem opt nar kalladur solueigarson. toku þeir tal med sier fader minn kietill og greindur ion sigmundsson. og annara orda j milli þá toldu þeir ætt þeirra ions sialfs og biargar dottur þorualldz jonssonar á mobergi. toldu þeir mann firir mann j bædar ætter þo eg minnunst þá ecki. enn þad minnunst eg grant ad þeir bader ion s(igmunds)son og fader minn fyrr nefndur kietill toldu þau ion s(igmunds)son og biorgu þorualldzdottur fiormenninga ad frændsemi oc þau mætti ecki eigaz. Og til saninda hier vm setti eg mitt incigli firir þetta bref er skrifad var á stad j midfirdi miduikudaginn nærstann firir medardi et gilldardi episcoporum anno domini m d x.

---

264. [1510. á Hólum].

Bréf Gottskálks biskups á Hólum til Björns bónda Guðnasonar um mál biskups og Jóns lögmanns Sigmundssonar.

I.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apologia) Hólum 1592 og Reykjavík 1902 bls. 58—59, en biskup hefir tekið þetta eptir bréfabók Gottskálks biskups sjálfs.

Copium af briefe B(yskups) Gotsk(alks) a Holum. vr hans Briefabok. med eigen hende til Biörns bonda Gudnas(onar) i Vatzfirde.

Viturligt ma ydur vera. ad vier skrifudum ydur lijted Brief til med ydrum Mañe. N. N. stod þar lijted iñe. vtan vier lofudum ad senda ydr. viss Bod. suo sem nu munum giöra. Mege þier vita. ad vier höfum skodad og yferlesed þad Brief sem þier sendud oss. Huad fyrst i þui stod. ad þier hefdud vered fyrer vorum Högborna Herra Kongenum. og þier hefdud honum openberliga vnderuisad. og þui ærligu Rijkes Rade. sem þa var med honum. alla þa Giörninga. Doma. Samþyckter og Vrskurde. sem þier höfdud feinged af Jone Sigm(unds)s(yne) sem þier kalled Lögmañ. og þier sögd-

ust merkt hafa Konglegañ Vilia. ad hans Lögmañ skyllde blijfa med fullre Magt. i Frij og Frelse bæde leikra og Lærdra. Eñ vier suðrum þar so til. vm̄ þad sem Jon snertur. Ad vor nadugaste Herra Kongureñ. mun ecke vilia giðra ockar þann Mun. ad heyra ei suo uor Sañende sem hanns. et cetera.

II.

Morðbréfabæklingr II. Hólum 1595 og Reykjavík 1903 bls. 105, eptir bréfabók Gottskalks biskups og mun vera úr sama bréfi og I.

Meige þier vita. ad vier fullkomliga seigium þennan sama Jon Sigmundzson sem þier kallid Løgmann i hæsta Pauans Banne. og voru Forbodzbanne et cetera.

---

265. 1. Júlí 1510. á Öxarárþingi.

Dómr sex lögréttumanna útnefndr á Öxarárþingi af Birni Guðnasyni eptir skipan konungs um góz þau og garða, föst og laus, er frá Jóni Sigmundssyni höfðu tekin verið utan lögréttumanna dóm og lögmanns úrskurð.

Eptir blöðum á pappír í Landsskjalasafni, sem komu 28. Júní 1901 frá Breiðabólstað í Fljótshlið, rituð um 1750. Sbr. dóm Gottskálks biskups frá 7. Jan. 1508 genginn í Viðvík. Guðbrandr biskup segir hiklaust í Morðbréfabæklinginum fyrsta 1592 (bls. 40 í útg. minni 1902), að dómr sá, er hér fer á eptir, sé dæmdr af Birni Guðnasyni samkvæmt konungsboði 1510, og á orðum hans byggja þeir Finnr biskup (Hist. Eccl. Isl. IV, 333) og Jón Sigurðsson (Safn II, 104), en ekki hafa þeir þekt þenna dóm sjálfan.

Domr um peninga Jons Sigmundssonar.

Øllum monnum þeim sem þetta Brief siæ edur heyra senda Arnor Finnsson. Sigurdur Dadason. Þorolfur[1]) Øgmundsson. Tumas Jonsson. Þolleifur Ørnolfsson.[2]) Asmundur Clemensson kved(iu) G(uds) og s(ina) k(unnigt) (giorande) ad þá lided var fra hingadburd vors herra Jesu Christi 1510[3])

1) Þolleifur (!) hdr. 2) Øgmundsson (!) hdr. 3) „1500“ stendr inni í textanum, en leiðrétt svo á spássíu „NB hier ä ad vera 1510“, og er það rétt.

mánudaginn næstan epter[1]) Peturs Messo og Pals a almenn(e-leg)u Auxarárþinge. vorum vær ï dóm nefnder af ærlegum manne Birne Gudnasyne. er minn herra kongurinn hafde til skipad med sinu opnu briefe ad nefna Logrettumanna dóm. ad dæma láta fullnadardóm um þau góts og garda faust og laus. sem frá Jóne Sigmundssyni hófdu teken vered utan lógrettumanna dóm og lógmanns úrskurd.[2]) hvórt hann þau lóglega mist hefde edur eige. med þeim fleirum greinum. sem ȷ greindu kongsins briefe standa.

J fyrstu kom þar fram xij presta dómur er biskup Gottskalk á Holum hafde dæma láted sina presta sier til hallds og trausts oll kyrkiugóts sem tilheyrde kyrkiunne ï Videdalstungu. og kyrkiunne ad Urdum og Nupe ï Nupsdal þar til og so lenge sem greindum kyrkium være sett full borgun fyrer sinne Jnnstædu af þeim sagdar kyrkiur áttu hallda med lógum epter gómlum sáttmala ï millum kongs og kyrkiu. og so var þar lesenn annar prestadomur er Biskup Stephan hafde dæma láted um sógd kyrkiu góts so hliodande sem hinn fyrre ad biskup Gottskálk voru ecki dæmd sógd kyrkiu góts lengur enn þar til honum være sett full borgun fyrer sinum Reikningskap af þeim sem þad bære med lógum ad giöra.

Nu af þvï ad sá sáttmále sem giörde virdelegur herra Eirekr Magnusson Nor(egs) k(onungur) vid Arna biskup ad Skálhollte med rade og samþycke Jórundar Erkebiskups ï Nidaróse um stade og kyrkiur á Jslande.[3]) so utvisar. ad [alla þa garda[4]) er kyrkiur eiga alla og meir enn hálfa skulu under biskups forsiá og vallde. Enn allar þær kyrkiur. sem ecke ættu meir enn halfan gardinn edur minna. skylldu leikmenn hallda. sem adrar ȷarder epter eign og erfdum med slíkre kennemanna skylldu. sem sa skıȷllde fyrer er gaf. Þess og annars ad fyrr skrifader prestadomar voru ecke frekare dæmder um sógd kirkiufie en til hallds biskupe gottskalck[5]) þar til er þeir feinge fullan Reikningskap af þeim sem þær ættu ad hallda. Þridia ad vier heyrdum bada fyrr skrifada Biskupa því lýsa þar á þinginu ad þeir villdu hallda greindan sátt-

1) leiðrétt; „fyrer“ handritið, sem ekki fær staðizt. 2) úrskurds, hdr. 3) Sjá Ögvaldsness-sættargerðina 2. Maí 1297, DI ,II, Nr. 167. 4) [Svo. 5) „Stephane“ stendr í textanum; á spássíu er sett „forté Gottskalk“, sem er hið rétta.

mala í allan máta. Þvi fyrer allar þessar greiner. ad so profudu og fyrer oss komnu. dæmdum vier fyrrskrifader menn Jőn Sigmundsson þann sama mann sem hallda átte sagda garda og kyrkiugőts. hvört hann ætte þá eda Einar sonur hañs. og fyrrskrifadañ Jőn skylldugañ ad giöra fyrr skrifudum kyrkium fullan Reikning med vitorde vj skynsamra manna og yfersion af þeim peningum sem hann framleider og gelldur sögdum kyrkium. hvört þad eru qviker peningar eda dæder. hvört hann gelldur þá edur í borgun setur. þar til þær eru leystar. og ad þessu giördu dæmdum vier optnefndañ Jon Sigmundsson friálslega og löglega mega ad sier taka og retteliga hallda fyrr skrifada garda. Videdalstungu. Urder og Nup. og þau kyrkiugőts sem optgreindar kyrkiur eiga bæde faust og laus.

Jtem i þridiu grein hlyddu sagder prestadomar upp a kyrkiugőtsin. eige bonda eign. og leitst oss aller þeir og sierhvörier. sem sagda garda hafa tekit yrt edur unnit. hafa med ængre heimilld þann hluta haft sem leikmanna eign er i optskrifudum og ádur greindum gördum. og Jőn Sigmundsson þá rettelega sækia eiga med lögum fyrer ranglegt halld og medferd sagdra garda.

Samþyckte þennañ vorn dóm adurgreindur etc.

---

266. **1510.** **[á Hólum].**

Bréf Gottskálks biskups á Hólum til Stepháns biskups í Skálholti um mál Jóns lögmanns Sigmundssonar.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apologia) Hólum 1592 og Reykjavík 1902 bls. 59—60, og hefir biskup tekið það eptir bréfabók Gottskálks biskups sjálfs.

Copium af ödru Briefe b(yskups) Gotsk(alks) til B(yskups) Stephans. vr hans eigen Briefabok. þa Biörn Gudnas(on) epter Kongsins eigen briefe og skipan. hafde dæmt xij[1]) Lögriettumañа Dom. vm̄ Jardernar. Vrde. Nwp og Vijdedals Tungu Anno M. D. X.

1) Svo.

Mege þier vita. ad oss er sagt. ad Leikmeñ hafe dæmt vm Mæl ockar Jons Sigm(unds)s(onar) i Lögriettu sijdan vier vorum i burtu. þau mal sem þier med ydrum Prestum og Prelatum hafed adur vm̃ dæmt. huad vier hölldum lijted af þeirra Dome. Þui bidium vier ydur ad þier gefed oss ydar Styrktar Brief til Erkebyskups so latande. ad þier hafed dæma lated. og samþyckt vora Doma stöduga og lögliga. þa sem dæmder hafa vered a mille Jons og vor. sem er vm̃ hans Tiundargiörder. Hionaskilnad. vm̃ Alkyrkiur og þeirra Goz et cetera. Hölldum vier Jon i sama Forbode og Banne sem hann var i dæmdur. fyrer þad Sattar Rof sem hann hefur giort et cetera. *Et post pauca.* Giöred nu Briefed sem miukasta til vors A(ndaliga) Födurs Erkebysk(upsens) vppa vora vegna. Mege þier og vnderuijsa Erchebyskupe ad ydur og ydrum (prestum) hafe litest ad vier höfum haft Lagasokner vid. Kyrkiuñar vegna. eñ ei Gripdeillder eda Ofrijke. Er oss sagt ad Jon vilie sigla. Eñ ef hann sigler ecke þa vilium vier forboda hann med ydru Rade. fyrer greindar Saker. Þui þad er oss a mote. ef hañ skal ganga yfer Heilaga Kyrkiu og ockur. Og Kennedomeñ.

---

267. **3. Júlí 1510.** **á Öxarárþingi.**

Tylftardómr útnefndr á Öxarárþingi af Jóni Sigmundssyni lögmanni norðan og vestan á Íslandi um eignaskipti þeirra Gríms Pálssonar og Þorvarðs lögmanns Erlendszonar.

AM. 914. 4to með hendi frá frá c. 1595 (á pappír). — Afskript eptir þessu handriti er meðal Apogr. AM. 5790. Sbr. DI, VII, Nr. 559.

Domur vm skipte Grims Pálssonar og Þorvardz[1]) Erlendzsonar.

Ollum monum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda finnbogi Jonsson. Biorn Gudnason. arnor finsson. Sturli Þordarson. Þorolfur[2]) augmundzson. Sigurdur Dadason. Þolleifur aurnolfsson. audun Sigurdsson. Eyuindur Gudmundsson.

1) Þorvalldz, hdr. Fyrirsögn dómsins er með hendi Ara Magnússonar í Ögri. 2) Þorleifur, hdr.

Þorsteinn Þorlaksson. asmundur klemisson og tum̃as Jonsson kuediu gudz og sıȷna. kunnigt giorandi arum epter gudz burd ◯. d. og x ar a miduikudæginn næsta epter pieturs messo og pals a almenniligu auxararþingi vorum vier ȷ dom nefnder af ærligum dandi manni Joni Sigmundssyni laugmanni nordan og vestañ a Jslandi ad skoda og dæma vm̃ þau skilrijki og bref sem Grimur Bondi Palsson bar þar fram̃. beiddi og krafdi greindañ Jon Laugmann ad nefna dom yfer huort þau skylldu lauglig vera edur ecki. J fyrstu bar adur nefndur Grimur fram̃ bref med dandi manna Jnnsiglum suo hliodanda. ad Þoruardur erlindsson laugmann og greindur Grimur Palsson byttu og skiptu med fullu kaupe vegna Þorleifs og Benedicts þessum ȷordum er suo heita. hollum ȷ Eÿiafirdi. arnarstadi. vatzenda. Jokull. tiarner. Torfufell. vlfa. villingadaler tuenner. selldi nefndur Þoruardur allar þessar adurgreindar ȷarder fyrrsaugdum grimi enn sonum hans adurnefndum til fullrar og allrar æuenligrar eignar. so sem þad kaupbref ȷnnehelldur er þar [var þa vpplesid[1]). Enn hier ȷ moti gaf grimur saugdum Þoruardi þessar ȷarder fyrir sunnañ land er suo heita. Breida Bolstad. Eya Læk. Þufuland. Grimslækur. Hraun. Biarnarstader. Gata. Eyma. Hlid. Hof. arnarhollt. skrautholar. aufugskiellda. Galltarvijk. Liggia þessar ȷarder j auluesi. Seluoge og Kialarnesi sem brefid greiner. og hier til skylldi Grimur fa Þoruardi atta. c. og .xl. ȷ kugilldum og peningum þarfligum fyrir þann peningaskacka sem Þoruardur ʀeiknadi og kiærdi vppa arf Jngiʙiargar Þoruardzdottur og optnefndur Grimur vard ȷatza at bitala honum sem bref þar vm̃ giord vtuisa. og ad þessu golldnu og luktu sem lofad var. þa skylldi Grimur og syner hans aulldungis kuitter og akiærulauser vm̃ alla klagan og akiæru Þoruardz vpp a þad goss fast og laust sem att hafdi Jngiʙiorg Þoruardsdotter. ȷordina fÿst maudruvollu og alla peninga adra huort þad hefdi af honum kiært verid epter ʀiettar ʙot edur audrum fiarskacka. Var og lesid kuittunarbref vnder godra manna Jnsiglum. Nu med þui ad oss leist þessi giorningur laugliga gior vera ȷ allañ mata sagdra

1) leiðr.; [var þa vpplesin, hdr.

manna æ millum sem fyrsagt bref ȷtar meir ȷnnehelldur og vtuisar. Þui ad suo profudu mali dæmdum vier med fullu doms atkuædi þenna giorning. kuittañ og kaup. laugligañ og stodugañ ȷ allañ mata enn Grim og sonu hans riettiliga halda meiga og suo eiga og att hafa allar fyrsagdar ȷarder sem Þoruardur selldi greindum Brædrum til eignar þar til þær væri med riettum lagasoknum sottar af þeim. so og vm̄ þann giorning sem þat bref vtuisar er Grimur let þar vpp lesa og hann hafdi giort vid biskup godskalck ȷ mẏklagardi J eẏiafirdi. þa hann lofadi ad ganga af maudruvollum og audrum gossum sem þar nalæg[1]) være. Leizt oss þad engin lagaskylldu giorningur vera nie verid hafa fyrir Grim̄ og sonu hans. og hann og þa fullkomliga fyrir þessa lofan at sier taka mega alla fyrsagda peninga nær þeir villdu.

Og til sanninda hier vm̄ setti laugmadurinn Jon Sigmundzson sitt Jnsigli med vorum Jnsiglum fyrir þetta domsbref sem skrifad var ȷ sama stad. deige og are sem fẏr seiger.

---

268. 3. Júlí 1510. á Öxarárþingi.

Tylftardómr útnefndr á Öxarárþingi af Jóni Sigmundssyni lögmanni norðan og vestan á Íslandi um kaupmála og helmingafélag Sveins Sumarliðasonar og Guðriðar Finnbogadóttur.

AM. Fasc. XL, 10, frumrit á skinni. Af 13 innsiglum eru nú tvö fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 237. Í bréfabókum frá síðari öldum eru margar afskriptir af þessum dómi. Sbr. úrskurð Sveins Þorleifssonar 28. Aug. 1510, Nr. 271, og DI, VI, Nr. 489.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heẏra senda arnor finnzson. salomon einarsson. brandur einarsson. vigfus þordarson. avdvn sigurdzson. ȷuar brandzson. gvdmundur ȷndridason. sigurdur ȷuarsson. brandur olafsson. þorleifur aurnolfsson. thomas ȷonsson oc eyuindur gudmundzson. Q. G. oc sina kunnigt giorandi ad subb anno gracie. ꝏ. d. decimo þridiudaginn næsta efter petursmessu og pals[2]) um sumarid a almenniligu auxararþingi. worum uier ȷ dom nefnder af ærligum dandi manni ȷoni sigmundzsyni laug-

1) nalæger, hdr. 2) Þ. e. 2. Júlí.

manni fyrir nordan oc uestan æ jslandi. at skoda oc rannsaka og fullnadar doms atkuædi a at leggia um þau bref oc skilriki er finnbogi jonsson þar fram lagdi vnder vorn dom sem (hlioda) appæ gipting oc kaupmala og helmingafelag sem giordizt millum þeirra sueirns sumarlidasonar og gvdridar finbogadottur. kom fyrir oss kaupmalabref greindra hiona. suo latanda at þeir finnbogi og sumarlide giftu sín born̄ saman med laugum og huoratueggiu jæ̇ýrdi og samþýcki. og suo uornum skildaga og fekaupi at sueirn hafdi til kaups og eigenordz uit fýrnef(n)da gudride alla sina peninga fasta og lausa at tilskilinne grund j eýiafirdi. hier j moti hafdi gudridur til kaups vit sueiñ halft annat hundrad hundrada fasta peninga og lausa. Gaf sueinn geidridi. lx. hvndrada j tilgiof og aunnur lx. hundrada fyrir morgungiof og beckiargiof. þar efter med vilia radi og samþycki allra fýrgreindra manna skilldu þeir finbogi og sumarlidi at uera skýlldi helmingafelag millum nefndra hiona sueins og gudridar med aullum peningum til greindum faustum oc lausum sem þa attu þau og eigandi kynni at ad uerda med þeim skilmala sem rettarbot hakonar kongs ut uisar oc hier j landi hefer leingi halldit uerit j laugum. kom þar fram annat bref under dandi manna jnciglum huert er giordizt æ þeirra festingardeigi suo latandi at aller fýrrgreinder menn endurnýudu og fullgiordu þennan sama giorning og þar med gaf sueirn þa med handabandi og samþycki faudur síns allar sinar lauggiafer gvdridi finnbogadottur konu sinni ef hun lifdi honum leingur af þeim helminge er efter hann felle at æ greindum fimta hlut ur jardagozi en fiordung af aflagozi. Nu fyrir þann skulld at suo ut uísar rettarbot uirduligs herra hakonar kongs sem hier j landi hefer æuenliga fyrir laug geingit. at þar sem menn gipta saman baurn sín þa standi sa skilmali er menn giora millum barna sinna huort sem þat er felag edur tilgiof. Og þui dæmdum uier allañ þenna fýrgreindan kaupmala og skildaga oc lauggiafer fastañ staudugan og obrigduligañ og fullkomliga eign finnboga jonssonar allar þær halfar jarder smar og storar sem gudridi fellu j sitt helmingsfelag efter suein bonda sinn at

rettu helmingaskipte af þeim jordum sem sueirn atti og þar til fimta hlut vr þeim helmingi jarda sem sueine hafdi til heÿrt þui at þesser peningar felag og lauggiafer fellu alldri gudrunu til erfda. er hier j tilskilin̄ jordin half grund j eÿiafirdi og fimti hlutur upp j annan̄ helming suo sem adur greiner um felag og lauggiafer. þui at uier dæmdum med fullu doms atkuædi alla þessa greinda peninga æuenliga eign finnboga uera og uerit hafa sidan gudridur deÿdi og hann rettiliga j hafa setit greindum peningum og sitia mega þar til hann er laugliga sottur til rettz lagaskiptis sem laugbok ut uisar.

Samþÿgti þenna uorn dom greindur jon sigmundzson laugmann oc þui setti hann sitt jncigli med uorum jnciglum fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad og ari. deigi sidar enn fyr seiger.

---

269. 5. August 1510. í Ögri.

Transskiptarbréf.

AM. Apogr. 470, tvær afskriptir, önnur gerð „Ex transscripto monasterii Thingeyrensis. accuraté" og staðfest í Skálholti 6. Aug. 1712 af Árna Magnússyni og Páli Hákonarsyni, en hin gerð „Ex transsumto facto 1562". — Í Landsskjalasafni eru tvær nýlegar afskriptir, önnur staðfest að Hólum í Vesturhópi 30. Mai 1828 af síra Gísla Gíslasyni, Jóni Bergsteð, Árna Skúlasyni og Helga Bessasyni, en hin staðfest af Birni sýslumanni Blöndal og lesin upp á Stóruborgar manntalsþingi 1. Júní 1829.

Ollum godum monnum þeim sem̄ ath þetta Bref siaa edr heyra senda Biorn gudnason. an̄or fin̄zson. þorgautur olafsson og þorolfur augmundzson Quediu guds og sina. kunigt giorandi at wer medkenunz. at fyrir oss war birt og wpp borit suo hlydanda oppit Bref med heilum og skoddum. hangandi jnciglum. og wer þar yferlasum og heyrdum yfer lesit suo latanda ord epter ord sem hier stendr skrifat.

[Hér kemr bréf frá 10. Aug. 1504, DI, VII, Nr. 661].

Ok til sanind a (hier) wm settum wer fyr nefnder men wor jncigli fyrir þetta transkriptarbref er giort war j augri j

isafirdi a manudaginn næstan epter Olafsmessu enu fyri um sumarit arum epter gudz Burd ꝏ d og x ar.

---

270. 14. August 1510. á Melum.

Vígslumáldagi og aflátsbréf Hafnarkirkju í Melasveit útgefið af Stepháni biskupi í Skálholti.

AM. 269. Fol. bréfabók Brynjólfs biskups VIII, 244—245, skr. 1656.

Wïgslubref Hafnar kyrkiu ȷ Melasveit.

Vær Stephan med Gudz nād Biskup ȷ Skālhollte Heilsum ôllum godum mônnum þeim sem þetta vort Bref siā edur heyra kiærlega med Guds kvediu og vorre kunnugt giôrande ad i heidur vid allsvalldanda Gud. ȷumfrū Sanctam Mariam Guds mődur og hinn Heilaga Olaf konung. hôfum̄ ver vigt kyrkiu i Hôfn i Melasveit med þessum māldaga ad hun ā. xc. ȷ heimalande og iiij kugillde og fimm hundrada einge er liggur ȷ Andakïl fyrer nedan ena ytre Skeliabrecku er heiter landvarnarnes. Hier med hôfum vier gefed i Guds trauste. ȷumfru Sanctæ Mariæ og med røgsemd Blessadra postula Petri og Pauli og mődur vorrar heilagrar kyrkiu ôllum rettskrifftudum monnum og idrandest synda sinna. xl. daga aflāt ollum þeim sem vitia greindrar kirkiu med Gudhrædslu edur gődfyse fyrer bæna saker edur pilagrims ferda. heyrande þar messur eda nockud Gudlegt Embætte. Jtem þeim sem retta[1]) sinar hiālpar hendur til gagns edur gőda um̄ upphellde edur efling. smïd edur bygging greindrar kyrkiu um̄ messuklæde. skruda edur ônnur ornamenta. lysing. vax. reykelse. vid edur adra nytsamlega hlute. Jtem þeim sem lesa pater noster og Ave Maria vid þritekna hringing ā morna og ā kvôld. Jtem þeim sem liősta ā sitt briőst þā er presturenn seiger ȷ messunne nobis qvoqve peccatoribus. So og þeim sem fylgia Guds likama þā hann er borenn ȷ processione eda til siukra manna. Jtem þeim

1) leiðr.; votta, hdr.

sem standa ad predikun. og hvort þad sinn er þeir giðra eilthvort af fyrrnefndum hlutum̄ eda ǒdrum þuilikum. þǻ seigium vier þeim til ǻdur greint. xl. daga aflǻt. So og þeim sem gǻnga j kyrkiugardenn og lesa pater noster eda Ave Maria fyrer christnum sǻlum. Jtem þeim sem sækia liǒs edur vatn til messu edur þiǒna til Guds Embættis. Skipum̄ vær ad kirkiudagurenn sie halldenn sunnudagenn næsta effter Asums(i)onem Beatæ Mariæ. Og til sannenda hier um̄ festum vier vort jnnsigle fyrer þetta brief. Skrifad ǻ Melum j Melasveit in virgilia assumsionis beatæ Mariæ Anno Domini 1510.

Er þetta vtskrifad effter Permetz Brefe gǒmlu. til merkis ockar nǒfn sem samanlǻsum. Skǻlhollte 11 dag Aprilis Anno 1656.
Þorleifur Arnason. Oddur Eyolfsson.

---

271. 28. Agúst 1510. á Þverá.

Sveinn Þorleifsson staðfestir, í umboði Hans Ranzau hirstjóra yfir alt Ísland, alþingisdóm frá 3. Júlí 1510.

AM. Fasc. XL, 11, frumrit á skinni læst saman við dóminn (XL, 10), og er þó innsigli hirðstjóra dottið frá. — AM. Apogr. 237. Sjá alþingisdóm Jóns Sigmundssonar 3. Júlí 1510, Nr. 268.

Medkennvn̄zt ec sueinn þorleifsson j fullu og laugligu umbodi hans ranzaau hirdstiora yfer allt jsland med þetta mitt opna brefi at eg hefi stadfest og fullburdig þat domsbref sem þetta mitt bref er vit heingt vt j alle sine ord þungt og articulis huort sem þat jnne halld og ut uisar. til ẏtar meir bivising heingi eg mitt jncigli fyrir þetta samþẏcktarbref giort a þuera j laxardal miduikudagin næsta fyrir decollacio jhohannis baptistę anno domini millesimo. d. decimo.

---

272. 13. September 1510. í Presthólum.

Jón Jónsson geldr og fær Gottskalki biskupi til fullrar eignar jarðirnar Vindheima og Ás í Hörgárdal og Bakka í Öxnadal í sakfelli og brot sín og Rögnu Finnbogadóttur, en þau voru að öðrum og þriðja manni, og gerir biskup Jón kvittan og ákærulausan.

AM. Fasc. XL, 7, frumrit á skinni. Af 5 innsiglum eru 2 dottin frá. — AM. Apogr. 3420.

Vm uiñdheima og hol og ꝍs ȷ auxnadal.[1])

Þat giorum vier ion andresson og ion ionsson prestar holabiskupsdæmis. magnus arnason og haűskolldur sigurdzson leikmenn godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi at arum epter gudz hurd þusund fimm hundrut ok tiv ær faustudaginn næstan fyrir krossmessu a haustit i prestholum i nűpasueit vorum vier ȷ hia saum ok heyrdum a ord ok handaband virduligz herra godskalkz med gudz nad biskups a holum i hialtadal af einne halfw en ions ionssonar af annare at suo fyrir skilldű at nefndur ion ionsson galt og feck greindum biskup godskalki til fullrar eignar og friallss forrædis iordina alla vindheima og æss er badar liggia i haurgardal[2]) i bægisar kirkiu sokn og iordina hola i auxnadal i backa kirkiu sokn med aullum þeim gognum og gædum hlutum og hlunendum sem þessum greindum iordum fylger og fylgt hefuer at forñű og nyu vndan sier og sinum erfingium en vnder biskup godskalk. galt han þessar iarder biskupinum fyrir sig og raűgnű finbogadottur fyrir þau brott og sakfelle sem hann hafde brottligur ordit med greindre raugnű huer er reiknadizt vid hann at audrum og þridia manne en hier a mote gaf biskupinn fyrrnefndan ion ionsson aullungis kuittan og akærulausan vm fyrr nefnd brot og sakfelle epter þui sem hans kűittunarbref þar vm giortt vt uisar fyrir sier og aullum sinum logligum epterkomendum heilagrar holakirkiu formonnum og þar til galt biskupinn opt nefndum ione ionssyni sex kyr og sex asaudar kugillde. atte adur greindur ion ionsson at sűara laga ripting-

1) Utan á brèfinu með gamalli hendi. 2) dal, tvískrifað í frbr.

um a aullum þessum fyrrgreindum iordum en biskupinn hallde til laga. Og til sannenda hier vm sette adurnefndur ion ionsson sitt jncigle med vorum inciglum fyrir þetta iardabref er skrifat var a sama are stad og deige sem fyrr seigir.

---

273. 20. September [1510]. á prestastefnu.

Dómr klerka útnefndr á prestastefnu af Gottskalki biskupi á Hólum um barsmíð Jóns Sigmundssonar á Ólafi presti Guðmundssyni (Beggu-Láfa), og dæma þeir Jón í bann og kunnan og sannan að mörgum falsbréfum.

AM. Fasc. LXIV, 30, frumrit á skinni. Bréfið hefir verið skorið á ská yfir þvert, án efa viljandi til þess að eyða dóminum, svo að nú er týndr allr síðari helmingr bréfsins, og vantar af hverri línu; hefir þetta verið gert endr fyrir laungu, því að Guðbrandr biskup og Jón lögmaðr þekkja ekki annað en þetta brot af dóminum 1592. Þrettán innsiglaþveingir eru við þetta brot af bréfinu. — AM. 240. 4to með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592. — MSteph. 56. 4to bls. 275—276 með hendi Snæbjarnar Torfasonar á Kirkjubóli 1646. Sbr. Morðbréfabæklinginn fyrsta Rvík. 1902 bls. 39—40.

Domur vm Jon Sigmundsson ad hann hafi sleigid sira Olaf gudmundsson og vm hanz brefagiorder. Sæ domur er onýtur.[1])

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heyra senda broder einar med gudz nad aboti a munkaþuera. broder . . . . kirkiu. finnbogi einarsson. ion þorgilsson. ion finnbogason. gudmundr ionsson. ion finnbogason. gi . . . . einar hallzson. þorbiorn ionsson. tumas einarsson. þorbiorn ionsson. ion marteinsson ok ion magn[usson kuediu gudz ok sina kunnigt giorande. at ærum epter hingat burd vors herra iesu christi . . . . . .] faustu[2]) daginn næstann epter krossmesso a almenneligri prestastefnu vor-

1) Utan á bréfinu með hendi Guðbrands biskups. — Þridie domr vm Jon Sigmundssn 240. 2) þannig 240; . . . tu LXIV, 30;

um vier i dom nefnder af uirdu[ligum herra[1]) ok andaligum faudur gottskalk med gudz næd biskupi ǘ holum til at skoda og rannsaka ok fullnadardoms atkuædi ǘ at leggia vm þǘ ǘkiæru er biskupinn hafdi til ȷons sigmundz]sonar. at hann hefdi slegit olaf prest gudmundzson tuau steinshögg med heiptugri hendi. nu med þui [ad greindur ȷon[1]) . . . . ok med ollu oþolanligt at firir þa grein afsakizt hann eda undan dragizt lögligri hegningu af kirk[iunnar valldi firir[1]) . . . . at hann hafdi hia uerit þa ion sigmundzson slo fyrr greindann prest. so og sor olafur prestur gudmundzson at hann [hefdi langan tijma[1]) . . . . tadi hefdi komit a handbokina er sira olafur hafdi a briostinu ok gudz likame uar i geymdr. [vissum vier[1]) . . . . at suo prof]udu. ᴅæmdum vier adur greindann jon sigmundzson fallinn i fullkomit bann af sialfu verkinu epter þui sem [login til uijsa[1]) . . . . upp ǘ ion sigmundzson. ꝧins annars at uier uissum hann kunnann ok sannann at morgum falsbrefum. þui dæmdum [vier opt nefndan jon sigmundzson[1]) . . . .] lögin ut uisa firir þratt nefnda sauk. Og til sanninda hier nm setium uier fyrr skrifuader prelatar ok prestar [firir[1]) . . . . fyrr seigeʀ.

Á eptir dómi þessum í handriti Jóns lögmanns (AM. 240. 4to) kemr svo látandi klausa:

Er handskrift biskupz olafz hialltasonar ǘ þessu epterskrifudu.

verdur vr þessum domi ecki meira lesid nie skrifad.

er þar og annar til med ȷnciglum skiemdur.

j badum domunum (er) ȷon sigmundsson dæmdur ærulaus og omyndugur firir falzbrefagiorder.

hinn þridie domurin er horfinn med ȷnciglum sem biskup stephan liet dæma ǘ alþingi j millum bisknp gottskalkz og ȷonz epter skipan kong kristianz gamla og erkibiskupz gauta j huerium hann var dæmdur falzbrefagiordarmadur

1) [240; rifið af LXIV, 30.

og rogzmadur og omyndugur med ollu og hanz peningar aller fallner vnder domkirkiuna oc biskupinn.

---

274. 9. Oktober 1510. í Snóksdal.

Vitnisburðr Sveins prests Oddssonar um lýsing til hjónabands með Ólafi Guðmundssyni og Þorbjörgu Guðmundardóttur.

AM. Fasc. XL, 14, frumrit á skinni, og er innsiglið enn fyrir bréfinu.

Þat gior eg sueinn prestvr oddzson godvm monnum vitvrligt at ec medkennvnzt med þessv minv opnv brefi at ec hefi lyst j heilagri kirkiv vppp a þria svnnudaga huern æ bak odrvm. at olafur gudmundzson villdi fæ þorbiargar gudmundardottvr sier til logligrar eiginkonv so framt sem eingin mein[1]) edur sifskapur væri æ med þeim. og bad ec þæ til seia ef nockvr vissi þat. enn sæ kom einginn fram̄ at þar segdizt nein mein æ vita. Og til sanninda hier vm setta ec mitt jnsigle fyrir þetta mitt medkenningarbref skrifat j snoksdal j middaulvm midvikvdaginu næsta fyrir vetur ārvm epter gudz burd ꝏ d og x ær.

---

275. 2. Nóvember 1510. á Melum.

Vitnisburðr Höskulds prests Hallsteinssonar um Hesteingi í Andakil, að það hafi átölulaust verið eign Hests, en ekki Hvanneyrar.

AM. 238. 4to bl. 14, skr. c. 1570. (Bessastaðabók).

Bref vm Hestz eingi.

Þat giorer ek Hoskolldr prestr Hallsteinson godvm monnvm kvnnigtt med þessv minv opnv brefi. at eg medkienn-

1) tveir síðustu stafirnir eitthvað misskrifaðir.

vnst at ek er barnfæddr a Hesti j Borgarfirdi ok minn fader atti þa somv jord ok bio þar meir en xl vetvr ok er ek nv mikit til attrædr madr. man ek ok at Vermvndr ok hans fadir Kolbeinn bivggv æ Hvanneyri ok attv hana svo ok Jon Ketilsson eptir þa ok svo nv hans sonr kietill eptir. heyrda ek alldri æ ollvm þessvm tima nockvd tvimæli edvr tilkall af þeim sem æ Hvanneyri bivggv ok hana attv vp æ einge þat sem Hesteinge er kallat ok Hestr hefir haftt ok halldit svo leinge sem menn vita. svo ok var eigi helldr ækall veitt æ kongs oddann edr þav tvo onnvr einge sem þar med liggia svo ek mætti þat skynia edr skilia af nockrvm manne ok hier epter vill ek sveria ef þvrfa þyckir. ok til sanninda hier vm setta ek mitt innsigle fyrir þetta vitnis bvrdar bref er giortt var æ Melvm j Melasveit næsta dag epter allra heilagra messv þa er lidit var fra gvdz byrd m. d x ar.

---

276. 13. Nóvember 1510. í Ogri.

Bókareiðr Björns Jónssonar, tekinn af Birni Guðnasyni, um aðfarir Einars Oddssonar og Pétrs Loptssonar, þegar Jón Sigmundsson var rýmdur út af eignum sínum um haustið (1508) i Víðidalstungu, og er talið upp bú Jóns.

AM. Apogr. 3968 með hendi Páls Hákonarsonar eptir transskripti á skinni frá 11. Aug. 1592.

Þad giorum vid Þorleifur Aurnolfsson og Tristram buason godum monnum viturligt med þessu ockru opnu brefi ad vier vorum þar j hia saum og heyrdum ä j augre j Jsafirdi um vetrurenn þa lidit var fra gudz burd ꝏ D og niu är: ad Biorn Jonsson sor suo felldañ bokareid fyrer Birni Gudinasyne. sem hier epter skrifadur stendur.

Til þess legg eg haund a helga bok. og suo skyt eg minu mäli til gudz ad eg var j vıȷdidalztungu um haustid þä Einar Oddzson og Petur Loptzson kom þar. og Jon Sigmundsson var utrymdur af sinu gotze. kuiku og daudu þar saman standandi. kom petur fyrst um morgunenn og hañs

menn. en Einar Oddsson kom epter middag. og hañs medfylgiarar. og þar epter voru gripner peningar Jons Sygmundssonar aller bædi uti og inni. æter og oæter. kviker og dauder. frijder og ofrijder. var Einar Oddsson hans menn og fylgiarar hier j fullan styrk. rad. hylle og samþycke ad þetta Bu Jons var upp tekit. ħann borinn ofrijki sialfur. suo hann matte huorke vera sialfrádur fyrer sig nie sie (!) sinum peningum: hier med hañs eiginn mann sleiginn og Beinbrotinn ad hans saugn. Suo og heyrdi eg Jon Sygmundsson lysa þvi optsinness fyrer mier ad alla þá peninga sem hann lagdi af vid Biskup Goskalk þa legde og liete (hann) ute naudigur.

Jtem voru þesser peningar j Vydedalztungu þá Joni var giord greind heimsokn og bus upptaka. af greindum monuum sem hier seiger j þessum reikning sem hier fyrer nedan stendur.

Jtem j fyrstu atta vætter skreidar.
tiutiger blauta skreid.
vij. vætter smiors.
vij sauder uppskorner.
vj. tunnukier med hvitu.
v. sængur.
xl. fiar annarz hundradz ungt og gamallt.
xl. lamba.
viij. kyr.
xij. uxar gamler.

Og til sanninda hier um settum vid fyrrnefnder menn ockar Jnnsigli fyrer þetta vitnisburdar bref hvert er skrifad var j sama stad midvikudaginn næsta epter festum Martini episcopi áre sidar enn fyrr seiger.

---

277. **30. Nóvember 1510.** **í Ögri.**

Vitnisburðr sex manna, að Björn Guðnason hafi boðið sín bréf og skilríki undir dóm Finnboga lögmanns Jónsssonar eða hans umboðsmanns á alþingi 30. Júní 1509, og síðan

undir dóm Vigfúsar hirðstjóra Erlendssonar, því að Finnbogi var þá ekki á þingi, en Vigfús hafi sagt þar nei til, en um haustið eptir (1509) hafi Jón lögmaðr Sigmundsson riðið í Vestfjörðu og dæmt um þetta efni, og þann dóm hafi Björn birt á alþingi 1510.

AM. Fasc. XL, 5, frumrit á skinni með hendi Björns Guðnasonar sjálfs, og eru öll (6) innsiglin fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 5702. Sbr. dóm frá c. 1. Nóv. 1509. Nr. 244.

Wm̄ lagabod biarnar gvdinasonar a alþingi.[1])

Þadh giorvm wær olafur gudmundzson þollefur[2]) avn̄olfsson eyvindur gvdmundzson lavgreittvmenn.[2]) ȷon eireksson ȷon siguazson og ȷon biornson godvm monnum witurligt med þessv worv opnu brefi adh wær medkennvntz. adh vær worum a͛ avgxararþingi vm svmarid lavgardaginn næsta epter petursmessv og pals[3]) þa lidit war fra gvds bvrd. ᴍ. d. og ɪx ᴀʀ. saum wær og heyrdvm a. ad biorn gvdinason las birtte og fram̄ bar. þa þar ȷ lavgriettvnni sin bref og skilrice er hann hafdi fyrir þeim odavlvm gavrdvm og gozvm og lavsa peningvm er hann hafdi erftt efter sinn favdr gvdina heitin ȷonsson og sinn modrbrodr ȷon biornsson hverra sal adh gvd nadi. Bavd greindr biorn̄ sig þa vnder lavg og dom vid hvern̄ mann sem til hans þættetz navckvd hafa (adh) tala og sin bref og skilrice vnder ransak og skodan lavgmannzins finnboga ȷonssonar eda hans vmbodsmannz og þeirra lavgriettvmanna dom nordan og vestan er hann til nefndi. Nv saker þess adh greindr finnbogi lavgmadur war þar þa ecki eda navckvr sa sem þar ætte lavgdoma ad nefna hans vegna. þa bavd opt greindur biorn sig og sin greind bref og skilrice vnder vthnefning vigfvss ellendzsonar. er þa war wors nadvg herra kongsins fovite ȷ ȷslandi og þeirra lavgriettvmanna dom er hann til nefndi vr lavgsavgn optgreinz finnboga lavgmannz þvi svo seiger riettarbot ꝁ[4]) kongs adh lavgmadur skvli nefna menn til doma ef hann er nærr. enn kongs vmbodsmadur ef hann er ecki

1) Utan á bréfinu með svipaðri hendi og bréfið. 2) Svo. 3) þ. e. 30. Júní. 4) Svo.

nærr. Enn greindr vigfvs sagde nei til adh nefna þar navckvrn dom yfer. et cetera.

J annari grein vm havsted epter ꝺ sama are vissu vær adh jon sigmundzson er þa war ordin lavgmann fyrir nordan og vestan reid j vestfiordv adh skipa malvm manna. kom tittgreindr biorn þa fyrir hann. birtte og fram bar sin optt greind bref og skilrice fyrir honum beidde hann og krafdi (ad) skoda þav og ransaka og svo dom yfer nefna hveria makt eda fvllkomed afl þav skylldv hafa. Nefndi þa greindr jon lavgmann xii dande menn til doms hverir ad dæmdv fyrr greind goz eign biarnar vera og vered hafa efter hans brefum og skilricium sem dandi manna domur þar vm gior uth visar. hvern ad opt greindr jon lavgmann efter sidan vrsk(v)rdadi lavgligan og obrigdiligan med avllvm sinvm greinvm og articvlis.

J þridiv grein vissv wær adh biorn gvdinason kom med þenna sama dom og vrsk(v)rd næsta ar epter til alþingis. birtte hann og vpp las þar j lavgriettvnni og lyste honum vnder goda menn og bad dandi menn ad minnatz hann bade jnnan vebanda og vtan. heyrdv wær þa avngan navckra klagan edr ꝺsakan giora adr greindvm birni. enn vær vissvm þo ad þeir menn worv þa þar a þinginv sem veitt havfdv honum adr klagan og asakan vm þessi goz heima j hieradi.

Og til sanninda hier vm settvm wær fyrr nefnder menn wor jnnsigli fyrir þetta vitnisb(v)rdarbref hvertt er skrifatwar J avgre j jsafirde festvm andre apostole anno domini ꝏ. d. x.

---

278. 9. December 1510. í Osló.

Dómr Kristjáns konungs hins annars um jarðabýti þeirra Þorvarðs lögmanns Erlendssonar og Gríms Pálssonar.

AM. Apogr. 717 með hendi Jóns Magnússonar bróður Arna „ex originali". Var samstungið við jarðakaupabr. 18/9. 1501. (DI, VII, Nr. 559). — Lagasafn Magnúsar Ketilssonar I, 141—145 á ísl. (með danskri þýðingu); þar er dómr þessi ártalslaus, en Magnús getr upp á, að hann muni vera frá 1512, og eptir því fer Jón Sigurðsson í Safni II, 99, og segir hann

dóminn dagsettan 13. Dec., og væri það rétt, ef ártalið væri 1512, en svo er ekki. Í afskript frá c. 1595 í AM. 914. 4to er dómr þessi, sem þar er á íslenzku, ranglega árfærðr til 1500.

Wij Christiernn mett gvdz nade rett arffing till Norigis riige vdvald konig till Da(n)marck och Sverige Hertug j Slezuig holstenn Stormarnn och j Ditmerskenn greffue j Oldenborig och Delmenhorstt gõr(e) alle vitterligtt att aar effter gudz byrdh millesimo qvingentesimo decimo mandaghen neste effter wor frue dag conceptionis j prouestegaarden j Oslo neruærendis oss Elskelige Herrar Jon̄n pouelsson prouest j Oslo. Erich Erichsson vor Lagmandh the sam̄estedz. Jon̄n Jonsson vor Lagmand j tonsberig och atter[1]) kræmer vor borgmester i Oslo. wor skickede for oss Toruard Ærlendsson Lagmand j jsland och benedictus griimsson boendi och j jsland om trætte deele och vuilie them emellom var om Jordgotz Eege[2]) deele peninge och Jordeskiffte som toruard och griim Benedictus hanss fadher hafde gio(r)th thennom emellom nogre aar forledne. Thedhe[3]) tha forne benedictus oss breff som ther om giordt var och mynderlige jndeholde mett alle articulis och beuising som giorde war om kiøøb jorde byutæ och peninge breff om ther om grandlige offuer lææsenn och randsachett gaffue tha forne thoruardh och Benedictus segh j Rætte for oss till rætt doom att sigess them emellom om forne maallempnæ och ath the ville holle och haffue j alle made huess doom[4]) som them kunne aff sighess for ræth doom. Waar tha thette wor fuld doom och samdrechtelige samtycht meth forne wort elskelige Raadh och gode mendh som næær oss wor Saa ath forne Benedictus hanss breff som for oss kom och thette wort domsbreff viidher hængt ær skall bliffue viidh fuld macht effter som thet jndholler och vdh wiiser j alle grææne och articulis om forne jorde byuthæ Eegedeele och peninge som giordh ær emellom Toruardh och forne grim j saa made att kunne thet findiss j noghenn made ath forne benedictus war forne thoruard noghen peuinge ytte(r) mer skyldugh for

1) Otta, MKet. 2) Eoge, Apogr. 3) Thnda (!) Apogr. 4) decu decu eða deom, Apogr. Jón mun ekki hafa getað lesið hér frumritið.

forne gotz tha skulle handh them bethale hannom. giffuitt aar dagh och stedh som for stoer scriffuit vndher vortt signet.
Relator dominus Rex per se.

---

279. **1510 [og síðar].**

Skrá um ítök kirkjunnar í Miklaholti í Miklaholtshreppi, rekamarkaskrá hennar og landamerkjaskrá staðarins.

Eptir kirkjustól Miklaholtskirkju í Landsskjalasafninu, með hendi síra Petrs Einarssonar c. 1740. — Skrá þessi er nokkuð misgömul. Elzti hluti hennar (frá 1510) sýnist vera landamerkin. Það, sem þar er fyrir framan, er yngra (frá 16.—18. öld).

Jtôk kirkiunnar i ôdrum lôndum.

hun a Eitt skips uppsatur og Bud i Sidra Skogarnes veidestodu. nefnd Holmur. Akurgierde þar vita menn ei af ad seigia. Skogartak i Langadal. Er olldungis foreitt fyrir longu.

Miklahollts kirkiu Reke.

Hun a skiffte Reka vid Sidra Skogarnes. hann biriast ad sunnañ. þegar fyrst siest Sidra Skogarnes Bær koma fram undañ þui sidsta siőarhollte þa menn standa i fiöru. Enn Endast til vesturs vid Grastoppaskier. þa biriast adal Rekapartur kirkiunnar og Endar þegar ȷtra Skogarnes Badstofa er siőnhending i stallinn a Vegghamrahlȷd þar sem hana hæckar.

Jtem a hun skiffte Reka i Kieflavȷk a mots vid kongspartinn.

Miklaholtts stadar Landamerke.

A mille Miklahollts og Hausthusa rædur kiellda su sem geingur utañ ad Holslæk fyrer sunnañ Saudabolshollt og mest er. sionhending ur henne fyrir nedañ Saudabolsholltt og Riupnahollt i kielldu þa sem geingur ut i Deildarlæk. fyrer nedañ Eingiagardsbrot.

Þa rædur Deildarlækur. ȷ mille Miklahollts og Sidra Skogarness upp til kielldu þeirrar sem geingur utañ ur deildarminne. sionhending ur kielldunne ut i Hrossabeinshollt.

Enn i millum ȷtra Skogarness og Miklahollts sionhending ur Hrossabeinshollte ut i Hrȳsholl t. sionhending ur Hrȳshollte og ut i Brattholl t.

J millum Laxárbacka og Miklahollts sionhending ur Bratthollte og upp i Þufnalækiarős.

i millum litluþufu og Miklahollts rædur Þufulækur.

Enn a millum Holslands og Miklahollts rædur kiellda su sem geingur ur Bláfene og sudur i Holslæk fyrer utan nonbrecku.

Anno Domini 1510.

[NB klofar a Þufulæk giora agreining um̄ landamerke mille Miklahollts og Litluþufu.[1])

---

280. [um 1510].

Skrá um það, hvernig Ögur í Ísafirði og Kirkjuból í Valþjófsdal er komið undir Björn Guðnason.

Landsbókasafn 787. 4to, bls 69—71, með hendi Odds Jónssonar digra c. 1680—1690. Skýrsla þessi er gerð eptir lát Guðna Jónssonar (1507), en hins vegar meðan Björn Guðnason er enn á lifi („og *nú er* Ögur komið undir greindan Björn"); er hún því frá árabilinu 1507—1517. Sbr. Nr. 277.

Øgur ȷ Jsafyrde þad Erfde fyrst Sigurdur[2]) effter fodur sinn Þord.[3]) þá Þőrdȳs[4]) effter födur sinn Sigurd. þá Gudnȷ Oddsson effter mődur sijna Þordȳse. þá Christȳn effter födur sinn Gudna. þá þeir Brædur Ormur Jőnsson og Páll Jőnsson effter mődur sȳna Christijnu halfft huorer. Keiffte þá Páll ad brődur sijnum Orme halfft Ögur og halfar ȷard-

1) [þetta er án efa athugaklausa síra Pétrs (c. 1740) við gömlu skrána. 2) Sigurðr Þórðarson (Kollsson) í Ögri og á Mýrum í Dýrafirði (1366—1394). 3) Þórðr kall (kollr) í Ögri (1363). 4) Þórdís kona Odds lepps.

iñar sem þar fylgdu med. er so heijta Kalfavıjk. Borg og Kleıjfar. og Gaf hann wid Aas ȷ Holltamannahrepp. er Solueig Biornsdotter atte. Enn effter þad þa er þau voru a Einu Råde Påll og Solueig. þå kom suo ad hun giorde sitt Testamentum. ad henni heijlbrigdri til vitsmuna og ȷ lijkama. og gaf sonum sıȷnum er hun atti vid greindum Påle. Jőne og Þorleıjfe. þessa sömu halfua ȷörd Øgur. Skard a skardströnd og Holl ȷ Bolungarvıȷk. huoriar fyrrgreindar (ȷarder) þeim voru tildæmdar ȷ prestastefnu. af þrimur heıȷdarlegum kennemonnum. og iij Erlegum leıȷkmonnum. med vors nåduga og velburduga Biskups Stephañs samþicke. og þar til adrar ȷarder og lausagots. so voru xijc. þeirra vm̃bodzmonnum til frials fiårsforrædes. Enn þeim brædrum Jone og Þorleijfe. sem fyr greıȷner. til æfeñlegrar Eignaʀ. þå kom so ad afftur vnder Pål fiell Øgur effter son[1]) hañs Jőn. þå Erfdu þeir brædur Gudne og Ormur brodur sinn Pål. þå Biorn Gudnason og hañs systur födur sinn Gudna. og nu er Øgur komid vnder greindañ Biörn. ad rettum lagaskifftum wid hañs systur et cetera.

Kirkiubol ȷ Valþiőfsdal er so thil komed ad þad atte fyrst Are Gudmundsson[2]) og gaf þad halfft Oddfrıȷde dottur sinne til kaups wid Halldőr Jonsson Bonda hennar. enn halfft sellde hann honum med samþicke sonar sijns Gudmundar Arasonar. og tok vid xxjc. ȷ Alfadal og ȷördena Vıȷfelsmýre. xviijc. xj Qugillde og iiij hesta. þå kom so ad greindur Halldőr gallt greindre Oddfrijde konu sinne halfft kirkiubool. fyrir xijc ȷ Þorfinnastödum. og xijc ȷ Grafargile og Tungu er fader hennar hafde henne aadur heiman gefed. med halfu kirkiuböle. og þå atti greind Oddfrıȷdur allt kirkiuből. þar effter gaf þesse Oddfrijdur þad syne sijnum Halldőre Hakonarsyne. med vpplæge og samþicke. Barna sinna Jőns Hakonarsonar. Gudrunar Håkonardottur. Jngebiargar Halldorsdottur og Bergliotar Halldőrsdotter. og suo þeirra Bænda Þordar[3]) og Þorsteins med þeim skilmala ad greindur Halldőr sonur hennar skillde Eignast xvjc ȷ greindu

1) Brodur, handr. 2) Ari Guðmundsson á Reykhólum (d. 1423). 3) Þ. e. Þórðr Sigurðarson í Haga (enn á lífi 1473).

Kirkiuboole ȷ hennar lǫggiafer. þa̋ Ɛrfde þad Vigdíȷ́s effter fǫdur sinn Halldőr. þa̋ Christijn Gudnadotter. effter dotturdottur síȷ́na Vigdijse. þa̋ gaf Christıȷn þad syne sıȷnum Pa̋le. þa̋ Ɛrfdu þeir brædur Gudne og Ormur þad. effter Brődur sinn Pa̋l halfft huǫr. þaa keiffte þad halfft Gudne ad Broodur síȷ́num Orme. og gaf hann vid Bæ a Snæfiallastrǫnd. og Ɛrfde þad Biǫrn effter fǫdur sinn Gudina.

---

281. 8. Marts 1511.

Vitnisburðarbréf um landamerki Þóristaða í Ólafsfirði.

AM. Fasc. XLI, 1 frumrit á skinni, og eru bæði innsiglin fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 277 (eptir þessu frumriti).

Þorustader j olafsfirdi.[1])

Suo feldan uitnisbyrd berum vid ȷon gunlaugson oc gvdmv(n)dr einarsson ad ion gvnlaugson sagdiz hafa bvid þriatie uettr a þorisstodvm. oc finboge bonde ionsson bygdi mier ut ı vasshorn oc rettsyñe upp ȷ fial(l) suo lengge sem hann lifde til en ion finnbogason sonur hans sidan. en gvdmvndr einarson sagdiz hafa bvitt ȷ garde ȷ olafsfirde vpp æ tolf tolf manade[2]) oc sagde arnfinnr bonde ionsson hefde by(g)tt sier svdr í vashorn. þa frette eg hann ad huort hann villde ecke byggia mier svdr ȷ syrstein en arnfinnr sagde þar nei fyrer þvi vid finboge brodir mín hofum giort skipte æ med ockr ad huǫr iordin skilde jtavllvlavs hvor vid adra ad gardvr skilde eigga selfavrina fra þórizstodvm fram a dalin en þorirstadir vt i vasshorn oc rettsyñe vpp ȷ fial(l). suo og sagde ion gvnlavgson ad fyrnef(n)dir brędr hefde [lyst þessum skiptum[3]) æ[4]). med iordvm sínnvm fyrer[5]) sier. oc til sanenda hier vnı settvm vid fyr nef(n)dir men ockr insigle fyrer þetta vitnisbvrdarbref er skrifat var æ lavgar-

---

1) Utan á bréfinu með allgamalli hendi. 2) þ. e. Arnfinns. 2) = 12 ár. 3) [upphaflega skrifað: „giort þesse skipte", en svo leiðrétt. 4) Svo ǫleiðrétt; er ofaukið? 5) Svo fullum stöfum.

dagin næsta fyrir[1]) gregorivs ɱesso arvm epter gvds ɱ ccccc oc ellefu ar.

---

282. 12. Marts 1511. í Vatnsfirði.

Loptr Magnússon selr Ólafi Eiríkssyni átta hundruð í jörðunni Nesi í Grunnavík, og greiði Ólafr andvirðið í þarflegum peningum Guðrúnu systur Lopts, en Loptr og Ólafr kvitta hvor annan.

AM. Apogr. 985 „Ex originali Sæmundar Magnussonar a Hole i Bolungarvik". Innsiglið var fyrir bréfinu.

Þad giore eg loptur magnusson godum monnum kunnegt med þessu mínu opnu brefi ad eg medkennunzt ad eg hefi sellt nelkeñdum dandimanne olafi eirekssyni atta hundrud ȷ iordunne nesi sem liggur ȷ grunauikur kirkiu sokn med fullu upplagi og uilianligu samþycki kattrinar þorleifsdottur modur minnar med ollum þeim gognum og giædum sem greindum ȷardarparti æ ad fylgia ad fornu og nyu ad ollu til tecknu enn ongu fra skildu honum til fullrar eignar og frials forrædis med suo felldum skilmala ad fyr skrifadur olafur skal greida gudrunu systur minni suo mÿkla þarfliga peninga ad upphæd. sem hann ber upp minna uegna ȷ greiñdri ȷordu og ad þessu holldnu gef eg adurnefndur loptur opt skrifadan olaf ollungis kuittañ og ækiærulausan fyrir mier og ollum minum epterkomendum um þessarar ȷardar uerd. Somuleidis gaf titt nefndur olafur mig ollungis kuittan um peninga skrifadrar gudrunar systur minnar suo framarliga sem þessi ockar skilmali hielldizt ad logum.

For þessi ockar skilmali fram ȷ uatzfirdi miduikudaginn ȷ ymbruuiku æ langafostu ad hia ueranda sira ȷoni eirekssyni og moɪgum odrum godum monñum.

Og til sanninda hier um setta eg mitt ȷnsigli fyrir þetta bref. Skrifad ȷ sama stad. deigi sidar enn fyrr seiger. arum epter gudz burd ɱ. d. og xɪ ar.

---

1) Svo fullum stöfum.

283. 12. Marts 1511. í Skálholti.

Stephán biskup í Skálholti leggr bæina Ánastaði og Hamrenda á Mýrum til sóknar og gjalda til Hjörseyjarkirkju, og leyfir Helgu húsfreyju Guðnadóttur að gera kór og kirkju í Hjörsey undir einu þaki, og sé aukið grjót í veggi.

AM. Apogr. 4186 „Epter originalbref(e) á kalfskinne fra Halldoru Erlendzdottur i Bolstadahlid", og er afskriptin staðfest í Skálholti 11. Mai 1711 af Árna Magnússyni, Þórði Þórðarsyni og Magnúsi Einarssyni.

Vier Stephan med Gudz nad biskup i skalhollte giðrum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. at hustru helga guenadotter[1]) hefer sagt oss ad þeir tueir bæir er suo heita anastader og hamreñdar liggia laṅgt ȷ burtu fra soknarkirkiunne alltanesi. Enn erv ȷ nalægd uid hesseẏar kirkiu og þat hier med at aunr ȷorden af þessvm tueimr er eign greindrar hesseẏiar kirkiu. Suo og er oss og sagt at aller frafalizt[2]) ad bua a þessum ȷordum fyrir saker leidarleingdar þa er þeir skulv sækia sinar skẏlldur. þui hofum [ui]er med g[od]ra manna rade skipat fẏr nefndar ȷarder til kirkiunar ȷ hersseẏ med þeim hætte at þeir sem æ þeim bua skulu sækia þangat tider og allar sinar skẏlldur. Somuleidis giallda þañgat sinar tiuñder og adra tolla hier epter. ȷtem hofum uier og gefit fyrnefndre hustru helgu gott orlof til at lata giora vnder einu þake kirkiuna og korenn ȷ adur skrifadre hersseẏ og auke steinenum ȷ kirkiuueggena meir enn adur er. Og til sannenda hier um festum uier uort ȷnnsigle fyrir þetta bref skrifat ȷ skalhollte. festum gregori pape anno domini. ᗰ°. d°. xi.

---

284. 27. Apríl 1511. á Þingeyrum.

Vitnisurðr Jóns (Þorvaldssonar) ábóta á þingeyrum um reka og rekamáldaga klaustrsins á Stað í Reynisnesi.

---

1) „So stendr hier skirt *guena*. enn ecke *gudna*". (AM). 2) Svo.

AM. Fasc. XLI, 2, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2978.

bref. firir rekum j gaugstadabæse.[1])

Vier broder jon med Guds nădd ăboti ă Þingeyrum giorum godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi ath j þann tima sem uær uorum radsmadr ʀeynisness stadar klausturs saum uier optsinnis og yfer lasum þess sama klausturs bref og skilʀiki imillum annara greina .orda og atkuæda so latandi ath kirkian ă Stad j ʀeynenesi ă fiordung j land ʀeka j millum gaukstadaær og forsær. enn allan uidʀeka j litlabasi firir utan gaukstadaă. Enn gaukstader eiga j skefelsstada jord hus stodu og fiarbeit uestan fram j asinn. Jtem ă ʀeynenes stadr halfan uidʀeka um oll hop. Enn fiordung j hualʀeka bædi um hop og keflabacka. En hier til ath auk gaf jon med hrafni syni sinum halfan hualʀeka og vidʀeka frå klett ut ur midri sanduik og ut til mikla steins. Enn attung j hualʀeka um allaʀ keflabacka. Efranes æ allan uidʀeka j bási þeim sem firir jnnan er holknă En nedra nes ă eingia teig upp med nesæ. War þetta haft og balldit firir sannindi þav fimtan ær sem uier uorum heimilisfaster. æ adr sogdu klaustri. Og so uar oss sagt af oss ellri monnum bædi lærdum og leikum at halldit hefdi uerid um þeirra minne. Og til sanninda hier um settum uier uort jnnsigli firir þetta bref er skrifat uar ă þingeyrum j hunavazþingi. Dominica jn octaua pasche anno domini ɱ⁰ d⁰ decimo primo.

---

285. **8. Maí eða 18. September 1511. á Eyri í Bitru.**

Dómʀ útnefndr af Jóni lögmanni Sigmundssyni um, að Arnór Finnsson kongs umboðsmaðr í Þórsnessþingi sé skyldugr að taka Jón Halldórsson, er ræmdr var af því, að kona hans hefði látizt af hans völdum, og flytja hann bundinn að Staðarfelli, heimili Sturlu Þórðarsonar kongs umboðsmanns í Strandasýslu, sem þá var norðr á Ströndum.

[1]) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

Dómabók Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni í 4to bls. 81—82, skr. c. 1608.

Domur vm kongsfanga fyrir vont rykte.

Þad giorum vier Sigurdur Juarsson. Haflidi Juarsson. Brandur Jonsson. Biarni Jonsson. Sueirn hrafnsson og Helgi Helgason. Godum monnum viturligt. at þa ed lidit var (fra) hingadburd vors herra Jhesu christi m. d. xi ar fimtudægginn næstañ eptir Crossmesso ꝗ Eyre j Bitru vorum vier i dom nefndir af ærligum dandimanni Jone Bonda Sigmundzsyne laugmanni nordan og vestan ꝗ Jslandi ad skoda og dæma. huorsu fara skylldi vm þann mann sem Jon heiter og var halldorsson og greindur Jon Sigmundzson hafdi tekid og lyst kongsins fañga. Eptir þui vondu ordi og Bygdar rýmt. sem ꝗ honum liek. ad Herdis Jonsdotter kona hans mvndi hafa latist af hans vaulldum og audrum fleirum vondum lijkindum sem þar fram̃ komu hier til. Jtem j annari grein vissum vær at Stulli Boñdi Þordarson hafdi kongs vmbod J millum Geirholms og hrutafiardarar. Enn hann var nu nordur ꝗ Straundum og huorgi nær til þing at setia og dæma lata vm þetta mal. Þess annars ad vær vijssum ecki og Enginn annar sa þar var. ad greindur Stulli hefdi ecki lyst edur ætti nockur laugheimili j sagdri syslu. sem til bar. Þess þridia ad greindur Jon laugmadur var vegfarandi. og matti ecki suo leingi (dvelia) sem laug geingi ꝗ þetta hans mal. Þui fyrir allar þessar greiner. dæmdum vier fyrrnefndir domsmenn Arnor finnzson kongz vmbodzmann j þornesþingi skylldugan ad taka þennañ mann Jon Halldorsson þar þa og flytia heim til Stadarfellz ꝗ Medalfellzstraund a heimili Stulla Bonda Þordarsonar og setia hann þar nidur bundinn og seigi af sijna Abyrgd. og vera þa vid skildur ad saklausu huat af honum verdur sijdar. Enn vær dæmdum optnefndan Stulla Þordarson þar skylldugañ vid honum ad taka edur taka lꝗta og alla abyrgd ꝗ honum eiga sem laug votta. og hann skylldugañ ad hallda honum j fullu fangelsi þar til og suo leingi sem lauglegur domur fellur ꝗ þetta hans mal. huort hann er þess valldur edur eigi þar sem greindur laugmadsetur þing til. Hier med dæmdum vier adur skrifadir menn Jon

halldors son ʀiett fangadañ fyrir adur sagt vondt ʀyckti og ʀiett sakalaust ad ʙinda hann og fiotra sem adra kongs fanga vnder laug og dom. Og til sanninda hier vm setium vier fyrnefndir menn vor ȷnnsigli fyrir þetta domsbref skrifad ȷ saugdum stad. deigi og ari sem fyrr seigir.

---

286. **14. Maí 1511.** **á Hólum.**

Ólafr Filippusson selr með samþykki Einars sonar síns Gottskalki biskupi á Hólum jörðina Auðkúlu í Svínadal fyrir jarðirnar Ytri- og Syðri-Borg í Vestrhópi, með þeim atriðum, er bréfið hermir.

AM. Fasc. XLI, 3, frumrit á skinni. Öll (8) innsiglin, nema brot af einu, eru dottin frá. — AM. Apogr. 3421.

Kaupbref vm audkulu og borger tuajr j vesturhopi.[1])

Þath giorum uęr ȷoñ prestur þorgilssoñ Ɛinar oddzsoñ ȷoñ Ɛinarssoñ ȷoñ þorgeirssoñ grímur ȷoñssoñ gudmundur ȷndridasoñ halldor sigurdzsoñ og halldor ȷonssoñ leikmenn godum monnum uitanligt med þessu uoru opnu brefi þa er lidit uar fraa gudz burd þusund. fimm hundruth og ellefu aar. aa holum j hialltadal manudaginn nesta fyrir halluardzMesso[2]). worum ueer j hiaa saaum og heyrdum aa ord og handaband þessara manna. wors uerduga herra og andaligx fodur gothskalks med guds nad biskup(s) ath holum af einne alfu Ɛnn olafs filiphussonar og einars olafssonar. sonar hans. af annare. aller j einu handabande. ath suo firir skildu. ath nefndur olafur sellde med samþycke uplagi og ȷayrde einars sonar sins fyrr greindum herra biskup Godskalk ȷordina alla audkulu er liggur ȷ suinadal. med aullum þeim gognum og giædum sem þessare greindre jordu fylgir og fylgt hefer ath fornu og nyiu og fyrr nefndur Ɛinarr sonur hans uar fremst eigande ath ordinn. j erfd epter solueigu biornsdottur modr modur sina. epter þui sem godra manna domur og logmanz urskurdur þar um giorr ut uisar til fvllrar eignar og ęfin-

1) Utan á bréfinu með allgamalli hendi. 2) þ. e. 12. Maí.

ligrar. og frials forredis undan sier og sinum erfingium. enn uńder biskup Godskalk og heilagæ kirkiu. Hier æ motj sellde optnefndur biskup godskalk olafe filippussyne tuęr jarder er suo heita ytri borg og enu sydre er badar liggia j uestra hope j uidedal i breidabolsstadar kirkiusokń. med aullum þeim gognum og gięđum sem þessum fyrr greindum jordum fylgir og fylgt hefur ath fornu og nyiu. og biskup Gothskalk uar fremst eigande ath ordinn og eigi er adr med logum fra komith. undań sier og heilaga.[1]) kirkiu. Enn under einar olafssoń og hans erfingia til ęfinligrar eignar og frials forrędis. Skylldu og huorer firir sigh suara lagariptingum æ þeim jordum er selldu. Enn þeir hallda til laga er keÿptu. skylldu huorer afenda audrum fyrr greindar jardir ath næstum fardogum. hier til lukte olafur philippussoń biskup Godskalk j ʀeikningsskapp og jnstędu kirkiunnar æ audkulu. tuęr jardir er suo heita grund og hollt er badar liggia j suinadal j audkulu sokń og þar til. x. malnytu kugillde. enn allań þann ʀeikningsskap og kirkiugodz sem meire uar enn þetta. þǿ gaf biskupin kuittań og akięrulausań einar olafsson og hans erfingia þar um enn vndirbatt sigh sialfań ath suara kirkiunne þar fyrir suo framt sem jordin audkula gengi ecki af honum med laugum. eń allur ʀeikningskapur okuittur sem ath fornu hefir uerit. ef hun kynne af ath ganga. kynne og suo at uerda ath biskup gothskalk gieti ecki halldith jordunne audkulu fyrir ofrikis sakir. þǿ skilde hann sier aptur sinar jardir borgirnar badar og hann skyllde ʀiettiliga mega at sier taka domlaust. vęri og þęr jarder teknar med ofʀiki[2]) af olafi er biskupin sellde honum þæ skyllde biskupin fǿ honum adra peninga jafńgoda. enn eiga þar sialfur sokń æ jordunum. Ogh til sannińda. hier um. settum uier fyrr greinder menn uor jnsigli fyrir þetta jardakaups bref. er skrifath war j sama stad og are. tueimur dogum sidar enn fyrr segir.

---

1) Svo. 2) hér stendr „teknar" aptr í frbr., og er því ofaukið.

287. **25. Maí 1511. á Öndórsstöðum.**

Dómr útnefndr af Grími Pálssyni, kongs umboðsmanni í Þingeyjarþingi, um réttaryrði Kolbeins Haldórssonar við Pétr Tumason.

AM. Fasc. XLI, 4, frumrit á skinni. Fyrir bréfið hafa aldrei komið fleiri en 4 innsigli, og er nú tvö af þeim dottin frá. — Gömul afskript af þessum dómi er í ÍBfél. Khd. 125.A 4to bl. 97, skr. c. 1680 eða fyrri.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia eda heÿra senda ꝋagnus þorkelsson ȷon þorsteinsson ȷon þorlaksson ȷon magnusson þorkell augmundzson og magnus ionson Q. G. og sina kunnigt giorandi at þa er lidid uar fra guds burd ꝋ. d. og .xj. ar a manudagin nęsta efter halluards ꝋesso[1]) um uorid a helgastodum j reykiadal a þingstad rettum uorum uier j dom nefnder aff ęrligum manni grime palsÿne er þa hafde kongsins syslu og umbod j þingeÿiarþingi at dęma um þa akęru er petur thumasson kęrde til kolbeins halldorssonar um þau rettarÿrde og sakargipter sem kolbein halldorson hafde talad uid petur thumasson. uar þar stefnan upp lesin med suo latande sokum. xu. fullrettisordum og. uj. halfrettisordum. kom fram firir oss bref med tueggia manna inciglum at suarin hefde uerid oll þessi ord. þui dęmdum uier kolbein skÿlldugan at giallda petre halfa fimtu ꝋork j fullrette a hueriu fullrettisorde en konginum. iiij. ꝋerkr. en. ij. merkr a halfrettisordum en petre halfan rett. en um þa sauk sem kolbein kerde til petrs at hann hefde gripid firir sier hest upp fra krossꝋesso um uorid og til olafsꝋesso en petur uęndizt lane at. eda giof en ongum uitnum. þui dęmdum vier kolbein skÿlldugan at sueria eid þar firir sÿslumaninum ad hann hefde huorke gefid ne led ne leingre heimilld a giort en atta daga a hestinum en at eidnum unnvm dęmdum uęr kolbeine slikan rett sem login ut uisa um uinnumisse en þau sakferle og ordbragd ssem[2]) kolbeinn kęrde til peturss dęmdum uęr kolbein skylldugan at leida tuo loglig uitne hier a þinginu eda ȷnnan halfsman-

1) þ e. 19. Maí. 2) Svo.

adar at petur thumasson hefde slikum ordum uid hann talad en at þessum uitnum leiddum og eidum suordum dęmdum uęr slikan rett kolbeine af petre thumassyne og kongdomenum a hueriu fullrettisorde sem logbok ut skýrer en um saul sie gollden j fardogum hin fýrstu en at mikels-messo j haust aunnur þridiu at audrum fardogum fiordu at audru hauste. Og til sanninda hier um settum uier fýrr nefnder domsmenn uor incigli firir þetta domsbref giort a aundorstodum j reýkiadal jn festo urbani paua martiris a sama are ssem ffýr sseger.

---

288. 25. Maí 1511. á Þverá.

Vitnisburðr, að Guðrún og Helga Helgadætr gefa Narfa Ingimundarsyni umboð til að selja Brandi Pálssyni jörðina Gautastaði í Fljótum, og að Narfi hafi svo gert, fyrir tíu málnytu kúgildi og tíu hundruð í þarflegum peningum.

Skjalabók Landsskjalasafnsins 94. 4to bl. 24—25 með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Hier Epter fylgia Gautastada Bref.

Þad giorum uier Arnbiorn Þoruardsson. Bauduar Magnusson. Hallur Jonsson og Bæringur Jonsson Godum monnum kunnugtt med þessu voru opnu Brefe ad æ Þueræ j Skagafirde. vorum vier j hia saum og heyrdum æ ord og handsaul þessara manna Gudrunar Helgadottur og Helgu systur hennar af eirni halfu. Enn Narfa Jngemundssonar af annarj ad suo fyrir skildu ad þessar greindar systur Gudrun og Helga feingu adur nefndum Narfa Ingemundarsyne fullt og laugligt vmbod med handabande til að selia Brande Palssynj jordina Gautastade j fliotum er liggur j huappstada kyrkiusokn er þær hielldu sier til arfs og eignar fallit hafa epter sinn faudur helga heitinn vigfusson. suo og þar þa samstundis saum vier adur nefndir menn og hia vorum ad fyrnefndur Narfe sellde med handabande adur nefndum Brande palssyni til fullrar eignar og frials forrædis þessa

somu jord Gautastade med ollum þeim gognum og giædum sem þessare greindre jordu fylgir og fylgtt hefur ad fornu og nyiu og þær og þeirra fader hafde fremst eigande ad ordit. hier j mot skillde Brandur giefa x malnytu kugillde og leigia onnur .v. og þar til xc j odrum þarfligum peningum sem Narfa lijkade ad taka.

Samþyckti þennañ giorning vmbod og kaupskap orný asgrimsdotter kuinna opt nefnds Narfa en moder þeirra Gudrunar og helgu adur nefndra. skildu þær sier aptur suo vordna peninga af Narfa Jngemundssyni sem fyrir jordina kom edur sijnum vmbodsmanne ef verda kynni. Skillde þær edur þeirra vmbodsmadur suara lagaaiptingum æ þessari jordu gautastodum enn Brandur hallda til laga og ad sier taka ad þeim fardogum er þa voru. for þesse giorningur og kaupskapur frañ æ sunnudaginn næstañ epter vppstigningardag vm vorit þa lidit var fra Guds Burd ꝏ d xj ar.

Og til sanninda hier vm̃ setium vier vor Jnnsigle hier fyrir þetta jardakaupsbref.

---

289. **7. Júní 1511.** **í Snóksdal.**

Áreiðardómr Arnórs Finnssonar, kongs umboðsmanns (í Þórsnessþingi), um landamerki Hólmlátrs á Skógarströnd og Gunnarsstaða.

Eptir frumriti á skinni í Frumbréfasafni Jóns Sigurðssonar Nr. 8, og er skinnbréfið skorið sundr yfir um þvert á tveim stöðum, og þar hefir verið kliptr þveingr úr bréfinu, svo að nokkra stafi vantar í í hverja línu. Þetta má þó fylla eptir gamalli afskript bréfsins á pappír, gerðri á Drangaþingi á Skógarströnd 15. Maí 1694 og staðfestri af Thomasi Pétrssyni, Rögnvaldi Ásmundssyni, Þórði Þorleikssyni, Grími Jónssyni og Vigfúsi Árnasyni. Á þá afskript er ritað: „Þessi Dómur var upplesinn fyrir Manntalsþings Réttinum á Dröngum þann 31. Julii 1819.

J. J. Bonnesen“.

Ennfremr: „Upplesid fyrir abúandanum Eiriki Eirikssyni á Gunnarsstodum þann 19 Augusti 1819 af ockur Biarna Jonssyni, Gudbrandi Magnussyni og Joh. Sigurdssyni“.

holmlaturs bref.

Þat giorum uær [Gudmundur f]innsson. ormur illugason. jon suarthofdason. egill jonsson. þordr dadason og a[rne] jonsson godum monnum uiturligt med þessu uoru o[pnu brefi. a]t þæ er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi. ꝏ d og ellifu ær. fôstu[dag]in næsta fyrir huitasunnv[1]) uorum uær til[krafdir] af sigurdi bonda dadasyni ok helga jonssyni. suo og af arnori finzsyni kong[z vm]bodzmanni. at rida æ landamerke j millum [holmlat]urs æ skogarstrond[2]) er sigurdr dadason atti og gunnarsstada er helgi jonsson ætti. u[ar] helgi jonsson þar stefndur af sigurdi dadasyni [á sagdan d]ag æ fyrr greind landamerki til logligs andsuars vm sagdt mæl. fyrir greindan arnor kongs umbodzmann vndir þann dom sem þ[eir dandizmenn] dæmdi sem hann til nefndi huad rett og saunn landamerki skylldu uera æ millum sagdra iarda. nef(n)di greindur arnor oss j dom [hier um og kr]afdi oss fullnadardom æ at leggia huad gliufuræ skylldi uera at rettu og landamerkia æ uar kôllut millum opt greindra ja[rda. J fyrst]v kom þar fram opit bref med godra manna jnsiglum. huort sigurdur bondi fram bar [ad] gliufuræ uæri riett landamerki millvm [optgrein]dra jarda. huert giort uar fyrir. viij. uetrvm og lxxx.[3]) þess annass at uær æ [rid]um bædi hit nedra og efra wt og austur a[llt á fiøl]l fram. og leizt oss ollum þat gliufuræ riett uera sem fellur wr arnard[al og] allt til siofar. enn eingin ônnur. þess þ[ridia ad h]elgi hafdi eingin bref edr bíjvising hier æ mote. þui dæmdvm uær [fýr] nefnder domsmenn med fullu doms at[kuæde þ]a saumu æ sem fellur wr arnardal og allt til siofar riett landamerki [ve]ra og uerit hafa millum sagdra iarda holmsl[æturz og G]unnarsstada. allt fra sio nedan og j uotn fram æ fioll. enn ong[ua l]æki edr kuislir adrar.

samþyckti [med oss þe]nna uorn dom arnor finzson kongs vmbodzmann og setti sitt jnnsigle med u[orum] jnsiglvm fyrir þetta domsbref skrifat j snokxdal [j middø]llum æ sama ære degi sidar enn fyrr seigir.

1) þ. e. 6. Júní. 2) skodarstrond, frbr. 3) þ. e. 1423.

290. **20. Júní 1511.** **á Hraunum.**

Gottskalk biskup á Hólum kvittar Jón Oddsson eldra og Jón Oddsson yngra, annan af fimm, en annan af fjórum barneignum með meinalausum konum.

Bisk. 3. Fol. bls. 517, með hendi Hákonar sýslumanns Gislasonar 1641—1642.

Kvittantia tueggia Jona Oddzsona fyrer Barneigner aff Biskup Gottskalcki.

Wier Godskalck med Gudz nǻd Byskup a Holum giorum þad godum monnum kunnugt med þessu woru Opnu Briefe. ad wier hofum giort og giefid. Jon Oddsson hinn elldra og Jon Oddsson hinn ẏngra. aullungis kuitta og ǻkiærulausa fyrer oss og worum Epterkomendum kyrkiunnar formonnum. vm þær Barneijgner er þeir medkiendust fyrer oss. ad þeir hefdi ǻtt vid meịnalausum kvinnum. Jon Elldri vm fimm Born enn Jon ịngri vm fiogur. oc so þeirra Barna mædur gieffum wier kuittar vm þessar fyrrgreindar Barna eigner fyrer oss og worum Epterkomendum. og til fullrar audsyningar og sanninda hier vm. setium wier wortt secretum fyrer þetta kuittunar Brief. giort ǻ Hraunum ị fliotum hinn næsta dag epter festum corporis Christi anno Domini ꝏ°. D°. xı°.

---

291. **23. Júní 1511.** **í Árnesi.**

Dómr útnefndr af Sturlu Þórðarsyni, kongs umboðsmanni milli Geirhólms og Hrútafjarðarár, um ákæru Sturlu til Jóns Jónssonar um ásetu og yrking á jörðu konu sinnar, Guðlaugar Finnbogadóttur, þriðjunginum í Krossnesi.

Dómabók í 4to bls. 107—109, úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, skr. um 1630—1640 (= a). — MSteph. 62. 4to bl. 26b—28a skr. um 1650 með hendi Hákonar sýslumanns Gislasonar (dómrinn hér heill, en afbakaðr á stöku stað). — ÍBfél. 125B. 4to nr. 107 (fúið) skr. c. 1680 (styttr). Ágrip, alls ónýt, af dómi þessum eru víða í dómabókum, stundum með brjáluðn ártali (1533 eða 1599).

Domur ef madur situr ä jordu otekinni.

Ollum̄ monnum sem þetta Bref sia edur heÿra sendum vier Asmundur Clemensson.[1]) Heming[2]) Þordarson. Jon Þordarson. Jon Salamonsson. Jon Biarnarson og Jon Jonsson q(uediu) g(uds) og v(ora) k(unnigt) g(iorandi) ad þa lided var frä hingadburdi vorz herra Jesv Christi 1511 ár manud(aginn) næstañ fyrer [Johannis Baptiste[3]) j arnesi j trekyllisvijk[4]) á þijngstad riettum vorum vier j dom nefnder af velbornum manni Stullu Þordarsÿne. er þá hafdi herra kongsinz sÿslu millum geirholmz og hrutafiardarár. ad skoda huoria magt. [edur afl[5]) hafa skilldi su ákiæra er Stulli Þordarson klagadi til Jonz Jonssonar. ad hann hefdi haft og halldid yrkt og vnned þann þridiung j jordunni Crossnesi. er Stulli Þordarson hiellt eign kuinno[6]) sinnar. gudlaugar fim̄bogadotter. eptir þeim brefum sem hann liet þar vpp lesa. huor þad jnni hielldu. ad fim̄bogi Jonsson gallt gudlaugu dottur sinni þridiung j krossnese. og suo þridiunginn j melum̄ j nordurfirdi. og selianese og þridiunginn af þeim xij kugilldum er þar stodu med fyrr greindum jordum eptir þui sem giorningzBref Narfa Sigurdssonar og Sigurdar Narfasonar þar vm̄ giort vtuijsar. Þui j firstu grein dæmdum̄ vier stefnuna logliga og manninn[7]) rietteliga[8]) fyrerkalladañ og Beiddum[9]) vier fyrrnefnder dómzmenn adurnefndan Jon Jonzson þar[10]) þá fram̄ ad[11]) leggia fyrir oss. ef hann hefde nockud skial edur beuijsing. þad honum mætti til bata koma fyrir adur greindar sakargipter Stulla Þordarsonar edur vænast [þeim nockrum vitnum[12]). er honum mætti til bata koma. enn hann sagdest þar aungu fyrir vænast kunna[13]). vtan Teitur B(ondi) Þorleifzson hefdi bÿgt sier[13]) jordina krossnez og kugilldiñ er þar med stodu.

---

1) Svo öll, — sem og er rétt, — nema 62, sem hefir: „Philemonsson“ (!) 2) 62; Hening *a*; Hemingur, hin. 3) [Johannis Baptiste (þ. e. 23. Júní) 62. Episcopi Johannis (sem þó er 21. Apr. og annar í páskum!) *a*; 4) leiðrétt; *a* hefir „kietistlisvijk“; 125B hefir: „Reykiaholltzvijk“ 5) [oc valld 62; 6) konu 62; 7) Jon 125B; 8) logliga 62; 9) bádum 62. 10) 62; þau *a*. 11) b. v. 62. 12) [þui nockru 62. 13) b. v. 62.

Nu sokum þess ad þar kom fram Bref og Biiuiising[1]) vnder gődra manna Jnsiglum. huor suo jnnehielldu ad Narfi Sigurdsson vegna sona sinna og Sigurdur Narfason sinna vegna gulldu fimboga Jonssyne og Teiti Þorleifssýne þessar adur skrifadar jarder og kugilldi j þann fieskada og mismun er þeir vrdu þeim vm[2]) skillduger. en fimbogi Jonsson gaf og gallt gudlaugu dottur sinni ut af sier adurnefndan þridiung[3]) j jordunum og kugilldunum og fyrrnefndur Stulli Þ(ordar)s(on) hafdi adur ad sier tekid. hennar vegna. bygdi og bældi þridiunginn j þrattnefndum jordum og kugilldum uppa iiij ăr edur leingur suo ad[4]) einginn ătaldi. þess og annarz ad þar kom fram vitnisburdur[5]) ad Stulli Þordarson hafdi ridit heijm til Teitz Þorleifssonar og bodit honum til riettz lagaskiptiz ă tijttnefndum jordum og peningum. en hann sagdist alldrj skillldi[6]) med þeim giora. og þar mætti huer hafa og hallda sem villdi fyrir sier. og þar skilldi hann alldrj vpp ă tala[7]). vissum vier og fyrir full sannendi. ad þesser adurskrifader peningar hafa alldrj sokter vered af optskrifudum Stulla Þordarsýne med logum. Þui dæmdum vier þridiunginn j ollum tijttnefndum jordum og kugilldum gudlaugu fimbogadottur til fullrar eignar vera og vered hafa sijdan fader hennar gaf henni þad[8]). Medkendest og þar fyrir oss adurskrifadur Jon Jonsson ad fyrr nefndur Stulli hefdi fyrirboded sier ad hafa og hallda þad sier til heyrdi j jordum og kugilldum upp ă ij ăr. En hid iij ăred hefdi hann sent sinn vmbodzmann ad logfesta og kirsetia og forbijoda bædi halld ă jordum og penijngum og fyrir þann[9]) skulld ad suo greiner vor Landz L(aga) Bok ad þar sem madur situr ă jordu otekinni. þă ă landzdrottinn lőd alla. þui dæmdum vier optskrifader L(ogriettu)m(enn) tijttnefndan Jon skilldugan ad giallda þrătt[10]) nefndum Stulla Þordarsýne tuo falldar lanskyllder vppa þessi iij ăr og tuofallt landnăm og ij falldar leigur vppa ij ăr. en þad iija ared. sem hann liet beidast og krefia kugilldanna. þă dæmdum vier ad þau skilldi giallast med fullum laga avexte. Skillde tijttnefndur Stulli Þordarson eignast þridiung j aullum daud-

1) — ar 62. 2) b. v. 62. 3) fiordung (!) 62. 4) 62. 5) — ar Bref 62. 6) sl. 62. 7) telia 62. 8) þær 62. 9) þá 62. 10) 62; tijtt *a*.

um peningum á optskrifudum jordum og þær[1]) riettiliga mega ad sier taka. enn landskilldernar og landnam þar med leigur og laga auoxt skilldi Jon Jonsson giallda ad næstum fardaugum Stulla Þ(ordar)s(yne) eda hanz um̄bodzmanni.

Samþ[yckti þennan̄ vorn dom[2]).

---

292. **27. Júní 1511.** **í Rifi.**
8. September 1512. **á Reykhólum.**

Vitnisburðr, að Einar Þórólfsson játaði, að hann hefði í umboði Diðriks Pínings tekið við tveim lestum skreiðar af Þorleifi Björnssyni í skuldir Solveigar Þorleifsdóttur til konungs, og fyrir þá skreið hefði Solveig feingið Þorleifi hálfar Akreyjar til fullrar eignar.

AM. Fasc. XLI, 5, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 5720.

vm ackureyar.[3])

Þat giorvm vid brandr einarsson og þordr arnbiarnarson godvm monnum kvnnigt med þessv ockrv opnv brefe at arvm efter gvdz bvrd þvsvnt fim hvndrvth og xj ær favstvdagin næstan fyrir visithacionis marie vorum vid stadder j rife æ snefellsnese j hols kirkiv sokn̄ hia vidthale þessara manna er so heitha einars þorolfssonar og biarnar þorleifssonar. var þeirra thale so hattad at biorn þorleifsson̄ frette einar efter hvort at hann hefde ecki nockura skreid borid vpp af favdr sinvm þorleife biornssyn̄e vegna pinings heithins og bad hann vel giora og bera þar vott vm̄. en greindr einar sagdizt þat vil(ia) giora og medkendizt þæ fyrir ockur og morgvm avdrvm er þar vorv i bvdine bæde jnlendzker og vtlendzker at þorleifr heithin hefde lathed afgreida sier thvær lester skreidar vegna direk piningħs. j þat gialld og skvllder sem solveigh þorleifsdotter hafde lofad honum kongsins vegna. og firir þa savmv skreidina hefde

1) þá 62. 2) [b. v. 62. 3) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

og greind solveigh feingit nefndvm þorleife biornssyñe thil fvllrar eignar halfar akvreyiar er ligia ȷ stadarhols kirkiv sokñ og hier vm̄ sagdizt hann vilia fvllnadar vithne bera opthnefndum birne nær sem hann villde sier til seigia. hier efter vilivm (vid) sveria ef þess vinnvr þavrf thil. Og thil sanniñda hier vm sethivm vid ockur jnnsigle fyrir þetta vithnisbvrdarbref er giortt var æ reykholvm æ reykianese midvikvdagin næstan fyrir krossmessv vm̄ havstid are sıȷdar enn fyr seiger.

---

293. 1. Júlí 1511. á Öxarárþingi.

Dómr útnefndr á Öxarárþingi um þann toll, „sem mínum herra konginum var jataðr á Alþingi hið fyrsta sumarið af biskupunum, lögmönnunum, lögréttumönnum og öllum almúganum, hvort hann skyldi gjaldast eðr eigi af þeim, sem heima voru, jafnvel sem þeim, á þinginu voru og játuðu“, en toll þennan, sem Kristján konungr hinn annar hefir beiðzt, kölluðu landsmenn „gingjald“.

Dómr þessi þekkist nú ekki, nema í tveim afskriptum einum frá 17. öld, og er þó hvorug vel góð. Að efni til er þó dómrinn heill í texta þeim, sem hér er nefndr **A**, og enda að nokkru leyti í **B**, þótt afbakað sé. Um ártalið ber báðum afskriptunum saman, að dómrinn sé frá 1511, og svo bætir **B** því við, að þetta hafi verið „í tíð Benedikts Horst höfuðsmanns og Vigfúsar Erlendssonar lögmanns“. En ekkert af þessu getr á neinn hátt farið saman, og er þetta því með öllu marklaust. Benedikt Horst (Histen) var ekki hirðstjóri hér á landi 1511, heldr 1499—1502. Vigfús Erlendsson var og hvorki lögmaðr 1511 né um þau ár, sem Benedikt Histen var hér hirðstjóri, heldr var hann lögmaðr 1513—1520. Hinsvegar var Þorvarðr Erlendsson, bróðir Vigfúsar, lögmaðr sunnan og austan á árunum 1499—1502, samtíða Benedikt Histen, og yrði þá nafn Vigfúsar að vera hér misskrifað fyrir nafn Þorvarðs bróður hans, hvort sem dómrinn ætti að vera frá hirðstjórnarárum Histens eða frá 1511, því að þá voru þeir lögmenn Þorvarðr og Jón Sigmundsson. Þar á móti var Vigfús Erlendsson hirðstjóri hér á landi 1508, einmitt það ár, sem vér nú höfum fyrstu skýrslu um, að Kristjáni II. hafi verið borgað „gingjald“ (Nr. 190), og kynni hér af því að hafa orðið einhver málablöndun.

Það er og auðsætt að þref um „gingjaldið" hefir staðið yfir í nokkur ár. Konungr mun hafa hugsað sér að koma því á sem árlegu gjaldi, en það hafa landsmenn viljað varast. Það er ekkert, sem rekur það, að ártal dómsins 1511 sé rétt; tvímælin um ártalið hefðu tekizt alveg af, ef betri afskriptin (A) hefði sagt skilmerkilega til dómnefnendanna — sem hún sleppir alveg — og talið dómsmenn mann fyrir mann, en þar telr hún af 24 að eins fjóra, sem að vísu voru allir uppi um þetta leyti. Því til stuðnings, að ekki þurfi að ugga ártal dómsins (1511), er það, að Jón lögmaðr Sigmundsson skipar í sýslubréfum þeim, er hann gefr út 1509, að fullgera gingjalds útboð konungs (Nr. 229 og 246).

A.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, skr. c. 1608.

Domur vm Gingialld.

Þad Giorum vier Þorsteinn Fim̄bogason. Halldor BrinioIfsson. Brandur Einarsson og Arnor Finsson. Godum monnum vitanligt med þessu voru opnu brefi. ad þa er lidit var fra hingad Burd vors herra Jhesu christi ꝺ. d. xi Ar. manudæginn næsta eptir pietursmesso og pals[1]) ǻ almenniligu auxararþingi. vorum vær til nefndir med audrum dandimonnum ad dæma vm þann Toll. sem minum herra konginum var jatadur ǻ alþingi hid fyrsta sumarid. af biskupunvm. Laugmaunnum. Laugriettismaunnvm og aullum almuganum. huort hann skylldi gialldast edur eigi. Af þeim sem heima voru. jafnvel sem þeim ǻ þinginu voru og jatudu.

Nu af þui vær vissvm ad þad uoru laug hier j landi og suo annarstadar. at þad skulu allir fyrir laug hallda. sem enu bestu menn samþyckia ǻ alþingi edur audrum storfundum leikir og lærdir. Þess annars ad oss leijst þad ecki skynsamligt ad þeir fauijser menn sem heima sitia skulu þad Briota og bakferla sem syslumenn og laugriettismenn samþyckia ǻ alþingi sem laugum eiga ad rada. Þui dæmdum vier Laugriettumenn xxiiij alla skattmenn og sierhuorn skylldugañ ad giallda minum herra konginum Christiern med Gudz nad. nu einu sinne suoddan gialld sem hier eptir skrifad stendur.

1) þ. e. 30. Júní.

Þeir menn sem skatt eiga ad giallda sem eiga v^c gialldi eyri. Enn þeir sem eiga x^c gefi x alnir. enn þeir sem eiga xu^c edur minna enn xx^c gefi xu alnir. enn þeir sem eiga xx^c edur meira gefi xx alnir. og gefi j godum peningum. smiore edur vadmali og audrum godum peningum. Skal þetta fie taka huor syslumadur j sinni syslu. Enn huor Bondi sem þetta vill eigi giallda þegar heimt verdur. sekur vj aurum. skal þetta gialld ecki gialldast optar enn nu.

Og til sanninda hier vm setium vier fyrrnefndir menn vor Jnnsigli fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad og Ari deigi sijdar enn fyrr seigir.

B.

Landsbókasafn 790. 4to bls. 194, skr. c. 1690.

Domur vm nyan skatt.

Anno 1511 var dæmt a Alþyngi j tyd Benidicts Horst Hofudzmanz og Wichfusar Ellindssonar logmans vm þann toll sem konginum var jatad a alþynge hid firra sumarid af ollum Bestu monnum vtan vebanda oc jnnan. En dæmdist af 24 huortt hann skylldi gialldast Edur Ey af þeim sem heima satu[1]) Edur Ecki nema af þeim sem a alþyngi voru og jatudu. Nu af þuj vier vissum ad þad voru Log hier j landi og suo annarstadar ad þad skuli allir fyrir log hallda sem hiner bestu menn a alþyngi samþickia. þess og annars ad oss leist þad Ei skinsamligtt ad þeir fauysir menn sem heyma sitia skule þad briota og bakfella sem syslumenn og Logriettumenn samþickia þa dæmum vier alla skattbændur og alla adra Eyrn og sierhuorn skillduga ad giallda H(erra) konginum Christian 3 (!) m(ed) G(uds) n(ad) nu Einu sinni suoddan skatt. ad sa sem a v^c gialldi v alnir. x^c gialldi x alnir. sa Er a xv^c gialldi xv alnir. xx^c madur gialldi xx alnir og giefi þad j godum og gilldum peningum. vadmali. skreid. smiori og flitiandi Eyrir og taki huor syslumadur j sinne syslu. Enn huor sem þetta vill Ei giallda fyrir annad alþyng

1) voru, yfir línunni í hdr.

sekur 6 ørum og 4um̄ morkum ȷ domrof. skal þetta gialld Ei gialldast offtar En Eitt sinn.

Og til sanninda hier vm̄.

---

294. 9. August 1511. í Tungu.

Vígslu og aflátsbréf Fellskirkju í Kollafirði útgefið af Stepháni biskupi í Skálholti.

AM. Apogr. 2363 með hendi Árna Magnússonar „Ex originali Einars Einarssonar Syslumanns. Þetta bref er riett skrifad og bokstafat epter originalnum. Jtem rité ur þeim böndunum skrifad sem þar inne eru. so þar uppa er ad byggia". (AM).

Ver Stefan med guds nad biskup i Skalhollti giorum godum monnum kunnigt med [þessu] voru opnu brefi ad i heidur vid gud sæla guds modur mariam og einkanlega hinn heilaga Olaf konung haufum vær vigt kirkiuna under felli i kollafirdi med þeim maldaga sem hun hefer ath fornu haft. gefandi i guds trausti og allra heilagra. einkanlega med rauksemd blezadra postola petri et pauli. og modur vorrar heilagrar kirkiu. xl. daga aflat aullum og sierhverium rett[skrip]tudum monnum þeim sem med godfysi vitia heilagrar kirkiu i greindum stad [til b]ænahalz sid eda snemma eda heyra þar gudlegt embætti. Jtem og þeim sem nauckra goda hluti giora kirkiunni til gagns og upphelldis. i hverium hellzt hlutum [sem] þat kann ath vera i peninga tillaugum eda arbeidi. eda nauckrum aulmausugiordum. skipum vær kirkiudagenn a olafsmessu sidari. Og til sanninda hier um festum vær vort insigli fyrir þetta kirkiuvigslubref. Skrifat i Tungu i Steingrimsfirdi in vigilia Sancti Laurentii martiris. anno Domini. M° qvingentesimo. xj.

---

295. 26. Agúst 1511. á Hóli í Bolungarvík.

Skipan og skipti Stepháns biskups í Skálholti á testamentumgerð Solveigar Björnsdóttur.

AM. Fasc. LXV, 16, viddisse á skinni gert í Skálholti 21. Oktober 1512, sem aldrei hefir verið innsiglað. AM. Apogr. 787 með hendi Árna Magnússonar eptir LXV, 16. — AM. Fasc. LXXIII, 14, transskript á skinni frá 27. Aug. 1517. Sjá biskupsdóm frá 29. Júní 1512.

Vær Stephan med gudz náád biskup i skalhollti Giorum godum monnum kunnigt[1]) med þessu woru opnu brefi. ad sub anno gracie ɱ⁰ d⁰ xı⁰. æ holi i bolungarvíjk. þridiudagin næsta[2]) efter festum sancti Bartholomei apostoli. hofum uer giort þessa skipan ok skipti áá testamentum giord solueigar biornsdottur. Godrar minningar. Einkanliga á þeim peningum sem hun gaf baurnum sinum. þeim er hun nefndi laungetin.

[Jn primis[3]) ȷone ȷonssyne ȷiordina alla eẏri j seydisfirdi fyrir xx. c. ok iiij. c. [betur[3]).

Jtem hol j aunundarfirdi fyrir xviij. c.

Jtem óss ok gil fyrir xvj. c ok xx.

Jtem hanhol fyrir xij c.

Jtem geirastadi fyrir iij. c.

Jtem skipum ver þeim brædrum. Birni [Jonssyne[4]) og einari. Hol j bolungarvıȷk fyrir lx. c.

Jtem breidadal [enn nedra[4]) j aunundarfirdi fyrir. xx. c. ok .iiij. [betur.[3])

Jtem Gault ok keflavıȷk fyrir xx. c.

Jtem meire hlid fyrir xx. c. ok iiij c. [betur.[3])

Jtem backa fyrir xij. c.

Jtem mydal fyrir xij. c.

Jtem tunga[5]) fyrir xij. c.

Jtem minne hlíjd fyrir viij. c.

Jtem meira hraun[6]) fyrir vj. c.

Jtem minna hraun fyrir iij. c.

Jtem kroppstadi fyrir iij. c.

Jtem skipum uer med sama hætti Brigidu[7]) ȷonsdottur arnardali fyrir xxx. c.

---

1) viturligt lxxiii. 2) næstan lxxiii. 3) [sl. lxxiii. 4) [b. v. xxiii. 5) tvngv lxxiii 6) lxxiii; hrun lxv, 16. 7) Birgittu lxxiii.

Jtem Breidabol ok backa fyrir. xxx. c.

Jtem kristinu jonsdottur. kirkiubol [j aunundarfirde[1]) fyrir xxx. c.

Jtem efstabol ok kroppstadi fyrer xxx. c.

Biodum ver ok skipum undir skyllda hlydni. bædi lærdum ok[2]) leikum at hallda obrigduliga[3]) þenna vorn giorning ok skipan efter worum domi ok vrskurd.[4]) suo framt sem þeir uilia fordaz forbod ok bann af heilagri kirkiu ok oss. Ok til sanninda hier wm festum ver vort insigli fyrir þetta peningaskiptisbref skrifat ä sama ari ok degi sem fyrr segir.

---

296. 3. September 1511. á Hrafnseyri.

Stephán biskup í Skálholti úrskurðar Jóni, Birni, Einari, Brigitu og Kristínu, börnum Solveigar Björsdóttur, þá peninga til eignar, sem skiptabréf biskups frá 26. Aug. 1511 (Nr. 295) segir til.

AM. Fasc. LXV, 16, vidisse á skinni gert í Skálholti 21. Okt. 1512 og hefir aldrei verið innsiglað. — AM. Apogr. frá 787 með hendi Árna Magnússonar eptir LXV, 16. Sjá biskupsdóm 29. Júní 1512.

Vær stefan med gudz näd biskup i Skalhollti Giorum godum monnum kunnigt med þessu woru opnu brefi. Saker þess at langur time er lidinn sidan ver vorum beiddir ok krafdir i almenniligri prestastefnu. at giora skiluisliga grein ä testamentum giord solueigar biornzdottur godrar minningar. huersu þat skylldi skiptazt eda skikazt med einu ok audru. Ok ver kaulludum til med oss ærliga prelata ok presta. suo ok skiluisa leikmenn ok giordum þa þar til suo sem oss uar moguligt. Enn af þui at þat sem ecki greiddizt þä. þa hefer nu hier til undandregizt. þui ottumzt ver at oss meigi þar nockur äbyrgdarhlutr af reiknazt. ef þat dregdzt suo undan leingur. þui at heilags anda nad til kalladri. at suo profuodu ok fyrir oss komnu. sem suarin uitni hafa borit.

1) [þ. v. lxxiii. 2) lxxiii; sl. lxv, 16. 3) sl. lxxiii. 4) vrskurde lxxiii.

Seigum vær med fullu doms atkuædi og laga vrskurdi. baurnum greindrar solueigar. jone. Birne. Einare. Brigitu. Kristinu. Suo vordna peninga til fullrar eignar ok frials forrædis vpp á fyrrnefnt testamento. sem adur erv tinder med æ kuednum nofnum j þui brefi sem hier er med fest þessum vorum um domi ok urskurdi. fÿrirbiodande aullum ok sierhuerium under fullt fordod ok bannz pinu. þenna worn dom ok urskurd at hindra eda hindra lata. Skulu þessi fyrrnefnd baurn eda þeirra umbodzmenn frialsliga at sier taka alla adur greinda peninga þar sem þeir liggia med moguligri afgreizlu. wpp á þeirra vegna sem á bua. at lesnum ok heyrdum þessum vorum domi ok urskurdi. Ok til sanninda hier um. festum wer vort insigli fyrir þetta domsbref. ok urskurdar. skrifat á hrafnseyri j arnarfirdi. Midvikudaginn næsta fyrir natiuitatem beate Mariæ virginis. Anno domini M° d xj.

---

297. 3. September 1511. á Hrafnseyri.

Stephán biskup í Skálholti kvittar Guðmund bónda Andrésson um reikningskap kirkjunnar undir Felli í Kollafirði.

AM. Apogr. 2364 „Ex originali Einars Einarssonar Syslumanns". „3. Septembris 1511 var Stefan biskup staddr á Hrafn(s)eyri i Arnarfirdi. og um þad leite verdr þetta bref utgefid ad vera. festum cuthberti er annars 20. Martii. Enn sa dagur eda hinn 19de geta ecki hier vid komid. Translatio Cuthberti er 4. Sept. Er so brefit utgefid 3. Sept." (AM.)

Vier Stephan med guds nad biskup j Skalhollti giorum godum monnum kunnigt med þessu woro opnu brefi. ad gudmundur bondi andresson hefer giort oss fullan og allan reikningskap. sem oss vel æ næger. wegna kirkiunnar under felli j kollafirde. wt af hennar porcione og mortuaríjs. sem fallit hefur sidan andres bondi godrar minningar gudmundzson stod reikningskap. af adur greindre kirkiu. worum foruerara næsta biskup magnusi godrar minningar til þess sem nu er komit. Þui giorum uær adur nefndan gudmund bonda

aulldungiss kuittan og ækærulausañ wm allañ adurnefndan reikningskap fyrir oss og ollum uorum epterkomendum: kirkiunnar formonnum j skalhollti. Og til sanninda hier um festum uær wort jncigle fyrir þetta kvittunarbref skrifad æ hrafnseyre j arnarfirde in profesto sancti cutberti. anno domini. ꝏ⁰ d.⁰ xı.⁰

---

298. 18. Nóvember 1511. í Skálholti.

Dómr útnefndr af Stepháni biskupi í Skálhollti um fulla skipleigu sekt Einars Þórðarsonar, landseta Skálholtsstaðar, fyrir það að hafa ekki róið á staðarskipinu, svo sem ráðsmaðr hafi lagt fyrir landbúa stólsins í landastefnu að róa fyrr á staðarins skipum en annara manna.

Bisk. Skalh. Fasc. II, 13, frumrit á skinni, og hafa verið fyrir því fimm innsigli — AM. Apogr. 2519 með hendi Árna Magnússonar. Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 507—508. Transskript af þessum dómi frá 22. Febr. 1544 er og í Bisk. Skalh. Fasc. II, 14—15.

Afskript af dómi þessum, gerð eptir frumritinu og staðfest í Langholti í Flóa 22. Febr. 1719 af Grími Magnússyni og Þorgils Sigurðssyni, er og í Landsbókasafni 62. 8vo. Aptan við þá afskript stendr í frumriti:

„Framan skrifadur domur var opinberlega upplesinn á Grafar, Nups, Husatoffta, Wælugerdis, Bæjar og Stoxeyrar Manntalsþingnm̄ á þessu vore þingsöfnudenum áheyrande. til merkes ockar underskrifud nöfn, ad Langholte i floa d. 1. Junij 1719.
Grimur Magnusson. Sigurdur Ketelsson“.

Ollum monnum sem þetta bref sia edr heyra senda asbiorn sygurdson. jon hédinsson. þoraren skeggiason prestar. einar eyulfson. jon gudmundzson og þoraren sigmundzson leikmenn kvediu guds ok sina kunegt giorunde ad sub anno gratie ꝏ⁰. qvingentesimo undecimo i skalhollte i biskupstungum þridiudagin næsta epter marteinsmesso, worum vær til nefnder af erligum herra sthepane[1]) med gudz nad biskup up i skalhollti at skoda og ransaka hveriu einar þordarson

1) Svo.

væri skylldugur heilagri kirkiu og biskupenum fyrir þad er hann hafde ecki roit a stadarskipino svo sem skilit var uppa hann. War greindur einar þar þa laugliga stefndur af razmannenum. Kom og þar sanliga firir oss at razmaduren hefde svo firirskilit a landastefnu þa er hañ bygde kirkiunnar iarder. at stadarens landbuar. þeir sem reri edur leti roa skyllde roa fyr a stadarens skipum enn annara manna i aullum þeim verstaudum sem þeir fengi þar ecki tion ut af edur skada. og þvi at heilax anda nad til kalladri dæmdum ver sagdan einar þordarson og hvern añan þañ sem sliks dirfizt skylldugan at giallda stadnum fulla skipleigo. suo sem fellr a þvi skipi sem honum er til sagt at roa æ. og sekan fullretti kirkiunar ad auki. Og til sanenda hier um settum uer fyrnefnder menn uor jnsigli firir þetta domsbref skrifat i sama stad dag og ari sem fyr seger.

---

299. 1511. í Svignaskarði.

Vitnisburðr Oddgeirs Grímssonar, að Haldór Guðmundsson hafi goldið Þorleifi Björnssyni fyrir 30 ára eða meir jörðina Svignaskarð í prófentu sína.

Bisk. Skalh. XVIII, 42, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2385 „accuratissimé“ eptir Skálholtsfrumritinu.

Um suignaskard.

Þat giori eg oddgeir grimsson godum monnum viturligt med þessu minv opnu brefi. at. eg uar hia þorleifi biornssyni. á reykholum og hans man. war þar þá halldor gudmundzson j profentu ath þui ath eg heyrdi þar þá wintal weitt. og þessi hans profenta ætti at koma j uerd fyrer suigaskard j borgarfirde. Og suo heyrdi eg þar wm talat og wíjdar añars stadar. ath greindr haldor hefdi selltt adr nefndum þorleifi fyrr nefnda jord suignaskard. Og alldri hefi eg heyrt kuittad ath eigi hafi fullir peningar fyrer komit greinda jord edr nockr hana ákiærtt edr þá peninga sem fyrer hana skylldi koma. Man eg suo stad(id) hafa wppá þria-

tigi wetur eda leingur. huorki greindr halldor nie nockur annar fyrr en nu j uetur. Og til sanninda hier wm sette eg mitt insigle fyrer þetta witnisburdarbref skrifat j suignaskarde j borgarfirde ærum eptter guds burd fimtan hundrud ára og ellefu ár.

---

300. 14. Janúar 1512. í Vallanesi.

Jón Oddsson „á Hörgslandi“ gefr Erlendi bónda Bjarnasyni til eignar og sóknar fé nokkurt, er Jón mætti réttilega eignast.

AM. Apogr. 4299 „Ex originali Peturs Asmundzsonar a Ketilsstödum“.

Þat giorvm vier snore arnason. þosteinn arnason. og þorvardvr arnason godum monnum kvnnict med þessv vorv opnv brefe at vier vorvm þar i hia savm og heyrdvm a ord handaband þessara manna ellendz bonda biarnasonar og jons oddsonar a havrgzlande at hann gaf honum til fvllrar eignar og allrar soknar þa peninga sem þorsteinn haralldzson hafde haft fra klippstavdvm af þeim arfe sem honum fiell at lavgvm og hann hafde avngvan reikningzskap af stadet eda af hans forsomvn hafde farest en greindur jon matte riettelega eignast. Og til sanninda hier vm festv vær advr nefnder menn vor jnsigle fyrir þetta vitnisburdarbref er skrifuad var i vallanese a vǫllvm næsta dag efter geisladagen arvm efter gudz bvrd. ꝏ. d. og xij ær.

---

301. 26. Janúar 1512. í Kalmanstungu undir Jöklum.

Haldór Þorgeirsson gefr Þorgerði dóttur sinni alla jörðina Jörfa í Krossholtskirkjusókn fyrir þau tuttugu hundruð, sem hann gaf henni til kaups við Jó[n Bjarna]son.

Eptir afskript síra Helga Sigurðssonar á Melum (d. 1888), gerðri 20. Febr. 1872, af Jörfabréfum eptir transskripti frá 1619, sem orðið var skemt.

Þad gere eg Halldor Þorgeirsson godum monnum vitanligt. ad eg [gere kunn]ugt med[1]) þessu mijnu opnu Briefi at ec hefe lukt Þorgerde dottur minne jørdina alla Jørfa er liggur i [Kross]holtz kyrkiu sokn til fullrar eignar og frials[2]) forrædis fyrer þau xxcd sem eg gaf henni til kaups med Jo[n Biarna]son med øllum gøgnum og giædum er greindum Jørfa fylger oc fylgt hefur at fornu og nyiu og eg vard fremzt eigandi at itakalausa. Og til sanninda hier [um setta] eg [mitt] insigle fyrer þetta brief er skrifat var i Kalmanstungu undir Jøklum mæanudaginn næstan eptir conuersio[3]) sancti Pauli arum eptir guds burd fimtan cd vetra og xij vetur.

---

302. 28. Janúar 1512. undir Núpi.

Vitnisburðr Kristínar Sumarliðadóttur um skipti þeirra Jóns Björnssonar bónda síns, „guð hans sál náði“, og Magnúsar Eyjólfssonar á jörðunum Tungu í Hörðadal og Þorsteinsstöðum í Dölum, með öðru fleira, er bréfið hermir.

AM. Fasc. XLI, 19, frumrit á skinni með einu innsigli. Höndin á bréfinu er lík hendi Björns Guðnasonar.

vm̅ tungu J haurdudal og þorsteinstadi.[4])

Þad giorec kristin suma(r)lidadotter godvm monnum viturligt med þessv minv opnv brefi. ad ec medkennvntz ad ec vissa Jon heiten biornson minn hvsbondi sem gvd hans sal nade giorde magnuse eyolfssyne jardaskipte ad bon og beizlv greindz magnus sialfs. hver svo woru ad greindr Jon biornsson fieck honum tvngv J havrdadal J snoksdals kirkiv sokn. enn magnus lagdi og fieck honum aptur Jgen þosteinsstade J davlvm. er opt greindur Jon hafde honum og hans konu sigride adr feinged. Medkennvntz eg og adr greind kristin ad adh ec gaf alldri samþycke ordlof nie navckvd vpplag æ tungu til þess adh Jon heiten fiengi magnvsi hana framar

1) leiðr.; *i*, afskript sira Helga. 2) leiðr.; *sialfs*, afskr. sira Helga. 3) Conuent . . ., afskript sira Helga. 4) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

enn svo ad optgreindr magnus og hans kona legde ockur aptur greinda jord þosteinstade sem dandi menn vita hann hefur giortt þui hann hafde þar epter vmbod yfer henni ockara vegna og býgdi hana vnder ockra havnd og giorde svo reikningskap bondanum af landskýlld þar af sem avdrvm ȷordum han hafde vmbod yfer hans vegna. svo og adrer dande menn sem þar hafa nv vmbod haft sidan hafa svo bygt þessa ȷord þosteinsstade bondans vegna sem adrar. J þridi(u) grein medkennvntz ec opt greind kristin ad ec gaf þar fvllt samþycke ordlof og vpplag til adh optgreindur ȷon heitin biornsson selldi narfa ȷonssyne þessa optgreinda jord þosteinstadi. og til sanninda hier vm setta ec mitt ȷnsigli firir þetta bref skrifad vnder nvpi j dyrafirde miduicudagin næsta firir purificacio sancte marie vm vetrin. anno domini ꝏ d xii.

---

303. 12. Febrúar 1512. á Stað á Reykjanesi.

Vitnisburðr um peningaskipti Magnúsar Þormóðssonar millum barna sinna og Katerínar konu sinnnar.

AM. Fasc. XLI, 21, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá.

Skiptabref epter Magnus Þormodsson.[1])

Þat giore eg eireckur biarnason godvm monnum kvnigt med þessv minv opnv brefi at eg var vid staddur ȷ mula ȷ isafirdi þa er magnus heiten þormodzson la sivkur nockrv adur en hann andadizt at hann giordi peningaskipti millvm barna sinna og katerinar konv sinar at minv radi og allri forsavgn. skylldi steinn sonur hans hafa mvla og þat algiort bv er þar stod saman. en loptur skylldi eignazt hlid j altafirdi og at avk ii kvgilldi. keypti og þa fyrr nefndur steinn at magnvsi fedur sinum vigdisarstadi en steinn skylldi svara gvdrvnv systur sine þar j staden .x. hvndrvdvm. en gvdrvnv sem snorri helgason atti sagdizt opt greindvr magn-

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld; þar stendr ranglega „Þoroddsson“.

us hafa af garde leyst med sinn hlvt. katerinv konv sinni skipadi hann nes halft og þar til nockur kvgildi heldur en ecki j sina heimanfylgiv en katerin vnderbatzt at svara kristinv dottur sini þvi sem hana brast vid adrar sinar systur. en petre sem fyrir nockrvm arvm var sigldur af landinv sagdizt titt skrifadur magnus avngvm peningvm skipta en ef sva beri til at hann kæme aptur þa skylldi avll sysken hans leggia honum at til tavlldv. giordi þratt nefndur magnus þessi peningaskipti a sidvztvm davgvm lifs sins og alldri avnor sva eg vissi. og til sanninda hier vm setta eg mitt insigli fyrir þetta vitnisburdarbref er skrifad var æ stad ꜵ reykianesi fimtvdagen næsta fyrir simonsmessv arum epter gvds bvrd þvsund fim hvndrvt og tolf ar.

---

304. **18. Febrúar 1512.** **á Staðarhóli.**

Vitnisburðr um, að Guðbjörg Ljótsdóttir hefði samþykt að Gunnsteinn Arnfinnsson bóndi hennar seldi Haldóri presti Tyrfingssyni hálfa jörðina Hvammsdal í Saurbæ, og að full-ir peningar hefði fyrir hana komið.

AM. Fasc. XLI, 14, frumrit á skinni með tveim innsiglum.

Þat gervm vid Jörðndr sveinbiarnarson ok jon jonson godum monnum uiturligt med þessu ockru opno brefi at æ þridivdaginn næsta epter purificacionem sancte marie uirginis[1]) j brimnesi j uiduikr kirkiu sokn uorum uid j hia ok heyrdum ꜵ at gudbiorg liozdotter medkendizt firir ockr at hun hefdi fullt jæyrdi ok samþycki til gefit at gunstein anfinzson bondi hennar skylldi selia sira halldore tyrfingsyni jordina huamsdal sem ligr j stadarhols kirkiu sokn halfa er hvn sagdizt erft hafa epter fodr sinn ok modr med fullu handabandi. sagdizt hvn ok uita at gunsteinn bondi sinn hefdi fulla ok alla peninga upp borit firir sagda halfa jord huamsdal. her epter uil(i)vm vid sueria ef þurfa þiker. ok

1) þ. e. 3. Febr.

til sanninda her um settum uid fyrr greinder menn ockr jnsigle firir þetta bref sem skrifat uar á stadarholi j saurbæ miduikudaginn næsta firir chatedra petri arum epter guds burd. ꝏ. d. ok xij ár.

---

305. 20. Febrúar 1512. í Fagraskógi.

Vitnisburðr um kaup þeirra Sæmundar Jónssonar og Sigmundar Guðmundssonar um jarðirnar Brú og Sólheima í Mýrdal.

AM. Fasc. XLI, 22, frumrit á skinni frá síra Skúla Þorlákssyni. Innsiglið er fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 4415.

Vitnissburdur Vm bruar og Solheima kaup.[1])

Þath gere eg þordur íísleifsson godvm monnum viturligt med þessu minv opnv brefi ad eg var hia stad(d)vr i hoffelli i hornafirdi a manvdagin næsta efter marteinsmessv er þeir sæmvndur ionsson og sigmvndvr gvdmvndzson keÿptu iordvnvm brv og solheimvm med handabandi. svo og var eg vid stad(d)ur ad holmfridur biarnadottir samþÿkti iardakaupit sem eg trvi log til stædi. og lagakavp vt vísar med handabandi. ok til saninda hier vm set eg mitt inzcigli firir þetta bref skrifvat var i fagraskogi a galm̃astord[2]) a fostudagin næsta firir catidra petri apostuli. þa lidid var fra gudz burd. ꝏ. d. og xij ar.

**306. 13. Apríl 1512.
11. Janúar 1513.**

Vitnisburðr um sölu Lopts Magnússonar til Jóns Steinssonar frænda síns á fjórum hundruðum í jörðunni Nesi í Grunnavík.

---

1) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1700. 2) Svo = Galmaströnd.

AM. Apogr. 986 „Ex originali Sæmundar Magnussonar a Hole i Bolungarvik“.

Þat giori eg Jon olafsson godvm monnvm kunnigt med þessu minv opnu brefi at um uorit æ þridia dag paska þa lidit uar fra hingatburdi vors herra Jesu christi þusund .u. hundrut og xij. ar uar ec hia sa og heyrdi ꝺ́ at loptur selldi med handabandi Joni steinssyni frænda sinum fiogur hundrut J Jordune nesi er liggur J grvnauik J stadar kirk(i)u sokn med soddan uerdi at adr greindr Jon steinsson lofadi at greida fyr skrifudum lopti magnussyni. .iiij. hundrut J þridiunga peningum J malnytu fridu og daudum peningum. skyldi þetta Jardar verd greidaz a þrenum tolf manudum en hvad er þa uæri ogreitt af þessum peningvm skyldi Jon steinsson fullu leiga huad epter sinu lagi. suo heyrda eg og Jon olafsson fyrskrifadr at tittnefndr loptur magnusson var ad frettr þa J þat sama sine huort hann mætti þetta giora med logum. en hann sagdi þat satt vera og kuezt alldri olafi eirigssyni hafa sellt ne lofatt þessum Jardar parti J nesi nema hann fylgdi honum til ʀetra laga þa snori aklagadi hann vm hlid J alftafirdi. svo og sagdi titt nefndur loptur at þrattnefndr olafr hefdi lofad at taka son sin til kenzlu og fa ser smor[1]) nockut og sagdi hier aungua ʀaun a hafa ordit. og hier epter uil ec adr greindr Jon olafsson sueria. Og til saninda hier vm setta eg mit Jnnsigli fyrir þetta uitnisbvrdarbref huert er giort uar þridiudagin næsta fyrir geisladag J sama stad ari sidar en fyr seiger.

---

307. 29. Apríl 1512. á Víðivöllum.

Dómr útnefndr á prestastefnu af Gottskalk biskupi á Hólum um arftöku Einars prests Magnússonar eptir Haldór Brandsson föðurföður sinn, en síra Einar var ættleiddr og arfleiddr.

Skjalabók Landsskjalasafnsins, 94. 4to bl. 53—54 með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — ÍBfél. 67. 4to bl. 72b—73 með hendi síra Eyjólfs Jónssonar á Völlum (d. 1745).

1) Svo.

Domur vm̄ Halldor Brandsson dæmdur af Biskup Gottskalk[1]).

Þad giorum vier Abote Jon. Prior Nicholas. Jon Þorgilsson. Olafur Klængsson. Pietur Palsson. Jon Jonsson. Þorleifur Jonsson. Þorbiorn Jonsson. Steingrimur þessason. Olafur hallsson. Þorsteinn Jonsson. Jon Sugurdsson Prestar Hőlabiskupzdæmiss godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi ad sub anno gratie 1512 fimtudaginn næstan̄ fyrir tueggia postula messo Philippi et Jacobi a Vijdeuðllum j blonduhlid a almenneligre prestastefno vorum vier j dom nefnder af Gottskalk med Gudz nad biskupe ad holum. at dæma skoda rannsaka vm̄ þa akiæru. er Einar prestur Magnusson kiærdi til Jons finnbogasonar. er ʀeiknudust og toldust syskina syner sijn a mille. Kiærdi Einar prestur magnusson til Jons finnbogasonar vegna margrietar halldorsdottur modur Jons. enn faudursystur sinnar ad greind Margriet Halldorsdotter stædi sier fyrir arfi er honum[2]) hefdi fallit eptter Halldor brandsson fodur margrietar. og fodurfodur sinn. var Einar prestur ættleidingur og arfleeidingur. enn margriet skilgetin dotter halldors. kom þar fram̄ ættleidingarbref sera[3]) Einarz magnussonar j hueriu ed suo stod ad halldor brandsson jatadi sẏni sinum sira magnuse ad arfleida son sinn einar og [sẏskin hanz[4]) sem j brefino standa. til þess hlutar. er sijra magnus stod til eptter fodur sinn. halldor. stod og suo j sama brefi ad greindur sijra magnus arfleiddi son sinn Einar. og onnur hans sẏskin sem j brefino standa. eptter logbokarinnar ordum sem ættleidingarbrefit vtuijs-

---

1) Svo látandi ágrip af þessum dómi er í Landsbókasafni 63. 4to bl. 87b, skr. c. 1640, í „Nockur andsuor a mote þeim sem ættleiddum monnum vilia fra Erfdum hrinda. M(agnusar) B(iorns)s(onar)“:

Ættleidsludomur. 1512.

Jtem 1512 dæmde Biskup Gottskalk med xij kiennemanna domi og vrskurde sira Eijnari Magnussyne ættleiddum arf epter halldor Brandsson fodurfodur sinn þann sem fader hanz stod til. so hann hefde jafnan̄ hlut vid skilgetna dottur Halldors Brandssonar.

2) henni, 67; og 94. 3) b. v. 67. 4) [önnur hans systkin 67.

ar. logdu þeir vnder biskupsins[1]) vrskurd og prestadom Jon finnbogason j vm̄bodi modur sinnar og sıȷra Einar[2]) sinna vegna. ad hallda þann dom og vrskurd sem prestarner dæmdu og biskupinn vrskurdadi þeirra a millum. vm̄ sagdañ arf.

Þui ȷ(n) nomine domini amen. dæmdum vier fyrr skrifader prestar. med fullu domz atkuædi. allañ þennan halfañ arf. eptter fyrr sagdañ halldor brandsson sıȷra Einare Magnússyne til logligrar og fullrar eignar vera og verit hafa eptter þui sem logbokin og Heriolfsbref vtuijsar og frialsliga mega ad sier taca og tecid hafa þennañ halfan arfinn[3]) epter halldor brandsson. ad ollu suo profudu sem fyrir oss er komit.

Og til sannenda hier vm et cetera.

---

308. 29. Apríl 1512. á Víðivöllum.

Dómr útnefndr á prestastefnu af Gottskalk biskupi á Hólum um undanfæri Ólafs Filippussonar af kirkjugarðssaurgun (í Víðidalstungu 1483, þegar Ásgrímr Sigmundsson var veginn).

AM. Fasc. XLI, 7, frumrit á skinni. Af 22 innsiglum er nú að eins brot eptir af 4 fyrir bréfinu. — Apogr. 3423. — AM. Apogr. 397, og JSig. 66. 8vo eptir transcripto frá 20. Apr. 1515.

Domur vm undanfæri olafs philippussonar fyrir kirkiugardin i videdalstungu.[4])

Þat giorum uier broder Einar med gudz nad aboti á munkaþuera. broder jon med gudz forsia aboti á þingeyrunı. broder nicolas med gudz myskunn prior á modruuollum. finnbogi Einarsson. jon þorgilsson. gudmundr jonsson. gilsbrikt jonsson. olafur klængsson. petur palsson. nicolas uilhialmsson. jon jonsson. jon arason. þorbiorn jonsson. gvnnar þordarson. jon ionsson. þorbiorn jonsson. halluardr biarnason. bersi jonsson. gisli gudmunzson. steingrimr bersason. þorsteinn ionsson. einar magnusson ok þorleifur jonsson.

1) 67; biskups 94; 2) 67; sl. 94. 3) arf 67. 4) Utan á bréfinu með fornri hendi.

prestar holabiskupsdæmis. godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi. at sub anno gracie ᴍ° quingentesimo. duodecimo. á fimtudaginn næstan fyrir ij postula ᴍesso. philippi et ɪacobi á uideuollum j blonduhlid j skagafirdi á almenniligri prestastefnu. uoro uer j dom nefnder af uorum andaligum fodr godskalk med gudz nad biskup á holum. at skoda. innuirdiliga at rannsaka oc fullkomliga um at dæma þat undanfæri. er olafur philipusson hafdi giort. med svordum tylftareidi ok adr giort bref þar um gior ut uisar. þui in nomine domini amen. dæmdnm uer þann tylftareid. lôgligan og[1]) fullmectugt undanfæri sem olafur philippusson hafdi giort fyrir savrgun kirkiugardzins j uididalstungu. fyrir abota ɪoni þoruallzsyni á þingeyrum er þa uar officialis heilagrar holakirkiu. Sor og[4]) olafur philippusson þa þar fyrir oss fullan bokareid at hann hefdi alldreigi peninga til gefit abota ɪoni til þessa undanfæris. sannadi oc abote ɪon þar fyrir oss med sinum ordum þenna sama eid. at olafur philippusson hefdi sier alldreigi peninga til gefit þessa undanfæris. Suo sagdizt og[1]) olafur philippusson ecki uilia þess giallda þo at brodeʀ hans eda brædr hefdi talat af sier sitt undanfæri. leizt oss og[1]) þat logligt uera at þeir mætti huorki fyrirgiora ne fyrirtala eidum uitnum undanfæri eda profun olafs philippussonar þui þar mundu huorer uita sinn giorning. þui j sama domi dæmdu uer olaf philippusson aullungis kuittan og[1]) ákærulausan. heilagrar kirkiu uegna. um sagda savrgun kirkiugardzins j uididalstungu. ok greindan olaf uid skilinn þetta kirkiugardz malit bædi fyrir lærdum ok[1]) leikvm at ôllu suo profudu. sem fyrir oss hefer komit. Ok til sanninda hier um settum vier uor innsigli fyrir þenna uppskrifadan dom sem dæmdr uar og[1]) vpp sagdvr j advr greindan stad oc dag a sama are og fyrr seiger.

---

309. 29. Apríl 1512. á Víðivöllum.

Dómʀ útnefndr á prestastefnu af Gottskalk biskupi á Hól-

1) Svo hér.

um um lausn á jörðunum Víðidalstungu í Víðidal og Urðum í Svarfaðardal, en Jón Sigmundsson var í fyrirsvari um jarðirnar.

AM. 240. 4to bls. 16—18 með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592. — Landsskjalasafn 94. 4to bl. 43a—44b með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

annar domr vm Jon Sigmundzson[1])

Þad giorum vier broder einar med gudz nad ꜳ̋boti ꜳ̋ mukaþuera. broder ȷon med gudz myskun aboti ꜳ̋ þingeyrum. broder Nikulas med gudz nꜳ̋d prior[2]) ꜳ̋ modruuollum j horgardal. finnbogi einarsson. ȷon þorkielsson.[3]) gudmundur ȷonsson. gilbrigt ȷonsson. olafur klængsson. pietur pꜳ̋lsson. nikulas vilhialmsson. ȷon ȷonsson. ȷon arason. þorbiorn ȷonsson. [gunar þordarson. þorbiorn ȷonsson.[4]) halluardur biarnarson. bessi ȷonsson. ȷon ȷonsson. gijsli gudmundsson. steingrijmr bessason. þorsteinn ȷonsson. olafur hallsson. einar magnusson. þolleifur ȷonsson og ȷon sigurdsson prestar holabiskupzdæmis godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi ad sub anno gratiæ m d xij ꜳ̋ fimtudaginn nærstan firir tueggia postulamesso philipi og jacobi ꜳ̋ vijduuollum[5]) j skagafirdi j blonduhlijd ꜳ̋ almenniligri prestastefnu vorum vier j dom nefnder af vorum andligum faudur Gottskalke med gudz nꜳ̋d biskupe æ holum ad skoda og jnuirduliga ad rannsaka huerzu leingi su lauzn skyldi standa æ ȷorduni vididalstungu j vijdedal. somuleidis og ꜳ̋ ȷorduni vrdum j suarfadardal og þeim kirkiugozum sem sꜳ̋ domr vtvijsar sem þar er ꜳ̋dur vm dæmdur. þui at þar stendur ecki tijmi til nefndur huerzu leingi su lauzn skal standa. þui beiddi biskup gottskalk oss og krafdi og suo til skyldadi heilagrar kirkiu vegna og sinna hier fullt domz atkuædi ꜳ̋ ad leggia sem vier uissum sannast. sagdi biskup Gottskalk þar firir oss verid hafa fiogr ꜳ̋ʀ sijdan ȷardernar voru dæmdar til lausnar og vid aunguum kirkiugotzum hefdi

1) Á undan á bls. 1—9 er dómrinn um Jón frá 1505. (DI, VII, Nr. 708)
2) prier 94 3) Svo; *rétt:* Þorgilsson. 4) [sl. 94. Þessi nöfn eiga að vísu að standa, eru rétt, sbr. annan dóm frá sama stað og degi. 5) videuollum 94.

hann tekid j vijdedalztungu nema jorduni sialfri. vissum vier fyrr skrifader kennimenn ad þad var satt suo og vissum vier ad biskup Gottskalk toc ad sier vrder epter þui sem domr þar vm dæmdur vtuijsar. enn eigi vitum vier hueria adra peninga hann hefur þar tecid nema kirkiunnar peninga. nu firir þæ sauk ad eingin lausn er fram komin j suo langann tijma af greindum jordum og einginn stodugur og laugligur sami ꜳ̋ giordur vm greint kirknana gotz vid biskupinn af þeim sem med laugum ꜳ̋ ad leysa biskupinum j hŏnd edur hanz vmbodzmanne sem domurin hefur dæmt og eigi ad logum vpp bodid nie virt. þui jn nomine domine amen dæmdum vier tijttnefnder prestar þessara ædur nefndra jarda vijdudalztungu og vrda lausner kirkiunar vegna og biskupzins eij leingur standa eiga enn til nærstu fardaga nema biskupinn sialfur vilie leingur bijda[1]) kirknanna vegna. enn ef þꜳ̋ er eigi lausnin fram komin ꜳ̋ jordunum j þeim peningum sem kristinʀettr skipar og skyrer ad gialldaz skule j kirkiu tiund sem er j vaxi eda uidi eda ʀeykelsi. j lierептum godum og j vadmælum enn adra peninga dæmum vier ecki j kirkiugotzen[2]) enn kristinʀettr skipar þꜳ̋ dæmdum vier fullkomliga fallid vera suo micid af huori jordu sem ecki eʀ leyst vijdidalztungu og urdum enn alla huora firir sig ef ecki er leyst j fyrr sagdan tijma og æfinliga eign kirknana huora firir sig ad suo profudu [ollu sem firir oss hefr[3]) komid nu[4]). þuiat biskup gottskalk hefur sagt oss ad hann hefdi[5]) opt beidst lausnarinar og [ecki feingid[6]). enn vm þann sakeyrer. sem dæmdur hefur verid og domarner vtuijsa og ʀeikningskapurinn sem sanliga profaz og biskupenum sialfum til heyrer firir vtan kirknanna portionem dæmdum vier ad gialldaz skylldi med þrenum[7]) solum. nu fyrst j fardogum nærst er koma þridiung þessa sakeyres. annann þridiung ad mickaelismesso nu nærst er kemr. þridia þridiung þessa sakeyris og reikningskapar ad audrum fardogum. hier næst epter. ʀeiknadi biskup gottskalk þꜳ̋ þar fyrir oss[8]) hæd þessa

1) lijda 94. 2) — gossino 94. 3) [sem nu hefur fyrir oss fram 94. 4) sl. 94. 5) hafe 94. 6) [feingit ecki 94. 7) þremur 94. 8) 240 bætir hér „j“.

sakeyris og reikningskapar. voru þad hundrat[1]) hundrada [þriatijger hundrada[2]) oc vij hundrud. eru hier med þau lxc j fastagotze sem dæmd voru fallin og tiundarhalld og oll hanz half lausagotz ad auki oreiknud.

Og til sanninda hier vm̄ setium vier fyrr greinder kennimenn vor jncigli fyrir þetta domzbref skrifad æ[3]) klaustrinu þingeyrum laugardaginn nærstan epter krossmesso vm vorid ꝺ́a sama are sem fyrr seiger[4]).

---

310. 30. Apríl 1512. á Reykhólum.

Transskriptarbréf.

AM. Fasc. XXXIII, 24, transskriptið frumritað á skinni. Öll (3) innsigli dottin frá. — Apogr. 5715.

Hallsteinsness forna Bref.[5])

Þath giorvm vær eyuindr gudmundzson. oddr þordarson. Snorre haflidason og endride svartthzson godvm monnum kvn̄n̄ickth med þessv vorv opnv brefi ath vær hôfvm sied og heyrth yferlesit opith bref med heilvm og oskavddvm hang(an)da jnsiglvm so lathanda ord efter ord eem hier seiger.

[Hér kemr bréf frá 16. September 1498. DI, VII, Nr. 421].

Og til saninnda hier vm̄ sethivm vær fyr nefnder menn vor insigle fyrir þetta tra(n)skriptarbref er giortt var a reykiaholvm a reykianese favstvdaginn næstan fyrir tueggia postula messa (!) philippi et jacobi þa lidit var j fra hingadburd vors herra jhesu christi þvsvnd. v hvndrvt og xij.

---

311. 6. Maí 1512. í Dynhaga.

Þorleifr Grímsson gefr Haldóri Sigmundssyni jörðina Árskóg hinn ytra á Árskógarströnd til fullrar og æfinlegrar eignar.

1) 94; hundrud 240. 2) [94; sl. 240. 3) ad 94. 4) þ. e. 8. Maí
5) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

AM. Apogr. 158 með hendi Árna Magnússonar „Ex originali sira Hannnesar á Snæfiollum“. Árni lýsir innsiglum.

Þat gere eg Jon Þorkelsson og Asgrimur Halsson godum monnum kunnigt med þessu ockru ofnu[1]) brefe at vid vorum þar i hia saum og heirdum[2]) æ ord og handaband þessara manna þolleifs grimssonar og Haldors Sigmunssoñar at svo fyrir skıjldu at þolleifur grimsson gaf adur nefndum Haldore sigmunssyne iordena arskog en ytra et[3]) ligur i arskogs kirku sonck[1]) til fullrar eignar og frials forrædes med aullum þeim gaugnum og gædum sem greindre iordu fylger og flygt[4]) hefur at fornu og nyu og þolleifur grimsson vard[5]) freimzt[5]) eigande at vorden kvitta og akærulausa bæde fyrir seir[5]) og aullum sinum efterkomendum. skal greindur Haldor meiga skipa og bytta greindre iordu sem honum biheñtar best. Og til meire stadfestu og audsyningar hier um sette þolleifur grimsson sitt inslige[5]) med ockrum insliglum[5]) fyrir þetta bref et[5]) giortt var i sydra Dynhaga i horgardall[5]) fim̃tudæen[5]) næstan efter krosmess(u) um voret arum efter gudz burd þussund fimm hundrut og tolf ar.

---

312. 11. Maí 1512. á Auðkúlu.

Ólafr Filippusson og Einar sonr hans selja Gottskálki biskupi á Hólum jarðirnar Hrafnabjörg, Ljótshóla, Snæringsstaði, Geithamra, Mosfell, Þremi tvenna og skóg í Blöndugili, — sem alt hafði átt Solveig Björnsdóttir, — en biskup geldr í mót jarðirnar Arnarstapa á Vatnsnesi, Hvol í Vestrhópi, Galtarnes í Víðidal og Vatnsenda í Vestrhópi.

AM. Fasc. XLI, 9, frumrit á skinni. Af 7 innsiglum er nú að eins brot eptir af einu. — AM. Apogr. 3424.

kaupbref um kulu i suinadal.[6])

Þat giorum uær petur prestur palsson jon þorgeirsson grimur ȷonsson magnus ắrnason skúle gudmundzson þőrar-

1) Svo. 2) ita est (AM.) 3) Svo = ed. 4) ita est (AM.) 5) Svo. 6) Utan á bréfinu með fornri hendi.

inn jonsson ok gudmundur þorleifsson leikmenn. godum monnum uiturligt med þessu uoru brefi. at ærvm epter gudz burd. ꝏ. d. ok. xii. ær þridia daginn næstan fyrir halluardzmessu. æ. audkúlu ȷ suínadal. uorum uær ȷ hia sæum og[1]) heẏrdum æ ord ok handaband þessara manna. uors andarligs faudurs godskalkz med gudz nǻd biskup(s) æ hólum af eirne halfu enn olafs filippussonar ok einars ólafssonar sonar hans af anare. aller j einu handabandi. at suo fyrir skildu ad nefndnr olafur selldi med samþycki upplagi ok jayrdi einars sonar sins greindum biskup godskalki jardernar hrafnabiorg liotzholar snæringsstader geithamrar mosfell med til greindum þraumum tueimur ok skoginum j blaundugile med aullum þeim gaugnum ok gædum sem þessum jordvm fẏlger ok fẏlgt hefer at fornu ok nẏv ok fyr greindur einar olafsson uard fremst eigandi ad j erfd epter solueigu biornsdottur modurmodur sína. epter þui sem̃ gǒdra manna dǒmur ok laugmannz vrskurdr þar um giordur ut uisar til fullrar ok æfinligrar eignar ok frials forrædiss. uñdan sier ok sínum erfingium. enn uñder biskup godskalk ok heilaga holakirkiu. Hier a móti selldi opt nefndur biskup godskalk olafi filippussyni ok einare syne hans. arnarstapa æ uatznese fyrir. xxx. hundrada. huol i breidabolstadar kirkiv sokn fyrir. xxx. hundrada. galltarnes j æsgeirsær kirkiu sokn fyrir .xl. hundrada. uazenda er liggur j uesturhopi ȷ hǒla kirkiv sokn fyrir. xx. hundrud. med aullum þeim gaugnum ok gædum sem þessum̃ fẏrr greindum jordum fẏlgir ok fẏlgt hefer ad fornu ok nẏo. ok biskup godskálk uard fremst eigandi ad ordin. og eigi er ádur med laugum fræ komit. uñdan sier ok heilagri hǒla kirkiu. enn uñder einar olafsson ok hans erfingia. til æfinlegrar eignar ok frials forrædiss. skylldu ok huorer fyrir sig suara lagariptingum. æ þeim jordum er þeir selldu. en þeir hallda til laga er keyptu. skylldu huorer afhenda audrum fẏr greindar iarder ad næstum fardaugum. Ok til sannenda hier um settum uær fẏr skrifader menn uor jnncegle[1]) fyrir þetta jarda-

1) Svo hér.

kaups bref er giortt uar j sama stad deigie ok ære sem̄ fÿr seigier.

---

313. 14. Maí 1512. í Stafholti.

Vigfús bóndi Þórðarson fær kirkjunni á Borg á Mýrum til fullrar eignar jörðina „Þjóðstaði“ (= Þursstaði), tólf hundruð að dýrleika, og tíu hundruð í Gufufit, og kvittar Stephán biskup í Skálholti hann um tuttugu hundruð frið af innstæðu kirkjunnar, en hér til skyldi hann leggja til 30 kúgildi og 60 ásauðar í innstæðu kirkjunnar æfinlega; leggr Vigfús kirkjunni og bækr og líkneski, gerir portionsreikning, og fær kvittan biskups fyrir.

AM. Apogr. 2255 „Epter originalbrefe hia Sr. Þorde Jonssyne á Stadarstad, accuratissime“ (AM.)

Vier stephan med gvdz nad biskup j skalhollte giorvm godvm monnum kvnnigt med þessv vorv opnv brefi. at vier hofvm bytt med vigfvs bonda þordarson kirkivnar vegna a borg a myrvm j svodan mata ad greindvr vigfvs bondi feck kirkivne til ęveñligrar eignar alla jordena þiodstade er liggur j borgar kirkiv sokn[1]) sem er .xij.c ad dyrleika og þar til x.c j gvfvfit. hier firir gafvm vęr adr greindan vigfvs boñda kvittan vm. xx.c frid af instędvnne. eñ hier til skyllde hann leggia kirkivne. xx. malnytv kvgillde. x. kyr og. lx. asavdar og skyllde þetta hennar ęveñlig jnnstæda vera ad avk þeirra xx.c sem hvn a i heimalande.

Jtem hefur greindur vigfvs boñde stadit fullan reikningskap af porcione og mortvarijs sem fallid hefur sidan nęst vęr tokvm reikningsskapin af honum gallt hann kirkivne. iij. bękr. eina sekveñcíjvbok de tempore de sanctis per annvm og adra bok missale. missale de tempore og de sanctis. per annvm. þridiv bok missale fra .ix. vikna fostv til paska firir. vj.c og hier med gallt hann jvngfrv mariv likneske og annad likneske mariv magdalene firir onnr. vi.c þvi gefvm vier

1) sonk, Apogr.

þrattnefndan vigfvs bonda olldvngis kvittan[1]) og akiȩrvlavsan vm greindan reikningsskap firir oss og ollvm vorvm epterkomendvm heilagrar skalhollzkirkiv formonnum.

Og til sannenda hier vm festvm vier vort jnsigle firir þetta maldagabref og kvittvnar skrifad j stafhollte jn profesto sancti hallvardi martiris anno domini. ꝏ⁰. d⁰. xij.

---

314. [fyrir, um og eptir 1512].

Máldagi Borgarkirkju á Mýrum (í tvennu lagi).

I.

Landsbókasafn 108. 4to bls. 451 (máldagasafn síra Jóns Haldórssonar í Hítardal).

Borg á Myrum.

So miked gőts luckte Magnus bonde Audunarson Þorde Sygurdssyne a Borg.

first i kirkiufie lxxx asaudar og xij kyr. vj^c j hrossum.

enn þetta i hans fődurarf: hundrad hundrada i jőrdum og lausagotse.

So miked luckte Audun̄ bonde Salamonsson Þorde Sygurdssyne á Borg.

viij kyr og xx i kirkiufie. xiij^c i gelldfie. j saudum og nautum.

xx^c i silfre og ıx i hrossum̄.

kietil og vod firir hundrad.

Beigallde firir xij.^c

og Læker firir xij.^c

Þiotstader firir xij.^c [1])

og þar til x kugillde bulæg.

[Borg á myrum og Anabrecku eiga þeir fedgar Biarne Oddsson. Eda syner han̄s.[3])

---

1) hér stóð ű i frumritinu, sem er of aukið. 2) Borgarkirkja eignaðist Þjótstaði (Þiodstade = Þursstaði) 14. Maí 1512. 3) [viðbót Odds biskups (frá c. 1592).

II.

Landsbókasafn 108. 4to bls. 428—29 (máldagasafn síra Jóns í Hítardal), tvær afskriptir (*a*—*b*). Þessi texti er í raun réttri ekki annað en máldagaágrip af næsta bréfi hér á undan (Nr. 313).

Borg ä mýrum.

Kirckia sancti Michaelis ä borg ä x kyr og lx äsaudar og[1]) x^c j Gufufit og xij^c jörd er heiter Þiodstader er Vigfus bonde Þordarson luckte kirkiunne.

Jtem [gallt hann hier til[2]) ij bækur firer vj.^c

[Jtem Mariuskrifft firir vj c[2])

---

315. 25. Maí 1512. á Staðarhóli.

Dómr útnefndr af Birni bónda Þorleifssyni og Ögmundi Tyrfingssyni — og samþyktr af Ólafi bónda Guðmundssyni kongs umboðsmanni milli Gilsfjarðar og Gljúfrár — um ákæru nefnds Björns til greinds Ögmundar útaf arfi eptir Petr Jónsson bróður Sigríðar konu Ögmundar, en Björn reiknaði Páli Jónssyni mági (teingdaföður) sínum arfinn eptir Pétr Jónsson bróðurson sinn.

AM. Apogr. 5898 með hendi Jóns Magnússonar bróður Arna „Ex originali". „Brefed er á kalfskinn. med sex ȷnnsiglum og sjöunda lausum þveing".

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia ædur heyra senda stulli þordarson. sigurdr narfason. gudmundr finzson. þorolfur augmundsson. asmundr klemensson og eyuindr gudmundson kuediu guds og sina kunnigt giörandi ath æ föstudaginn næsta fyrer gangdagauiku um uorit[3]) þa lidit uar fra hingat burdi uors herra ihesu christi ɱ. d. og .xij. ar i huamme i huamsueit uorum uær i dom nefnder af ærligum monnum birne bonda þolleifssyni og augmundi týrfingsyni ath skoda og ransaka og fullnadardom æ ath leggia huorth su akæra skylldi nockra makt hafa æda öngua er biorn bondi þolleifson kærdi þar til augmundar tyrfingsonar. ath hann hefdi eignath sigridi ȷonsdottr eiginkono sinne arf

1) sl. *b*. 2) [sl. *a*. 3) þ. e. 14. Maí.

og audæfi. goz og peninga. laund og lausa aura epter petr heiten ȷonson brodr sigridar ȷonsdottur. ȷ́ sezt. lỏg og dom fyrir lagt allan fẏrsagdan arf. enn biorn bondi þolleifson kalladi pal ȷonson mag sinn til þess arfs komenn uera epter petr heiten ȷonson brodrson sinn. toku þessir fẏrrnefnder menn. biorn þolleifsson og augmundr tẏrfingsson hỏndom saman oss fẏrrgreindum domsmonnum hia uerondum med þeim skilmala at þeir skẏlldu hafa þat og hallda og alldre upp á tala huor um sig sem þesser fẏrr nefnder domsmenn dæmdu þeirra ȷ millum um þetta mal. ȷtem i fẏstu grein dæmdum uær underlagit laugligt i allañ mata og greindan biorn bonda þolleifson lỏglegan suarsmann og soknar fẏrr nefnz pꝍ́ls ȷonssonar mags sins epter þui sem þat umbodsbref utuisar sem adrgreindr biorn bondi þolleifson las þar fyrir oss. Jtem kom þar fram uitnisburdarbref helga gislasonar med hans heilu og oskỏddu hanganda ȷnsigle at hann uar þar nær staddr at sera ȷon heiten ȷonson afrleiddi sigridi ȷonsdottr. dottr sina. epter þui sem bok gerir rad fyrir pali ȷonsyni hia uerandi og ollum arfi undan sier ȷatandi. Jtem kom þar fram uitnisburdarbref ȷons gudmundzsonar huert er suo inne hiellt at hann uar þar hia at sera ȷon ȷonsson arfleiddi sigridi ȷonsdottr dottur sina epter lỏgum. J þridiu grein kom fram suo latandi uitnisburdr sẏgnẏiar ȷonsdottr ath hun hefdi hia uerit fẏrrsagdre arfleidingu. suo og eigi sidr kom þar fram opit bref pals ȷonssonar med heilu og oskỏddo hangandi hans ȷnsigle ath hann medkenn(i)zt ath hann hafi ollum arfi undan sier iatath þeim sem hann stod til epter sera ȷon ȷonsson brodr sinn med þeim skilmala. ath sigridr ȷonsdotter dotter sira ȷons skẏlldi til þess arfs leidazt. enn eingi hans bỏrn onnr. suo medkennizt og optnefndr pall ȷonson i þessu sinu brefi þrattskrifadr sira ȷon ȷonson hefdi arfleitt sigridi dottur sina epter lỏgum. Suo og medkennezt optnefndr biorn þolleifsson med sinu brefi og jnsigle ath (hann) uar hia at greindr pall ȷonson gaf ut allan fẏrskrifadan uitnisburd ord epter ord. enn titthnefndr biorn bondi þolleifsson uændizt þui at pall ȷonson magr sinn geingi ecki uid fẏrskrifudum gerningi. nu saker þess

at greindr biorn bondi þolleifson uændizt ðngunı þeim uitnum at oss virtizt hrinda mega brefum greindz augmundar. þui dæmdum uær fẏrr nefnder domsmenn med fullu doms atkuædi þrattnefnda sigridi ȷonsdottur lðglega arfleidda og rettañ erfingia peturs heitens ȷonssonar brodr sins. suo framt sem helgi og ȷon oc sẏgnẏ sueria fullan bokareid epter sinum framburdi oc aunnr tvð uitni þessum ȷafnhǫ́ ȷ sinum framburdi. en greindan augmund tẏrfingson lauglegan halldzmann allra peninga sagdrar sigridar kuinnu sinnar. Skulu uitnin suarit hafa hith sidazta ath michaelsmesso i haust at kemr. og augmund skẏlldugañ ath gera birne bonda bod suo longo fyrir eidatokuna at hann meigi til koma ef hann uill. enn ef tittnefndum augmundi fallazt uitnin. þæ dæmdum uær hann loglega mega i sitia. hafa og hallda þenna arf þar til hann er med lðglegum domi af honum sottr. samþẏckti þenna uorn dom olafr bondi gudmundzson sem þǫ́ hafdi kongs umbod milli gilsfiardar og gliufrar og setti sitt insigle med fyrrnefndra domsmanna ȷnsiglum fyrir þetta domsbref skrifat æ stadarholi i saurbæ. þridiudaginn fyrir huitasunnu a sama are sem fẏrr seiger.

---

316. 4. Júní 1512. á Helgastöðum.

Tylftardómr útnefndr af Grími Pálssyni, kongs umboðsmanni í Þingeyjarþingi, um ágreining milli Ásmundar Sturlusonar og Þorleifs Þorleifssonar um arf eptir Ólöfu Haldórsdóttur, en Bergþóri, sem var sammæddr bróðir Þorleifs, hafði fallið sá arfr eptir Ólöfu systur sína.

MSteph. 61. 4to bls. 108, skr. c. 1660. — Landsbókasafn 791. 4to bls. 118—119, skr. c. 1630.

Domur vm arf.

Ollum monnum sem þetta Brieff sia edur heyra [sendum vier[1]) Magnus Þorkielsson. Petur Thomasson. Audun

1) [791; sender 61.

Sugurdsson. Pietur Loptsson. Logriettumenn. Benedict Grijmsson. Sæmundur Sijmonarson. þorkiell magnusson. Simon Þorsteinsson. Hoskulldur Runolffsson. Jon Þorlaksson. Magnus Jonsson og Hallur Kietilsson kuediu gud(s) og vora. kunnugt giorandi. þa lıȷded[2]) var fra Guds Burd 1512 vm vored ꝺ Helgastodum j Reykiadal þijngstad riettum. fostudæginn næstañ fyrer dyradag vorum vier j dom n(efnder) aff Erligum manne Grijme B(onda) Palssyni. er þa haffdi mijns[2]) H(erra) kongsins syslu ȷ Þijngeyarþijnge. ad dæma millum þeirra þeirra Asmundar Stullasonar og Þorleıȷffs Þorleifssonar. vm þann arf og peninga sem fallid hoffdu j gard Asmundar og Christijnar konu hans effter Olufu Halldorsdottur. Enn Berþore fiell til Erfda effter Olufu systur sijna andada. sem var Broder Þorleijfs sammæddur. Enn Þorleifur Reiknar sier til Erfdar[3]) falled haffua. Kom fram fyrer oss Breff med godra manna ȷnnsiglum. er giort var vm gipting Olufar og Jons Grijmssonar Brodur Christijnar. Kom fram fyrir oss stefnañ. og var suariñ aff ijur logligum vottum. Þui dæmdum vier hana logliga og Asmund logliga fyrer kalladañ.

J annari grein dæmdum vier Asmund skyllldugañ ad sueria Bokareijd hier ꝺ þijnginu. ad hann hefde ei þad kaupmala Brieff edur visse aff þui. sem Þorleifur kiærdi effter. edur skillldugañ ad leggia aptur Brieffid Þorleife j hond. Enn vm þann arf Þorleifur kiærde til Asmundar. ad hann ad sier teked hefdi. og ologliga j setid. dæmdum vier titt n(efndum) Þorleife ad leıȷda ij loglig vitne. huorier peningar jnne stæde. Enn ef Þorleife fallast þesse vitni. þa dæmdum vier Christinu edur hennar vmbodsmann skyllldugañ ad leggia fram slijkt er hann vill. og vinne Eijd ad. ad Þorleifur hefur þa slijkt. er hann ꝺ j hans gard. effter sinne samuisku. og ij skilrijker menn med honum. Enn fallest hun[4]) ꝺ þessum Eıȷdi. þꝺ dæmdum vier þeim Þorleiffe og Jone effter þui Brieffe sem fram kom fyrer oss xxx[c] med þeim peningum er Jon haffdi [vid teked[5]) ꝺdur. og Jon villdi ei med Eydi

1) lıȷdeed, 61. 2) vors 791 3) eignar 791. 4) 791; honum 61. 5) [sl. 791.

fyrer sanna. suo og dæmdum vier Asmund rietteliga vid skilenn vid þa peninga. Enn kugilldi þau er Þorleifur fær vitni ad jnne stæde[1]) j garde Christijnar. skulu greidast med laga áuexte. Enn gielldfiar hundrud med xij alna auexte. þad Christijn suer ei fyrer. sijdañ logliga var áhrært vid Asmund. skulu aller þesser Eijdar vnner hid seinasta ad Þorlaksmesso. Enn hin fyrstu saul skulu vera jnnan xiiij natta. ad Eijdunum vnnum edur vitnunum leyddum. audrum ad Michaelzmesso. Enn þridiu ad fardogum ad vori komanda. og skila heijm til Nupa. vtan þeim semie annad.

[Samþyckti þenna dom et cetera.[2])

---

317. 9. Júní 1512. á Hólum.

Staðarbréf handa Jóni presti Brandssyni um Barð í Fljótum, útgefið af Gottskálki biskupi á Hólum.

AM. Fasc. XLI, 10, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir bréfinu. — Apogr. 3425. — Afskript af bréfi þessu er og í skjalabók síra Björns Haldórssonar í Sauðlauksdal í Advocates Libr. í Eidínaborg 21, 7, 14. 4to eptir þessu frumriti („Ex originali Holensi"), og er ekki góð.

literæ collationis de præbendis Bard in fliotum.[3])

Uniuersis christifidelibus presentes literas inspecturis seu audituris Godskalcus dei gracia episcopus holensis Salutem in domino sempiternam.

Noueritis nos ecclesiam sancti olaui regis et martiris apud bard in fliotum Dilecto nobis in christo filio domino iohanni brandonis sacerdoti nostre diocesis cum omnibus suis iuribus libertatibus et pertinencijs habitis et in futoro habendis preter porcionem ecclesie rite ac canonice contulisse cum debita cura duorum sacerdotum. þat þydizt med tueggia presta skylld. perpetuis temporibus iuste et libere possidendam dummodo caste deuote et sacerdotaliter vixerit et bona ecclesie sibi pronunc credite non quouis modo alie-

---

1) standi 791. 2) [þ. v. 791. 3) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

nauerit neque ecclesiam vel curiam[1]) sacerdotalem desolauerit nobis nostrisque successoribus canonice intrantibus debitam et filialem exhibuerit obedienciam reuerenciam pariter et honorem istis non tentis et rite seruatis. hec nostra collacio irrita sit et inanis.

Jn cuius collacionis testimonium secretum nostrum presentibus est appensum. Datum apud sedem nostram episcopalem hola feria quarta proxime ante barnabe apostoli anno domini Millesimo quingentesimo duodecimo.

---

318. 28. Júní 1512. í Skálholti.

Dómr útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti um ranglega rekatöku Arnórs bónda Finnssonar í Kaldárósi eða Kaldárlóni, er biskup kallaði hálft eign kirkjunnar í Skálholti.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 19, frumrit á skinni skemt af fúa. — AM. Apogr. 2606 með hendi Árna Magnússonar, og er afskriptin staðfest af Árna og Þórði Þórðarsyni í Skálholti 29. Júní 1711. Skallana hefir Árni fylt.

Domur a millvm biskup stephans oc arnors bonda finz sonar.

Ollum monnum þeim sem̄ þetta bref sia eda heyra senda þoruardur juarsson. augmundr palsson. halldor tyrfingsson. jon helgason. sæmundr arnason. jon einarsson jon hedinsson. þordur gudmundzson. þollakur landbiarzson. bardur petursson. oddur halldorsson. ellingur ilifsson kvediu guds og sina. kunnigt giorandi ad sub anno gracie millesimo quingentesimo duodecimo. manudagin næsta fyr(i)r peturs messu og pals j skalholltti almennilegri prestastefnu uorum uier j dom nefnder af ærligum herra og andaligum faudur herra steffane med gudz nad biskup j skalholltti. ad skoda og dæma um̄ þa ækæru sem̄ hann kærdi til annors bonda finzsonar. ad hann hefdi rangliga ad sier teikit[1]) og helldi þat sem̄ jnn hafdi rekit j kalldáros eda kalldærlon. sem̄ var skipbrot og adrer þeir hluter sem̄ þui fylgdu. Jn primis

1) Svo.

uar þar suarit fyrer oss ad nefndr annor bondi hefdi lofad ad koma j prestastefnu forfallalaust. eda hans um̄bodsmadur. og svara sem̄ stefndur um̄ þetta tilkall biskupsins. uar hans þar beizt enn hann kom ecke og einge af hans alfu. þvi dæmdum uier hann rettliga fyrir kalladan. Jtem i annare grein uændizt biskupin gomlum maldaga og brefi med jnnsiglum gamalla manna. ad kalldæros eda kalldærlon. er kallat er. uære sextige hundrada eign̄ og ætte kirkian j skalhollti þar j. xxx hundrut. leizt oss sem̄ takmark greindz aurnefnis hefdi dyrleika af þeim gædum sem þui hefdi fylgtt eda til kyne ad falla. huortt sem̄ þat er j reka eda audrum hlutum et cetera. Þui ad heilags anda nad tilkalladri. ad suo profudu og fyrer oss komnu dæmdum vier biskupin skylldugan at lata koma fram maldagan eda sueria skialleg uitne sem̄ lesit hafa maldagan. og hafi þetta giortt jnnan manadar. og ad þessu leiddu dæmdum uier optnefndan annor bonda skylldugan under suaren eid apttur ad leggia jnnan siavundar ad heyrdum domenum altt halftt þat sem̄ hann hefur haftt eda latid hafua af greindu skipe eda goze sem þui fylgdi fra þvi þat stod j osnum. biskupenum eda hans um̄bodsmanne kirkiunar vegna til halz. enn til eignar ef ecke kemur rettur eigandi jnnan þess tima sem̄ laug giora rad fyrer. Enn af þui ad kirkiunar laug [segia] þeim liosliga sektt a hendur sem̄ viliandi og vitandi uilia draga under sig þa hluti sem heilagri kirkiu til heyra. þui dæmdum uer j sama domi tittnefn[dan annor bon]da skylldugan ad sueria lyritareid ad hann hefdi ecke heyrt nie uitat ad kirkian ætte nockra medgiord med saugdum kalldærosi eda kalldærloni. og [hafi un]nid eiden jnnan manadar ad heyrdum dominum fyrir biskupe[num eda] þeim sem hann til setur. og ef hann fellizt a eidnum skylldugan ad taka lausn og sek[an . . . . . . vi]d biskupen. skal þetta gialldazt ad næstum farda[gum. uar þe]ssi uor domur uppsagdur og in̄ skripttis fram borin j domkirkiune j skalholltti fyrir herra steffane og [morgum god]um monnum [med oss sam]þyckiundvm. hier med samþycktte optt[nefndur herra] steffan þenna uorn̄ dom med oss og setti sitt jnsigle med uorum jnsiglum fyrir [þetta

doms]bref skrifat j saña stad og are deige sidar enn fyr seiger.

---

319. [1512]. á Kolbeinsstöðum.

Vitnisburðr að „síra Flosi heitinn" (Jónsson), „sem verið hafði ráðsmaðr í Skálholti", hefði gefið eða goldið kirkjunni í Skálholti hálfa eignina Kaldárós (Selalón) í Hnappadalssýslu, sem öll væri sex tigir hundraða að dýrleika.

AM. Apogr. 2629, og er afskriptin staðfest í Skálholti 13. Marts 1710 af Árna Magnassyni, Þórði Þórðarsyni og Ormi Daðasyni, eptir afskript með hendi ¦ síra Bjarna Hallgrímssonar í Odda gerðri eptir frumritinu, sem þá var í Skálholti. „Þesse skrä er än jnnsigla", stendr neðan við bréfið. — Apogr. 2630 (ágrip).

Vitnisburdur um Kalldảrős edur Selalőn.

Svo felldaũ vitnisburd og framsaugu bảru þeir Helge smidur Þorvalldsson og Olafur Paalsson fÿrer biskuþ Stephani ả Kolbeinsstødum. ad þeir hefde heÿrt Ellend heitinn Narfason og Þorgeir smið Halldorsson seigia ad kirkiaũ j Skalhollte ætte. xxx. hundrud j Kalldảros er stundum er kallad Selalőn[1]) og halldin hefur vered allur lxc. og munde so vera til kominn ad Sira Flose heitinn sem vered hafde Radzmadur j Skalhollte skyllde hafa gefed eda gollded kirkiunne j Skảlhollte greinda hảlfa eign Kalldảros. Enn half hefde skipst med hans Erfingium. þvi hann hefdi ảtt margar jarder j Kolbeinsstada Repp. Sagdest Helge vera hảlfảttrædur edur meir. enn Olafur vel siotugur.

Reiknar Datum j þeim brefum sem ả haũs daugum voru meir enn halft annad hundrad ảra[2]).

Saugdust þeir aldrei hafa heyrt hier tvimæle ả leika og hier uppả handsoludu þeir biskupinum bokareid ef þurfa þætte et cetera.

---

1) „Þad sem hier skrifast Selalón mun eiga að heita Kalldalon", segir Apogr. 2630. 2) Síra Flosa er síðast getið á lífi 1368.

320. 29. Júní 1512. á Bessastöðum.

Ólafr Diðreksson hirðstjóri yfir alt Ísland staðfestir þau skilríki og úrskurði, er Björn Guðnason hafi fyrir jörðunum Eyri í Seyðisfirði og Breiðadal í Önundarfirði og fleiri jörðum, er Stephán biskup hafði skipað af Birni, og bannar öllum, sérstaklega Jóni Jónssyni, að hindra Björn hér um, og skyldar alla honum til styrks, kvittar Björn um sýslugjöld og bannar verzlun við enska duggara.

AM. Fasc. XLI, 15, frumrit á skinni, og er innsiglið enn fyrir bréfinu. Bréfið er með hendi Björns Guðnasonar.

Samþycki Olafs Diricksonar[1]) vppa þa Doma sem giengid hafa vppa nockra garda sem Biorn[1]) hafdi til erfda fallid.[2])

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra og sierdeilis þeim godum monnum sem býggia og bua j millum geirholms og langanes heilsar ec olaf didrekson hirdstiori yfer allt jsland kærliga med gud, Wil eg ydr uitrligt giora ad biorn gudinason kom firir mig nu j sumar upp á alþingid tiede þar og birte firir mig og laugmaninum og aullum almuga æ heyranda utan laugriettu og jnnañ sin bref og skilrike med laugmanz urskurde huer ad hlydandis woru upp æ nauckra garda j uestfiordum er suo heita eyr j seydisfirde breidadalur j aunundarfirde og fleire jarder adrar. huer greind bref og skilrike ad mic og audrum dandi monnum þeim þar woru saman komner litutz þau j allan mata myndug og skælig og epter laugmali giord hafa uered. klagade greindr biorn þar firir mig adh biskup stefan hefdi skipad þessar greindar jarder uth af sig audrum monnum til eignar huat mic þiker j aungan mata mauguligt uera og ec skyniar og fullkomliga ueit adh laugmaled mæler þuertt j mote adh nauckr madur huorcke lærdur nie leikur skuli hier j landit laugmanz nrskurd riufa. og þui uil ec ydr uitrligt (sie) ad ec wil aungaleidis ad sliker hluter gangitz nid um̃ (þat) ec fæ j mote stadit. saker þess ad ec uil giarna

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með hendi Eggerts Hannessonar.

giora epter minne skylldu sem̃ mins elskuliga uerduga kong kristiens nad hefr mic til skipad ad ec skylldi hallda huer(n) mann med laug og riett. þui forbydur eg aullum med hueriu nafne sem helltz er og sierliga þig til greindum jon jonsson og þinum fygiurum og adstaudumonnum greindan biorn gudinason hindra eda hindra lata hier epter. vt af þessum optgreindum jordum under fulla hegning laganna. Enn huer þat dirfetz ad giora gripa þær eda taka ræna og reyfa þa bid ec um̃ kærliga og suo skyllduliga bydr ydr aullum mins kongsins þegnum og almuga suo freckliga og framarliga sem þier uiled uera mins herra nad holler og truer ad þier styded. og styrked opt greindan biorn gudinason til riettra mala og laugligra suo hann megi badi hallda sig og huern annañ med laug og riett ad mins herra kongsins riettr og sakferli j aungan mata nidr þryckt (verde) af ranglatra manna jlluilia samhelldi og fullu ofbellde jllzkunar. helldr sem ec fyrr sagde bydr ec ydr aullum sem opt greindr biorn krefvr til ad þier ueited honum hialp og styrk taka þa og fanga under laug færa þeim suo firir mic eda laugmanin ef þar fær ecki yfir þeirra mal teked nær ydr en huer ad syniar sa biorn krefr til þa byd ec honum adh sækia þa til sekta sem laug giora rad firir og þo uon meire stridu af mins herra nad sem hans riett nidr þryck(i)a og uilia ecki styrk(i)a. Hier med lyser ec mins herra kongsins frid yfer greindum birne og avllv hans gozi favstv og lavsv et cetera.

Þat medkennuntz eg greindr olaf didrekson ad ec hefe upp bored af þrattgreindum birni gudinasyne og hans umbodsmonnum fullan og allan reikning af skauttum og sýslugiavlldvm uth af þeim þrimur[1]) er titt greindr biorn gudinason hefur haft af hans rausn ꝗ uestfiordum nu þetta ared um̃ lided er og þui gefr eg greindr olafr greindan biorn gudinason aulldungis kuittan og ækærulausañ um̃ adr greindan reikningskap og syslu giaulld firir mic og aullum mic epter komendum kongsins umbodsmonnum.

---

1) Svo.

Suo giorer ec aullum godum monnum kunnigt adh ec forbydr aullum og sierhuerium adh giora nauckun kaupskap med þa eingelska sem hingad sigla med duggaraskap firir utan leyfe og aungan toll giallda minn herra kongin enn huer þat giorer þa bydur ec aullum mins herra liensmonnum sækia þa og sekta sem godum̄ monnum uirdetz þar laugmal adh mega luta.

Og til sanninda hier um̄ setta ec olaf didrekson mins herra kongsins fouite yfer alltt ȷsland mitt ȷnsigli firir þetta oped bref huert er giortt war ꝺ́a bessastaudum ꝺ́a altanese þridiudagin næsta firir translacio sancte thome[1]) anno domini ꝏ. d. xij.

---

321. 29. Júní 1512. Í prestastefnu.

Sampykt klerka á prestastefnu upp á skipan Stepháns biskups milli kirknanna í Bæ á Rauðasandi og í Sauðlauksdal.

AM. Apogr. 1178, eptir frumriti. — AM. Apogr. 1328 með hendi Árna Magnússonar einnig eptir frumritinu. „Utan ä brefed er skrifad med sömu hendi sem utan ä minne Leidarholms samþyckt. Þad er hönd einhvers sona Magnusar í Ögre, kannske Ara, þä hann var ungr og skrifade vel“ (AM.)

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia eda heyra senda [broder narfue med gudz nad abote æ helgafelle[2]). þoruardur ȷuarsson. augmundur palsson. ȷon ȷonsson. halldor tyrfingsson og[3]) ȷon helgason prestar skalholzbiskupsdæmis kuediu guds og sina kunnigt giorandi ad sub anno gracie. ꝏ⁰. d⁰. xij manudaginn næsta fyrir petursmessu og pals[4]) ȷ almennilegri prestastefnu uorum uier ȷ dom nefnder af ærligum herra og andaligum faudur herra steffane

1) Það er líkara að hér sé miðað við translacio Thomæ apostoli 3. Júlí, en translacio Thomæ episcopi 7. Júlí, því að væri það, yrði bréfið dagsett 6. Júlí, en þá hefir hirðstjórn varla verið kominn af þingi, en hefir riðið á þingvöll frá Bessastöðum 29. Júní, og gert bréfið áðr um morguninn. 2) [abote narfue, hafði upphaflega verið skrifað í frbr. 3) b. v. í frbr. með daufara bleki, en jafngamalli hendi. 4) Þ. e. 28. Júní.

med gudz nad biskup j skalhollte ad skoda og alita þa giord sem biskupinn hafdi giortt æ millvm kirkna bæiar æ raudasandi og [kirkiunar .j Saudlausdal j patrexfirdi[1]) er hann hafdi skipat fra bæiar kirk(i)u tiunder og tollvætter. hualuætter. smatiunder. skædatollr og alla þa rentu sma og s(t)ora sem legit hefur vnder kirk(i)vna j bæ ad fornu og nyu af aullvm bæium a millum talkna og straumnes til kirk(i)vnar j saudlausdal hier med hafdi hann skipat j burtt af kirk(i)vne j bæ adra prestskylldina. nu af þui ad suo stendur j kristinrett ad biskup æ ad rada kirkium og kirkna eignum og aullum kristnum domi. tiundum og tilgiofum. Suo og stendur j audrum stad ad þangat skal hver madur leggia kirk(i)vtivnd sina sem biskup kvedur æ og hann skal skiptta heradi til þess huar huer madur eda til huerrar kirk(i)u hann skal giallda tivnd sina. heimiltt æ og biskup ad taka tiunder fra kirkium ef hann uill et cetera. þui ad heilags anda nad tilkalladri ad suo profudu og fyrir oss komnu[2]) dæmdum uier med fullu doms atquædi fyrsagdan giorning j allan mata logligan og myndugan og obrigdulega halldazt eiga hier [eptter um alldur og æfi[3]). uar þessi uor domur uppsagdur og in skripttis fram borinn biskupin(um) j domssæte sitiandi og maurgum godum monnum nær uervndvm og med oss samþyckiundvm. Og til sanninda hier um̃ setti hann sitt jnnsigle med uorum jnsiglum fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad og are. deige sidar enn fyr seiger.

---

322. 29. Júní 1512. á prestastefnu.

Klerkar og leikmenn samþykkja á prestastefnu skiptagerð Stepháns biskups um testamentisgjafir Solveigar Björnsdóttur.

A.

AM. Fasc. LXV, 16, frumvidisse á skinni, sem aldrei hefir verið innsiglað. Um það segir Árni: „Mitt: feinged af Sira J(one) H(all-

1) [Svo með daufara blekinu; upphaflega ritað hér: Saudlausdals. Með daufara blekinu er og *g* sett inn í þetta orð (Saudlaugsdal). 2) Hér var með daufara blekinu bætt inn: þæ. 3) [þ. v. með daufara blekinu. Árna þykja þessar additioner nauðsynjalausar.

dors)s(syne) í H(ítai)d(al) 1707". I þessu vidisse eru og bréf Stepháns biskups um sama efni frá 26. Aug. og 3. Sept. 1511 (Nr. 295 og 296). — AM. Apogr 788 með hendi Árna Magnússonar eptir LXV, 16.

Giorningar Biskup Stephans og hans presta vppa Testamentum bref Solueygar Biornsdottur.[1])

Ollum monnum þeim sem þetta Bref sia edur heyra. Senda Herra Narfi med Gudz náád. aboti áá helgafelli. Þoruardur Jwarsson. avgmundr Palsson. Halldor tyrfingsson. Jon helgason. Jon Einarsson. Sæmundr arnason. Þordr Gudmundzson. Jon Marcusson. prestar. Snioolfur Hrafnsson. Halldor Brýniolfsson. Pall teizson. Leikmenn skalhollz biskupsdæmis. Qvediu Guds ok sina Kunnigt giorandi. ad sub anno gracie M° qvingentesimo duodecimo. Manudag hinn næsta fyrir PetursMesso ok pals[2]) j almenniligri prestastefnv. Worum uer til nefndir af ærligum herra ok andligum faudr herra Stephani med gudz forsia biskupi j skalhollti. ad skoda ok áá at lita. wm þa giord ok penningááskipti sem hann hafdi giort æ millum Barna solueigar heitinnar biornzdottur. þeirra sem hun atti uid Jone heitnum Þorlakssyni. Er hun gaf þeim j sinni daudztíjd Epter þui sem hennar testamentum bref þar wm giort utuisar. Hveria magt eda afl hafa skylldi. Nu af þui at suo stendur j kristnum rett. fýrir þui at salin er aullum veralldligum hlutum mætari ok ægætari. áá eigi at rænazt sinu godu. ok at manninum er ecki iafnskylldugt. sem hann megi vel ok frialsliga med mildleiks verkum uel fyrir henni bua. Er ok suo sett ok skipat af guds alfu[3]). ok veralldligu ualldi. at su skipan sem menn giora fyrir sier áá siduztum dogum. nærueraundum tueimur skiluænum monnum. ok fyrir preste ef honum nair. skal standa ok obrigduliga halldazt sem laugmal. Þess ok annars at ýfer testamentum giord áá eingi at dæma vtan biskup eda hans umbodzmadr. Þvi at heilags anda náád til kalladri. at suo profudu. ok fyrir oss komnu. Savgdu uær med fullu doms atkuædi allañ þann giorning. sem bisknpin hefer giort j peningaskipti med fýrrsaugdum syskinum efter greindu testa-

1) Utan á vidisse með hendi Ara Magnússonar í Ögri á yngri árum, 2) þ. e. 28. Júní. 3) aflu, vidisse.

mento. fullmegtugañ og myndugañ. ok obrigduliga halldazt eiga.

War þessi vor domur vppsagdr. ok iñ skriptis fram̄ borinn. biskupinum j domsæti sitiandi. Maurgum godum monnum nærverondum. ok med oss samþýckiondum. Ok til sanninda hier wm. settum vier vor innsigli fyrir þetta domsbref. skrifat j sama stad ok ære. degi sidar enn fyrr segir.

Ok til saninda hier vm festum ver fyrrnefndir menn vor insigli fyrir þesse transkriptarbref skrifud ȷ skalhollti in festo sanctorum vndecim̄ virginum[1]). arum epter gudz burd þusund fimm hundrut og tolf ár.

Tak nu uid kæri fadir ok er uerr enn ogiort.

B.

Uppteiknan Stephäns biskups Jónssonar til minnis um, hverir hafi setið skiptagjörð hans milli Bæjarkirkju á Rauðasandi og Seyðisdalskirkju og fjárskipti biskups um sálugjöf Solveigar Björnsdóttur til barna þeirra, er hún átti með Jóni Þorlákssyni.

AM. Fasc. LXIV, 23, minnisblað Stephans biskups á skinni. Árni Magnússon ritar aptan á blaðið „1512".

Memorandvm

uorv þesser menn j samþykt vm giord biskups steffans þa sem hann giordi æ millvm kirknanna j bæ oc[2]) raudasandi oc seydisdals[3]) kirkiv.

abote narfue.
þoruardur juarsson.
augmundr palsson.
jon jonsson.
halldor tyrfingsson.
jon helgason.
hier med marger adrer goder menn.

---

1) Þ. e. 21. Okt. 2) Þannig. 3) = Sauðlauksdals.

Jtem uoru þesser enu saumu j samþyktt umm þat fiarskiptte semm biskupin giordi vm testamentum giof solueigar heitinnar biornzdottur er hvn gaf bavrnvm sinvm þeim sem hun atte uid jone heitnvm þollakssyne oc þesser ad auk.

adalrik.
sæmundur arnason.
jon einarsson.
þordvr gudmvndzson. prestar.
snioolfvr hranfsson[1]).
pall teizson. logrettvmenn med maurgum avdrum godvm monnum leikum oc lærdum.

---

323. 30. Júní 1512. á Öxarárþingi.

Dómr útnefndr á Öxarárþingi af Ólafi hirðstjóra Diðrekssyni um vígsbætr eptir Þorstein Engilbriktsson, er Magnús Gunnlaugsson hafði ófyrirsynju í hel slegið.

AM. Fasc. LXXIII, 12, frumrit á skinni, en rist sundr að endilaungu, og þar með rifið af endanum á síðara helming bréfsins. — Apogr. 1930 með hendi Árna Magnússonar eptir frumritinu og með sömu eyðunum og það. — Afskript frá hér um bil 1669 er í AM. 196. 4to bl. 75a, ekki nákvæm og hleypr yfir mart, en er þó gerð eptir frumritinu á meðan það var heitt og má því fylla sumstaðar eptir henni; sömuleiðis í AM. 211c. 4to bls. 173—74 frá c. 1700, ekki heldr góð; fyllir þó sumt, sem vantar í 196. 4to og frumritið.

Domur um vigsbætur dæmdur a alþingi. hvad rett sie goldid i þær[2]).

Ollum monnum þeim sem þetta bref seia edur heyra. Senda olafur asbiarnarson. þorleifur biornson. tumas jonsson. runolfur þorsteinsson. runolfur hoskolldzson. hrafn gudmundzson. jon sueinsson. þorgautur þordarson. nichulas þorgijlsson. olafur olafsson. sigrdr sigrdzson og arnbiorn einarsson kuediu guds og sina kunnigt giorandi. þa er lidit var fra gudz burd. xv. c. og .xíj. ær. a miduikudaginn næsta epter peturs messo og pals. æ almenneligu oxararþinge. vor-

1) Þannig, 2) AM. 196. 4to.

um vær j dom nefnder af ærligum dandisueine olafe didrekssyne miñs herra kongsins vmbodzmanne yfer allt ýsland at dæma og skoda vm þat sama vijgsmal sem magnus gunnlaugsson hafdi oforsyniu j hel sleigit þorsteiñ eiñgilbrigzson og þangat hafdi dæmpt verit. var og vijglysingiñ suariñ og loglig gior heima æ hieradsþinge. nu saker þess at þar var fyrir oss suarit af tueimur skilvijsum monnum. at þesse same þorsteirn sem sleiginn var. var fæddr j norige. nu at so profudu og fyrir oss komnu dæmdum vier j bætur epter maneñ. xx. c. enn j reitiñg og tilverkan vid magnus gunnlaugsson skylldu aptur hlaupa. iij. hundrud. skylldi þridiungr af þessum. xvij. hundrudum gialldazt jnnan manadar at heyrdum dominum. en gunnlaug teizson fodr adr skrifads magnus hans logligan vmbodsmann. annar þridiungr at ꝍikils ꝍesso j haust. enn allt at næstu olafs ꝍesso hinne fyrre at sumri komañda. med so ordnum dyrleika og adr hefer dæmpt verit j vijgsbætur. x. stikur [klædis . . . .[1]) med varningsklædi. xij. stikur lerepz med tuijbreitt lerept j. c. ij. tunnur mallz fyrir. c. [ij. tunnur miols med [varningz miol (j . c)]. xxx. asmundar annars hundrads fyrir. c.[2]) iiij merkur og. xx. tiñs fyrir. c. xij. merkur vax fyrir. c. halfu þridiu vætt gam[allra sauda ullar[3]) c. xij. fiordunga smiors fyrir. c. edur adra so vordna peninga. enn j koplum skylldi mest gialldazt fiordung[ur. enn riett golldit j nau]tum og saudum heima a rangæruollum. jtem dæmdum vier adr skrifadan olaf kongs umbodsman rettan vidtok[umann þessara vijgsbota] og skyllduganu at flytia til rettra erfingia og hafa fyrir starf sitt so hann se vel halldinn af. og setia vmbods[mann þar jnnan syslu] at taka vid þessum penningum [so og skylldi fyrr skrifadr olafr fa fullan vordzluman a rangærvollum ef þessi peningr kynne ei at skilum at fara[4]). enn maneñ wtlægan og feriañda þat fliotazta sem hann kann wt af landit. enn kon[gi. xiij. merk-

1) [klædis 196, en eyðan í frumritinu er stærri og vantar því meira. 211 hefir: „x stikur varningsklædis jc", og sleppir: med varningsklædi. 2) [196 hleypr yfir, og fyllir því 211 eyðuna. 3) [196, 211; eyða í frbr. 4) [á spássíu í frbr. og vísað inn hér.

ur j] þegngillde med so dan salastefnum sem adr var dæmpt a botunum og maneṅ fridhelgan at lugtu hina[1]) fyr[sta sale.

Og til sanninda] hier vm settum vier fyrr nefnder domsmenn vor jnnsigle [fyrir þetta domsbref er giort var j sama stad deigi og ære sem [fyrr seger].[2])

---

324. 2. Júlí 1512. á Staðarhóli.

Vitnisburðr um eptirgjald eptir Hól þann í Þorpalandi í Steingrímsfirði, er eignaðr var kirkjunni í Tröllatungu.

Eptir afskript Magnúsar Einarssonar á Jörfa (hjá mér), gerðri c. 1730—40, að því er virðist, stafrétt eptir frumriti.

Um Hől þann er liggur i Þorpslande
vid Steingrimsfiörd.

Þad gerum vid ȷorondr sueinbiarnarson og oddr jonsson godum monnum viturligt med þessu ockro opno brefi at vid vorum ȷ hia og heýrdvm ǻ at valerianus hrafnson lýsti fyrir ockr at þa hann var xviij vetra oc nær tvitugr bio hrafn fader hans ȷ þorpv(m) ȷ steingrimsfirde og bann visse at hrafn gallt ȷ leigu af holi þeim sem liggr ȷ þorpalandi og eignadr var kirkivne ȷ tungv ȷ steingrimsfirde eitt lawbsfodr. enn sidan var golldit ȷ fyrr sagda leigv eýrer enn stundum x alnar oc xij alnar enn alldri meira svo hann vissi og sagdizt ȷ steingrimsfirdi verit hafa alla sina daga sidan. Ok þessa hans lýsing vilivm vit sveria nær þurfa þikir. Ok til sanninda her vm settvm vid ockr ȷnsigle fyrir þetta uitnisburdarbref sem skrifat var æ stadarholi ȷ saurbæ visitacio beate marie virginis arum epter guds (burd). ꝏ. d. og xij ar.

---

1) Svo frbr. 2) [med samþycki og innsigli adur sagds ofgeta 196.

325. **11. Júlí 1512.** **Í Skálholti.**

Stephán biskup samþykkir og staðfestir máldaga Svignaskarðskirkju á Mýrum og úrskurðar Þorstein Þorleifsson réttan halds og eignarmann jarðarinnar.

Bisk. Skalh. Fasc. XII, 6, transkr. á skiani frá $^{6}/_{10}$ 1512, nokkuð skemt. — AM. Apogr. 2447 „accuratissimé“ eptir XII, 6. — AM. Apogr 2252 með hendi Páls Hákonarsonar eptir transskripti á skinni gerðu á Melum í Borgarfirði 11. Nóv. 1664 af Böðvari Jónssyni, Pétri Þórðarsyni og síra Jóni Grímssyni.

Vm maldaga kirkiunnar a Suignaskarde.

Wær stefan med guds nꝍ́ad biskup j skalholti. giorum godum monnum witurligt med þessu woru opnv brefi ath wær medkvennvnzt ath. wær hofum sied og yferleset mældaga kirkiunnar j suignaskarde. suo látanda j millum annara orda. att fyrrgreind kirkia æ ij manada beit [æ sumar[1]) j gliufurær land aullum busmala hrossum̄. og elldiwit eptter þui sem þui bui þarfnazt. Suo og æ kirkia j [suignæ[2])skarde laxueide [alla[1]) j gliufuræ. fra kiarkalæk og at kidmula as. þadan halfa til diupawads.

Jtem æ hun kerstodu j greindri gliufurꝍ́. og alla weide j keri edr teiñu. hvort at j er.

Jtem̄ j annari grein kom þorstein bondi þorleifsson firir oss. kiærdi at fyrrgreind jtok wæri yrkt og wnnin j moti sinu leyfi.

Nw saker þess ath fyrrgreindr þorsteinn þorleifson kom firir oss med fimtarstefnu dom godra manna. suo latanda millum̄ annara greina[3]) at þeir dæmdu greindan þorstein ꝛiettiliga hallda eiga og hafa halldit fyrnefnda jord suignaskard. Suo og hafa mat(t) og mega ꝛiettiliga heimila hueri-um. er hann will sagda jord. eigi síjdur segta og sækia med ꝛiettu hueria hellzt sem þessa jord suignaskard hafa yrkt og wnnit og gagnsemder af haft. suo sem sina eigin jord.

Þui fyrer þessar greiner. og þær fleire sem j greindum domi standa. og hier at luta. líjzt oss greiñdr Þorstein ꝛiettiligur halldzmadur greindrar jardar suignaskardz. og fyrsagdra jtaka kirkiunnar þar og þad fleira sem maldaginn

1) [b. v. 2252; sl. xɪɪ, 6. 2) [sl. 2252. 3) orda 2252.

innehelldr. suo leinge og þar til sem fyrrgreind jord suignaskard er eicke med riettum logum af honum sokt. og med riettum laga atferdum.

Þui forbiodum wær huerium manne wpp á heilagrar kirkiu uegna. under fullt forbod og bann fyrgreindan þorstein þorleifsson edr hans erfingia og eptter komendur hindra. omaka. edur oforrietta j nockurn mata wm fyrrskrifadrar kirkiu eign edur mældaga.

Bidium wær wm alla lærda og leika. ath þier werdit greindum þorsteine hialpliger til riettra laga og lagasokna. Enn skylldugliga biodum at þier styrkit log og landz riett. eptter þui sem kristinnriettur á wíjsar. og landz laga bokinn inne helldr oc utskyrer.

Og til sanninda hier vm settum wær wortt incigli fyrir þetta bref er skrifat war j skælahollti Dominica jnfra octauas wisitacionis Beate marie wirginis. anno Domini Millesimo quingentesimo. duodecimo.

---

326. 19. Júlí 1512. undir Felli.

Narfi bóndi Sigurðsson og synir hans gefa Ívari Narfasyni alla þá tiltölu, sem þeir eiga, til jarðanna Kollafjarðarness og Hvalsár, en Ívar fær sömu tiltölu aptr Guðmundi Andréssyni til eignar.

AM. Apogr. 774, eptir frumriti, sem 2 innsigli höfðu verið fyrir, en frumritið var orðið skemt.

hier grein[er at narfui] bondi sigurdson gaf
kuitt akallit sem hann þikist eiga
til kollafiardarnes.[1])

Þat giorvm vit gudmundvr eyvinszson og pietur landbiartzson godvm monnum kunegt med þessv ockru optnu brefue á laugardæginn næstan epter sancte sunnefridis[2]) uir-

1) Þetta segir Árni hafi staðið utan á bréfinu „manu coæva“.
2) „sunnefði . . ecki verdur þetta ödruvis lesed. f. er skirt. ı ı eru og skirer. Jtem striked uppi yfir þvi fyrra ı . e. er skirt. f er skirt ofantil. trosnad nedan til. ð. þad sem er uppi yfir linunni er alskirt.

inis þæ er lidit war fra hingatburde wors herra jhesu christi ᗰ. ccccc. og xij ǽr. ǽ korbæke[1]) j kirkiugardenum under felli j kollafirde uorum uid j hia sǽum og heyrdum ǽ ord og handaband þessara manna narfua bonda sygurdzsonar og sy[gurdar og . . . . sona hans] af eine alfu Enn juars narfuasonar af annare at so fyrir skildu at alla þǽ ækæru og tilkall sem fyr[greinder] fedgar hefde matt eiga med erfdvm edur annare ækæru j jordvnum kollafiardarnese og hvalsǽ er liggia j felldz kirkiv sokn gæfu þesser fyrnefnder fedgar narfue og syner hans j ualld juars narfuasonar kvittar og ǽkærulausar fyrir sier og aollvm[1]) sinum epterkomendum undan sier og sinvm erbingium. enn uňder þann og þess erbingia. er adur greindur juar uillde þessa ǽkæru og tiltaolu[1]) gefua. So og sǽmstyndes[1]) j adur greindum stad og deigie sǽum uid og heyrdum ord og handaband juars narfuasonar og gudmundar andressonar at so war fyrir skilit at oft nefndur juar narfuason gaf og upplagde j valld adur greins[1]) gudmundar andressonar alla þǽ ǽklavgun og tilkall sem þrattnefndur juar og hans fader og brædur hefdi matt eiga j jordunum kollafiardarnese og huallsǽ. er liggia j adur sagdri kirkiusokñ. undan opt nefndum juare og hans erbingivm. enn under þratt nefndan gudmund andresson og hans erbingia til æfuenligrar eignar og frials forrædis. Og til sannenda hier wm setivm uit adurgreinder menn ockur jnsigle fyrir þetta uitñeshurdarbref er skrifuat war under felli j kollafirde manudæginn næstan fyrir translacio thorlaci episcopi wm sumarit ǽ sama ǽre og fyr seigier.

---

327. 23. Júlí 1512. á Marðarnúpi.

Jón lögmaðr Sigmundsson úrskurðar löglegt kaup þeirra Þorleifs Bjornssonar og Haldórs Guðmundssonar um jörðina Svignaskarð.

---

1 þar næst og so ad kalla skirt. — Aptan vid synest vanta mune s. biled i brefenu er so sem þvi svarar. Ecki ætla eg þetta geti heited Sunnefe. þvi d. er skirt. So heiter þad festum og Seliumanna messa i Jslendsku. Være einhver Sancta *Sunefridis* til. þä synest ad so ætte þetta ad vera" (AM.). 1) Svo.

Bisk. Skalh. XVIII, 43, frumrit á skinni og er innsiglið fyrir. — AM. Apogr. 2386 „accuratissimé etiam qvodad mendas“ eptir Skálholtsfrumritinu.

Vm jordina Suignaskard.

Þat giori eg jon sigmundzson logman nordan og westan ꝏ islandi godum monnum witurligt med þessu minu opnv. brefi. at eg medkennunztt. at eg hefi sied og yferlesit kaupbref þorleifs biornsonar og halldors gudmundzsonar suo latanda j millum annara orda. at greindr halldor gudmundzson selldi adrnefndum þorleifi Biornssyni jordina suignaskard j borgarfirdi og sigmundarnes. er liggur j stafholltz kirkiusokñ. fyrir attatigi hundrada. med tuegia manna hangandum insiglum. Suo heitande. jngimundar jonssonar og einars brandzsonar. Suo og medkenunztt eg adrgreindr jon sigmundzson logmann. at eg hefi sied og heyrt yferlesit annat opit bref wñder fyr greindra manna jnnsiglum. jñgimundar og einars. suo latanda. at þeir sau og heyrdu ꝏ ord og handaband þorleifs biornssonar og[1]) halldors gudmundzsonar wm þꝏ peninga. señ greindr þorleifur atti at giallda honum fyrir jordina suignaskard. at fyrnefndur halldor medkendizt j þeirra handabandi. suo þeir heyrdu. at hann hefde wppborit j greint jardaruerd. suo honum wel ænægde fioritigi hundrada og þar til skilde greindr halldor sier æfinliga profentu j. xx. hundrud. og þar til jordina einifell j borgarfirde fyrir. xx. hundrud. Suo og medkennvnzt eg at eg hefi sied og yferlesit opiñ bref med tuegia manna hañgandum jnnsiglum. suo heitande. þordr andresson og oddgeir grimsoñ. at þeir uissu fyrir full sanninde. at opttnefndr halldor gudmundzson war j profentvnni fyrir[2]) greint suignaskardzuerd ꝏ ʀeykhollum. wirdiztt mier med sanindum þetta jardakaup laugligtt werit hafa j[1]) millum greindra manna þorleifs og halldorss. suo framt. sem opttnefndr halldor hefer att fyrgreiñda jord suignaskard. [og fuller[1]) og aller peningar hafi og fyrir komit tittnefnda jord suignaskard. eptter þui sem þetta brefit inehelldr. og hier fyrir stendur skrifat. Og til sanninda hier wm setta eg mitt innsigle fyrir

1) tvískrifað. 2) fyrr, frbr.

þetta transkrifttarbref. er skrifat war ꜳ mardarnupi j wazdal fostudagin næsta fyrer jacobs messo þæ er lidit war fra hingatburd uors herra jesv christi fimtan hundrud ara og. xij. ꜳr.

---

328. 3. September 1512. Í Heydölum.

Vígslumáldagi og aflátsbréf klaustrsins í Skriðu í Fljótsdal, er Stephán biskup í Skálholti setti.

AM. 914. 4to, afskript Skriðuklaustrsbréfa staðfest 28. Sept. 1697: „Framanskrifad ä fimm blödum er rett coperad effter sijnum Originalum medkiennum vnderskrifader ad Berufijrde d. 28. Septembris Anno 1697.

Guðmundur Arnason. (L. S.) m. e. h. Bryniulfur Halldorsson (L. S.) m. e. h.“

Utan á þessar afskriptir er ritað „Gamle Closterbrefves Copier 1697“. — AM. 265. 4to, afskript Skriðuklaustrsbréfa frá 1704, gerð eptir annari frá 17. Sept. 1697: „Ad a framannskriffudum blödum sie Riett utcoperad Epter Skriduklausturs ellefu pergamentsbreffumm. Eru til vitnisburdar og Sannenda merkis vnderskrifadra manna nöfn. Er samannlasu vid originalana ad Skorastad j Nordfijrde settu þijnge þann 17 Septembris Anno 1697.

Jsleifur Jonsson meh. Besse Gudmundsson meh.
Eyrekur Biarnason E.g.h. Arne prestur Sygurdsson meh.
Hallur Högnason meh. Torfe Bergsson meh.
Olafur Magnusson meh.

Framannskrifad Riett Coperad Epter a þijngenu vidimerudum Copium medkenna Er samanläsu a Skriduclöstre þann 26. Aprilis Anno 1704.

magnus Einarsson meh. Jon Helgason meh.
Thomas Hallsson meh. Eyrekur p. Jonsson meh“.

Þar neðan við hefir Bessi sýslumaðr Guðmundsosn ritað:

„Firr nefnd ellefu pergamentis Breff afhendte eg underskriffadur Anno 1697 mijnum kaupmanne Monsr Jacob Nijelssyne til frammfærslu Epter Hanns Kongl. Majest. Amtmanns Vel Edla og Velbyrdigs Herra Christians Müller(s) befalningu. af þess ars alþijngis Bokar Num. 17da.
Til merkess mitt Naffn.
Besse Gudmundsson, meh.“

Þá kemr kvittan Jakobs kaupmanns Nielssonsr:

„Vel fornemme Jslands kaupmanns Monsr Jacobs Nijelssonar Revers vppa Affhendijng breffanna. Er sem filger.

Jeg underskrefne annamit aff Hans Kongl. Mayt Sysselmand Seingr Bese Gudmundssen a Schredekloster 11 slige pergaments brefve. aff Effterfolgende Jndhold nemlig.

1. Vilgslabref Schredeklosters Kirck. Dat. 1512.
   [Það er þetta bref, sem hér er prentað].
2. Kiöbbref for Bremnesse. Ostedall. Krose og Nesse Schredekloster tilhende 1598 [*rétt:* frá 1. (2.) Júlí 1498; DI, VII, Nr. 413].
3. Qvitantzbref Wigfus Lougmands paa tiender A⁰ 1516 [þ. e. 2. Nov. 1516].
4. Kiöbbref for halven Stullaflött [þ. e. bréf um Sturluflöt 24. (25.) Mai 1497. DI, VII, Nr. 380].
5. Kiöbbref endnu for halfven Stullaflott [þ. e. bréf um Sturluflöt frá 22. Apr. 1485. Dipl. Isl. VI, Nr. 480].
6. Giefvebref Haldor Brondolfssener om hundred hundre Egn Er hand gaf Schredekloster [þ. e. bréf frá 29. Júní 1497. DI, VII, Nr. 385].
7. Giefvebref Hvannaare j Hopsteigs tingaa [þ. e. bréf frá 5. Sept. 1514].
8. Qvitantzie broder Joens a Schredekloster [þ. e. bréf frá 1. Okt. 1524].
9. Bref om peninge som Gudron baarderdaatter lofvede Klosterit a Munchetvera [þ. e. bréf frá 14. Aug. 1496; DI, VII, Nr. 346].
10. Proventebref Arnbiörnes Gudmundsener og Halla Koene hans [þ. e. bréf frá 5. Júní 1486, Dipl. Isl. VI, Nr. 515].
11. Jtale Waltioufstader om torfshiere j Schrede Jord og lambe Reigster j tungurnar fra Schrede [þ e. bréf frá 2. Mai eða 12. Sept. 1491, Dipl. Isl. VI, Nr. 652].

Forshrefne brefve lofver Jeg at levere til Vedkommende j Kiobenhafn. Til bekrefftelse under min Egen haand.

Dattum Rodefiors Kiöbsted d. 19. Septembris Anno 1697.

Jacob Nielsson
manu propria.

Rett Coperad Testera Anno 1704 d. 26 Aprilis
Eyrekur Jonsson meh. Jon Helgason meh.
magnus Einarsson meh. Thomas Hallsson meh."

Eingin af frumritum þessara bréfa hefir komið í leitirnar eptir þenna flutning til Kaupmannahafnar. Framan á afskriptinni í 265 stendr: „Skriduklausturzbrefa Copiur", og með hendi Árna „Sendt af Bessa Guðmundssyne uppä Alþing 1704". En framan á afskriptunum í 914 stendr: „Copiur Skriduklausturs Breffa Jöne Tkorlakssyne affhend af Thorsteine Thorleifssyne Anno 1671". — Var bréf þetta á kálfskinni, enn innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 4438 (eptir 265 og og 914). Bréf þetta er prentað á latínu í Kirkjusögu Finns biskups Jónssonar IV, bls. 115—116.

Vijgslubreff Skriduklausturs kyrkiu.

Vier Stephan med Gudz naad Biskup i Skalhollte heilsum ollum goodum mönnum. þeim sem þetta vort[1]) bref siá edur heira. kiærlega med kuediu guds og vorre. kunnugt giörande ad i heidur vid allsvalldanda Gud. jungfru Sanctam Mariam Gudz moodur. og hid helgasta Sacramentum holldz og blodz vors Herra Jesu Christi. höfum vier vijgt kyrkiuna á Skriduclöstre i fliótzdal. med þeim skilmála ad hun á heimaland med gögnum og giædum sem filgt hefur ad fornu og nýu. og þær allar adrar Eigner i föstum og lausum sem seiger j Registrum. Hier med höfum vier giefed i Gudz trauste og heilagra postula Petri og Pauli og moodur vorrar heilagrar kyrkiu öllum rettskrifftudum og idrandess synda sinna .xl. daga aflát þeim mönnum öllum sem vitia greindrar kýrkiu med Gudhrædslu edur goodfyse. firer bæna saker eda pilagrijmsferda heirande þar messur. edur nockur gudleg Embætte. Jtem þeim sem retta sijnar hialparhendur til gagns edur gooda vm vpphellde edur efling. smijd eda bigging greindre kyrckiu. vm messuklæde. skruuda edur önnur ornamenta. lýsing. vax Reikelse[2]). vid. edur adra naudsynlega hlute i huört þad sinn er þeir giöra eitthuert af firrnefndum hlutum edur ödrum þuilijkum. þá seigium vier þeim til firrgreint[3]) .xl. afflát. og þeim lesa Pater noster og ave maria. vid þrijtekna[4]) hrijnging á morgna og á kuellde[5]). þeim sem lióst á brióst sier þá er presturenn seiger j messunne Nobis qvoqve. peccatoribus[6]). suo og þeim sem filgia Gudz lijkama þá hann er borenn til siukra manna eda j processione. Jtem þeim sem standa vid predikan. suo og þeim sem ganga vm kyrkiugardenn og lesa Pater noster eda ave maria firer christnum saalum. Jtem þeim sem færa liós edur vatn til messu edur þióna til gudz embættes. skipum vier ad kyrkiudagurenn sie halldenn drottens dag hinn næsta firer festum Sancti Bartholomei Apostoli.

---

1) b. v. 265. 2) 265; Reikelses 914. 3) adurgreind 265. 4) 265; predickna 914. 5) kvolld 265. 6) precatoribus 265.

Og til sannenda hier vm̃ festum vier vort innsigle fyrer þetta bref er skrifad var ad[1]) Heydölum ȷ Breiddal föstudagen in profesto translationis[2]) Cuthberti confessoris Anno Domini Milesimo qvingentesimo duodecimo.

---

329. 17. September 1512. á Marðarnúpi.

Tylftardómr út nefndr og samþyktr af Jóni lögmanni Sigmundssyni um kærur Björns Guðnasonar til Jóns Jónssonar, Þorlákssonar, út af framfærslutöku Jóns við Jón heitinn Þórðarson, er misfórzt, um skatthald, um heimferð Jóns til Eyrar í Seyðisfirði og burtrekstr á málnytupeningi þaðan og aðrar óspektir.

AM. Fasc, XLI, 12, frumrit á skinni. Af 12 innsiglum eru nú 5 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 617. Af dómi þessum eru afskriptir allviða í dómabókum, mjög misjafnar að gæðum.

Domur vm ion solueigarson ꝺ̃a holi var.[3])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra. senda ȷon ȷonsson þolleifur auñolfsson ȷuar brañzson sigrdr ȷuarson laugrettumenn. oddr gislason hallgrimur skulason ȷon eireksson sigrdur odzson ȷon arna(son) sueinn sigrdzson kiartan ȷonsson og ȷon olafsson kuediu guds og sina kunnigt giorande. adh a fimtudagin næsta firir festum lanbertte episcopi[4]) þa lided war fra guds b(v)rd ꝏ. d. og xij. ar. ꝺ̃a mardarnupe j uazdal. worum uer j dom nefnder af ærligum manni ȷoni bonda sigmundzsyne laugmanni nordan og uestan a ȷslande. adh skoda og ransaka og med skynsemd fullnadardom æ adh leggia þær sakargipter er ȷon ȷonsson war þangad firir stefndr af birne gudinasyne. eigi sidr dæmdr af xii dandi monnum. sem war j fystu um̃ þann sama mann ȷon heiten Þordarson er greindur ȷon ȷonsson skyllde hafa adh sier tekit. med fe og æ fram̃fære heim til

---

1) ȷ 262. 2) leiðr.; translatio 265; Tarndalio (!) 914. 3) Utan á bréfinu með gamalli hendi. Þ. e. Jón sonr Jóns Þorlákssonar og Solveigar Björnsdóttur. 4) Þ. e. 16. Sept.

sin. þui war þad j fystu wor domur adh jon jonsson leide eda late leida sinn laugligañ umbods(mann) eda erfingia ij. lagauitni med huerium skilmala hann hefde teked nefndan jon þordarson og ad þeim leiddum þa leide hann þau aunnr t(u)au uitni adh hann hafi skipad honum fulltida mann til geymslu nott og dag mat og klæde sem hans þavrf hefr til uerid. og adh aullum þessum uitnum leiddum med s(u)aurdum bokareide þa suere greindr jon settareid adh þad hafi huorcke ordit (ad) hans uite nie uilia og huorcke hefde hann þar til lagt rad nie dad adh jon þordarson misfæretz. og hafe lated leida þesse vitni jnnañ fiortan natta adh upplesnum domum firir honum eda han(s) umbodsmanni firir birne gudinasyne. og adh þessum uitnum leiddum þa bæte manninn fiordungi bota erfingia enn seklalaust uid kong sem fyrir aunnr wodauerk. Enn ef þesse greind uitni leidatz eigi þa bæte manninn fullum botum erfingia og þrettan merkur konginum.

J anare grein war þad wor domr um̄ þa sakargipt greindr biorn klagade til optgreindz jons jonssonar. adh hann hefde ecki gollded skatt upp a niu ar er biorn hafde sysluna haft. adh jon late leida þau t(u)au laga[1]) uitni þad sueri þau hafe yfer lesed eda heyrtt yfer lesed wors uerdugatza herra kong kristierns bref suo hlydanda adh biorn bonde þolleifsson hafi uered skattfri. hans baurn og barnabaurn. og adh þeim leiddum þa se greindr jon skattfri. Enn ef hann fær eigi þesse uitni þa leidetz þau [ij lagauitni[2]) af skiluisum monnum gaumlum adh þad suere þeir hafa heyrt þad seigia sannorda menn bioru þolleifsson edr hans baurn og barnabaurn uære skattfri sem hann sialfur. og hier adh uinni jon settareid fyrer greindum ualldzmanni birni. hann hafe fyrer þann skulld eigi skatt gollded meir enn fyrer þriozku og jllnilia. og adh þessum uitnum leiddum̄ og unum̄ eide þa giallde skatta alla sem til hafa stadit. og segx aura med huerium skatte og þar med æbata upp æ huertt ar. Enn ef þesse uitni leidatz eingi jnnañ manadar adh heyrdum dominum þa dæmdum uær hann fallinn ath þessu

1) lauga, frbr. 2) [laga ij uitni, frbr

mali og sie landradamadur fyrergiortt fe og fride nema kongur uili meire myskun a giora. saker þess adh oss uirdetz huer hann helldur mins herra kongsins skatt um̄ þriu ar edur leingur samfleytt med fullum̄ jlluilia og þriozku þar sem aller hafa svarit sig undir suodan þegnskylldu þeir sem þar hafa peninga til. þui oss uirditz þad til einnar greinar koma j laugmaliuu og þeir sem rada þegna undan kongi sinum et cetera.

Enn um þær tuær saker er optgreindr biorn kærde til nefndz Jons Jonssonar vm̄ heimferd til eyrar J seydisfiord j wor J fardaugnm̄ med flock manna burtt rak peninga og liet reka sextan kyr. hier med husarauskun hurdir upp brotnar burtt tekner lasar yfing folke (giord) og ofrike suo þad uogade huorcke yrkia gardinn nie nytia fenadinn eda til uista ad uera a fyrr greindum̄ garde sem suarid uar af tueimr laugligum uitnum aller þesser tilgiorningar Jon(s) Jonssonar æ opt greiudum garde eyre. J annari grein hafdi Jon sentt J sumar ad Jacobsmessu til þratt greindrar eyrar og liet J burtt reka bade kyr og ær er greindr biorn atte þar med annara manna peninga. langa uegu a fiall upp. suo fenadr war allur skemdur suo skaudvm gegndi. þui fyrer þessar saker og allar adrar ospekter ran og gripdeillder sem J þeim domi stendur er j uestfiordum war dæmdur og hier er med festr og suo þessum worum domi þa dæmdum uær med fullu doms atkuædi þrattskrifadan Jon Jonsson rettfangadañ og rettgripenn under lavg huar sem hann naitz utan gridastada j fulltt fangelse og færetz suo a huertt þing biorn uill til setia. og reitt[1]) broten hus til hans huar sem hann er kominn þeir aller ogillder. er fyrer honum standa eda ueria slikt ed sama hann sialfur huortt hann og þeir fa sar edr bana. enn þeir aller fridhelger. er til sækia. suo og þo þeir falli ecki sem fyrer erv þa er flogxforingi sekur x maurkum huer hinna maurk er honum ueitte lid til. suo og aller þeir menn sem uid greindan Jon Jonsson kavpa hysa hann edur heima eru sliku seker uid kongdomin sem fyrer annan uthlægan mann. kann og suo uerda ad Jon sie

1) Svo = riett.

gripinn og fanginn fyrr enn þau uitne erv leidd sem honum er til dæmd(t) adh leida. þa dæmum uær hans erfingia ef hann er jnnañ sueitar skylldugan leida aull fyrrskrifud uitni fyrer op(t)greindum birne jnnañ til tekens tima. enn laugligañ umbodsmann ef erfingi er eigi nær. Enn ef þesse uitni leidatz eingi þa dæmum uær hann fallinn adh aullum malum. og biorn gudinason retteliga mega adh sier taka alla halfa peninga þrattgreindz jon(s) jonssonar. uppa mins herra kongsins uegna. j suo mata adh þrattgreindr biorn skal hafa bod til erfingia eda umbodsmannz ef erfin(gi) er eigi j nand sem fyrr seiger. og huorn þeirra skylldugañ til adh fara sem nærr er og bodiñ fær og ganga til skiptis vid titt skrifadan biorn a fyrr greindum peningum jons til helminga adh af lugtum fyst avllum kongsins sakeyre og aullum laugligvm skulldum er adrer menn kunna sig med lavgum til adh leida og fyrr woru giornar enn fe eiganda fiell j saukena suo gudfinna sem adrer menn. Werdr og suo adh jon jonsson vm̃ kemtz j adrar sueiter suo hann kann huorcke takatz vnder lavg nie domar yfer lesatz eda þeir til koma og lag(a) suar fyrer hann gefa sem til er dæmt þa dæmum uær og greindan biorn riettliga mega adh sier taka sagda peninga gre(i)ndz jons med vj dandi manna uitorde og uirdingu under eina grein og skilyrde og fyrr seigir.

Medkennuntz ec fyrr skrifadr jon sigmundz(son) lavgmann adh ec hefi þennañ fyrr skrifadan dom laugsamid og samþykt med þeim dandi monnum hann hafa dæmtt þar med allur almugi sa nær uar oss samþyck(i)ande.

Og til sanninda hier vm̃ setta ec mitt jnnsigli med þessara fyrr nefndra doms manna jnnsiglum fyrer þetta domsbref huertt er skrifad war j sama stad og ar degi sidar enn fyrr seiger.

---

330. 17. September 1512. á Möðruvöllum.

Tylftardómr klerka út nefndr af Gottskalk biskupi á Hólum um reka Reynistaðaklaustrs milli Gauksstaðaár og Fossár og í Litlabási fyrir utan Gaukstaðaá.

AM. Fasc. XLI, 8, frumrit á skinni. Öll (12) innsiglin eru dottin frá, — Apogr. 2979.

Bref fyrir rekum j gauckstadæ bæse.[1])

Þath giorum vier broder nichvlæs med gudz nad prior æ mavdrvvollvm. gilbrigt jonsson. petur pælsson. jon arason. jon jonsson. þorbiorn jonsson. besse jonsson. jon jonsson. steingrimr bessason. þorbiorn jonssson. þorleifur jonsson. olafur hallzson. prestar holabiscupsdæmis godvm monnvm viturligt med þessv voro opnv brefi. ærvm epter guds burd. ꝏ. d. ok. xij, ær. fostvdagen næsta fyrir tveggia postula messv philippi et jacobi[2]) æ viidivollum j skagafirdi. æ almenniligri prestastefnv vorum vier j dom nefnder af vorum andaligvm fodvr gothskalk med guds næd biskupi æ holvm. ath skoda ok rannsaka ok fullan lagadom æ ath leggia. hvert afl hafa skylldi þat registrvm reyninesstadar kirkiv er fyrir oss kom er svo inne hiellt (at) adr greind reýninesstadar kirkia ætte fiordung i landreka j millum gavkstadaær ok fossáár. en allan uidreka j litla basi fyrir vtan gavkstadaæ. þui jn nomine domini amen. dæmdvm vier fyrr skrifader lærder menn epter þui registrum brefi ok vitnisburdvm sem þar fýrir oss kom eign klavstursins ok kirkivnnar a stad j reýninesi þessa reka parta vera ok verit hafa sem þat registrvm bref ok vitnisbvrder jnne hallda. ath svo profvdv sem þa kom fyrir oss. ok til sannenda hier vm settvm vier adrskrifader[3]) kennemenn uor jnncigle fyrir þetta domsbref. skrifad æ mavrdrvvollvm j havrgardal favstvdagenn j imbrvvikv vm havstid. anno domini. ꝏ. d. ok xij. ær.

---

331. **19. September 1512.** **á Ásgeirsá.**

Jón lögmaðr Sigmundsson staðfestir skilríki og dóm um landeign Bólstaðar í Steingrímsfirði.

---

1) Utan á bréfinu með hendi frá seinni hluta 16. aldar. 2) þ. e. 30 April. 2) ardskrifader, frbr.

AM. Fasc. XLI, 13, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 773.

Þad giori eg jon sigmundzson lavgman nordan og vestan a jslandi godum monnum witrligt med þessu min(u) opnu brefi adh ec medkennuntz ad gudmundr lopzson kom firir mic æ mardarnupi j uazdal tiede þar og birte firir mic bref og skilrice er (hann) hefde vpp æ landareign med bolstad j steingrimsfirde eigi sidr tiede hann þar og birte vj dande manna dom huer er svo hlyd(d)i ad þeir hefdi dæmtt greind bref og skilrice myndug og skælig og j allan mata fvllmaktvg med avllvm sinvm greinvm og artikulis og þeim þeim bære yfer ad taka. þui adh suo profudu og firir mic komnu þa samþycker ec greindr jon laugman þenna sama dom myndugañ og skialligan firirbiodandi avllvm og sierhverium vpp a laganna vegna greindan gvdmvnd adh sækia neinum osoknum sem lavgmalid mælir j mote. Og til sanninda hier vm̃ setta (eg) opt greindr jon sigmundzson lavgmann mitt jnsigli firir þetta samþyktarbref hvertt er skrifad war æ asgeirsá. svnnvdaginn næsta epter jmbrivikv vm havsted arum epter gvds b(v)rd ꝏ. d. og xij ar.

---

332. 25. September 1512. á Meðalfelli.

Vitnisburðr Höskulds prests Hallsteinssonar, að Hestr eigi eingi í Andakíl, er Hesteingi heitir, svo hann hafi til vitað um 70 ár eða leingr, og tilgreinir ábúendr á Hvanneyri um langt skeið á 15. öld.

AM. 238, 4to bl. 14, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref vm Hestz eingi.

Þat giori ec Hoskolldur prestur Hallsteinsson godvm monnvm kvnnigtt med þessv vorv opnv brefi at ec medkiennvnst at ec ogx vpp æ Hesti j Borgarfirde hia fodvr minvm xx vetur oc leingur. svo oc var eg æ Melvm j Melasveit og j Belgshollti fimtigi vetur edur leingur. heyrda ec fodvr minn lysa þvi margañ tima at kirkian æ Hesti oc

jordin sialf Hestur ætti eingi j Andakil er kallat væri Hesteinge oc hvñ var bædi keyptt oc selld med þessv eingi so einginn kvnne at finna. Svo oc vissa eg fyrir fvll sannindi at Kolbeinn fadir Vermvndar bio fyrstur æ Hvanneyre svo eg mvnda oc þar næst Vermvndvr sonr hans. þa Jon Kietilsson. þa Kietil sonvr hans. heyrda ec alldri nockvñ pata oc tvimæli æ koma at ollvm þessvm tima at Hestkirkia oc Hestvr ætti eigi þetta hit sama eingi. attv þesser somv bændvr allir. sem nv hefvr ek nefnda hver eptir annañ. þessa sama fyrnefnda jord Hvanneyri. hafdi þessi sami fyrnefndvr Vermvndvr syslv vm Borgarfiord langa tima. svo oc hafdi minn fadir þar stvndvm stortt hvs en stvndvm tialld þa han liet slaa þetta einge oc fann einginn at.

Hier epter vill ec sveria ef þvrfa þyckir. oc til sannenda hier vm setta ec mitt insiglle fyrir þetta vitnisbvrdar bref er giortt var æ Medallfelli j Kios lavgardaginn næsta fyrir Cosme oc Damiane þa er lidit var fra gvdz byrd m d.xij ar.

---

333. **29. September 1512. á Reykjahólum.**

Bréf að Björn Þorleifsson hefði goldið Ingveldi Helgadóttur móður sinni jarðirnar Hvallátr og Skáleyjar á Breiðafirði í þau áttatíu hundruð, sem Ingveldi þótti eptir standa í garð Þorleifs Björnssonar, föður Björns, en Ingveldr fær jarðirnar mágum sínum Eyjólfi Gíslasyni og Grími Jónssyni í peninga dætra sinna Helgu og Guðnýjar, og kvittar Björn um greiðsluna.

AM. Fasc. XLI, 16, frumrit á skinni. Af 5 innsiglum eru nú 3 fyrir bréfinu. — Fasc. XLI, 17, afskript á pappír frá hér um bil 1527. — AM. Apogr. 1343 og 5721.

Bref vm þav syskin biorn þorleifsson og helgu systur hans.[1])

Þath giorvm vær kodran prestur jonsson oddr þordar-

1) XLI 17; Vitnisburder vm afhendnijng Biörnz Þ. s. fyrir hönd modur hans Ingvelldar Helgadottur a Skäleyum og Latrum XLI, 16.

son snorre haflidason endride svartthzson og steindor olafsson leikmenn godvm monnum kvnnicth med þessv vorv opnv brefi ath arvm efter gvdz bvrd. ꝧ. fim hvndrvth og xij ar vorvm vær j kirkiunne æ reykiaholvm a reykianese michalsmessv dagh vm̄ havstid. ath ȷngvelldr helgadotter lyste þvi þar firir oss og morgvm avdrvm godum monnum nærverandvm ath sonur sinn biorñ þorleifsson hefde golldeth sier vm havstid j flatey þa hann og magar hans skiptu þar peningum epter þorleif heithinn biornsson sem gvd hans sal nade. hualatur og Skaleyiar er liggia æ breidafirde j j flatheyiar kirkivsokn med ollum þeim gögnvm og gædvm sem greindvm eyivm hefde fylgth ath fornv og nyiv og hans fader vard fremst eigande adh. j þav attatige hvndrata sem fyrr. nefndr biörn sonur sinn hafde sier lofat ath giallda a sins favdrs vegna j sina retta skvlld og akęrv sem sier þætte efter hafa stadith j gard. þolleifs favdr hans nema meira være og þessa greinda peninga og eyiar sagdizth op(t)nefnd Jngvelldr þa þar þegar j flathey hafa afgreitth feingit og golldith magvm sinvm eyiolfe gislasyne og grime jonssyne j peninga dætra sinna helgv og gvdnyv firir þav xl hvndrvt er þeim eyiolfe og grime þotte þær a vantta hvora firir sig vid adrar sinar systur. Hier med handlagde þrattnefnd ȷngvelldr optnefndan biorñ son sinn avllvngis kvittan og akærvlavsan firir sier og ollum sinvm erfingivm og efterkomendvm vm allañ peninga reikningh skvllder og lofan sem hvn mætte thil hans thala. Og thil sanninda hier vm̄ settvm vær fyr nefnder menn uor jnsigle firir þetta kvittvnarbref er giortth var æ reýkholvm æ reykianese deigi og ære sem fýr seiger.

---

334. 6. Oktober 1512. á Staðarfelli.

Transskript af bréfi um Svignaskarð frá 11. Júlí 1512 (Nr. 325).

Bisk. Skalh. Fasc. XII, 6, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2447 „accuratissimé“. Árni Magnússon segir, að þetta transskript sé með sömu hendi og bréf um Svignaskarð 1511 (Skalh. Fasc. XVIII, 42)

og 23. Júlí 1512 (Skalh. Fasc. XVIII, 43). „Annars er bágt ad skilia hvernig þetta kunni so ad vera þar brefin eru utgefin i ymsum stödum“.

Medkennunz wær ioñ prestur kolbeinsson. Asmundr klemensson og þordr wermundzson. ath wær hofum sied og yferlesit og heyrtt yferlesitt opit bref wors næduga herra. stefans med guds næd Biskups j skalholltti med hans heilu og oskoddu hanganda innsigli. suo latanda ord epter ord sem hier fyrir stendr skrifat. Og til sanninda hier wm settum wær fyrnefnder menn worr iñsigli fyrir þetta transkriptarbref err giört war wnder stadarfelli ꝯ fellzstrond. Miduikudaginn næsta eptter franciscus Messu. þæ er lidit war fra hingatburd uors herra jhesu christi fimtan hundrud ꝯra og. xij. ær.

---

335. 26. November 1512. á Þingeyrum.

Vitnisburðr um reka Þingeyraklaustrs í Sigluvík fyrir norðan Geirhólm, og að klaustrið eigi jörðina Kirkjuból, og er tilgreint, hvernig rekinn og jörðin sé undir klaustrið komið.

AM. Fasc. LXV, 15, frumrit á skinni, sem Árni fékk frá Hlíðarenda í Fljótshlíð. Af 4 innsiglum eru 3 fyrir. — AM. Apogr. 476, tvær afskriptir: a, með hendi Árna Magnússonar, b) afskript staðfest í Skálholti 1. Aug. 1712 af Árna Magnússyni, Gísla Bjarnasyni, Þorgils Sigurðssyni og Páli Hákonarsyni — báðar gerðar eptir sama frumriti, sem Árni eignaðist frá Hlíðarenda: „Originalenn eignadizt eg fra Hidarenda. Mun fyrrum hafa slæðst frá Þingeyraklaustre med Arna Gislasyne“ (AM.) Og enn ritar Árni við afskript sína, sem honum þykir ekki nógu nákvæm um stafsetningu: „rescribatur. Originallenn liggur medal minna Hlidarenda brefa. Þetta er þö innfært i astölen. Eg skal gefa Originalenn kongenum þvi hann er þö revera Þingeyraskial. og hefur slædst bnrt med Arna Gislasyne fordum“.

vm reka þingeyraklausturs.

Þath giorum vær gilsbrickt jonsson· petur palsson prestar. oddr þorgilsson og steinn hrolfsson leikmenn godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi ath uær hof-

um sed og yferlesit og heyrt yfer lesin bref og skilrike þingeyrarklusturs j huerium so stendr millum annara greina orda og atkuæda. at þingeyraklaustur eigur nu reka allañ j sigluvíjk fyrir nordan geirholm og so jordena kirkiubol. Er þesse jord og reke so komin under þingeyraklaustur at helga þorleifsdotter gaf hann klaustrinu sier til saluhialpar og abota asgrime. Enn helga erfdi hann epter gudnyv þorleifsdottur systur sina. Enn gudny hlaut hann j erfd epter modr sina kristinu biornzdottur. Og til sanninda hier vm setium uier fyrrskrifader menn vor jncigle fyrir þetta bref skrifat at þingeyrum j hunauazþinge fostudaginn næsta fyrir andresmesso anno domini $\mathfrak{m}^0$ d^0 duodecimo.

---

336. **2. December 1512.** **á Möðruvöllum.**

Þórðr Jónsson selr Gottskalk biskup á Hólum jörðina Borðatjörn í Höfðahverfi fyrir jörðina Garðshorn eð syðra i Svarfaðardal.

AM. Fasc. XLI, 11, frumrit á skinni. Af 3 innsiglum er eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 3426,

Quittantia uppa Jordena Bardartiorn j Hofdahverfe.[1])

Þath giorum vier broder Nicvlæs privr æ mavdrvvollvm. magnus ærnason ok jon jonsson bordhws leikmenn. godvm monnum viturligt med þessv voro opnv brefi. ath svb anno gracie $\mathfrak{m}^0$. d xij^0. in die sancte cecilie virginis[2]) æ mavdrvvollvm j havrgardal. vorum vier j hia savm ok heÿrdvm æ ord ok handaband vors uirdvligs herra godskalks med gvds nad biskups æ holum ok þordar jonssonar. ath svo fyrir skildu. ath adr nefndr þordr selldi biskupinum til fvllrar eignar jordina bordatiorn[3]) er liggr (j) haufdahuerfi j grytvbacka kirkivsokn med ollvm þeim gognum ok giædvm sem greindri jordv bordatiorn[3]) fylger ok fylgt hefer ath

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) þ. e, 22. Nóv. 3) Svo.

fornu ok nyiu ok nefndr þordr vard fremzt eigandi ath. hier j mot gaf biskup godskalk þordi jonssyni jordina gardzhorn ed sydra er liggr j svarfadar(dal) j valla kirkivsokn til fvllrar eignar med ollvm þeim gognvm ok giædvm sem greindri jordu gardzhorni fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu ok biskupinn vard fremzt eigandi ath. skylldi hvor vm sig þessara manna hallda til laga sinni jordv epter kaupi sinv. enn ef af kynni ath ganga med logum þa skylldi huorr vm sig ganga aptur ath sinne jordv. suo ok eigi sidr lofadi fyrr nefndr þordr ath selia biskupinum aptur jordina garzhorn fyrstum ef hann villdi selia. Ok til saunenda hier vm settvm vier fyrr skrifader menn vor jnncigle fyrir þetta jarda kavpsbref skrifa(t) fimta dagen næsta epter andres messv j sama stad ok ære sem fyrr seger.

---

337. 8. December 1512. á Hofi.

Vitnisburðarbréf að Haldór Sumarliðason hefði gefið Sumarliða syni sínum jörðina Syðragarð í Dýrafirði, en Bríet dóttur sinni fimtán hundruð og tuttugu.

AM. Fasc. XLI, 20, frumrit á skinni, og eru bæði innsiglin fyrir. — AM. Apogr. 884.

Vitnisb(u)rdarbref þeirra hålldors Sigmvns Sonar. og arnbiarnar, Þorvars Sonar vm gard j dyrafirde.[1])

Þat gerum uid halldor sigmunson og arnbion[2]) þorvarson godum monnum kunigt med þessv ockrv opnu brefi. at vid vorvm þar j hia og heirdum æ at sumarlide halldorsson lyste þui firir ockur og fleirvm godvm monnum audrum at halldor sumarlidason fader sinn heifde[2]) geifet[2]) sier jordena sydra gard er ligur j myra kirk(i)v sonckn[2]) til fvll(r)ar einggnar[2]) og frialz forrędes med aullu þui er henne hefur fylgtt at fornu og nyv og halldor uard freimzt[2]) eigande at uord-

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) Svo.

en. Suo og lyste svmarlide þui firir ockkvr[1]) at fader sinn hefde gefet og vtt golldet brijtt dottur sinne fijm̄tan hundrvtt og .xx. Suo og uændizt svmarlide halldorsson þessvm uottvm at upp yfer hefde veret þa fader sinn hefde feinget sier jordena birne jonssyne og kattle þosteinssyne og tum̄ase jonssyne mage sinum. Og til sandenda[1]) hier vm seittvm[2]) vid fyrr nefnder menn ockvr jnslige[1]) firir þetta vittnesbvrdarbreif[1]) et skrifat uar æ hofe æ haufdastraund Mariumessv æ jolafaustu arum efter gudz burd þussund fimm hundrvd og tollf ar.

---

338. 27. Janúar 1513. á Starnesi.

Guðlaugr Sigurðsson selr Árna ábóta og klaustrinu í Viðey jörðina Kolbeinsstaði á Rosmhvalanesi til fullrar eignar fyrir lausafé.

AM. 238. 4to 61. bls. 1—2 skr. c. 1570. (Bessastaðabók) — Borið saman við dómasyrpu Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni frá c. 1608. —

Kolbeinstada brief.

Þat giorvm vier Jon [prestvr Þorsteinsson[3]) Olafvr Asbiarnarson. [pietur þorsteinssson[4]). þoralle Einarsson oc Gissvr Þorlleifsson godvm monnvm kvnnigtt med þessv vorv opnv brefi þa er lidit var fra hingadbyrd[5]) vors herra jesv christi m. d. xiij ar vorvm vier j hia savm oc heyrdvm [æ i[6]) Starnesi fimtvdeiginn næsta fyrir pvrificacio [sancti[7]) marie ord oc handaband þessara manna brodvr Arna med gvdz nad abota j Videy af einne[8]) alfv enn [Gvdlavgs Sigvrdssonar[9]) af annari. skilldizst þat oc faldizt vnder þeirra handa bandi at fyrgreindvr Gvdlavgvr Sigvrdzson selldi advr nefndvm herra abota Arna j Videy jordena alla Kolbeinstadi xxc at dyrleika er liggvr æ Rosthvalanesi j Kirkivbols kirkivsokn̄ til æfinligrar eignar oc frials forrædis med avllvm þeim gognvm oc giædvm sem greindri jordv fylger oc fylgtt hefvr at fornv oc nyiv oc hann vard fremst eigandi at til ytztv vmmerkia vid adrar jarder.

---

1) Svo. 2) Svo, og er tvískrifað. 3) [pietursson, JHák. 4) [b. v. JHák. 5) — burd JHák. 6) [æ at æ, JHák. 7) [sl. JHák. 8) annari JHák. 9) [Gudlaugur Sigurdzson, JHák.

Hier j mot skyllde opt greindvr [abote Arñe[1]) gefa oc giallda Gvdlavgi Sygurdzsyni fim hvndrvd oc xx. tiv[2]) malnavtv kvigildi. x^c j smiori oc slatvr oc v^c j [fridvirtvm[3]) peningvm. skyllde þratt nefndr Gvdlavgvr Sygvrdzson svara lagariptingv edvr hans erfingiar æ advr greindre jordv Kolbeinstodvm eñ aboti Arne hallda til laga oc ef jordin gengi af honvm med logvm þa skylde hann ganga domlavst aptvr ad sinvm penningvm med svo vordnvm[4]) fridleika sem jn kvomv.

Oc til sanninda hier vm settvm vier fyrrgreinder menn vor insigle fyrir þetta jardarkavps bref skrifad j Videy æ sama are sem fyrr seiger.

---

339. 15. Febrúar 1513. á Melum.

Runólfr Höskuldsson selur Þórði presti Guðmundssyni hálfa jörðina Leirá í Leirársveit með öllu tilteknu, ásamt tveggja eða þriggja manna íferð í sölvafjöru í Belgsholti.

Visitaziubók Brynjólfs biskups um Sunnlendingafjórðung 1642, bls. 54. Bréf þetta þekkist nú ekki öðruvísi en í þessu ágripi hjá Brynjólfi biskupi.

Peturskyrckia ad Leirǎ a þridjung i heimalandi og wtlðndum. epter Wilchinsbők. enn Visitatiubők Herra Gijsla Jonssonar kallar xxx^c ȷ heimalandi. Bǎdar mǎldagabækurnar seigia. og þridiung allrar veidi i Laxǎ. Sijdan seigir Visitatiubőkin. Jtem Akurey ȷ Wogum. halffa Svanga ȷord i Skoradal. allañ skőg austur ad Svartagili. Jtem greiner lðgmadurinñ Arni Oddsson alla vejdi i Laxfossi vtan siőttűng. er Skards kyrckia skal eiga. enn er þő nu hafft og halldid til Leirǎr med þvii kyrckian er aflðgd fyrer mðrgum aarum.

Samhliődar þessu ðllu sem fyrr skriffad er Breff Stephans diakna Gijslasonar og Hallvards Magnussonar. med þeirra Jnsiglum. ǎsamt Jnsigli Runolfs Hðskulldssonar huor selltt haffdi Sera Þordi Gudmundssyne halfa Leirǎ ad þessu

---

1) [ArneAboti JHák. 2) sl. JHák. 3) [virtum, JHák. 4) pen ingum oc, b. v. JHák.

ǒllu tilteknu. og þar til tveggia manna ȷferd eda þriggia i Solfafiǒru i Belgsholltt. huort sem sᾱ vill er ad Leirᾱ Byr. Epter þvij sem Hallsteirn heitinn gaff kyrckiunni þᾱ hann atti Bᾱdar ȷardernar. Datum þess brefs 1513 þridiudaginn fyrstañ i fǒstu vm̄ veturinn ad Melum. Þad sama Breff skier og liöslega vr ad xxx[c] ȷ heimlandi reiknist ecki med vtlǒndum sem þad Breff hermer.

Jtem ᾱ hũn þad eingi ad þridiungi vid jǒrdina sem kallad heffur verid Lǒgmanseingi.

---

340. **17. Febrúar 1513.** **í Æðey.**

Dómr sex manna út nefndr af Birni Guðnasyni, er þá hafði kongsins sýslu og umboð millum Geirhólms og Langaness, um ákæru Jóns Einarssonar til Tjörfa Þorsteinssonar, að hann hefði yrkt og unnið og ranglega á búið og að sér tekið jörðina hálft Nes í Grunnavík.

AM. Apogr. 987 „Ex originalibus Sæmundar Magnussonar ä Hole i Bolungarvik accuratissime". Arni lýsir innsiglunum. Sbr. lögmannsúrskurð frá 29. Aug. 1514 og 10. Aug. 1519.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra sender þolleifur avrnolfsson. einar þorleifsson. snorri helgason og ȷon arnason. ȷon siguadzsson og olafur gudmundzsson kuædiu guds og sina kunigt giorandi med þessu voru opnv brefi. at þa er lidid var fra hingad burd vors herra ȷesv christi .ꝏ. d og xiij. ᴀʀ a nauteyri ȷ ȷsafirdi a þingstad rettvm favstudagin næsta epter geisladag vm veturinn[1]) vorum vær ȷ dom nefnder af ærligvm dandimanni birni bonda gudnasyni er þa hafdi mins herra kongsins syslu og vmbod millum geirholms og langanes. at skoda og dæma. ʀettiliga at ransaka og invirdvliga a at lita og fvllnadardoms atkuædi a at leggia. a þa akærv. er ȷon einarsson hafdi þar til tiorfa þosteinssonar. og hann hafdi honum þangad fyrir stefnt ȷ adr sagdan stad og dag fyrir adur

1) Þ. e. 14. Janúar.

greindan vallzmann. fyrir þa sauk at hann hefdi oʀettliga ýrkt og unet og rangliga a buit og at sier tekit jordina halft nes er liggr j grvnnavik j stadar kirkiv sokṅ. hueria adr greinda halfa jord at fýr greindr jon einarsson hellt sina eign epter þui kaupi sem hann hafdi af joni steinssyni. fyrir greindri jordu. Jtem j fystu grein dæmdum væʀ laugliga stefnuna og mannenn rettiliga fyrir kalladan. Enn i annare grein kom þar fram sira joṅ eireksson og medkeṅdiz at hann hefdi heimilat adurgreindvm tiorua fýrr skrifada jord nes. j vmbodi olafs eirexssonar brodr sins. birtiz þar og tediz fyrir oss af hendi olafs bref med .ij. skiluisra manna jnsiglum. hvert at so inne helt at loptur magnusson hefdi selt adr greindvm olafi opt skrifada jord halft nes til fullrar eignar og frials forrædis. kom þar og fram bref. huert at so uar latanda at þessi same loptur magnusson hefdi selt joni steinssyni þessa somv halfa jord nes. Nu saker þess at aller þeir giorningar sem oppt greindur loptur hafdi vid þratt nefdan jon giort vorv aller seinna giorder en kaup þeirra olafs geck fram. þa seiger so vorr landzlaga bok at halldaz skulv aull handsaulud mal þav sem halldaz mega at logum og bok mæler ecki j moti. Enn þat ma eigi halldaz ef madur selur þat manne er hann hefur audrum fýrr selt. en ef sa hefur hond at er sidar keýpti þa ma hann hallda skiladomi fyrir kaupi sinv til laugmannz vrskvrdar. Nu æ sa kaup at hafa er fýʀ keypti ef honum fulnadz vitne at skiladomi. en þa er þeim kaupfox er sidar keýpti. stendr og so j voru laugmali j odrum stad at ef madur selur ij monnvm eina jord at leigv þa skal sa hafa er fyri tok. og so skal hvetuetna þar er madur selur. .ij. monnum id samá at sa skal æ hafa er fýrr kauper edur leiger. Nu fyrir þessar greiner og margar adrar er hier til luta þa dæmdum vær med fullu doms atkuædi þessa halfa jord nes fullkomna eign olafs uera og uerit hafa sidan hann hafdi kaup fyrir henni af þratt skrifudvm lopti so framt sem þau vitni sveria epter sinum jnsiglvm sem fyrir adr greint kavppbref eru skrifad(er) hvort fyrir sinvm ýferboda þrattnefndum joni einarssyni nærverandi eda hans vmbodsmanni. skvlv þessi uitni

ed seinzta leidd ȷ vor at fardogvm forfallalaust. en ef þav uilia ecki sueria fyrir nockurar þriokzu[1]) saker þa dæmdvm uær titt skrifadan olaf skýldvgan at leida aunur þav uitni at nær hefdi verit heýrt og sied æ kaupp þeirra lopzt og at þeim leiddum þa skýlldi hans eign ȷordin en ef þessi fýrr skrifud uitne sueria ȷ moti sinum innsiglum þa dæmdum vær titt skrifada halfa ȷord nes eign ȷons einarssonar epter kaupi sinu og einfallda landskýlld med.

samþýckti þennan vorn dom fýrskrifadr valldzmadur og setti sitt ȷnsigli med vorum fyr nefndra manna ȷnnsiglvm fyrir þetta domsbref. hvert er skrifad var ȷ ædeý ȷ ísæfirdi fimtvdaginn ȷ ymbreviku æ langafavstv æ sama ære og fyr seiger.

---

341. **1. Apríl 1513.** **á Helgafelli.**

„Vel borinn maðr" Helgi Þorvaldsson gefr klaustrinu á Helgafelli með sér í prófentu sína alla jörðina Stórahraun í Kolbeinsstaðahrepp, að undanteknum þeim tveimur skógar höggum, sem Helgi hafði fyrr gefið, annað kirkjunni á Stað á Öldubrygg, en hitt kirkjunni í Haffjarðarey, til kolgerðar, mállaupa á hverju ári.

Skjalabók í Landsskjalasafni með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar á Reynistað, skr. c. 1600, bl. 134—135 (= a). — AM. 252, 4to bls. 1—3 með hendi Jóns Steindórssonar á Knerri c. 1660.

Eignarbrieff fýrer Storahraune.

Wier Broder Halldor med gudz nǻd Aboti a Helgafelli giorum[2]) godum monnum kunnugtt med þessu voru[3]) opnu brefe ad med rade og samþycke [virdulegs herra[4]) Stephans [med samre næd[4]) biskupz ȷ skalhollti og allra[5]) conventubrædra hofum vier giortt þetta kaup og skilmala vid velborinn mann Helga Þorvaldsson ad greindur Helgi skilldj fa klaustrinu a Helgafelli ȷordina alla Storahraun[6]) til

1) Svo. 2) 252; giore a. 3) 252; mijnu a. 4) [b. v. 252. 5) annara 252. 6) Stærrahraun 252.

fullrar[1]) eignar er liggur ȷ kolbeinsstada kirkiu sochn med ollum þeim gognum og giædum sem greindri ȷordu fÿlger og fÿlgtt hefur ad fornu og nÿiu og hann vard fremst eigandi ad. vndanteknum þeim tueimur skogarhoggum sem adurgreindur helgi hafdj gefid fir. kirkiunne a stad ä olldubrigg annad. enn kirkiunne ȷ Haffiardareÿ annad. til kolgiordar mallaupa a huoriu äre. fyrir xl^c med þeim[2]) skilmala ad xxx^c skilldj vera ȷ hanz profentu. enn klaustrid skilldi [bitala[3]) x kugildi fyrir x^c ȷ adur greindre ȷordu. Hier ȷ mot skilldi Helgi hafa æfinligt framfæri [og upphellde[4]) og proventu a klaustrino [og stadnum a Helgafelli[4]) og sæmiligtt kostarhalld sem hann mætti vel vid hialpast [og[4]) tuithuga vod og skiædi a huoriu äre epter sinne þorf medañ hann lifdi. skilldj hann hafa sæng og kistu thil stadarinz enn klaustrid eignist[5]) huortueggia epter hanz dag. so skilldum vær giora honum vpp profentuhws a stadarinz kostnad. enn hann skilldj vera oss vid þuilijka gagnzmune. sem giegndi ȷ sendiferdum edur Reȷdum ȷnañ sueitar. skilldi klaustrid fa so micinn vid til hwssinz sem Helgi lieti[6]) epter vnder hraune [þann sem ecki a[7]) ȷordinne ad fÿlgia [ad skylldu[8]) og atti þetta greidliga[9]) ad giora af huortueggia hendi med godum ȷafnade. skilldj helgi hafa a stadnum huortt hann villdi þionustumann eda þionustukonu a sijñ kostnad. Lofadi helgi ad suara lagariptingum a greindre[10]) ȷordu[11]) enn klaustursinz formadur hallda til laga. Og til sanninda hier vm̄ [setium vær vort conventu ȷncigle firir þetta proventubrieff er skriffad var a Helgafelle calendas Aprilis. Anno Domini 1513.[12])

---

342. 1. Apríl 1513. á Ökrum.

Haldór prestr Jónsson og þrír leikmenn vidimera þrjú bréf um Akra og Krossholtskirkju:

1) fullkomligrar 252. 2) þessum 252. 3) [borga og betala 252. 4) [b. v. 252. 5) eignast 252. 6) liet 252. 7) [252; þau ecki attu *a*. 8) [med Riettu 252. 9) greȷdligaña 252. 10) opttneffndre 252. 11) hröne, b. v. 252. 12) [252, og í *a* bætt við með hendi Bjarna amtmanns Þorsteinssonar; upphaflega hefir hér í *a* að eins staðið: et cetera.

1. Bréf Vermundar ábóta frá 18. Marts 1406. DI, III, Nr. 585.
2. Bréf Jóns Skálholtsbiskups frá 10. Marts 1410. DI, III, Nr. 608.
3. Bréf Stephåns biskups frá 9. Okt. 1502. DI, VII, Nr. 586.

AM. Fasc. LXV, 17 frumvidimus á skinni; innsigli hafa verið fjögur fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá.

Þad giorum vier halldor prestur jonsson. helgi helgason. jon jonsson og gudmundur eyuindarson leikmenn godum monnum vitanligt ad vier hofum sied og yfirlesid og heyrt yfirlesin opin bref med heilum og hangandi innsiglum suo latanndi ord epttir ord sem hier fyrir standa skrifud. og til sanninda hier vm setum vier vor jnnsigli fyrir þessi transkriptarbref skrifud æ økrum j hraunhrepp a myrum faustudaginn j paskaviku. arum eptir gudz burd m: d: xiij ar.

---

343. 25. Apríl 1513. í Kaupmannahöfn.

Kristján konungr annar skipar Vigfús Erlendsson lögmann sunnan og austan á Íslandi.

AM. Fasc. XLII, 1, frumrit á skinni með innsigli konungs í rauðu vaxi: „Innsigled under þessu brefe er riett hid sama sem under Confirmatione R(ettar)botarinnar 1507". (AM). Bréfið er prentað í Safni til sögu Íslands II, 193, og Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 145—147.

Laugmanns Bref Wigfus ellendzsonar[1])

Wii Christiernn met guds nade vdwaldt koningh till Danmarck oc Suerig rett arffuing til noriges riighe hertug utj Sleswig holsten Stormarn og dytmerschen greffue i oldenborg och delmenhorst Giöre alle witterligt at vii haffue nw tilltrood oc befalet oc met thette wort obne breff tiltroo oc befale oss elskeligh Wigfws erlandssön at wære oc bliffue wor lagmann synden oc östen paa wort oc noriges krones land Jsland all then stwnd oc emedhen han schicker hwer mann fattig oc riighe hwis islandtz lagh oc rætt ære oc inghen aff them vforrætther i nogher made. Thii forbywde

1) Utan á bréfinu með fornri hendi.

wii alle ehwo the helst ere eller være kunde Serdelis wore fogder og embitzmenn paa fornefnte Jsland hanom her emodt paa fornefnte lagmandzdom at hindre hindre lade møde platze vmaghe eller i nogher made forfang ath giøre.

Vnder wor hyllest oc nade.

Giffwet paa wort Slott kiøbenhaffn Sanctj marci euangeliste dagh aar et cetera mdxiii.

vnder wort Secretum.

ad mandatum principis proprium.

---

344. 29. Apríl 1513. í Bólstaðahlíð.

Tylftardómr út nefndr af Jóni Einarssyni, er þá hafði kongsins sýslu og umboð í Húnavatnsþingi, um atvist Ólafs Filippussonar að vígi Ásgríms Sigmundssonar, er varð í Víðidalstungu (1483).

AM. Fasc. XLII, 2, frumrit á skinni. Af 12 innsiglum eru nú 4 fyrir bréfinu. — Apogr. 3427. — AM. Apogr. 799 „ur storu transskriptarbrefi 3ia presta og 3ia leikmanna 1515". 20. Apr. — JSig. 66, 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns eptir sama transskripti.

Domur vm atuist olafs er geck i bolstadahlid 1513.[1])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda Einar oddzson. jon þorgeirsson. grimur ionsson. einar einarsson. þorarinn ionsson. gudmundur indridason. halldor ionsson. halldor sigurdzson. brandr olafsson gudmundr þorleifsson. marteinn þoruardzson og jon olafsson kuediu gudz og sina kunnigt giorandi ad þa lidit uar fra gudz burd. m. d og xiij ar a fostudaginn næsta fyrir tueggia postulamesso philippi et iacobi i bolstadarhlid i langadal a þingstad rettum vorum uær i dom nefnder af uelburdugum manni ione einarssyne er þa hafdi mins herra kongxins syslu og umbod yfer hunauazþinge. til at skoda og rannsaka og fullnadardom a at leggia huerra suara eda sekta at olafur phil-

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi; ártalið með nokkurru nýrri hendi en hitt.

ippusson yrdi skylldugur vm þa atuist er adur greindr uallzmadur bar til hans kongdomsins uegna epter ordrom og ij manna uitnisburdi. ions ionssonar og ions olafssonar er soru þar æ þinginu at ion sigmundzson logmadur hefdi talat at olafr philippusson uæri atuistarmadur at brodur sinum asgrime sigmundzsyni og annar þessara manna sor suo at hann heyrdi ion segia til olafs at hann helldi hann atuistarmann at brodr sinum asgrime sigmundzsyni. lagdi fyrr nefndur olafur philippusson sig viliugliga med handabandi under dom og logliga stefndañ uid adur nefndañ ualldzmann· at hallda og giallda sem domur dæmdi um greinda atuist. Nu i fyrstu grein birtizt fyrir oss domsbref dandi manna med þeirra inciglum. einn medal annara þeirra uar fyrr skrifadur ion sigmundzson logmadur. var þessi domur so latandi at þeir dæmdu einare syne olafs philippussonar allañ arf epter solueigu biornsdottur modurmodur sina. enn dæmdu olaf philippusson logligañ umbodsmann med þeim fleirum greinum ordum atkuædum og artikulis sem sa domur utuisar og inne helldr. heyrdum uier ecki ne uissum at ion sigmundzson hefdi þa gefit olafi neina sok. somuleidis uar og upplesinn fyrir oss vrskurdr finboga ionssonar logmannz med hans incigle so hlydandi. at ordum og understodu at hann urskurdadi einari arfinn en olaui umbodit fodur hans og firsagdan dom logligan med ollum sinum greinum og doms atkuædum med fullum laga urskurdi. hofum uier og heyrt marga menn seigia at þeir ólafur philippusson og ion sigmundzson hafi haft sin i mille kaup og skipte og marga adra peninga skikan og hafi ion halldit olaf þa osekañ og myndugañ i sinum giorningum. So og lysti einar oddzson þar fyrir oss og oddr þorgilsson at þeir hefdi uerit i uidedalstungu i þann tima er asgrimr sigmundzson feck sitt banasár og þeir uissu fyrir full sanninde at olafur philippusson uar þar ecki nær og aungua atuist ueitte hann þar til. reiknadizt oddur uera mægdur olafi og uirtizt hann oss ecki lagauitne helldur gagn i greindu mali. Nu epter greindum gognum ualinkunnum uitnum. suordum eidum. birting skialligra skilrikia. doma. urskurda. brefa og biuis·

inga sem at luta þessu male og at ollu so profudu og fyrir oss komnu dæmdum uier fyr nefnder domsmenn underlagit logligt og olaf philippusson Rettiliga fyrir kalladan. dæmdum uier og olaf skylldugan at uinna settareid þar æ þinginu fyrir ione einarssyni kongs umbodsmanni eda innan manadar særra daga at forfallalausu at hann hafdi ecki ridit med þann hug til uidedalstungu at asgrimr sigmundzson uæri life sinu at firr eda nockri skomm at nærr. og eigi Red hann honum banaRad ne sara og einar oddzson skylldugañ at sanna med olafi þenna eid med odrum ualinkunnunn monnum sem ualldzmadrinn til nefndi. fiellizt olafur at þessum eide dæmdum uier hann sliku sekañ sem login ut uisa og akueda kongdominum og erfingium hins uegna. enn at eidnum unum dæmdum uier titt nefndañ olaf philippusson fri og frialsliga lidugañ ollungis kuitan og akærulausañ uera og uerit hafa adur og nu. og æuinliga hier epter um adur greinda atuist bædi fyrir kongi og erfingium hins uegna. saum uier og heyrdum æ at olafr sor þenna eid fyrir opt nefndum ione einarssyni kongs vmbodsmanni þar þegar æ þinginu epter þui sem dæmt uar.

Samþyckti þenna uorn dom med oss fyrr nefndr ualldzmadur. og til sanninda hier vm settum uier fyrr nefnder domsmenn uor inncigle fyrir þetta domsbref skrifat æ gunsteinsstodum i langadal miduikudag næstañ fyrir huitasunnu dag[1]) a sama ăre sem fyrr seigeR.

---

345. 30. Apríl 1513. á Kvennabrekku.

Vitnisburðr um að Þórðr Andrésson seldi Helga Jónssyni Sléttárdal fyrir þrjú hundruð, er hann var skyldugr í landsskyld af Vatnshorni upp í þrjú ár.

AM. Fasc. XLII, 3, frumrit á skinni, og eru öll (3) innsiglin dottin frá.

Þat giorum vid þordr arnbiarnarson og guttormur snorason godum monnum viturligt med þessu okru opnu

1) Þ. e. 11. Maí.

brefi ad uid uorum þar j hia saum og heyrdum ǻ ord og handaband helga jonssonar og þordar andressonar upp ǻ nupi j uazsshorns kirkiu sokn ad þordr andres(son) selldi slettardal helga jonssyni med handabandi. og ockur hia uerandi fyrir .iij. c er hann uar skylldugur j landskylld af uashorne upp ǻ þriu ar og þar til eitt kuigilldi af peningum bondans og suo lofadi helgi jonsson ad bera hier[1]) grime jonssyne fullan uitnishburd hier[1]) um og hier epter uilium uær sueria ef þurfa þikir. uar þessi uitnisburdr ut gefin ǻ saudafelli j m(i)ddaulu(m) hia verandi syslumanninum olafi gudmunzsyne og fleiri dandimonnum audrum. Og til saninda hier vm setium (uær) uor jnncigli fyrir þetta uitnisburdarbref er giort uar ǻ kuennabrecku laugardagin næsta fyrir tueggia postula Messo arum epter guds burd. M. v. c og xiij. ar.

---

346. 1. Maí 1513. á Kirkjubóli.

Narfi Jónsson kærir fyrir Jóni lögmanni Sigmundssyni, að sira Jón Eiríksson hafi gripið og tekið fyrir sér með fullu ofríki jörðina Dynjandi í Grunnavík, og biðr lögmann ásjár.

AM. Apogr. 838 „Ex originali fra Sira Hannese ä Snæfiollum. Þetta bref er ritad sem (!) sömu hendi sem Copie af Leidarholms samþyktenne, su er eg ä. Utan ä brefed er skrifad med hendi Eggerts lögmanns Hannessonar“ (AM.). Innsiglið var fyrir bréfinu. Á bréfinu er þekkjanlegr stýlsmáti Björns Guðnasonar.

Ollum godum monnum sem þetta bref sia edr heyra kunngiori eg narfi jonsson og klaga ec fyrir gudi og ydr jon sigmundzson laugmann nordan og uestan a jslandi er minn herra kongrinn hefr til sett adh giora mig skicka skipta laug og riett sem̄ audrum mins herra kongsins þegnum og almuga þat stora ofrike er eg hefe fyrir orded af sera jon eireksson huert suo er adh ec kære þat til hans adh hann hafe griped og tekit fyrir mier med fullu ofrike

1) Svo.

jordina dyniande j grunnavik j stadar kirkiu sokn er eg held uera og uered hafa min[1]) eign epter þeim giorningum. brefum og biuising er þar fyrer ligga[1]) hafandi þetta mitt mal boded til alþingis under lavgriettumanna dom og ydra utnefning enn eg hefi þui j aungan mata nad og þui bydr ec mig til stod og styrking adh giora fyrir minn partt þat uppsatur og bigering sem gud skytur. med annara :dandi manna rade. ydr j hug upp adh taka ef wor herra jhesus christur uillde þat gefa fyrir sin mild heit adh senda oss þat navckvd hialpræde ad þui anavdar ocke mætte navckud aflietta sem uær havfum langa tima vnder legid af kirkiunar uallde j mavrgum hlutum einkannliga þat adh uær mættum aptur fa wora peninga sem þeir hafa rangliga fyrir oss haft og tekit. Hvad eg bidr ydr herra lavgmann upp a gudz uegna og laganna vegna adh þier siaed suo mina naudsyn sem annara. Hier med blifid j fride og farsælld allzmektugs guds og sancti ola[fs] konungs. Og til sanninda hier um̄ sett(a) ec narfi jonsson mitt jnnsigli fyrir þetta opit bref huert er skrifat war a kirkiuboli j skutulsfirdi tueggia postulamessu vm̄ worid anno domini ꝏ d xiij.

---

347. 10. Maí 1513. Í Leiðarhólmi.

Tylftardómr útnefndr af Jóni bónda Sigmundssyni lögmanni norðan og vestan á Íslandi um erfðatilkall Björns Guðnasonar til garðsins Auðkúlu i Húnavatnsþingi og þeirra eigna, sem þar með fylgdu.

AM. Fasc. XLII, 4, frumrit á skinni með hendi Björns Guðnasonar. Af 13 innsiglum eru nú 6 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 391.

Domur um kulv vegna biañar og undanfæri olafs philipussonar 1513.[2])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda arnor fiñzson uigfus þordarson sigrdr dadason gudmundr finnzson laugrettumenn. ormur jllugason stefan þor-

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með fornri hendi.

arinsson petur jonsson halldan gudmundz(son) eigill jonsson hallgrimur skulason jon jonsson og jon bessason. kuediu guds og sína kunnigt giorande ath a þridiudaginn næstan fyrir halluardzmessu wm uorit. arum efter guds b(u)rd ꝏ dc og xiij ar ı leidarholme j breidafiardardaulum æ almeunilegu þriggja hreppa þingi. Worum uer ȷ dom nefnder af ærligum dandimanni joni bonda sigmundzsyni laugmanni nordan og uestan a jslande. ath skoda ransaka og fullnadardom a adh leggia huertt afl eda fullkomna magt ad hafa skyllde su klagan og tilkall er [greindr biorn¹) hafde til gardzins audkulu og allra þeirra peninga fasta eigna og lausafiar sem þar med fylgia og j hunauazþingi liggia. og biorn hafde unt og feingit jone lavgmanni til umbods ꝙ þui gozi aullu sem birne hafde adr uered dæmtt a uegna olafs philpussonar. og olafur sialfur hafde adr afgreitt jone laugmanni sem domrinn jnne helldr og nu er greintt umbod ute adh næstum fardavgum þad jon hefer af savgdvm birne haft. Giorde jon lavgman þann reikning birne gudinasyne adh aull þau goz kula og aull avnnr sem fyrr greiner hefde rænd og gripen uered undan uallde jons og lagahallde af olafe philpussyne og hans fylgiara huer epter anañ. og þar med selldr ı b(u)rttu [gardiñ¹) kula af olafe og so utjardenar med ur saugdu um̃bode. rofenn so af olafe xıȷ domr lavgmanz vrskurdr og sialfs hans handselld afending. Hier til beidde biorn og krafde sagdan jon lavgmann lagaueg a adh giora huerssu þesse fyrrsaugd goz og gardar skylldu fara. eda huerssu suarlig su skickan og giorningur skylldu uera sem olafur og sonur hans einar hafa giortt vm̃ greintt um̃bod. Suo og eigi sidur worvm (wier) til nefnder a ad lita og ransaka þau skilrice doma eida og undanfære er olafe til heyrdu og suo doms atkuædi a adh leggia huerssu myndugger oss litutz giorningar olafs a kaupum uthlatum og annarre skickun er olafr hafde giortt ȷ saugdum peningum et cetera. J fystu kom fyrir oss xij presta domur er dæmdr war a seylu ȷ skagafirde a millvm þeirra jons lavgmannz olafs og brædra hans gisla og hermanz. suo hlydande ath

1) [Svo.

olafr og þeir brædr hans skylldu leida ij lauglig uitne huer fyst hefde saurgad kirkiugardenn j uidedalstungu þa asgrimur heitenn sigmundzson war þar j hel sleginn. stod suo j greindum xıȷ presta domi adh olafur og brædr hans skylldu fallner adh þessu male ef þeir leidde eigi ij lavguitne fyrir biskup olafe um kirkiugardz saurgunina jnnan̄ manadar. og giallda xv merkur og taka lavsn og skript. af biskupe. huad uær uissum fyrir full sanninde adh þau hafa alldri leitz. J annari grein kom fyrir oss domr er dæmdr hafde uered a sueinstaudum j uazdal og uthnefndr af sigrdi bonda dadasyne sem nu war j þessum wornm domi j huerium er suo stod adh þeir greinder brædr olafur. gisle og herman hefdi þann eid suared adh þeir hefde ecki særtt asgrim nie slegid upp fra þui hann feck sitt banasar huat oss leitz þetta hans undanfære[1]) helldr spilla enn bæta og ecki afl hafa. fyst hann matte ecki skirslu fyrir þat giora adh hann hefdi eigi adr slegit hann og stungit. eda (i) navckre atuist uered. J þridiu grein kom fyrir oss bref birtt af birne med þriggia godra manna jnsiglum heimilisfaustum j uididalstungu. huerer adh suo baru adh olafur og brædr hans woru j slagi og hauggnm uid asgrim leingi nætr og hann fiell fyrir þeirra wopnum og feck sitt banasar. Hier med hafde hann lemstur og auerka framan j havfuded annan enn þann er sa veitte honum er hann j hel slo. [Stendr og svo j vrskurde finnboga jonssonar er þa war lavgmadur solveig biornsdotter deydi vm arflavkv einars olafssonar epter hana ad so profvdv sem fyrir hann kom. Enn uær vitum fyrir vist þessi prof hafa alldre fyrer komed.[2]) og þui fyrir allar þessar greiner sem hier seiger. og med fylgia þa haufum wer med fullu doms alyktar akuæde[3]) dæmtt alla giorninga olafs philippussonar um̄ kaup skipte savlvr og uthlat og afendingar vm̄ kulu og alla adra peninga sidan hann tok uid. onyt og olavgligt[4]) og ecki afl hafa skulu og hann alldri med lavgum giptazt hafa matt þo adh kirkiunar formenn uili lida samuister slikra manna. þa dæmum uær eigi[4]) bavrn slikra

---

1) tvískr. 2) [ritað með sömu hendi í einni linu neðan við bréfið og vísað inn. 3) Svo; *ekki*: atkuæde. 4) Svo.

manna ei[1]) laugliga til arfs getna[1]) sem suo binda sinn hiuskap. og einar son olafs alldri arf hafa matt taka epter solueigu biornsdottr adh erfdum og landz lavgum rettum huorcke fasta peninga nie lavsa. þui dæmum uer med fullu doms atkuæde kulu fullkomligá birni rett tekna adh sier nær hann uill sem sa domur uth uisar er þar liggr fyrir og biorn hefur dæma lated æn umbods einars olafssonar. og biorn þennan greindan gard kulu og alla peninga adra fasta og lausa kuika og davda frida og ofrida sem þar under liggia hallda mega hier epter svo leingi og alltt ȷnn til þess þeir erv af honum sokter med stefnum og rettum landz lavgum epter þui sem hann hefur adr ȷ þa setz og bref og og domar dandi manna þar um̄ gior uth uisa. Enn huer þessa greinda peninga helldr hier epter fyrir greindvm birni bygger þa eda bæler. an hans ordlofs sie sliku sekur sem þeir standi fyrir avdrum dæmdum arfi.

Samþykte þennan worn dom med oss ȷon sigmundzson wor laugmadur og allur almugi sa nær war og sette sitt ȷnnsigli med worum fyrr nefndra domsmanna ȷnsiglum fyrir þetta domsbref huertt skrifad war ȷ snoksdal ȷ middaulum a sama are degi sidar enn fyrr seger.

---

348. Í Maí 1513. á Leiðarhólmi.

Leiðarhólmsskrá eða samtök leikmanna fyrir vestan og norðan land gegn ágangi og ofríki klerkdómsins.

Menn hafa verið í nokkrum vafa um ártal þessarar skrár. Hafa bæði Finnr biskup (Hist. Eccl. IV, 389) og Jón Espólín (Árb. III, 44—47) árfært hana til 1517. Er sú árfærsla án efa tekin eptir síra Jóni í Hítardal, því að hann ritar við afskript sína af skránni: „Þetta meina eg gerzt hafi 1517" (Lbs. 115. 4to). Af orðatiltækjum skrárinnar hefir Jón Sigurðsson hins vegar séð að aldr hennar hlaut að velta á árunum 1511—1513 (Safn til sögu Íslands II, 105), án þess þó að fá henni markað fast ár. En þessi óvissa hefir öll komið af því, að mönnum hefir verið ókunnugt um afskript Guðbrands biskups af skránni, því að hún tekr af öll tvímæli um ártalið, að það sé 1513, og með sama ártali vitnar biskup auk þess í riti sínu um Barðsmál

1) Svo.

í þá „samþykt, sem gerð var á Leiðarhólmi Anno 1513 af beztum mönnum landsins fyrir norðan og vestan" (MSteph. 56. 4to bls. 234). Árni Magnússon hefir og talið ártal þessarar skrár 1513, og hefir í því án efa farið eptir Guðbrandi biskupi Af Leiðarhólmsdómi Jóns lögmanns Sigmundssonar um Auðkúlu frá 10. Maí 1513 hér næst á undan, sem einnig er með hendi Björns Guðnasonar, má sjá, að þá hafa verið staddir á Leiðarhólmi ýmsir stórbændr langt að komnir, og meðal þeirra lögmaðr sjálfr og Arnór Finnsson, sem báðir koma við þessa skrá. Liggr því nærri að ætla, að skráin sé gerð einmitt næstu daga fyrir eða eptir 10. Maí 1513.

Frumrit það af skrá þessari, sem nú er til, er ritað með þekkjanlegri hendi Björns Guðnasonar í Ögri, og er það auðsjáanlega uppkast eitt, sem aldrei hefir verið innsiglað. Þegar þessi texti skrárinnar, sem hér er prentaðr sem A, er borinn saman við afskriptir Jóns lögmanns og Guðbrands biskups af henni, liggr næst að ætla, að frumrit þetta sé að eins frumvarp, er Björn Guðnason og aðrir fleiri hafi samið og lagt fyrir fundarmenn á Leiðarhólmi. Síðan hafi þar verið hreinskrifað skjal um hið sama far að öllu efni, en fyllra að orðum og atkvæðum og stutt enn ríkar með skjallegum rökum og ritningum; hafi svo það skjal verið innsiglað af samþyktarmönnum. Þetta skjal, sem hefir verið hið rétta og samþykta frumrit skrárinnar, virðist einmitt vera sá texti, sem geymdr er í afskriptum biskups og lögmanns, og prentaðr er hér sem B. Frumvarp sitt hefir Björn, sem hefir verið aðalforingi að samtökum þessum, svo haft heim með sér, og hefir það síðan legið í Ögri og komið þar í hendr Magnúsi Jónssyni (prúða) og sonum hans, og síðan hefir það fylgt þeim frændum, þar til Árni Magnússon fékk það hjá Magnúsi sýslumanni Magnússyni á Eyri í Seyðisfirði (d. 1704). Um höndina á frumritinu (AM. Fasc. LXXIII, 13) fer Árni Magnússon svo feldum orðum (AM. 226. 8vo):

„Ahrærande handskriftena ä Leidarholms Samþykt 1513.

Þad er annadhvert hönd sialfs Biörns Gudnasonar, eda einshvers Vestfirdings, sem vered hefur domesticus Biörns og Gudna födur hans.

Med sömu hendi, sem Leidarholms Samþyckten, er

1. 12 manna domur um vigsbætur epter Bödvar Lopzson af Päle Jonssyne 1494. Þar var einn i dominum Biorn Gudinason. (= Dipl. Isl. VII, Nr. 272).
2. Syslubref Torfa Jonssonar fyrer Rangárvallasyslu, utgefid 1504. af Key van Ahlefeld og er þad eins apalega bokstafad. Originallenn liggur vid Oddakirkiu, og hefi eg þess utskrift. (= Dipl. Isl. VII. Nr. 645).
3. Original-kaupbref um Medaldal i Dyrafirde, mille Biarnar Gudnasonar og Jons Fusasonar 1504. Apographum habeo. Vide ibi.

4. Kvittunarbref utgefed Gudina Jonssyne af Tilman umbodsmanni Keys van Ahlefeld 1505.
5. Oinnsiglad vidimus under nafne Biarnar Gudnasonar, Þorleifs Aurnolfssonar, Hakonar Jonssonar, og Helga Jngimundarsonar de dato 1505. Vide alibi excriptum.
6. Bref um Dyniandi milli Narfa Jonssonar og Gudina og Orms Jonssona dat. 1505. habeo apographum. Var fra Snæfiollum (= Dipl. Isl. VII, Nr. 694).
7. Bref Olafs Didrikssonar, Hirdstiora, pro Birne Gudnasyne 1512. apographum habeo. autographum qvoqve habeo. (= Dipl. Isl. VIII, Nr. 320).
8. [Klögun Narfa Jonssonar fyrer Jone lögmanni Sigmundzsyni um Dynianda 1513. [1. Mai. Nr. 346 hér á undan].
9. Jtem urskurdur Jons Sigmundssonar lögmanns upp a sömu klögun 1514.[1]) [2. Aug.].
10. Domur Jons Sigmundzsonar Lögmannz um arf epter Þorleif og Einar Biornssyne, samt Solveigu. giördur i Hvammi i Hvammssveit 1514. manud. næsta epter allra heilagra messu. Est mihi apographum. Jtem autographum. [7. Nov.]
11. Domur Hanness Eggertssonar um Skreid er Eingelsker settu epter i Sudavik 1515. [28. Aug.]
12. Vidimus Olafs Gudmundzsonar, Helga Jonssonar, Jons Sigvatzsonar, Lopts Gudmundzsonar og Gudmundar Sigurdssonar (yfir document milli Biarnar Gudnasonar og Ragnhilldar konu hans) dat. Vatzfirde 1516. vidi et contuli. habeo (frä Haga).
13. Domur Biarnar Gudinasonar um arf epter Kristinu Sumarlidadottur, milli Grims Jonssonar og Ara Andressonar, a Mosvollum i Aunundarfirde 1517 [16. Dec.]. Eg ä original-brefit.
14. Giafabref Biarnar Gudnasonar til Jons Biornssonar yngra um Heydal i Miofafirde, og Vedrarä i Aunundarfirde 1517. Originale habui. Copian liggr in fasciculo suo loco".

Mörg fleiri skjöl eru enn til með sömu hendi sem þessi skrá.

A.

AM. Fasc LXXIII, 18, frumritið á skinni með hendi Björns Guðnasonar í Ögri (uppkast), og hefir aldrei verið innsiglað. Þessi texti skrárinnar er prentaðr í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 509—517 ásamt latínskri þýðingu, en skráin er þar ónákvæmlega út gefin og slept úr heilum málsgreinum, hlaupið yfir nöfn og farið rangt með sum af þeim.

Samþycktarbref Bændanna a moti Biskupanna ofrijki hier j landi.[2])

Fridr oc blezan vors livfatza lausnara wors herra jehsu

1) [Með hendi Páls Hákonarsonar. 2) Aptan á skránni með hendi „einhvers sona Magnsar í Ögre, kannske Ara, þä hann var ungr og skrifade vel" (AM. í Apogr. 1398).

christi. hans milldutzu modr jumfrv mariu. allz mankynsens myking myskun lifande mana oc frammfarinna. oc hennar jtrligatzu upp runninar riettelætis rotarenar. signad(r)-ar frv sancti aunnu sialf hinnar þridiu. hins heilaga olafs kongs oc allra heilagra mana. wirditz adh wera j faur fylgi frammdrætte oc favrvneyte med oss avllum hier saman komnum monnum æ leidarholmi ungum gaumlvm ʀikum oc fatækum sem stydia vilia guds riett heilagrar kristni oc heilagrar kirkiu samband. oc wors verdvgatza herra kongsins oc krununar j noregi samhellde. wortt sialfra frelse oc fridkavp sem oss war adh avndverdv gvdi jatad. oc hinum signada sancti olafi oc hans avllvm rettum epter komendvm af huerium epter annann hafa nu samþyktz allt til þeirrar stundar sem nu er yfer oss komin adh wer skylldum auduelldiliga[1]) an allrar naudungar oc afarkosta hafa oc hallda lavg oc landzins ʀiett sem suared war sambundit oc samþykt æ millum krununar kennimanna kirknana oc kongsins þegna oc allz landzins almvga et cetera.

ydr aullum godum monnum gvds vinum oc worum sem þetta wortt vppsatvrs samþyktar samtals bref sia edr heyra. Senda jon sigmundzson wors verdvgtza heygbornatza herra christierni med guds nad wtualld konung til danmarck oc suiarice rett erfingi til noregis rikes hans nadis lavgman nordan oc uestan a jslande. finnbogi jonsson. teitr þolleifsson. Biorn gudinason. biðrn þolleifsson. grimur palsson. þolleifur grimsson þolleifvr palsson. þosteinn finnbogason. sig-(v)rdr finnbogason. stulli þordarson. arnor finnzson. gudmundr andresson. þolleifur gudmundzson. are andresson. sigrdr dadason. sigrdr narfason. tumas jonsson. þorolfr augmundzson. narfi jonsson. eyuindr gudmundzson. tumas odzson oc asmundr klemensson. worss uerdugtza nadis kongsins eidsuarar[2]) fouitar oc lavgrettumenn æ millum huitar j borgarfirde oc helkunduheidar. huer j sinni tegund oc tilsettu wallde oc nafnbot et cetera.

Wær uilium ydr uita lata oc kunnigt giora sierhuerium oc aullum inniliga almvga lavgrettvmonnum oc skattbænd-

1) auduelldiligi (!) frumritið. 2) eidsuararar, frumritið.

um sem erv j hunauazþingi huerer suo heita jon olafsson. brandr olafsson. gudmundr jndridason. aunnolfur steinsson. sigurdr jfarsson oc jfar brannzson. þar med ur hegranesþingi sem heita jon þorgeirsson. grimr jonsson. einar einarsson. gvdmundr þolleifsson. halldor jonsson. hakon hallzson. halldor sigrdzson. oc þorarenn jonsson. suo ur uodlaþingi oc þingeyiarþingi oc nu erv hier ecki j þessare worre settre samkundu oc avllvm avdrum lavgrettumonnum sem mins herra kongsins truer uiner uilia wera oc hans þetta fatækt forstavdvlavst skattland oc wortt frelse sialfra oc allz wors afspringis uilia stydia oc styrkia wndan þui anaudar oke sem yfer oss er komed oc æ lagt af kirkiunar uallde.

wilium uer ydr kunnigt giora adh wer haufum yfersed oc vnderstaded saman jafnad oc sannann skilning yfer bored svmer af raun reyndre oc framm komnu uerke þann stora steyt skada fiartiona fiarmissu fastra eigna oc annars osuarligs ægangs oc ofbelldis er almvgi allz þessa vmdæmis fær af biskupunum[1]) prestum klerkum oc þeirra medfylgiurum eru firir ordner. sumer af hardligum heitum oc hotum ummsagningana enn flester med frammkomnu ofbelldisuerkinu þeirra langs agangs sem er forbod vtsetningar af heilagre kirkiu skriptamal þionutzu tekia grauftur heilags legstadar syniun allrar slikrar þionutzu huat lited til ber. hier med bannz afelle ef naukr syniar þeim þess er þeir beidatz. oc baunnun samneytes allz kristens folks. kugader med þessu afelle oc agangi fra sinum gaurdum gripum oc ganganda fe rekner sidan j armod eymd oc uthlegd oc þeirra afspringi a mot lavgum oc tilsettum guds rette. oc nu er þat wor uile oc samþykt allra hier saman komande med fullkomnu sambandi oc lofatake.

Ad uer uilium hafa oc hallda suarit lavgmal oc samin sattmala sem gior war æ millum krununar j noregi kirkiunar klerkanna vmm aull þau mal þa war æ sætz til greind oc sundr skilin. huat firir huorum skyllde sækatz oc dæmatz kongs vallde oc kirkiunar oc hier greiner sem aullum er kunnigt adh giordetz æ millum andligra hluta oc ricesens

1) biskupupunum, frumskr.

rads j tvnsbergi sem til heilagrar kirkiu umdæmis heyrer. so sem umm tiundargiord med rade oc samþykt agæz herra magnus kongs oc uirduligs herra jon(s) erkebiskups oc annara biskupa barona rikesens oc korsbrædra oc annara godra manna er þa woru j nand oc skipad vmm allt noregs rike adh[1]) aull þesse mal skulu frialsliga dæmatz hedan af oc skipatz af biskupunum og þeirra umbodsmonnum þau sem hier fylgia.

wm avll klerkamal þav er þeir þræta sin j millum.

wm hiuskap og huersu huer er geten.

wm kirkiu frelse.

wm tiunder.

wm heit avll.

wm skipaner er menn giora æ sidutzvm daugum sinum skynsamliga gude firir salu sinni.

wernd pilagrima sem uitia stadar hins helga olafs kongs oc anuara heilagra stada.

Suo hid sama wmm kirkna eigner.

wm bannz uerk oc meinsære.

wm okr oc þar sellder oc keypter eru andliger hluter.

wmm uillu oc uantru.

wm frillulife.

umm hordoma oc frændsemes spell.

wm ran oc stulld ur heilagre kirkiu oc aull auunr mal þuilik þav sem kirkiunnar rette til heyra.

skulu þesse mal sem nu eru upp tauld fara epter þui sem sættabrefit uottar oc lavgboken dæmer oc firir kirkiunar domara skulu sækiatz oc eigi skiotaz vnder leikmannadom.

Jtem seiger suo j rettarbot uirduligs herra hakonar[2]) kongs adh umm aull jardabrigde oc garda adh þat skal kæratz firir syslumanni oc laugmanni huortt sem kæra eigu lærder edur leiker. oc giori þar rett af.

Jtem skal nu aullum monnum vitrligt vera huad rettarbot kong kristierns jnne helldr oss til styrkingar sem hier epter stendr.

---

1) tvískrifað. 2) Sbr. réttarbót *Eiríks* konungs 1280. DI. II, bls. 199.

Wij kristiern med guds nad danmarks noregis vendis gotes konung greifi j olldinborg oc delmenhost sender avllum worum elskuligum almuga oc vndersate sem byggia oc bua j noregs rice kuediu guds oc sina. kære almuge oc uiner. wer haufum vnderstadet af radi woru oc andrum godvm monnum þa storu missemiv oc vnderdrag oc oskæligan giorning sem adh hier til j woru rice j noregi oc audrvm worum skattlavndvm vered hefr. oc nu af þui ad ver uilium giora sem wor skyllda til ber. adh styrkia ydr oc hallda oc alla andra vndersat sem j rettre laga hlydni erv uid oss oc sierliga mætte afleggiatz oc nidrsetiatz avll olavg oc oskælig regimenta oc skadligar osidueniur oc þess helldr mætte stavdvgt jndrag blifa j riked. oc þui haufum wier einkannliga suo yfer eins ordit med wortt elskuliga rad sem hia oss woru j biorguin adh heilavg kirkia skal frialsliga niota tivndar oc þeirrar renttu. suo satt þat er hun med rettu eigu oskertt huat sem hier til hefur uered suo vilivm ver oc biodum adh biskupar oc profastar oc þeirra ummbodsmenn navckr af þeim dirfetz adh sækia þegna wora oc undersat framar meir enn suo sem forn kristen rettr vottar med rettum profaste oc sektum til settum. suo oc adh þeir sie profastar oc armenn sem gaumul lavg votta. Jtem so uilium uer oc biodvm avllvm worvm fouitum oc þeirra vmbodsmonnum oc armonnum bade j andligu vallde oc ueralldligu adh þeir biskatte truga eda med nauckrum uelium(!) koma æ nauckru uorn almuga sem er semiur eda sakeyrer framar meir en suo sem kristen rettr oc lavgboken vottar. oc saumuleidis stefnetz oc sæketz þo med uægd oc myskun þar sem þad til heyrer.[1]

Nv goder menn sem ydr er aullum kunnigt ad hier hafa nu uerin (!) upp lesen landzins lavg oc riettarbætr konganna sattmalar oc sundrgreining oc samþycking erkibiskupanna lydbiskupanna eigi sidr leyfe legatanna af pafanum uthgefed huad huorum til heyrer oss oc kirkiunnar formonnum. Havfum uer nu um eins samþycker ordet aller greinder menn hier nv samankomner oc svo bidium uer ydr

1) Sbr. bls. 443—445 hér á eptir.

almenneliga almuga ad uer skilivm fra oss aullum þau malaferli sem adh heilagre kirkiu til heyrer adh biuara oss þar i navckun mata med. Enn hafa oc hallda fastliga alla þa hlute sem oss hafa vered jatader af kongdomenum oc lata þær huergi dragatz huortt sem biskupar eda prestar leggia a oss bann eda forbod. hafa þat adh aungu. nema openber bannz uerk falli a navckvn þa styrkium hann oc eggium til jferbotar uid gud. Enn ef leikmenn stydia oc styrkia presta til agangs upp æ þegnana þa skulu þeir oc allt þeirra underfolk aungan rett taka oc seker þrettan mavrkum oc atta avrtugum uid huert þat fylgi oc styrk sem þeir ueita þeim. Enn alltt þat folk sem prestunum og biskupunum þiona oc bua a þeirra jordum þa greide sina landskylld. enn þioni þeim ecki med styrk a mote kongsens valldzmonnum. wtan þeir gange fra þeim þa þeir heyra þessa wora samþykt vtan þeir giallde sem fyrr seiger. utan minn herra kongrinn uile meire stridu a leggia. Suo oc þeir menn sem hlaupa under ualld biskupa oc presta eda annara lærdra manna. oc selia þeim þær jarder. eda leiga adh þeim. er ahrærdar erv oc brigd eru a boren epter landz lavgum oc menn syna skial firir hallditz adh avngv enn hiner rett sokter epter landz lavgum sem a bua eda j burtt selia. suo oc um beit oc auerka oc jneyds(l)u a kirkiu eignum bætetz med land(name) oc auerka bot sem lavgbok uottar lærdum monnum enn (eigi) med aumbaunnum edr forbodum eda utsetning af heilagri kirkiu Enn ef avdrvvis er giortt hallditz adh aungv framar enn lavg uotta oc fyrr er skrifad. Suo oc þeir prestar oc lærder menn sem framar ganga a þegnana oc almugann enn lavg standa til þa dirfetz eingi adh uinna firir þeim huorcke konr ne kallar unger nie gamler. Enn huer sem þat giorer hier epter. adh upp lesnu þessu samtali oc konganna rettarbætr. þa se rettfangader utan gridastad af syslumonnum oc bændvm. oc skiptetz suo j þionutzu med þeim sem mins herra kongsins rett stydía oc falle rettlavser huat sem þeim er misboded þar til þeir ganga fra þeim. vtan hiner vilia betra sig. Enn þeir menn sem nu ganga j þessa uora samþyckt oc lagastyrking oc

uilia sidar ganga fra oc skiliatz uortt samhellde annad tueggia firir otta oc alavgr lærdomsens eda fyrer adrar fortavlvr oc jllvilia þa se sa sekr .xiij. mavrkum oc uthlægr oc take aungan rett oc eingin mal sæke hann oc under saumu grein oc skilyrde sie vmm þa sem ecke uilia hylla oc samþycka med oss þessa wora samþykt.

[Enn huer sa madur rikur eda fatækur. sem hann uerdr firir navckrum soknum orettligum eda agangi af kirkiunar formonnum sem j þessum samtaukum hafa uered eda erv med oss þa skulu uer aller greinder menn huerssu sem til er krafdr hialpa honum oc styrkia. et cetera.[1])

B.

AM. 240. 4to bls. 19—32, með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592. Ari Magnússon í Ögri hefir ritað víða á spássíur við skrána. — AM. 242. 4to bl. 109a —115b (syrpa Guðbrands biskups og með hans eigin hendi um 1580).

Leidarholms skrá.[2])

Fridur og blessan vorz herra jehsu christi hanz milldustu[3]) moder [mey mariu allz mankynz myking og myskun og hennar jtarligustu modur fru sancte aunnu sifiar hinnar þridiu hinz heilaga sancte olafz kongz og allra heilagra manna[4]) virdiz ad vera j ferd[5]) og fylgi framdrætti og faurnneyti med oss ollum hier saman komnum monnum æ leidarholmi vngum gomlum rijkum sem fatækum sem stydia uilia og styrkia gudz rett heilagrar kristni samband og hinz[6]) verdugazta kongzinz og krununnar j noregi samhelldi vort [sialfra frelsi og fridkaup[7]) sem oss var af gudi jatad og af hanz[8]) haleita heilogum hinum dyrliga sancte olafi og sijdan audrum hanz riettum epterkomendum af huerium (huer) epter annann hafa nu samþyckt allt til þeirrar[9]) stundar sem nu er yfer oss komin ad vier skylldum auduelliga[10])

1) [með morauðara bleki neðan við og fyllir ekki fulla línu í skránni; höndin er hin sama og á skránni. 2) Á spássíu í 240 með hendi Ara Magnússonar. 3) milldu 242. 4) [etc. etc. 242. 5) faur 242. 6) vors 242. 7) [sialfra fridkaup og frelsi 242. 8) sl 242. 9) þessarar 242. 10) audvelldliga í 242.

a̋n afurkosta a̋naudarlaust hafa og hallda log og [landzinz ʀett[1]) sem suarid var sambundid og samþyckt a̋ millum krununnar kennimannanna og kirkiunnar sem[2]) eij sijdur kongzins þegna og allz landzins almuga.[3])

Nu [aullum ydur[4]) godum monnum gudz vinum og vorum sem þetta vort vppsaturs samþycktar samtalz bref sia edur heyra senda

Jon Sigmundsson vors verdugasta heygbornasta junkhera kristiern[5]) med gudz nad vtualdi[6]) konung til danmark[7]) Suia ʀike ʀett erfingi til noregz ʀikes[8]) hans nadis logman nordan og vestan a̋ jslandi.

finbogi jonsson.
teitr þorleifsson.
biorn gudnason.
biorn[9]) thorleifsson.
grimr pa̋lsson.
þorleifr grimsson.
þorleifur pa̋lsson.
þorsteinn finbogason.
Stulli þordarson.
Sigurdur finbogason.
annor finsson.
gudmundur andriesson.
þorleifr gudmundsson.
are[10]) andriesson.
ormur jonsson.
sigurdur dadason.
sigurdur narfason.
thomas jonsson.
þorolfur[11]) augmundsson.
eyuindur gudmundsson.
pall klemensson.
thomas od(d)sson.

1) [landz riett i 242. 2) so 242. 3) Á spássiu i 240 stendur: Ad hallda þad samband sem svarid var medal krúnunnar kyrkna og Kiennedoms j tijd Christiern. 4) [ydur aullum 242. 5) christians 242. 6) utvalinn 242. 7) Danmerkur 242. 8) rijki 242. 9) biarni 240; 242 (rétt). 10) are, 242; arne 240. 11) Þorleifur 240; 242 (rétt).

[þorleifur ornolfsson.[1])
thomas jonsson og
olafur gudmundsson

vorz uirdugasta nadis kongzins eidsuarar. fouitar. skattabændur og laugrettumenn (á milli huitar j borgarfirdi og helkundarheidar huer j sinni tegund og tilsettu valldi eda nafnbot et cetera.

vier uilium ydur vita lata og kunigt giora sierhuerium og aullum inniligum almuga [og laugrettumonnum[2]) skattbændum[3]) sem ero vr odrum fylkium sem er hunavatzþingi[4]) og þeim laugrettumonnum sem þar jnni ero og nefndarkaup taka og [skattfrij eru[5])

joni olafssyni.
gudmundi jndridasyni.
brandi olafssyni.
ornolfi steinssyni.
sigurdi juarssyni.
juari brandssyni.

eigi sidr logriettumonnum vr hægranesþingi.

grijmi jonssyni.
joni þorgeirssyni.[6])
halldori jonssyni.
halldori sigurdssyni.
gudmundi þorleifssyni.
þorarni jonssyni

og aullum audrum logrettumonnum j vodluþingi og suo[7]) þingeyar þingi og aullum audrum[8]) muga mönnum og alþydu þessara fiordunga sem nu ero ecki j þessari vorri settri samkundu og ollum odrum godum monnum sem vorz verdugasta og heygbornasta[9]) herra kongzins og krunúnnar j noregi viner vilia vera og hennar og hanz þetta forstaudulaust skattland og vort [sialfra frelsi[10]) sinna og allz[11]) vorz afspreingis vilia[12]) stydia og styrkia vnder [þvi og[13]) þeim

1) [b. v. 242. 2) strykað hér út í 240 „vr hægranesþingi". 3) [sem skattbændum og logrettu monnum 242. 4) hunavatzþing 242. 5) [242 („eru" þó strykað út); skatt fyrir sig 240. 6) *leiðrétt;* Þorgrijmssyni, bæði hdrr. 7) sl. 242. 8) b. v. 242 9) hágbornasta 242 10) [frelsi sialfra 242. 11) sl. 242. 12) og, b. v. 240. 13) [sl. 242.

ǫ́gangi og anudaroki sem yfer oss er [komit og ǫ́lagt[1]) allan inniligann almuga j þessum tueimr fiordungum landzins vestann og nordann af kirkiunnar valldi[2]) vilium vier ydur kunnigt giora ad vier hofum yfer sied. skodad. lesid og vnderstadid. saman jafnad og sannan skilning yfer borid sumer af raun ʀeyndri og fram komnu verki[3]) þann stora steyt skada fiartona og fiemissu fastra eigna og lausra[4]) aura sem anars omoguligs ǫ́gangz og obbeldis er almugi allz[5]) þessa vmdæmis er firir ordinn af biskupum prestum klerkum læidum og leikum sem þeim fylgia.[6])

[7])Þad fyrst vier naum aungum nyttum ad niota af þeim neinum priuilegium suardogum semium og sættmalum sem vorer forfedur foruerarar og forstiornarar landzins hafa vm einz ordid og samþycker med ordum og eidum bundid vid kongana erkibiskupana og allan almuga og alþydu ʀijkisinz ʀædz ræd j noregi oc þeir sialfer sagder herrar millum sijn og almugans j noregi med eidum bundid hafa og sundur skilid huad huorer skyldu bihallda og niota vm alldr og æfi. Vier leikmenn uorz nǫ́dis herra kongsinz[8]) þegnar og suo ed[9]) sama biskupar og þeirra klerkar huer mal fyrir huerium [skyldi sækiaz og dæmaz[10]) og hier greiner sem aullum er kunigt ad gior var ǫ́ [millum andlegra hluta[11]) og ʀijkesenz j tunzbergi[12]) sem til heilagrar kirkiu vmdæmis [til heyra sem er[13]) tiundargiorder ad suo var þad med ʀǫ́di og samþycki ægiætz herra magnusar kongs og uirduligz herra jonz erkibiskupz og annara biskupa barona rijkisinz korbrædra[14]) og annara godra manna er þæ voru j nænd. og skipad vm allan noreg ad aull þessi mal sem hier fylgia[15]) skulu frialzliga dæmaz hiedan af af biskupum eda þeirra vmbodzmonnum og þau mæl eʀ þeir þræta ǫ́ millum sijn eiga eigi ad sækiaz af leikmonnum vm hiuskap eda[16]) huersu

1) [kominn og lakt 242. 2) „ok af kirkiunnar vallde“: á spássíu í 240. 3) „vm ægang Biskupa og presta við Bændur“, á spássíu í 240. 4) lausa 242. 5) sl. 242. 6) Hér bætir 240 ranglega við: „er nu firir ordinn“. 7) „Ad Bændur nioti ej neinna frijheita“; á spássíu, 240. 8) b. v. 242. 9) hid, 242. 10) [skylldu dæmast og sækiast 242. 11) „hvar hver skuli sækiast“; á spássíu, 240. 12) [mille rijkisinz j tunzbergi og andlegra hluta 242. 13) eru 242. 14) korsbrædra 242. 15) fylgier 242 16) og 242.

huer er gietinn. um kirkiu frelsi. wm tiunder. vm heit. vm skipaner er menn giora ꜳ sydustum dogum synum. vm vernd pilagrijma þeir sem vitia heim stadar hinz helga[1]) olafr kongz og anara biskupzstola j noregi. suo hid sama vm mæl kirkna eigna. vm banz verk og meinsæri og okur[2]) og þar sem sellder ero andliger hluter. vm villu alla og vantru. vm frillulifi. vm hordoma. vm frændsemis spiell og aunur mal þui lijk þau sem [kirkiunni heyra og hennar riettj vardar[3]). skulu þessi mal sem nu ero vp [saugd og[4]) told hiedan j fræ epter þui sem sættar briefid vottar og laugbokin dæmir fyrir kirkiunar domara sækiaz eiga og ei skiotaz eiga vnder leikmanna dom. ero[5]) hier greind framsaugd og vp lesin þau flest oll priuilegia og frijheit med hlydnis bodum af gudi til sett til linkindar og lijtilætis vid[6]) heilaga kirkiu og hennar formenn og vier uilium giarna j hlydni vera vid gud vm slijka skickan og skilyrdi sem fyr skrifad stendur og þo fleire finniz þessum samhlioda sem hier ero nu j þessum[7]) vorum bæklingi jusetter lysum[8]) vier fyrir gudi og godum monnum ad vier vilium oss hier med drifa eingeleidis eda nockra medgiord eiga ad riufa suarin sattmæla og samid laugmal sem biskupar og prestar giora ꜳ oss greindum fatækum landzinz almuga med suo felldu afelli[9]) vid alþyduna sem er[10]) forbod fyrir oprofadar sakier vtsetningar af heilagri kirkiu og syniun skripta[11]) mꜳla þionustu tekia bonnun graptrar heilagz legstadar syniun allrar slikrar þionustu huad litid til ber hier til banz afelli ef nockur syniar þess þeir ꜳkuætt giora hier til bonud samneyti suefnz og matar vid kristid folk kugader med þessu

1) heilaga 242. 2) „hver Maal fyrir kirkiunnar domara skuli sækiast“; á spássíu 240. 3) til kirkiunnar heyra og henne vardar. 242. 4) [sl. 242. 5) eru nu 242. Kaflinn frá: med radi og samþycki sgiætz etc hingað að er allr í hornklofum í 242. 6) Gud b. v. 242. 7) sl. 242 8) „Þeir yferlysa ad þeir vilie ei dreifa sig med andlig maal“; á spássíu. 240. 9) „forbod biskupa fyrir oprofadar saker utsettning af kirkiu: syniun skriptan aala etc. greptrun legstadar hvad lijtid til ber Bans aafelle ef nockur syniar þess þeir akvætt giora. Bonnun samneyte svefns og matar“, á spássíu 240. 10) eru 242. 11) skriptar 242.

æfelli ad ganga frá fie frelsi og fridnum med rekner sijdan j eymd og vtlegd vier og vort afspreingi[1]) á moti logum og til settum gudz Riettì. ei sijdur missa marger goder menn fyrir þeirra ofbelldi[2]) og Rangligum ágangi sinna odala og fasta eigna med suo felldum tiltektum ad þeir ádur hallda gardana Ranglega med eins huerium faulskum fiarafla med kaupum eda soknum[3]) þá hlaupa þeir vnder kirkiunnar valld og selia þeim suo ordñar sokner[4]) og varner sagdra jarda enn hiner sem eiga ganga fræ armer og fatæker og þeirra afkuæmi. forarga þar med[5]) j fleirum stodum[6]) vorz nadis herra krununar skatt af einum parti. meigum vier vel uita[7]) ef nockur er suo fáfrodur j sinni fallatiu ad hann vinr og verk j þeirra jördum[8]) edur skogum þá ligr ei mina vid[9]) enn fullriettj domkirknana edur nockru meira og uera j bani. af einum parti erum vier suo til þreyngder oc neyder ad þar sem syngiaz[10]) skal[11]) iiij marka ij edur[12]) halfrar merkur og ei sie sungin meiR en ein mes(s)a litlu fleiri eda eingin þá skal giallda sem fyrir fullan saung edur vera j banni. verdur og suo ad vinukonr vorar verdi jnpregnatæ sem[13]) er med barni og þo bændur biodi sektina suo mikla sem profastar[14]) kueda á þá er einginn kostr annar enn sá ad lata laus hionen huersu langa maldaga sem bændur hafa giort uid hionenn edur vera j banni. fleire æfelli og meiRe smæri og stæri ero þau misferli med marghattudum þyngslum er [15]) vor landz almugi er fyrir ordinn huad suarligaz er[16]) ad sialfur greini huer j huerium hlut honum er misbodid enn ei er þetta talad til þeirra[17]) godra manna presta edur kirkiunnar formanna sem aunguar alaugur edur nyungar legia æ vors nadis kongsins folk. vilium vier nu allri alþyduni kunigt giora bædi hier j þessari [vori samkundu og[18]) anarz stadar þar sem[19])

1) afspringi 242. 2) obbeldi 242. 3) 242; suo 240. 4) „selia Biskupum rangar sokner"; á spássíu 240. 5) 242; sem 240. 6) „forarga kongsins skatt"; á spássíu, 240. 7) ad. b v. 242. 8) „ef nockur vinnur i þeirra Jørdum uppe fullriette med banne", á spássíu 240. 9) 242; til 240. 10) syngia 242. 11) til b. v. 242. 12) sl. 242. 13) þeir 242. 14) „aafelli af vinnukonum etc." 15) 242; og 240. 16) b. v. 242. 17) sl. 242. 18) [samkundu vorri og so 242 19) „ad er" b. v. 240 (ranglega)

þetta vort brief er vplesid huer lijkn lijnkind og laug um lækning med grædi[1]) og grodri[2]) gudligra smyrsla oss er send af grædara vorum jesum christo ꜳ moti slijkum afellum [furduligs æfells[3]) ef vier kunnum til ad giæta sem oss ER sent og vt gefid af paualigu valldi Noregs [kongana og[4]) erkibiskupanna og suarid samþycki lydbiskupanna[5]) sem hier epter skal heyrast[6])

Vij kristiern med gudz nꜳd danmark(s). noregis. vendis. gottis konung hertugi j slesuik greifi j oldenborg og delmenhorst sender aullum vorum elskuliga almuga og vndersat sem byggia og bua j noregz RIJki kuediu gudz og sijna. kiæri almugi og viner. vier hofum vnderstadid af rædi voro og audrum monnum þa storu missemiu og vnderdrag og oskickilig[7]) giorning sem ad hier til j voro [RIke j noreigi[8]) nu leingi verid hefur[9]) nu af þui ad vier uilium giora [epter þui sem[10]) vor skylda til ber og ydur [ma til standi[11]) ad hallda ydur og alla andra vora vndersat sem i RIettri laga hlydni ero uid oss og sierliga[12]) skapara vorn og vid frid. laug og RIett og RIettiligri[13]) riegiment enn olaug og oskiæleg riegiment og skadligar sidveniur mætti nidur leggiast og þess helldur mætti stodugt eindragt oc kiærleik ad blifa j RIjkid. og þui hofum vij einkanliga suo yfer einz ordid med vort elskuliga RꜳD sem nu hia oss voro[14]) j biorguin ad heilog kirkia skal frialsliga niota[15]) tiundar og rentu suo og allt þad er hun med RIettu eigur oskiert sier til vppheldis og huad hier til hafr verid. Suo oc vilium vier og fyrerbiodum biskupum og profostum[16]) og þeirra vmbodzmonnum ad nockr af þeim dirfiz [ad sækia[17]) þegna vora og vndersat framar meiR en suo sem forn kristinRIettur vottar med RIettum profostum til settum þo suo ad þeir sie[18]) profastar og armenn[19]) sem gomul log [votta[20]). Jtem suo vilium vier

1) „lækning papin giefur a mote agange kennelydsins"; á spássíu 240. 2) goda 242. 3) [ferlex afellis, 242. 4) [konga 242. 5) lyd biskupa, 242. 6) það er réttarbót Kristjáns konungs fyrsta frá 10. Okt. 1453. Sbr. Dipl. Isl. V, Nr. 104 B. 7) oskiæligan, 242. 8) rijki noregi 242. 9) 242; haufd 240 10) [sem er 242. 11) [vera til stander 242 12) „kongs bijfalning ad olog og Rangur aslattur skule nidur legiast", á spássíu 240. 13) riettlig 242. 14) var 242. 15) „hvors kirkia skal niota", á spássíu 240. 16) „ad asækia ei framar þegna vora enn log votta", á spássíu 240. 17) [a sækia 242. 18) seu 242. 19) „hvorier profastar skulu vera og armenn"; á spássíu 240. 20) [giora rad fyrer 242.

og biodum ollum vorum fouitum og þeirra vmbodzmonnum og ollum odrum badi j andlegu valldi og[1]) veralldligu ad biskatta truga[2]) edur med nockrum uielum ad koma ꜵ́ [vorn almuga[3]) sem eru sekter edur sakeyrer framar meiʀ[4]) enn svo sem forn kristinʀiettur og laugbok vottar og somuleidis stefnaz og sækiaz þo med vægd og myskun þar sem þad til heyrer. og huilkin sem hier æ moti giorer [af vorum[5]) vmbodzmonnum eda þeirra liensmonnum þa sekiz aller þeir þar[6]) vm sem log votta og sie skilder vid vmbodid[7]) til vorra nada enn fiehirder vor j þeirri fehirdslu sæki þꜵ́ syslu oss til handa þar til sem vier giorum adra skipun um[8]) en profastar og ᴀʀmenn j anlegu valldi sem [hier æ moti[9]) giora skulu onguan ʀiett sækia fyr en þeir hafa þeim riett giort er þeir misgiordu vid og sie hier til seker atta ortugum og xiij merkur j briefabrot. Jtem suo forbiodum vier ollum vorum monnum bædi leikum og lærdum nockur drifelsi grip edur fiar vpptekter ad hafa eda nockud reifarij ad bidrijfa j voro ʀike til [vatn edur land[10]) vtan huer sem þad giorer skal slijku fyrer suara sem laug votta. biodum[11]) vier ollum vorum monnum [fyllilega epter ad sia ad þeir verdi refster[12]) epter þui sem til heyrer. en huilken sem nockra fyrer verndismenn helldur hyser eda vndan skytur eda forsuarar sijdan[13]) þeir ero opinberliga ꜵ́kiærder suari hann suo fyrer sem hinn er illgiorninginn giordi epter laugum. Suo og megid vita ad vier[14]) stadfestum ydur allar þær ʀiettarbætur sem veralldliger kongar j noreigi og uorer forelldrar godrar minningar gafu ydur vm alldur og æfi og gefid hafa og giarna vmbæta [aptur nær gud gefr j gien[15]) hier ad koma epter vorra godra manna ʀædi huar fyrer biodum vier ydur og suo bidium og fullkomliga ʀꜵ́d til giefum ad þier setied ydart sinni og traust til gudz og oss til allra riettra laga hlydni og truskap ad eingin uilla komi yfer ydur og huad ad hier til hefur verid og þess meir ad vij finum nu[16])

1) suo 242 2) þruga 242. 3) [vorum naunga 242. 4) „Ad ásækia ei framar þegna enn lög og Christin R vottar“; á spássíu, 240. 5) [af vorum af vorum (!), 242. 6) b. v. 242. 7) „Þeir sem briota af kongs skipun afsetter“; á spássíu 240. 8) b. v. 242. 9) [heria edur j moti 242. 10) [vatz edur lands 242 11) „Þeir sæki engvan Riett er misgiort hafa fyr en þeir hafa þeim Riett giort er þeir misgiordu Ad grijpa ei nie Reijfa“, á spássíu 240. 12) [epter ad siá fulluliga ad þeim verdi refst 242 13) „hyser lagabrotzmenn edur undanskytur edur forsvarar sijdan þeir ero opinberliga akiærder“, á spássíu, 240. 14) 242; nu 240. 15) [nær gud gefur oss aptur j gien 242. 16) sl. 242.

af ydur truskap og traust og þui vilium vij at[1]) þier skulid vita af oss vinattu med sannañ goduilia og sakier þess ad vij kunum nu ad sinni ei leingur ad dueliast [fyrer saker[2]) stor forfaull[3]) sem vij huxad hofum ad[4]) almuginn mætti fyrer oss koma med þeirra erindum þǽ hofum vij forsied ad herra magnus riddari og vor fiehirder vm vort ʀæd skal j vori fullri mact ydur til ʀietta styrkia og [hialpa[5]) vora vegna j huerium þeim erindum[6]) þier kunid honum til ad seigia lagana vegnna þar til sem gud gefr [oss koma med þeirra erindum jnn j vort ʀike noreg[7]). anno dominj ml[o] [8]) cd[9]) quadragessimo tertio.

[Jn nomine domini Amen.[9]) þad sie aullum monnum kunigt ad þǽ er lidid var fra hingad burd [vorz herra[10]) jesu christi m vetra iij c uetra xxx og vij vetr ǽ laugardaginn nærstann epter bartolomeus messo j akursborg giordiz med ʀǽdi oc tillaugum uirduligz herra herra halluardar oc hakonar med gudz myskun biskups j hamar og allz landz almuga og allz ʀıjkesinz ʀǽd j þrandheimi er þar var þǽ var þetta þǽ samþykt og skipad med vmdæmi ǽkuednu oc anefndra fiarsekta j kristinriettum og [misgreiningur nyliga[11]) hafdi ǽ komid ǽ millum agiætra herra og haufdingia herra magnusar med gudz myskun Noregz dana og gauta kougr af einni alfu og herra asualld[12]) med samri myskun erkibiskup j nidarosi af eini[13]) alfu ad huorz þeirra vmdæmi vm noregz ʀıjki allt med ʀiettu vm fiarsekter þær allar sem j kristindomz rietti standa skulu dæmaz og vrskurdaz fyrir kongz valldi hia verandi officialis suo ad sinn vrskurd seigie huer[14]) en ef suo stor mæl kunna til ad falla ad logmadur og officialis þikiast ei einer saman mega yfer taka [vm þau mala efni sem ber jafnan ʀiett yfer ad dæma[15]) þǽ skal logmadur og officialis fara til erkibiskupz edur ʀita og skal erkibiskup þǽ dom ǽ leggia oc þo af huorutueggiu alfunni hia verandi. skylldi þessi skipan standa þar til sem kongrinn kalladi hana aptur og giordi adra skipun ǽ med bestu manna ʀǽdi. og til sanz vitnisburdar hier vm settu bader greinder herrar sın jncigle fyrir þetta sattmal er giort var j sama stad og fyr seiger.[16])

1) sl. 242. 2) [242; vij 240. 3) forfall 242. 4) b v. 242. 5) [helpa a vora 242. 6) sem b. v., 242. 7) [oss inn j vort rike i noregi j gien koma 242. 8) m[o] 242. 9) [sl. 242. 10) [sl. 242. 11) [misgiorningur nyligr 242. 12) Svo; *rétt*: Páls. 13) annare 242. 14) hvor 242. 15) taka 242. 16) Þetta er Akrsborgarsamningrinn frá 30. Aug. 1337, sem áðr er prentaðr í Dipl. Isl II, Nr. 458. Leiðréttist hér það, sem þar er sagt um tilvitnan Leiðarhólmsskrár í þenna samning. Sbr. og formála við III. b. bls. vı. neðanm.

Vilialmr med gudz myskun sabininzis biskup legatus pauanz af Rom sender ollum monnum j noregz kongz[1]) ʀike heilsu og hamingiu j nafni jesu christi vier skildum og saum opinberar nauder folkzinz og naudsyniar j noregi þǿ jatudum vier og leyfdum epter bænastad virduligz herra hakonar kongz og annara godra manna þessa hluti. silld skal taka ǿ helgum dogum sem [syknum j leyfi[2]). hey og korn og allzkynz sædi skal biarga. einginn biskup skal dirfaz ad leggia vnder sig edr[3]) sinn stad eigner eda odul annara kirkna og þar sem þad kann gioraz eda giorst hefur þǿ skulu eignernar[4]) aptr ganga til kirknana og þad allt aptur gialldaz[5]) er þar hefur verid af tecid fyrer vtan [lof og þad[6]) biskupin hefur lagt til vmbotar eignarinar. þar med lietum [viær opinberliga priedika og[7]) mintum vier kongin ǿ krununa. erckibiskupinn og alla lydbiskupa og alla adra formenn heilagrar kirkiu barona og suo allan almuga j landinu ad huer[8]) sem kiæra uill ǿ moti erkibiskupi þǿ skyldi hanu [og kiæra sig[9]) fyrir pauanum eda hanz liegat. enn ef nockur uill kiæra lydbiskup þa skylldi hann og kiæra fyrir erkibiskupi. enn ef nockur uill kiæra prest þa skylldi hann kiæra fyrir biskupi. enn huer sem hefur nockud andligt mala efni leikmadur þa skylldi þad[10]) kiæræz fyrir biskupi. enn huer sem hefur nockud veralldligt mala efni huort sem þad[11]) væri helldur leikmadur eda prestur þæ skyldi hann kiæraz[12]) fyrir kongi elligar fyrir þeim domara er kongur skipar til ad giora ʀiett manna ǿ milli. enn huer sem forsmar laugligan domara og uill suo taca og hallda annara manna eigner ǿ moti logum og ʀiettindum þǿ skal hann [vita sig[13]) falla j bann bædi gudz og manna. suo og setium vier j bann alla þa er [setia sig og[13]) vpp ʀijsa j moti kongi sijnum og vilia giora ofrid j landinu vm þessar banzpijnur oc allar adrar þær sem vier giorum j noreigi þæ faum vier valld vortt biskupinum er j þuilijk stormæli kunna ad falla ad þeir meigi leysæ (þa af ef) þeir uilia betra sic. Datum bergonensi septem decimo Calendas Septembris.[14])

Eirekur magnusson med gudz myskun Noregz kongur hinn koronadi etc. j fyrstu ad þeir prestar hafi profastz

1) sl. 242. 2) [sygnum 242. 3) og 242. 4) sl. 242. 5) giallda, 242. 6) [þat er 242. 7) [vier priedika opinberlega naudsyniar og 242. 8) sl. 242. 9) [kiæra sig 242. 10) hann 242. 11) hann 242. 12) kiæra 242. 13) [sl. 242. 14) Þetta er skipan Vilhjálms kardinála frá 16. Aug. 1247. Dipl. Isl. I, Nr. 139; sbr. II, bls. 391—392.

dæmi sem ei hafa soknar kirkiur eda heyra leynd skriptamáál. Jtem vm jarda brigdi og vm garda ad þad[1]) kiæriz fyrer logmanne edur fyrir syslumanne og giore þeir þar Riett af huert sem ad [kiæraz lærder menn eda leiker.[2])

Eirekr med gudz myskun Noregz kongur sender ollum lærdum og leikum áá jslandi kuediu gudz og sijna [kunigt giorandi[3]) ad uier hofum sæst vid arna biskup j skalhollti og giort fullann ueg áá vid hann vm stadi og kirkna eigner j skalholltz biskupzdæmi med Rædi og samþycki jorundar erkibiskupz ad þær jarder j skalholltz biskupzdæmi sem kirkiur eiga allar skulu vera j biskupanna forrædi [en þeir leikmenn sem eiga halfar[4]) edur heilar þáá skulu leikmenn hallda med þui lijkum kennimanna skylldum sem þeir hafa til skilid er [gafurnar[5]). luka ecki framar af. soru sex prestar med biskupinum ad þessi sættargiord skylldi obrigduligana[6]) vera fyrir sig og alla sijna epterkomendur og æfinliga halldaz skulu. biodum vier ydur ollum ad hallda þetta fyrir laug nema hiner er audru uijs giora vilie sæta af oss reidi og refsingum og felli suo áá sig pauanz bann og gudz reidi og hanz heilagra manna. og til sanninda hier vm settj jorundur erkibiskup og arni[7]) biskup sijn jncigli fyrir þessa sættargiord er giord var áá augualldznesi áá krossmesso aptan áá xiiij[8]) aRi Rijkis vorz.[9])

Þenna hatt hæfer syslumonnum og laugmonnum ad hafa og hallda og jnuirduliga epter ad sia til vphalldz og Riettinda vid þegnana og anara manna j noregz[10]) Rijki. Ad aunguar sekter legiz[11]) áá framar enn forn kristinzdomz Riettr vottar huorki forbod nie taksetningar edur stefnur er menn giora j lysingum edur brudlaupz giordum framar meir enn greint er[12]) skipaner þær allar[13]) er menn giora áá sijdustum dogum sijnum huort sem menn giora kirkium edur klaustrum edur audrum monnum skal ei framar halldaz enn laugbok uottar. erfa skulu leikmenn presta epter þui sem forn vani hefur til verid. Einkanliga er fyrir bodid ad jata profostum eda þeirra vmbodzmonnum nockra [tolla almenniliga.[14]) forbodid er. og ollum monnum ad giefa til kirkiu[15] fyrir

1) þeir 242. 2) [kiæra leiker eda lærder 242. Þetta er úr réttarbótinni frá 1280, Dipl. Isl. II, Nr. 86, C. 3) [vier vilium ydur kunnigt giora, 242. 4) [en þær sem leikmenn eiga halfar 242. 5) [gafu enn, 242. 6) obrigdanliga. 242. 7) *leiðrétt*; ormur hdrr. 8) *rétt*: xvij. 9) Þetta er Ögvaldsnessættargerðin frá 2. Mai 1297, Dipl. Isl. II, Nr. 167. 10) kongs b. v. 242. 11) þa b. v. 242. 12) b. v. 242. 13) sl. 242. 14) [almennilega tolla 242. 15) „Ad eij sie golldid firir legkaup"; á spássiu 240.

graupt edur barnskirn oleun lijkam vors herra eda adra þui lijka hlutj nema med godum vilia vilie huer fyrir sier [giora[1]) þuiat prestar ero skylder at veita monnum þuilijka hluti okeypis suo þo[2]) ad þeir giore monnnm kunigt ad þeir krefie med skynsemd þuilikrar skyldu suo og þeir menn er foralldrar[3]) þeirra manna hafa latid kapellur vpp giora og sialfer bændur hafa nockurn kost til lagt sier til tijdahalldz eda anarz embættis og uill biskup ei [til fǫ́ prest[4]) sem forn vandi hefur til verid þǫ́ syniz ei skynsamligt [ad menn missi tijdana enn luki[5]) kaupid sem ǫ́dur. Nu ef profastar eda þeirra vmbodzmenn giora þa hluti sem nu ero talder og þyngia kongz þegnum med[6]) banni edur audrum hardindum ad ganga vnder sekter edur adrar nyungar edur nyar alaugur þær sem [þeir hafa ei fyrr vnder buid[7]) þa skal logmadur edur syslumadur huern sem bændur krefia til skylldugur til vera ad fylgia bændum til ʀiettra laga og fornra. hefur og profastur riettar sakier ǫ́ bændum þǫ́ skulu þeir skylda bændur til ʀiett ad giora enn ef suo spyrst til ad profastar gangi ʀangliga ǫ́ bændur edur þegna vora og þeir uilia med aunguo moti hlita þeirra fortaulum helldur ad þeir þreyngia bændum med bani og audrum þyngslum ad ganga vnder þeirra ǫ́laugur þǫ́ er oss[8]) oliuft ad sæ nioti ʀiettinda sem adur uill ei odrum riett giora. skal þa og [syslumadur og logmadur[9]) seigia profaustum edur þeirra vmbodz monnum ad þeir muni ei laga niota nema þeir vilie audrum ʀiett giora. Nu ef logmenn eda syslumenn verda ad þui saner ad þeir uilia ei hallda þegna vora til ʀiettinda þǫ́ viti sanliga ad þeir[10]) skulo missa vora vinattu enn ef laugmenn og syslumenn vorer fina ad [þeirra profastar og vmbodzmenn[11]) kienaz ei vid þad er fyr var fra sagt ef þeir eru uel aminter þǫ́ skulu þeir fyrirbioda ollum monnum bædi konum og kaullum ad þiona fyrir þeim eda leigia eigner þeirra hus edur jarder.[12])

Riettar bot hakonar kongz

Þeir og hand geingner menn vorer sam taca profastz dæmi af lærdum monnum og stefna þegnum vorum til biskupa ymisligar fiarhluti[3]) þa eru þeir sialfer sagder vr þienustu vori og sie skilder vid profastzdæmid þuiat vier vilium[13])

---

1) [giortt hafa 242. 2) b. v. 242. 3) Svo. 4) [til prest fa 242. 5) [ad missa tijdina enn luka 242. 6) sl. 242. 7) [þeir menn hafa ei adur umbuid 242. 8) b v. 242 9) [logmadur og syslumadur 242. 10) sl. 242. 11) [profastar og þeirra umbodsmenn 242. 12) Þetta er réttarbót Hákonar háleggs frá 1309. Dipl. Isl. II, Nr. 196. 13) 242; sl. 240.

ad laugmenn vorer seigie þar yfer suo sem æfinliga hefur forn siduani ꜳ́ verid enn huer mugamadur er þad giorer hiedan af skulu suara oss viij ortogum og xiij merkur j briefabrot og [vera vidskilder[1]) vid vmbodid. en lærder menn þeir sem[2]) profastz dæmi hafa og briota suo þessa vora skipun er vier biodum og þui skipum vier ad suara þeim aunguo fyr en þeir[3]) huorutueggiu malin koma fyrir oss edur laugmenn vora. þetta brief var[4]) giort j biorguin jonzmesso baptiste[5]) ꜳ́ xiij ari ʀijkis vorz.[6])

kong[7]) hakonar ʀiettarbot.

Nu [goder menn ollum[8]) sem hier eru jnskrifader og suo þeim[9]) þetta vort vppsaturz brief heyra hueria stod og styrking kongarnir med sijnum ʀiettar botum hafa sent oss og samid ꜳ́ moti sliku afelli sem hier fyrir skrifad er og vpp lesid ꜳ́ kirkiunar valld og þeirra agang vid oss fatækan almuga suo ei sijdur su styrking legatanz brief vtuijsar sem erkibiskupin med eidum biskupanna hafa suarid mijnum herra konginum og nu hier epter hefur vor verdugi herra kong kristiern skipad sinn settan laugmann med sijnu briefi ad dæma ꜳ́ millum kirkiunnar formanna og vor þegnanna epter þui sem ʀiettar bæturnar laugbokin og landzins vani jnni helldur. vilium vier enn sem fyr seiger frꜳ́ skilia oss og af seigia med aullu ad bidrijfa oss nockud med heilagrar kirkiu [ʀiett edur[10]) malaferli framar enn hier fyrir seiger. enn hallda þui fastligar alla hluti er oss hafa jatader verid af kongdominum ok lata þad huergi dragaz huert sem biskupar eda profastar leggia ꜳ́ oss bann edur forbod ad hafa þad ad aungu nema opinber banz verk af þeim xvj sem logmalid til greiner og þo[11]) med þeirre dispenseran og appelleran sem til heyrer ad menn falla ei[12]) j bann. Enn ef suo ber til[13]) ad nockur fellur j banz sauk [þa sie[14]) vier aller skylder ad leida hann til yferbota[15]) vid gud[16]) heilaga kirkiu og hennar formenn enn ef leikmenn

1) [verde skillder 242. 2) b. v. 242. 3) sl. 242. 4) sl. 242. 5) sl. 242. 6) Þetta er úr réttarbót Hákonar háleggs frá 23. Júní 1310. Norges gl. L. III, 88—90. 7) kongs 242. 8) [ollum godum monnum 242. 9) sem 242. 10) [sl. 242. 11) sl. 242. 12) sl. 242. 13) b. v. 242. 14) [seum 242. 15) „Þeir sem veita prestum“, á spássíu 240. 16) b. v. 242.

stydia styrkia edur nockurn afla til leggia med prestum upp ǻ þegnana med heimʀeidum eda homlun stefnum domum forbodum edur audrum misgiorningum þǻ skulu og[1]) þeir menn aunguan ʀiett taka og allt þeirra folk huad þui er misbodid og seker þar med viij ortogum og xiij morkum uid [kong huer sa þeim[2]) fylger eda styrk ueiter vtan vor nædis herra vilie meiʀe stridu ǻ legia. enn þeir menn sem bua ǻ [jordum biskupa profasta og presta[3]) þǻ luki leigur og landskylder sem skilid er. enn þioni ecki framar med styrk ǻ motj kongs[4]) valldz monum vtan þeir gangi fra[5]) þeim fyrst þeir heyra þessa vora [skipan og[6]) samþyckt [ero seker[7]) xiij merkur. enn þeir menn sem hlaupa vnder valld biskupa[8]) abota edur presta edur anars slẏks efnis og selia þeim þær jarder eda ad[9]) leigia ad þeim er lagasokn edur landabrigdi er ǻ komin og uilla suo sanar heimillder fyrir þeim ed eiga þǻ sækiz þeir sem alldri hefdi þeir sellt fyrir landz domara edur sækie [hinn sem ǻ. suo og halldiz ad aunguo su bygging[10]) framar enn[11]) laug votta. enn vmm beit auerka og landnam [þǻ take sem bok greiner xx aura suo[12]) ǻboti og abbadẏs sem þeim ækuedur enn alldri framar. enn þeir menn sem þiona fyrir profostum og prestum hier [epter þetta vortt vpp lesid samtal[13]) laugmal ʀiettarbætur konunga brief pauanz og erkibiskupanna[14]) og forsma suo krununnar gudz ʀiett og sanctj olafz þǻ sie þeir ʀiett fangner vtan gridastada huer valldzmadur ȷ sinni syslu og skiptiz med bændum j þionustu og odrum[15]) þeim monnum sem mins herra kongsins riett vilia styrkia og fa þesser menn onguañ ʀiett huad þeim er misbodit þar til þeir ganga fra greindum formonnum vtan þeir vilie betra sig. Suo og þeir menn sem j heidur vid gud hylli vid vorñ

1) sl. 242. 2) [kongenn og hver sa sem þeim 242. 3) [biskupa profasta edur presta jordum 242. 4) kongsins 242. 5) 242; faa 240. 6) [b. v. 242. 7) [edur seker 242. 8) biskupanna 242. 9) sl 242. 10) „*NB* Riettur kirkna“. á spássiu 240. 11) [hina sem a bua og halldist su bygging ad aungvu framar enn 242. 12) [fare epter því sem bok greiner taki biskup xx aura 242. 13) [epter upp lesed þetta vortt samtal 242. 14) erckibiskupsins 242. 15) Niðrlag skrárinnar vantar í 240 því að týnt er blað úr bókinni.

verduga herra konginn og sinna frelsi og vortt allra vilia ganga j þetta samband vort samþycki og laga styrking til vpphelldis landinu og til afmaningar og nidurdreps þessarar nidranar og nidingskapar er yfer oss er komiñ af kirkiunnar valldi og vilie þeir seirna meir ganga fra og skiliast vid þetta vortt samhelldi annat tueggia fyrer otta. alogur edur fortolur edur jlluilia þa sie sa huer sekur xiij morkum vid konginn og (þar) til vtlægur og taki onguañ riett fyrr enn hann hefur bætt sin suik og eingin mal sæki hann. Enn huer sæ madur rikur edur fatækur sem hann verdur fyrir nockrum agange edur alogum af kirkiunnar valldi sem ad þessum samtokum hafa verid med oss þa sie huer skylldur honum ad hialpa sem sialfum sier er hann til seiger. edur sie þeir vr voru samlagi sem synia. og sekur sem fyr seiger.

Jtem aller þeir bændur og lausamenn sem hlaupast j samhelldi edur j styrk med biskupum edur odrum lærdum monnum j moti kongsins rietti og krununar og þessare vore samþyckt. suo vier naum ecki logum og landzins rietti sekur xiij morkum vid kongin og vtlægur og verdi aungra riettinda niotandi af kongs valldi huada mal sem hann hefur ad kiæra. enn (sie) þeir nockrer menn sem hier vilia a moti mæla þessu voru samtali og somdu logmali og giora þad j vinskap vid biskupana og lærdominn og nidra suo kongsins og krununar rietti. þa syne þeir oss þar log til standa æ moti þessum setningi laganna sem hier er nu vpplesinn ella blife þeir sem adrer kongsins og krununar motstodumenn sem soddan conspirationem giora a moti sinum herra. Virdist og suo oss greindum monnum sem vor verdug nadis tru þienarar (vilium) vera ad vm þa ogiorningsmenn sem eru manndraparar og adrer oknyttismenn hlaupa heim a biskups stolana sem huerki hafa lyst ne leid(t) viglysing og ej giorder feriandi helldur halldner sem sygner menn. etid. druckid. hyster og halldner a moti landz logum huad logmalid skipar xiij merkur æ huerñ þad giorer æ moti logum. er þad vor blidlig bon til vors verdugasta herra ad hans nad styrke med sijnu brefi fyrst oll þau formæli sem

hans nadis forsuararar[1]) hafa oss jatad. bædi kongar og erckibiskupar og hier er nu samansett og setie styrkingarbref þessu voru brefi. vñst gud[2]) giefur þad komist fyrer hans verdugustu nader.

Giefi oss Jhesus Christus suo nu j nyt ad færa þetta vortt samtal ad honum sie til virdingar enn oss til saluhialpar er vnder ganga og ombunar ollum þeim er vardar ei sijdur oss til veralldligrar virdingar og farsælldar sem eijlifs fagnadar blezan(ar) og vardueislu faudur og sonar og heijlags anda eins gudz j algiordre þrenningu.

Og til sanninda hier vm settum vier fyr greinder menn vor jnsigli fyrer þetta bref er giortt var j sama stad og dag sem fyr seiger. arum epter guds burd ꝏ d og xiij ar.

---

349. 17. Maí 1513. í Vatnsfirði.

Dómr útnefndr af síra Jóni Eiríkssyni officialis í Vestfjörðum um landamerki milli Ness í Grunnavík og Snjáfjalla á Snjáfjallaströnd.

AM. Apogr. 988 „Ex originalibus Sæmundar Magnussonar ä Hole i Bolungarvik accuratissimé“, og er afskriptin staðfest í Skálholti 26. Janúar 1711 af Þorleifi Arasyni skólameistara, Gísla Bjarnasyni kirkjupresti, Vigfúsi Jóhannssyni presti að Útskálum, Þórði Þórðarsyni og Ormi Daðasyni. Lýsir Árni innsiglunum. Til er önnur afskript af þessu bréfi meðal Apogr. AM. 2355 „Ex Apographo communicato per Donimum Sigurdum Johannis Sacerdotem Holtensem Onundarfiord.“ „Þennan dom skrifar sira Sigurdur sig feinged hafa hia sira Hannese Benedixsyne ä Snæfiollum. En eg hefi confererad hann vid þad sem skrifad er framan vid kirkiugrallarann þar. Þad sem hier er understrikad er nu burt fued. og älika mun þad vered hafa. þä sira Hannes þä Copiu skrifad hefur. er Sira Sigurde feinged hefur“ (AM). Í Apogr. 2354 og 2356 skýrir Árni svo frá þessum dómi og Snæfjallagrallaranum: „*Snæfialla kirkia ä grallara* ritadan á *pergament* j qvarto, nockud aflaungu. Hann er ritadur epter þeim prentada ä Holum 1594, nema hier eru epter skildar collecturnar og handbokin sem aptan vid Holagrallarann eru. *Prolegomena* um messu Embætted eru og hier framan vid. Enn kongsbrefed og præfatio herra Odds

1) Svo. 2) tvískrifað.

eru hier ecki. Eg hefi confererad þetta so vel, ad þad er óefad. Framan ä þessum Snæfiallagrallara (fyrir nedan titelenn a fyrsta bladenu) stendur med somu hendi sem ä grallaranum sialfum: *Skrifud á Sniafiollum anno Domini 1601 I. T.* Þetta I. T. a óefad ad þyda *Sira Jon Þorleifsson* sem prestur var ä Snæfiollum næst fyrir Sira Thomas Þordarson og þennann grallara hefur kirkiunne feinged fyrir jc. sem stendur j visitatiubok M. Bryniolfs 1643. Framan vid þennan grallara er ritad med sömu hendi sem ä grallaranum er (än efa Sira Jons Þorleifssonar): Domur um landamerki mille Ness og Sniafialla Anno 1513 med urskurde biskups Stephans upp ä sama dom 1513. hefi eg þetta hiedan uppskrifad. Er mier þó onytt. þvi eg hefi originalana. og epter þeim corrigeradi eg 26. Martii 1710. äsamt Ormi Dadasyne þesse 2 bref framan j grallaranum. og settum vid so ockar nöfn nedan fyrir ad nu være þessar Copiur ordriettar epter originalnum enn hvergi nærri stafriettar. — Anno 1711 (þann 23. April.) um vored sendi eg Arne Magnusson Sira Gisla Hannessyne ad Snæfiollum. og gaf kirkiunni þar gott og correct transscriptum af Dome sera Jons Eirikssonar og stadfestingarbrefi Stefans biskups (hverttveggia ex originalibus Sæmundar Magnussonar ä Hole j bolungarvik) under höndum Skolameistarans Þorleifs Arasonar, kirkiuprestsens Sira Gisla Biarnasonar, Þordar Þordarsonar, Þorgils Sigurdzsonar og Grims Magnussonar. Og annoteradi biskupenn ä Spatiu Snæfiallakirkiu visitatiu 1700. ad þetta bref heyrdi kirkiunne til. og ætte henne ad fylgia. og eg hefdi þad þangad gefed.“ Sbr. Nr. 353.

Domur vm Landamerke millum Ness og Sniafialla.[1])

Þat giorum vier þorgils nickvlasson. thomas olafsson. prestar. þorle(i)fur avrnolfsson. thomas jonsson. landbiartur bardarson og jon narfason leikmenn godvm monnum kvnnigt med þessv vorv opnv brefi ad svb anno gracie millesimo qvingentesimo xiij vnder biarnarnupe vid jsafiardardivp æ manudagen næsta epter uppstigningardag vorum vær til nefnder af sira jone eressyne[2]) er þa var heilagrar kirkiu officialis j vestfiordvm jnvirdvlega at skoda og ǫ́ á at lita þa misgreining sem var j millum snæfialla stadar og ness j grvnnavik vm landamerki þar vnder nvpinum. hafdi þar þa litlv adur rekit hval og kavllvdvzt hvorertveggiv eiga hvalen sira þorkell palsson er þa helt greindan snæfialla stad og

1) 2355. 2) Svo 988; Eirekssyni 2355. Dagsetningin hér er 9. Maí.

olafur eirecksson er þa atti nes. kom þar fram maldagaskra af hendi sira Þorkels er sva sagdi at kirkian ǽ sniofiollvm æ heimland allt millum beriadalsar og melhillv bædi hid efra og hid nedra. j annarri grein kom þar fram fyrir oss kirkivnar maldage j grvnnavik er sva vottadi at þangat liggia kirkivtivnder allar ǽ stravndvm millvm geirholms og hornsteina en fyrir svnnan skorarheidi j milli nordurfiardarnvps og ǽrenar j midivm biarnarnupi. er oss þetta landz leg kvnnegt þui at vær havfum þat optlega sied og yfir þat litid sierliga hid nedra havfum uær og heyrt at þessi landamerki hafa leingi verit tvigreind. þotti oss og maldagen æ snæfiollvm nockvt so tuigreindur j sier um landamerken og þingaskipten þvi at hann seger at þangat liggia kirkivtivnder j milli kaldalons og biarnarnups en vm melhillu þa er hann kallar landamerken skilia vitum uær ogiorla hvar hun hefer at fornv kaullvd nerid j nupinum og þiker oss oglavgt epter henne at ganga þvi nupuren er miog rvnnin. en maldage grvnnavikur kirkiv leizt oss glavgliga og skialliga til visa um þingaskipten. virdizt oss þat mikit vitni og gott. þar fyrir er þat vort alit og giord vm þetta mal epter vorri skynsemi at eingen se onnur landamerki skiallig j þessu takmarki edur haldandi vtan æ sv er kavllud er migandi og miog nærri geingur at hvn sie j midivm nvpinum med þui at eingen er avnuvr til audsen og eingen hefur verit sva men viti þvi at þessi merki litazt oss obrigdvlig og efinlega avdsynilig. en fyrir þan skvld at kirkian er hier annarsvegar þa skiotvm vær alycktarordi vm þetta mal vnder herra biskupsins orskvrd at hann skipi þessv sem honum synizt riettazt fyrir gvdi þeirra j millvm. en halfan hualen hafi hvor til halz med þvi skilordi at sa skal bitala helmingen xij hvndrvdvm sem ecki verdur eigandi at landinv þvi er hvalen rak ǽ. skulv þesser peningar gialdazt vt ǽ tveimur arvm þadan fra er biskupen leggur sin vrskvrd hier vpp ǽ giallda j navtvm savdvm. smiore. vadmalum. fiskigialda frida peninga at vorlagi. en adra peninga nær er vill þar j millvm.

Samþyckti fyrrskrifadur sira jon eireksson med oss

þessa vora giord og alit og setti sitt ȷnsigli med vorum fyrir þetta bref skrifad ȷ vatzfirdi feria tercia post pentecosten a sama ari sem fyrr seiger.

---

350. 29. Maí 1513. | 24. Febrúar 1514. } á Staðarhóli.

Árni Helgason selr Hallvarði Eiríkssyni jörðina Sólheima í Laxárdal í Dölum með tilgreindum landamerkjum.

Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar, Dalasýsla Nr. 33, afskript staðfest „eptir sínum original" á Slitvindastöðum 7. Júlí 1704 af síra Páli Ketilssyni og Þorbergi Þorsteinssyni.

Þat gerim[1]) ver[1]) augmundur tirfingsson og Jon Svejnsson godum̄ mönnum̄ viturlegt med þessu ockro brefe. ad ár(um) effter guds burd ꝏ d og xiij ar ȷ kirkiugardinum a Stadarholi i Saurbæ. vorum̄ ver i hia. sunnudaginn næsta effter fardagaviku. og saum á. og heyrdum̄ ord og handaband þessara manna af einnj halfu Hallvardz Eirikssonar. enn af annari halfu Arna Helgasonar. at so fyrer skyllldu at firri grejndur Arni Helgason. selldi adurnefndum Hallvardi Eirijkssyni ȷordena Solhejma er liggur ȷ Laxardal ȷ Hiardarholz kirkiu sokn. med öllum gögnum̄ og giædum þejm sem grejndrj ȷordu hefer fylgt at forno og nyu og grejndur Arni Helgason vard fremst eigandi at. Hier i mot gaf grejndur Hallvardur xij hundrud med svo felldum̄ fridleika. iij. málnitu kugilldi. ij gielldfiarhundrud og hest fyrir c. Jtem xij fiordunga smiors og ku med medgiöf um haustid og þar til annañ hest. gallt Hallvardur alla þessa penijnga. suo at Arna Helgasyne gazt vel at og þui gaf grejndur Arni Helgason titt nefndañ. Hallvard Eirijksson kvittañ og akiærulausañ. fyrer sier og ollum̄ sijnum erfingium̄ um̄ sagt ȷardar verd. skylldi Arni svara lagariptjngum a grejndri jördu. enn Hallvardur hallda til laga. selldi Arni firr sagda ȷörd til

1) Svo.

Holmavazďr fyrer nordañ og nedañ fram̃ og austur a fiallit sem votn falla. enn til skeggiagils fyrer sunnañ. Ok til saninda hier um̃ setti firr grejndur Arni Helgason sitt innsigli. med ockar innsiglum̃ fyrer þetta giornjngzbref. sem skrifat var Matthiasϖesso i sama stad ari sidar enn fyrr seiger.

---

351. 17. Júní 1513. á Víðivöllum.
28. Marts 1514. á Hólum.

Tylftardómr klerka útnefndr af Gottskalk biskupi á prestastefnu um lambatoll Reynistaðarklaustrs fyrir vestan Vötn í Skagafirði.

AM. Fasc. XLII, 6, transskriptið á skinni skemt og götugt. Af þrem innsiglum eru tvö fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 338, tvær afskriptir, önnur „ex apographo vidimato Bessastadis asservato", og er það án efa þetta skinnbréf hér. — Apogr. 5761.

1514. [1573[1])
Lambadomur
[um Lambatoll i Skagafirdi Reynistadar klaustri til heyrandi.[1])

Þad gjorum vier broder einar med gudz nad aboti ǿ mũkaþuerǿ. broder nikulas med samri nad priur ǿ modruwollum. finnbogi einarsson. jon þorgilsson. eirekur Sumarlidason. gudmundur jonsson. gilbrigtt jonsson. olafur klængsson nikulas vilhialmsson. jon ǿrason. þorb[ior]ñ jonsson. petur pælsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum kũnnigtt med þessũ vorũ opnũ brefi æ botolfsmesso dagǿ widewollum j skagafirdi æ almenniligri prestastefnu. þa lidit var fra gudz bũrd ϖ. d. xiij ær worum vier j dom nefnder af vorum andligum fodur herra gottskalk med gũds nad biskup ǿ holum at skoda og rannsaka. lagadom ǿ at leggia huertt afl at

---

1) Utan á bréfinu; frá [með hendi Árna.

[haf]a skyllde sa lambatollur sem f[ra reyn]eness stadar klaustri hafdi verid hafdur og halldinn j skagafirdi fyrir vestañ wottn [j langa tima. kom þar og fru] solueig er þa [var a]bbadis i fyrsogdu klaũstri. og beiddist rettar ꝍ þessũ fyrir adur greintt klaustur. lysti biskupinn þar fyrir oss at olafur gũdmundsson [hefdi ha]ñsalat sig vnder log vm þetta mal. barũ þar og vittni med honum. sagdist biskupinn sied hafa dom med wrskurdi og dani manna jnciglum [vm] adurgreindan lambatoll. en fyrr greind frv ꝍbbadis sagdi hann þa ecki til vera. en wændist at þenna dom hefdi sied og yfer lesid godir menn. Þui jn nomini domini amen. at gũdz nad til kalladri dæmdum vier adur greindañ olaf gudmundsson rettiliga fyrir kalladañ. en optt nefnda frv Solueig abbadis skyllduga eda hennar vmbodzmann at leida ij loglig vitni fyrir biskupinum at mikilsmesso j haust. at þenna dom hefdi sied og yfer lesid. suo latandi. at adur greindũ klaustri hefdi dæmdur verit þessi lambatollur. leiddũst ecki þessi vittni. þæ dæmdum vier þrattnefnda frv abbadis. eda hennar vmbodzmann skyllduga at leida ij loglig vittni. at þessi tollur hafi halldinn verid klaũstũrsins eign vppa xx vetur eda leingur. en at þessum vittnum leiddum dæmdum vier adur greinder prestar fyrr greindañ lambatoll æfinliga eign klaũstũrsins ꝍ stad ꝍ reynenesi vera og verid hafa. og huern þann skylldugañ at ala lamb fra fyrr greindu klaustri. sem bũa ꝍ millij hrauns ꝍ skaga. og til hofs j dali. med til greindum holmi og hægranesi en huer sem tæki eda tekit hefdi lomb j fyrr sagt eldi og ecki gjord skil fyrir at krossmessu vmbodzmann(i)] klaũstũrsins. eda syna godum monnum. at þa er gillt. þa dæmdum vier þa skylldũga at giallda aptur saũd med alldri. og iij merkur j secktt huern fyrir sig sem sannprofadur verdur at ecki hafi golldid. eda ecki viliad j adur greindañ toll ala lamb. samþycktti þennan vorn dom med oss. vor andaligur fader herra gottskalk med gũdz nad biskup ꝍ holum. og setti sitt jncigli med vorum jnciglum fyrir þetta domsbref skrifat ꝍ holum j hialltadal manudaginn j paskawiku vm vorit anno domini m⁰ d⁰ x quarto.

Þat giore ec Suartur prestur Arnason godum monnum kunnigt med þessu mijnu opnu brefi ad ec hefi sied og yfer lesid suo latande domsbref ord epter ord sem hier fyrir ofan skrifad steñdur med teimur eda þremur hangandi ȷnsiglum ad mijnu minne. Og til sa[nnenda] her wm set ec mitt ȷnnsigli fyrir þetta transkriptarbref huort skrifad var á þui áre m° D lxx iij.

Þad giore eg Magnus Jonsson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi ad ec hefi sied og heÿrt yfer lesit suo latanda domsbref ord epter ord sem hier fyrir ofan skrifad stendur med tueimur eda þremur hañgandi ȷnnsiglum ad mijnu minne. Og til sanneñda hier vm heingi ec mitt ȷnnsigli fyrir þetta bref huortt skrifad var á þui áre m d lxx iij.

---

352. 19. Júní 1513. á Felli í Fellshverfi.

Runólfr Jónsson selr með upplagi og samþykki Kristínar Jörundardóttur konu sinnar Stepháni biskupi í Skálholti jörðina Skeggjastaði á Ströndum og kvittar um andvirðið.

Bisk. Skalh. Fasc. X, 2, frumrit á skinni með innsiglinu fyrir. — AM. Apogr. 2609.

Bref vm skeggiastadi á straundum.

Þath giore eg runolfr ȷoñsson godum monnum uiturligt med þessu minu opnu brefi adh eg medkennustz eg hefi sellt herra stephane biskupe ȷ skalholti ȷordena skeggiastade er liggr æ straundum ȷ skalholltz biskupsdæmi med upplagi og samþÿcki kristinar ȷǒrundardottur konu minnar undan ockrum erfingium. hefi eg fulla peninga uppborit sem mier uel anæger. þui gef eg fÿrr greindr runolfr adr nefndan herra stephan ǒllduñgis kuittan fyrir mier og ollum minum epterkomendum. Og til sanneñda hier um setta eg mitt ȷnsigle fyrir þetta kuittunarbref er skrifat uar æ felle ȷ fellzhnerfe ȷ kaluafellzkirkiusokn æ sunudagenn næstan epter botolphi abbatis arum epter guds burd þusund u hundrud og xiij ær.

---

353. 29. Júní 1513. í Skálholti.

Stephán biskup í Skálholti staðfestir dóm sira Jóns Eiríkssonar frá 17. Maí s. á. um landamerki Ness í Grunnavík og Snjáfjalla (Nr. 349).

AM. Apogr. 988 „Ex originalibus Sæmundar Mugnussonar á Holi í Bolungarvík accuratissime", og var læst saman við dóm frá 17. Maí 1513. — AM. Apogr. 2355 eptir kopíu frá síra Sigurði Jónssyni í Holti.

Vær stephan med Gvdz nad biskup ȷ skalhollti giorum godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi. ad sira ȷon eireksson hefer komit fyrir oss uegna olafs eirekssonar med þa giord og alit sem lærder menn og leiker hafa haft d um landamerke ȷ millum snæfiallastadar og ness under biarnanupi. hofum uier innvirduliga skodad þetta þeirra alit. Somuleidis hofum uær og uorer klerkar ȷ vorre prestastefnv yferlesid maldagabækur kirkiunnar ȷ skalhollti. og litazt oss þeir ȷ ollum greinum samhliodandi þeirra fyr skrifadre giord og alite. þui ad heilags anda nad til kalladre og ad suo profudu og fyrir oss komnu dæmdum uier med fullum laga urskurdi þeirra alit lôgligt og skialligt og bædi landamerkin og þingaskiptin obrigdvliga og æfiñliga halldazt skulu ȷ anne er kollud er mijgandi epter þui sem þeirra alitzbref þar um giort utuisar. Og til sanninda hier um festum uær uort ȷnsigle fyrir þetta wrskurdarbref skrifad ȷ skalhollt[1] ȷn commemoracione sancti pauli apostoli. anno domini. ꝏ⁰. d⁰. x⁰. tercio.

---

354. 1. Júlí 1513. á Öxarárþingi.

Dómr sex manna útnefndr á Alþingi af Jóni lögmanni Sigmundssyni um það, hvor þeirra Arnórs Finnssonar eða Brands Einarssonar væri löglegr eigandi að jörðunni Litlaskarði í Stafholtstungum.

1) Svo 988; Skalahollte 2355.

Dómabók Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni í 4to, bls. 74—76, skr. c. 1608.

Domur vm Litlaskard.

Þad giorum vier halldor þorgeirsson. helgi þorualldzson. þorualldur helgason. Þorleifur aurnolfsson. Eyvindur Gudmundzson og tumas Sigurdzson. Godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi ad þa er lidit uar fra hingadburd vors herra Jhesu christi ꝏ d. xiij ar faustudæginn næsta eptir pieturs messo og pals ꜳ almenniligu auxararþingi vorum vær til nefndir af ærligum manni Jone Sigmundzsyni laugmanni nordan og vestan ꜳ Jslandi ad skoda og dæma ȷnnvirduliga ꜳ lita ȷ millum arnorz finnzsonar og Brandz Einarssonar huer þeirra oss litist laugliga eiga ȷordina litlaskard er liggur ȷ Stafholltzkirkiu sokn.

J fyrstu ʙar arnor þar fram fyrir oss þria doma dandi manna ʙædi laugriettumanna og annara dandi manna doma. og þar med laugmannz vrskurd ad honum var dæmt og vrskurdat saugd ȷord aull til fullrar og allrar æfinligrar Eignar eptir stefnum og lagasoknum og audrum laugligum prouum. sem greindur arnor hafdi leȷtt þa hann sokti sagda ȷord af þeim sem hiellt. sem domarner ȷnne hallda. Enn Brandur Einarsson ʙar fram biskups dom er hann hafdi dæma latid vm sagda ȷord nu seirna Enn laugmannz vrskurdur var ꜳ kominn og for suo til biskups og beiddist þar doms ꜳ ad arnori ouitandi. Nu af þui ad arnor finnzson hafdi sokt þessa ȷord med riettum lagasoknum fyrir kongs valldi sem til bar af ellindi hakonarsyni og oblaudi grimssyni sem hielldu þessa greinda ȷord og greindir menn syndu ecki neȷtt skial edur skilriki fyrir greindri ȷordu. Þess annars ad uor laug suo seigia. at sa vrskurdur sem laugmadur seigir. ma Einginn madur ʀiufa nema kongur og þo med skynsamra manna ʀadi. Þess þridia ad oss leȷst þad i moti laugunum giort vera at færa þad mal vnder kirkiunnar domara. sem adur er laugliga soktt (og) dæmt fyrir kongs valldi. og vorum naduga herra konginum er skipad ȷ laugum yfer ad dæma. þui ad suo profudu og fyrir oss komnu leȷst oss Arnor finnzson ʀiettiliga og laugliga sokt hafa þessa þratt-

skrifada jord. og hañs fullkomliga eign vera epter adur skrifudum domi og vrskurdi. og þessa jord frialsliga og riettiliga hafa mega og hallda. þar til sem hun er med riettum landzlaugum af honum sokt eda minn herra kongurinn vilie adra skipun ꝺ̃ giora. Suo og j sama stad og dag vorum vier i hia og heyrdum ꝺ̃ at Arnor finnzson baud Brandi Einarssyni þar þa vndir dom og jafnadar laugmal vm̃ þessa titt nefnda jordu og beidist hans skials ef hann hefdi nockur fyrir sagdri jordu. enn Brandur villdi huorki.

Samþyckti þennañ dom medur oss greindur Jon laugmadur og setti sitt jnnsigli med vorum fyrskrifadra manna jnnsiglum fyrir þetta domsbref skrifad j sama stad. deigi og ari sem fyrr seiger.

---

355. 7. Júlí 1513. á Reykjahólum.

Transskript af alþingisdómi Finnboga lögmanns í erfðamáli eptir Þorleif Björnsson, 1. Júlí 1500 (DI, VII, Nr. 498).

AM. Fasc. XXXIV, 26, frumtransskript á skinni. — AM. Apogr. 2925.

Vm hiona Band forelldra Biorns Þorleifssonar.[1])

Þat giorvm vær eyvindr gvdmvndzson oddr þordarson endride svartlfson[2]) snorre haflidason og svartur palsson godvm monnum kvnicth med þessv vorv opnv brefi ath vær hofvm sied og heyrtth yferlesith so hliodanda domsbref med heilvm og oskavddvm hanganda jnsiglum sem hier stendr fyrr skrifvat. Og til sanninnda hier vm̃ settivm vær vor jngsigle[2]) fyrir þetta transkriptarbref er giortt var a reykiaholvm æ reykianese kvelldith fyrir sancte svnnife arvm efter gvdz bvrd þvsvnd fim hvndrvth og xiij ær.

---

1) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld. 2) Svo.

356. 19. Júlí 1513. í Skálholti.

Tylftardómr klerka útnefndr af Stepháni biskupi i Skálholti um uppsteyt, högg og slög Marteins Ólafssonar og Ísleifs sonar hans við menn Stepháns biskups, þá er biskup var á þeirra garð í sinni visitacione.

Bisk. Skalh. Fasc. X, 15, frumrit á skinni. Öll (5) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 2622.

Domsbref vm marteín olafsson vm vppsteyting a mote Biskupe.

Ollum godvm monnum þeim sem þetta bref sia edvr heyra. senda þordur jonsson. magnus bardason. alexius palsson. snorre þorgilsson. thorlacur lanbiartsson. eysteynn jonsson. sveinn odzson. oddur þorsteinsson. arne gislason. sigurdr jonsson. jon ionsson. einar jonsson prestar skalholltz biskupsdęmis kuediu gudz og sina. kunnigth giorande ad sub anno gracie ꝏ.º dº. xiij.º a manudęginn nęsta fyrir translacionem sancti thorlaci episcopi confessoris[1]) j domkirkiunne j skalhollthe. uorum uier j dom nefnder af uorum an̄dligum fodur herra steffane med gudz nad biskup j skalhollthe ad dęma um̄ þa akiæru er hann klagade til marteins olafssonar og isleifs sonar hans ad þeir hefde giort uppsteyt med hogg og slog a sina menn þa er hann uar a þeirra gard j sinne uisitacione og ueitte hans monnum. skemder og lemstrasar og giordu honum fulla hindran og faratalman j sinne ferd og hefer ecke giort n(a)uckra bot eda betran̄ sidan̄ upp a heilagrar kirkiu uegna og hans. kom stefnan þar fram fyrir oss iusiglud med conuentu jnsigle af skriduklaustre. leist oss þetta allth saman openberligur giorningvr sem j stefnunne stod og ecke fleire uitna uid þurfa enn þar komu fram þui ad uerkin̄ syndu sig sialf. og ad heilags an̄da nad til kalladre ad so profudv og fyrir oss komnu dęmdum uier j fyrstu grein stefnuna logliga og greindan̄ martein og hans fylgiara rettliga fyrirkallada. jtem j annare grein fyrir þat er sagdur marteinn olafsson og

1) Þ. e. 18. Júlí.

hans fylgiarar hofdu giort uppsteyt a biskupsens menn med skemdum og auerkum dęmdum nier þa fedgana martein olafsson og jsleif son hans seka vera vid heilaga kirkiu og biskupen sextíjge maurkum j fullgilldispeningum og audrum. lx. morkvm fyrir þat er þeir giorduzt epter biskupenum þa er hann uar af garde farinn og slogu og sęrdu þa enn j annat sinnhans menn. jtem j þridiu grein dęmdum uier biskupsens monnum fvllar bętur epter godra manna yfersyn huerivm epter þui sem sarsaukan hafde feingit meira eda minna. jtem j sama dome dęmdum uier opt nefnda menn martein og jsleif son hans seka j stefnufall sinne mork huorn þeirra.

Samþyckte þennañ vorn dom opt sagdur biskup steffan og marger adrer goder menn.

Og til sanninda hier um̃ festum uier fyrr nefnder kennemenn uor jnsigle fyrir þetta domsbref ritad og upp lesid j sama stad og ære. deige síjdar enn fyrr seiger.

---

357. 12. August 1513. í Nýjakaupangi.

Bréf Kristjáns konungs hins annars til bæjarstjóra og bæjarráða Hansastaðanna, þar sem hann bannar bein verzlunarviðskipti þaðan og við Ísland, er nokkrir kaupmenn hafi upp tekið þvert á móti gömlum fyrirskipunum, og var yfir því kært frá Björgvin.

Dipl. Norv. VI, Nr. 657, eptir kopíu í bæjarskjalasafninu í Rostock.

Den ersamen vnsen leuen besundern borgemesternn vnd radmannen der stedere Lubeck Hamborgh Stralessund Rostock Wismer vnd Lüneborgh samptlik vnde besundern[1]).

Cristiern van gots gnaden to Dennemarken vnde Sweden

1) Utan á bréfinu.

konnynk recht erue to Norwegen. hertoch to Slesewich oc to Holsten etc.

Ersamen leuen besundern vor vns vnd vnsen leuen getruwen rikes Norwegen reden hebben vnse vndersaten van Bergen ok desgeliken de gemene dutsche copman darsuluest residerende vnd Bergerfare vth den Wendesschen steden laten berichten klagende. wo dat bauen olde gewonheit de van Hamborch Bremen vnde andere coplude vth den Wendesschen steden nw nygelinges bynnen etliken korten jaren sik angenamen to segelen na Ysland. vnd strax wedderumme van dar den Yslendesschen fisch vnd andere ware darsuluest fallende to Hamborch vnde andere wegen ostwardt foren vnd bringen de wile denne sodane vorgenamen nyge segelatien nicht alleyne genanten vnszem rike Norwegen vnde jngeseten dessuluen to merckliken groten schaden nadeile vnde vordarffe is dann ock to affbroke vnd tegen priuilegia vnnszer vndersaten to Bergen ok dudeschen copman nw dar residerende vnd der Bergerfarere gelangende. Als is derhaluen vns dat also togedulden vnde tostaden gar nicht donlik worumme begeren wij jn gutliken flite vnd ok ernstlick willen vorberorde gelegenheit vnde dat gemene beste mede angesteen. gy samptlik vnd jntbesundere mit dem besten bar vor. .gen vnd vorschaffen desuluen vorbemelte nygehe segelatien vnde reise affgestelt werde vnde ok jn sunderheit gar nicht gestaden de dorch jemande der juwen vnde andere togebruken. dan holden wo vnde alse van oldinges here gewesen van Yslandt na Engelant to segelende. Des geschuth hiranne also vnse ernste meninge vnd darmen des nicht also gestdigt vnd jemandt schaden dare auere nemende wurde. gedenckenn wy alsedenne darto nicht toantwerden. Datum Nikopinge am ffridage negest na sancti Laurentij martiris anno etc. xv^c vnd jn drutteynden vnder vnsem signete.

358. 31. August 1513. á Brekku.

Einar Hallsteinsson selr Þorvarði prior og klaustrinu á Skriðu jörðina Brekku í Fljótsdal fyrir átta tigi hundraða í lausafé.

AM. Fasc. XLII, 5, frumrit á skinni. Af 5 innsiglum er nú að eins eitt fyrir. — Apogr. 2888

kaupbref Brecku j fliotzdal 1513.[1])

Þath giorum vier jon prestur markvsson. ion diakne jonsson. jon gvdbrandsson. valtir sigurdarson. rvsticvs benedictsson. godvm monnvm viturlegt med þessv vorv opnv brefi. þa er lidit var fra hingat bvrd vors herra jhesv christi þvsvnd fim hvndrvt ok þrettan ár aa breckv j fliotzdal. midvikodaginn næsta fyrir egidivsmessv vm havstid. vorum vier j h[ia sa]lvm ok heyrdvm aa ord ok handaband þessara manna. af einne alfv herra prior þorvards [en] af annare einars hallsteinssonar. falldizt þath ok skilldizt vnder þeirra handabande. [at] greindur einar selldi fyr nefndvm prior þorvarde. jordina breckv j flotzdal er liggr j valþiofs stadar kirkiv sokn. med ollvm þeim gognvm ok gædvm sem greindri jordv fylger ok fylgt hefer ad fornv ok nyiv. skridvklavstri til æfiñligrar eignar til frials forrædis. ok fyr nefndr einar vard fremzt eigande at med logvm. vndan sier ok sinvm erfingivm efter komendvm. hier j mot gaf fyr skrifadur prior þorvardr .lxxx. hvndrada og lavsagodze. svo latande peninga. jn primis. xv. kyr. xv. asavdar kvgillde. x. hvndrvt j vgsvm ok gelldingvm. x. hvndrvt j smiorum. x. hvndrvt j kavplvm. xx hvndrvt j ollvm þarflegvm peningvm. skyllde þessi fyrskrifadr peningr allr gialdazt jnnan tveggia ara. en þa þrimr arum ef klavstrid feingi nockvrn skada. en þath sem þa stædi efter forfallalavst ogolldit. skyllde opt nefndr einar þa eignazt svo micit vpp aftur j iordina breckv. ok vt af þessvm adrnefndvm peningvm atti prioren ad lvka a tveimur arum. x. kvgillde svdur a sidv

1) Utan á bréfinu með fornri hendi.

þratt skrifavdvm einare eda hans vmbodsmanne. skyllde herra [prior] þorvardur hallda adr greindri jordv til laga. enn titt nefndr einar svara lagarıjftingvm ok giallda aftvr klavstrinv svo ordna peninga ok jafnmicla eda adra jafngoda ef opt nefnd jord geingi af med lavgvm. Ok til sannenda hier vm settvm vier fyr nefnder menn vor jnsigle fyrer þetta jardar kavps bref er skrifat var aa skridvklavstri a sama are fiorum davgvm sidar en fyr seiger.[1])

---

359. 3. September 1513. í Lambey.

Dómr útnefndr af Vigfúsi lögmanni Erlendssyni um kaplavirðing leiguliða.

AM. 232. 8vo bl. 106 a—b, bréfabók Gizurar biskups Einarssonar með hans eigin hendi 1540—48. — Dómr þessi er auk þessa til i mörgum afskriptum yngri, svo sem i Öxnafellsbók ÍBfél. 309. 8vo skrifaðri c. 1620 af Ara Magnússyni i Ögri, og þess utan fjölvíða i ónýtum ágripum.

Domur um virdinga kapla.

Ollum monnum sem þetta bref sia edr heyra senda ion oddzson. jon sueinsson. olafr oddzson. Narfi erlindzson. runolfur þorsteinsson. suarner logrettumenn. olafur dadason. gudmundr andresson. solmundur jonsson. andres[2]) þorgeirsson. Gudne Þorarensson. Nikulas ogmundarson. ion ionsson kuediu gudz og sina. kunnigt giorandi þa er lidit uar fra hingatburd uors herra ihesu christi .m. vc. og xiij ár. laugardaginn næsta firir Mariu Messo eno seirni i lambey a þingstad rettum uorum uier j dom nefndir af ærligum dandimanne vigfuse Erlindzsyne laugmanne sunnan og austan á jslandi at skoda og dæma og fullt doms atkuædi á at leggia. vm þa hesta og kapla sem uirter ero af leigulidum þeim

1) Þ. e, 3. Sept. 2) Amundi 309.

sem bua a annara manna jordum huort þeir skylldu eignazt kaplana eda uirdingina. Nu af þui ad suo stendr j uorri landzlaga bok ad allt þad fe sem finnzt j iordu og á þad skal eignast landzdrottinn. Enn j annare grein stendr [suo] j vorri laugbok ad ef eignarmadr kemur til þa [skal] hann hafa huort er hann uill uirdingina edr kapalinn. þui nu ad suo komnu sem þa kom firir oss dæmdum uier landzdrottni kapalinn. eda virdingena ef kapall er daudur þui oss leizt leigulidi ecki mega selia uirtañ kapalinn eda fa j burtu eda ulla heimilldir á honum. Skal leigulidi skiliazt þar uid kapalinn þa hann fer fra jordunni og afenda kapalinn landzdrottni eda hans vmbodzmanne.

Samþyckte þenna vorn dom fýrskrifadur vigfus erlendsson laugmann sunan og austan a jslandi med fullu doms atkuædi og se(tti) sitt jnnsigli med fyr nefndra domsmanna jnnsiglum fyrir þetta domsbref huert er skrifat uar a hlidarenda j fliotzhlid a sama are enn deigi sidar enn fyrr seigir.

---

360. 10 September 1513. á Stað í Steingrímsfirði. Álits og skoðunargerð átta manna útnefndra af síra Jóni Haldórssyni officialis milli Geirhólms og Hrútafjarðarár um áskilnað milli Staðarkirkju í Steingrímsfirði og Guðmundar Loptssonar út af Selárdal.

AM Apogr. 2358, afskript gerð eptir frumritinu og staðfest í Skálholti 2. Sept. 1712 af Árna Magnússyni, Þórði Þórðarsyni og Páli Hákonarsyni. „Brefed er til min komid fra Asgeire Sigurdzsyne a Ose i Steingrimsfirde 1708. Er tekid ad trosna. *NB.* Originalenn er nu under lok lidenn. Enn Copiur godar þar af liggia“ (AM.). Árni lýsir innsiglum. — AM. Apogr. 779, afskript staðfest á sama stað, ári og degi af sömu mönnum.

Þad giorv uær jon [prest]ur palsson. þorkell palsson. eyolfur sigvrdzson prestar skalhollz byskupsdæmis. jon jonsson. jon ellingsson diaknar sama stadar. hromundur gud-

30*

mundzson. þorgeir sigurdzson. audun hauskullzson godum monnum kunnigt med þessu uoru optnv ʙrefi at vær vorum tilkallader af sera ȷone halldorssyni er þa var officialis ȷ þann tima ȷ millum geirholm(s) og hrutafiardarar til a ad lita og um at skoda þann askilnad er (var) og verid hefer i milli stadar kirkiv ȷ steingrimsfirdi og gvdmvndar loptzsonar. Nv saker þess at suo stendr ȷ maldaga kirk(i)unar adr greindrar a stad at hun eigi allan selardal tueimegin til vmmerkia ȷ mozt vid boolstad og gilstadi. skodudum uær ridum og [al]itum. leizt oss ȷord gudmundar bolstad[1]) hafa fullt ȷardar megn fra triekyllingaarose er ofan fellur ȷ sela millum Bassastada og adrnefnsz bolstadar og fram at gili þui sem fornar totter standa vid sialft gilit fyrir framan med toftamynd [og eingia garda[2]). Nu af þui at ʙref nefndz gudmundz loptszsonar eru suo lataudi at adur greindr gudmuudr halldi sin landamerki at kopstadagili. leizt oss helgvm stad[ar]stad su sama ȷardar eigin[1]) tilheyra og hafa heyrt sem fram er fra þui sama gili og tottvm. og hier epter vilium uær sveria. Og til sanninda hier vm settum vær uor insigle fyrer þetta alizbref er skrifad var a stad ȷ steingrimsfirdi laugardag hinn næsta epter natiuitas marie Anno domini ꝺ⁰ d⁰ xiij.

---

361. 26. Oktober 1513. í Vatnsfirði.

Tylftardómr út nefndr af Hannesi Eggertssyni, kongs umboðsmanni sunnan og vestan a Islandi, um kæru Jóns Narfasonar til Þorleifs bónda Grimssonar og Jóns Sturlusonar og þeirra meðfylgjara fyrir það, að þeir hafi brent fyrir sér til ösku og kaldra kola í Meiragarði í Dýrafirði sex kúgilda fóður af heyi og þar með fjósið og jörðina um kring.

---

1) Svo. 2) [eingia og garda, hafði upphaflega verið skrifað í frbr., en skafið út og breytt i þetta þegar í öndverðu.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol. bl. 229b—231a, skr. c. 1604 (= *a*). — Landsbókasafn 789. 4to bls. 348—352, skr. c. 1620. — Landsbókasafn 63. 4to bl. 40a—41b, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 65. 4to II, bl. 55a—56b, með hendi Jóns dans Magnússonar c. 1640 (dálitið styttr). — Ny kgl. saml. 1945 4to bl. 235b—235d með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666.

Domur um akiæru Jons narfasonar til
þeirra sem brendu hey hans J meira gardi
og hueriu þeir skylldu seker.

Ollum monnum þeim sem þetta Bref sia edur heyra senda Þorleifur Aurnolfsson. Olafur Gudmundzson. Biorn[1]) narfason. Þorgautur Olafsson. Einar Sigurdson. helgi Jonsson. Jon arnason[2]). snorri helgason Jon steinsson. Jon pieturson. hakon Eyuindzson.[3]) og[4]) Jon Gudmundzson. kuediu gudz og sijna kunnigt giorandi med þessu woru opnu brefi ad æ midkudæginn[5]) næstan fyrir simonis et Jude. þa er lidit war fra gudz burd [ꝏ d og xiij[6]) ǻr J watzfirde J Jsafirdi æ almenniligu þriggja hreppa þijngi worum wier J dom nefnder af ærligum manni hannes[7]) Eggertsyni kongs um̄bodzmanni sunnan[8]) og westan æ Jslandi ad skoda og rannsaka og med skynsemi[9]) fullnadardoms atkuædi æ ad leggia epter worri samvitsku[10]) sem wier uilium suara fyrir gudi enn bikender werda fyrir godum monnum vm þa somu akiæru er Jon narfason þar[11]) fram bar. og doms a beiddist. eij sıjdur krafdi hann greindan hannes ad giora sier log og riett æ þeirre[12]) aklagan er hann kiærdi þar til Þolleifs B(onda) Grıjmsonar og Jons sturlasonar og þeirra medfylgiara. ad þeir hefdi brent fyrir honum nu J sumar ed uar J meiragardi J dyrafirdi[13]) til ausku og kalldra[14]) kola so mikid hey J gardi og stædu ad adur war giort af vi skinsomum monn-

---

1) Biarni 789. 2) Adnason 789, 1945. 3) Eyfundsson 1945; Sigmundsson 63. 4) 789, 63, 65, 1945; sl. *a*. 5) midvikudaginn 789. 63. 6) [1513, 789, 65; 15 og xiij 63; ꝏ. D. og xiij, 1945; ꝏ d og xiiij *a*, sem mun ritvilla. 7) Hanns 789, 1945. 8) nordan 1945. 9) skynsemd 789, 65, 1945. 10) 789, 65, 1945; skynsemi *a*, 63. 11) b. v. 789, 63, 65, 1945. 12) 789, 65, 1945; greindri *a*, 63. 13) Eyafirde (!) 789. 14) galldra (!) 789.

um vj[1]) kugillda fodur. þar med fiosid og jordina j krijng. hueria greinda[2]) jord Jon Narffason[3]) reiknadi sijna vmbodzjord. wegna birgitar halldorsdottur magkonu hans. og sona[4]) hennar jons tumasonar og gudmundar tumassonar. Jtem j fyrstu kom þar fram fyrir oss vj manna domur vnder godra manna jnciglum. huer[5]) so hlydde. ad tumasi Jonssyni. huers sal ad[6]) gud nadi og brigitu[7]) halldorsdottur kuinnu hans hafdi adur werid dæmd þessi greind jord meiri gardur til fullrar eignar. so framt sem[8]) þau uitni leiddust eij jnnañ þess[9]) tiltekins tijma sem j dominum stendur. er þad suæri med fullum bokareidi. tumasi hia werandi edur hans vmbodzmanni ad halldor sumarlidason med jayrdi og samþycki kuinnu hans hallgerdar hakonardotter hefdi gefit syni sijnum sumarlida til fullrar eignar optgreinda jord meiragard. enn saker þess ad wier witum fyrir wijst ad þessi greind witni hafa ekki leidst sem j dominum stendur[10]) og dæmd woru. þa[11]) leist oss [aullum þad ad[12]) optgreindur jon hefdi[13]) fulla heimilld fyrir jordunni. Nu saker þess ad þessi giorningur war bædi suarinn og bikendur[14]) af skijlaujsum monnum. þess og anars ad[15]) þar komu fram goder menn marger [og hofdu heyrt sagt[16]) ad þesser adur greinder menn Þorleifur bondi Grijmsson og Jon sturlason. og þeirra fylgiarar hefdu geingit j gegn og medkient þennan giorning. þess ens[17]) þridia ad j greindum stad watzfirdi war gripinn og vnder log tekinn fyrir þennan giorning marteinn gudmundzson huer ad[18]) j gegn geck og medkendi hann hefdi med þessum greindum brennugiorninge werid. þar med sannadi hann med fullum[19]) bokareidi hann hefdi werid til skipadur af sijnum husboonda Joni Þorsteinssyni og þesser

1) vij, 789. 2) b. v. 789, 63, 65, 1945. 3) b. v. 789, 65, 1945. 4) 789, 63, 65, 1945; sonum (!) *a*. 5) hvad ad 789; huor ad 65. 6) b. v. 789, 65. 7) 789, 63, 65, 1945; brigitar (!), *a*. 8) b. v. 789, 65, 1945. 9) b. v. 789, 65, 1945. 10) 789, 65, 1945; standa, *a*. 11) Þui 789, 63, 65, 1945. 12) [b. v. 789, 65, 1945. 13) 789, 65; hafi 63, 1945; hafa, *a*. 14) bokadur 789, 63, 65, 1945. 15) b. v. 789. 16) [sem heyrdtt hefde sagdtt 789; hefði sagt heyrt 1945. 17) b. v. 789, 65, 1945. 18) ed 63; ad ed 789. 19) b. v. 789, 63, 65, 1945.

tyttgreinder menn Þorleifur og Jon hefdi werid med þessum giorninge. Seiger og so wor landzlaga bok. Nu skal einginn fyrir audrum brenna hus edur heyhlada. sætur edur skip heiptugri hendi. Enn ef hann brenner og werdur ad þui kunnur. þa er hann utlægur og oheilagur og heiter brenniwargur og fyrirgiort huerium peninge fiar sijns bædi j landi og lausum eyri og tuigilldi þad aptur er hann brendi [sem vj skynsamer menn meta. og riett sinn eptter lagadőme þeijm er hann brende fÿrer[1]) adur vnder kong gangi og frændur med þui skipti sem seiger j obotamalum. J annari grein seiger so wor landzlagabok j domacapitula ad þeir hafi hlotid hardar hefnder er wandæmt hafa. enn þeir þo hardari er ofdæmt hafa[2]) og þui skal dom hueruetna til betra efnis færa ef[3]) þeir wita jafnwijst huerttueggia og [er allmiott[4]) mundangshofid. enn þui miorra sem þad er [þá eru[5]) þeir þui sælli er suo fa hæft þeirra fiogra systra hof[6]) sem[7]) j aullum riettum domum eigu ad wera. ad gudi lijki enn monnum hæfi. Enn þad er myskun og sannindi. rettuijse og fridsemi. Wirdist oss suo ad j slijkum malum og odrum þuilijkum sem so micid liggur vid. sem oss lijst hier liggia. sie slijkar greiner wel atgiætandi enn eij gleymandi þui[8]) þau morg forfoll hafa matt til koma. ad þeir hafi ecki þau uitni leitt. sem[9]) þeim war til dæmt. þo[10]) wær witum ecki af. Þui[11]) fyrir þessar greiner kunnum wær huerki nie wogum ad forskiota þeirra witnum j þetta sinni eda leggia þar frekari dom uppa enn so. ad wær dæmdum þessara fyrskrifadra manna godz Þolleifs og Jons og þeirra fylgiara sem ad þessari brennu woru. vnder kongsins lás og og kongs vmbodzmanns forsia. enn malid til myra j dyrafiord[12]) j wor fyrir fardaga. vnder þessa grein ad þrattnefndur [Þorleijffur og[13]) Jon sturlason skylldi eiga kost á[14]) ad

1) [789, 65, 1945; sl. *a*, 63 (og rugla þar með setninguna). 2) 789, 63. 65, 1945; sl. *a*. 3) er 789. 4) [miott er 789. 5) [789, 65; sl. *a*; 63 og 1945 fella úr dóminum á þessum kafla. 6) hoffe 789, 65. 7) suo 789. 8) 789, 65, 1945; fyrir (!) *a*; sl. 63. 9) b. v. 789, 1945. 10) b. v. 65. 11) [þui. Og 789, 1945. 12) Dyrafirde 789. 13) [789, 65, 1945; sl. *a*, 63. 14) b. v. 789.

leida ij loglig witni fyrir tyttnefndum [hannes[1]) eggertzsyni edur hans vmbodzmanni. Joni narfasyne hia weranda. er þad suæri med fullum bokareidi. ad greindur halldor sumarlidason. med jayrdi og samþycki konu hans hallgerdar hakonardottur hefdi gefid syni sijnum sumarlida til fullrar eignar fyrrgreinda jord meiragard. sem fyrr skrifad stendur. og ef þeim fullnast eidur[2]) og þessi witni. þa skulu þeirra godz frij og frials aptur j þeirra walld. vtan suari [þo sauk[3]) kongdomi og sakarabera sem dæmt werdur. Enn ef þau fallast og leidast ecki sem nu er dæmt. þa sie aull þessara fyrrgreindra manna godz falliñ til wor kiærasta herra kongsins[4]) nada sem log giora rad fyrir. og fyrr skrifat stendur. og metist þa og dæmist riettarfar og skadrædi þess sem[5]) hus og hey atti. skal þessi domur lesast yfer þeim umbodzmanni sem Þorleifur og Jon hafa hier jnnan fiordungs. sem log giora rad fyrir so hann meigi leida þessi witni j nefndan tijma. Enn ef þeirra vmbodzmadur er ecki jñan fiordungs. þa skal þrattnefndur hans hafa sitt uissubod med bref[6]) til Þolleifs og Jons og kunngiora þeim huer domur æ þessi mal fallit hefur. so þeir meigi til koma og leida þau [vittne[7]) er domur hefur dæmt.

Samþyckti [þennañ dom med oss greijndr Hanns Eggerttsson og aller þijngmenn. og sette sitt Jnnsigle med vorum fÿrrnefndra manna Jnnsiglum fyrir þetta doms Breff. hvortt skrifad var i greindum stad Vatssfirde. a sama aare sem fÿrr seiger.[8])

---

362. 28. Oktober 1513. [Í Thorningi].

Verndarbréf Kristjáns Danakonungs II. handa Birni Guðnasyni.

---

1) Hanns 789, 65; [lögmanni H(ans) 1945. 2) b. v. 789. 3) [þeirre sektt 789; þá sök 65, 1945; sl. 63. 4) b. v. 789, 63, 1945; sl. *a*, 65. 5) b. v. 789, 1945. 6) Breffe 789, 65, 1945. 7) 789; skiol 63; sl. *a*, 65, 1945. 8) [789; sl. *hin*.

AM. Apogr. 3880 með hendi Páls Hákonarsonar eptir transskripti frá 8. Júní 1592, sem gert var eptir transskripti frá 13. Janúar 1515.

Vij Christiern med Gudz nad fullburdig og samþyckt konung til Danmark og Noregis utuald konung til Suiarijkis hertuge uti slesuik holltsten stormarin og Ditmarskin Greijfi j oldenborg Delmiñhorst giori alli viturligt at vi af vorre synderlig gunst og nad hafi nu taket anamat og iñfangat og med þetta vort opna bref taki anami og vmfangi þenna brefvijsara Biorn Gudnason hañz hustru born hion þienara og allt hañz godz værandi og oværandi eda huat hellst er eller nefnaz kann entid vndañtakit uti vora fostuliga hegun un um frid og biskammelsi[1]) bisynderliga og forsuara og fordagþinga til alli riettra mála thi forbydi vi alli huo di hellzt er ellers vera kunna sierdeilis vora foueta og embættismenn honum hier á mot upp a personu hustru born hion thie(n)era eller godz ad hindra ellis at hindra lata deila mæda edur placa eller j nockurn mata ad (o)forrietta under vora fyrstiliga hefnd og reidi. gefit a vort slot . . . [2]) sanctorum simonis et jude apostulorum aptan Anno Domini M. D. xiij vnder vort cecreta.

---

363. 30. Oktober 1513. í Thorningi.

Vitnisburðr, að Björn Guðnason hafi birt, téð og upplesið í borgarstofunni í Thorning í eystra Jótlandi í Danmörk fyrir Kristjáni konungi lögmannsdóm frá 1. Júlí 1499 (DI. VII, 446) og lögmanns úrskurð frá 25. Jan. 1509 (DI. VIII, 226) um arf eptir Þorleif og Einar Björnssonu, og skipar konungr þann dóm og úrskurð inn aptr í landið undir lögsögu Jóns lögmanns Sigmundssonar.

AM. Fasc. XXXIV, 2, frumrit á skinni, meirt og götugt. — Krieg-

---

1) Þannig. 2) „Þess eyda stendur eins i Exemplare þvi sem þetta er epter skrifad" (AM.); mun eiga að vera; *thorning.*

ers safn 2. 4to bls. 51—52 afskript með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700. Sbr. dóm Finboga lögmanns 1. Júlí 1499 og úrskurð Jóns Sigmundssonar frá 25/1 1509.

Þadh giorum uid biorn jonsson og jon siguatzson godum monnum witvrligt med þessv ockrv opnv brefi adh wid medkennvntz adh vid worvm þar nær. savm̃ og heyrdvm a j borgarstofvni til thorning j eystra jvtland j danmarck. adh biörn gvdinason birte þar tiedi og vpp las forir wors heygbornatza herra kong kristierns nad þenna sama dom̃ hier er med festur. svo og eigi sidr heyrdvm vid fyrr greinder menn adh hans elskvligatza nad skipadi þenna sama fyrr greinda dom jnn aptur j landit wnder lavgsavgu jons sigmundssonar lavgmanz nordan og vestan a jslande adh greindr lavgman skylldi þar fvllan alyktar endaligan lagaveg giora epter þvi sem j dominvm stendvr og lavgmanzins brefe hier er med fest. og vor verdvgi herra hefur nv optgreindvm joni lavgmanni til skrifad med sitt opid bref. Og til sanninda hier vm̃ settvm vid fyrr greinder menn ockr jnnsigli firir þetta opid bref hvertt er skrifad war j sama stad a svnnvdagin næsta fore allra helgena dag anno domini ꝏ d xiij.

---

364. **2. Nóvember 1513. / 19. Oktober 1514.** **á Skarði.**

Þorleifr bóndi Pálsson selr Hallvarði Eiríkssyni jörðina Kvennahvol á Skarðsströnd, með tilgreindum landamerkjum, fyrir lausafé.

Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar, Dalasýsla Nr. 1, afskript gerð eptir „sínum kálfskinns original“, staðfest á Skarði á Skarðströnd 30. Sept. 1703 af Lýð Magnússyni og E(inari?) Einarssyni. Árni ritar á blaðið: „fra Skardi“. — Önnur afskript á sama stað, Dalasýsla Nr. 2. staðfest á Skarði 15. Apr. 1704 af Lýð Magnússyni og Þórði Egilssyni (= *b*).

Kuennahuols skials copie Anno 1413.[1])

Þat giðrum̄ vid Paall Sigmundzson. Sigurdur Arason. Brandur Sigurdz(son). Gunnar Helgason goodum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefi. at þá er lidit var fra hingadburd vors herra Jssu Christi ꝏ fiaugur c og xiij ár[2]) mitvikudagen næsta epter allra Heilagra messu. um veturinn á Skardi á Skardzstrond. vorum vær i hiá saum oc heyrdum á ord og handaband þessara manna af eirnri halfu Þorleifs Bonda Pálssonar. enn annari halfu Hallvards Eireksonar. at so fyrir skilldu at fyrrnefndur Þorleifur pálsson fieck fyrrnefndum Hallvardi Eirikssyni jordina alla kuennahuol. iiij hundrudum oc. xx. er liggur á Skardsstrond oc[3]) i[4]) Skards kirkiu sokn med soddan̄ landamerkíum. at lág þeirre er geingur undan fiallenu oc ofan i fábeinsárős med ollum þeim gognum oc giædum sem greindri iordu filger og filgt hefur. at fornu oc nýu. oc hann hefur framaz[5]) eigandí at ordit. undan sier oc sijnum erfingium. enn under adurgreindan Hallvard Eireksson. oc hanz erfingia. til frials forrædis oc fullrar eignar. skillde ádur greindur þorleifur paalsson suara lagariptingum á ádur greindre iordu kuennahuole.[6]) enn optnefndur Hallvardur Eireksson hallda til laga. Hier i mőt gaf þrattnefndur Hallvardur Eiriksson atian malnitu kugillde. iij vætter smiors. xvi sauder gamler ad haustlagi. Og til sanninda hier um̄ setium[7]) uær ádurskrifader menn vor insigli fyrir þetta iardarkaupsbref huort er skrifad var á Skardi á Skardsstrond fimtudaginn næsta epter sancte luce ewangeliste aarum[8]) epter gudz burd ꝏ d. og xiiij ár.

---

365. 10. November 1513. í Skálholti.

Skipunarbréf Stepháns biskups handa Kenek presti Þor-

---

1) Utan á bréfinu. 2) Svona stendr það skýrt (1413), en er berleg misskript (líklega í öndverðu) fyrir 1513 3) sl. *b.* 4) b. v. *b.* 5) fremst, *b.* 6) — hole *b.* 7) settum *b.* 8) *b;* anno, *a.*

steinssyni til þess að vera prófastr um Rosmhvalanes milli Stapa og Hvítskeggshvamms.

Bisk. Skalh. XVIII, 44, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2387 með hendi Árna sjálfs „accuratissimé“ eptir frumritinu.

prőfastz Bref.

Vier steffan med guds nad biskup j skalhollte heilsum aullum godum monnum þeim sem þetta vort bref sia edr heyra sierliga þeim sem byggia edr bua æ rosmhvalanesi j millum stapa og huitskegshuams. kiærliga med guds kuediu og vorre. kunnigt giorandi ad uier haufum sett og skipad vorn prest sera kenek þorsteinsson profast og almenneligan domara hier med ydur vm aull heilagrar kirkiu mal þau sem. vj marka sekter vid liggia og þadan af smærre. Skal hann malum firir sig stefna prof æ taka. yfer dæma og mauguligar skripter setia þeim sem brotliger kunna ad uerda. jtem skal hann fullt uallt[1]) hafa ad dæma yfer hiuskaparmalum j greindu takmarke. jtem skal hann sia ad kirkium og kirkna eignum og aminna þa sem kirkiur edur ha(l)fkirkiur edr saunghus hafa latid af falla ad þeir giore upp innan tolf manada fra þui þeir eru aminter. Skal fyrgreindr sera kenek alla hluti giora suo sem fullmektugr profastur. Skal þessi uor skipan standa suo leingi sem uier giorum ei annañ giorning hier uppæ. Og til sanniñda hier vm festum uier vort insigle firir þetta profastsbref skrifad j skalhollte. jn profesto sancti martini pontificis. anno domini m⁰ d⁰ x⁰ iij.

---

366. 1513.

Ágrip af dómi útnefndum af Vigfúsi lögmanni (Erlendssyni) um réttaryrði.

---

1) Svo.

Ny kgl. Saml. 1945. 4to bl. 383b (sbr. bl. 229b) með hendi Hannesar Gunnlaugssonar 1666.

Anno 1513 dæmt nei[1]) af Vigfúsa lögmanni.
haltu í sundur á þér fjandans kjaptinum. og
ertu hér helvítis strákurinn?
fjandinn eigi þig.
Þetta alt hálfrétti hvert um sig, og sveri eineiði, að hann hugði ei þetta til skammar að tala.

---

367. [1513—1520].

Dómr útnefndr af Vigfúsi lögmanni Erlendssyni um grip á hesti fyrir Erlendi Þorvarðssyni.

ÍBfél. 125 A 4to bl. 59. skr. c. 1680. — Í Bfél. 125 B 4to nr. 185 skr. c. 1680 (Melsteðsbók), mjög fúið, og er B styttra en hitt. — MSteph. 62. 4to bl. 37a—b, skr. c. 1650—60. Sbr. Ífél. 114. 8vo cxxxvııı. Dómr þessi fæst nú ekki heill, en er víða til í ágripi áþekku þessu.

Annar domur vm hest vtnefndur[2]) af [Vigfusi Erlendssyni[3]) logmanni.[4])

Wier eptir skriffadir menn et cetera.

Vorum j dom neffndir af Vigfusi Erlendssyni logmanni sunnan og austan a Jslandi ad skoda og rannsaka og dæma vm þa akiæru er Erlendur Þorvardsson[5]) haffdi og kiærdi thil gissurz gudmundssonar vm þann ʀaudann hest sem hann hafdi gripid firir vtan þorleifslæk. giorum vier loglegt þetta[6]) vndirlag þad[7]) sem þar var logliga framm borit og skilvijslega suarid. nu af þui ad einginn skialleg afbotun kom[8]) fram vegna gissurs gudmundssonar firir þeim aburdi sem

1) Þannig. 2) tvískrifað; 3) [Erlendi Vigfussyni (!) hdr. 125. 4) Annar domur um sama Efne 125B (á undan er dómr frá 1554). 5) Þorvalldsson 125A 6) þeirra 62. 7) þar 62. 8) þar, b. v. 62.

Erlendur Þorvardsson[1]) bar a hann. þuj dæmdum vier gissur skylldugann ad leida .ij skiæleg[2]) vitni firir logmanninum Vigfusi j sumar a backarhollti. Enn ef neffndum gissuri brigdist þessi[3]) vitni. þa dæmdum vier honum. vj. eid eptir þuj sem logbok vottar. skal hann hafa sijna nagranna .iij. sialfur fiordi og tuo fangavotta þa sem logmadurinn vill honum sialfur thil fa ad sanna og fullkomlega ad sueria þann eid. ad hann hafi aldrei haft hans hest medferdar med gripi edur rani. edur nockru oleifi. Eff hann fellz ad þessu mááli. þa dæmdum vier hann. sem vtvijsar j þiofabalk þar sem vm ran og grip segir.[4]) Enn ad þeim vitnum leiddum ad hann hafi loglega lyst hestinum samdægris. þa dæmdum vier grip a hestinum. og Eyrer a huorri viku a hestinum krossmessna milli og fullrietti Erlendz[5]) [þorvardssonar[6]) eptir laga domi.

Samþyckti þennan vorn dom adur greindur logmann et cetera.

---

368. 2. Janúar 1514. } í Rómaborg.
23. August 1514. } í Ósló.

Leó páfi hinn tíundi gefr Andrési biskupi í Ósló svo sem innköllunarmanni (collector) umboð til þess að taka saman Petrspeninga í Noregi, í Svíþjóð, á Íslandi og í Færeyjum, og til þess að taka sér undirinnköllunarmenn (subcollectores) til þessa.

Dipl. Norveg. V, Nr. 1014 og 1018, bls. 731—732, 734, eptir vidisse-frumritinu í Ríkisskjalasafni Svía. — Prentað áðr í Kirkjusögu Finns biskups II, 520—521; munar þar lítilsháttar um stöku orð og ritһátt frá Dipl. Norv., sem hér er fylgt, því að þar er bréfið beint prentað eptir frumritinu.

Ericus Walckendorff dei gracia archiepiscopus Nidrosiensis necnon apostolice sedis legatus Magnus Hammarensis

1) Þorvalldsson 125A. 2) loglig 62. 3) þau 62. 4) mannhelgi 3. þiofab. 3" á spássíu. 5) Erlend 125B, 62. 6) [Þorvarðssyni 62; Þorvaldssonar 125A; sl. 125B.

eadem gracia episcopus notum facimus per presentes nos anno domini mdxiiij dominica infra octauas sancti Laurentii martiris vidisse legisse et sane intellexisse quasdam literas reverendo patri et domino Andree episcopo Asloensi a sanctissimo domino nostro domino Leone papa decimo destinatas super denario sancti Petri leuando quarum tenor talis est vt infra.

Leo papa decimus venerabili fratri Andree episcopo Asloensi collectori nostro[1]). Venerabilis frater salutem et apostolicam benedictionem. Quoniam sicut nuper accepimus denarium sancti Petri tam in Noruege et Suecie regnis quam Jslandie et Feroennsi aliisque dictorum regnorum insulis a multis annis citra . . restant exigendi. Jdcirco non confisi de intelligentia et integritate fraternitatis tue necnon fidei et deuocionis sinceritate quam ad nos et hanc fanctam apostolicam geris sedem. te nostrum et apostolice sedis collectorem dicti denarii sancti Petri in regnis et insulis predictis ad beneplacitum nostrum et dicte sedis inchoandum cum primum te illuc contuleris tenore presencium facimus constituimus et deputamus. concedentes tibi eciam harum serie plenam et liberam facultatem et potestatem quoscumque habentes et detinentes dictos denarios sancti Petri et illos adhuc solvere debentes: eciam per edictum publicum monendi et citandi ac non solventes excommunicandi declarandi ac contra eosdem eciam si episcopali archiepiscopali aut alia maiori preful-geant dignitate ad censuras ecclesiasticas procedendi necnon omnia alia et singula ad id necessaria et oportuna faciendi gerendi et exequendi que similes collectores de iure vel consuetudine facere potuerunt seu eciam debuerunt cum potestate eciam subdeputandi alios subcollectores et nuncios cum simili aut limitata potestate eosque quotiens tibi videbitur reuocandi. Hortantes omnes et singulos archiepiscopos, episcopos, abbates et alios ecclesiarum prelatos vt te et subcollectores et nuncios tuos pro tua erga nos deuocione et

1) Hér stendr í vidisse *Jd* (= Jacobus) *Sadoletus*, sem hefir komizt inn af einhverjum misskilningi; er haldið, að nafn þessa manns kunni að hafa staðið í frumrits röndinni sem ritara (secratarius).

obseruancia ad dictum collectorie officium illiusque liberum exercitium prompte recipiant et admittant tibique et illis pro executione dictorum denariorum faueant et assistant et si quid ex dictis denariis apud se habeant tibi libere tradant et consignent et quantum in eis fuerit ab aliis illorum debitoribus tradi et consgnari faciant, recepta a nobis idonea quitantia. Quas quidem pecunias per te ac subcollectores et nuncios tuos predictos colligendas et exigendas volumus ut in civitate Lubicensi in bancho resposalium mercatorum Fucarorum deponere debeas, qui illas per eosdem mercatores hic in vrbe nobis et camere apostolice solui faciant. Jn contrarium facientibus non obstantibus quibuscunqve. Datum Rome apud sanctum Petrum sub annulo piscatoris die ii Januarii mdxiiii pontificatus nostri anno primo.

Jn cuius rei fidem et testimonium secretum nostrum presentibus duximus appendendum. Datum Asloie x kal. August.[1]) anno et die vt supra.

---

369. 12. Febrúar 1514. á Helgafelli.

Stephán biskup í Skálholti leyfir að beiðni Jóns Hallssonar og skipar bænhús að Jörfa í Hnappadalssýslu.

Eptir afskript síra Helga Sigurðssonar af Jörfabréfum gerðri 1872 eptir transskripti frá 1619, sem farið var að skemmast.

Wier Steffan med Guds næd biskup i Skalhollte giǫrum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefe ad Jon bondi Hallsson hefur komit firir os og bedit os vm hænhusgiord at jørdu sinne Jørfa er liggur i Kolbeinstada hreppi i Krossholtz kirkiu sokn. hǫfum vier leyft greindum Jone bæn[hus]giordina og med þessu voru brefe leyfum vier og skipum bænhus skylldu æfinliga æ fyr nefndri jǫrdu Jǫrfa med þui tillagie sem hann bondinn hefur sialfur æ kuedit at hann gefur greindu bænhuse tuo ᗰalnytu kugillde og þar skulu syngiast xij messur æ hveriu ære enn gialldast

1) þ. e. Septembris (D. N.)

v aurar i tijdaoffur prestinum i sitt kaup. Og til sanninda hier vm festum vier uort insigle firir þetta bænhusgiǫrdarbref skrifat æ Helgafelli i Helgafellzsueit dominica septuagesima anno domini ꝏ.⁰ d.⁰ xiiij.

---

370. 13. Febrúar 1514. á Helgafelli.

Samningr Stepháns biskups í Skálholti og Narfa ábóta á Helgafelli og konventubræðra, að heilög Skálholtskirkja skyldi eignast af klaustrsins peningum á Helgafelli jarðirnar Máfahlíð og Arnarstapa og Kambana báða í Breiðavík og þar til tvö hundruð í öllum þarflegum peningum, — sakir þeirra tilfella, sem dómkirkjan í Skálholti hefir fyrir orðið af eldgangi og þeim mörgum öðrum kostnaði, sem hún þarf að hafa til lærdóms og annarar eflingar heilagrar kristni, svo og vegna tilkalls þess, er biskupinn hafði upp á klaustrið vegna Haldórs ábóta góðrar minningar, — en biskup lofar að vera klaustrinu til gagns og styrkingar og gefr það kvitt og ákærulaust um alt peninga tilkall, að frátekinni biskupstíund.

AM. Apogr. 2631, með hendi Árna Magnússonar „Ex originali Scalholtensi admodum lacero", og sem datt í sundr af fúa, þegar Árni var að afskrifa bréfið. Skallarnir eru hér fyltir eptir afskript í bréfabók Gizurar biskups AM. 232. 8vo bl. 72a—73a (AM. 266. Fol. bls. 53—54). Sex innsigli höfðu verið fyrir frumritinu, en þau voru öll dottin frá.

Þat giorum vier Einar prestur Snorrason [o]ffi[cialis og profastur] heilagrar Skalholzkirkiu. Helgi Jonsson. Þordur gudmundzson prestar og profastar adurgreind(r)ar heilagrar Skalholzkirkiu godum monnum viturlegt med þessu voru [opnu brefi ad s]ub anno gratie. ꝏ.⁰ d.⁰ xiiij.⁰ in profesto sancti Valentini martyris i abotastofune a Helgafelli vorum vier i hia saum og heyrdum a ord og handaband þessara m[anna af einne alfu] virduligs herra og andaligs faudur Steffans med guds nad biskups i Skalhollti. enn af annarri alfu herra Narfa med samri nad abota a he[lgafelli og hans conu]entubræd(r)a. faldizt þat og skildizt under

þeirra handabandi med samþycke hans conventubrædra. ad saker þeirra tilfella sem heilu[g Shalholltz] k[irkia hefur fyrir] ordit af eldgangi og þeim maurgum audrum kostnadi er domkirkian þarf ad hafa til lærdoms og annarar eflingar heilagri kristni. Svo og [þess tilkalz] sem herra biskupinn hafdi [uppa] klaustrit vegna abota Halldors godrar minningar. Skylldi heilaug skalholzkirkia eignazt af klausturssens peningum [ǿ Helgafelli] iardernar Mafahlid og Annarstapa og adrar tvær iardir er Kambar heita. og þar til tvo hundrut hundrada i aullum þarflegum peningum klædi. lerept[e. jarne. kug]illdum. og gialldazt ad þrennum tolf manudum lauser peningar. enn iardernar ad næstum fardaugum med xxx. kugilldum. Hier i mot lofadi herra biskupinn ad v[era klaustrinu] a Helgafelli til gagns og goda og styrkingar um þat sem þat kynne med ad þurfa og gaf þat aullungis kvitt og akærulaust fyrir sier og aullum sinum ep[terk]omendum kirkiunnar formonnum rettum i Skalhollti um allt peninga tilkall sem hann hefur haftt og þættizt mega hafa i einni grein eda annari til optznefndz[1]) klausturs a Helgafelli. ad fratekinni biskupstiund. Og til sanninda hier um settu fyrrnefndir herrar biskup Steffan og aboti Narfi sin insigle med conventu insigle og vorum fyrir þetta giorningsbref er skrifat var i sama stad deige og are sem fyrr seiger.

---

371. 22. Apríl 1514. í Hrauni.

Vitnisburðr, að Haldór Sigmundsson hefði gefið Sumarliða syni sínum jörðina Meiragarð í Dýrafirði til æfinlegrar eignar.

AM. Fasc. XLII, 16, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir, en brákað.

Vitnisbvrdarbref peturs sigfussonar
vm gard j dyrafirdi.

Þat giori ek petur sigfusson. Godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi. ad eg medkenunzt at ek heyrda

1) Svo.

halldor sumarlidason godrar minningar þui lysa fyrir mier at hann hefdi gefit sumarlida halldorssyni syni sinum jordina gard j dýrafirdi er liggr j myrakirkiu sokn. til æfinligrar eignar ok frials forrædis. ok þo hefdi hann ecki sinn hlut fullañ. Ok til sanniñda hier vm heingda eg mitt insigli fyrir þetta vitnisburdarbref. skrifat j hrauni j kelldudal. laugardaginn j paska viku. arum eftir gudz burd þusund fim̄ hundrut ok fiortan ær.

---

372. 30. Apríl 1514. í Hofteigi.

Vitnisburðr Eiríks Ormssonar, að Grímsstaðir á Fjalli lægi undir Möðrudalskirkju eptir lýsingu Orms prests föður hans.

AM. Apogr. 4423 „Epter copiu með hendi Sira Biarna Hallgrimssonar, sem nu er profastur og prestur j Odda ä Rangärvöllum. og vor þar saman vid utskrifter af mörgum brefum sem in originalibus liggia j Skalhollte. og til heyra biskupsstolnum þar. J sagdre Copiu var óskrifad bil ä mille ordanna *öllum* og *til* sem svara kynne einu orde. hvert ólæselegt mun vered hafa j briefe þvi er sira Biarni hefur uppskrifad“. Afskriptin er staðfest í Skálholti 13. Marts 1710 af Árna Magnússyni og Þórði Þórðarsyni.

Þad giöre eg Eirikur Ormsson godum mönnum kunnigt med þessu minu opnu brefi. ad þvi heyrde eg faudur minn Sira Orm lýsa. ad Grimstader ä Fialle læge under Mödrudals kirkiu ad ollum . . . [1]) Til sannenda her um setta eg mitt Jnnsigli fyrer þetta mitt vitnisburdarbref. Skrifad a Hofteige. sunnudagenn næsta epter f(estum) Marci Evangelistæ. þä lidet var fra Gudz burd M°. D. xiiij.

---

373. 1. Maí 1514. á Hólum.

Gottskalk biskup á Hólum kvittar Þórarinn Jónsson um reikningskap kirkjunnar á Svínavatni með þeim atriðisorðum, er bréfið sér líkast hermir.

1) Orðið, sem hér vantar, mun vera: *tiundum.*

AM. Fasc. XLII, 7, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 338.

Uer gottskalk med gvdz nad biskup a holum giorvm godum monnum viturligt med þessu vorv opnu brefe at ver hofum giort og giefit þoraren ionsson kuittan og akiærulavsan fyrir oss og ollvm worum epterkomendum logligvm kirkiunar formonnvm vm allan reikningxskap og kirkiunar fe sem honum ber ad suara fyrir kirkivna a suínavatne og adrnefndur þoraren hefur i borgañ geingit epter þui sem bref þar vm giort vt visar og þa peninga frialsliga hans eigñ at kirkiune vp giordri og ornamentis til logdu og odrvm peningum innan. x. ara. suo henar kennemadur mege halldazt af. og til sanenda her vm heingum ver vortt insigle fyrir þetta bref skrifat a holum i hialltadal in die filepi et iacobi þa lidit var fra gvdz bvrd. þusund. v. hundrod og. xiiii. ar.

---

374. 5. Maí 1514. í Skálardal.

Tylftardómr útnefndr af Landbjarti Bárðarsyni, sem þá hafði sýslu fyrir norðan Bjarggnúp í umboði Björns Guðnasonar, um ágreining um Almenning og eignarreka þar í Skáladal, en hval hafði rekið þar fyrir skömmu.

AM. Fasc. XLII, 8, frumrit á skinni. Af 11 innsiglum eru 3 fyrir bréfinu. — Apogr. 5722.

xıı Manna Domur Vm̃ Almenninga A Grænu Hlıjd og fyrir rit Dæmdur ȷ Skaladal ȷ Adalvijk.[1])

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda. olafur eereksson[2]) einar þorleifsson. ȷon biornsson. þorsteirn þorleifsson. ȷon steinsson. þoraren arason. ȷon sighuatsson. ȷon krabbi petursson. ȷon gudmundzson. þorsteinn einarsson. pall arason og ȷon þordarson q. g. og sina. kunnigt giorandi at ærum epter guds bvrd þvsund fim hvndrut

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) Svo.

og fiortan ar ꝺ̃a favstvdagen næsta fyrir nerei og ackillei guds pislarvotta ȷ skaladal ȷ adalvik. worum vær ȷ dom nefnder af ærlegum dandi manne landbiarti bardarsyni sem þa hafdi syslv fyrir nordan biarggnup ȷ umbodi biarnar bonda gvdnasonar er þa var kongs vmbodsmadur ȷ vestfiordvm at skoda og dæma vm þa agreining sem nefndur landbiartur quad vera ȷ milli vm almenning og eignar reka þar J skaladal. var þar litlv adur reken hvalvr ȷ þvi takmarki er bændur og almvgafolk sagdi at almenning hefdi haldin verit at fornv og nyiv sem er fra tolfhvndradagiogri og svo hit ytra vm kring fyrir framan rıȷt og grænahlid og ȷn til sleppis fyrir ȷnnan[1]) hafner. en sagdur landbiartur lets hvortuegia heyrt hafa. Jtem kom þar fram sira ȷon eireksson og kalladi at heilavg vatzfiardar kirkia ætti. xl. uætta vr hvalnum sem vr avdrvm almenninga hualvm[2]) og sagdi hann savmvleidis at almenning hefdi halden verit ȷ greindv takmarki fra þvi fyrst er hann uissi og til þessa dags. voro þeir og nockrer er savgdvzt vita at þar hefdi tre teken verit og alldri þeir at fvndit sem skaladal attv eda þeirra vmbodsmenn og svo selar drepner og hafi huer haft sem at bar og hendi kom ꝺ̃a. Jtem kom þar fram fyrir oss savgn magnus ȷonssonar er þa hafdi. u. vetur og atta tiger. sagdizt hann hafa roid ȷ greindvm skaladal atian vertider og aldri heyrdi hann tuimæli ꝺ̃a at almenning var halden ȷ milli tolfhvndradagiogurs ȷ skaladal og sleppis fyrir ȷnnan hafner og ecki vissi hann annat sannara ȷ þessv mali en þat uæri almenning ȷ avllv greindu takmarki. kom og sa eingi þar fram huorki vngur ne gamall. at eigi þættiz optlega heyrtt hava[2]) at almenning hefdi almenniliga kollud verit vtan at tolfhvndradagiogri og so ȷ kring sem fyrr er sagt. Nv af þvi at svo er ritad ȷ logbok vorri þar er hun seger. svo skulu almenningar vera sem at fornu haua verid bædi hid efra og hid ytra. Ef menn skilur a og kallar annar sier annars almenning eda afriett edur eign sina þa laugfesti sa fyrr er sier kallar og stefne þing et cetera. a þingi skulu þeir nefna xii bændur ȷ dom ena beztv. vi. hvor þeirra vr þinga þeirri

1) misskrifað í frbr. ȷnman. 2) Svo.

og hafi tuo af þeim þa er svere huort er eign hans afrett eda almenning et cetera. En svo skal þenna eid sveria at þat hofum vid heyrt en eigi vitum vid hvad satt er at þar skilvr mark æ milli eignar bonda og almennings eda afriettar og eigi veit eg annat sanara fyrir gvdi j þessv mali. Jtem j avdrvm capitula þat eru almenningar sem at fornu hafa verit et cetera. Ef hualur kemur æ almenningar et cetera þar skal hval skera huer sem uill og bvrt flytia huort er uill æ skipum eda eykivm. hniga hier og margar greiner adrar at. savmvleidis sorv tveir skiluiser menn þennan fyrskrifadan eid huorgi yngri en sextvger at alldri annar þar þegar i stad en annar litlv sidar. þvi at svo profvdu og fyrir oss komnu dæmdvm ver adur skrifader domsmenn. almenning vera. og verit hafa og obrigdvlega[1]) haldazt skulu æ hier epter j oppt nefndv takmarki fra tolfhundradagogri j skaladal og til sleppis fyrir jnnan hafner og aullvm rett at hafa allar þær gagnsemder af sem j lavgum eru lofadar af almenningum at hafa. og sier at nyta. samþykti þennan vorn dom med oss ritadur laudbiartur. og festi sitt insigli med worum fyrir þetta domsbref. hvert er skrifad var j vatzfirdi j isafirdi in festo sancti vrbani episcopi[2]) æ sama ari sem fyrr seger.

---

375. 21. Maí 1514. í Hjarðarholti.

Virðingagerð á stað og kirkju á Hjarðarholti í Laxárdal.

Frumrit á skinni í Landsskjalasafni, komið frá Hjarðarholtskirkju. — Afskript í Landsskjalasafni frá 1701 meðal Hjarðarholtsskjala, staðfest af Jóni biskupi Vídalín. — AM. Apogr. 2281 „Ex orig. Hiardarholt. accuratissimè". Þá voru innsiglin dottin frá bréfinu. „Þetta bref tekur miög so til ad funa. og kann ecki gamallt ad verda". (AM.). Frumritið er nú stórlega skemt.

Þat giorum vier jon einarson. jon helgason prestar skalholltz biskupsdæmis. are diakni steinolfsson. biorn þor-

1) obridgvlega, frbr. 2) þ. e. 25. Maí.

leifsson. ȷfar narfason. þolleifur gislason leikmenn godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi at sub anno gracie ꝏ⁰ quingentesimo Decimo quarto ȷ hiardarhollti ȷ laxarᴅal sunnudagin næstan fyrir fardagaviku vorum uier tilnefnder af gudmundi bonda og beidder at lita a stadin og kirkiuna huat oss virtizt kirkian og stadurenn verd uera ad uidum og husum. leizt oss hann at flestu hrorligr uera bædi ad uidum og torfum. og þau fa hus ad oss þotti atgiordarlaus mega standa. þui giordum uær fyr greindan stad hiardarholt og kirkiuñа fyrir xxc. og aull stadarins hus. Og til saninda hier um setium uier uor ȷnsigli fyrir þetta giordarbref skrifat ȷ hiardarhollte sama are og deigi sem fyrr seiger.

---

376. 23. Maí 1514. á Espihóli.

Þorsteinn Finnbogason selr Jóni Ásgrímssyni jarðirnar Hvamm á Galmaströnd, Haga á Árskógsströnd og Einarstaði í Kræklingahlíð, en Jón leggr á mót Breiðamýri í Reykjadal, Voga og Haganes við Mývatn og þar til Kálfborgará eða Bjarnastaði í Bárðardal.

AM. Fasc. XLII, 18, frumrit á skinni. Öll (5) innsiglin eru dottin frá.

Vm̄ Huam̄ a Galmastrond og Einarzstade ȷ Kraklijngahlijd.[1])

Þatlı gervm vær sigurdr finbogason. einar brẏniolfson. havskvlldur ʀunolfson. ȷon þorlakson. ormur stvllason. godvm monnum uiturligtlı med þessv vorv brefi þa er lidit var fra gvds bvrd þvsvnd fim hvndrvd og fiortan ar a espihole ı eẏiafirde þridiudagin næsta fyrir vppstigningardag vorv vær ȷ hia savm og heyrdvm æ ord og handaband þessara manna þorsteins finbogasonar af einne alfv en ȷon(s) asgrimssonar af annari ath suo fẏrir skilldv at adur greindur þorstein selldi fyr nefndvm ȷone asgrimssyne ȷardernar er

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

suo heita huamur æ galmastrond j mavdrvvalla kirkiv sokn og bagañ a arskogsstrond j arskog(s) kirkiv sokn og huort sem jon villdi helldur hafa jordina hellv a arskogsstrond eda einarstadi j krælingahlid og keyre jon eiñastade[1]) til fvllrar eignar med avllvm þeim gognvm og gædvm sem greindvm jordvm fylger og fylgt hefer at fornv og nyiv og hann vard fremzt eigandi at. hier j moti gaf adur greindur jon asgrrimsson jardernar breidamyre j reykiadal og vogana vid mẏvottn[1]) j reykiahlidar kirkiv sokn og haganes vid myuattn[1]) j skvtvstada kirkiv sokn ok þar til hvort sem opptt nefndur þorstein finbogason uilldi helldur hafa kalborgaræ[1]) j bardardal eda biarnastade j bardardal j lvndabrekv kirkiusokn med aullum þeim gognum og gædvm er greindvm jordvm fẏlger og fylgt hefer at fornv og nyiv og hann vard fremzt eigandi at. samþykte þeirra kavpskap sigvrdvr finbogason broder greindz þorsteins. skylldi hvor fyr greindra mana hallda þessvm jordvm til laga er keypte en svara laga riptingvm hvor a þeirri[1]) jordvm[1]) er selldi. Ok til saninda hier um settum uær fyr skrifader menn vor jncigle fyrir þetta jardakaupsbref er skrifat var æ espehole j eyiafirde æ sama are sem fyr seigier.

---

377. 24. Maí 1514. í Niðarósi.

Eiríkr erkibiskup Walkendorph kvittar um eptirstöðvar af Pétrspeningum þeim frá Noregi, Íslandi og Færeyjum, sem Mag. Johannes Krabbe hafði ekki tekið við af því Pétrsfé ($978^1/_4$ Rínargyllini), er safnað hafði verið í tíð Gauta erkibiskups (1474—1510).

Dipl Nor. V, Nr. 1016 eptir frumriti meðal norskra bréfa í safni Árna Magnússonar Fasc. XVIII, 8; en áðr er bréfið prentað í Annales Pontoppidans II, 744—745.

Quittancia episcopi Erici Walkendorp nomine
Johannis Krabbe.

[Erkebisp Erik Walckendorfs revers paa en deel af

1) Svo.

pecunia Sti Petri af Thrundhiems Holes Skalholts oc Færøes bispedømmer 1514.[1])

Nos Ericus dei gracia archiepiscopus Nidrosiensis et apostolice sedis lagatus vninersis et singulis presentium inspecturis seriem literarum notum facimus quod ex commis sione commissarii sanctissimi domini nostri pape Leonis decimi reuerendi fratris nostri domini Andree ecclesie Asloennsis episcopi. pecuniam eiusdem sanctissimi que alias pecunia Petri nuncupata est ab vltima computatione in antea facta et v-que in hunc diem ex dyocesibus Nidrosiennsi Holennsi Schalotensi et Farennsi. per predecessorem nostrum reuerendum dominum Gautonem pie memorie hic et Bergis colectam nos et venerabile capitulum nostrum computauimus. que quidem pecunia extreme etiam acuratissime computata ad summam nongentorum septuaginta viij aureorum renensium de pondere cum quarta parte vnius aurei renensis in toto es extendit de qua quidem pecunia sancti Petri magister Johannes Krabbe quandam summam auri et pecuniarum pro confirmatione sua habenda si consecutus fuisset effectum secum ab hinc et Bergas detulit et deportauit partem igitur residuam ex prefata summa per nos subleuatam recognoscimus nos ad bonam computationem faciendam eidem domino prescripto reuerendo fratri nostro domino Andree eiusdem sanctissimi domini nostri pape in hiis commissario subleuasse. non ad nos computata illa summa aureorum et pecuniarum sancti Petri quam predictus magister Johannes Krabbe a regno vt prefertur secum deportauit. Jn quorum omnium premissorum et recognitionis testimonium sigillum nostrum presentibus inferius duximus. Datum Nidrosie in vigilia ascensionis domini anno eiusdem millesimo quingentesimo decimo quarto.

---

378. 25.—30. Maí 1514. í Einholti.

Virðing á kirkjunni í Einholti í Hornafirði eptir síra Magnús Jónsson fráfallinn, en síra Oddr tók við.

1) [Utan á bréfinu með hendi Árna Magnússonar.

AM. 259. 4to bl. 40, skrifað um 1600 fyrir Odd biskup.

Einhollt.[1])

Anno Domini ꝏ d x oc iiij.

Epter frafall sera Magnusar heijtins Jonssonar æ næsta arj epter [vm vorid[2]) j fardogum [vm vorid[2]) j Einholltti uoru þesser menn til kalldader ad lijta æ kirkiuna. Sera Halldor Þorsteinsson. S(era) Oddur Jonsson. S(era) Hallur Sugurdzson profastur heijlagrar Skalholtzkirkiu. Samþyckti med oss Teijtur B(ondi) Þolleifsson. kietill B(ondi) Biarnarson. Runolfur Jonsson. Þorualldur Guttormsson leijkmenn.

Var kirkiañ komiñ til nidurbross af veggium og rafri. og eigi saungfær. Enn þo giordu vier hana fyrir xc. enn ofañ æ hana 15c j aullum þarfligum peningum þeim sem Sera Oddi hjkadi ad taka frijdum og ofridum. Enn stadinn giordum vier fyrir 13c.

---

379. 1514.

Skrá um staðarpeninga í Einholti eptir síra Magnús Jónsson fráfallinn, en síra Oddr Þorsteinsson tók við.

AM. 259. 4to bl. 40—41, skrifað um 1600 fyrir Odd biskup.

Einhollt.[1])

Anno Domini ꝏ d x og iiij.

So felldur peningur vijrttur epter Sera Magnus heijtinn Jonsson þa S(era) Oddur Þorsteinsson medtok stadinn j Einholltti.

Jn primis j ofrijdum peningum. ij pottar goder. j Mortiel. j kietill sterkur. var þetta giortt fyrir jc. 5 tinfot og voru 3 brakud 4 konnur og voru 3 vondar. j god. j kietell uondur. var þetta vijrtt j jc. muñlaug og valzkall j framtals hundrad. 20 triediskar uonder. 20 kieraulld uoru j 4 skiolur. 20. trog. 22 skierbord. 12. skaler. 8 spæner. 5 snælldur med snudum og j strockur alfær. a 6 hesta reijp. j torfkrok-

1) með hendi Odds biskups. 2) [svo.

ar og pundari. var þetta alltt gertt j jc. 4 bediardynur. 5 hæindi. 4 ıeckiuuoder. 2 aklædi. þetta allt fyrir jc.

æ sama ari tok ec Oddur prestur so micid j malnýtu.

Jn̄ primis 13 kýr. sexuetra gamalltt naut og veturgamalltt fyrir 2c. fiogra uetra gamalltt naut fyrir jc. 2 naut tuæuetur fyrir jc. þrieuett naut fyrir 4 kalfa og veturgamalt naut j jc.

Jtem j æsaud 5 æsaudar qugilldi. og 12 sauder gamler.

Jtem j koplum 5 hestar og 3 hross.

J portio kirkiunni sem s(era) Magnus heıjtinn lysti æ dauda deigi. var þad 20 og 2c er fallid hafdi og batur ad auk.

Jn̄ primis lugt 12 sauder gamler. 3 æsaudar qugilldi.

Jtem lugtu þeir jordina haukafell er liggur j Einholtzkirkiu sokn fyrir 8c med ollum gognum og giædum.

Jtem 5c j koplum.

Jtem 12 fiordunga smiors j jc. 4 vetter fiska fyrir jc. 2 kier j jordu fyrir jc.

Jtem 2 kier fyrir 2c. kom eitt kierid fyrir batinn.

---

380. 27. Maí 1514. í Hjarðarholti.

Mat og virðing á eign og innstæðu staðarins í Hjarðarholti í Laxárdal, þegar síra Jón Helgason afhenti Guðmundi bónda Andréssyni staðinn.

AM. Apogr 2280 „Ex original. Hiardarholt. accuratissimé. Innsiglen eru öll burtu fra brefinu. og þad sialft fued og fordiarfad. so þad nu ecki hanger saman. og er hier epter eingum læselegt. forgeingur og ölldungis innan skammrar stundar“ (AM) Frumritið er nú glatað. — Afskript í Landsskjalasafni meðal Hjarðarholts skjala gerð 1701 og staðfest af Jóni biskupi Vídalín.

Þat giorum uær sera sueinn oddzson. arnor finszson og gudmundur findzson. jon gislason. þordur arnbiarnason og

jon eirejksson godum monnum kunnegt med þessu woro optnu brefui. arum epter guds burd. ꝏ. u hundrud og xiiij ꝍ́r. j hiardarhollti j laxardal faustudæginn j fardaugum um uorit[1]). uorum uær til nefnder af ærligum danjmannj og personu sera jone presti helgasyne ꝏr stadinn hiardarhollt og stadarins peninga afgreiddi Gudmundi andressyne at skoda og ælíita meta og uirda stadarins eign og jnstædu. J fyrstu in primis x. kyr. u heima med stadnum og adrar .u. med stadarins iordum og hundrad ꝍ́sauðar. og xij sauder ueturgamler. viij sauder tuæuetrer og fio[rer] gamler. t(u)au naut ueturgaumul. og tuæuett naut gellt. og u. hestar. þriu hundrud i sængum og sængarklædum. ij stor kiorulld forn. xiiij trog. uij. sma kiorulld. og ij fantur. x. diskar. xuiij spæner. xij skaler og niu[2]) smaker. uj fiordunga ketill og fiogra marka pottur. laoklaus[3]) kanna. uij fadma langt net. Jtem uar oss sagt at sera jon heitin jonsson. gud hans [sal] nadi. hefdi skipat epter sinn dag kirk(i)unni munlaug. uaszkall. aunnu likneskie. kistu og lꝍ́r og [me]taskaler. og skilit so fyrir at þetta uæri gi[a]lld uit kirk(i)una ef biskup taladi upp ꝍ́ porcio. enn þ[æ] giof ef hann uæri ecki klagadur. Syndizt og flest allt samt ornamentum kirk(i)unar þꝍ́ sera jon hafdi medtecit og nw er Gudmundur toc uit. Og til sannenda hier um[4]) setur sera jon prestur helgason [sitt] insigle med uorum insiglum fyrir þetta ʀeikningsbref. skrifad i sama stad og ꝍ́ri deigie síidar en fyr seigier.

---

381. 2. Júní 1514. í Hjarðarholti.

Skrá um peninga þá, sem Guðmundr Andrésson tók með kirkjunni og garðinum í Hjarðarholti í Laxárdal, en síra Jón Helgason afgreiddi.

AM. 262. 4to bls 44—45, skrifað 1614 „Þetta allt sem fyrr skrifad er ꝏr skrifad j Skalhollte ord epter ord epter gamallre maldaga-

1) Þ. e. 26. Maí. 2) Þetta orð var óglögt í frumritinu, en Árni kemst að þeirri niðrstöðu að svo eigi það að lesa. 3) Svo. 4) Hér er í frumritinu útpunktað: „settum uær“.

skrä innsiglalausre. fra Hiardarhollte. sem sera Briujolfur hafde med sier vestan ad og vestur apfur" (1614).

Ein afhending.

Suo mýkla peninga tok Gudmundur Andresson med kirkiunne og Gardenum ȷ Hiardarhollte. Enn Sera Jon Helgason afgrejdde. sem hier seiger.

Jn primis. hundrad ǻsaudar og x kyr. og fiora hesta. og eitt hross. og .ji. naut veturgomul. og eitt tuæuett. og xij sauder veturgamler. og viij Tuæuetrer. og iiij giælldingar gamler. vij tigu fiordunga kier forntt. og af ein giordeñ. er þetta xl. hundrud.

Jtem þetta ȷnnañ Gǻtta. þriu hundrud ȷ sængum. vj fiordunga kietell bættur forn. med þremur hrærum. fiogra marka pottur forn. ein kanna loklaus. xiiij trog. vij vppgiordar kierolld. ij fotur. x spæner og xiij Bollar smǻer. og x ker. þriu bord. xȷ. hurder. eitt net vij fadma.

Jtem skipade Sera Jon heitenn kirkiunne. vatzkall. munnlaug. kistu og Byrdu. og metaskaler fyrir portiu. ef Biskupenn talade vpp ǻ þad. Enn þǻ være þad giof. ef þad være ecki gialld. og Ønnu lijkneske.

Sýndest flest allt samtt ornamentum kirkiunnar nu ad Gudmundur metok. og þǻ Sera Jon hejtenn hafde medteked og hier seiger fyrir nedan[1]). vtañ ein klucka hafde Brotnad. og ij Bækur fra kirkiunne og hokull forn. er for vm̃ prestenn Sera Jon heitenn. Lofade petur Jonsson kirkiunne J stadenn. x. stikum liereptz. og er ogollded fyrir lerepted og kluckuna og Bækurnar. og fyrir kirkiunnar vid sagadañ. og ounnenn kirkiunne. er petur Jonsson hefur burtu feinged og flutt og flytia lated vr Hiardarholltte et cetera.

Var þesse ʀeikningur skrifadur fostudagenn næsta fyrir huijtasunnu ȷ Hiardarhollte arum epter Guds burd 1514 ǻr.

---

1) Sjá afhending frá um 1500.

382. 18. Júní 1514. í Flatey.

Björn Þorleifsson gefr og uppleggr, í umboði Páls Jónssonar, Pétri Jónssyni og Jóni syni hans, ef Páll vill það samþykkja, alla þá peninga og arf, sem Pétr tók þar þá við og hafði áðr upp borið, — en eingva aðra —, eptir síra Jón Jónsson föður sinn, en Birni þótti fallið hafa Páli Jónssyni til erfða eptir greindan síra Jón Jónsson bróður sinn, og geldr Pétr þrjátigi hundraða í arflausn.

AM. Fasc. XLII, 14, frumrit á skinni. Af 6 innsiglum eru tvö fyrir bréfinn.

bref þeirra pals ȷonssonar og brodur hans sera ȷons vm arfslavsñ [1])

Þath giorvm vær gisle prestur halldorsson. Gudmvndr andresson. ȷvar narbason. ȷon gislason. þorsteiu kethilsson og ȷon þordarson leikmenn og godvm monnum kvnnigt med þessu uorv opnv brefi. ath. arvm efter gvdz bvrd þvsvnd fim hvndrvt og xiiij ær lavgardagin ȷ fardagavikv[2]) vorvm vær ȷ hiardarhollthe ȷ kirkivne þar sævm og heyrdvm æ ord og handaband þessara manna af einne alfu biarnar þorleifssonar enn af annare peturs ȷonssonar faldisth þat og skildizth ȷ þeirra handabande ath biorñ þorleifsson gaf og upp lagde þann arf og peninga sem hann kallade thil ȷ vmbode pals ȷonssonar petre ȷonssyne og syne hans ȷone so framt sem pall villde þetta samþyckia alla þa sem greindr pétur thok þar þa vid og hann hefde adr vpp boreth enn engva adra efter sira ȷon heithinn ȷonsson favdr sinn og birne þorleifssyne þotte falleth hafa thil erfda pale ȷonssyne efter brodr sinn sira ȷoꞕ heithinn efter þeim brefvm vithnvm og savkvm sem adr greindr biorn gaf þar petre og syne hans vm̄ arfthavkvna. Enn hier ȷ moth fieck gaf og gallth thil fvllrar eignar ȷ aflavsn fyrir sig og son sinn petur ȷonssoñ birne þorleifssyne og pale ȷonssyne. xxx. hvndrvt. þessvm peningvm thil greindvm partenn ȷ eyre fyrir xiij. c. og þar med iij kvgillde og ȷ kroksfirde atta kvgillde eda níjv og þar thil iiij hvndrvt ȷ gelldvm navthvm. So og skilde

1) Utan á bréfinn með fornri hendi. 2) þ. e. 27. Maí.

ophtnefndr biorn Þorleifsson þat thil ȷ sama handabande ath þat skÿllde vera eign pals ȷonssonar æ[1]) ollum þessum peningvm qvikvm og davdvm favstvm og lavsvm sem adr nefndr sira ȷon heithinn ȷonsson hefde ȷ burttv feingith. ȷ hvernen mata sem þat hefde hellzth matth vera framar enn retth log thil segde ath hann hefde giortt eda giefith og ongvan mann giæfe hann kvittañ þann sem þessa sira ȷons peninga hefde edr hellde nema petur ȷonsson og son hans ȷon. enn tittnefndr petur ȷathade þessv og samþyckthe þetta fyrir sig og son sin ath þrattnefndr biorn skylde eiga alla sók og sokn æ ollum adr greindvm peningum huar hann kvnne þa vpp ath spyria og frialslega mega ath sier thaka sialfvm sier til handa og tittnefndvm palle ȷonssyne thil fullrar eignar og frials forrædis og hier med skylldv þeir vera alsattvm satter. Og thil sauinda hier vm̃ settvm vær fyr nefnder menn vor ȷnsigle fyrir þetta vittnisburdarbref er giórtt uar ȷ flathey a breidafirde næstan daginn efter botholfsmesso a sama are sem fyr seiger.

---

383. 25. Júní 1514. á Möðruvöllum

Vitnisburðr, að Haldór Sumarliðason hafi gefið Sumarliða syni sínum jörðina Garð enn syðra, er liggr í Dýrafirði.

AM. Fasc. XLII, 19, frumrit á skinni, og er innsiglið enn fyrir bréfinu. Apogr. 886.

Vitnisbvrdarbref jons kolbeinssonar vm gard ȷ dyrafirde.[2])

Þat giore ek ȷon kolbeinsson godvm monnum kunnigt med þessu minv opnu brefe at ek medkennuzt at ek uar þar ȷ hiæ sa ek ok heyrde ek æ at halldor sumarlidason gaf svmarlida syne sinvm ȷordena gard en sydra er liggur ȷ dyrafirde ȷ myra kirkiv sonck[3]) til fullrar eignar ok fiars[3]) forrædes. uar ek ok þar ȷ hiæ sa ek ok heyrde ek æ ord ok handabañd þessara manna at fyr nefndr halldor svmar-

1) Svo = af. 2) Utan á bréfinu með fornri hendi. 3) Svo.

lidason afuentte svmarlida syne sinum fyr neifnda[1]) jord til fullrar eignar ok alsz abyles ok hier epter uill ek sveria at sumarlide hafde alldre fullan hlutt af peningum uid systur siña briјtt. Ok til sannenda hier vm setta ek mitt jnsigle fyrir þetta uitnisbvrdarbref et skrifat uar æ modruuollum j eyafirde sunnudæen næstan efter jons Messo baptiste arvm efter gvds burd M. d. hundrvt[1]) ok xiij ær.

---

384. 19. Júlí 1514. á Staðarhóli.

Vitnisburðr um landamerki milli Stakkabergs og Kvennahvols á Skarðsströnd.

Eptir frumriti á skinni í Landsbókasafni, og var það keypt 2. Júní 1891 úr dánarbúi Jóns bókavarðar Árnasonar. Innsiglið er dottið frá.

Þat geri eg oddr jonson godum monnum uiturligt med þessu minu opno (brefi) at eg uar smalamadur a stackabergi og kuennahuoli[1]) og uoro þa halldin landamerki milli stackabergs og kuenhuols[1]) j fóabeinsaros og alldre heÿrda ec annat enn kuennahuoll[1]) ætti nesit allt at ossinvm suo leingi sem eg uar óa skardi og skardzstrond. hier epter uil ec sueria ef þurfa þiker. Og til sanninda her um setta eg mitt jnsigle fyrir þetta bref skrifat óa stadarholi miduiku(daginn) fyrir translacio thorlace arum epter guds burd. M. d og xiiij ar.

---

385. eptir 20. Júlí 1514. í Skálholti.

Vitnisburðr tveggja manna, um að þeir hafi afhent þá sömu peninga í Björgvin í Noregi, sem Fúsi (Vigfús) bóndi Erlendsson sendi fram unga herra Kristjern (konungi II.), sem voru 20 hálfstykki klæðis og 80 Rínargyllini.

---

1) Svo.

AM. Fasc. XLII, 17, frumrit á skinni, og eru bæði innsiglin dottin frá.

uitnisburdur um gialld fusa laugmanns.[1])

Þad giorum nid jon prestur eireksson og sæmundur eireksson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi ad uid hofum afhent þa somu peninga ȷ biorgnin ȷ noreigi sem fuse bondi ellenzson sendi fram unga herranum kri tierñ og hans nad uar þar upp æ gardinn og skipadi sinum gardzfofeta med ad taka sem hiet magnus skrifari. uoru þessir peningar honum afheñtir. xx.[2]) halfstycki klædi og lerept og ad auk. lxxx. rins gyllini. stikadi þessi same magnus med sinne eigin hendi ȷ sialfs konungsins herbergi klædid og liereptid ad ockur badum hia uerondum og gieck sidañ upp a gullzsmida stræti og liet þar uega gullid og ecki heyrdum uid annad enn þessir peningar uæri ȷ godu lagi og uel golldner. uissu þetta og margir godir menn bædi norgsker og islensker.

Og til sanninda hier um settum uid fyr nefndir menn ockur insigli fyrir þetta uitnisburdarbref skrifad ȷ skalhollti post[3]) translacionem thorlaci episcopi confessoris. anno domini. ɱ⁰. d.⁰ x⁰. iiij⁰.

---

386. 31. Júlí 1514. í Vatnsfirði.

Tylftardómr, útnefndr af Jóni lögmanni Sigmundssyni eptir konungsboði, um aðtöku Vatnsfjarðar og annara óðala fyrir Birni Guðnasyni, og hverju þeir sé sekir, sem ekki vilja konungsbréf halda.

AM. Apogr. 3881 „Ex orig. communicato a Paulo Jonæ Vid(alino) [er komid af Vestfiordum]" (AM). — AM. Fasc. XLII. 10, frumritað transskript á skinni með hendi Björns Guðnasonar frá 22 Sept. 1515. — Gömul afskrift af þessum dómi er í dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar frá c. 1604 og önnur frá c. 1730 í skjalabók sira Jóns Haldórssonar í Hítardal, Landsb. 115. 4to, 152—156. — Dómrinn er prentaðr í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 149—156 með danskri þýðingu, eptir transskriptinu frá 22. Sept 1515.

1) Utan á bréfinu með allgamalli hendi. 2) xx, en hefir upphaflega verið skrifað „lxxx", en síðan skafið í l-ið og seinasta x-ið. 3) Svo.

Domur um attaukv vazfiardar epter kongsins skipan og hans brefum.
[hueriu þeir skúlo seker sem ecki uilia kongsbref hallda[1].)

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra. senda arnor finnzson. þorleifur aurnolfsson. ion narfason. tumas oddzson laugriet(t)umenn. narfi ionson. ion murti[2]) einarson. einar þorleifsson. ellingur ionson. snori helgason. asgrimur asgrimson. ion einarson og sygurdr helgason qvediu Guds og sina kunigt giorandi. at þa er lidit war fra hingatburd wors herra ihesu christi. ϖ. d. og xiiij. ár æ manudagin næstan fyrir Olafs ϖesso sidari um sumarit i vazfirdi [i] jsafirdi [a] almenniligu þriggia hreppa þingi woro wer i dom nefnder af ærligum manni ioni sigmundzsyni wors werdugazta herra kongsins og krununar i norigi logmanni nordan og westan æ islandi at skoda og ransaka med skynsemd fullnadardoms atkvædi æ at legia epter logum og worri samvizku. hverer þeir menn skylldu wera til seckta og sacfella sem svo fakunniger. oforsialer. forsuger. illgiarner og oradvander fyrir fyndizt edur diarfer i sinne illzku og ohlýdni vit gud og worn werdugazta herra kongin og krununa i norigi. at dirfazt þess at rangsnua med [styrck. radum[3]). atforum. fulltingi. fóruneyti. edr ódru ofbelldis samhelldi þeim wors werdug herra nadis brefum sem i greindum stad voru upp lesin af birni bonda gudnasýni.[4]) i fyrstu hwer at hlýddu[5]) upp æ þau oodul goz og garda. er greindur biorn hafdi erft og i eign feingit epter faudur sinn og modur. eigi sidr epter sinn modrbrodur ion heitinn biornson med fleirum æ nefndum iordum. sem er eýr i seýdisfirdi er optnefndr biorn hafdi feingit at kaupi af ormi ionsyni faudurbrodr sinum. Jtem vazfiordur i isafirdi sem dandi manna domur og logmannz wrskurdr til hlyder at werit hafi eign solveigar biornzdottur og fleiri goz onnur sem greindur[6]) logmann med godra manna domi hafdi urskurdi æ

1) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld; frá [með yngri hendinni. 2) sl. LII, 10. 3) [swikradum, xlij, 10. 4) gudinasyni, xlii, 10. 5) hlyda, xlii, 10. 6) sl. xlii, 10.

lagt sem þeir sialfer tilvisa. i hverium stad edur sveitum. hver gotz til liggia med agreindu heiti og [wors nadis[1]) herra kongurin hefer nu sialfur styrckt. stadfest og fullnadar obrigdiligan urskurd æ lagt æ alla adr greinda doma sem wrskurdæ[2]) sem hans nadis bref utt visa. ei sidr sem er wors heygbornazta kongxins biskarmelsisbref sem biorn hefer feingit upp æ greind goz med kongxins brefi sem þat inne helldr og þar war vpplesit med hans nadis incigli et cetera. Nu i fyrstu at upplesnum ollum þessum wors werdugazta nadis herra brefum. sem logmanen[3]) oss þar epter at spurdi. hvort wer og allur annar almugi þar saman kominn villdi lida. hylla og samþyckia þessi sem oll onur wors nadis herra bref sem wer og aller adrer iatodum og samþycktum̃. Og þar epter beiddi og krafdi tit(t) nefndur ion logman oss sagda domsmenn liosliga ælycktardoms attkvædi æ at legia. hverra æagreindra seckta og sackfella at þeir menn skulu wera[4]) vid kongdominn og sakar æbera sem at þessi sogd kongsins bref og oll onur riufa edur i nockuru ǒdru formincka edur forsma hwar þau hellz upp æ hlyda edur hwerium þau til heyra. og sierdeilis hier og i hvern stad annan. sem wor elskuligazta fridsamlig faudurligazta nad kongurin skickar og epter logum skipar manni aptur sin odul og garda sem nu hefer hann hier giort sem hans nadis magt og krununne werdr mestur skadi i ef [skatturin skal forargaz. og gozin under kirkiunar valld hniga eigi sidr fyri manana og thenustan fra krununni sem kongin[5]). þvi i fyrstu war þat wor domur. at hver sǫ̃ madr at þvi werdr kunur og sanur med styrck og samhelldi sem radagiordum. svo konur sem karlar þa se hver sekur xiij morkum vit kongdomin og viij ortogum og uttlægur til noregis til slickrar myskunar sem wor nadis herra vill giora æ um landzvist hans. Stendur og svo skrifat i einn(i) rettarbot. at leg-

1) [Svo, bæði. 2) wrskurda xlu, 10. 3) laugmadurinn xlii, 10. 4) Svo. 5) [odulin og gardarnir skulu ganga wndan leikmaunnunum og wndir kirkiunar og kennemanna ualldit med nauckrvm raungum fiarafla og þar med forargatz skatturenn eigi sidr frelse og friheit þegnanna sem tienulzan folksens fra kongin, xlu, 10.

atin af rom. vilialmur kardinalis predicadi opinberliga i domkirkiunni i þrandheimi ath aheyranda kongin. erckibiskupin. lydbiskupa og allt rikisins rad ráds[1]) i norigi æ heÿrandi. at hver sæ madur sem hann giördi mottstodu med rad edur hylli kongi sinum̃ þa skuli sa wera i pafans banni. hvad oss er vel truligt. þo wer dæmum þar eigi yfer. Jtem er þat vor domur at þeir menn sem weria sögd goz æ moti kongsins brefum þa skulu rett fangader. hvar sem þeir werda gripner. og rett brotin hus til þeirra fyrir utan vigda stadi. og svo þeir fridlauser. sem þa weria sem ʀettarbotin agreiner ath slicker menn sem styrckia illgiorningin med vondum̃ manni ero ecki betri en þeir sem hann fremia. en hvorutuegiu fridlauser og ogillder. hvort þeir fæ beniar edur bana sem fyrir stan̄da. edur onur orkumsl. enn þeir sem til sæckia med hættu og ha ka sin̄s heilbrigdis og uppfylling gudz laga og stÿrckia wors nadis kongsins bref þessi og onur sem wer vitum aller at[2]) hann er ÿfer skipadur login. Og ef þeir menn fæ nockørn vansa. bana edur beniar af hinum sem ath[2]) weria sogd godz og garda. þa taki [ij. valldar[3]) bætur sem i heimili sialfra þeirra. Jtem þeir menn. sem hÿsa edur heima eta edr drecka med slickum monnum[4]) sem hier fyrir greiner og seker werda i greindum brefabrotum. svo konur sem karlmenn. se seker morc fyrir eina nott. ij fyrir ij. xiij. morkum fyrir hina þridiu nottina. utan þeim se ovisa wargur sem hyser. Ei sidr þeir sem kaupa vizvitandi vid slicka ohlÿdnismenn sem svo rangsnuaz at briota wors werdug herra biskarmelsisbref. ve(r)ndarbref. styrkingar ed(ur) stadfestingarbref sem hier[4]) hafua wer(id) fyrir oss upplesin edur onur slic godum monnum sem wors nadis herra vinir vilia vera þeim til styrk og stadfestu œ̃ sinum gozum̃ vondum̃ monnum til vidsiar æ sinni vonzku og ofdirfd œ̃ moti kongsins bodum og brefum og þeir menn sem kaupa vid þessa[5]) menn konur og karla. sem sig syna i slikum ohlÿdnis illzku giörningi at moti sogdum kongs[7])brefum og vorum domi upplesnum æ soknar-

1) Svo. 2) sl. xlu, 10. 3) tuefaldar xlu, 10. 4) sl. xlu, 10. 5) þa xlu, 10. 6) kongsins xlu, 10.

þingi edur soknarkirkiu i hverri [sueit sem greind gozt[1]) ligia. og þeir menn konur og karlar sem þar epter kaupa vid þæ vitandi. leiga iarder þeirra. hus edur skip edur adra þionuztu giora. þa eigi kongur slickt fe sem̄ sa en utlægi selldi og þar til vj aura. og sæcki þetta fe allt med atfararþingi. enn ei med heimstefnum. framar enn vill. þo svo at þeim se sagt til adr at gialldiz af þeirra umbodsmanni[2]) sem i sagda uttleg(d) kunna at falla vid vorn nadis herra konginn sem gud fordi ǫllum. en vinofolk. lausamenn. konur sem karlar og bulauser eru. og þessi greind oskil giora sem fyrr greiner. fari sem rettarbotin aqvedur um þa menn sem oskil giora. at syslumadur hver i sinne syslu taki fe þeirra med godra manna yfersyn og skipti hverium skulld sinni. svo sakar æbera sem odrum̄ en kongi þat meira er. Enn greint folk svo bufaster menn sem adrer skulu wera under slicku formæli sem adrer um uttlegd fegiǫlld og seckter sem skilid er æ adra. utan þeir menn eda konur sem falla kunna i slik werc at briota kongxins bref og hafa eigi fe til. þa taki lickamliga refsing epter slikri mýskun sem sa leg(g)ur æ sem kongx valld hefer i hendi til allra rettra mala og hwer naudsyn at þann dro til sem at braut. edur [lati vinna[3]) af sier sagdar sekter og eigi ero færer at fara urlendis. og til meire audsyningar og sanz vitnisburdar. þa logsamdi sagdur ion med oss þenan worn dom og ver med honum med svo felldri grein [og trakteran[4]). ath hver han ryfur med ofdirfd illzku og illvilia i moti þessum sem odrum kon(g)sins brefum. þa se sæ slicku seckur sem logbok aqvedur um þa men sem at[5]) þa doma riufa sem at[5]) fyrir eiga at koma heil mangiolld edur half enn ei sem þa doma riufæ sem fiogra marcka seckt vid ligur. hier til setti opplnefndur ion sigmundzson[5]) lǫgman sitt incigli med worum fyrr greindra mana inciglum fyrir þetta domsbref. er giort war i aogri i isafirdi æ sama ari og adr greiner. ij. nottum sidar en fyr seiger[6]).

---

1) [xlu, 10; sem greind gozt i hverri sveit 3881. 2) —monnum xlu. 10. 3) [uinne xlu, 10. 4) [b. v. xlu, 10. 5) sl. xlu, 10. 6) þ. e. 2. Aug.

[1])Medkennuntz wær olafur gudmundzson. biañi narfason. jatgeir helgason. olafr kodransson. jon siguazson og gudmundr sigurdzson adh wær haufum sed og yfer lesed og heyrtt yfer lesed suo hlydanda dom sem hier fyrir ofan skrifad star. wnder þeirra godra manna heilum og oskauddum hangandi jnsiglum fyrir hann eru skrifader. Og til saninda hier wm settvm wær fyrr nefnder menn wor jnsigle fyrir þetta transkriptarbref huertt er skrifad war j sama stad au:re laugardagin j tempuruiku wm̄ hausted ari sidar enn fyrr seger.[2])

---

387. 2. August 1514. í Ögri.

Jón lögmaðr Sigmundsson úrskurðar Narfa bónda Jónssyni til eignar jarðirnar Svarfhól í Álptafirði og Dynjandi í Grunnavík.

AM. Apogr 839 „Ex originali Sira Hannesar ä Snæfiollum. Þetta bref er ritad med sömu hende sem Copie af Le darholms samþycktenne. sem eg ä" (AM.), en það er hönd Björns Guðnasonar Árni lýsir innsigli Jóns.

Eg jon sigmvndz(son) wor werdvga herra kongs kristierns og krununar j noregi laugmann nordan og westan a jslande giore godvm monnum witurligt adh kom fyrir mig narfe bonde jonsson tiedi og avdsyndi fyrir mic open bref wnder godra manna jnsiglwm̄ sem hlydanda er wpp æ jordina dyniande er liggr j grunnavik j stadar kirkiu sokn med þeim ordvm. atkuædum og artikulis þav jnnihallda wm̄ eign narfa epter lyktning og giallde orms jonssonar. og gvdina brodr hans. eigi sidr samþycke biarnar gvdinasonar og ara brodr hans. J annari grein wm jordina suarfhol er liggur j alftafirde j eyrar kirkiv sokn med þeim brefvm og biuising sem greindr narfi avdsynde og fyrer mier wm̄ eign og giavf lopz ormssonar wid jon heiten brodur narfa sem þau uth skyra. hefe ec nv avll saugd bref rannsakad. skodad med avdrum godvm monnum og svo jnuirdvliga vndirstad-

1) Það, sem nú kemr, stendr að eins í xlu, 10. 2) þ. e. 22. Sept. 1515.

ed og kann ec ecki j þat adh merkia epter laganna setningi ad adr greindr narfe eigi eigi og att hafe sagdar jardir dyniande og svarfhol sem brefin hlyda. og adh svo profvdv sem fyrir mic er komed litz mier narfi kavpi sinv og lyktning vm̄ dyniande hallda skvlv til lavgmannz vrskvrdar. enn wm̄ abvd jardar sæke þann a jordv byr med stefnvm svo hlydandi hann giore heimilldarmanni sinvm bod til warnar sem lavgbok greiner. svo og eigi sidvr wm̄ svarfhol sem fyrr skilvr af þui suo uisar kongsins rettarboth adh avll landabrigdi skule sækiatz fyrir kongs nalldi huort sem kæra lærder eda leiker. Og til meiri avdsyningar og stadfestv og fullkominnar samþycktar hier vm̄ þryckte ec greindr Jon lávgmann. og vidfeste mitt jnsigle med advr greindvm giorningsbrefum[1]) og þessv minv opnv brefi huertt er skrifad war J avgre j jsafirde midvikodagin næsta fyrir olafsmessv sidari wm svmared. anno domini ꝏ. d. xiiij.

---

388. 6. Agúst 1514 Í Ósló.

Réttarbót Kristjáns konungs II. um að bændr megi selja öðrum varning en konungs umboðsmönnum, um að sá ráði bygging jarða, er mest á í jörðu, og um legorð.

Bréf þetta hefir ekki verið ætlað Íslandi, heldr Noregs ríki í heild sinni, og hvorki hafa Íslendingar fært það inn í Jón bókar handrit sín né önnur fornbréfasöfn. Ekki hefir Magnús Ketilsson heldr tekið það upp í Lagasafn sitt. Þó er bréf þetta þess eðlis, að það gæti hafa verið vitnað í það á Íslandi og stuðzt við það, og því er það tekið hér upp í þetta safn.

A.

Landsbókasafn 58. 8vo: *a*, bls. 99—104; *b*, bls. 105—108; eru báðar afskriptirnar gerðar um 1720, að því er virðist, fyrir Árna Magnússon, og er síðari afskriptin með hendi Magnúsar Einarssonar á Jörfa.

1) „Nu hanga eingenn giörningsbref vid þennan urskurd. enda er reimen i innsiglenu sliten ödrumegin so þau kynne vera dregin þar af. og so mun vera“. (AM).

Um våru ad hun meige seliast ǒdrum enn kongz umbodzmǒnnum. Jtem ad sǎ rǎde firer jardarbygg-ingu sem mest ǎ j jǒrdu. Jtem um legord.

Vi Christiern med Gudz naade. Danmarkis. Norgis. Vendis og gottis konung udvoldt konung til Sverig. Hertug udi Holsten. Stormarn og Dýtmersken. greve udi Oldenborg og Delmenhorst. giǒre alle vitterligt ad os Elskelig verdige fader med gud Herr Erik Walkendorff. Erkebisb j Trundhem. med flere vore Elskelige Raad. have os tilkiende givet. at vore kiere undersaater bǒnder og meenige almue udi vort Rige Norge have nogen tid her til med disse forskrefne thynger[1]) veret besværet. hvilket vi med vort Elskelige Rigens raad overveiet have at fǒre vore kiære undersaatte bǒnder og meenige almue til gode og bistand. der om giort saadan skickelse som vi ville herefter skal ubrýdeligen holdes.

Fǒrst at os er til videndes vordet at bonder og meenige almue ei maa selge deres vare anden end vore fougder. Thi vil vi at hver mand og bonde maa raade at selge deres vare hvem de ville. og skulle ei tvinges at selge fougderne eller Embetzmændene.

Var thet og sammeledes kiert for os om Jordebýgning og godvillie. og der om have vi saa skicket og ville at den som mest ejer j gaarden og beste mand er efter louen. hand raader for býgning og jordevetzelen[2]) alle ejgenis til gode. og ingen anden mand hvis godvillie eller aabodzfald og husbot som ther af ganger. skal vere alt med eigendis tilhande. hver efter som hand ejer j gaarden til. Skulde og bǒnder feste[3]) af anden for jordbýgning. uden af dem som forraadet haver om bodrecht. efterdi at kongens sag reises af bondesag efter louen.

Da ville vi at vil bonden legge nogen som beligger hans hustru. dotter eller folk. sag til. og beviser hannem det over. eller siger hannem det til med skiel. da bǒr fougden hielpe dem til ret paa begge sider efter settergerden og Christen Reten. uppaa thet at den meenige mand efter denne

1) thinger *b*. 2) jorderwetzelen *b*. 3) gestes, skrifað fyrst í *a*, en svo leiðrétt með öðru bleki, en sömu hendi.

vor skickelse sig rette kand. ville vi at laugmænd her udi vor Rige Norig dennem j deres laugbøger indskrive skulle.

Forbindendes alle ehuo de helst ere eller vere kunde. serdeiles vore fougeder eller Embetzmænd. bønder og meenige almue her j mod denne vor skickelse at hindre eller hindre lade. kvele. platze eller j nogen maade at uforrette under vor hyldest. og her med Eder gud og Sancte Oluf befalendes.

givit udi vor stad Opslaa søndagen næst efter Petri dag Ad vincula M. D. xiiii.

Under Vor Zignet.
Christiern.

B.

Landsbókasafn 58 8vo bls 109—113 með hendi eins af skrifurum Árna Magnússonar c. 1720. Hér er bréfið dagsett degi síðar en í A.

Om Kiøb og om Jordebygning. Om Giesteri och om godvillie.

Vi Christiern den anden med Guds naade Danmarkis. Norgis. Vendis och Gottis konning. vdvaald konning til Sverrige. Hertug j Slessuig Holsten. Stormarn oc Dytmersken. greve udj Oldenborg oc Delmenhorst. Giore alle witterligt at os Elskelige velbyrdigste fader Herr Erich Valchendrup Erchebisp j Trondhiem och paffuelig sædis legat med vort Elskelige Raad hafue giffuit til kiende och undervist os at vore kiære undersatter bønder och menige almue herudi vort Rige Norrige. hafue nogen tid verit besverit med disse ting och besveringer. hvilke vi med vort Elskelige Norrigis Rigis raad hafue overvejet och fornefnde vore undersaatte bønder och menige almue til gode och bistand der om giort saadan en skick som vi ville at her efter ubrødeligen holdes skal.

Først at os er til vidende vordet at bonder och almue ei maa selie deres vare andre end vore fougeder. ville vi

at hver mand maa selie deres vare hvem dennem lyster och ei schulle tiungis at selie fogeder och vmbodzmænd.

Sammeledis var og berittit for os om Jordebygning och godvilge. Der om have vi saa skicket. och ville at den som mest aager ȷ gaarden. och beste mand er efter louven skal raade bygning och Jordeveisle. alle Jordeigerne til gode. och ingen anden.

Men hves godvilie husebod och aabodfald som der af ganger skal vere alle medeierne tilhaande. hver som hand ejer j jorden.

Om nogen bonde legger nogen den sag til at hand hafuer belejet hans dotter. hustrudotter eller folk. och beviser hannem det over. med ret prof och skiel. da bør fogeden at hielpe dennem ret paa boode sider efter loven. settergierd och Christen Retten.

Skulle och ei bonder giestis af anden for Jordebygning uden den som forraad hafuer.

Thi forbiude vi alle ihuo helst de ere eller vere kunde. och serdeles vore fogeder och Embidzmænd. vore kiære undersaatter. bonder och menige almue her j mod denne vor vilie och skick at hindre. qvellie eller platze. under vor hylliste och naade.

Sammeledes bede vi och biude alle vore Lagmænd udi vort Rige Norrige. at ȷ denne vor skick sckrifue ȷ Eders Lagbøger. paa det at menige almue maa vide at rette sig der efter. och lader det ȷngenlunde.

Datum Oslo Mandagen næst efter vincula Petri[1]) Anno Domini M. D. xiiii.

---

389. 18. August 1514. á Hólum.

Tylftardómr klerka, útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum, um að Jón Sigmundsson hefði saurgað kirkjugarðinn í Víðidalstungu, þegar Ásgrímr Sigmundsson var þar veginn (1483), en Ólafr Filippusson væri sýkn þar af, svo og væri hjú-

1) þ. e. 7. Aug.

skaparband Ólafs og Vigdísar Jónsdóttur fullmyndugt eptir úrskurði Stepháns biskups, og kaup Gottskalks biskups og Ólafs um Auðkúlu lögfult, og þeir í banni fullu, er því vilja ekki hlíta. en öll skjöl Jóns ónýt og að eingu hafandi, því að hann „var sannreyndr að mörgum falsbréfum“.

JSig. 66. 8vo með hendi Jóns frá Grunnavík eptir transskripti á skinni frá 20. Apr. 1515, sem hann fékk 1735 af Markúsi sýslumanni Bergssyni í Ögri — AM. Apogr. 398 eptir sama transskripti — Landsskjalasafn 94. 4to bl. 51b—52b með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — Bisk 3. Fol. bls. 12—14, skr. 1641—1642 eptir transskripti frá 6. Mai 1517. — AM. Apogr. 3894 og 3895 „Ex transscripto [frá c 1530] membraneo. sem nu er i eign lögmannsens Pals Jonssonar Widalin“ (AM.); í þessu transskripti hefir langr kafli verið feldr úr dominum. — MSteph. 56. 4to bls. 276—277 með hendi Snæbjarnar Torfasonar á Kirkjubóli 1646 eptir transskripti frá 19. Apr. 1544. Fleiri afskriptir og yngri eru til af þessum dómi.

Prestadomur vm oll mãl Olafs.[1])

Þad giorum vier Broder Einar med Gudz nǎd aboti ǎ Munkaþuerǎ. Broder Nikulas med sanni nǎd prior a Modruvollum. Jon Arason radzmann heilagrar Holakyrckiu. fim̃bogi einarsson.[2]) Jon þorgilsson. Jon fim̃bogason. Gudmundur Jonsson. Gilsbrigtt Jonsson. Nikulas Vilhialmsson. Þorbiorñ Jonsson. Þorsteinn Jonsson og Pietur Pǎlsson prestar Hola Biskupsdæmis. godum monnum viturligtt med þessu voru opnũ brefi. arum eptter Gudz burd ꝏ. d xiiij ǎr a Holum ȷ Hialltadal. fostudaginn næstañ fyrer Bartholomeusmesso. vorum vier ȷ dõm nefnder af vorum verdugum herra og andligum fodur. Godskalcke med Gudz nǎd Biskup a Holum æ[3]) ad lijta. skoda og rannsaka og doms atkuæde ǎ ad leggia vm þau vitñisburdarbref er Biskupinn þar fram̃lagde fyrer oss. huor er þad innihielldu. ad Jon Sigmundsson og hañs fylgiarar hefdu saurgad kirkiu[4]) gardinn ȷ Vıȷdidalstungu ȷ hunauatzþiȷngi. þa Asgrıȷmur Sigmundzson var ȷ hel sleiginn. Var þad fyrst vitñisburdarbref S(ira) Sigurdar Þorlǎkssonar[5]) er þǎ var officialis heilagrar Holakyrckiu og vitñisburdarbref

1) Domur um̃ Jon Sigmundsson og hanz Breffagiörd. 56. 2) Jonsson 66 (rangt); leiðrétt eptir hinum afskriptunum. 3) sl. 66; b. v. hin. 4) b. v. 94. 5) frá 29. Febr. 1500.

Egils Grijmssonar. Einars Oddzsonar. Bardar Jonssonar og Jons Olafssonar[1]. med heilum og oskoddum þeirra jnnciglum. kom þar og fram fyrer oss. xij. presta dőmur. sem dæmdur hafdi verid a Seylo j Skagafirde suo latandi ad þeir Olafur. Gijsli og Hermann Philippussyner. skylldu leida. ij. loglig vitñi. huorier saurgad hefdu kyrckiugardinn j Vijdidalstungu. ero þau vitñi nu leidd. og loglig dæmd. Sdum vær og þann dom. og yferldsum. sem dæmdur hafde verid d Hőlum j Hialltadal. er suo var hliődande j einni sinni grein. ad oll þau bref. skilrijke og vitnisburder. sem Jon Sigmundsson hefde og fram bæri. bædi forñ og ny. þau sem kyrckiunnar riett abræra[2]. skylldu onyt og ad aunguo halldande. nema þau ein sem skilnijser menn sueria eptter sijnum jnnsiglum. saker þess ad þad var dæmtt og suarid. ad adurgreiudur Jon Sigmundsson var sannreyndur ad morgum falsbrefum. og þui skylldu þau jafntt onyt. huortt þau væri kyrckiunni med eda moti. Suo og vissum vier medsannindum. ad adurnefndur Olafur Philippusson hafdi giortt sitt logligtt vndanfæri vm fyrrgreinda kyrckiugardz saurgan. fyrer kyrckiunnar valldi. Þui ad Gudz ndd til kalladri og suo profudu sem þa kom fyrer oss. dæmdum vier fyrr greind vitñisburdarbref og vndanfæri optnefndz[3] Olafs Philippussonar. loglig. og obrigdiliga halldazt eiga og þrattnefndañ olaf Philippusson kuittañ vidskilinn og saklausañ vera og verid hafa vm greinda kyrckiugardz saurgan.

[Saumuleidis dæmdum vier þad hiuskaparband fullmyndugtt. sem Olafur Philippusson hafdi giortt vid Wigdijse Jonsdottur. eptter þui sem vrskurdarbref virduligs herra Biskups Steffans þar vm giortt vt uijsar og þad kaup logligtt sem Biskupinn hefur[4] giortt vid Olaf Philippusson og Einar son hañs vm jordina Audkuln. og þad gotz sem þar til liggur og þeirra kaupbref þar vm gior[5] vtuijsa. og Biskupinn riettiliga mega hallda adur greindu gotzi til laga. hier med dæmum[6] vier þa alla fella d sig fullkomid bann sem þessa kirckiunnar penijnga og Biskupsins gripa.[7] ræna edur rangliga ad sier taka styrcki[8] edur fylgi til veita. Biod-

1) Dipl. Isl VI, Nr. 491, 493. 494 og 503. 2) abrærer 94, 3894. 3) b. v. 94, 3894. 4) hafdi 94. 5) giord 94. 6) dæmdum 94. 7) b. v. 94, 398, 56. 8) styrck 94, 56.

um vier þennañ vorñ dom fram̃ fyrer vorñ virduligazta herra Erchibiskupinn j Þrándheime[1]) og hañs Elskuliga Capitulum. og þad Rijkisins rǻd sem hann med sier til kallar.[2])

Samþycktti þennañ vorñ dom med oss virdiligur[3]) herra og vor andligur fader Godskǻlk med Gudz nǻd Biskup a Hǿlum.[4]) og setti sitt jnnsigli med vorum jnnsiglum fyrer þetta dǿmsbref. er skrifad var j sama stad og ǻre. deigi sijdar enn fyrr seigier[5])

---

390. 22. August 1514. við Vallalaug.

Dómr útnefndr af Sigurði Finnbogasyni kongs umboðsmanni í Hegranes-þingi um kaupalag á varningi og um verkakaup.

Landsbókasafn 789 4to bls 420—422 með hendi Jóns Gizurarsonar á Núpi í Dýrafirði, skr. c. 1630. — ÍBfél. Khd. 309. 8vo bls. 5—8, brot, með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1620. — Landsbókasafn 69. 4to bl. 214b —215b, skr c 1640. — Landsbókasafn 65. 4to I, 114—115; II, 128—129, með hendi Jóns dans Magnússonar c. 1640. — Landsbókasafn 791. 4to bls. 11—12, skr. c. 1630 (vantar aptan af). — Landsbókasafn 812. 4to bl. 121, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði c. 1660. — Ny kgl. Saml. 1945. 4to a, bl. 314a —315a, b, 409b —410a, einnig með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666. — ÍBfél. Khd. 67. 4to bl 68b —69b með hendi síra Eyjólfs Jónssonar á Völlum (d. 1745) Víðar er og dómr þessi til í afskriptum og ágripum, en alstaðar vantar dómnefndina. Hér er að eins hirt um orðamun að svo miklu leyti sem hann horfir til þess að styðja réttan texta dómsins.

---

1) 94, 398; — heim 66. 2) [felt úr 3894 og 3895 og hafa fyrir það „et cetera". 3) 66; virduligur, hdn. 4) Med ollvm sinum greinum og articvlis sem j honum standa, b v. 3894 og 3895. 5) þ. e. 19. Aug. Aptan við afskriptina í 56 stendr þetta:

„Sau þesser menn þennan fyrskrifadan dom med heijlum og oskoddudum hangandi innziglum so latandi ord eff er ord sem hier stendur skrifad. Biörn gijslason. Halldor asgrijmsson. gottskalck tummasson. arne gijslason. Jon stijgsson. Bessi Þorsteinsson a Holum anno 1544 laugardaginn j paskaviku" (= 19. Apr.).

Domur vm kaup a varninge og slætte.[1])

[Arum[2]) effter guds burd[3]) 1514[4]) þridiudæginn næstan effter assumptionem[5]) beatæ marije virginis[6]) vid vallalaug i skagafijrde a þijngstad riettum a almenniligu leijdarþijnge oc þriggia hreppa þinge [vorum vier j dom nefnder[7]) af ærligum manne Sygurdj finnbogasýne. er þa hafdj mijns herra kongsins sýslu og vm̄bod i hægranessþijnge. ad skoda oc dæma eptter lögum vm̄ kaupalag[8]) a varninge. skreijd oc odrum hlutum[9]). og vm̄ lausamenn vinnufolk. karlmenn og konur. sem ecke vilia vinna [hia bændum[10]). enn eiga ongua alin̄. [Kom þar fram fyrir oss alþingisdomur logmanna oc lögriettumanna enn vt nefndur[11]) af dijdrijch pijning. hijrdstiora oc höfudsmanne yfer allt jsland. skodudum vier hann fra upphafe og til enda oc vijrtist oss hann med öllum[12]) sijnum greijnum oraskan̄ligur[13]) og dæmum vier hann obrigduligan.[14]) stodugan̄[15]) oc myndugan̄ med öll um sijnum [greinum oc[16]) articulis i alla stadi.

Enn kaup[17]) á varninge oc skreijd dæmum vier sem hier seiger.

12 stikur varningsklædis fyrir[18]) jc.

[8 stikur med þridiungaklædi fyrir[18]) jc.

6 stikur med tuigillt klædi fyrir[18]) jc. [19])oc felldum vier vpp a vog sem lögbok vottar. oc so tuielntt[20]) liereptt eingelsktt.

---

1) Domur vmm kaupskap a warninge og lausamenn 309; hin hafa fyrirsögn á margvíslegan hátt sama efnis. 2) Anno 69, 65 I. 3) [Anno Domini 1945, 812 4) 1513, 1945 (hin öll hafa hiklaust 1514). 5) annunciatio 65 I. 6) b. v. 812. 7) [65 I 1945; vorum thil doms neffnder 69; vorum vér nefndir 67, og setr sira Eyjólfr á spássiu „vantar nöfnin"; ad skoda oc dæma enn til nefnder (!) 789 309, 791, 65 II, 194 a 8) kaup 812; kauplag 65 I. 9) 789; peningum; hin. 10) [b. v. 65 I, 11) [309, 65, 69, 791, 812 ofl.; komu þar fram fyrir oss domar logmanna oc logriettumanna a alþijnge. enn vtnefnder 789. 12) hèr vantar í 309. 13) rogsamlegur 69. 14) 67, 812; obrigdulan 69, 791, 65; sl. 789 15) sl. 65. 16) [69, 65, 812; sl. 789 ofl. 17) kaupalag 69, 791, 67; kauplag 65 I; kaupmálann 65 II. 18) b. v. 65, 69, 791, 812, 67 19) [viij stikur med tuigillt klæde fyrir jc. 6 stikur med þridiungaklædi fyrir jc 69, 812. 20) 67; tuielptt 789; tuielfft 69, 791; tviellt 65 II; tuijlat 65 I; tvielleft 812.

iij vætter miols fyrir[1]) jc.
4 stikur[2]) med stockbreitt[3]) liereptt firir[1]) x alner.
[x[4]) stikur strijga fyrir xx alner.
v fiordunga ketill fyrir jc.
sallttunna fyrir[5]) x aura.
[grionatunna fyrir[1]) x aura.[6])
las huor[7]) fyrir[1]) eyrer.
[suarttaskőr fyrir eyrer.
ıx fiordunga vætt[8]) fiska fyrir halfmork.[9])
solva vætt fyrir[1]) xv[10]) alner.
[kaup a ad sla vıjkuverk xl alner.
eẏrer a dagslattu. enn x alner ef hun er sleigiñ a dag.[11])
[ij tunnur malttz[12]) og hunangsǻttungur firir hundrad.
tuibirgd[13]) hwfa xx aluum.[14])

enn allur smavarniñgur sem[15]) godum monnum [semur. og lijki þiker ǻ vera.[16])

Enn aller þeir menn og konur sem minna fie eigu enn iijc tijundarvirtt. skulu onguañ buskap[17]) hafa. helldur dæmdum vier þa oc þær skẏllduga ad vinna hia bændum fyrir moguligt kaup. sem þeim semur. ellegar[18]) vpptækur þeirra peningur sem alþijngisdomur junehelldur. Enn ef bændum eda kongs vm̃bodsmanni finst fals i kaupum. þa dæmum vier effter þui sem seiger i kaupabælki i lỏgbok. oc þeir einer [beri[19]) klædi[20]) sem logmalid[21]) lofar[22]) ad[23]) riettu. oc lausamadur skẏllde sa einginn vt rőa[24]) fyrir sig. sem ætte minna fie enn vc. og menn vite hann tijundi þad. eigi skulu vinnumenn [naudoka bændur[25]) til þess ad taka þad i kaup sitt. ad rőa vt fyrir sialfa sig. Enn huor þetta vill

1) b. v. 65, 69, 791, 812, 67. 2) 69, 65 67, 791, 812; alner 789. 3) stert (!) 812. 4) viij 65 I; xij 65 II. 5) [límt yfir 789. 6) [sl. 67. 7) sl. 69. 8) fiordunga 69, 791. 9) [sl. 789. 10) xij 65 I, 69. 11) [sl. 65 I (hér). 12) miols 791. 13) = tvíbyrð (og svo stendr í 67). 14) [sl. 789. 15) sie epter þvi sem, 812. 16) [kemur saman, en líki þykir á vera 69; þykir likindi til vera 812 Þessa málsgrein vantar í 789 og 65 I. 17) kaupskap 67. 18) ella 791, 65, 69; edur er 812. 19) sl. 65 II. 20) klæge (!) 789. 21) logbok 69, 812. 22) 791; leyfer 789, 69, 65, 812. 23) med 812. 24) hér hefst 309. aptr. 25) [791, 309, 67, 65 II, 812; bændum 655, 789; naudga bændum um þad 69.

eij hallda þa sie vpptæktt fyrir þeim kongs vm̄bodsmanne sem þar i syslunne er hluturinn edur verkosturinn. fiorir[1]) fiordungar lysis [skulu takaz[2]) fyrir xx alner.

So oc ad iij[3]) menn skal taka til i hrepp huorium ad sia ad þui ad[4]) þesse domur halldist oc skyllduga ad taka vpp fyrir þeim. ef þeir selia edur kaupa ȯdruvijs enn dæmtt er. sa er sekur 4 morkum vid kong. huor ad selur edur kauper. enn þeir iij[5]) menn er þetta eiga ad stunda i hrepnum. skulu nefna til med sier suo marga menn sem þeir þikiast þurfa vr hrepnum. enn huor sem eij vill fara af þeim er þeir nefna til med sier. ad taka vpp. sie sekur mork vid kong. Enn huor eijrñ af þeim er eij vill fara edur leiner þui er ologlega er sellt edur keiptt. er sekur iiij morkum vid kong. Enn fyrir þann skulld ad vær vilium þessum osid og oveniu[6]) af koma. sem of leinge hefur i veniu[7]) dreigist vm̄ þaug varningskaup. sem hier i sueit[8]) hafa fram̄ farid [og adrar oveniur[9]) þuert a moti lȯgum. þa dæmdum vier þa alla seka 4 morkum vid kong. sem dẏrra selia [varning sinn[10]) hier i syslunni. so oc alla þa sem i nockri grein riufa vorn dom dæmdum vier seka 4 morkum vid kong. ad frateknum [[þeim sem [þennan vorn dőm eiga ad lagfæra effter logum.[11])

Samþycte [þennan dom adur[12]) greindur walldzmann og aller þingmenn.

Og til sannenda hier vm..[13])

---

391. 29. August 1514. í Ögrí.

Úrskurðarbréf Jóns lögmanns Sigmundssonar um það, hver væri réttr eigandi að jörðunni Nesi i Grunnavík (Sbr. Nr. 340).

1) 69, 309, 65, 791, 812; tuo 789. 2) [b. v. 812. 3) fjóra 65 II; þa (!) 309, 791; sl 69. 4) b. v 309, 69, 65 I, 791, 812. 5) leiðrétt; v, 789 65 II; iiij, 65 I; sl. hin. 6) óvana 65 II. 7) 309, 65; óveniu 789, 69, 812. 8) landi 69. 9) veniur 65 II; [sl. 65 I. 10) b. v. 65 II; [sl 309, 69. 11) [b. v. 65 I, 1945b; [[eingum 65 II. 12) [b. v. 65 I. 13) [309, og að nokkru leyti 65 I og 812.

AM. Fasc. XLII, 9, frumrit á skinni frá Hóli í Bolungarvík og er innsigli Jóns lögmanns fyrir bréfinu, og bréfið án efa með hendi Jóns lögmanns, sem er alt önnur hönd en á bréfum og dómum þeim, er hann gefr út fyrir Björn Guðnason — AM. Apogr. 989 (eptir frumritinu).

Eg jon sigmundzson logman fyrir nordan og nestan æ jslandi giore godum monnum kvnnigt at þa er lidit war fra hingatburdi uors herræ jesu christi þusund .d. og xiiij. ar. á manudaginn næstan epter olafsmesso fyrri[1]) j vasfirdi j isafirdi á almennelegu .iij. hreppa þingi kom fyrir mic jon bondi murti einarsson og tedi fyrir mer kavpbref under godra manna jnnsiglum hvertt er suo uar hlydandæ at þeir hauf(d)u keypzt med greindur jon murte einarsson og jon steinsson suo hlydandæ at nefndur jon steinsson selldi jone murtæ einarssyne halfa jordinæ nes er liggr j grunáuik j stadar kirkiu sokn epter þui skilyrdi sem greintt kaupbref jnne helldur med þeim fleirum styrkingarordum sem þar at lutá og fyrir mic kuomu. j anare grein war biiryktat fyrir mier at loptur magnusson hefdi sellt sagdan jardar partt fiogur hundrvt j nesi jone steinssyne suo jd sama uar [og] sagt ad adr greindur loptur hefdi sellt olafi eirekssyne halfá jordina og nu j þessum sogdum stad beid[d]i jon murte mic dom yfer at nefná huorer sagda jord eiga skyldi murte edur olafur og nu saker þess at þeir dandimenn sem ec nefndi þar til doms dæmdu þettá mal under min vrskurd huor greindra manna jon einarsson eda olafr eiga skylldu sagdæ jord og nu saker þess at suo segia log uor at sa skal hafa kaup er fyr keypte suo og at handsolud mal skulu halldazt þau sem bok mæler ecki j mote enn hon seiger at þat meigi eigi halldazt ef hann selr þat audrum sem hann hefir audrum adr sellt ok þui jn nomini domini amen seigi ec jon sigmundzson logman mer j domsæti sitiande med fullum laga urskurde og godra mana radi þa seigi ec sagda jord halfa nes uera eign jons murta og uerit hafa sidan hann keypte hana utan þat syniz sem j þeim domi stendur er dæmdur uar æ navteyri at leidd hafi uerit

1) þ. e. 31. Júlí.

þar. ij. uitne loglig og osokvd og osifivd fyrir logligum vmbodsmanni biarnar gudnasonar med handabandi ut gefnu suo og þat uitne er borit uar af þeim manni er lagt hafdi mann med knife þa urskurda ec þat uitne onyt(t) og allra anarra utlægra manna uitne og doma og at suo profudu sem nv er fyrir mic komit þa set ec mitt ınnsigle fyrir þetta vrskurdarbref er giort war ȷ avgri ı isafirde a decollacio sancte ıohannis baptista æ sama are og fyr seiger.

---

392. 4. September 1514. á Meðalfelli.

Vitnisburðarbréf um Hestseingi í Andakíl.

AM. 238. 4to bl 13—14, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Vitnisbvrdvr vm Hestzeinge.

Þat giorvm vier Narfe Sigvrdzson. Jon Gislason oc Jon Torfason godvm monnvm kvnnigtt med þessv vorv opnv brefi þa er lidit fra var gvdz byrd m d oc xiiij ar æ Sydrvm Fossvm j Andakil j Hvanneyrar kirkiv sokn æ fostvdaginn næsta fyrir fardaga vikv[1]) vorvm vier j hia savm oc heyrdvm æ at Ketil Jonsson lysti fyrir oss at hann sagdizt alldri hafa heyrdt annad en Hestvr ætti einge nidre hia Hvanneyre oc kallad væri Hesteinge oc þat hefir verit haft fra Hesti æfinliga oc alldri hefdi sinn fadir Jon Ketilsson nockvd tvimæli þar æ haftt svo hann heyrdi oc enginn hans forelldra oc svo sagddizt[2]) fyrnefndvr Kietil selltt hafa Hvanneyri þa hann atti hana at hann vissi eigi betvr enn Hestvr ætti þetta sama eingi oc hier epter sagdizt hann villia sveria ef þvrfa þætti.

Oc til sanninda hier vm settvm vier fyrnefndir menn vor insiglle fyrir þetta vittnisbvrdarbref er giortt var æ Medalfelli j Kios manvdaginn næsta fyrir Mariv messo hinv seirne vm svmarit æ sama are sem fyrr seigir.

---

1) þ. e. 19. Mai. 2) Svo.

393. **5. September 1514. á Skriðuklaustri.**

Valtýr Sigurðsson gefr klaustrinu á Skriðu í Fljótsdal jörðina Hvanná í Jökulsdal til æfinlegrar eignar.

AM. 914. 4to afskript Skriðuklaustrsbréfa staðfest i Berufirði 28. Sept. 1697 af Guðmundi Árnasyni og Brynjólfi Halldórsyni; var frumritið á kálfskinni, en innsiglin (5) dottin frá. — AM. Apogr 4439 (eptir 914. 4to). — AM. 265. 4to afskript Skriðuklaustrsbréfa staðfest á Skriðuklaustri 26. Apr. 1704 eptir afskript staðfestri á Skorrastað 17. Sept. 1697.

Giaffa Bref Huannær æ Jökulsdal til klaustursins (i) Skridu.

Þad giörum vier Jőn prestur Kodransson og teitur Þorleifzson. thomas thomasson. Steinmodur Þorvardsson. Jon Oddsson. Jőn Jőnsson goodum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefe at[1]) þă er lidit var fră hingatburd vors herra Jhesu Christi ꝏ d og xiiij aar fostudagenn næsta effter Lavrentiusmessu[2]) at vier vorum þar i hiă săum og heirdum ă ȷ skălanum ă Brecku ȷ Valþiofstadar kirkiu sockn. ad Valtýr Sigurdarson fieck og gaf ȷördena huannă er liggur ȷ Hofteigs þȷngum i Jökulsdal klaustrenu ă Skridu til æfeñlegrar eignar og friăls forrædes. vndañ sier og sijnum erfingium (og) effterkomendum med öllum þeim gögnum og giædum sem greindre ȷördu filger og filgt hefur ad fornu oc nýu og hann vard henne fremst ad eigande. [Epter þeim dőme og skilrijke sem þar er vm̃ giört.[3]). Var greindur Valtýr heill at vite og allre skinsemd. enn siukur i lijkama. og skillde firrnefnd ȷörd huannæ vera æfeñleg eign Skriduklausturs vpp fră þeim deige er þa var komet. huört sem þratt nefndur Valtyr stijgie fram̃ edur ecki. Oc hier med hafande handsöl at med herra Prior Þorvard formann heilags klausturz er þă var þar nær verande ock hans conventubrooder Jőn. Og til sannenda hier vm̃ settum vier firrnefnder menn vor innsigle fyrer þetta bref huört er skrifat var heima ă Skriduklaustre. þridiudagenn[4]) næsta fyrer

1) sl. 265. 2) þ. e. 11. Aug. 3) [þ. v. 265. 4) þridiadagenn 265.

Nativitas beatę Marię virginis og ǻ[1]) sama aare sem firr seiger.

---

394. 13. September 1514. Í Selárdal.

Stephán biskup í Skálholti skipar Eyjólfi bónda Gíslasyni mókoll staðinn í Selárdal til forstöðu og ábyrgðar, þar til Magnús sonr Eyjólfs, „sem nú er til skóla með herra Narfa ábóta á Helgafelli", er orðinn svo mannaðr í kunnáttu, siðferði og aldri „undir þvilíkum lærifoður", að hann megi með líkindum veita staðnum góða forstöðu.

Bisk. Skalh. Fasc. XIII, 11, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2464 með hendi Árna Magnússonar „accuratissimé", og lýsir Árni innsiglinu.

Ver Stefan med guds nad biskup ȷ Skalholltı giorum godum monnum kunnigt med þessv vorv opnv brefi ad epter frafall sira loptz philippussonar godrar minningar hefer komid firir oss eyolfur bondi gislason mokollur oc talad vegna magnus sonar síns sem nv er til skola med herra Narfa abota a helgafelli. ef wer villdum weita honum staddinn ȷ selardal. nv af þui ad ver hofum goda von a þessum vnga manne ad hann mvne þroazt ȷ kvnnattv oc sidferdi vnder þuilikvm lærifodr þa hofum wer skipad greindan selardalsstad fyrr nefndvm eyolfe bonda ad sier ad taka med ad fara oc forstanda stadinn oc hans peninga. vppa sig oc sína abyrgd svo ad kirkian oc stadurin se sæmeliga halldin. þar til ad fyrr nefndr magnus eyolfsson er svo mannadur ȷ kvnnattv sidferdi og alldre ad hann megi med likendvm goda forstodu veita. oc vilium wer þa med wors herra forsia veita honum stadinn med collacionisbrefi. Oc til sannenda hier vm festvm wer wort jnnsigle firir þetta vmbodsbref skrifad j selardal jn profesto exaltacionis sancte crucis anno domini. ꝏ d xiiij.

---

1) sl. 265.

395. **15. September 1514. í Sauðlauksdal.**

Gjafabréf Jóns Jónssonar Íslendings og Dýrfinnu (Gísladóttur) konu hans til kirkjunnar í Sauðlauksdal í Patreksfirði.

AM. Apogr. 1329 eptir frumriti Sauðlauksdalskirkju „accurate collatum 1726“. Lýsing fylgir á innsiglinu með hendi Orms Daðasonar og Árna Magnússonar

Þath giore ek jon jonsson godvm monnum kvnnegt med þessv minu opnu brefi. ath eg medkennunzt eg hefi gefit kirkivnne j saudlauksdal j patrexfirde og til laget svo ordna peninga med samþycke dyrfinnv konv minnar sem her seger. jn primis. vj. hvndrut j heimalandi j fyrgreinda jord saudlauksdal. jtem lx savda beit j jordena hvalatur er ligur j savrbæiar kirkiu sokn á ravdasandi vnga og gamla og hafa þar þessa beit á vetur. Suo og teinært skip og þadan af minna tollaust og ecki meir enn eitt hvert ár. jtem biarg tollavst til fyglingar og eggia. ed efra og ed nedra. jtem hvannskurd svo miken sem dalsmenn þurfa enn lia avngwm. jtem settung j ollvm reka j keflavíjk þeim sem þar kann á land ath koma. jtem skog j patrexfirde halfan dalspart j motz uid bonda eign. jtem saulua fiorv suo ath vj menn skulu fara j hana. ut til hualatra. Medkennvnzt eg fyrr greindur jon ath eg hefi til gefid og skipad med samþycke adurgreindrar dyrfinnu ath einn fatækur ómage anat hvort vr mine ætt eda hennar skal æfenliga fædazt j savdlavksdal á ollum þeim peningvm sem þar ero heima á jördunne og þar skule fortærazt.

Samþykte þennan minn giorning herra Stefan med gudz nad biskup j skalhollti.

Og til sanninda hier um setur herra Step(h)an med gudz nad sitt jnscigle og fýrrnefndur jon íslendingur síjt egit jncigle fyrir þetta bref er skrifat var j saudlauksdál j patrexfirde favstvdagen næsta fyrir festvm evfemie virginis anno domini m.° d. xiiij.

---

396. 26. September. 1514. á Stað á Reykjanesi.

Stephán biskup í Skálholti skipar síra Þorkeli Pálssyni að halda þá gerð um hval þann, er rak undir Bjarnarnúpi, sem gerð var á milli hans og Ólafs Eiríkssonar.

AM Apogr. 1075, eptir frumriti á kálfskinni, og er afskriptin staðfest í Skálholti 26. Janúar 1711 af Þorleifi Arasyni skólameistara, Gísla Bjarnasyni kirkjupresti, Vigfúsi Jóhannssyni presti að Útskálum, Þórði Þórðarsyni og Ormi Daðasyni. Árni lýsir innsigli.

Vier steffan med guds nad biskup ȷ skalholti giorvm godvm monnum kunnigt med þessv voru opnv brefi saker þess at þier sira þorkell palson hafid ecki halldid þa skipun sem vier giordum ȷ millvm yckar olafs eireikssonar um hval þann sem rak vnder biarnarnupi og dandimanna[1]) áálit þar vm giort vt visar Skipvm vier ydur vnder skyllduga hlydni at hallda þessa uora skipvn og giallda adur greindvm olafi svo fellda peninga sem dandimenn giordv yckar ȷ milli nema yckur semi odrovis sialfum. En ef þier vilid ecki halda þessa vora skipan þa þeinkium uær ef gud lofar at minna ydr vpp æ med meire stridu seirna meir. Ok til sanninda hier vm festvm vier vort innsigle fyrir þetta skipunarbref skrifat áá stad áá reykianesi þridiudaginn næsta fyrir Michelsmesso vm haustid þa lidid uar fra hingadburd vors herra Jhesu christi. þusvnd fim hvndrud og xiiij áár.

---

397. 26. September 1514. á Stað á Reykjanesi.

Stephán biskup í Skálholti skipar æfinlega bænhúss skyld á Melanesi á Rauðasandi, og leggr Ari bóndi Andrésson fé þar til.

AM. Apogr. 1179, eptir frumriti, að því er virðist — Skjalabók Saurbæjar á Rauðasandi með hendi Magnúsar Einarsson á Jörfa c. 1730—1740, eptir frumriti: „Under brefenu hanger Jnnsigle Stephans biskups, sem er brákad, og ur rondenne ad utan broted, ei vel læselegt“ (Bæjarbók).

---

1) Hér var í frumbréfinu strykað út „domur“.

Vier stephan med gudz nad biskup ȷ skalhollti giorum godvm monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi at vier hofum[1]) ȷ heidur uid gvd og ȷungfru[2]) mariu og alla guds helga einkanliga sancte magnus eyiaȷarll hofum[1]) vier leẏft og skipat æfinliga bænhus skẏlld ad ȷordine melanesi er liggur ȷ saurbæar kirkiu sokn ꜵ rauda sandi. skylldi bænhusit eiga þriu malnytu kvgilldi og mariu likneski og magnus likneski og klucku vigda. skulu þar syngiast xij messur og gialldast sex aurar kaups presti. var þetta giorningur ara bonda andressonar med vorv samþycki. Ok til sannenda hier vm festum uier uort insigle fyrir þetta bænhvs skylldarbref er skrifat var a stad a reykianesi vm havstid þridiudagin næsta fyrir michelsmesso anno domini. ɱ.º d.º decimo quarto.

---

398. 14. oktober 1514. í Kaupmannahöfn.

Kvittunarbréf handa Seueren Norby höfuðsmanni á Íslandi fyrir farmi af Rúsínubarkinum, sem hann hafði leigt af konungi frá Kaupmannahöfn til Íslands og þaðan aptr til Kaupmannahafnar.

Ríkisskjalasafn Dana, Register over alle Landene, Nr. 2 A bl b. Prentað í Suhms (ældste) Samlinger II, 1, 125.

Seueren norby Hôuitzman paa Ysland

ffich quittanciam at han nw till gode rede haffwer ladet fornôget mȷn Herre iijᶜ march penninge fore thet .j.ᶜ rinsk gylden han mȷn Herre skyldug var for fracht aff Rusinebarcken han haffde hyret aff mȷn Herre her fraa Kiôpnehaffn oc tiill Ysland oc swa hiid tiilbage igen. cum clausulis solitis.

Datum Haffnie die calixti anno. et cetera. m d xiiij.

---

1) Svo. 2) ȷumfru, Bæjarbók.

399. 19. Oktober 1514. á Skarði.

Vitnisburðr um landamerki Kvennahvols og Stakkabergs á Skarðsströnd.

Eptir frumriti á skinni í Landsbókasafni, og er það keypt 2. Júní 1891 úr dánarbúi Jóns bókavarðar Árnasonar. Brot af innsiglinu er enn fyrir bréfinu. Fúið er úr einu horni bréfsins.

Vitnisburdur vm landamerke mille kuennahuols og stackabergz.

Þat giore ec þorbiorn eyuindzson godum monnum uiturligt med þessu minu opnu brefi at ec kom til hustru [olofar loptz]dottur þrettan uetra gamall og uar ec hennar uistarmadur þriatige uetr. enn eg bio eitt ꝍ́r æ stackaberge. hiellt eg þa landamerke at lag þeirri er geingr ofan vndan fiallinu og j fabeinsaros þar sem eg hefi heyrt sagt at gilid skal at fornu hafa runed og alldri gieck min fienadr suo ut yfer þessi landamerki at eg hefda eigi þeirra leyfi fyrir mier sem ꝍ́ kuennahuoli biuggu þui eg hefi alldri annat heyrt alla mina daga enn þetta være riett landamerki þar ꝍ́ mille. vissa eg og at j nesinu rak sel og kaulludu þa þeir til sem æ stackaberge uoru. liet þa hustruen olof loptzdottur radsmann sin þorarin aronsson rida ꝍ́ landamerki med dandimonnum og leizt þeim þat sem kuennahuoll ætti nesid og þessi landamerki uæri savn og þat hefer alla tima halldit verid sidan bædi fyrir og epter. og hier epter uil eg sueria nær sem þurfa þicker. Og til sanninda hier um setti eg mitt jnsigli fyrir þetta bref skrifad ꝍ́ skardi ꝍ́ skardzstraund fimtudagenn næsta epter sancte luce ewangeliste. arvm epter gvds burd ꝍ. d. og xiiij ar.

---

400. 28. Oktober 1514. í Hjörning.

Kristján konungr hinn II. staðfestir dóm Jóns Sigmundssonar um Vatnsfjörð frá 31. Júlí 1514 (Nr. 386).

Lagasafn Magnúsar Ketilssonar I, 147—148, og segist Magnús taka bréfið eptir öðru því góða konungsbréfasafni, er

hann hafði fyrir sér, og Árni Magnússon hafði undir höndum haft. Stóð þar ritað fyrir framan bréfið: „*Epter hende Jons Dan.*“ Engin afskript hefir nú að svo komnu fundizt af þessu bréfi, enda munu þær aldrei margar til hafa verið.

Wii Christiern medt Gudz naade. fuldburd ogh samtycktt Koñing thill Danmarck[1]) och Norege. uduolld Koning thill Suerrige. hertug udi[2]) Slessuig Holsteñ Stormareñ och dittmersken. greffue udi[2]) oldenborch och delmenhorst giør alle vitterlichtt att thenne brefuiser Biorn Gundersson i Ager paa Jsland haffuer nu haft her for oss eth dom breff och udskird. som oss elskelig Jon Sigmundsson vor laugmañdt ther paa Jsland udgiffuit haffuer lydendis at hannd haffuer efter Jslandz log och fortollgeng till dømptt forne(ffnte) Biorñ gundassøn Vasføret gardt liggendis i isseføridt paa forne(ffnte) islanndtt met fleere ord och Article ther inde beslutter. Huilckeñ dom vii nu mett thette vordt opne breff mue vedt macht adt bliffue udi alle sine ord och Articule som then inde holder ogh uduiser og forne(ffnte) Biørn gunderssøn og hañs Retti arffuinge at haffue nyde og beholde efter sodañe doms lydelsse forne(ffnte) gardt mett Sin Rette thilligelse ogh Rettighed indtill suo lenge att sagen kommer ind for oss og vordt Elskelige Noreg(is) riig Radt och then anderledis efter Noregȷ(is) laugh adt Schild worder som thett seg bør. Gifuit paa wordt Slott Jørningh Sanctorum Simonis et Judi Apostolorum dag Ar et cetera M. D. xiv.

Under vordt Secrett.

---

401. 6. Nóvember 1514. í Vatnsfirði.

Jón prestr Eiríksson lýsir því, að hann hafi leyst Þorbjörn bónda Jónsson af hórdómsbroti með Guðrúnu Gunnlaugsdóttur, sett honum skriptir, og fullar fésektir upp borið kirkjunnar vegna, og kvittar þau bæði.

1) Dañarh (!) MK 2) þ. v.; sl. MK.

AM. Fasc. XLII, 15, frumrit á skinni með innsiglinu fyrir. — Apogr. 885.

Ek jon prestur eireksson profastur ok almenneligur domare j millum grindur j steingrimsfirdj ok hestfiardar j jsafirdj giorum godum monnum viturligt med þessv minu optnv brefi at ec medkennunzt ath ec hefi absoluerat þorbiorn bondã jonsson ab adulterio sem hann uard brotligur med gudrunv gunnlaugsdottur. Ok þau urdu opinber at. hefi ec sett honum maug(u)ligar skripter fyrir greint brot ok fullar fesekter upp borit heilagrar kirk(i)u uegnã ok minnã suo mier uel ã næger. þar fyrir gef eg fyrr skrifadr profastur nefndan þorbiorn aulldungis kuittan. ok sua adr skrifãda kuinnu gurunu[1]) gunnlaugsdottur ok ækærulaus bædi fyrir mier ok aullum minum epterkomundum kirkiunar formonnum vm þes(s)ar fesek(t)er. Ok til sanninda hier vm festa ec mitt jnnsigli fyrir þetta kvittunarbref skrifad j uazfirde in festo leonardj confessoris. anno domini. ɱ.º d.º xiiij.

---

402. 7. Nóvember 1514. Í Hvammi.

Úrskurðr Jóns lögmanns Sigmundssonar eptir konungs boði milli Björns Guðnasonar og Björns Þorleifssonar um það, hver eiga skyldi þau góz og garða, lausafé og fastaeignir, er fallin voru eptir Þorleif Björnsson, Einar Björnsson og Solveigu Björnsdóttur.

AM. Fasc. XLII, 11, frumrit á skinni með hendi Björns Guðnasonar, læst saman við hirðstjóra úrskurð frá $^{15}/_{11}$ 1514 og konungsbréf $^{1}/_{2}$ 1518. Af 6 innsiglum eru nú fjögur fyrir bréfinu.

Vrskurdar Bref Jons Sigmundzsonar logmanz
vm aull goz j millum Biorns Gudnasonar
og Biórns Þolleifssonar.[2])

Eg jon sigmundzson laugmann nordañ og vestan a jslande giori avllvm godvm monnum witrligt med þessu minv

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með hendi líkri Eggerts Hannessonar.

opnv brefe adh þa er lidit war hingadb(v)rd wors herra jhesv christi ꝏ d og xiiij ar a manvdaginn næsta epter allra heilagra messv[1]) vm̄ veturinn j hvamini j hvammsueit a þingstad rettvm a almenniligv þriggia hreppa þingi. kom fyrir mig biorn gudinason. Beidde mig og krafde dom og vrskurd a adh leggia epter lavgvm. huor eiga skyllde þav goz og garda lavsafiar og fastaeigna er fallin worv epter þolleif biornson einar biornson og solveigv biornsdottvr epter þvi bifalingarbrefi og tilskickan. sem wor heybornatzi hera kongrinn hefr mig til skrifad og hans nades bref vthvisar. Nu saker þess adh epter þeim xij manna dome og lavgmannz vrskurde sem wor nadis herra medkennetz ad fyrir sig hafi komed vm sakfelli olafs philpussonar vm̄ þa vthlegd sem hann war j fallenn ad hann med war (þa) asgrimur sigmundzson bleif j hel sleginn sem hans nadis bref ytar meir vth visar. og wors nadis herra hefur nu vrskurdad einar olafsson j utlegd geten hafa vered. j annari grein kom fyrir mic xij lavgrettvmanna domur vtnefndr af finnboga jonssyne er þa war lavgmadur og af honum sialfum samin og samþycktr ad allur þeirra agreiningur biarnar þolleifssonar og greinz biarnar gvdinasonar vm̄ þesse greind arfagoz war dæmdr til mins herra kongsins nada huern hans nadis[2]) hefr nu aptur sent j landed og nu til skipad epter noregs lavgvm hier riett af adh giora sem þeirra manna vitnisb(v)rdarbref vth visar sem vid sagdan dom war vid festur[2]). af einum partte hefe ec og sed dom xıȷ lavgrettvmanna. dæmdr war xij manvdvm seinna svo hlydanda ad greindr biorn þolleifsson war dæmdr skilgeten hvorcke epter þui sem leyfesbrefit vt uisar nie epter lavgmale. epter þui sem sa domr jnne helldr er fyst war dæmdr greindra manna j millum hvad mier leitz sa domr seinna war dæmdr og avdrvın þeim godvm monnum sem ec til kallade med mic hann ecki lavgligr og eingin madur matt magt til þess hafa adh seigia dom yfer þann dom sem til minn herra war dæmdr vtan hans nadis sialfs[2]) sem nv hefr hann giortt. jtem af einvm partte kom fyrir mig wors nadis herra kongsins bref svo hlydanda aih hans nadis[2]) skipar

1) Þ. e. 6. Nov. 2) Svo.

og skickar allt þat goz sem fallit war epter einar biornsson fasta eigna og lavsafiar skyllde þa þat vera eign biarnar gvdinasonar. og annara hans mederfingia. Eigi sidr hefi ec sied tylftardom ad dæmdur war j bo(l)stadarhlid so hlydandi adh einare olafssyne sem nv hefur minn herra konginn wrskurdad geten j vtlegd sem fyrr skrifat stendr. og j greindvm dome worv tveir menn sem worv æ briamslæk j þann sama tima er biarñe heitinn þorarinsson war j hel slegin med þeim fleirvm storvirkivm sem þar fram forv. Hefur ec og sed vrsk(v)rd vppa þenna sama dom hver er gior war seinna enn mins herra bref war wthgefed og jnn komit j landit. hvat mic virditz so wera adh eingin megi rivfa lavgmannz vrsk(v)rd þo avllvm virdetz hann olavgligr. vtan hann giore sig sekan. og þvi virditz mic so vera wnder eina grein ad eingin hafi matt seiga vrskurd yfer þessvm gozvm sidan kongsins bref kom jnn j landit wtan med hans nadis skickvn vilia og tilskipvn sem nv er til komed. Og nv fyrir allar þessar greingir[1]) brefa og bivisinga sem fyrir mig komv. og adh svo profvdv med þeirra betzv[1]) manna rade sem ec til kalladi med mig til doms rannsaks og vrskvrdar wm̄ greind goz sagdra mann(a) j millum epter mins herra kongsins bode og brefe og birttv lavgmale jnnsettv og s(v)avrdv et cetera. þvi jn nomini domini amen og adh heilags anda nad til kalladri mier j domsæte sitiande seiger eg nefndr jon sigmundzson lavgmann med fvllvm laga vrskvrde greinda stefnv lavgliga og þessa fyrr greinda menn bada rettliga og lavgliga fyrir kallada og þann tylftardom sem biorn þolleifsson liet dæma æ alþingi vm̄ greind godz og arf epter fyrr sagda menn og einginn war fyrir kalladr sem lavgmalit giorer rad fyrir brotenn svo og rofinn sa lavgsamin tylftardomur er fyrr var dæmdr fyrir minn herra konginn og hans nader hefr nv mer[2]) til skipad vnder mina lavgasavgn̄ þui giore ec fyrr greindan dom þann af birne þolleifssyne giordetz vm greind mal onytan og ologligan og adh avngv halldande med þessvm minvm fvllvm og lavgligvm laga vrskvrde. wnder sama skilyrde seige (eg) og vera skvle wm̄

1) Svo. 2) óljóst í frbr.

þann dom sem dæmdr war vm̃ þetta goz ȷ bolstadahlid og þeir menn worv ȷ sem ȷ atvist worv adh greindvm biaña æ fyrr skrifudum briamslæk og til þeir syne lavgliga kvittvn af mins herra kongsins vallde vtgefna fyrr enn þeir worv ȷ þessvm dome þvi þat war birtt fyrir mic ad þeir worv dæmder vthlægir æ alþingi. Nv saker þess ad eingin bref eda bivising eigi gavgn nie vitne komv fyrir mig ȷ þessv sinne ȷ settan stefnvdag. eigi biorn þolle(i)fsson sialfur til navckra lavguarna fyrir ækærv biarnar gvdinasonar til sagdra goza. og þvi epter avllvm wors heygbornatza herra konganna nadis brefum eigi sidr vrsk(v)rdvm og domvm sem s(v)avrdv lavgmale og s(v)avrdv wm̃ allt noregs rike hier sem annarstadar fyrir mic kom adh eingin madur skal eiga sina frændkonv eda sifkonv nanari enn ad fimta manni med þeim fleirvm ordvm og atkvædvm þar adh lvta þo þav sie hier ecki ȷnnsett. Eigi sidr aminner kongsins rettarbot at menn skvli lysa lata ed miñtza þria tima ȷ heilagri kirkiv adr enn band fvllgioretz og þui fyrir allar þessar greiner epter bokarenar avisan sem hvn skipar systrson ȷ fimtu erfd. Og þui med þessvm minum lagavrskurde og orofnv lavgmale sem nv er fyrir mic komit og eg vil andsvara fyrir gvd og vera bikendr fyrir minum herra sem hans bref mig til visar epter rett noregx lavg og ȷslenzkv erfdatale og sv bok ȷnne helldr er magnvs kongr sendi oss med worvm forverara ȷone lavgmanni þa wrskvrda ec med fvllvm laga vrskvrde þesse adr greind goz avll fasta eigna og lavsafiar sem fallit hafa epter greinda menn þolleif biornson einar biornsson og solveigv biornsdottvr. alla þa sem þesser greinder menn hafa ecki lavgliga ȷ bvrtt feingit ad giavf eda giallde eda savlv wera skvlv og vered hafa æfenliga og obrigdeliga eign þrattgreinz biarnar gvdinasonar og hans mederfingia til greindz goz adh javfnvm skvlldvgleik og skilgetning. og retteliga mega adh sier taka hier epter nær sem hann uill hvar ȷ ȷslandi þav liggia fyrir nordan og vestan. svnnan eda avstan nema þa sem hallda syne lavgligar heimillder fyrir og sæke hvora hann vill þa ad æ bva eda hina sem byggia. skvlv þeir

slikv seker sem savgd goz veria sem þeir menn sem standa fyrir dæmdvm arfi.

lavgsamdv og samþycktv þenna dom og vrskvrd med mier ȷ fystv arnor finnzson. ȷon ȷonsson. mins herra kongsins liensmenn. þorolfur avgmvndzson. gvdmvndr finnzson. tomas odzson. lavgreittvmenn[1]) Þordr vermvndzson. ȷon eirekson. ȷon sveinsson. arni ȷonsson. sveinn sig(v)rdzson. hallvardr þorsteinsson og bardr palsson og allur annar almvgi þar saman komin. Og til meire avdsyningar og sannz vitnisbvrdar og stadfestv hier wm̄ þa settv þessir advr greinder menn sin ȷnsigli med minv ȷnsigli fyrir þetta vrskvrdarbref hvert er giort war ȷ sama stad og ar degi sidar enn fyrr seiger.

---

403. 7. November 1514. í Hvammi.

Dómr sex manna útnefndr af Jóni lögmanni Sigmundssyni um arf eptir Ingiríði Þorsteinsdóttur.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni bls. 62—64, skr. c 1608.

Domur vm arfs tilkall.

Ollum mönnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. Senda Biorn Gudinason. Ormur Jonsson. Jon Eiriksson. Þordur Vermundsson. Bergur Tumasson og Arni Jonsson quediu Gudz og sijna. kunnigt giorandi. at þa lidit var fra hingadburd vors herra ȷhesu christi ꝏ. d og xiiij ar. þridiudæginn næstañ eptir allra heilagra messo ȷ huammi ȷ huamssueit ꝺ́a þingstad ʀiettum. vorum vær i dom nefndir af ærlegum dandismanni Jone Sigmundzsyni laugmanni nordan og vestan ꝺ́a Jslandi. ad skoda og dæma vm þann arf sem fallinn var Eptir Jngiridi[2]) heitina Þorsteinsdottir. Gud hennar sal nadi. huor hann skylldi ʀiettiliga Eiga og Arnor finnsson beiddi og krafdi nefndañ laugmann ad nefna dom yfer. og hann ʀeiknadi sier til arfs og Eignar fallit hafa Eptir

1)Svo. 2) Svo alstaðar í þessum dómi; *ekki* Ingibjörgu.

greinda Jngiridi modursystur sıȷna. sagdan̄ arf og peninga til ȷafns vid adra. þa sem honum standa ȷafnfram̄(t). Enn Þordur palsson hiellt sijna Eign sagdan arf.

J fyrstu kom þar fram̄ Aunundur Þordarson. vegna faudurs sijns. med vitnisburd tueggia manna. at Aunvndur skylldi leıȷtt hafa med suornum Eıȷdum fyrir sira halldori Tyrfingssyni. Er saugdust hia hafa verid. at Pall heitinn Þorsteinsson fader Þordar skylldi fest hafa ȷ elli sinni Gudrunu heitina halldorsdottur modur Þordar. Nu af þui ad Aunundur hafdi leitt þessa votta suo at hann stefndi þeim aungum til. sem til þessa arfs kaulludu. Arnori edur þeim audrum sem ȷafnt fram̄ stodu sem honum bar. Ef hann villdi sig til arfs leıȷda. Þess annars ad þad stod ecki ȷ þeirra eıȷdi ad Gudrun halldorsdottur modur Þordar hefdi laugliga fest verit sem laugin skijpa. Þess þridia ad laugbokin̄ skipar. at hueruetna þar madur vill sig til arfs leıȷda. þa skal hann stefna þeim til. sem honum stod fyrir arfi. og leidi suo uotta sıȷna. Enn ef hann le ȷdir suo votta sıȷna til arfs. at hann stefndi hinum eigi til er honum stod fyrir arfi. þa er vitnum hans fyrirskotid. Þess fiorda ad Aunundur syndi ecki ad hann hefdi laugligt lagavmbod fyrir haft. ad leıȷda þessa votta. vegna faudurs sins. Þui fyrir allar þessar greiner og adrar fleiri dæmdu vier þau saumu vitni sem Aunundur leiddi hier vm onyt og eckirt afl hafa til vottaleidslu vm þennan̄ arf vegna Þordar palssonar. Suo voru þau ecki Epter laugum leıȷdd. Enn sakir þess ad þad syndist þar fyrir oss. at Arnor finnsson hafdi lyst sig laugarfa eptir greinda Jngiridi til ȷafns vid adra sem honum standa jafnt fram̄ og lagt laug og dom fyrer[1]) greindan̄ arf og peninga. og hier med sat hann ȷ optskrifudum arfi. og hafdi setid eptir dandi manna domi. Þui ad suo profudu og fyrir oss komnu. dæmdum vier med fullu doms atquædi þennan̄ þrattskrifadan̄ arf allan̄ sem fallinn er epter Jngeridi heitina Þorsteinsdottir arnori finnssyni og audrum þeim sem ȷafnt fram̄ standa honum til þessa arfs til fullrar og allrar Eignar. og þa frialslega byggia mega og bæla þær ȷardir sem Jng(i)ridur Þor-

1) yfer, hdr.

steinsdottur atti. þa hun andadist og þeim þær heimylar sem þeir bygia þær. Suo og alla sauk og sokn á þeim eiga ef nockur hefur eda helldur fyrir þeim yrkir þær eda vinnur. añ þeirra lofs edur leyfis sem á þeirra Eigin peningum sialfs og audrum arfi dæmdum. þar til og suo leingi sem þessi arfur er med Riettum lagasoknvm. lauglegum vitnum suordum til leiddum af þeim sem ber. Eptir þui sem logbokin skipar. og Riettir afgreidzlumenn allra skvllda. sem (ad) laugum eiga ad lukast.

Medkiennunst eg Jon Sigmundzson adur greindur laugmann. ad ec hefi þennañ sama dom vtnefndt og samþyckt hann laugligan og staudugan med aullum sijnum greinum orda og atkuæda. sem hann jnnehelldur og vtuijsar. og til fullrar stadfestu og sans vitnisburdar hier vm. setta ec mitt jnsigli med adurgreindra domsmanna jnnsiglum fyrir þetta domsbref skrifad æ sama ari deigi sijdar enn fyrr seigir[1].

---

404. 9. November 1514. á Ljósavatni.

Dómr sex manna útnefndr af Þorsteini Finnbogasyni kongs umboðsmanni í Þingeyjarþingi, er dæmir fullmektugt í allan máta kongsbréf, er kvittar Bessa Þorláksson af vígi Halls Magnússonar, svo og dagsbréf Finnboga lögmanns, og Bessa lögráðanda fjár síns.

AM. Fasc. XLII, 20, frumrit á skinni. Öll (7) innsiglin eru dottin frá.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda avdvn sigvrdzson. þorkell magnusson. helgi jsleifsson. þoraren augmvndson. thomas arnason og sigurdur finbogason Q. G. og sina kunnigt giorande þa lidit uar fra gudz burd. M. d. oc. xiiij ar æ fimtvdagen næsta fyrir marteins Messo. um ueturen a liosauatne j bardardal a þingstad Rettum worum uier j dom nefnder af ærligum manni þorsteine finnbogasyne er þa hafdi kongsins syslu oc vmbod j þing-

1) þ. e. 8. Nov.

eÿiarþinge. at dæma um þat kongsins bref er þar fram kom uegna bessa þorlakssonar og hann beiddizt doms æ hvert alf[1]) hafa skÿllde er suo inne hiellt og utuisade at uor nadig herra kong kristiern fyrir gudz saker og godra manna bænastad gaf nefndum bessa grid og landzuist oc fulla kuittan fyrir þat mannslag er hann oforsyniu at skada uard halle magnussyne. Nv fyrir þann skulld at suo stendur ȷ ȷ uorre landzlaga bok at ef sa hlutur kann til at giorazst at kongur gefi mannz bana landzuist med bænastad haufdingia edur annara godra manna edur komizst hann a kongs fund og fae grid af honum þa skal hann sig suo ȷ frid kaupa sem hans er myskun til. Suo og hins annars at þat til uisar ȷ magnus brefi at erfder þær sem til hafa fallit um ȷarda bri(g)de oc uigaferle og aull aunur lagamal vnder hverium laugum þau giordust þa skulu aull under þeim laugum uera er þa geingu ȷ lande er þau mal giorduzst ef eigi hefer adur lauglig skipun a komit. Nu fyrir þessar greiner huorar tueggiu sem hier at luta kongsins brefi. dæmdum uier þat ȷ allan mata fullmegtugt med aullum sinum greinum og articulis sem þat inne helldur oc þat sama dagsbref laugligt med sinum greinum er finnbogi ȷonson laugman hefer ut gefit um sagt sakaferle. Hier efter dæmdum vier optnefndan bessa þorlaksson laugradanda allzs sins fiar til frials forrædis uera og uerit hafa sidan næsta sumar efter er konguren honum ut gaf til landzuistar bref at laga auexste fra skilldum sem ordit hefer a þui fe sem frændur bessa hafa med laugsaumdum lagadome at sier tekit. wtan þær leigur oc adra peninga sem besse hefer lagt ȷ bu sitt eda hann hefer fyrir naudsynia saker at sier tekit.

Samþygte þorstein finnbogason þenna uorn dom med oss. Og til sannenda hier um setti hann sitt ȷncigle med uorum fyrgreindra manna ȷnciglum fyrir þetta domsbref skrifat a grund ȷ eyiafirde þ[ridiud]agen[2]) næsta fyrir presentacio sancte marie uirginis a sama are sem fyr seiger.

---

1) Svo. 2) fyrri hluti orðsins er flagnaðr úr; þó sér allan efra hlut þ-sins, en leggrinn fyrir neðan buginn er af; dagsetning þessi væri 14. Nóv.

405. 15. Nóvember 1514. á Ökrum.

Hannes Eggertsson kongsins höfuðsmann upp á Ísland staðfestir og samþykkir úrskurð Jóns lögmanns Sigmundssonar frá 7. Nov. (Nr. 401).

AM. Fasc XLII, 12, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. Hefir verið læst við dóminn frá 7/11 1514 og konungsbréf frá 11/2 1518.

Eg hanniss egersson míns herra kongsens umbodzmann uppa ísland giore aullum godum monnum uitvrligt med þessv mínu opnu brefi. at fyrir mig hefur komit wrskurdarbref jons sigmundzsonar laugmannz nordan og uestan æ islandi. huer gior er um þau goz faust og laus sem fallin eru. epter þorleif heitinn biornson. einar biornson og solueigu biornsdottur. huer þau skal rettiliga eiga og ætt haf(a) sidan þau fellu til arfs epter sagda menn og kuinnu. hefi ec grañliga skodad sagdañ wrskvrd. og lizt mier og þeim dandimonnum. sem þæ uoru nær mier. hann skialligr og rauksamligr. og epter rettum norigiss laugum og landzins og mins herra kongsens skipan gior uera. þui samþycki ec nefndur hans egersson þenna sama wrskurd sem hier er med festvr þessu minv brefi. vppa mins herra kongsens uegna og minna. stődugan og laugligañ og obrigduliga halldazt eiga. med ollum sinvm greinum. orda og atkuæda sem hann wtuísar og inne helldur. Og til sanninda og fullrar stadfestv hier um heingda ec mitt jnsigle fyrir þetta mitt samþýcktarbref. skrifat æ okrum i hronhrepp æ mýrum miduikudaginn næsta epter marteinsmeso. þæ lidit var fræ hingatburd vors herra ihesv christi. ϖd. og xiiij. ær.

---

406. 6. December 1514. í Skálholti.

Alexíus Pálsson og Þorlákr Landbjartsson prestar vidimera úrskurðarbréf Gauta erkibiskups um Vatnsfjörð 7. okt. 1507 (Nr. 140 B).

Maldagabókin gamla í Biskupsskjalasafni með hendi Bjarna Marteinssonar 1601, bl. 140a.

Þad giorum vier Alexijus pálsson oc þorlakur lanndbiarttsson prestar skalholltz biskupzdæmis godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefe ad vid hofum sied oc yfirlesid oc giolla skodad opid bref med heilu oc oskoddu hanngannde jnnsigle virduligs herra oc anndaligs fødurz herra gautonis med gudz nád Erkebiskups j nidarose suo latannda j latinu oc norænu sem hier fyrir stenndur skrifad.

Og til sannennda hier vmm festum vid ockar jnnsigle fyrir þetta trannskriptum. skrifad j skalhollte. jn festo nicholai pontificis. Anno domini millesimo qvingentesimo decimo quartto.

---

407. 1514.

Skrá um peninga kirkjunnar í Hruna eptir síra Þórð heitinn Jónsson, þegar sira Jón Héðinsson tók við.

AM. 266 Fol. bls 126 (bréfabók Gizurar biskups Einarssonar í afskript síra Haldórs Jónssonar í Reykholti 1654—1657).

Anno domini ꝏ d x qvarto.

Woru so mikler peningar afenter kyrkiune j hruna og stadnum efftir sira Þord heitinn Jonsson gud hanz sal nadi. Enn sira Jon Hiedinsson tok vid.

Jn primis xx kyr og c asaudar. viij (c) j gielldum saudum og iiij c j kauplum.

Jtem viij hundradz hesta j porcio og gielldfiar hundrad.

Jtem fiegra tunna kier og tueggia tunna kier. x kierolld og xii trog. eirn strockur.

Jtem ein sæng.

---

408. 1514.

Afhending Hjaltastaðar, þegar síra Oddr Ólafsson tók við, en síra Arnoddr Jónsson afhenti.

Máldagabókin gamla í Biskupsskjalasafni með hendi Bjarna Marteinssonar 1601, bl. 144a—b.

Hialltastadur.

Anno domini ꝏ⁰ d x iiij.

Svo micklir penijnngar vtlucktir med hialltastad þá Sijra arñoddur jons(s)on afeñte enn Sijra oddur olafsson med tok. jn primis iiij kyr gilldar et cetera. ij ásaudar kugillde. ȷtem kapla hundrad. ȷtem xxx skiolña keralld. og xx skiolña keralld. ȷtem xuiiij skiolña keralld. ȷtem xiiij skiolña keralld. ȷtem v. vppgiordarkeraulld forñ oc mathelld. ȷtem viij trog forñ oc mathelld. ȷtem vj skiolña ketill med ij gotum̃. ȷtem v tredisk(ar) voñdir. oc tinfat lasid. ȷtem xj skerdiskar oc munnlog brakud. ȷtem vj skálir oc vj spænir. ȷtem iij bedir. j nýr enn ij forñir. ȷtem ij hægiñde. j reckiu vod oc abreida. var stadurinn giordur fyrir xx huñdrud enn kirkian fyrir halft þridia huñdrad.

---

409. 1514.

Ágrip úr prófentubréfi, sem fylgt hefir Þingeyraklaustri.

Landsbókasafn 67. 4to bl. 42a, skr. c. 1620. — Landsbókasafn 789 4to bls. 417, með hendi Jóns Gizurarsonar á Núpi c. 1630.

[Vm profentu ein skynsamlig grein.[1])

Suo latandi [Bref eitt fylger Þingeyrum[2]). Ad sá sem profentuna tekur eignist[3]) halfa peninga eptter handabandit[4]) giörningsins. enn alla þa profentumadurinn[5]) er á profentuna komenn. Anno[6]) 1514.

---

410. [1514].

Stefna Björns Guðnasonar til síra Jóns Eiríkssonar í Vatnsfirði að mæta á næsta Öxárárþingi fyrir Jóni lögmanni Sigmundssyni.

---

1) [sl. 789. 2) [er eitt bref sem Þing(eyrum) fylger 789. 3) eignast 789. 4) handaband 789. 5) hann 789. 6) sl. 789.

A.

AM. Fasc. LXIV, 10, frumrit með hendi Björns Guðnasonar. — Apogr. 958, eptir þessu frumriti og segir Árni um það: „Ex pagina pergamenô frâ Odde Jonssyne i Gröf accuratissime (nunc meâ). Eckert ârstal er â þessare pagina, og alldri hefur þar innsigle under vered. Er annars hreinskrifad document, orasurad, enn ecki uppkast. Þesse pagina er ritud med sömu hendi sem Copie af Leidarholms Samþykt, su sama er eg feck af Magnuse Magnussyne, og önnur bref sem þar hia eru specificerud. Vide ibi. Er ad visu, so sem original, og hafa, oefad, stefnur so vered giördar i þâ daga enn ecki med signeti under þvi alldri siest nein med innsigle. Utan â brefed er ritad þess innehald med hendi Eggerts lögmanns Hannessonar, eda annarri allt eins. Þesse Stefna Biarnar Gudnasonar til sira Jons Eirekssonar, er skrifud i Copiubok Ara Þorkelssonar Num. 2. epter þessu sama documente Oddz Jonssonar, sem audsied er. Hirdte eg þvi eige hana ad lata ur bokinni uppskrifa· *domi sidan þu heyrder stendur þar skirt i bokinne. Jtem greindr Jon logmann*". Afskript af stefnunne er og í ÍBfél. 79. 4to bls. 268—270, skrifuð eptir þessu frumriti c 1680, en gagndrepa og sumstaðar ólesandi. Afskript af stefnunni í þessu formi er ennfremr í Kriegers safni 2. 4to bls. 135—138. Uppkast Björns Guðnasonar að þessari stefnu er Fasc. LXIV, 11. (= B).

Þa biorn gudnason stefnde sera Jone eireckssyni[1])

Eg Biorn gudinason stefni þier jon prestur eireksson lagastefnu til næsta augxararþings nu j sumar adh kemur næstan syknan soknardag epter petrs messu og pals fyrer jon sigmundzson laugmann nordann og uestan ꝺ́a jslande til settann og skipadann af minn herra konginn adh dæma laug og rett ꝺ́a millum kennemannana og leikmanana um̄ allar ueralldligar saker epter þui sem hans laugmannzbref vthuisar. stefni eg þier firir þa fystu sauk adh þu hefr griped firir mier jordina uazfiord j jsafirde og jordena furufiord og reykiarfiord. Eigi sidr jordena dyniande allar greindar jarder liggiande j grunnauik j stadar kirkiu sokn. þier til hefr þu gripid fyrer mier jordena hælaruik haft og halldeд allar sagdar jarder upp æ maurg ær yrkia lated og æuaugxtu af teked saugdum jordum̄. Eigi sidr hefr þu grip-

1) Utan á LXIV, 10; „Stefna sem Biorn Gudnason stefndi Jone Eyrekssine" 79.

ed fyrer mig fioretiger uætta huals af rekum̄ minum̄. h̨ier til hefr þu broted æ mier mins herra kongsins bref þar til rofit ꜳ mier tylftardom og laugmannz urskurd og ueitt forstaudu dæmdum̄ arfe fyrer mier. hallded og [h]yst utlæga menn konr og kalla ꜳ mot laugsaumdum domi si[dan] þu heyrder hann upp lesenn. stefni eg þier j adur greindan sta[d] og dag fyrer nefndan jon laugman edr annann þann logligan do[mar]a sem þar ꜳ med laugum laugdoma adh nefna ef greind[r] j[on] laugman er eigi til edr hefr nauckur lauglig forfaull. stefni eg þier fyrer allar fyr greindar saker og þær fleire sem eg ma þar med laugum til þin tala med aullu þinu profe og skilrike sem þier ma til gagns og bata verda fyrer greindar saker. fyrer þann mins herra (kongsins) rettara. sem doma skal nefna nordan og vestan æ jslande hver helltz hann er. wertt komin fyrer midian dag sit suo leingi stefnuna sem[1]) endiligr vegr fellvr ꜳ þitt mal. stefni eg þier adh ordfullv og laugfullu og laugmali rettu. ad vitni þinv. ꜧ ꜧ son og þinu ꜧ ꜧ son og allra[2]) er ord min heyra.

B.

AM. Fasc. LXIV, 11, frumrit á skinni með hendi Björns Guðnasonar, og er þetta *uppkast*.

Biorn Gudnason stefndi sira Joni Eriksyni.[3])

Eg Biorn gudnason wors nadis herra kongxins Biskermelsman. stefn[i] þier Jon prestur eirikxson Lagastefnnu til næsta aoxararþingx nu er kemur næstan dag sycknan epter peturs messo og pals at sunnri næst er kemur firir jon sigmundzson logman nordan og uestan æ islandi til settan af minn herra kongin og skipadann ad dæma log og rett æ millum kennimanana og leikmanana um̄ allar weralldligar sockner epter þui sem hans logmanz Bref utt visar. stefni ek þier firir þa sok at þu hefer gripit firir mer jordina uazfiord j i[s]afirdi og jordina furufiord og reykiarfiord. eigi

1) Riettur lagavegur geingur ockar a mille og. b. v. 79. 2) þeirra, b v. 79. 3) Aptan á stefnunni með hendi Eggerts lögmanns Hannessonar.

sidr jordina dynianda allar greindar jarder liggiandi j grunavikur kirkiu sockn. hier til jordina hælauik haft og halldit adur sagdar jarder upp æ morg ár yrkia latit og æuoxtu af tekit sogdum jordum. eigi sidur hefer þu gripid firir mier fioritiger uætta huals af rekum minum. hier til hefer þu brotit æ mer mins herra kongxins Bref. rofit æ mer xii dom logmanz ur(skurd) og ueitt forstodu dæmdum arfi firir mer. halldit og hýst uttlæga menn. konur og kalla. æ moti logsomdum domi. sidan þu heyrder hann upplesin. stefni ec þier[1]) firir æ(dur) greindar (saker) j settan stad og dag firir nefnd(an) logman eda anan logligan domara. ef hann er eigi til. stefni ek þier med oll[2]) þin prof[3]) og skilriki. sem þier ma til gagns og afbaṭanar uerda firir greindar saker. og sit suo leingi stefnuna sem endiligr uegur fellur æ þitt mal. wert þu þar logliga stefndr firir þan rettara mins herra kongxins sem doma nefner uestan og nordan æ islandi j logrettune huort hann er þessi logmadur eda anar af hans nadi til settur. Stefni ek þier at ordfullu og logfu(llu) og uert logliga firir kalladur firir allar saker ek ma þar med logum til þin tala kongdomsens uegna og mina. stefni ek þier at Logmali rettu at uittni þin og þin og allra þeirra ord min heyra.

---

411. 13. Janúar 1515. í Ögri.

Transskiptarbréf.

AM. Apogr. 3880 með hendi Páls Hákonarssonar eptir transskripti frá 8. Júní 1592.

Þat giorum vier Jon Sigmundsson logmann nordan og vestan á Jslandi. Olafur Gudmundsson. Þolleifur Ornolfsson og Jon Siguatsson godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi ad vier medkennunst ad vier höfum sied og yferlesit og heyrt yferlesit med heilu og oskoddu vorz

---

1) tvískr. 2) ollu, frumritið. 3) profi, frumr,

nadis herra kongsins jnnsigli suo latanda bref ord fyrer ord sem hier epter stendur skrifat

[Hér kemr bréf Kristjáns konungs II. frá 28. Okt. 1513 til verndar Birni Guðnasyni, Nr. 362 að framan].

Og til sanninda hier um settum vier fyrrnefnder menn vor innsigli fyrer þetta trañskriptarbref er giort var j augri j Jsafirdi ắ laugardaginn næstan epter þrettanda dag Jola ắrum epter Gudz burd ꝏ. D. xiiiij. ar.

---

412. 14. Janúar 1515. í Ögri.

Bréf Björns Guðnasonar til klerkdómsins í Skálholtsbiskupsdæmi út af málum hans og Stephåns biskups.

AM. Apogr 3880 með hendi Påls Håkonarsonar eptir transskripti frá 8. Júní 1592

Eg Biorn Gudnason vors heygbornasta mins herra kongsins biskarmelsismann og tienare giǒri ydur viturligt aullum sæmiligum personum prestum og prelatum Skalholltz Biskupsdæmis med gudz kuediu og minne huorz nafns eda nafnbotar ad þier fyrer finnist. bidiandi er eg þess gud allzmektugan ad su villa komi eigi yfer ydur og eigi yfer ydarn formann sem kom af predikun Biskupanna yfer Herodes kong af Italia og Pilatus Jall svo mælandi þier athugid meir valld og virding vors veralldligs kongs sem nu hofum vier. enn þeir somu athugudu valld ens himneska kongs og keisara vors herra Christi og þeim var þa syniligur sem þier meigit sialfer ydur skyra. enn þad er under þa grein ef þier viliet ecki hallda med mins herra brefi sem hier er sambundid og giorit hier dom nockurn a. þa appellera eg ollum þeim saukum og sakafellum sem eg hefi fyrer verid stefndur undan ydrum domi og fyrer minn heygbornasta og verdugasta ħerra konginn til Noregs upp a radstefnuna j Oslo innan xij manada dags edur auxarắrþings ef vor elskuliga nắd kongurinn vill suo vera lata og skipa. og til sann-

inda hier um þryckta eg mitt Jnnsigli og pressadi med mins herra brefi og afsakanarbrefi j gegnum spaciuna fyrer þetta appellatiubref huort er skrifat var j augri j Jsafirdi octauo epefanie Anno domini M. D. xv.

---

413. [14. Janúar 1515. í Ögri].

Afsökunarbréf Björns Guðnasonar til Stepháns biskups fyrir sakir þær, er biskup hafði stefnt honum fyrir.

AM. Apogr. 3880 með hendi Páls Hákonarsonar eptir transskripti frá 8. Júní 1592.

Þat er upphaf mals mins ad eg gef mig under valld og vernd og vardueislu fylgi formæli sem forsuar allzuallanda Gudz hans milldustu modur meý mariu fru Sancta Aunnu og hinum dyrdliga siguruegara sancti Olafi kongi sem sigradi alla villu og nidrun nordurlanda med sinum haleitum og helgum stormerkium christiligrar truar. hann þad veiti ad eg fae vidsied og af mic stadit allann omoguligan agang og bodskap vorra kennimanna yferboda. enn eg mætti j stadinn setia þeirra osonnum sakargiptum logliga afsakan med svarligre syniun logligrar afsakanar et cetera.

Byriast suo bigering herra Stephans Biskups j Skalhollti vid mig Biornn Gudnason ad eg var stefndur j Skállhollt j vetur manudaginn næstann epter Petursmessu nu er kemur[1]) fyrer suo felldar sakargipter.

J fyrstu ad eg hefdi ecki halldid þa lofan sem eg hefda giort vid greindan Biskup Stephan med sial(f)s mins sannindum og heilagrar kirkiu vegna. Er þad min afsakan hier fyrer ad eg veit mig ongua þa lofun hafa giört vid Biskup Stephan j nockrum stad einum eda audrum ad eg hafi eigi halldid sem eg hefi lofat ef riett virding er á logd og meir enn skyllda eda verdleiki hafi þar til verid af Biskup Stephan til. saker þess su sætt og lofun eg giorda med

1) þ. e. 26. Febr.

hann under mula á skalmanesi. þess lijkis j annann tijd j skrudhusinu j Skalhollti[1]). þa giorda eg þær badar j allan mata þuingadur og naudigur sem goder menn vissu ad þier herra Stephan hofdut adur þrugat mig og þuingat mitt folk menn og kuinnur med forbodi utsetning heilagrar kirkiu og allz kristiligs embættis og samneyti kristins folks allz og þar matt med blifa ef eg hefda þa ecki jatad þvi þier villdut sem var ad ganga frá minum[2]) eiginn gardi og godzi vatzfijrdi og helld þa sem nu vera og verit hafa mina eign epter vorum obrotnum landzins logum Laugbokar og kristins Rietz og nu þar upp a mins elskuliga verduga herra nadis kongsins samþycki og skipan. viti þier og vel kiæri herra Biskup Stephan huoria lofun ydar nád hafdi med mig i skrudhusinu j Skalhollti. þvi herra ef eg skal j Gudz trausti og ydru ordlofi seigia sem var ad þier lofudud sem einn verdugur herra yfer ydart herradæmi ad giora mig alldrei neina þuingan þar epter. enn þier hafid þad halldid sem þier vitid vel sialfer enn bædi þiki mier margar og storar af ydrum parti sidan til hafa komit vid mig og þvi veit eg ecki betur enn suo ad med gudz forsia. ef min ord eru riett færd ad eg sie herra i allan mata vitalaus af ydari nád til fyrer min ord eda lofun med ydur.

J einum parti gaf herra Stephan mig þa sak ad eg hafi ecki giort kirkiunne j greindum vatzfirdi riettan Reikningzskap og eg hiellda hennar skilrijkium. er su min afsakan hier j moti ad eg giorda sera grime þosteinssyni sem þa hiellt sig officialis heilagrar Skalholltz kirkiu fyrer mig og mina forelldra reikning upp a xx vetur og hundrat epter þann sama dom sem ydar nad sialfs dæma liet j Skalhollti um sumarit og þetta greint Registrum og maldaga lagda eg i ydar hond Biskup Stephan j godri tru enn eg fieck hann alldri aptur. J vatzfirdi um sumarit j þann sama tid sem þier forbodud mig ut af gardinum epter sidann þess likes gef eg þad svar um bref greindrar vatzfiardar kirkiu ad eg lagda þau j ydar eigin hand j skrudhusinu j Skalhollti et cetera.

1) Sjá bréf 23. Júní 1508 (Nr. 184). 2) minne, Apogr.

Jtem stod og i greindri stefnu ad eg hefda ecki giort glogguann reikning af minum Biskupstiundum giori eg þa afsokun fyrer mig þar um ad suo seigia kirkiunnar log ad þeim sie riett heimt tiund sem á jordu byr enn eg hefi aukid yfer laugiñ j þvi ad eg skil. og skilia læt alla mina Radzmenn a alla þa sem a minum jördum bua ad þeir skule aller giallda biskupstiunder. enn a bui minu edur buum giori eg þa afsakan ad radzmenn giora mic þann reikning ad þeir hafi golldid tiunder af þeim jordum og lausafiam þar med fylgia. enn eg veit eigi log til nockur madur eigi abyrgiast vitni um skullder lengur enn [v. ar[1]) þar sem leingst tekur um skuldalukningar.

Jtem stod og j greindri stefnu ad eg hafi latid nidurfalla bænhus á þeim jordum sem mier bæri med skylldu uppi ad hallda og þar fyrer meigi ecki flytiast á þeim Gudz embætti. þyke mier þesse sakargipt sem fleyri adrar eigi sannar þui eg veit þau eingiñ falliñ sem eg hefi maldaga til sied eda nockur skialligheit aunnur at þau hafi att ad vera. Enn kann þad suo ad finnast fyrer at þad sie satt og beri mier þar svari fyrer at hallda þa skal eg giarnan lata þau uppgiora nær eg er logliga ámintur.

Eigi sidur hiellt greind stefna inne at eg hefdi ecki aptur lagt þa kirkiupeninga er Pall heitinn Jonsson faudurbroder minn hefdi haft fra Reykholum og brædratungu. enn su sakagipt (er) med slikum lagasetningi til min laugd sem fleiri adrar þvi þad mun godum monnum kunnigt ad ecki var eg erfingi pals og ongum lagasuðrum bar mig hallda fyrer honum huat eg hirdi ecki ad sinne allar afbataner þær fram ad leggia sem þar til heyra med logum. þvi godum monnum er þat kunnigt hvorninn hans efnum var komit þess goda mannz.

Jtem lagdi herra stephan þar eina sak til min j sinne stefnu ad eg hefdi giort a mot sig nockra motstadning suo hann hefdi ecki matt giora sina biskupliga skylldu og eg hefdi haft harneski upp á og verid med tijad folk. gef eg þa afsakan og suar þar upp a fyrer mig ad eg seigi þar

1) Sbr Kaup 8; [var (!) Apogr.

nei til ad eg hafi þann verduga herra nockra motstadning giort eda giora latid. helldur mun þad finnast med sónnu. ad eg baud mig til ad giora honum gisting med xiij. menn sem samþýckt er. og eigi ad eins med xiij. menn helldur suo morgum sem þeir voru og greindur Biskup Stephan sialfur villdi med þvi moti ad eg væri omakzlaus fyrer utañ allt hindur og mitt folk sem er forbod og stefnur og þar upp a baud eg sialfur ad ganga i borgun um ad þann godi herra og allt hañs folk skylldi vera fyrer utañ allt hindur og omak af mig til og minu folki suo þat skylldi ongum hlydaz annars af minum parti til og eg villda og skyllda herra Stephan allt liuflega veita ef hann villdi suo þyggia allt þad sem mig bar honum heilagrar kirkiu vegna ad veita. enn under nockurs manz lagasokner edur akiæru þa veit eg mig ecki skylldugañ ad ganga. þui eg lyser minn herra konginn minn forsuarsmann til allra riettra mala huat huor hefur til min ad tala. og allz mins folkz epter þvi sem hans nadis Biskarmelses Bref innehelldur. Enn um þad hardneski og tyi sem eg hafda upp a og mitt folk þad dro eg eij nie draga liet fyrer ydra skulld og eij ydar ærligra presta nie prelata og eigi helldur ydar dandisveina helldur þeirra manna annara sem med ydur voru og umsagt[1]) hafa mitt lif suo eg hefi sialfur upp a heýrt og af einum parti hefi eg þar og vitni til og fyrer slikum monnum villda eg forsvara mig meir enn fyrer þvi eg mundi þad þeinckia ad þier mundud nockurn skada vilia lata giora mig.

Enn þann eina sak ydar nad lagdi mig til ad eg hefda haft j bland med mig forbodada menn eda bannsetta þa gef eg þad suar þar til ad eg veit þa ongua j minn gard verid hafa utan þad sie þeir sem þier vikut nockud til j sumar sem var af einni deilld vors naduga herra kongsins logmann og hans nad hefur sialfur sett og tilskipad ad dæma laug og landzins riett. eigi sidur hefur og hañs nader ydur tilskipat ad dæma lata hañs saker[2]). veit eg hann nu ecki hafa brotid sidan ydar nåd liet dæma honum sin godz jgen.

1) þannig; *rétt* ; unnsagt. 2) säler, Apogr.; leiðrétt á spássíu.

Enn upp a deilld murta bonda gefur eg þad suar ad þo hann skipti ecki hval suo miklum sem til var kallat. þá veit eg þad eigi bannsauk þvi laugmalit skipar (þeim) æ stefnu og tuigilldi sá hval er ʙangara hefur.

Enn þo kirkiunnar valld þuingi þessa menn suo mig og huorn annann þann minn herra konginum tilheyrer og þier kunnid ydur hafa þar mackt til ad formincka kongsins umbodzmenn þa ma eg huorcki nie vil eg formincka mins herra kongsins folk og almuga helldur vil eg þad styrkia j allann mata til allra riettra mala. Og nu fyrer allar ydrar saker mier til lagdar. þá skyt eg mig og aull min mál fra ydur Biskup Stephan og ydrnm domendum og fyrer vorn heygbornasta nadis herra konginn upp a hans mact frid og forsuar og fordagþingun[1]) sem hans nadis biskermelsisbref utuisar þad hier er med fest. fyrerbyd eg huorium manni lærdum og leikum under full(t) brefabrot og sierdeilis ydur Biskup Stephan og ydrum prestum og prelatum ad dæma eda dæma lata nockut um þessi min mál og sierdeilis þau minn herra konginn tilheyrer og hans nadis a halfa sektina á ef saunn væri þar til sem ydrar sakargipter til min koma fyrer mins herra nader og hans nader giorer þar veg upp a fyrer mina deilld med sinu fridsamligu forsuari. vilie þier eigi herra Stephan þennan minn bodskap lida þa giore eg suoddan appellaciu sem hier er medfest ad gudz vitni og godra manna et cetera.

---

414. 24. Janúar 1515. Í Efradal.

Ögmundr prestr Pálsson og prófastr undir Eyjafjöllum selr í umboði Stepháns biskups erlegri dandikvinnu Hólmfríði Erlendsdóttur þrjátigi hundraða í góðum peningum, sem Stephán biskup átti í garði Einars heitins Eyjólfssonar, fyrir alla jörðina Auðsholt í Ölvesi, fjörutíu hundruð að dýrleika, en það sem jörðin reiknaðist dýrri en hæð peninganna, skyldi koma fyrir margfalda velgjörninga biskups við Hólm-

1) fordagþingum, Apogr.

friði og hennar húsbónda; skyldu og börn Einars kvitt um allar þær fjársektir, er Einar faðir þeirra hafði verið skyldugr biskupinum.

Bisk. Skalh. Fasc. VI, 21, frumrit á skinni. Af 3 innsiglum er nú 1 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 2576.

Avdzholltzbref.[1])

Þat giori ec augmundur prestur palson profastur vnder eygiafiollum godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi ad á miduikudagin næsta fyrir conversio pauli um veturen. anno domini. ꝏ. d. xv. giorda eg suodan kaup og skilmala vid Erliga dandi kuinu holmfridi Erlendzdottur j vmbodi virduligs herra Steffans med guds nad biskups j skalholtti ad ec selda fyr skrifadri kuinu holmfridi til fullrar eignar þau. xxx. hundrata j godum peningum sem greindur herra stefan atti j gardi Einars heitins eyiolfssonar sem gud hans sal nadi. Hier j motti gaf opt skrifut holmfridur fyr skrifudum herra stefan jordena alla audsholt j oluesse j arnarbælis kirkiu sokn til æuenligrar eignar og frials for(r)ædis huoria hun reiknadi. xl.c. ad dyrleika. lysti hon þui þa þar fyrir mier ad þad jorden reiknadizt dyri en hæd penpeninganna hefdi titt skrifadur herra stefan veitt sier og sinum husbonda margfallda velgiorninga þar j gen. gaf ec þa j sama handabandi born einars heittins aulldungis kuitt og akærulaus vm allar þær fiarsegter sem þeirra fader Einar heittin hafdi biskupinum skylldugur ordit vpp á heilagrar kirkiu vegna.

for þesse giorningur fram j efradal vnder eyiafiollum þessum giorningsuottvm til kaulludum þorsteini torfasyne og joni hallzsyni.

ok til sanenda hier vm festa ec mitt jnsigli med fyrskrifadra manna jnsiglum fyrir þetta kaupbref skrifad j sama stad deigi og ari sem fyr seiger.

---

1) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld. Með hendi frá 17. öld stendr þar og: „Vm audzhollt j Oluose“.

415. 28. Janúar 1515. } á Hólum.
15. Apríl 1520

Kaupmálabréf Jóns Einarssonar og Kristínar Gottskálksdóttur.

ÍBfél. Kbd. 67. 4to bl. 69b — 70. — MSteph. 60 4to bls 25 (ágrip). — Hvorttveggja er með hendi séra Eyjólfs á Völlum (d. 1745). Gottskálksannáll segir að brúðkaup Jóns og Kristínar hafi staðið 1516, en það er líklega misgáningr.

(Utskript) af kaupmalabrefi Jons Einarssonar og Christinar Gottskalksdottur Biskups Nicolæssonar.

Jn nomine domini amen.

var sofelldr kaupmali lýstr og stadfestr æ brudkaupsdegi millum Jons Einarssonar af einri hælfu. en Christinar Gottskælksdottur hustrur hans af annari. þæ lidit var fra G(uds) burdi M. D og xv ar. sunnudaginn næstan fyrir Purificationis Sanctæ Mariæ Virginis j storustofunni æ Hőlum i Hialltadal. at so fyrir skildu. at Virduligr Herra Gottskælk med G(uds) nad Biskup at Holum gipti nu i þenna tima ædur greinda Hustru Christinu dottur sina fyrrnefndum Jőne Einarssyni med so greindu fekaupi. at Jőn Einarsson skylldi hafa til kaups vid hustru Christinu .vij.ce j jordum og lausafe. hier i mőt skylldi hustru Christin hafa .iijco i jordum og .ijce j lausafe. sem fyrnefndr herra Gottskalk fadir hennar hafdi gefit henni adr.

skildi optnefndr herra Gottskalk dottur sina hustru Christinu malakonu i gard optnefnds Jons Einarssonar. og so fiordungs giöf or ollum hans peningum þeim er hann atti.

Hier med festi Jon Einarsson hustru Christinu sier til lögligrar eiginn konu med þeim bőkarinnar ordum sem þar til heyra.

Voru þessir brudkaupsvottar. Petr Pálsson. Jon Arason og Þorsteinn Jonsson. prestar Hőlabiskupsdæmis. Jőn Þorgeirsson. Gunnar Jonsson. Skuli Gudmundsson. Magnus Arnason og Jőn Olæfsson morgum odrum gődum monnum nerverőndum.

Og til meiri stadfestu og audsyningar hier um setium

vier Gottskalk med G(uds) næd Biskup æ Holum vort innsigli og Einar Oddsson. med ædr nefndra manna innsiglum fyrir þetta ka'pmalabref. er skrifat var in octava paschæ i sama stad v ærum seinna en fýʀ segir.

---

416. 16. Febrúar 1515. á Auðkúlu.

Vitnisburðr, að Vigdís Jónsdóttir sór að því bókareið, að Ólafr Filippusson bóndi sinn hefði að sínu viti ekki verið í neinum þeim sökum að sifjum eða mægðum né nokkurri útlegð, að það mætti hindra þeirra hjónskap.

AM. Fasc. XLI, 6. frumrit á skinni Öll (5) innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 3422. — AM. Apogr. 801 og JSig. 66 8vo, eptir transskripti frá 20. Apr. 1515.

Eíjdur vigdıjsar Jons Dotter.[1])

Þath giorum uier ȷon þorgilsson tumas eireksson prestar holabiskupsdæmis magnus arnason olafur ionsson og nichulas helgason leikmenn godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi at uier uorum þar i hia a audkulu i suinadal fimtudaginn næstañ epter kyndilsmesso[2]). saum og heyrdum a at uígdis ionsdotter sőr so latanda bokareid. at hun uisse olaf heitenn philippusson bonda sinn i aungum þeim saukum uera [eda uerit hafa[3]) at skylldskap sifium eda mægdum og eigi uisse hun hann i nockurri utlegd so at[4]) þesser hluter eda adrer mætti hindra þeirra hionskap þa hann geck til kaups og festingar vid hana med ʀadi modr sinnar solueigar biornzdottur og undertali einars biornzsonar modurbrodur síns. Og til sannenda hier um setium uier fyrr skrifader menn uor incigle fyrir þetta bref skrifat i sama stad in die juliane virginis et martiris. anno domini. ↀ.º d.º xu.º.[5])

---

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) þ e. 8. Febrúar. 3) [á spássíu með álíka gamalli hendi. 4) b. v. 801. 5) Bæði Hóla-

417. **1515.** **á Auðkúlu.**

Vitnisburðr, að Vigdís Jónsdóttir hafi unnið að því bókareið, að hún hafi af eingum manni líkamlega syndgazt, utan sínum bónda Ólafi Filippussyni.

AM Apogr. 800 „ur storu transskriptarbrefe 3ia presta og 3ia leikmanna 1515“ (AM) 20 Apr. — JSig. 66vo með hendi Grunnavíkr-Jóns eptir sama transskripti.

Eidur Vigdijsar.[1])

Þat giorum uier teitur þorleifsson. eirekur oddason. haflidi íwarsson godum mønnum kunnigt med þessu voru opnu brefi at uær uorum þar i hia saum og heyrdum ꝺ́ a suinauatni a asum sor uigdis ionsdotter so felldan bokareid firir sira petri palssyni at hun hefdi af aungum manni likamliga syndgazt utan sinum bonda olafi philippussyni og hann uæri iafnsannr fader at ollum sinum bornum sem hun moder.

sonnudu þenna eid med henne xij. dandi kuinnur.

Og til sanninda hier um setium uier uor incigle firir þetta eidsbref skrifat ꝺ́ audkulu i suinadal þa lidit uar fra gudz burd ↄ. d og xu. ar.

---

418. **20. Apríl 1515.** **á Hólum.**

Transskiptarbréf.

JSig. 66 8vo, með hendi Grunnavíkr-Jóns 1741 „Ex Transcripto pergameno. collatum“, sem hann fékk að gjöf í August 1735 af Markúsi sýslumanni Bergssyni í Ögri.

Þad giorum vær Jőn Arason radzman heilagrar hőlakyrckiu. Jőn Olafsson kirkiuprestur j sama stad. Olafur

menn í Hjaltadal á 17. öld. (Hólakopíubókin eldri Bisk. 3. Fol. bls. 190) og Árni Magnússon hafa lésið þetta ártal sem „1512“ og háfa ritað það utan á bréfið, og svo er því raðað í bréfaskrá Grunnavíkr-Jóns, en það er berlega rangt lesið fyrir 1515, enda má sjá af bréfi frá 11. Mai 1512, að Olafr Filippusson er þá enn á lífi.
1) 66.

hallzson prestar hőla Biskupsdæmis. Jon Þorgeirsson. Grijmur Jonsson og Einar Einarsson leikmenn. Gődum monnum kunnigtt med þessu voru opnu Brefi. ad vier hofum sied og yferlesid opin bref med heilum og oskoddum hangande ȷnnsiglum suo latande ord eptter ord sem hier eptter stendur skrifad.

[Hér koma þessi bréf um mál Ólafs Filippussonar og vígið í, Víðidalstungu 1483:

1. Bólstaðarhlíðardómr Einars Oddssonar 21. Júní 1497, DI, VII, Nr. 383.

2. Undanfærslubréf Ólafs frá 17. Júní 1495, DI, VII, Nr. 314.

3. Úrskurðarbréf Stephåns biskups frá 23. Júní 1498, DI. VII Nr. 408.

4. Úrskurðr Finnboga lögmanns frá 20. Aug. 1498, DI, VII, Nr. 418.

5. Víðivalladómr Gottskálks biskups um undanfæri Olafs frá 29. Apr. 1512, DI, VIII, Nr. 308.

6. Bólstaðarhlíðardómr Jóns Einarssonar frá 29. Apr. 1513, DI, VIII, Nr. 344.

7. Dómr Gottskálks biskups á Hólum frá 18. Aug. 1514, DI, VIII, Nr. 389.

8. Vitnisburðr Sigurðar prests Þorlákssonar frá 29. Febr. 1500, DI, VII, Nr. 486.

9. Vitnisburðr Egils Grímssonar frá 24. Sept. 1485, DI, VI, Nr. 491.[1])

10. Vitnisburðr Einars Oddssonar frá 7. Okt. 1485 DI, VI, Nr. 493[1]).

11. Vitnisburðr Bárðar Jónssonar frá 4. Nóv. 1485, DI, VI, Nr. 494.[1])

12. Vitnisburðr Sölva Þorvaldssonar og Steins Hrólfssonar frá 12. Apr. 1486, DI, VI Nr. 503.[1])

13. Vitnisburðr Teits Þorleifssonar og tveggja annara um eið Vigdísar Jónsdóttur útgefinn á Auðkúlu 1515, DI, VIII, Nr. 417.

14. Vitnisburðr Jóns Þorgilssonar og fjögurra annara um eið Vigdísar, útgefinn á Auðkúlu 16. Febr. 1515, DI, VIII, Nr. 416].

Og til sanninda hier vm setium vær fyrrskrifader menn vor ȷnsigli fyrir þetta Transkripttarbref. skrifad ắ holum ȷ

1) Dagsetning transskriptsins er við þessi bréf misprentuð 22. Júní, fyrir 20. April.

hiallttadal fostudaginn næstañ fyrer Jons messu hola Biskups vm vorid. anno domini ꝏ.⁰ d.⁰ x v.⁰

---

419. 23. Apríl 1515. á Reykjahólum.

Vidimus af alþingisdómi Finnboga lögmanns í erfðamáli eptir Þorleif Björnsson, 1. Júlí 1500 (DI. VII, Nr. 498).

AM. Fasc. XXXIV, 27, frumvidimus á skinni. — AM. Apogr. 5716.

Dom(ur) vm̃ skilgethningh biarnar og systra hans.

ꝏedkennvnst uær kodran prestur jonsson. gvttormur gvnnarson. jon helgason. snorre haflideson.[1]) og þorsteinn ketilsson leikmenn ath uær hofvm lesit ok heyrtt yferlesith opit domsbref med heilvm ok oskavddvm hangande jnsiglom so latanda ord efter ord sem hier stendr fyrr skrifat. Og til saninda hier vm̃ setivm vær fyr nefnder menn vor jnsigle fyrir þetta transkriftarbref er giort var a reykiaholvm æ reykianese jonsmesso dag holabiskups vm vorit þa lidit uar fra gudz burd ꝏ⁰ d⁰ xv.⁰

---

420. 12. Maí 1515. í Hvammi.

Dómr út nefndr af Ólafi Guðmundssyni kongs umboðsmanni milli Gilsfjarðar og Gljúfrár um kærur Björns Þorleifssonar til Ögmundar Tyrfingssonar út af arfi eptir Pétr Jónsson.

AM. Fasc. XLII, 21, frumrit á skinni. Öll (3) innsiglin eru dottin frá.

Domur Vm Stefnu Mál Biórnz Þorl(eifs)s(onar) til Augmundar Tirbyngssonar.[2])

Þat giorvm vær Stvlle þordarson. sygvrdr narfason. asmvndr clemensson. gvdmvndr finzson. eyuindr gvdmundzs-

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með hendi c. 1700. 3) Svo. 4) þ. e. 11. Maí.

son og þorolfur avgmvndzson godvm monnum kunnigth med þessv uorv opnv brefi ath favsta[1]) dagin næstan efter ante portam lathinam[2]) j hvame j hvams sveith uorvm vær j dom nefnder af ærligum manne olafe gvdmundzsyne er þa hafde mins herra kongsins syslv og vmbod j mille gilsfiardar og glivfurar ath dæma og skoda vm̃ þa stefnv og saker er þar jnne stodv er biorn þorleifsson stefnde avgmvnde thyrbingssyni j umbode pals jonssonar fyrir þann arf sem fallenn uar efter petur jonsson er fyr nefndr avgmvndr hafde j settz og lagdth log og dom fyrir a sinnar qvinnv vegna sigridar jonsdottur syster[3]) fyr greindz peturs er hann hiellt logligan erfingia enn biorn þorleifsson hiellt fallet hafa pale jonssyne til arfs og eignar. Nv saker þess ath kom fram bref helga gislasonar med heilv oskavddv hanganda jnsigle. annat opit bref jons gvdmundzsonar med oskavddv jnsigle hverer hia savgdvzt hafa verit a stadarstad a reykianese þridivdag[3]) jola þa sira jon heitin jonsson arfleidde bavrñ sin sigride og avnnvr fleire þar. So j anuara[3]) grein lavgdv þesser menn biorn þorleifsson og avgmvndr tyrbingsson sinar hendur saman fyrir oss adr nefndvm domsmonnum ath hafa og hallda þat þeir dæmdv obrigdanliga a badar sidr. Nv fyrir þessar greiner dæmdvm vær skylldogan optnefndañ avgmvnd ath latha þesse vithne sveria fvllan bokareid efter sinvm brefvm eda avnnr jafn ha þessum so hliodanda sem brefin og bokiñ vth skyrer og hafit sveria lathed vithnin ath micelsmesso þat seinazth(a) nv j haust fyrir birne eda hans logligvm vmbodzmanne og ath svavrdvm vithninvm[4]) dæmdr[3]) vær med fvllv doms athkvæde æfinlig eign vera sigridar jonsdottur qviñv avgmvndar og hennar systra arf peturs jonssonar brodr þeirra en ef vitnin svære ecki sem dæmt var. þa skyllde avgmvndr þo j sithia med frialsv thil þess ath hann være sogthr vr med logum. Og til saninda hier vm setivm vær opt nefnder domsmenn (vor jnncigle) fyrir þetta domsbref er giortt var j hvame j hvamssveith

1) Svo. 2) þ. e. 11. Mai. 3) Svo. 4) Svo (vithninvm).

lavgardagen næstan fyrir hallvardzmesso anno domini millesimo quingentesimo quindecimo.

---

421. 12. Maí 1515. á Þingeyrum.

Dómr klerka út nefndr af Gottskalk biskupi á Hólum, þar sem jörðin Kallaðarnes í Bjarnarfirði er dæmd óbrigðanlega eign klaustrsins á Þingeyrum, en Jón ábóti Þorvaldsson hafði lukt jörðina Gottskalk biskupi upp í skuld, þegar Jón ábóti var prestr og officialis Hólakirkju.

AM. Apogr. 471 „Ex originali monasterii Thingeyrensis accuratissimé". Árni lýsir innsiglinu. — Afskript af þessu bréfi er og í klaustraskjalabók Landsskjalasafnsins (og í AM 280. 4to bls. 203—205) með hendi Hákonar Ormssonar. Þar er þessi fyrirsögn: „Dómur fyrer Kalldadarnese. Huor jörd nu er frä Þingeyraklaustre og fylger vmbodsjordum". Sbr. Dipl. Isl V, Nr. 608.

Þat giorum vær broder einar med gudz nad aboti a munkaþuerá. broder nichulas med samri nad prior á modruuollum. finnbogi einarsson. ion þorgilsson. gudmundr ionsson. ion finnbogason. petur palsson. ion finnbogason. þorsteinn ionsson. þorbiorn ionsson. gunnar þordarson og olafur gudmundzson prestar holabiskupsdæmis godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi. at þa lidit uar fra gudz burd ɱ d og xu ær. faustudaginn næstañ epter krossmesso um uorit[1]) á videuöllum i blaunduhlid i skagafirde a almenniligri prestastefnu vorum uier i dom nefnder af uirduligum herra og uorum andaligum faudur godskall med gudz nad biskup a holum. ad skoda álita innuirduliga at rannsaka og fullnadardoms atkuædi á at leggia um þann askilnad er uar a millum uerdugs herra biskups godskallz og brodur eirekz abota at þingeyrum um iordina kalladarnes i biarnarfirde. hueria er fyrr skrifadur herra biskup godskall sagdi sier lukt hafua abota ion godrar minningar er næstur uar aboti at þingeyrum fyrir fyrrnefndañ abota eirek i þann

1) þ. e. 4. Mai.

reikningskap er hann uard biskupinum skylldugur. þa hann uar prestur og officialis heilagrar holakirkiu. sem bref þar um giort ut uisadi. Hier i mot birte abote eirek fyrir oss bref og skilrike under godra manna inciglum so hliodandi. at biarne þorarinsson og solueig gudmundardotter hans eigin hustru hǫfdu sellt brodur gunnari ionssyni conuentubrodur af þingeyrum og þingeyraklaustri iordina kalladarnes i biarnarfirdi til fullrar eignar og adur skrifut hion biarne og solueig medkenduzt at þau hefdi upp borit af brodur gunnari klaustursins uegna aa þingeyrum fimtige gyllene ens þridia hundrads. og aboti ion gamlason at þingeyrum hefdi endurnyat og stadfest med fullum giorninge þetta sama kaup uid optnefnd hion biarna og solueigu. Og þui sagdizt opt nefndur aboti eirek ecki hallda fyrrnefndan ion abota sinn forerara hafa matt i burt fa opt nefnda iord. nema fyrir einhueria logliga naudsyn klaustursins. eda hann hefdi sett klaustrinu adra iafngoda fastaeign i stadinn og þo med brædranna samþycki. lǫgdu þesser fyrrskrifader menn verdug herra biskup godskall og abote eirek med handsǫlum þetta mal under þann dom sem uier hier yfer dæmdum. þui in nomine domini amen. Dæmdum uier fyrrnefnder domsmenn med fullu og logligu doms atkuædi. at ollu so profudu sem þa uar fyrir oss komit. opt nefnda iord kalladarnes obrigdeliga eign klaustursins a þingeyrum uera og uerit hafa sidan fyrst hun uar klaustrinu selld epter þui sem fyrr seiger. Enn herra biskupinn skyllde eiga loglig̃ adgang at abota ions erfingium til so mikilla peninga sem hann tok iordina fyrir. Samþyckti þenna uorn dom med oss virduligur herra biskup godskall og setti sitt incigle med uorum inciglum fyrir þetta domsbref skrifuat i klaustrinu á þingeyrum in die nerei et achillei martirum a sama áare og fyrr seiger.

---

422. **20. Maí 1515.** **í Kaupmannahöfn.**

Kristján Danakonungr II. skipar Seffrin Norby — „embættis-

mann á Haritzborg" — lénsmann á Islandi um þrjú ár, gegn fjögurra lesta afgjaldi árlega í góðum fiski goldnum í Kaupmannahöfn og hálfu sakafalli konungs af landinu og öðrum óvísaeyri, en reisa skal hann á eigin kostnað tvö föst og góð vígvirki, annað þar sem konungsgarðrinn er (á Bessastöðum), en hitt í Vestmannaeyjum.

Ríkisskjalasafn Dana, Register over alle Landene Nr. 2A bl. 11b. — Suhms (ældre) Saml. II, 1, 131—132.

Seuerinus Norbii wor embitzmand paa haritzborgh Ffick forleningsbreff paa wort oc Norgis Kronis Leen Jsland met alle sıjne renthe oc retighedh ath haffue nyde och beholle nw uti thette aar oc sıjden framdelis vti two samfeldh aar ther nest effther følgendis efther thette breffs datum regnendis. Dogh met sodannth skell ath hand fore huerth aar skall tiil godhe redhæ giøre oc geffue oss fiere lester Jsslantzske fiscke gille oc geffue oc thennom at føræ oc leffuere hiidh tiil wort sloth Køpnnehaffn paa sind eghen kosth oc skall hand ther tiil giøre oss gode redde och reggenskab fore hues sagefaldh oc andit vwist som oss i samme aar ther paa landith tiilfaldendis vorder oc ther aff skall hand haffue halfdelen ther aff oc wij then anden halffdelen vndentagith tolden som hand besønderlighen skall selff haffue oc beholle allene. Och skall hand thette forne oss til Køpnehaffnn slot paa sin eghen kosth aarlighen skicke oc leffuere lade. Och skall hand fore thenne forne forlening ȷnden forne tree aar lade opbygge och sette ther paa Jsland paa sin eghen kosth teringh oc arbeidh two gode oc faste blockhwsse thet enne som konnings ȷorden stande skall oc thet andit paa Vespenøø oc skall hand giøre oss oc Rigith tiennisthe ther aff nar behoff gørss oc hand tiilseges och hand skicke wore kere vndersatthe ther paa Landit Norgis logh oc retth oc thennom ey vfforretthe eller vfforretthe ladhe i noger made.

Tii forbiwde wii alle. et cetera.

Giffuit paa wort slot Køpnehaffn søndaghen jnfra octavam ascensionis Domini Aar. et cetera. mdxv.

Signatum.

423. 24. Maí 1515. á Ánabrekku.

Tylftardómr út nefndr af Hans Eggertssyni, „kongs umboðsmanni yfir Ísland“, um skyldu Arnórs sýslumanns Finnssonar til að afhenda þá peninga, sem mínum herra konginum voru dæmdir eptir Þorstein Þorláksson.

Frumrit á skinni í Frumbréfasafni Jóns Sigurðssonar Nr. 9, í Landsbókasafni. Öll innsiglin eru dottin frá.

Domr j mille Hannes eggertssonar og Arnors finssonar um̄ sakamann og sekttafiār afhending.

Ollvm monnum þeim sem þetta brief sia edur heyra sender uigfus þordarson. Karfi Ellendzson. jon jonsson. salamon einarsson. jon halsson. svarner logriettvmenn. Runollfor an̄ason. Vermvndvr jonsson. magnus Olafsson. Þorbiorn gudbransson. magnus hialltason. jon jonsson. Olafvr Codranzson kuediv gvds og sina kunnigt giorandi. þa lidit var fra hingadbvrd vors herra jesv christi þvshvndrud fim hvndrud. ok xiiiij ar midkudagen næstan fyrer huitasvnnv[1]) j eskehollte. á þingstad riettvm. Vorum vier j dom nef(n)der. af ærlegvm dandisveine. hans egerzsyni kongs vmbodsmanne yfer island at skoda og dæma. hvort an̄or finsson skyllde afenda sier þa peninga sem minum herra kongenvm voro til dæmder Epter þostein þollaksson. sem dan̄di manna domvr þar vm skrifadur er. ok dæmdur af kirkiunar ualldi. synde arnor þar sitt syzlvbrief. suo latan̄da at hann ætte at eignazst avll vi marka mal. ok þar fyrer inan̄. Enn ef stære mal kynne til at falla, sem gud lieti fære enn fleire. þa skyllde hann somoleides sækia vnder kongdomen. hafdi adur skrifadur hannes adur skipad og bifalat fyr greindum an̄ore at bivara alla þessa peninga. Þui dæmdum uier fyr skrifader domsmenn. advr nefndan an̄or finsson skylldugan̄ at afenda þostein þollaksson. ok alla þa peninga sem minum herra kongenvm voro dæmder hans eggerzsyne i hond eda hans vmbodsmanne. [giallda jnan sioundar. allt j havst[2]). og suo fyr greindan þostein þollaksson fyr(er) þing.

1) þ. e. 23. Maí. 2) [á spássíu og hvergi vísað inn.

Samþyckte þenna sama vorn dom uigfus Ellendzson logman fyrir savnan[1]) ok austan æ island ok sette sitt insigle med fyr greindra manna jnsiglum fyrer þetta domsbrief, hvort er skrifat uar. æ anæbreckv. æ sama ari degi sidar Enn fyr seiger.

---

424. **25. Maí 1515.** **á Valþjófsstað.**

Jón prestr Koðransson, prófastr og almennilegr dómari á millum Gilsár í Skógum og Reyðarfjarðar, afleysir og kvittar Erlend bónda Bjarnason um alt það, er hann hefir mátt brotlegr verða í hans umdæmi, hvort heldr sem það hefir mátt verða fyrir staðarsókn eða önnur tilfelli.

AM. Apogr. 4300 „Ex originali Péturs Asmundzsonar á Ketilsstöðum“.

Þad giori ek ion prestur kodransson profastur og almenniligr domari æ millvm gilsár j skogvm og reydarfiardar godum monnvm kvnekt med þessv minv opnv brefi ad ellendur bondi biarnason bavd sig vnder hlydne vid gvd og heilaga kirkiv og mic hvad hann hefer mætt brotlegr verda fyrir stadar[2]) sokn eda ønnvr tilferle þui hefi ek afleyst hann og sett honum tilheyreligar skripter og fvlla fesekt vpp bored sem mier vel ä næger vpp æ heilagrar kirkiv vegna. þui gef ek fyr greindvr prestvr sera ion ædr nefndan ellend ørlungis kvittan og ækærvløsan fyrir allar þær sex marka sekter og þad(an) af smærri sem hann hefer mætt brotlegur verda og ek hefi mætt yfer taka medan ek hefi profastur vered. og til þess nv er komid fyrir mier og øllum kirkivnar formonnum epterkomendum j skalhollte. Ok til sannenda hier vm setta ek mitt insigle fyrir þetta kvittvnarbref er skrifad var a valþiofstad j fliotzdal føstudagen næsta fyrir hvitasvnnv arvm epter gwdz burd ꝏ. d. og x. v.

---

1) Svo. 2) „*a.* epter *st.* er nockud klest hiner aller staferner skirer og ecki les eg þad ödruvis enn *stadar*“ (AM).

425. 31. Maí 1515. á Hóli í Bolungarvík.

FALSBRÉF um jörðina Dynjandi í Grunnavík.

AM. Apogr. 840 „Ex originali fra Sira Hannese ä Snæfiöllum. Originall verdur þad ad heita. þvi tvö innsiglen hanga under osköddud. Annars lytur þetta bref ut til ad vera falsbref. Er skriftarformed þar ä nylegt og vidvæningslegt. olikt þeim brefum er um þä tid giordust. Synest ad upp muni skafed hafa vered bref þad er þesse innsigle (er hier nu fyrer hanga) hafa vid hangt. og sömu menn fyrir skrifader. og giört ur þvi bokfelle þetta bref sem nu er. Þad bevisar og þetta bref falskt ad vera ad Solveig Biörnsdótter var fyrir laungu daud 1515. Jtem feck Narfi Anno 1505 Dynianda af þeim brædrum Orme og Gudina Jonssonum. og hefdi þad sierlegt äriette vered ad kaupa nu ä ny sömu iördena. Jn summa: Þad er falsbref. Árstaled er óskirt. synest. þä fliotlega er ä þad lited. ad vera *tiutiu og xij* og so hefi eg sied *xij* i gamalli Copiu hier af. giördre anno 1573 — en þegar grannara er ad gäd. þä siest þad ad vera *xv.* og er þó þar fyrir utan platz fyrir tveimur figurum. sem eru burtraderadar. so þad synest þad mune i fyrstu vered hafa *xvii.* En hier um mikid ad criticera er þarflaust þvi brefed er a capite ad calcem falskt og diktad“. — (AM.).

Ollum þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra sendvm uid hoskoldur ionsson og ion ionsson kuediu guds og sina kunigt gerandi þa er lidit var fra guds burd m. cccc. tiutiu og xv. ar a miduikudægin næsta epter huitasunu um vorit a holli j bolungaruik uorum uid j hia saum og heyrdum á ord og handaband þessar[a] mana af eini alfu solueigar [biorsdotter[1]) og anari narfa ionssonar at suo feldur kaupmalli for þar fram a mille fyr sagdra mana at solueig seldi narfa ionssyni iordena dyniande. xvj. hundrudum er liggur [ý[1]) grunauikur [kriku soktn[1]) til frials forrædis og fullrar eignar med aullum þeim [gongnum[1]) og gædum sem greindre iordu fylger og fylgt hefur at fornu og nyu vndan sier og sinum erfingvm og epterkomendum en under narfa og hans erfingia. hier [ý[1]) mot galltt og [greide[1]) narfi ionsson ockur hiauerandi og fleirum odrum solueigu biornsdotter teinahring [þriga[1]) ara [gallman[1]) med ra og reida fyrir vj.c. og vi malnytu kvgillde. ijc. i kauplum og .ij.

1) [Svo stóð í frumritinu.

kuieldi er stodu á [hanholli[1]) hia [lanseta[1]) solueigar og tuiærdar leigur med. skyldi [býging[1]) standa a fyrrsagdri jord til næztra fardaga. skyldi fyrgreind solueig skika þar til [skalligan[1]) man at afgreida narfa titt nefnda iord dyniandi at uori komandi ef hun sialf eigi uid kæmist skyldi solueig suara lagaripting á fyrnefndri iordu [dynandi[1]) og her epter [uillum uid sueria ef þurfa þicker. Og til sandinda[1]) hier vm setivm vid ockur insigli fyrir þetta kaupmalla bref skrifat á holli j bolungaruik á sama ari dige[1]) sidar en fyr seiger.

---

426. 2. Júní 1515. á Ökrum.

Tylftardómr útnefndr af Hans Eggertssyni, kongs umboðsmanni yfir Íslandi, út af kæru hans til Arnórs sýslumanns Finnssonar um fé og fangan Þorsteins Þorlákssonar.

Dómabók Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni í 4to, bls. 79—80, skr. c. 1608. — Af þessum dómi er hræmuglega afbökuð afskript frá c. 1680—1690 í Landsbókasafni 790 4to bls. 146.

Domur huor at afuenda atti fie vtlægs mannz.

Þat Giorum vier vigfus þordarson. Narfi erllindsson. Salamon Einarsson. Runolfur Arnason. Jon Jonsson. Jon hallzson. Olafur Codransson. Vermundur Oddzson. Magnus Olafsson. Þorbiorn Gudbrandzson. Magnns hialltason og Jon Jonsson. Godum maunnum viturligt med þessu voru opnu brefi. ad þa lidit uar fra hingad Burd vors herra Jhesu christi. ꝏ. d. og xu ar miduikudæginn j fardagaviku[2]) j Eskiuhollti j Borgarfiyrdi ꝏ þingstad riettum vorum vær j dom nefndir af ærligum dandissueini Hañs Egertson[3]). mins herra kongsins vmbodzmanni yfer Jslandi at skoda og dæma vm þa akiæru sem greindur Hañz kiærdi til arnors finssonar at hann hefdi ecki tekid til fanga Þorstein Þorlaksson og feingit sier hann og sagdist heimta ad arnori bædi þennañ mann og

---

1) [Svo stóð í frumritinu. 2) þ. e 23. Maí. 3) Svo.

hans peninga þa sem hann hefdi af sier Brotid vid minn herra konginn. Nu sakir þess þad syndist þar fyrir oss ad greindur Arnor hafdi sett þing ȷ Eskiuhollti og nefnt dom yfer ȷ vetur epter kindilmesso. huort hann skylldi taka nockra peninga ad sier a Brecku a Bui Þorsteins Þorlakssonar Edur nockra adgiord þar at hafa edur eij. Enn þeir dæmdu ad allt skylldi standa til næstu fardaga kyrrt. Þui dæmdum vær Arnor finnzson saklausan vid greindan Hans kongdomsins vegna vm þessa sauk. Jtem ȷ annari grein dæmdum vier arnor finnzson skylldugan ad taka fyrr greindan mann Þorstein Þorlaksson nu fyrir Alþingi og færa optnefndum Hans. Suo og dæmdum vær Þorstein Þorlaksson Riett fangadan. huar sem hann ȷrdi fundinn. Og til sanninda hier vm setium vier fyrr nefndir domsmenn vor ȷnsigli fyrir þetta domsbref skrifad a Aukrum ȷ hraunhrepp a Mirum laugardæginn ȷ helguviku a sama ari og fyrr seigir.

---

427. 2. Júní 1515. á Ökrum.

TYLFTARDÓMR útnefndr af Hans Eggertssyni, „kongs umboðsmanni yfir Íslandi“, um það, hver vera skyldi afhendingarmaðr að peningum Þorsteins Þorlákssonar.

Dómabók Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni í 4to, bls. 80—81, skr. c. 1608.

Domur vm fiar afhending.

Þad giaurum vier vigfus þordarson. Narfi Elldinzson.[1]) Salamon Einarsson. Jon Jonsson. Runolfur Arnason. Jon Hallzson. Olafur Codransson. Magnus Olafsson. Þorbiorn Gudbrandzson. Magnus hialltason og Jon Jonsson[2]). Godum monnum vitanligt med þessu voru opnu brefi at þa er lidit uar fra hingadburd vors herra Jhesu christi ∞ d xu ar miduikudæginn ȷ fardagaviku[3]) ȷ Eskiuhollti ȷ Borgarfirdi a þingstad riettum vorum vier ȷ dom nefndir af ærlegum

1) Svo. þ. e. Erlindsson. 2) Svo, og vantar einn dómsmanna, sem verið hefir Vermundr Oddsson. 3) þ. e. 23. Maí.

dandis sueini Hanz egertsyni mins herra kongsins vmbodzmanni yfer Jslandi. ad skoda og dæma vm huer afhendingarmadur skylldi vera á peningum sem Þorsteinn Þorlaksson hefdi att. edur med haundum haft. Nv sakir þess at Olafur skilgetinn sonur Þorsteins Þorlakssonar var stefndur af Arnori finnzsyni þar þa fyrir hañs egertsson. til laugligs andsuars. huort hann skylldi vera laugligur afhendingarmadur á greindum peningum edur Arnor finnsson. Nu af þui ad laugin skipa ad erfingi skal suara aullum malum fyrir þa menn sem vtlegdarverk giora a medan hann er j vtlegd. Þui dæmdum vier fyrr nefndañ mann Olaf Þorsteinsson laugligañ afhendingarmann allra laugligra skullda þeirra sem med laugum syndist á fie Þorsteins sannar vera. Hier med dæmdum vier Olaf Þorsteinsson skyllduga saman ad reka og reka lata alla fyrrsagda peninga sem af geingi skulldum og sidan fram̄leida bædi kuika peninga og dauda vnder sinn suarinn Bokareid sem hann vissi framast. og aunguo afleyna og tueir skilrikir menn med honum. Enn allt þad sem af geingur skulldum. skal hann afhenda Arnori j hönd edur hans vmbodzmanni jnnan xiiij natta. allt þad hann gietur áhendt. Enn þad i haust sem nu verdur eigi fundit. Enn Arnor afuendi Hañz egertzsyni þad ut eptter sem Olafur hefur golldit edur hans vmbodzmanni allt þad sem hann fær og minum herra konginum til heyrer. Og til sanninda hier vm setium vier fyrrnefndir menn vor jnnsigli fyrir þetta domsbref skrijfad a Aukrum j hraunhrepp á Mirum laugardægin j helguviku á sama ari og fyrr seigir.

---

428. 1. Júlí 1515. á Öxarárþingi.

Sáttarbréf þeirra Gríms bónda Pálssonar og Þorleifs sonar hans af einni álfu og af annari Vigfúsar lögmanns Erlendssonar og Hólmfríðar systur hans um allan hugmóð, heimsóknir, fjárupptektir og „sér í lagi um réttarbót Hákonar kongs, sem þeim hafði mest á millum borið“ (Nr. 147).

A.

AM. Fasc. LXVII, 2, frumrit á skinni. Þrjú innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú dottin frá. „Þetta bref feck eg til eignar 1725. fra Orme Dadasyne. hann mun þad funded hafa i Bæ epter Gudrunu Eggertsd(ottur) dauda. Eg hefi þad accuraté afskrifad“. — AM. 238. 4to bl. 93, Bessastaðabók, skr. c 1570. beint eptir þessu eða öðru samskonar frumriti.

koppia af sattmala j millum grims ppalssonar og vigfus Ellindssonar.[1])

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda herra stefan med gudz nad biskup j skalhollte og herra Gottskalk med samri nad biskup æ holum. bʀoder narbi a helgafelle. broder arne æbote j þyckuabæ. Sira avgmvndur palzson. Sira einar snorrason. Sira jon arason[2]). Sira petur palson. jon magnusson. brandur einarson. ɢʀimur jonzson. Einar einarson. Sniolfur hrafnsson og jon olafsson. kuediu gudz og sina kvnnigt giorande ath þa er lidit war fra gvds burd þusvnd fimhvndrud og xv ar. sunnvdagin nærstan epter petursmessv og pals. a almenniligu auxaraʀþingi vorum vier j hia saum og heyrdum a ord og handaband þessarra ærligra dande manna. vigfvs bonda ellendzsonar laugmanz svnnan og avstan a jslande og hvstrv holfridar hans systur. af einne halfu. en ɢrims bonda palssonog þorleifs bonda sonar hans af annare. ath svo fyrer skildu og vndertoludu. ath lostligvm[3]) vilia huorratueggiu adr nefndra manna at þeir skylldu uera alsattum satter vm allt þat sem huorer mattu til annara tala upp æ hugmod heimsokner fiaʀ upptekter og allar adrar agreiningar sem þeim og þeirra monnum hafdi a milli borit þaʀ til. ath suo felldv feskipte þeirra a mille ath vigfus ellendzson laugman og [hans syster hvstrv holfridr[4]) laugdv fyr greindvm grime palssyne og þorleife syni hans jordina kirkivuog. kotuog og merkines.

---

1) Utan á bréfinu með hendi frá síðara hluta 16. aldar, að því er virðist Eggerts Hannessonar. — „Sat(t)arbref vigfus erlinndssonar og hustru holmfridar. og grims palssonar og þorleifs grimssonar“ 238. 2) Arnason 238 (rangt). 3) lostuligum 238. 4) [hustru holmfridur systur hans 238.

sandgerdi og straum til æuenligrar eignar og frials forrædis. hier med vnder[1]) sama skilordi skylldu adur nefnder fedgar bihallda og eignast alla þa peninga sem fyrer nordan land liggia og adr skrifud syskin hofdu adr ahrært vpp[1]) a Riettarbot hakonar kongs sem erv modrvvellir j eyiafirde og silfrastader et cetera. En uigfus ellendzson[2]) skylldi eignast og ath sier taka til æuenligrar eignar og frials forrædis þa peninga sem fyrer sunnan land liggia og suo heita Eingey og laugarnes. galmatiorn. kirkiuhofn. var þa nidrslegit j samri satt allt þat tilkall sem adur skrifvt syskin mattu hafa til fyr skrifadra fedga vpp a [ædur skrifada[3]) Riettarbot hakonar kongs ath ollum þeim hlutum til skildvm sem þeim hofdu til agreiningar ordit hier til sem þeir mattv fremst[4]) med logvm giora. Og til sanninda hier vm [settum vier fyr skrifader herrar vor innsigli fyrer þetta sættarbref skrifat j sama stad deigi og are sem fyr seiger.[5])

B.

AM. Fasc. XLII, 22, frumrit á skinni Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá. — AM. Apogr. 2904.

Sattargiordar Bref Bændanna[6])
[vm eingey og laugarnes[7])

Vier steffañ med gudz nad biskup j skalholti. augmund med samri nad aboti j videy. þoruardur iuarsson officialis. þordur gudmunzson. Einar snorrason. helgi ionsson og ion Einarsson prestar skalholz biskupsdæmis [senda[8]) Q. G. og uora kunnigt giorandi ad sub anno gracie Mdxv. a. almenniligu auxararþingi vorum vier vid staddir og til kalladir ath þessir menn allir geingu til eins handabanz. vigfus bondi Eirlenzson og hans syster hustrv holmfridur af einni alfu. en Grimur bondi palsson og þorleifur bondi[9]) sonur hans af annarri. ath suo firir skildu og vnder tauludu ath

1) sl. 238. 2) laugmann b. v. 238. 3) [b v. 238. 4) og frekast b. v. 238. 5) [et cetera 238. 6) [Utan á bréfinu með samtiða hendi. 7) [með hendi frá 17. öld. 8) [b. v. á spássiu. 9) Hér aptan við þetta orð er „X" og úti á spássíu ritað „fals" með yngri hendi; alt mun hér þó falslaust, nema *bréfið* alt (B) sé eitt falsbréf.

þessir fyrrskrifadir bændur sættuzt fullum sattum vm alla þa hluti sem þa hafdi aa greint og millum borit þar til. suo sem veri vm hugmod heimsoknir fiarupptektir gripdeilldir ath aullu til greindu Enn aungu fra skildu og sierliga vm riettarbot hakonar kongs sem þeim hafdi mest aa millum borit. Skylldi adurskrifadur vigfus eignazt æviñliga og ath sier taka þessar iardir. eingey og laugarnes. setberg. galmatiorn og kirkiuhofn. Enn holmfridur sandgerdi. Enn grimur bondi og sonur hans þorleifur skylldu eignazt ataululaust alla peninga firir nordan sem vpp aa riettarbotina horfa og þar med kirkiuuog j haufnum. arnarhollt og augurskelldu aa kialarnesi. skylldu þeir hier med alsattum satter. Ok til sannenda hier vm. festum vier vor jnsigli firir þetta sattargiordar bref skrifat i videy dominica letare iherusalem ari seirna enu fyrr seigir.

[voru þesser giorningsuottar af leikmonnum. jon odzson. narfi sygurzson. narfi Erlenzson. ion hallzson og ion arnason og rvnolfur þorsteinsson.[1]).

C.

AM. 191. 4to, bls. 29 (bréfabók Jóns Hallssonar í Næfrholti, á skinni). — Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 517—518.

Vier stefan med guds nad biskup j skalhollti. augmund med samre nad aboti j uidey. þoruardr juarson officialis. þordr gudmundzson[2]). einar snorrason. helgi jonsson og jon einarson prestar skalholtzbiskupsdæmis send(um) Q. G. og uora kunigt giorandi ad sub ano gracie. ꝏ. d. xv. ar æ almenniligu oxararþingi uorum (uer) u(i)d stad(d)er og til kallader ad þesser menn aller geingu aller[3]) til eins handabandz. Vigfus bondi erlendzson og hans syster hustru holmfrid af einne alfu. En grimur bondi palsson og þorleifur bondi sonur hans af annare. ad suo fyrir skildu og vnder toludu ad þesser fyr skrifader bændr sættuzt fullum sattum

1) [Þetta er ritað neðan við bréfið með annari en samtíða hendi. Þessi nöfn koma ekki saman við sættargerðina sjálfa (A). Dagsetning og ártal hér er 2. Marts 1516. 2) gugmundzson, skb. 3) Svo.

um alla þa hluti sem þa hafdi a greint og j milli borit þar til suo sem uæri um hugmod. heimsokner. fiar upptekter. gripdeilder ad ollu til greindu en aungu fra skilldu og serlega vm rettarbot hakonar kongs sem þeim hafdi mest æ millum borid. Skildi adr skrifadr uigfus eignaz æuenliga og ad sier taka þessar (iarder). eingey og laugarnes. setberg. galmatiorn og kirkiuhofn. en holmfridr syster hans æuenliga eignaz og ad sier taka jordena sandgerdi er ligr a rosthualanesi j hualsneskirkiu sokn. En grimur bondi og sonr hans þorleifur atolulaust alla þa peninga fyrir nordan sem upp æ rettarbotena horfa og þar med kirkiuuog j hofnum. anarhollt og aofuskeldu[1]) æ kialarnesi. skylldu þeir hier med alsat(t)um satter.

Og til sannenda hier um festum uier uor jnnsigli fyrir þetta sæt(t)argiordar bref.

---

429. 1. Júlí 1515. á Öxarárþingi.

Grímr bóndi Pálsson og Þorleifr sonr hans selja Hólmfríði Erlendsdóttur jörðina Sandgerði á Miðnesi fyrir Arnarholt og Ögurskeldu á Kjalarnesi.

Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar í Ríkisskjalasafni Dana, Gullbringusýsla Nr. 1, afskript gerð eptir „sínum original" og staðfest við Öxará 18. Júlí 1704 af Runólfi Þórðarsyni og Gísla Jónssyni.

Þad giorum vier Grijmur Jonsson. Pietur Lofftsson. Magnus Arnason. Sæmundur Simonarson og Gunnsteirn Oddsson godum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefi ad þa lided var fra hingadburde vors Herra Jesu Christi M D og xv ar a sunnudæginn næstan Effter peturs Messu og palz a almennelegu Øxararþinge. vorum vier j hia. saum (og) heyrdum a ord og handa band þessara manna af Ejrni alfu Grimur bondi palsson og Þorleifur sonur hans. Enn af annari Holmfridur Ellendsdotter ad so fyrer skilldu ad grijmur palsson og Þorleyfur sonur hans selldu Holmfryde Ellinds Dottur jordina Sandgierdi a Midnesi med ollum þeim

1) Svo.

gognum og giædum sem greyndri jordu filger og fillgt hefur. Hier j mote gaf greind Holmfrydur Ellendsdotter þeim fedgum grijme og Þorleife tuær jarder suo heytande arnarhollt og Øgurskiellda. Liggia þessar jarder a Kialarnese. med ollum þeim gognum og giædum sem greyndum jordum filger og fillgt hefur. Skillde huorutueggiu suara lagariptingum er sellt hefde enn þeyr hallda til laga er keifft hefdi. Heyrdum vier þa ongvan askilnad þessara firrnefndra manna j milli. helldur kom þeim allt vel saman. Til sanninda hier vm settum vier fyrrnefnder menn vor jnnsigli fyrer þetta jardakaupsbrief. Skrifad j sama stad og are sem fyrr seyger.

---

430. [1515].

Afsökunarbréf Björns Guðnasonar fyrir sakargiptir Stepháns biskups til hans um töku á staðnum í Vatnsfirði.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 97—101, með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700.

Afsǫkunarbref Biǫrns Gudnasonar.

Svoddan afsakan giǫri eg Biǫrn Gudnason fyrir mig fyrir þær sakargiptir er j þeirri stefnu stodu sem Sera Grijmur Þorsteinsson las fyrir mier fǫstudagin i Sæluviku i vor ed var[1]) j Breidadal j Önundarfirdi. undir nafni biskups Stephans. hveriar er svo voru. ad hann gaf mig þá sǫk. eg hefdi rángliga med tekid gardin Vatsfiord og gardsinz peninga undan sijnu valldi og mot sijnum vilia. hvad mig er ovitanligt. hann hafi nockurn tijma under hans valldi verid. meir enn adrar bonda kyrkiur i Skalholltz biskupsdæmi. eptir gǫmlum sáttmála er giǫr og svarinn var j millum kongs og Erkibiskups. og leinge hefur fyrir lǫg geingit i voru landi. Kom mig þessi stefna so hǫstug upp á. ad eg kunna hana aungleidis ad fara sakir stockotz tijma og lángs vegar og færleika sakir. sakir Járna og Hesta. þvi þotti mier ecki

1) mun vera 1. Júní 1515.

ohætt med fá menn ad rijda fyrir mijnum fiendum er upp á minn veg voru er mitt Lijf og Heilbrigdu hafa umsagt[1]) sem byriast ma nær gud vill. Hefur greindur gardur Vatsfiordur verid i leikmanna valldi alla tijma þad eg af veit. Enn þo eg hafi[2]) og medtekit hann. þa hefur Biörn Þorleifsson adur haft hönd ad honum. Enn hvad eg hefe þar brotligur ad ordid. þa byd eg mig og mitt mál undir lög og landsinz Riett þo eg hafi á honum setid eptir daudimanna domi og ödru þvi skiali sem þar liggur fyrir. Enn ef biskup Stephan vill eda má med lögum nockud tiltal veita um Reikning og Jnstædu adur[3]) fyr greindrar kyrkiu. þá byd eg þad under skodan lærd(r)a og leikara[3]). og byd eg mig til ad standa optnefndri kyrkiu. allan Reikningskap þennan[3]) mig ber eptir þvi ytazta[3]) máldagar til finnast. ad hun á. og fallid hefur svo langt fram sem dandimönnum lærdum og leikum þar er vel bera[3]) med skylldu fyrir ad svara. Enn eg afseigi allt ved pant eda taksetningar ad samþyckiast upp i opt greindan gard Vatsfiord. Enn ef eg er hier ut af halldinn med magt eda nockurri þvijngan. Banni eda forbodi. so eg ná hier ecki lögum um eptir gamalli landsins veniu þá byd eg mig og þetta mitt mál og þessa mijna sakargipt fyrir mijns Herra kongsins naadir og Herra Erkibiskupsins j Nidarose og annad Rikesins Raad j Noregi. ad vitni allra dandimanna er Ord mijn heyra. Anno.[4])

---

431. **21. Júlí 1515.** **á Bessastöðum.**

Ólafr Asbjarnarson fær Jóni Einarssyni jörðina Kirkju-Njarðvík til fullrar eignar, en Jón fær hana aptr þeim Ólafi Diðrikssyni, höfuðsmanni yfir skipi Sefrins Nordbys, og Hannesi Eggertssyni hirðstjóra yfir Íslandi; fékk hann þeim jörðina vegna Sefrins Nordbys konunginum til æfinlegrar eignar, nema hún væri leyst á tíu ára fresti.

---

1) svo = unnsagt. 2) hefi, hdr. 3) Svo. 4) Ártalið vantar, en bréf þetta gæti verið ritað um eða rétt eptir Alþingi 1515.

AM. 238. 4to bl. 45, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Brief fyrir Kirkiv[1])-niardvik.

Þat giorum vid Olafvr Kodransson (oc) Jon Sigvrdsson godvm monnvm vitvrligt med þessv ockrv opnv briefi. at vid vorvm þar i hia. savm oc heyrdvm a. at Olafvr Asbiarnarson medkendist at hann hefdi fengit jǒrdina Kirkiv-niardvik. med vpplagi Onnv Sniolfsdotter kvinnv sinnar. Joni Einarssyni. med fvllv handabandi. svo oc medkendist fyrr nefndr Olafvr Asbiarñarson þa þar med fvllv handabandi fyrir Olafi Didrikssyni. at þessi eñ sama jord Kirkiu-niardvik er liggvr i Kirkiuvogs kirkiusokñ. væri æfiñlig eigñ Joñs Einarssonar. eda þess sem hann fiengi hana. oc hann hefdi fulla peninga vppborit sem honvm vel anægdi. var ec þar i hia. fyrrnefndr Olafvr Asbiarñarson. at optnefndvr Jon Einarsson fekk þessa somv jord advrskrifvdvm monnvm. Olafi Didreckssyni. hofvdzmann yfir Sefrins Nordbi skip. oc Hannes Eggertssyni hirdstiora yfir Jsland. fieck (hann) þessa somv jord Sefrins Nordbys vegna oc minvm herra konginvm til æfinlegrar eignar. nema hvn væri leyst innan x vetra.

Og til sanninda hier um set ec Olafvr Asbiarñarson mitt innsigli med þessara manna innsiglvm fyrir þetta vitnisbvrdarbrief. skrifat a Bessastodvm lavgardaginn næsta eptir Þorlaksmessv. arum eptir gvds byrd M. D. xv ar.

---

432. 18. August 1515. Í Kaupmannahöfn.

Kristján konungr hinn annar bannar Hansakaupmönnum að flytja fisk frá Íslandi til annara landa en Englands, og leggr við missi einkaleyfis þess, er þeir hafi hér um feingið.

Dipl. Norv. VI, Nr. 659 eptir frumritinu á skinni í bæjarskjalasafni Lýbiku. Prentað áðr í Willebrandt's Hansische Cronick III, 86. Sbr. bréf frá 12 Aug. 1512.

1) á spássíu.

Christiern wegen der Isslandischen fhart jn residentia Bergensi.

Wij Cristiern van gotsgnaden to Denmargken Norwegen der Wende vnd Gotten koningk gekorenn to Sweden hertogh to Slesswigk. Holsten. Stormarnn vnd der Ditmersckenn. greve to Oldenborch vnnd Delmenhorst don wittick vnd openbare vor vns vnsze eruen vnd nakamen. jm rijke Norwegen. nha dem vnd als vnsze rijke Norwegen vnd dat kunthor. darsuluest. van etliken steden vnd jegen durch de vnwontlike szegelatie jn Jszlandt szere vorswacket werdt. vnd in kortten jaren vth voriger hanteringe vnd neringe mochte gebracht werden. szo willen vnd ordinerenn wij nhu jn byweszende vnd nha rade vnszer leuen getreuwen rijçks Norwegenn rede. der erwerdigisten erwerdigen vnd gestrengenn. hern Ericks ertzbisschops to Druntheimm pawestlike hellicheit legatt. hern Andrewes to Anszloo. hern Andor to Bergen. hern Hawschull to Staffuanger. bisschoppen. ern. Negels Hinricksson hauemesters vnd ern. Hinrickes Krummedickes riddere. vmme mitt framen vnd beste willen. des szuluen vnszes rijkes ock jnwanere vnnd kunthors der glijken vmme vordenst. vnd willen alsze de dudesche copman darszeluest. vns vnd vnszen vorfaren gedan. vnd hen forder don willen vnd scholen. dat de szuluen stede szampt andernn hirnamals mit dem vijszke vppt olde vth Jszlandt vortt jn Engelandt. vnd dar mit nicht in ere egenn offte enige ander hauen szegelen. offte loszen scholen. vnd dar jemandt vth vorgerorden steden hir entbauen donde vnd handelen worde. szo scholen alszdenne deszuluen stede. aller vnszer vnd vnszer vorfaren priuilegie begnadinge vnd rechticheide och touormijdinge vnszer rijke hauen strome vnnd gebede. vorlaren vnd vorbraken hebbenn. vnd offt se dar nha in vnsze hauen strome vnd gebeden kamende worden. alsz denne scholen se van vns vnszen vogeden amptluden vnd beuelhebbernn ernstlick mit schyppe vnd gude angeholden werdenn. vnd offt se ock derhaluen anderst ist schaden qwemen. dar to willen vnd scholen wij vnd der vnsze nicht schuldich offte geholden synn toantworden. Desszes

alszo to wydermeher getuchnissze js desser breue twoe eijnes ludes. de eyne bij vnszen leuen getruwen rijkes Norwegen reden. vpgenant. vorwarett. vnd de ander bij dem copmanne Bergen beszokende. vnd beijde mit vnszen secrete witliken vorszegelt. vnnd gegeuen to Copenhagen nha Christi vnszes hern gebortt dusent vyffhundert vnd jm veffteinden jare am szonauende infra octauas assumpcionis Marie virginis.

Ex mandato dominj regis proprio.

---

434. 28. August 1515. í Vatnsfirði.

Tylftardómr, útnefndr af Hans Eggertssyni höfuðsmanni fyrir sunnan og vestan á Íslandi, um skreið þá, er Englendingar höfðu eptir sett orlofslaust í Súðavík, og um fjártöku úr Vatnsfirði fyrir Birni Guðnasyni.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 65—75, með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700. — Árni Magnússon hafði i höndum frumrit þessa dóms. og var það með hendi Björns Guðnasonar (sbr. bls. 431), en nú er það undir lok liðið.

Dőmur um̃ skreid Eingelskra i sűdavijk. og burtflutning gots űr Vatsfijrdi.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. sendum vær Olafur Gudmundsson. Biarni Narfason. Jon Einarsson. Jon Biornzson. Olafur Kodranson. Jon Einarsson. Jon Steinsson. Snorri Helgason. Gijsli Gudmundsson. Ormur Jonsson. Jatgeir Helgason og Pall Arason kvediu gudz og sijna[1]). kunnigt giorandi med þessu voru opnu brefi. ad þą̋ er lidid var frą̋ hingadburd vorz herra Jhesu Christi. ɱ. vc. og xv. ą̋r. ą̋ þridiudaginn næsta fyrir decol(l)acio Johannis Baptiste. j Vatsfijrdi j Jsafijrdi ą̋ almenniligu þriggia hreppa þingi. vorum vær i dom nefnder af ærligum manni Hañs Eggertzsyni hőfudzmanni fyrir sunnañ og vestañ ą̋ Jslandi ad skoda og dæma um̃ þą̋ skreid. er Eingelsker hőfdu ordlofzlaust eptirsett i Sűdavijk. og Sira Jon Eyrekzson medkiendist i sijnu brefe. er hann skrifadi fyrskrifudum

1) Svo.

Hañs til ad hann hefdi j burt haft og hielldi einn Eingelskañ kaupmann eiga. var þad sama bref þar upplesid fyrir oss. enn Hañs kalladi vors verdugasta herra kongsins eign vera og verid hafa sijdañ hann var oleyfilega eptir settur i landid. Jtem i fyrstu grein kom þar fram̃ fyrir oss transkriftarbref ut af þeim domi sem dæmdur hafdi verid ǻ almennilegu Öxarǻrþingi af tveimur tylftum. sijdañ samþycktur af hijrdstioranum Dijdrik pijning og tveimur lǫgmonnum. og allri lǫgriettunni. lærdum og leikum. hver ad svo er latandi j millum annara greina. ad þad gotz utlendskra manna þyskra edur Eingelskra sem oleifelega stendur eptir i landit. eignist kongur halft. enn halft kongs umbodsmadur og þvi kunnu vær j aungvañ mǻta þann dom ad riufa. helldur dæmum vær med fullu dǿms atkvædi þessa sǫmu skreid vera og verid hafa sijdañ hun var oleyfiliga epter sett. fullkomliga eign vors heygbornasta herra kongs Kristierns. og þa sǫmu lærda edur leika sem hana hafa burt flutt skyllduga aptur ad giallda undir full sannindi jnnañ mǻnadar. ad heyrdum dominum jafnmy̌kla skreid edur adra jafnvirdta peninga. og þeim i hǫnd selia edur til þess heimilis færa sem optskrifadur Hañs Eggertzson gefur um̃bod til med ad taka hier innañ syslu. eda svare fullri landrǻdasok vid vorn Elskulegasta herra konginn.

Svo og ei sijdur vorum vær tilnefnder af þrattgreindum valldzmanni ad skoda oc jnvirdulega at ransaka og fullnadar doms atkvædi ǻ ad leggia hverra svara edur sekta þeir menn skulu skyllduger verda vid kongdominn sem svo kunna oforsialiger. jllgiarner edur orǻdvander fyrir finnast ad hallda þa menn med magt. hylling edur styrking sem adur hafa lǫgsamder domar ǻ fallid og utlægir hafa dæmdir verid. edur þa sem med ǫllu hafa obotaverk giort. svo ad vor naadugasti herra kongurinn fær aungvañ sinn Riett ut af þeim. og ei helldur þeir sem þessir menn hafa vid brotid. sem utlegdarverkiñ hafa giort. Nu af þvi ad svo stendur i vorum landslǫgum i Riettarbot kong Magnusar Haakonarsonar[1]) j millum annara greina. þar hann svo seig-

1) Hér hafa þeir vilzt á konungunum Magnúsi lagabæti Hákon-

er. Svo leggium vier landrǻdasôk ǻ alla þa sem ohlydni. samhelldi edur samhleypi giora til þess ad styrkia jllgiordamenn i moti krununnar Rietti og landsins lôgum og þa sem draga þa undan laga Refsingum þeim sem þeir ero verder fyrir sakir sinna brota. þvi vitum vær ei sannara eptir þessu settu og samþycktu lôgmali og mörgu ôdru hier til hnijgur. enn þeir sie þeirri sôk sekir. sem Riettarbotiñ jnne helldur. og þvi er þad vor settur domur og samþyckur. med fullu doms atkvædi. ad þeir sie sanner landrǻdamenn sem svo ofbelldner verda vid vorn naadugasta herra konginn.

J þridiu grein voru vær til nefnder af tijttskrifudum Hañs Egertzsyni. hverir þeir menn skulu vera til sekta og sakfella vid kongdominn sem burt hôfdu haft ur Vatzfijrdi bædi kvika peninga og dauda. ra(u)fad þar og reifad gardinn sijdañ ǻ hann fellu lôgsamder domar. eptir vors heygbornasta herra kong Kristierns brefi er hans Elskulegasta naad hafdi Bijrni Gudnasyni utgiefid upp ǻ greindañ gard Vatzfiôrd. hvorer domar þar voru sijdañ i greindum stad upplesnir ôllum ǻheyrandi þeim þa hielldu gardinn. og þar eptir sijdañ af greindum Bijrni kyrsettir allir. peningar og undir kongsins lǻs. frid og biskarmelsi lyst. Og nu sakir þess. ad vær vissum giôrla hverer domar þar hôfdu ǻ fallid. og svo voru þeir enn nu þar fyrir oss upplesnir og eptir þessum domum og ôdrum laga atferlum er greindur Biorn hafdi ǻ gardinum og peningunum haft þa heyrdu vær optgreindañ Biorn lysa þar fyrir greindum kongs um̃bodzmanni Hañz Eggertzsyni fullri rǻnsôk ǻ alla þa menn sem þar hefdi i nockrum burtflutninge verid kvikra og daudra peninga med hveriu nafni sem hvôr væri og þar voru þa med ǻnefndu nafni fyrir oss og ôdrum med sôkudu maali upptaldir. Enn saker þess ad vor landz lagabok seiger svo. Rǻnsmenn sie obotamenn hvar sem þeir verda tekner. Enn þar var einginn fyrir fangadur sem oss þykia laugiñ ǻvijsa þvi kunnu vær þar ecki ad sinni dom ǻ ad leggia. Heyrdu vær og allur annar almugi þar samankominn. ad tijttskrifadur Hañs

arsyni og Magnúsi smek Eiríkssyni. Þetta er einmitt úr réttarbót Magnúsar smeks frá 11. Dec. 1342 (Dipl. Isl. II, bls. 765).

Eggertzson fyrirbaud ỏllum og sierhveriam hysa þå edur heima eda nockrar biargir ad veita. helldur skylldadi hann til og krafdi almugann upp å kongdomsins vegna. grijpa þa og taka hvar þeir kynni vera utañ gridastada. skylldi hver ỏdrum bod giora. ef sialfir væri ecki megtugir. og flytia þa svo sem lỏg giora råd fyrir å flet syslumanns. ef sialfir få ei skadlaust geimt. þar til lỏg falla å medal þeirra. hverier ad svo heita. Halldor Jllugason. Ari Þorarinsson. Olafur Asbiarnarson. Jon Þorsteinsson. Haflidi Jonsson. Jon Sigurdsson. Markus Magnusson. Þorolfur Sigurdsson og Magnus Gudmundsson.

Samþyckti þenna vorn dom med oss þratt skrifadur Hañs Eggertzson kongs umbodsmann med ỏdrum godum monnum. sem þar voru saman komner. og setti sitt Jnsigli med vorum fyrnefndra domsmanna Jnsiglum fyrir þetta domsbref. hvert er skrifad var i sama stad og åri deigi sijdar enn fyr seigir.[1])

---

434. 15. September 1515. á Brjanslæk.

Stephán biskup i Skálholti vígir kirkju í Sauðlauksdal með ákveðnum máldaga og skipar þangað bæi þá í Patreksfirði, sem liggja milli Tálkna og Straumness með öllum rétti og rentu, og veitir öllum réttskriptuðum mönnum fjörutíu daga aflausn, sem vitji kirkjunnar með góðfýsi og bænagerð.

AM. Apogr. 1330, eptir frumriti Sauðlauksdalskirkju „accurate collatum 1726". Árni og Ormr Daðason lýsa innsiglinu. Sjá bréf 15. Sept. 1514 (Nr. 395).

Ver Steffan med Guds nad biskup ȷ Skalhollti giorum godum monnum kvnnigt med þessv voro opnv brefi ad ȷ heidr wid allzmektvgañ gud hans vel signvdv modr ȷungfrv sanctam mariam og alla guds helga menn einkañliga og sierdeiliss vid sælan thorlacvm biskup. hofum wer vigt kirkiuna ȷ saudlaugsdal j patrixfirdi med þeim maldaga sem

1) þ. e. á höfuðdag sjálfan, 29. Aug.

skrifadr er ȷ þui brefi sem hier er med fest. skipande hier med ad auk þær ȷarder og bæe til greindrar kirkiu sem liggia ȷ patrixfirde ȷ mille talkna og stravmnes med tiundvm og lysitollum og allre þeirre rentv og ʀett sem þingvnautum ber ad veita sinne soknarkirkiu fvllmecktvgri. ȷtem gefum wer ȷ guds trausti ollum rettskriptvdum monnum .xl. daga aflat ȷ huert þat sinn er þeir vitia med godfysi greindrar kirkiu ad heyra þar guds embætti. eda flytia fram gudligar bæner sier til saluhialpar og odrum. oc til sannenda hier wm festvm wer wort ȷnnsigli fyrir þetta kirkiu vigslu bref skrifad a brianslæk a bardastrond ȷn octava nativitatis beate marie virginis anno domini ꝏ d. xv.

---

435. 29. September 1515. í Skálholti.

Staðarbréf út gefið af Stepháni biskupi í Skálholti handa Magnúsi subdjákna Eyjólfssyni fyrir Selárdal í Arnarfirði.

Bisk. Skalh Fasc. XIII, 12, frumrit á skinni, og er kringlótta innsigli Stepháns biskups hið meira fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 2465 með hendi Árna Magnússonar.

veitingar Bref fyrir Selárdal.

Universis christi fidelibus presentes literas inspecturis vel audituris Stephanus dei gracia episcopus Skalotensis salutem jn domino sempiternam.

Noueritis nos ecclesiam sancti petri apostoli jn selardal ȷ arnarfiord Skalotensis diocesis per mortem domini lopteri philippi sui ultimi rectoris vacantem. dilecto nobis jn christo filio magno eyolui subdiacono nostre diocesis cum omnibus suis juribus libertatibus et pertinencijs habitis et habendis preter porcionem ecclesie rite ac canonice contulisse perpetuis temporibus juste et libere possidendam dummodo nobis nostrisque successoribus canonice intrantibus debitam exhibuerit obedienciam reverenciam et honorem. Jn cuius collacionis testimonium Sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum in residencia nostra Skalotensi in festo sancti Michaelis archangeli anno domini. ꝏ d xv.

---

436. **24. Oktober 1515.** **í Vaðnesi.**

VITNISBURÐR um lýsing Ástríðar Özurardóttur um landamerki Snæfoksstaða, Miðeingis og Ásgarðs í Grímsnesi.

Bisk. Skalh. Fasc. XI, 12, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2439 „accurate“. — Gömul afskript frá c. 1570 er í AM. 238. 4to bl. 26—27 (Bessastaðabók) = b.

landamerkiabref milli mideingis og snæfo(g)lsstada.

Þat giorum vid[1]) kolbein andresson halldor magnusson ok gizaur þorleifsson[1]) at vier vorum þar hia heyrdum aa ath astridur auzaurardotter ærlig dandi kuinna hver er var heil at skynsemi eñ litid midur en attræd ath alldri. ok hafdi væxit[2]) vpp j mideinge lysti suodan aurmerkium ok landamerkium millum snæfoxstada nedan at eñ asgardz ofan at.

Jn primis ath mideingi ætti landeign audrvmeigin j tiarnarholum ok suo ofan j raudhol ok þadan sionhending j kolgrafarhol ok sidan j far þat sem geingur fram̃ j alftavatn. En firir ofan til moz vid asgard. skylldi mideingi eiga sionheñding vr fuglsþufuhol firir nedan þreyngl[3]). ok ofan j mosavallarbrvn sem geingur vt j alftavatñ. hier epter villdi hun sveria ef þurfa þætti ath hier taladi eingin vpp aa ok e(c)kert tuimæli heyrdi hvn a leika fyrr eñ nu firir stutto.

Ok til sannenda hier vm festum vier vor ynsigli firir þetta vitnisburdarbref skrifat j vadnesi in profesto sanctorum martirvm crispini et crispiniani anno domini ᴍdxv.

---

437. **27. Oktober 1515.** **í Skálholti.**

BRÓÐIR Freysteinn Haldórsson gefr klaustrinu í Viðey, með samþykki Haldórs Brynjólfssonar föður síns, jörðina Vaðnes til æfinlegrar eignar.

AM. 238. 4to bl. 15, skr. c 1570 (Bessastaðabók).

Bref fyrir Vadnesi.

Vier brodir Avgmvndvr med gvdz nad aboti j Videy

1) Svo, a og b. 2) vaxit b. 3) Svo a; þreyngls b.

giorvm godvm monnvm kvnnigtt med þessv vorv opnv brefi at vier hofvm verit til ordz med Halldor bonda Bryniolfsson vm jordena Vadnes. sem brodir Freysteinn hans sonvr hefvr inlagtt oc gefit klavstrinv j Videy til æfin̄ligrar eignar med ollv þvi sem greindri jordv fyllger oc fyllgtt hefvr at fornv oc nyiv oc þar med. v. kvgilldi. medkienndizt greindvr Halldor Bryniolfsson at hann samþycktti. styrcktti oc stodvga giordi þessa in̄giof af sinvm parti oc æfinliga halldazt skylldi.

oc til sannenda hier vm setti hann sitt insiglli med vorv insiglle fyrir þetta bref skrifad j Skalhollti in profesto apostolorum Simonis et Jude anno domini ꝏ. d. xv.

---

438. 29. Oktober 1515. í Skálholti.

Tylftardómr klerka, útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti, um kærur biskups til Björns Guðnasonar fyrir dómrof, misþyrming á Jörundi presti Steinmóðssyni og fleira; dæma þeir Björn óbótamann, fallinn í bann af sjálfu verkinu og fé hans öll föst og laus fallinn undir konung og biskup.

AM. Fasc. XLII, 24, frumrit á skinni. Öll innsiglin (13) eru dottin frá. — Fasc. XLII, 23, annað frumrit á skinni, og eru sömuleiðis öll (15) innsiglin dottin frá. — Apogr. 2929. Dómr þessi finst hér og hvar í skjalabókum með raungu ártali (1520).

biarnar gvdnasonar domur.[1])

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia eda heyra. Senda broder[2]) augmundur med gudz nad aboti j uidey. einar snorason officialis heilagrar skalholtzkirkiu. helgi jonson. jon hedinsson. jon þorsteinsson. sæmundur arnason. teitur þorsteinsson. asgrimur þordarson. jon jonsson. þollakur landbiartsson. steingrimur gudmundsson og steffan þorgilsson klerkar skalhollz biskupsdæmis kuediu[3])

1) Utaná XLII, 23 með gamalli hendi. Utan á XLII, 24 stendr með ekki miklu yngri hendi: „Domur biarna gvdinasonar“. 2) sl. XLII, 23. 3) kuidiu XLII, 23.

guds og sina. kunnigt giorandi ad þa er lidid uar fra hingadburd uors herra ȷhesu christi. ꝍ. d. og. xu. ar. manudagin næsta fyrir allra heilagra messu ȷ skalhollti. vorum uær ȷ dom nefnder af ærligum herra og andarligum[1]) faudur biskup[2]) steffani med gudz nad biskup ȷ skalhollti. ad skoda og dæma um þa klogun sem biskupin kiærdi til biarnar gudnasonar. ȷ fystu grein ad hann hefdi rofid þann dom sem dæmdur uar af sex prestum. herra laugmanninvm uigfusi ellinzsyni og fimm laugrettumonnum. og lesin[3]) uar ȷ augri ad hans heimili. Jtem ȷ annari grein ad hann hefdi ognad dauda prestinum[2]) sira ȷorundi steinmodzsyni ȷ halfkirkiuni ȷ sudauik hafandi[4]) hann ut af henni med ofriki under prisund og auerka sem hann og hans menn giordu honum. rifu af honum klædin og skaru. ꝍorgu audru [hann suiuirdandi[5]) þa er hann uar ȷ kirkiunar og mins herra biskupsins erendum. nu saker þess ad uær heyrdum ad sagdur biorn gudnason uar stefndur ȷ sumar æ alþingi ad aheyranda[6]) herra gottskalk biskup a holum og allre laugriettunne. Nu af þui ad suo stendur ȷ lanzlaga bokini. ad þar sem madur helldnr ecki laugsamdan dom þa er hann sekur. iiij. ꝍorkum uid kong enn mork uid sakarabera og hallda dom sem adur. ȷ annari grein kom fram fyrir oss ad biorn og hans fylgiarar hefdi[7]) haft uppi kirkiuna ȷ sudauik. med þreyngingum. ognandi prestinum sira ȷorundi dauda med mikilli forfæling og fyrir hrædslu saker hafdi hann sig ut af kirkiunne. gripinn af birni og hans fylgiorum. sleiginn sidan og barinn. rifin [og skorin af honum[8]) klædin. Þetta giordi biorn gudnason. ȷon siguatzson. loptur gudmundzson og fleiri þeirra fylgiarar. og hier upp a sor sira ȷorundur fullan bokareid og .ij. skiluiser menn med honum epter þui sem hann uar til krafdur af biskupinum ad bera uitni heilagri kirkiu. þui ad heilax anda nad til kalladre og ad suo profudu og fyrir oss komnu dæmdum uær fyrr nefnder domsmenn stefnuna laugliga og fyrr

1) andaligum XLII, 23. 2) sl. XLII, 23. 3) XLII, 23; lesid 24. 4) hafdi XLII, 23. 5) [svivirdandi hann XLII, 23. 6) æheyrindum XLII, 23. 7) hafdi XLII, 23. 8) [af honum og skorin XLII, 23.

nefndañ biorn gudnason retliga[1]) fyrir kalladan. uar hans beitt og kraft[2]) og kom hann ecki og einginn af hans hendi og þui dæmdum uær hann sekan mork ȷ stefnufall. Jtem fyrir domrof dæmdum uær titt nefndan biorn gudnason sekan .v. morkum uid biskupin og skylldugan ad hallda domin med ollum sinnm greinum og artikulis og alla adra doma þa sem biskupin hefur latid dæma yfer honum einkanliga þa sem hlioda upp a uatzfiord med þeim greinum sem þar ad luta. Jtem ȷ annari grein um þær hrakningar er hann giordi prestinum sira ȷaurundi finnum uær skiluisliga skrifad ȷ laugum heilagrar kirkiu. ad huer sem misþyrmer klerk eda klaustramanne med heiptugri hendi fellur[3]) ȷ bann af sialfu uerkinu. Suo og eigi sidur stendur þat[4]) skyrt skrifat ȷ kristnum retti ad huer sem hefur mann ut af kirkiu med uelum eda[5]) ualldi eda einhuerium suikum þa skal hann sliku sekur sem hann hefdi drepid hann ȷ kirkiunni. luta hier og ad hniga[6]) margar adrar greiner ȷ kirkiunnar laugmali ad sa uerdur obotamadur sem hennar frid brytur eda raskar. þui dæmdum uær med fullu doms atkuædi aull fie biarnar gudnasonar faust og laus fallin under kong og biskup med þeim skilmala sem login seigia vm onnur obotamal ad ollum skulldum adur afluktum og sakafiam huerir sem hellzt þau þar ȷnne eiga leiker eda lærdir. Jtem og[7]) dæmdum uær orm bonda ȷonson afgreid(s)lumann allra skullda suo ad afgreida umbodsmonnum kongsfins og kirkiunnar. þad sem þeim er til dæmt. Enn ef hann fyrir nemst og uill ecki af greida. þa sie upptæker peningarner kongs umbodsmanni og kirkiunnar med godra manna yfersyn ad holldnu þui aullu sem fyrr seiger um skullder og sakafe.

Samþyckti þenna uorn dom med oss steffan med guds nad biskup ȷ skalhollti og setti sitt ȷnnsigli med uorum fyrr nefndra domsmanna ȷnsiglum fyrir þetta domsbref skrifad ȷ skalhollti a sama deigi og[8]) are sem fyrr seiger.

1) rettiliga XLII, 23. 2) krafid XLII, 23. 3) falle XLII, 23. 4) sl. XLII, 23. 5) og XLII, 23. 6) sl. XLII, 23. 7) sl. XLII, 23. 8) XLII, 23; sl. XLII, 24.

[Biodum uær sira ȷoni einarssyni ad lesa þetta domsbref fyrir orme bonda ȷonssyni suo hat(t) og skilid ad hann megi uel heyra ef hann uill. og seti sitt ȷnsigli ad secundam caudam ad hann hafi þetta uort bod fyllt og fai sidan sira helga ȷonssyni ȷ hendur ȷ stafhollti et cetera.[1])

---

439. 4. Nóvember 1515. Í Skálholti.

Stephán biskup í Skálholti lofar söng að bænhúsi því, sem Þorbjörn Jónsson hefir látið gera á Ósi í Steingrímsfirði; skal þar vera æfinleg bænhússkyld og Þorbjörn leggja þar til ákveðið fé, en biskup veitir öllum réttskriptuðum mönnum níu daga aflát, er sækja þangað heilagar tíðir með góðfýsi eða gera þangað nokkra góða hluti.

AM. Fasc. XLII, 25, frumrit á skinni meirt af fúa. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 813 (afskr. staðfest í Skálholti 3. Júlí 1712 af Árna Magnússyni).

Vær steffan med guds nad biskup ȷ skalhollti giorum godum monnum kvnigt med þessu uoru opnu brefi ad uier hofum ȷ heidur uid almattigan gud ȷungfru mariu og enu heilugu aunnu lofad saung ad þui husi sem þorbiorn ȷonsson hefur giora latid a osi ȷ stadar kirkiu sokn ȷ steingrimsfirdi med þeim skilmala ad þar skal uera æfinliga bænhus skylda. Skal greindur þorbiorn bondi gefa .ij. kvgilldi og suo micid ȷ ȷordunni sem þau megi fædast æ þessu bænhusenu. skulu þar syngiazt .xij. messur arliga og giallda presti. .v. aura. ad auk motu. hier med gefum uær ollum og sierhuerium riettskriptudum monnum ıx daga aflat ȷ huert sinn er þeir sækia þangat heilagar tider med godfysi gefa þangad lysingar eda pryda heilagt alltari. eda giora þangad nockra adra goda hluti. Skal þessi uor skipan standa æfinliga og obrigduliga hier epter. Og til sanninda hier um festum vier uort ȷnsigli fyrir þetta bref skrifad ȷ skalhollti.

---

1) [Þessi klausa Stepháns biskups er rituð með öðru bleki en sömu hendi neðan við frumritið í XLII, 23, en stendr ekki í XLII, 24.

Dominica die ȷnfra octauas omnivm sanctorum. anno domini. ꝍ.⁰ d.⁰ x.⁰ v.⁰

---

440. **6. December 1515.** **í Vatnsfirði.**

Vitnisburðr um samtal þeirra Stephåns biskups í Skálholti og Björns Guðnasonar 30. Júní 1515 á Þingvelli um kærur þær, er biskup hafði til Björns.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 102—105, með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700.

Samtal Biskup Stephans og Biðrns Gudnasonar å alþingi.

Þad giðrum vær Hannes Eggertzson. vors Hðybornasta Herra kongsins þienare og um̃bodsmann i Jslandi. Vigfus Þordarson. Arnor finsson. Jon Jonsson. Þorleifur Örnolfsson. Jon Biðrnsson. Jon Narfason. Jon Magnusson. Jon murti Narfason. Þordur Einarsson og Jon Arnason. godum monnum viturligt. med þessu voro opnu brefi þå er lidid var frå guds burd ꝍ. d. og xv. år. å laugardaginn næstañ eptir Pieturs messo og Pålz um̃ sumarid[1]) å Þingvelli å almenniligu Öxarårþingi i Lðgriettu vorum vier i hiå og heyrdum å. å vidrædu og ordtðk herra Stephans biskups i Skalhollti af annari ålfu. en Biðrns Gudnasonar af annari. hvor svo voru. ad greindur Biskup Stephan lagde nockur sakferli til greinds Biðrns um̃ ein og ðnnur þing er biskup Stephan sagdi hann hefdi brotlegur ordid vid heilaga kyrkiu og sig. og sagdist hafa låtid gånga dom å hans mål og so Bannsungid hann. gaf greindur Biðrn gudnason þad svar fyrir sig og sitt folk. ad hann villdi giarnañ audmiukliga j allri hlydni blijfa. fyrst ad upphafi vid gud. heilaga kirkiu. og hennar formann. og baud sig og beiddist af biskup Stephan ad hann skylldi leysa sig og sitt folk. og hann villdi giarnañ hana taka med allri hlydni og audmykt. og svo bæta vid heilaga kyrkiu og hennar formann hvad med sann-

1) Þ. e. 30. Júní.

indum kynni firir finnast og Ransakast af godum monnum skilvijsum. ad Biörn hefdi brotlegur ordid. svo hann kynni ei afbötun fyrir ad koma. enn þad fieckst ecki. ad biskup Stephan villdi hann leysa eda hans folk utan hann legdi aptur gardinn Vatsfiord. er optgreindur Biörn hafdi þá ad hallda. og fyrir litlu ad sier tekid eptir þvi sem dandi menn höfdu honum hann ádur tildæmdt sem[1]) vors Höybornasta Herra kongsins naadis stadfestubref uppa hlyder greindan dom og gard Vatsfiörd. Enn optgreindur Biörn sagdist þad ecki kunna ad giöra þvi hann villdi hallda vors Elskulegasta herra kongsins bref fullmegtugt til hanz verdugu náddar sem þad tilhlydir og vors verduga nád hefur honum þad utgiefid.

Og til sanninda hier um̄. settum vær fyrrnefnder menn vor Jnsigli fyrir þetta vitnisburdarbref. hvert skrifad var i Vatsfijrdi i Jsafi͵rdi festum Niculai Episcopi Anno 15. og 15.

---

441. 7. December 1515. í Grímstungum.

Dómr klerka útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum um fiskatolla — fjórðung fiska af hverjum vermanni frá Másbúðum og til Fossár — til kirkjunnar á Hofi á Skagaströnd, og kallast tollar þeir Ólafstollar.

AM. Fasc. XLII, 26, frumritið á skinni. Af 7 innsiglum er nú eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 3428. — Á afskript af þessum dómi, sem er í Landsskjalasafninu, og staðfest hefir verið á Hólum 16. Júlí 1780 af Jóni Árnasyni staðarráðsmanni, stendr ritað: „Upplesið í manntalsþingsréttinum á Vindhæli þann 27. Julii 1784 testerar M. Gislason. Lesið fyrir manntalsþingsrétti á Vindhæli þann 23ia Maii 1829 testerar Blondahl“.

fijskatollzdomur fyrir hofe a skagastraund.
kallader Olafstollar.[2])

Þat giorvm vier sira ion arason radzmadur heilagrar holakirkiv. nichulas vilhialmsson. olafr ionsson. hallvardur biarnason. sniolfur ionsson og petur palsson godvm monn-

1) *leiðr.;* til (!) hdr. 2) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1600.

um viturligt med þessv voro opnv brefi. at arvm epter gvds burd. ꝏ. d. og xv. ar þridivdagin nęsta fyrir presentacio marie[1]) a flugumyri i skagafirdi voro vier ȷ dom nefnder af uorvm herra og andaligvm favdur gottskalk med gudz nad biskup a holum at skoda og rannsaka og fvllnadardom a at leggia hvat oss lititz lavgligatz rettazt og sannazt vm þa akięrv er fru solveig abbadíjs a stad a reýninesi kiærdi til brandz olafssonar at hann hefdi ei golldit þann fiskatoll sem hann atti at giallda kirkiunni a hofi a skagastrond og maldagi kirkivnnar inne hiellt at hver madur uæri skylldur sem til vers vęri at giallda kirkivnni a hofi fiska fiordvng fyrir mitt svmar. enn annan̄ vpp fra þeir sem leingur vęri til siofar. kom þar og fram̄ vitnisburdur tueggia manna at svo hofdu borit at þessi tollur hefdi golldin verit til fýrr greindrar kirkiv fra masbvdvm og til fossar vppa .xl. vetur eda leingur svo þeir vissv og avngvan heýrdv þeir at finna. var fyr greindur brandur olafsson stefndur ȷ fýr sagdan stad og dag af adur greindri fru solveigv abbadis a fýrrsavgdv klavstri. þvi ʃn nomine domini amen. at guds nad til kalladri dæmdvm vier fýr greinder prestar stefnuna laugliga og adur greindan brand olafsson rettliga fyrir kalladan og skylldvgan at giallda adur greindan fiskatoll kirkivnni a hofi a skagastrond eda hennar vmbodsmanne og þenna fýr greindan olafstoll ævinliga kirkivnnar eign a hofi vera og verit hafa og hvern þann skylldvgan sem til siofar væri giordur manvd eda leingur at giallda opt nefndan fiskatoll fiordvng fyrir mitt svmar enn annan vpp fra midiv svmri fýr greindri kirkiv eda hennar vmbodsmanne ȷ adur greindu takmarki fra masbvdvm og til fossar en iij aura sekt hver sem ecki gelldur og tvigillda aptur tollinn og lata til reidv þegar vmbodsman kirkivnnar heimter at avllv svo profvdv og fyrir oss komno.

samþyckti med oss þenna vorn dom virdvligur herra og vor andaligur fader gottskalk med gvds nad biskup a holvm og setti sitt incigli med vorvm inciglvm fyrir þetta domsbref er skrifat uar ȷ grimstvngum ʃ vatzdal favstvdagin nęsta fyrir concepcio marie a sama ari og fýr seger.

1) P. e. 20. Nóv.

442. 1515. á Barði.

Narfi Ingimundarson kvittar Brand Pálsson um andvirði jarðarinnar Gautastaða í Fljótum.

Skjalabók Landsskjalasafnsins í 4to, bl. 25b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Kuittunar Bref fyrir Gautastaudum.

Þad Giore ȷeg Narfe Jngemundarson Godum monnum vitanligtt med þessu mıȷno opnu Brefe ad eg medkiennist ad eg hefe fulla og alla peninga vpborit af Brande palssyni sem mier vel æ nægir og skilid var fyrir ȷordina Gautastadi ȷ fliotum er liggur ȷ hnapstada kyrkiusokn. Þuj gef eg hann kuittañ og ækiærulausañ vm̄ þad ȷardarverd.

Og til sanninda hier vm̄ set eg mitt ȷncigle fyrir þetta kuittunar Bref huortt skrifad var æ Barde ȷ fliotum arum epter Guds burd Anno 1515 ár.

---

443. [1515].
[15. Júlí 1516]. í Ögri.

Þorgils prestr Nikulásson gerir og gefr, eptir undirtali við Ragnhildi Bjarnadóttur, alla menn Björns Guðnasonar frjálsa og kvitta um alla sök og sókn og alt skaðræði, sem hann þóttist af þeim hafa feingið, „sérdeilis tilskilið það rusk og rask, högg eðr slög, sem til kom með þeirra monnum á Holtseingi“, en skilr þó undan þessari kvittan Helga Pálsson, nema meðan hann sé undir vernd Björns eða Ragnhildar.

AM. Fasc. LXIV, 14, frumrit á skinni. Tvö innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú dottin frá. — Björn Guðnason er á lífi þegar þetta bréf er ritað, en hefir þá annaðhvort verið erlendis, þegar þessi kvittan samdist, ellegar þá í banni eptir dóminn frá 29. Okt. 1515 (Nr. 438), og þykir mér það fult svo sennilegt, og árfæri eg því og bréf þetta eptir því.

Kuittunarbref sem sira Þorgils Nikulasson gaf Ragnhilldi vpa nockrar sakir sem hann atti ad Birni Gudnasyni og hans monnum.[1])

Þat giorum uier Jon narfason. Þorgautur olafsson. og tristram buason godum monnum viturligt met þessu voro opnu brefi. at uier medkennunz at vier uorum j hia æ læk (i) dyrafirdi. saum og heyrdum ꝺᷓ ord og handaband og fullan skilmala tueggia ærligrꝺᷓ manna. af einni alfv ragn̊hilldar biarnardottur[2]). enn annari sirꝺᷓ þorgils nichulassonar. at so under tauludu og fyrer skildv at greindr sirꝺᷓ þorgils nichulasson giordi og gaf med fullkomnum giorningi alla menn biarnar gvdvnasonar[2]) bændr og bulausa. fri frialsa kuitta og at aullu ꝺᷓkiærvlausa fyrer sier og aullum sinum laugligum epterkomendvm. vm alla þꝺᷓ sauk og sokn̊. og allt skadrædi er adr greindr sirꝺᷓ þorgi(l)s þottiz hafa feingid af monnum adr nefn̄z biañar gudunasonar. j hueriu sem þeir hefdi hellz matt vid hann brotligir verda edur hans menn. sierdeiliss til skilit þat rusk og rask ha(u)gg edur slaug sem til kom med þeirra monnum ꝺᷓ hollz eingi. So og eigi sidr um þann manna missi er titt skrifadr þorgils prestur þottizt hafa feingid ꝺᷓ þeim monnum badi konum og kaullum er hann þottiz mist hafa fyrer radvm þratt greinz biañar gvdvnasonar. voru hier aller hans menn til skilder under þessa kuittan sem fyrr seiger vtan helgi palsson. þo j sodan mata. at greindr sira þorgils lofadi þui at hann skylldi verꝺᷓ med frij s(uo) leingi (hann) væri under vernd biañar edur ragn̄hilldar.

Og til sanninda hier vm settum vier fyrr greinder menn vor ȷnsigli fyrer þetta vitnissburdarbref skrifat j augri j isꝺᷓfirdi þridiudag hinn næstꝺᷓ fyrer translacionem thorlacij episcopi. ari sidar enn fyrr seigir.[3])

---

1) Utan á bréfinu með hendi Ara Magnússonar i Ögri. 2) Svo.
3) Ártalið hefir gleymzt úr fyrri í bréfinu.

444. [1515—1517].

Skilmálar þeir eða „orðtök“, sem Brandr, er kendr er svíðandi logi, las á Grímsstöðum í Reykholts Reykjadal fyrir Birni Guðnasyni vegna Stepháns biskups, að hann vildi skilja undir áðr en hann leysti Björn og menn hans.

AM. Fasc. LXIV, 6, frumrit óinnsiglað á skinni með hendi Björns Guðnasonar, en frumritið fékk Árni frá síra Hjalta Þorsteinssyni í Vatnsfirði. — Apogr. 5777. Skjal þetta er yngra en dómrinn frá 29. Okt. 1515 (Nr. 438), og er annaðhvort frá úthalli þess árs eða frá 1516 ellegar fyrra hluta árs 1517.

Svodan ordtavk las upp brandr er kendvr er svidande logi a grimstaudum j reykhollz reyk(i)adal fyrir birni gudinasyne vegna biskup stefans ad hann villde skilia under adr hann leyste greindan biorn og hans menn.

j fystu adh adr greindr biorn skyllde leggia aptr vazfiord og kirkiunar peninga þar.

j annare grein skyllde lofa uera[1]) alldri j mote heilagri kirkiu[2]) og hennar formonnum.

j þridiu grein skyllde hann lofa leggia[1]) aptur þa peninga hann hefde gripid fýrer sera joni eirekssyne vr grvnnavik.

J fiordv grein skyllde hann lofa giallda aptr einare þolleifssyne þau xxc er hann sagdi biorn hefdi samit af honum med ravngvm sama þui domsmennerner hefde ecki viliad dæma fyrer þat greindr einar hefdi hyst sera jon eireksson fyrer gamlan kynnskap env s(u)aurtutzv nott og vered j br(o)ttv adr enn lyste vm morgunin.

j fimtv grein skylldi hann lofa hallda alla hans skipvn er hann hafdi skipad bavrnvm solveigar heiteñar biornsdottur. sem hvn hafdi att vid jone heitnvm þollakssyne.

j settv grein skyllde hann lofa bæta sera jorvnde.

j siondv grein skyllde hann lofa hallda alla þa doma greindr biskup stefan hefde lated dæma vpp a hann.

j attv grein skyllde hann lofa leggia j biskup stefans haund alla þa doma og vrskvrde. er jon sigmundz(son) hefr

1) Svo. 2) vantar í frumritið af ógáti.

dæmtt og vrskvrdad þann tid hann var lavgmann vegna optt greinz biarnar epter wors kæratza nadis bref og skipan og hallda adh avngu et cetera.

Virde nv gud og goder menn hvortt slik bod muni ecki meir af oradvandra og omilldra og agirndrar[1]) fullra manna radvm mier til ouirdingar nidrvnar og minkvnar og ęfenligra brigxla ef ec hefda ad geingid. helldr enn navckr vizka lavgmal eda gegning sitz myskvnin sem þeim ber helltz ad hafa bade gudz laga og manna slikvm geipvnar þætte fylg(i)a et cetera.

---

445. 6. Janúar 1516. 16. August 1517. á Hólmum.

Marteinn Ólafsson selr Jóni Hallvarðssyni fimtán hundruð í kaupahlutanum í Hólmum í Reyðarfirði fyrir tuttugu hundruð í lausafé, og kveðst Marteinn verða að selja vegna góz og nauðsynja kirkjunnar og barna sinna, því að hann sé „granntækr“ til peninganna í þær nauðsynjar.

Bisk. Skalh. Fasc. X, 16, frumrit á skinni skemt af fúa. — AM. Apogr. 2623 með hendi Árna Magnússonar.

vm holmastad j austfiaurdum.

Þat giorum vier arne þorbiarnason. arnor helgason. eyvindur bergsson. halldor einarson. sigurdur jonsson godvm monnum vitanligt med þessu vorv opnv brefi a holmvm j reydarfirdi þrettanda dag jola arum epter gvds burd þvsvnd fim hvndrvt og xvj ar vorum vier j hia savm og heyrdvm a ord og handaband þessara manna af [einne] alfv Marteins olafssonar enn annari alfv jons hallvardssonar [at] svo firir skildv at adur nefndur marteinn selldi adur nefndvm jone hallvardssyne fimtan hvndrvt j kavpahlutanvm j iordvne holmum j reydarfirdi [med] ollum þeim gögnvm og giædvm sem halfri greindri jörd fylger og fylgt hefer at fornv og

1) Svo.

nyv og hann vard fremst eigandi at med logvm. hier j moti gaf fyr skrifadur jon fim hvndrut og .xx. j lavsagozi j ollvm þarfligvm peningvm fra teknvm kavplvm. lyste opt skrifadur marteinn hann yrdi at selia adur skrifada jórd holma saker [go]zs og navdsynia kirkivnnar og barna sinna. hann sagdizt vera grantękur til peninganna at veita framfæri [baurnu]nvm og reikningskap kirkivnnar. skylldi þrattnefndur jon hallda opt greindri jórdv til laga enn Marteinn svara lagariptingv a þrattnefndri jórdv ef hvn giængi af med lógvm. skilde tit(t) skrifadvr jon sier aftur svo vordna peninga af greindvm Marteine ef jórdin giængi af honum. Og til sanninda hier vm settvm vier fyr nefnder menn vor jnsigle firir þetta kavpbref skrifat j sama stad svnnvdagenn næsta epter Mariv Messv fyrri. ari sidar enn fyr seiger.

---

446. 24. Maí 1516. í Viðey.

Jón bóndi Einarsson fær Ólafi Ásbjarnarsyni jörðina Stærriey á Skágaströnd til fullrar eignar, og kvittar hann um andvirði jarðarinnar, því að Ólafr hafði lagt út jörð sína Njarðvík syðra, „í þann tið, sem optskrifaðr Jón bóndi var gripinn og fangaðr af Ólafi Diðrikssyni, og var svo í ómildra manna höndum“ (Nr. 431).

AM. Fasc. XLIII, 1, frumrit á skinni með tveimur innsiglum; er með hendi Ögmundar biskups. — Apogr. 3429.

Kaupbref fyrir ey 1516.[1])

Vier broder augmund med gudz nad aboti j videy giorum godum monnum kvnnigt med þessv vorv opnv brefi ath a laugardæginn næsta epter dunstani episcopi ı abotastofvni j videy anno domini Mdxvj vorum vier j hia saum ok heyrdum aa ord ok handaband þessara manna jons bonda einarssonar af eirni alfv. Enn olafs asbiarnarsonar af annari ath svo fyrir skildu ok vnder tavludu ath greindur ion ein-

1) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld.

arson feik[1]) fyrr skrifudum olafi iordina alla stæri ey er liggur a skag(a)strau(n)d j hauskulzstada kirkiu sokn til æuenligrar eignar ok frials forrædis vndan sier ok sinum erfingium enn vnder olaf ok hans erfingia. Medkendizt adur skrifadur ion bondi þar fyrir oss ath hann hefdi fulla ok alla peninga vpp borit af titt skrifudum olafi fyrir adur skrifada iord en svo sem til kom j þann tid sem opt skrifadur ion bondi var gripinn ok fangadur af olafi ditrekssyni ok var svo j omilldra manna haundum et cetera ok titt skrifadur olafur lagdi þa vt sina iord niardvik er liggur j kirkiuvogs kirkivsokn honum til lausnar ok frelsis sem maurgum godum monnum er kunnigt vordit, Ok til sannenda hier vm setti þratt skrifadur ion bondi sitt jnsigle med voru jnsigle fyrir þetta (bref) skrifat j videygiarklaustri a sama ari sem fyrr seiger.

---

447. 29. Maí 1516. á Straumi.

Þuríðr Þórðardóttir og Birgir sonr hennar handleggja Hannesi Eggertssyni til fullrar eignar fimtán hundruð og fjörutíu álnir í jörðunni Þoroddsstöðum á Rosthvalanesi í þá peninga, sem honum voru til dæmdir á Vogsþingi.

AM. 238. 4to bl. 1, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — Borið saman við dómasyrpu Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni frá c. 1608.

Þoroddzstadabreff.

Þat giorvm vær Jon Sigurdzson. Olafvr Kodransson. Þordvr Þoroddzson. Reinhold Voca godvm monnvm vitvrligtt[2]) med þessv Vorv opnv brefi fimtvdeiginn næstan epter Marcellini et Petri þa er lidid var fra hingad byrd vors herra Jesv Christi M. d. xvi. ar j Stravme j kavpstad riettvm vorvm vær j hia savm oc heyrdvm æ at Þvrridvr Þordardotter oc Birger sonvr hennar handlagdi Hannes[3]) Eggertssyni med fvllv handabandi fiorvtiger alnar ens[4]) xv. hundradz j jordine Þorodzstodvm er liggvr æ Rosthvalanesi j þa pen-

1) Svo. 2) vitanligt, JHák. 3) Hannesi, JHák. 4) b. v. JHák.

inga sem honvm voru til dæmder æ Vogsþinge til frials forrædis oc fvllrar eignar vndañ sier oc sinvm erfingivm eñ vnder Hannes[1]) Eggertsson oc hans erfingia. skyllde Hannes[1]) Eggertsson hallda jordinne til laga eñ Þvrridvr oc Birger svara laga riptingvm æ fyrrgreindre jordv Þorodzstodvm.

Oc til sanninda hier vm settvm vier fyrnefnder menn vor insigle fyrir þetta jardarkavps bref er skrifad var j sama stad. deige oc are sem fyrr seiger.

---

448. 30. Maí 1516. á Staðarhóli.

Þorvaldr Helgason selr Haldóri presti Tyrfingssyni, með samþykki og upplagi Valgerðar Ljótsdóttur konu sinnar, hálfa jörðina Hvammsdal í Saurbæ fyrir lausafé með þeim greinum, er bréfið hermir.

AM. Fasc. XLIII, 2, frumrit á skinni. Af 4 innsiglum eru nú tvö fyrir bréfinu.

Þath gereg[2]) Þorualldr helgason godum monnum uiturligt med þessu minu opno brefe ath eg medkennunzt ath med upplagi og samþýcki ualgerdar liozdotter kono minnar hefi eg sellth halldore preste týrfingssyne halfan huamsdal sem liggr j saurbæ j stadarhols kirkiv sokn med ollom þeim gögnom og gædum sem greindre halfre jördo fýlger og fýlgt hefer at foño og nýio og greind ualgerdr uard fremzt eigandi at j erfd epter fodr sinn og modr undan henne og mer og ockrum erfingium enn under sera halldor og hans erfingia. gaf sera halldor hier j moth xij hundröt med suo felldum fridleika vj malnýto kugilldi og ij sængr nyiar alfærar fyrir cc. halft þridia hundrat j busgagni kross med festi fyrir ccc. skylldi fyr nefnd valgerdr eignazt halfan krossinn med festinne fyrir vpplag a fyrr greindri halfre jördo enn halfr skylldi j jardar uerdit ganga. greidde fyrr skrifadur sera halldor alla þessa peninga sem mer uel likadi og þui gef eg hann kuittan um fyrr sagt jardar uerd. skylldi

1) Hans, JHák. 2) Svo.

greindr sera halldor hallda opt skrifadre ȷördo til laga. enn ef hvn geingi af med lögum fyrir erfingium loptz heitens ormssonar skylldi sera halldor eignazt alla þa peninga sem liotor[1]) ormsson atti skillda af lopti fyrir optnefndan huamsdal. for allr fyrr skrifadr giorningr fram ockar ȷ millum med fullo handabande ȷ kirkiunne ꜵ stadarholi þessum mounum nær veröndvm ögmunde týrfingssyne halluarde eiríkssyne orme gudmundssyne og fleirum odrum godvm monnum nær uerönd̄öm. og til sanninda her vm settu þesser fyrr skrifader menn sín ȷnsigle med minv ȷnsigle fyrir þetta bref skrifat ꜵ stadarholi ȷ saurbæ fostodaginn ȷ attv uiku sumars arum epter guds burd ꝏ⁰ d. og xvj ar.

---

449. 27. Júní 1516. í Skálholti.

Dómr klerka útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti, um kæru Ögmundar ábóta í Viðey til Jóns bónda Þórðarsonar á Hvanneyri, að hann hefði ranglega tekið að sér eingi klaustrsins í Andakíl, er heitir Hestseingi.

AM. 238. 4to bl. 13, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — Borið saman við dómasyrpu Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, skr. c. 1608 (= b).

Domr vm Hestzeingi.

Ollvm monnvm þeim sem þetta brief sia edvr heyra senda brodir Árni med gvdz nad abote j Þyckvabæ. Þorvardvr Jvarsson officialis heilagrar Skalholtz kirkiv. Hellge Jonson. Kollgrimvr Kodransson.[2]) Þostein Jonsson oc Olafvr . . . . . [3]) prestar Skalholltz biskvpsdæmis. Jon Magnvsson. Brandvr Einarsson. Brandvr Gvdmvndzson. Hakon Biorgolfsson. Skvli Tvmasson oc Dagstigvr Hellgason leikmenn kvediv gvdz oc sina kvnnigtt giorandi at svb anno gratie m⁰ d⁰ xvj æ fostvdaginn næsta fyrir Petvrs messo oc Pals æ almenniligri prestastefnv j domkirkivnne j Skalholti vorum vier j dom nefndir af ærligvm herra oc and-

---

1) Svo. 2) Helgason (!) b. 3) eyða í hdrr. báðum.

ligvm fodvr herra Stefan [med gudz nad biskvp[1]) j Skalholti at skoda oc dæma vm þa ækiærv sem brodir Avgmvndvr med samri nad aboti j Videy kærdi til Jons bonda Þordarsonar at hann hefdi med ofrikie oc rangindi[2]) at sier tekid einge klavstrzins j Videy er heitir Hesteinge er liggvr j Andakil vid Hvanneyrar land. kom þar fram fyrir oss opin bref dandimanna af einne alfv sira Hoskolldz Hallsteinsonar oc Kietils Jonsonar af annari hvor svo inne hielldv oc fvllnadar vitne barv at þetta sama einge var haftt oc halldit vp æ lx ar ætolvlavst af eignarmonnvm æ Hesti. medkiendizt greindvr Jon Þordarson stefnvna þar fyrir oss. og at heilagx anda nad til kalladre oc at svo profvdv oc fyrir oss komnv dæmdvm vier logliga stefnvna oc fyrrnefndan Jon Þordarson rettlega fyrir kalladan. Jtem j annari grein dæmdvm vier fyrrgreint einge vera oc verid hafa klavstrzins eingi oc eign j Videy sidan fyrrsogd jord Hestvr kom vnder klavstrid. en fyrir godra manna medalgongv oc bæna stad gaf herra abotinn vpp þær alogvr oc sakfelli sem fallit hefir sakir rangligs halldz eingizins oc yrdi þeir hier med allsattvm satter.

Og til sannenda hier vm settvm vier fyrr nefnder doms menn vor insiglle fyrir þetta domsbref skrifad j Skalhollti æ sama are oc deige sem fyrr seiger.

---

450. 27. Júní 1516. á Hömrum.
10. Apríl 1518. í Þykkvaskógi.

Magnús Björnsson selr Þorleifi Gamalelissyni hálfa jörðina Jörfa í Haukadal fyrir jörðina Kolgrafir í Eyrarsveit, sem Þorleifr eigi forkaup á, en gefi sex hundruð á milli, meðal annars tveggja hundraða skip, sem Þorleifr eigi einnig fyrstr endrkaup á.

AM. Apogr 2266 með hendi Magnúsar Einarssonar eptir frumritinu á skinni meðal Jörfabréfa „accuraté collatum“. — Afskript meðal jarðabókarskjala Árna Magnússonar, Dalasýsla Nr. 4, staðfest

1) [sl. b. 2) Rangirndum b.

við Öxará „d. . . Julij“ 1703 af Sigmundi Helgasyni og Þorvarði Sigurðssyni. Árni ritar á: „Sigurðar Þorgilssonar á Jörfa í Haukadal“.

Øllum monnum sem þetta bref sia edr heyra sendum vit markus eyiolfsson og eyuindr eyiolfsson kuediu guds og sína kunnegt giorandi ærum epter guds burd. ꝏ. d. og sextan ær. a faustudagin næsta fyrir peturs messu um sumared æ haumrum ȷ grundarfirdi vorum vid þar ȷ hia saum og heyrdum upp æ. er magnus biornsson selldi þolleifi gamalelissyne[1]) jordina halfan ȷorfa ȷ haukadal ȷ uazhons[1]) kirkiu sokn fimtan. c. ad dyrleika at skiptum husum og todum. med ollum þeim gognum og gædum sem greindri jǒrdu hǎlfri fylger og fyllgt hefer ad fornu og nyu og magnus vard fremst eigandi at. Enn hier ȷ moti gaf þolleifur gamalelisson[1]) magnusi bjornssyni ȷordina kolgrafi[1]) er liggur ȷ eyrarkirkiu sokn. sextan c at dyrleika med ollum gognum og gædum er greindri ȷordu fylger og fylgt hefer at fornu og nyu og þolleifur uard fremst eigandi at. med so felldum skilmala at mag(n)us atti at selia þolleifi aptur ȷordina kolgrafui[1]) fyrstum. fyrir suo mikla peninga og so uirta pe(n)inga sem adrer byde honum vid ȷ lausafe. suo og gaf þorlleifur æ millvm ȷardanna fiogur malnytu kugilldi og ij. c ȷ aullum peningum og skip fyrir .ij. c. og atti magnus (at) selia honum aptur fyrstum skipet ef hann uilldi selia þad fyrir .ij. c. atti huartvegiu hallda sinu kaupi til laga og suara laga ʀíȷ́ptingum æ þeirri ȷordu er huar selldi audrum. Enn til meiri stadfestu og sannenda hier vm settum uid ockur ȷnsigle fyrir þetta kaupbref er skrifat uar j þyckuaskogi ȷ mi(d)dolum laugardagin ȷ paskauiku. arum epter guds burd ꝏ. d^c og atian ar.

---

451. 24. Agúst 1516. á Laugabóli.

Dómr sex manna útnefndr af Birni Guðnasyni, kongs umboðsmanni milli Geirhólms og Langaness, um framfæri Guðrúnar Árnadóttur.

1) Svo.

AM. Apogr. 841 „Ex originali Sira Hannesar ä Snæfiollum" „7. olim sigilla adfuere. nunc unicum restat" (AM.).

Aullum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra sendum uer einar þorleifsson. ȷon steinsson. ȷon einarsson. ȷon gvdmunsson. snorri helgason og ȷon murti einarsson kvediu guds og sina. kunnigt giorandi med þessu uoro opnu brefi. æ þridiudagin .ıx nottum fyrir sumar þa er lidit uar fra hingadburdi uors herra ȷhesu christi ϖ. d. c og xuj[1]) ar æ neyteyre[2]) ȷ ȷssafirdi æ almenniligu hieradsþingi uorum ver til nefnder af ærligum manni birñe gudnasyne er þar[2]) hafdi mins herra kongsins syslu og vmbod ȷ millum geirholms og lañganes æ at lita. skoda og ʀansaka og fvllnadardom æ at leggia þær greiner er hrepsmenn þar fram baru og doms ŏ̃a beidduzt huert afl at hafa skylldi og huad dandimonnum litizt ʀettazt og logligazt um þat huort þeir skẏlldu annazt gudrunu arñadotter eda færa hana annars stadar. vændizt ȷon steinsson þui at hann hefdi uitat at henne hefdi fylgt uerit sunnan yfer kollafiardarheidi ȷ hreppin. uissu þat og marger adrer menn at hun þottizt lòngu fyr eigi fær at fara einsaumun yfer kollafiardarheidi. seiger suo ȷ bok uorri at fatæker menn eigu þar med rettu vmferd at hafa sem þrimenningr þeirra eda nanare er heimulisfastur[2]). þess og annars at ef omagi kemur a hendr manni giori huort er uill færi aptur æ hæl eda lati fara til þings. Nu fyrir þessar greiner og þær fleiri sem þar at luta dæmdum uer fyrnefnder menn gudrunu arñadotter rangliga færda hafa verit ȷ hreppinn huort helldur hun var reidd eda leidd og þa menn alla sem bv og fiarforrædi eigu og ȷ kirkiubolsþingum bua skyllda at leggia lid til at færa hana til klezt[2]) ȷ kollafiord. en ef suo kynne til bera at þeir er þar ȷ sueit uæri giordi svo oviturliga at þeir færdi þrattnefnda gudrunu arñadottur fyrir utan ʀett logmal þa skylldv aller bumenn j kirkiubolsþingum skyllder til uera þeim lid at ueitŏ̃a. er tittnefnd gudrun uæri tilfærd til þess er hann kæme af sier fyrgreindri

---

1) *M. D. c. og xuj.* est; corrige: *M. D. og xvj*" (AM.). Dagsetningin hér er 1. Apr. 2) Svo.

kono gudrunu. skyldu þeir og aller þar til styrkia at hiner stædi Rett sin er hana færdi sunan yfer heidina.

samþykti þenna vorn dom biorn gudnason og setti sitt insigli med uorum fyrnefndra mana insiglum fyrir þetta domsbref huert er giort uar a laugaboli ꝗ. Messod(ag) bartolomei apostoli a sama ari sem fyr seiger.

---

452. 25. August 1516. í Viðey.

Eiðr Jóns lögmanns Sigmundssonar unninn fyrir Stepháni biskupi um bót og betran og hlýðni við heilaga kirkju.

A.

Þetta er eiðr Jóns Sigmundssonar eins og Guðbrandr biskup hélt hann ófalsaðan, og eins og hann er prentaðr í Morðbréfabæklingnum III. Hólum 1608 og Reykjavík 1904 bls. 139—141. Bréf þetta er hér tekið eptir AM. Apogr. 1932, en orðamunr neðanmáls er tekin úr textanum eins og hann er í þessum bæklingi hjá Guðbrandi biskupi, og er kallaðr hér *b*. Til hliðsjónar eru og hafðar tvær gamlar afskriptir, önnur í AM. 240. 4to, bls. 40—41, með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592, en hin í Landsskjalasafni 94. 4to, III, bls. 35, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Bréfið er áðr prentað í Kirkjusögu Finns biskups IV, 339—340.

Vier stephan med gudz nꝺd biskup j skalhollti giörum godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi. ath jon sigmundzson sem kalladur hefer uerid langmann. [hefer komid[1]) firir oss og bodit[2]) sig til hlydni. og ath giora bot og betran firir sin misferli. Einkanlega[3]) þath sem hann hefer brotid j moti heilagri kirkiu og klerkdominum og kirkiunnar laugum og lagasetninge j domum eda wrskurdum. sem finnazt kann ath hann hefer olaugliga giort.[4]) dæmt edr samþyckt. upp ꝗ heilagrar kirkiu skada. og j mote fride og frelsi klerkanna. og hier epter skal hann styrkia. hylla[5]) og uidhialpa heilagri kirkiu og hallda hennar priuilegia. þau sem henni og hennar klerkum hafa gefin uerit ath fornu og nyiu. enn eyda onyta og aptur taka allt þath sem krist-

1) [kom, *b*. 2) baud, b. 3) fyrer, b. v. b. 4) og b. v. b. 5) sl. b.

indominum hefer mǿatt [nockr hindran[1]) eda [skadsemd j uera.[2]) af hans uppteclktum eda framfylgingu[3]) domum eda wrskurdum epter þui sem finnazt kann. ath oskauddum herra konungsins riette. og hier upp ǿa sǿr greindr jon sigmundzson fullann bokareid. mǿrgum godum monnum næruerǿndum. bædi lærdum og leikum. og hier epter hǿfum uier leyst greindann jon sigmundzson af þui banni. sem uier hǿfum hann ǿadr j sett. og[4]) aullum þeim misferlum sem hann hefer j ratad j uoru biskupsdæmi. med þeim skildaga ad hann fari nordur j holabiskupsdæmi. epter þui sem hann ma mǿgulega uid komazt. og fride sig uid vorn kiæra brodr herra[5]) biskup Gothskal(k). med þui fridkaupi sem hann kann ad fǿa af hans nad. enn kirkiu jnngǿngn edr hennar sacramenta[6]) leyfum uier honum ecki j uoru biskupsdæmi ǿa medan hann hefer ecki fridat sig uid uorn greindann brodur biskup gothskalk.

Og til sanninda hier um festum uier uort insigli firir þetta bref skrifat j videy. jn crastino sancti bartholomei apostoli. anno. [domini. ꝏ dxvj.[7])

B.

Þetta er eiðr Jóns Sigmundssonar í þeirri mynd, sem Guðbrandr biskup kallaði hann falsaðan, og er hann prentaðr í Morðbréfabæklingnum III. Hólum 1608 og Reykjavík 1904 bls. 130—132. Bréfið er þó hér ekki beint tekið eptir því, sem stendr í bæklingnum hjá Guðbrandi biskupi, heldr eptir AM. Fasc. XLIII. 3, sem er transskript á skinni frá 10. Aug. 1550, og borið saman við AM. Fasc. XLIII, 4, sem er transskript á skinni frá 10. Júní 1560, komið frá Sæmundi Magnússyni á Hóli í Bolungarvík; ennfremur borið saman við AM. Apogr. 675 (eptir transskripti frá 1. Febr. 1569); AM. Apogr. 1499 (eptir XLIII, 3); AM. Apogr. 1024 (eptir XLIII, 4); Landsskjalasafn 94. 4to, III, bl. 35 *b*—36 *b* með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c 1600; AM. 240. 4to bls. 41—42 með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592. Bréf þetta er prentað í Kirkjusögu Finns biskups Jónssonar II, 518—520. Texti bréfsins eins og hann er í bæklingnum hjá Guðbrandi biskupi er kallaðr *b* hér neðanmáls í orðamun.

Eydr Jons Sigmundssonar.[8])

Vier stephan med gudz nad biskup j skalhollte giorvm

1) [hindran nöckr, *b*. 2) [skade *b*. 3) framfylgingum, *b*. 4) af, *b*. v. *b*. 5) sl. *b*. 6) sacramentum. *b*. 7) [1516, *b*. 8) Utan á XLIII, 4 með hendi frá 16. öld.

godvm monnum kvnnigtt med þessu minu[1]) opnu brefi at vier hofum leyst jon sigmundsson[2]) kalladur hefer verit logmann. af þeim misferllum sem hann hefer j fallit j skalholltz biskupsdæme j utnefningv doma urskurdum og samþycktum. þeim sem hann hefer giortt j mote kirkivnar[3]) frelse og klerkanna og þeirra þionuztumanna hvern veg sem þad hefer hellzt til komit med þvi skilorde at hann suor fyrer oss so felldan bokareid sem hier epter [stendr skrifadur.[4])

Eg jon sigmundzson legg til þess haund a helga bok og so skyt ec minu male til gudz at ec skal giora bot og betran fyrer aull þav misferlle sem ec hefer j fallet j skalholltz biskupsdæme. so leinge sem[5]) biskup stephan hefer [att at[6]) regera j utnefningv doma[7]) urskurdum og samþycktum og [ec hefer giortt j mote logvm og rette heilagrar kirkiv og priuilegijs hennar klerka og þionuztumanna. So og medkennvmzt ec at[8]) ec hefer giortt og ladet[9]) giora ranga doma og urskurde j mille biarnar[10]) þorleifssonar og biarnar[11]) gvdinasonar um̄ arftak epter þorleif heitin biornsson og þa skal ec alla aptur taca. reingia og onyta giora eptir þvi sem mier er framazt moguligtt af stad at koma. Hier med skal ec giora alla þa bot og betran vit gud og heilaga kirkiv sem biskupin vill mier til segia [eda segia[8]) lata. So og skal ec hiedan j fra hylla og styrkia j ollum hlutum heilagrar[12]) kirkiu riett og klerkanna at oskoddum[13]) jafnan mins herra kongsins riette epter logvm. Og at so stofnudum eide sie mier gud hollur sem ec satt segier.[14]) gramur ef ec lyg.

voru uittnesmenn at þessum eidstaf og ollum giorninge broder avgmund[15]) med sannre[16]) nad abote j uidey.
helgi jonsson.

1) voru 94, *b*, 240, XLIII, 4; sl. 695. 2) sem b. v. 240, *b*. 3) valldi b. v. 695; kirkiu *b*. 4) [skrifadr stendur, *b*. 5) ath, b. v. XLIII, 4, 695; 6) [ath, XLIII, 4, 695, *b*; 7) i, b. v. *b*. 8) [sl. *b*. 9) þannig XLIII, 3; latid XLIII. 4, 695, *b*; giora latid 240. 10) Biarns (!) *b*. 11) Biörns, *b*. 12) heilagan, *b*. 13) oskauddudum 695. 14) enn b. v. 695. 15) Augmundur, *b*. 16) þannig XLIII, 3; Guds, *b*; samre XLIII, 4, 695, 240.

jon einarsson.
olafur gilsson. prestar.
jon þordarson.
brandur einarsson. suarner logrettumenn.
og marger[1]) goder[2]) menn bædi [lærder og leiker.[3])

Og til sanninda hier um̄ festum uier wortt jncigle med fyrnefndra[4]) manna jnciglum fyrer þetta uortt opit bref skrifad j uidey jn crastino sancti bartholomei apostoli. anno domini [millesimo quingentesimo decimo sexto.[5])

C.

Transskriptavottorð um eiðstaf Jóns Sigmundssonar þann falsaða frá 25. Aug. 1516 (B).

Árni Gíslason á Hlíðarenda studdi sig í málum sínum gegn Eggert Hannessyni um arfinn eptir Solveigu Björnsdóttur og Þorleif Björnsson við falska eiðinn Jóns Sigmundssonar, og vann mál sín upp á hann 1555.

Í bæklingnum 1608 segir Guðbrandr biskup, að Árni hafi feingið eiðinn á Ökrum í Skagafirði hjá niðjum Björns Þorleifssonar, og hafi Árni haldið hann falslausan.

Ætli Árni hafi samt ekki látið gera eiðinn? Biskup vill vitanlega forsvara teingdaföður sinn, þá dáinn, fyrir falsinu. En ekki kom eiðr þessi fram í öllum þessum málum fyrri en Árni tók þau að sér, og hefir hann þá haldið eiðnum mjög á lopti. Elzta transskript eiðsins frá 10. Aug. 1550 er að öllum líkindum gert að hans undirlagi. En transskriptin frá 10. Júní 1560 og 1. Febr. 1569 eru gerð á heimilum hans, Þingeyrum og Hóli í Bolungarvík, svo að það er varla vafasamt, hver hafi látið gera þau. Eiðrinn var enn ekki þektr 1542, en 1550 er hann kominn fram, og þá fyrst transskriberaðr, en frumrit af honum hefir aldrei komið fram síðan.

Eggert Hannesson sýnist ekki hafa verið ýkjavandr að bréfagerðum, þegar svo stóð á. Kynni því að vera, að Árna hafi í málakappinu við hann, þar sem mikið fé var öðrumegin, ekki þótt vandgert við hann um sönnunargögnin.

I.

10. August 1550. á Reykhólum.

AM. Fasc. XLIII, 3 frumtransskriptið á skinni. Tvö innsigli hafa

1) adrer b. v. XLIII, 4, 695, 240. 2] adrer, *b.* 3) [leiker og lærder, *b.* 4) fyrgreindra XLIII, 4, 695, 240; greindra, *b.* 5) [1516, *b.*

verið fyrir því, en þau eru nú bæði dottin frá, en þveingirnir eru eptir. Á transskriptinu er ekkert fals að sjá, og alt er óskafið, en *þrjú* hefðu innsiglin átt að vera, en hafa aldrei verið nema *tvö*. — AM. Apogr. 1499 (afskr. af XLIII, 3).

Þat giorum uær (kunnugt) [1])ormur jonsson. arne olafsson og þorsteinn ketelsson med þessv voru opnu brefi at uier medkennunzt at vier hofum sied og yfer lestid[2]) og heyrtt yfer lesid opitt bref herra stephans med gud(s) nad biskup(s) j skalho(l)tti med hans heilu og oskoddv hanganda jncigle med fleirum dandi manna jnciglum er þar voru vid at hann tok so felldan eid af jone sigmundzsyni. er hier fyrer stendur skrifadur j biskupsins brefi. Og til sanninda hier um̄ festum vier fyrrnefnder menn vor jncigle fyrer þetta transskriptar bref skrifad ǿ reyckiaholv(m) ǿ reykianese in festo sancti laurencij. anno domini millesimo quingentesimo. quinqvagesimo.

II.

10. Júní 1560. á Þingeyrum.

AM. Fasc. XLIII, 4, frumtransskriptið á skinni. Tvö fyrstu innsiglin eru dottin frá, og letrið er dottið upp úr því þriðja. Fjórða innsiglið er heilt.

Þath giorum wier biarni arason prestur. Þorarinn Gijslason. ion gudmundsson og are þormodsson godum monnum kunnigt med þessu woru opnu brefi ath wier haufum sied og yfuer lesid suo latanda bref med heıjlum og oskauddum hangandi innsiglum ord efter ord sem þetta bref inne helldur er hier fyrer skrifad stendur. Og thil sanninnda hier wm̄ setium wier wor innsigle fyrer þetta bref er skrifad war æ þingeyrum ȷ watnzdal mænudaginn næstann efter huijtasunnu ærum efter Gudz burd ꝏ d lx.

III.

1. Febrúar 1569. á Hóli í Bolungarvík.

AM. Apogr. 695.

Þat medkennunst vid Biarne Pælsson og Olafur prestur Sueinsson med þessu opnu brefi at vid haufum sied og yfirlesit suo lǻtannde bref med heilum og oskauddum hangandi inciglum ord epter ord sem þetta bref jnnehelldur er hier

1) þannig, og hefir verið ætluð eyða fyrir einu nafni, sem aldrei hefir verið skrifað, eða þá „kunnugt“ sem vantar í. 2) þannig.

fyrer ofan skrifat stendur. Og til sannenda hier wm setium vid ockur jnnsigle fyrer þetta bref er skrifath var æ hole j Bolungarwijk þridiudagenn næstann fyrer Purificacio Mariæ vm veturinn arum eptir Gudz sonar fæding. ϻ. D. lx. og ıx.

---

453. 29. Agúst 1516. á Kálfatjörn.

Stephán biskup í Skálholti kvittar síra Þórð Guðmundsson um reikningskap kirkjunnar á Melum í Melasveit um þréttán ár, sem hann hefir haldið.

Bisk. Skalh. Fasc. XII, 4, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2445.

Vm reikningskap kirkiunnar æ melum.

Vier stephan med gudz nad biskup j skalhollti giorum godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi. ad sira þordur gudmundzson hefer forlikazt med oss um porcio kirkiunnar a melum upp á. xiij. ár er hann hefer halldit greinda kirkiu med suo felldum hætti ad hann reiknadi sig skylldugañ kirkiunne .x. hnndrud. gallt hann hier wt j ny messuklædi alfær. einn nyiañ serk med hofudline. kantarakápu med sloppi. ij. koparstikur sem hallda einu liose huor. einn storañ koparhialm med .vj. pipum. uatzkall til uigs uatnz med loki og teimur stwtum. þil tueim megin vm korinn. þui giorum uier greindañ sira þord aullungis kuittañ og akiærulausañ um greint porcionem fyrir oss og ollum uorum epterkomendum heilagrar kirkiu formonnum. Og til sanninda hier um festum vier uort jnsigle fyrir þetta kuittunarbref skrifat a kalfatiörn jn decollacione sancti Johannis baptiste. anno domini ϻ d xuj°.

---

454. 1. September 1516. á Sandeyri.

Vitnisburðr Jóns prests Haldórssonar um lýsing síra Sigurðar Jónssonar, „er kendr var Tjaldsson“ um landamerki Skarðs á Snæfjallaströnd og Eyjar.

AM. Apogr. 2352 eptir frumriti á kálfskinni frá Snæfjallakirkju, og er afskriptin staðfest í Hvammi í Hvamssveit 11. Júlí 1710 af Magnúsi Magnússyni, Þórði Þórðarsyni, Jóni Jónssyni og Páli Hákonarsyni, en afskriptin er með hendi Árna Magnússonar.

Þad giore eg Jon prestur Halldorsson godum monnum kunnigth med þessu minu opnu brefe ad siera Sigurdur Jonsson er kendur var Tialldsson lysti þvi optsinnis fyrer mier ad halldin hefde verit landamerke i millum Skards og Eyar þar sem kaullud er klyft iardarinnar kirkiunnar æ Snæfiollum utan ad læk þeim er fellur ofan æ sagda klyft. Vil eg hier epter sveria ef þurfa þicker. Og til sanninda hier um festum vier vort insigli fyrer þetta vitnisburdarbref skrifad æ Sandeyre in fessum[1]) sancte Egidi. arum epter guds (burd) ꝏ. d. xvj. ar.

---

455. 8. Oktober 1516. Í Viðey.

Ögmundr ábóti Pálsson kaupir heilögu klaustri í Viðey til æfinlegrar eignar tuttugu hundruð í jörðunni Vatnsleysu á Vatnsleysuströnd af Jóni Sigurðssyni, og geldr fyrir tuttugu og fimm hundruð í lausafé.

AM. 238. 4to bl. 6, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref vm vatzleyse.

Vier broder Avgmvndvr med gvdz nad aboti j videy giorum godvm monnvm kvnnigtt med þessv vorv opnv brefi at vier hofvm keypt at Joni Sigurdzsyni. xx.c j jordinne Vatzleysv er liggvr j Kalfatiarñar kirkivsokñ heilavgv klavstri j Videy til æfinligrar eignar. Hier j mot gafvm vier .xxv.c j svo ordnvm peningvm xj malnytv kvgilldi. iij.c j[2]) smiori oc skyri. iijc j hestvm. iiijc. j[2]) klædi oc leriptti oc. iiijc. j fridvm penningvm. medkiendizt greindvr Jon Sygvrdzson at hann hefdi alla þessa penninga vpp borid fyrir greinda jord svo honvm vell likadi.

1) Svo; rétt: *festum.* 2) oc, i hdr.

vorv þessir giorningsmenn oc vottar til kalladir. Olafvr Asbiarnarson. Þoroddvr Oddzson oc Bardvr Magnvsson.

Og til saunenda hier vm festvm vier conventv insigle klavstrzens med fyrrskrifadra manna jnsiglvm fyrir þetta jardar kavps bref skrifad j Videy atta jdvs dag Octobris manadar anno domini ꝏ. d. xvi.

---

456. 2. Nóvember 1516. í Skálholti.

Stephán biskup í Skálholti kvittar Vigfús lögmann Erlendsson um allar þær tíundagreiðslnr, sem hann átti að inna biskupi þetta „forliðið ár".

AM. 914 4to, afskript Skriðuklaustrsbréfa staðfest í Berufirði 28. Sept. 1697 af Guðmundi Arnasyni og Brynjólfi Halldórssyni: „Ofañskrifad bref Numro 6to er skrifad ä kalfskinn med gamla skrifft huar af innzigled er burtu enn tijgellenn effter". — AM. Apogr. 4440 (eptir 914. 4to). — AM. 265. 4to, afskript staðfest á Skriðuklaustri 26. April 1704 eptir afskript Skriðuklaustrsbréfa staðfestri á Skorrastað 17. Sept. 1697.

Kvittunar Bref Vigfusa Løgmanns uppa tijunder 1516.

Vier Stephan med Gudz naad biskup i Skalholte giörum goodum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefe ad Vigfus bonde[1]) Erlendsson Lögmann yfer allt Jsland hefur staded oss fullañ Reikningskap af öllum sijnum tijundum og afgiölldum þeim sem honum bar ad giallda þetta forlidit aar so sem oss vel änægier. Þuij giörum vier greindañ Vigfus bönda Erlendsson olldungiss qvittañ og äkiærulausañ fyrir oss oc ollum vorum vmbodzmönnum uppä heijlagrar kirkiu vegna [vm̃ fyrrnefndar) tijunder og afgiölld. Og til sanninda hier vm̃ festum uier vort innzigle firer þetta kuittunarbref skrifad i Skalhollti in die animarum Anno Domini ꝏ d xvj.

---

1) sl. 265. 2) [fyrer nefndar 265.

457 **4. Nóvember 1516.** **í Spjaldhaga.**

Tylftardómr út nefndr af Jóni Asgrímssyni, kongs umboðsmanni í Vaðlaþingi, um kaup Sturlu Magnússonar af Katli Þorsteinssyni á jörðunni Syðragarði í Dýrafirði.

AM. Fasc. XLIII, 5, frumrit á skinni. Af 13 innsiglum eru nú 5 fyrir bréfinu. — Apogr. 887.

Domr er dæmdur war j eÿafirde vm gard.[1])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heÿra senda petur loftzon. einar bryniol(f)sson. gisle hakonarson. þorsteirn þorlaksson. sæmundur simvnarson. havskullldur runol(f)sson. þoruardur gudmvndzson. jon sigvrdzson. gvnnstein oddson. sigfus einarsson. biorn ingemundarson oc sigvrdvr finnbogason Q. G. oc sina kunnigt giorande þa lidit uar fra gvdz burd. ꝏ. d. oc sextan ar a þridiudagen næsta efter allra heilagra messu j spalldhaga j eÿiafirde a þingstad rettvm. worum vier j dom nefnder af ærligum manni jone asgrimssyni er þa hafde kong(s)ins syslu oc umbod j uodlaþingi at skoda oc ransaka oc fulnadardoms atkuædi a at leggia vm þat jardakaupsbref. er þar uar birt oc upp lesit med heilum ok oskauddvm hangande insiglum huat suo inne hielt oc utuisadi at ketell þorsteinsson seldi stvrla magnussÿni jordina sydra gard er liggur j dyrafirdi j myrar kirkiu sokn med handabande til fullrar eignar oc frials forrædis undan sier oc sinum erfingium en under sturla oc hans erfingia. Svo oc birte þorleifur grimsson þar fleire bref hver suo uottudu at þessi jord hefdi at laugligri giof oc rettum saulum farit. leistz oss kaupbrefit oc uitnisburdarbrefin mundug[2]) oc lauglig j allan mata. seiger suo uor landz laga bok at aull handsaulut mal skulu halldazt er bok mæler eigi j moti oc halldazt mega at laugum oc suo hins annas[2]) at huer madur skal hallda skiladome fyrir kaupi sinu til laugmannz urskurdar eda annas[2]) rettz ransaks og þui fyrir þessar greiner oc fleire adrar er hier at luta þa dæmdvm vier med fullu doms atkuædi jordena sydra gard

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) Svo.

fullkomna eign þorleifs grimssonar oc sigridar sturladottur kuinnu hans uera og uerit hafa efter giof sturla heitens oc samþycki jons sturlasonar. brodur hennar.

samþygte þenna uorn dom jon asgrimson kongs umbodsmann.

Og[1]) til meire audsyningar oc stadfestu hier um setti jon asgrimsson sitt incigle med uorum fyrgreindra manna inciglum fyrir þetta domsbref skrifat a maudruvollum j eyiafirde a miduikudagen næstan efter marteinsmessu[2]) a sama ari sem fýr seiger.

---

458. **25. Nóvember 1516. í Kaupmannahöfn.**

Bréf Kristjáns konungs hins annars til Íslands um kaupskap og sekkjagjöld.

MSteph. 48. 4to bl. 75 a—b með hendi Odds Jónssonar digra 1668. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl 109b —110a, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666. — Landsbókasafn 72. 4to bls. 39—40 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hítardal c. 1724. — Bréf þetta er til í fjölda íslenzkra afskripta, og eru þær ekki allar mjög skjallegar; kubba sumar þetta í sundr á ýmsa vegu, eru ártalslausar eða rangt árfærðar. Bréfið er prentað hjá Magnúsi Ketilssyni í Lagasafni hans I, 161—165 með danskri þýðingu, því að ekki þekkist nú danskr frumtexti af þessu bréfi. Magnús setr ártalið 1509 í sviga, og svo finst í sumum afskriptum.

Kongs Bref vm̃ kaupskap og skipte almvgans
og landsetanna vid vtlendska kaupmenn
og adra ꝺ̋ medañ þeijr hafa ecke golld-
ed konginum̃ og husbændunum̃
sijnar skullder Anno 1516.

Vier Christiꝺ̋n [sa annar med gudz nꝺ̋d et aetera.[3])

Heijlsum̃ ydur øllum oss Elskuligum almvga [og vndersatum̃. sem bigged og bued a voru lande[4]) Jslande kiærlega med Gude[5]) og vorre nꝺ̋d.

---

1) Þetta bréf hefir fullum stöfum alt þrent: *oc, ok, og;* hér er leyst upp í *oc*, þar sem bundið er. 2) þ. e. 12 Nóv. 3) [72; 2, 48. 4) [ꝺ̋ 1945. 5) gudz 72.

Vited oss er[1]) kunnugt orded. huorninn[2]) krvnunnar og vor rettugheijt formijnkaz. og eydaz j þui ad marger af ydur kaupslaga. og hafa skiffte vid vtlendska kaupmenn og adra fyrr en þeir vtgiefed og gollded hafa oss og krununni [sijn rettug[3]) seckiagiolld[4]) vm̄ huor þeir skyllduger verda. og adra veniulega[5]) reñtu. sem[6]) þeir ero oss og krununni plicktuger ad giallda so vel sem ødrum sijnum rettum̄ husbændum. þar á landinu. so þar af kemur. ad þeir vilia ecki sijdañ betala sijn seckiagiolld. edur adrar sijnar rettar skullder sem þeijr oss og sijnum husbændum eiga ad giallda.[7])

Þui fyrerbiodum vier øllum̄ vorum vndersatum̄ a fyrnefndu voru landi Jslandi. ad kaupa nockru edur skiffta vid vtlendska kaupmenn edur nockra adra menn. fyrr en þeir hafa vtgreijdt sitt seckiagialld og allar adrar riettar skullder. sem þeir oss og sijnum husbændum skillduger ero ad giallda og greijda. so sem gamall siduane hefur vered. enn huor sem á mote þessari vorri streingelegri skipan [og almennelegri[8]) bijfalning[9]) giorer. og hefur kaup og skiffte vid vora vndersata a ádurnefndu voru[10]) landi Jslandi. effter þui sem ádur er áhrærtt. þá skal sá hinn same hafa forbroted allt þad gotz sem hann med soddañ mote[11]) kauper. eda so goda peninga. og þar ad auke sekur[12]) vid oss viij ørtugum og xiij morkum̄ j Brefabrot.

hier effter vited aller ydur ad retta og fyrer skada vara ad taka forsomandi þad [onguañ vegenn[13].)

Vtg(efed) a voru slote [Kavpenhafn[14]) a S(ancte) Katrijnardag Anno[15]) 1516. [under vortt Zigneth.

Christian.[16])

---

1) kunngjört og b. v. 1945 2) hvorsu ad 72. 3) [sínar rentur og 1945; sijn riettu 72. 4) secktttagiolld, hdrr. hér og annarsstaðar i þessu bréfi; leiðrétt hjá Magnúsi Ketilssyni. 5) 1945, MK.; óvenjulega 48; 6) b. v. 72, 1945, MK.; sl 48; 7) 1945, MK; gjaldast 48. 8) alvarlegre 72, MK.; 9) [sl. 1945; 10) b. v. 72. 11) hætti 1945; 12) b. v. 72, 1945, MK.; 13) [j öngvan máta 1945; 14) 72, MKet. (al. Akurhús MK.); sl. hin. 15) b. v. 72, MKet.; sl. hin; 16) [b. v. MKet.

459. 13. December 1516. } 2. Apríl 1517. } á Undanfelli.

Vitnisburðr, að Hemingr Markússon hafi kvittað Jón Sigurðsson um víg Jóns Markússonar bróður síns (Sbr. DI, VI. Nr. 665).

Eptir afskript Sigmundar Matthíassonar af frumritinu á skinni, er hann átti, og sendi Bókmentafélagsdeildinni í Kaupmannahöfn 1887, en frumrit þetta finst nú ekki. Um afskript sína fer Sigmundr þessum orðum: „Þessa afskript held eg orðrétta, en ekki er hún nákvæm að stafsetning, því langt er síðan eg afskrifaði skinnblaðið, og veitti þá stafsetningunni ekki næga eptirtekt. — Seyðisfirði 4ða Novemb. 1887.

Sigmundur Matthíasson“.

Þat giorum ver Semingur Olafsson. Steinþor Magnusson oc Pall Jsleiksson godum mỏnnum vitanlegt. med þessu voru opnu briefi. at þa lidid var fra Guds burdi M D oc xvi ar. laugardaginn næstann eptir nichulasmessu a Undanfelli i Vatzdal. vorum ver i hia. saum og heẏrdum a ord og handaband þessara manna Jons Sigurds(s)onar og Hemings Marcussonar. at greindur Hemingur medkiendist. at hann hefdi gefid firrgreẏndum Joni Sigurdssẏni grid og fullan frid. fyrir þad mannslag er hann hefdi ad skada ordid Joni heitnum Marcussyni oforsiniu. brodur hans. medkiendist hann at hann hefdi fullar bætur upp borit. og nockut meira enn dæmt var. svo honum vel anægdi. Þvi gaf hann adur nefndann Jon Sigurds[son] kvittann og akærulausann. fyrir ser og aullum sinum lauglegum eptirkomendum. um adur greint mannslag. svo sem fremst ma hann þat med laugum giỏra. Og til sanninda her um setium ver firr greindir menn vor innsigli fyrir þetta kuittunarbrief. er skrifat var a Undanfelli i Vatzdal Fimtudaginn næstann fyrir festum ambrosij. ari sijdar enn firr seigir.

---

460. 30. Janúar 1517. á Auðkúlu.

Gilsbrikt prestr Jónsson selr Gottskalk biskupi á Hólum

jörðina Mánaskál í Laxárdal til panta fyrir 35 hundruðum, er biskup átti hjá honum, en lausn sé á jörðunni innan þriggja ára.

AM. Fasc. XLIII 11 frumrit á skinni. Öll (3) innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 3430.

Vm̄ manaskal.[1])

Þat giornm vier þorleifur prestur ionsson. petur prestpalsson og þorarin ionsson godvm monnum viturligt med þessv voro opnv brefi. at a audkulu j svinadal voro vier i hia savm og heyrdum a ord og handaband virduligs herra gothskalks med guds nad biskups a holum og sira gilsbrigtz ionssonar at suo fyrir skildu at adr greindur gilsbrigt setti fyr greindum herra gotskalk iordina manaskal j laxardal j havskulzstada kirkiv sokn til panta fyrir xv. c. og xx er biskupinn atti hia honum. skẏlldi iordin leyst innan þriggia ara enn ef þa uæri ecki golner[2]) fẏr greinder peningar þa skylldi biskupin eignazt adr greinda iord. lofadi sira gilsbrigt v. kvíílldum med iordunni. hier med skylldi opt nefndr gilsbrigt kvittur ok akięrulaus um aull þeirra skuldaferli hier til. Og til saninda hier vm setivm vier vor incigle fyrir þetta bref er skrifat var a audkulv j svínadal faustvdagin næsta fyrir festvm purificacionis ꝳarie arum epter guds burd ꝳ. d. og xvıı.

---

461. 1. Febrúar 1517. í Ögrl.

Björn Guðnason gefr Jóni Björnssyni yngra (syni sínum) jarðirnar Heydal í Mjóafirði og Veðrará í Önundarfirði.

AM. Apogr. 971 (án efa eptir frumriti meðal Ögrsbréfa).

Þat giðre eg biðrn gudinason gődum monnum witurligt med þessu minu opnu brefe adh eg medkennutz adh eg hefi gefid jőne biðrnssyne enum yngra jarder þessar er suo heita. heydalur i miðafyrdi fiőrum hundrudum og xx er

1) Utan á bréfinu með sömu hendi og bréfið. 2) Svo.

liggur i vazfiardar kyrkiu sokn. minne vedrarđ er liggur i Aunundarfyrdi i holls kirkiu sokn med aullum þeim gaugnum og gædum hlutum og hlunnendum sem greindum ȷørdum fylger og filgt hefur adh fornu og nyu til fiallz oc fioru. landz og siofar allt tilskiled enn ecke vndañ tekit. til yztu vm̄merkia sem adrar ȷarder eiga i motz vid þær. Og til sanninda hier vm̄ setta eg mitt ȷnnsigli fyrir þetta ȷardabref er skrifad var i Augri ȷ ȷsafıȷrdi næsta dag fyrir festum purification(is) santce marie Anno domini ꝏ D xvij.

---

462. 17. Febrúar 1517 í Hjarðarholti.

Samningr þeirra Pétrs bónda Loptssonar og Guðmundar Andréssonar, að Loptr gjaldi Guðmundi 40 hundraða fyrir þá skuld, er Sigríðr heitin Þorsteinsdóttir hefði átt undir Lopti heitnum Ormssyni, en móðir Guðmundar hafði gefið honum sókn á skuldinni og Steinunn húsfreyja Gunnarsdóttir, móðir Pétrs, kannaðist við, að skuldin væri sönn.

AM. Fasc. XLIII, 20, frumrit á skinni. Af 6 innsiglum er nú eitt fyrir bréfinu.

Þat giorum vęr tumáás bonde oddzson. báárdur páálsson. ȷon sueinsson. olafur þorualldzson. avnvndur þordarson. einar þorgrimsson godvm monnum kunnegt med þessu woro optnv (brefi) þáá er lidit var fra gwds burd .ꝏ. u hundrud og xuij áár ȷ kirk(i)unne ȷ sælingsdalstvngv þridia dag paska. uorum uær ȷ hia og heyrdum áá ord og medtal pieturs bonda lopzsonar og gvdmundar andressonar vm þáá áákærv sem greindur gvdmundur bar þar fram med brefvm og ȷnsiglvm uegna modur sinnar og sunar. at sigridur heiten þorsteinsdotter hefde att vnder lopte heitnum ormssyne ui malnytu kvígellde og hest. og ii uxa u uetrá og iii uætter smiors. og hefde alldre aptur feingit og ecki hennar skilgetinn erbingie þorbiorg olafsdotter og aungua peninga fyrir feingit. og nu þui at þesse skulld skyllde so ȷnn komiñ sem bref og ȷnsigle bæru og steinunn hwsfreyia

gvnnarsdotter moder adur nefnsz pieturs medkendizt fyrir oss at skulldin uæri saunn j gard lopsz heitens og hans erbingia gud hans sall náde og allar kristnar sæler. Enn gudmundur andresson lyste þar fyrir oss og uændizt at moder siin hefde gefit sier alla sokñ og ækæru á þessare skulld. sagdiz pietur bonde þat j aunguan máta misgruna sem optnefndvr gudmundur þar wm uændizt. so og þat og[1]) sem siin moder medkendiz wm skullder sins faudur hiellde hann fullkomliga satt vera og hann uillde giarna sinn faudur frída og kuitta. Og þui uar þat sattmale og samningur j millvm þessara þratt nefndra manna pieturs bonda loptzsonar og gudmundar andressonar at opt nefndur pietur skyllde giallda tiitt nefndvm gvdmunde xx hundrud ui malnytv kvígellde og fiogur hundrud j fridvm peningum og x hundrud j vadmalvm. hudum. smiorum. klæde og kavtlvm og j ollu þui er badvm líkade (at) giallda og taca. og skylldu uera á tuenn uorsavl og tuenn haustsavl. á giolldunum. skyllde at þessv haulldnv og golldnu aulldungis kuitter og ákærulauser huor uid annan. Og til sannenda hier wm setivm uær fyr nefnder menn uor jnsigle fyrir þetta uitnesburdarbref er skrifat uar j hiardarholltti j laxárdal. þridivdæginn næsta fyrir simońsmessu wm ueturinn á sam̃a áre og fyr seigier.

---

463. 18. Febrúar 1517. Í Skálholti.

Dómr Stepháns biskups og Vigfús lögmanns Erlendssonar með sex klerkum og sex leikmönnum um það, að Björn Þorleifsson hafi löglega greitt skuld sína við Hans Kruko og hústrú Sunnifu í hönd Pétri presti Pálssyni, sendiboða Gottskalks biskups, og sé hann við hana skilinn, en Björn Guðnason hefði haldið þessum peningum ranglega, og dæmist hann til að standa skil á fjánum og þola sektir, sem bréfið hermir (Sbr. Nr. 173).

---

1) Svo.

AM. Fasc. XLIII, 14, frumrit á skinni. og eru öll (4) innsiglin fyrir bréfinu. Innsiglin hafa aldrei verið fleiri en fjögur. — AM. Fasc. XLIII. 15, annað frumrit á skinni. Af 12 innsiglum, sem fyrir því hafa verið, eru nú 2 eptir. — AM. Fasc. XLIII, 16, transskript á skinni frá 11. Sept. 1518. — AM. Apogr. 2930.

Vm skulldaskipte uid ħans kruko.[1])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia[2]) edr heyra. Senda[3]) Stephan med gudz nād biskup j skalhollti. vigfws ellendzson laugmann yfer allt jsland. broder augmund med samre nad aboti j vijdeӯ. helgi jonsson. petur mikelsson. þordr gudmundzson. þorleifur eireksson og þorlakur landbiartzson. kennimenn skalholltzbiskupsdæmis. narfi sigurdzson. jon hallsson. brandr einarsson. jon magnusson. olafur asbiarnarson. arnbiorn einarsson og olafur jonsson. suarner laugriettumenn. kuediu gudz og uora.[3]) kunnigt giorandi. ad sub anno gracie Millesimo quingentesimo. decimo septimo. a miduikudaginn næsta fyrir cathedram sancti petri apostoli. vorum uier saman komner j domkirkiunni j skalhollti. epter bodi og skipan vors heygbornazta herra konung kristierns med gudz nad norigis [danmarks konung[4]) et cetera. ath skoda. rañsaka og dæma. vm þa skulld og peninga. sem biðrn bondi þorleifsson uar skylldugur hannes krwko j noregi og hans hustru sunnifu. fyrir þa reidupeninga er þau haufdu honum j godri tru wt gefit. voru þesser menn. biðrn þorleifsson. og biorn gudnason til[5]) kallader. j þenna sama stad og dag. biðrn þorleifsson af biskupinum. enn biðrn gudnason af laugmanninum. kom greindr biðrn þorleifsson. J sagdan stad og dag. enn biðrn gudnason ecki. enn þar tiedizt hans sendibref til laugmannzins. huat ath suo jnne hiellt. ath hann medkendizt ath hann var kalladr af laugmanninum. viij. uikum fyrir þenna stefnudag. kom þar einginn af hans hendi. sa sem tiadi hans nockr lauglig forfaull. Jtem j annari grein tiedi biðrn þorleifsson opit bref vnder godra manna jnsiglum huerir uitne bāru ath þeir

1) Utan á bréfinu í XLIII, 14 með gamalli hendi. — bref hans krwko vmm bitaling vt af birnunum (!) birne thorleifssyni og birne gudnasyne XLIII, 15. 2) b. v. 15, 16; sl. 14; 3) Svo öll. 4) [konung. danmarks 15. 5) sl. 15, 16.

haufdu nær uerit. þa biorn þorleifsson afhenti hannes[1]) krwko laugligum vmbodzmanne sira petre palssyni biskups gothskalks sendiboda þessa saumu skulld. Suo og kuittanarbref af þeim hinum sama sem peningana upp bar. huer oss sẏnduzt ȷ allan mata skialliga og laugliga wt gefin. efter sancte olafs laugum. Jtem ȷ þridiu grein. Vitum uier fyrir full sanninde ath biorn gudnason hefer þessa saumu peninga rangliga ath sier tekit og halldit sidan med mackt og ofrike. Þui ath heilags anda nad til kalladri. ath suo profudu og fyrir oss komnu. Seigium uid biskup Stephan og vigfws ellendzson laugmann. ȷ gudz nafni amen. med fullum domi og laga wrskurdi. og samþẏcki þeirra godra manna lærdra ok leikra. sem fyrr skrifader standa. sagdañ biörn þorleifsson. riettliga golldit hafa þessa saumu skulld af sinu eigin erfdagozi. sem honum hafdi til fallit epter sinn fodr sem vors helgazta faudr pauans dispenseranarbref wtuisar. og konganna bref inne hallda. kong kristierns og kong hans. godra minninga. hier med bref erkibiskupsins Gauta. og skalholltz biskupa. med domum bædi lærdra og leikra. enn hannes[1]) krwko fẏrr greint goz til æfinligrar eignar. og biorn þorleifsson uidskildañ vid sagda skulld. ȷ suo mata ath hann suare laga riftingum epter riettum landz laugum þeim sem med riett kann upp á ath klaga. ádr skrifat goz. ath honum sialfum fẏrir kaulludum. Enn fyrir rangligt halld og grip á peningunum af hendi biarnar gudnasonar þa gialldi hann aptur peningana med fullum laga auexte. nær sem heimt uerdr af hannes[1]) krwko vmbodzmanne. hier med dæmdum uier biorn gudnason skẏlldugan ath giallda domkirkiunne ȷ skalhollti fyrir þann allañ kostnat halfaukinn sem biskup stephan hefer borit fyrir þessum malafellum. og sekañ maurk ȷ stefnufall.

Og til sanninda hier vm. settu. biskupinn. og laugmadrinn sin ȷnsigle med uorum fẏr greindra manna ȷnsiglum fyrir þetta domsbref og wrskurdar. skrifat ȷ sama stad. deigi og áre sem fyrr seiger.

---

1) hans 15, 16.

464. **20. Febrúar 1517.** **Í Skálholti.**

Dómr sex klerka útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti um sekt þeirra Lýtings Einarssonar, Guðmundar Erlendssonar og Sumarliða Einarssonar fyrir viðreign þá, sem þeir höfðu í kirkjugarðinum í Reykholti.

AM. Apogr. 1738, eptir kopíu með hendi Páls lögþingisskrifara Gíslasonar; höfðu þá verið 4 innsigli fyrir frumritinu, þegar Páll afskrifaði það. Þessa afskript hefir Árni síðan borið saman við frumritið og leiðrétt eptir því: „Þetta fyrrskrifad bref er Anno 1709 i Octobri confererad vid sialft originalbrefed sem Sira Þordur Jonsson ä Stadarstad nu ä. og eru nu fra þvi öll innsiglen. sem i fyrstu hafa 7 vered“.

1517. um fullrette biskups og kyrkiu
i fyrre tid.[1])

Øllum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda broder Augmundur med guds nad aboti j videy. Helgi Jonsson. Þordr gudmundsson. Jon Eireksson. Jon Þorsteinsson. Þorleifur Eireksson. kiennemenn skalhollz biskupsdæmis. kvediu gudz og sina. kunnigt giorandi ad sub anno gratie M. d. xvij[2]) fostudaginn næsta fyrir cathedram Sancti Petri Apostoli j domkirkiunne j Skälhollti vorum vier j dom nefndir af ærligum herra og andaligum faudr herra Steffane med gudz nad biskup j Skälhollti ad skoda ransaka og dæma hversu häfar saker heilaug kirkia skal eiga uppa þessa menn Lýting Einarsson. Gudmund Elleñzson og Sumarlida Einarsson fyrir þä vidreign sem þeir hôfdu j kirkiugardinum j Reýkhollti og þeir hôfdu ädr medkeñzt og lausnt[3]) fyrir tekid af biskupenum. gudmundr Ellenzson flydi j gardenn og stod þar med vopne. kom þä Lýtingr med annad vopn og geck gudmundur j motti honum tvô spor eda þriu og stunguzt þeir ä og gripuzt sidan. vard lýtingr þa undir gudmundi. enn Sumarlidi kom þa ad og hio gudmund averka j hôfudid og ä halsinn. Þvi ad heilax anda näd til kalladre ad svo profudu og fyrir oss komnu. dæmdum vær

1) Þetta stóð utan á frumritinu með hendi Páls Gíslasonar, og svo „Num. 7.“ 2) Í afskript Páls Gíslasonar hafði hér staðið 1514, sem Árni hefir leiðrétt í 1517 eptir frumritinu, og segir: „Arstaled og skirt i brefenu 1517“. 3) Svo.

fyrgreindir kennemenn med fullu doms adkvæde greindañ Sumarlida sekan xv mörkum vid biskupenn og kirkiuna. Enn Lýting sekan ix. mörkum fyrer þá blodz uthelling sem hann giordi. Enn gudmund sekan vj mörkum fyrer þad rausk og tilhlaup sem hann giördi j kirkiugardinum.

Samþyckti þenna vorn dom fyr greindr herra Stefhan og setti sitt jnnsigli med vorum fyrnefndra kennemanna jnnsiglum fyrir þetta domsbref skrifad j sama stad deigi og áre sem fyr seiger.

---

465. 10. April 1517. í Viðey.

Ögmundr ábóti í Viðey fær Hannesi Eggertssyni til fullrar eignar jarðirnar Kirkjuból í Selárdal, Suðreyri og Tungu í Tálknafirði fyrir jarðirnar Býjasker og Þórisstaði á Rosmhvalanesi.

AM. 238. 4to bl. 1., skr. c. 1570. (Bessastaðabók). Borið saman við dómasyrpu Jóns Hákonarssonar á Vatnshorni frá c. 1608.

Biaskers Bref og Þorisstada Bref.[1])

Þat giorvm vid Gissvr Þorleifssvn oc Solmvndvr Nikvlasson godvm monnvm kvnnigt med þessv vorv opnv brefi at uid[2]) vorvm þar j hia savm oc heyrdvm æ fostvdagin j hellgv vikv arvm epter gudz byrd m. D. oc xvij ar at þessir menn tokv hondvm saman herra Oggmvndvr med gvdz nad aboti j Videy af einne alfv en Hannes[3]) Eggerson af annare at svo fyrir skildv oc vnder tolvdv at herra Oggmvndvr fieck fyrrskrifvdvm Hannes[4]) þessar jarder j Vestfiordvm. Kirkivbol. xxx.c j Selardals kirkivsokñ. Sydvreyre oc halfa Tvngv j Lavgardals kirkivsokñ. xxxv.c at dyrleika til fvllrar eignar oc frials forrædis.

Hier j mot gaf fyrrskrifadvr Hannes abotanvm þessar jarder [halfa Biaskier[5]) oc Þoristadi er liggia æ Hrosshvalanesi[6]) oc þar til .x. æring med avllvm þeim gognvm oc giæd-

1) JHák. 2) JHák; vier 238. 3) Hans, JHák. 4) Hannesi, JHák. 5) [halft Biaskerit, JHák. 6) Rosshvalanesi JHák.

vm sem greindvm jordvm fyllger oc fylgtt hefvr at fornv oc nyiv oc hann vard fremst eigandi at. skyllde hvor hallda sinv kavpi til laga oc svara lagariptingvm fyrir sinar jarder.
Oc til sanninda her vm festvm vid ockvr insigli fyrir þetta jardakaups bref skrifad i Videy æ sama ari sem fyrr seigir.

---

466. 24. Apríl 1517. í Kaupmannahöfn.
31. December 1526. í Skálholti.

Griðabréf Kristjáns konungs hins II. handa Jakobi Brandssyni fyrir víg.

Bisk. Skalh. XVIII, 45, frumritað transskript á skinni. — AM Apogr. 2388 „accuratissimé". — Landsbókasafn 72. 4to bls. 349—350 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hítardal c. 1720 (með raungu ártali 1514).

Christiani secundi Liifs Bref utgiefed Jacob Brandssyne. Anno 1514.[1])

Wij christiern met guds naade Danmarckis norgis Wendis och gottis koning wdvold koning till Suerige ħartug[2]) i Slesuig ħollsten Stormarreñ och ditmersken greffe i oldenborg och delmenhorst. Giore alle witterligt at thenne breffuiser jacob brandsonn haffuer werret for os ath han kom for skade och sloo eeñ karll i hiell paa ÿsland tha haffue wij nw aff wor sønderlige gunst och naade wndt och giffwit och met thette wort obne breff undhe och giffue. sam̄e Jacob brandsøñ wor frijdt j geñ thog swo ath hañ sielff skall fordrage sig met theñ dødes weñer. Thij forbiwde wij alle wor(e) foghetther och embitzmeñ och alle andre forne jacob brandsonn her offuer at hindre hindre lade møde platze eller i nogher maade forfang at giore vnder wor konunglige heffnñ och wredhe. Giffuet paa wort Slott kiøbnehaffn fredagenn nest effther sanct jorgiens dag. aar et cetera m d xuij.[3])

wnder wort Signeth.

1) 72. — Síra Jón hefir mislesið ártalið svo fyrir 1517. Copia landsvistarbrefs jakobs brandzsonar, XVIII, 45. 2) Svo. 3) 1514, 72, því að síra Jón hefir mislesið ártalið md xiiij fyrir m dxuij.

Þat giaurum uit gisle ualldason og helgi magnvsson godum monnum kunigt med þessu ockru opnu brefi at uid hofum sed og heyrt yferlesit kongsbref med heilu og o-skauddu jnsigli so latanda ord epter ord sem hier fyrir skrifat steñdur. Og til sanninda hier um heingdum uit ockur jnsigle fyrir þetta bref skrifat j skalhollti siaunda dag jola. anno domini ꝏ d xxuj.

---

467. 26. Apríl 1517. í Hofteigi.

Vitnisburðarbréf, að Grímsstaðir á Fjalli lægi undir Möðrudalskirkju að öllum skyldum.

Landsb. 62. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ur Brefabok Biskups Ögmundar“. — AM. Apogr. 2776 með hendi Árna Magnússonar, og er afskript sú staðfest í Skálholti 9. Okt. 1711, af Árna sjálfum, Ormi Daðasyni, Þórði Þórðarsyni og Páli Hákonarsyni. Báðar afskriptir orðrétt samhljóða.

Um Maudrudal.

Þat giôre eg Eirekur Ormsson godum monnum kunnugt med þessu minu opnu brefi. ad eg heyrda fôdur minn Sera Orm Eireksson þvi lŷsa. ad Grimstader á fialli lægi under Maudrudalskirkiu ad ollum skŷldum. ok til sanninda hier um sette eg mitt Jnnsigli fyrer þetta vitnisburdarbref. skrifad i Hofteige. sunnudagin næstan epter Marci Evangelistæ um vorid þá lided var fra guds burd. M. D. xvij ár.

---

468. 1. Maí 1517. í Kaupmannahöfn.

Söffren „embættismaðr á Haridzborg“ fær kvittan um þau 800 Rínargyllini, sem konungr fékk honum í þann tíma, sem Söffren fór með skip hans „Engilinn“ út til Íslands.

Rikisskjalasafn Dana, Register over alle Landene Nr. 2 A. bl. 20.

Söffrenn norby wor embetzmand paa Haridzborg ffick qwiitancie paa the .viij. hwndrede rynske gilden mijn hers

nade anthworde Hanwm then tiid Hand lôb med mijn Hers nadis skiib engelend vdh till Jsland. Clausulis assuetis.

Datum Kopenhaffn sanctorum philipi et Jacobi dag Aar. et cetera. mdxvij.

magister Andreas glob.

---

469. **6. Maí 1517.** **á Hólum.**

TRANSSKRIPTARBRÉF.

Bisk. 3. Fol. bls. 1 og 18, skr. 1640 með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar. — Landsskjalasafn 94. 4to bl. 44a—46b með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600 (hér hafa bréfin nokkuð farið úr reipunum).

Vm Olaf Philippusson oc Einar son hans.[1])

Þath Giorum vier Olafur Jonsson og Olafur Hialtason prestar Hőla Byskupzdæmis. Magnus Arnason. Narffe Jngemundarson. Magnus Biorns(son). og Gunnlaugur Helgason Godum monnum kunnigt[2]) med þessu voru Brefe. ad vier hofum sied og yferlesed opin Bref. med heijlum og oskoddum hangandi Jnsiglum. suo latandi ord epter ord. sem hier epter skrifad stendur.

[Hér koma þessi bréf um mál Ólafs Filippussonar:

1. Bréf síra Jóns Þorvaldssonar um undanfæri Ólafs Filippussonar 17. Júní 1495, DI, VII, Nr. 314.
2. Úrskurðr Stepháns biskups 23. Júní 1498, DI, VII, Nr. 408.
3. Bólstaðarhlíðardómr 21. Júní 1497, DI, VII, Nr. 383.
4. Úrskurðr Finnboga lögmanns 20. Aug. 1498. DI, VII, Nr. 418.
5. Kaupmálabréf Ólafs og Vigdísar Jónsdóttur 30. Sept. 1492 — 8. Apr. 1496, DI, VII, Nr. 209.
6. Dómr Gottskálks biskups um undanfæri Ólafs 29. April 1512; Nr. 308 að framan.
7. Bólstaðarhlíðardómr Jóns Einarssonar 29. April 1513. Nr. 344 að framan.
8. Dómr Gottskálks biskups um kirkjugarðssaurgun Ólafs 18. August 1514, Nr. 389 að framan.
9. Bréf klerka og leikmanna nyrðra um þessi mál til ríkisráðsins 8. Maí 1517, en er hér ódagsett og óárfært, og mun því hér vera

1) Þetta stóð utan á transskriptarbréfinu. 2) 94; vantar í 3. Fol.

tekið eptir uppkasti bréfsins, sem síðan hefir verið innsiglað og hreinskrifað tveim dögum síðar en transskript þetta; Nr. 470 hér á eptir.

10. Kvittunarbréf síra Jóns Þorvaldssonar til Ólafs um kirkjugarðssaurgan og leyfi til giptingar 11. okt. 1496; DI, VII, Nr. 353.

11. Kvittunarbréf síra Sigmundar Steindórssonar um sama 6. Febrúar 1500, DI, VII, Nr. 483].

Og til sanninda hier vm settum vær fyrst skrifader menn vor ȷnsigli fyrir þessi Transschriptar Breff skrifud a Holum ȷ Hialltadal midvikudæginn næstan eptter krossmessu vm vorid Anno Domini. M. qvingentesimo decimo[1]) septimo.

---

470. 8. Maí 1517. á Hólum.

Bréf nokkurra klerka og leikmanna fyrir norðan land til konungs, erkibiskups og ríkisráðsins í Noregi um arftöku Einars Ólafssonar eptir Ólaf heitinn Filippusson föður sinn.

Bisk. 3. Fol. bls. 19—22 (= *a*) og bls. 14—17 (= *b*); eru báðar afskriptirnar gerðar á Hólum í Hjaltadal og staðfestar 2. Nóv. 1640 af Hákoni sýslumanni Gíslasyni, Sigfúsi Egilssyni skólameistara og síra Sveini Jónssyni á Barði; er afskript sú, sem hér er kölluð *a*, gerð beint eptir frumritinu, en hin eptir transskripti frá $^{8}/_{5}$ 1517; í þá afskript vantar niðrlag bréfsins og ártal. — JSig. 66. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns eptir transskr. frá 9.—17. Júní 1555 (= c). — AM. Apogr. 803 eptir transskr. 1555 hinu sama. — Skjalabók Landsskjalasafnsins með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600 (= *d*). Munr afskriptanna er í heild sinni mjög lítill, nema að *b* (uppkastið) er nokkuð frábrugðið að lyktum.

Brief Til Rȷȷkessins Raads ȷ Norege.

Worum heybornasta Herra og Nädugasta konungi konungi Christierne med Guds Nad Noregs[2]) og Danmerckur konunge et Cetera eller[3]) hans Nädar Logligum Vmbodsmanne fyrer nordan Dofrafiall[4]) ȷ Norege. vorum virduligustum[5]) Herra og andaligum[6]) faudur Herra Eȷrȷke med

1) Þetta orð vantar af ógáti í afskriptirnar. 2) Noregis *c*. 3) Ellur *c*; Ellegar *d*. 4) Dofrafioll *b*. 5) virduligasta *d*. 6) andligum *d*.

samre[1]) Nád Erche Byskupe j Nidarosi Wirdugligum Herrum og andaligum̄[2]) fedrum̄. [Worum Byskupum̄[3]) og aullum þeim Erligustum og welburdugum Herrum bædi Lærdum og leijkum. Rikissins rádi j Noregi j sama Takmarcki senda ẏdrer truer þegnar. og hinir minstu þienarar. Þorbiorn Jonsson. Rádsmann Heilagrar Holakyrkiu. Jon Þorgilsson. Jon Arason. Gilbricktt Jonsson. Nichulas Wilhialmsson. Þorsteirn Jonsson prestar Hóla Byskupsdæmis. Jon Þorgeirsson, Grijmur Jonsson. Einar Eijnarsson. Narfi Jngemundarson. [Halldor Jonsson. Gudmundur Þorleijfsson[4]) Leijkmenn wora audmiuka þionustu med allri Trw og lijtelæti. ydur kunnugt giorandi ad wier hofum sied og[5]) yferlesid doma og morg aunnur Bref. med heilum og oskoddum Jnsiglum vm skilgietning og arftoku Einars Olafssonar og vndanfære fyrer [kongs valldi[6]) og kyrkiu. ad[7]) Olafur heitinn Philippusson hefur Logliga giort j móte allrj áklagan annara manna er arfinn effter Hvstru Solveigu Biornsdottur vilia hefda vnder sig med ymisligri Laganna breẏtne. huad vier autlum[8]) ecki riett vera. [og j[9]) mote vorum Logum. þo ad nockrer vilie so giora sem vær hofum heyrtt fra sagt. þui ad vær vitum ad Einar Olafsson er Logligur Erfingie sagdrar Hvstrvr Solveigar. ef hann skal oræntur vera. þui ad hann er dotturson Solveigar skilgietinn aff Laungietinne dottur kominn. hefur hann og alldrej. eda hans fader. edur nockur þeirra vmbodsmadur verid fyrer kallader þa þeir adrer hafa hier nockra giorninga edur doma vm giort. huad oss þyker berliga þuert j mote Lǫgum landsins. Enn ef þessi Einar være ecki arftækur sem þeir wilia þa ber þo fyrri arfinn vnder Biorn Þorleijffsson. helldur enn vnder adra suo frampt sem wors Helgasta[10]) fodurs Pavans j Róm leyfis Brief. edur Edalbornasta[11]) Herra. konganna Erchi Byskupsins og Byskupanna[12]) samþycktar Brief skulu myndvg og mecktug[13]) wera. Enn þo vier tolum̄ nockud vm

1) gudz *d.* 2) andligum *d.* 3) [biskupum vorum *d.* 4) [Gudmundur Þorleifsson og Halldor Jonsson *bc.* 5) b. v. *bcd* 6) [kongi *b c.* 7) er *bc.* 8) ætlum *cd.* 9) [sl. *b.* 10) heilagasta *b.* 11) Edlabornazta *c.* 12) biskupa *c.* 13) wycktug *b* (!)

Biorn Þorleijfsson. ydur kunngiorandi vnderstödu mâlsinz. þa lÿka vel efum vier oss ecki vm greindañ Einar. þui ad hann er riettur og sannur Erfingie Solveigar. ad worri sannri samvisku. Enn ef wor heygbornasti Herra og Nadugasti konung.[1]) konung Christiern hefur nockud Bref wtgiefid. mote þessum Einare. þa er hans Nâd þad milldiliga giorandi fyrer Guds skÿlld. og[2]) fyrer riettwijse og laganna skipan ad kalla þad aptur. þui ad vier vitum fullkomliga ad þetta mal hefur ecki verid riettiliga vnder flutt fyrer hans heygbornasta Nâd. þui er ydur þad mykid myskunar werk goder herrar. bædi fyrir Gudi og monnum og haskalaust j aullum grejnum ad leggia yduarn alyckttardöm â þetta mâl og dæma Einare Olafzsyne arfinn allann epter fyrrsagda Solveigu er hun erffdi epter Brodur sinn skilgietinn Einar Biornsson. þui ad þui vite og skilningi er Gud hefur oss giefid og laganna skyringu þa witum vier ecki riettara fyrer gudi og monnum. ad sagdur Einar eigi riettiliga fyrr sagdañ arf allañ. Enn ef þier verdid honum eigi[3]) hialpliger med riettum Logum. þa bÿhelldur hann ecke eitt hid minsta þar wt af. enn þad er þo[4]) haskasamligt fyrer Gudi. ad ef þeir niota eigi[5]) sem med riettu eiga þo ad þeir sie ecki so menter eda mannader sem hiner eru[6]). er thil kalla. Er hier og liost Logmâl vmschrifad j vorri Landslaga Bok. j riettu Erfdatali. þui ad Einar Olafsson er skilgietinn dotturson Solveigar Biornsdottur. epter huôria Solveigu þessi arfur er fallinn. og er hann j hinne[6]) þridiu Erfd. enn Biorn Þorleijfsson Brodurson Solveigar j hinne fiordu Erfd. Enn hiner adrer systra syner optnefndrar Solveigar Biornsdottur af Laungietnum systrum komner. eru j hinni fimtu erfd. var þessi arfur reÿknadur xij. hundrud hundrada. eda meir epter adurgreinda Hvstrv Solveigu.[7]) Enn þeir fedgar Olafur og Einar feingu[8]) þar af alldrej mejr vtan ein þriu hundrud hundrada. Enn sÿdan þeir mâttu þau eigi[9]) b.jhallda med nadum. þa skiptti Bÿskupinn â Holum vid þa fedga fyrer Bæn og Râd godra manna. thil sÿn takandi þetta Gods og

1) konungur *b.* 2) sl. *b.* 3) ecki *b*; ei *c.* 4) sl. *c.* 5) ei *c*; ecki *c.* 6) sl. *c.* 7) Soluegu *c.* 8) fiengu *c.* 9) ecki *b.*

fieck þeim domkyrkiunnar fasta gods aunnur á mote. Suo og wissum vier fyrer full sannindi. og hofum heýrtt marga goda menn seigia ad þeir Olafur Philippusson og Jon Sigmundsson hafi haftt sijn á millum kaup og skiptti og marga adra peninga skickan og hafi Jon halldid þa Olaf osekan og myndugan j sijnum giorningum. hefur og þessi same Jon Sigmundsson fyrstur og fremstur dæmdt fyrr sogdum Einare allan þennan arf. þo ad hann hafi nu sijdan þar adra giorninga vm giort.

[Og til sanninda hier vm setium vær fyrr skrifader menn lærderog leijker vor Jnsigli fyrer þetta Brief skrifad á Holum j Hialltadal. faustudæginn næstan fyrer Hallvardsmessu. aarum epter Guds burd þusund. fimm hundrud og seýtian aar.[1])

---

471. 12. Maí 1517. á Víðivöllum.

Tylftardómr klerka út nefndr af Gottskalk biskupi á Hólum, um ákærur biskups til Jóns Sigmundssonar, meðal annars fyrir það, „að hann hefði talið rangan átrúnað fyrir mönnum og framið, og svo uppbyrjað nýja villu móti guðs lögum með sinni trakteringu og trúarinnar afgöngu“.

AM. Apogr. 3885 með hendi Páls Hákonarsonar „Ex membrana. accuratè collatum“. „Fyrer þessu brefe hafa alldrei Jnnsigle vered“. (Páll Hákonarson). — AM 240. 4to bls. 33—36 með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592. — MSteph. 56. 4to bls. 277—280 með hendi Snæbjarnar Torfasonar 1646. Sbr. Nr. 228.

Hvert þesse domur hefur nockurn tima innsigladur
vered eda ecke veit eingenn. þvi ad j þessum
brefum hefur alldrei annar siest enn
þesse. hverke fyrr nie seinna. sidann
herra Olafur heitenn hialltason
tok vid holum.[2])

1) *a;* vantar í *b*. 2) „Hinumeigenn efst ä bladenu er þetta skrifad med gamalle hende (kynne vel vera Herra Gudbrandz)“ [Páll Hákonarson].

Þath giorum wier broder nikulæs med gudz myskunn prjur a maudruvaullum. Þorbiorn Jonsson rádzman heijlagrar holakirkiu. finnbogie Einarsson. Pietur Pálsson. Gudmundur Jonsson. Jon finnbogason j laufási. nikulás vilhialmsson. Eigill hallsson. Jon Jonsson á Skinnastaudum. Jon Jonsson á Myklabæ. Steinn Markusson og Olafur hiallta-[son] prestar holabiskupsdæmis godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi ath árum efter Gudz burd m. d. xvij ár á Vijdivollum j blaunduhlijd i Skagafirdi a almeniligri prestastefnu þridiudaginn næstann fyrer halluardzmessu vorum vier j dom nefnder af vorum virduligum herra og andligum faudur Gottskall med gudz nád biskup á holum á ath lijta. skoda og rannsaka og fullt og allt doms atkuædi á ath leggia um þá ákiæru er biskupinn kiærdi thil Jons Sigmnndssonar og i stefnunne stod. Enn sakier þess ath stefnan var svarin af sira Joni Sueinssyni þui dæmdum vier hana laugliga og mork j stefnufall nema jon Sigmundsson syni laugleg forfaull ath hann mátti ecki koma.

j fyrstu grein dæmdum vier þessar iiij sakier er i stefnunni stodu sem er[1]) skriftrof og suo ath hann hefdi eigi thil hola komid auskudag og skyrdag þo biskupinn hafui hann oftar bodad þangad og suo fyrer þá grein ath hann hefur ej thil hlydni geingid vid gud og heilaga kirkiu og biskupinn upp á næstu vj. ár og suo halldit samneyti og sidblendi vid adra menn sem osakadur madur j aullum þessum fyrrsaugdum tima suo og ath hann hefdi j kirkiu geingid og tálmad þar med gudlegu embætti og margur madur hefur mist sinnar þionustu þar fyrer þessa hans ohlydni og fyrer þá grein ath hann hefdi talid rangann átrunad fyrer monnum og framid og svo uppbyriad nyia villu moti Gudz laugum med sinni traktieringu og truarinnar afgongu. Hier med ath hann hefdi halldit sitt underfolk j sannri ohlydni sem sialfann sig. bannad þeim[2]) messur ath sækia. þionustunar ath vitia og fyrerbodit almuganum ath giallda prestunum sinar skullder sem þeir eiga med laug-

1) firir, b. v. 240. 2) þui 240.

um ath hafa. og lagt þar vid storar fisekter. Suo og ath hann hefdi sett sig j veralldligt valld og fiarforrædi og fleira annad giort þad sem laugin banna bannsettum manni ath giora sem domar dándi manna þar um giorder utuijsa[1]) þui dæmum vier alla þina[2]) doma og urskurdi ologlega og omynduga og ecki halldandi epter þui sem dandimanna domar þar um dæmder utuijsa og innihallda og Jon Sigmundsson sannreindann villumann og ath suara slijkri segt og likamlegum plagum fyrer sierhueria grein þessa sem laugmalid utuisar. J fimtu grein er biskupinn kiærdi til adurgreindz Jons Sigmundssonar ath hann hefdi rægt sig og i rygt borid vid vorn heyghornasta herra og nádugasta konung Kristián. heyrdum uier þar upplesid bref vors verdugasta faudur godrar minningar Erckibiskups Gauta hvers sál Gud nádi suo látanda ath Jon Sigmundsson hefdi klagad fyrer vorum edlabornasta herra konginum ath hann[3]) hefdi kugad af honum mikid gotz med orietti og skilid sig vid sina kuinnu og þessar saumu sakir kiærdi hann[4]) fyrer erkibiskupinum sem hans Bref utvisar. vissum vier ath allur þessi rogur reyndist osannur svo sem dandimannna domar þar um giorder utuisa. þui dæmdum vier Jon Sigmundsson sannann Rogsmann og fyrerfarid hafua aullum sinum peningum kvikum og daudum fridum og ofridum faustum og lausum og biskupin meiga riettlega ath sier taka nær hann villdi og Jon Sigmundzson fallinn j bann fyrer þessa sina thilverkan og skylldugann ath taka lausn og skrift af biskupinum edur hans laugligum umbodzmanni þui ath laugin seigia suo ath huer sem rægier annann fyrer valldi suari slikri sekt sem hinn ef hann reyndist sannur ath. Suo skipadi og skylldadi fyrrnefndur Erkibiskupinn sagdann biskup gottskalk ut af aullum sacramentum heilagrar kirkiu og biskuplegu valldi utan hann stædi under domi biskups Steffáns og hans lærdra manna um allar hans áklaganer á[5]) Jon[6]) Sigmundzson þessar fyrr skrifadar án allrar appellerunar. J siettu grein er biskupinn kiærdi thil Jons Sigmundz-

1) 240; utuijsar, 3885. 2) hans 240. 3) 240; sl. 3885. 4) og b. v, 240. 5) og 240. 6) Jons, 3885.

sonar ath hann hefdi sagt ath biskupin hefdi rænt gripid og tekid og hans fylgiarar hañs gotz og garda algiord bu huad med aullu ʀeyndist osannindi utan suo sem domar dandi manna þar um dæmder biskupinn thilskylldad hafua ath taka ath sier þessa garda þar thil kirkian hefdi sinn fullann Reikning af þeim sem þá á med laugum ath leysa. Enn þessi thilskipadur timi er fyrer laungu umlidinn. þvi dæmdum vier herra Gottskall og hans fylgiara frialsa liduga kuitta og ákiærulausa fyrer Joni Siamundzsyni og aullum audrum af allri sinni athtekt. J sioundu grein kiærdi biskupinn ath Jon Sigmundsson hefdi halldit j ofrelsi fyrir kirkiunni og Biskupinum xiij. kugilldi og xx med aullum lagaávexti upp a ixi ár sem bref[1]) med dandimanna jnnsiglum þar um giort utuijsar. þui dæmdum vier Jon Sigmundzson skyllduganu ath giallda og greida fyrr saugd kugilldi med aullum ábata og laga avexti á allann fyrr sagdann tima og holadomkirkiu xxx[2]) marka j sitt fullrietti. J attu grein kiærdi biskupinn thil Jons Sigmundzsonar ath hann hefdi átt barn j frillulifi j fyrrgreindum saukum. dæmdum vier hann þar fyrer sekann sliku sem lögmálid utuisar. J niundu grein er biskupin kiærdi til Jons Sigmundzsonar ath hann hefdi smád. minkad og suivirdt heilagrar kirkiu laugmál og skeytti huorki forbodi nie banne. vitum vier fyrrnefnder kiennimenn ath þessi sauk er saunn og ath suo profudu sem nu er fram komid[3]) med domum vitnum brefum og biuisingum dandimanna[4]) ath vier vitum fyrer full sannindi ath satt er þvi dæmdum vier Jon Sigmundzson einskis kirkiunnar laugmáls niotandi verda þar thil hann geingur thil sannrar hlydni vid Gud og heijlaga kirkiu og hennar formann.

Samþykti med oss þennann vorn dom andligur fader herra gottskall og tuennar tylfter presta med honum er þá voru þar á prestastefnunni.

Og thil sanninda hier um setium vier fyrrnefnder

---

1) bp(!) 3885; brefid 240. 2) xiij 240. 3) 240; kom 3885. 4) og b. v. 240.

kennimenn vor insigli fyrer þetta domsbref skrifad á holum j hialltadal jn dije bonifæscij Episcopi og Martijris á sama ári og fyrr seigier.[1]).

---

472 12. Maí 1517, á Víðivöllum.

Tylftardómr klerka útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum um hjónaband Ingilbrikts Jónssonar og Höllu Vilhjálmsdóttur.

AM. Fasc. XLIII, 7, frumrit á skinni. Af 12 innsiglum er eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 3431.

Þat giorum uier þorbiorn ionsson radzmadur heilagrar holakirkiu. ion þorgilsson. finnboge einarsson. ion finbogason ȷ mula. gudmundur ionsson. ion finbogason ȷ laufase. nikolas uilhialmsson. ion ionsson æ skinnastodum. ion ionsson æ micklabæ. þorgils gudmundzson. steinn markusson. ok ȷon marteinsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum uiturlikt med þessu uoru optnu brefe at arum epter gudz burd ꝺ. d. ok xvii. ar æ videuollum ȷ blaunduhlid ȷ skagafirde æ almenneligre prestastefnu æ þridiudaginn næstañ fyrir halluardzmessu uorum vier ȷ dom nefnder af uorum uirdelegum herra ok andaligum fodvr gottskall med gudz nad biskup æ holum æ at lita skoda ok rannsaka ok fullañ dom æ at leggia huort ȷngilbrikt ionsson skyllde uera logliga eigingiptur. uar stefnan loglig dæmd þui at hvn uar suarin ok mork ȷ stefñvfall. leidde biskupinn þesse uitni þar fyrir oss herra priorin nikulas æ modrvuollum er þui lysti þar fyrir oss at þesse same ingilbrikt hefde bætt margar hordoms saker ok tekit skript ok lausn ok hann hefde sin kuittunarbref. suo ok bar sira gudmundur ionsson at hann hefde sied ok yfer lesit eid ok uitnisburd sira ȷons heitins peturssonar suo latanda at ȷngilbrikt ionsson hefde bæde keypt ok fest haullu uilhialmsdottur epter kirkiunnar logum. baru þetta sama marger adrer goder menn bæde lærder ok

1) þ. e. 5. Júní.

lciker. þui in nomine domini amen. dæmdvm vier fyr nefnder kennemenn med fullu doms atkuæde ȷngilbrikt ionsson logliga giptañ uera ok verit hafua sidan fyrst hann giorde þenna laga giorning uid sagda haullu uilhialmsdottur ok hann skylldugañ at bæta allar þær hordoms saker sem hann syner ecke logligar kuittuner[1]) fyrir kirkiunnar vmbodzmonnum ok skylldugan at taka skript ok lausn a auskudeige ok skirdeige ok hallda hrudlaup sitt innañ .xii. manada ok skylldugañ at suara suo morgum brudlaupsektum sem log seigia honum a hendur. Ok til sannenda hier um setium vær fyrnefnder kennemenn uor incigle fyrir þetta domsbref skrifat a holum ȷ hialltadal laugardaginn næsta fyrir Medardi et gilldardi episcoporum et confessorum.[2]) a sama are sem fyr seiger.

---

473. 13. Maí 1517. á Víðivöllum.

TYLFTARDÓMR klerka útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum um kúgildahald Sæmundar Jónssonar í 23 ár fyrir Hóladómkirkju.

AM. Fasc. XLIII, 8, frumrit á skinni. Af 12 innsiglum eru nú 2 fyrir bréfinu — Apogr. 3432.

Domur Herra Olafs Hialltasonar.[3])

Þat giorum uer broder einar med gudz nad abote a munkaþuera. broder uikulas med samre nad prior a modrvvollum. ion arason. nikolas uilhialmsson. gunnar þordarson. haldan narfuason. ketill ionsson. magnus gudmundzson. hallur asgrimsson. steinn markusson. þorgils gudmundzson. ok [hallvardur b(iarnarson)[4]) prestar holabiskupsdæmis godvm monnum uiturlikt med þessu uoru opnu brefe at arum eptir gudz bvrd. M. d. xuij ar a uideuollum ȷ blaundvhlid. ȷ skagafirde a almenneligri prestastefñu a miduikudaginn næstan fyrir halluardzmessu uorum uær ȷ dom nefnder af

1) Svo. 2) þ. e. 6. Júní. 3) Svo (!) utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 4) [með öðru bleki, en samtíða hendi.

uorum uirdelegvm herra ok andaligum fodur gottskall med gvdz nad biskup æ holum æ at lita skoda ok ransaka ok fullt doms atkuæde æ ad leggia um þa ækæru er sira petur kærde til sæmundar ionssonar ȷ vmbode biskup(s)ins at hann hefde ok hiellde tuau kugillde er þorkell sigurdzson hefvr fyrir morgvm arum golldit heilagre holakirkiu ok biskupinum ȷ sinar skullder. hefvr biskupinn ok greindur þorkell optabeizt[1]) ok latit beidazt þessara kugillda ok feingit ecke. hafa þesse kugillde hia honum uerit upp æ. iij. ar ok. xx. Er þesse skulld ok suariñ af tueimur logligum uottum ȷ þeirra gard. þui dæmdvm vier heilagre holakirkiu ok biskupinum þesse tuau kugillde med aullvm laga æuexte um allañ tima[2]) at iafnfullu sem þorkele sigurdzsyni sialfum ber at hafa at logum ok sagdañ sæmund skyllduguñ at giallda greinda peninga innan. xiiii. natta at heyrdum dominum. biskupinum eda hans umbodsmanne.

Samþyckti þenna uorn dom uor andaligur fader biskup gottskall.

Ok til sannenda hier vm setium uær fyr nefnder kennemenn uor incigle fyrir þetta domsbref skrifat a holvm ȷ hialltadal ȷn die Medardi et gilldardi episcoporum et confessorum[3]). æ sama are sem fyr seiger.

---

474. 13. Maí 1517. á Víðivöllum.

Tylftardómr klerka útnefndr af Gottskalk biskupi um kaup Gottskalks biskups hins fyrra af síra Sigmundi Steindórssyni um jörðina Synstahvamm á Vatnsnesi (Sbr. V. Nr. 28).

AM. Fasc. XLIII, 9. frumritið á skinni. Öll (12) innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 3433.

Domur um kaup Gottskalks biskup(s) vid Sira Sigmund Steindorsson.[4])

Þat giorum uer broder einar med gudz nad abote æ

1) Svo = optla (optlega) beizt. 2) Svo. 3) þ. e. 8. Júní. 4) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

munkaþuera. broder nikolas med samre nad prior a modrvuollum. finboge einarsson. ion arason. ion finbogason ȷ mula. ion ionsson a skinnastodum. nikolas uilhialmsson. gudmundur ionsson. olafur ionsson. eigell hallsson. halluardur biarnarson ok tomas einarsson prestar holabiskupsdæmiss godvm monuum uiturlikt med þessu uorv optnv brefe at arvm epter gudz burd ꝏ d. xuii ar a uideuollum ȷ blaundvhlid ȷ skagafirde a almenneligre prestastefnu a miduikudagin næstañ fyrir halluardzmessu uorum uier j dom nefnder af uorum uirdeligum herra ok andaligvm fodur gottskall med gudz nad biskup a holvm a at lita skoda ok ransaka ok fullnadardom a at leggia huad oss litizt logligazt riettazt ok sannazt um þat hvert afl hafa skylldə þat kaup sem gottskall med gudz nad biskup a holvm godrar minningar gud hans sal nade hafde giort uid sira sigmund heitin steindorsson sem er um iordina synsta huam a uatznese. kom þar fram fyrir oss bref med dande manna incigle svo latanda at sira sigmundur sellde greindvm biskup gottskalke iordena synzta huam fyrir .xxx. kugillda. suo ok medkeñdizt sira sigmundur ȷ sama brefe at hann hefde fulla peninga ok alla upp borit af biskupinum ok þui gaf hann biskupinn aulldungis kuittañ ok akærulausañ um greind[1]) iardar uerd. nv af þui at logiñ seigia suo at þat sem logliga er sellt þa a þat huer sem kauper. þat ok annars at þar syndizt einginn sa giorningur at nockur biskup a holum hefde þessa iord ȷ burtv feingit eda sellt. þui dæmdum uier biskupinn riettelega mega brigda greinda iord vid þann sem hana hefur at hallda. Ok til sannenda hier um setivm uær fyr skrifader kennemenn uor incigle fyrir þetta domsbref skrifat a holvm ȷ hialltadal laugardaginn næstañ fyrir ꝏedardi et gilldardi episcoporum et confessorum[2]). a sama are sem fyr seiger.

---

1) Svo. 2) þ. e. 6. Júní.

475. **13. Maí 1517.** **á Hólum.**

Dómr tólf presta útnefndr af Gottskálk biskupi Nikulássyni um kærur hans til Einars Jónssonar, Sigmundssonar, fyrir það, að hann hefði haft svefn og samneyti við föður sinn, skipti og fjárforræði með öðru fleira.

AM. Apogr. 3965 með hendi Páls Hákonarsonar eptir transskripti á pappír frá 9. Aug. 1592. — AM. 242. 4to bl. 17b—18a (Syrpa Guðbrands biskups).

Þad giorum vier broder Einar med gudz nád áboti a Mukaþverá. Broder Nikulas prior a Maudruvollum . Finnbogi Einarsson. Jon Arason. Jon Finnbogason j Mula. Jon Jonsson á Skinnastaudum. Nicolas Vilhialmsson. Gudmundur Jonsson. Olafur Jonsson. Eigill hallsson. hallvardur Biarnarson. Thomas Einarsson. prestar hola biskupsdæmiss godum monnum viturlegt med þessu voru opnu brefi. ad árum epter gudz burd 1517. á vijduvóllum j blónduhlijd j Skagafirdi a almennelegri prestastefnu á midvikudaginn næstan fyrer hallvardzmessu[1]). vorum vier j dom nefnder af vorum verduga herra og andlegum faudur Gottskalk med gudz nád biskupi á holum a ad lita. skoda og ransaka. og doms atkvædi a ad leggia um þa akiæru er sijra Petur palsson kiærdi til einars Jonssonar og j stefnunni stod. enn saker þess ad sıjra Jon Sveinsson sor fullann bokareid þar fyrer oss ad hann hefdi þessa saumu stefnu lesed fyrer Einare Jonssyne. svo hatt ad hann matti vel heyra. ef hann villdi. þvi dæmdum vier stefnuna lauglega. og Einar riettelega fyrer kalladann. og mork j stefnufall nema hann syne laugleg forfoll ad hann matti ecki koma.

J fyrstu grein er i stefnunne stod ad sıjra petur kiærdi til Einars. ad hann hefdi haft uid faudur sinn Jon Sigmundsson svefn og samneyti. kaup og skipte. og fiarforrædi sin og konu sinnar. um aull þau ár sidan einar var ur omegd. og bonum bar sialfum sitt umbod ad hafa. enn vissi faudur sinn j forbodi. og j banne. og i fullum saukum vid gud. heilaga kirkiu og hennar formenn. þvi dæmdum vier

1) þ. e. 13. Maí.

Einar Jonsson sekann iijur. morkum fyrer hvert sinn er hann åt. drack. suaf. keypti eda skipti. eda adra peninga skickan hafdi vid Jon Sigmundsson. j fyrrskrifadan tima. reiknudust þad iiij. ar og fallinn j bann. og skylldugann ad taka skript og lausn af biskupi eda hans umbodzmanni.

J annare grein dæmdum vier ad hann svare slikre sauk fyrer alla sem hann a svar fyrer ad giefa ad laugum. og fyrer þå þridiu sauk. er sıȷra Petur kiærdi til Einars ad biskupin hefdi ei feingid sina gisting. ad hans kirkiu marstaudum upp å iiij. år. Komu þar fram ij. laugleg vitni. er Biskupinn leiddi. ad hann hefdi beidst gistingarinnar og bodid sina þionustu. og fieck ecki: þvi dæmdum vier einar skylldugann ad greida og giallda biskupinum eda hans umbodzmanni. ijc. fyrer hveria nott sem hann atti ad gista. og iij. marka sekt. med hverri nott.

J fiordu[1]) grein kiærdi sıȷra petur til Einars ad hann hefdi tekid gudz þionustu j samre ohlydni. og i kirkiu geingid sem osekur madur. dæmdum vier hann skylldugann ad suara slijkre sekt sem lôginn til visa. er þad iij marka sekt a huerri þionustutekiu. og missa suo opt heilaga þionustu. sem hann hefur ranglega tekid og sekann. xij. aurum fyrer hvert sinn er hann hefur j kirkiu geingid hinar stærstu håtider. sex aurum. å sunnudaugum og audrum helgum daugum. enn iij. aura sekt fyrer hvert sinn. å aullum rumhelgum daugum.

J fimtu[1]) grein kiærdi sıȷra petur til einars. ad hann hefdi ruskad og hragt sıȷra Jon Sveinsson. þå hann for i kirkiunnar erindi. og biskupsins. ad stefna Sijgurdi Juarssyne. enn hann reif j sundur stefnuna og tradkadi svo kirkiunnar rietti. og geingid svo oleystur sidann. bædi i kirkiu og utan kirkiu. dæmdum vier þar fyrer .xv. merkur ħeilagri ħoladomkirkiu. j fullrietti og biskupinum adrar .xv. merkur og sıȷra Joni Sveinssyne sitt fullriette. og hann fallinn j bann fyrer sierhveria þessa grein og Einar skylldugann ad taka skript og lausn af Biskupinum. eda hans lauglegum umbodzmanni. þann sem hann til skipar.

1) Svo.

Og til sanninda hier um setium vær fyrr nefnder kiennimenn vor innsigle fyrer þetta bref skrifad a ħolum j ħialltadal jn die bonifaci(j) episcopi[1]) et martiris a sama ắre sem fyrr seiger.

---

476. 27. Maí 1517. á Helgastöðum.

Dómr sex manna, út nefndr af Jóni Ásgrímssyni kongs umboðsmanni í Þingeyjarþingi, um það, hvort Ormr Jónsson skyldi vegna Ljótunar konu sinnar Jónsdóttur eiga löglega heimtu „upp á Einar Einarsson, er haldið hafði þeirra peninga systra Ljótunar og Oddnýjar, eða Þórarinn Steinþórsson, sem þá var eiginbóndi greindrar Oddnýjar.“

Bisk. Hol. Fasc. V, 4, frumrit á skinni. Af 6 innsiglum eru nú 3 fyrir.

Tueggia Sŷstra Brieff.

Ollvm monnum þeim sem þetta brief sia edur heyra señdv vær petur tum̃asson. avdvn sygvrdzson lavgriettvmenn. sæmvñdur símvnarson. jon magnvsson. þolleifur þolleifsson ok magnvs bryniol(f)sson kvediv gvds og vora kvnnigt giorañdi ad þa lidit var fra gvds bvrd. ꝏ. d. og xvii ær æ midvikvdagin j .vii. vickna fardavgvm vm̃ vorid æ helgastavdvm j reykiadal æ þingstad riettum voro vier j dom nefnder af ærligum manni jone asgrimssyne er þa hafdi kongsens syslv ok um̃bod j þingeyarþingi ad skoda ok rannsaka ok doms adkuædi æ ad leggia huort ormur jonsson skylldi eiga lavgliga heimtv vegna konv sinnar liotvnar jonsdottur vpp æ einar einarsson er halldit hafdi þeirra peninga systra liotvñar ok oddnyar. eda þoraren steinþorsson sem þa var eigenbonde greindrar oddnyar. kom þar fram fyrir oss adur greindur valldzmadur ok eiñ domsmadur med honum ok lystv þar fyrir oss ad aller þesser fyrr greinder menn voro dæmder af haganesþinge ok æ helgastadaþing hver med

1) þ. e. 5. Júní.

sitt svar. j anare grein lofvdv þesser menn einar einarsson og þorarenn steinþorsson orme jonssyne ad svara þar sem lavgliga stefnder. J fystv grein dæmdvm vær þessa opt nefnda menn einar ok þorarenn riettliga fyrir kallada vm sagda ækæru. lyste einar þvi þar fyrir oss ad hann hefdi vt golldit tuenn niu tigi hundrada ok yfer fram. v. malnytv kvgilldi vt j tvngv ok nyan. vi æring oc god tyge þorarne j havnd sem hann hvggde lavgligan medtavkvmann þessara peninga beggia þeirra vegna liotvnar ok oddnyar hvar ad hann sor fvllan bokareid ok tveir menn med honum þar æ þinginu epter uorvm dome. vændizt einar bondi þui fyrir oss ad oddny jonsdotter hefdi gefit sig kuittan ok akærvlavsan vm allt þat er hvn matte til hans tala vm þessa peninga ad nivtigi hvndrada henni vt goldnum. vorv þessi vitni jon þosteinsson ok jon jonsson hver er sor fullan bokareid ad þessvm gerningi. hier til dæmdv vær tittnefndan[1]) einar skylldugan ad leida vitni jons þosteinssonar þat fysta sem hann kæmitz vid ad forfallalavsv. Enn ad þui vitni leiddv dæmdv vær einar einarsson kuittan ok vid skilenn peninga oddnyar jonsdottur. Nv saker þess ad so til visar ad hvervetna skal aptur ganga oftalt enn fram vantalt þar til er menn hafazt riettar tavlur vid. þui leizt oss j allan mata olavgligt at þratt nefndur þorarenn hefdi þar tvenn niutige hundrada eda meir sem hann atte ecki meir enn ein. þvi ad guds nafne til kavl(l)vdv dæmdv vær þorarenn skylldugan fram ad leggia alla þa peninga frida ok ofrida so goda ok med þeim fridleika sem hann tok vid ꝺ́alavgvm og sveria ad fvllan bokareid ok. ii. skilriker menn med honum. þar epter dæmdv uær þorarenn skylldvgan ad lata skipta svndur j helminga ok giallda orme jonssyne annan helming vegna liotvnar konv sinar enn þat þorarenn bryste vpp æ nivtigi hundrada. þat skylldi takazt af helmingi liotunar j avllvm peningvm vnder dandimanna yfersyn þeim sem kvnnigazt væri til þessa mals enn þat liotvni brysti ꝺ́a nivtigi hvndrada skylldi einar giallda so hvn hefdi fullan sin hlut. Enn ef so reyndizt ad opt nefndur þorarenn hefdi

1) nefndan, tviskrifað í frbr.

meira tekit enn tvenn nivtigi hvndrada þat dæmdv vær hann skyldvgan aptur ad leggia halft einari. enn halft ormi. enn savl æ þessvm peningum skylldu greidazt nv strax frider peningar ok ofrider nema geldfe. þat skyldi gialdazt hvort er þorarenn villdi nv eda j havst ad mickelsmessv ad vorlagi.

samþykti þenna uorn dom med oss adurgreindur valldzmadur jon asgrimsson.

Ok til sanninda hier vm settv vier fÿrr nefnder domsmenn vor jnsigli fyrir þetta domsbref hvert skrifad var æ sama áre deie sidar enn fÿrr seiger.[1])

---

477. 7. Júní 1517. á Söndum í Dýrafirði.

Bréf, að sira Grímr Þorsteinsson hafi unnið eið að því, að hann hafi verið þar við staddr, að Haldór Sumarliðason gaf Sumarliða syni sínum jörðina Meiragarð í Dýrafirði til æfinlegrar eignar.

AM. Fasc. XLIII, 19, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 888.

Eidr sira grims þorsteinssonar um gard.[2])

Þat giori ek hallr prestr augmundzson godum monnum kunnigt med þessu minv opnv brefi at ec med kennumzt. at ec hefi tekit suo felldan eid af sira Grime þorsteinssyne. J vmbodi sira jons Eirikssonar officialis heilagrar skalholltzkirkiu epter leyfi ok skipan mins herra biskupsins. sem hier epter stendr skrifadr.

Til þess legg ec haund á helga bok ok (þat) segi ec gudi at ec var hia j huamme j dyrafirde sa ec ok heyrda æ suo felldan giorning. at halldor sumarlidason. er sagdr var. gaf sumarlida syne sinum jordina alla meira gard er liggr j myra kirkiu sokn med fullu handabandi. til æfinligrar eignar. forordzlaust j alla stadi. med samþycki ok jáyrdi hallgerdar hakonardotur kuinnv sinnar. at suo stofudum eidi se mier gud hollr sem ec satt segi et cetera.

Voru þessir dandimenn nær staddir er þessi eidr geck fram æ myrum j dyrafirde laugardagin næsta fyrir huita-

1) þ. e. 28. Maí. 2) Utan á bréfinu með samtíða hendi.

sunnu[1]) vm vorit þæ er lidit var fra hingadburdi vors herra jhesu christi þusund fimm hundrvt ok seytian ǽr. Biorn gudinason. jon þorsteinsson. tristram bvason. ormr jonsson ok margir adrir godir menn. Ok til sanninda hier vm setta ec fyr skrifadr hallr prestr mitt jnncigle fyrir þetta eidsbref. skrifad æ saundum j dyrafirde jn sabbato post penechosten· ǽ sama ǽri sem fyrr segir.

---

478. 10. Júní 1517. í Vallanesi.

Vitnisburðr Kollgríms prests Koðranssonar að eingir hafi rekið lömb né annan fénað á Öræfi enu nyrðri né syðri án síns leyfis þau tólf ár, sem hann hélt Valþjófsstað, nema lambarekstr var hafðr frá Skriðu í Maríutungur.

AM. Apogr. 1994 „Ex origin. membr. frá Valþiofsstadarkirkiu“, og lýsir Árni innsiglinu.

Þad giöre ek kollgrimur prestur kodranson godum monnum kunnekt med þessu minu opnu brefi ad sub anno gracie ꝏ.º d.º xuij ad ek hielltt ualþiofstad uppæ. xij. ær og rak eingi laumb ne annad fie fram æ auræfi huorki enu nyrdre ne sydre nema j minu leyfi og aunguan penning annan utan lambarekstur fra skridu j mariutwngur. en fra aungre iörd annare. Ok til sannenda hier um setta ek mitt jnsigle fyrir þetta uitnisburdarbref huert er skrifad uar j uallanesi æ uöllum miduikudagen næsta fyrir de corporis christi æ sama ære sem fyr seiger.

---

479. 12. Júní 1517. í Reykjahlíð.

Þorvarðr Guðmundsson gefr, með leyfi bræðra sinna síra Þórðar og Ívars Guðmundssona, Sigurði Finnbogasyni og Margrétu Þorvarðsdóttur konu hans jörðina Egilsstaði í Fljótsdalshéraði í prófentu sína.

1) Þ. e. 30. Maí.

AM. Fasc. XLIII. 13, frumritá skinni, og eru bæði innsiglin enn fyrir bréfinu.

Profenttugiof Þorvardz Gudmundssouar. hann gefur þorsteini (!) finnbogasini med sier til foosturs Eigelstadi j fliotzdalshieradi.[1])

Þat giorum uit þorsteirn finnbogason og þorkell sniolfzson godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi a faustudagen næsta efter dýradag um vorit j Reykiahlid uit mýuatn worum vit j hia saum og heýrdum a ord og handaband þessara manna þoruardar gudmundzsonar og sigurdar finnbogasonar at þoruardur gudmundzson sagdizt uilia eňdurnýa sinn giorning uit sigurd vm sina proventu. sagdi hann at brædur siner sira þordur gudmundzson og Juar gudmundzson hefdi leýft sier at gefa sina prouentu huerium hann uillde. Og þui med fullum giorningi og handabande gaf nefndur þoruardur gudmundzson sigurde finnbogasyni og margretv þoruardzdottur kuinnu hans jordena eigelstadi er liggur j flotszdalzheradi j uallanes kirkiu sokň sier til framfæris ok fullrar profentu og þar til .xx.c j aullum peningum j prouentu med gudlaugu thomasdottur kuinnu þoruardar. skylldu þau hafa mat. klædi og skædi. svo þau uæri uel halldin af bædi og[2]) seiger j þeirra prouentubrefi. Og til meire audsýningar og[3]) stadfestu hier um settum uit fýrnefnder menn ockur jncigle fyrir þetta prouentubref skrifat j sama stad sem fýr seiger arum efter gudz burd. ϖ. d. og seýtian ar.

---

480. 16. Júní 1517. í Viðvík.

Tylftardómr klerka, út nefndr af Gottskalk biskupi á Hólum, um legorðs áburð Margrétar Ólafsdóttur á Guðmund Guðmundsson, en hann hafði áðr orðið brotlegr með móður hennar.

AM. Fasc. XLIII, 10, frumrit á skinni. Af 12 innsiglum eru nú þrjú fyrir bréfinu. — Ápogr. 3434.

1) Utan á bréfinu með smárri hendi frá 17. öld. 2) Svo. 3) tvískr.

Legords Áburdur margretar olafs Dotter
a Gudmund Gudmundsson.[1])

Þat giorum uier þorbiorn ionsson radzmadur heilagrar holakirkiu. petur palsson. ion arason. gudmundur ionsson. þorsteinn ionsson. olafur hialltason. ion olafsson. marteinn sueinsson. ion magnusson. berse þorsteiosson. loptur petursson ok thomas ionsson. prestar holabiskupsdæmis. godum monnum viturligt med þessu uoru opnu brefe ath þa lidit war gudz burd ꝏ. d. ok xvii ar þridiudaginn næstañ fyrir botolfsmessu j uiduik j uiduikarsueit ȷ skagafirde uorum uier j dom nefnder af uorum uirduligum herra ok andaligum faudur gottskall med gudz nad biskup æ holum at skoda rañsaka ok fullnadardom æ at leggia huat oss litizt laugligazt riettazt ok sannazt wm þa lysing ok æburd er margret olafsdotter hafde vid gudmund gudmundzson er hun sagde at hann hefde legit sig likamliga en hann hafde adur ordit brottligur med modur hennar. enn hann sagde hier þuerligt nei fyrir. hafde ok biskupinn latid stefña honum ȷ fyr greindan stad ok dag ok hann kendizt stefnuna ok beiddizt doms æ malinu huort þeirra likligra þætti til sannenda wm þetta mal. Nv af þui at laugiñ uotta sua at sa skal synia sem fyrir sauk uerdur ef eigi eru uitni uid ok at gvdz nad til kalladre dæmdvm uier manninn riettiliga fyrir kalladañ ok skylldugan at sueria tylftareid ȷnnañ tiu uikna særra daga fyrir biskupinvm eda hans loglegum wmbodzmanni ȷ hvnauazþingi þar sem biskupinn til skipar. skulu þat wera atta nefndaruitni ok fiorer fangauottar ok allt skialleger menn ok þeir sem kunnigazt ma til wera ok at þessum eidi unnum dæmdvm wier adur greindañ gudmund kuittañ ok vid skilinn þetta adur greint mal enn ef hann fellzt æ þessum eidi þa dæmdum uier fe hans fallt[2]) vnder kong ok kirkiv at af greiddum aullum logligum skulldum sem laug skipa. syndi biskupinn oss bref at teitur bondi þorleifsson er þa hafdi kongzins syslu ȷ hunauatzþingi hefdi sett gudmundi gudmundzsyni dag j bolstadarhlid um þetta sama mæl ok þottizt hier dom yfer eiga enn laugiñ skipa at wm aull frændsemis spell skal fyr-

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) Svo.

ir biskupi profazt þui dæmdum wier gudmund gudmundzson þar ecki eiga sitt undanfæri at taka ok fyrir aunguu leikualldi audru wm þetta mal. Ok til sannenda hier wm setium wer fyr nefnder menn uor ȷncigle fyrir þetta domsbref skrifat a holum ȷ hialltadal ȷn vigilia apostolorum petri et pauli.[1]) a sama are sem fyr seiger.

---

481. 23. Júní 1517. í Viðey.

Ögmundr ábóti í Viðey tekr Erlend Jónsson, sem „nú er orðinn blindr maðr að líkamssýn", á frjálsra manna kost og klæði á klaustrinu, en Erlendr fær klaustrinu í mót til fullrar eignar jörðina Bakka á Kjalarnesi, tuttugu hundruð að dýrleika, og þar til tíu kúgildi.

AM. 238. 4to bl. 24b 25, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref fyrir Backa a Kialarnesi.

Vier broder Avgmvndvr med gvdz nad aboti j Videy giorvm godvm monnvm kvnnigtt med þessv vorv opnv brefi at saker þess at Ellendvr Jonson sem nv epter gvdz skickañ er ordinn blindvr madvr at likams syn hefir komit til vor oc bedit med litillæti at stadfesta sig hia Videyar klavstri vm sina lifstid. Nv sæker[2]) þess at greindvr Ellendvr er vell latinn af morgvm godvm monnvm þar hann hefvr verit innbyrdis þvi med radi ok samþycki vors verdvgasta herra Steffans med samri nad biskvp(s) j Skalhollti oc vorra conventvbrædra hofvm vier giort savdan[2]) kavp oc skillmala vid Erlend Jonson fyrrskrifadañ. at hann skal leggia klavstrinv j Videy til æfinligrar eigñar oc frials forrædis jordina alla Backa xxc at dyrleika er liggvr j Savrbæar kirkiv sokn a Kialarnesi med ollv þvi henni hefir fylgtt at fornv oc nyiv oc hann vard fremst eigandi at oc þar til x kvgillde. Hier j mot skal optgreindvr Erlendvr hafa æfinligañ frialsara[2]) manna kost oc klædi a klavstrinv. vod vadmals oc skyrtv leiriptt[2]) fyrir sin klædi. tvo par svarta skoo eda annad sko-

1) 28. Júní. 2) Svo.

ledvr sem honvm vell næger. skal hann hafa þionvstv svo sem honvm þarfnast oc vell ma vid komast. Skall hann hafa sæng oc kistv til klavstvrzins. eñ klavstrid skal eignast hvortveggia epter hans dag. For þessi giorningvr fram j abotastofvnne j Videy in vigilia sancti Johannis baptiste anno domini m d xvij ar.

---

482. 28. Júní 1517. í Skriðu.

Magnús Þorkelsson gefr Jóni yngra Magnússyni (syni sínum) hálfa jörðina Svalbarð á Svalbarðsströnd til fullrar eignar.

AM. Apogr. 187 „Ex originali Svalbardensi. accuraté“, og var innsiglið þá fyrir.

Þat gerir ek Magnus Þorkelsson godum monnum viturligt med þessu minu opñu brefi at ek hefer gefit jone Magnussyne yngra halba iordina svalbard æ svalbardzstraund til fullrar eignar med aullum þeim gaugñum ok gædum sem greind(r)i iordu fylger ok fylgtt hefer at forñu ok nyu ok ek vard fremstz eigandi at. Ok til sannenda hier vm setta ek mit insigli fyrir þetta bref skrifat æ skridu j reyk(ia)dal sunudagen næstan fyrir visitacio sanct(e) maria[1]) anno domini M.⁰ D⁰. xvii.[2])

---

483. 21. August 1517. í Ögri.

Lofunarbréf Björns Guðnasonar við Stephán biskup um öll málaferli þeirra og misgreiningar.

AM. Fasc. XLIII, 18, frumritið á skinni. Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu en þau eru nú öll dottin frá, nema hið síðasta. — Bisk. Fasc. Skalh XIV, 18, frumrit á skinni. Öll (6) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 2468 eptir Skálholtsfrumritinu — Afskript í

1) Svo. 2) „Arstaled er raderad. synest i fyrstu oriett ritad hafa vered M⁰. cd⁰ xxvii.“ (AM.)

Landsbókasafni 65. 4to (dómabók Jóns dans). — Afskript í Kriegers safni 2. 4to bls. 84—88, með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700, eptir Vidimus frá 20. Júlí 1519 (Sbr. Apogr. 2468).

Lofan biorns gudnasonar vid biskup stefañ.[1])

Vier stephan med gudz nad biskup j skalhollti giorum godum monnum kunnigt med þessu vorv opnv brefi at biorn gvdinason[2]) hefer giort svodan lofan vid oss j augri vm sumarit fyrri enn [vier leystum hann[3]) ur banninu fôstvdaginn næsta firir bartholomeusmessso. arum epter gudz bvrd þusund .v. hundrut og xvij áar.

jn primis lofadi greindr[4]) biorn bondi at hans skial. bref og domar sem hann hefdi firir vatzfirde skylldi rannsakazt æ næsta áari firir rikissens radi j noregi og minum herra konungenum sem hans bref sialfs jnne hallda og lata sier þar med anægia[5]). sem rikissins rad honum tilsegdi. Hier med lofadi biǫrn at uazfiordr og kirkiunnar eigner þar skylldi blifa j biskupsins uardueizlu og forsia þar til sem suar kæmi jgen af noregi. hvort helldr þat uæri. ij. ar edr þriv.

Jtem lofade biorn at bæta sira jorundi firir þau hardindi og uansa sem hann feck af [honum[6]) saklaus j sudavik.

Hier med lofadi optskrifadr biorn gudinason[7]) at blifa j hlydne vid gud og heilaga kirkiv og bæta sin misferli vid heilaga kirkiu og oss.

Hier med sor þratt skrifadr biorn[8]) svo felldan bokareid sem hier epter stendur.

Til þess legg ek hond áa helga bok og svo skyt ec minv mali til guds at ec skal alldregi sla klerk eda klaustramann med heipt vtan ec se neyddr til med ordvm eda verkum. Jtem skal ec alldri taka med ráane eda ofrike heilagrar[9]) kirkiu eign hier epter. hier med skal ec alldri

---

1) Utan á XLIII, 18. með gamalli hendi; trulofan biarnar gudnasonar XLIII, 18. 2) gudnason XIV 2. 3) [hann war leystur XIV, 2. 4) sl. XIV, 2. 5) nægia XIV, 2. 6) [birne bonda XIV, 2. 7) gudnason XIV, 2. 8) gudnason b. v. XIV, 2. 9) hilagrar XIV, 2.

uera á moti heilagri[1]) kirkiu. [at oskerdum mins herra kongsins retti.[2])

[[vorv þesser giorningsvottar til kallader. aboti narfi med samri nad. broder augmund af videy. laugmannen vigfus erlenzson. sira einar snorrason officialis og sira helgi ionsson og marger adrer goder menn.

Ok[3]) til sanenda hier vm festvm vier vort jnsigli med þessara dandimanna insiglum [firir þetta bref[4]) skrifat j sama stad deigi og ari sem fyrr seiger.[5])

---

484. 22. August 1517. Í Ogri.

Dómr sex klerka og sex lögréttumanna, útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti og Vigfúsi lögmanni Erlendssyni, um kærur Jóns prests Eiríkssonar til Jóns Einarssonar murta fyrir kirkju uppbrot, misþyrming og mart fleira.

AM. Fasc. XLIII, 17, frumrit á skinni. Af 12 innsiglum eru nú 7 fyrir bréfinu. — AM Apogr. 2906.

Domur vm Jon Einarsson Murta og Sira Jon Eireksson.[6])

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. senda Broder narfi med gvds nad aboti á helgafelli. Einar snorrason officialis. helgi jonsson. þorgils nichvlasson. Greipur jonsson og hallr avgmundsson. klerkar skalhollzbiskupsdæmis. Eirekur þosteinsson. Brandur einarsson. Eyiolfur gislason. Rhafn[7]) gvdmundsson. jon arnason og halldor þorgeirsson lavgriettvmenn. kvediv gvds og sina. kvnigt giorandi. Svbb anno gracie m. d. x. vij. fimtvdagin næsta fyrir festvm bartolomej apostoli.[8]) j avgri j ísafirde. worvm vær fyrr nefnder klerkar j dom nefnder af virdvligvm herra. og

---

1) heilagrar XIV, 2. 2) [minn herra kongsins riette oskertum XIV, 2. 3) Svo hér XLIII, 18, annars: z; 4) [vantar í frumritin bæði af ógáti. 5) [[ritað með annari hendi en bréfið sjálft í XLIII, 18, en í Skálholtsfrumritinu er það með sömu hendi og bréfið sjálft. 6) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 7) Svo. 8) þ. e. 20. Aug.

andaligvm favdur. herra Steffani med gvds nad biskup ȷ skalhollti. Ɛn vær adur greinder leikmenn af herra lavgmaninvm. yfer ollv íslandi. vigfvsi ellendssyni. ad skoda og dæma. vm þær ækærur. er sira ȷon eireksson klagadi þa þar til ȷons einarssonar mvrta. Jn primo. at hann hefdi rofit dom vid sig og heilaga vazfiardarkirkiv. ok at hann hefdi veitt heimsokn a stadinn ȷ grvnnavik og verit med at briota hann. og þa var þar vpp brotin kirkian. Jtem at hann hefdi gripit sig og fangat. misþyrmt og bvndit med sinni handbok. og gvds likama. Jtem fyrir forsman og fyrirlitning. gvds likama medtekning. vm iiȷ ar edur fiogur. Jtem at hann hefdi ecki golldit biskups tivnd sina vm iiȷ ar. var fyrr nefndur ȷon einarson mvrte þa þar stefndur af biskupinvm. fyrir allar þessar adur·greindar saker. Ɛnn vigfvs ellendsson lavgman beiddi og krafdi oss leikmennina. at dæma lavg og riett kongdomsins vegna. æ þeim savkvm hier af. sem herra konginvm heyrdi til. war fyrr nefndur ȷon einarsson þa þar a gardinvm beiddur og bodinn til af domsmonnum. med tveimur lavgligvm vitnvm at koma til þeirra med sinar afbataner vm þessar saker ȷ fridi og fielegvm degi. fra og til fyrir hverivm manni. og villdi hann ecki koma og avngva afbatan liet hann þar helldur fram̄ koma af sinne hendi. skodvdv vier stefnvna og leizt oss hon lavglig. og ȷon einarsson murta riettiliga fyrir kalladan. Þui at heilax anda nad til kalladri. at svo profvdv og fyrir oss komnv. dæmdvm vær fyrr nefnder domsmenn med fvllv doms atkvædi opt nefndan ȷon einarsson mvrta sekan mork fyrir domrof. vid sira ȷon eireksson. enn iiiȷ morkvm vid biskupinn. og skylldvgan at hallda domenn. Jtem fyrir heimsokn ȷ stadinn ȷ grvnnavik. dæmdvm vær hann skylldan at[1]) færa aptur so micit sem hann toc. eda so micla peninga og goda. sem reiknaz æ hans part. og so at bæta aptur at kirkivnni og stadnvm fyrir sinn hlut. þat sem brotid var. og sekan ix morkvm vid kirkivna. og odrvm ix morkvm vid prestinn ȷ sitt fullrietti. og xv morkum vid heilaga skalhollzkirkiv enn. x. morkum vid kongin fyrir husabrotin.

1) af, frbr.

Jtem ȷ þridiv grein fyrir þat hann batt sira ȷon. jardvarpadi honum. hnyllti og hnvskadi. og for ovægiliga med hann og hans handbok. ovirdandi gvds likama. er presturinn bar a sier j sinne reisv. hvar i hann æ stvndadi at þionvsta kristid folk. dæmdvm vier hann sekan xv morkvm ȷ prest(s)ins fvllrietti. þuiat hann var bædi profastur benificiatus og officialis heilagrar skalhollz kirkiv. og hafdi fellt æ sig bann af sialfv verkinv enn hveria lavsn edur skript hann skylldi taca fyrir þat. at hann ovegsamadi svo gvds likama. at hann þyrmdi ecki prestinvm. helldur epter enn adur. þa hann vissi hann bar æ sier sacro sanctam evcaristiam. dæmdvm vær prestarner til biskupsins med bestv manna radi. enn vær leikmennerner dæmdvm hann vtlægan til noregis æ kongsins nader fyrir þuilika ohæfv. Jtem ȷ fiordv grein hefdi hann ecki giort biskups tivnd retta af svmv fie sinv ȷ þriv ar. enn af svmv ȷ ij ar. Dæmdvm vær hann sekañ iij morkvm fyrir ed fyrsta ared. enn vj fyrir annat. enn fallit vndir kong og biskup æ þridia are þat sem otivndat var. Jtem ȷ v grein. at hann hefdi vanrækt at taca gvds likama vm iij ar. dæmdvm vær hann vtlægan og fie hans allt. sem kristinriettur seiger. Enn ef titt nefndur ȷon einarson gæti nockra adur greinda sok med lavgvm afbatad biskupenvm. edur hans vmbodsmanni. þa skylldi þat fram koma ȷnnan siovndar. þuiat vær dæmdvm svo sem hann hefdi heyrt dominn. þo hann villdi ecki heyra hann. skylldi brædur hans. þeir sem ecki væri ȷ storsokvm. afenda hans kvinnv sina peninga og allar adrar logligar skvllder. svo og sira ȷoni sitt secktafie. enn kongi og biskupi þat sem af geingi. nema þeir vili meire myskvnn æ giora. enn ef þeir vilia ecki eda geta ecki. þa skal kongs vmbodsmadur og biskups med riettv mega at sier taca. med bezstv dvgandi manna radi ȷnnan hrepps. og giallda hverivm sitt. sem adur er sagt. epter þui sem þeir mega vid komazt. enn allt golldit at næstvm fardǒgvm.

Samþycþti þennañ vorn dom biskupinn og lavgmadurinn. og settv sin ȷncigli med vorvm fyrr nefndra domsmanna

jnciglvm fyrir þetta domsbref hvert er skrifat var j sama stad og are ij dögvm sidar enn fyrr seiger.

---

485. 27. August 1517. Í Ögri.

Fimm menn transskribera testamentisbréf Solveigar Björnsdóttur.

AM. Fasc. LXXII, 14, stórt transskript á skinni, og hefir aldrei verið innsiglað.

Þat giorum wier Olafur gudmundzson. þorleifur aurnnolfsson. Jon murti Einarsson. þorgautur olafsson og hakonn Jonsson. Godum monnum kunnegt med þessv worv opnnv brefe ad vær hofum sied og yferlesid og heyrt yferlesid. suo latannda testamenntum bref hustru Solveigar heitenar biornsdottur ord firir ord sem hier epter skrifad stendur.

[Hér kemr testamentisbréfið frá 17. Janúar 1495; DI, VII, Nr. 297].

Og til saninda hier vm festum vier fyrnefnder menn vor jnncigle firir þetta testamentum transkriptarhref huertt skrifad var j avgre j isafirde tueim dogum firir decollacio johannes baptiste þa lidit var fra gudz burd .ꝏ. v^{c} og xvij ær.

---

486. 14. September 1517. Í Árnesi.

Vigfús lögmaðr Erlendsson staðfestir kaupbréf um Býjasker og Þórisstaði frá 10. April 1517 (Nr. 465).

AM. 238. 4to bl. 1, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — Borið saman við dómasyrpu Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni frá c. 1608.

Þat giore ec Vigfus Erlendsson lavgman yfir allt Jsland godvm monnvm kvnnigtt med þessv minv opnv brefi at ieg hefi sied oc yfir lesid þetta jardakavpsbref sem hier er med fest. huort mier litzt j allañ mata myndvgtt oc skialigtt j avllvm sinvm greinvm oc articvlis sem þat inne helldvr

epter sancti olafs logvm. þar fyrir styrkie ec oc stadfeste j allan mata þessi jardar[1])kavp med[2]) þessv minv brefi.

Oc til sanninda hier vm festa eg mitt insigle fyrir þetta styrkingar[3]) brief skrifad j Arnesi anno domini ꝏ. d. xvij in[4]) exaltatione sancte crvcis.

---

487. 19. September 1517. á Hlíðarenda.

Vigfús lögmaðr Erlendsson kvittar um lest fiska, er hann hafi upp borið af Ögmundi ábóta í Viðey vegna Bjarnar Þorleifssonar í skuld herra Andres Mus biskups í Ósló, og ábyrgist ábóti Bjarnar vegna greiðslu á annari lest tvö ár næstu eptir komandi.

AM. Fasc. XLIII, 6, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá — AM. Apogr. 2928.

Kvittvnarbref[5])

Þat medkennvzt ec vigfus erlenzson laugmann yfer allt jsland at ec hefi upp borit ok anamat af herra augmund med gudz nad abota j videý lest fiska til gilldis vegna biarnar þorleifssonar j skulld herra andres mus biskup j oslo. hier med hefer greindr abote augmund geingit j borgan vid mig vegna greinz biarnar at giallda mier adra lest til gilldis hans vegna j næstu. ij. ar epter komandi. þar fyrir gef ec ok giori greindan biorn þorleifsson ollungis kuittan ok aakiærulausañ vm alla þa peninga sem hann var adr skrifudum herra andres mus skýlldugr vordin ok ec hafda vmbod til vt at krefia hans vegna. Ok til sannenda hier vm setti herra augmund sitt jnsigle med voru jnsigle fyrir þetta bref skrifat a hlidarenda feria sexta quatuor temporum anno domini. ꝏ.⁰ dxvij.[6])

---

1) jarda, JHák. 2) medur, JHák. 3) styrkings JHák. 4) Ar, JHák. 5) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 6) Ártalið er ekki vel skýrt; ꝏ-ið hefir upphaflega gleymzt úr, en hefir síðar verið bætt inn, og þó samtíða, og er nú óljóst. Árni ritar utan á bréfið „1517".

488. 28. September 1517. í Otrardal.

Bjarni Andrésson gefr og fær Helgu Gísladóttur til æfinlegrar eignar jörðina Geirseyri í Patreksfirði með tíu kúgildum, og skyldi gjöf þessi snúast upp í fjórðungsgjöf eða aðrar þær löggjafir, sem ekki mætti upp á tala.

AM. Apogr. 2777, með hendi Orms Daðasonar „Ur brefabok biskups Ögmundar" (AM.)

Um Geyrseyre vestur.

Þad giore ek Are prestur Gudlaugsson godum monnum kunnugt med þessu minu opnu brefe ad þar var ek i hiá. sa ok heyrde ek á Hőle i Billdudal ord ok handaband þessara manna af einnre alfu Biarna Andresson(ar). enn af annare alfu Helgu Gisladottur ad so fyrer skildu og undertauludu. ad greindur Biarne fieck ok gaf adur skrifadre Helgu jaurdena á Geyrseyre. er liggur i Bæiarkirkiu sokn á Raudasande med x[1]) kugildum. til frials forrædis oc æfinlegrar eignar undan sier og sinum erfingium. enn under fyrrgreinda Helgu Gisladőttur ok hennar erfingia. Skyllde þesse hans giof og giorningur snuast upp j hans fiordungsgiőf edur j adrar hans lőggiafer þær sem hans erfingiar mætte ecke uppá tala. Ok her epter vil ek sveria ef þurfa þyker. Ok til sanninda her um setta ek mitt innsigle fyrer þetta vitnisburdarbref er skrifad var j Otrardal manudaginn næstan fyrer Michaelsmesso um hausted árum epter gudz burd M.° D.° ok xvij et cetera.

---

489. 22. Oktober 1517. í Glaumbæ.

Teitr Þorleifsson gefr í vald Gottskalks biskups „allan þann hugmóð og svívirðing, sem hann hafði á sér feingið og sínum garði og mönnum, að frá skildu því sama vígi, sem þar var unnið af hans mönnum í hans eigin garði", en biskup lofar Teiti „svo mikilli sæmd sem honum bezt lynti og líkaði af sér sjálfum þessa sæmd að taka".

1) hefir vantað í bréfabókina; AM. bætir því við.

AM. Fasc. XLIII, 12, frumrit á skinni, sem aldrei hefir verið innsiglað. — AM. Apogr. 3435.

Teids Þolleifssonar og Biskups Gottskalks forlikun.[1])

Þat giorvm ver ȷoñ boñdi þorgeirsson. tume skulasoñ. olafur oddasoñ ok ȷon ȷoñssoñ godum monnum uiturligt med þessu voru opñu brefe arum epter gudz (burd) ꝏ. fim hundrvd og xuii ær þridia dagin næsta epter mickilsmessu[2]) um haustid vorvm ver ȷ hia saum ok heẏrdum æ ȷ stori[3]) stufuni ȷ glaumbæ ȷ skagafirdi at teitur þorleifssoñ gaf ȷ ualld virduligs herra biskup(s) godskals allañ þann hugmod ok suiuirding sem hann hafdi æ[2]) sier feingit ok sinvm gardi ok maunnum at fra skildu þui sama uigi sem þar var vnnid af hans monnum ȷ hans eigiñ gardi. hier ȷ mott lofade herra biskup godskalk teite þorleifssyne suo mickille sæmd sem hoñum bestz lẏñte ok likate af sier sialfum þessa sæmd at tacka. Ok til sañinda hier um settum ver fẏr nefñder menn uor ȷnnsigli fyrir þetta vitnesbvrdarbref er skrifad var ȷ glaumbæ ȷ skagafirdi fimta dagin fystan ȷ vettre æ sama ære ok fẏr seigir.

---

490. 15. November 1517. Í Belgsholti.

Höskuldr prestr Hallsteinsson lýsir því að Amundi sonr sinn hafi einn fyrir sér unnið og haft í 15 ár, og gefr hann honum nú hálfa jörðina í Belgsholti, tuttugu hundruð að dýrleika, en skilr sér framfæri af honum framvegis.

Bisk. Skalh. XVIII, 46, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2389 „ordriett“.

bref sira hauskullds hallsteinssonar vm Belgshollt ȷ Mela kyrckiu sőkn.

Þat giori ek hauskulldur prestur hallsteinsson godum monnum kunnigtt med þessu minu opnu brefi at amundi sonur minn hefer unnit fyrir mier uppæ .xv. tollf manudum og honum ecki kaupp golldit. og hann einn hefer fyrir mier

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) þ. e. 6. Okt. 3) Svo.

haftt uetur og sumar og eingi annar. og svo þar til lagtt þat sem gud hefer honum gefit mier til hialpar. Hier j moti gelld eg og svo gef ek amunda syni minum jordina allæ halfæ .xx. hundrudvm belgzhollt er ligur j melakirkiu sokn med aullum þeim̃ gognum og gædum er greindre iordu fyllger og fyllgtt hefer at fornu og nýu og ek hefi fremst eigandi at ordit. til æfenlegrar eignar og friasls[1]) forrædis at mier lifs og lidnum. Hier j moti skil eg mier fullt framfære hia adrgreindum æmunda syne minum. Og til saninda hier um sett(a) eg mitt jn̄siglli fyrir þetta mitt fullt giorningxbref er skrifat var i belgshollti j mela kirkiusokn æ sunudaginn næsta epter Martini episcopi þa er lidit uar fra guds burd þushundrud fim hundrud og xvij ar æ sama are og deige sem fyr seiger.

---

491. 16. December 1517. í Ögri.

Dómr sex manna, út nefndr af Birni Guðnasyni kongs umboðsmanni milli Geirhólms og Langaness, um erfð eptir Kristínu Sumarliðadóttur, milli Gríms bónda Jónssonar, systursonar Kristínar, og Ara bónda Andréssonar.

AM. Fasc. XLIII, 21, frumrit á skinni með hendi Björns Guðnasonar í Ögri. Öll (7) innsigli eru nú dottin frá bréfinu, enda hefir það fyrrum verið haft i band utan um bók, og eru kjalfarsgötin á því til merkis um það. Ágrip af þessum dómi finst á einstaka stað í dómabókum, svo sem Landsb. 115. 4to (sira Jón Haldórsson í Hítardal c. 1730). ÍBfél. 126. 4to (afskr. eptir 115) og í Ny kgl. Saml. 1945. 4to bl. 376a með hendi Hannesar Gunnlaugssonar i Reykjarfirði 1666. Afskript í heilu lagi er í dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar frá c. 1604.

[Domur ꝺ́ mosvꝍllum j Ønundarfirde af 6 monnum wtnefndur af Bıȷrne gudnasyne 1517.[2])

Ollum monnum sem þetta bref sia edr heyra senda þolleifur auñolfsson. jon narfason. jon biornson laugrettumenn. þorgautr olafsson. ketell þorsteinsson og helge jons-

1) Svo. 2) [1945 hefir þessa fyrirsögn.

son kuediu guds og sina kunnegt giorande ath æ faustudaginn næsta fyrir andreasmessu[1]) wm vetrinn þa lidit war fra gvdz burd ꝏ d og xvii ar æ mosuaullum ȷ aunundarfirde þingstad rettum worum uær ȷ dom nefnder af ærligvm manni birne gvdinasyne er þa hafde mins herra kongsins syslu og umbod ȷ millum geirholms og langanes æ ath lita skoda og rañsaka og med skynsemd fullnadardoms attkuæde a ad leggia sem uær uilldum andsvara uid gud enn bikender uerda fyrir godum monnum þa saumu stefnu med þeim sakargiptum hun ȷnne hielltt er þar war upp lesen uegna grims bonda ȷonssonar[2]) huer er so hlydde hann hafde stefntt ȷ greindan stad og dag ara bonda andressyne fyrir þa sok og akæru ad greindur grimur kærde þat til greindz ara adh hann hefde rangliga ȷ setz og adh sier teked haftt og halldit þann arf goz og peninga er nefndr grimr hielltt sier til arfs og eignar fallit hafa epter hustru kristinu modrsystur sina hverrar sal ad gud nade ȷ fystu sem war kula ȷ añarfirde og algiortt bued a og þar med alla adra peninga kuika og dauda frida og ofrida fasta og lausa. hier med hefde greindr are halldit hann uthaf þessum arfi goze og peningum med fullan orett og ofurualld magtt og ofrike so grimur hefde hann ecki kunnad fa et cetera. ȷ fystu skodudu uær stefnuna og hana yfer lasum̄ huer oss leitz aull þau ord og atkuæde þar med leingd og tima ȷnne hallda sem laugmalit bydr lagastefna skal hallda. þar med war hun suaren og saunn gior af tueimr skæligum̄ og laugligum uitnum̄ med so felldvm eidstaf og ordtake ad þeir soru ad optt greind stefna war lesen heima ȷ savrbæ æ raudasande æ heimile ara þar fyrir kalldyrunum suo hatt og skiled adh optt greindr are hefde hana uel matt heyra ef hann hefde uiliad þui þeir hugdu fullkomlega þo þeim uære hann ecki [kenn(e)ligr edr[3]) syneligr adh hann uære ȷ gardenum saker þess adh goder menn baru adh hann hefde

---

1) þ. e. 27. Nóv. 2) „Grímr var sonr Jóns Guðmundssonar og Sesselju dóttur Sumarliða Loptssonar ríka og Karitasar Grímsdóttur. Sesselja var laundóttir Sumarliða. Son þeirra Gríms var Jón, sem deyddr var í Síðumúla“ (Síra Jón Haldórsson). 3) [sl. dómab. J. M.

J gardeñum uered ꝺ̃a enne saumu stundu bade fyrir og epter. so og epter þeim likendum adh gardrinn war open enn sett tyad folk med fullri veriu fyrir dyrnar so grimr fieck ecki ȷ gardenn adh ganga er hann beiddetz til tals med ara. þa beiddetz og grimr are skyllde koma uth til lagasuars med sig þui hann uillde bæde beidatz laga og bioda laug. Enn Þordis[1]) kuinna optgreindz ara sem til andzsuars war ute fyrir gardinum sagde upp æ marga reisu adh are uillde a aunga lund til nauckurs tals koma med grim og þat feingitz ecki. Nu saker þess adh so seiger rettarbot kong kristierns wors uerdugazta herra forfader og foruerari godrar minningar adh huat madur sem uill skiota sig undan stefnu og laugligꝺ̃a doma og gꝺ̃a ȷ leynelig skiol eda heimuglig hus og herbergi þa skyllde þat lika miced stefna og domar uære lesner fyrir kalldyrum a þeirra laugheimile er sauken kemur æ hendur sem honum sialfum nærueranda og a heyranda[2]). so uitum uær fyrir full sanninde adh epter þessa uerduga herra kongsins rettarbot hafa hier ȷ landed fyrir oss domar upp æ geingit. so og uitum̃ uær eigi betur enn suo adh þat se ecki mauguligt adh nauckur madur niote suo sinnar ohlutuende og ribbaldaskapar adh hann skal med þui efni hallda eins mannz peninga langa tima adh skiota sig undan stefnum̃ og hallda annañ uthaf med magtt og ofuruallde so hann uill eingin lagas(u)aur og sokñ þola eda heyra sem synditz adh optgreindur are giorde nu ȷ þessu sinne. þar med tieditz þat fyrir oss med fullri og sannri biuising nær grimur hefde adur nauckra epterleitne haftt med brefum eda bodskap til ara hier um̃ þa hefde hann rekit ȷ burtt med hardy(d)gi og suiuirdligum ordum. og þui fyrir allar þessar greiner sem hier fyrr skrifadar standa þa er þat ȷ fystu wor domr adh uær dæmdum̃ þessa opttgreinda stefnu med aullum sinvm greinum ȷ allan mata skæliga og laugliga og tittgreindan ara andresson laugliga

---

1) „Þórdis var dóttir Gísla Filippussonar og Ingibjargar dóttur Eyjólfs mókolls, en Filippus var sonr Sigurðar fóstra . . “ (Síra Jón Haldórsson). 2) Sjá réttarbót Kristjáns fyrsta 8. Júlí 1463 (DI, V, Nr. 334). Sbr. Launguréttarbót 26. Nóv. 1450 (DI, V, Nr. 55)

stefndan og retteliga fyrirkalladan og sekan halfa maurk ȷ stefnufall. þui uær uitum eigi laugmalit[1]) æ kueda ad adrer skulu med heimstefnum sæk(i)atz ur arfi enn þeir sem ȷ arf setiatz og leggia laug og dom fyrir. Enn þat synditz ecke fyrir oss adh are hefdi med dome ȷ þenna arf setz. þui dæmdum wær hann sem fyrr seiger laugliga stefndan og retteliga fyrir kalladan med þessare adr greindri þingstefnu et cetera. Enn um agreining þessara þrattgreindra manna ȷ mille grims og ara wm arftak epter greinda kristinu sumalidadottur.[2]) þa uirdetz oss suo adh grimur stande ȷ fimttu erfd enn are ȷ tiundu erfd ȷ almenneligu erfdatali worrar landz laga bokar. Nv fyrir þann skulld þar kom fram fyrir oss bref sera ȷons kolbeinssonar. under hans heilu og oskauddu hangande ȷnnsigle. huertt er so hlydde adh hann medkendetz adh karitass grimsdotter hefde suared suo felldan bokareid fyrir sier adh sumalide[2]) lopzson uære so sannr holldligur fader adh sesceliu dottur hennar sem hun uære hennar kiotlig moder. tok hann þenna eid ȷ umbode sera snorra er þa war profastur og almenniligr domari ȷ millum gilsfiardar og skraumu sem hans bref til hlydde er þar war med fest. suo og kom þar fram fyrir oss kaupmalabref ȷons gudmundzsonar og sesseliu sumalidadottur[2]) faudr og modr grims og nu fyrir þann skulld ad wær worum til krafder upp æ laganna uegna af greindum ualldzmanni ad leggia hier ǽlykttardom uppæ um greindra manna agreining og arftak epter greinda kristinu sem fyrr skrifad stendur. epter þui sem optt greindr grimr hafde malenu adur under stefntt og so beitt og kraptt upp æ marga reisu adr hann kreinkttetz heill adh uite og allri skynseme optgreindan ualldzmann uppæ gudz uegna og laganna uegna adh giora sig laug og rett hier um. ǽuisar so laugmalit. adh kongs umbodsmann skal sækia allra þeirra manna mal sem ecki hafa sialfer kunnattu uit eda menning til adh sækia sitt mal. og nu þat fysta ad grimur hafde adr gefit saukena stefntt malenu beitt og kraptt rettarens adr hann kreinkttetz sem fyrr skrifat stendur. þa leitz oss

1) la| laugmalit, frbr. 2) Svo.

þat ecki skynsamligt adh þar fyrir yrde nidrfall á malenu þui oss uirttetz laugmalit skyllda kongs umbodsmann adh leida malit til lykta. Og þui fyrir allar þessar greiner (er) fram fyrir oss komu fyst brefa og ȷnnsigla þar med annara uitna profa og gagna med skyrligre framsaugu godra manna greindu mali til styrkingar. þa er þat wor fullkomin alyktar lagadomr med fullu doms attkuæde adh wær dæmdvm tittnefndan grim ȷonsson lavgligan og retteligan erfingia opt greindrar kristinar sumalidadottur modrsystur hans uera og uered hafa til allra þeirra godza fastra og lausra kuikra og daudra fridra og ofridra er hun atte og hafde ecki sialf ȷ burtt feingit eda rad fyrir giortt þá gud kallade hana. so og dæmdvm uær med fullu doms attkuæde titt greindan ara andresson skylldugan fra adh ganga og lausa lata alla þa peninga fasta og lausa kuika og dauda frida og ofrida er hann hafde teked epter greinda Kristinu. Enn þrattgreindan grim ȷonsson eda hans umbodsmann rettelega mega adh sier taka nær hann uill þar þeir standa ȷarder og kuillde og alla ȷnnstædu. Enn um alaugr upptauku busens og ȷsetu peninganna þa standi þat til annarar soknar þui uær kunnum þar ecke yfer adh taka saker þess oss uirdetz þat hærra mega risa enn þar hlyde ui manna dom yfer adh taka. Hier med dæmdum uær þá sem æ ȷordunum bua skyllduga adh giallda grime landskyllder þær nu ȷ wor adh kemur falla æ og frelsa sier med þui ȷardernar.

samþycktte þenna worn dom med oss biorn gudinason wor syslumadur þar med aller þingmenn og sette sitt ȷnnsigle med worum fyrr nefndra domsmanna ȷnsiglum fyrir þetta domsbref huertt er giortt var og skrifad ȷ augri ȷ ȷsafirde miduikudagin ȷ temperuiku[1]) um uetrinn fyrer ȷol æ sama are sem fyrr seiger.

---

1) tempriviku, les síra Jón Haldórsson.

492. 1517. í Kaupmannahöfn.

Lénsbréf Kristjáns konungs annars til handa Hannesi Eggertssyni fyrir Íslandi í fimm ár.

Lagasafn Magnúsar Ketilssonar I, 165—167, ásamt danskri þýðingu eptir Magnús sjálfan. Bréf þetta hefir ekki orðið neinsstaðar fyrir mér í afskriptum og ekki getr um, eptir hvaða heimild þetta bréf sé tekið. Ártal þess kynni að vera athugavert.

Vii Christiern med Guds Næd et cetera. giørum øllum viturlegt. ad Ver af vorre serlegre Gunst og Nád høfum unt og forlent. og nú med þessu voru opnu brefe unnum og forlenum vorum elskulega Hans Eggertssyne vort og Noregs Cronu Land Jsland med allre Konglegre Rentu og Rettugheitum ad hafa. nióta. brúka og behalda i fimm samfeld ár epter þetta Datum. þó med þeim skilmála. ad hann um̃ sømu Ar gefe oss þar af árlegann Toll med gódann vilia uppá vort Slot Kavpenhavn á hvorium Páskum vi. hundrud god útgengeleg Rikesgyllene[1]) i gulle. og skal hann nióta og behalda siálfr fyrer sig helmingnum af øllu saka Fe. enn af ødrum helmingnum Sakafallsins giøre oss reiduglegann og rettan ʀeikningskap. med hvis Vrag. som der under Landet kommer. skulde Vi selv beholde. og han til sig. til vort Behov. anname skal. og giore os der fremdeles Regnskab fore. Sømuleides skal hann hallda øllum vorum kiærum undersátum þar á landinu vid Noregs løg. Skiel og Rett. og avngvann af þeim i nockurn máta oforretta. Þvi fyrerbiódum ver øllum. hvører þeir helst eru edr vera kunna. serdeiles vorum Fogetum og Embættesmønnum fyrrnefndum oss Elskulegum Hans Eggertssyne her i móte á voru lande Jslande i fyrrnefnd 5. Ar ad hindra edr hindra láta. derimod plaste.[2]). umage. eller i nogen Maade paa Landet paa Kongelig Rente og Rettighed i fornemte Tiid. at giøre nogen Forfang. under vores Kongel. Hefnd og Vrede.

Givet paa vort Slot Kiøbenhavn Anno 1517.

Under vort Signet.

---

1) Svo; mun eiga að vera: *Rinsgyllini.* 2) Svo = platze.

493. **1. Janúar 1518.** **í Skálholti.**

Stephán biskup í Skálhollti samþykkir giörning síra Höskulds Hallsteinssonar við Amunda son sinn (Nr. 490 að framan).

Bisk. Skalh. XVIII, 47, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2390 með hendi Árna „accuratissimé“. Sbr. bréf frá 15. Nóv. 1517 (Nr. 490).

Vm Belgsholltt ȷ mela sokn.

Vier stephan med guds nad biskup j skalholte giorum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. ad uier haufum samþykt og stadfestum þann giorning sem sera hauskulldur halsteinsson hefur giort uid amunda son sinn. Er hann hefur golldit bonum og gefit j sin þionuztulaun halfa jordina belgsholt er ligr j mela kirkiu sokn til æfinligrar eignar og frials forrædis. vilium uier ad þesse hans giorningur stande obrigdeligur. Og til saninda hier um settum vier uort jnsigli firir þetta stadfestingarbref skrifat j skalhollte jn circumcisione domini. anno eiusdem. m.° quingentesimo decimo octauo.

---

494. **12. Janúar 1518.** **í Þrándheimi.**

Ríkisráðið norska samþykkir alla þá dóma og úrskurði, sem dæma Einar Ólafsson réttan erfingja Solveigar Björnsdóttur móðurmóður sinnar.

Bisk. 3. Fol. bls. 22—23 með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1640 eptir frumritinu, og er afskriptin staðfest á Hólum 2. Nóv. 1640 af honum, Sigfúsi Egilssyni skólameistara og síra Sveini Jónssyni á Barði. — JSig. 66. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns eptir transskripti frá 9.—17. Júní 1555. — AM. Apogr. 804 eptir sama transskripti; þessara allra afskripta er svo sem hreint einginn munr. — Skjalabók Landsskjalasafnsins með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600 (hálfíslenzkað og misskrifað).

Wii Eric Walkendorff met Gudz Nadhe Erchebiscop ȷ Trondem oc paffwelig sæde[1]) Legatt Niels Henrikson Ridd-

1) sedes 66.

e(r) Wor Nadis[1]) Heres Hoffmæster ȷ Norige. Oluff Wigfastson Logmand ȷ Trondem. Knwd skræddere. Gwdi Ericksson. Jon Olufsson. Pæder torleffsson. Hoken Olaffsson. Eskel arneson. Gwnnar Krok. Jon Ericksson. Niels arneson. Torsten Jonsson. Gwdlek Eileffsson. Oluff Troendsson. Magnus Haldsteensson oc Thomes person Raadmand ther sammestæds. Amwnd Kock. Hoken person. Lasse Moghnsson. Jap Jwte. Hendrich skreddære. Olaff Erlandsson. Torsten Endritzson. Michel Jonsson. Berswend Nielsson. Hoken arneson. oc Eric Simonsson Lagrættismænd ȷ Trondem. Giôre witterligt alle at aar epter Gwds Byrd M D xviij. tisdagen næst effter the hællige tre koningers dag paa Raadstwen ȷ Trondem. kom for oss thette Bref. som thette wort Breff er wederhængt met Bônestad hederlige mande præstmænd oc Logrettismænd aff Jsland at wij wille granske og offwerweie thenne forne wdschrifft oc vidisse som thette wort Breff ær wederhængt om oss tyckis thesse domme som thet ȷndeholder war Loglig dômd oc giord tha haffwe wij nw offwerwæiet oc grwndelige actet forne wdschrifftt oc vidisse wdi alle sine ord grene oc artikle effter som hwn ȷndeholder oc wdwiser oc kwnde ej annet skônie for Gwdi æn the domme oc wdskurder[2]) som saa lyde som then forne vidisse ȷndeholder ære rættilige oc skællige dômde oc skriffne effter Noriges skreffne Lag thi sige wȷ ath saadanne domme bôr at bliffwe wed theris fwlde magt ȷ alle theris Ord pwncte oc artikle effter som the ȷndeholde oc wdwȷse wed saadan næfst. then ther emod bryder effter som Lagen wdwiser. oc wide wȷ eȷ rættere for Gwdi æn Einar Olaffsson ær fwldmægtig thil at bliffwe met the gods som hannom æræ thil dômde effter sin moders moder Solvege Biornsdotter hvass[3]) siæl Gwd nade. oc at gore aff them hvass[3]) hannom tyckes ænten at kobe them bort for wederlag eller oc sælie them Loglige om hannom trængis ther om. Til ydermer witnisbŷrd. at saa ær ȷ sandingen som forschriffwet staar. tha haffwe wij ladet hænge wore Secreth og Jndsegle ned-

---

1) nadigste 66. 2) Svo. 3) hues 66.

en[1]) for thette wort obne Breff. som giort oc schreffwet ær aar dag oc stad som forschreffwet staar.

---

495. 2. Febrúar 1518. í Viðey.

Dómr Ögmundar ábóta í Viðey um það, að tíundir af tíu hundruðum í heimalandinu í Vatnsleysu eigi að takast heima — sem af öðrum hálfkirkjum —, en ekki greiðast Kálfatjarnarkirkju.

AM. 238. 4to bl. 7, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). Sbr. F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 89—90.

Domr vm kirkivtivnd ꜳ Vatzleysv.

Øllvm monnvm þeim sem þetta bref sia edvr heyra sendvm vier brodir Avgmvndvr med gvdz nad aboti j Videy profastvr oc allmennilegvr domare heilagrar Skalholtz kirkiv ꜳ millvm Bodzar oc Stapa kvediv gudz oc vora. kvnnigtt giorandi at svb anno gracie m d xviij ꜳ Gvfvnesi ꜳ manvdagin næsta fyrir pvrficacio sancte marie[2]) var Jon Gislason logliga stefndvr fyrir oss fyrir þa sok at hann hefdi golldit tivndir til Kalfatiarnar af xc j heimalandinv ꜳ Vatzleysv oc Olafvr Asbiarñarson var eignarmadvr at. hafdi greindvr Jon þar svar fyrir sier at hann hefdi ecki vitad betvr oc fyrrskrifadvr Olafvr hefdi honvm svo fyrir skipad. Nv sækir þess at ꜳ ollvm halfkirkivm eiga heima at takazt prest(s) tivnder oc kirkiv tivnder. Enn opt skrifadvr Olafvr hafdi medkienst fyrir oss oc morgvm godvm monnvm at hann hafdi latid giallda greindar tivnder til Kalfatiarnar. En sækir þess at vier finnvm liosliga skrifad j kristnvm riett at biskvp vor skal kirkivm rada oc avllvm eignvm þeirra. tivndvm oc tilgiofvm. et cetera. oc ecki valld mega leikmenn yfir slikvm hlvtvm hafa.

Þvi jn nomine domini amen at heilagx anda nad til kalladri oc at svo profvdv oc fyrir oss komnv sogdvm vier

---

1) vnden, hdr. 2) þ. e. 1. Febr.

med fvllv doms atkvædi tit skrifadar tivnder heima eiga at takast oc hafa att (at) Vatzleysv kirkiv æfinliga oc tittskrifadañ Olaf sekañ fyrir tivndar holld a sogdvm jardar parti svo sem heilagrar kirkiv log vtvisa vm svo langan tima sem honvm hefvr borid fyrir at svara vtan hann bevise med brefvm oc vitnvm ath þesse x° siev ecki af Vatzleysv heimalandi oc siev leidd fyrir oss innan xiiij natta at heyrdvm dominvm. kollvdvm vier þessa menn til doms samþycktar med oss sira Jon Þorsteinsson radzmann j Skalhollti. herra Petvr Michilson. brodvr Pall Bardarson kennimen. Hrafñ Gvdmvndzson. Þorodd Oddzson ok Petvr . . . . [1]) oc settv sin insigle med vorvm innsiglvm fyrir þetta domsbref skrifad j Videy deige sidar enn fyrr seigir.

---

496. 11. Febrúar 1518. í Kaupmannahöfn.

Kistján konungr hinn II. staðfestir dóma Jóns lögmanns Sigmundssonar, þar sem Birni Guðnasyni og samörfum hans eru dæmd til æfinlegrar eignar öll fé föst og laus, sem fallið hafa eptir Þorleif Björnsson, Einar Björnsson og Solveigu Björnsdóttur.

AM. Fasc. XLII, 13, frumrit á skinni; hefir verið læst með innsigli konungs saman við dóm frá $^{7}/_{11}$. 1514 (Nr. 402) og hirðstjóra úrskurð frá $^{15}/_{11}$. 1514.(Nr.405). Prentað í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 168—169.

Wii Christiernn met guds nade Danmarkes Noriges Wendis oc Gottes konning Vdwald konengh tiil Suerige Hertug vti Slesuigk Holstein Stormarñ oc dytmersken Greffue i oldinburg oc delmenhorst Giore alle wittherligt at fore oss er nw kommet oc læest thenne laghvrskwrd som thette wort obne breff wederhængd er met huilken laghvrskvrd wor elskelige lagmand Norden oc westen paa Jsland Jon sigmundzssǒn haffuer tilldømpt oss elskelige biorn gwnderssǒn oc hanss medtarffwinge allt thet godz løst och fasth som fallit er effter tolleff biornssǒn eijnar biornssǒn oc soluegu biornsdotter at haffue oc nyde till ewindeligh eyge huilken laghvrskwrd wii met

1) eyða i hdr.

thette wort obne breff sambtycke fuldburde oc stadfæste vti alle sıjne puncte oc artickle som then inde holler oc vdwiser widt fuld macht at bliffue. Thii forbywde wii alle ehwo the helst ere eller wære kunde Serdelis wore fogeder embitzmænd eller lograettismænd forne biorn gwnderssön oc hanss medtarffwinge paa forne godz løst eller fasth at hindre hindre lade eller i noger made at vforrette vnder wor hyllest oc nade oc breffbrudt.

Giffuit paa vort Slot Kiopnehaffñ torsdagen nest effter sancte Scolastice virginis dagh aar et cetera mdxuiij.

vnder wort Signet.

---

497. 5. Marts 1518. á Svalbarði.

Jón Þorsteinsson fær Jóni Magnússyni svo mikið sem hann ætti og hefði eigandi að orðið í jörðunni Svalbarði við Eyjafjörð, en Jón Magnússon kvittar hann um ábúð og meðferð jarðarinnar.

AM. Apogr. 188 „Ex originali Svalbardensi. accuraté“.

Þat giorum uid ȷon petursson og arnor ualtirsson godum monnum kunnegt med þessu ockru opnu brefi at þar uorum uid ȷ hia saghum og heyrdum æ ord og handaband þessar(a) mana ȷons magnussonar af eirni alfu en ȷons þorsteinssonar af annari æ mariu messo hina fyri um sumarit[1]) æ sualbardi at ȷon þorsteinsson feck ȷoni magnussyne med handabandi ȷordina sualbard sua mikit sem hann ęti ȷ heni og hann hefdi fremst eigandi at ordit og medkendiz at hann hefdi meir en fulla peninga upp borit af magnusi faudr ȷons. skilldi þrat nef(n)dr ȷon magnusson mega at sier tacka fyr greinda ȷord sualbard þa hann uilldi eda þyrti med til asetu. Hier ȷ mot gaf ȷon magnusson ȷon þorsteinsson kuitan og ak:rulausan um abud og medferd a fyrgreindre ȷordu sualbardi. hier uilium uit epter sueria ef

1) þ. e. 15. Aug. (1517).

þurfa þikir. Ok til sanenda hier um setium uit fyrgreinder menn ockur jnsigli fyrir þetta bref er skrifat uar æ sualbardi a sualba(r)dzstrond a faustudaginu nęstan fyrir Gregorius Messo dag þa er lidit uar fra guds burd M.° D.° og atian ara.

---

498. 30. Marts 1518. í Ögri.

Vitnisburðr, að Vilborg sú, er Þorleifr Björnsson átti barn með áðr hann tæki saman við Ingvildi Helgadóttur, hafi verið þrímenningr að frændsemi við greinda Ingvildi.

Dómabók Jóns Magnússonar skrifstofnstjóra, í Fol. bl. 186a, skr. c 1604 (= α). — Kriegerssafn 2. 4to bls. 90—93 með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700. — Landsbókasafn 115. 4to I, 151—152, með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hítardal.

Þad giauri eg Salamon prestur magnusson godum monnum witurligt [med þessu mynu opnu brefe.[1]) ad ec war j heimilisfastur hia Þolleifi heitnum Biorñssyni sem gud hans sál nadi. j þann [sama tyma[2]) sem hann war staddur æ kulu j suyjnadal sęm optar. war þar þæ æ wist [þann tyjd[1]). su kona er Wilborg hiet. Wissa eg ad greindur Þolleifur [Biornsson[1]) ward æ einu rǻdi wid þessa [sómu[3]) Wilborgu ad lykamligri naueru. og þessi [fyrrgreind[1]) Wilborg ward barñs hafandi epter þeirra samuist. og [þar epter[1]) lysti [þessi[1]) tyttnefnd wilborg[3]) optgreindan Þolleif biornsson [holldligan[1]) faudur ad þessu saumu[4]) barni so sem hun wæri kiotlig moder. Saumuleidis lýste þessi [sama[3]) Wilborg [optsinnis so eg heyrda. og marger goder menn adrer[1]) ad hun wæri þrimenningur ad riettri frændsemi Jnguelldar helgadottur þessarar[5]) saumu konu. sem þar epter atti baurñ wid nefndum Þolleifi Biornssyni. oc alldri heyrda eg þar nockud[3]) tuimæli æ leika af nockrum manni. ad þær wæri ecki so nanar ad frændsemi[6]) sem fýrr seiger og þar epter liet fyrrnefnd Jnguelldur greinda Wilborgu burt ad[7]) wist

1) [sl. 115. 2) [tíma 115; tíð, Kr. 2. 3) [b. v. Kr. 2. 4) sama 115; sinu Kr. 2. 5) þeirrar Kr. 2. 6) skylldsemi Kr. 2. 7) af 115.

og werum[1]) fra sier [og þeirra buum[2]) vpp frā þui er hun kom til samuista wid nefndan Þolleif. og alldri heyrda eg greinda Jnguelldi þar nei fyrir seigia. ad ei wæri þessi þeirra skylldseme sonn. nefndrar Wilborgar og hennar.

Og til sanniñda hier vm setta eg greindur Salamon prestur mitt ȷnnsigle fyrir þetta witnisburdarbref. Skrifad ȷ Ogri ȷ Jsafyrde. þridiudagin næstañ fyrir fyrir festum Ambrosij Episcopi. arum epter Gudz burd. m d og xviij ar.

---

499. 22. Apríl 1518. í Björgvin.

Andrés biskup í Björgvin, meistari Kristján prófastr að Postulakirkju, tveir lögmenn og sex ráðsmenn í Björgvin lýsa Einar Ólafsson, Filippussonar, réttan erfingja Solveigar Björnsdóttur, móðurmóður sinnar, „eptir Noregs lögum".

Bisk. 3. Fol. bls. 23—24, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar, og staðfest 2. Nóv. 1640 á Hólum af honum, Sigfúsi Egilssyni skólameistara og síra Sveini Jónssyni á Barði. — JSig. 66. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns eptir transskripti frá 9.—17. Júní 1555. — AM. Apogr. 805 eptir sama transskripti. — Skjalabók Landsskjalasafnsins (94) með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600 (hálfíslenzkað og nokkuð afbakað).

Wij Andor met Guds Nadhe Biscop ȷ Berghen mesther Christiern proesth ath apostola kirka ther same steds. Norigis rigis ʀade. Olaff Bagge Logman pa Steigh. Guttorm Nielsson Logmann ȷ Berghen. Albert Swarth. Siwrdh Mwrth. Haldor ȷ Kelewiken.[3]) Christiern Torberson. Jæns[4]) Hallensson[5]). Hwghe Willemsson Rodmen ther same stede helsæ allæ godhe men som thetta Bref see eller[6]) lesæ hôris kerlighe met Gud oc Sancte Olaff konungh kwngôrandis met thetta worth opne Bref. at aarith efther Gwdz Bwrdh M. D paa thet[7]) attiendhe torsdaghin nesth efther Dominicam Misericordia Domini kom ȷ rette for oss paa forne Biscops Gard-

1) veru 115, Kr. 2. 2) [þ. v. Kr. 2. 3) kiøleniken (!) 66; keluiken 94. 4) Jens 66; Jans 94. 5) Hallenfar 66; Hallandzfar 94. 6) 66; ellis, 3. Fol. 7) 66; then, Bisk. 3.

n ȷ Berghen ȷ Biscops makith ærligh oc beskeliegh[1]) man H(err) Pedher Pawelsson Biscop Gotscals wmbodsman ȷ Hola ȷ yslande oc tedhe oss nakon permanbref som thette wort breff hær met hængher oc loth oss granlighe offwer see oc ransaka forne[2]) Breff domæ oc wtschriffter. hwilckit wıȷ oc saa giorde oc fwnne them laglige ȷ alle sinæ grener oc article effther Norigis Logh oc wethe wıȷ eıȷ rettere en Einar Olafsson ær reth Erwinghe thil allth thet gods som tomdis[3]) effter modher modher hans Solweid[4]) Biorsdotter er hwn ærffde effter Broder sin Einar Biorsson. oc eıȷ kwnne wıȷ finda[5]) ȷ Norighis Logh ath hans fader kwnnæ forbrytæ fornemde gods for then kirkæ gard som hannom war tillacth. ath han skwlde sawrgad eller for then[6]) athwist som hannom oretteligho war tillact [oc haffde[7]) thet[8]) en saa warit tha hade han en icke[9]) forbrut sit Barns[10]) modherne godz for then sak effter Norigis logh. oc til yder[11]) mere wissen og forwarungh her om henge wıȷ wor[12]) Secret og Jnsigle for thetta Breff som schreffwit war paa wor gord. aar oc dagh som fore seier.

---

500. **22. Apríl 1518. 1. Marts 1520.** **á Hóli í Kinn.**

Hallr Jónsson selr Þorsteini Finnbogasyni hálfa jörðina Hól í Kinn fyrir jörðina Hjalla í Reykjadal eða Haganes við Mývatn, og þar til fimm hundruð undir þá grein, er bréfið hermir.

AM. Apogr. 61 „Ex orig. fra Sira Skula Þorlakssyni."

Þat giorvm vier þorkell sniolfsson. sigurdur sturllason. olafur steins(son) ok olafur eireksson godum monnum kunn-

1) beskickanligur (!) 94. 2) 66; forde, Bisk. 3. 3) = tæmdist; dæmdist (!) 94. 4) Solueigu 94. 5) 66; fwnnis, Bisk. 3. 6) thennem, 66. 7) 66; [hade; Bisk. 3. 8) 66; tha, Bisk. 3. 9) [og hefdi þad enn suo verit. þa hefdi hann ei þo 94. 10) 66; Bars, Bisk. 3. 11) yter 66. 12) wore 66.

egt med þessu voru opnv brefe. þa lidit var fra gvds byrd ꝍ. d. ok xviij ár fimtvdagin næstan fyrir ȷonsmesu hola biskups vm vorit. æ. holi j kinn vorvm vier ȷ hia savm ok heyrdvm æ ord ok handaband þessara manna þorst(e)ins bonda finbogasonar af einne alfv. ok halls ionssonar af annare alfv. at svo fyrir skildu at hallur ionsson sellde þorsteine finbogasyne ȷordina halfa hol ȷ kinn er liggur ȷ stadar kirkiv sokn med avllvm þeim gognum ok gædum sem greindri iordv fýlger ok fýlt hefer at fornv ok nýv ok hann vard frem(z)t eigande at vordin. hier ȷ mote gaf adur nefndur þorst(e)inn finbogason ȷordina hialla er liggur i ʀeykiadal. eda haganes er liggur vit mývatn. og þar til. v. hundrud. svo framtt sem einginn sakferlle kiæme vpp á fyrr greindan hall ionson. Ɛn ef hann yrde fyrir nockrvm malaferllum ok dæmdvst penningar af honum. þa skyllde tit nefndur þorsteinn finbogason giallda ȷ þeim penningum sem hann villde sialfur vtte lata fyrir ȷordina. var ion hallsson til þessa giornings kalladur af þorsteine finbogasyni ok bad hann til leggia þat hann villde. Ɛn hann bar þar avnguar brigdur æ þeirra giorning. sagd(e) ȷon hallsson fader sinn skyllde giora sem hann villde. skýllde þratnef(n)dur þorst(e)inn hallda til laga gre(i)ndri ȷordu. en hallur suara laga-ʀiptingu æ ȷordinne. Ok til sanninda hier vm sietivm[1]) vier vor insigle fyrir þetta iarda kaupsbref hvort er giort var a hole ȷ kinn fimtudagin i imbrvvikv æ langafaustv arvm efter gvds bvrd. ꝍ.c d.c oc xx. ar.

---

501. 27. Apríl 1518. á Stað á Ölduhrygg.

Dómr, út nefndr af síra Einari Snorrasyni officialis heilagrar Skálholtskirkju milli Botnsár og Gilsfjarðar, um ákærur síra Einars til Magnúsar Björnssonar fyrir það, að hann vildi ekki greiða „halft porcio“ Jörfakirkju í Haukadal þann tíma, sem honum bar fyrir að svara, né gjalda Þorleifi Gamalíelssyni ásauðarkúgildi og hross, er „Bjarni“ heitinn Árnason sagðist hafa goldið greindum Magnúsi syni sínum

1) Svo.

með hálfri hálfkirkjunni á Jörfa, svo og hefði Magnús ekki viljað á landamerki ganga né til þeirra segja.

AM. Fasc XLIV, 1, frumritað transskript á skinni frá 17. Nóv. 1618 með nokkuð sérstaklegum stafsetningarhætti. Sbr. Nr. 450 að framan.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda hellgij ȷonsson. narfe þorsteinsson. gislij halldorsson. snorrij ionsson prestar skallholls byskupsdæmis. Runollfur diakni blaciusson og ȷon snorason godum monnum kunigtt med þesu voru opnu brefij ad subb Ano gracie ꝏ⁰ d⁰ xuiij ꝗ stad æ aollduhrẏg a þrijdudægin næsta firir festum sanctorum apostolorum philippi oc iakopij[1]) vorvm vær i dom nefndir af ærlijgum manni sira Einarŋ snorasinj officiali heilagrar skallhollskirk(i)v i millum bodznsær[2]) og gillsfiardar. ad dæma ransaka oc skoda vm þa ꝗkiæru sem adur nefndur sira Einar kiærdij til magnvsar biornssonar firir þad ad hann villdij echij giallda Þorlleifj Gamalielssini porcio halft hallfkirk(i)unar æ ȷorfa ȷ havkadall firir suo langan tima sem honum bar ad suara þessum ʀeikningsskap ad logum. suo og ad fẏrgreindur magnus biornsson villdj Echij giallda firskrŋffudvm Þorleifij asaudar kugilldij oc hros med follalldij er Þorleifur sagdij ad Biarni[2]) heittin arnason sagdist hafa golldid greindum magnusij syni sinum med hallfrij hallfkyrk(i)unij a ȷorfa i havkadall oc hier yrdij samsaga margrett[dottir hans eigin kvina[2]). Eirnin hefdij magnus Biornsson Echij villiad æ landamerkj ganga. þeirar Afriettar sem kirk(i)an æ ȷorfa æ ȷ haukadall og eckij til merkia seigia ꝗ fioll vpp vr bvfiar gangij. kom adur nefndur Þorleifur fram firir oss og sanadij þetta mall a marga vegu med sinum ordum. War magnus biornssonar beŋdst oc krafid og kom hann ecki og Eingi af hans hendij. Skodudv vær stefnuna. og dæmdum hana laoglliga[2]) og magnus biornsson riettijlijga firer kalladan. þvi ad heilags anda nad til kalladrij ad suo profudu oc firir oss komnu dæmdum var[3]) firr nefnder domsmenn med fullu doms adkvædij optt

1) þ. e. 27. Apr. (sbr. niðrlagið). 2) Svo. 3) Svo = vær.

nefndan magnus biornsson skylldugan ad giallda titt skrijfudum Þolleijfij gamalliellssyni fir greintt porci(o) kirk(i)vnar ꝍ Jorfa med vitordj þes profas sem þar er yfer ad næstum fardogum firir suo langan tima sem reiknast ad hann verdij skylldugur ad suara þesum reikningsskap og sekan þrimur morkum vid sir(a) Einar og Þorleif hallf partt huorum. Jttem dæmdum vær greindan magnvs skilldugan ad sueria Bokareid firer nefndum sir(a) Einarj eda hans laogligum vmbodsmanni Jnan manadar ad hejrdvm domnvm ad hann hefdij echij asaudar kugilldij edur hros med follalldij tekid med oppt greindrij hallfrij hallfkirkiu (ꝍ) Jorfa suo hun hefdij att. En ef hann fiellist ad eidnum skilldij hann giallda þolleifij gamalliellssine þetta kugilldij og hross med laga avegstij. Svo dæmdum vær magnus biornsson skýlldugan ad ganga a landamerkij firgreindrar afriettar og seigia til merkia a fiall vpp sem logbok ut visar eigij seirna en J sioundu viku sumars og sekan mork i stefnufall vid sira einar. Og til saninda hier vm settium vier firr[1]) nefndir domsmenn vor innsigllij firir þetta domsbref er skrifad uar a stad a aolldu[hrygg tuttugasta[2]) og siovnda dag aprillis manad(ar) ꝍ sama arij sem fir seigir.

Wier eptir skrijfadir menn sira ollafur brandsson. Biorn gudmunsson oc Biorn ollafsson medkenvmst ad vier hofum sied og yfir lesid suo hliodandij domsbref sem hier firer ofan skrijfad stendur med nockrum Jnsigllum litt roskvdvm. Og til saninda settium vær vor Jnsiglij firer nedan þetta vortt vittnisburdar og medkeningar bref huort skrijfad var ad þichuaskogij þan xuij dag nouembris Anno ꝏ dc xuiij.

---

502. 15. Maí 1518. í Viðey.

Ögmundr ábóti í Viðey tekr Hrafn bónda Guðmundsson í prófentu á klaustrið, en Hrafn leggr klaustrinu til eignar með sér jörðina Hól í Lundarreykjadal, sex kúgildi og níu hundruð í þarflegum peningum.

1) firer, transskr. 2) [vantar af ógáti í transskriptið (Sbr. upphafið).

AM. 238. 4to bl. 12b, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref fyrir Holi.

Vier brodir Avgmvndvr vndir gvdz þoliñmædi aboti j Videy giorvm godvm monnvm kvnnigtt med þessv vorv opnv brefi at med radi oc samþycki vorra conventvbrædra hofvm vier giort svodañ kavp oc skilmala vid Hrafñ bonda Gvdmvndzson. skillde hann fa klavstrinv oc oss xlc j svo vordnvm peningvm jordina alla Holl j Lvndarkirkiv sokñ fyrir xxvc. þartil vj kvgilldi og ixc j þarfligvm peningvm. Hier j moti skyllde hann hafa æfinligtt framfæri oc sæmiligtt bordhalld a stadnvm epter þvi sem frialsvm monnvm hæfdi oc gamal vani væri. Hier med sænk[1]) j skala oc ses j bazstofv vtan hann giore sialfvr hvs med klavstvrsins tilhialp oc eignizt svo klavstvrid hvsid epter hans dag. skal hann hafa arligaña vod vadmals. skyrttvleriptt. hosnaklædi oc par sko. hann skall hafa sæng oc kistv til stadarins eñ klavstrid eignizt þat epter han. skal Hrafñ bondi vera j avllvm navdsynia erindvm klavstrzens ed besta sem han er fær til. eñ vær giorvm honvm af vorvm parti þav hlvnnendi sem mogvligtt er j vori tid klavstrino at skadlavso. leyfvm vier honvm torftak j greindri jordv Holi fyrir hans jord Gvllberastadi vm nockvr ar.

Og til sanninda hier vm setivm vier vortt insigle med conventvbrædranna insiglle fyrir þetta profentvbrief skrifat j Videy in festo sancti Hallvardi martiris anno domini m d xviij.

---

503. 6. Júní 1518. á Staðarhóli.

Ragneiðr Hallbjarnardóttir selr síra Halldóri Tyrfingssyni málajörð sína Dögurðarues á Skarðsströnd fyrir jörðina Máskeldu í Saurbæ og þar til tuttugu hundruð í lausafé, og kvittar Ragneiðr hann um andvirðið.

1) Svo.

Eptir stafréttri afskript gerðri eptir frumritinu með hendi Magnúsar Einarssonar á Jörfa c. 1730—1740, meðal Dögurðarness og Dimonarklakkaskjala: „Rigtug Copia af vellæseligu original kalfskinnsbrefe. hvert ed var med 2ur heilum hangandi Jnnsiglum“.

Þat gerum uær pall prestr olafson. ȷon olafsson. olafur þorualldzson og gudmundr þolleifsson leikmenn godum monnum uiturligt med þessu uoro opno brefi arvm epter guds burd. ꝏ. d. og xviij ar fimtodaginn ȷ fardagauikv[1]) ȷ dögðrdarnesi ȷ skardzkirkiu sokn uoro uær ȷ hia saum og heÿrdum á ord og handaband þessara manna af einne halfv sira halldors týrfingsonar enn anare ragneidar hallbiarnardottr at suo fyrir skilldv at fyrr greind ragneidr sellde adr sogdum sira halldore malajörd sina fyr greint dögurdarnes med ollom þeim gögnom og gædum sem greindre jörðð fýlger og fýlgt hefer at forno og nýo og fýrr skrifod raggneidr uard fremzt eigandi at ȷ sinn mala. her ȷ mot gaf sira halldorr ȷordina maskelldo sem liggr ȷ saurbæ ȷ ȷ huolskirkivsokn og þar til xv malnýtvkugilldi. iij gelldfiar kvgilldi. iij fiordunga ketel og fiorar alnar uadmals og xx fyrir c og hvndrat ȷ godvm peningvm. skylldi optskrifud ragneidr suara laga lagaripttingo á optskrifadre jördo enn sira halldor skylldi hallda til laga. Jtem medkendizt þrattskriföt ragneidr at sjra halldor hefdi golldit sier fulla og alla peninga suo sem hann hafi lofat fyrir dogurdarnes. þui gaf greind ragneidr optskrifadan sira halldor olldungis kuittan um fýrrskrifat ȷardarverd med fullu handabandi fyrir sier og allom sinom epterkomendvm. Og til saninda her vm festum uær fýr skrifader menn uor ȷnsigle fyrir þetta bref skrifat á stadarholi ȷ saurbæ sunnodagin epter fardagauiko á sama are sem fyr seiger.

---

504. 17. Júní 1518. í Skálholti.

Stephán biskup í Skálholti leggr aðra prestsskyld þá, sem hér til hefir verið í Saurbæ á Rauðasandi, til kirkjunnar í

1) þ. e. e. 27. Maí.

Sauðlauksdal, sökum vegaleingdar og torleiðis á vetrum að flytja guðs embætti í Patreksfjörð frá Saurbæ.

AM. Apogr. 1331, eptir frumriti Sauðlausdalskirkju „accurate collatum 1726“. Árni og Ormr Daðason lýsa innsigli.

Ver stephan med gudz nad biskup ȷ skalahollte giorum godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefe. saker þess ath ȷ́ patreksfirde eru torfærur myklar ꜳ uetrum bæde saker uegaleingdar og annara hluta fram ath flytia gudz embætte þeim preste sem ȷ́ saurbæ er þa hofum uer suo tilskipat med samþykt og domi uorra presta ath su aunnur prestskyllden sem hier til hefur ueret ȷ saurabæ ꜳ raudasande skal leggiazst til kirkiunnar ȷ saudlausdal med þeirre rentu sem domur og samþykt þar um gior utuisar hier epter. skal huor þessara greindra kirkna sin ꜳ medal uera kuittar og akærulausar huor uid adra hier epter um þenna uorn fyrgreindan giorning med þui mote at sina prestskylldena hafe huor kirkian. Og til meire stadfestu og audsyningar hier um festum uer uort insigle fyrir þetta fyrgreindra kirkna kuittunarbref er skrifat uar ȷ skalahollte ȷn festo sancte botulphi abbatis. anno domini. ꝏ⁰. d⁰. x⁰. uiij.

---

505. 18. Júní 1518. á Víðivöllum.

Tylftardómr klerka, út nefndr af Gottskalk biskupi á Hólum, um ákærur Jóns prests Arasonar á Hrafnagili til Einars Brynjólfssonar, að hann hefði ekki sótt sóknarkirkju sína í tvö ár.

Landsbókasafn 65. 4to II, 192—193, með hendi Jóns dans Magnússonar c. 1640. — Ny kgl. saml. 1847. 4to: a) A 33 a—b; b) B 2 a—b, hvortveggja afskriptin með hendi síra Guðbrands Jónssonar í Vatnsfirði 1669. — ÍBfél. Khd. 67. 4to bl. 73 með hendi síra Eyjólfs Jónssonar á Völlum (d. 1745). Ágrip (ónýt) finnast og af þessum dómi hér og hvar í skjalabókum.

Dőmur wm̄ forsőman sőknarkirkna.

Þad giørum wier Nikulas med Guds forsiꜳ [prior ꜳ

mödruvöllum[1]). Þorbiörn Jonsson. Gilbricht Jőnsson. Sueinn[2]) Marteinsson. Einar Magnusson. Olaffur Gudmundsson. Ketill Jőnsson. Magnus Sigmundsson.[3]) Halluardur[4]) Biarnason.[5]) Gudmundur Olaffsson. Thumas Einarsson og[6]) Gijsle Gudmundsson prestar Hőla Biskupzdæmis [gődum mönnum kunnugt med þessu voru opnu Breffe. ad[7]) arum Effter Gudz burd [ꝏ. d. xviij[8]) a Vijdivøllum ȷ Skagafirde a almenneligre prestasteffnu. friďdaginn[9]) næstan firir Jons messo Baptistæ. vorum vier ȷ dőm neffnder aff virdugligum fødur [Gottschalk med guds nad biskupi[10]) ď Hőlum ad dæma vm̃ þď akiæru. er Jőn prestur Arason Beneficiatus[11]) heilagrar[12]) Hraffnagilzkirkiu kiærde til Einarz Bryniőlffssonar. J firstu grein ad greindur Einar heffde ecke sőkt sijna soknarkirkiu ȷ tuo ďr. Nu aff þui ad þar kom fram̃ steffna retteliga born̄[13]) dæmdum vier hana[14]) løgliga og nefndan Einar rettiliga[15]) firir kalladan og sekan[16]) mork ȷ steffnufall. þar[17]) hann kom ecke ȷ neffndan steffnudag. [hier til sekan[18]) Efftter þui sem kirkiunnar løg utvisa[19]) þar sem[20]) so skrifad[20]) stendur. Eff madur sæker ei sina[20]) sőknarkirkiu iij løghelga daga samfleitt. sie[21]) sekur vj aurum. Enn eff hann [kemur ei til[22]) [sőknarkirkiu[23]) adra iij helga daga samfleitt sie[24]) sekur xij aurum. Enn eff hann kemur ei til sőknarkirkiu þridiu iij[25]) helga daga samfleitt. þď er hann sekur iiij[26]) morkum. og sialffsettur vt aff kirkiunne. Sagdi Jőn prestur Arason þar firer oss ȷ dőminum. ad nefndur Einar heffde þď vørn i mďlinu. ad hann bigge ď þeirre ȷordu. sem være halffkirkia[27]) til søngs. Enn vier dæmum[28]) hann so[29]) skilldugan ad sækia til kirkiunnar sem alla adra Bænd-

1) [b. v. 67. 2) Einar 67. 3) Guðmundsson 67. 1847. 4) Hávarðr 1847. (!). 5) Biarnarson 1847 b. 6) b. v. 67. 7) [sl. 1847 a. 8) [67; 1518, 65. 9) 65, 1847 b; föstudaginn 1847 a; fimtadaginn 67. 10) [67; Biskup Gottschalk 65. 11) Beneficiator 67. 12) b. v. 1847 a. 13) 65, 1847 ab; eyða í 67. 14) 67, 1847; sl. 65. 15) 67; lögliga 65, 1847 b. 16) 67; sekur 65. 17) þvi 67. 18) [67; sie sekur 65; sekur 1847 b. 19) 67; auijsa 65. 20) b. v. 67. 21) er 67. 22) [sækir ei 67, 1847 a. 23) [sína sóknarkirkju 1847 a; sl. 67. 24) sl. 67. 25) 67; 3, 65. 26) iij, 67. 27) alkirkja 67. 28) dæmdum 67. 29) b. v. 67.

ur[1]) i sőkninne[2]). annañ huorn helgan[3]) dag. Enn sierliga alla þå sem i xvj[4]) daga halldi eru. Dæmdum vier[5]) fyrr[5]) neffndan Einar skilldugan ad taca skrifft og lausn. nema hann suerie þann[6]) eijd fullañ ad hann giordi[7]) þad ecki til nıjdrunar heilagri[8]) kirkiu edur nockurrar[9]) ohlydne vid kirkiunnar formann. og hugde sig til aungrar kirkiu med skylldu eiga ad sækia. og ei visse hann annad sannara enn hann [heffde[10]) riett giort[11]) ȷ sogdu[12]) male. Enn ad þeim eıjde vnnum skillde søkiñ falla nidur. þar [til[13]) neffndur Einar være ådur amintur vm̃ kirkiusőknina. Enn greindur Jőn prestur leidde vitne. ad hann heffde offtnefndan Einar amint [friådaginn[14]) næstan effter pålsmesso [ı vetur.[15]) Þui dæmdum vier Einar fullri sekt sekan vm̃ þeirra lőghelgra[16]) daga sőkn. sem hann hafdi[17]) ei sijdan sőkt. firrsagdur eijdur skillde vnninn ȷnnan xiv[18]) nåtta ad heirdum dőminum. firir offtnefndum Jone Arasyne. þui hann haffde þå kongsinz vm̃bod firir nordan Øxnadalzheijdi.

Samþyckte [þennan vorn dőm ådurnefndur biskup Gottskalk et cetera.[19]).

---

506. 22. Júní 1518. á Mýrarlandi.

Ari bóndi Andrésson gefr Ormi Guðmundssyni (bróðursyni sínum), með samþykki, jáyrði og upplagi Þórdísar Gísladóttur konu sinnar og Guðmundar Andréssonar, jarðirnar Kamb, Kjós, Reykjarfjörð, Naustvíkr, Kesvog og Ávík, allar fyrir sextigi hundraða, liggjandi á Ströndum, og þar með tuttugu málnytukúgildi, og skyldi Ormr taka að sér jarðirnar, þegar hann væri leystr úr föðurgarði.

---

1) búendr 67. 2) sveit'nni 67. 3) löghelgan 67. 4) xiij 65, 1847 b. 5) 67; sl 65 6) þar ad 67. 7) 67; giore 65. 8) 67; hanz 65. 9) b. v. 67. 10) hugði 67. 11) [hugðist rétt gera 1847 a. 12) þessu 67. 13) [er áðr 67. 14) [á föstudaginn 67. 15) [um vetrinn 67. 16) 67; lögligra 65. 17) 67; haffe 65. 18) 67; xiij 65, 1847. 19) [b. v. 1847 a.

AM. Fasc. XLIV, 2, frumrit á skinni. Öll (3) innsiglin eru dottin frá.

Bref fyrir iordvnvm æ strondvm.[1])

Þat giorum vær juar narfuason. bergur tumásson. gunlavgur gunlavgsson godvm monnum kvnnegt med þessv woro optňv brefue þǿ er lidit uar fra hingatbwrde vors herra jesu christi. ꝏ. v hvňdrvd og xviii ær. favstvdaginn næsta fyrir jons messu battihista[2]). wm svmarit j badstofvnni j savrbæ ǿ ʀaudasaňde. vorvm vær j hia sǿvm og heyrdum ǿ ord og haňdabaňd þessara manna ara boňda aňdressonar og hans danj kuiňa [þordiis gisladotter af einne alfu. Ɛnn af annare[3]) gvdmvndvr aňdresson og ormur sonur hans af annare. at so fyrir skilldv. at adur nefndur are bonde andresson gaf fyr skrifudvm orme gvdmvndzsyne med samþyckie jayrde og vpplægie sinar kvinnv þordiisar giisladottur og gvdmvndar andressonar so heitande jarder. kamb. og kios og ʀeykiarfiord. naustviikur. kesuog. ǿuiik. fyrir vj tiigie hvndrvd. er liggia ǿ strondvm j ǿrnes kirkivsokň. og þar med xx malnytu kvígellde med ollvm þeim gaognvm og gædvm sem greindvm jordvm fylgier og fylt hefver at forňv og nyiu og hann uard fremstz eigande at vndan sier og siinum erbingivm. enn vnder opt nefndan orm̄ gudmundzson og hans lavgliga erbingia til æfvenligrar eignar og frials forrædess. [skylldi ormur gvdmvndzson rettiliga mega at sier taka adur greinda peninga þa ormur uæri leystur af faudurgardi.[4]) heyrdvm vær optnefndan ara boňda aňdresson ongvan mann nafne neffňa at hann gæfue giafer nema orme gvdmvndzsyne og hier epter vilium vær sveria ef þurfva þycir. Og til meire stadfestu og sanniňda hier wm setivm vær adur greinder menn vor jnsiigle fyrir þetta uittnesburdarbref er skrifat var ǿ myrarlaňde j divpafirde j gufudals kirkiv sokň ǿ sǿma ære fiorum daogvm siidar enn fyrr seigier.

---

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) Svo = baptiste. þ. e. 18. Júní. 3) [er eins og hálfdregið út. 4) [fyrir neðan bréfið og vísað inn.

507. 28. Júní 1518. í Skálholti.

Tylftardómr klerka, út nefndr á prestastefnu af Stepháni biskupi í Skálholti, um ákærur biskups til Björns Guðnasonar um dómrof, forsmán og fyrirlitning dóma og úrskurða klerkavaldsins, einkum um testamentisgerð Solveigar Björnsdóttur, heimreiðir í Vatnsfjörð, hrakninga og harðindi við kirkjunnar þjóna, aðtöku Vatsfjarðar og peninga síra Jóns Eiríkssonar, umsátir og heitingar, kirkjubrot, kirkjurupl og kirkjugöngur í óhlýðni og sönnum bannsverkum. „Nú þó að vor herra hafi kallað hann (Björn) til sinnar náðar", þá gera þeir stefnuna löglega, og dæma erfingja hans skylduga að halda öllu svari hans vegna og skylda að halda alla dóma Stepháns biskups, er geingið höfðu um mál hans og Björns, og þá slíku seka sem dómrinn sér líkast hermir.

Dómabók Jóns landritara Magnússonar í Fol. bl. 40b, skr. c. 1604 (Brot) = *a*. — Landsbókasafn 115. 4to I, 26—29 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hítardal c. 1730 = *b*. — Prentaðr í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 194—195 = c. Kopía af þessum dómi fylgir og sumum afskriptum af ættartölubók síra Jóns á Lambavatni, og eptir einni af þeim afskriptum sýnist Magnús Ketilsson hafa látið prenta; samkynja afskript er í Landsbókasafni 389. 4to bls. 275—279 með hendi síra Markúsar Snæbjörnssonar í Flatey 1757 (= *d*).

[Domur wm heimreid Biarnar Gudnasonar
æ watnzfiord og annarstadar.[1])

Ollum [þeim godum[2]) maunnum sem þetta Bref sia edur heyra senda Broder Narfi med Gudz nad Aboti a Helgafelli. Augmundur med samri nad Aboti ȷ widey. Einar Snorrason. Helgi Jonsson. halldor tyrfingsson. Þordur Gudmundzson. Þorleifur Eiriksson. [Pietur Nikulasson. Jon Jonsson. Þordur Einar(sson). Þorleifur Eiriksson.[3]) Snorri Þorgijlsson. klerkar Skalhollz Biskupsdæmis kuediu Gudz og sijna kunnigt giorandi ad sub anno gratie m d og xviij ár worum wier ȷ dom nefnder af ærligum herra og andligum faudur Herra Stephan[4]) med Gudz nad Biskup j Skalhollti manudaginn næstañ fyrir Pieturs messu og Pals æ[5])

1) Domur Byskups Stephans upp a Erfingia Biörns Gudnasonar Anno 1518, *b*. 2) [þ. v. *b*. 3) [sl. *b*, c, d. 4) Stephane *b*, c. 5) i *b*, c.

almenniligri prestastefnu ad skoda og[1]) og ransaka og fullnadar dom æ ad leggia. vm þa ækiæru[2]) sem greindur herra Stephan kiærde til Biörnz Gudnasonar. Jn primis um dőmrof. forsmán og fyrirlijtning doma og urskurda þeirra. sem giorder höfdu verid af heilagri kirkiu og Byskupinum sierlega um Testamentisgiörd Solveigar heitinnar Biörnzdottur. og marga adra lute.[3]) Jtem ad ádurnefndur Biörn hafde giört tvær heimreider edur heimsokner med sijnum fylgiur um heim og uppa stadinn Vatnzfiord. dragande kirkiunnar þionustumenn nauduga ut af gardenum. færande þa i bönd og fiötur. og toku kirkiuna og hennar peninga fasta og lausa. sömuleidis [peninga prestsins sira Jons Eirekssonar.[4]) sem Byskupinn hafde ádur kirkiuna skipad. hier med veitt honum og hans monnum. þeim[5]) sem flýdu upp a kirkiuna undan[6]) ofride. umsátur med vopnum og hördum heitingum. bannandi þeim öll hialprædi effter sijnu megne. Jtem ad Biörn Gudnason og hanz fylgiarar hofdu[7]) giört heimreid og ófrid upp a Mariæ kirkiu i Grunnavik. þar var brotin kirkian og stadurinn. teknir. rupladir og i burt bornir peningar nockrir. Jtem ad sagdur Biörn [hafde[8]) i[9]) óhlýdne og sönnum Bannsverkum geingid i kirkiu á helgum dögum og rumhelgum. hier med teigt marga menn til sömu óhæfu. Kom stefnan fram fyrir oss. enn marger af domsmönnum heyrdu uppa. ad Biörn Gudnason var stefndur fyrir ádur greindar saker. Nu þo ad vor herra hafe kallad hann til sinnar nádar. þa[10]) giördum vier stefnuna lögliga. og hanz Erfingia skyllduga ad hallda edur láta hallda öllu löglegu svare hanz vegna. var þeirra beidst og krafid. og kom einginn af þeirra hendi. þar fyrir giördum vier þa seka mörk i stefnufall. Komu þar og fram fyrir oss fiögur dőmrof og[11]) um hid fimta var ádur dæmt. var og Byskupsins urskurdur rofinn i nockrum greinum um Testamentisgiörd Solveigar heitinnar Biörnzdottur. So og sömuleidis komu þar fram fyrir oss heimsőkner. fiár upptekter. og manna fangelse. kirknabrot og

1) sl. *b*, *c*. 2) Hér þrýtr brotið í *a* og tekr þá við *b* og *c*. 3) b. v. *c*. 4) [prestinn sira Jon Eiriksson, *c*. 5) [þ. v. *c*. 6) med (!) *c*. 7) hefdu *c*. 8) [Gudnason hefde *c*. 9) af *c*. 10) þo *c*. 11) enn *c*.

peninga utburdur ur kirkiunne i Vatnzfijrde. Var þetta nu og offtar ádur sannad fyrir oss. Þvi ad heilags anda nád til kalladre ad so profudu og fyrir oss komnu. dæmdum vier fyrrnefndir dómzmenn med fullu dómz atqvædi Erfingia Biôrns heitins Gudnasonar og þeirra umbodzmann[1]) skyllduga ad hallda alla dóma og urskurde. sem ádur nefndur herra Stephan hafde giôrt og giôra latid um kirkiuna i Vatnzfijrde og hennar eigner. med sama hætte og þann dom sem dæmdur var um conspiracionem. þa sem giôr var i Øgre móti Byskupinum. med ôllum þeim greinum og Articulis. sem sa domur innehelldur. So og um Testamentisgiôrd Solveigar heitinnar Biôrnzdottur. Jtem fyrir þær tvær heimsókner i Vatnzfiôrd og manna fôngun. dæmdum vier kirkiunne i Vatnzfijrde xij merkur i sitt fullriette á hvorri heimsókn. [Saumuleides Sira Jone Eirikssyne xij. merkur i sitt fullriette a hvorre heimsokn[2]). en heilagri Skalholltskirkiu xxx. merkur[3]) fyrir hvôria heimsokn. Jtem fyrir kirkna[4]) brotid og manna umsatrid i kirkiunne dæmdum vier kirkiunne i Vatnzfijrde tvennar xiij merkur og Sira Jone [Eirekssyne[5]) tvennar xv merkur i sitt tvôfallt fullriette. þvi hann var officialis. enn heilagri Skalholltskirkiu lxl[6]) merkur. Jtem fyrir adtekt og utburd ur kirkiunne. [dæmdum ver kyrkiunne[7]) i Vatnzfyrde xij[8]) merkur. [enn Skalholltskirkiu xxx merkur.[9]) Jtem dæmdum vier Erfingiana og þeirra umbodzmenn skyllduga ad giallda afftur sira Jone Eirekssyne alla þa peninga. sem Biôrn Gudnason og hans fylgiarar tóku i Vatnzfiirdi fyrir kirkiunne og honum. fyrir utan kirkiu og innan. leigur og landskullder. málnytu kugilldi med laga ávexte. enn .xij. alnum gielldfiar hundrad med alldre[10]) og tvijgijllde afftur dauda[11]) peninga. Dæmdum vier fyrir hernad og kirkiu brot i grunnavik tvennar ix merkur kirkiunne þar og Sira Jone xv merkur. enn heilagri Skalholltskirkiu xxx merkur. Jtem á stadarbrotenu dæmdum vier kirkiunne

1) — menn *c*. 2) [b. v. *c*; 3) *c*; sl. *b*. 4) kyrkiu *c*. 5) [sl. *c*. 6) xc, *c*. 7) [b. v. *c*. 8) „al xxx". *c*. 9) [sl. *c*. 10) ąleitt *c*, og svo ritað upphaflega í *b*, en leiðrétt jafnharðan. 11) dæmda *c*, og svo ritað upphaflega í *b*, en leiðrétt aptr jafnharðan.

þar ix merkur og Sira Jone adrar ix merkur[1]). enn heilagri Skalholltzkirkiu xv merkur. Jtem fyrir kyrkiu inngöngu reiknast upp á viij[2]) år lxxvj hundrud. Nu ef Erfingiar kunna nockra löglega afbotuu ad hafa fyrir sierhvoria grein þessa þa skulu þeir þad giört hafa innan þriggia månuda[3]) ad heyrdum dominum. fyrir Byskupenum edur hanz löglegum umbodzmanne. Skulu þesser peningar gialldast ad þrennum sölum. þaug fÿrstu söl skulu vera ad Michelsmessu i haust. målnÿta gialldist i fardögum i vor ad kiemur. enn allur þessi peningur sie golldinn ad Michaelsmessu[4]) å[5]) ödru hauste. Skal þad sem heilagri[6]) Skålholltskirkiu tilheyrer gialldast heima i Skalhollti Byskupenum edur hans umbodzmanne i hönd. enn þad sem Vatnzfiardarkirkiu. grunnavik. og Sira Jone Eirekssÿne tilheyrer. gialldast[7]) heima i Vatzfyrde. prestinum eda hans umbodzmanne.

Samþickti þennan vorn döm greindur herra Stephan [Byskup et cetera.[8])

---

508. 1. Júlí 1518. á Öxarárþingi.

Samþyktarbréf á Alþingi um Vigfús Erlendsson og lögmensku hans og lögmannsdæmi.

AM. Fasc. XLIV, 3, frumrit á skinni. Af 17 innsiglum eru nú 2 ein og brot af því þriðja fyrir bréfinu. Árni lætr rita utan á bréfið: „olldungis klárt, retinebo tamen". — Prentað í Safni til sögu Íslands II, 193—194.

Samþyckt um fusa laugman 1518.[9])

Vier Stheffan med guds nad biskup i skalhollte. aboti aogmund af uidey aboti arni af þyckuaby. narfui bondi sigurdzson jon hallzson lensmen. narfui erlendzson jon odzson runulfur þorsteinsson jon þoruardzson odr þorkelsson olafur jonsson petur arason loptur eyiolfsson. biorn jonsson

1) c; sl. b. 2) c; eitt b. 3) manada c. 4) Mikialsmessu c. 5) ad c. 6) sl. c. 7) gialldez c. 8) [sl. c. 9) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

jon arnason þorgautur þordarson og kolbein andresson suarnir logrettumen sunan og austan æ jslandi giorum godum monnum vitanligt med þessu woru opnu brefe ad vier vitum fyrir full sanende ad uigfus bondi erlendzson hefer stediad sig j sinne logmanz stett sem eirn ærligur dandi man og hann ma vel bíjkendr verda fyrir mins herra kongsins nad sidan hann sette hann j þetta vmdæmi. þui vilium vier hann hafa og hallda fyrir vorn fullmegtugan logman epter vors herra kongsins brefi og skipan. nema anar yerdi keren vtt af landit af uorum monnum nordan og uestan med byskupanna samþycki og almugans.

var j þessare vorre samþyckt thile petersson hirdstiore og hofudzman yfer alltt jsland og setti sitt jnsigli med biskupsins og abotana jnsiglum fyrir þetta bref huortt skrifad var æ þinguerli fimtadagen næstan epter petur(s) messo og pals æ almenniligu oxararþinge þa lidid var fra guds bvrd. m. d. og xviij ar.

---

509. 6. Júlí 1518. Í Laufási.

Vitnisburðarbréf að hústrú Málfríðr hafi feingið síra Jóni Finnbogasyni í Laufási umboð yfir hálfum Héðinshöfða meðan þau lifðu bæði, með þeim greinum, er bréfið hermir.

AM. Apogr. 85 „Ex orig. fra Sira Skula Þorlakssyni".

Um halfan Hedinshaufda.[1])

Þat giorum uier Runolfur narfason.[2]) Einar Þorsteinsson, jon gudmundzson og þorsteirn juarsson godum monnum uiturligt med þessu voru opnu brefi at uær haufum sed og yferlesid og heyrt ýfer lesid bref med oskodum hangandi jnsiglum so hliodanda at hustru malfridr feck sira joni finbogasyni i laufasi med handabandi fullt og laugligt umbod ýfer sinum parti halfum hedinsshaufda so leingi sem þau

1) með hendi Árna. 2) „So skrifast hann, enn eigi Sira Runolfur, eda Runolfr prestr. hans innsigle er annars fyrir brefenu, ovalforms, med kalek innaní, og utanum: *S. Runolfi. prest. nar*". (AM).

lifdu bædi. en ef þeirra kyni misdaudi at uerda þa skylldi Jordin fara efter þi sem adr er bref um giort. skýlldi sira Jon giallda hustruni hundrat arliga huert sem hun uilldi sialf kiosa og hann hefdi til. en ef hann feingi audrum sitt umbod þa skylldi sira Jon giallda þeim eitt huertt. c. af fyr greindri halfri jordu hedinshaufda. Og til sanninda hier um setium uier fýr greinder menn wor insigle fyrir þetta bref skrifat i laufasi i eyiafirdi þridiudagin næstan fyrir translacio thome episcopi þa lidit uar fra gudz burd ɱ.º d.º og xviij. ar.

---

510. 27. Júlí 1518. Í Vogi.

Dómr útnefndr af Vigfúsi lögmanni Erlendssyni um réttaryrði Þóris Þorlákssonar um kongdóminn, en Teitr Þorleifsson kongs umboðsmaðr í Húnavatnsþingi hafði dæmt málið til lögmanns.

MSteph. 61. 4to bls. 128—129, skr. c. 1660 (ártal hér 1506, en annars er dómrinn hér einna beztr og fylstr). — Uppsalasafn R. 713. 4to bl. 24—25, skr. c. 1640. — MSteph. 62. 4to bl. 5b—6a, skr. c. 1650—60 (styttr, ártal 1518 „Þessi dómur með x manna innsiglum"). — ÍBfél. 125A. 4to bl. 93b. skr. c. 1680 (styttr, ártal 1506). — ÍBfél. 125.B 4to nr. 128, skr. 1680 (styttr, ártal 1515). — ÍBfél. 215. 4to bl. 45b (örstuttr, ártal 1516) skr. c. 1690. Dómr þessi er til fjölvíða í dómabókum, og er hann nær alstaðar styttr, og ártalið mjög á reiki. Ártalið 1518 mun nærri sanni, og yngri en 1515 eða frá því ári er dómrinn, því að þá sýnist Teitr Þorleifsson fyrst hafa tekið Húnavatnsþing.

Domur vm Riettaryrde kongdomenum tiltolud 1518[1]).

Ollum monnum sem þetta Brieff sia edur heyra senda Vijgfus Ellendsson Logmadur jfer Jsland. Olaffur Asbiarnarson. Jon Arnason.[2]) halldor þorgeirsson. Narffe Ellindsson. Olaffur Olaffsson. Jon Sugurdsson. Þorhalli Eiɲarsson. Grijmur Kdrason. Þorleifur Jonsson. Olafur Codransson

1) 1506, 61. 2) sl. 713.

suarner Logriettumenn [Olafur dadason og Jon Hallsson syslumann[1]) K(uediu) G(uds) og sijna kunnugt gioranda. ad Anno 1518[2]) þridiudaginn næstan effter Thorlaksmessu vm sumarid [á Voge j Kialarnessþijnge[3]) á þijngstad riettum vorum um vier j dom neffnder aff ádur greindum Vijgfuse Logmanne. ad skoda. rannsaka og fullnadardom á ad leggia. vm Þorer Þorlaksson[4]) er dæmdur var fyrer Logmanninn og adra goda menn þa sem hann med sier kalladi. huorsu harra suara edur sekta hann skylldi sekur vera vm þau ord sem hann hefur talad vid vorn herra konginn. og suariñ voru aff tueimur skinsomum monnum. ad adur greindur Þorer hefdi talad so. ad hann villde giallda konginum skobætur og ollar Rijstnar vr skobotum. og gulfætingaskinn og vllarfracka ærulausan[5]) j sijna sekt edur sektafie. Nu med þui ad suo stendur j vorri lands laga bok. ad suo skule huort ord standa sem talad er og færa jafnan til betra vegar. suo og kunnum vier huorge ad finna j vorri lands laga bok. ad madur skuli missa sitt lijf edur lijme fyrer suoddan ord. Enn oss þyker soddan ord ecki hegninglaus meiga vera. þui hofum vier adurgreinder domsmenn med logmans radi og samþycki dæmt offtneffndum Þorer xij keyreshogg hier strax á þijnginu sitt af huorium domsmanni sem i þessum domi hafa vered og logmannsins hid xiij hier strax á þijnginu. og sláe sig sialfañ vppa munninn. Jtem dæmdum vier Teit Þorleifsson kongs vmbodsmann j hunauatnsþijnge skylldugan ad sier ad taka alla hans peninga og giallda af allar logligar skullder þar i sueit. enn þad meijr er skal hann flitia til Bessastada. sumt j haust. enn allt sijdast ad [Thorlaksmesso[6]) ad sumri konginum til eignar. vnder godra manna vitni og riettan reikning. Enn adur nefndañ Teit þar vid skijldañ. sem kongs umbodsmadur medtecur. Somuleijdes hofum vier dæmt logmanninn Vijgfus og adur nefnda domsmenn vid skilda vid þrattnefndan

---

1) [þ. v, 713. 2) 1506, 61; 1518, 713. 3) [j vogi á Kialarnesi 713. 4) Svo 61; Þorkelsson, flest hinna. 5) Svo nær öll; lausan 61. 6) [næstkomandi alþingi 125B.

Þorer ad hans refsijng vt tekini. og halfr(ie)ttismann hiedan j fra. ad ollum riettarordum.

Þui set eg þrattnefndur Logmann [mitt innsigli fyrer þennan dom med odrum domsmonnum.[1])

---

511. 28. Júlí 1518. í Skálholti.

Vegabréf út gefið af Stepháni biskupi í Skálholti handa Þormóði presti Gunnlaugssyni, er sendr er með sínum skipverjum með Pétrsfé af Skálholtsbiskupsdæmi til Eiríks erkibiskups í Niðarósi.

Bisk. Skalh. XVIII, 48, frumrit á skinni. Tvö innsiglisgöt eru á bréfinu, en ekkert innsigli var leingur fyrir því á dögum Árna Magnússonar. — AM. Apogr. 2391 „accuratissimé" með hendi Árna sjálfs.

Wegabref sira þormodar.[2])

Vier Stephan med guds nad biskup j skalhollti heilsum ollum godum monnum þeim sem þetta vort bref sia eda heÿra. kiærliga med gudz kuediu og vorri. kunnigt giorandi. ath þessi breffuisari sira þormod gunnlaugsson. er nu farandi med sinum skipuerium. j naudzsÿnliga ferd heilagrar romakirkiu til vors verdugasta fodurs herra Eireks Erchibiskups j nidárosi. med þann pening sem tilheÿrer hinum heilaga petri postola j rőm. og adrar vidurkuæmiligar skullder kirkiunnar j skalhollti. þui bidium vier vm alla goda menn. badi lærda og leika. ath þier sieid greindum sira þormod til gagns og greida. j þeim hlutum. sem hann kann ÿdar med ath þurfa. takandi þar fÿrer laun af almattigum gudi. vinskap af sancto petro. blezada olaff konungh. dÿrdarfullum thorlachi biskupi. og ollvm gudz helgum. enn þauck af oss. Og til sanninda hier vm festum vier vort jnsigle fÿrer þetta vegabreff skrifad j skalhollti. jn vigilia sanctissimi olaui regis. anno domini. ᴍ d xviij°.

---

1) [b, v. 62 ofl. með nokkrum orðamun. 2) „Utan á brefinu med hendi helldr enn ecki gamalle" (ÁM.)

512. 11. September 1518. á Reykhólum.

Vidimus.

AM. Fasc. XLIII, 16, frumvidimus á skinni. Af 5 innsiglum er eitt fyrir.

bref vm skulldaferli hans kruko og
biorns Þorleifssonar.[1])

[Hér kemr bréfið frá 18. Febr. 1517, Nr. 463 að framan].

Þat giorum vær pall jonsson. haflide skvlason. jon gvdmundzson. eyuindur gvdmundzson. þorsteirn ketelsson godum monnum kunnigtt med þessu uoru opnu brefi at vier havfum sied og yfer leset og heyrtt yfer leset opit domsbref og urskurdar med heilum og oskauddum hanganda insiglvm svo latandi ord epter ord sem fyrir[2]) stendur skrifad. og thil sanninda hier vm̄ settvm vier fyrr greinder menn uor insigle fyrir þetta transkriptar bref er skrifad var æ reykiaholvm lavgardag næsta fyrir krossmessu vm̄ haustid arum epter gudz burd. ꝏ og d og xviij ær.

---

513. 18. Oktober 1518. í Kaupmannahöfn.

Leyfisbréf handa Jóhanni Johanssen að mega fara og verzla afgjaldslaust í Danmörk, Noregi og á Íslandi með uxa, smjör og korn og aðra matvöru, að óskertum einkaréttindum konungs, fyrir þá „viljuga þjónustu", sem hann hafi gert konungi með skipi sínu í Svíþjóð þetta ár.

Ríkisskjalasafn Dana, Register over alle Landene Nr. 2A bl. 30.

Johann Johanssen burgere i lundh i Engeland fick saadant breff,

Ath Hand Her effther fore then villige thiæniste Han mijn Herris Naade met sijt skib i Suerige thette aar giord Haffuer Hans naade vndt Hannwm at skulle wære toldfrii och brughe Hanss naadis strômme bode i Danmarck Norge

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) fyr', frbr.

och Jsland och maa Han friit kiöpslage met Hanss naadis vndersotte paa Hanss nadis land bodhe öxenn smör kornn och andhen ædendis ware Doch Hanss naadis priuilegier och almindeligt forbudt ther met wforkrencket cum inhibitione et clausulis consuetis.

Datum in castro Haffnensi die beati luce euangeliste Anno et cetera mdxviij.

Relator magister andreas glob.

---

514. **12. December 1518.** **Í Viðey.**

Ögmundr ábóti í Viðey og officialis heilagrar Skálholtskirkju lýsir því, að Ólafr bóndi Asbjarnarson hafi með samþykki Önnu Snjólfsdóttur, konu sinnar, feingið klaustrinu í Viðey til eignar tíu hundruð í jörðunni Vatnsleysu, og þar með kvittar ábóti hann um alt það sakferli, sem hann hefir hér til orðið brotlegr við heilaga kirkju.

AM. 238. 4to bl. 6—7, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Vier brodir Avgmvndvr vndir gvdz þolinmædi aboti j Videy eige sidvr officialis heilagrar Skalholltz kirkiv giorvm godvm monnvm kvnnigtt med þessv vorv opnv brefi at æ lavgardeiginn næsta epter conceptio sancte marie[1]) anno domini m d xviij giordvm vier svo felldañ giorning vid Olaf bonda Asbiarñarson. Jn primis fieck hann oss oc heilogv klavstri j Videy til ævenligrar eignar þann x^{c} part sem hann oc hans kvinna attv j jordinne Vatzleysv er liggvr j Kalfatiarnar kirkiv sokñ henni nærverandi oc samþyckiandi Onnv Snioolfsdotter. Hier j mot gafvm vier fyrir godra manna medalgongv oc bænastad advr skrifadañ olaf ollvngis kvittañ oc akiærulavsañ fyrir oss oc ollvm vorvm epterkomendvm heilagrar kirkiv formonnvm vm allt þat sakferlli sem hann hier til hefvr brotligvr vordit heilagrar kirkiu

1) þ. e. 11. Dec.

vegna oc vorra. oc vorv þessir giorningsvottar til kallader brodir Pall Bardarson oc Þorleifvr Jonsson.

Og til sanninda hier vm festvm vier vortt jnnsigle fyrir þetta kvittanarbref skrifad j Videy dominica tertia adventvs domini anno domini m d xviij.

---

515. 1518. í Hítardal.

Virðingargerð á kirkjunni og staðnum í Hítardal í visitazíu Stepháns biskups, ásamt ættartölu frá Sölmundi Tafssyni og Einari Tafssyni.

Bisk. Skalh. Fasc. XII, 7, innsiglislaust skinnblað. — AM. Apogr. 2448 „Þetta epterskrifad er ordriett og stafriett ritad epter kalfskinnsblade sem liggur medal Skalholltzbrefa. Er sama kalfskinnsblad illa skrifad, þó audsynelega á þeirre tid sem þad umgetur. hefur vered minnes Sedell um þad sem giördest i Hitardal, og ätt sidan ad færast in formam instrumenti“ (AM.)

Peningagiord (stadarins) og kirkiunnar j hijtardal[1]).

saulmundur tafson[2]). halbera saulmundardotter og einar sonur hallberu. erlendr einarson.

audrumegin einar tafson[2]). saulmundur einarsson. þorbiorg saulmundardotter. saulmundur sonur þorbiargar.

Anno domini ꝏ d xuiij var biskup stephan j sinne visitacione j hítardal til nefnande þessa menn ad giora og uirda kirkiuna og stadin j hítardal sira einar snorrason officialis. sira narfa þorsteinsson. sira suein odzson. ion þordarson. brand einarson hall indridason. giordu þeir kirkivna med golfi og veggium fyrir fimtiger hundrut. jtem stofuna og forstofuna fyrir x. c. jtem avnden skalen bvret skemman fyrir. vj. c. jtem gavngin og gangaburid elldhvs og þar til litid hvs fyrir v. c. jtem badstofan og smidian fyrir .iij c. jtem litla stofan med forstofu fyrir .iij. c. jtem fiorar vtiskemur fyrir .ix. c. jtem fios og hlada fyrir .iiij. c. summa xl. c.

Jtem uoru suo maurg kirkiv kugillde.

Jn primis. l og ix.

---

1) [með hendi frá 17. öld; hitt eldra. 2) „*tafson.* stendur i hvorumtveggia stad skírt, og eigi er þad annad“ (AM.)

516. **1518.** **í Reykholti.**

Skrá um skrúða kirkjunnar í Reykholti, þegar Ólafr prestr Gilsson tók við, en síra Jón Einarsson slepti.

AM. Apogr. Nr. 2221 „ex authentica membrana templi Reykholtensis“ og segir þar, að höndin sé „manifeste coæva“.

Anno domini ꝏ d xviij.

So mikit ornamentvm kirkivnnar j reykiollte[1]) þa olafur prestur gilsson med tok enn sira jon einarsson slepte.

Jn primis skrin med helgum domum tveir alltarisstein-ar tueir krossar glersmellter. annar broten. Einn kaleckur oc annat kaleckx brot.

Jtem tvenn alltaresklæde og þridiv fram æ marivalltare.

Jtem pax med textaspialld oc annat med bokfelle. vpphallz stika.

Jtem þrenn messv klæde alfær oc þrir havcklar. einn sloppur oc tvær kanntarakapur.

Jtem yfer hæaltarenv brik med tre oc er gyllt.

Jtem kross med vnderstodvm. mariu likneske. petvrs likneske oc dionisius med alabastrvm. katerinar skript og barbaru. þriar klvckur oc þriar korbiollur.

Jtem so margar bækur sem hier seiger. tuær cananvm bækur. tvær oracionem hækur.

Jtem tvær ottusavngva bækur syngiande kringvm arit.

---

517. **1518.** **í Viðey.**

Ögmundr ábóti í Viðey transskriberar Dipl. Isl. II, Nr. 39. A.

AM. Apogr. 789. — Landsb. 101. 4to og 115. 4to.

Vier broder Ogmund under gudz þolenmæde. åboti j Videy. giorum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. ad vier hofum sied og yferlesed gamallt registrum heilagrar Schalholltzkirkiu. svo latandj ord epter ord sem hier stendur skrifad.

1) Svo = reykiaholti.

[Hér kemr dómrinn um Odda og Vatnsfjörð frá 24. Júlí 1273].

Og til sannenda hier um festum vier vortt innsigli fyrer þetta transskriptarbref skrifad j Videy Anno 1518.

---

518. 2. Janúar 1519. á Upsum.

Bréf Halls prests Ásgrímssonar um það, að þau Ólafr Sigfússon og Guðrún Vigfúsdóttir kona hans hafi gefið síra Jóni Ólafssyni syni sínum umboð yfir öllum sínum fjám að selja, býta, skikka og skipta, einkum að selja Eyjólfi bónda Gíslasyni fyrstum manna fyrir svo gott verð, sem aðrir bjóða bezt, en tilskilið styrk Eyjólfs til þess að heimta arf eptir þá bræðr Ólafs, síra Hall og Pétr Sigfússonu.

AM. Fasc. XLIV, 4, frumrit á skinni feyskið. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 598.

Þath giorer eg hallr prestr asgrimsson godum monnum kvnnigt at eg var þar nær sem egh heyrdi ord þeirra olafs sigfvssonar og gudrunar vigfvsdottur konu hans at þau gafu sira jone olafssyne. syne sinvm sitt fult og logligt eignar vmbod yfer ollum sinum peningvm fostum og lavsvm fridum og ofridvm til allra medferda og medgiorda. selia og býta, skikka og skipta sem hann kann hentiliga af stad ad koma en þav beiddu einkanliga at selia eýiolfi bonda gislasýne fýstum alla þessa peninga fyrir sua gott uerd og hentugleika sem þeir er bezt bioda en þav segia hann lofad hafa ad styrkia sic til aptur at refla og vpp at spýria þa peninga alla epter þui sem hann er madur til sua sem greindum[1]) olafi hafa til arfs og eignar fallid epter sina brædr sira hall og petur sigfussonu sem gud þeirra sal hafi og alla þa peninga sem hann ma med logum eiga. þiker ockr nockr brigd hafa ordid um peningaskip(t)i þav vier hofdvm j skagafirdi feckzt þar ecki néeitt kvgilldi sem þer[2]) visodvd til vtan leigr nv j moti þui er egh reid. kvnn-

---

1) greingum, frbr. 2) yfir línunni.

vm vid þetta varla ýdr at kenna. viti þier og giorla hverr samningr var ȷ millvm ockars ketels heitȷns gudmundzsonar um ȷordina kross er (liggur) ȷ haga kirkiu sokn æ bardastrond þvi eg kennvnztt egcki ur þui brefi sem þeir ketelssýner hafa at hallda þuiat ecki var þar vm af mier til leingr lofat en vid lifdvm bader en ecki fyrir ockra erfingia. Og til audsýningar hier vm setur eg sira hallr asgrimsson mitt Jnnscigli fyrir þetta bref giort æ vpsum ȷ suarfadardal æ niunda dag iola anno domini ꝏ°. d°. x°. ıx°.

Bidivm vid gud gief(e) ýdr þvsvnd marga goda natt og alla daga uel at fara og bidivm ydr kiærliga at þier giorid sira ȷoni minum god skipti svo hann mætti uid ydr ollum godum skiptum hallda.

---

519. 31. Janúar 1519. á Brjanslæk.

Jón prestr Ólafsson selr Eyjólfi bónda Gíslasyni jörðina Skjallandafoss á Barðaströnd og kvittar hann um andvirði hennar.

AM, Fasc. XLIV, 5, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — Fasc. XLIV, 6, annað frumrit, ritað degi síðar og dálitið fyllra. — Apogr. 1180 og 1181.

Þat giore eg ȷon prestur olafsson godvm monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe at eg medkenumzt at eg hefe sellt eyiolfe bonda gislasyne ȷordena skialldanda foss er liggur ȷ haga kirkiu sokn æ bardastrond med ollvm þeim gognvm ok gædum sem greindre ȷordu fylger og fylgt hefer at fornv og nyiu til enna yztu vmmerkia sem adrar ȷarder eiga ȷ mote greindre ȷordu [ok eg vard fremzt eigande at[1]) vndan mier ok minum erfingium eꜧ vnder greindan eyiolf ok hans erfingia. medkenumzt eg at eg hefe fulla peꜧinga ok alla vpp boret sem mier vel anægir ok ȷ kaup ockar kom. þar fyrir giore eg adur[2]) greindan eyiolf oll-

1) [XLIV, 6; sl. XLIV, 5. 2) b. v. XLIV, 6.

ungis kuittan ok akærulausan fyrir mier ok ollvm minvm erfingivm ok epterkomendum vm̄ greint jardar verd. [skal eg suara laga riptingvm a adur nefndre jordv. en þratt greindur eyolfur bonde hallda til laga.[1]) Ok til sannenda hier vm setta eg mitt jnsigle fyrir þetta bref skrifad a brianslæk [a bardastrond.[2]) manudagenn[3]) næsta fyrir purificacionem sancte marie virginis. anno domini. M.⁰ qui(n)gentesimo. decimo nono.

---

520. 17. Febrúar 1519. undir Staðarfelli.

Vitnisburðabréf, að Loptr Ormsson hafi gefið guði og sancti Pétri garðinn Staðarhól í Saurbæ til æfinlegrar eignar.

AM. Apogr. 1471 með hendi Árna Magnússonar eptir transskripti frá 28. Júní 1519, sem datt í sundr af fúa, þegar Árni var að afskrifa það. — Apogr. 1469, með hendi Páls Hákonarsonar „Ur transscripto Mag. Bryniolfs og 4ra annara, giördu 1644 epter ödru vidimus 1547".

Þat giore ec sira jon prestur kolbeinsson godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi. at eg uar þar uid og heyrda eg uppa a stadarstad a aulldubrygg. at loptur ormsson gaf gudi og sancte petri gardinn stadarhol. er liggur j saurbæ til æuenligrar eignar suo framt sem hann ætti ecki epter skilgetin born edur ættleid(d) born vid steinunne. Og til sannenda hier um setta ec mitt incigli fyrir þetta uitnisburdarbref hvert er giort var under stadarfelle a medalfellzstrond. a fimtudaginn fyrir petursmesso um ueturinn. arum epter gudz burd M. d. og nitian ár.

---

521. 22. Marts 1519. í Skálholti.

Dómr sex klerka og sex leikmanna, út nefndr af Ögmundi ábóta í Viðey og officialis Skálholtsdómskirkju, um ákæru síra Jóns Héðinssonar ráðsmanns í Skálholti til Odds Þor-

1) [XLIV 6; sl. XLIV, 5; 2) [sl. XLIV, 6. 3) þridivdagen XLIV, 6.

kelssonar, fyrir það, að hann hefði nautnað og dregið Laxá hina minni leyfislaust þá daga, sem kirkjunni í Hruna tilheyrði, fyrir þjónustutekju af öðrum presti, fyrir vanrækt á fjallskilum og fyrir innsetning nauta síra Jóns.

AM. Apogr. 2181 með hendi Árna Magnússonar „Ex originali vid Hrunakirkiu". „Innsiglin eru öll i burt nema Síra Árna Halldorssonar". — AM. Apogr. 2182, afskript staðfest í Skálholti 14. Maí 1710 af Ólafi Olafssyni, Þórði Þórðarsyni, Gísla Bjarnasyni og Grími Magnússyni, og gerð eptir annari afskript staðfestri í Skálholti 16. Janúar 1703 af Árna Magnússyni og Ólafi dómkirkjupresti Jónssyni. Segja þeir þá (1703) „þetta bref af elli og óvarlegre medferd hier og hvar nockud trosnad. þó læselegt fra upphafe til enda. ad frateknum fiorum ordum: *sitt. giort. gaumlum. hana*", sem þeir segjast setja „meir epter tilgätu enn vissum lestre".

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda Jon Einarsson. Arne Halldorsson. Hallur Þorsteinsson. prestar Skalholltz biskupsdæmis. Halldor Bryniolfsson. Hrafn Gudmundzson og Freysteinn Grimsson leikmenn kvediu guds og sina. kunnigt giorandi ad sub anno gratie M° qvingentesimo decimo nono. feria secunda oculi[1]) i Domkirkiunne i Skalhollte. vorum vær i dom nefnder af ærligum herra herra Augmunde med guds nad abota i Videy iafnvel fullmektugum oficiali greindrar Domkirkiu. ad skoda og rannsaka um þa ækæru er Sera Jon Hiedenson Radzmadr adurnefndrar Skalholltz kirkiu kærdi til Odz Þorkelssonar. Jn primis ad hann hefdi nautnad og dreigid Laxæ hina minne þa daga sem heilagri kirkiu i hruna tilheyrdi i aungu hans leyfi. Jtem fyrir þa adra sauk ad hann hefdi tekit þionuztu af audrum þingapreste en sier. Jtem fyrir þa þridiu[2]) sauk ad hann hafdi vanrækt og forlatid þau fiallskil og laugsafn sem honum bar setta part vegna iardar sinnar grafar. sem liggur fyrir nordan ytra hrepp og miste stadurinn suo i Skalhollte og hrunakirkia [si]tt fie. Jtem fyrir þa fiordu sauk ad hann hefde sett inn naut greindz sera Jons og eingen bod gi[ort] upp a iiij. dægr epter þvi sem laug bioda. Medkendizt greindur Oddr stefnuna þar

1) þ. e. 21. Marts. 2) fiordu. frbr., AM. leiðrétti.

fyrir oss. þui dæmdum vær hana laugliga og hann rettiliga fyrir kalladañ. Beidduzt vier ut af honum endeligs svars uppæ greindar saker. fundu vier þar aungva laugliga afsakan. þui ad heilags anda nad tilkalladre ad svo profudu og fyrir oss komnu. dæmdum vær heilagre kirkiu i hruna veidi i laxæ hinne minne. ij. hinu fyrstu rumhelga daga i hverri viku vera og verit hafa med nottum epter þui kiore sem rietter eignarprestar þar hafa kioret epter maldaganum. þui dæmdum vier nefndum Oddi lyritareid hinn meira ad hann hefdi eigi veitt eda latid veida .xv. lauxum fleira og svo mikit sem tækizt til halfrar merkur skada. Enn ef hann fiellizt æ eidinum. þa dæmdum vær kirkiune i hruna .vj. merkur i fullretti. enn prestinum annad iafnhatt. Enn fyrir þad ad hann hefdi tekit sina þionuztu i forbodi. þa dæmdum vier hann sekan .iij. maurkum epter þvi sem kristiñrettur utvisar utan hann syndi laugliga kvittan. En fyrir þad er hann hafdi vanrækt þau fiallskil sem honum bar epter [gaumlum] godum vana vegna greindrar iardar grafar. þa dæmdum vier hann skylldugañ ad giallda prestinum sera Jone aptur setta hvern saud af aullum þeim saudum sem presturinn hefur vitne til ad hann hefur til fiallz rekid og ei aptur heimt og afreiknudum mauguligum uanhaulldum. En opt greindan Odd skylldugan ad hallda upp þessum laugskilum æfinliga upp hiedan fyrir þessa optnefnda iord grof suo leingi sem hann ætti fyrir [ha]na svara og hans epterkomendr. En fyrir þat ad hann hefur innsett nautid og eigi tilsagt. þa dæmdum vier hann sekan .ij. aurum i þockabot.

Samþykte þennan vorn dom med oss greindur herra Augmundr med samre nad et cetera. og setti sitt insigli med vorum insiglum fyrir þetta domsbref skrifat i sama stad og are deigi sidar enn fyr seiger.

---

522. 14. Apríl 1519. Í Skálholti.

Jón Hallsson lætr í umboði Guðlaugar Jónsdóttur Ögmund

ábóta fá jarðirnar Hvítárvelli, Árdal í Andakíl og Norðtungu í skiptum fyrir Garðsauka enn stærsta í Hvolhrepp, Sámstaði austustu og Tungu í Fljótshlíð og þar til kúgildi og fimm hundruð ófrið, og litinn silfrkross.

AM. 238. 4to bl. 66b, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Skiptvbref fyrir Hvitarvollvm oc Ardal oc þar med xxvc j Nordtvngv. Gardzvikia. Samstade oc Tvng(v).

Vier broder Avgmvndvr vnder gvdz þolinmæde abote j Videy giorvm godvm momvm kvnnigtt med þessv vorv opnv brefi ath a fimtvdagenn fyrstan j svmar anno domini m. d. xix j domkirkivnne j Skalhollte giordvm vier svo felltt kavp oc skilmala vid Jon Hallsson sem hafde lavgligtt vmbod Gvdlavgar Jonsdottvr. sellde hann oss af hennar parte þessar jarder Hvitarvelle og Ardal er liggia j Andakil. þar med xxvc j Nordtvngv med ollv þvi sem greindvm jordvm fyllger oc fylgtt hefvr af fornv oc nyiv oc advr greind Gvdlavg hafdi fremst eigandi at ordit. Hier j mot gafvm vier þessar jarder. Gardzvika enn stæsta j Hvolhrepp. avstvstv Samstade oc Tvngv er liggia j Breidabolstadar þingvm med ollv þvi greindvm jordvm fyllger oc fylgtt hefir at fornv oc nyiv þar til kvgillde og vc ofrid þar med litenn sylfvrkross. skyllde hvor hallda sinv kavpe til laga oc svara lagariptingvm eptir lavgvm. vorv þessir giorningsvottar tilkallader Jon Gislason oc Jon Einarsson prestar. Halldor Bryniolfsson leikmann oc settv sin insigle med vorv insigle fyrir þetta jardakavps bref skrifat j sama stad deige oc are sem fyrr seiger.

---

523. 18. Apríl 1519. á Ketilsstöðum.

Þorvarðr príor á Skriðuklaustri lýsir því, að hann telr Ragnhildi Erlendsdóttur mega færa sig undan því holdlegu verki, sem hún var borin við Heinrek Stephánsson.

AM. Apogr. 4301 „Ex originali Pétrs Ásmundssonar á Ketilsstöðum accurate“.

Vier broder þoruardur med gudz nad prior æ skriduklaustri og officialis yfer austfiordum giorum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. ad uier holldum ragnhilldi elendsdottur ecki fallna af þui holldligu verki sem hun er boren uid heinrek stefhansson þui fullnadaruitne hafa ecki fram komet fyrir oss suo hun megi eigi færa sig vndan þar fyrir eda aunnur rauksamlig biuising þui holldum vier adur greinda ragnhilldi j allañ mata saklausa þar til hennar mal er geingit til lyckta. Ok til sannenda hier um festum vier vort jnsigle fyrir þetta bref skrifat æ ketelsstǫdum æ vǫllum manudagen næsta fyrir jons Messu holabiskups anno domini M. d. xviiij.

---

524. 2. Maí 1519. Í Skálholti.

Dómr sex klerka og sex leikmanna út nefndr af síra Árna Haldórssyni í umboði Ögmundar ábóta í Viðey um kærur hans til Guðmundar Ingjaldssonar fyrir dómrof um ranga hvaltöku í Grindavík, fyrir meðferð á tréreka og matreka þar á fjörum Skálholtsstaðar, fyrir rekatöku fyrir Viðeyjarklaustri, um færslu landamerkja, fyrir skógarhögg upp á tíu ár í skógum klaustrsins og fyrir ranga tíundargerð.

Bisk. Skalh. Fasc. VII, 8, frumrit á skinni. Fyrir bréfið hafa aldrei komið, nema 4 innsigli, og eru 2 af þeim dottin frá. — AM. Apogr. 2587.

Domur gudmundar jngialldzsonar vm skogarhøgg og reka j Grindavijk 1519.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr. heyra senda jon einarsson. þorlakur landbiartson. arne jonson prestar skalhols biskupsdæmis. jon magnusson. gestur palson. grimur olafsoñ leikmenn kuediu guds og sina kvnnigt giorandi ad sub anno gracie. M. quingentesimo decimo nono. Manudagin næsta fyrir krossMesso uñ uorit worum wær j dom nefnder af ærligre personu sira arna halldorsyni j umbode abota augmundar officialis heilagrar skalhollz kirkiu at

skoda og dæma vm þær saker er þar komu fram fyrir oss og hann kærde til gudmundar ȷngialldzsonar. Jtem ȷ fyrstu grein at hann hefdi ecke halldit þann dom̃ sem herra steffan godrar minningar hefur latid dæma yfer honum fyrir rangliga huals adteckning ȷ grindauik. su aunnur sauk at hann hefdi med aungum skilum farit med tre og matreka þann sem a land hefer komit ȷ grindawik og skalhollzstad hefir til heyrt. halldit. bytt og fargat epter þui sem honum hefir synzt. su þridia sauk at hann hefdi under sig dregit þann hlut rekans sem klaustrenu. j videy hefdi til heyrt ȷ triam og huaulum og eige lauglig skipte á giort. hier med haugguit skog klaustursins upp a. x. ar ȷ oleyfi og fært landamerki ȷ millum stadar og husatotta og geingit suo a klaustursins fastaeign vizvitande. fyrir þa siettu sauk at hann hefde ecke tiundat riett peninga sina. næstu .ij. ar. kom stefnan þar fram fyrir oss og leizt oss hun ȷ allañ mata skiarlig. þui dæmdum vier hana logliga og greindan gudmund rettliga fyrir kalladañ og sekañ mork ȷ stefnufall. fyrir þat hann kom eige og einge af hans hendi. Nu af þui suo stendur ȷ kirkiunnar laugmali at sa sem sæker eda sauk gefur skal hafa profan til sins mals. þui at heilax anda nad til kalladri at suo profudu og fyrir oss kom̃nu dæmdum wier fyr nefnder domsmenn med fullu doms atkuædi fyrr nefndan herra abota augmund skylldugan at leida ij lauglig uitne ȷnnañ halfs manadar at heyrdum domenum. til sierhuerra fyrrgreindra saka þeirra sem ecke er adur um dæmt. Jtem kom þar fram fyrir oss at biskup stefan hefdi lyst þui at adur nefndur gudmundur hefdi sellt sier sialfdæmi um þann sama dom sem dæmdur uar ȷ fyrra sumar a prestastefnu og hliodadi upp a huallmalid. leizt oss nu þat sama sialfdæme nu komet til abota augmundar kirkiunnar uegna þat upp at seigia. En ef greindr gudmundur uilldi ecke þetta hallda þa dæmdum wier hann skylldugan ad hallda dominn med aullum sinum greinum og sekur domrofe a ofañ. Enn ef vitnen leidazt a fyr saugdum saukum. þa dæmdum uier hann fallenn ȷ bann af sialfu uerkinu fyrir skogarhauggit og færing a landamerkiunum

og sekan fullretti klausturrsins fyrir huora þessa sauk. og iij morkum fyrir þionustuteckiu æ hueriu are og a kirkiu inngaungu sem kirkiunnar laug ut uisa xij aura fyrir huern þann dag sem j xuj daga halldi eru. og hann hefer j kirkiu geingit.En vj aura sekan fyrir sunnudaga og þeim jafnhafa enn xviij alnum fyrir huern minna. Enn fyrir hinar smærre saker at hann hefdi olaugliga haft af huaulum og reka uide og ecke reikningskap af stadit þa dæmdum vier hann skylldi aptur leggia slikt sem uitne bære og v merkur j aufundarbot kirkiunne j sitt sakferle ef þat yrde minna enn halfrar merkur skadi. Enn xv merkur j fullrette ef meira uære og suo klaustrinu j sinar saker ix merkur j sitt fullretti og titnefndur gudmundur skylldugur at taka lausn og skripter af abotanum edur þeim er þar er til settur. skulu enu fyrstu þesse peninga saul gialldazt ut at heyrdum dominum inan halfs manadar. aunnur ad michelsMesso. Enn allt at næstum fardaugum.

Samþyckte þenna uorn dom med oss greindur sira arne halldorson og sette sitt jnsigle med worum. jnsiglum fyrir þetta domsbref skrifat j skalhollte a sama are og deige sem fyrr seiger.

---

525. 2. Maí 1519. undir Staðarfelli.

Transskriptarbréf.

AM. Fasc LXVII, 3, frumtransskriptið á skinni. Annað innsiglið er dottið frá. — AM. Fasc. LXVI, 16 transskript sömu manna á skinni, ódagsett, og inniheldr að eins Staðarhólsdóm frá 26. Mai 1479, sem ekki stendr í LXVII, 3.

Þat giorum vid eyiolfur thomasson[1]) oc jon jngemundarson godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi at uid hôfum [sied oc[2]) yfer lesid [oc heyrt yfer(lesid)[3]) suo [latande opin bref med heilum oc oskoddum hangande jn-

1) LXVI, 16; thomsson LXVII, 3, 2) [sl. LXVI, 16. 3) [sl. LXVII, 3.

siglum godra manna[1]) ord efter ord sem hier efter stendr skrifad.

[Hér kemr:
1. Ættleiðslubréf Stepháns Loptssonar 31. Maí 1474; DI, V, Nr. 662.
2. Staðarhólsdómr um þessa ættleiðing frá 24. Maí 1479; DI, VI. Nr. 196.
3. Leiðarhólmsúrskurðr Hrafns lögmanns Brandssonar um þessa ættleiðing 30. April 1481; DI, VI, Nr. 331.
4. Staðarhólsdómr frá 26. Maí 1479 um arf eptir Solveigu Þorleifsdóttur; DI, VI, Nr. 198].

[Ok til meire audsyningar hier um settum uid fyrnefndir menn ockr jnsigle fyrir þetta transkriptarbref skrifad under Stadarfelle a manudaginn næsta fyrir krossmesso um vorid arum efter guds burd ꝏ. d. oc xix. ꜳr.[2])

---

526. 4. Maí 1519. á Hrafnagili.

Gottskalk biskup á Hólum kvittar Jón prest Arason og Helgu Sigurðardóttur af níu barneignum.

AM. Apogr. 3701 með hendi Árna Magnússonar „Epter Transscripto 2. presta og 4. leikmanna 1594".

Kvittun Biskups Jons um barneigner.

Vier godskall med gudz nad Biskup a Holum i Hialltadal. giorum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. ad vier hofum leyst Jon prest Arason fyrer þær. ix. barneigner. er hann hefur brotligur ordid med Helgu Sigurdardottur. Hofum vier fiesekter uppborid sem oss anæger fyrer sagdar saker. Þvi gefum vier þessa adurnefnda menn kvitta og akiærulausa fyrer oss og vorum epterkomendum Hola kirkiu formonnum um oll adursogd brot. Og til sanninda hier um setium vier vort insigli fyrer þetta bref er skrifad var á Hrafnagili i Eyiafirdi. Midvikudaginn

---

1) [latanda domsbref undir godra manna jnsiglum heilum oc oskoddum suo latanda LXVI, 16. 2) [vantar i LXVI, 16.

næstañ epter krossmessu um vorid. arum epter gudz burd M. D. og xix ar.

---

527. 5. Maí 1519. á Hrafnagili.

Jón prestr Arason fær klaustrinu á Munkaþverá jörðina Miðhús í Höfðahverfi, sex málnytu kúgildi og sex hundruð að næstum fardögum, en Einar ábóti lofar með samþykki Gottskálks biskups og conventubræðra Elenu Magnúsdóttur, móður Jóns prests, æfinlegri prófentu og frjálsmannlegu framfæri á klaustrinu, með fleirum greinum, sem bréfið hermir.

AM. Fasc. XLIV, 7, frumrit á skinni með hendi Jóns prests Arasonar. Af 5 innsiglum eru nú 2 fyrir bréfinu, og annað þó brákað. — Apogr. 3436.

Giafabref Jons prest(s) Arasonar til munkaþverárklausturs.[1])

Þath giorum vier finboge prestr einarsson jon prestr jonsson sæmundur simonarson og hallr asgrimsson leikmenn godvm monnum kvnnigt med þessv voro opnv brefi ath vier vorum j hia savm og heyrdvm æ ord og handaband heidursamligs manz herra einars med guds nad abota æ mukaþvera ok jons prestz arasonar. at suo fyrir skildv at nefndr jon prestr gaf og selldi klavstrinv æ mukaþvera jordina midhus j havfdahverfi er liggr j grýtubakka kirkiu sokn med ollv þui er greindri jordu æ med logum ath fýlgia og nefndur jon prestr uard fremst eigandi ath og þar til .vj. malnýtu kvilldi og .iiij. hundrvt at næstvm fardogum. hier j mot lofadi fýr skrifadr herra einar abote med samþycki uirduligs herra og andaligs fodr biskup godskall med guds nad og med radi conuentvbrædra fýrnefndz klausturs at elen magnusdotter moder jons prestz arasonar skýlldi hafa æuinliga prouentv og frialsmannligt framfæri til matar og þionostv heima æ mukaþuerar klaustri suo leingi sem hon

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

lifdi. skýlldi alazt og geýmaz kýr hennar heima æ stadnvm vetur og svmar suo sem stadarins naut. en hon skýlldi hafa kalfa og nýt vndan. [Jtem skal fyrrgreind elen hafa fornv badstofv fyrir framan storv badstof(v) fyrir sitt proventtvhvs[1]) lofadi adr greindr ȷon prestur arason at leggia til klavstursins. i. hundrat arliga um næstu .x. ær suo framt sem hann og fýrnefnd elen lifdu suo leingi. suo og lofadi opt nef(n)dur ȷon prestur arason at leysa til sín greinda ȷord midhvs fyrir. x. hvndrvd inan þriggia æra ef klaustursins formenn vilia. for þessi allr fýr skrifadr giorningr fram æ mvkaþvera ȷ eyiafirdi miduikvdagen næstan fyrir ȷonsmesso apostoli ante portam latinam.[2]) arum epter guds burd. m. d. og xix. ær. og til meire stadfestv og sannenda hier vm setium uier abote einar vort kapitula insigle med þessara fýrr skrifadra dandimanna ȷnsiglum fyrir þetta bref er skrifat var æ hrafnagili ȷ eýiafirde dege sidar enn fýr seiger.

---

528. 11. Maí 1519. Í Kaupmannahöfn.

Söffrin Norby fær kvittunarbréf um bygging þess vígis, sem hann átti að láta gera á Íslandi, af því að hann hafði bygt mylnu handa Visborgarhöll og tvö hús þar á eynni til þess að geyma í vistir konungsins.

Rikisskjalasafn Dana, Register over alle Landene Nr. 24 bl. 63. — Suhms (ældre) Saml. II, 2, 36. Sbr. N. 422.

Søwriinn norby

ffick breff at efftherthij han haffuer ladit bygge then mølle tiill visborgh slots behoff oc thesligist ij hwss paa øen at legge mıȷn Herris Fetalie vdj tha haffuer mıȷn Herre ladit hannom qwiitt thee ploch huss som han plictig war oc opsatt skulle paa issland thij lader mıȷn herre hannom oc hans arffuinge qwiit frij et cetera. more solito.

---

1) [á spassíu og vísað inn. 2) þ. e. 4. Maí.

Datum haffnis feria quarta post dominicam misericordia domini Anno. et cetera. md xix.

---

529. **7. Júní 1519.** **á Víðivöllum.**

Dómr sex presta, út nefndr á prestastefnu af Gottskalki biskupi á Hólum, um fjórtán hundraða meðlag með Egli presti Hallssyni, er Teitr bóndi Þorleifsson hafði lofað, þegar Gottskalk biskup tók síra Egil ungan smádreing heim til Hóla til lærdóms.

AM. Fasc. XLIV, 8, frumrit á skinni. Öll (6) innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 3437.

Akiæra biskups Gottsha(l)chs Vppa Sira Eigel Hallsson 1519.[1])

Þat giorum vier ion þorgilsson. petur palsson. gvdmundur ionsson. gilsbrickt ionsson. halluardur biarnarson og hallur asgrimsson prestar holabiskupsdæmis godvm monnum viturligt med þessu uoru opnu brefi at þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi. m d. og xix ár. á þridiudaginn næstan fyrir barnabe apostoli. á videuollum j blaunduhlid j skagafirdi. a almenneligre prestastefnv vorvm vier j dom nefnder af vorum uirdvligum herra og andaligum fodur gottskall med gudz nad biskup a holvm. at dæma vm þa akæru. er biskupinn kærdi til sira eigils hallzsonar og j stefnunne stod. J fyrstu dæmdum vier stefnuna logliga. og sira eigil logliga fyrir kalladan hier j dag. enn fyrir þa sok er j stefnunne stod. at biskupinn hafde ecki feingit þau fiortan hundrut af teite bonda þorleifssyni sem hann hafdi lofat heilagri holakirkiv og biskupinum þa biskupinn tok greindan eigil ungan smadreing heim til hola til lærdoms. og a kirkiunnar kost. lysti biskupinn þui fyrir oss. at hann hefdi opt krafit og heimt þessa skulld og peninga af bondanum teite og ecki feingit. sagdi biskupinn ecki annat bondans svar enn presturinn sialfur

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17.

sira eigill skýlldi suara þessum peningum. sagdizt biskupinn þenna giorning uid bondan teit giort hafa og hann hefdi þessvm peningum lofat. þuiat eigill uar þa omagi fiars[1]) sins. þui at gudz nad tilkalladre. dæmdum uier fyr nefnder prestar sira eigill[1]) hallzson kuittan̄ og uid skilinn og biskupinn aungua laga sokn mega á honum eiga um adur greinda peninga. þuiat suo seigia login. at huar sem menn kaupazt eda skiptazt uid. þa æ huer uid sinn sala. kom þar fram medkenningarbref bondans teitz. at hann hefdi lofat biskupinum. x. c. med eigle. þui dæmdum uier bondan teit skylldugan at leida tuau loglig uitne at hann hafe þessa peninga golldit. Skulu þesse uitne leidd jnnan fiortan natta at heyrdum domenum. enn ef honum fellizt þesse uitne. þa dæmdum uier bondan skylldugan̄ at giallda biskupinum eda hans umbodzmanne greinda peninga med laga áuexti. skýlldi þessir peningar golldner. at næstum fardogvm. Og til sannenda hier vm settum uier fyr nefnder prestar uor jncigli fyrir þetta domsbref er skrifat uar æ holum j hialltadal. æ manudaginn næstan̄ fyrir jonsMesso baptiste[2]) æ sama are sem fyr seigir.

---

530. 7. Júní 1519. á Víðivöllum.

Tylftardómr klerka, út nefndr á prestastefnu af Gottskalk biskupi á Hólumu, um ósvarlega meðferð Jóns Sæmundssonar á kirkjufjám á Reykjum í Tungusveit og þar til 209 ára gamlan reikningskap kirkjunnar, og dæma þeir allan reikningskapinn og þessa peninga fallna upp í jörðina á Reykjum, og biskupinn mega að sér taka jörðina þegar í stað.

AM. Fasc. XLIV, 9, frumrit á skinni. Af 12 innsiglum eru nú fyrir bréfinu. — Apogr. 3438. — Transscript frá 21. Dec. 1520 á skinni í Landsskjalasafni. — AM. Apogr. 4112.

---

1) Svo. 2) þ. e. 20. Júní.

Domur (vm) reyki j tungvsveit.[1])
[Til synis huad gomul løgen eru og hafa verid
vm þa portio.[2])

Þat giorum uier brodur helgi hauskolldzson. ion ionsson. petur palsson. gilsbrikt ionsson. gudmundur ionsson. ȷon finbogason ȷ laufase. eigill hallzson. halluardur biarnason. þorleifur ionsson. steinn markusson. hallur asgrimsson og gisle gudmundzson prestar holabiskupsdæmis. godum monnum uiturligt med þessu voru opnu brefe at þa lidit uar fra hingatburd uors herra ihesu christi. ϖd. og xix ǻr. ǻ þridiudaginn næstan fyrir barnabe apostoli. ǻ uidiuollum j blaunduhlid ȷ skagafirdi ǻ almenneligre prestastefnu vorum uier ȷ dom nefnder af uorum uirdiligum herra og andaligum fodur. gottskall med gudz nad biskup ǻ holum. at dæma um þa ækæru sem biskupinn kærdi til ȷons sæmundzsonar. at hann hafdi osuarliga farit med kirkiunnar godz ǻ reykium ȷ tungusueit ȷ skagafirdi. og hans umbodzmenn fast og lavst. og under sig dregit ǻn biskupsins uilia og leẏfe. enn kirkian at aullu litt haldin. Nu sakir þess at maldagarner uisa suo til at kirkiunne hafa uerit golldin. lx.c ȷ fornaǹ reikning. er at auk jnstæda. ui kẏr og iiij asaudar kugilldi. og fim hross. og cc ȷ uoru. er nu epter oreiknat upp ǻ tuau hundrud ara. og ıx ǻr. Visa og suo maldagar til. at alldre hafe minne tiund fallit. enn hundrat ǻ hueriu ǻre. Þui at gudz nad til kalladre. dæmdum uier þessa fyr greinda peninga fallna upp ȷ iordina reyker[3]). epter þui sem hun er dyr til. enn þar til adra peninga sem hennar dyrleika uinzt ecke til kirkiunne til eignar fyrir fornan og nẏiaǹ reikningskap. og biskupin [frialsliga mega[4]) at sier taka greinda ȷord nu strax kirkiunnar uegna. æ reykium. og aull [aunnur hennar godz[5]) faust og laus frid og ofrid. hafa og hallda greinda ȷord reyker.[3]) þar til þeir leysa sem med logum eiga aptur at leysa.

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) [Utan á bréfinu með hendi Guðbrands biskups. Utan á transskriptinu stendr: „bref fyrir reykium. Þessi domur seiger Jon Sæmundsson hafe fastaeign kirkiunnar svallat“. 3) Svo bæði. 4) [mega frialsliga, transskr. 5) [hennar godz aunnur, tr.

Samþyckti þenna uorn dom uor andaligur fader gottskall med gudz nad biskup á holum. og setti sitt secretum med uorum inciglum fyrir þetta domsbref er skrifat uar á holum j hialltadal á sunnudaginn næstañ fyrir ionsmesso baptiste[1]) á sama áre sem fyr seiger.

---

531. 27. Júní 1519. á Hólum.

Dómr tólf klerka og tíu leikmanna, út nefndr af Gottskalk biskupi á Hólum, eptir umboði Eiríks Walchendorphs erkibiskups í Þrándheimi, um jörðina Staðarhól, en af því að Stephán biskup var dáinn og dómkirkjan í Skálholti formannslaus, en Stephán biskup var annar sakaraðili, geta þeir hér eingan dóm á lagt, og lítast þó bréf Pétrs bónda Loptssonar skjalleg og myndug og kæra hans lögleg.

AM. Apogr. 1471 með hendi Árna Magnússonar eptir transskripti frá 28. Júní 1519, sem datt í sundr af fúa, þegar Árni var að afskrifa það. — Apogr. 1470, með hendi Páls Hákonarsonar „Ur transskripti Mag. Bryniolfs og 4ra annara, giördu 1644. epter ödru vidimus 1547", sem líka var skemt af fúa 1644.

Þat giorum uier broder helgi hauskulldson. eclectus. jon arason. petur palsson officialis heilagrar holakirkiu. ion þorgilsson. gilbrickt[2]) ionsson. eigill hallzson. jon ionsson æ micklabæ. halluardur biarnason. hallur asgrimsson. einar magnusson. gisli gudmundzson og olafur gudmundzson. prestar holabiskupsdæmis. jon þorgeirsson. grimur ionsson a aukrum. skuli gudmundzson. jon olafsson. magnus arnason. jon ionsson. einar einarsson j sigluuik. grimur jonsson æ uatzhorne. halldor jonsson og audun sugurdzson. logriettumenn og leikmenn godum monnum uiturligt med þessu uoro opnu brefi. at þa lidit uar fra gudz burd. ꝏ d og xix ár. æ uidiuollum i blonduhlid j skagafirdi. æ almenneligri prestastefnu æ þridiudaginn næstan fyrir barnabe apostoli[3])

1) þ. e. 19. Júní. 2) Var gallað í transskr. 1519; Árni vill gera úr því: gilsbrickt, en Gilbrikt stendr í 1470. 3) þ. e. 7. Júní.

vorum uier til nefnder. af uirdiligum herra gottskall med gudz nad biskup æ holum. at skoda og rannsaka og samþycki til at leggia huersu myndug og skiallig oss lituzt þau bref. sem petur loptzon bar þar fram. um þat er hann kærdi uppæ stadarhol er liggur j skalholltz biskupsdæme. kuomu þar fram tueggia erkibiskupa bref bædi eins latandi. enn herra eirek ualkendorp med gudz nad erkibiskup j þrandheime hafdi fulla makt gefit biskup gottskalki fyrir sig at stefna uirdiligum fodur herra stefane godrar minningar fordum biskupe j skalhollte. huers sal gud nade. og dom yfer at nefna. at þui sem brefin jnne hallda um adurgreinda jord stadarhol. enn sidan sa uirdiligur herra biskup stefan uar fra fallinn. og domkirkian j skalhollti uar formanzlaus. kunnum uær þar aunguan dom ǽ[1]) at leggia. enn þo lituzt oss þau bref sem petur bondi loptzson þar fram bar skiallig og myndug og bondans ækæra loglig. þar til annat syndizt skialligra. at fyrsogd jord hefdi med logum gefin uerid heilagre skalholltz kirkiu.

Samþyckti þetta med oss biskup gottskall. og setti sitt incigli med vorum inciglum fyrir þetta samþycktarbref skrifat æ holum j hialltadal manudaginn næstañ fyrir peturs Messo og pals a sama are sem fyr seigir.

---

532. 28. Júní 1519. á Hólum.

TRANSSKRIPT af Staðarhólsbréfum.

AM. Apogr. 1471 með hendi Árna Magnússonar „Ex transscripto orig(inali). Original-transscriptum hefur þetta oefad vered, iafnvel þott nu være öll innsiglen þar fra, hver 4. höfdu vered, so sem siä var af gotunum nedan a brotenu. Skriftarlaged var og audsynilega þessarrar tidar. Transscriptum þetta feck eg hia Þuride Sæmundsdottur. eckiu Sira Halldors Torfasonar. var þad so morkid og fuid. ad þad forgeck ölldungis medan eg skrifade þad upp. þo var allt þad læselegt sem hier er ecki understrikad, eda punctar under stafena setter. Enn þad sem hier eru strik under sett var aldeilis burt fu-

1) at 1471; á 1470.

ed. og þad sem hier er punctad under var litt læst, þo so ad i þad vard nockurn vegenn räded. ad öllu ödru er þetta apographum accuratissimé skrifad epter nefndu transscripto, sem var ä kalfskinne".

Þat giorum uær Olafur ionsson sacrista a holum. thomas jonsson rector chori samastadar. prestar holabiskupsdæmis. magnus arnason og magnus biornsson leikmenn godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefe [at u]ier hofum sied og yferlesit bref med heilum hangandum og uskoddum jnciglum suo latanda ord epter ord s[em] hier seiger. [Hěr koma átta bréf um Staðarhól:

1, brěf Gauta erkibiskups frá 27. Sept. 1481; DI, VI, Nr. 366.
2, brěf Sigurðar Daðasonar frá 4. Janúar 1482; DI, VI, Nr. 378.
3, bréf Helga Ólafssonar frá 5. Janúar 1482; DI, VI, Nr. 379.
4, bréf Brynjólfs Sigurðssonar gert í Ytra-Dal 1495; DI, VII, Nr. 328.
5, bréf Skúla Þórðarsonar frá 7. Marts 1504; DI, VII, Nr. 631.
6, bréf Helga Þorgilssonar frá 9. Nóv. 1507; Nr. 143.
7, bréf séra Jóns Kolbeinssonar frá 17. Febr. 1519; Nr. 520.
8, Dómr Gottskálks biskups frá 27. Júní 1519; Nr. 531].

Og til sannenda hier um setium uier fyrskrifader menn uor jncigli fyrir þetta transkriptarbref er skrifat uar æ holum j hialltadal. jn uigilia apostolorum petri et pauli. Anno Domini. m. d. xix.

---

533. **30. Júní 1519.** **á Alþingi.**

Bréf frá Alþingi til Kristjáns konungs annars um, að Ögmundr ábóti í Viðey hafi verið kosinn til biskups í Skálholti eptir Stephán biskup andaðan, og biðja þeir konung að samþykkja þá kosningu.

AM. Fasc. XLIV, 10, frumrit á skinni. Af 15 innsiglum eru nú 2 ein fyrir bréfinu. — Prentað í Safni til sögu Íslands II, 197—198.

framskrif almugans med abota augmundi
electo in episcopum.
Eins og avnnvr Breff.[1])

Vnsren gnedichen vnd hocghebaren forsten. Kristiern

1) Utan á bréfinu með tvennslags höndum fornum.

mijtt gades gnaden koninch jn norweghen et cetera. grøte wij faghet logmen laugrettumen vnd datt ghemeyne folch vnd almughe van jsland jn alwelldychen gade.

Doe wij jwwer gnade tho wetende datt vnser gott hefft tho sych ghenamen herra stephan mijtt gader dechtnisse.

Daer vmme hefft datt kapittel vnde datt ghemeyne rad jn skalhollt vth ghesant eynen framen vnd eyn werdich personen herr aumund abbott jn widey vmme desswijllen datt her eirek dee wol werdych artzbischop jn druntheim et cetera wylle synen gnaden vnd otmødicheijt an vns vnd en bowysen vnd wyghen denn sulwen herra aumund tho eynen ffullmachtych bischop tho skalhollt jss jdt sake datt dar nijcht rechtes jntjeghen steijtt. vorder meer wete wy gnedyghe herra vnd forste datt dusse vorbonømede abbet jn allen dynghen gøt vnd fram hijr jnt land ghewest hefft.

Dar vmme hape wij vnn meynen datt hee dett vorder meer vor vulle jnt beste jeghen jw gnade vnd datt arme folk. Datt hijr wont vnd blyfft. vmme duss sulwen wyllen hyllen wij en vnd samtyckium tho jwer gnade des sulwen warsess.

Tho meer thu̍gnysse vnd warheijt settum wij vnsze jnsegle vor dytt breff gheschrewen vpp datt aldingh. jn commemoracione pauli apostoli. Anno domini. ꝏ.⁰ quingentesimo decimo nono.

Thyle petrson.
vigfus ellendzson laugman.
grimur jonson laugman.
narfi sigurdzson. schule gudmundzson.
jon asgrimson. sigurd finbogason.
jfar narfason. syslumen.
þorleifur palson. jon magnusson.
jon arnason. brand einarson.
hrafn gudmuudz(son). jon þorvardzson.
jon þorgeirson. jon olafson laugrettumen. og allr almu̍ghen.

534. 1. Júlí 1519. á Öxarárþingi.

Tylftadómr út nefndr á Alþingi af Vigfúsi Erlendssyni lögmanni yfir alt Ísland um kærur, Björns Þorleifssonar til Ragnhildar Bjarnadóttur og barna hennar um hald góza og garða eptir Solveigu Björnsdóttur.

Kriegers safn 2. 4to bls. 75—80 með hendi Styrs Þorvaldssonar sonar c. 1700. — Landsbókasafn 6. Fol. bls. 231—232 skrifað c. 1670 fyrir Brynjólf biskup Sveinsson; samskonar afskript er í Landsb. 122. 4to frá c. 1770. — Landsbókasafn 42. Fol. bls. 138, ættartölubók svipuð síra Jóns Ólafssonar á Lambavatni, með hendi síra Jóns Erlendssonar í Villingaholti 1666 (með ártali 1515); samkynja afskript er í Landsbókasafni 115. 4to I, 25—26 með hendi sira Jóns Haldórssonar í Hítardal c. 1720 (með ártali 1518 að ágizkan), og fleiri afskriptir dómsins eru til.

Alþingisdomur um̃ akiæru Biðrns Þorleifssonar vegna gotza og garda sem Ragnhildur[1]) Biarnadottir[2]) hafdi ad hallda og at mǻlit var dæmt fyrir konginn.

Øllum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. senda Fuse Þordarson. [Brandur[3]) Einarsson. Jon Magnusson. Olafur Gudmundsson. Salamon Einarsson. Asmundur Klemensson. Skuli Tum̃asson. Þorvalldur Helgason. Oddur Þorkiellzson[4]). Jon Jonsson.[5]) Einar Jmason[6]) og Jon Olafsson kvediu Guds og sijna. kunnigt giorandi þa lidid var frǻ Gudz burd ꝏ. d. og xix. ǻr. ǻ fôstudaginn næsta fyrir visitacio sancte Marię ǻ almennilegu Öxarǻrþingi vorum vier til doms nefnder af ærligum dandimanni Vigfusi[7]) bonda Ellendssyni[8]) lôgmanni yfir allt Jsland til ad skoda og ransaka og fullnadardom ǻ ad leggia um̃ þǻ ǻkiæru er Biðrn Þorleifsson kiærdi þar til Ragnhilldar Biarnadottur[9]) og hennar barna ad hun hefdi halldid oriettlega fyrir sier avexti af sijnum peningum. var þar stefnan upplesiñ. og svariñ af tveimur vitnum. dæmdum vier hana lôgliga. og þetta ǻkiærumǻl lôgliga fyrir komid. Kom þar fram̃ fyrir

1) Ragneidur, hdrr.; 2) 6; Biarnardottir Kr. 2. 3) [42, 115; Bardur, Kr. 2, 6. 4) Þorleifsson 42 115. 5) Einarsson 6. 6) Jonsson 42, 115. 7) Vigfusa 6. 8) Ellingssyni, hdrr. 9) 6; Biarnardottur Kr. 2.

oss af hendi Biarnar Þorleifssonar tvo konga bref kong Kristiens og kong Hans sonar hans. sem hlyddi uppa hanz skilgietning. og hans systkijna. Kom þar og fram pávans bref hvert er og hlyddi uppá hans skilgetning. Svo voru þar og upplesnir tveir tylftardomar med urskurdum er Bijrni Gudnasyni voru dæmdir þessir peningar. J annari grein kom i dom fyrir oss bref med dandimanna Jnsiglum svo látanda. ad Biorn Gudnason hefdi lagt lóg og dom fyrir alla þa peninga sem Solveig Biornsdotter hafdi átt. Kom þar og fram af hendi Ragnhilldar[1]) vel þriu edur fiögur kongabref uppa þessa sómu peninga. og ad óllu svo profudu og fyrir oss komnu. dæmdum vier med fullu doms atkvædi ádur greind bref og skilrijki fram uppa kongsins naadir. og svarsmenn hvorutveggiu og vera komnir ad forfallalausu fyrir minn herra konginn fyrir Jol i vetur nu næst er kiemur. under þad skyckelsi sem minn herra vill tilseigia. hvad ad halldast skuli til obrijgdanligrar stadfestu [um] adurnefnd[2]) bref og skilrijki greindra manna i millum Biorns Þorleifzsonar og Ragnhilldar Biarnadottur og hennar barna. Enn adurgreind gotz og peningar þau sem Ragnhilldur[3]) hefur ádur halldid. skylldi frij og frials fyrir utan allt omak so leingi sem mijns herra kongsins bref og skipan kiæmi jnn aptur j landit. Og til meiri audsyningar hier um sette fyr greindur Vigfus Ellindsson[4]) lógmann sitt jnsigli med vorum fyrgreindra domsmanna jnsiglum fyrir þetta domsbref. skrifat j sama stad og dag sem fyr seiger.

Medkienunst vier Olafur Gudmundsson. Jon Narfason. Jon Biornsson og Þorleifur Örnolfsson. ad vær hofum sed og yfirlesid so latandi domsbref sem hier med stendur skrifad under þeirra godra manna Jnsiglum heilum og oskóddum sem þar eru fyrir skrifadir. Og til sanns vitnisburdar hier um settum vier fyrrgreinder menn vor Jnsigli fyrir þetta transkriptarbref skrifad j Sudavijk i álptafijrdi. laug-

1) 6; Ragneidar Kr. 2. 2) 6; adurgreind Kr. 2. 3) 6; Ragneidur Kr. 2. 4) 6; Ellingsson Kr. 2.

ardæginn næsta fyrir festum translacio(nis) sancte Thorlacij episcopi á sama ari sem fyr seigir[1]).

---

535. [1. Júlí] 1519. á Öxarárþingi.

Dómr sex manna út nefndr á Alþingi af Vigfúsi Erlendssyni lögmanni yfir alt Ísland um kæru Brands Guðmundssonar til Sigurðar Finnbogasonar um hald á jörðunni Egilsstöðum á Völlum.

AM. Apogr. 4421 „Ex originali Scalholtensi perqvam lacero. Þesse originall var fuenn til storskemda. og burt ur honum stor stycke. og er hier understrikad þad sem svarar lacunis[2]). Þad sama sem hier er nnderstrikad.[2]) er tekid ur copiu af þessu brefe skrifadre af Sira Biarna Hallgrimssyne hier um fyrir 25. arum (fra 1709. ad reikna). bar öllu. so ad seigia. saman vid originalenn þvi sem copian vard vid hann saman lesen. hvar af auddæmt er at þetta understrikada er sömuleides rett. og hefur þä brefed heillt vered er Copian skrifadest. og læselegra enn þad nu er. Þetta sama bref stendr og i brefabok Ögmundar biskups. Enn ecki er þad þadan hier vid samanborid ord fra ordi". (AM). Öll (7) innsiglin voru dottin frá.

Ollum mönnum þ[eim sem þetta bref sia eda] heyra. senda Hrafn Gudmundsson. Oddur Þorkelsson. Jon Magnusson. Gudmundur. Jnd[ridason. Þolleifur Jonsson og] Kolbeinn Andresson. kvediu guds og sina kunnigt giorande. ad þa er lidit [var fra hingadburd vors] Herra Jhesu Christi M. D. og xix[3]) ar a Þingvelle a almennilegu auxararþing[e vorum vier j dom nefnd]er af Erligum dandimanne Vigfusi Ellendzsyni. laugmanne [yfer allt Jsland. ad skoda ra]nsaka og fullnadardom æ ad leggia þat mal er bran[dur Gudmundsson klagadi til Sigur]dar Finbogasonar. at hann hiellde fyrir sier jördunne [Egilstodum er liggur] j austfiordum j valla-

1) þ: e. 16. Júlí 1519. Þessa vidissegrein vantar í öll, nema Kr. 2.
2) Það er hér í útgáfunni sett í hornklofa. 3) „M. D. og xx. hefur Sira Biarne lesed og skrifad. arstaled er og nu oskirt i originalnum. þo er ad sia bil mille x anna og ä þad öefad xix. ad vera. eins og þad finnst i brefabok Ögmundar. Vigfus var og (true eg) ecki lögmadr yfer allt Jsland 1520". (AM.)

ness kirkiu sokn. er greindum brande hafde til [erfda fallid] epter Þorvard heitinn Gudmundsson brodur sinn samfedra. Bar greindur Sigurdur [þar fram br]ef med Jnsiglum. svo latanda. at Þorvardur heitin gudmundsson hefdi gefit þ[essa] saumu jord Eigelstadi j proventu med sier fyrnefndum Sygurdi Finnbogasyni. Profadizt og þar fyrir oss at Þorvardur heitinn Gudmunsson hafdi aungva peninga att adra j þann tid er giorningurin for fram. Enn suo stendur j vorum landzlaugum at eingin ma meira gefua en fiordung ur fie sinu. Þvi at svo profudu og fyrir oss komnu dæmdum vier fyrrnefnder domsmenn med fullu doms atkvædi saugdum brandi Gudmundssýni til fullrar eignar xviijc j fýrgreindre jordu Eigilstodum. Enn Sýgurdur skyllde hallda vjc.[1]) sem reiknadizt fiordungur[2]) jardarinnar. Var þesse vor domur upp sagdur tittnefndum[3]) Sigurdi finbogasyni aheyranda.

Samþýckti þenna vorn dom med oss fýrrnefndur Vigfus laugmann og setti (sitt) jnnsigli med vorum fýrrnefndra domsmanna jnnsiglum fyrir þetta domsbref. Skrifad j sama stad. deige sidar enn fyr seiger.[4])

---

536. [1. Júlí] 1519. á Alþingi.

Vigfús Erlendsson lögmaðr yfir alt Ísland úrskurðar með lögréttumanna ráði Svein Jónsson kvittan um vígsmál eptir Högna heitinn Bjarnarson.

AM. Fasc. XLIV, 12, frumrit á skinni, töluvert máð. Innsiglið er dottið frá. Skorið er aptan af bréfinu yfir um þvert.

---

1) „Þetta .vj.c er nu so ad seigia ólæst i originalnum. enn Sira Biarne hefur þad so skrifad. og mun þad þä læst vered hafa. So stendur þad og i Brefabok Ögmundar biskups“ (AM). 2) *„fiordungur* er næsta óskirt nu i originalnnum. þó synizt þad helldur ad vera *fiordungur* enn *þridiungur*. Og fiordungur hefur Sira Biarne lesed þad. Þad accorderar og vid dominn sialfañ um fiordungsgiöfena. enn ecki *þridiungur* sem stendar i brefabok Ögmundar. Eigilstader munu. vera eda vered hafa xxiiijc allz“ (AM.) 3) tittnefndur, stóð í frumritinu. 4) Svo stendr hér, en eingin dagsetning er komin áðr í bréfinu. Líklegt er þó að fyrri dagsetningin sé 30. Júní, og hér 1. Júlí.

Þad gioreg uigfus erlendzson logmann yfer alltt jsland godum monnum kunnigt [med þessu minu opnu brefe at þa lidit] uar fra gudz burd ꝺ. d og xıx ar æ almenniligu oxarærþingi fostudagin næ[stan epter petursmessu og pals . . . . . j log]rettu su sama skipun sem enn þa um haustid fyrir j holltte j fliotum um þ . . . . . heyrdi sem er um uigs[mal epter[1]) hogna heitin biarnarson epter þui sem su . . . . . . eg nu til samþycktar og skodunar med mier þessa logrettumenn narua sigurdz[son . . . .] einarsson. erling gislason. salomon einarsson. odd þorkelsson. hrafn gudmundzson. þord . . . . andresson. og ad suo profudu og fyrir mic komnu (mier) j domsæti sitiandi sagda ec j gud(z) nafn[e amen med fullum lagaurskurdi] suein jonsson olldungis kuittan fri og frialsan um fyr greintt mala[ferle . . . .] einge hiedan j fra skal j nocku(r)n mata med rett hann hier um hindra mega. [Og til sannenda hier um] festi eg mitt jnnsigle med fyr[2]) greindra manna jnnsiglum fyrir þetta urskurda[rbref er skrifat var æ sama stad] deigi og ari sem fẏr seiger.

---

537. 7. Júlí 1519. í Einarshöfn.

Vitnisburðr fimm manna, að þeir hafi verið í dóm nefndir á Öxarárþingi 1. Júlí (1519) af Vigfúsi Erlendssyni lögmanni yfir alt Ísland um kaup Ögmundar ábóta (Pálssonar) á hálfu Býjaskeri við Hannes Eggertsson, og að kaupið hafi dæmt verið löglegt og lögmaðr samþykt dóminn.

AM. 238. 4to bl. 1, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — Borið saman við dómasyrpu Jóns Hákonarssonar á Vatnshorni frá c. 1608.

Þat giorvm vier Snæbiorñ Gislason. Jon Magnvsson. Olafvr Olafsson. Grimvr Karason. Jon Arñason godvm monnvm kvnnigtt med þessv vorv opnv brefi at þa ed lidit var fra gvdz byrd m. d. xjx æ allmenneligv Avgxarær

1) [mjög óljóst. 2) tvískrifað.

þinge fostvdeiginn næstañ epter Petvrs messo oc Palls[1]) vorvm vier j dom nefnder af ærligvm dandi manni Fvsa Erlendzsyni lavgmanne yfir allt Jsland at skoda oc dæma vm þat kavp sem abote Oggmvndvr hafde giortt vid Hannes[2]) Eggertsson vm jordina halftt Biasker.[3]) er liggvr æ Rosmhvalanesi. tedizt þar fyrir oss bædi bref oc bivisingar [vin fyrrsagtt kavp[4]). leist oss þat j allañ mata skialigtt oc logliga hafa fram farid.

þvi at svo profvdv oc fyrir oss komnv dæmdv vier fyrnefndir domsmenn med fvllv doms atkvædi optt nefnt kavp stodvgtt oc obrigdvligtt j allan mata.

Samþyckte þennañ vorn dom Vigfvs Erlendsson logmann oc setti sitt insigle med vorvm fyrrnefndra manna insiglvm fyrir þetta domsbref. skrifad j Einarshofn a Eyrarbacka [þridivdeiginn næsta epter translatio[5]) sancti Martini episcopi æ sama are sem fyrr seiger.

538. 20. Júlí 1519. í Ögri.

Vídimus af lofunarbréfi Björns Guðnasonar við Stefán biskup, frá 21. Aug. 1517, Nr. 483.

Kriegers safn 2. 4to bls. 87—88. með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700. Sbr. AM. Apogr. 2468.

Medkiennunst vier Olafur Gudmundsson. Jon Biörnsson. Jon Sighvatzson og Þorleifur Örnolfsson. ad vier höfum sied og yfirlesid. og heyrdt yfirlesid svo lätanda bref ord fyrir ord undir þeirra godra manna Jnsiglum sem þar eru fyrer skrifadir sem hier fyrer ofan standa skrifud. Og til sanninda hier um settum vier fyrgreindir menn vor Jnsigli fyrir þetta Trañskriftarbref skrifad j Ögri i Jsafijrdi festum Torlaci Episcopi arum eptir Guds burd ꝏ. d. og xix år.

1) þ. e. 1. Júlí. 2) Hañs, JHák. 3) Biaskerit, JHák. 4) [fyrrsagdz kaups og, JHák. 5) [Translacionem JHák.

539. 25. Júlí 1519. á Ólafsvöllum.

Ögmundr ábóti í Viðey og „postulatus (episcopus) ecclesie Scalotensis“ selr í umboði Árna ábótai Veri Snorra djákna Hjálmssyni tuttugu hundruð í jörðunni Ey (Pétrsey) í Mýrdal fyrir tuttugu hundruð í jörðunni Egilsstöðum í Flóa.

Bisk. Skalh. XIX, 50, frumrit á skinni. Öll (3) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 2393 með hendi Árna sjálfs.

Kaup Brief vm̄ eigilstade j fioa og Ey j Myrdal Anno 1519[1]).

Vier broder augmund under gudz þolinmædi aboti i vijdeÿ og postulatus ecclesie scalotensis giorum godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi. ath vier hofum giort suodan kaupskap vid snorra diakna. hialmsson i vmbodi abota arna med gudz nad abota i vere. ath vier hofum feingit honum .xx.c i iordunne eÿ sem liggur i myrdal i solheima kirkiu sokn. med ollum þeim gögnum og giædum sem greindri iordu fÿlger og fÿlgt hefer at fornu og nÿiu. hier i mot fieck hann oss. xx.c i iordinne eigilstaudum i villingaholltz kirkiu sokn. med ollum þeim gögnum og giædum sem greindri iordu fylger og fÿlgt hefer ad fornu og nÿiu. skal hver hallda sinu kaupi til laga og svara lagariptingum a greindum iordum. skulu badar iardernar afhentar huorar fyrir sig nu strax i þessum tima.

Voru vitnismenn ad þessum giorninge jon bondi magnusson. og hrafn bondi gudmundzson.

Og til sanninda hier vm settum vier vort officialatus insigle med fyrrgreindra vitnismanna insiglum fyrer þetta iardakaupsbref skrifat a olafsvollum in festo sancti jacobi apostoli. anno domini millesimo qvingentesimo decimo nono.

---

540. [1519].

Bréf til Kristjáns konungs hins annars frá helztu mönnum á Íslandi, um að setja íslenzkan fógeta eða hirðstjóra yfir landið.

Landsbókasafn 62. 8vo með hendi Árna Magnússonar eptir bréfabók Ögmundar biskups. — MSteph. 27. 4to bls. 3, Svartskinna, skr

1) Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

c. 1720—1730. — Prentað í Safni til sögu Íslands II, 196—197. — Um bréf þetta fer Árni svo feldum orðum: „Þetta bref um yfergang, er sine loco año et die. Mun vera skrifad i Jslande af bestu mönnum, og feinged i hendur Ögmundi abota eda biskupsefne, 1519, eda 20. þegar hañ ætlade ad sigla, til ad bera þetta framm fyrir kong eda Noregs rikis rad. J brefabokinne var þad næst epter þad bref sem Ögmundr biskupsefne skrifade konge til fra Harvik Jdibus Augusti 1520. Er þó oefad elldra, og ad visu, sem synest, skrifad í Jslande.“ — Bréf þetta sýnist öllu heldr vera frá 1519 heldr en 1520.

Bréfabók Ögmundar biskups, sem þetta skjal er hér eptir tekið og nú verðr um hríð tekinn mikill fjöldi bréfa eptir í þetta safn, hefir í aðalefninu náð yfir árin 1519—1540, þó að einstaka eldri skjöl hafi einnig verið færð inn í hana sér til minnis. Þykir því hlýða hér að gera nokkura grein fyrir því, hvernig bók þessi er nú til vor komin, og hverjar sé heimildir að henni. Bók þessi í frumriti hefir án efa verið rituð á pappír, og vita menn það fyrst til hennar að segja, að hennar er um 1600 getið í Skálholti (AM 234. 4to), og er þá kallað, að hún sé orðin skræða. Síðan hefir bókin legið í Skálholti fram á daga Brynjólfs biskups, og lét hann þá Jón Erlendsson prest í Villingaholti, handritaskrifarann mikla, afskrifa bókina nálægt 1650—1660 á að gizka. Hefir þá frumritið alt verið komið í blöð og rugling, eins og afskript síra Jóns bar með sér, því að í henni stóðu bréfin í eingri ákveðinni röð eptir aldri, heldr alveg af handahófi. Hefir því orðið að ætla á ártal ekki fárra af bréfum þeim, sem í bókinni hafa staðið. Afskript síra Jóns af bréfabókinni gaf Brynjólfr biskup á síðustu árum sínum Sigríði Hákonardóttur frá Bræðratungu, og frá henni fékk Árni Magnússon hana, en til frumritsins hefir ekki spurzt síðan um daga Brynjólfs biskups. Eptir þessari afskript síra Jóns í Villingaholti, sem var í arkarbroti, lét Árni svo sumpart afskrifara sína skrifa upp bókina eða gerði það sjálfr. Af fáeinum af bréfunum lét hann og að eins gera ágrip, og því, sem var fullkomnara annarstaðar, slepti hann alveg, og voru mart af því ýmiskonar skjöl, sem ekki höfðu staðið í frumbókinni, heldr hafði Brynjólfr biskup látið síra Jón auka þeim við í afskript sinni eptir ýmsum heimildnm. Þessar afskriptir Árna er nú að finna í safni hans meðal afskripta hans af fornum bréfum (Apographa) Nr. 2695—2789 og í Landsbókasafni 62. 8vo, og ganga þessar afskriptir nú í frumrita stað. En handriti Landsbókasafnsins 62, 8vo er svo varið, að í því eru bæði allmargar hinar upphaflegu afskriptir Árna Magnússonar, sem hafa án efa einhvern veginn loðað við þá feðga Finn og Hannes biskupa, sökum undirbúnings að Kirkjusögu Finns biskups, en mikið af handritinu er þó afskriptir með hendi Grunnavíkur-Jóns, gerðar fyrir þá feðga Finn og Hannes eptir hinum upprunalegu afskriptum Árna Magnússonar, sem sumar eru nú glataðar, svo að

þessar afskriptir Jóns nokkrar eru nú svo sem frumrit. Handrit Landsbókasafnsins 61—63. 8vo hafa í heild sinni inni að halda afskriptir bré a, er snerta Jón biskup Arason, afskriptir úr bréfabók Ögmundar biskups og afskriptir úr bréfabók Gizurar biskups, allar gerðar fyrir Árna Magnússon eða af honum sjálfum, nema þær afskriptir Grunnavíkur-Jóns, sem fyrr voru nefndar. Bréfasöfn þessi hafði Páll stúdent Pálsson bundið inn fyrir hér um bil 50 árum, en ruglað þeim þá svo stórlega saman, sem stokkuð væri spil sem vendilegast, að í þeim hrærigraut var óbotnandi. Eg neyddist því til fyrir nokkrum árum (1902) að leysa bindi þessi upp og raða í þeim skjal fyrir skjal, svo að nú er bréfagerðir þær, er snerta Jón biskup Arason, að finna í 61. 8vo, bréf Ögmundar biskups í 62. 8vo og bréf Gizurar biskups í 63. 8vo.

Þó að Apogr. AM. 2695—2789 og Landsbókasafn 62. 8vo sé nú aðalheimildirnar að bréfabók Ögmundar biskups, eru þó þaðan glataðar ýmsar afskriptir úr bréfabókinni, sem Árni Magnússon hefir látið gera og til voru langt fram á 18. öld. og hafa þá fylgt þeim Skálholtsbiskupum Finni og Hannesi. En af safni því úr bréfabókinni, sem þeir höfðu þá undir höndum, hefir um 1770—1780 verið gerð afskript, sem nú finst í Landsbókasafni 122. 4to, og hefir það handrit það til síns ágætis, að bæði fyllir það sumt af eldri afskriptunum, sem orðið er skemt, og svo hefir það að halda allmörg bréf, sem nú eru glötuð úr gömlu afskriptunum, og finnast því hvergi nema hér. — En um afskript síra Jóns í Villingaholti, sem Árni Magnússon átti, og undirstaða er alls þess, er nú er til úr bréfabók Ögmundar biskups, er það að segja, að hún hefir verið glötuð síðan 1728, að brann hjá Árna. En áðr en Árni fékk þá bók hafði Þorsteinn Eyjólfsson á Háeyri skrifað upp úr henni allmörg bréf. Þá afskript Þorsteins fékk Árni í hendr frá Axel Friðrik Jónssyni, en reif hana í sundr, af því að hann sá að hún var honum að eingu gagni. En áðr Árni næði þessari Háeyrarafskript og eyddi henni, hefir hún þó að nokkru leyti verið skrifuð upp, og er sú uppskript nú fremst á merkri skjalabók einni, sem kölluð hefir verið Svartskinna, í safni Magnúsar konferenzráðs Stephensens 27. 4to (bls. 1—24) á Háskólabókhlöðunni í Kaupmannahöfn. Hefir hún inni að halda alls 25 bréf Ögmundar biskups, og er þessi fyrirsögn að þeim: „*Nockud Lijted vr Brefabok Biskup Augmundar*“. Afskript þessi er ekki gagnslaus fyrir oss nú, því að hún hefir sumt af þeim bréfum í heilu líki, sem ekki finnast nema í ágripi í afskriptum Árna.

Önnur heildarsöfn en hér hafa verið talin að bréfabók Ögmundar biskups eru nú ekki til, því að afskriptir þær, sem eru í Landsbókasafni 391. 8vo eru gerðar fyrir hér um bil 20 árum eptir 62. 8vo, og hafa einga þýðingu. En allmargar bréfgerðir þessa biskups eru auk þessa bæði til í frumritum í skjalasafni biskupanna, frumbréfasafni Árna Magnússonar og í Ríkisskjalasafni Dana, — er koma

munu fram smám saman hér í Fornbréfasafninu á víð og dreif — og svo í ýmsum skjalabókum, svo sem AM. 234. 4to, Landsbókasafni 101. 4to, 107. 4to, Ny kgl. Saml. 1847. 4to og víðar.

Um bréfabók Ögmundar biskups hefir Árni Magnússon ritað langt mál og fróðlegt sér til minnis. Er það að finna í Landsbókasafni 62. 8vo, og er það á þessa leið:

[„Acta Øgmundi Episcopi Skalholtensis
er Øgmundar Biskups BrefaBok.[1])

Radzmenn i Skalhollte.
Sira Jon Hiedinsson 1523. 1524. (15)25.
Gudmundur Jonsson 1530.
Sira Þordur Olafsson 1531.
Olafur Jonsson 1535.
Gudmundur Jonsson 1538.

Alicubi annotatum vidi.

Biskup Ögmundi var dæmdur Briamslækur (Bardaströnd) til halldz vegna kirkiu nidurfalls. enn hann giördi kaup ur. selldi Erlinge fyrer Sidumula.

Hvamm og Asgard gaf Ragnhilldur Biarnadotter Marteinssonar frá Ketilsstödum kona Biarnar Gudnasonar biskupe uppá þad hann skyllde ei bannfæra Biörn mann hennar. þá daudann.

Nockur fáein document ur brefabok Ögmundar biskups hefi eg ecki láted uppskrifa. eru þad þau. sem fullkomnare og betre finnast medal Domkirkiunnar brefa in Archivo Scalholtensi. liet eg þvi þesse authentic document uppskrifa. helldur enn extracta eda Copier þar af. sem i þessare bok finnast. og þvilik eru alleinasta omitterud. Þó hefi eg saman bored þau vid originalana. og annoterad. ef nockud a mille bar merkilegt. Þar sem Originalar eru til af brefunum sem hier eru innfærd. þá ber árstolunum saman. þar af er ad ráda ad árstölen mune i hinum og riett vera.

Brefabok Ogmundar biskups. er eg so kalla. er i folio. öll med hendi Sira Jons. er var i Villingahollte. hver bokina skrifad hefur fyrer Mag. Bryniolf. enn hann gaf hana sijdan Sigride Hakonardottur. og fra henne er hun til mijn komin. Boken hefur inne ad hallda allra handa giörninga Ögmundar biskups:

Doma hans.
kaupbref.
skickaner.
medkenningarbref um eitt eda annad þar hann hefur vidridinn vered.

---

1) [með hendi Grunnavíkr-Jóns. Alt, sem eptir fer, er með hendi Árna. Framan við Apogr. AM. 2695—2789 stendr þetta svo með hendi Árna: „Acta Ogmundi Episcopi Scalholtensis ab anno 1519 ad annum 1540, ur brefabok hans. Allt óinnfært í árstölin“.

Sendibref hans til kongs. Radsins i Norege. godra vina þar. Jtem Jslendskra þá hann var i utsiglingu epter biskupsdæme.

Doma nockra og bref um vidskipte hans og Jons Arasonar á Holum.

Fáeina verdslega dóma giörda i tid biskups Ogmundar (puto: þá er hann hefur haft eitthvad interesse vid málen).

[Þar dóma giörda i biskups Stephans tid. eru um skips árodur og hestlan.[1])

Jtem eru i bokinne

Piningsdoms extract.

Um Sattargiörd Magnus kongs og Jons Erkibiskups excerptum.

Um Mödrudal bref. dat. 1517.

Öll þesse bref eru. qvoad literaturam óepterrettlega skrifud. A stundum eru og orden raung þar inne. Verbo: bokin er ei so accurat. ad þar sie uppá ad byggia. helldur er hun eins og adrar þvilikar Copiebækur plaga ad vera. imo eins og annad er Sira Jon skrifadi (i flyter fyrir peninga).

Um þessa bók er truanlegt. ad Mag. Bryniolfur muni einhvers stadar feinged hafa rifrillde af Copiebok (authentico) Ogmundar. og mune þad sama hafa láted uppskrifa. og bæta so vid einum og ödrum hans brefum og giörningum. Ad mikill partur bókarinnar sie hinc inde corraderadur. kann sluttast þar af. ad Documentenn standa þar inne i fleing sine ullo accurato annorum ordine. Endilega kynni þad og koma þar af ad bokin sem þesse være epter skrifud hefde vered i blödum og ruglud. hvad þar af og rádast kynni. ad optast eru fleire bref enn eitt. stundum mörg. af einu og sama áre. til samans. enn árenn eru confunderud ur sinne röd. so ad þau sidare standa opt fyrre og vice versa. Stundum er og. enn þad sialldnar. saltus fram og tilbaka milli ymissra ára. og ei nema eitt document af hveriu. Jn Summa. confuse admodum congestus est codex. ut nunc est.

Titlarner sem eru uppe yfer brefunum eru ad visu sumstadar eigi genuini. helldur af skrifaranum (þeim nyrra) tilsetter.

Histeron proteron er vida i bokinne. koma þau brefen sidar. er fyrr skylldu standa.

So er domurenn um Jndridastade 1538 miklu fyrr i bokinne enn sölubref Ogmundar biskups til Clemusar a sögdum Jndridastödum. hvad þó er elldra enn domurenn.

Domar um Sira Þord i Hitardal standa og ordine præpostero þeir sem þó eru af einu og sama áre. sá fyrst sem ecki skyllde. og eins kann ad vera um brefin um Pal fusason 1532.

Um Finnzarf er a dreif um bokina ex eodem anno.

Uppgiöf á Myradome 1532. stendur miklu fyrr i bokenne enn domurenn um Myrar 1530.

og fleira er eins forsett. Sumt er tvisvar i bokinne so sem um Eyolf Einarsson 1539.

---

1) [Utsstrykað.

um adtekter i Videy 1537.
Um Hof a Kialarnese 1526.

Aptarst i bokinne var (sem nu er burt teked)

Domur mille biskups Jons og biskups Ugmundar. geingenn i Norege 1524.

Veitingarbref biskups Jons fyrir Skagafiardar Sýslu af Johan Peturssyne. 1525.

Framburdur Dada Guðmundzssonar um vidskipte sin og þeirra fedga biskups Jons og sona hans.

Sendibref pafans til biskups Jóns. Islandice.

Petri Palladii bref til biskups Jons.

Bannsbref biskups Jons til Sira Gisla Jonssonar i Selárdal 1550.

Sakargipter Christians skrifara til þeirra fedga.

Vita biskups Jons Arasonar. samanskrifud af Magnuse Biornssyne. á 10. blödum in folio (habeo ipsissimam).

2 kongsbref um biskup Jon. i Jslendsku. dat. 1549. so sem þar stendur.

Eitt kongsbref til Dada bonda og Peturs Einarssonar um biskup Jon 1550. i Dönsku.

2 kongsbref til Dada Gudmundzsonar. 1551. 52. i Dönsku bæde.

Snoksdalsdomur um biskup Jon og hans sonu 1550.

Þetta allt hefi eg uppskrifad annarstadar i pörtum.

[1533 eitt
1531 eitt
1538 fiögur, 1527 (28) eitt, 1539 eitt } i einu vidimus
1540 tvö
1532 tvö
1534 eitt
1536 tvö
circa 1524 eitt
1539 eitt
1525 þriu
1526 nockur
1527 tvö edur þriu
1517 eitt. 1521. tvö.
1526 eitt
1519 eitt
1526 mörg
Piningsdomur
1525 eitt
1530 tvö
1538 eitt
Ur Sáttargiörd Magnus kongs.
1539 eitt
1538 tvö
1530 tvö eda þriu

1531 eitt edur tvö
1534 eitt
1528 eitt
1529 eitt
1528 eitt
1526 eitt
Um Þorolfsdal gamalt bref.
1528 eitt
1529 eitt
1524 eitt
1528 eitt
1530 eitt
1529 eitt
1537 eitt
incerti anni tvö kannske 1529 og 30.
1524 eitt.
1529 eitt
1530 eitt
1523 eitt
incerti anni eitt ante 1538.
1532 tvö edur þriu.
1531 eitt edur tvö.
1534 eitt
1531 þriu eda fiögur
1530 eitt

1531 eitt	1535 eitt
Jncerti anni tvö	1534 eitt
1526 eitt	1523 fiogur
1533 eitt	1524 mörg
1530 eitt	1525 eitt
153.. eitt	1526 tvö edur þriu.
1530 eitt	circa 1538 edur 39. eitt.
1532 eitt	1538 eitt
1533 eitt	1521 eitt edur tvö
Jncerti anni þriu	1520 eitt
1532 eitt edur tvö	1523 eitt
1517 eitt	1522 eitt.[1])
1535 eitt	1523 mörg
1534 tvö	1539 tvö
1537 tvö	1520—19 nockur i fleing.
1532 eitt	1521 mörg utgefin utanlandz.
1533 eitt	1520 eitt latinskt
1534 eitt	1507 eitt latinskt.

1522. mörg utgefin i Norege. þar i bland um Sigling Augmundar. Jtem þar aptan vid eitt. skrifad i Jslandi 1522.
incerti anni eitt. um Skriduklaustur.
1534. eitt skrifad i Noregi.
1522. tvö skrifud i Norege.
1522. eitt skrifad i Jslandi.
incerti anni eitt. daterad á sidurstu arum Ögmundar.
1520. eitt latinskt.

Ur þessare *Biskups Augmundar Brefabok* hefur *Þorsteinn Eyolfsson* (á Háeyre) uppskrifad nockur (bysnamörg) bref. Su hans Copiubok var in 4to. og voru brefen. sem hann uppskrifad hafde þesse:

Bref þau sem Ögmundur biskup skrifadi til ymissa utanlandz og i Jslande. 1520—21—22.
Um sigling Ugmundar biskups frá Norege til Jslandz 1522.
Ur Relatione *(Magnusar Biörnssonar)* um biskup Jon Arason. Um hans kosning og Sigling 1522.
Domur og bref i Controversia Ugmundar biskups og Jons Arasonar. i Jslande 1523.
Bref biskups Ugmundar. send ut af Jsande 1523. moti Sira Jone Arasyne.
Domur mille Ugmundar biskups og Sira Jons Arasonar i Noregi 1524.
Um utkomu biskups Jons Arasonar 1525 (ur fyrrsagdre Relation Magnusar Biörnssonar).
Sendibref til Teits lögmanns (Þorleifssonar) perperam hic locatum. nam pertinet ad ann. 1522. (er Ögmundar biskups).
Ögmundar biskups um subsidium pallii (synest og at vera rangt sett hier. og helldur ad heyra til ann. 1522 eda 1523).

1) [er með hendi Orms Daðasonar; þá tekr aptr við hönd Árna.

Aminningarbref biskups Ögmundar til þeirra i Skalholltz biskupsdæmi. sine anno. (synest og ad vera daterad laungu sidar enn so. ad þad kunne hier heima að eiga in ordine annorum).
Ögmundar biskups bref um Galmanstungu og sætt biskupanna. 1527—1528. cum vidisse 1539.
Andsvar biskups Augmundar upp á kongsbrefed um ordinantiuna.
Domur hier uppá. og um sættargiörd biskupanna. (pertinet ad ann. 1540).
Um adtekt i Videy 1539 (integrum illud documentum).
Veitingarbref Höfudsmannins fyrir Skagafiardarsyslu sem veitt var biskup Jone Arasyne Anno M. D. xx. v.
Sendibref pavans til biskups Jons 1549.
Palladii bref til Biskups Jons 1549 (uti ibi habetur).
Þriu kongsbref um Biskup Jon Arason. 2 i Jslendsku. Þad 3ia i Dönsku (dat. 1549—50).
Frammburdur Dada Gudmuodzsonar um vidskipte hans og biskups Jons (heiter hier *SaudafellzReid).*
Snocksdalsdomur 1550.
Sakargipter Christians skrifara upp á biskup Jon og hans sonu i Skalhollti 1550. ur Domabok Gisla Árnasonar.
2 kongsbref i Dönsku til Dada Gudmundzsonar dat. 1551. 52.
Um Skalhollts Domkirkiu gard i Norege (152..).
Um Vigfus Ellendzson. dat. Harvik i Einglande. laugardagiun epter Laurentii 1520.
Domur um Tyl Petursson 1523. manudaginn næsta epter Helguviku.

Ecki voru brefin fleire sem Þorsteinn hafde upp skrifad.
Ordini brefanna hafdi Þorsteinn umbreitt. fra þvi er i sialfri bokinne stendur. sem siást kann af þessu Registre. hann hefr viliad redigera brefin ad annos. pro suo captu. iafnvel (þo) þar i sie nockud misgád.
Framan á þessa brefa utskrift hafde Þorsteinn sett: *Ur brefabok biskups Ogmundar.* nefnelega hann hefur conciperad þad sama um þá elldre bokina. sem eg.
Þorsteins Copiubok feck eg af Axel Fridrik Jonssyne. enn hann hafde feinged af Verfödur sinum Biarna Arnasyne á Skumsstödum.
Eg sá sidan. ad hun var mier ad eingu gagne. og reif eg hana so i sundr.“

Þá koma ýmsar smásögur og smágreinar um Ögmund biskup með hendi Árna Magnússonar:
„Store Kroppur i Reykiaholts Reykiadal (þar hefur vered halfkirkia). Sagner eru ad biskup Ögmundur hafi eitt sinn rided þar um. og hafi einn af hans sveinum sagt. ad þetta væri falleg iörd. og biskup þar til svarad. hann mætte þá eiga hana. A næsta alþinge kom eigande iardarennar til biskups Ögmundar. og sagdest heyrt hafa ad hann þessa sina iörd burtgefed

hefde. biskup spurde hvert honum þad forþoknadest, hinn sagde nei, jördin hefdi honum velkomen vered. Þetta likade biskupe vel. og gaf honum aptur Garpsdal.

Relatio er i manna munne á Jslande. ad Ögmundur biskup hafe rided um eina iörd (kannske i Lundar Reykiadal) og hafe einn af hans sveinum sagt: Þetta er falleg iörd Herra. Biskup svarade (sem sagt er) eigdu hana þá. gaf honum so bref þar uppá. Sem biskup sidar iardareigandann þann retta fann. sagde hann honum þetta. og qvad honum munde þyckia diarflega til tekid. hann sagde iörden hefde biskupe velkomin vered. og ad þvi heyrdu betaladi biskup iördina riflega. Þetta er annars nockud oliklegt. iafnvel þott Ögmundur væri stór og óréttvis.

Sira Sæmundur[1]) s(eger) ad Øgmundur biskup Palsson hafe eitt sinn rided um Skeid á mille Olafzvalla og Brunavalla og á veige hastarlega blindur ordid i solskinsvedre. og strax hafe hann sagt fardu vel Verölld. sidan hafe hans þienare ordid strax hans hest efftir sier ad leida.

Biskup Ögmundur reid fra Hialla i Ölvese um húsumar. og sem hann kom á Grafningsháls. spurdi hann þá med honum voru. hvert röckvadi. og sem þeir sögdu nei. sagdi hann *fardu* vel verölld. Þeir ridu so affram. tok synana so fliott af biskupe ad þá þeir komu ad litla halse (þad er so mikid sem ein bæjarleid), var hann ölldungis blindur og feck alldrei sion sidan. Þetta meinar Sigurdur Gudnason sig lesed hafa i bok Sira Torfa i Bæ. ef ei. þá er þad relatio gamalla manna.

Þá Danska stridskiped kom ut. villde biskup Ögmundur flya burt einhversstadar. Asdis á hialla afried honum þad. og ried honum ad koma til sin. Þvi qvad hann sidan þá hann var tekinn.

Huxadu um þad hringalád
hvad hlautst af ordum þinum,
kölld eru iafnan qvenna rád
kemur ad ordum minum.
relatio Jslenskra.

1504. var Sira Augmundur Palsson prestur á Breidabolstad i Fliotshlid og profastur. *Vide Skalholltzbref.*

1510. i fardaugum var hann enn þá prestur. *Vide Skalholltzbref.*

1512. strax fyrir alþing var hann enn þá prestur. *Vide Skalholltzbref.*

1515. um Palsmesso leite um veturenn var Augmundur enn þá prestur og profastur undir Eyiafiollum. *Vide contractum* hans vid Holmfride Erlendzdottur. inter tabulas Scalholtenses.

Sidar á þessu sama áre 1515. er hann ordinn aboti i Videy. *Vide Videyensia.*

1519. ætladi Ögmundur biskupsefne ad sigla. enn vard apturreka.

1520. siglde hann med Engelskum til Englands og þadan for hann til Noregs. sama ár.

1) Það mun vera síra Sæmundr Hrólfsson.

1521. for hann fra Noregi til Danmerkur. feck þar kongs Confirmation og for so sama sumars fra Danmörk aptur til Noregs. Vigdest so um hausted i Norege. og var þar um veturenn epter.

1522. lagde hann til hafs fra Norege. kom vid Hialltland. og visiterade þar. Siglde sidan til Jslands. og tok land. efter mikla þrautarreisu. á Vestfiördum.

1521. *friadaginn næstan efter S. Magni dag* ɔ: 19. Aprilis um vorid var Ögmundur aboti i Biörgvin. Vide um leyfesbref Þorleifs Biörnssonar.

1521. anteqvam in Daniam abiret Ogmundus Abbatibus qvibusdam et officialibus suis. qvibus peregre iturus vices Episcopi in Islandia commiserat. e Norvegia scribit. rogans ut Ecclesiæ curam gerant. Resignat etiam regimen Monasterii Videyensis.

1523. tok biskup Augmundur vid kongs umbodi ifer allt Jisland i Hafnarfirde. Vide Seriem præsidum.

1523. Visiteradi Augmundur biskup fyrst i Austfiordum. Vide *Eida kirkiu skiöl*.

1526. epter Alþing. var Augmundur biskup aptur i Austfiordum. certum ex actis illius".

Um yfergang.

Vorum heigbornasta herra. oc volldugasta hofdingia konung Kristiern med guds nad. Danmerks. Noregis et cetera heilsum vier audmiuklega med guds kvediu ok vorre.

Kunngiorum vier ydar verdugasta[1]) vallde. ad þann arma lyd sem bygger uppa ydart skattland Jsland. klagar sig einkilega[2]) fyrer þann stora oriett sem þad fatæka folk skier af þeim utlendskum Fovetum. sem þar i landed koma. so Danumann sem skylldugur er eina mark eller tvo. hann er gripinn ok fangat.[3]) ok[4]) skal gefa ut fyrer sinn hals tiu eller dartig mark. hinn annar sem drept[5]) hefur sitt barn edur giaurt kietteri. hann skal kvittur. nær hann gefur ut ku eller[6]) a. um hann hefur til. ok her forminkast med ydar nadiss skattur oc gudstiund. oc ef svoddann oriettur skal stá. svo er landed platt i eyde.

Þar fyrer bidium vier audmiuklega. ok fatækur almuge. ad ydar næd villde skicka oss innfæddann Foveta ur Noregs kongs rike. þann ydr (ok) krununne være hollur ok trur.

Vill ydar nad skicka ydar mann Vigfus Ellendsson vorn foveta i Jsland. þa villdum vier þad giarna. þvi hann er

1) nadugasta 27. 2) mykeliga 27. 3) fanginn 27; 4) [so hann 27. 5) drepid 27. 6) edur 27.

ydur ok krununne hollur ok trur i allan mata. ok hann vilium vier giarnan hylla ok styrkia i ydrum eyrendum.

---

541. 25. Júlí 1519. á Eyrarbakka.

Vitnisburðarbréf nokkurra manna um róstur á Alþingi 1517, 1518 og 1519 af völdum Týls Pétrssonar.

Landsbókasafn 62. 8vo með hendi Árna Magnússonar „ur brefabok biskups Ögmundar". — MSteph. 27. 4to bls. 1, einnig eptir afskript úr bréfabók Ögmundar biskups, skr. c. 1720. — Prentað í Safni til sögu Íslands II, 195—196.

Um yfergang Tyls [Petursssonar.[1])

Þad seigium vier Loptur Eyolfsson. Jon Magnusson. Sæmundur Eireksson ok Markus Jonsson. fyrer full sañinde. ad svoddañ oriettur hefur giordur vered uppa alþing her i lande i næstu forlidin iij. ær.

Jn primis var þar einn logrettumadur sleiginn ok skotinn fyrer ongva sok af utlendskum fovita, utan hañ baud sig under log oc rett.

Añad[2]) ær var þar gripinn eiñ logrettumañ ok settur i baullt[3]) af Tyl Peturssyne, fyrer eingin sak.[4]) utan hañ sagde upp logsamdañ dom.

Ed þridia ær hliop greindur Tyl upp med daggard ok stingsverd. ok villde i hel sla[5]) abota Augmund. fyrer ongva sok adra. eñ hañ sagde þetta ecke vera Sancte Olafs log: ok vor nadugaste herra konungurinn villde eckj[6]) lata suo regera sitt Skattland. ok her epter vilium vier sveria. ok Vigfus logmañ hiellt honum her utaf.

ok til sañs vitnis þryckium vier vor insigle uppa þetta bref. Skrifad i Jslande uppa Eyrarbacka Anno Domini ꝳ. d. xix. uppa Sancti Jacobi dag.

---

1) [b. v. 27. 2) annar 27. 3) bolt 27. 4) sök 27. 5) [helslá 27 6) 27; ek (!) 62.

542. 28. Júlí 1519. á Höfðadalseyri.

Ragnhildr Bjarnadóttir, ekkja Björns Guðnasonar í Ögri, fær Þorleifi Örnólfssyni fult umboð sitt um tvenna tólf mánuði að flytja og færa sín bréf fyrir konung og að gegna öllum hennar málum til kæru og andsvara, hennar vegna og barna hennar, samkvæmt Alþingisdómi frá 1. Júlí 1519 (Nr. 534).

Kriegers safn 2. 4to bls. 130—131, með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700. Sbr. kgsbr. frá 30. Nóv. 1519 (Nr. 546).

Bref um̄ utan̄ferd Þorlejfs Örnolfssonar.

Þad giörum vier Olafur Gudmundsson. Jon Biörnsson. Jon Narfason. og Jon Sigvatsson godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi. ad vier medkiennunst. á fimtudag hinn næsta fyrir festum Olavi regis og martiris. þá liddid var frá Gudz burd ꝏ. d. og nijtián ár. á Höfdadalz Eyri i talknafijrdi. vorum vier i hiá. saum og heyrdum á ord og handaband þessara manna. af einni álfu Ragnhilldar Biarnadottur. enn annari Þorleijfz Örnolfssonar. ad svo undirtol(u)du og fyrir skildu ad greind Ragnhilldur gaf og feck nefndum Þorleijfi Örnolfssyni sitt löglegt um̄bod til þess ad flytia og færa mijn bref fyrir mijns herra naader. þau sem eg hefi honum i hendur feingid. eptir þvi sem dandimanna domur hefur adur tildæmdt. skal hann og fullt andsvar og áklögun hafa þessum mijnum málum minna vegna og minna barna ad öllu jafnfullt. sem eg sialf til allra loglegra andsvara. skal hann þessu mijnu um̄bodi adfylgia næstu tvennu xij manudi eptirkomandi.

Og til sanninda hier um̄. settum vier fyrrnefndir menn vor Jnnsigli fyrir þetta umbodzbref. skrifad i sama stad og dag. sem fyr seigir.

---

543. 1. August 1519. í Einarshöfn.

Skrá, er Ögmundr ábóti og biskupsefni í Skálholti hefir látið gera til þess að hafa með sér utan á vígsluför sinni, um

skjöl þau og skilríki, er liggi við skjalasafn Skálholtsdómkirkju og sýni það, að Vatnsfjörðr sé staðr (beneficium), þó að honum hafi leingi verið haldið fyrir kirkjunni með ofríki.

Bisk. Skalh. Fasc. XIV, 3, frumrit á skinni nú stórlega skemt. — AM. Apogr. 2469 með hendi Árna Magnússonar eptir frumritinu, er þá var „hier og hvar tekid til ad trosna", þó var það þá „i vidustum stödum læselegt", segir Árni. Á meðan hann var að rita bréfið upp hafði hann við höndina afskript með hendi síra Bjarna Hallgrímssonar í Odda frá c. 1680, og eptir þeirri afskript hefir Árni fylt það í afskript sinni, er þá var fúnað úr frumritinu, og er það sett hér í hornklofa.

Vm Vatzfiardar eign 1519.

Liggia suodan skilriki med insigludum brefum og gaumlum registrum fyrir kirkiune j vatzfirde fyrir hennar heimalande. eignum faustum og lausum ad domkirkiunne j skalhollte.

Jn primis ad greind jaurd vatzfiordur var dæmd æfinligt beneficium af virduligazta herra og faudur jone erchibiskupe j nidarose godrar minningar. og korsbrædrum þar.[1]) var þar þa fyrir hans nad badi veriandi og sækiandi.

kom þa sidan nockur satt[male][2]) vpp æ þennan gard vatzfiord j suodan mata ad biorn heitin einarsson skyllde hallda sama gard j sina lifstid. en epter hann andadan skyllde greindur gardur vatzfiordur vera æfinliga beneficium upp þadan. Enn hann var þar epter gripin med ofbelldi fyrir vtan laug af leikmonnum og hallden sidan med orette meir en hundrad ar.

Jtem j anare grein hefur nu suo til komit nær þessum timum ad biskup stephan godrar minningar klagade upp æ fyrnefndan gard vatzfiord og kirkiunar peninga og feck þar aunguan reikningskap vt af enn kirkian var þa litt hallden bædi jnan s[ig og] vtan. var þui garduren dæmdur j biskupsens forsia til prestastefnu enn malit vnder xij. presta dom huersu greindur gardur skyllde blifa þadan j fra.

1) Það var 24. Júlí 1273. Sjá Dipl. Isl. II, Nr. 39. 2) Hér las séra Bjarni „sattargiörd", en Árna þykir „sattmale" svara betr til rúmsins (eyðunnar). Það mun vera dómr Vinalda erkibiskups frá 1393, sem nú er ekki til.

Jtem j þridia Dome var jordin vatzfiordur og hennar peningar faster og lausir Dæmd vnder æfenligt beneficium.

Jtem giorde greindur biskup stephan sama vid biorn þorleifson vm optnefndan gard vatzfiord ad hann skylldi vpp gefa og vidskiliazt þad sama akall sem hann þottizt eiga til stadarens. enn þar j mote skyllde hann og hans forelldrar kuitter vm rangligt halld sem þeir hefdi haft a gardinum og gozenu.[1])

Jtem komu þesse bref aull og skilriki fram fyrir vorn verduga herra. herra gauta med guds nad erchibiskup j nidarose til profs og ransakanar og gaf hann þar vppæ sitt bref og insigle ad honum litizt þessi bref og skilriki med sinum greinum og articulis skiarlig og lauglig j allan mata. þui styrkte hann þau og stadfeste med þessu sinu brefi fyrirbiodandi huerium manne þau ad hindra j nockurn mata vnder hæstu strid(u) laganna. Enn hier j mote hefer biorn gudnason halldit med gripdeildum optnefndan gard vatzfiord og fyrir þad var hann bannsunginn af biskupinum. Enn nu med þad seinzta fyrir .ij. arum lidnum lofade hann ad hann skylldi koma fyrir rikissens rad j noreg[i v]nder full[komi]t og endaligt suar.

Eru þesser menn til vitnis hier vm [er] þessi adur greind skilrike hafa sied og lesit. jon einarson. þormodur gunlaugson prestar skalholtz biskupsdæmis. [Er]lendur [þorua]rdzson. sæmundur eirekson. jon magnusson. olafur narfason.

Og til saninda hier vm settum vier vor jnsigle fyrir þetta transkriftarbref skrifat i einarshaufn a eyrarbacka. ad uincula petri. anno domini M.° d.° decimo nono.

---

544. 10. Ágúst 1519. á Breiðabólstað.

Vigfús Erlendsson lögmaðr yfir alt Ísland staðfestir dóm frá 17. Febr. 1513 um ásetu og yrking á Nesi í Grunnavík (Nr. 340).

1) Hér stendr aptr „haft" í frbr., en því er ofaukið.

AM. Apogr. 987 „Ex originalibus Sæmundar Magnussonar å Hole i Bolungarvik accuratissime". Árni lýsir innsiglum, og var þetta brêf læst saman við dóm Björns Guðnasonar frá 17. Febr. 1513.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra sender uigfus erlinzson laugmann yfer allt island kuediu guds og sina. kunnigt giorandi. arum epter gudz burd. þusund. fim hundrud og nitian ær faustudagin næsta firir niv uikna fostu.[1]) j lambey. æ þingstad riettum þa eg uar þar ad skipa malum manna kom fyrir mig pall diakne olafsson J umbodi fodur sins olafs eirekssonar med suo latanda dom sem hier er vid festur med dandimanna innsiglum beiddi og krafdi laga vrskurdar æ huert afl hann skylldi hafa. þui nefnda eg ut med mier .vi. menn til samþycktar ad skoda þenna sama dom. Nu af þui ad mier og þeim leizt hann ad ollu laugligur og skiallegur. þui ad suo profudu og fyrir mig komnv og tilkolludum beztu monnum er hia mier uoru og mier samþyckiandi j domsssæti sitiandi og logliga til krafdur æ laganna uegna. sagda eg j gudz nafne amen med fullum laga urskurdi og doms atkuædi adur skrifadan dom ad ollu logligan og skiallegan. og iordina nes fullkomna eign fyrr nefndz olafs eirekssonar. epter þui sem domurin þar adur um gior utuisar. Og til sanninda og fullrar samþycktar hier um. setti eirekur þorsteinsson. jon hallzson. narfi ellinzson. ellingur gislason. jon eireksson og gudni þorarinsson sin jnsigle med minv insigle fyrir þetta urskurdarbref. Skrifad æ breidabolstad j fliozhlid. laurencius messu. sama are sem fyr seigir.

---

545. **4. November 1519. á Sauðafelli.**
9. Janúar 1520. á Staðarfelli.

Tylftardómr, út nefndr af Þorleifi Pálssyni kongs umhoðsmanni milli Gilsfjarðar og Skraumu, um ákæru þeirra Jóns og Snorra Arnfinnssona til Þorleifs Gamalielssonar, að hann hefði veitt Arnfinni föður þeirra bana, en Þorleifr vann

1) þ. e. 18. Febr,

séttareið þar fyrir þegar samstundis, undir þær greinar, er bréfið hermir.

AM. Apogr. 2267 með hendi Magnúsar Einarssonar eptir frumritinu á skinni meðal Jörfabréfa „accuraté collatum“.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. senda stulle þordarson. brandr einarsson. sygurdr oddzson. asmundr clemensson. gudmundr gudmundzson. oblaudr grimsson. arne þorsteinsson. olafr gislæson. guttormur snorason. sueinn olafsson. liotur magnusson. hening þordarson. Q. guds oc sina. kunnigth giorandi a faustudæginn næsta epter allra heilagra messo (vm) ueturinn arum epter guds burd. m. d. oc nitian ar. a saudafelle j middaulum a þingstad rettum. uorum uier j dom nefnder af ærligum dandimanni þorleifi bonda palssyni er þa hafdi mins herra kong(s)ins syslu oc umbod j millum gilsfiardar oc skraumu ath skoda oc rannsaka oc fullnadardoms atkædi a leggia hueria magt edr ualld at hafa skylldi su akiæra er jon. anfinnzson kiærdi þar þa. oc hans broder snorre anfinnzson til þorleifs gamalielssonar suo uær heyrdum at hann hefdi ueitt arnfinne faudr þeirra bana at þui at þeir hygdi. Nu saker þess at laugmalid til skipar at epter gaungum[1]) oc uitnum skal huert mal dæma. enn þeir kuomu þar med einge fram uitne nie gogn til sagdrar akiæru. þui dæmdum uær adr nefndan þorleif gamalielsson saklausan um sagda akiæru upp a mannslagid. enn saker þess at optnefndr þorleifur medkendizst at hann hefdi sleijt fyr nefndan anfinn faudr þeirra med auxi a herdarbladit oc litinn auerka æ fingurinn. Nu fyrir þann skulld at opt nefndur þorleifur ueitti uidgaungu um saugd tilrædi. þa dæmdum uær honum til .ui. eids. huort hann hygdi at honum hefdi þau til dauda dreigid edr eigi. Enn hann sor þar þegar samstundis suo felldan eid at hann hugdi at þau tilrædi hefdi honum ecki til dauda dreigid. þui dæmdum uær konginum tuær merkr a saugdum tilrædum enn sonum anfinnz heitins .c. j fullgilldis peningum sem laug til skipa at giálldazst skule j

1) Svo.

sarbætr oc gialldi at laugheymile optz nefndz jons aufinzsonar. heima j blonduhlid nema hann uile jnndælla um gioræ.

Samþyckti þenna vorn dom med oss adr skrifadr syslumann oc setti sitt jnsigle med uorum jnsiglum fyrir þetta domsbref huert er skrifat uar under stadarfelle a medalfellzstrond a manudaginn næsta epter epifanie domini are sidar enn fyrr seiger.

---

546. 30. Nóvember 1519. í Kaupmannahöfn.

Bréf Kristjáns konungs annars, þar sem hann, samkvæmt dómum og úrskurðum Jóns lögmanns Sigmundssonar og staðfesting konungs á þeim, úrskurðar að Torfi Björnsson, Guðnasonar og systkin hans megi hafa, njóta, nytka og halda Vatnsfjörð og allar eignir þær, er lögmaðr hafði dæmt Birni Guðnasyni föður Torfa.

Landsbókasafn 72. 4to bls. 601—602, með hendi síra Jóns Halldórssonar í Hítardal 1724 beint eptir frumritinu á skinni: „Þetta Bref er skrifad effter sijnum Original á kalfskinne med ósköddudu kongsins Signete þar vid föstu og hängande. effter þvi sem eg riettast þocktest lesid geta. Hijtardal d. 5. Augusti Anno 1724. Jon Halldorsson", — Eptir þessari afskript er bréfið prentað í Kirkjusögu Finns biskups II, 257—258. Síðan er það prentað í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar 1, 169—172, eptir tveim afskriptum; var önnur þeirra tekin „Epter hende Jons Dan", en hin var staðfest af Sigurði Sigurðssyni, sem lögþingisskrifari var á öndverði 18. öld. Sbr. Nr. 542.

Christiani secundi Bref um vatnsfiord og honum fylgiande gots og garda. utgefid Torfa Biörnssyne. Anno 1519.

Wii christiern met guds nade Danmarkis. Norgis. vendes och gotes konijngh. udvaldh konnijngh till Sveriige. Hertugh udi Slessvigh. Holstein. Stormarn och Dijtmersken. greffve i Oldenborgh og Delmenhorste. giöre alle vitterligth at oss Elskelig Ravellde[1]) Biörns gundesöns Effterleverske paa vort landh ijslandh. och hennes Barn Torffve Biörnssön och

1) „o: Ragnhilldur", setr síra Jón á spássíu.

hans Brôdre oc sijskene haffve nu ladeth berette fore oss. at nu noghen aar sithen forledne haffver voreth trette emellom Biôrn Gundesôn paa ijslandh og Biôrn Torluffssôn. om noghen gaardhe oc gots som liggendis ære paa ijslandh. som kaldes vastfôðre gaard. oc flere gorde och gots item at vor Lagmand Jon Sigmonsson paa ijslandh haffver till fordum dômtes samme forne gaarde och gotz till forne Biôrn gundesôn oc hans barn oc arffvinghe effter Norges lôgh. oc haffve vii og tilfordum fundet samme Lagmands Breff och dom som hann ter paa giffvet haffver ved sine fulde macht at bliffve. og forne Biôrn gundeson oc hañs barn oc rette arffvinghe at nýde och beholde forne garde met alle forne gotz. som vort Breff vii ter paa till fordum giffvet haffve ythen mere ther om udviiser oc indeholder. Tha effter saadan forne leilighede Breffe og bevisninge. som ter paa ganget er. undhe oc tillade vii at forne Biôrns gundesôns Barn. som kaldes Torffve Biôrnssôn oc hans Brôdre oc Sýskene mue haffve. nýde. bruge oc beholde alle forne gaarde och gots. som vor Lagmand forne Jon Sigmonsson haffver hannem och hañs arffvinge tildômte effter Norges lôgh. Thi forbiude vii allom ihvo the hellst ere eller vaare kunde serdelis vore fogeder oc Embetzmand och besonderlighen forne Biôrn Torlaffsôn forne [Biôrns gundesons[1]) [sôn Torffve Biôrnson[2]) oc hans Brodre oc Sôstre her emoth paa forne gaarde oc gotz at hindre. hindre lade. môdhe. qvellige[3]). platze. deele eller i nogen mode at uforrette under vor konnijnglighe hefndh oc vrede.

giffvet paa vort slot kôpnehaffn Sancti Andreæ Apostoli dag aar effter guds byrd MDXIX.

under vort Signeth.

---

1) [Svo afskript síra Jóns. Bæði Finnr biskup og Magnús Ketilsson prenta „Biörn Gundeson". 2) [bætt við hér í útgáfunni, því að það má til að standa efnisins vegna. Það vantar í afskript síra Jóns, og eins hjá Finni biskupi og Magnúsi Ketilssyni. 3) MKet.;

547. 1519. í Haga.

Erlingr Gíslason lýsir því, að hann hafi tekið eiðfestan vitnisburð af Jóni Brandssyni um það, að skipherra Gerst Melen (Maulen) hafi feingið Eyjólfi Gíslasyni til frjáls forræðis og æfinlegrar eignar „það sama kaupskip og skipabrot öll, er komið var á hans reka".

AM. Fasc. XLIV, 13, frumrit á skinni fúið. Innsiglið fyrsta er fyrir bréfinu, en hin tvö eru dottin frá. — Apogr. 1182.

Þat giore eg ellingur gislason godum monnum kunigt med þessu minu opnv brefi at eg medkennizt at eg hefi teckit suo felldañ vitnisbvrd af ioni brandssyni sem hier seger.

at til þess lagdi hann hoñd a helga bock ok suo (skaut) hann sinu mali til gvds at þar var hann ȷ hia sa ok heyrde æ ord ok samtal þessara manna eyolfs gislasonar og gerzt meleñ[1]) at suo fyrir skildu at fyrnefndur skipherra fick[2]) adur greiñdum eyolfi þat sama kaupskip og skipabrot oll er komit var æ hans recka til frials forrædis ok æfiñlegrar eignar ok at so stofudum eidi sie honum suo gvd hollur sem hann satt seger gr(a)mur ef hann lygur.

voru þesser nær ueranda menn greipur prestur ionsson. hallur stullason ok settu sin insigli æ[2]) med minu insigli fyrir þetta brief er skrifat var i haga æ bardastrond þa er lidit uar fra hingatburd uors herra iehsu cristi m⁰ fim hundrud xıx ar.

---

548. 7. Janúar 1520. á Svínavatni.

Gottskalk biskup á Hólum fær Þórarni Jónssyni jörðina alla Búrfell með hálfu „auðna" Búrfelli á Ásum til fullrar eignar upp á þá peninga, sem biskup hafði í borgan geingið við hann með fullri lofan.

---

vellige, afskr. síra Jóns með punktum undir, sem merki þess að orðið hafi verið torlesið. Hjá Finni biskupi er prentað „wellige". 1) eða: maleñ. *Maulen* er hann nefndr í dómi Snæbjarnar Gíslasonar $^{11}/_{10}$ 1520. 2) Svo.

AM. Fasc. XLIV, 14, frumrit á skinni og er innsigli biskups fyrir bréfinu. — Apogr. 3439.

vm Bwrfell.[1])

Uer gottskall med gvdz nad biskup a holum i hiallttadal giorum godum monnum viturligt med þessu uorv opnv brefue at ver hofum vn̄t og feingit þorarn̄e ionssyni iordena alla bvrfell med halfu audna bvrfelle a assum er liggur i suinavaz kirkiv sokn med ǫllum þeim gognum (og) gædum sem henne hafa fremst fylgt at forn̄u og nyu og uer urdvm fremst eigandi ad til fullrar eignar og frials for(r)æđis uppa peninga sem ver hofum i borgan̄ geingit uid hann med fullri lofan. skal hann mega frialsliga ad sier taka fyr sagda iord nær hann uill. og til sanenda hier um setivm uer uort insigli fyrir þetta bref skrifat a suinauatne a assvm fostudagen næstan̄ epter hin þrettanda (dag iola) um veturenn. anno domini. ꝏ. d. xx.

---

549. 20. Janúar 1520. á Ökrum.

Finnr Arnórsson fær Maríukirkju á Hvanneyri í Andakíl þá eign og ákæru, er hann og (Arnór Finnsson) faðir hans máttu eiga til Smáhamrareka.

AM. Apogr. 1739 eptir kopíu með hendi Páls lögþingisskrifara Gíslasonar, en síðan borið saman við frumritið og leiðrétt eptir því: „Innsigled er nu (1709) burtu. og er þesse ofanskrifud Copia confererud vid Originalenn. sem nu er eign Sira Þordar Jonssonar á Stadarstad“ (AM).

Finnur fær kirkiunne smahamra reka.[2])

Þat giori eg finnur arnorsson godum mǫnnum viturligt med þessu minu opnu brefi at eg medkiennuzt. at eg hefi feingit Mariukirkiu ꝺ́ Hvanneyri alla þꝺ́ ęign og akæru er eg og minn fader eiga mꝺ́tti til Smꝺ́hamra reka. hvalreka.

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) Stóð utan á frumbréfinu með nýrri hendi. Þar stóð og með hendi Páls Gíslasonar: „1520. Xum. 8“.

vidreka og med aullum hlunnindum og takmarki sem bref þar um tilvisar. þessum mönnum nærverandum Sira Gisla Halldorssyne. Jone Halzsyne. Helga Helgasyne. Berge Jngimundarsyne og mörgum ödrum godum mönnum nærverandum. for þesse giorningur fram á aukrum á mýrum þa er lidid var fra guds burd ꝍ. d. og xx. ár faustudaginn næsta fyrir Palsmessu um veturinn a sama are sem fyr seiger.

---

550. 28. Marts 1520. á Hólum.

Jón Hallsson selr heilagri Hólakirkju og Gottskalki biskupi til fullrar eignar tuttugu hundruð í jörðunni Hóli í Kinn fyrir hálfa jörðina á Völlum (Stóruvöllum) í Bárðardal með þeim innstæðukúgildum, er þar með fylgja.

JSig. 66. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ex originali". — MSteph. 27. 4to bls. 432—433, skr. c. 1720 „Ex membrana". Hefir það verið annað frumrit sama bréfs gert 13. Apr. 1520.

Kaupbref fyrer. xxv.c i Hole i Kinn.[1])

Þath giorum uier magnus arnason. ȷon magnusson ogh Rafn Brandzson godum mönnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi. at harum epter Gudz burd. ꝍ. d. ogh tuttugu ár miduikudaginn næstañ epter marie messu annunciacionis ȷ langafaustu ȷ stopplenum á holum ȷ hialltadal uorum uier ȷ hia saum ogh heyrdum æ ord ogh handaband Godskallz med Gudz nad Biskups á holum af einne halfw. enn af annare ȷons hallzsonar. ath suo fyrir skildu ath sagdur ȷon hallzson selldi heilagri holakirkiu og Biskupinum fim hundruth og xxc ȷ iordinni hool i kinn er liggur i stadar kirkiu sokn. til fullrar eignar og frials forrædis. undan sier og sinum erfingium. med aullum þeim gognum og gædum er greind ȷord hefir fremst ætt til fialls og til fioru til motz uidh adra menn. hier i mot gaf biskupinn greindum jone hallzsyne halfa ȷordena a uollum i bardardal i lundarbrecku kirkiu-

1) 27.

sokn med þeim ȷnnstædu kugilldum [er[1]) þar med fylgia. vndan heilagre holakirkiu og sier. fyrr sogdum ȷone til fullrar eignar og frials forrædis. med aullum þeim gǿgnum og gædum er[2]) greindre ȷordu fylger og fylgt hefir. og heilǿg holakirkia hefir fremst eigandi ath ordith. [Skilde hver hallda sijnu kaupe til laga og sa svara lagariptijngum er selde.[1]) Ogh til sannenda hier um̄ setium vier fyrnefnder[3]) menn vor ȷnncigli fyrer þetta bref er skrifath uar ȷ sama stad. [are og deige.[4]) sem fy̋r seigir.

---

551. 31. Marts 1520. á Kirkjubóli.

Thomas prestr Ólafsson, prófastr milli Langaness og Hvítaness, kvittar Jón Narfason af öllum sakfellum við heilaga kirkju og hann.

AM. Fasc. XLIV, 23, frumrit á skinni og er innsiglið enn fyrir bréfinu. — Apogr. 866.

Þat giore eg thomas prestur olafsson profastur ȷ millum langanes og huitanes godvm monnum kvnigt med þessv mínv opnv brefi ad eg medkenvzt at eg hefe afleyst ȷon narfason af þeim sakfellum sem hann hefur opinber at ordin[5]) vid heilaga kirkiu og mic og set honum mogvliga penetenciam sem greindvm brotvm til heyrir og fesegt vpp borit sem mier uel æ nægir. þui gef eg adr skrifadr valztmadr[5]) fyr skrifadan ion avldvngis kuitan ok ækærvlavsan fyrir mier og aullum minum epterkomendvm kirk(i)vnar formonnum ʀettvm vm aull þav sakfelle sem hann hefur ȷ falit[5]) og vm erv lidin og profastur ma yfir taka og seirliga[5]) af þiem[5]) fiormenings mædvm[5]) sem hann hefur opinber ad ordin[5]) med dyrvne þordardottur. Ok til saninda hier vm feste eg mitt ȷnsilgi[5]) fyrir þetta kv(i)ttvnar bref skrifat æ

---

1) [þ. v. 27. 2) sem 27. 3) firskrifader 27. 4) [föstudagenn ȷ paskaviku a sama äre 27. (þ. e. 13. Apr.). 5) Svo.

kirk(i)vboli ȷ skvtvlsfirdi lavgardagin næsta fyrir palmsvnnvdag vm vorit anno domino[1]) m⁰ d⁰ xx.

---

552. 30. Apríl 1520. á Munkaþverá.

Dómr sjö klerka, útnefndr af Jóni presti Finnbogasyni í umboði Gottskalks biskups á Hólum, um skilgetning Þuríðar Brandsdóttur, Þorsteinssonar.

Bisk. Skalh. XIX, 51, frumrit á skinni. Af 8 innsiglum voru öll nema 2, dottin frá á dögum Árna Magnússonar. — AM. Apogr. 2394 „accuraté“. Sbr. Nr. 556.

Bref um anastadaarf.[2])
jhesus.

Þath giorum wier brodir Einar med guds myskunn abote a munkaþueræ. finnboghe einarsson. Eigill hallsson. suein finnboghason. loptur petursson. Raugnualldr raugnuallds-son. og magnus magnusson. prestar holabiskupsdæmis. godum monnum viturligt med þessu woru opnu brefe. ath ærum epter guds burd. þushund. fim̃ hundrut og tuttugu áár manudaginn næstañ fyrir tueggia postula messo æ vorit. a munkaþueraa i eyiafirde. vorum vier i dom nefndir. af ærligum manne sira ione finnbogasyne er þá [hafde þar til[3]) fullt og logligt vm̃bod med brefue og incigle virduligs herra og andaligs faudr godskalls med guds nad biskups a holum. at vier skildum skoda. alita og doms atkuæde a leggia. huort þuridr brandsdottir være skilgetiñ og lavgliga i ætt komiñ edur eige. kom biskupsins kref þar fram̃ fyrir oss suo lat-añda og inne halldanda. at sæmundr simonarson hefde synt sier tuau bref med godra manna inciglum presta og leikmanna. at adr nefndre þurıȷde brandsdottur hefde verit skipt arfue eptir brand heitinn þorsteinsson. faudr sinn í mots vid aunnur sıȷn syskiñ. og af þui sagdistz biskupinn

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með gamalli hendi; 3) [þá þär til häfde, frbr. og mun það eiga að merkja, að „þar“ og „hafde“ eigi að skipta sætum, sem betur fer á.

ecke kunna annat at merkia i þeim. enn at fyrr nefnd þuridr brandsdotter mune vera skilgetiñ og logliga i ætt komiñ. fyrir þann skulld. at þeir menn hefde skipt henne sinum faudrarfue sem þar hefde giorla til vitat. haufum vier og þesse saumu bref. heyrt. sied. og yfuerlesit. med heilum og oskauddum inciglum. huer oss litustz og syndustz riett og loglig vera. i ollum sínum greinum. til fulls vitnisburdar og sannra likenda at þuryjdur brandsdotter sie skilgetin og laugliga i ætt komiñ. Þui at guds nad til kalladre dæmdum vier fyrr nefndir prestar epter þeim brefum. vitnum og gaugnum sem þa þar fram komu i dominn fyrir oss opt nefnda þuryjde brandsdottur skilgetna vera og laugliga i ætt komna. nema þau lauglig vitne leidistz fyrir biskupinum edur hans vmbodsmanne. sem honum synist med sinum lærdum monnum riettliga hrinda mega skilgetning tíjttnefndrar þuryjdar.

Samþyckte fyrr nefndr sira ion finbogason vmbodsmann heilagrar hola kirkiu med oss þenna vorn dom og sinn fullan laga vrskurd a lagde sem hann framastz maatte at laugum giora og þar med sette hann sitt incigle med vorum inciglum fyrir þetta bref. er skrifuat var a munkaþueraa i eyafirde a sama are degi syjdar. enn fyrr seigir.[1])

---

553. 31. Maí 1520. á Kolfreyjustað.

Lýsing Jóns prests Indriðasonar, að Valgerðr heitin Ólafsdóttir, kona Guðmundar Magnússonar, hefði gefið fimm hundruð eptir sinn dag upp í jörðina Hólma í Reyðarfirði kirkjunni þar heima og jungfrú Maríu, og að Ólafr Guðmundsson hefði í testamenti sínu á sama hátt feingið kirkjunni í reikningsskap og gjöf tíu hundruð í nefndri jörðu, og enn að Guðmundr heitinn Magnússon hafði, samkvæmt máldaga Magnúsar heitins biskups, feingið kirkjunni tíu hundruð í Hólmum.

1) þ. e. 1. Maí.

Bisk. Skalh. Fasc. X, 17, frumrit á skinni og er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 2624.

bref vm holma i austfiordum.

Þat giore eg ȷon prestur indridason godum monnum kvnnigt med þessu minu opnu brefi ath broddi tiorffason og gudrun olafsdotter lystu þui fyrir mier ath ualgerdur heitin olafsdotter eiginkuinna gudmundar magnussonar hun hefdi gefit fimm hundrut upp ȷ iordina holma er ligur ȷ reydarfirde kirk(i)unne þar heima og iungfru mariu til æuenligrar eignar epter sinn dag. ȷ anare grein uar eg ȷon prestur indridason þar hia og heyrde eg ꜳ ath olafur heitin gudmuudsson giordi sitt testamentum heill ath uiti og allri skynsem̄d en siukur ȷ likama. sagdi og lysti fyrir mier ath kirkian ꜳ holmum ȷ ʀeydarfirde skylldi eiga tiu hundrut upp ȷ fyrr greinda iord holm̄a ȷ sinn reikningskap en ef hann ętti eigi sua mikit ath giallda ȷ sinn re(i)kningskap þa gefe hann þat heilagri kirkiu sem meira ueri ok en hier til er maldagabrefit suo latandi þar ꜳ holm̄vm sem biskup magnus heitin gud hans sal nadi [hefur þar um giortt[1]). hefdi feingit titt nefndri kirkiu tiu hundrut gudmundur heitin magnusson vpp J þratt nefn̄da ȷord holm̄a. Ok til sanen̄da hier um setti eg fyrr nefndur sira ȷon indridasøn mitt insigle fyrir þetta uitnisburdarbref er skrifath var ꜳ koltreyvstad ȷ faskrudsfirdi fimtudagin nesta in octavo in̄ pentecosten anno domini millesimo quingentesimo vigesimo.

---

554. **4. Júní 1520. á Skarði í Langadal.**

Vitnisburðr um samtal þeirra Gottskalks biskups á Hólum og Jóns bónda Einarssonar um fékaup þeirra Jóns bónda og Kristínar dóttur biskups, og kjöri biskup í þessa peninga sextigi hundraða jörð, og skyldi það vera Ey á Skagaströnd.

ÍBfél. 67. 4to bl. 73 með hendi síra Eyjólfs Jónssonar á Völlum (d. 1745). — Afskript meðal jarðabókarskjala Árna Magnússonar,

1) [neðst við fald og innvísað.

Húnavatnssýsla Nr. 2, staðfest að Geirrauðareyri 15. Apr. 1704 af Guðmundi Þorleifssyni, J(óni) Jónssyni og Birni Jónssyni (= *b*).

(Utskript) af vitnisburdi og skilmala um Ey æ skagaströnd.

Þeim godum monnum sem þetta bref siæ edur heyra senda Einar Oddsson. Arngrimr Liotsson. Jon Halldorsson og Semingr Olafsson kvediu guds og sina. kunnigt giorandi med þessu voru opnu brefi. at vier vorum þar[1]) j hiæ. sæum og heyrdum æ. á[1]) Holum i Hialltadal. a brudlæpsdegi[2]) þeirra Jons Bonda Einarssonar og Christinar Gottskalksdottur. at so fyrir skildu. at virdugligr herra Biskup Gottskælk spurdi Jon Einarsson hvert sa skildagi skylldi halldaz er þeir hofdu giort. eda skylldu þeir giora annan. um fekæp þeirra hustru Christinar. en ædrgreindr Jon Bondi Einarsson sagdi at Biskupinn skylldi ræda. en Biskupinn kiðri at sæ giorningr skylldi standa sem þeir hofdu ædr med sier giort. [enn Biskupinn sagdist[3]) skilia til i þessa peninga sem þeir hofdo[4]) æ sattir um ordit. lx hundrada jord. og skylldi þat vera Ey æ skagaströnd.

Og til sanninda hier um setium vier fyrr nefndir menn vor innsigli fyrir þetta vitnisburdar bref. er skrifat var æ Skardi i Længadal. mænadaginn næstan eptir De Trinitate um vorit. ærum eptir Guds burd M D ok xx vetr.

---

555. 6. Júní 1520. á Hólum.

TESTAMENTISBRÉF Gottskalks biskups Nikulássonar á Hólum.

Bréf þetta er tekið hér eptir tveimur afskriptum: *a*, afskript með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar frá c. 1640, gerð fyrir Þorlák biskup Skúlason á Hólum, nú geymd í Landsskjalasafninu í Reykjavík; *b*) skjalabók Biskupsskjalasafnsins í Fol. bls. 25—33, er Þorlákr biskup lét rita 1641—1642, og er bréfið þar einnig ritað með hendi Hákonar Gíslasonar. Eptir *a* er gerð afskript sú af þessu bréfi, sem er í

1) b. v. *b*. 2) brudkaupsdeige *b*. 3) [*b*; og sagdiz hann *a*. 4) hefdi *b*.

bréfabók Brynjólfs biskups, því að þessi afskript hefir verið leingi í Skálholti og fylgt síðan bréfabók Þórðar biskups Þorlákssonar. Og eptir annari hvorri þessara afskripta er gerð afskript síra Vigfúsar í Hítardal í Landsbókasafni 115. 4to II, 6—17. Bréf þetta, ásamt latneskri þýðingu, er áðr prentað í Kirkjusögu Finns biskups II, 629—644.

Giafa Bref Byskupz Gottskalcks til hőla domyrkiu.

J(n) Nomine Domini Amen.

Vier Gottskallk med Gudz nǻd Bẏskup ǻ Hőlum Giörum godum monnum viturligt med þessu voru opnu Brefi. ad vier vilium sialfer kunngiora ydur. huor kot eda ȷarder hafa vnder oss borid ȷ þann tıȷma. sem almattugur Gud hefur oss overdugañ þolad yffer Hola Byskupzdæme. huad þeir partar eda ȷarder heıȷta. huðrsu dyrar þær Eru. og huorsu þær hafa vnder oss borid og huad vier giorum af þeim.

fyrst fyrer nordan Jokulsǻ.

dalur xc.

aland xc. iij kugilldi med badum. Landskylld þriar merkur.

Gardur xijc. fimm kugilldi. Landskylld c.

voru þessar þriar golldnar ȷ wtlegd fyrer Barneign j hordæme.

Sueinhvswıȷk xxc. vj kugilldi. Landskylld. c. kom fẏrer framfæri og kienslu til prestz Sijra Jons Magnussonar.

xxc ȷ Skordum. iiij kugilldi. Landskylld. c. kom fyrer annad kot og peningar ǻ millum.

Þuerǻ xxc. vj kugilldi. Landskylld. c. og keyptt fyrer fulla peninga.

J Hiedara vmbodi.

Hool ȷ Hofdahuerfi. xv.c vj kugilldi. Landskylld. fimtan aurar og keypt fyrer fulla peninga. og er þo Christzfie.

Hrafnstader. xxxc. vij kugilldi. Landskylld. ijc. og kom J prouentu.

half Biorgin. xc. fiogur kugilldi. Landskylld. x. aurar og gollditi ȷ sakfelli.

Vad. xxc. vj kugilldi. landskylld viij agilldi. og giefid ȷ prouentu.

Hoskulldstader med kotinu fimtigi c. vj. kugilldi. Land-

skylld. ijc. og komu halfer fyrer Biskupztıjunder. enn halff med Sıjra Thomase Eıjrıjkssýne. enn kotid keýpt.

Halfer Hallbiarnarstader. xv.c. iiij. kugilldi. Landskylld .x. aurar. og golldner ȷ sakfelli.

fagranes. xiiijc. iiij kugilldi. Landskylld. x aurar. og var keypt.

Strond .xc. iiij kugilldi. Landskylld .c. og var giefiñ.

Minne weller. xc. og keypt.

Christnes .lxc. x kugilldi. Landskylld .iij.c.

kristnes. kroppur. Hialmstader og Grıjsarđ komu fyrer þær ȷarder sem vnder oss hafdi borid. og er kroppur. xlc. vj kugilldi. Landskylld atta agilldi.

Hialmstader xxc. vj kugilldi. Landskylld. c.

Grıjsarđ .xxc. vj kugilldi. Landskylld. c.

Krukstodum .v. kugilldi. Landskylld. xv. aurar.

Draflastader .xxc. v. kugilldi. Landskylld atta agilldi.

Seliahlijd. xxc. vj kugilldi. Landskylld. c.

Gilsđ. xxc. vj kugilldi. Landskylld. c.

voru þessar þriđr ȷarder keyptar.

Gierdi .xijc. vj kugilldi. Landskylld. xij aurar. kom þad ȷ ȷardakaup.

Hleýnargardur. lxc. x kugilldi. Landskylld. ijc. og sumur keýptur. enn sumur ȷ sakfelli.

Huassafell sumt keýptt. enn sumpt fyrer Biarna heitin Olason[1]) ȷ sakfelli.

Ytra krossanes. xxxc. vj kugilldi. Landskylld. cc. keýptt fýrer fulla peninga. enn halfftt og kuastader ȷ Suartđrdal komu fyrer sydre[2]) Bæisđ.

Sydra krossanes. xxxc. vj kugilldi. Landskylld. c. keyptt fýrer fulla peninga.

Mýrarlőn. xxc. vj kugilldi. Landskylld. c. keyptt fyrer fulla peninga.

Aslacksstader. xlc. vj kugilldi. Landskylld. c. þa wti eruiijđr.

Arnbiargar Brecku og halftt Krossanesid ýtra fieck oss sıjra Eıjrıjkur Sumarlidason fyrer vora peninga. Enn hann tok ȷ sama fyrer ʀiettarbotina. af þeim fim̃bogasonum.

Aas xxxc. vj kugilldi. Landskylld. c. a hinu þridia đri.

1) leiðrétt; Olafsson, *a, b.* 2) *b*; sydra, *a.*

J á .xvc. bitolud. vj. kugilldi. Landskylld. c.

Stedie .xxc. vj. kugilldi. Landskylld .c.

xc ȷ Grund ȷ Þorvalldsdal.

Steinstader. xxx.c. vj kugillde. landskylld kugilldi. og keyptter fyrer fulla peninga.

Holar .xxc. viij kugilldi. landskylld. c. og Midland. badar ȷ sakfelli.

fagraskogur. xxxc. vj kugilldi. Landskylld. ijc. og er sumur keyptur. enn sumur golldinn ȷ mýkinn sakfelli.

Kalfskinn xlc. vj kugilldi. Laudskylld ijc og golldiñ fyrer vorar tıȷunder.

Skalldalækur halfur. xc. j kugilldi. Landskylld .xl. alner og var keyptur.

Brimnes. xc. iiij kugilldi. landskylld. x. aurar.

Melar .xxc. vj kugilldi. landskylld. c.

Kongustader .xxc. vj kugilldi. Landskylld .c. og halfar audner settar vnder vrdakyrkiu.

xc ȷ audnum. vj kugilldi. Landskylld .c. golldnar af Jone Sigmundssyni ȷ sakfelli.

Hreıȷdastader .lxc. vj kugilldi. Landskylld. ijc. og keypter af morgum fyrer fulla peninga.

Klaufa Breckur fimtige c. viij kugilldi. Landskylld .ijc. og golldnar af Jőne Sigmundssyne ȷ sakfelli.

Dæli fimtige .c. viij kugilldi. Landskylld. ijc. og gaf Steirn Snorrason. xc. Hőlakyrkiu. enn. xlc. keyptt af Bornum Steıȷns er hann gaf þeim ȷ Testament. og voru keýptt fyrer fulla peninga.

J Olafsfirdi.

Gardur. xxc. vj kugilldi. Landskylld halft annad hundrad. og var keyptur at tueıȷmur.

Reyker.xlc. iij kugilldi.Landskylld.ijc. ogkeypteraf morgum.

J fliotum.

Jllugastader. xxc. iiij kugilldi. Landskylld. c. keyptter halfer. og halfer fyrer leýfe.

Molastader xxc fimm kugilldi. Landskylld c. keypter halfer. og halfer fyrer Eydikot.

Molbrigdastader. xxc. vj kugilldi. landskylld c. og keypter.

Tunga .lxc. vj. kugilldi. landskylld iijc. og kom hun fyrer Þőrustadi ǻ Sualbardsstrǿnd er golldiñ var ȷ sakeyre.

Yztemőr. xlc. iiij kugilldi, landskylld fiogur agilldi annars hundrads og tuær tıȷunder.

Bruarland. xlc. vj kugilldi. landskylld iijc. og sett aptur vnder kyrkiuna fyrer prouentu Salbiargar.

Grinder xxc. vj kugilldi. landskylld ijc.

Osland. lxc. ıx kugilldi. landskylld iijc og halft keyptt. enn halft fyrer leyfe.

Brecka og hundholl. Dalur hia aukrum, xxxc. vj kugilldi. landskylld halftt annad hundrad.

Abær. xxc. og golldinn ȷ sakfelli.

Willingarnes. xxc. og xvjc betur. vj kugilldi. Landskylld ijc. og golldid sumpt ȷ skulld. enn sumpt keyptt.

Gilhagi. xxxc. vj kugilldi. landskylld kugilldi og x aurar. og suara presti halfre mork.

Sæfuarland xxc. iiij kugilldi. Landskylld .c. og keyptt fyrer sydra krossanes.

Hafragil .xijc. vj kugilldi. Landskylld fiorar vætter fiska. og kom med Sıȷra Einare Vlffssyne.

J Hunawatsþingi.

Hafstader .xlc. vj kugilldi. Landskylld kugilldi og c.

finstader lc. vj kugilldi. landskylld ijc. og kom fyrer kvıȷar ȷ Nordurǻrdal. er fiell ȷ obotamal Sıȷra Jons Kollasonar.

Manaskǻl xxc. v. kugilldi. landskylld. c. golldiñ fyrer peninga og stendur þo til lausnar vm iij. ǻr.

Steinẏiastader .xxc. vj kugilldi. landskylld c. og kom med Sıȷra Bessa Þorsteinssyne.

xc ȷ mẏrum. iij kugilldi. Landskylld. x. aurar. golldnar fyrer fulla peninga.

halfftt Spǻkonufellid. xxx.c. a kyrkian þar ȷ xvc. vj kugilldi og iij fyrer presti. Landskylld kugilldi.

Eingehlıȷd half. xxc. vj kugilldi. landskylld. c. og keyptt fyrer fulla peninga.

xxc ȷ moberge. ij kugilldi og et þridia fyrer presti. Landskylld kugilldi.

Æsisstader xxxc. fimm kugilldi. Landskylld ijc og keyptt fyrer fulla peninga.

Kuastader .xxc. vj kugilldi. Landskylld .c.

Hol .xxc. vj kugilldi. Landskylld. c.

Steinā .xxxc. v kugilldi. Landskylld. c. og lxxx alner og tıjund. og þessar badar komu fyrer Gudrunarstadi. er fiell ȷ obötamāl Sıjra Jons Kollasonar.

Langamÿre xxc. vj kugilldi. landskylld .c. keypt fyrer fulla peninga. og aunnur Langamyri xxxc. vj kugilldi. Landskylld. ijc. og keÿptt fyrer fulla peninga.

Asar .xxc. vj kugilldi. landskyild .c. og keypt fyrer fulla peninga.

Elldjarnsstader. xxc. vj kugilldi. landskylld. c.

Hrafnabiorg. xxc. vj kugilldi. landskylld c.

Liotzholar. xxc. vj kugilldi. landskylld .c.

Snæringstader. xxc. vj kugilldi. landskylld. c.

Geijthamar. xx.c. vj kugilldi. Landskylld viij āgilldi.

Mosfell. xxc. ȷ Eydi. Komu þessar sex ȷarder fyrer þær ȷarder sem Einar Olafsson helldur.

Litli dalur. xxc. vj kugilldi. Landskylld .c. og er kyrkiu eign ā kūlu.

Hollt. xxc. vj kugilldi. landskylld .c.

Grund .xxc. vj kugilldi. Landskylld. ijc. og standa þessar badar fyrer kyrkiugodsenu ā kulu.

Þorkielshuol. lxc. vj. kugilldi. Landskylld. iijc. og keyptur fyrer fimtigi .c. enn kyrkian þar ā .xc.

Galltarnesid .xlc. vj kugilldi og j fyrer presti. Landskylld kugilldi og .x. aurar.

Wasshorn .xxc. vj kugilldi. Landskylld. c. og galltt sıjra Þorsteirn Jllugason.

Fıjtiar .xxc. vj kugilldi. Landskylld .c. og galltt oss Jon Sigmundsson.

Sydre þuera. xl.c vj kugilldi. Landskylld. ijc. og sott med logum.

Enn hin Ytre þuerā. l.c iij kugilldi. landskylld ijc. og keyptt fyrer fulla peninga.

Asbiarnarstader. xxx.c golldner halfer fyrer fulla peninga. og halfer fyrer sakfelli.

Minne ős .xxc. vj kugilldi. Landskylld ,c.

Wıȷgdıȷsarstader .xxc. iij kugilldi. Landskylld. c.

Weller ȷ midfirdi. xvjc. vj kugilldi. landskylld .c. og golldid ȷ sakfelli.

Barckarstader .xlc. v. kugilldi. Landskylld .ijc.

Adalbol. xxxc. vj. kugilldi. Landskylld .c. golldid halft. enn feingid oss halftt.

Biargarstader ȷ Nupsdal .xijc. og .iijc. ȷ Hnausum keyptt fyrer peninga.

halfer Balkastader ȷ Hrvtafıȷrdi. xvc. iij kugilldi. Landskylld .c.

Kula og vrder ad auk Wıȷdedalstunga med sıȷnum kotum logd til Beneficium.

halfar tiarner ȷ Suarbardal gaf Finnur Þorvalldsson sancte Johanni Baptistæ med voru thillægi. þui ad þad var allt Christzfie.

Enn allttt fyrrskrifad gods laust og fast. nema þad sem ȷ obotamǻl hefur fallid. þa reıȷknum vier oss og wora eign wera. þui ad vier hofum keypt þad med woru aflagodzi. enn sumpt borid vnder oss ȷ sakeyrer þann sem Christiñ riettur skipar Byskupe. enn Gudi til lofs og dýrdar. Enn oss og þeim sem ǻttu og aullum Christnum sǻlum til fridar og lıȷknar og mýskunar. þa giefum vier allt skrifad gods laust og fast heilagri Holadomkyrkiu til æfinligrar eignar. vnder þa grein ad sǻlutıȷder þær og salumessa sem vor fyrverare Byskup Olaf godrar minningar og Gud hans sǻl nǻdi. skipadi ad syngiast og lesast skylldi ȷ sancte Annæ stuku. sie eilijfliga vppi halldid suo sem fyrr nefndur Byskup Olafur. Gud hans sǻl nǻdi. hefur skipad. þuiad hann gaf þar peninga thil. suo og þær messur tuær humiliavit og af sancta Anna ǻ faustudaga og Laugardaga. þa sem ecki ber[1]) ǻ frammistodu holld. ȷ heilagri Holakyrkiu. skuli ȷafnañ syngiast. þar med skipum vier og fiorar aartıȷder ǻ tolf manudum vppa domkyrkiu. ǻ aull klaustrin. aull Beneficia. og a huorn þingaprest ȷ sıȷnum þingum ǻ wetur. wor. sumar og haust ǻ þessum tijmum sem hier epter greiner. hinar fyrstu

1) *b;* í *a* er fyrst skrifað „*ber*“, en svo gert úr því „*sier*“.

ártijder á weturinn decimo octavo kalendas Januarij. þad er tueiym nottum effter Luciæ messo.[1]) adrar tertio nonas Maij. þad er .ij. nottum effter krossmesso á worid.[2]) hinar þridiu á sumarid decimo qvinto kalendas Augusti. þad er tueim nottum fyrer Þorlaksmessu á sumarid[3]). hinar fiordu aartyjder á haustid decimo tertio kalendas Octobris. Þad er tueim nóttum fyrer Matthei Apostoli et Euangelistæ[4]). Enn þa nockurn þessara fyrrskrifadra aartyjdadaga ber á sunnudag. faustudag edur laugardag. þa mismunar Humilavit og af sancta Anna skulu syngiast. sem fyrr seigir. þa bidium wier ȷ vmbodi allra Christna sálna. kiærliga þa tuo dandimenn og presta. kyrckiuprestinn og Rectorem Chori á Holum ad þeir skipi þessar aartijder med sinni messu á einhuorn þann dag þeirrar wiku. sem þeim þyker best til fallinn. suo ad þessar fyrrsagdar artyjder. med messunne falli aldrej nidur. skulu þessar sálutyjder syngiast ȷ kornum med niu lestrum á kuollded fyrer. enn Commendaciones animarum á morgunen epter tertiam og þa strax sálumessañ syngiandi med þessum orationibus Concede qvæsumus omnipotens Deus. animabus omnium Episcoporum ac sacerdotum tuorum. Deus in cuius miseratione animæ fidelium red. Misere qvæsumus Domine animabus omnium benefactorum nostrorum defunctorum. Omnipotens sempiterne Deus qvi vivorum Deus fidelium Deus omnium eu ȷ huorre messu. Enn til þess ad kiennemenn sem eru chorales dagliga heima ad domkyrkiunne flytie og fremie þessa tyjdaskipun á huorium tolf manudum medan þeir þiona domkyrkiunne. þá aukum vier kaup huors prestz fram yfer þad sem weniuligt er .x. aurum. huors messudiakns xx alnum. huors subdiakns. x. alnum og huors klerks v alnum. Enn vnder þa grein. þa leggium vier þeim þessa peninga ad þeir giori þess audvelldligar og betur alla fyrrskrifada tyjdaskipun. og ef so kann til ad bera ad nockur af korsprestunum wilie fara sinna erinda annarstadar burt af stadnum. þa þessar þriár messurnar skulu seigiazt þa fyrerbiodum vier honum þad vnder hlydne vid Gud. heilaga

1) þ. e. 15. Dec. 2) þ. e. 5. Maí. 3) þ. e. 18. Júlí. 4) þ. e. 19. Sept.

Hola domkyrkiu og hennar formann. nema hann hafi annañ prest wıjsañ. ad syngia fyrer sig þessar þriar messurnar. sem er Humiliavit og af sancta Anna og aartıjdar messuna. vm allañ þann tıjmañ sem hann er ȷ burt. Og þui giorum vier ollum godum monnum witurligt. med þessu voru opnu Brefi. ad wier stadfestum oc samþýckium med þessu voru opnu Brefi. ad wier stadfestum og samþyckium Bref og giorning wors wirduligs faudurs og fyrerverara. Byskups Olafs godrar minningar. Gud hans saal nádi. vm messu og sálutijder ȷ Annæ stuku. Suo og confirmerum wier þad fullkomliga ȷ aullum audrum sıjnum grejnum og articulis sem þad hans Brief ȷnne helldur. og þad sama wæntum wier. truum og fylliliga treystum til allra worra Erligra Epterkomandi Byskupa. Officiala. Raadsmanna. og kyrkiupresta heilagrar Hőla domkyrkiu. ad þeir mune őbrigdiliga halldast lata vm alldur og æfui þessar þriar messurnar med aartijdunum. sem wier skipum og ȷ þessu Brefi fyrr greiner. þar med bidiandi ydar kiærligt faderne. og elskuligt Broderni. ad þier aller sieud vmbodsmenn allra christinna sálna dygguertruer og trauster. so sem þier wilied suara fyrer Gudi. og kiorum wier giarnan fyrer Guds skulld ad þier samþyckid þennan worn giorning med ydru Breffi og Jnsigli. þui ad sier giorer huor sem giorer. Enn moti þeir sem Gud vill. oc vid þurfa. Enn til mejri wissu og stadfestu ad þessi wor skipun og giorningur skuli obrigduliga halldast vm alldur og æfui. hafa Edla herra abotarner. og Herra priorinn. og aller forprestar og suo aller adrer kiennemenn Hola Byskupzdæmis sem hier epter nefnast ȷ Briefinu samþýcktt þessa wora skipun og giorning a almenniligre prestastefnu. á Wıjdiwollum ȷ Blonduhlıjd ȷ Skagafyrdi þeir sem woru þar og suo heıjta.

Broder Einar med Guds nád abőte á Mwkaþuerá.

Broder helge med Gudz þolinmædi abőte á Þingeyrum.

Broder Nicholas med Guds forsiő og skipun prior á Modruvollum.

Jon fimbogason ȷ Mwla.

petur pálsson.

fimboge Einarsson.

Jon Þorgilsson.
Gudmundur Jonsson.
Nichulas wilhialmsson.
Jon fimbogason] Laufasi.
Jon Arason.
Gilsbricktt Jonsson.
Þorsteirn Jonsson.
Olafur Jonsson.
Eigill Hallsson.
Jon Jonsson á Mýklabæ.
Jon Jonsson á Skinnastodum.
Þorbiorn Jonsson á Bægisá.
Þorbiorn Jonsson á Stadarbacka.
Olafur Gudmundsson.
Sniolfur Jonsson.
Jon Sueinsson.
Haldan Narfason.
Thomas Eijrijksson.
Jon Andriesson.
Sigmundur Arason.
Jon Philippusson.
Steirn Markusson.
Jon Olafsson.
Jon Marteinsson.
Sueirn fimbogason.
Loptur Petursson.
Magnus Gudmundsson.
Einar Magnusson.
Jon Brandsson.
Gijsle Gudmundsson.
Thomas Jonsson.
Thomas Einarsson. og
Þorleijfur Jonsson.

med flejri dandi manna samþýcke sem ecki eru nefnder. og med þeirra samþycke sem nefnder Eru. og ecki eru nu á prestasteffnunne. øtlum wier ad fá þeirra samþycktt eff oss hreckur lijf til. og nær Gud vill vier finnunst.

Og til sanninda hier vm setium vier wort Jnnsigli med fyrr sagdra prælata og presta Jnnsiglum fyrer þetta Bref. er skrifad var ad domkyrkiunne á Holum j Hialltadal. á midvikudægin næstañ fyrir Barnabæ Apostoli Anno Domini M⁰ D⁰ xx.⁰

---

556. 13. Júní 1520. á Víðivöllum.

Gottskalk biskup á Hólum samþykkir og staðfestir dóm frá 30. Apríl 1520, Nr. 552.

Bisk. Skalh. XIX, 52, frumrit á skinni læst saman við Ánastaðadóm frá 30. Apr. 1520. Innsigli biskups er dottið frá. — AM. Apogr. 2394.

Vier gottskall med gudz nad biskup æ holum giorvm godum monnum viturligt med þessu uoru opnu brefe at þa er lidit uar fra gudz burd Md og xx ár miduikudaginn næstan epter barnabe apostoli æ uidiuollum j blaunduhlid j skagafirde æ almenneligre prestastefnu kom fyrir oss ærligur mann sæmundur simonarson huer er þa hafdi umbod þuridar brandzdottur med dom og urskurd sira jons finnbogasonar og ærligra persona hver er svo hliodande var at þuridur brandzdotter uar dæmd skilgetin og laugliga j ætt komeñ epter þeim brefum og biuisingum sem þar hofdu fram komit. beiddizt adurnefndur sæmundur simonarson samþyckis og laga vrskurdar æ þessum dome. Þvi at gudz nad til kalladri samþyckium vier þenna þeirra dom logligan myndugan og riettiliga halldanda og hier fullnadar laga urskurd æ leggianda. og uoru allir lærdir menn þenna dom og uorn vrskurd samþyckiandi sem þa uoru æ prestastefnnu. fyrirbiodum vier huerium manne at raska eda ʀiufa þenna uorn urskurd. Og til sannenda hier um setium vier uort jncigle fyrir þetta urskurdarbref er skrifat var j sama stad. og deigi sidar enn fyr seiger[1]).

---

1) Þ. e. 14. Júní.

557. 14. Júní 1520. á Víðivöllum.

Dómr klerka, út nefndr á prestastefnu af Gottskalk biskupi á Hólum, um umboð það, er Guðrún Jónsdóttir — kona Einars Jónssonar, Sigmundssonar, en Einar hafði verið í banni í þrjú ár — hafði gefið Gilbrikt presti Jónssyni frænda sínum yfir öllum sínum peningum.

AM. Fasc. XLIV, 15, frumrit á skinni. Af 12 innsiglum er nú eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 3440.

Brief Helga Abota a Þyngeirum 1520.[1])

Ollum godvm monnum þeim sem þetta bref sie Edur heyra sendvm vier helge med guds nad abote a þingeyrvm. Einar med samre nad abote a mukaþvera. nicholas priur at modruuollum. jon finbogason. petur palsson. ioon þorgilsson. þorstein jonsson. gudmundr jonsson. nicholas vilialmsson. tvmas Einarsson. jon sueinson prestar holabiskupsdæmiss kunnickt georandi þa lidet uar fra hollgan uorss hera ihesu christi md og xx ar a uideuaollum i blonduhlid i skagafirde a almennelegri prestastefnu fimtodagin næsta epter barnabe apostoli uoru uier i dom nefnder af uorum andalegum fodr og virdeligvm hera biskup Godskall til a at lita og um at dæma þar med riettiliga ad skoda huort abl hafa skylldi þat umbod er gilbrikt prestur jonsson uændist þar fyrir biskupenum gudruno jonsdottur frændkonu sina hafa gefit sier yfer ollvm sinvm peningvm og hier med beidde hann og krafde doms a fyrir adur greindum hera huort hann mætte at logvm hallda þetta umbodit edur eigi. Þui i fyrsto grein syndist þat og satt geordist þar þa fyrir oss at hun hefde med vottum og handsolum gefit honum sitt umbod og suo i annare grein uissum uier Einar jonsson mann gudrunar vera dæmdan j bann og i þui leigit hafa upp a þriu ar i samtt suo hann hefur huorke lausn nei[2]) leidriettv tekit þui seigia log af honum oll fiar forrædi at so komnv og svo dæmdvm vær hann huorke mega hafa hennar fiarhalld edur annara manna fyr en hann uæri i sannlegri hlydne uid heilaga kirkiv. i þridiv grein uar þat og reiknad

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) Svo.

og rietteliga talid af skiluisum monnum þar fyrir oss i domenvm at adur nefndur prestur sera gilbrickt uæri nanastur fyr nefndri gvdrvno at frændseme af þeim sem fvlla borgan hefdi fyrir fe hennar og þui fyrir allar þessar greiner litasst oss login stydia en i onguan mata kreinkia adur greint mal. Og at suo profvodv nv fyrir oss komnv med heilags anda nad til kalladri dæmdvm vier umbodit i allan mata stodvkt og myndokt og titt nefndan sera gilbrickt mega nv stragx ad sier taka þar med epter ad leita og vpp ad spyria segta og sækia saker a gefa a ollvm peningvm kvikvm og daudvm fostum og lausvm fridvm og ofridum epter þuj sem þratt nefnd gudrvn jonsdotter vard fremst eigande at med logvm og hier med var þenna vorn dom samþyckiande med oss virdugligr herra og vor adr greindur andaligr fader Biskvp Godskall. En til meire avdsyningar setivm vier advr skrifader menn vor jnsigle fyrir þetta domsbref Er skrifat var a hialttabacka a kolkvmyrvm a manvdagin næsta fyrir natiuitas sancte mariæ uirginis[1]) vm sumarit a sama ari sem fyr seiger.

---

558. **14. Júlí 1520.** **á Hlíðarenda.**

Vitnisburðarbréf nokkurra helztu bænda fyrir sunnan land um hirðstjórn og lögmensku Vigfúsar bónda Erlendssonar, og lýsa þeir yfir því, að þeir vilji hafa hann að hirðstjóra, eptir heitorðum Gamla sáttmála.

AM. Fasc. XLIV, 20, frumrit á skinni. Af 12 innsiglum eru nú 9 fyrir bréfinu og sum þó mikið brákuð. Árni lætr rita utan á bréfið: „Ölldungis klär. retinebo tamen“. Prentað í Safni II, 198—199.

bref kongiinum til skrifat vm jslenska hirstiora .[vigfus erlendsson.[2])

Þat giorum uier Eirekur þorsteinsson. jon þoruardsson. Runolfur þorsteinsson. narfui ellendzson. olafur jonsson. jon

1) þ. e. 3. Sept. 2) Utan á bréfinu með gamalli hendi, nema frá [er með hendi frá 17. öld.

eirekxson. jon helgason. gudni þorarensson. tumas jonsson. jon hallzson. biorn arnorsson. olafur þorualdzson. og olafur jonsson godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi ad uier uitum fyrir full sanendi og uitni vm berum ad uel boren mann vigfus bonde ellendzson logman hefer stadit og stediad sig sem einn kurteis dande man j allan mata þann tima sem hann uar hirdstiore yfer jsland suo og eige sidr nu sidan j sinne logmanz stett og under þa goda trv sem uier berum til hans bidium uier hann underuisa uorum uerdugazta herra kong Cristiern huad uier audmiuklega beidunzt at hans uerdug nad lati oss aptur fa þau frelse og friheitt sem oss uoru lofud af uirduliguztum herra hakone konge agætrar miningar j mote þeim skatte og þegnskyldu sem vier hofum honum jatad krununar vegna sem suaren sattmale þar um gior utt uisar ad uier skolum hafa jslendzkan hirdstiora þann sem oss hallde med log og rett. huorra uier þickiunz nu miog mist hafa j næstu .iij. ar forliden fyrir ofsa og akefd utlendzkra hirdstiora og umbodzmanna suo sem sked hefir um þau fridbrot sem gior hafa verid á uorum logþingum ad logrettumenn hafa ualla matt ohræd(d)er dæma log og rett edr upp seigia logsamda doma fyrir þeirra ofsa og ojafnadi sem full raun hefer. æ. ordit ad logrettumen hafa uerid gripnir og slegnir og j fangelsi setter þar æ þingenu fyrir retta logsogu.

Nu fyrir þesse greind tilfelli og fleire onnur lizt oss þetta j aunguan mata suo leingur standa mega og þui keyrum uier helzt ad hafa adr greindan Vigfus logman fyrir hirdstiora yfer oss suo framtt sem vors verduga herra nad uill honum þat til ski(c)ka þui uier treystum honum vel ad hann mune hallda oss med log og landzins rett sem hann hefer adr giortt.

Og til sannenda hier um setium uier fyrskrifader men uor jnnsigli fyrer þetta brief huertt skrifad uar á hlidarenda j fliozhlid laugardagen næstan fyrer diusi(onem) apostulorum arum epter guds burd. ᛘ. d. og xx ar.

559. [1520].

Vitnisburðr um róstur á Alþingi 1517, 1518 og 1519 (af völdum Týls Pétrssonar).

AM. Fasc. XLIV, 11, frumrit á skinni. Öll (6) innsiglin eru dottin frá. Árni Magnússon ritar utan á bréfið „circa 1519“, og er það annað hvort frá því ári eða 1520. Fult svo líklegt er, að það sé frá 1520. Sbr. vitnisburð Vigfúsar hirðstjóra Erlendssonar frá 14. Júlí 1520. — Apogr. 2907. — Prentað í Safni til sögu Íslands II, 194—195.

Tilbvrder ꝺ alþinge.[1])

Suodan parlamentum hefir sked a alþingi vpp a næstu vmlidin. iij ar.

fyrsta sumaret var þar einn dandiman eltur og skotinn af hirdstiorans monnum og gripner hans peningar en hann baud sig adur vnder laug j laugrettu ef þeir mætti nockut til hans tala med dandimanna vitordi. enn þeir syniudu honum laganna.

Anad arid var þar tekin laugrettu madur sleigin og bardr og settur j jarn fyrir aungva sauk adra en hann sagde vpp dom þann sem hann dæmdi med audrum godum monnum og laugmadurin samþykti.

Þridia sumarit tauluduzt þeir vid j laugrettu abote augmundur og hirdstioren vm nockurar manbætur sagdi aboten suo ad honum þætti ecki iafnar bætur eiga koma epter þa vtlenzka men sem sig forbryte hier med ran og grip og adra ohlutuende sem fyrir hina jslendzka er vtlendzker slægi j hel saklausa. En hann vard þegar reidur med mielu forze og skipade sinu folke til ueriu. en aboten bad hann vera til frids enn hann biozt til bædi sla hann og stinga og var hann halldin af laugmannenum suo hann kom þui ecki fram. en skipade sinum monnum ad sla abotann j hel. og ef suo skal lengi fram fara þa er landit snart j fatækt og almugen hneyktur og suiuirdr.

Voru þesser dandi menn hier nalæger vigfus erlendzson laugmann yfer alt jsland. helgi prestur jonson. jon

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

hallzson. narfe erlendzson. jon magnusson og j vitund allz almugans ad þetta hefir suo sked.

Og til saninda hier vm setium vier vor jnsigle fyrir þetta bref skrifat j sama stad deigi sidar enn fyr seiger.[1])

---

560. 11. August 1520. í Harvík.

Bróðir Ögmundr (Pálsson) lánar Vigfúsi lögmanni Erlendssyni 67 Rínargyllini og 2 nobel, er Vigfús skuldaði og geldr Týl Pétrssyni gegn kvittan, en setr bróður Ögmundi jörðina Galmatjörn í Höfnum að veði, og lofar bróðir Ögmundr að líða Vigfús um biskupstiundir í tvö ár.

Landsb. 62. 8vo úr bréfabók Ögmundar biskups, með hendi Grunnavíkr-Jóns. Bréf þetta fæst nú ekki öðruvísi en í þessu ágripi.

Broder Øgmundur gieck i borgun fyrer Vigfus Erlendsson logmann i Jsland vid Tyl Petursson. er þa hafde fyrer skemstu vered fovete i Jsande um .lx. Rins gylline og vij betur. þar til lanade hann honum tvo nobel. var þetta strax gollded. og Tyl gaf Fusa kvittañ um̃ sinn Reikningskap. Hier fyrer sette hann Øgmundi og domkirkiunni i Skalhollti i panta borgun Galmatiorn liggiande i Hofnum til medferdar og aftekta. so leinge ad greind skulld er eigi golldiñ. Skal hun gialldast af honum edur hans erfingium i skreid og vadmale. gulli og silfre. domkirkiunnar formanni i Skalhollti i godre Reidu epter moguglegheitum. her med lofar Øgmundur ad bida greinds Vigfus um allar hans Biskupstiunder af fôstu og lausu. þar til gud sender fullmegtugan formann til stolsins. sem Øgmundur segest reikna tvo ar. ad sumri komanda.

Giorningsvottar voru Sera Hallur Þorsteinsson. Jon diakne Olafsson. Freysteinn Grimsson. Markus Jonsson. Sigurdur Asbiarnarson.

---

1) Hvorki staðr né dagr er tilgreindr fyrr í bréfinu, og hefir sá, sem ritaði, gleymt að gá að því; en bréfið er ritað annaðhvort 1519 eðr 1520.

brefed er skrifad Laugardagin næsta epter Laurentiusmessu i Harvik i Englande Anno Domini M.° D.° xx.°

---

561. [11.—13. Aug. 1520. í Harvík].

Samningr þeirra bróður Ögmundar biskupsefnis og Vigfúsar lögmanns Erlendssonar um það, að þeir styrki hvor annan.

MSteph. 27. 4to bls. 3—4, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1720. — Prentaðr í Safni II, 197 eptir handriti Landsbókasafnsins 62. 8vo, sem hefir að eins ágrip bréfsins (= *b*).

Ver broder Augmundur under Guds þoliñmæde Abote j Vid€y. eige sijdur umbodsmann heilagrar Skalholltz kirkiugiorum godum monnum kunnugt med þessu opnu brefe. ad uier hofum giort soddañ samtal og lofan vid Wigfus Ellendsson lögmann j Jsland og hann uid oss.

Jn primis skal huor ockar stirkia annañ til goda med ord og uerk utañ lands og jnnañ.

kann so skie vier blijfum fram̃ueigis fullmegtugur forstandare Domkirkiunnar j Skalhollte. enn greindur Wigfus mijns herra kongsins [fovete[1]) þar j land þa uilium vi stirkia hann ad filgia fram lögum og Riette þar þess þarf konungsins og Crununnar j Norege ed besta og fatæks almuga jnn j landid og hann oss upp a heilagrar kirkiu vegna þar behof giorest j suo mata. ad heilog kirkia hafe sitt og minn herra kongurinn sitt.[2])

---

1) [*b;* vantar í *a.* 2) Í handriti Landsb. 62. 8vo stendr: „Hæc compositio facta esse videtur 1519 vel 1520. antequam Ögmundus ex Jslandia abiret“. — Þetta er þó varla svo, heldr sýnist sem þetta sé gert erlendis (sbr. „*þar* í land“ ɔ: á Íslandi), og þá líklega í Harvík í August 1520.

562. 13. August 1520. í Harvík.

Bréf bróður Ögmundar biskupsefnis í Skálholti til Kristjáns konungs annars, að hann biðr konung að samþykkja kosning sína, lofar honum trú og hollustu, og getr þess, að Týll Pétrsson hafi lofað, ef hann verði fógeti framvegis á Íslandi, að halda menn með lög og rétt.

MStep. 27. 4to bls. 1—22 með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1720. — Ágrip prentað í Safni II, 200, eptir handriti Landsbókasafnsins 62. 8vo (= b).

Vorum Heygbornasta Herra Kong Kristiern med Guds nad Danmerkur og Norgers et cetera.

Ver broder Augmund under Guds þoleñmæde Abote af Uidєy. Єige sijdur overdugur utsendingarmann[1]) H(eilagrar) Skalholltskirkiu heilsum uorum Heigbornasta Herra Kong Kristiern med Guds nad Danmarkar og Noregx et cetera Kunnugt giorande jdar verdugasta uallde. ad uier erum utsender af Domkyrkiunne j Skalhollte til uors fodurs j Gude Erkebiskups j Þrandheime og hans verduglegra[2]) capitulabrædra þar. þess Erindis ad hann sette sijnar uijgsluhendur jfer oss j allañ mata omaklegañ til fullmegtugs formans jfer Skalhollts Biskupsdæme, og ef so er vier blijfum þann mann j Jslande[3].) þa lofum vier uppa uora tru og æru. ad vera hollur og trur j allañ mata sem anad suarid Rijkesins Rǻd j Noreige. og hallda fatækan[4]) almuga med Sancte Olafs lǒg og Noregs kongs Riett. Her med stirkia hans foveta til allra Riettra mǻla mijns Herra kongsins uegna j suo mata. ad minn Herra kongurinn hafi sitt [og H(eilog) kirkia sitt[5]) effter þui lǒgmǻle sem uorer helgustu fedur Paparner[6]) hafa sett og kristner kongar hafa stirkt. hillt og samþickt og suarinn sattmale utuijsar ǻ mille kongs og Biskups.

Vm so er ad Tijl Petursson blijfur mijns Herra kongsens fogete[7]) i Jslande framveges. þa hefur hann lofad ad hallda oss og fatækañ almuga med sama lǒgmale. grijpe

1) utsendare b. 2) verdugra b. 3) Jsland b. 4) b; fatækum a. 5) [sl. b. 6) Pafvarner b. 7) fovete b.

huorke nie fange nockurn mann. utañ þann sem Sancte Olafs lôg til seigia og logmenn[1]) þar j landid. uoru þesser giorningsmenn[2]) tilkallader Wigfus Ellendsson lôgmann j Jsland og Jon Jacobsson kaupmann j Eingland af lundun. Og til sans uitnis her um̄ þrickium uier og Tyl Petursson ockar Jnnsigle med þessara manna Jnsiglum fyrer þetta bref skrifad j Harvijk firsta Jdus dag Augusti manadar Anno Domini. M. D. xx.

---

563. 15. August 1520. 1521. á Svalbarði.

KRISTÍN Þórarinsdóttir fær Sigmundi presti Guðmundssyni, syni sínum, alla þá peninga, tuttugu og fimm hundruð, er henni féllu til erfða eptir Kristínu Jónsdóttur móður sína, er Pétr Arason hafði haldið í mörg ár í aungu hennar frelsi; svo og fær hún honum sök og sókn á öllum þeim peningum, sem hún mætti eiga eptir foreldra sína á Sólheimum í Mýdal.

AM. Fasc. XLIV, 16, frumrit á skinni frá síra Skúla Þorlákssyni. Af 3 innsiglum er 1 fyrir bréfinu. — Apogr. 557.

Þat gior(e) eg ion prestr finbogason officialis heilagrar holakirkiu. þorgeir stullason ok ion gunlugson godvm monnum uitrligt med þessu uoru optnu brefui. ad þa lidit uar fra hingatburd uors herra ihesu christe[3]) þvssvnd fim hvndrut ok xx ær æ sualbarde j þilstilsfirdi æ mariv messo eña seinne um sumarit. vorum uer j hia savm ok heyrdum æ ord ok handaband þessara manna siera sigmundar gudmunzsonar ok kristinar þorarensdotter modr hans at hvn gaf honum ok galt alla þa peninga sem henne fell til erfda epter modr sina kristinu ion(s)dottr fim hundrut ok xx j fostu og lausv. Er petr arason hefr halldit vm morg ær j ongv hennar frelsi ok setit j ouirtum arfui. feck hun honum sok ok sokn æ ollum þeim peningum er hun matti eiga

1) b; lögin a. 2) -vottar b. 3) Svo.

epter favdr sinn ok modr a solheimum j mydal. Ok til sanenda hier vm setta eg ion prestr finbogason mitt insigli med fyr nefndra manna insiglum fyrir þetta bref skrifat j sama stad ok fyr seger einu ari seinna.

564. 16. August 1520. á Stað í Steingrímsfirði.

Áreiðar og skoðunargerð þriggja presta og þriggja leikmanna, er til voru nefndir af síra Jóni Einarssyni officialis í Vestfjörðum, um þrætuland og landamerki á Selárdal milli Bólstaðar og Staðar í Steingrímsfirði.

AM. Apogr. 2359. „Originalbrefed liggur vid Stadarkirkiu i Steingrimsfirde. Enn copiu þä. sem þesse er epter skrifud. sendi mier biskupenn Mag. Jon Arnason 1724“ (AM.).

Copia af landamerkiaskrä ä millum Bőlstadar og Stadar jarda i Selardal.

Þad giorum vier Halldor Tyrfingsson. Jon Ellingsson. Þorkell Palsson. prestar. Stulle Þordarson. Sigurdur Oddsson. Jon Gislason. leikmenn. godum monnum kunnugt. med þessu voru opnu briefe. ad ä fimtudagenn næsta epter assumtionem Sanctæ Mariæ ä Stad i Steingrimsfirde. nefnde oss og beidde sira Jon Einarsson er (þä) hafdi officialisdæme yfer Vestfiordum. til med sier at skoda og ä at rijda jardarpart þann er ägreining war ä millum Sera Jons Halldorssonar vegna kirkiunnar ä Stad i Steingrijmsfirde. og Gudmundar Loptssonar. Skodudum vier maldaga kirkiunnar a Stad. er i hverium svo stőd. ad kirkiañ ætte Selærdal allañ til ummerkia til mots vid Bőlstad. og Gilstade. Jtem af odrum parte tiede fÿrr sagdur Gudmundur Loptsson sin brief og skilrijke þar fyrer oss. hver er svo voru latande. ad hann ætte land allt ad kopstadagile. og þvi ridum vier fÿrrskrifader menn ä þenna jardapart. og leitudum og skodudum sem smäsmuglegast. hvar sa bær munde staded hafa [er ad fornu er gilid er vid kient[1]). fundu vier þar hverge likende

1) Svo.

til i fyrrgreindu takmarke. nema vid þad gil. er gegnt er Geirmundarstodum og litt nedar. þad leitst oss at þar munde bær ad fornu verid hafa. þvi at þar voru gamlar totter margar. og kom oss þad samañ ef sa bær hefde verid nockurn tima i þessum parte. at kopstadir hafa verid kalladir. at hann mundi þar verid hafa. og þad sama gil munde þar vid kient er þar rennur firer nedañ topternar. Samþýcktest og adur greindur sera Jon Einarsson þessu. at þar være hellst lijkende til. ad þar munde kopstadagil ad fornu kallad hafa verid. og sette sitt innsigle med vorum fyrer þetta alitsbrief hvort er skrifad var a sama deige sem fyrr seiger Anno Domini M. D. xx.

---

565. 1.—7. September 1520. á Kolfreyjustað.

Vitnisburðr, að Svarthöfði heitinn Narfason hefði lýst því, að hann ætti tíu hundruð í jörðunni Skoravík í móðurarf sinn, og hefði þau aldrei burt feingið né peninga fyrir tekið.

AM. Fasc. XLIV, 24, frumrit á skinni frá Staðarhóli, og eru bæði innsiglin dottin frá. — Apogr. 1500.

Þat giore[1]) uid guñsteirn petturson. olafur ȷonson godvm monnum kunnigt med þessu okru opñu brefe ad vid heyrdum suartthofda heiten narfason leyssa[1]) þui fyrir okr ad hann ætte. x^c. ȷ skorauik ȷ sinn modr arf þav hefde han aldrei giðfum gefit eda solvm seltt ok aldrei hefde han peninga þar up fyrir dreigit ok hann hefde ahrært marga tima ok hier epter vil(i)vm vid sveria ef þurfa þiker. Ok til sannenda hier vm settum vid fyrer[1]) nefnder menn okur ȷnsigli fyrir þetta uitnisb(v)rdarbref er skrifad var a koltryusta(d) j fadskrusfirde[1]) fyrir[2]) nativitas sancte Marie er lidit var (fra) hingat bvrde uors hera ȷesv christi þvshvnd. v.^c og. xx. ar.

---

1) Svo. 2) Svo; sjálfan daginn vantar í bréfið af vangá.

565. **2. September 1520. á Skriðuklaustri.**

Jón Sæmundsson selr í umboði Teits bónda Þorleifssonar Þorvarði príor á Skriðu tuttugu hundruð í jörðunni Borgarhöfn í Fellshverfi klaustrinu til fullrar eignar fyrir fjóra tigi hundraða í lausafjám, með öðrum greinum, er bréfið hermir.

AM. Fasc. XLIV, 21, frumrit á skinni. Öll (3) innsiglin eru dottin frá (Skriðuklaustrsbréf). — Apogr. 2885.

kavpbref priors þorvardar fyrir borgarhôfn.[1])

Þat giorum vier einar prestur arnason. saulue gudmundsson. brandur jonsson. leodegarius vigfusson. ellendur arnason godum monnum vitanligt med þessu voru opnu brefi. þa lidit var fra hingat burd vors herra jhesu christi þusund fim hundrut ok. xx. år a skridu klaustri j fliotzdal sunnudagen næsta epter egidius messu vm haustid. vorum vier þar j hia saum ok heyrdum æ ord ok handaband þessara manna. af einne alfu herra priors þoruardar en af annari jons sæmundssonar. faldizt þat og skildizt vnder þeirra handabande at greindur ion sellde fyr nefndum prior þoruarde j vmbode teitz bonda þorleifssonar. xx. hundrut j borgarhôfn j fellzhuerfe i kalfafellz kirkiu sockn med ollum þeim gôgnum ok giædum sem greindum iardarparte fylger ok fylgt hefer at foñu ok nyiu ok skrifadur teitur vard fremst eigande at skriduklaustri til æveñligrar eignar ok frials forrædis vndan sier ok sinum erfingium. Hier j mot gaf opt nefndur prior þoruardur xl hundrada j lausa godzi. þriatige hundrut j smiorum. fim̃ hundrut j vgsum. ok fim hundrut j hestum. skyllde þa þegar gialldazt fimtan vietter smiorsens ok hestarner aller. en are epter komande smiorit ok vgsarner þat sem epter stæde [ok jardarparturen klaustursens eign ok allt þat æ ræke huortt þat være trie edur hualer ok biargleigur ad næsta vori vpp fra þeim deige þeir keyptuzt med ok ævænliga epter þat.[2]) skyllde herra prior þoruardur hallda adur greindri jôrdu til laga en titt nefndur teitur suara laga riptingum ok giallda aptur klaustrenu

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) [bætt við fyrir neðan bréfið og vísað inn.

suo vordna peninga ok iafnmyckla. edur adra iafngoda og formadur klaustursens lætur sier lika at taka ok skila peningunum aptur æ kaupreinen ef optt nefndur jardar partur geinge af med logum. samþyckte þenna giorning conventubrædur æ nefndu klaustri. Ok til sanninda hier um settum vier fyr skrifader menn vor insigle fyrir þetta kaupbref skrifat j sama stad deige ok are sem fyr seiger.

---

567. 2. September 1520. Í Kallaðarnesi.

Andrés Andrésson selr Sæmundi Eiríkssyni jörðina Tannastaði í Ölvesi fyrir tíu hundruð í lausafé.

AM. Apogr. 4472 með hendi Árna Magnússonar „Ex orig. Transscripto Excerptum. Ur Hustru Þrudar brefum fra Pali lögmanni sendum 1723, en sendum til baka 1724. Collata accurate satis". Bréf þetta hefir ekki fundizt öðruvísi en í þessu ágripi.

Anno 1520. Sunnudaginn næstañ fyrir festum Cutberti i kirkiunni i Kalldadarnesi. selldi Andries Andriesson Sæmundi Eirikssyni iordina Tannastadi i Aulvesi. i Arnarbæliskirkiusokn. Skylldi Sæmundur þar fyrir luka: 4 malnytu kugilldi. 2. gielldfiar hundrud. hundradzhest. tveggia fiordunga ketil og wi. stikur varningsklædis i hundrad. ijᶜ i þarfligum peningum. Vottar ad kaupinu voru. Sira Sniolfur prestur Palsson og Olafur Þorgeirsson. sem hier um giöra bref. daterad ut supra.

Þetta bref transscribera ex originalibus Ari Þormodzson og Sygurdur Kodransson. sine loco. anno et die.

Brefid er ritad aptanā annad Jslendzkt bref. elldra. sem synest. og vel skrifad. Er so su skrift utskafen. sem nu er svo aptan ā þessu brefi. Ecki verdur lesed. hvar um þetta elldra bref verid hafe. so grant er þad utskafed.

Sigilla Ara Þormodzsonar og Sygurdar Kodranssonar hanga vid brefid.

---

568. 16. September 1520. á Munkaþverá.

Vitnisburðr, að Eyjólfr Einarsson og hans fylgjarar hafi gert Runólfi Höskuldssyni bús upptöku á Bakka í Öxnadal, er mundi hafa reiknazt til hér um bil fimtigi hundraða.

AM. Fasc. XLIV, 17, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. Apogr. 3441.

Bus Vpptaka a backa j Øxnadal.[1])

Þat giore ek hallur asgrimsson godvm monnum viturligt med þessv mínv opnv brefi ath ek vissa fyrir fvll sanninde at eyolfur einarsson ok hanz fyllgiarar giordv bvs vpptokv rvnolfi höskollzssyni a backa j oxnadal svo giorla ath þar var litil peñingur edur nær eingin. mundi þat hafa reiknazt svo mikit sem til fimtige hvndrada. Ok til sanninda hier vm setta ec mitt jnsigle fyrir þetta vittnisbvrdarbref er skrifat war æ mvnkaþveræ j eyiafirde svnnvdagin næstan epter krossmessv vm havstid þæ er lidit war fra hingadbvrdi vors herra ihesu christi þvshvnd. v. hvndrvt ok xx ær.

569. 8. Oktober 1520. í Ósló.

Andrés biskup í Ósló, Mattís Hvörv prófastr við Maríukirkjuna í Ósló, Hans Mule höfuðsmaðr á Akrhúsi, Eiríkr Eiríksson lögmaðr í Ósló og Bent Heringsson lögmaðr undir Agðasíðu lýsa því, að Ögmundr ábóti í Viðey og biskupsefni í Skálholti hafi lagt fyrir þá bæði páfabréf og konungsbréf um, að löglegt skyldi hjónaband Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur, þótt þau væri fjórmenningar að frændsemi, og börn þeirra skilgetin og arfgeing, og staðfesta þeir og samþykkja öll þessi bréf.

AM. Apogr. 743 með hendi Jóns Magnússonar, bróður Árna, eptir transskripti frá 7. Janúar 1521.

---

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld hinni venjulegu, sem ritar á bréf Hólastóls.

Wij anders met guds nade biscop i Oslo. Mattis Hvðrv proust till marie kirke ibidem. Hans mule hðffetmand paa Agerhuss. Eric er(e)csson Lagmand i Oslo oc bent Heringsson Lagmand vnder Audeside giðr vitterligt met thette obne breff at mandagen nest effter sancti francisci dag Anno Domini m d xx kom tha fore oss paa Raadstuen[1]) j Oslo wærduge fader herr Amund abbat wdi Weydðen Closter paa Jisland oc wdvald biscop till Schalesticht ther samestedz met wor helligste faders pavens breff forkerandis oc jndholdendis en tilladelse oc stadfestelse hvorledis Tolleff biðrnsson oc Jngvald Heliesdotther som ære tilsðgede i Echteskaff j fierde led emod then hellige screfft. at the mue och skulle effter thenne tiid. som thette breff wdgiffuit er. bliffue fri oc frælse. j forne Echteskaffs bond ærlige oc vbrðdelige. bode for geslig oc wartzlig oc thesligest theris bðrn. bode the som the til forn haffu(e)r fðd oc tid effter skulle nyde oc holde ærens priuileg(i)a oc jndgaa j arff oc eyæ. effter tharis[2]) forrældra j alle mode som fri oc ærlige bðrn bðr at gøre effter theris foreldra et cetera. Jtem soge vij hðrde og læsde offuer alle forne article (wdi) tvene hðgborne fðrstes breff. konig Christern oc konig hanss breff. koniger offuer Danmarck Suerige oc Norige hvæss siele gud nade jndeholdendis en stadelige stadfestelse sameledis at forne Tollef biðrnsson oc Jngvalld Heliesdotter oc theris arffuinge mue oc skulle frii frælselige arffue som ærlige oc æchte bðrn bðr at gøre j alle mode. hvilken stadfæstelse effter theris befaling vii haffue aff vor nadigste herr. vij stadfæste oc wed macht dðmme j alle theris puncthe oc ther wdoffuer fforbiudendis alle paa wor nadigste herris wegne geslig oc wærtzlig emod at gaa thesse forne puncthe friiheder oc article. j noger mode vnder vor nadigste herris hæffn och vredæ.

Till yttermer sanigen henge vij wore jndsigell nedhen for thette wort obne breff giffuit aar oc sted som forscriffuit staar.

---

1) Jón Magnússon les hér „baadstuen", sem varla mun rétt.
2) Svo.

570. 15.—21. Oktober 1520. á Hafstöðum.

Vitnisburðr um landamerki Hafstaða á Skagaströnd.

AM. Fasc. XLIV, 18, frumrit á skinni, og er innsiglið dottið frá, og aptan af bréfinu er skorið yfir þvert.

Þat giori eg einar bardarson godum monnum kvnnigt med þessv minv [opnv brefe. at eg var. . . . . . .] a skagastrond v ar og tutugu eda leingur og vissa eg ad þessi landa[merki voru hofd og halldin og suo so]gdu mier þa gamler menn ad halldit hefdi verit og haft . . . . seier ad hafstader æti vt i halladalsa ed nedra og upi slat . . . . ur klofasteinum halfa kialarmýri og suo i hafstadagil . . . . [no]rdan fram og manadarteig a halladal en a millum eýiar ytri . . . . [til þes]sara vmmerkia nedan fra sio fyrir vtan borgernar vp i kveñhol vp . . . . og grensshofda. vr grenshofda vp i milli selia og suo i k . . . . [Og til sannenda hier vm] set eg mitt insigli fyrir þetta bref er skrifat uar a hafstodum . . . . . . [næ]stan epter kalicktusmesv arvm epter gvdz bvrd ꝏ. d. xx.

---

571. 21. Oktober 1520. í Haga.

Dómr sex manna, útnefndr af Snæbirni Gíslasyni kongs umboðsmanni milli Gilsfjarðar og Langaness, um ágreining Þýzkra og Eyjólfs bónda Gíslasonar út af skipi og peningum, sem rak á hans lóð, og Eyjólfr hafði að sér tekið.

AM. Fasc. XLIV, 22, frumrit á skinni. Af 7 innsiglum eru 2 fyrir bréfinu. — Apogr. 1183.

Breffiñ ȷ haga.[1])

Ollvm godum monum þeim sem þetta bref sia og heyra senda helge gislason. þordur halldorsson. erllingur gislason. Jngimundur ketelsson. ȷon þorarinsson. ȷon ȷonsson kuediv guds og sina kunnigt giorande at þa er lidet uar fra hing-

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

adburd vors herra ihesv christi. þusund. fim̄. hundrut. nítian ær og eitt ær. æ vadle æ þingstad riettvm. lavgardaginn næsta epter lucasdag[1]) vorum vær ȷ dom nefnder af ærlegum dandemanne snæbirne gislasyne er þa hafde mins herra kongcens[2]) syslu og vm̄bod ȷ mille gilsfiardar og langanes. at skoda og dæma vm̄ þann askilnad sem uar ȷ mille eyiolfs bonda gislasonar og þyzkra. vm̄ þat skip og peninga sem rak a hans lod. var maled. skodat æ alþinge og dæmt heim aptur ȷ hierad þar sem malet fiell og snæbiorn skylldugan at skoda og at rannsaka og dom yfer at nefna og endelegan veg æ at giora. kom þar fram su sakar gipt af þy(z)ckum at þeir gæfe adur skrifvdvm eyiolfe bonda þa sok at hann hefde teket at sier skipa broten avll og bitalad avngvm peningum. sv avnur sauk at hann hefde havggvit mastret fyrir bord suo þeir þættiz þar fyrir ecke hafa matt hialpa skipenv. sv en þridia at hann hefde haft peninga med leynd og ecke til skila halldet. en fyr skrifadur eyiolfur bonde vændezt því. at þat hefde giorningur þeirra veret. marchus. fris. lyckia meigis og herman box er kavpmenn hofdv veret æ skipenv og hannes pafenskock er eiga þottezt part ȷ gozenv at þeir fiengv greindvm eyiolfe bonda til fullrar eignar fyrir sin kostnad og omac og lodarkaup. hesta læn og manna en setta part vr ollu þvi goze sem æ skipenu var at frateknv þvi goze sem skipenv og skipherranum til heyrde. Jtem ȷ annare grein bar þratt greindur eyiolfur bonde þat fram vm̄ skipabroten at skipherran̄ gert mavlen hefde feinget sier þav oll til fullrar eignar ȷ suo dan mata at greindur skipherra skyllde bihallda aule og miole koste og kotlum. kodlum og byssvm og ollvm skipsens reida. medkendiz opt nefndur eyiolfur bonde þat at hann hefde havgvet mastret fyrir þennan sama skulld at skipit var þa rifet og skemt og fvllt med sio þvi hann þottezt ecke avdrvvis geta biargad gozenv og skipenv en sagdiz þvi ecke hafa latid virda gozet at þeir komv til ȷnan þriggia natta fra þvi at skipit var landfast og tocv at sier allt gozet og gafv hann kvittan vm̄ alla abyrgd æ gozenv.

1) þ. e. 20. Okt. 2) Svo.

Þvi at suo profvdv og fyrir oss komnv. og þess at suo stendur ȷ bok vore ȷ kavpabælke at halldaz skule avll handsolvt kaup. þav sem halldaz mega at logvm og bok mæler ecke ȷ mote og vottar vita og vid er geinget þui dæmdvm vær fyrr nefnder domsmenn titt nefndan eyiolf bonda gislason skylldugan at leida tuo loglig vitne at hvorvm giorninge þeim sem hann hafde giort vid kavpmennena og vid skipheraꝃ og hafa leitt ed seinzta fyrir næsta auxarærþing. eꝃ at leiddvm vitnvnum dæmdvm vær adur nefnder domsmenn þeirra giorning stodvgan og stadfastan og ȷ allaꝃ handa mata lauglegan og allaꝃ þaꝃ vid og peñinga sem eyiolfur bonde hafde haft af þui sama skipe dæmdvm vær hans æfenlega eign epter þeirra giorninge. eꝃ sv sok er þeir gafv honum at hann hefde hogguit mastret fyrir bord. leizt oss ecke afl hafa þuiat þat var boret og svaret af tueimur skilvisvm vottvm og vnder allra dandemanna vitorde þeirra sem ȷ sveiteꝃe vorv at skipet var þa allt ʀifnad og skemt er hann kom til og hafde stadet vm̃ heillt siofarfall suo aller mattv þurrvm fæte til fara. þotte oss þat honum þa tiltækelegaz af þui at suo stendur ȷ bokeꝃe ȷ vogʀegs kapitvla at landeigande skal vogrek vardveita hverr sem ʀeka æ. eꝃ sa er æ ȷordu byr skal allt færa vr flædarmale. þui leizt oss hann þat med avngv mote giort geta nema hann tæke þetta til ʀads. þvi dæmdvm vær hann þetta ʀiett giort hafa. sv en þridia sok at hann hefdi haft peñinga heimilldarlavsa med leynd og ecke til skila halldit. þui dæmdvm vær titt skrifodvm eyiolfe bonda þar fyrir siettareid. vaꝃ hann eideꝃ þar æ þingenv fyrir syslvmannenvm og oss dőmsmonnum at hann hefde avngva peꝃinga haft hvorke leynelega nie opinberlega adra eꝃ þa sem þeir fiengv honum og sitt byte[1]) og þeir afenttv honum sialfer. Jtem voru tuo skialleg vitne leidd at huorum giorninge kavpmannanna og skipherrans at oss aheyrande domsmonnum þvi dæmdvm vier optskrifader domsmenn med fvllv doms atkuæde þeirra giorning og kaupskap staudugan og laugligan og titt skrifadan

1) Það, sem eptir fer af bréfinu, er með öðru og daufara bleki, en sömu hendi.

eyiolf gislason kuittan og akærvlavsan og hans epterkomendur fyrir þyzkvm og ollvm þeirra epterkomendum og hans æfenlega eign allaꝛ þaꝛ vid ȷarn og peninga er hann hefer af þvi skipe haft. og til meire sannenda hier vm̄ samþyckte þennaꝛ vorn dom snæbiorn gislason kongs vmbodsmann og sette sitt ȷnsigle med uorvm ȷnsiglum fyrir þetta domsbref skrifad ȷ haga æ bardastrond a sama are. deige sidar eꝛ fyr seiger.

---

572. 29. Oktober 1520. Í Miklagarði.

Gottskalk biskup á Hólum selr Magnúsi Björnssyni jörðina Reyki í Tungusveit fyrir jörðina Miðvík á Svalbarðsströnd, og kvittar biskup um kirkjugóz á Reykjum, en Magnús skal halda Reykjakirkju sæmilega að bókum og öllum skrúða.

Eptir frumriti á skinni, sem Hanson telegrafmaðr léði mér 26. Sept. 1898, en hafði um sumarið keypt af Jóhanni Pétrssyni á Brúnastöðum. Af 5 innsiglum eru 2 heil og 2 brákuð, eitt glatað. — AM. Apogr. 4113 með hendi Jóns bróður Arna „Ex originale".

Kaup og mældagabref fyrir Reikium j tungu sueit.[1])

Þat giðrum vier jon fin̄bogason thomas jonsson prestar. Magnus arnason Sæmundur Simonarson og finnur þoralldzson leikmen̄ godum monnum uiturligt med þessu voru opnu brefui at þa lidit uar fra gudz burd. Md og xx ar j micklagardi j eyiafirdi manvdaginn næstan̄ fyrir allra heilagra messu vorum vier j hia savm og heyrdum ǻ ord og handaband virduligz herra gottskallz med gudz nad biskups æ holum af einne ǻlfv enn magnusar biðrnssonar af annare at suo fyrir skildu at biskupinn selldi fyrnefndum magnúsi biðrnssyni jǫrdina ʀeyki j tungusueit j skagafirdi med aullum þeim gǫgnum og gædum eignum og jtǫkum sem greindri jǫrdu fẏlger og fẏlgt hefer at fornu og nẏiu og

1) Utan á bréfinu stendr og: „Kaupbref fyrir reykium at Biskup goskalk selur hana magnuse Biornssyne" (frá *at* með sömu hendi og falsaði máldaginn).

biskup godskall uard freṁst eigandi at. epter þeim dandi presta dőme sem þar vm (gior) ut uisar. enn hier j mőti gaf opt nefndur magnus biornsson jǫrdina midvíjk æ Sualbardzstrǫnd er liggur j laufæss kirkiu sokn med aullvm þeim gǫgnvm og gædum eignum og jtokum sem greindri jǫrdu fylger og fylgt hefer at fornv og nyiv og magnus uard freṁst eigandi at og þar til xiiij hvndrud. med (þeim) skildaga og skilmala at biskupinn gaf kvitt aull þau kirkiu godz sem þar til haufdu ꝺ̃ fallit æ adur nefndri jordv ʀeykivm enn þratt nefndur magnus skylldi hallda ʀeykiakirkiu at bokum skruda kalek og aullv ærliga. enn ef jordin geingi af magnuse med logum þa skylldi aull kirkiu godzin okuitt enn magnus mega ganga aptur at sinum peningum domlaust. þeim sem hann gaf fyrir greinda jord reyke. Skylldi huor hallda sinu kaupe til laga og suara lagaʀiptingu sem log ut uisa. Og til sannenda hier um setium vier fyr skrifader menn uor jnncigle fyrir þetta jardakaupsbref er skrifat uar j sama stad og dag sem fẏr seigir.

Ad. 572. 1.

Falsmáldagi fyrir Reykjum, dagsettr á Hólum 24. Júní 1521.

Aptan á frumrit þessa bréfs er ritaðr þessi máldagi Reykjakirkju með hendi frá öndverðri 18. öld, 1730—1740 á að gizka, og að vísu hefir ekki verið búið að skrifa þenna máldaga á bréfið, þegar Jón Magnússon (d. 1738) afskrifaði það fyrir Árna Magnússon (Apogr. 4113), því að máldagans getr hann að eingu, enda er máldagi þessi falsbréf, gerðr án efa til þess að byggja á lögmannsdóm frá 4. Maí 1621, sem líka er falsbréf.

Þezi er mꝺ̃ldagi Reikia j tungusueit epter ꝭ. Hőlakirkiu mꝺ̃ldagabők; austur fyrir sig ꝺ̃ hun i forna jǫkulzær farueg og steingarda allt ofañ at krossodda; nordur fyrir sig i þann mosavaxna farueg er þar geingr uestr ofañ krossodda og lambanez i Sijkit sem afmarkar Borgareij fraṁ at Grætzhőlma rædr sijdañ Suartæ merkium frram jfer Reikiafoss oc hornmel nedañ Reikiauelli, Þadañ ræda ener ellzu og westustu farueger ofañ kælfholma Selholma allt til þess zijkit fyrir uestañ tijdabacka midaz beint fram i wardañ nedañ uegiñ æ lestamel. Sudur fyrir sig eiga Reiker a holinn fyrir nedañ milnutiarnar lækiñ mőtz uid wardan a lesta-

mel. sijdan̄ beint upp i tvenna lijritta i holltinu, þa fyrir nordan̄ Olbogarmel i grasi uaxit gardlag er geingr uestr ur hin̄i sidri Reikia Geijl, deiler þa stefna austr jfer steinstadasand i mosakeldr oc gardzendan nordari nidr a breckunni þa i steingardinn austr uid jokulzá(!) forna farveg gegnt skeidmelz enda sinnri utan helluberg rettsynez. jtők a hon manadarbeit nautpeningi j Skidastada j jőrd. oc gielldfiar rekstr uestr a gil a uor epter Mario Messo firri.

Skrifat at Hőlum i Hialltadal a jonz Messo Baptistæ Mvxxi.

vitna gottskalk med gudz nad holabiskup. pall canukubroder. jon Hallsson stadarinz Radmadr. Þorvaldr fin̄sson Briti.[1])

Ad. 572. 2.

Falsaðr lögmannsdómr um landamerki Reykja, dagsettr á Reykjum 4. Maí 1621, og bygðr á falsaða máldaganum frá 24. Júní 1521.

Eptir frumriti á skinni, sem Hanson telegrafmaðr fékk sumarið 1898 hjá Jóhanni á Brúnastöðum í Skagafirði og léði mér $^{26}/_{9}$ 98. Af 5 innsiglum voru 3 fyrir. Er þetta án efa *falsbréf* og gert um sama leyti, sem máldaginn frá 24. Júní 1521, og á því falsbréfi bygðr.

Landamerkia Domz bref
anno M D cxxi.[2])

Þeim gődum monnnum sem þetta Bref sia edur heyra sendum wier epterskrifader menn kvediu Gudz og wora n̄l. hallur arnkelzsson. Thomas Eyreksson. prestar. magnus Biornsson. Einar andresson. Jon Olaffsson. Jon Jonsson. leikmenn. kunnugt gioran̄di med thessu Opnu brefi. at arum epter Gvdz burd Anno M. Dcxxi þann 4 Dag maij mánadar a Reikium i Tungusueith worum ver til stadar med Halldori lőgmanni oc fleirum godum monnum til ad skoda forn og nij merki millum Jardanna Reikia Skijdastada Steinstada og merkigardz epter bőn Jardanna Eigenda Þorvallds Jonssonar og Þordijsar Magn(u)zdottr til at fyrirbiggia upprisin̄ tvimæli og Tvistugheit millum hans og hanz Landseta. þar fyrir ad giordri Gran̄skning á tiedra Jarda landamerkium med samburdi wit hin elldstu skiől er fyrirfunduz a Pergamentum med sijnum hangandi waxjnnziglum. tok welnefndr lőgmadr so fellda̅n witnisburd af Oddi Arna-

1) Gottskálk biskup dó 1520, og er það eitt nóg til þess að sýna, að máldagi þessi er fals. 2) Utan á bréfinu með samtíða hendi.

syni og Þorhilldi sistr hans sem um̃ Lx ar hǒfdu werid æ Steinstodum og Merkigardi. Wilhialmi Þorgeirssyni. Gudmundi Jsleikssyni og Wilborgu Hañezdottr sem ǒll voru uppaliñ æ Skydastǒdum og Reikiavǒllum ǒll yfer L ara at su væri landeign Reikia og merki um̃huerfis at ꝩstañ redi krossgardar vit Jokulsar farveg forna eiñ ꝺ́ landmerkium Stapa og Steinstada riettlinis nordr fræ ʀꝩdhamri annar æ landmerk(i)um Reikia og Steinstada 3ie ꝩstr undañ arnarbergi 4rdi ꝩstr undañ skiphǒl, 5ti ꝩstur undañ kroszodda aller wit forna adalfarveg vatnanna ad vestañ fram̃ undañ garde þeim er geingr nordur milli fornu valla og Skinnþufu. ad nordañ rædr Reikialandi k(e)llda su er geingr vestr fyrir ofañ krossodda og lambanes. ræda þꝺ́ sijki er afdeila Borgareij fram̃ ad farveg utañ til vit grætholma. þꝺ́ rædr Svartæ fram̃ ad Reikiafossi. þadañ rædr enn Svartæ fram̃ ꝺ́ mǒtz vit Reikiavelli. þæ eiga Reikir Selhǒlma kælfholma og Tydabrecka (!), sem allt i vestasta farveg hefr under Reyki leigit beitt og sleigit verid arliga fram̃ ad lestamel. Millum Reikia og Steinstada rædr merkium stefña vestañ yfer ꝺ́na af melzhǒfdanum upp ꝺ́ krosshǒl fyrir utañ og nedañ minlu (!) Tiorn, þadañ upp i tvenna lyritta (brædr kallada af sumum) er standa ꝺ́ holltinu nordañ veginn, þadañ upp i Olboga (!) nordañ Steinstadavǒll, af Ølbogamel (!) ꝩstr yfer Steinstadasand i Grænhamra, þadañ mosa kellda i nirdri gardzeñdan nidr a breckunni þꝺ́ i krossgard ꝩstr vit forna Jokulzar farveg motz vit skeidmelz enda sidri milli Wydivalla og hellu. Enn landamerkium Reikia vestañ fram̃ æ Mælifellzdal Rædr kidærgil ad nordañ Mælfella (!) ad nedañ fremri knuka ad frammañ ||[1]) Og ꝺ́ Reikiafiall upp sem wǒtn at dragaz. lijka ættu Reikir mænadar beit fyrir sinn navtþening i Skijdastadalandi epter Mario Messo firri. Jtem thessi væri landamerki mille Steinstada og Merkigardz. ur sijki er geingr ur Svartæ upp i backann æ Einginu og uppi stein æ hlǒdum æ hǒlsinum̃ þadañ sionhending ꝩstr j follallda Grǒf þꝺ́ tekr Steinstadaland vit og allt fram̃ i skurd grasi vaxinn nedañ under stǒpunum og ꝩstr i kossgarda. at svo felldum proum (!) teknum bædi skialegum og Eydfestum. Dæmdi welnefndr halldǒr Olafsson logmadr med fullum laga urskurdi greind landamerki ǒbrigdañlig og leiglendingar Þorvaldz Jonssonar skilldi ella forbriota sijna abud og rijma af Jǒrdunum og svara honum xv ꝩrum fyrir logleisu og heimskufulla aseilni. Enn þeirra hussbondi hallda allri landeign

---

1) Alt framhaldið, sem eptir fer, er ritað aptan á bréfið.

Reikia til akuedinna merkia epter þvi sem fyrr vottar og svarit var.

Ok til stadfestu settum vier wor jnnsigli fyrir þetta landamerkia Domz Bref a sama stad deigi sijdar enn upphaflega greiner.

Frumrit þessa bréfs er auðsjáanlega frá fyrra helmingi 18. aldar. Á 1. innsiglinu stendr: *S thomas Ol.*, en því nafni heitir enginn af dómsmönnum; 2. innsiglið skemt og ólæst; 3. innsiglið glatað. Á 4. innsiglinu stendr að vísu: *Jon Ha* . . ., en því nafni heitir heldr enginn af dómsmönnum; 5. innsigli glatað. Gamalt bréf hefir án efa verið skafið upp, þó að skafan sé ekki berleg á skinninu, og notuð gömul innsigli.

---

573. 15. November 1520.

Kjörbréf Niðaróssklerka, útgefið af Eiríki Walchendorph erkibiskupi í Niðarósi, til handa Ögmundi ábóta Pálssyni til biskupsdóms í Skálholti.

Landsb. 62. 8vo með hendi Grunnavíkur-Jóns „Ur Brefa Bok Biskups Ögmundar.“ — Prentað í Finni Johannæi Hist. Eccl. Isl. IV, 201—202.

Vigslu[1]) Bref Biskups Augmundar.

Jn nomine Domini Amen.

Reverendissimo in Christo patri ac Domino. Domino Erico Valchendorp. Divina providentia Archiepiscopo Nidrosiensi. Nec non sedis Apostolice Legato. capitulum sacro sancte metropolitane Nidrosiensis Ecclesiæ. obedientiam et obseqvium præstantissima. cum omni decenti reverentia et honore. Sacris canonibus novimus esse cautum. ne ultra tres menses. justo impedimento cessante. pontifice proprio cathedralis vacet ecclesia. ne lupus rapax pro defectu pastoris gregem invadat Dominicum. aut in suis facultatibus uiduata grave dispendium patiatur. Siqvidem pię ac beatę memorie Dominus Stephanus episcopus Skalholtensis ecclesie. Domino Deo maximo sic disponente. xvii.

---

1) „Substitué: Kiörs“, hdr.

Calendas Novembris Anno Domini M. D. xvIII. obiit[1]). et exalavit spiritumque tenues emisit in auras. corpus qvoque ejus. celebratis prius ceremoniis sepulcralibus. qvam(!) pie qvam reverenter. ut decuit. ecclesiastice redditum est sepulture. Jdeoque emersuris in hoc periculis animarum et ecclesiarum. ut tenemur. volentes providere. et ne ipsa ecclesia Skalholtensis viduitatis sue incommoda diutius deploraret. fuit a presentibus protunc canonicis ecclesie Nidrosiensis. ad qvos de jure et prescripta consvetudine spectat huiusmodi electio et dies ut puta qvintus decimus mensis Novembris cum continuatione seqventium concorditer assignatus ad electionem futuri pontificis. ipsius vacantis Skalholtensis ecclesiæ pastores. celebrandam Anno a Christo nato M⁰. D.⁰ xx.⁰ citatis autem interim absentibus ad capitulum nostrum Nidrosiense vocatis pariter et rogatis. citiorisque reditus admonitis omnibus. qui huic negotio pene salutari debuerunt. voluerunt. et commode in termino prefixo interesse potuerunt. Et deliberatione itaque habita per qvam formam esset in electionis negotio procedendum. placuit nobis omnibus et singulis per formam scrutinii eidem ecclesie providere. unde tres de nostro collegio fide dignos. Dominum Othleuum. Johannem Reff[2]) in utroque jure Bachalarium. canonicos nostros concorditer duximus assumendos. dantes eis unanimiter plenam potestatem ut secro et sigillatim vota sua et nostra diligenter requirerent. et in scriptis redacta publicarent. Scrutatores autem ipsam potestatem sibi traditam acceptantes. et ad imum angulum nostri capituli se recipientes. secreto et diligenter inqvisiverunt vota singulorum. sicut nobis post modum retulerunt. primo ad invicem vota sua et nostra post modum pro ut a nobis et in mandatis habuerunt. documentum ipsum in scriptis redactum more communi . . . . [3])

---

1) þ e. 16. Okt. 1518, og mun það órekandi, en það er laugardagrinn fyrsti í vetri. Biskupasögur II, 287 segja, að Stephán biskup hafi dáið þriðjudaginn fyrstan í vetri, sem er 19. Okt. 1518.
2) „NB tertius desideratur", hdr. 3) „reliqva desunt", hdr.

574. **20. November 1520.** **í Niðarósi.**

Bréf Eiríks Walchendorphs til Andrésar biskups í Björgvin, Höskuldar biskups í Stafangri og Magnúsar biskups í Hamri, að þeir skuli koma saman í Björgvin og vígja bróður Ögmund ábóta í Viðey biskupsvígslu til Skálholts og gefa út vígslubréf honum til handa.

Landsbókasafn 62. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ur Brefa Bok Biskups Øgmundar". — Prentað í Finni Johannæi Hist. Eccl. Isl. IV, 203—206.

Ericus Dei gratia Archiepiscopus Nidrosiensis et Apostolice sedis Legatus. venerabilibus et reverendis in Christo patribus et Dominis. Domino Andoro Dei gratia episcopo Bergensi. Hosculdo Stafangrensi. Magno Hamarensi. eadem divina gratia episcopis. dilectissimis fratribus nostris. salutem. reverentiam et honorem. Charissimi fratres. hisce jam proximis diebus ad nos ex Jslandia venerabilem Dominum Avgmundum Pauli. ad monasterium Videy Abbatem. huc appulisse. commendatias totius cleri Skalholtensis Dýocesis. decessum boni pastoris et patris sui. et ipsius Dyocesis viduitatem et orbitatem deplangentis. serum apportantem. vobis significamus: in qvibus suis literis ipsi Domino Avgmundo humanitatis et virtutum Testimonium. qvale vir bonus semper aspiraret. attribuunt. et eum sibi in pastorem et episcopum. et in Domini Stephani. bonæ recordationis. ibidem immediate episcopi. successorem dari et constitui. nobis et venerabili dilectoque capitulo nostro quam humillime supplicant. id ipsum venerabilis et reverendus frater noster Dominus Gottschalcus ibidem episcopus. suis literis. nobis et super hoc allatis. non solum rogitat. verum etiam eum idoneum predicans constantissime exhortatur. Qvibus permensis et consideratis etiam ipsius ecclesiæ et cathedralis sedis viduitate deliberata. canonici dilecti filii nostri et capitulum nostrum. ad qvod ex Apostolico privilegio et inveterata consvetudine. legitima qvoqve præscriptione Skalholtensis episcopi spectat electio. eum. tanqvam idoneum. maturum. et ad utramque administrationem. spiritualem ac

temporalem. providum satis et circumspectum. post invocationem divinam. observato in omnibus juris ordine. in Skalotensis ecclesiæ episcopum. et illic depascentis gregis Dominici pastorem elegerunt. eumque sic canonice et rite electum et electionem ipsam nobis presentarunt. rogantes obnixe. ut et nos. tum ob divina merita asseqvenda. cum ob imminentia varia pericula propulsanda. hanc electionem. sic rite. sicque canonice celebratam. et approbare. et confirmare. ratamque in omnibus habere dignaremur. Nos igitur perpendentes longam ipsius Skalholtenis ecclesiæ viduitatem. et ipsarum cathedralium præsertim ecclesiarum orbitates ut plurimum esse dispendiosas et in primis cavendas. cum ex hoc in spiritualibus et temporalibus intolerabilia multoties dispendia lugent se incurrisse. Sed qvia inaccessibilis hoc tempore nos disjungit distantia. qvæ et cum maxima importunitate nos prohibet in unum consultandi et decernandi gratia personaliter convenire. et qvia illustrissimus princeps. Dominus et rex noster gratiosissimus. extra hoc regnum regalibus et regia prudentia dignis nunc implicatur negotiis. ideo secundum scriptam exhortationem et petitionem nobilis viri magistri Johannis Mule. qvem idem Serenissimus rex noster in talibus et similibus emergentibus negotiis constituerat in his regionis partibus obtemperandum et fecerat aut oratum precationem et astrictionem super homagium et obseqvium regni. Eidem Serenissimo Domino regi nostro et Norvegio regno prestandum. a prefato Domino Amundo exegimus et solempniter accepimus. et eam in scriptis redactam sigilli sui appensione communivit. Et super hoc in nomine sancte et individue Trinitatis. eclectionem ipsam sic rite factam et nobis humiliter præsentatam. privilegio Apostolico et authoritate metropolitica approbavimus confirma(vi)mus. et per præsentes approbamus et comfirmamus. ratamque et firmam in omnibus. et per omnia eam habituri. Eidemque Domino Amundo predicto electo. et ob suorum exigentiam meritorum ad sacram Skalholtensem ecclesiam confirmato. ut plenius eiusdem fluctuate ecclesie indemnitali consuleremus. juxta canonicam dispositionem. plenariam potestatem.

jurisdictionem atque administrationem. generalem et specialem. in temporalibus et spiritualibus. ut pretacte Skalholtensis ecclesie pastori legitimo congruit. commisimus et committimus. eumque illi perficimus. tanqvam episcopum et idoneum congruumque pastorem. admonentes pariter et exhortantes. ut jugum Domini. suis impositum humeris. prompta devotione suscipiens et reverenter. sic se in ejusdem ecclesie cura gerere studeat sollicite. fideliter et prudenter qvod ecclesia ipsa desiderato sponso gubernatori provido et administratori fructuoso gaudeat se commissam. ipse qve præter æterne retributionis optatum gaudium et cælorum premium æternum. favorem nostrum omniumque sibi commissorum gratiam et benedictionem. et perpetuam Christifidelium laudem exinde uberius conciliare capescere et asseqvi mereatur. Qvapropter universis et singulis Skalholtensis Dyocesis inhabitatoribus clericis et laicis omnibus sub virtute sancte obedientie districte precipimus et precipiendo mandamus. qvatenus eidem Domino Amundo electo et confirmato subsint. et legitime obtemperent. nihil honori aut juri eius derogantes. sed eam. qvam vero præsuli suo debent. reverentiam studeant eidem sollicite exhibere. nec cuipiam alii preter eum aut ejus assensum. de juribus episcopalibus redditibus. seu de qvibuscunque proventibus. pertinentiis fructibus et emolumentis. prædicte Dyocesi attinentibus. rationem et computationem deinceps reddere presumant. Postremo. reverendi patres. qvia. ut diximus. longe dolenter recensentes ipsam eandem Skalholtensem ecclesiam proprio ac singulari defensore iam ferme ad biennium fuisse orbatam ac pastorali vel uti optimo suo presidio destitutam. idcirco reqvisito. et consulto capitulo nobis dilecto necessarium et oportunum duximus. ut eidem Domino electo et confirmato munus consecrationis circiter carnis privium proximum. nec tardius. Bergis impertiatur. ut tanto securius et facilius ordinatis et compositis rebus suis. possit bona hora et mitiori tempore Jslandiam versus iterato navigio feliciter divertere. et ne vel propter consecrationis suæ dilationem. contra spem. omnemque voluntatem suam sicut et contra nostram. adhuc

absessio sua ultra futurum annum, qvod Dominus nollet. retardaretur. qvę prorogatio in maximum ecclesiæ divergeret detrimentum. et sicut sciverites (!) omnes. nec nos contra id concretum glaciale et hyemale tempus obniti tantum sufficimus. ut vel navigio posse Bergis devenire speramus. Qvare vobis. charissimis fratribus nostris. episcopis prænominatis. qvam benigne supplicamus. injungimus et demandamus. et in personas vestras auctoritate qua fungimur metropolitica. plenariam potestatem hac vice transferentes. imploramus. qvatenus in eundem Dominum Amundum electum et confirmatum consentientes. et ad prefixum terminum Bergis existentes et convenientes. omnes simul tres eum consecrare et episcopum facere. eo qvo decet modo. reverenter solempniter et devote accuretis deinde literas consecrationis suæ. sigillorum vestrorum robore defensatas. eidem conferre et elargiri dignabimini. maximopere flagitamus. qvos labores vestros et importunitates clementissimus Deus. beatus Olavus et sanctus Thorlacus latius resarcient et recompensabunt.

Datum in curia nostra Archiepiscopali Nidrosiensi ad xıȷ. Calendas Decembris[1]). Anno ab incarnatione Dominica millesimo qvingentesimo vigesimo sub nostro secreto præsentibus infra appenso.

---

575. 29. November 1520. í Þrándheimi.

Eiríkr Walchendorph erkibiskup í Niðarósi staðfestir og samþykkir páfabréf og konungsbréf um hjónaband Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur, og börn þeirra skilgetin og arfgeing.

AM. Apogr. 742, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali“, sem var á kálfskinni. — AM. Fasc. LXXII, 2 A, 7, transskr. á skinni frá c. 1528. Hèr er fylgt afskript Jóns með hliðsjón af transskriptinu.

---

1) „*Septembris* extat, sed absqve dubio legendum *Decembris*“, hdr.

Wij Erich med guds nade Erchebiscop vdj Trondhem och paffuelige Sædis Legathæ giðr wittherlicht for alle med thette wort obne breff ath wii haffue nu offuerseeth eeth vor helligstæ faders paffuens fuldmechtig penitentiarij breff lydendis ath hand aff besunderlige befaling och nade paa vor helligste fader paffwens vegne haffer dispensered ath Torleffue biðrnsuni[1]) och jngwellde ħelgedatter som ære skuld[2]) vdi begge fierde lid. motte aaye hver anen vdi thet hellige echteskab och huess barn the afflede till hobe skulle være echte och rette och vdj alle mode beqvemmæ till arff och anen deell ligher wedz som the eıȷ wore afflede vdi frendsemespill j huilke breff som ær rettelighen och skelligen vdgiffnæ. och ey alenisthe vdgiffued till jsland men hiid till Norig Danmark Tysland och anen stedz j Christendommen hvor som behoff giðris och lyde j alle made som thette giør. thii stadfeste och sambtycke wij thet vdj alle sine Ord och articulis som thet jneholler. Thesligis haffue wij och seeth høgborne fursthers konnigh Christierns og konnigh ħanss huess siele gud nade. stadfestelse breff liidendis ath forne theris barn skulle mue gaa till arff som andre echtæ barn. thii raade wii hver god mand ther eıȷ emod ath sige. hwo thet giøre vele kunne komme ther i skade foræ. Till sanighen her om haffue wij ladet henge wort indsegle for neden thette wort obne breff som giffued er vdi Trondem sancte anders apostoli affthen aar et cetera m d vigesimo.

---

576. 29. November 1520. í Björgvin.

Eiríkr Walchendorph erkibiskup í Niðarósi staðfestir og samþykkir dóma og úrskurði Stepháns biskups í Skálholti, góðrar minningar, að Vatnsfjörðr skuli fullkomlega vera staðr (beneficium) eptirleiðis og æ upp héðan.

A.

AM. Apogr. 906 með hendi Árna Magnússonar „Ex origin. Vatz-

1) biornson LXXII, 2. 2) skylld LXXII, 2.

fiordensi accuraté". Var frumrit þessa bréfs læst saman við úrskurð Gauta erkibiskups frá 7. Okt. 1507.

Wij Erich met gudz nade Erchebiscopp vti Trondem och paffuelige sædis legathæ giøre wittherligt met thette wort obne breff ath wij haffue seeth och hørdt en wor kiere metbroders Biscop Stephans i Schalholt huess siell gud nade Dom och sententz vnder mange andre dannemendz prestmendz indzeglæ liidendis ath Wadzfierdæ kirkæ i Jsefierdæ skall her effther till ewig tijd aff god ræt och skæll kalles och bliffue beneficium och skall være vdi Biscoppens till Schalholtz kirke macht och forleningh. Thessligiste haffwe wij och seet vor kiere forfaders Erchebiscop Gautes huess siell och gud nade stadfestelsæ breff om forscreffne dom och sentenciæ. Thii haffue wij och nw stadfested och fuldburdet och met thette vort obne breff stadfeste och fuldburde forne dom och breffue vdi alle theris ord och articulis som the inne haldæ. Och forbyude och affraade alle ehwo the helst ære eller wære kvnnæ forne Scalholts kirkæ oc sæde paa forne beneficium Wadzfierde kirkæ ath hindre eller hindre lade platssæ qwellie møde vmagæ eller i noghre made wforrettæ swo frampt the wille ey lide then hellige kirkens neffst och forfylningh ther foræ. Datum in ʀesidencia nostra Archiepiscopali Nidrosiensi Vigilia beati Andree apostoli anno m d xx.° Sub nostro sigillo presentibus appenso.

B.

AM. Apogr. 933, eptir kopíukveri Vatnsfjarðarkirkju. Prentað í Kirkjusögu Finns biskups II, 351—352, með latneskri þýðingu.

Víí eʀek med guds nad eʀkebiskup i Þrandheim og pafalegs sætiss legatus. Giorum kvnnigt avllum þeim sem þetta vort bref sia edur heyra ad víí havfum sied og yfer lesit og giorla skodad vegna vors virdvligs brodvrs herra steffans med gvds nad biskups ȷ skalhollti hvers sal gud nade. Dom og vrskvrd yfer vatzfiardar kirkiv ȷ isafirde fram̄ sagdan og vpplesin styrktan og stavdvgan giordan med samþycke brefum og insiglvm margra kennemanna þess sama biskupsdæmis ȷ hverivm domi edur vrskvrde þeir havfdv a-

lyktarord gefit. kirkivnar lavgum smasmvgliga adur vnderskodvdvm þessa savmv vatzfiardarkirkiv vera og eiga at blifa fvllmektvgt beneficium æfenliga hier epter. Savmvleidis havfvm víí og sied og yferlesit vors forfavdurs eʀkibiskups gavtonis hvers sal og gvd nade stadfestingarbref vm fyrrsagda doma og vrskvrda. og ȷ gvds nafne stadfestum vier styrkium og stavdvgt giorvm med þetta vort bref fyr nefnda giorninga doma og vrskvrda vt ȷ avllvm þeim ordvm og articulis sem þeir innehallda med ravksemd havfvddomkirkivnar ȷ nidarose og opt nefnda vatzfiardar kirkiv eiga at vera og blifa æfinligt beneficivm og vnder vallde og veislv skalholltz biskups firirbiodande avllvm og sierhverivm hier i mote at giora eda tala eda ȷ nockvrn mata at hindra so framt sem hann vill fordazt stridv og alavgur af heilagre kirkiv. Datvm in recidencia nostra aʀchiepiscopali nidrociencis (!). Vigilia beati andree apostoli anno domini. ꝏ. D. xx. Sub nostris sigillis presentibus appencis.

---

577. 21. December 1520. á Hólum.

Transskriptarbréf.

Eptir frumtransskriptinu á skinni í Landsskjalasafni. — Prentað í Tímariti Jóns Pétrssonar IV, 65—66. — AM. Apogr. 4112.

Þat giorum uier ȷon arason. petur palsson prestar. grimur ȷonsson. Rafn brandzson leikmenn godvm monnum kvnnigt med þessv vorv opnv brefe. at vier hofum sied og yferleset dandi presta dom med heilvm og oskoddvm ȷnnciglvm suo latandi ord epter ord sem hier seigir.

[Hér kemr dómr Gottskálks bisups um kirkjufén á Reykjum í Tungusveit 19. Júní 1519; Nr. 530].

Og til sannenda hier vm setivm vier fyr skrifader prestar og leikmenn vor ȷncigle fyrir þetta transkriptarbref er skrifat uar ꜳ holum j hialltadal æ sialfua thomasmessu postula vm ueturinn. arum epter gudz burd ꝏ d og xx.

---

578. **22. December 1520.** **á Hólum.**

Helgi ábóti á Þingeyrum og átta klerkar aðrir samþykkja Pétr prest Pálsson forstjóra Hóladómkirkju til næstu prestastefnu eptir Gottskalk biskup andaðan til jafns við Jón prest Arason, er Einar ábóti á Munkaþverá og Nikulás príor á Möðruvöllum höfðu, ásamt fleirum klerkum fyrir norðan Öxnadalsheiði, samþykt.

AM. Fasc. XLIV, 19 frumrit á skinni. Öll (9) innsiglin eru dottin frá. — AM Apogr. 3442. — AM. Apogr. 3886 með hendi Páls Hákonarsonar, að því er virðist, eptir öðru frumriti, sem níu innsigli höfðu verið fyrir „accurate collatum“.

Biskup Jon Arason settur forsionarmadur Hoola domkirkiu.[1])

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda Broder helge med guds nad abóte a þıjngeyrum. olafur ȷonson Radzmann heilagrar hola kirkiu. tumas eirekson kirkivprestur samastadar. þorsteinn ȷonson beneficiatus a hoskullzstodum. nichulas vilialmsson beneficiatus a mælufelle.[2]) tumas ȷonson. þorsteinn gunnason. þorgils sıȷgurdzson ok marteinn sueinsson prestar holabiskupsdæmis kuediu guds og síȷna kunnigtt giorande at fyrir þann stora skada sem heilug holladomkirkia hefer feingit ȷ frafalle sins forstiora virduligs herra ok andalegx faudurs biskups Godskallz godrar minningar. gud hans sal nade. komvm vier saman eptter vorre s(k)ylldv heima a hólum ȷ hialltadal ȷn festo sancti tome apostoli[3]) til radz ok samtals vm heilagrar kirkiu forsio[4]) ok regeran huersu fara skyllde. tiedizt þar fyrir oss bref med ȷnciglum verdugra herra Brodur einars med guds nad abota a mvkaþvera[5]) og brodur nichulas med samre nad priors a modruvollum ok fleire annara ærlegra dande presta fyrir nordan auxnadalsheide suo hliodande a millum annara [orda greina[6]) ok atkuæda at þessir fyrsagder prelatar ok prestar hefde samþykktt fyrir sinn partt ærlegan mann sira ȷon arason prest holabiskupsdæmis til ad hafa

---

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) Svo. 3) þ. e. 21. Dec. 4) Svo einnig 3886. 5) munkaþuerá 3886. 6) [greina. orda 3886.

yfersion ok forsia hald ok medgiord a domkirkiunne ok hennar peningum faustum ok lausum et cetera. Þuí j guds nafne amen. samþyckttum vier fyr skrifader kiennemenn þesse saumv bref med aullum sínvm greinvm ok articulis. þar med samþyckelega setiande af vorre alfv ærlega personv sira petur palsson prest holabiskupsdæmis til at hafa sama vmbod rad ok regeran yfer heilagre holakirkiu og ollu hennar godze faustu ok lausu sem fyrr seiger vm sira jon at ollu bader samradande jafnmektuger ok mynduger j ollum greinvm heilagrar hola kirkio vegna til næsto prestastefnv sem halldin verdur j holabiskupsdæme. jtem syndizt oss laugligtt ok radligtt at holakirkiv radzmadur ok adrir stadarens vmbodsmenn hielde huor síjnv starfe ok vmbode j fyrsagdan tíjma kirkiunne ad skadlausu. Ok til saninda hier vm setivm vier vor jncigle fyrir þetta bref skrifad a holum j hialltadal jn crastino sancti tome apostoli. anno domini ꝏ⁰ quingentesimo xx⁰.

---

579. **[um 1520].**

Skrá um eignir kirkjunnar á Hallormsstað í Skógum, þegar síra Einar Arnason tók við.

AM. 263. Fol. bls. 6, skr. 1598. — Máldagabókin gamla í Biskupsskjalasafni, skr. 1601. — Síra Einar Árnason slepti Hallormsstað 1524, en fæddr var hann 1498.

Hallormsstadur [gamall maldage[1])

Suo mykler peningar a hallormsstad: þa sira Einar Arnason tok vid.

jn primis ix asavdar kvgilldi: oc vorv iiij med lombvm. enn vorv viij gelldar j kugilldi: viij kýr: og vorv. v. ogilldar af þeim: enn lagt var ofan a iij: afgomvl kýr hornbroten oc ij [afgamallt[2]) navt: c j veturgomlvm navtum: jtem kaplar: iiij hestar og ij afgamler af þeim: enn adrer afstyrme. enn annar þo ramstadur: og veturgamallt hross.

1) [263. 2) vetra gamallt 268.

allt saman firir cc. jtem ij hross ad avk. annad gilltt enn annad smatt.

Þetta j ofrijdv jnnan stoks: ketill ad siettv skiolv vondur miog: hverna[1]) albætt: pottur lijtill: vij[2]) trog vond:[3]) eitt Birketrog af þeim mathelltt: v. vppgiordar kerolld vond: xl skiolna keralld gamallt[4]): og loggbrotid: oc annad j jordv lijka vondtt: ij kistur[5]): loklausar: og eirn strockur: ærvlaus: kanna lijtel og mvnlaug: og aux: allt saman firir ij^c. Ad avk var Brandreid: kuern: tialldtautur rifid: sæng ærvlaus: og ij hæginde veik.

---

580. [um 1520].

Skrá um afhending Múlastaðar (Þingmúla) í Skriðdal, þá er Haldór Einarsson afhenti, en síra Jón Guðmundsson tók við.

A.

AM. 263. bls., skr. 1598. Í gömlu máldagabókinni í Biskupsskjalasafni (D 12), skr. 1601, bl. 135a er að eins ágrip af þessari afhendingarskrá.

Mule [gamall maldage.[6])

Suo mykler peningar vorv med mulastad: þa halldor Einarsson sleppte enn sira jon gudmvndzson tok vid.

jn primis: v. kýr oc xvj ær oc xx:

[so margar Bækur a kirkian. gradall an communs messvm: de sanctis Bok: fra jonsmesso Baptiste: oc ad Annunciationem beate marię. Aunnur fra Adventv til paska: og de sanctis fra Andress messo. og til Augvttv messo: og erv skoren xv. bloden vr henni til skemdar. þridia helldur fra paskvm og til Adventv: de sanctis og dominicur: oc skorenn xij blod j henne til skemdar: og enn gradall med gudzpiollvm og pistlvm: fra Adventv til paska. og annar fra paskvm med gudzspiollum og pis(t)lvm: og til Adventv dominicur: og de sanctis proces-

1) huarnna 268. 2) viij 268. 3) oc 268. 4) sl. 268. 5) ætukistur 268. 6) [263.

sionale: og brestur a hann vid endann: Alltarissbok med nockrvm messvm: dauidz psalltare: þessar erv ıx bækur ad tolv: Enn Oddur Arason[1]) miste firir kirkivnne j mula: olafs savgv: og sequentiubok: og kirials Bok: firir mvs: enn hinar ij: firir vatne[2]):

hvn a messoklædi alfær med silkehokle: og önnur messofot med vondvm serk: [iiij corporalia med einv husi: ij Alltariss steinar[3]): ij kalekar og annar vondur: [iij Alltarisbvningar: Randadvkur yfer sancte olafe: og enn iij dukar yfer likneskiunvm: kantarakapa vond: glodarker: Baxtur jarn: metaskaler: koparhialmur lıjtilll: skrıjn: jtem smellter krossar ij: iij trekrossar: olafs likneski: marivskrift Andreslikneski: þollaks likneski. v. kluckur: ij merki: iij songblod: koparkross: ij lektarar: og setustoll.[3])

B.

Eptir máldagabókinni gömlu í Biskupsskjalasafni (D12) bl. 143b—144a, skrifaðri 1601.

Mwle.[4])

Suo michlir penijngar vtlucktir med mwla þā halldor einarsson afennte enn sijra jon gudmundson med tok.

Jn prijmis vj ær oc xx. jtem fimm kŷr gilldar. jtem iij trog oc eirnn ketill. oc var sūndur j Barm̄inum. jtem iiij vppgiordarkerolld. jtem ij tinfot. jtem ij bedir harla vōndir. jtem j hæginde vondt.

Jtem a kirkian jnnan̄ sig graduale an communsmessum̄. jtem de sanctis bok fra jonzmessu bāptiste oc ad annuncijacionem Marie. ǫnnur fra advenntu oc til pāska oc de sanctis frā anndresmessu oc thil auguttumessu oc eru skorin̄ fiortan blodin̄ vr henne til skiem̄dar. enn þridia helldur frā pāskum̄ oc til advenntu med de sanctis oc dominicum xij blǫd skorin̄ vr henni til skiem̄dar. Jtem grādāll med pistlum̄ oc gudspiollum̄ frā adv[entu] til pa[ska] oc annar frā paskum̄ med gudspiollum̄ oc pistlum̄ fra advenntu, med dominicum oc de sanctis. processionale oc brestur vid hann enndann. alltarisbok med nockrum̄ messum̄ oc dauijdsalltarj. Þessar bækur eru ıx ad tǿlu. enn oddur arason miste fyrir

1) Oddr Arason fær Hallormstað 1524. 2) [sl. 268; 3) [sl. 268.
4) [„anno domini M°. d.° 5°. 2°.“ hefir verið skrifað fyrir ofan þessa skrá hér, en dregið út aptr, og mun það ekki eiga hér við.

kirkiunne olafs sogu. sequencijubok. jtem kirialzbok fyrir mus. enn hinar ij fyrir vatñi.

messuklæde alfær med silkehǫkle. jtem messofot voñd oc varla messufær. fiorer corporálar j einu huse. ij alltarissteinar. ij kalekar oc annar voñdur. þrijr alltarisbunijñgar. rañdadukur. dukur yfir sancto olafo oc enn iij dukar yfir l(ikneskiunum). kañtarakápa voñd. glodarker. baksturjarñ. metaskalir. koparhialmur lıjtil(l). skrijn. ij smelltir krossar. þrijr trekrossar. olafs l(ikneski). mariuskript. anndress likneski. þollackz lijkneski. magnus likneski. nichulas likneski oc enn mariuskript. jtem katrijnar likneski. v. kluckur. ij. merke. iij. sǫnngblǫd. koparkross eirñ. ij. legtarar. Eirñ setustoll.

var stadurinn giordur fyrir xc. enn kirkian fyrir halft hid þridia huñdrad.

---

581. 7. Janúar 1521. í Þrándheimi.

TRANSSKRIPTARBRÉF.

AM. Apogr. 743 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex transscripto“, sem var „á pergament“, hreint og hvítt. Skrifften jll aflestrar. og þarf adgiætslu ad lesa riett“.

Bekiendis vii Eric Jonsson prest oc Erchidecken j Trondem oc knut persson prest oc cannick ther samestedz at vii sage en dom med hejlum oc oskaddum hangandi Jndsiglle so hlydendis ord effter ord som her effter star skriffet.

[Hér kemr dómr Andrésar biskups í Ósló um hjónaband Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur frá 8. Okt. 1520, Nr. 569].

Oc till thess yttermer vitnesbyrd om sanige her om haffuer forne wærduge fader ħerr Amund[1]) tilbedet oss at hengæ wore Jndsegell nedhen for thette breff som skreffuit vor i Trondem monedagen nest effter [sanctorum trium regum[2]) dag anno domini mdxxi.

---

1) Þ. e. Ögmundr biskup. 2) [þetta kveðst Jón Magnússon ekki hafa getað lesið með vissu, en sýndist þar standa „storum tri regu“.

582. 30. Janúar 1521. á Mýrum.

VITNISBURÐARBRÉF, að Grímr Aronsson og Halla Þorsteinsdóttir lögðu Þorsteini heitnum Sveinssyni, föður Höllu, aptr jörðina Grafargil í Valþjófsdal, er Þorsteinn hafði ánafnað Höllu, en Þorsteinn var nú þess vís orðinn, að Grímr hafði legið Höllu án hans ráðs og vilja.

AM. Fasc. XLV, 10, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. Er með sömu hendi og bréf frá 18. Febr. 1521 um sama efni (AM. Fasc. XLV, 9).

Vitnisburdur ad grimur aronsson lagdi apttur
jordina grafargil.[1])

Þat giore ec jon þosteinsson godum monnum kunnigt met þessv minv opnu brefi. at ec metkennunz at ec var vid staddr j hiardardal hinum meira j dyrafirdi nær verandi morgvm godum monnum bædi leikum og lærdum. þeim laga giorningi er fram for j millum þorsteins heitins sveinssonar faudr mins sem gud hans sal nadi. og grims arasonar og haullv þosteinsdottr systr minar. at greinder menn grimr og halla laugdv aptr þa savmv iord grafargil er liggr j valþiofsdal j kirkivbols kirkiusokn̄. adr greindum þosteini sveinssyni til laugligrar attektar og fullkominnar eignar sem hann hafdi adr att og anam(n)at haullu dottur sinni fyrir þa sauk at opt greindr þosteinn var þa viss ordinn at þratt skrifadr grimr aronsson hafdi legit titt nefnda haullu dottr hans fyrir vtan allan[2]) hans rad og vilia og vitord adr enn þeirra hionaband skylldi fvllgioraz grims og haullu. þui þotti nefndum þosteini allur þeirra skilmali rofinn og onytur og ecki halldaz eiga vid greinda menn grim og haullu. huorcki vm fiegiafer ne annan̄ skilmala. geck greindr grimr og nefnd halla viliug fyrir utan allar þreyngingar at þessvm sattmala og apturlagi vm greinda iord grafargil vid nefn̄dan þostein sveinsson. vissa ec fyrir full sannindi og fleiri goder menn adrer at minn fader þosteinn bygdi þessa saumu iord grafargil og landskylld af tok an allrar klaugunar badi af grimi aronssyni og aullum audrum og tiundadi til þess ad greindr þosteinn selldi greinda iord grafar-

1) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1600. 2) Svo.

gil og tungv halldori heitnum hakonarsyni fyrir eyri j aunundarfirdi. var þessi adr skrifadr giorningur nefndra manna grims og þosteins gior med brefi og jnsiglum godra manna badi lærdra og leik(r)a vm greint apturlag ꝍ titt greindri iordv grafargili. lysti og sira grimr heitinn þosteinsson broder minn sem gud hans sal nadi þui fyrir mier at þetta sama giorningsbref lægi hia sier j sinvm brefvm vm greint apturlag grims og haullu (æ) nefndri iordu grafargili. Og til sanninda hier vm setta ec mitt jnsigli fyrir þetta bref skrifat ꝍ myrum j dyrafirdi. midvikvdaginn næsta fyrir festvm brigidi virginis. arum epter gudz burd. ꝍ. d. xx. og eit tar.

583. **6. Febrúar 1521. á Sævarlandi.**

Vitnisburðr um kaup á jörðunni Brú á Jökulsdal og parti úr Sólheimum í Mýrdal.

AM. Fasc. XLV, 7, frumrit á skinni frá síra Skúla Þorlákssyni, og er innsiglið fyrir. — AM. Apogr. 4416.

Þat giori ek jon eyolfsson godvm monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi at ec uar hia staddr j hoffelli hornafirdi. er þeir sæmundr jonsson ok sigmundr guðmundzson[1]) keyptu jordunvm bru j jokulsdal ok solheima parti med handabandi. suo ok samþykte holmfridr biarnadotter þetta jardakavp med handabandi. Ok til sanenda hier um setta ec mitt jnsigle fyrir þetta bref er skrifat var æ sæuarlandi j þistilsfirdi æ midvikudagen næsta epter kyndilꝍesso. þa lidit var fra guðs[1]) burd. ꝍ. d. xx ok. i. ær.

584. **15. Febrúar 1521. í Hamborg.**

Bréf borgmeistara og ráðsmanna í Hamborg um sætt og sama þeirra Týls Pétrssonar og Hannesar Eggertssonar á Alþingi á Íslandi 29. Júní 1520 um misgreiningar ýmsar þeirra á milli, svo og um gripdeildir Ara Andréssonar. En sætt þessi varð fyrir milligaungu tveggja skipherra Hinriks Horne-

1) Svo (með ð-i).

manns og Hinriks Vagets, er unnu nú að því bókareið, að sættin hefði fram farið á þá leið, er bréfið hermir.

AM. Fasc. XLV, 2, frumrit bréfsins á skinni, og er innsigli Hamborgar fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 1933 með hendi Hans Beckers og leiðrétt af Árna Magnússyni. Sbr. Nr. 617—618.

Styrckingar breff þeirra hamborgar herra er þeir hafa vtgefid minum saluga fodr Hannes eggertssyni og fylgir hier med sæ reikningr sem þar wppa hliodar hueria peninga til. pietursson greipp a bessastodumm.[1])

Allen vnde enem jűwelcken beszunderñ watterleye werdicheyde states edder weszendes dhe sẏn dar díissze vnsze apene breff vorkameth vnde ertoget warth dhon wij Burgermestere vnde Radtmanne der Stadt Hamborch negest irbedinge vnszes fruntliken denstes vnde grűtes Szo sick dath nach enes juwelcken stathe geboret. witlich vnde apembar betugende vnde bekennende jn vnde myth dusszem suluen vnszem̃ vorszeghelden breue. wn dath vor vns erschenen̄ñ sẏn dhe vorsichtigen Schipperññ Hinrick Horneman vnde Hinrich vaget vnze borgere vnde hebben myth vthgestreckeden armen vpgerichteden vẏngerññ stauedes edes lyffliken tho den Hilghen szwerñde getuget certificeret vnde wargemaket. dath am daghe Petri vnde Pauli apostolorum am neghest verganghen Jare duszent vyffhundert vnde Twyntigesten vppe dem aldynck jn Jszlandt weren tho szamende erschenen vnde bẏ eyn geweszen dhe Erbarñ Hans Eggerzen eyns vnde Tyle Petersszen ander deylls vnde dhe vorbenom̃ beyden parthe durch myddell vnde frundlike vorhandelinge vorgemelter Hinrick Hornemans vnde Hinrick vageth dar Jegenwardich m̃ede auer vnde anne sẏnde. alze gewillekorde schedeszfrunde synt wurden malckander tho enem gantzen klaren ende fruntliken gescheden vnde vordragen jn nabescreñ wysze Szo dat vorbenom̃ Hans Eggerszen dhosuluest lauede vnde thoszede tho gheuende vnde tho vornogende gedacht Tylen Peterszen Twe vnde negenlich

1) Aptan á bréfinu með hendi Eggerts Hannessonar.

golden gulden. dar vor dhe gnante Tyle Petersszen hefft weddervm̄e sick vorsecht gelauet vnde vorwillekoret bẏ synen besten eren unde trűwen dath he wollde myth dem̄ flitigesten dar vor weszen vorhandelen vnde vorschaffen dat Are Andresszen scholde alle vnde Jszlike gudere alze he vth synem Hetende vnde beuele Hansze Eggerszen Hedde entfrommedet vnde genamen gedacht Hansze wedder auerantwurden behanden vnde volghen laten dar mede scholden alle gebreke schelinge erringe vnde twysticheyde szo wente her twűsschen gnañ Hansze Eggerszen vnde Tyle Petersszen weeszen gewest vnde sick hebben ieholden gantzs vnde alle vordragen gesleten entlich gescheydeññ vnde bygelecht weszen szodans allenthaluen vast vnde sunder alle geuerde woll tho Holdende Hedden vorscreueñ parthe gelaueth vnde sick malckander eyne Handtastinge gedaññ vnde wente denne dhe vorbenom̄ beyden Schipperñ tugen duth wo vormyddellst eren lyffliken geszworeñ eden vor vns apentlick vthgespraken vnde getuget Hebben wẏ vpp anszokent vorgedacht Hans Eggersszen betrachtet dat dhe rede vnde billicheyt esschen wanner dat inen des ersocht vasth tuchnyssze der warheytt tho gheuende. Szo vorszekerñ wẏ enem juwelcken dat enszodans bauenscreuen vor vns geschen is Hebben des tho orkunde vnszer Stadt secret witliken dhon Hanghen benedden ahn dusszen breff. Geschen vnde gegeuen nha Christi vnszes Herñ gebordt duszent vyffhundert dar nha jm̄ eyn vntetwyntigesten Jare am voffteynden daghe des Mantes Februarij.

---

585. **18. Febrúar 1521.** **í Ögrí.**

Vitnisburðr um það, að Grímr Aronsson hefði legið Höllu Þorsteinsdóttur laungu áðr en eiginorð þeirra skyldi fullgerast, og því gerðu foreldrar hennar, Þorsteinn Sveinsson og Bergljót Haldórsdóttir, ónýtan þann skilmala um fégjafir til hennar, er þau höfðu gert, og sér í lagi um jörðina Grafargil í Valþjófsdal.

AM. Fasc. XLV, 9, *frumrit á skinni, og er innsiglið dottið frá.* — AM. Apogr. 814.

Vitnisburdur vm̄ grafargil.[1])

Þat giore ec olafur ȷonsson godum monnum kunnigt met þessv mínu opnu brefi. at eg metkennunz at ec uar heimilissfastur hia halldori heitnum hakonarsyni sem gud hans sal nadi. a̋ kirkivboli ȷ valþiofsdal ȷ þann sama tid oc grimur aronsson skylldi fa̋ haullv dottur þosteins heitins sveinssonar og bergliotar halldorsdottr kuinnu hans sier til eiginkuinnu. vissa ec fyrir full sannindi og fleire goder menn adrer at adr greindr grimr aronsson hafdi legit fẏr nefn̄da haullv þosteinsdottur laungv adr enn þeirra eiginord skẏlldi fullgioraz fvrir vtan aull rad og uilia fẏr greinz þosteins sveinssonar. favdr titt greindrar haullv og so hennar modr adur skrifadrar bergliotar halldorsdottr. þui þotti titt greindum hionum þosteini og bergliotu rofinn og onytur og aungu halldaz eiga sa skilmali og skilord er greind hion haufdu adr samþẏ́ck ordit vid nefnda menn grim og haullv vm greint eiginord badi vm fiegiafer og allan annan̄ skilmala sem gior var. sierdeiliss vm þa saumu iord grafargil er skrifud hion þostein og bergliot haufdu anam(n)at dottur sinni haullv ef hun hefdi at laugum gipzt epter þeirra radi sem laugmalit bydr. So uissa ec at greindr þosteinn sveinsson hielltt og hafdi landskẏlld vpp bar og sier tivndadi adr greinda iord grafargil ȷ valþiofsdal an allrar klaganar. Vissa ec og fyrir[2]) full sannindi at sira grimr þosteinsson reid svdr til kirkiubols a̋ rassmalanes[3]). og selldi adr greindum halldori hakonarsyni ȷ laugligu umbodi nefnz þosteins sveinssonar faudr sins grafargil og tvngv er liggia ȷ adr greindum stad ualþiofsdal ȷ aunundarfirdi. nefndum halldori til frials forrædiss og fullkominnar eignar. Hier ȷ mot gaf greindr halldor skrifudum þosteini sveinssyni fimm hundrud og. xx. ȷ iordunni eẏri er liggr ȷ aunundarfirdi ȷ hollz kirkiu sokn̄. titt greindum þosteini til fvllkominnar eignar og laugligrar attektar. ath frateknu. c. ȷ skogi er halldor hafdi gefit kirkiunni a̋ kirkiuboli ȷ ualþiofsdal. For þessi skrifadr giorningr fram̄ greindra manna a̋ millum sira grims

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) á spássíu. 3) Svo.

og halldors ȷ adr greindum stad kirkiuboli ꝍ rossmalanesi[1]). epter þui sem þeirra kaupbref þar vm giort vt visar. Sa ec og heyrda ꝍ adr greindr olafur ȷonsson þenna þeirra adr skrifadan giorning halldors og sira grims og marger goder menn adrer. Og til sanninda hier um setta eg mitt ȷnsigli fyrir þetta vitnissburdarbref giort ȷ augri ȷ isafirdi manudaginn næsta fyrir festum chathedra petri apostoli arum epter gudz (burd) .ꝏ. d. xx. og eitt ar.

---

586. 8. eða 9. Marts [1521]. í Björgvin.

Samningr þeirra Ögmundar biskupsefnis í Skálholti og frú Vilborgar abbadísar í Munklífi um „grundarleigu" fyrir garð þann í Björgvin, er biskupsefni hafði keypt handa dómkirkjunni í Skálholti af Sveini skrifara Einarssyni fyrir 100 „Berener gyllini", með öðru fleira, er bréfið hermir.

Landsbókasafn 62. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ur Brefabok Biskups Øgmundar".

Um Skalhollts Domkirkiu gard i Norege.

Vier broder Ogmund med guds nad abote af Videy. overdugur electus til Skalhollts Domkirkiu Biskupsdæmis giðrum godum mönnum kunnugt med þessu voru opnu brefe. ad vier höfum under eins ordid vid frű Vilborgu med guds nåd abbadis i Muklifi. um þå grundarleigu. sem oss ber ad svara fyrir þann gard sem Sveinn skrifari Einarsson sellde oss. og Domkirkiunni i Skalhollti. sem stendur nærst hans gardi ok vors kiærasta herra i gudi Erchibiskupsins grund fram̄ ad garpahűsinu. ok upp i gautu. sem bref þar um̄ giort űtvisar. Skulum vier edur vor umbodsmadur giallda klaustrinu arlega xxx. skilldinga i gagnsamligum peningum sem geingur i byen. i fiski. vadmåle. reidugiallde. klæde. eda audrum godum̄ peningum sem henni vel lijkar. og manna å millum gár. giðrdum vid þennan̄ giorning fyrer ockur ok ockra epterkomendur. vier uppå Dom-

1) Svo hér.

kirkiunnar vegna. enn abbadisin fyrer heilagt klaustur. svo framt sem godum mönnum synist vel halldast meiga med lögum. Her med leyfde fruiñ oss ad hafa litin kålgard þar fyrer ofañ.

For þessi giorningur fram å Långafostu [*laugardaginn* vel *fostudaginn*[1]) næsta fyrer midföstu ï munklifis systra parte.

Ok til sanninda her um festum [vier] vort innsigli med klaustursins conventu ȷnnsigli fyrer þetta bref. skrifad i Beren sama stad og ar sem fyrr seger.[2]).

Keypta eg fyrst gardinn af Sveini skrifara fyrer c. Berener gylline. bitalade eg þad vel svo honum vel lijkadi. þar til fieck eg hönum. L. gyllini i klædi ok lierepte upp å þær skulldir sem ek åtti ad giallda gert ofurland. kaunnu gytara. ok herra Rafald. lofade adurskrifadur Sveinn ad setia upp eitt mark. og hafa umbod yfer greindum garde. Enn Domkirkiunnar umbodsmadur skylldi bitala þad uppå ny. sem hann forbetrade gardinn. Her [med] feingum vier hönum til medferdar iatc sem mig stod xl gylline. atti hun ad vera til taks nær sem Sancte Thorlaks fær[3]) kiæmi fra Jslande. Sendum vier hönum þå halfstycke klædis. og annad med lerept. ok eina småvod. her uppå hefur hann bitalad. staup uppå. xx. gyllini. gert ofurland x. gyllini. kaunnu gytara oc herra Rafald þad ek var skylldugur. ok hann hefur sialfur skrifad. Krőkstofu hefur hann upp latid setia. sem eg reikna fyrer xx gyllini. Ongva leigu feingum vier af gardinum å medan hann hafde umbodid.

---

587. **27. Marts 1521.** **Í Flensborg.**

Týli Pétrsson ritar Kristjáni Danakonungi hinum öðrum, að hann hafi með sveini sínum sent tuttugu stykki af því enska klæði til Kaupmannahafnar, sem haldið hafi verið eptir í Hamborg, segist hafa farið til Flensborgar til þessa að finna konung að máli, er sagt hefði verið að mundi koma

1) [Svo hdr., en setr uppi yfir „supple“. 2) „at annus deest“, hdr. 3) Svo = far.

til Fjóns eða Sönderborg, en sem hann nú heyrði að væri norðr í Alaborg; hann kvartar yfir því, að Sibbrich (Sigbrit) hafi gefið Fúsa (Vigfúsi) Erlendssyni bréf fyrir hirðstjórn á Íslandi, og rægir Vigfús freklega, og biðr konung ennfremr meðal annara orða að ljá ekki eyru rógburði Hannesar Eggertssonar um sig.

Frumbréfið er í Ríkissjalasafni Dana, Island & Færöe Supl. I, 8, og eptir því er bréfið prentað í Diplomatarium Flensborgense II, Kh. 1873, bls. 1047—49. Týli Pétrsson var, eins og menn vita, hirðstjóri á Íslandi 1517—1520 og var heldr róstufeinginn. Það lítr út fyrir, að hann hafi verið upprunninn frá Flensborg, eða að minsta kosti hefir hann helzt haft þar fastan sama stað. Af því að á Íslandi hefir ekkert komið fram að gagni um æfi Týla fyrir utan Ísland, en er hins vegar ekki ófróðlegt að vita hana nokkru gerr, skal eg í stuttu máli drepa hér á það, sem hans getr í Fornbréfasafni Flensborgar, sem skýrir mikið frá braski hans. Árið 1502 er „Tile Peterson" nefndr sem bróðir í þrenningarsamkundunni (gildinu) í Flensborg (Dipl. Flensb. I, 91) og 1505 á „Tile Peterson borger bynnen Flensborch" í tveim málum við Peter Hansson út af skuldaskiptum, og er Pétri dæmdr tylftareiðr í öðru þeirra (Dipl. Flensb. II, 9). 2. Febrúar 1511 er „Tiell" Pétrssyni leyft að flytja inn harðneskjur, púðr og byssur í konungsríkið og taka fyrir húðir, skinn og tólg (DF. II, 53). 14. Júlí 1511 kærir Tomys Lorck „Tyl Peterszon" fyrir skammaryrði, að hann hefði kallað sig ærulausan og fant (DF. II, 11). 21. August 1511 býðr Friðrik hertogi fógetum sínum, borgmeisturum og ráðsmönnum borganna að hjálpa Týla til að ná rétti sínum (DF. II, 63). 20. Okt. 1511 fær „Tiile Persen" leyfi til að verzla við vestrlönd með korn, flesk og því um likt, og flytja inn humla, salt og klæðnað (DF. II, 66). 11. Nóv. 1511 meðkennir „Tiil Person", að hann skuldi Greger Mikkelssyni í Ripum fimtigi öxna verð (DF. II, 70). 1. Dec. 1511 kærir Tomys Lorck „Tyl Peterszen" enn fyrir skammaryrði og hafi hann nú kallað sig svikara, og fellr Týli á málinu (DF. II, 11—12). 21. Júní 1512 endrnýjar „Tijl Peterszen" „borger to Flensborg" skuldajátning sína við Greger Mikkelsson (DF. II, 82), og enn aptr 10. Sept. sama árs (DF. II, 84). 26. Júlí 1512 kærir „Til Peterszen" Tomys Tap fyrir það, að hann hafi gefið manni þjófsnafn (DF. II, 12—13). Enn er þess getið 1512 að „Tyl Petersson" á í máli við Pétr Hansson, og á Pétr að bæta honum þrjár merkr (DF. II. 13), og 1514 er þess getið, að þeir sættast Pétr og „Tyl" (DF. II, 17). En nú hverfr Týli frá Flensborg um hríð, og er þar ekki getið aptr fyrri en 26. Dec. 1520, að Greger Mikkelsson gefr Landbjarti (Lambert) Andréssyni umboð til að ná skuld sinni hjá Týla (DF. II, 145—46), sem ekki var borguð enn.

Nokkuð af þessum tíma hafði Týli verið á Islandi og verið þar hirðstjóri. 1521 er Tyla getið í Hamborg (DF. II, 22) og 27. Marts er hann í Flensborg og ritar þetta bref. 2. Okt. 1521 er hann enn í Flensborg (DF. II, 943). 22. Janúar 1522 getr hans einnig í Flensborg (DF. II, 152), og 20. Júlí 1522 geingr „Tyle Peterson vnacum vxore katerine" inn í þrenningargildið í Flensborg (DF. I, 80). 4. April 1523 er „Tiell Petersson" nefndr borgari í Flensborg (DF. II, 175—76) og 27. Sept. 1523 getr hans enn (DF. II, 180), en eptir það fer að styttast í því fyrir honum, því að skömmu seinna var hann drepinn af Hannesi Eggertssyni. Týli var fógeti í Bramstad 1517 (Allen: Breve og Aktstykker til Oplysning af Christiern den Andens og Frederik den Förstes Historie. Khavn. 1854 bls. 122).

Deme durchluchtigestenn grodtmechtigestenn hochgebarenn furstenn vnnd herenn herenn Cristiernn von gots gnadenn tho Dennemarcken Swedenn Norweghen koninck tho Sleszwygk ock tho Holstenn hertich Stormarnn vnnde der Dithmerschenn greue tho Oldenborg vnnde Delmenhorszt mynem aldergnedigestenn leuenn herenn denstlich vnde demodichlikes.[1]).

Myn ymodighe willighe vorplichtighe troofast tienestæ szend mhet wor herræ. Nadighe Herre haffuer jeg szend eders nadæ xx stucker engelszk kleede till Kobinghaffwen mhet myn swen aff thet kleedhe som stoo till Hamborg og stander ther en nw xij stucker i gien. hwilke ieg ick kwnde faa men burgemester war begerindis. ath ieg schulle komme igien till Hamborg paa Pallemszondagh tha wille thi forlyghæ then sagh. Nw kom myn szon hyem og sagdæ eders naade wille wæræ i Fun eller til Sunderborg. haffuer ieg reyen till Vlenszborg og willæ haff(ue) talet mhet eders nadhæ ganszk giernæ. nu spurdhæ jeg adth eders naadhe war i Alburg. nw faller meg thyen for korth adt jeg ickæ kan komme till eders naade forthi thy Jszlands schyb wil affløbæ viij daghe effter pasches som ieg scall szegle mehet. Nadighe herræ haffuer ieg vornomenn og i sanden spwrdt thet Sibbrich haffuer giffwen Fuszæ Ellandtsson lowmandt paa Jszlandt szegell og breff paa Jslandt og nw haffuer han thet festh i gien iiij borgere i Hamborg som er Hans Kasszenbrock Hans Opperheyde og Hans Cappten hwilke er thy sæme som haffuer hyndert og rosteret eders

1) Utanáskript.

nades kledhe og giordt meg stor vortreed thi same haffuer seth iiij fogeder og vthgiordt til Jszlandt hwilke schulle regere landeth mhet Fuszæ somme for nordenn og somme vor westen og for ostenn paa landet. Beder jeg giernæ eders naade for gudtschyll og for thet woll eders naade haffuer aff Gudth. ad eders naadæ will vnde meg then deell som eders naade haffuer meg beszegeldt forti jeg haffuer giordt ther stor vkost og paa og schicket alle myn tyngeste ther effter og wil ieg nest gudtz hielpp gioræ eders naade fulth og alth ther aff som noger gioræ scall. og som ieg haffuer lowet edhers naade og wed eders naade well thet Fusze Ellandtsson er en gammell swghe mandt og kan illæ gioræ eders naade regenschab og formoder meg adth han er eders naade mer en hunderth gulden schulligh aff thenn gammell giell. wil eders nade scriffue meg tha will ieg kraffue hannum them aff. Nadighe herræ beder ieg gie(r)ne eders nade som myn kieræstæ herræ adt eders naade will scriffue till borremestere og raademen i Hamborg. adt thi vnderwisze theres borger og Jszlandes faar thet thi inthet beweræ them mhet fogediet paa Jslandt eller gioræ meg noger fortreth eller platz. Og som eders naade haffuer giffuet meg zegell og breff og befalinghe paa then owerscath i Jszlandt og Ferøø som er till hobe xxx lester fysk for hwilke ieg schulde kiobe eders naade hwyth Engelszk for og for alle then deel som ieg scall giffue eders naade aff Jszlandt som eders naade meg haffuer befalet og will weræ paa eders naade bestæ som effter dagen scall befyndes og som ieg will haffue tagk og wenschub aff myn nadyghe herre og konnyghe Kundhe jeg noget bethyen[1]) faa thet schyb mhet jern og kobber som eders naade will haffuæ i Engellandt tha will ieg gioræ myndt beste men ieg fruchter thet scall komme vor sillæ men ieg wil allige well gioræ mynt bestæ thet scall eders naade siellff befyndæ. gud i hymerig giffue synt lucke og beholdenn resze tha hobes meg ieg will beholde en min naadige herræ nest gutz hielpp. Nadighe herræ haffuer ieg spurdt ath Hans Eggerdtsson fuller eders

1) = betids.

naadæ og giffuer stor klaghe ower meg kunde ieg weræ till swars mhet hannum. tha schulle eders naade well horæ adth han gior meg stor vloff. Beder ieg eders naade adt i jckæ will hòr effter lowenn eller schallicheyt. thet scall icke befynde hooss meg. Kendis thet then almechtigeste gudth then jeg eders sundtheyt og regimente ewyndelig befaller. Datum Vlennszborg feria quarta post palmarum anno xxj.

Eders naadhe jdmodige
ock troo tiener Tyle
persson.

---

588. 19. Apríl 1521. í Björgvin.

Andrés biskup í Björgvin, Kristján Pétrsson prestr við Postulakirkjuna samastaðar og fjórir ráðsmenn Björgynjar — þar á meðal Guttormr lögmaðr Nikulásson, bróðir Gottskálks biskups — lýsa því, að Ögmundr ábóti í Viðey hafi birt fyrir þeim páfabréf, ásamt fleirum bréfum, um hjónaband Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur, og staðfestu þeir þau.

AM. Apogr. 744 með hendi Jóns Magnússonar, bróður Árna „Ex originali. Brefed er a pergament heillt og hreint. Enn skrifften miög jll aflestrar. nema med riett godre adgiætne“ (J. M.).

Alle men som thette breff see eller hòra lesa helse wii Ander(s) met gud(s) nad biscop j bergen. mester Cristiern perzon præst at apostola kirke ther samestedz. yren hanszon waar naadughe herris Embitzman paa kungzgaarde. guttorm nielzon Lagman. Jon Ellingzson. peder nielzon Raadmen ther samestedz kerlige met gud oc sancte Olaff kung kungòrendis med thette waart opne breff at aarit effter gudz burd mdxxj fredagen nest effter sancti magni dagh wm waaren kom for oss oc flere gode men paa proestegaarden j bergen reinliffigh man herr Amund abot j Vidòòn i Jsland oc lout lese for oss eit vaar helgelste[1]) faders

1) Svo.

paauens fulmectig penitentiarij breff liudendis at han aff waar helgeste faders pauens wegne haffuer dispenseret met Torleff biðrnzon oc jnguilda helgedotter som ere skylde vthi beggia fierde lid paa beggia sider at the maa byggia oc boo samen vthi then helge eckteskap oc hues barn the affle skule ware eckte oc rette oc vthi alle maate bequem til arff oc annen deel likerviis som the eij waare afflad vthi frendsemdespel. Saage wii oc thuenne hȯgborne fyrstes breff kung Christier(n)s oc kung hanses hues siele gud haffue at the hafde samtygt og[1]) stadfestat waar helgeste faders paa - vens breff j alle sine grener oc article thi dȯmde wij forde breff fullkommelighe med mact j alle maate og raade fullkommelige at jngen dierffves at rygge eller riuffve them saa framt at hant wil eij lide straff og skade ther fore.

war thet breff giortj bergen aar oc dag som fȯre seier. vnder waar secret oc ins(i)gle.

---

589. **29. Apríl 1521. á Eyrarlandi.**

Dómr sex klerka, út nefndr á prestastefnu af Helga ábóta á Þingeyrum, um festing þá, er Jón Hallgrímsson hafði fest Helenu Þórarinsdóttur.

AM. Fasc. XLV, 3, frumrit á skinni, og hafa aldrei fyrir það komið nema 3 innsigli. — Apogr. 1456.

Kaup og Skipte nockra manna á nockrum jordum j Hunavatnsþijnge 1521.[2])

Þath giorum uier jon finnbogason officialis heilagrar holakirkiu fyrir nordan ðxnadalsheidi. gudmundr jonsson. þorsteinn jonsson. nichulas uilhialmsson. þorgils gudmundsson og steingrimur bessason prestar holabiskupsdæmis godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi at þa lidit uar fra gudz burd m d xx og eitt ær manudaginn næsta fyrir festum apostolorum philippi et iacobi [a eyrarlandi j eyafirdi á almenniligri prestastefnu[3]) uorum uær j dom nefnder af uerdugum

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld; ártal með hendi Árna. 3) [á spássíu og visað inn.

herra abota helga af þingeyrum er þa uar officialis heilagrar holakirkiu fyrir uestan öxnadalsheidi æ at lita skoda og rannsaka og fullnadardoms atkuædi æ at leggia huert afl edur fullkomna magt hafa skylldi su festing er jon hallgrimsson hefdi fest helenu þorarinsdottur. kom þar fram þorarinn bondi jonsson i lögligu umbodi tumasar sonar fyrr nefndz jons hallgrimssonar og beiddi og krafdi hier doms æ og uændizt at hann hefdi bref med tueggia manna jnnsciglum eigils grimssonar og einars þordarsonar so hlydanda at þeir hefdi þar hia verit æ gunnsteinstodum j langadal at jon hallgrimsson festi helenu þorarinsdottur sier til logligrar eiginkonu med riettum festingarordum suo sem kristiñrettur giorer rad fyrir og jon hefdi þa uerit i allañ mata heillr(ar) samuizkv at þeirra skynsemd. sogdu þeir og hier hia hafa uerit kar prest jonsson huer lyst sagdizt hafa þeirra hiuskaparkaupi þria sunnudaga. sagdizt og fyrr nefndur eigill upp yfer hafa uerit þeirra hiuskaparkaupi og fleiri menn adrer so laungum tima fyrir at lysingar mattu uel uti uera. Nu saker þess at oss leizt fullkomliga sagdur hiuskapur og festing j millum greindra manna epter heilagrar kirkiu skipan og bodi samteingdr og gior hafa uerit so framt sem þorarinn syner adur skrifat bref med innsciglum fyr nefndra manna so hlydanda sem fyrr seiger. adur nefndum officiali þa hann heim kemur. Þui i gudz nafni amen at ollu so profudu sem þa uar fyrir oss komit og hier stendr adur skrifat og sogdu festingarbrefi syndu. Dæmdum uier fyrrskrifader prestar med fullu og logligu doms atkuædi adr skrifada festing og hiuskaparband sagdra manna jons og helenar lögligt stodugt og myndugt j allañ mata og þeirra son adur nefndan tumas og onnr þeirra börn at lögum j ætt komin og skilgetin bædi til arfs og allz heidrs sem eiginkonu barni ber epter lögum.

Samþyckti þenna uorn dom med oss fyrr nefndr officialis og setti sitt jnnscigli med uorum jnsciglum fyrir þetta domsbref skrifat æ þingeyrum j uazdal laugardaginn infra octauas festi corporis christi[1]) a sama ari og fyrr seiger.

---

1) þ. e. 8. Júní.

590. 29. Apríl 1521. á Eyrarlandi.

Tólf klerkar nyrðra samþykkja síra Jón Arason ráðsmann og umboðsmann heilagrar Hólakirkju í öllum efnum millum Ábæjar og Úlfsdalafjalla.

AM. Fasc. XLV, 5, frumrit á skinni. Af 12 innsiglum eru 3 fyrir bréfinn, sem er úr skjalasafni Hólastóls. — AM. Apogr. 2932.

Sira Jon Arason Samþiktur Radsmadur Holastadar af brodur einari.[1])

Þat giorum vier broder einar med gvdz nad aboti æ munkaþuera. Broder helgi med samre nad aboti a þingeýrum og officialis holadomkirkiv. Broder niculas med gvdz forsia prior æ maudrvuollum. ȷon prestur finbogason officialis holadomkirkiv. tumas eireksson sacristarius greindrar kirkiv. gudmundur ȷonsson beneficiatus æ uǒllum. ȷon finnbogason beneficiatus ȷ laufǎse. þorsteinn ȷonsson beneficiatus ǎ hauskolldzstǒdum. ȷon ȷonsson beneficiatus æ miclabæ. eigill hallzson beneficiatus ȷ savrbæ. þorbiǒrn ȷonsson beneficiatus æ bæisǎ. tvmas ȷonsson beneficiatus ȷ nvpvfelli. Godvm monnum kunnigt med þessu vorv opnv brefi at med radi og samþycki prelata og presta holabiskupsdæmis æ almenniligri prestastefnv haufvm vier sett og samþyckt heidurligañ mann sira ȷon ararson at uera ʀadzmann og vmbodzmann yfer heilagri holadomkirkiu og aullum holastadar eignum og peningum fridvm og ofridum med aullum þeim ʀietti og ʀentu heidur og verdugheit sem hǒlastadar ʀadzmanne ber at hafa. Skal hann fullkomligt kirkivnnar ualld hafa yfer leikvm og lærdum heima æ domkirkivnne og aullum þeim kirkivnnar malefnum sem til kunna at falla millum æbæiar og wlfsdalafialla. skal hann leysa og penitencias setia þeim sem brotliger verda edvr ordit hafa ȷ saugdu takmarki og eigi er lǒglig kvittvn æ komen. Skal hann sekta og sækia prof æ taka og yfer dæma kirkiunnar sakfellum og eignazt sialfur avll vi marka mal. enn ef stærre mǎl kunna til at falla þav skal hann

[1]) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld, hinni sömu og venjulega er utan á Hólabréfum.

sækia og giðra domkirkiunne og officialis þar ʀeikningzskap af. enn eignazt halfar ælavgur æ þeim malum sem hann sæker eda sækia lætvr. vmbodzmenn og ʀadzmenn skal hann setia til stadarens vmboda og sva sem hann sier stadnum naudsynligt og hann kann af stad at koma og fullañ ʀeikningzskap af þeim taka. sueina og þionuztvfolk skal hann hallda heima æ stadnvm og stadarens vtbvvm suo mart sem honum þiker naudsynligt vera stadnum at skadlavsv. Skal hann kavpa og skipta stadarens peningvm sinna vegna og annara og luka allar lôgligar skullder af kirkiunnar godze þær sem hann giorer stadarens vegna eda æ kirkiunnar peninga verda lôgliga heimtar. Skal hann frialsliga mega kæra og fyrir sig stefna og dom oofer[1]) seigia og æsækia alla þa sem kirkiunnar peninga hafa edur hallda ʀangliga fyrir henne ȷ langan tima edur nýliga og lata þa alla kirkiunni ʀiett giora sem hann ma þui vid koma eda vm semia med godra manna ʀadi. vilium vær þat allt hallda sem hann lôgliga giorer ȷ þessum kirkivnnar vmbodum og þeir allir kuittir fyrir holakirkiu epterkomendvm og vmbodzmonnum sem nefndur sira ȷon kuitta giorer ȷ fýrr saugdv vmbodi. kann þat suo til at koma at fellir kome æ stadarens peninga eda annar vóefligur[1]) skadi þa havlldum vier ei æbyrgd æ hann framar enn hans handvôm og forsomvn kann til at koma epter godra manna dóme. skal hann taka síjn þionuztvlavn af stadarens peningvm med sialfs sins afending suo mikil sem officialis sýnizt hann uel af halldinn. Skal hann eignazt af hvavlum ef ʀeka kvnnv svo mikid sem gamall vani er til. skal hann allt fyr sagt vmbod hafa svo leingi og þar til virdiligur herra og andaligur fader ȷ gudi herra erchibiskupinn j þrándheimi giorer annat lôgligt ʀáád fyrir. kann þat suo verda at nefndur sira ȷon fare olôgliga med stadarens peninga eda forsome þa af sinvm uolldvm og vilia meir enn hann hafi borgun fyrir þa vilivm vier þetta fýr sagt vmbod af honum dæma lata ȷ næstu almenniligri prestastefnv er þat sannprofazt. Reikningzskap skal hann giora ʀiettum officialum holadomkirkiu

1) Svo.

a huerium xii manudum j þeim stad og tima sem þeir og hann vilia til setia medan hann helldur greindv umbodi.

Ogh til sannenda hier vm setium vier fyrr skrifader prelatar og prestar vor jncigle fyrir þetta bref er giort var á eÿralandi j eÿiafirdi a almenneligri prestastefnv manvdaginn næsta fyrir krossmessv dag vm vorid. arvm epter gvdz bvrd m d xx og eitt ár.

---

591. 3. Maí 1521. [í Björgvin].

Ögmundr biskupsefni að Skálholti ræðr Ólaf skrifara Ásbjarnarson til þriggja ára í þjónustu sína gegn tveggja hundraða kaupi árlega, og gefr hann kvittan af misferlum sínum í Noregi, þeim er dómkirkjan hefði mátt fá útlát af.

Landsbókasafn 62. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ur Brefabok biskups Ögmundar". — AM. Apogr. 2780 með hendi Árna Magnússonar.

Um Olaf Skrifara.

Anno Domini M. d. xx°. 1. inventio Sancte crucis um vored. giordum vier sodden skilmála vid Olaf skrifara. og sagdur Asbiarnarson.

in primis skylldi hans skildagi vera i sama tima. sem hann kom til herra Stephans. godrar minningar. ok þiona oss og Domkirkiunni i Skalhollti fyrstum i nærstu epterfarandi þriu ár. Enn vier skylldum gefa hönum tvö hundrud i kaup arlega i godum peningum. Her med gefum vier greindan Olaf öll dungis kvittan um allt þad honum hafde misunnist i Norege. ok Domkirkian [hafde matt[1]) nockurn skada af fá ok peninga utlát.

Var herra Thormod ok herra Hall þessu nærverande. og marger adrer.

---

1) 2780; mätte 62.

592. [Vorið 1521. í Björgvin].

Bréf Ögmundar biskupsefnis að Skálholti til Eiríks Walchendorps erkibiskups í Þrándheimi um ferð sína til Danmerkr á fund konungs til þess að fá staðfesting hans á biskupsdómi sínum, er erkibiskup hefir ráðið honum til, og biðr um að geta feingið vígslu, þegar hann komi aptr, ef erindið geingr að óskum við konung.

MSteph. 27. 4to bls. 4, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1720. — Landsbókasafn 62. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ur BrefaBok Biskups Ogmundar". — AM. Apogr. 2781 með hendi Árna.

Bref til Erke Biskups.

Sinceram dilectionem cum omni obedientia [ad qvævis[1]) beneplacita in Domino, cum Salute et cetera.

Audmiukliga þacka eg ydru[2]) heidurfullasta herradæme fyrer alla hlute vel til mijn giorda. mä jdar nad uirdast ad uita. ad eg fieck jdar nadis bref. j huoriu þier radlögdud mier ad ad reisa til Danmark. ad fa uors herra nadugasta kongsins samþicke firr enn eg uære uijgdur til Skalhollts domkirkiu. Vil eg giarnañ jdrum Radum filgia j ollum hlutum þad eg er mann til. Enn miog kiemur mig[3]) þessi ferd bagliga, uppa þvi eg er[4]) fatækur og fielaus. þar med ollum okendur. Og ef so kann skie. kiære herra. ad eg fae mins[5]) herra kongsins hille og samþicke her upp a. þa bid eg audmiukliga jdart Elskuligt faderne[6]) ad sia so til med Biskop Ander[7]) ad eg mætte fa j Beren munus consecrationis nær eg kiem med Gudz miskun fra Danmark j gen. Þui giarnañ uil eg jduare nad og Þrandheims domkirkiu vera hollur og trur so leingi eg lifer[8]) þad eg formä bædi med ord og werk[9]).

1) [leiðr. AM.; atque vis, afskr. 2) 62; ydur 27. 3) 62 og 2781; mier 27 4) sl 62. 5) 62, 2781; sl. 27. 6) 3781, 62; herradæme 27. 7) *corrige* Andor (AM) 8) 62; life 27. 9) „sine nomine loco et anno; est tamen absqve dubio Ogmundi datum in Norvegia (forte Bergis) vernali tempore 1521" (AM).

593. [Vorið 1521.]. Í Björgvin.

Bréf Ögmundar ábóta og biskupsefnis [ritað ráðsmanninum í Skálholti, síra Helga Jónssyni] um það, að Þrándheimsklerkar hafi kosið sig til biskups í Skálholti, en sem biskupsefni skyldi fara að taka vígslu, kom „einn kompán dragandi út af Danmörk“ frá Kristjáni konungi, að nafni Lafranz Vésteinsson, er vildi verða biskup í Skálholti; sé konungr sér mótfallinn og sé biskupsefni nú ferðbúið á konungsfund; biðr hann styrkja Vigfús Erlendsson í konungserindum og sínum, og senda sér Þorlákssúðina hið fyrsta með vörum, því hann sé orðinn skuldugr mjög.

MSteph. 27. 4to bls. 5—6, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1720. — Landsbókasafn 62. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ur BrefaBok Biskups Ögmundar“.

Sendebref til Jslands [ábóta Augmundar[1]).

Salutem in eo qui est fons et origo totius bonitatis.

Kunngiörum vier jdur kiære vin. ad vier erum heilbrigder. sem gud late oss[2]) slijkt til jdar spyria.

meige þeir uita. ad þann tijd j vetur á fostu sem vier komum af Þrandheime til Beren og Þrandheims capitoli hafdi mig omakligañ eligerat og verdugaste fader j Gude Erchebiskupinn þar uppa confirmerad [fullmegtugan biskup til Skalhollts Domkirkiu[3]). og eg skillde taka Consecrationem i Beren. þa kom eirn Compan dragandi ut af Danmark frá uorum[4]) nadugasta herra konungenum[5]). sem heiter herra[6]) Lafrants Vestani og uillde blijfa Biskup jfer Scalholltsstiffte[7]) og kom til Þrandheims. sijdañ feingum vier bref af Erchebiskupenum. ad konungenum[8]) være ecki til frids. ad vier [værum[9]) vijgder med mindre enn vier hefdum hans samþicke. þui ried[10]) hann oss ad reisa ditt[11]) burt til Danmark. og saker þess ad þier og adrer goder menn j Skalhollts Biskupsdæme hafed mig beded þessarar ferdar þvi vilium vier j hlydni vid Gud og heilaga kirkiu

1) [sl. 62. 2) 62. mig 27. 3) [62; sl. 27. 4) vor 62. 5) konungen 62. 6) 62; sl. 27. 7) stickte 62. 8) kongurinn 62. 9) [62; sl. 27. 10) riede 27. 11) 62; riett 27.

reijsa nu til Danmark med Guds miskun og uoga mijnu lijfe þar uppa ad afueria kirkiunnar skada. þad eg er mann til. er mig sagt ad eg sie ganske miog forloginn fyrer mijnum[1]) herra kongenum[2]). huilken þad hefur giört. þad ueit gud og Sancte Thorlacus. Sendi eg mijn bref heim til Domkirkiunnar. þui bidium (vier) ȷdur kiærliga ad huor stirke nu annan uppa þad besta. og bidied fyrer minne saluhialp til Guds. Styrked Wigfus Ellendsson lögmann j mijns herra kongsins[3]) Erindum og sijnum. kann vort folk ad seigia ȷdur þad margt sem uier kunnum nu ecki ad skrifa uppa þennañ her tijd. Bidium vi[4]) ȷdur kiærliga ad skunda Sancte Thorlacs[5]) skipe og uoru folke sem snarast afftur til baka j sumar a mote oss ad leisa þær[6]) skullder sem vier höfum giort uppa þetta hier[7]) skip. Hofum vier til panta uid brigguna[8]) allt þad silfur sem uier höfdum ofortært sem eru vegnar 15 merkur. þui bidium vi ȷdur draga til skipsins þad snarasta þier kunnid vadmal og skreid. smior og slatur so folkid hafe arskost. þui her er ganske hord tijd sem Sira Þormodur kann [ȷdur seigia[9]). Er skip so best ad þad sie brukad so leinge þad uarer.

Giorid alla hlute med rꜳ́de[10]) officialis brodurs vors og annars kirkiunnar Rꜳ́ds þar sem þui nꜳ́er[11]).

---

594. [Vorið 1521. í Björgvin].

Bréf Ögmundar biskupsefnis til klerka í Skálholtsbiskupsdæmi, þar sem hann skýrir þeim frá ferð sinni á konungsfund, er fyrir sér liggi, og segir af sér ábótadæminu í Viðey.

MSteph. 27 4to bls. bls. 6—7, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1720. — Landsbókasafn 62. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ur BrefaBok Biskups Ogmundar“.

1) minn 62. 2) konunginn 62. 3) 62; Biskupsins (!) 27. 4) vier 62. 5) 62; Thorlaco 27. 6) 62; þar 27. 7) b. v. 62. 8) bryggiuna 62. 9) [sega ydur 62. 10) rad 62. 11) „Sine loco et anno, item nomine authoris. Est autem absqve dubio Øgmundi hæc Epistola, scripta in Norvegia, forte Bergis, tempore vernali 1521. anteqvam in Daniam migraret“, 62.

[Annad[1]) Sendebref [til Jslands.[1])

Frater Augmundus Dei gratia et cetera. Salutem in eo qui est fons et origo totius bonitatis.

Heilsum uj kærliga ǫllum uorum medbrædrum j Skalholltsbiskupsdæme Prælatum og Prestum et cetera. Einkanliga abota Narfa ad Helgafelle. Arna brodur vorum ad Þickuabæ. Prior Þoruard ad Skridu. officialibus med Radsmanne j Skalhollte Sira Helga mijnum. brædrum[2]) ǫllum og sierliga modur uorre. og ollum Sancte Thorlaci[3]) uinum og uorum. Kunngiorum vier ȷdur kiærer viner. ad vier Erum heilbrigder og allur uor Selskapur. sem gud late oss slijkt til ȷdar spiria.

Hǫfum vier hafft [svara reisning[4]) og mykenn kostnad. og uppa ný skulum vier nu[5]) Reijsa til Danmerkur [med guds miskun[6]) effter vors kiæra fǫdurs[7]) j Gude Erkebiskupsins ǻuijsun. Þui bidium vier ȷdur alla [kiæra vine[8]). ad huor stýrke annañ til goda heilagrar kirkiu ed besta og fatækx almuga. hillum vier stirkium [og samþyckium[9]) ȷdur alla og sierhuoria j sijnu starfe fullmegtugañ so leingi gud vill ad vier komum til ydar.

Nu saker þess ad vier vitum ǻleingdar mǻ ecki klaustur vera fyrer utañ hirder riettañ ǻn stort salar[10]) far og skada. ad[11]) ødrum parte ma Einginn tuo Beneficia ad sier binda. þuj j Guds nafne Amen Resignerum vier og uppgefum j Guds ualld og jdra forsia heilagt Claustur j Videý. þeirre personu til vallds og formannsstiettar sem ȷdur synest vidurkuæmelegur til. Auijsum uier og kiosum af uorum parte þar til uorn kiæra brodur[12]) Sira Helga Jonsson. sem uier settum þar j uort umbod j sijdst. Kann so skie sem oss skal uel lijka ad annar verdi skıȷckadur af andligu. vallde til Skalhollts domkirkiu. þa uilium vier giarnan þiona under hlydne fyrer brodur j greindu Claustre so leinge uier lifum. Og til sanninda et cetera.[13])

---

1) [sl. 62. 2) brædrunum 62. 3) Thorlaks 62. 4) [62; snara reising 27. 5) b. v. hér 62. 6) [sl. hér 62. 7) faudur62. 8) [kiærer viner 62. 9) [b v. 62. 10) salu 62. 11) af 62. 12) 62; fodur (!) 27. 13) „Sine loco et anno, est vero hæc epistola absqve dubio scripta in Norvegia, forteBergis, tempore vernali Anno 1521, anteqvam in Daniam migraret Ogmundus“, 62.

595. 21. Maí 1521. í Lambey.
25. Maí 1521. í Dal undir Eyjafjöllum.

Dómr sex manna, útnefndr af Narfa Erlendssyni fullmektugum umboðsmanni yfir Rangárvallasýslu, um afgreiðslu á peningum þeim, er Salgerðr Snjólfsdóttir hafði næsta ár haft umboð yfir vegna Vigfúsar bónda Erlendssonar bónda síns.

AM. 191. 4to bls. 64—65, bréfabók Jóns skálds Hallssonar, skrifuð samtíða á skinn. — AM. Apogr. 5521; er bréfið heilt í afskriptinni, en af fyrra skinnblaðinu er nú ytri helmingrinn týndr síðan daga Árna, því að blaðið hefir í öndverðu verið saumað saman í miðjunni að endilaungu, en saumrinn svo bilað og ytri hluti blaðsins losnað frá og glatazt.

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra sendum uier runulfur þorsteinsson. tomas ionsson. ion eireksson. gudni þorarensson. Simeon ionsson og biorn arnorsson Q(uediu) G(udz) og sin.[1]) kunnigt giorande ad sub anno gracie. anno domini ᴍ⁰. d.⁰ uicesimo primo. þridia dagen j fardagauiku j lambey á þingstad rettum uorum uier j dom nefnder af ærligum manne narfa erlendzsyne huor er þa hafde fullmegtugt umbod yfer rangaruallasyslu til ad skoda og ransaka og fullnadardom á ad leggia huornin husfru salgerdr sniolfsdotter skyllde greida og afuenda þa peninga sem hon hafde næsta ar umbod yfer haft uegna vigfus bonda erlendzsonar bonda sins.

Nu af þui ad oss syndest fodursyster skilgeten næst standa j rettu erfdatale af þeim skylldum monnum sem til stodu. þui dæmdum vier fyrr greinder domsmenn med fullu doms athkvæde. husfru holmfridi erlendzdottur skilgetna systur adr greindz uigfus erlendzsonar bæde til kallz og konu rettiligan uidtokumann allra þeirra peninga sem hann att hafde og adr greinda husfru salgerde skyllduga henne alla at afuenda þa hon hefde umbod yfer haft og greinda holmfride logligan fiarhaldzman yfer ollu adrgreindu omaga goze og fullmegtugan forsuarsmann suo leinge og þar til sem onnur logligre skipan kemur uppa.

1) þannig.

Ok til sannenda hier um sette adr greindr kongs umbodsmadur sitt jnnsigli med uorum fyr skrifadra manna jnnsiglum firir þetta doms bref huortt skrifat uar j efra dal under eyiafiollum laugardagen j fardagauiku ꝗ̃ sama are sem fyr seiger.

---

596. 23. Maí / 19. Júní 1521. á Hlíðarenda. / í Gunnarsholti.

Hólmfríðr Erlendsdóttir og Salgerðr Snjólfsdóttur nefna sex menn til þess að skoða og dæma, hvað haldast skyldi af gjöfum þeim, er Vigfús Erlendsson hafði gefið nefndri Salgerði konu sinni.

AM. 191. 4to bls. 37, bréfabók Jóns skálds Hallssonar, rituð samtíða á skinn. — AM. Apogr. 5519.

Ollum godum monnum þeim þetta bref sia edr heyra senda jon þoruardzson. runolfur þosteinson. tumas ionson. narfi erlendzson. gudni þorareinson ok biorn arnorsson Q(uediu) G(udz) og sina kunnegt giorandi þa lidid var fra guds bvrd. ꝍ. d. xx og j ar a hlidarenda j fliozhlid fimtadagen j fardaga viku vorvm vier til nefnder af holmfridi erlendzdottur (og) hustru salgerdi sniolf(s)dottur ad skoda og dæma huat halldazt skylldi af þeim giofum er vigfus erlendzson logman hafdi gefit adr greindre salgerdi kuinv sinne a brudlupsdeigi huat hvn reiknadi verit hafa. lx. hundrut j tilgiof ok þar med fiordungsgiof og hier til kostulegan kross med feste forgyllt. nv af þui at hun hafdi þa þar huorki bref ne skilriki firir þessum giofum. þvi dæmdum vier þetta þeirra mal til næsta oxararþings vnder xii logrettumanna dom. en saker þeirra forfalla sem ꝫ voru um færleikaleyse at hun komzt ecki til sinna peninga j austfiordu og eige helldr þeir sem henne skildu afgreida dæmdum vier henne sæmeligt halld vid fimta man heima a hlid-

arenda fram yfer þing en aller hennar peningar skylldu standa ælagalauser þar til at til yrdi komizt at afvenda þa epter þingit.

Ok til sannend(a) hier vm settvm vier fyrrskrifader menn vor jnsigli fyrer þetta doms bref skrifad j gunarshollti j aueriahrepp miduikudagin næstan firir jons Messo baptista æ sama ari sem fyrr seiger.

---

597. **23. og 24. Maí 1521.**

Virðingargerð á öllum peningum kvikum og dauðum, sem börnum Vigfúsar heitins Erlendssonar hafði til erfða fallið eptir hann, en Hólmfríðr Erlendsdóttir systir hans lét virða; svo og um útgreiðslu á skuldum eptir Vigfús.

I.

AM. 191. 4to bls. 3—14 og 17—18, sem á að koma inn milli 6. og 7. bls. í skinnbókinni (bréfabók Jóns skálds Hallssonar og Hólmfríðar Erlendsdóttur, rituð samtíða).

Anno domini. M°. qvingentisimo. vicesimo primo a fimta dagin ok fostvdagin j fardogvm. voro þesser menn til kallader af hollmfridi erlendzdottr at skoda ok logliga uirding æ at leggia alla þa peninga kuika oc dauda sem bornum uigfus heitins erlenssonar hafdi til erfda fallit epter hann oc Gudrunu pallsdottur modur sina. og synder voro oc fram lagder af salgerdi sniolfsdottur. á hlidarenda j fliozhlid oc suo j teigi. jtem jon þoruardson. runolfur þorsteinsson. tumas jonsson. Gudni þorarinsson. Narui erlensson. Simeon jonsson oc biorn arnorsson.

Jtem j fyrstu .x. kyr gilldar. tuær kyr oc þar ofan á uetrgamalt naut firir. cc. ij kuigr milkar oc ij naut uetrgomul j .cc. ij navt þreuetur oc ij ueturgomul firir .cc. iiij naut tuæuetur firir cc. Gomul kyr oc fim kalfar firir c. xx hundrud j æsaud oc ero þar j þriv kugilldi lamblaus. Jtem x hundrud j gelldum saudum tuæuetrum oc eldrum. d.c j

veturgomlum. Jtem. xv. hestar firir xx hundrud. Reiknazt aller þesser peningar .l. hundrvd og iiijc. og xxc. j hestum.

Jtem þetta j ofridu. tuenn týgi alfær. x. pancarar[1]) uonder og eirn þar til skarri. vi. hattar oreidder. eitt crevet [o]c armaria. stalhufa oc brestur til hokvjarnit. einer hanzkar. iiij byssur uondar. eitt uont arbrysti med .vi. skeýtum kofrlaust.

Þetta j uirdingargoze. j diskum og borddiskum. dukum. trogum oc uppgiordar kerroldum. halt þridia hundrat.

J orfum og hrifum. ʀekum og kuislum. Klyfberum oc reipum. krokum og laupum. þetta allt firir x. aura.

Þriar sængr alfærar j. cc. x. ʀekuoder. fiorar æbreidur og fimta æklædi. iij hæindi oc ein bediardyna. j fiogur ægilldi. vi. katlar. iij ponor. ein pottavsa. ij pottar. var þetta j. cccc. fiorar konnr. tintr oc er þar j eitt koparkanna. skakmenn nockrer. kuotra. þriv glasstaup. litit horn med latuns beit. eitt skurn. ij latuns skaler. ij leirkruser. var þetta allt. cccc.

Jtem. dcc. j ʀeidskap. v. aura j liaum oc brynum. snidlum oc auxum. Jtem alfær smidia oc huerfisteirñ.

Jtem cc. j oþæfdum uadmalum. c. j. skædaskinnum. þriar kistur firir hundrad. j. cccc. j kerum og tunnum. hogsetum og pipum. Jtem gamall uondr med .xiij. hringum miog slitinn. gamall ʀefill med .xiij. hringvm. ʀefils slitti uont oc hafa uerit j xij hringar. ʀeiknadzt þat sem j virdingargozi var niu hundrud oc xxc og einum. x. alnum minnr.

Þesser vottar voro þar uid uerandi siera þorleifur eiriksson. þorsteirn jonsson. ȷon hallzson. jon eireksson.[2]) þorbiorn[3]) ionsson. ȷon ȷonsson. þorsteirn fusason.

Jtem somu uirdingarmenn oc vottar j teigi oc uirtuzt sod[an] peningar þar sem hier seger.

x. kyr gilldar. þreuetur kuiga oc kalfr j hundrad. ij. kuigr þreuetrar oc eirn kalfr. j cc. þriar kyr gamlar j. ij. hundrud. ij naut tuæuetur j hundrad. ij kalfar oc .ij. naut uetur gomul litil oc. ij. sauder tuæuetr(er) .j. c.

1) Svo. 2) eiresksen, skb. 3) misskr. í skb.: þorvinson. *Þorbjörn* Jónsson kemr við ýmsar bréfagerðir þessa Hlíðarendafólks.

hundradz hestur. gamall hestur og meiddur oc þreuett hross. j. c. vj c. j ueturgomlum saudum med fiorum tuæuetrum. v. hundrud j lamlausum[1]) ásaud. fiogr æsaudar kugilldi gilld.

Jtem .xxiiij. trog. x. kerolld med skiolum. vij. stampar og eitt tunnu hrof. þrir diskar. ix skaler. vij. hrifr. iiij orf. ij kuisler. ein reka. v. klyfberar. ein ox oc snidill. iij liaer. eirn pall. ij stiorar þrituger oc einn fertugr. ij kyrhuder. reip á hes[t]. fyrir .c. hundrad j uondum. ellzgognum et cetera. Aller frider peningar saman reiknader j teigi. xiiij. oc. xx c. Enn j ófridu cc j ellzgognum. x c. [j k]irkiufe oc xv allnum betur. þar at auk .ij. kyrhuder oc ij ue. . . .

Jtem uoro þesser j virding j asi j holltum þa þar var ad sied epter vigfus logman. jon þoruarzson. ketell jonsson. jon stullason. ormur asbiarnarson. eyiolfr olafsson og olafr jonsson.

Jtem afhent joni þoruardzsyni kirkivfe ui kyr og vj æsavdar kugilldi. virtizt þar at auk kirkiu fianna ein kyr gilld oc ij tuispenar og þar ofan æ t[uæ]uetur gridungr fyrir. cc. þreuetr kuiga og gomul kyr og tuæuetur kuiga gelld fyrir cc. iij naut ueturgomul fyrir hundrad.

Jtem suo micit j æsaud. iiij kugilldi j lamblausum æm. onnur. iiij. j gelldum am og þar j. iiij. sauder tuæuetrer.

Jtem .vij. hundrud j gelldfe. var hier golldit af joni eirekssyni uegna erlenz berfinzsonar. ij malnytu kugilldi. oc þriu hundrud j lam og gelldum saudum. xij aurar presti j saungkaup. var þat leigan af framnesi.

Jtem var suo mikit j uirdingargozi j asi sem her seiger. xiiij kerolld med skiolum uondum. viij skaler. x diskar. iij borddiskar. iij katla hrof og ein panna. einn strokur oc annar uondur. þetta allt fyrir .c. einbytnu. pipu og uont kerr j jordu. ij kistur. onnur med loki. stedi oc uond[2]) . . . . [3]) auxar brot. pall oc rotin kyrhud allt [uirt] fyrir .c. Jtem dynvver. ij uondar huiluuoder. [x]v. alner med uont uadmal oc ij kapalskinn. [i]iij hesta reip oc þar til orf og

1) Svo. 2) hér er eitt orð molnað úr blaðhorni. 3) Hér tekr við 7. bls. í skb. en þar á milli, milli þeirrar 6. og 7. bls. á að koma bls. 17—18 (rangt bundið inn).

hrifr. oc uog. allt þetta fyrir. c. v. ægilldi hins þridia hundr-a(d)s j hestum. uoro þar med. ii. kalfar. kambar[1]) oc ein ær gelld .c.

Reiknadz þat sem j asi var j fridu at auk kirkiu fianna .ccc. og. xx^c. oc. v. ægilldi betur. oc þar til. ccc. j ollu þui sem ofritt var inan gatta.

Þessar uoro mazmenn j eingey þa uirt uar epter uigfus erlenzson laugman en jon sturlason afhenti. Erlendr þorvarzson. sira biorn olafsson. snæbiorn halldorsson. jon sturlason. ormur þorsteinsson. biorn olafsson. oddur asgrimsson. virtizt þar .v. kyr gilldar oc uænar er kirkian atti enn þar vm fram uar tuæuetur kuiga mylk oc ein tuæuetur gelld. oc enn gomul kyr oc tuæuett naut. uar þat giort fyrir. cc. iij. naut ueturgomul fyrir .c.

Jtem inañ gatta dyna oc hægindi med rekiuuodum. ketill uondur. uader oc hudarspotur. pottbrot oc þrir aunglar. þetta allt fyrir .c. ij ker. eir[n uadur.]. Jtem fiortan hundrud skreidar med þa sem um uor[id] hafdi feingizt oc cc. sidan. Jtem var suo micit [bu]sgagn j engeý. xiij. trog. xj uppgiordar kerold oc ero. ij. uond. v. ker og er eitt uont jard[ker]. oc er ecki fært af þessum meir enn eitt. skiola. fiogra fiordunga ketill. pottbrot eitt. viij tunnr. v. hrifr. iij. orf. einer krokar. einer laupar. vj klyfberar oc er eirn reiddur. palreka. brythogg. eitt stefni. kista oc stokr j kirkiu oc skrudakista. at auk uond kista loklaus. xx. skaler. vi. ssmadiskar[1]). iij fot. iij borddiskar. v skaler j burinu. einn duckr .iiij. alln(a) langr. iiij skalar brot. æ þria hesta reip. ein hud og ero ristar af .ij. leingiur. eitt uont kapalskinn. j matbord. litit bryni. eirn bedur med hæindi oc rekiuuodum. iiij uoder. einn sexæhringur og uondur batur. ij lasar. Jtem virtizt hier af .xij. aurar j tolufe. busgagnit oc ambodin. Jtem ketillin og sængin. uadrin. hudin. pottbrotit oc þrir aunglar. þetta allt fyrir .c. hestur ga[2])mall. þriv kerolld oc þrir kalfar. þetta allt fyrir .c. ker annat stor(t) fyrir x. aura.

Jtem var hier golldit af siera birni j songkaup su hiñ mylka kuigan og þar til veturgamalt naut. onnur kuigan

1) Svo. 2) hér tekr aptr við 7. bls.

var golldin joni sturlasyni oc þar til. vi. aura. Geck þa af fram kyr gomul oc naut tuæuett er giortt uar fyrir c. Enn nautit hit ueturgamla uar goldit oddi asgrimssyni j kaup sitt oc odrum uinnumanni þar j eÿnni.

Jtem er eg[1]) þar skylldugr at giallda auk kirkiu fiana .ccc. oc. xvj. alner med kierinu og hestinum gamla.

Þessar uoro jarder. hlidarendi. teigur. barkastader. þuera. heylækur. buturalldastader. griota. viñdas og uar þa j eydi. vollr. hilldisey. fit. Borg og midbæli. klombur og mini borg. kirkiujarder. jtem Ravfarfell. as j holltum oc Raudalækur. jtem þorkellsgerdi og vindas. galmatiorn oc kirkiuhofn. hefer biskupin tekit uid þessum fiorum j sinn reikningsskap.

Jtem med jördunum voro æ leigustodum. viij. kugilldi oc. xx. oc x. aurar betur.

Jtem med þessum jordum tok ec[1]) kirkiufe.

J asi j holltum .vi. kyr og .vi. æsaudar kuilldi.

Jtem j eyngey .v. kirkiukyr.

Jtem med laugarnesi .vi. hundrud.

Jtem j borg med kirkiunne tuæuetur kuiga mylk.

Jtem j fillpholti[2]) eitt kirkiv kugilldi.

Jtem æ Raudalæk j bænhus kugilldi oc kapla. c. þar til a þuera. kirkiukyr j þorkelsgerdi. allt annat h(er) med kirkiuni.

Suo morg skreid j uestmaneyium. æ sama ari sem fyr seger.

hlutur gudmundar .vjc.

hlutur þorleifs .ij. fiskum fatt j. vjc.

hlutur siguaz .v. fiskar og atta tiger ens fimta hundrads.

hlutur einars þrir tiger ens sietta hundra(d)s.

hlutur þorsteins xiiij fiskar og .cccc.

Jtem hlutur af skipi lafranz halft annat hundrad.

Reiknadz oll þessi skreid halft viijc a hinu þridiu m° til tals og iiij fiskluter under fiollum lest til tals.

Jtem j seluogi .xix .(c). til tals.

vc. j hofnum til tals.

J ejngey. xiiij. hundrvd til tals.

1) þ. e. Jón Hallsson 2) Svo.

Jtem gilltizt oll su skreid sem uar j uestmaneyium half fiorda lest oc. xuíj. fiskum betur. uar þat med giaftollum er þar uoro gefner oc ollu þui sem þar var fyrir utan urkast. þat for heim til hlidarenda. iiijc. enn. ijc. til teigs. uoro þessar skullder þar af golldnar. half lest er salgerdr hafdi latit taka fyrir fram utt af þeim j smiori oc uini. bior oc mioli. jarni. klædi oc lerepti. skom oc hufum og odrum hlutum.

Jtem tumas dreyra .lx. fiska fyrir skulld er uigfus hafdi giort med hann j grindauik um halftunnu smiors og halftunnu uins.

Jtem golldit kristforus[1]) andressyni uegna jon man. vij oc x tiger med gillda fiska.

Jtem golldit uilhalm[1]) var[2]) iiӌ fiska til gilldis. og þriar allner oc .xx. oþæft uadmal. for þat fra hlidarenda. uissi þessa skulld sueirn gunsteinsson og jon smasueirn. Reiknadz þetta. xiij. fiskum fatt j niu hundrudum og vaden at avk.

Jtem for ur seluogi .xijc. til tals. geingu v tiger j hueria vett af þeim. var þat (!) golldit hans kastinbrok af half. xuiij vet j. dc.

Jtem herman brandiborg vij uoder uadmals .ij. alner oc .xx. j hueria. og xuj uetter oc. j mork oc. vj. fiordungar betur.

var þar goll(d)it j su hallf xj. uett sem af geck þui sem ur uoginum for. foro til matfiska. xl urkast þar af þeim. þar uar og goll(d)it j su hallf lest sem j hofnum uar. uogzt þar .xij. uetter. vr eingey foro .cc. til tals. voguzt þar iiij uetter oc hallf tiunda uett. af þeirri skreid sem holmfridur atti af landskylldum hennar oc hlutvm. Setta ec adur grein(d)um herman til panta fyrir lest er epter stendur oc. cccc. þar til .xxx. gÿlleni. ero þar j .vi. nobil oc. vj. rosennobil. iij franzkar krunur. dupil dukat oc ein dupil dukat oc eitt halft nobil. var þetta allz .xv. styki. skal hann þetta aptur færa at sumri komanda.

Jtem golldit gertt skradara .c. med gillda fiska og .lxxx. betur.

1) Svo. 2) vr, hdr.

Jtem lykin .c. at uigt oc uett betur.

Jtem klauus vorm x alner uadmals.

Jtem didrek sem verit haf(d)i a mula .viij. alner uadmals er uigfus uar honum skylldugur fyrir hufu med t(v)eimr brotum.

Jtem (j) holminum henrek surbikar oc olaf meyiar .ccc. fiska til tals. enn .cc. til gilddis[1]) oc uod uadmals. for þat ur engey.

Jtem golldit joni jakobssyni á bazendvm, þýzkur daggardur fyrir .vic. fiska oc fyrir gamallt naut. uod uadmalls oc eitt nobil. var þetta gomol skulld fyrir vigfus logman.

Jtem golldit klauus er verit hafdi sveirn vigfus. iij. rinsgyllini. j þyzkum reidupeningum j sin þionuzt(u)laun.

Jtem birni didrekssyni. hver vera skylldi sueirn fusa. golldit .xj. alner volmals[1]) huitt oc. viij. alner þar til gratt oc giordr vt at ollu. skal hann eiga hlut sinn sialfr oc standi til æuentyr. hvort hann færr nockud ellr ecki. aptur skal hann skila skinnklædum oc aunglum. hier skulu born fusa ollungis kuit(t) um þat sem hann hefr honum lofat. Reiknaz þetta .uijc. æ ene .uij. lest. er þat ærid uar golldit hid fyrsta arid.

Suo margar skullder golldnar jslens(k)um monnum uegna fusa æ sama ari.

vmbodsmonnum ellens berfinnssonar .x. hundrud.
sira þorsteini jonssyni .ccc.
joni jonssyni halft ccc. . . .
sira birni olafssyni .c.
sira sæmundi. xij. aurar.
einari uinnumanni æ hlidarenda .xij. aura.
sueini gunsteinssyni .xij. aura.
asmundi a barkastodum saudur.
sniolfur hest.
pall hest.
markus jonsson hest hinn bezta.
jon sturlason .c.
eyiolfur olafsson ku oc asaudar kvgilldi fyrir kros er

1) Svo.

hann feck uigfus.

katle jonssyni .uíj. agillde fyrir kirkiusmidi j asi.

narfa erlenssyni .vii. agilldi frid oc .vi. fiordunga smiors.

Jtem hafa suo miclar skullder golldizt þetta arit uegna uigfus logmanz.

fiorar lester hans egerzsyni j silfri oc skreid. og þar at auk allan reikningskap af rangaruallasyslu vm eitt ar. er þetta allt mins herra kongsins skvlld.

Jtem heinrek surbikar og olaf meyiar golldit fimtiger fiska j hafnarfirdi. þar med var oll þeirra skvlld ut giord oc erfing(i)ar ui(g)fus kuitter.

Jtem golldit uilhialm huit eingelskum kaupmanni uegna uigfus logmanz .ixc. [1]) fiska til gilldis. vissi narfi erlensson þessa skulld þui hann hafdi uid tekit j umbodi brodur sins .vijc. enn fusi siallfr .cccc[1]).

Jtem uar suo micit j kistu logmanzins uigfus. þeirri sem jon hallztson leysti [u]t j hafnarfirdi.

Fyrs(t) bref hans oll oc skilriki. þau sem hann hafdi med sier haft.

Jn primis lifraudur stakkur med svortum lambaskinnum oc r[a]udur fallrockur. ij treyiur. þrennar hosur. einn hnifur buin er hans egerzson tok uid.

Jtem kordahnifur obuenn.

ij pungar.

ij. stiguel. onnur forn og utslitin.

Jtem stalbogi med tueimur uindum oc nockrar pilur med kogre.

Jtem logbok.

þriar skýrtur.

Jtem þriar hufur lodnar.

einn hattr.

ij litlar munnlaugar.

Ein uorvhempa med klædi.

Jtem uar j kofrinu ein silfrfestur med hringum er stod halft fiorda lod oc xx.

eirn lindi litell.

v. staxhnappar oc .ij. handsol.

gra uoshempa.

1) Svo.

þyzkur sodoll oc beils[1]) med Reida.
ein treflaska og skakmenn.

War suo mickit j kistunni þeirre hia markusi uar .IX. stikur med gult uarningsklædi. oc half .vij. stika med blatt uarningsklædi. skiñastakur spilltur. ein treyia med .vj. oc .xx. smahnoppum. ij. skẏrtur uondar. ein linlok. kordahnifur buin oc daggardr er hans tok uid. ferñer silfrhringar oc eirn stakur. læstur pungur. ij hufur fodradar. ein konohufa. ij tidabækur. se(c)kur med skinn oc þetta j. stackr fodurlaus. vond treyia. eitt garneẏ med skinn. annat med klædi errmalaust[1]). þrenn por sko og uoro tuenn[1]) af þeim miog forner. oc tuennar klorur.

Jtem uar þat allt silfur sem j kistunum uar oc ec tok uid upp æ uigt .lxxx. lod oc þriu betur fyrir utan .v. staxhnappa og eina kapuhringa.

Jtem uar þetta uirtt af þui sem j kistunum uar. dockur sta(c)kur forn einbyrdur. treyiur iiij oc annar sa smapanz(are) sem þar uar j halft anat hundrad.

Jtem skyrtur þriar oc ij pungar .j. c.

Jtem þriar skinnahufur fyrir c.

Enn at auk þessa sem uirt uar. voro þrir stackar. oc half .XVI. stika med klædi. stalboginn oc logbokin.

Voru þesser menn j uirding. siera jon einarsson. snorri hialmsson. salamon heinrexson. fusi Runolfsson. jon boñdi þoruarztson oc þorbiorn jonsson.

halfur þridie þumlungur jc.[2])

II.

AM. 191. 4to bls. 65—80 (bréfabók Jóns skálds Hallssonar og Hólmfríðar Erlendsdóttur, rituð á skinn samtíða). Skrár þessar I—II eru samferða fyrst framan af, en síðan skilja leiðir. Mart er í þeim yngra en frá því í Maí 1521, — og að visu frá 1522 eða 1523.

Anno domini ꟾꟾ.° d.° uicesimo primo. a fimtadagen og fostudagen j fardogum uor(u) þesser menn til kallader af holmfride erlendzdottur ad skoda og logliga uirding ǻ at

1) Svo. 2) Hér er nokkurt autt bil í bókinni. Þar er skrifað með daufara bleki, en samtíða hendi: „saulmundur seger". Þá kemr reikningr frá 1523. Sölmundr hét vinnumaðr á Hlíðarenda hjá Vigfúsi lögmanni.

legia alla þa peninga kuika og dauda sem bornum vigfus heitins erlendzsonar hefde til er(f)da falled epter hann og gudrunu palsdottur modur sina og synder voru og fram lagder af salgerde sniolfsdottur æ hlidarenda j fliozhlid og suo j teigi. ȷtem jon þoruardzson. Runulfur þorsteinsson. thomas ionsson. gudni þorarensson. narui erlendzson. simon ionsson og biorn arnorsson.

Jtem j fyrstu .x. kyr gilldar. tuær kyr og þar ofan a ueturgamallt naut fyrir .cc. tuær kuigur milkar og .ij. naut ueturgomul j .cc. tuo naut þreuetur og .ij. ueturgomul fyrir .cc. iiij naut tuæuetur fyrir .cc. gomul kyr og .v. kalfar fyrir .c.

Jtem. xx.c j asaud og eru þar j .iij. kugilde lamblaus.

Jtem .x.c. j gelldvm saudum tuæuetrum og ellrum. en. dc. j ueturgomlum.

Jtem. .xu. hestar fyrir .xxc.

Reiknazt aller þesser (peningar) .lxx.c. og .iiijc. betr.

Jtem þetta j ofridu. tuen tygi alfær. x. pansarar uonder og eirn þar til skare. vi. hattar oreider og eitt kreuet og armiarn. stalhufa og brestur til hokuiarnit. einer hañskar. iiij byssur uondar. eitt uont arbryste kofurlaust med .vj. skeytum.

Þetta j uirdingargoze j diskum og borddiskum. trogum og uppgiordarkeroldum halft þridia hundrad. J orfum og hrifum. rekum og kuislum. kly(f)berum. reipum. krockum og laupum. þetta alltt fyrir .x. aura.

Jtem .iij. sængr alfærar j .cc. x. reckiuuoder .iiij. abreidur og fimta aklæde .iij hægende og ein bediardyna þetta allt j .iiij. ærgilldi. uj. katlar. iij ponur. ein pottausa. ij pottar. uar þetta j .cccc.

Jtem .iiij. konnur og er þar j eitt koparkanna. skakmenn nockrer. kuotra. iij glasstaup. litid horn med latunsbeitt. eitt skurn. ij latunsskaler. ij leirkrusser. uar þetta allt j .cccc.

Jtem .dcc. j reidskap. u. aurar j liaum og brẏnum. snidlum og oxum.

Jtem alfær smidia og huor(f)istein.

Jtem .cc. j oþæfdum uadmalum. c. j skædaskinum. iij

kistur fyrir .c. iiijc. j kerum og tunum. hofsetum og pipum.

Jtem gamall uondr med med. xiij. hringum miog slitten. gamall refill med .xiij. hringum. reuels slitti uoñt og hafa uerid j. xij. hringar.

Reiknazt þat sem j uirdingargozenu uar. ıxc. og .xxc. og einum .x. alnum minur.

Þesser voru þar uottar sira þorleifur eirexson. sira þorstein ionsson. jon eirekxson. þoraren simionsson.[1]) jon jonsson og þostein fusason.

Jtem somu uirding(ar)menn og uottar j teigi og uirdtuz suodan peningar sem hier seiger. x kyr gilldar. þreuetur kuiga og kalfr fyrir .c. ij kuigur þreuetrar og eirn kalfur fyrir .cc. iij kyr gamlar j .cc. naut tuæuetur j. c. ij kalfar og ij naut ueturgomul litil og .ij. sauder tuæuetrer j .c. hestur j. c. gamall hestr og meid(d)r og þreuet hros(s) fyrir c. uj.c. j ueturgomlum saudum med fiorum tuæuetrum .d. j lamblausum asaud. iiij asaudar kugilde gilld.

Jtem þetta uar þar j ofridu .xx. trog og .iiij. betur. x. keruld med skiolum. vij stampar og eitt tunnuhrof. iij diskar. ıx. skaler. vij hrifur .iiij orf. ij kuisler. ein reka .v. klyberar.[1]) ein ox og snidell. iij liaer og einn pall. ij stiorar þrituger og einn fertugur. tuær kyrhuder. reip ꝺ́a þetta allt fyrir. c. hundrat j uondum eldzgognum.

aller frider peningar saman reiknader j teigi uoru xiiijc. og xxc. en .cc. j ofridu.

Þesser uoru j uirdingu j asse þa þar uar ad sed epter uigfus logman. jon þoruardzson. ketell ionsson. jon stullason. ormr asbiarnarson. eyiolfr olafsson og olafur jonsson.

Woru þar fyrst afreiknud[1]) kirkiupeningar. uj kyr og .uj. asaudar kugilde. uirtiz þar ad auk kirkiu fiana .iijc. og. xxc. og fim aægillde[1]) betur og þar til .iijc. j ollu þui sem ofrit var innan gatta.

Þesser uoru j uirdingu j eingey þa uirt uar epter uigfus logman en jon stullason afuente. Erlendr þoruardzson. sira biorn ollafsson. snæbiorn halldorsson. jon sturlason. ormur þorsteinsson. biorn olafsson og odr asgrimsson. uirt-

1) Svo.

iz þar fyrst af .v. kyr godar og gildar er kirkian þar atti en þar ad auk uirtiz þat allt sem uar þar fritt .cc. en iij hundrat j ofridu. tok sæmundr bondi uid þui ollu sem þar uar.

Þessar uoru jarder epter uigfus heitten. hlidarender.[1]) teigur. barkarstader. þuera. heylækur. buturalldastader. griotaa. uindas og uar j eyde. uol(l)r og hilldisey. fitt. Borg og midbæli. raufarferll ed austra. klombr og minne borg kirkiuiarder.[1])

Jtem as j holltum og Raudalækur.

Jtem þorkelsgerde og uindas j seluoge.

galmatiorn hafde uigfus sett biskup augmunde til pañta fyrir tiundum sinum. kirkiuhofn. þorkelsgerde og vindas. hefer biskupen tekid j sinn reikningskap og kirkiunar j skalahollte sem giorningar þar um gioruer uttuisa.

Jtem med ollum iordum uigfus heitens uoru ǫ́ leigustodum. uiij. kugilde og xx og x aurar betur.

Med þessum iordum tok holmfridr kirkiufie j ase j holltum .xij. kugilde. j eyngey .v. kyr. med laugarnese. uj^c. j borg med kirkiune tuæuetur kuiga milk. j fiflhollte eitt kirkiukugilde.

Jtem ǫ́ raudalæk ij bænuskugildi og kapla hundrad þar til. ǫ́ þuerǫ́ kirkiu kugilde. j þorkelsgerde halft annad hundrad med kirkiuni.

Suo morg skip tok holmfridr epter uigfus logmann sem hier seiger.

teinaring gamlan og halfan attæring. hofdu þesse geingit j uestmaneyium.

attæringur j midbæli er giordr uar fyrir .iij^c. og annat sexæringur. uar hann giordr fyrir halft annat .c.

J landeyium broten attæringur.

Jtem j eingey litit sio manna far gamalt og uppgiafa battur[1]). uppgiafa skip halft j hofnum aralaust og halfur batur uondr. var þat huortu(e)gia uirtt fyrir .c.

Suo mikid tokż inn j landskyllder um uorid af iordum uigfvs heitens under eyiafiollum. uj. aurar a enu fiord(a) .c. en fyrir uestan markarfliott. uj.^c j seluoge og med sundum halft setta .c. uar þat allt golldit j ofridu.

1) Svo.

Jtem oll su skreid sem holmfridur tok barnana uegna epter uigfus heiten brodur sinn j ollum stodum j uestmaneyium og under eyiafiollum. j soluoge. hofnum og j eingey. uar saman reiknud half en atta lest og eitt .c. þar til til tals og iij fiskar minur.

Domur æ hlidarenda milli þeirra holmfridar og salgerdar ꜵ fimtadagen j fardogum j huorium at uoru þesser menn. ion þoruardzson. Runolfur þ(orsteins)son. tumas j(ons)son. narfi e(rlends)son. gudni þ(orarens)son og biorn arnorsson. dæma[1]) þeir salgerde sæmiligt halld uid fimta man heima æ hlidarenda fram yfer þing en adrar greiner þeirra æ mille woro dæmdar til alþingis.

Þessar uitans[2]) skulder woro utt golldnar jslendz(k)um monnum j fridum peningum af adr greindum peningum uigfus.

ione eirekxsyne og gisla simionssyne[2]) fiarhallzmonnum erlendz berfinnzsonar .xuiiij. c.

sira þorste(i)ni ionssyne. iijc.

Jone ionssyne .uc. og hinu beztu tygen.

sira birni olafssyne .c.

sira sæmunde xij aurar.

e(i)nare uinnumanne æ hlidarenda xij aura.

sueine gunnsteinssyn(i) xij aura.

asmunde ꜵ barkarstodum tuæuetur saudr.

Salgerdr hest.

pall fusason hest.

markus ionsson hest.

ion stulason[2]) hest.

Eyiolfur olafsson ku og asaudar kugilde.

katli jonssyne. vij. ærgillde.

narfua erlendz(syni) .uij. ærgillde[2]) frid og .vj. fiordunga smiors

Reiknazt .xvjc. og .xxc. og uinnufolkid allt ad auk.

Þessu(m) monnum let holmfridur giallda kaup æ hlidarenda uegna fusa heitens.

sañde .c.

1) dæmi, sjá Nr. 596. hdr. 2) Svo.

eyiolfe olafssyne .c.
gudmunde sigurdzsyne .c.
þorleife helgasyne .x. aura.
siguate .x. aura.
jone jonssyne .vj. aura.
solmunde .v. aura
jone clemenssyne. v. aura.

Jtem j eingey.
jone stullasyne .c.
tueimur uinnumonnum þar ode og þorgeire sina .vj. aura huorum.

Jtem Jngialde ꜵ uilkingslæk. uj. aura fyrir oxahud.

amunda steinsyne .xx. alner fyrir hud.

er þetta allt saman reiknad .uij. hundrut.

Jtem golldet uttlenzkum monnum uegna uigfus heitens. minum herra kongenvm .iiij. lester fiska til gilldis.

Jtem þyztkum monnum.

Jn primis herman brandeborg .iiij. lester til gilldis j gulle. skreid og uadmalum.

Jtem uilkin rvgg og skipherra lycki smid lest fiska til gilldis.

Jtem hans kars(t)en brok lest fiska til gilldis.

Jtem skipherra karsten iung og helmiñg kuittenberg .x. uetter fiska.

Jtem olaf meyiar og henrek surbikar .cc. fiska til gilldis og uod[1]) uadmals.

Jtem gertt skradarra[2]) .c. fiska til gilldis og .lxxx. betur.

Jtem iaspar sueini fusa heitens uppꜵ .ıxc. fiska.

Jtem petur skraddare tiu tige fiska til gilldis.

Jtem eingelskum monnum golldit suo miket.

Jn primis joni brun tuær lester og iijc. fiska til gilldis.

Jtem jone jacobssyne tuær lester til gilldis. lx. fiskum minur.

Jtem uilhialmi huit .ıxc. fiska til gilldis.

Jtem ioni iacobssyne (!).

Jtem jone mel .vjc. fiska til gildis.

---

1) tvískrifað í hdr. 2) Svo.

Jtem thomas dreyra og heri magnus .c. fiska huorum þeirra.

Jtem kristiphorus andressyne tiu tiger fiska og uij. betur til gilldis.

Jtem robert leg. c. fiska til gilldis og uod uadmals. er þetta saman reiknat .xvij. lester fiska til gildis. uc. fiska .lx. og uij betur. half onnur uett fiska og atta alner uadmals betur. epter þui sem kuitunarbref þar um gior utt uissa.

Hier ad auk golldet olaf meyiar og henriek[1]) sur(bikar) enn uegna uigfus .x. fiskum fatt j cc. og uod en onur þar til.

Jtem clavvs iarmar uod uadmals.

Jtem didrik mejnar .xviij. alner uadmals og ij fiordunga smiors.

Jtem claus suein uigfus halft annad hundrat.

Jtem birne didrekssyne .iijc. og uod uadmals.

Jtem arna kaupmanne j hafnarfirde .c. fiska til gildes og .xxx. betur.

Jtem hans littla þeim sem vigfusi feck ararnar gollden uod uadmals.

Reiknazt þetta og lest.

Aoll[1]) su adr skrifud skreid sem holfridr[1]) tok efter uigfus uar til gilldis fim lester og .cc. betur. .xuij. fiskar og .ij. fiordungar betur. hefer þesse adr skrifud skreid og .ij. lester j silfri golldizt af pening(um) uigfus heitens upp j hans skullder. og enn hier til hefer golldit (uerid) af hans peningum .viijc. af þeim .iiij. lestum sem herman brandeborg tok uid og þa'. ıxc. sem ȷaspar sueinn uigfus tok uid og enn hier til clauus sueine uigfus .iij. Rínsk gylne j þyzkum reidupeningum.

Jtem kostur sa allur sem uar æ hlidarenda þa holmfrid[1]) tok uid reiknazt fyrir .iij. lester epter þui sem dæmt uar æ alþinge. uar salgerde sniolfsdottur dæmtt þar af fæde uid fimta man fra fardogum og til alþinges.

Jtem uar gollden half lest uegna greindrar salgerdar kaupmonnum j uestmaneyium er hon hafde latit taka utt af um uorit sinna uegna. smior og miol. bior og uin. malltt og jarñ. lerept og sko med audru smakrami.

1) Svo.

Reiknazt alltt þat sem barnana peningur hefer gollden uerit j skullder uigfus heitens j skreid. silfre og koste .xı. lester og .viij. tiger fiska betr.

Jtem reiknazt þat sem af peningum holmfridar og jons hallzsonar hefer golldit uerid j optskrifadar skullder uigfus half atta lest j gulle og silfri. skreid og uadmalum. gelldum nautum og saudum. og enn hier ad auk .xx. fiskar og .vij. betur og uiij alner uadmals.

var þat kirkiu eignen[1]).

Jtem hefer sæmunde bonda og þeim gudride suo mikit golldit uerid .xx. malnytv kugilde og .i. betur. avnur .x. med borg. en onur med midbæli og hestur. ein kyr med griotá.

Jtem .cc. j ofridu og tuæuetra kuigu milka med kirkivni j borg.

Jtem tok adr greindr sæmundr uid suo myklu j ase j holltum. vj kyr og .uj. asaudar kugillde. hier ad auk halft þridia .c. j uirdingargoze og .ij. hesta. uar huortuegi af erfdapeningum.

Þesser woro j uirdingu og skipte á hlidarenda þa skipt uar med pali uigfussyne og systrum hans. Jtem eirekur þorsteinsson. jon þoruardzson. erlingr gislason. jon eirekxson. biorn arnorsson og suein holmfastzson.

Jtem tok sæmundr þar uegna pals og onnu. cccc. j uirdingar goze og eigi fulla .uj. aura betr og þar ad avk. ccc. j reidskap og þat ad auk sem hann tok j reflum og tioldum. bokum og ambodum.

Jtem tok hann suo mikit j eingey. xij. aura j tolufie. busgagni og ambodum og hier til .iijc. j odru goze.[2])

Jtem þar .cc. frid og hier til .ccc. er gvlduzt a huoli j hualrepp.

Jtem hlaut pall og kristin syster hans j adr greindu skipte .iiij. katlar. ein kanna. ij tintur. eitt horn. ij glos. ein leirkrus. ein latuns skal. ij munlaugar. eitt tinfat. xij trefot og .lx.xvij. borddiskar. ıx. trog. ij skiolur. ij kerolld. ein

1) Efst á spássíu og ekki vísað inn. 2) Orð þetta sýnist hafa verið tvískrifað; skinnið er hér skemt.

pottausa. uirtizt þetta fyrir .xv. aura ꝺ́a enu. u̲ta .c. og ad auk ecke fuller .vj. aurar j sængarklædum. hier til half onur hud. ein ox. ein liar og bryni. hier ad auk hlaut pall .iiij. pansara og .ij. jarnhatta. ein kr(a)ga. eitt heinge. eina armskifu. Jtem hlaut kristin j sinn part. ij. pañsara og .ij. iarnhatta. eina byssu. hier til hlutu þau goda logbok og nialu og tidabok og tiold og refel. huoruostein og alfæra smidiu. stalboga og kordahnifur nockud buen um skaptid. Suo feld skipa skipte. sæmundr bonde feck tuo hlutte j littlum attæringi a uegna gudridar en halfan attæring uegna aonnu. jtem uegna pals gamlan teinæring halfan og halfan .vj. æring nidri j eingey. kristin hlaut og halfan attæring.

Summa summarum aller þeir peningar frider sem sæmundr bondi hefer uid tekid bædi sinna uegna og pals og aonu. eru xx^c og .u. ærgilldi æ enu xj^ta hundrade. Ꞓn .xu^c. j uirdingargoze og ein mallttunna . . . . . [1])

Jtem afuent med teig ad biskups skipan sem domr þar um hafde honum til sagt kirknan(a) uegna þeirra sem uigfus heittinn erlendzson hafd(i) att.

Jn primis .xxx^c. j kum og am og fridum peningum og þar til .c. j uirdingargoze og sæng j .c. xij. fiordungar smiors og .c. fiskar. tok sira salamon heñreksson uid þessum peningum og afuenti pali uigfussyne og hier ad auk tueir hundrads hestar raudr og bleikalotur.

Jtem afuent sira þorleifi eirekxsýne æ hlidareñda ad biskupsens skipan med kirkiunne þar .iiij. kyr og .iiij. æsaudar kugillde. ij. hestar og þreuet hross ofan a fyrir .cc. fiogra uetra gamallt naut og .uiij. sauder tuæuetrer fyrir .cc.

Jtem afuent adr nefndum sira þorleifi j sama stad uegna ualla kirkiu j huolhrepp epter biskupsens skipan .ij. kyr. en þridia uar þar med adr. jtem .iij. æsaudar kugilde. tuæuet naut og .iiij. sauder tvæuetrer fyrir .c. og hier til hundrads hestur. tok pall uigfusson uid þessum peningum kirknana uegña.

Jtem afuente jon hallzson pale uigfussyni j sama stad uegna kristinar . . . . . . [2])

1) rifið úr eitt eða tvö orð, 2) Vantar í skinnbókina niðrlag.

III.

AM. 191. 4to bls. 2 (bréfabók Jóns Hallssonar og Hólmfríðar Erlendsdóttur á skinni, rituð samtíða).

Suo morg skip tok ec epter vigfus heitten logman sem hier seiger.

teinæring siofæran og halfan attæring. geingu þesse j uestmaneyium.

attæringur j midbæli og annad sexæringur. uar annad giortt fyrir iijc en þad jd minna fyrir halft annad hundrad.

Jtem j landeyium brotten attæringur er sandr og eyiolfur olafsson hofdu med farid wm weturen.

Jtem j eingey litid sio manna far. wppgiafaskip halftt j hofnum aralaust og halfur bætur vondr. var þat huortvegia fyrir c.

skipbrot j seluo(g)e.

IV.

AM. 191. 4to bls. 63 (bréfabók Jóns skálds Hallssonar og Hólmfríðar Erlendsdóttur, rituð samtíða á skinn).

Reiknazt all(t) þat sæmundr hefer uit tekid j uirdingargoze bædi sinna uegna og pals og onnu .xuc. €n j fridum peningum ad saman reiknndu .u. ærgilde æ enu .xj. c. og .xx. med þui sem hann tok j eingey og j landskyldernar og j hualuerdit.

Jtem goldit sæmunde bonda eirekxsyne j hualuerd er rak j midbæli .viij. ær milkar .c. ij naut tuæuetur .j. c. iij ær med lombum. iiij. sauder ueturgamler og ueturgamallt naut fyrir .c. afuentizt þetta a huoli hans manne. uar sueinn holmfastzson og brandr þorarensson. biorn olafsson þar hia.

---

598. **[um 30. Maí 1521].**

Lofan Ögmundar biskupsefnis að Skálholti við Kristján konung annan.

MSteph. 27. 4to bls. 7—8, með hendi Benedikts lögmanns Þor

steinssonar c. 1720. — Landsbókasafn 62. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ur Brefa Bok Biskups Ogmundar".

Soddan lofan hef eg giort vid vorn Heigbornasta konungenn.

Jn primis ad vera hanz nad hollur og trur so leinge eg lifer. og stirkia hans fogeta j Jslande so þeir giore huorium manne lỏg og Riett. og hialpa þeim til med menn og hesta. þa bihof giorest uppa hanz nadis vegna. og Cronunnar ed besta. j so mata ad heilog kirkia bihallde æ jafnañ sitt.

Jtem lofudum vier ad samla[1]) ecki meijra folk til alþingis enn 15 eller 20 hestar. so þar ut af feingi ecki landid edur fatækur almugi skada. og so sagde hans nad ad sijner fogetar skilldu giora.

Jtem lofudum vier og huar helst þad kinne ad biuisast[2]) med sannindum̄ ad vier hefdum keifft nockud jardagotz undan Crununne til kirkiunnar. þa skilldum vier nefna 6 kyrkiunnar Prælata og hans nadis fogeti 6 logriettumenn. og lata mig þad uel nægia. sem þeir 12 segde ꝺ̃[3]) milli Crununnar og kyrkiunnar. huad eg hopunst til med guds miskun ad ecki [finnast skal.[4])

---

599. 8. Júní 1521. á Þingeyrum.

Helgi ábóti á Þingeyrum staðfestir dóm frá 29. Apríl, Nr. 589 að framan.

AM. Fasc. XLV, 4, frumrit á skinni frá Staðarhóli, og hefir verið læst með 1 innsigli saman við XLV, 3. — Apogr. 1457.

Vier broder helgi med gudz nad aboti ꝺ̃ þingeyrum og officialis heilagrar holakirkiu fyrir uestan ỏxnadalsheidi (giorum) godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi ad sub anno gracie ꝏ⁰ d⁰ xx⁰ ı⁰ jn uigilia ascensionis do-

1) suamla 62. 2) 62; bevijsast 27. 3) b. v. 62. 4) [skal finnast 62. — Aptan við bréfið stendr í 62: „sine nomine subscripto, loco vel anno. Est autem indubie Ogmundi, conclusum in Dania 1521. cum ibi Regem inviseret. circa festum corporis Christi."

mini[1]) á suinauatni æ asum kom fyrir oss ærligr mann þorarinn bondi jonsson og tiedi oss þar opit bref eigils grimssonar og einars þordarsonar med þeirra heilum og oskoddum hangundum jnsciglum so hlydanda at ordum greinum og articulis um hiuskapar kauplysingar og festing er fram hafdi farit millum jons hallgrimssonar og helenar þorarinsdottur. sem sa domr jnnehelldur og ut uisar sem þetta uort bref er med fest og honum uar til dæmt. Og til sanninda hier (vm) setium uier uort jnscigli fyrir þetta bref skrifat æ þingeyrum j uazdal laugardaginn jnfra octauas festi corporis christi a sama ære og fyrr seiger.

---

600. 15. Júní 1521. á Ökrum.

Sjö lögréttumenn og nefndarmenn lýsa því, að þeir hafi valið og samþykt Grím Jónsson lögmann norðan og vestan á Íslandi, og viti þeir það með sannindum, að hann hafi verið til lögmanns tekinn og kjörinn á almennilegu Öxarárþingi.

AM. Fasc. XLV, 8, frumrit á skinni. Öll (7) innsiglin eru dottin frá.

logmannzbref grims jonssonar[2]).

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra senda gíjsle hákonarson. einar einarsson. jon jonsson þordur gunarsson. narfe jngemundarson. halldor jonsson ok marteinn þoruardzson. laugrettumenn ok nefndarmenn J hegranesþingi. kuediu gudz ok sina kunnigt giorandi ad fyrir þær greiner. er laugin ok landzins uane suo til víisa ad sá skal logmadur uera er laugriettumenn samþýckia. ok þui fyrir naudsyn landzins ok styrking laganna haufum uier af uorum parte til ualid ok samþyckt heidarlegan mann grim jonsson ad uera laugmann fyrir nordan ok uestan á jslandi. uitum uier hann fyrir allar greiner þar uel til fallin. Suo ok uitum uier med sannendum ad fyr nefndur mann grimur jonsson uar til logmannz tekin ok kiorinn á almenneligu auxarárþingi. Ok til sanenda hier

1) þ. e. 8. Maí. 2) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld.

um settum uier fyr nefnder menn uor ןncigle fyrir þetta kiorsbref er skrifad uar æ aukrum ן blaunduhlijd ן skagafirdi laugardagin næstan fyrir botolfsmessu. arum epter gudz burd. þusund. fimm. c. xx. ok eitt. ær.

---

601. **20. Júní 1521. Í Kaupmannahöfn.**

Kristján konungr annar samþykkir og staðfestir páfa, erkibiskupa og konunga bréf um hjónaband Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur, og börn þeirra öll arfgeing.

AM. Apogr. 745 með hendi Jóns Magnússonar, bróður Árna „Ex originali. Brefed er ä pergament. hreint og hvitt enn skriffteñ oskir og jll aflestrar". Innsigli konungs heilt og óbrotið var fyrir bréfinu. — AM. Fasc. LXXII, 2[3], transskript á skinni frá c. 1528.

Wii Christian met gudts naade Danmark(s) Suerigis Norgis Vendis oc gottis konig. Hartug j Sleszuig Holsten Stormarn oc ditmersken greffue j Oldenborg oc Delmenhorst giðr alle wittherligt at effther thi thenne breffuiser Biðrn torleffsson oc hans syskenn haffue nu met werdoge fader her Amund Electus till skalholte domkirke ladet wise for oss eth wort helligste faders pavens Legatus breff oc tuende andre wor kiær(e) herr faders oc faderfaders kong Christierns[1]) hues siæle gud naade stadfæstelsse breff lydandis at forne Biðrn torlaffssons fader oc modher mege bliffue samend j Echteskap endoch the sameñ hðr(e) pa slecht j fiorde ledh effter som forne breff ythermer jndeholde och vduise oc sameleidis fordraget oc tilgiffuit them hues rett the paa kronens wegne haffde till them oc theris born oc godts ther for j alle modhe hwilcke breff wij aff wor synderlig gunst oc naade haffve stadfest oc fuldburdit oc met thette vort opne breff stadfeste oc fuldburde wedh alle theris ordh oc article som the jndheholde oc vdvese[2]). Och forne Biorn torlaffsson oc hanss syskene retthe oc æchte arffuinge at vere effther theris fader oc modher oc erffue

1) Svo bæði 745 & lxxıı; 2, og hefir því nafn Hans konungs gleymzt úr frumritinu sjálfu. 2) wthwise lxxıı, 2.

fader oc modher oc all andhen arff som hannem oc ollum hanss syskinde kand tilfalde meth lagen thi forbiude wii alle ochwo[1]) the helst er eller wære kunde oc serdelis wore fogether Embitzmend som nu er eller her[2]) effter kommende worde paa wort land Jsland forne biörn torlaffsson eller hans syskine her emodt at hindre. hindre lathe. mődhe. quellie. wmake eller j [nokru mothe[3]) at wforrette[4]) vndher wor koniglige heffn oe wreidhe.

Geffuit paa wort slott Kaupnehaffn Torstdagen nest efftter sancti botulphi abbatis et confessoris dag aar [et cetera[5]) mdxxi vndher wort signet.

---

602. 21. Júní 1521. á Munkaþverá.

Finnbogi prestr Einarsson fær Gisla syni sínum til fullrar eignar jörðina Fjósatungu í Fjnóskadal, og áskilr sér fyrstum kaup á henni, ef Gísli vilji selja hana.

AM. Fasc. XLV, 6, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá.

Þat giorir ek finnboghe prestr Einarsson Godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefue. ath ek hefuir gefit gisla finnboghasyne syne minum alla iordina fiosatungű er liggur i hnioskadal i illugastada kirkiu sokn med ollum þeim gaugnum og giædum eignum ok itavkum sem greindre iordu fiosatungu fylgir ok fylgt hefuir at fornű ok nýu ok ec hefuir fremst eigande at ordit sem bref þar vm̄ giord wt wíjsa. med þeim skildaga og fororde. at ef adr nefndur gíjsle vill þessa iord fiosatungű nockrum selia edur burt fa þa skil ek þat til at hann fǻe mier nefnda iord fiosatungu fyrstum aptur til eignǻr fyrir suo mykla peninga sem ockur badum vel semur. Ok til sanninda hier vm̄ setur ek mitt incigle fyrir þetta bref er skrifuat ok giort var a munkaþueraa j eyafirde. faustudaginn næstań fyrir ionsmessu bap-

1) ethwo lxxii, 2 (*rétt:* ehwo). 2) leiðrétt; hand 745; hands lxxii, 2. 3) [nockre mathe lxxii, 2. 4) [lxxii, 2; wsæmte 745; 5) [domini lxxii, 2.

tiste vm sumarit. arum epter guds burd þusund fimm hundrut tuttugu ok eitt aar.

---

603. 2. Júlí 1521. á Öxarárþingi.

Tylftardómr út nefndr á Alþingi af Erlendi Þorvarðssyni, „er þá var samþyktr lögmaðr fyrir austan og sunnan á Íslandi“, um gjafir Vigfúsar Erlendssonar til Salgerðar Snjólfsdóttur konu sinnar.

A.

JSig. 66. 8vo með hendi Grunnavíkur-Jóns c. 1740 „Ex originali. collatum. frá Syslumannenum Jone Benedictssyne sendt mier 1740“. Fyrir bréfinu höfðu verið 8 innsigli, af þeim voru 1740 „ei epter nema þriu broten“.

vm þat sama feste kross (!) veri betri enn þat
silfur er hann hafdi fyrir henne fargad þa
skylldi þat koma nidur ȷ þeim x^c er
hann gaf henne ȷ tilgiauf.[1])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia eda heyra sen̄der eirekur þorsteinsson. ȷon þorvardsson. Rvnollfvr þorsteinsson. tvmas ȷonsson. loptur eyolfsson. olafvr ȷonsson. oddvr þorkielsson. steinn þorgilsson[2]). skvle tvmasson. gvdmvndvr gvdmvnsson. einar eim̄ason[2]) ok kolbeinn andresson kvediv gvds ok sina. at þa er lidid var fra hingatburd vors herra ihesu christi ꝏ. v.c[3]) xx ok eitt ær. þridiudægenn næstan epter peturs messo ok pals æ almennelegu auxarærþingi voru vier ȷ dom nefnder af ærlegum manne erlende þorvardzsyne er þa var laugmadr fyrir austan ok sunnan a islandi. at skoda ok dæma um̄ þær giafer er vigfus erlendzson gaf salgerdi sinne husfrv .lx. hundrada j tilgiauf ok fiordungsgiöf wr fe sinu. Nu at suo prowdu ok fyrir oss komnu dæmdum vier fyrgreinder domsmenn med fullu doms atkvæde adr greindre husfru Salgerdi Sniolfs-

1) „fyrer ofan stendur þetta kannske af vanvara oafskored“ (Jón Grunnvíkingr). 2) Svo. 3) vic, hdr., sem er rangt.

dottur sinn mala vskertan. sem hann kom jnn j fridu ok vfridv ok lx hvndrada j tilgiauf. Nu saker þess at skullder ok akærur komu a fien erfingianna vegna at þeir mundu litla eda aungua vppbera. þui dæmdum vier at fyrnefnd fiordungsgiöf skyllde nidur falla þui oss leiz at hun munde eingeñ verda epter skullda greisluna. Enn fyrir þat sama silfur er fyr nefndur fuse hafdi wt af landenu med sier og hun gæte bíjvisat at hun hefdi att[1]). og nockvd smasilfur[2]) at auk. Nu fyrir þetta sama silfur dæmdum vier fyr greindre Salgerdi þann sama kross er Sniolfur vændiz at fuse hefdi gefit henne j kiaurgrip er hun hafdi þa at hallda til fullrar eignar vpp hiedan sem hun gæte bíjvisat at hun hefdi att. enn þat hun hefdi meira skylldi hvn aptur leggia vnder sin sannende hier vm. silfur eda adra hlute.

Samþyckte þenna Dom med oss fyrgreindr lavgmadur elleñdr þorvardzson ok sette sitt incigle med vorum inciglum fyrir þetta domsbref huert ed skrifad var j sama stad ok ære deige sidar enn fyr seiger.

B.

AM. 191. 4to bls. 37—39 (bréfabók Jóns skálds Hallssonar og Hólmfríðar Erlendsdóttur, rituð samtíða á skinn). — AM. Apogr. 5520.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda eirekur þorsteinsson. jon þoruardzson. rvnolfur þorsteinsson. tvmas jonsson. loptur eyolfsson. olafur jonsson. steinn þorgeirsson. skuli tumasson. gudmundr gudmundsson. einar jmason. oddr þorkelsson. kolbeinn andresson. kuediu gud(s) oc sina. at þa er lidit var fra hingatburd vors herra Jhesu christi ꝏ. vc. xx og eitt þridiudægen næsta epter peturs messo og pals a almenuelegu axararþingi voru vier j dom nefnder af ærligum manni erlendi þorvardzsyni er þa var samþycktur laugmadur fyrer austan oc sunan á jslandi at skoda og dæma vm þær giafer er vigfus erllensson gaf salgerdi sinni hvsfrv sem var .lxc. j tilgiof oc fiordvngsgiauf vor[3]) fe siñu.

1) Hér stendr í 66, en er aptr útstrykað: „er hun atte sem var x aura kross og godar koparfestar. gull hveur er keypt var fyrir lest skreidar tuær silfurskeider“. 2) Hér stendr í 66, en útstrykað: „er fyrnef“. 3) Svo = *úr*.

Nu at suo provodu ok fyrer oss komnu dæmdum vier fyrgreinder domsmenn med fullu doms atkuædi adr greindre husfrv salgerdi sniolfsdottur aptur sinn mala uskertañ sem hann kom jn j frid(u) oc ofridu .lxc. j tilgiauf. Nu saker þess at skullder oc akærur komv a fen erfingiann(a) uegna at þeir mundu litla eda aungv(a) peninga uppbera þui dæmdum vier at fyrnefnd fiordungsgiauf skylldi nidrfalla þui oss leiz at hun mundi eingen verda epter skullda afgreidsluna. En fyrer þad sama silfur er fyrnefndr vigfus hafdi vt af landiñu med sier og hun gæti biuisat at hun hefdi att. Nv fyrer þetta sama silfur dæmdvm vier fyrgreindre salgerdi þan sama kross er sniolfur vændiz at adr nefndr vigfus hef(d)i gefit henne j kiaurgrip ok hvn hafdi þa at hallda til fullra(r) eignar upp hiedan. En þat sem þesse kross væri betre en þat silfur sem hann hefdi fyrer henni fargat skylldi þat koma nidr j þeim .lx.c er hann gaf henne j tilgiauf. Enn allt þad er hun hefdi meira at hallda þa skylldi hvn þat allt aptur leggia silfur edra[1]) hlute under sin full sanendi.

samþyckti þena vorn dom fyrgreindr erlendur þoruardzson logman og sette sitt ȷnscigli med vorvm inciglum fyrer þetta domsbref huert et skrifad var j sama stad og are deigi sidar en fyr seigir.

---

604. 4. Júlí 1521. fyrir utan Túnsberg.

Bréf Ögmundar biskupsefnis til Magnúsar biskups í Hamri, þar sem hann skýrir honum frá því, að hann hafi verið á konungs fundi „um helga líkamans dag“ (= dýradag = 30. Maí 1521) og feingið hjá honum góð erindislok, sendir Magnúsi biskupi útskript af bréfi konungs og biðr hann að koma sem fyrst til Björgynjar upp á vígslugerð sína, því að hann vilji sem fyrst komast til Íslands.

MSteph. 27. 4to bls 8—9 með hendi Benedikts lögmanns Þor-

1) Svo = edr adra.

steinssonar c. 1720. — Landshókasafn 62. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ur BrefaBok Biskups Ogmundar". — AM. Apogr. 2782 með hendi Árna Magnússonar.

[Bref Magnuse á Hamre tilskrifad[1]).

Reverendo in Christo Patri et Domino. Domino Magno divina gratia ad sacram Hamarensem cathedralem antistiti hæc litera præsentetur cum humilitate et cetera. Salutem in eo qvi est fons et origo totius bonitatis.

Kiærliga tackar eg ydare[2]) nad fyrer allt vel giort til mig og mijn dreing. nær gud vill eg verdskullde. ma ȷdar nad uita. ad eg uar hoss min herra[3]) kongiñ[4]) um helga lijkamans dag[5]) og fieck eg hans nádis uilia og samþicke uppa þad Erende sem eg uar ut for sendur af Erkebiskupinum. þui sende eg ȷdur utskrifftum̃ af hans nadis brefe til ȷdar og annara ȷdra medbrædra sem hlyder uppa mijna vigslugiord. þui þægia[6]) eg giarnañ ad ȷdart Elskuligt faderne uillde sem snarast omaka ydur til Beren. so at[7]) eg mætta[8]) sem first med guds miskun koma heim til Jslandz i gen. þad uillda eg giarnañ med ydri[9]) nad verdskullda nær gud uill ad ek[10]) kom̃ur[11]) til magt. kann min dreing seigia idur nockud þad eg skrifa ecke. Ej meira um̃ siñ.

Her med bifolum[12]) uier ydarn hejdur. lijf og sal allzmegtugum̃ gude. ȷungfru Mariæ og ollum̃ helgum̃.

Skrifad utanfor Tunsberg in Translatione beati[13]) Marthini Anno 1521.

---

605. **12. August 1521.** **á Hólmum.**

Máldagi um landamerki Melrakkaness í Geithellahrepp í Suðrmúlasýslu í transscripto þriggja manna eptir máldaga(bók) Þykkvabæjarklaustrs í Álptaveri (**Falsbréf**).

Eptir afskript með þekkjanlegri hendi Pétrs Sveinssonar, prests

1) [Sendebref 62, 2782. 2) 62; ȷdar 27. 3) 62; herr 27. 4) kongen 62, 2782. 5) þ. e. 30. Mai. 6) 62, 2782.; þæge 27. 7) leiðr. AM. fyrir *oc*. 8) 62; mætte 27. 9) ydar 2782, 62. 10) 2782, 62; jeg 27. 11) kome 62. 12) 62; befolum 27. 13) Sancti 62, 2782.

Pétrssonar á Hofi í Álptafirði, c. 1824. Afskript þá fékk eg frá Haraldi Briem á Búlandsnesi $^{8}/_{3}$ 1893. — Bréf þetta hefir öll einkenni þess, að það sé falsbréf. Í fyrsta lagi er það ekki mjög líklegt, að máldagabók Þykkvabæjarklaustrs hafi verið austr á Hólmum 12 Aug. 1521. Í öðru lagi verðr ekki séð, að Þykkvabæjarklaustr hafi nokkurn tíma átt jörðina Melrakkanes. Í þriðja lagi var Árni Magnússon ekki prestr á Hólmum 1521. Hann varð fyrst prestr þar 1583 Í fjórða lagi er transscriptum dagsett að mánaðardagatali, en ekki messutali, sem er afargrunsamlegt í íslenzkum bréfum enn 1521. Í fimta lagi er orðfæri transscripti ískyggilegt og afkáralegt, einkum í niðrlaginu. Bréf þetta er að líkindum saman sett nálægt miðbiki 18. aldar, á meðan menn mundu enn til þess að Jón Þorláksson (d. 1712) hefði einhvern tíma verið sýslumaðr í Austfjörðum, en þó verið búnir að gleyma, hvenær hann var uppi. Jón Arnórsson var lögsagnari Hans Wiums í miðhluta Múlasýslna 1769—1778. Þó er ekki óhugsandi, að hann hafi einhvern tíma framið eitthvert dómstarf í syðsta hluta sýslnanna, en hvort sem væri, þá bætir það ekkert úr göllum þessa bréfs.

Máldagi Melrackaness[1]).

Þad medkénnum vér Arni Prestur Magnusson, Einar Hjðrleifsson og Oddur Teitson, Anno 1521, og giðrum góðum mðnnum kunnugt, ad vér hðfum sied og ýfirlesid eiginn Máldaga Þickvabæar klausturs, ord fyrir ord, sem hér eftir fylgir:

Melrackanes á Landeign ad Bragdavallar Gili, enn Beit ad Jðkulgili, Siónhendíng uppá Tumás øxl, og ofanad anni og útá Hilinn, og allar Fossbreckur, og af Fossbreckum og útá Berghilinn, og af Berghil og í Línghólma, og úr Línghólma og útj Stein þann sem stendur ei ðrt i midium Leirum.

Jtem, Sanda alla út frá sðgdum Steini og ad Sands Enda, og sama Rif sem kastad er upp i milli Jskills eyar og Lands og út ad Hvalskérium, og Sanda alla vestur ad Osi, þar sem hann hefur fallid ad fornu lagi, og allar Víkur innad Stecká, og inn med ðllum Skudum ad fyrrnefndri Tumás øxl, Siónhending upp frá Stecká, Enn Beit ad Grásteini, og nordur frá Tumás øxl þar til vðtnum hallar;

Jtem á Melrackanes Strángs Eyri i midium Fjrdi.

1) Utan á afskript Pétrs.

Jtem Skóg í Háls Jörd er heitir Skialdar Endi, um̄ tvenna Læki uppá Fiallinu, enn nordur um̄ nidri.

Jtem hálfa veidi i Hamarsá móts vid Hálsmann;

Jtem Skóg í Geithellra Jörd upp med Þrándará, so lángt upp í Fiall sem Skógur vegs útá Þrándarholt, og so ofanad Geithellraá.

Og til meiri stadfestu hér um̄ setium̄ vér vor Jnnsigli hángandi vid þetta Bref hvört ed skrifad var á Hólmum i Reidarfiyrdi þann 12ta Augustij. Datum sem fyrr seigir.

Var þetta Bréf upplesid og auglist a Geithellna þingi Anno 1590 þann 7da Junij —

Jón Thorláksson Gisli (eyða)
Benidict Jónsson

Upplesid fyrir Manntalsþings Rétti á Geithellrum d. 7da Aprilis.
Testerar J. Arnórsson

---

606. **28. August 1521.** **í Björgvin.**

Bréf Ögmundar biskupsefnis til Magnúsar biskups í Hamri, sem forfallast hafði sökum áhlaups Svía að fara til Björgynjar, þar sem hann biðr hann meðal annara orða um að koma til Björgynjar til framkvæmdar vígslu sinni, því að biskupsefni kveðst vera „ganske skyldug orðinn“.

MSteph. 27. 4to bls. 9 með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1720. — Landsbókasafn 62. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ur Brefa Bok Biskups Ogmundar“. — AM. Apogr. 2783 með hendi Árna Magnússonar.

Annad sendebref til sama Biskups[1]).

Salutem in Domino sempiternam.

Kiærlega þackar eg ydur fyrer allt vel gert. ma ydar nād vita ad eg fieck ydart bref i buoriu eg fornam ad i hofdud[2]) forfall og herra Electus i Oslo hefde rādid ydur og forboded ad fara nockurn stad þennan̄ tid. saker þeirra Suenskra. og saker þess ad [ek veit[3]) ydur hefur nu fātt

1) þ. e. Magnús biskups af Hamri „Sendebref“ er fyrirsögn í 62 og 2783. 2) hefdit 2783, 62. 3) [b. v. 2783, 62.

fulla uissu um þeirra ahlaup uppa þenna tid. þui bid eg ydur audmiuklega ad lata mig uita nær ydar nad uill omaka [sig hit[1]) ad. og fullgera vors [herra nadugasta[2]) kongsens og Erchebiskupsens bref og bodskap uppa mina Consecrationem. Bid eg ydart Elskulegt faderne og hejdursamlegt herradæme for heilag Trifaldigheit og sancte Thorlacs skulld ad uilied uirdast til ad fullgera mitt erende datt firsta sem i[3]) kunned. þvi eg er ganske skylldug[4]) ordenn. Enn domkirkiañ hefur vaxerad i mang ár sem ydar nád ueit. Enn þar sem[5]) ydar nad skrifar um̃ Biskupsens fráfall i Stafangur. er þad entet. þui hann er til[3]) reidubuenn natt eller dag þegar hann fornemur ad ydar nád dregur til Beren. gered nu her um̃ sem eg hefur alla goda von til ydar. og eg vil giarnañ verdskullda nær gud gefur mer magt til.

Cum his paucis vos et vestrum consilium altissimus in prosperis observare dignetur.

Scriptum Bergis die Sancti Augustini episcopi et confessoris Anno domini M⁰ D⁰ xxı⁰.[6])

---

607. 28. August 1521. í Björgvin.

Bréf Ögmundar biskupsefnis til Mattísar biskupsefnis í Ósló, þar sem hann biðr hann að eiga góðan hlut að því, að Magnús biskup af Hamri komi sem fyrst til Björgynjar að framkvæma vígslu sína.

MSteph. 27. 4to bls. 9—10, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1720. — Landsbókasafn 62. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ur BrefaBok Biskups Ogmundar“. — AM. Apogr. 2784 með hendi Árna Magnússonar „Ur brefabok biskups Ögmundar“.

1) [62 2783; her 27; 2) [kiæra nadugasta kerra 62, 2783. 3) þ. v. 62, 2783. 4) skulldug 27. 5) sl 62. 6) „Sine nomine tam scribentis qvam illius ad qvem scriptum est. Est autem Ogmundi ad Episcopum Hamarensem, seqvebaturqve immediate in libro, literas Ogmundi ad dictum Episcopum Hamarensem datas apud Tunsbergum in translatione S. Martini 1521“ (AM).

Sendebref.

Salutem plurimam [et cetera[1])

Mikelega þackar[2]) eg ydur kiære herra Electe[3]) fyrer ydart skrifelse og uelgierning i fiord. er eg var hoss ydur. meiged vita ad[4]) eg hefe haft snara[5]) reisu[6]) mikeñ hid og didt. var eg hos vorn nadugasta herra konunginn. og fieck eg hans nǻdis vilia. hille og samþicke med bref og innsigle uppa þad erende sem eg var ut fyrer sendur af domkirkiunne i Skalaholti. þui bid eg ydur audmiuklega enn sem firre ad hialpa mig fatækañ med ydar[7]) ord og tillogur vid biskup Magnus i Hamar ad hann uilie[8]) gera sem verdug herra og omaka sig med tad allra firsta hit[9]) til Beren uppa vora consecrationem effter vors nǻdugasta herra kongsens brefe. huad eg hefe mang og merkeleg erende til Jslandz med tad allra firsta konungsins vegna og krununnar sem hann bifalade[10]) mig sialfur i Danmarck. gered nu her um̃ sem eg hefe alla goda tru til ydar. Hialped min dreing kiære herra um̃ vegabref og tærepening til baka um̃ hann kann treingia.

Non plura ad præsens sed vos et vestrum statum altissimus in prosperis observare dignetur.

Scriptum in Bergis ipso die sancti Augustini episcopi et confessoris Anno domini M° D° xxı°.[11])

---

608. **1. September 1521. Í Otrardal.**

Bjarni Andrésson fær og gefr Helgu Gísladóttur jörðina Geirseyri í Bæjarkirkju sókn á Rauðasandi með tíu kúgildum til æfinlegrar eignar og frjáls forræðis, og skyldi þessi gjöf snúast upp í hans fjórðungsgjöf og aðrar hans löggjafir, sem erfingjar hans mætti ekki upp á tala.

AM. Apogr. 2778, með hendi Orms Daðasonar „Ur brefabok biskups Ögmundar“ (AM).

---

1) [b. v. 2784. 2) þacka 62. 3) Electus 62, 2784. 4) b. v. 62, 2784. 5) suara, vill AM. leiðrétta 2784. 6) reisur 2784. 7) ydur 2784. 8) villde 62,2784. 9) b. v. 62 2784. 10) befalade 27. 11) „Est Ogmundi ad electum Osloensem“ (AM).

Þad giore ek Ormur Tumasson godum monnum kunnugt med þessu minu opnu brefe. ad þar var ek i hiå å Hole i Billdudal. så ek og heyrdi ek å ord ok handaband þessara manna af annare alfu Biarna Andressonar. oc af annare alfu Helgu Gisladottur. ad so fyrer skildu ok undertauludu ad greindur Biarne fieck og gaf ådur skrifadre Helgu ȷordina Geȷȷrseÿre er liggur i Bæiarkirkiu sokn å Raudasande med x. kugilldum til friåls forrædis og æfinligrar eignar undan sier ok sinum erfingium. enn under fyrr greinda Helgu ok hennar erfingia. skÿllde þesse hañs giof oc giorningur snuast upp j hañs fiordungsgiof oc i adrar hañs loggiafer þær sem hañs erfingiar mætte ecke uppåtala. Ok her epter vil ek sveria ef þurfa þÿker. Ok til sanninda her um̃ setta ek mitt insigle å þetta vitnisburdarbref skrifad j Otrardal in festo Sancti Egidii þå er lidid var frå hingadburd vors Herra Jesu Christi M⁰. D⁰. xx. og eitt år.

---

609. 8. September 1521. í Haga.

VITNISBURÐR um gjöf Bjarna Andréssonar á jörðunni Geirseyri til Helgu Gísladóttur.

AM. Apogr. 2779, með hendi Orms Daðasonar „Ur brefabok biskups Ögmundar“ (AM).

Þad giore ek Snæbiorn Gislason gődum mǫnuum kunnugt med þessu minu opnu brefe. å Hőle i Billdudal uppå sialfa krossmessu um̃ vored. var ek forsagnarvottur fyrer giorninge þeirra Biarna heitins Andressonar ok Helgu Gisladottur ad greindur Biarne gaf Helgu Gisladottur jaurdena Geȷȷrseÿre er liggur j Bæiarkirkiu sokn å Raudasande. ok þar til x. målnÿtu kugillde til æfinlegrar eignar undan sier ok sinum erfingium enn under fyr nefnda Helgu. Skÿllde þesse hans giof og giorningur snuast i hañs fiordungzgiof. eda j adrar hañs loggiafer þær sem hañs erfingiar mætte alldre reingia nie uppå tala ad laugum. főr þesse giorningur fram̃ med fullum handsolum þeirra j millum. Ok til

sanninda her um setta ek mitt insigle fyrer þetta vitnisburdarbref. skrifad j Haga á Bardastrond Mariumessu sidare um hausted þá lidid var fra hingadburd vors Herra Jesu Christi M.º Dº. xxº. ok ıº. ár.

---

610. **14. September 1521.** **Í Skógi.**

Þórkatla Árnadóttir geldr og fær Jóni Dagstyggssyni, syni sínum, „ábóta að kendr er," í sín þjónustulaun allan þann part í jörðunni Hlíð í Kollafirði, er Árna syni hennar bar til erfða eptir Dagstygg Jónsson föður sinn, en hún hafði haft fyrir Árna þar til hann lézt alt í frá láti föður hans, og Jón unnið hjá henni kauplaust í níu ár, frá því faðir hans dó.

AM. Fasc. XLV, 11, frumrit á skinni og er innsiglið dottið frá — AM. Apogr. 1501.

Þat giore ec bergur tumason godum monnum kunekt med þessu minu opnu brefi at ec uar þar ȷ hia sa ec og heyrda ec þar a at þorkatla árnædotter galltt sẏne sinvm Joni dagstẏgssẏne abotta at kendur er allan þann partt ȷ Jordune hlid ȷ kollafirdi ȷ fellzkirkiv sokn er arna syne sinvm bar til erfda epter dagstẏg heiten ȷonsson faudur sin sem gud hans sal nadi til fvllrar eignar og frials forrædis vndan sier og sinum erfingium aullum audrum en fẏr skrifudum Joni. en under jon son sinn abota og hans erfingia. Lysti hun þui þa þar fyrir mier og tilskildi ȷ þeirra handabandi at þennan ȷardar partt gylldi hun honum ȷ sin þionuztulaun. upp á þau .ıx. ær er hann hafdi hia henne vered og ecki kaup neitt upp borid. sagdizt þorkatla hafa hapt fyrir adur nefndum omaga arna. fra þui er fader hans fiell fra og til þess er gud kalladi hann. og þui uisse hun eigi betur en suo at hun mætti þennan ȷardar partt fá til eignar huerium sem hun uilldi. for þesse giorningur fram ȷ hlid J kollafirdi. en til meire stadfestu og sanenda set ec mitt Jnnzigle fyrir þetta uitnesburdarbref huertt er skrifad uar ȷ

skogi ȷ middaulum. krossmessu um haustid. þa lidit uar fra guds bwrd. ꝏ. v. c. og. xx. og eitt ár.

---

611. 29. September 1521. á Skarði.

Vitnisburðr, að Jón Sigmundsson hafi enn aptr að nýju feingið og goldið Gottskalk biskupi jarðirnar Hól og Bessastaði í Sæmundarhlíð með jáyrði og samþykki Bjargar Þorvaldsdóttur konu sinnar (**Falsbréf**).

Bréf þetta er prentað hér eptir Morðbréfabæklingum Guðbrands biskups: a) hinum II. Hólum 1595 og Reykjavík 1903, bls. 93—94, og b) hinum III. Hólum 1608 og Reykjavík 1904, bls. 155—156. — Afskript af bréfi þessu er og í Syrpu Guðbrands biskups í Biskupsskjalasafninu (= c). Sbr. Nr. 125.

Skilrijkid fyrer hole og bessastodum þeirra gotskalks nidia.

Þad giorum vier[1]) Olafur Hallsson og Eyolfur Eyolfsson godum Monnum viturligt med þessu ockru opnu briefe ad vid vorum vidstadder a Þijngeyrum i Hunavatz Þinge vm Haustid. Þa Byskup Goskalk reid i Visitatiu. þa Jon Sigmundzson fieck og gallt nefndum Byskup Goskalk enn aptur ad nyu Jardernar Hol og Bessastadi i Sæmundarhlijd j Reyneness stadar Kirkiusokn. med Handsøludu jayrde og Samþycke sinnar Kuinnu Biargar Þorualldzdotter. til fullrar Eignar. eptir þui sem bref þar vm giort þar vm vtuijsar. hier epter vilium vier Sveria ef þurfa þiker. Og til sannenda hier vm. setium vid fyrr skrifader Menn ockar Jnsigle fyrer þetta Brief giort og vtgiefid a Skarde i Langadal. a Mickaels Messu sialfa. þa lidid var fra hingad burd vors Herra Jesu Christi ꝏ. d. xxj Aar.

---

1) sl. *c*.

612. **30. September 1521. á Holtastöðum.**

Gottskalk biskup á Hólum gefr Jóni Þorvaldssyni ábóta á Þingeyrum umboð til að leysa Jón Sigmundsson af því mannslagi, er hann í féll, þá er hann varð Ásgrími Sigmundssyni, bróður sínum, að bana í kirkjugarðinum í Viðidalstungu, og Jón hefði meðkenzt (**Falsbréf**, *eitt af morðbréfunum).*

Bréf þetta er áðr prentað í Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum III. Hólum 1608 og Reykjavík 1904, bls. 144—146, en er hér tekið eptir AM. Apogr. 696 α, stafréttri afskript eptir frumfalsbréfinu. Lætr Árni Magnússon þar fylgja þessa athugasemd með hendi Hans Beckers: „Þetta er innsigle Gottskälks Holabiskups under falsbrefinu um umbod, giefed Jone abota Þorvalldssyne til ad afleysa Jon Sigmundsson af brodurdräpinu 1521. nefnelega hins fyrra Gottskälks biskups bref hefur vered upp skafed og skrifud ä aptur þesse lygd. Þad er audsied ä brefinu ad þad er uppskafed, og skrifad ä aptur. Þetta innsigle er annars fyrer þeim so nefnande original so ä sig komed sem epter fylger: Sancta sem i þvi situr er i þessum original skir. Hægra megin af jnnsiglenu er skriften öldungis bur(t)brotin. Jtem nedan af Jnnsiglinu, allt þad sem er fyrer nedan fæturna á Sancta, nefnelega figuran og þeir tveir smäu krossar. þetta er, so sem sagt er, allt burtbroted, og allt . . . sem hier er allæselelegt. Hiner aller Staferner, sem hier eru punctader, eru litt læser i þessum original, ad skilia til ad gjöra ur þeim ord, en ductus synast þo skirer helldur enn ecke og ad visu eru þeir hvörke fleire nie færre. Ecke gietur hann Sæmundzzson (!), nema originallinn sie of rangt stungenn. Þad sem i originalnum er burtbrotid, er hier fyllt ur ödru innsigle gottskälks biskups hins fyrra, allt eins giordu, og þetta hefur vered, adur enn þad brotnade". Mynd af innsiglinu er á miða, sem liggr hjá afskriptinni. Um þessi bréf í heild sinni (Apogr. 693—697) segir Árni: „Þetta eru Copiur af falsbrefunum. Eg þyrfte ad skoda betur þä so kölludu originala". — AM. Apogr. 3958 eptir transskripti á pappír frá 1594; Apogr. 696 β „Epter ovidimeradri copiu á pappir" (AM). — Bps. 4. 4to bls. 213 og 218 (Syrpa Guðbrands biskups = c og d, með hans eigin hendi). Landsskjalasafn 94. 4to bl. 41 b með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600 (= e „Nu epter fylgia þau Bref Biskup heldur Login"). Texti prentaða bæklingsins er hér kallaðr *b*.

aflausn Jons Sigmundssonar.[1])

[Uj gottskall[2]) med gudz nad biskup at[3]) holum giorum[4])

1) 696 β; þad herlega goda hrefit vm Jon Sigmundsson og brodurdrap hans, c. 2) [Vier Gottskalk 3958, d; Vj Gottskalk c; sl. Vj 94. 3) a, 3958, b, c, d. 4) giori d.

þat godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi at vier hofum feingit jone [þorualldssyni[1]) abota a þingeyrum vortt fullt ok [logligt[2]) vmbod ok biodum honum skylldugliga at afleysa jon sigmundsson af þui mannslage er hann j fiell [þa er[3]) hann vard asgrime sigmundssyni brodur sijnum ofyrersyniu[4]) ad skada j kirkjugardinum a[5]) videdalstungo[6]) [þui hann hefur þat kienst fyrer mier og[7]) fleirum godum monnum hiaverundum[8]) ok setia[9]) honum skripter[10]) epter þui sem heilog kirkiunnar log þar vm gior vt uisa. þui hann hefur [med oss vm peninga segt so[11]) forlikast[12]) sem oss vel a næger. ok til saninda hier vm settum[13]) wier[14]) vortt jnncigle fyrer þetta bref [vtgefit a holltastodum j langadal næsta daga epter michaelsmesso[15]) anno domini [ꝏ d xx ok eitt[16])

---

613. 30. September 1521. á Holtastöðum.

Vitnisburðr þriggja manna, að þeir hafi verið við staddir, þá er Jón ábóti Þorvaldsson tók umboð af Gottskalk biskupi að leysa Jón Sigmundsson af mannslági því, er hann féll í, þá er hann varð ófyrirsynju Ásgrími Sigmundssyni að bana í kirkjugarðinum í Víðidalstungu, og Jón meðgekk fyrir biskupi og mörgum góðum mönnum **(Falsbréf,** ***eitt af morðbréfunum).***

Bréf þetta er áðr prentað í Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum III Hólum 1608 og Reykjavík 1904, bls. 143—144, en er tekið hér eptir ÁM. Apogr. 697, sem er afskript gerð stafrétt eptir frumriti falsbréfsins, en texti þessi eins og hann kemr fram í bæklingnum hjá Guðbrandi biskupi er í orðamun hér neðanmáls kallaðr

1) [sl, c. 2) allt, d. 3) [sl. 3958, b; [þegar c. 4) oforsyniu d. 5) j, b, c, d. 6) vidudalstungu c, d. 7) [b. v. 2958, b. 8) [sl c. 9) setie 3958 10) skript 3958. 11) b. v. d. 12) [vm peninga sekt so vid oss forlijkast c. 13) setium 3958, b, c, d. 14) vij b. 15) vm Hausted, b. v. b 16) 1521, b. d; [giefit a holum j hialltadal. þridiudagin næstan fyrer purificacionis S. marie anno m. cd l[átralið útstrykað] domini (!), *c.* Þessu bætir Guðbrandr biskup aptan við: „þá vér vorum dauðir fyrir einu ári“.

b. Til hliðsjónar eru ennfremr hafðar þessar afskriptir: AM. Apogr. 3957, eptir transskripti á pappír frá 1594; syrpa Guðbrands biskups í Biskupsskjalaaafni c. 1600 (= c) og Landsskjalasafn 94. 4to, III, bl. 41b með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Þat giorum uid[1]) þordr biarnason[2]) andres gvdbrandzson[3]) einar ionsson godum monnum uiturligt[4]) med þessu voru opnu brefe at vid[5]) vorvm vid þa abote ion þorvalldsson tok vmbod af biskup gottskalk til at afleysa ion sigmundsson af þui mannslage er hann fiell j þa hann vard asgrime sigmundssyni broder[6]) sinum ofyrersyniu[7]) [ad at[8]) skada j kirkivgardinum j videdalstungu og hann medgieck fyrer biskupinum og morgum odrum godum monnum. Og til sanninda hier vm setivm vier fyrrskrifader menn vor insigle fyrer þetta vitnisbref[9]) vt giefit á holltastodum j langadal næsta dag eptir sancte michaelz[10]) messo anno domini[11]) [ꝏ dxxı.[12])

---

614. 30. September 1521. á Breiðabólstað.

Dómr tíu klerka og tveggja leikmanna útnefndr af Jóni Einarssyni officialis heilagrar Skálholtskirkju um þau tíu kúgildi, sem Árni ábóti Steinmóðsson, guð hans sál náði, bygði síra Jóni Arasyni fyrir tveimur árum, en heilög Skálholtskirkja átti og hafði hvorki af feingið leigur né ábata.

Bisk. Skálh. XIX; 53, frumrit á skinni. 4 innsigli hafa verið fyrir bréfinu, og eru öll dottin frá. — AM. Apogr. 2395 „ordriett" með hendi Árna sjálfs.

Domur um kugillda klagan af sira ione einarssyne
Anno 1521.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. senda þorleifur eireksson officiales. jon gislason profastur. bryniolfur halldorsson. þorsteirn ȷonsson. fuse runolfsson. gudmundur arnason. jon biornson. sueirn þorarinsson. sala-

1) vier, b. 2) Biarnarson, b. c. 3) Gudmundsson, b, c. 4) kunnugt, b. 5) vier 3957, b. c. 6) brodur 3957, b, c. 7) oforsyniu c. 8) [þannig 697; ad 3957, b. c. 9) þannig 697; vitnisburdarbref 3957, b, c. 94. 10) Michaelis 3957, 94. 11) sl. c. 12) [M. D. XX og eitt 3957; 1521, b, c.

mon heinreksson. are steinolfsson. klerkar skalhollz biskupsdæmis. jon eireksson. biorn arnorsson. leikmenn. kuediu guds og sina kunnigt gioraňdi ad sub anno gracie ℳ⁰. d. vigesimo primo. a breidabolstad ȷ fliotzhlíd manudagenn næsta epter michelsmessu vorum. vær ȷ dom nefnder af ærlegri personu sera joni einarssyni officiali heilagrar skalhollz kirkiu. til at skoda og rannsaka og fullnadardom æ at leggia vm̃ þa aklagan, sem sera jon einarsson klagadi uegna heilagrar skalhollzkirkiu. um̃ þau .x. kugilldi. sem aboti arne steinmodsson. gud hans sal nade. bygdi sera joni arasyni fyrir tueimur næst forlidnum arum. enn heilvg kirkia huorki fengit leigur ne abata. voru peningarner utheimter nu ȷ vor et uar og fienguzt ecki. af logligum̃ um̃bodsmanni sera jons arasonar. var um̃bodsmaduren sera jon guttormsson þar þa stefndur logliga af greindum officiali. suo uier heyrdum um fyrr nefnt fiarhalld. Og at heilags anda nad til kalladri. at suo profudu og fyrir oss komnu dæmdum uær fyrr nefnder domsmenn med fullu doms atkuædi siera jon guttormsson skylldugañ at greida um̃bodsmanne heilagrar skalhollzkirkiu. vegna siera jons arasonar þesse somu kugillde ȷnnan sioundar med leigum og leiguleigum fyrra arit. Enn med fullum laga avexti seirna arit sidan heimt uar og ecki fienguzt peningarner. tuo fiordunga smiors epter huert kugillde. og halftunnu skyrs og halftunnu syru og iij. vætter ullar epter oll kugillden. Enn heilagri skalhollz kirkiu .lx. marka ȷ sitt fullrietti. Skylldi þridiungur gialldazt sektafiarins ȷnnan manadar heima ȷ skalhollti at heyrdum dőmenum. annar at næstum fardogum. allt golldit at michaelsmessu at odru hausti. Og til sanninda hier um settum vier fyrrnefnder domsmenn vor ȷnnsigli fyrir þetta domsbref skrifat æ nupe j eystra hrepp in profesto dionisii a sama ari sem fyr seger[1])

---

615. 6. Oktober 1521. í Kaupmannahöfn.

Kristján konungr annar skipar Hans Eggertsson hirðstjóra yfir Ísland.

1) þ. e. 8. Okt.

Landsbókasafn 72. 4to bls. 630—631 með hendi sira Jóns Halldórssonar í Hitardal 1725 „skrifad effter originalnum". Prentað í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 172—173 og Finni Johannæi Hist. Eccl. Isl. II, 258.

Christiani secundi Embættis Bref Hannes Eggertssyne fyrer hirdstiorn a Jslande. utgefed Anno 1521.

Christiern met guds nade Danmarkis. Sverrigis. Norgis. vendis oc gothis koning. Hertug i Slessvig. Holsten. Stormarn oc Dytmerschen. greffve i Oldenborg oc Delmenhorst. helse Ether oss Elskelige verdige father. Bisper. vore lensmend oc menige almue. som bygge oc boe paa vort land Jsland kerligen met gud oc sancte Oluff konge. vider kiere venner. at vii haffve thilltroet oc befalet thende Breffviser oss elskelige Hans Eggertssön at vere vor Embitzmand ther paa Jslandt og ther met Ether alle oc menige Jsslender udi verd oc forsvar ad haffve. Thi bete oc biude vii ether alle oc hver. serdelis at j vere hannem paa vore vegne hörige og lydige. fölgachtige oc biistandige giörendis oc giffvendis hannem hviss sagerøre. landgielde. gesterii oc all anden rettighet. som j oss og Norges krune plichtige ere oc aarligen at giffve oc giöre. Hand skall holde Ether alle vedt sancte Oluff konings lög oc gode gamle sedvaner oc ingen aff Ether at uforrette i nogen mader. Serdelis bete oc biude vii ether alle fornte vor lensmand. at til gode rede antvorde fornne oss Elskelige Hans Eggertsson vor Embitzmand hviss skatt oc töld. som j offver alt Jsland upboret oc indtaget haffve. hand skall siden ythermer giöre oss ther reide oc regenskab fore. og lader thet ingenlunde. Her met Ether gud befalendis oc sancte Oluff koning.

Sgiffvet paa vort slot Köpenhaffn söndagen nest effter Sancti Francisci dag det aar 1521.

Under vort Signeth.

---

616. **21. Oktober 1521.** **á Ökrum.**

Grímr Jónsson lögmaðr norðan og vestan á Íslandi skipar til næsta Öxarárþings Jóni Þórðarsyni konungsins sýslu og

umboð milli Hvítár og Skraumu, eptir því sem áðr nefnt konungsins umboð var mér nú í sumar tilsagt upp á Öxarárþingi".

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni bls. 92—93, skr. c. 1608.

Eg Grimur Jons(son) Laugmann Nordan og Vestan á Jslandi heylsar aullum Godum mönnum sem Byggia og Bua millum huitar og Skraumu, med Gudz kuediu og minni.

vil eg ydur viturligt giora. at ec hefi vnt og veitt ærligum dandi manni Jone Bonda Þordarsyni mins herra kongsins syslu og vmbod hier med ydur. suo sem fullmectugvm syslumanni ber ad hafa. med skottum og skylldum og aullum þeim riett og rentu. sem kongdominum til heyrir. og eigi er laugligur sattmali á kominn. Skal hann smærri og stærri (mal) sætta og semia. sekta og nidursetia. fyrir sig stefna. profan (a) taka. og doma yfer nefna. þar sem þess þarf med. Skal hann og eiga vj marka mal aull og þar fyrir jnnan sier (til) vidlettis fyrir sitt starf. Enn ef stærri mal kunnu til ad falla. sem Gud lati færri enn fleiri. þa skal hann þau sækia vndir kongdominn og giora mier þar riettan reikningsskap þar af. Skal hann og mins herra kongsins jardir Byggia j greindu takmarki. Viseyri saman taka eda taka lata og flytia til næsta auxararþings. og giora mier þar riettan reikniningskap ad aflucktum nefndarmonnum sitt þingfararkaup. Skal hann og afvenda þeim greindan kongsins skatt. sem þa er laugligur vidtaukumann mins herra kongsins vegna med minv vitordi og annara Godra manna. Suo og skal fyrrgreindur Jon Þordarson fullt vmbod til hafa þeim monnum dag ad gefa. sem j vandrædi kunna ad falla edur fallit hafa. og Boda. þeim til min sem skiotast kunna þeir. þeim sem á kirkiunnar nadir komast. Bid eg tittnefndan Jon ad hann tali laug og riett til huors mannz þo med vægd og myskunn þar sem þad til heyrer. enn þrioskum og þralyndum sie hann riettur domari og refsingasamur. Bidur eg alla Goda menn vm og sierdeilis mins herra kongsins vinj og mina ad þier sieut greindum Jone

Greidir og goduiliuger medan hann stendur j þessu mins herra kongsins starfi og vmbodi og latid hann vel og ʀeidugliga ad komast þeim Goduilia. sem þier vilied honum giort hafa. Skal hann þessa mins herra kongsins syslu og vmbod hafa til næsta auxararþings. Eptir þui sem adur nefnt kongsins vmbod var mier nu ȷ sumar til sagt vpp ꝏ̃ auxar(ar)þingi. med laugriettumanna ʀadi og samþycki allz almugans. sem þar var saman kominn.

Og til sanninda hier vm setta eg mitt Jnnsigli fyrir þetta syslubref er skrifad var ꝏ̃ Aukrum ȷ Blaunduhlid ȷ Skagafirdi. Laugardæginn fyrstañ ȷ vetri Arum eptir Gudz Burd ꝏ d xx og i ar.

---

617. [21. Oktober] 1521. [Í Ogri].

Vitnisburðr um heimsókn Ara Andréssonar með tuttugu menn vopnaða eða meira til Núps í Dýrafirði, heimilis Hannesar Eggertssonar, og um óskunda þar og gripdeildir (30. Júní—1. Júlí 1520).

Landsbókasafn 115. 4to I, 303—304 með hendi síra Jóns Halldórssonar í Hítardal c. 1730. Afskript eptir handriti síra Jóns af þessu bréfi er í ÍBfél. 126. 4to bls. 61 með hendi síra Gísla Ísleifssonar í Kálfholti. Sbr. Nr. 584.

Witnisburdur um Heimsőkner Ara og Gudmundar Andressona til Nups i Dyrafijrde Anno 1521.

Þad giőre eg Tristram Buason gődum mőnnum kunnigt med þessu mijnu opnu Brefe. ad eg var heimilisfastur hia Hannese Eggertssýne under Nupe i Dýrafijrdi i þann sama tijma sem Are Andresson kom under Nup um vorid næstu nőtt Effter Petursmessu og Påls um sumarid med flock manna. nær xx edur meir. aller med týum og vopnum þad eg kunne ad merkia. vissa eg ecki þeirra framferde edur giőrninga fyrr enn þeir komu inn skalann. þar eg lå sofinn og vakinn i sænginne og sex menn adrer sem þar heýrdu

til. voru þeir aller med brugdnum vopnum og verium. sem i skalann geingu. kenda eg þar fẏrstañ ara andresson. ad hann kom þar ad. sem eg lá. med vopnum. sló á sængena. og bad mig vaka. og sagde eg hefdi leinge þionad þeim. sem sier hefdu i mot verid. enn eg sagda. ad eg hefde þeim einum þionad sem eg villda vera bijkiendur. reidde greindur Are sijna veriu til hôggs sem eg sá fyrir vijst ad þad hôgg hefde á komid. ef Are hefde ecke verid halldinn af ôdrum monnum. Sá eg þa ad þeir menn adrir sem i skálanum voru af mynum selskap. voru slegner og hôggnir med vopnum af mônnum greindz ara andressonar. Komst eg þa ut ur gardenum og adrer myneṙ fylgiarar. var þa skemman uppbrotin sem þar stód ute. og kosturinn utborinn sa þar var þa inne. Sá eg og út ur kẏrkiunne var borid .x.c skreidar af monnum Ara og i burt. hveria Hannes Eggertsson hafde þar ádur inn sett og hann hafde i kongsiñs sakfelle tekid. og under hans lás lẏst. var þar fliótande Tijæringur fyrir lande. og þar med ij voder vadmals. 4 vætter skreidar og sexæring(ur). er greindur Are i burtu hafde og hañs menn. sex vopn. eina Bẏssu stora. er gyllti vel xx gyllene[1]). einn vagn.

voru þessir menn med tijttgreindum ara i þessare reijsu under Nup Ketell Þorsteinsson. Grijmur Einarsson. Þordur Ketilsson. Jon Erlingsson. Jon Ketelsson. Pall Tumasson. Tumas Gudmundsson. Jon Gijlsson. Rafn Þorvalldsson. Olafur Helgason. Jon Olafsson. Einn þyskur hiet Castian. Jon Jonsson. Jon Ketelsson.

---

618. **21. Oktober 1521.** 1 Ögrl.

Vitnisburðr um heimsókn þeirra bræðra Ara og Guðmundar Andréssona til Núps i Dýrafirði (i August 1520), um viðtal þeirra og Guðrúnar Björnsdóttur, konu Hannesar Eggertssonar, og um óskunda þann og gripdeildir, er þeir þá frömdu.

1) „c: 25 Rd Courant“ á spássiu.

Landsbókasafn 115. 4to I, 304—306, með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hítardal c. 1730. Afskript eptir því í ÍBfél. 126. 4to bls. 62—63 með hendi síra Gísla Ísleifssonar í Kálfholti. Sbr. Nr. 584 og 617.

Annar vitnisburdur um adra heimreid þeirra Brædra.

Jtem medkennest eg ádurgeindur Tristram Búason. á sama áre var eg under Nupe nær Gudrun Biörnsdotter kvinna ádurgreindz Hannesar Eggertssonar um sumarid effter Mariæmessu fýrre feck fulla bevijsing. ad Are Andresson og Gudmundur broder hañs voru komnir til alfftamýrar med selskap þess erýndis. ad þeir villdu under Nup. og taka ad sier gardenn. liet fyrrnefnd gudrun Biörnsdotter skrifa Bref og senda sijna eigen menn med til greindra Brædra Ara og Gudmundar. hvad so inne hiellt i millum annara orda. ad Gudrun baud lóg og dóm fyrir sig og alla sijna menn. hier med fyrir alla peninga sijna kvika og dauda. fasta og lausa. sierlega tilgreindañ gardinn Nup i Dýrafijrde og allar þær jarder. er med liggia og greindum hiönum tilheyra Hannese og Gudrunu. Enn effter fá daga lidna komu tijttgreinder Brædur Gudmundur og are heim under Nup med flock manna og flester med týum og vopnum. flude þa Gudrun á kirkiu og so eg ádur skrifadur Tristram Buason. þvi eg kunne hvorge flýa fyrir mijns krankleika saker enn allt annad hennar folk flude gardinn og vogadi óngva þionustu ad veita á gardinum fyrir heitan og umsógn[1]) greindra brædra Ara og Gudmundar. var þa kirkian affturlátin. er þessi selskapur kom heim á gardinn. stód Gudrun þa fyrir kirkiuhurdinne. er are kom ad. og bad hana upp láta enn hun sagde neij fyrir. hlupu þa á hurdena nockrer af þeirra selskap. so hun geck nær upp. hófdust þaug þa ord vid are og Gudrun. lýstu þa þeir Brædur are og Gudmundur (ad þeir) skýlldu greindañ gard ad sier taka Nup og allar adrar eigner er þar til liggia. Baud greind Gudrun Biörnsdotter þa enu sómu bod fýrir sig og sijna menn. sem fyrr seiger sier til fridar og frelsis og óllum sijn-

1) Svo = unnsögn.

um mönnum. enn fyrerbaud allar ölöglegar adtekter og adgiörder ad sier og sijnum monnum. Lýste og offtgreind Gudrun þvi fyrir mier og fleirum ödrum. þo hun hefde orded nockru ad lofa vid greinda Brædur Gudmund og ara. þa giörde hun þad meir fyrir ötta saker. ad hun villde frida sitt folk. so þad mætti blijfa med frij. voru þar og hus upp broten. og ut borin hennar eign. lýsti greind Gudrun Biörnsdotter fullre heimsökn á þa Brædur Ara og Gudmnnd og alla þeirra medfylgiara. Enn effter þennan þeirra skilnad Gudrunar og sagdra Brædra Ara og Gudmundar. töku þeir leigur af 20 kuilldum vestur i fiördum. er nefnd Gudrun átti. enn allar leigur og landskullder annad ár þar effter. og effter þessum mijnum framburde vil eg sveria ef þurfa þicker. og til sanninda hier um þricke eg mitt Jnnsigle fyrir þetta mitt (vitnis)burdar Bref. er skrifad var i Øgre i Jsafijrdi manudaginn næsta fyrir festum Simonis og Taddei[1]). árum effter guds burd 1521.

---

619. 31. Oktober 1521. í Ósló.

Landsvistarbréf út gefið af Kristjáni konungi öðrum til handa Ólafi Ormssyni, er orðið hafði að skaða (= vegið hafði) Skúla Þormóðsson.

AM. Fasc. XLV, 1, frumrit bréfsins á skinni með bråkuðu innsigli.

Wij Cristiern met gwtz nade Norges Danmarkes Sweriges wendes ok gottes konungh Hertugh i sletzwiig Holsten stormaren och Dijtmersken Greffwe wti oldhenborgh och Delmenhorsth Sendher ollvm mönnom them som tette breff see ether høre Q(uediu) G(uds) och sina.

wer willom ath thier widher at wer haffwom i heidher widher gvd saker oc gode manne bønistadher och effther thi proffwe och qvitten som han haffde aff koninglige dom-

1) Svo = Judæ Taddæi.

mere och nere som han haffwer qvitteñ aff arwinge hins daude. tha haffwe wij giffuet oluff ormsson som skolæ tormodsson[1]) worth at skadhe offter landtzwiisth och fvlle qvitten a saa motthe at jngen skall macth haffwe hedhen aff om thette moll til at tale i nogen maade nema hwer sem thette gører wille haffwe forgiorth fieæ och friidh och werdhe aldrig mere bothamadher siiden.

wor thette breff giorth i oslo vigilia omnium sanctorum anno domini ᗰd xxj. Herr Hans arildsson canich i osloo [jtem til marie kirke[2]) jnceglede.

---

620. 1521.

Skrá um eignir kirkjunnar á Reykjum í Tungusveit, þegar Magnús Björnsson tók við.

AM. Apogr. 4114 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali“ á kálfskinni, sem aldrei hafa innsigli verið sett fyrir. Sbr. Nr. 572.

Anno do(mini) ᗰ d xx primo

a sama are þa magnus biornsson med tok Reykium j tungusveit jn primis innan kirkiu. kross og alltare med sinum buninge. mariu likneski. ᗰichaels likneski og einn dukur yfer. gamallt tialld vm þueran koren. kluckur iiij. kalekur med corporal. tuenn messoklædi med slitnum haukulum og einn haukull slitin. irskur kross. glodarker ij. er annat uont. Jtem þetta j bokum grallare godur. sequenciubok. missale de tempore irsk litil. gudzspiallabok de tempore med pistlum og collectum. capitularius. psalltari. ẏmnarius. historie bok fra aduentum fram yfer iol. historiebok de sanctis fra andresmesso og fram yfer mariumesso j faustu. skrudakista stor. og kertakista litil. baxturjarn. fontz umbuningur. jarnstikur ij. ein koparstika. gallt sira magnus kẏrkiunne eina bok er hiellt komonspisla med gudzpiollum og med missale syngi-

1) þ. e. Skúla Þormóðssyni. 2) [óljóst og óvíst.

ande fyrir xv aura er fallit hafdi j portio medan hann hiellt. og. c. j vadmale.

Jtem liet sira magnus heim fra skidastodum iiij alner og xx. af merkigardi ij alner. af vatni viij alner. af odru uatni iij alner.

Athuganir og lagfæringar.

Bls. 22 í fyrirsögn að Nr. 16 „um þrítugt“ les: þrjátíu og fimm ára eða þar um bil. — Bls. 41, Nr. 35, l. 2. Robortus, l. Robertus. — Bls. 48_{15} (í fyrirsögn að Nr. 47) „fyrir“ falli niðr. — Bls. 60 (í fyrirsögn að Nr. 57) landeign Skefilsstaða, l. landeign Skefilsstaða og Gauksstaða. — 68_{17} hunrdud l. hundrud. — Bls. 76^{3} Norðmnnna l. Norðmanna. Bls. 78^{11} Fm̅boga l. Fim̅boga. — Bls. 93_{14} (í fyrirsögn að Nr. 90 og eins á bls. 113 í næstneðstu línu) Sigurðar Ívarssonar l. Sigurðar Daðasonar. — Bls. 101^{16} Finnhogasonar l. Finnbogasonar. — Bls. 115^{6} (í fyrirsögn að Nr. 104) Þorvaldsdóttur l. Þorvarðsdóttur. — Bls. 122^{3} gudwunnzson l. gudmunnzson. — Bls. 169_{7} elreck. l. eireck. — Bls. 193^{9} Guðmundarsonar sínss l. Guðmundar sonar síns. — Sama bls. 6. l. a. n. þessi l. þessu. — Bls. 196^{9}. þrsteinssonar l. þorsteinssonar. — Bls. 197^{10} Barðarströnd l. Barðaströnd. — Bls. 198_{5} Kirkjubólskirkju l. Kirkjubóls. — Bls. 202. Yfirskriptin ætti að vera: Hvítárbakkabréf. — Bls. 205. Ártalið yfir bréfinu Nr. 171 er misprentað 1507, fyrir 1508. — A sömu bls. 15 l. a. n. balfa l. halfa. — Bls. 209_{5} opnn l. opnu. — Bls. 216^{10} Rerolution l. Resolution. — Bls. 219^{13} nonnum l. monnum. — Bls. 226^{6} spstkina l. systkina. — Bls. 239^{2}. kossmesso l. krossmesso. — Bls. 342_{8} Josson l. Jonsson. — Bls. 243^{11-12} vtgefir l. vtgefin. — Bls. 244^{10} sér l. séra. — Sama bls. í 12. l. a. o. Medkinningarbref l. Medkienningarbref. — Sama bls. í 2. l. a. n. bráfabók, l. bréfabók. — Bls. 249_{6} dyreika l. dyrleika. — Bls. 260 í fyrirsögn að Nr. 219 BÉFSFORM l. BRÉFSFORM. — Bls. 261_{14} vidinera l. vidimera. — Bls. 263^{17} sannind l. sanninda. — Bls. 272_{2} Honde l. Hende. — Bls. 277^{4} tll l. til. — Bls. 282_{11} = l. —. — Bls. 283. Yfirskr. HRAFNAFJÖRG l. HRAFNABJÖRG. — Bls. 288 (efst í horni til hægri) 1508 l. 1509. — Bls. 330_{8} og biskop l. biskup. — Bls. 343_{2} VITNISURÐR l. VITNISBURÐR. — Bls. 343_{14} balldit l. halldit. — Bls. 360 í yfirskr. ABFR fyrir ARFR. — Sama bls. 14. l. a. o. Björsdóttur l. Björnsdóttur. — Bls. 361^{8} fordod l. forbod. — Bls. 381^{18} afrleiddi l. arfleiddi. — Bls. 380—382, Nr. 315, á að dag- og árfærast til

22. Maí 1515, og er prentað á þann hátt í IX. bindi Nr. 54. — Bls. 384_6. futoro l. futuro. — Bls. 386_{16} biskuþ l. biskup. — Bls. 389_5 fygiurum l. fylgiurum. — Bls. 394[16] sleglð l. slegið. — Bls. 431[2] nm. Magnsar l. Magnúsar. — Bls. 445[17]. Eptir orðunum „j hamar og" á að réttu lagi að bætast inn: *Biorgvin og* (sbr. Dipl. Isl. II, Nr. 458), en það stendr ekki í handritunum af Leiðarhólmsskrá. — Bls. 478 í yfirskript fyrir HEYBRENNA l. HESTGRIP. — Bls. 478 í fyrirsögn að 368: 23. Aug. l. 23. Júlí. — Bls. 482 (í fyrirsögn að Nr. 371) Sigmundsson l. Sumarliðason. — Bls. 483 neðanmálsgr. 1. ⟂ eyðunni í bréfinu á án efa að standa: *skylldum* (Sbr. 467, bls. 610). — Sama bls. 14. l. a. o. vor l. voru. — Bls. 488[9] asgrrimsson l. asgrimsson. — Bls. 516[4] Skáfholti l. Skálholti. — Bls. 518_4 Einarsson l. Einarssonar. — Bls. 521 og Noregj(is) l. Noreg(is). — Bls. 530[5] (Nr. 401) l. (Nr. 402). — Bls. 555_{10} Magnns l. Magnus. — Bls. 599_4 aetera l. cetera. — Bls. 653 í 1. línu fyrirsagnar að Nr. 499: ANDRES l. ANDOR (= Anþór = Annþór = Arnþór). — Bls. 658_6 Dögurðarues l. Dögurðarnes. — Bls. 660[1] Sauðlauksdal l. Sauðlausdal. — Bls. 694_3 gudmuudz(son) l. gudmundz(son). — Bls. 695[4]. Komman (,) eptir „kærur" falli niðr. — Bls. 708[19] Gudmuodzsonar l. Gudmundzsonar. — Bls. 710[21]. Hér má nú bæta því við *um bréfabók Ögmundar biskups*, að *frumrit hennar* hefir Brynjólfr biskup fyrst þekt 1656, og var það þá hjá Árna lögmanni Oddssyni, sem án efa hefir haft það frá Skálholti. Getr Brynjólfr biskup bókarinnar á þennan hátt í prestastefnubók sinni (III, 17) 1. Júlí 1656:

„Jtem birti Einar Guttormsson utskrifft af brefabok sem sogd er Biskups Augmundar ∈r finst hia herra Arna Oddssyni Logmanne huar jnni ad Biskup Augmundur medkenner ad hann hafi giort soddan kaupskap vid Gissur Sighuatsson ad hann hafi sellt honum jordena alla Stærra botn er liggur j Hualfyrdi j Saurbæiar kyrkiu sokn fyrer Hallkelsstadi j Huitarsijdu og Gylsbacka kyrkiusokn. datum þess giörnings 1525. Skalholti in octava sancti Johannis Evangelistæ[1]). Su utskrifft uar handskrifftud af Logmannenum H(erra) Arna Oddssyne og Sira Joni Jonssyni a Melum".

Bls. 715 í 1. l. fyrirsagnar að Nr. 545: umhoðs- l. umboðs-. — Bls. 717. Af bréfinu Nr. 546 er ennfremr til afskript í safni Magnúsar konferenzráðs Stephensens 57. 8vo, gerð eptir frumritinu handa Árna Magnússyni, og staðfest:

„Rett ut af Originalnum ad vera skrifad Testerar
S. Sigurdsson
landþingsskrifare".

Er samhljóða því prentaða hér, nema að lyktum er bætt við:

„Dominus Rex per se",

en mislesin í afskript þessari skammstöfunin. — Bls. 723_6 kref l. bref. — Bls. 729 Laudskylld l. Landskylld. — Bls. 733[10] Humilavit l. Humiliavit. — Bls. 755_6 frram l. fram. — Bls. 782[13] Andrés l. Andor (= Arnþór) og „Ander(s)" í 10 l. a. n. Ander.

1) þ. e. 3. Janúar = DI, IX, 237.

— Bls. 795[6]. armaria. Þetta orð gátum við Guðmundr meistari Þorláksson (d. 1910) ekki lesið öðruvísi, þegar við lásum afskript mína saman við frumritið 5. Maí 1903, en frumritið er lúið og gallað á þessum stað. Þegar þessi staðr er borinn saman við hinn texta skrárinnar, sézt þó, að þar (bls. 803[20]) stendr: armiarn (= armjárn = handjárn). Mun því hið sama eiga að standa hér. — Bls. 807[12]. uilkingslæk l. uikingslæk.

REGISTR.

1) *ekki* „lögmanns", eins og stendr í registri VI. bindis. Ber að leiðrétta það. 2) Kynni að vera einn maðr.

1) Þessi staðr gæti þó átt við Árna á Kimbastöðum Gíslason.

1) Í þessum bréfum, sem eru vitnisburðir frá 1517 og 1521 um að Bjarni hafi gefið Helgu Gísladóttur Geirseyri í Patreksfirði, er að vísu ekki talað um, að Bjarni sé þá dáinn. En vitnisburðirnir sýna það sjálfir, að til gefandans nær þá ekki lengr, og því hefir vitnisburðanna þurft. Bjarna Andréssonar. Guðmundarsonar, er síðast getið í bréfum 1508, svo að með vissu sjáist, að hann sé á lífi. Hefði hann ekki dáið skömmu síðar, kæmi hann án efa mikið við bréf á næstu árum þar á eptir. Þetta mun og alt vera einn maðr.

1) Líklega alt einn maðr; þó eru þrír staðirnir nokkuð vafasamir.

---

1) Kynni þó að vera einn maðr.

1) Dálítið er þó vafasamt, hvort þessi staðr á við Godsvin *Skálholtsbiskup*.

———

1) Milli þessara manna er ekki hægt að greina til fullrar hlítar.

---

1) Guttormr Arnórsson, sem verið hefir prestr á Kolfreyjustað 1457 (Dipl. Isl. V. 154), virðist vera sami maðr og þetta. Í bréfinu 20. Aug. 1457, sem ekki er til öðruvísi en í afskript frá 1703, virðist föðurnafnið muni misskrifað eða mislesið „Arnórsson“ fyrir: *Arnoddsson.*

1) Virðist vera alt einn maðr, þó að hann komi ýmist fyrir í Húnavatns- eða Hegranessþingi.

---

1) Getr þó hvorttveggja verið einn maðr.

1) Gæti þó verið einn maðr.

1) Eitthvað af þessum tilvitnunum kynni þó að geta átt við Jón Björnsson yngra.

1) Kynni þó að geta verið einn maðr.

1) Sýnist alt geta verið einn maðr. 2) Hér er enn sem fyrri ómögulegt að greina milli þessara tveggja manna til nokkurrar hlítar.

1) Gæti þó verið einn maðr.

1) Ekki þori eg að segja, nema sumar tilvitnanirnar í registri VI. bindis eigi við þennan mann, sem látnar eru eiga við Jón sýslumann Hallsson.

1) Milli þessara tveggja presta, eins og Jóna Jónssona í heild sinni, er ekki hægt að greina til neinnar hlítar.

---

1) Jón yngri Magnússon, Þorkelssonar, virðist vera sami maðr og Jón á Svalbarði. Hvort eitthvað af þessum stöðum kynni að eiga við Jón eldra verðr ekki sagt. Ekki er ólíklegt, að Svalbarðs-Jón sé fæddr um 1486, og gæti hann þá verið farinn að koma við bréf 1506.

1) Gæti þó hvortveggja verið einn maðr.

1) Báðir þessir staðir sýnast geta átt við sama mann.

---

1) Gæti þó verið einn maðr.

---

1) Í registri við VII. bindi segir, að Kristín væri enn á lífi 1506 og er það bygt á rekadóminum $^{12}/_{5}$ 1505—$^{14}/_{4}$ 1506 (VII, 698). En af Ögursskrá Björns Guðnasonar (í þessu bindi bls. 338) er að ráða, að hún sè dáin á undan Páli syni sínum (1496). Mun það vissara, því að orð dómsins eru ekki tvímælalaus.

1) Virðist alt vera einn maðr, handgenginn Gottskálki biskupi.

1) Það er varla vafi á, að þetta sé alt sama kona, og að Bjarni og Björn Árnason sé sami maðr.

1) Það er varla vafasamt, að þessu er svona varið. Narfi er enn príor í Skriðu 6. Júlí 1506, en 30. Aug. sama ár er Þorvarðr orðinn þar príor, og 1508 er Narfi skýlaust nefndr ábóti í Þykkvabæ, og er það án efa þessi, — hækkað í metunum, — en ekki Narfi Ívarsson, sem var orðinn aðstoðarábóti á Helgafelli 1512. Hann hefði varla sótt úr ábótaembætti í Þykkvabæ í aðstoðarstöðu á Helgafelli.

1) Kynni þó að geta verið sami maðr.

1) Sýnist varla vera sami maðr og sá næsti á undan.

1) „Paulus Haqvinius, in ditione Holtarum, inter venandum sub mersus vitam finiit“.
(Sira Guðm. Högnason í Vest-

---

mannaeyjum í bréfi til síra Þorsteins Pèturssonar að Staðarbakka, dags. 18. Febr. 1743. — JSig. 207. 4to).

1) Mun eiga hér við.

---

1) Samkvæmt þessu á að leiðrétta registr við VI. bindi. Sbr. registr VII. bindis.

---

1) Það er umtalsmál, hvort þetta er ekki einn og sami maðr.

1) Í registri VI. og VII. bindis hefir verið talið, að Steinunn mundi dáin fyrir 1487. En bréfið Nr. 462 í þessu bindi tekr af öll tvímæli, að hún er enn lífs 1517.

1) Getr alt verið einn maðr. Er þó ekki fullvíst. 2) Sbr. þó Sæmund Árnason.

1) Milli þessara manna er ekki hægt að greina til hlítar. Þorbjörn prestr á Bægisá er talinn fyrri í testamenti Gottskalks biskups. Mun það því hann, sem ráðsmaðr var, og meir þótt um hann vert.

1) Ekki er ugglaust, að þetta sé einn maðr, en það verðr ekki greint til hlítar.

---

1) Gæti þó verið einn maðr.

